ſtantino iſto impetrarũt vbi ⁊. 40.annis imꝑatoribus obſequẽtes mãſerunt: verũ poſtea cũ nec ibi cõfidẽter propter gothoꝝ metum diutius immorari auderẽt ad oceanũ confugientes piraticam aliq̃diu exercue vitam. Sed a Gepidis gentibus fugati rurſus Vandaliam reuerſi locum deinceps incoluerunt.

¶ Stilco deide patricius Romanus huiuſce gẽtis poſtmodũ dñiũ accepit: hic cũ magni precij apud theodoſiũ ſm̃ hẽretur eidẽ imꝑator ipſe Archadij ⁊ honorij filioꝝ ac palatij totius curã cõmiſit. Qui cũ filium noĩe Eutheriũ h̃ret in occidentẽ cũ magna auctoritate miſit cupiẽſq; illũ ibidẽ ad auguſtale faſtigiũ ſublimare rempu. plurimũ ꝑturbauit: ⁊ mortuo archadio ꝯſcſtiꝫ vandalos iſtos ⁊ quados gepidas ſarmatas alanos burgondiones ſaxones ⁊ ſueuos in arma ſolicitauit ⁊ pro terrẽda repu. oĩa ꝑmiſcuit. Cuius quidẽ ſuaſione vandali cũ reliquis nationibus galliaꝫ oẽꝫ inuaſerũt: Sed Honorius ĩpator poſtea Stilconis fraude cõperta: aduerſus eũ cõmouit bellũ: quẽ ⁊ breui cũ Eutherio filio ſuperatũ interfecit.

¶ Corſico igit̃ poſt ſtilconis mortẽ a vãdalis rex cõſtituit̃: vir vtiq; ferociſſimus: Qui ſtatim huius ſibi adiunctis ꝑ gallias dẽbacchans quicquid inter alpes ⁊ pyreneũ eſt quod oceano rhenoq; includit̃ ſtatim occupauit: Quo quidẽ furore capiũtur ep̄i: interficiũt̃ p̄ſbyteri: ſubuert̃ũt̃ ⁊ diſſipantur eccleſie: martyrũ reliquie effodiuntur: vrbeſq; euertunt̃: nulli indulget̃ etati: ſed cedibus icẽdijs ⁊ ruinis atq; rapinis oĩa miſcentur. Demũ arelatũ vrbẽ obſidens a maiori capit̃ preſide: ⁊ cathenis iplicitus ad iproperiũ ꝑ oẽs vrbes quas uaſtauerat et ignominioſe ꝑtrahere fecit: ⁊ poſt multa ſeuiſſima tormẽta miſera morte vitã finire coegit: Eoq; ſic mortuo Fredebaldus quidaꝫ poſt eũ ſo loco ſuper vandalos regnare cepit: quẽ ſtati Cõſtãtius patricius ingenioſe captum ad honoriũ uictum miſit.

¶ Gũdericus deinde tertio loco i regẽ erigit̃: ⁊. 14. ãniſ regnauit: Quo regnãte vandali i duas partes ſe ſe diuiſere. Nam eo tp̄e quidaꝫ barbari qui honoriatj dicebãtur ad tutãdas ꝯtra vandalos pyrenei anguſtias deputati predationũ abũdãtia allecti quo magis predari liceret: ⁊ ſcelus impunitũ remaneret ꝓdita vãdalis pyrenei cuſtodia ſtatim in hiſpania cũ multo tumultu intrarũt: ⁊ multas vrbeſ occuparũt: vbi poſtea poſt graues reꝝ ꝓuinciaꝝq; vaſtationes poſſeſſione inter eos diſtributa quidã ſub Gunderico rege manſerunt: alia quoq; vandaloꝝ pars aurelianis remanẽs Singibanũ ſibi regẽ conſtituerũt: qui tñ nõ multo poſt in imꝑij ditione ceſſerunt. porro Gundericus predictus hiſpaniarum domitor cum etiaꝫ ipſe eccleſijs dei inſidias tetendiſſet. 14. regni ſui ãno dei iudicio percuſſus interijt.

¶ Gynſericus. 4. rex Gunderico predicto ſucceſſit vir quidẽ magnanimus atq; ferus: q ſuſcepto regno ſtatim exercitu in hiſpanijs collecto cũ. 80. vandaloꝝ ⁊ hiſpaniaꝝ milibus anguſtũ mare ſeptem paſſuũ milibus coartatũ i aphricaꝫ uado trãſiuit: vbi arriana ipietate ſubornatus fideꝫ catholicã ſ̃uertere conatuſ eſt. Quo i tp̄e diuus pater auguſtinus iponenſis ep̄s dum eius ciuitas ab iſto rege obſideret̃ poſt multas lachrymas obdormiuit in pace. Hic itaq; vniuerſa ſibi aphrica ſubiugata in ſiciliaꝫ apuliãq; tranſiẽs ferro ſibi viam aperuit: ⁊ romã venit: quã quaſi deſ̃tã inueniẽs: ⁊ ſi ab igne ⁊ cedibus leonis pape rogatu abſtinuerit. 15. tñ diebus ipaꝫ militibus i ꝑdã cõceſſit. Quibus ita geſtiſ i aphricã r̃uerſus vitã paulopoſt finiuit

¶ Honoricus. 5. vandaloꝝ rex Gynſerico ſucceſſit: ⁊ ҫenonis p̃ncipis tp̄ibus regnauit: q ⁊ ipſe arrianoꝝ ꝑfidia depravatus trecẽtos ep̄os cepit: ⁊ coꝝ eccleſijs clauſis: in ſardiniã exulare coegit.

¶ Trãſimundus aũt ſexto loco honorico tã in hereſi q̃ in regno ſuccedẽs: ⁊ ipſe quoq; multis eccleſijs clauſis. 30. ep̄os in ſardinia exilio dãnauit. Childericũq; honorici filiũ cui poſt eum regni ſucceſſio debebat̃ ſacramẽto adegit: ne catholicos in regno ſuo cõſuleret nec hitare ꝑmitteret. Tranſimundo aũt defuncto: ipſe Childericus q ⁊ ilyris dicebat̃ priuſq̃ regiũ diadema ſuſciperet ep̄os catholicos ab exilio reuocauit eccleſiaſq; pro viribus in melius reformauit ⁊ multa ei contulit.

¶ Gilimer aũt qui ⁊ Godiner tyrãnide ſumpta childerico p̄dicto adhuc iuueni regnũ ſurripuit: ⁊ eũ extra prouintiã depulit: quo audito Juſtinianus imperator beliſariũ patriciũ ad ꝓpugnãdũ eũ miſit: qui veniẽſ vouit ſe xp̄ianũ mox futuꝝ: ſi vandalos ſuperare poſſet. Beliſario itaq; in aphricã traijciẽte Gilimer tyrãnus in maris littore caſtrametatus ẽ. Sꝫ Beliſarius ⁊ Antonina eius xp̄ianiſſima vxor terreſtri naualiq; prelio eũ ꝓcedere parauere: antonina aũt primo cuꝫ ſuis claſſe egreſſa vandalorum mulieres ⁊ paruulos oẽs deleuit: Gilimer quoq; a Beliſario in caſtra cõpulſus (diſiecto vallo) cũ ſuis ad internitionẽ vſq; cedit̃. Qui captus: ⁊ cathena argẽtea vinctus Juſtiniano imꝑatori conſtantinopoli preſentat̃. hunc (ut aiunt) eunuchiҫatũ imperator in vicinis prouincijs cõtra perſas patritiũ creauit: Sicq; vandalorum regnum fineꝫ ſue diuturnitatis accipiens. in ditionem imperij Romani tandem venit.

¶ Gothorum item regni procurſus.

¶ Gothia aũt regio europe ſupioris pars eſt finitimaq; Dacie cõtingẽtis alemaniã primã Scythie partẽ: q̄ diuidit̃ i duo regna. Nã cũ Arriaricus ⁊ acritus gothoꝝ reges hiſdẽ tp̄ibus ad cõſtantini magni p̄ñtiam cum. 11. armatoꝝ milibus in eius ſolatiũ acceſſiſſent geberich alter Gothoꝝ rex vandaliã: ut diximus: inuadens vandalos ⁊ viſimar eorum regem a ſedibus proprijs depulit: eo q̃ Gothi ⁊ alie Scytice gentes a natura ferociſſime eſſent.

¶ Hermaricus aũt Gothoꝝ rex Geberico patre ſublato regnũ accepit: ſꝫ quantũ regnauerit neſcit̃. Eo nãregnante immaniſſima hũnoꝝ. i. vngaroꝝ gens diu in acceſſibilibus mõtibus incluſa repentina rabie ꝑcita: in gothos exarſit: ⁊ velut examẽ apũ ſub velamur rege ſuo gothiã cohoperiẽs: ipſos ⁊ hermaricũ iſtũ regẽ ſparſiꝫ fugatos ab antiquis coꝝ ſedibus depulit.

¶ Fridegninus ãt poſt hermaricũ patrẽ regnauit: qui ad valentẽ ĩpatorẽ cõfugiẽs ab eo ꝑbenigne exceptus eſt: cui ⁊ meſiam thraciãqꝫ ꝓuincias habere ꝯceſſit. Sed mox per auaritiã maximini ducis fame laceſſitus eidem rebellauit. Qui vniuerſa cedibus ⁊ incẽdijs miſcens etiam cum ipſo imperatore Valente dimicare auſus eſt: cuius exercitum fundens ⁊ fugans ipſum quoque imperatorem ſaucium in quandam caſulam incluſit ⁊ combuſſit. Eo item mortuo.

¶ Athanaricus ſucceſſit vir ſceleſtus atqꝫ malignus qui ẽt perſecutionẽ maximã xpianis intulit. Qui cũ tãdem ſe ſuoſqꝫ Theodoſio ſeniori tradidiſſet quarta die deceſſit.

¶ Alaricus aũt predicti athanarici regis filius: regnũ accipiẽs cũ oẽm inuaſiſſet italiã ab imperatore eidẽ gallia cõmittitur: a vandalis. ſ. defendẽda: cõtra quẽ Stilco patricius doloſe multos cõcitauit. Quãobrem alaricus ipſe in irã cõcitatus gallia omiſſa italiã regreditur ⁊ Romã accedẽs vrbem adeo obſedit: ut pre fame matres filios comedere cõpulerit. Demũ vrbe potitus: gladio ⁊ igni ſeuitũ ẽ edicto tñ propoſito: ut qui in ſacras apl'oꝝ petri ⁊ pauli edes cõfugiſſent: ſalui fierẽt: qđ ⁊ factũ ẽ: ut inferius loco ſuo latius dicet̃. Indeqꝫ ꝑ apuliã ⁊ calabriã recedẽs apud cõſentiã emorit̃: ⁊ in medio aluei Baſcẽti fluminis ſepelitur

¶ Atthaulphus eius affinis ĩ regẽ ſuffectus ſtatim cum exercitu romã rediit: ⁊ quicquid reſidui fuerat locuſtaꝝ more cõſumpſit: q̃bus direptis mox etiã clariſſima queqꝫ vrbis loca: que ab igne abſumi nequierãt fulmina đ celo delapſa cõſumpſere. Honorius aũt impator his auditis Cõſtantij patritij interuentu Atthaulpho iſto pacẽ cõpoſuit: ſororemqꝫ ſuã ei ĩ matrimoniũ dedit: ⁊ tũc gothoꝝ regnũ biffarie diuiſuꝫ ẽ. Alijs ĩ italia ſub imperij ditione manentibus: Aliis recedẽtem Atthaulphuꝫ in galliã aquitanicã ſequẽtibus: vbi apud tholoſã vrbem regni ſui ſedẽ collocauit: Quo in loco haud multo poſt ĩterfectus ẽ: poſt atthaulphũ autem in gallia aquitanica quidam noĩe Valba regnauit.

¶ Theodoricus vero poſt Valpam regnauit: Cuius tp̃e Attila hunnoꝝ rex ſuperbia inflatus cõſilio acer: ⁊ potẽtia formidabilis ĩ ꝯfuſione natus cũ Valamuro oſtrogothoꝝ ⁊ Ardarico gepidaꝝ regibus: alijſqꝫ regulis multis quĩgentoꝝ miliũ numero exercitũ ſecũ trahens veluti lupoꝝ agmina ĩ agnoꝝ ouile multos execrabili cede inuaſit populos. Quapropter Aetius patricius: q̃ ſub Martiano principe galliã regebat: intelligens ꝙ Singibanus vandaloꝝ rex eorum. ſ. qui aurelianis remãſerant fautor partiũ impij volebat hunnis pre timore ciuitatẽ prodere: Theodoricũ hunc regem ſub pollicitatione dimidie gallie ſi vinceret ĩ auxiliũ cõtra vngaros euocat: Quo ĩ auxilium rei pu. ꝓperante Aetius cũ ſimili pollicitatione Attilaꝫ cõtra gotthos per internuncios inuitat quos galliam velle inuadere ꝯfingebat: atqꝫ ita ghotti ⁊ hunni fallaci promiſſione illecti cum in aluerniam conueniſſent attilam Gũdiocũ burgondionũ regem ſibi occurrẽte pemit: ⁊ hinc inde acie inſtructa in hunnos ⁊ gotthos atrox certamen edit̃. Gothoꝝ ad ducẽta milia cũ Theodorico rege: hũnoꝝ cẽtuꝫ quinquagita milia cũ Valmuro oſtrogothoꝝ rege eo prelio ceſa fuere: tãtuſqꝫ ibi ſanguis effuſus ẽ: vt modicus q̃ ibi hẽbat̃ riuus torrẽs effectus mortuoꝝ multoꝝ cadauera traxerit.

¶ Torſimundus Theodorici ꝑdicti filius: ⁊ in regno ſucceſſor: q̃ huic pugne intererat pr̃is necẽ vlciſci deſiderãs: triduo rurſus cũ hũnis pugnauit: vbi Attila in caſtris cõpulſo ĩnũerabilis hũnorũ multitudo corruit. At aetius ad attilã noctu veniẽs: vt recedat ei perſuadet fugiẽs Theodoricũ cũ Torſimũdo fratre nocte ꝓxime futura cũ tãta multitudine affuturũ eẽ: vt minime ſuſtinẽ poſſet. Sequẽti deinde nocte ad Torſimundũ aetius ſimiliter veniẽs ſimili figmẽto vſus ẽ: adiecitqꝫ verẽdũ eẽ: ne dñ ibi moraret̃ fratres eius pr̃nas opes ꝑripiãt: atqꝫ ita vtraqꝫ p̃te recedẽte: aetius ſuos poſt hũnos dirigẽs: eos vſqꝫ ad Turingiã perſequendo recidit: atqꝫ hoc modo Galliam reipublice reſeruauit. Torſimundus vero Toloſam regreſſus ſuos de regijs opibus contendentes offendit. Sed pace inter eos compoſita e vita diſceſſit.

¶ Theodoricus aũt huius noĩs ſecundus Torſimundi predicti frater poſt eũ regnauit: qui principatu ſuſcepto cũ Rociario ſuccioꝝ rege hiſpaniã inuadente confligẽs: ⁊ adinternitionẽ vſqꝫ proſternens Succios ſibi ſubegit ⁊ Gothoꝝ regnum in hiſpaniam vſqꝫ protulit.

¶ Henricus ẽt alter frater Theodorico rebus humanis cedẽte poſtea ſuꝑ aquitanicos hiſpanoſqꝫ ac Succios regnauit: cũqꝫ ẽt arelatum ⁊ maſſiliã ſubiugaſſet: Thedomorus oſtrogothoꝝ rex xpianiſſimus a Gothorum iugo ſe ſurripuit: ⁊ ad catholicam fidem conuertit.

¶ Alaricus predicti filius: poſt patrem regnauit: contra quẽ clodoueus francoꝝ rex pugnauit. Quo interfecto ⁊ gothis inde fugatis aquitaniã ꝯquiſitã ſibi ſubegit: poſt cuius necẽ narbonenſis prouincia: q̃ Gothia dicebatur: ⁊ hiſpania in gothoꝝ ditione tantummo remanſere: in quibus ⁊ Amalaricus rex regnauit: qui ⁊ ipſe tandem apud bachioniam a franciſ interfectus: Theoclas ſucceſſit: ⁊ poſt eum Agilla regnauit: contra quem Athanagildus inſurrexit: atqꝫ in eo regnum finitum eſt.

¶ Leouigildus tñ in hiſpaniaꝝ regno Alarico predicto ſucceſſit: vir quidẽ iniquus atqꝫ ſceleſtus: qui Ermagildũ filiuꝫ chriſtianiſſimũ paſcatis nocte ob catholice fidei cõfeſſionẽ ſecuri mactauit.

¶ Ricardus vero Leouigildi alter filius pr̃i in regno ſuccedens baptiſmũ ſtatiꝫ a Leandro hiſpalenſi epiſcopo recepit: cũ quo tota eius familia ad catholicam fidem tandem peruenit.

¶ Litibia aũt ⁊ Benthicus ⁊ Gundemarus reges ſucceſſiue poſt Ricardũ regnarũt. Deinde quidã noĩe Seſibirus vir ſapiẽtia ornatus adepto regno cõtra rẽ pu. fortiter dimicauit: Cuius virtute regnũ gothorũ in hiſpania firmatũ eſt: Seſibiro aũt ſentillaꝫ ſuccedentẽ Siſemundus deiecit: Cui Cintilla: ⁊ Cintille Tolga ſucceſſit. Quo etiã deiecto Cinthaſindus ex primatibus vnus in regẽ erigitur: Qui cuꝫ ſuſpectos

oẽs interfeciſſet:oẽꝫ hiſpaniã ſue ditioni firmauit: Eo quoqꝫ defuncto Richinſindus eius filius regnauit
Uimba tholetanus chriſtianiſſimus poſt hunc regnũ accipiẽs quẽdã paulinũ narboneuſi ꝓuincie dedit
procuratorẽ:Qui dominationis ius inuadens nemãſium ciuitateꝫ pro ſe muniuit.deide Arrianis aquita-
nicis in auxiliũ accitis regnũ vniuerſũ ꝯuertit:Hũc viba rex captũ ⁊ corio inſutũ ſuffocare fecit.
Viconça deniqꝫ Uimbe ſucceſſor fuit:qui libidinibus turpiter deditus ex tẽplo ẽt ſuo malo Sacerdotes
maculare auxius eſt: Sꝫ dei iudicio paulopoſt a ſaracenis ſuperuenientibus deiectus ẽ:quo deiecto Ghoti
Gundericũ ſibi prefecerũt regẽ:q ⁊ ipſe a ſaracenis defectus gothorũ regnũ defecit.
COnſtantinus eius nominis ſecũdus magni conſtantini filius ſecũdus cõſtãtinopolitanus ĩpe
rator poſt patreꝫ cclxxix.olympiade impare cepit:⁊ cũ cõſtantio ⁊ Conſtãte eius fratribus im Con.2.
5538 perauit annis.24.men.5.⁊ diebus.12.Fuit ⁊ cum eis ſucceſſor dalmatius coꝝ fratruelis ado
leſcens preclare indolis:q tertio imperij ſui anno factione conſtantij eius patruelis militari tu- 339
multu interfectus eſt:Hi itaqꝫ fratres imperium inter ſe diuidentes:paulopoſt ⁊ ipſuꝫ iurgijs
⁊ bellis lacerauerũt:ac ciuilia bella ſuſcitarũt.Conſtantius ciꝫ arrianus effectus arrianis faue
re cepit:quo auxilio multũ inualuit:ꝑꝑ qđ cõciliũ apud laodiceã ſyrie vrbẽ indictũ ẽ:ad qđ catholici ⁊ arri
ani cũ arrio magna populi ſtipatus frequẽtia ꝯueniẽtes Omuſion quotidie diſputarũt:catholici affirma-
bant filiũ patri Omuſion eſſe:arriani aũt ſecus xp̃ꝫ cũ p̃re refellebãt:Quibus cõtẽtionibus conſtantio iu
bẽte)multi catholici exiliis carceribuſqꝫ ac uarijs afflictionũ modis ſunt affecti.Naꝫ vt infra dicemus int
ceteros athanaſiũ ep̃m:Euſebiũ vercellẽſẽ:dionyſiũ mediolanẽſẽ:Hylarium pictauienſẽ:Paulinum tre-
uerẽſeꝫ:atqꝫ alios patres crudelẽ in modũ inſequi precepit:Juliũ ẽt papã ꝙ arrianos ⁊ oriẽtales ep̃os rep̃
hẽdiſſet exilio multarũt.Interiꝫ aũt conſtãs aduerſus frãcos bellũ mouit:Qui poſt varios belli euẽtus il
los tãdẽ ꝑdomuit:⁊ pacẽ cũ eis cõpoſuit:Dũqꝫ apud gallos pace ⁊ quiete frueref:cõſtantinus natu maior
eidẽ bellũ ſtati intulit:Sed dũ apud agleiã icõſulte cũ frẽ dimicaret ab eius exercitus interfectus ẽ.Cõſtã
tino aũt mortuo ꝑdictus cõſtãs poſtmodũ varia fortuna cõtra perſas vſus:cũ nocte quadã intẽpeſta mili
tũ ſeditione ꝑliũ ſuſciperẽ cogeref victus fuit.At cũ poſtea de ſeditioſis militibus penas ſuſcipere ſtatuiſſꝫ
Magetii dolo nõ lõge ab hiſpania trigeſimo etatis ſue anno :ipij uero ſui.iꝫ.i caſtro cui helene nomẽ erat
inſfectus ẽ:Quibus mortuis cõſtãtius hereticus arrianus impio ſolus potitus ẽ.Moxqꝫ re pu.turbata:
Vetramonius Murſie:⁊ Nepotianus Rome ipatores facti ſũt .Cõtra quos cõſtãtius graue cõmouit
bellũ:⁊ haud multo poſt vetramonio apud naiſuꝫ a Cõſtãtio regiũ inſigne detractũ:⁊ Magetius murſie
princeps victus ẽ:his geſtis cõſtãtius ꝯfeſti Gallũ eius patruelẽ ad tuẽdã iudeã ceſarẽ miſit:⁊ Julianũ ſi
militer eius patruelẽ apđ mediolanũ ceſarẽ creauit:eũqꝫ ꝯtra ſeditiſos quoſdã i gallias miſit:Qui ⁊ breui
vt vir ſtrẽnuuſ:ipſoꝝ galloꝝ ac germanoꝝ motus ſua v̾tute cõpeſcuit:ũde ⁊ militũ oĩuꝫ ꝯſẽſu auguſtus ap
pellatus eſt:Quo audito conſtãtius ꝑthicis occupatus bellis omiſſo negocio ad ciuile bellũ mox ſe ꝯuer-
tit:⁊ dũ grauiſſima bella excitaſſꝫ.5.⁊ xl°.vite ſue ãno apoplexi morbo iterijt.Hic lꝫ ꝯ̃ xp̃ianos catholicos
impiiſſimus hreẽ:tñ ꝑꝑ moderationẽ ⁊ comitatẽ int bonos ꝑ̃ncipes ab hiſtoricis ⁊ viris doctiſſimis ãnu-
meraẽ.Nã poſt ſuſceptũ impiũ cũ triũpho vrbẽ ingreſſus fuiſſet oẽs ciues mira benignitate ⁊ humanita-
te veneratus ẽ:affirmans romanos ciues tanꝙ reges omnes ſe vidiſſe:Erat hic ſtature parue:ſed animi
excelſiſſimi.

Viri diſciplinis excellentes.

Paulus ꝑ̃mus Eremita natione egyptius i thebaida inferiore natus hoc ãno.4.idus ianuarij.cxiij°.vite
ſue ãno i eremo dieꝫ obijt:Cuius aĩa:vt diuus ſcribit hiero.beatus antonius ꝯfeſti iter choros apoſtoloꝝ
⁊ ꝓphetaꝝ euolare vidit.Fuerat hic nobilibuſqꝫ parẽtibus ortus:⁊ lr̃is tã grecis ꝙ̃ egyptiacis apprime e 345
ruditiſſimus.Qui cũ.xv.etatis duceret ãnũ valeriani ⁊ decij ꝑſecutionibus ꝑmotus relicta domo ad mon
tiũ deſerta ꝯfugit:vbi poſtea neceſſitatẽ i voluntatẽ v̾tens i q̃dã haud grãdi ꝑſelũca ſibi a deo oblata ꝑ.98.
ãnos incognitus i orõnibus ⁊ ieiuniis ſolitariã vitã duxit.Cuius q̃dẽ vitã diuus hiero.vt religioſoꝝ mẽ-
tes ad virtutẽ ⁊ perſeuerãtiã feruẽtius excitaret:cũ multa de mũdi cõtẽptu edidiſſet monumẽta:ẽt here-
mij laudes eleganti cõſcripſit ſmone:q cũ merito int ſcõs ſit relatus eius natale.4.idus ianuarij celebraẽ.
Paulinus treuerẽſis ep̃s vir ſcia ⁊ ſcitate ꝯſpicuus his tꝑibus i ꝑ̃cio exiſtens a Cõſtãtio iperatore ob ca-
tholice fidei defenſionẽ exilio dãnaẽ:vbi ad mortẽ vſqꝫ ẽt extra chriſtianũ nomẽ mutando exilio faticatus
ad vltimũ apud phrygiã ꝑ̃die cal.ſeptẽbris beate paſſionis coronã cũ dñō ꝑcepit. 347
Euſebius Ro.eccleſie cardinalis p̃ſbr vir q̃deꝫ eruditione:fide:cõuerſatione:ac moribus inſignis:⁊ ipſe
hoc ãno ob catholice fidei defẽſionẽ a Cõſtãtio ipatore captus i quodã domus ſue cubiculo includiẽ : vbi
ꝑ.7.mẽſes i orõne cõſtãter ꝑſeuerãs.19.cal.ſeptẽbris adhuc incluſus i dñō qeuit: Cuius corpus Gregori
us ⁊ Oroſiius p̃ſbyteri colligentes i calixti cemirerio ſepellierũt:eiuſqꝫ ſepulchro hunc titulũ appoſuerũt
Euſebio homini dei.celebratur auteꝫ eius natale.19.calendas ſeptembris.
Paulus ẽt cõſtãtinopolitanus ep̃s vir ſane diuinus ⁊ multaꝝ reꝝ expientia eruditus per hoc tp̃us a Cõ
ſtãtio iperatore apud quãdam ciuitatulaꝫ capadocie noie cucuſam:ob catholicã fidẽ exilio relegatus arria
noꝝ inſidijs crudeliter ſtrangulatur:⁊ vi.idus iunij ad celeſtia regna glorioſus migrauit..
Dionyſius quoqꝫ mediolanenſis ep̃s hac tempeſtate apud mediolanũ ꝯcilio ab hreticis ⁊ catholicis cele-
brato:cũ athanaſio inhereret:⁊ eidem plurimũ faueret:⁊ ipſe a Conſtantio in capadociaꝫ exilio relegatur
vbi ⁊ paulopoſt multis iiurijs ⁊ icommodis afflictus quieuit in dñō:cuius quidẽ corporis reliquias a ſcõ

Baſilio eiuſdez vrbis epiſcopo receptas diuus Ambroſius ipſius ſucceſſor in digno honore ſepeliuit.

¶ Hylarius itē illuſtriſſimus pictauienſis ep̄s ꝛ oīuʒ litteraꝝ eruditiſſimus his tumultibus ob catholicā fidē factione cuiuſdam aralatenſis ep̄i arriani quadriennio apud phrygiā relegatuſ ibidē inter alias v̄tutes mortuū ad vitā reuocauit: Sed deniqꝫ poſt multas arrianoꝝ uexationes ad vrbē ſuā reuerſus āno ſalutis nr̄e.ccclxxi. migrauit ad dn̄m. hic hos deſcriptos edidit libros.

De trinitate	li.12.	p̄ncipiū: Circūſpicieti.	Exēplū blaſſemie auxētie.li.i.Beatiſſimus
548 De ſynodo	li.i.	p̄ncipiū: Conſtitutū.	Hyſtoria a principio mūdi uſqꝫ ad chriſtum.
Ad conſtātiū	li.3.	p̄n. Tempus loquēdi.	Hymnos ꝛ carmina primus inter catholicos edi-
Aduerſus arrianū li.i.		p̄nci. Dilectiſſimis fr̄ibus.	dit: atqꝫ aliqua alia.

¶ Athanaſius inſuper alexādrinus ep̄s vir ſcitate ꝛ ſcia conſpicuus hiſdē tēporibus plurimas ꝛ graues qdē perſecutiones ab arrianis pertulit: nā ſuperioribus ānis i Laodicēſi ꝯcilio ꝯtra arrianos cōſtitutus cū rationibus euidentiſſimis atqꝫ argumētis fortiſſimis filiū p̄ri omuſion eſſe affirmaret: qđ arrius ꝛ eius ſequaces refellere nō poterāt vniuerſum pene orbē i ſui p̄ſecutionē concitauit: Qui fugiens: vt diuus hiero. teſtatur ſex cōtinuis ānis i ciſterna ſicca delituit: vbi nūq̄ ſolez vidit: ſʒ peractis ānis predictis cū q̄dā puella eū ibi adeſſe indicaſſet: dei nutu inde profugit. Coierāt eiʒ tūc vniuerſi p̄ncipes terre: gentes ꝛ regna: ac exercitus oēs ad eū iſequēdū: ꝓꝓ qđ multa ꝑpeſſus arrianoꝝ iſidijs toto orbe, p̄fugus agebat̄: adeo ut ei ad latendū tutus nō ſupeſſet locus: Tādē poſt multos agones: multaſqꝫ patiētie coronaſ tp̄e Valētiniani ꝛ Valētis iperatoꝝ āno.ſ.dn̄i.379. Sacerdotij vero ſui ſexto ꝛ quadrageſimo. 6. nonas maij migrauit ad ſupos: ꝛ inter ſcōs relatus eo die natale eius celebrat̄. Scripſit aūt hic egregius doctor ea q̄ hic ſubiecta ſūt

Aduerſus gētes	li.2.	De virginitate ſuanda	li.i.	De perſecutione arrianoꝝ libri
Contra valētē ꝛ vrſatiū	li.i.	De pſalmoꝝ tituliſ	li.3.	multi: ꝛ ſymbolum: Quicunqꝫ
De exhortatione mona	li.i	Hyſtoriam beati antonij	li.i.	vult ſaluuſ eſſe.

¶ Nicolaus Miroꝝ licie vrbis archiep̄s vir oīuʒ v̄tutū cariſmate repletus hoc anno grādeuus ꝛ plenus
551 dieꝝ migrauit ad dn̄ʒ: ad cuius tūbā olei fontē ſtati, p̄rupiſſe ferūt: quo liniti ſanabāt̄ ceci: ſurdiſqꝫ auditus p̄ſtabat̄: ac debilis q̄ſqꝫ ſoſpes fiebat: ꝓꝓ quod inumerabiles populi ad eā cateruatiʒ ferebāt̄. Hic nāqꝫ: vt celeberrima eiuſ hʒ hiſtoria apud patrā vrbē nobiliſſimiſ ortus parētibus: velut lucifer ēt in ipſo eius ortu emicuit. Qui poſtq̄ domi puerilē egiſſet etatē cūctis oblectationibus abdicatis xp̄i iugo ſe ſb̄didit: Et int̄ cetera ſue virtutis op̄a hoc vnū exēpli gratia ſuppono memorādū: q̄ cū nimiū eēt locuples: eſſetqꝫ vtroqꝫ parēte orbatus: accidit vt nobil' q̄dā eiuſ ꝯuicaneus ob iopiā tres filias v̄gines fornicari ꝯſtituerit vt earū infami cōmertio infelicē ſaltē ageret vitā: Quod vbi ſcūs vir vidicit: cōdoluit: ꝛ miſerrio homini tātū cōtulit: q̄ tātū a ſe nephas leuare poſſet. Eius etiam inter cetera miraculoꝝ inſignia illud memorabile fertur: Quod lōge cōſtitutū Conſtātinū magnū a quodā interitu ad miſicordiā: ꝛ monitis ꝑ viſuʒ deflexit ꝛ minis. Eius aūt ſanctiſſima oſſa poſtmodū āno ſalutis nr̄e.1087. ad barrū apulie vrbē tranſlata frequētiſſimis miraculis multū ex oī orbe chriſtiano attrahi populū: Quibus bn̄ficiis factū ē: ut barrū opidū multis donis ꝛ opibus auctum ſit. Ipſius autem feſtum. viii. idus Decembris celebramus.

Iberius papa natione romanus: patre auguſto poſt iuliū pontificem ſedit annis xvi. men. vii. 5551
Pp̄.37. ꝛ diebus duobus. Cuius tempore celebrato apud mediolanum a ſectatoribus arriane hereſis concilio ipſe cum multis catholicis epiſcopis vrbe pulſus eſt. Iam antea ariminenſem ſynodū
352 congregauerant: vbi multe diſputationes callide acte fuerant negantes chriſtum cum p̄re omuſionem eſſe. Quapropter cum ea aperte impugnaſſet ab arrianis triennio i exilio actus eſt: vnde a ſacerdotibus ſynodo congregata Felicem preſbyterū uirum optimum in liberij locum ſuffecerunt: Qui pontificatu ſuſcepto ſtatim conuentum. xlviii. epiſcopoꝝ congregauit: ꝛ duos preſbyteros: vrſatiuʒ ꝛ Valentem ab eccleſia ſeperauit: eo q̄ cum conſtantio ꝛ arrianis in fide ſentirent. Ea propter eorum precibus motus conſtantius Liberium papam ab exilio reuocauit. Qui imperatoris beneficio permotus cū hereticis tenere cepit: q̄uis id cum catholicis ſentiret hereticoſ.ſ. ad fidem redeuntes non eſſe rebaptiçandos: Expulſo itaqꝫ Felice: ꝛ Liberio ad pontificatum reuocato vrſatij: valentiſqꝫ inſtigatione Conſtantius vehementiſſimam perſecutionem in catholicos commouit: adeo vt etiam in eccleſiis preſbyri ꝛ clerici paſſim trucidarent̄. Hic autem pontifex q̄q̄ cum arrianis ſentiret dei tamen eccleſiaſ quoad potuit diligētiſſime exornauit: voluitqꝫ decreto publico vicem ſuam dolens ne quis epiſcopuſ de cetero propter aliquā iſeſtationeʒ gregem ſuum vllo modo deſerē poſſe: ſicut habetur in canone. vii. q. i. c. Suggeſtum. Ferunt āt Fortunatū quendā aqleienſem ep̄ʒ Liberiū hūc fidei cā i exiliū ꝑgēteʒ: vt i diſcordiā laberet̄ ſolicitaſſe. Deniqꝫ cū Liberius hic bis ſacros ordines i decēbrio menſe celebraſſʒ: vbi preſbos. 18. diacones. 5. ꝛ ep̄os ꝑ diuerſa loca. 19. creaſſet vite finē fecit. Cuius corpus via ſalaria in cemiterio priſcille ſepelierūt: ꝛ tunc ſedes vacauit dies. vi. Inter hos āt a liberio iſto ſacris ordinibus initiatos diuuʒ hieronymum preſbyteruʒ cardinalem creatum fuiſſe tradunt.

Elix papa eius nominis primus patria Ro. patre anaſtaſio liberio predicto ab hereticiſ pulſo ab ipſis pontifex creatus ſedit āno vno men. 4. diebus. 2. vir ſane optimus: ꝛ multa laude dignus: quē heretici ad cooperimentum ſui erroris ideo elegerūt: vt liberiū rationabiliter eiecisſe
Pp̄.38. demonſtrarēt. Qui tamen papatu inito: vbi conſtantium imperatorem ab hereticis rebapti

zatū didicit: cum hereticū ⁊ orthodoxe fidei inimicū ac ſecūdo rebaptizatū omnibus promulgauit: pp qd
indignatus cōſtātius ſuaſione vrſatij ⁊ ualentis a ſede eū deiecit: Et cū nulla ratione ab orthodoxa fide di
uelli poſſet: ab aduerſarijs vna cum multis bene ſentientibus interficitur: martyrioq́ʒ coronat̄: ac. 4. calē.
auguſti i baſilica: quā ipſe via aurelia edificauerat 60 ab vrbe miliario ſepelitur.
℃ Donatus hereticus natione apher: a quo donatiſte heretici nomē ſumpſere: hac miſerrima ⁊ infelic item
peſtate viguit: Qui ex numidia ꝓuincia veniēs multa ꝯtra catholicos ſcripſit. ⁊ totā pene aphricā atq́ʒ iu- 353
deā ſua peſtifera perſuaſione decepit: Eius nanq́ʒ error atq́ʒ deceptio erat: ꝙ filium patre minorē eē dice-
bat: ⁊ ſpūm ſcūʒ filio minorē: necnō ⁊ catholicos eſſe rebaptiçādos: ſicut hēt̄ in canone 24. q. 3. c. Quidaʒ
vero. cognita eius falſitate ac deceptione: non multo poſt e carthagine cū multo ꝓbro pulſus eſt: Quidaʒ
ēt eius ſectatores mōtenſes appellati fuerūt: eo ꝙ eccleſiā p̄mū rome in monte habere ceperūt. Scripſit āt
multa: ⁊ ꝗ̄maxime librū de ſpū ſcō arrianam doctrinam continentem.
℃ Eunomius ēt alius hereticus hiſdē tpibus fuit: a quo eunomiani heretic: vir quidem callidus aīo ac cor
pore leproſus: nec ſecus interius ꝗ̄ exterius regio morbo correptus: qui cū primū ariane pfidie ſectator fu
iſſet: aliaʒ quoq́ʒ adiecit: ⁊ diſſeminauit falſitatē dicens: filiū p̄ri i omnibus eſſe diſſimilem: ⁊ ſpiritum ſan-
ctum cum patre ⁊ filio nihil commune habere.
℃ Macedonius quoq́ʒ Conſtātinopolitanus ep̄s: a quo macedoniani heretici ſuperioribuſ annis a catho
licis ibidē legitime preſul creatus hoc tpe ab arrianis hereticis ſede deiicit̄: eo ꝙ filiū patri ſimilem fateret̄
licet ſpiritum ſanctum non ſecus ꝗ̄ illi: Eius autem error erat: ꝙ ſpiritum ſanctum negabat deum eſſe: ⁊
multa ſcandala concitauit.

℃ **Viri diſciplinis excellentes.**

℃ Acbatius homo luſcus ceſarienſis eccleſie in paleſtina ep̄s his tpibus cum eēt doctor eruditus: multa in 354
eccleſiaſtē ſcripſit cōmētaria. Hūc aūt tante auctoritatis ob eloquētiam ⁊ v̄ſutiā apud conſtātiū iperatoreʒ
fuiſſe diuus hieronymus ſcribit: ut rome Felicem preſbyterū arrianū liberij loco papam conſtituere fecerit:
quem tamen (ut diximus) catholicum ⁊ virum ſanctum fuiſſe conſtat. preterautem quos diximus libros a
ſe editos: ⁊ alios quoq́ʒ compoſuit tractatus.
℃ Serapion q ob eloquentiaʒ ſcolaſticus cognominatus ē: p hoc tp̄s in confeſſione vere fidei clarus habi-
tus eſt: q inter cetera aduerſus manicheū pulcherrimū librū edidit. Itē d pſalmorū titulis: ad diuerſos pu
tiles ſcripſit epiſtolas. Nec vnquā (vt diuus refert Hieronymus) minis aut terroribus a vere fidei confeſſi
one conſtantius eum amouere potuit.
℃ Fortunatus natione apher aquileienſis eccleſie ep̄s eruditiſſimus vir p hec quoq́ʒ tpa multos cōmētari-
os in euangelia breui ſermone conſcripſit. Uerumtamen in hoc plurimū deteſtabilis fuit: quia vt dictuʒ ē
Liberium papam in exilium pergentem primus ſollicitauit ⁊ fregit: atq́ʒ ad hereſim cōpulit.
℃ Lucifer preterea caratilanus ep̄s hac tēpeſtate i precio fuit: quē ob dicēdi copiā atq́ʒ elegātiā papa cū pā-
cratio ⁊ hylario Ro. clericis ad conſtantinū legatū miſit: vbi cum nollet ſb athanaſij noīe nicenam damna
re fidem ab ipſo conſtātio relegatus eſt: Quo in loco contra eundem imperatorem libruʒ compoſuit: eiq́ʒ
legendum intrepide miſit. Obijt deniq́ʒ valentiniano auguſto imperante.
℃ Euſebius etiam euſenius ep̄us elegantis ⁊ rhetorici ingenii vir per hoc ipſum tempus innumerabiles pe
ne libros edidit: e quibus precipui habētur qui aduerſus iudeos: ⁊ gentes: ⁊ nouatianos inſcribūt̄: ſcripſit 356
quoq́ʒ alios decem in epiſtola ad galatas: necnō ⁊ in euāgelijs cōplures ⁊ breues omelias.
℃ Uictorinus inſup natione apher p hoc tp̄s rome accuratiſſime rhetoricam docens ob elegātiā: ⁊ ingenij
magnitudinē: ac legēdi preſtātiā ſtatuā erēā in foro promeruit: qui poſtmodū i extrema ſenectute ad fideʒ
chriſti ꝯuerſus librū aduerſus Arrium dialetico more conſcripſit: qui non niſi a doctiſſimis viris legi: aut
intelligi poteſt. Item commentarios quoſdam in apoſtolum paulum compoſuit.
℃ Triphillus cyprilitenſis epiſcopus vir ſua etate eloquentiſſimus ac celeberrimus doctor: ⁊ ipſe per hos
dies in canticis canticorum commentarios: ⁊ alia multa compoſuit.
℃ Aſterium quendam arriane factionis philoſophum hiſdem temporibuſ fuiſſe ⁊ floruiſſe dicunt: ⁊ multa
in epiſtolas ad romanos: ⁊ in euangelia: ac in pſalmis commentaria compoſuit: atq́ʒ alia multa ſue hereſi
fauorabilia ſcripſit: que quidem ab omnibus tūc hereticis ſtudioſiſſime legebantur.
℃ Donatus quoq́ʒ non minus rhetor ꝗ̄ philoſophus ⁊ grammaticus diui hieronymi preceptor Rome tū
inſignis plurimum fuit: qui inter cetera in Uirgilium ⁊ Terentium egregie commentatus eſt.
℃ Genadius quidam forenſis orator: ⁊ ipſe per hoc tempus rome inſignis ⁊ preclarus habituſ accuratiſſia
De mō dicēdi poſt ſe reliquit monumenta.
℃ Minernius etiam burdegalenſis rhetor cum predictis rome rhetoricam florentiſſime docet.
℃ Macharius ⁊ Amathas ac alii multi beati antonii diſcipuli p hec tpa tūʒ ſanctitate: tumq́ʒ doctrina inſi 358
gnes hēt̄: quorū qdē vitaʒ atq́ʒ finē diuus hieronymus ſingulis libellis ad humanā iſtructionē explicauit.
℃ Arriminenſis ſynodus hoc anno q ē. 22. impii cōſtātii ipſo iubente ⁊ Thauro prefecto mediāte indicitur
In quā multi oriētales et occidentales ſacerdotes cōuenere: vbi cū multi callidi ⁊ acuti oriētaleſ ſimplicita 360
tē ⁊ ignorātiā occidētaliū ſuis ſallacijs ⁊ argumētis i ſuā ſentētiā trahere niterēt̄: ut xp̄m cū p̄re Omuſion
negarent diuino nutu inſpirati illaʒ diſputationē vſq́ʒ ad tp̄s pretermiſerūt: ꝓpter quod antiqua niceni cō
cilij fides arrianorū ſuggeſtione ea in ſynodo damnata eſt: Quam tamen poſtea Romana ſynodus ex tūc

⁊ in perpetuum voluit eſſe damnatam: vt etiam Gratianus in canone.15.di.c. Scā ro. eccleſia teſtatus eſt.
363 IUlianus apoſtata galli ceſaris germanus: ⁊ p̄dicti cōſtantij patruelis tertius cōſtātinopolita 5562
nus ip̄atoꝛ hoc āno q̄ ē cclxxxv. olympias apō mediolanū auguſtus creatus imꝑauit ānis.2.⁊
mſi.viii. Hic ex cōſtātio pꝛis cōſtātini M. fꝛe natuſ ē: cui iō apoſtate cognomē fuit: q̄a ſuſceptā
xp̄i fidē abnegās librū eloquētia ⁊ pari impietate redūdātē i xp̄i dogma euomit. Erat.n. libe
ralibus diſciplinis tū grecis: tūqꝫ latinis ꝓnatus: multe ēt memoꝛie ⁊ igētis facūdie vir: in a
micos liberalis: ꝓuicialibuſqꝫ iuſtiſſimus: ſꝫ gloꝛie cupiduſ: q̄ q̄dē oīa ad extremū euertit dum
xp̄ianos callidiſſime ꝑſeq̄ cepit. Callidioꝛ nāqꝫ inter ceteros ꝑſecutores fuit: q̄a blādā ꝑſecutionē facer̄ cu
rauit alliciens magiſq̄ꝫ impellēs ad ſacrificandū: ꝓpter qd̄ multi xp̄ianoꝝ ſpōte cōuerere. Dū hec agerēt
accidit vt in perſas bella ingētia ꝓtractās: teſte Amiano hiſtoꝛico: ſagitta in incertū miſſa brachio ſauciare
tur: quo vulnē.32. etatis ſue āno interijt. Legit̄ tn̄ i vita bt̄i baſilij ep̄i quēdā mercuriū militē chꝛiſtianū ab
ipſo paſſū illū tranſfixiſſe: Qui ſtatim manū ad celū extēdēs ac ſi contra xp̄m clamaret dixit: viciſti galilee
viciſti: ēt ⁊ te nunc negabo: ſacia te de cetero. Sunt q̄ dicāt iulianū hūc i diaconatus oꝛdine fuiſſe initiatū.
Sꝫ Gallo ceſare eius germano defuncto: vt erat gloꝛie ⁊ ābitionis cupidiſſimus a cōſtātio auguſto i galli
as ſe mitti contra ſeditioſos quoſdā pꝛocurauit: vbi ⁊ bꝛeui galloꝝ ⁊ germanorū motuſ ingētī virtute com
peſcens reiecta diaconi dignitate a militibus ſe auguſtū appellari fecit: Cuius quidē rebellione tātū ai do
loꝛeꝫ cōtraxit cōſtātius: vt ex hoc moreret̄.

¶ Martyres ſub Juliano paſſi.

¶ Joannes ⁊ paulus chꝛiſtianiſſimi viri: ⁊ ro. p̄clariſſimi ciues vnus p̄poſitus: ⁊ alter cōſtātie virginis ma
364 gni cōſtantini filie p̄miceriuſ: hoc āno a quodā Terētiano cāpi ductoꝛe capti apō ro. vꝛbē poſt inumera ver
bera Juliani ipſius iuſſu vi. cal. iulij martyrij palmā gladio cedēte adepti ſūt: quo q̄dē die feſto honorant̄.

¶ Goꝛdianus ⁊ Epimachus viri pꝛeclariſſimi: ⁊ ipſi ſub hoc tumultu rome i via: q̄ latina nūcupat̄ martyrio
coꝛonant̄: quoꝝ pꝛioꝛ ꝓ nominis chꝛiſti cōfeſſione diu plūbatis ceſus: poſtea.vi. idus maij capite truncat̄

¶ Donatus arretinus ep̄s vir ſanctiſſimus: ⁊ litteraꝝ tā humanaꝝ q̄ꝫ diuinaꝝ ſufficienter iſtructus hiſdeꝫ
tp̄ibus poſt martyriū pꝛis ac matris cū magnas ⁊ ingētes virtutes apud etrurie ꝓuinciā oꝑatus fuiſſet a
Juliano apoſtata captus martyrij coꝛonā adeptus ē. Hic inter cetera ſue v̄tutis oꝑa memoratu digna: dū
aliq̄n miſſā celebraſſet: ⁊ de coꝛpꝛe chꝛiſti: ac de ſanguine ipſius populū recrearet ſubito paganoꝝ calix ſā
ctus ꝯfractus eſt: q̄ꝫ cū cerneret populū triſtē ⁊ meſtū colligēſ eius fragmēta i pꝛiſtinā foꝛmā ſuis oꝛonibus
reſtituit. Quo ſigno cōfuſi pagani deitatē xp̄i confeſſi ſūt. ⁊ circiter.188. aīe baptizate ſunt: hec ipſa beatus
Gregoꝛius in libꝛis dialogoꝝ ſuoꝝ meminit. huius āt natale.vij. idus auguſti celebꝛat̄.

¶ Blaſiū ep̄m virum ſanctiſſimum hiſdē tumultibus crediderim ego apud ſebaſtem: ſeu ſamariam fuiſſe
paſſum: Qui multis patratis miraculis in eadem vꝛbe a quodam preſide nomine Agricolao captus poſt
diutinā ceſionem: ⁊ carceris ſqualloꝛem: ac ligni ſuſpēſionem: ubi pectinibus ferreis carnes eius dirupte ⁊
dilacerate fuerūt: poſt iteꝝ teterrimum carcerem: ⁊ laci dimerſionē: vnde deſuper uadens ſaluus exiuit iu
bente iniquiſſimo ipſo iudice ad extremū.3. nonas febꝛuarij cū duobus pueris capite truncato ad celeſtia
regna gloꝛioſus migrauit.

¶ Julianā inſuper virginē Romanā idem ſacrilegus iulianus facultatibus plenaꝫ tā diu plūbatis cedi fecit
donec ⁊ ipſa ſpiritum emitteret. ⁊ ꝓpterea eius feſtum. 4. nonas decēbꝛis celebꝛamus.

¶ Theodoꝛicus quidam antiochenus pꝛeſbiter ⁊ ipſe apud eandē ſyrie vꝛbem a perſequētibus īpijs poſt e
culei penā: ⁊ multos duriſſimoſqꝫ cruciatus etiam lāpadibus circa latera eius admotis inflammatus cum
etiā in ꝯfeſſione xp̄i cōſtāter ꝑſiſteret. x. cal. nouēbꝛis occiſione gladij martyriū cōſumauit.

¶ Demetria itē romana virgo ſub hac ꝑſecutiōe rome martyrio coꝛōata ē quā cū ad iulianū īpijſſime ītrodu
xiſſēt: et crudeliſſime verberata i ꝯfeſſione xp̄i ꝑſeueraret ad vltimū xi. iulij ſpiritū emiſit.

¶ Pygmeus eruditiſſimus vir: ⁊ Juliani iperatoꝛis p̄ceptoꝛ per hoc tp̄s ⁊ ipſe ab eodem iuliano martyriū
pertulit: Qui cum ipſum Julianum a puero adnutriſſet: et ſacris litteris ſufficientiſſime erudiſſet. hoc tē
poꝛe in retributionis loco pro fide chꝛiſti nono calendas apꝛilis in tyberim necari fecit.

¶ Quiriacus qui ⁊ Judas hieroſolimitanus epiſcopus hac tempeſtate cuꝫ anna matre ſua pꝛo chꝛiſto mar
tyrium conſtantiſſime ſumpſit. Hic ille eſt iudas qui helene conſtatini matri locum in quo chꝛiſti crux fue
rat abſcondita oſtendit: Qua inuenta ob eius miracula ſemper eius gloꝛiam pꝛedicare ⁊ annunciare volu
it. Quamobꝛem a paganis captus: ⁊ ipſe cruci affixus eſt. ⁊ pꝛopterea crucifigerorum oꝛdo ab ipſo Qui
riaco (vt multi aſſerunt) initium ſumpſit. De quo inferius ſub innocētio quarto dicemus.

Iouinianus quartus conſtantinopolitanus imperatoꝛ poſt Julianum apoſtatam omnium conſen
ſu imperatoꝛ factus imperauit menſibus octo. Hic chꝛiſtianiſſimus imperatoꝛ natione panonius
fuit ⁊ ab ipſa adoleſcentia omnibus virtutibus oꝛnatus. Quamobrem nondum adoleſcentiam ſu
pergreſſus: cum exercitus imperatoꝛem creauit: q̄ꝫ opinio erat multa cum pꝛeclara facturum. ipſe
Jouinianus antem ab vniuerſo exercitu auguſtus diceretur non pꝛius auguſti nomen pꝛofiteri voluit: q̄ꝫ omnes con 5564
clamarent ſe chꝛiſtianos foꝛe. Quibus collaudatis ⁊ imperium ſuſcepit: ⁊ exercitum e barbaroꝝ manibus
liberauit. Veꝝ neceſſitate cogente ⁊ Niſibin ⁊ magnam meſopotamie partem Sapoꝛi pſaꝝ regi tradidit
365 q̄.ſ. ante cū ānis trecentis duobus de vigiti: ex quo Romanū imꝑiū cōditū fuerat nuſq̄ꝫ acciderat. Tādeꝫ
cruditate ſtomachi: ſiue pꝛunaꝝ odoꝛe: quas nimiū adoleri iuſſerat.34. etatis ſue āno diē obijt.

Valentinianus natiõe panonius quītus cõſtãtiopolitanus imꝑator hoc ãno qui ẽ tertius.385. Valentini
olympiadis imꝑare cepit: ⁊ vna cũ frẽ ſuo Valẽte imꝑauit ãnis.xi.mẽſi.v.hic ꝑmũ Scutario anus
rũ tribunus fuit: quẽ apõ Niccã vrbẽ Iouiniano mortuo: auguſtũ lꝫ inuitũ milites ꝑfecerunt
ꝑnceps ſiqdẽ iter bonos nũerãdus: nã ⁊ Aureliano ꝑſimilis erat niſi ꝙ ſeueritatẽ eius nimiã 366
qdã ⁊ ꝑcitatẽ ⁊ crudelitatẽ ac auaritiã interꝑtabant̃: q ⁊ Valẽtẽ fratrẽ ſuũ i ꝑtẽ imꝑij aſſumẽs
orĩẽtẽ ei regẽdũ aſſignauit: poſtea ṽo.3º imꝑij ſui ãno Gratianũ filiũ adoleſcẽtẽ ad ꝑces vxo-
5565 ris Auguſtũ nũcupauit: q ſtati ꝑcopiũ virũ audacẽ apõ Cõſtãtinopoli res nouas moliẽtẽ vna cũꝫ Satel
litibus ſuis mira celeritate opꝑſſit. Valẽs aũt ab Eudoxio arrianoꝝ epõ rebaptiçatus in hereſim decli-
nauit: ⁊ catholicos vbiqꝫ ꝑſeq̃ ac in exiliũ mittere cepit. Ad hoc etiã Lucius qdã hereticus iſtabat hoſti
lẽ in modũ catholicos ꝑſequẽs: ⁊ eos q i eremo hitabãt aut trucidabat: aut in exiliũ mittebat. Sꝫ Valẽs a
Themiſtio philoſopho xpiano ꝑ lr̃as admõitus aliq̃ꝑtulũ mitius agẽ cepit. Valẽtinianus ṽo dũ hec i gre
cia agerẽtur: vt erat rei militaris ſcia ⁊ ṽtute iſignis. Saxones ⁊ Burgõdiones: q erãt in littoribus oceãi
maris locis inuijs poſiti maxia ṽtute opꝑſſit. Et dũ Sarmate ꝑ panonias ſeſe effudiſſent: ac contra eos
bellũ ꝑpararet ſubita ſanguis eruptiõe: quã greci apopleſim vocãt: apud Brigionẽ oppidũ emorit̃. Valẽſ
ṽo eius ſupſtes dũ ꝯ gothos in Thraciã cũ exercitu ire diſpõit reuocatis mõachis: q̃uis ſero: quos in exi
liũ pepulerat: ꝑlio victus ⁊ captus viuus merito tanq̃ hereticus exuritur. Et hec quidem clades Roma-
ni imperij ac totius Italie exitium fuit.

¶ Terremotu hoc anno q ẽ ſecũdus imꝑij Valẽtiniãi annus ꝑ vniuerſũ orbẽ facto: mare littus egreditur:
⁊ Nicea q̃ ſepe antea corruerat funditus ẽ euerſa i Sicilia quoqꝫ ⁊ in multis inſularũ vrbibus inũerabileſ 367
populi opꝑſſi ſunt: inde apud Cõſtãtinopoli tãta orta ẽ tẽpeſtas: vt mire magnitudis grãdo decidẽs non
nullos hoies interficẽt. Tẽplũ ẽt hieroſolomitanũ a iudeis tẽpore Iuliãi apoſtate mira impẽſa inſtauratũ
hoc terremotu corruit: ⁊ multos iudeos opꝑſſit: poſtea ſequẽti die incẽdio eo i loco diuinitus imiſſo ẽt ferra
mẽta ipſa cõſumpta ſũt: Quo miraculo multi iudei tiore cõcuſſi: chriſti fidẽ recepere. Valẽs eni hereticuſ
cũ xpiani nois iimicus eẽt: vt xpianis catholicis ẽt ſtõachũ faceret: iudeos in Hieruſalẽ introduxit: vt ⁊ tẽ
plũ denuo reſtituerẽt: ⁊ licẽtiã ⁊ auxiliũ ꝑſtitit: dicẽs ſe non alibi q̃ hieroſolymis ſacrificare poſſe: Quod
certe: vt aiunt: tanta arrogantia elati iudei multo maiore impenſa q̃ antea reſtituere decreuerant: Id ta-
men Iuliano apoſtate non valenti heretico aſcribunt.

Damaſus vero papa natiõe hiſpanus p̃re Antõio poſt Liberiũ põtificẽ ſedit ãniſ.18.mẽſi.2.⁊
diebus.10. Vir ſane bonus ⁊ optimus põtifex: Quo põtificãte haud multo poſt Vrſicinuſ di Papa.39.
aconus a qbuſdã ſciſmaticis ſeditioſiſqꝫ clericis papa ꝑ ſciſma cõſtituit̃: ⁊ mox Baſilicã q̃ Si
cinium appellat̃ Vrſicinus cũ ſuis inuadit: vbi ⁊ multe vtriuſqꝫ ꝑtiſ populo ꝯfluẽte ceciderũt 368
5567 Sed paulopoſt diua volũtate clericoꝝ: populiqꝫ cõſenſu Damaſus i põtificatu cõfirmatus ẽ:
Vrſicino ad Neapolitanã vrbẽ miſſo: Sꝫ ⁊ poſtmodũ Damaſo a ſuis ſubditis adulterij cri-
men obijcit̃ q.xl.epõrũ cõcilio cõgregato cãm publice dicẽs: vt inocẽs ab oibus abſoluit̃: vt hẽtur i canõe
2.q.6.c. Nos ſi. Et eius accuſatores tanq̃ falſo deꝑhẽſi dãnant̃: ⁊ ab eccleſia reiiciunt̃. Hic ex fratrũ ꝯſẽ
ſu cõſtitutionẽ fecit: vt q deiceps aliquẽ falſo accuſaret: talionis penã ſubiret: vt.2.q.3.c. Calũniator. Cen
ſuit itẽ ne i iudicio qs añ factã exaiationẽ dãnaret̃.xi.q.iij.c. Eoꝝ q. Mãdauit ẽt ſub anathẽatis pẽa ne qſ
temerario auſu a ſede romana cõceſſa ꝑſumẽt vſurpare.17.di.c. Huic ſedi. His cõſtitutiõibus ꝓmulgatis
⁊ eccleſia optie pacata Damaſus ocio delectatus: vitas.n.põtificũ ꝑcedẽtiũ diligẽti cura conſcripſit: ⁊ opu
ſcula q̃dã heroicis verſibus cõpoſuit. Indeqꝫ diuo hiero. mãdauit vt eccleſie officiũ ordinaret: qõ ⁊ fecit.
vñ ṽtute ⁊ ſcitate viri cõmotus Damaſus ꝑmus Hieronymi ſcriptis auctoritatẽ dedit: cũ ꝑus ſeptuagita
interꝑtũ atqꝫ alioꝝ trãſlatorũ ſcripta i ꝑcio ſolũ hẽrent̃. Nã extũc Hieronymi biblia legi ⁊ diuulgari cepta
ẽ: ⁊ eius pſalmi fideliter ex hebreo traducti: ꝑp qõ ⁊ ipſius diui Hiero. ſuaſiõe ſtatuit: vt Gloria pa. ⁊ filio ⁊
ſpũi ſcõ ⁊c. i fine cuiuſlibet pſalmi diceret̃: quos alternatis vicibus in eccleſijs voluit decãtari. Voluit etiã
vt eo i officio Symbolũ tacite ꝑ ferias ſingulis horis canõicis diceret̃: ⁊ ex cõdito vniuerſalis ſynodi ſimi
liter Symbolũ maius i miſſa decãtaret̃. Cõfeſſionẽ ꝑterea in ꝑncipio cuiuſlibet miſſe dicẽdã ordinauit ꝑ
ut mõ fit: hoc mõ ſciſſimus hic põtifex diuũ cultũ auxit ⁊ tẽplis ⁊ alijs plurimis donis. Deniqꝫ cũ qnqui-
es ordiatões i Decẽbrio mẽſe celebraſſet: vbi ꝑſbyteros.30. Diaconos.xi. ⁊ epõſ ꝑ diuerſa loca nũero.42
creauit nonagenarius ꝓpe diẽ obijt: ⁊ tertio idus Decẽbris in baſilica a ſe cõdita via ardeatina cũ matre ⁊
ſorore ſepelit̃: ⁊ eo die eius natale celebrat̃. ⁊ tũc ceſſauit epatus dies.21. Viri doctrinis excellẽtes.

¶ Euſe. glioſus ꝑcellẽs epõs natõe ſardus quẽ ſupioribus ãnis ob fidei ꝯfeſſionẽ ꝯſtãtius arrianus hẽticuſ
vt diximus ꝑmo Sithopoli deide cappado. rlegauerat hº ãno cũ ad ſuã eccliã honorifice rũerſuſ fuiſſꝫ ar 371
rianis perſequẽtibus calẽdis Auguſti martyriũ ea in vrbe ab eiſdem paſſus eſt: Qui cũ eſſet vir eruditiſſi
mus inter cetera in Euſebij ceſarienſis pſalterium cõmentarios quos latinos e greco fecerat ſcripſit.

¶ Apolliaris laodicenus epõs his tꝑibus floruit: ⁊ hiero. teſte multimoda nr̃e religiõis ſcripta cõpoſuit. iter
q̃.30.li. aduerſuſ Porphy. ꝯſcripſit q̃ iter cetera eiuſ opa vl̃ maxie ꝓbãt̃. Obijt dñiqꝫ theodo. ſenior ipãte.

¶ Titus botrenus epõs q regnãtibus Iulião ⁊ Iouinião aduerſus mãichẽ. mlͭa ſcripſerat hiſ tꝑibuſ cũ mlͭa
ſub valẽtinião ꝯpoſuiſſꝫ vitã finiuit. ¶ Didimus alex. doctor ab iſãtia cecus factuſ: ⁊ eã ob rẽ ꝑmaꝝ lr̃aꝝ
ignarus ita grãmaticã: geometriã: diale. q̃ ñ ſine magno ꝑcipiũt̃ vſu: didicit: his quoqꝫ tꝑibus claruſ exſt̃

BIBLIOTECA UNIVERSITAT DE

p̄clara q̄dā ſcriptura ſcripſit opuſcula. vʒ ꝯ arria. li. 2. De ſpū ſcō li. i. In Iſaiā li. 19. Oſee ad diuū Hiero. li. 3. In çachariam li. v. In pſalmos quoqʒ ⁊ in Matthei: Joanniſqʒ euangelium: necnon ⁊ in Job cōmētarios p̄clariſſimos: atqʒ alia multa edidit.

372 ℭ Baſilius magnuſ ille Ceſarienſis Cappadocie ciuitac tēpus ⁊ monachorū multoꝝ īſtitutor ⁊ pater: vir certe oī ſapīa: oiqʒ v̄tute cōſpicuus: p hec tpa mirabiliter effulſit: q inter cetera ſue v̄tutis ⁊ ſanctitatiſ monumenta iuuenē quēdā ob amorē puelle diabolo obligatū deo reconciliauit: ⁊ obligatiōis ſue cartā ſibi reddi impetrauit: q cū egregius doctor haberet̄: Egregios etiā cōtra Eunomiū edidit libros. Atqʒ in examerō lib. 9. De ſpū ſcō li. i. Mōachorū regulā li. i. Atqʒ alios breues: varioſqʒ tractatus edidit mōachoꝝ ordinē in grecia inſtituit qbuſ ⁊ regulā approbatā traddidit. Obijt deniqʒ ſciſſimuſ pr̄ ⁊ ep̄uſ teſte Amphibilogio Jconij ep̄o hoc āno q ē ſextus impij Valētiniāi die p̄ma mēſis Januarij multis miraculis clarus memoriam vite ſue omnibus derelinquenſ: qui ſecundum operationem ſpiritus ſancti viuunt.

373 ℭ Ambroſius Mediolanenſ ep̄us ⁊ diui patris nr̄i Auguſti. pater: patria Ro. ⁊ cōſularis dignitat(iſignitus: vir plāc ſciſſimus ⁊ oīum doctoꝝ ſui tpis p̄cipuus atqʒ ſup̄mus: hoc āno a Valētiniano Aug. e Roma (vt Liguriā emiliāqʒ ꝓuincias regat) Mediolanū mittit̄: vbi ⁊ ſtati poſt Auxentij arrianorū ep̄i ſerā mortē ſeditio maxīa in populo exorit̄: ad quā ex officio rep̄mendā Ambro. in eccleſiā ingreſſus cū multa de p̄tiū cōcordia vt vir eloquētiſſimus diſſereret: ſubito infantis vox inſonuit dicēs: Dignus ē Ambroſius hic vt ſit ep̄us. Ad cuius vocis ſonitū fauēs reſultat populus: ſucclamāſqʒ: Nō alteri ꝙ Ambroſio ep̄atū cōmitti debere: qō ⁊ cōi oīum cōſenſu ⁊ pace factū ē: Qui ſtati ex cathecumino xp̄ianus effectuſ etiā ſacriſ initiatus decio impij Valētiniāi āno nonus Mediolanēſiū creat̄ ep̄us: quo in ſede ꝯſtituto eueſtigio oīs ciſalpīa Gallia orthodoxaʒ recepit fidē: cuius certe tāta fuit comitas: morū ſcitas: ingenij acumen. diuaqʒ ſcīa vt nō mō viuēs: ſed ⁊ vita functus Jtaliā ⁊ oēm orbē in ſui deuotionē: charitatē venerationēqʒ perduxerit: q ēt p̄ter ſcitatis grām p oīa Platōi philoſopho ⁊ ortu ⁊ īfantia atqʒ diſciplina p̄ſimilis extitit. Sicut enī Platoni infantulo in cunis dormiēti apes nō p̄uā mellis vim labellis iſeruere: ſic ⁊ Ambroſio huic p̄ſimile ꝓdigiū: imo altius euēit: qa vt ſacra eius refert hiſto. cū Ambroſius īfātulus in cunis dormiret: ſubito examē apū os eius ⁊ faciē ita cōpleuit: vt quaſi in alueolū intrādi ⁊ exeūdi freqūētaret: dicēs: Que qdē ꝓdigia ab oibus interp̄tibus declarata nil aliud ſignificar̄ voluiſſe ꝙ ex eius ore ſuauitatem dicēdi melle dulciorē fluere debere: qō qdē auguriū euētu veriſſimū demōſtratū ē: Si vʒ intelligēdi ſubtilitatē vl̄ diſputandi vim: aut dicēdi ſcribēdiqʒ dulcedinē cōtēplemur. Scripſit hic diuus Ambro. infraſcriptos irrefragabiles ⁊ emēdatiſſimos libros: quoꝝ ſentētie: vt diuus Hiero. ait: ſunt fidei ac eccleſie: necnon vt virtutū omniū firmiſſime columne: in quibus libris (vt pater Auguſtinus inquit) Romana relucet fides: qa inter ſcriptores latinos quaſi quidam flos emicuit.

ℭ Libri beati Ambroſij.

De officijs	li. 3.	principium. Nō arrogās	De apologia daui.	li. duoſ.	Apologia prophete
Exameron	li. 7.	Quādo opionis aſſūp.	De Gedeon	li. i.	Gerobal
De exceſſu frīs	li. i.	Deduximus fratres	De penitentia	li. 3.	Penitentia affinis
De fide Roma.	li. i.	Superiori libro	De pñia iterꝝ epl.	li. 4.	Primo audiſti
De bono mort(	li. i.	Quoniam de anima	De icarnatōe dñi	li. i.	Debitum fratres
De virginitate	li. 4.	Si iuxta celeſtis ſciētia	De fuga ſeculi	li. i.	Frequens nobis
De viduis	li. 3.	Bene accidit	De paradiſo	li. i.	Paradiſuſ
De lapſu virginis	li. 7.	Audite qui lōge eſtis	De trinitate	li. 4.	Regina auſtri
De myſterijs	li. i.	De moralibus	De Iſaac ⁊ aīa	li. i.	In patre nobis
De ſacramentis	li. 6.	De ſacris que accepiſtis.	De iacob ⁊ vi. btā	li. i.	Neceſſarius
De Naboth	li. 4.	Naboth hiſtoria	De cōſolatiōe ad vden.	li. i.	Et ſi incrementum
De Helie ieiunio	li. i.	Dilectiſſimi p̄ſ	De ſancto abraā	lib. 3.	Abraam libri
De Thobia	li. i.	Lecto prophetico libro	De. 42. manſio.	li. i.	Manſiones
De interp̄ta. Job.	li. i.	Multas nobis			
De interp̄taōe dō	li. i.	Multi quidē.			

Epiſtolas q̄nqʒ: prima incipit: Clementiſſimo Imperatori: ſecunda video vos. Tertia. Om̄ oibus. Quarta exercitus ſemp. Quīta: hic nobis motus terrarū. Ad Vercellēſē eccleſiā. Epiſtola īcipit Ambroſius. Multos p̄terea edidit ſermōes: Omeliaſqʒ ac cōmētarios ꝯ alia multa: q̄ ad māus nr̄as nō ꝑuenerūt. Himnos inſup poſt Hylariū cōpoſuit: quos vna cū pſalmis more orīetalis eccleſie decātari iſtituit quod p oēs eccleſias fuit poſtmodū deriuatū. Obijt deniqʒ hic ſciſſimuſ p̄ſul. 2. nonaſ ap̄liſ que tū fuerūt ī ſabbato ſācto. Sʒ eius maior celebritas ab eccleſia recolit̄ q̄n fuit ordiatus. ſ. 7. idus Decembris.

ℭ Optatus mileſitanus epiſcopus natione Apher per hoc tempus floruit ex parte catholica aduerſuſ Donatianos ſex libros conſcripſit: in quibus aſſerit donatianum partem in nos falſo retorqueri.

ℭ Cyrillus Hieroſolomitanus epiſcopus eximie ſanctitatis ⁊ doctrine vir huius temporibus in precio exiſtens a Valente imperatore ſepe ab eccleſia ſua propellitur: ſepeqʒ recipitur: poſtea ab Theodoſio principe inconcuſſum epiſcopatum obtinens nonnullos adhuc extantes compoſuit libros.

ℭ Epyphanius natione Cyprius Salamine vrbis epiſcopus: per hos dies inſignis ⁊ inclitus doctor habitus eſt: Qui (vt diuus teſtatur hiero.) aduerſus omnes hereſes multa ſcripſit: que ab eruditis viris ꝓpter

res a ſimplicioribus ꝑpter verba ignota parum lectitabantur. In extrēa deniqꝫ ſenectute conſtitutus varia condidit opuſcula. Moriens deniqꝫ vt ſanctum habitus eius feſtum quarto idus Maij celebratur.

¶ Gregoriū ēt Naçançenū eꝑm diui Hiero. in diuinis eruditiōibus preceptorē his diebus ob ſcitatē eruditionemqꝫ atqꝫ eloquētiā maximo in ꝓcio fuiſſe dicūt: Cuius hec iſta fuerunt opuſcula: Aduerſus Eunomium libri duo: De ſpū ſancto li. i. Cōtra iulianū apoſtatā li. i. Apollogeticū ꝓterea de morte ceſarij: Laudes Athanaſij epi: Laudes maximi philoſophi: ac ꝟginitatis laudes exametro ꝟſu cōſcripſit. Tandem Hieronymo teſte ſub Theodoſio principe vita deceſſit.

¶ Photinus hereticus Gallogrecus Smyrnēſis olim eꝑus ⁊ Marcelli Antiarani diſcipulus: a quo photinianum dogma nomē accepit: hiſdē tēporibus in Gallacia morit̄. Hic ꝑmo Hebiōis hereſim q̄ aſſerebat xp̄m purū hoīem fuiſſe: inſtaurare conatus fuit. Et cū eam ob rē a Valentiniano principe pulſus fuiſſet: plurima volumina ſcripſit in q̄bus ꝓcipua ſūt: q̄ aduerſus gētes ⁊ ad Valentinianū ip̄ꝫ ꝑncipē iſcribunt̄.

¶ Ioninianus quoqꝫ hereſiarcha: hac tēpeſtate ſuaꝫ hereſim dogmatiçare cepit: cuius tamē ſecta ⁊ īpietas cito extincta fuit: nec ad aliquos ſectatores ꝑuenit. Hic ꝑmū monachus fuit: poſtea clericus factus: docebat hominē poſt baptiſmū peccare nō poſſe: nec ei ꝓdeſſe ꝟginitatē: ieiunia: viduitatē ⁊ ſimilia: ⁊ fornicatos poſt penitētiā equabat: ac vniuſcuiuſqꝫ meriti ac ꝑmij retributiōis ordiniſqꝫ oēs iuſtos eē apud dn̄m deſtructū āt fuit eius dogma a btō Hiero. ꝑ librū aduerſus eū conſcriptū: q incipit: Pauci admoduꝫ dies.

¶ Vigilātius ēt ꝑſbyter ⁊ doctor natiōe gallus hac tēpeſtate floruit: ⁊ nōnulla religiōis çelo plena ꝯſcripſit Sed hūane laudis ſtudio deuictus ⁊ ſupra vires ſuas de ſe ꝑſumēs ſecūdā Danielis viſioneꝫ prauo ſenſu expoſuit. Sanctorū quoqꝫ religas mīme venerādas: vigilias nō obſeruādas: ⁊ alia friuola multa: q̄ in cathalago hereticorum neceſſario ponuntur affirmauit. Aduerſus hunc etiam diuus Hieronymus librum edidit: qui incipit: Multa in orbe monſtra.

¶ Mellania quoqꝫ diui Hieronymi diſcipula iter Romanas mulieres nobiliſſima Marcelli quōdā ꝯſulis filia hoc āno q ē decimus ipij Valētiniāi ānuſ Vrbāo vnico eius filio tūc ī vrbe Roma ꝑtore pp xp̄ꝫ ō relicto hieroſolymā nauigat vbi tāto ꝟtutū ꝓcipue hūilitat⁊ miraclo fuit: vt Tecle nomē accipe meruerit. 377

¶ Mannia ſeu Mamea q̄dā Egytiorꝝ regina hiſdē tp̄ibus defūcto eius viro: ⁊ ip̄a ſue gētis veluti altera Semiramis regni gubernacula ſuſcipiēs: ob aī ꝑſtātiā viribus auctis: Romāis q̄ꝑ maxie formidabilis fuit. Et hoc āno cū frequētibus ꝑlijs Romāorꝝ opes attriuiſſꝫ: etiā Paleſtinorꝝ ⁊ arabici limitis oppida vaſtauit: cuius pacē cū Valens imꝑator ⁊ Lucius hereticus expoſtularēt: nō aliter eā ꝓmittē voluit q̄ꝑ moyſen eremitam ſciſſimū genti ſue eꝑm deſignarent: quod cum Lucius q̄ꝑlibentiſſime facer̄ conarer̄: Moyſes renuit dicēs. O Luci te certe xp̄iani catholici ad metalla dānati: ⁊ ꝑ varias inſulas relegati ac ī carceribus truſi arguūt: Quāobrē niſi liberos oēs iniuſte dānatos ire ꝑmiſeris: tuas māus ad me cōſecrandum nunq̄ꝑ inijcies: q̄bus verbis Lucius vna cū Valente Aug. eꝑos reuocauit: Atqꝫ ita conſecratū hoc modo Moyſen regine obtulerunt pontificem: ac per hoc pax Romano imperio reddita eſt.

Patres Nitric Egypti prouincie.

¶ Moyſes itaqꝫ ō quo dictū ē mōachus ſciſſimus his tp̄ibus in eremo vitā ſolitariā ⁊ āgelicā ducēs ſignis ⁊ ꝟtutibus ꝓclariſſimis clarus ⁊ iclitus hitus ē. Et ꝓpterea a Luchio cōſtātinopolitano patriarcha heretico eꝑus reqſitus egyptijs datus ē: q gentem ip̄am magna ex p̄te ad fidē xp̄i cōuertit: vbi ⁊ tandem meritis glorioſus. 7. idus Februarij in pace quieuit. Et eo die eius ſolennitas celebratur.

¶ Pambo egyptius mōachus: de quo legit̄ q̄ꝑ noluit plus diſcere q̄ꝑ vnū pſalmi ꝟſiculū donec id ope cōpleuiſſet: ꝑ hec tp̄a cū īfraſcript⁊ p̄ribus ob ꝟtutē ⁊ ſanctitatē magno in ꝓcio ⁊ auctoritate habitus eſt hic quidam de eodem verſu percunctanti reſpondit: vix quadraginta illud explere potui.

¶ Macharij āt duo bti Antonij diſcipuli: vnus. ſ. egyptius: ⁊ alter alexādrinus hiſdē tp̄ibus veluti duo celi lumiaria refulſere: hi nāqꝫ: ſicut in vocabulo nois: ita ꝟtute aī ⁊ celeſtiū gr̄arū magnificētia cōcordabāt. Vterqꝫ. n. abſtinētie exercitijs ⁊ ꝟtutibus aī equaliter pollebat: hoc ſolo egyptius precellens q̄ꝑ quaſi hereditatem gratiarum ⁊ virtutum beati Antonij poſſidebat: eorum autem vitam ⁊ excellentia facta diuuſ hieronymus conſcripſit: vt habetur in vitis patrum parte prima.

¶ Hylarion ſciſſimus abbas ꝑ hec tp̄a apud Cyprꝝ inſulā nō lōge a Salamina vrbe. 12. calēdas Nouē. dieꝫ obijt. Vir ſiq̄dē ſciſſimuſ ⁊ oībus ſeculis mēorādus: cuius ſane cōuerſatio ⁊ abſtinētia ac ꝓclara dōa mirabiliū q̄ opatus ē (vt diuus ait Hiero.) tāta ac talia fuere: q̄ꝑtū vix q̄s extollere poſſet. Hic natiōe paleſtinus fuit ex viro Gaçe vrbis parētibus pagāis oriūdus: ex q̄bus tanq̄ꝑ roſa de ſpinis floruit: a quibus Alexandriam eruditiōis cā miſſus ibidē q̄ꝑtū tenera etas patiebat̄ magna ingenij ⁊ morū documenta ꝑbuit breui audiēſqꝫ celebre nomē bti Anto. qō ꝑ oēs egypti populos ferebat̄ incēſus viſendi deſiderio ad eum prexit: ⁊ ab eo religiōis habitū mox ſuſcepit: ⁊ oībus rebus a ſe prorſus abdicat⁊ cū ſolo ſacco ⁊ pallio q̄ꝑ ei beatuſ Anto. dederat ī vaſtiſſima quadā ⁊ terrtbili ſolitudie ſeceſſit ibidē q̄ ꝑ multos ānoſ aſprimā vitā duxit: nā q̄ndeci tm̄ caricas poſt ſolis occaſū comedebat in die. Erat q̄ppe tūc ānorū q̄ndecim: ⁊ vſqꝫ ad octogeſimum vite ſue annum cum incredibili abſtinentia vitam ſuam in ſeruitio chriſti tranſegit. Tandem Cyprum inſulam deueniens apud Epyphanium Salamine epiſcopum per aliquod tempus ibidem conuerſatus eſt: vbi ⁊ poſt quinquennium multis quidem miraculis claruſ vite ſue finem fecit. Sed Eſycius eiuſ diſcipuluſ: inde ipſum corpus ſanctum ⁊ furtim auferens in paleſtinam tranſtulit. Eius autem hi-

ſtoriam primo Epyphanus Salamine epiſcopus: ꝛ poſt eum diuus hiero. optime deſcripſerunt.

¶ Arſenius ex Senatore Romano mōachus factus hiſdē ferme diebus vita ꝛ miraculiſ clariſſimus ēē cepit. Hic: vt ex vita patrū hētur: cū in palacio Theodoſij p̄ncipis ſublimis hr̄etur: deſiderio diui amoriſ in cenſus oēm ſeculi pōpā ꝛ gloriā derelinquēs ad Eremū Scythie perrexit: vt inter ſcōs p̄res ſecretā ꝛ q̄etā ab oi ſtrepitu ageret vitā: ibidēq; ita cōſtitutuſ Arſenius: vt tota mēt[?] intētiōe adhereret deo: ſicut in ſeculari cōuerſatōe nimiū erat p̄cioſus: ita oībus a ſe abdicatis ſtuduit p̄ oībus monachis vilior ꝛ abiectior ēē. Audierat. n. aliq̄n vocē ſibi dicētē: Arſeni ſi vis ſaluus fieri: fuge hoies ꝛ tace. Tādē cū oiū; tp̄s vite ſue i fruitio xp̄i cōſūpſiſſet plenus ſpū ſcō ꝛ fide: āno vite ſue. 95° i 4. calē. auguſti dormiuit in pace.

¶ Paſtor Nitrie p̄ſbyter per hec tēpora fide: gnē: doctria ac miraculis plurimū valuit: d̄ quo īter cetera habetur ꝙ nunꝙ matrē propriā poſt conuerſionē; videre voluit in terris: vt in celis ſimul videri mereatur. Eius autem natale: cum ſanctus ſit habitus ſeptimo calendas auguſti celebratur.

¶ Paphuntius abbas p id tp̄s apud Thebaidā tāꝙ āgelicus vir noiatiſſimus fuit: ꝛ multos ad religionē p̄duxit: ac Taſim meretricē ipudiciſſimā ad xp̄m ꝯuertit. Et cū ēt lrāꝝ multarū nō mediocriter eruditus ēēt poſt multa documēta ēt hti Onofrij anachorite vitā cōſcripſit: Cui tādē poſt multe abſtinētie ꝛ laborū tolerantiā aſtitit āgelus dn̄i dicēſ. Ʋeni iā hn̄dicte dn̄i: ꝛ ingredē ea q̄ tibi debenf eterna tabernacula. Ecce eni mecū adſunt ꝓphete q te ſecū i ſuū ſuſcipiāt chorū: qbus auditis Paphuntius ſequēti die mult[?] aſtātibus preſbyteris ꝛ Monachis ꝛ videntibus ab angelis in celum ſuſceptus eſt.

¶ Agathonem itē abbatem hiſdem tēporibus magne auctoritatis ꝛ precij ob ſanctitatē ꝛ doctrinam fuiſſe dicimus: Qui: vt ſcribitur per trienniū lapidem in ore detulit: vt ſilentij virtutem p̄cipere mereretur.

¶ Euphraſia v̄go ſciſſima ꝛ gnē ꝛ v̄tutibuſ p̄clariſſima: ſub Theodo. ſeniore apud Alexādriā i mōaſterio v̄tute abſtinētie ac miraculis mult[?] inclyta fuit. Hec. n. Antigonū quēdā patrē habuit: virū ſigdē gnē ꝛ ſocietate impatoris p̄ſtātiſſimū: ac matrē noie Euphraſiā religioſa; ꝛ timētē deū: qbuſ orbata ad mōaſteriū ſe trāſtulit: vbi p. x. ꝛ. 8. ānos cū icredibili abſtinētia: obediētia: hūilitate: mā̄ſuetudine: lōganimitate: atq; labore vſq; ad trigeſimum vite ſue annū permanſit: quibus ita glorioſiſſime expletis: aſtantibus abbatiſſa ꝛ ſororibus animā deo reddidit: ꝛ ſepelierunt eum cum genitrice ſua Euphraſia.

¶ Mariā egyptiacā meretricē p̄mo appellatā: deinde ſcitatis ꝛ p̄nie ac perſeuerātie exēplū phoc tp̄s cū. xl. ꝛ. 7. ānis mirabilē p̄niā; i deſerto pegiſſet. 4°. no. ap̄lis migrauit ad dn̄m: cuius corpuſ ʒoʒimas ſciſſimus abbas ſepeliuit. Eius autem hiſtoriam virtutibus admirandam beatus Hiero. eleganti ſtilo conſcripſit. l; ſit qui id opus cuidam Paulo eccleſie Neapoli diacono ſcribant.

¶ Euagriū aūt mōachū Macharij egyptij diſcipulū: virū vtiq; ſciſſimū: ac p oīa mirabilē ꝛ multaꝝ lrāꝝ eruditū p hec tpa fuiſſe: ꝛ libꝝ q vitas patrū iſcribif cōpoſuiſſe ferūt. Credif ēt ꝙ alia mōachiſ neceſſaria multa ediderit: ꝛ ꝙmaxīe aduerſus octo p̄ncipaliū vitioꝝ ſuggeſtiōes. Itē libꝝ cētū ſn̄iarū q dr̄ Anachoreus p capitula digeſtū. Itē doctrinā cōi vite aptā ꝓ cenobitiſ ſcripſit. S; ꝛ ad v̄ginē quādā li. 6. ꝛ alias ſentētiolas quaſdā valde obſcuras p̄mo ſe religt. Sed ꝛ īter ceteras ai v̄tutes tāta illi cōceſſa fuit gr̄a diſcernē dorū ſpirituū ꝛ purgādarū cogitationū: vt nulluſ alius putaref ex fratribus ad tātā ſubtiliū ꝛ ſp̄ualiū reꝝ ſciā; p̄ueniſſe. ꝛ l; hic icredibilis fuerit abſtinētie: tn̄ lōgiſſima vita vixit mlt[?] ſignis ꝛ v̄tutibus clarus.

¶ Didimus ēt qdā mōachus ſenior his tp̄ibus i thebaida fuit vir vtiq; bonus: i quo multas dn̄s gr̄as infuderat: q̄s ēt ipa eius facies indicabat. Nā inter cetera: vt diuus refert hiero. ſcorpiōes ꝛ beſtias quaſdam cornutas ꝛ angues q in illis locis pro feruore ſolis acerrimi habebantur tanꝙ terre quoſda; vermiculos pedibus nudis conculcabat: ꝛ ita extinguebat vt nihil ab eis oio lederetur.

¶ Barlam quoq; eremita ſcūs q Ioſaphat regis Indie filiū cōuertit: hiſdē tp̄ibus in p̄cio fuit: ꝛ alij innumerabiles: vt in vita patrum habetur.

Ʋalens Ʋalens p̄dicti Ʋalētiniāi fr̄ ſextuſ Cōſtātinopolitanus ipator poſt eūdē fratrē āno. 2°. 288. olympiadis iperare cepit: ꝛ cū Gratiāo ꝛ Ʋalētiniāo fr̄is filij: impauitānis. 4. hic vt p̄miſ 5577
378 ſum ē a Lucio cōſtātinopolitano patriarcha rebaptiçatus pſeq xp̄iāos catholicos nō deſtitit. legēq; tulit: vt mōachi ꝛ eremite p Nitriā ꝛ Thebaidē cōſtituti aut militarēt: aut fuſtibus cederēf. Et tūc multi mōachoꝝ i egypti eremo hac rōe p tribūos ꝛ milites ceſi ſūt. huiuſnāq; viri auaritia atq; iprudētia gothi i romanū ꝓruperūt impiū: q cupiētes effici xp̄iani catholicos ab ip̄o pe tiere. Sed ip̄e ſua iprudētia atq; demētia arrianos effecit: cū qbus poſtmodū dū pari iprudētia pugnaret quarto impij ſui anno: iuſto dei iudicio ab eiſdē ſupatus oīs eius exercitus ad internitionē vſq; ceditur: ip̄e aūt ſagitta ſauciuſ cū turpiter fugeret: ac ob nimiū dolorē equo ſepe dilaberef: ad villule cuiuſdā caſa; deportatus ē: quo cū peruēiſſent gothi domū ꝛ ip̄m incēderūt: ꝛ tanꝙ hereticus ſepeltura merito caruit.

379 ¶ Iuſtina aūt imperatrix Ʋalētiniani xp̄ianiſſimi viri vxor ꝛ gratiāi ac Ʋalētiniani Auguſtoꝝ mater: ꝛ ip̄a hoc āno poſt viri interitū Ʋalētis cognati ſui ſuaſiōe i arrianoꝝ hereſim declināes ipſoꝝ arrianorū facta ē alumna: Que (vt. xi. eccleſiaſtice hiſtorie hētur. l.) catholicoꝝ virorū ſtatū mox cōturbaf cepit: Atq; de exilio ꝛ pulſione ſacerdotes cōminari: niſi Arriminēſis ſynodi decreta confirmare ꝛ approbare decernerent: quo quidem in bello (vt diuus ſcribit Hierony. eccleſie murum ꝛ turrim validiſſimam Ambroſiū; p̄cipue pulſabat. Sed ipſe contra regine furorem non manu aut telo ſe defenſabat: ſed ieiunijs ꝛ continuis vigilijs ſub ipſo altari poſitus per obſecrationes ꝛ lachrymas ſuum ac eccleſie defenſorem pre-

parabat deum: Qua autem finierit morte Juſtina non habeo.
¶ Fridegninus ſecūdus gothoꝝ rex: de quo ſub Cōſtātio magno mētionē fecimus: hoc āno q eſt tertius 380
Valentis impij annus: vna cū ſarmatis: quadis: alanis: hunnis: vandalis: ⁊ Marcomanis barbaris gē
tibus: cū ſeſe ſuperioribuſ tēporibus Ro. impio tradidiſſent ob maximi romanoꝝ duciſ auariciā fame co
acti: cōtra Romāos vno aīo inſurgūt: ⁊ inter Cōſtantinopoli vrbē ⁊ alpes iulias per multos ānos oīa va
ſtātes: romanoꝝ ſanguinē turpiter fuderūt: que qdē res impij exitiū fuit: nā ſupato: interfectoqꝫ Valen-
te Auguſto: Scythie regiōes: Thracieqꝫ ac Macedonie: Theſalonice: achaie: Epyrrhi: Dalmatie: cun-
cteqꝫ panonie Gratiano ⁊ fratribus auguſtis abſtulerūt: in qbus qdē ꝓuincijs: quot ⁊ ꝗta a barbariſ iſtiſ
fuerit ꝑpetrata mala: aīus referre horret: Quot eni matrone: quot v̄gies chriſti ⁊ igenua corpa his bellis
ludibrio fuerint dicere nō attinet. Capti iſuper epi: ſacerdotes iterfecti: ſubuerſe eccleſie atqꝫ eqs ſtabula
te: ⁊ martyrū reliqe ignominioſe fuerūt effoſſe: vbiqꝫ .n. luctus: vbiqꝫ gemitus audiebat̄: Sed nec tpibus
noſtris regiōibus illis miora illata ſūt a Turcis dāna imunia ab his malis hucuſqꝫ vix noſter Europe
angulus extitit. Et vtinā Turci nr̄is vitijs aliqn̄ fortiores nō efficiātur: atqꝫ vtinā Ro. eccl'ia i robore ſuo
pſiſtē valeat. Nec dn̄s nr̄ ſm peccata noſtra faciat nobis: aut ſm iniquitates noſtras retribuat nobis.
GRatianus Valētiniani ſenioris ſeptimus cōſtātinopolitanus imperator āno. 2º. ducenteſi Gratianuſ
me octogeſimenone olympiadis poſt Valētē patruū ſuū cū Valentiniano fratre ſuo impe
rare cepit: ⁊ impauit ānis. 6. Vir qdē ab ipſa ſua adoleſcētia militia ſtrēnuus ⁊ religione cla 382
5581 rus: q ⁊ ab ipa ſua adoleſcētia apō argētinā Germāie vrbē vno ꝓlio ad. 30. alemanoꝝ milia
q fines Romanoꝝ vaſtabāt: cū minimo ſuoꝝ dāno interfecit. Suſcepto itaqꝫ impio: ⁊ Juſti
na eius matre defuncta pulſis oībus hereticis: totā italiā ad verā fidē mox redegit: Quo pa
cto catholicoꝝ tēpla deſtructa reſarciri ac inſtaurari fecit. Sed cū inſtātibus Gothis rēpubli. in maxio di
ſcrimine videret: Theodoſiū hiſpanū virū vtiqꝫ clariſſimū regni ſociū ac comitē ſibi delegit q ſupatis ale
manis hūnis ⁊ ipſis gothis: mox orietale impiū reſtituit icto cū athanarico ⁊ alarico gothorum regibus
federe: ipſe vero in occidēte ſuperatis pacatiſqꝫ alemanis: necnon ⁊ repreſſis Scythis ſiue tartaris ſexto
imperij ſui anno e vita diſceſſit.
¶ Auguſtinus futurus pr̄ nr̄ ⁊ Jponēſis epus: hoc āno cū decē ⁊ octo etatis eēt ānoꝝ librū q hortenſius in 383
ſcribit̄ legēs i manicheoꝝ hereſim ſtati incidit: vt ipemet in tertio cōfeſſionū ſuarū libro cōteſtatus ē: naꝫ
tūc ea in adoleſcētia iā ita doctus euaſerat: vt cetera ſuperaret q̄ afferre pn̄t Aphrice ornamenta.
SJricus papa natiōe Ro. pr̄e Tyburtio poſt Damaſū pōtificē ſedit ānis. xv. mē. xi. diebus. 25
Hic Gratiano teſte cōſtituit ne clerici cū mulieribus in eadē domo (niſi cū cōſanguineis) co Papa. 40
habitare ꝓſumerēt: vt hētur in canōe. 81. di. c. Femias. Inſtituitqꝫ vt ſacri ordines initiādis
per tēpoꝝ interualla ab epis darent̄. 77. di. c. Jn ſingulis. Voluit quoqꝫ vt qcūqꝫ aut vidu 385
5584 am: aut ſecūdā vxorē duxiſſet: ab offō eccleſiaſtico prorſus pelleret̄: vt. 26. di. c. Acutius: ⁊. c.
vltimo. Jtē cēſuit ꝓſbyteros ab epō tm̄ cōſecrari debere. 24. di. c. Epis. Vetuitqꝫ gnāle ba-
ptiſmū nō niſi in ſabbato ſancto fieri debere: de cōſe. di. 4. c. Nō rōne. Hic cū Maicheos quos in vrbe in
uenerat: exilio dānaſſet. ꝓhibuit etiā ne cū fidelibus cōicarēt. Cēſuit quoqꝫ ne vllus de eoꝝ ſecta recipet̄:
niſi ea cōditiōe vt in mōaſteriū tanq̄ in carceres ꝑpetuo dānarent̄. Jbiqꝫ ieiunijs ⁊ oratiōibus ſe macera
rent: ⁊ tātūmodo in vltio vite ſue: cū de eoꝝ cōuerſiōe cōſtaret: viaticū ſalutis ſumerēt. Tādē vero cū con
ciliū. 150. epoꝝ ad Cōſtātinopolim celebraſſet: vbi eccl'ie res optie cōpoſuit: creatis ēt multis ꝓſbyteris:
diacōibus ⁊ epis morit̄ ⁊ via ſalaria i cemiterio ꝓſcille. 8º. calē. martij ſepelit̄: ⁊ tūc ceſſauit epatuſ dieſ. 20.
¶ Joānes eremita natiōe egyptiuſ: vir optimus: cuius tāta fuit ſanctitas atqꝫ ꝑfectio vt mentes religioſas
atqꝫ deuotas ad v̄tutis culmē erigē: ⁊ ad ꝑfectiōis veſtigia cōcitare ſolus inter oēs ſufficiat: hic: vt btūs re
fert hiero. a q̄drageſimo vſqꝫ ad nonageſimū vite ſue ānū i quadā ardua Thebaidis rupe ſemp ꝑmanſit:
nec vnq̄ ex ea exiuit: ſed i vigilijs ⁊ cōtinuatis oratiōibus: alijſqꝫ cōtēplatiōibus feruētiſſime deo ſeruiuit:
ꝓ quo i tāta mētis ſinceritate ꝑuēit: vt nō ſolū eoꝝ q̄ erāt ſciaꝫ cōſeqret̄ a dn̄o: veꝝ ēt eoꝝ q̄ futura erāt: ꝓ
ſciam mereret̄. Euidēter nāqꝫ ei dn̄s ꝓphetie graꝫ cōtulit: ita vt nō tm̄ ciuibus ⁊ ꝓuicialibus ſuis: ſi forte
ꝑcūctaret̄ futura ꝓdicēt: ſed ⁊ impatori Theodoſio victoriā de Maximio tyrāno ꝓdixit. Deniqꝫ cū cēte-
ſimū agēt ānū poſt pluria miracula ⁊ ꝓphetias ꝑ triduū i eadē ſpelūca nullū ad ſe vēire ꝑmiſit: ſed poſitis
genibus in orone. 6º calē. aplis reddidit ſpūm. atqꝫ ita ꝑrexit ad dn̄m: Eius autem vitā virtutibus admi
randam beatus Hieronymus eleganti ſtilo conſcripſit.
¶ Germanus Antiſiodorenſis epiſcopus: vir fide: virtutumqꝫ meritis: ac miraculorum gloria plurimum
inſignitus: per hec tempora Rauene diem obijt.
¶ Maximinus qdā britānicus vir qdē rei militaris ſcia ꝓclarus. 6º. Gratiāi impij āno: teſte Eutro. i Bri 388
tānia ꝑ ſeditionē impator factus: i gallias cū exercitu mox ꝑtrāſiēs vniuerſā ꝓuinciā cū germāia ꝑ crude
liſſima bella ſibi ſubiugauit. Et gratianū impatorē apud Lugdunū fugatū mox ſuis machiatiōibus inter
ficere fecit. Valētinianū aūt eiuſ fratrē pene pubeſcētē poſt fugā: poſtqꝫ exilia ac recuꝑatū multo impium
ibidē ēt obtrūcauit: qbus iterfectis: Maximinus confeſti Victorē filium regni ſeu imperij cōſortem fecit
Sed āno euoluto a Theodoſio ſupatus captuſqꝫ ſtati regijs ſpoliat̄ idumētis: qbus dnudatus ſubſiſtens
illū capite trūcari ꝓcepit. Victor deide filius cū in gallijs ab Argobaſte ſupatus eſſet ibidem interfectus ē

388 Theodoſius ſenior genere hiſpanus octauus cōſtantinopolitanus imperator hoc ann o q eſt p̄
mus.290.olympiadis poſt Gratianū ⁊ Valētinianū impator factus impauit annis.ii. Prin 558
ceps ſiqdē xp̄ianiſſimus: optimuſqȝ ⁊ p̄ſtantiſſimus: ac Traiano a cuius cōſanguinitate: vt
nōnulli affirmāt originē ducens: perſimilis: q breui poſtq̄ tyrānos oēs ſuſtuliſſet: auxilio do
mini noſtri Jeſu xp̄i fretuſ i quo maxie fidebat: ⁊ Androgeū ſeu Androgatū Maximini du
cem: ac Abrogaſtem Eugeniūqȝ galliarū tyrānos ⁊ partis germanie inuaſores ſuperauit: ⁊
⁊ occidit: qd̄ eiuſdē hiſtorie celebrator Claudianus poeta admirās ait: O nimium dilecte deo tibi militat
ether: Et cōiurati veniūt ad claſſica vēti: hic lȝ hiſtorico careat auctore: ab Ambroſio tamen ⁊ diuo patre
Aug.lib.xxij.de ciui.dei magnis extollit̄ laudibus: cui ad diſciplinā militarē addūt ingenij ⁊ religiōis lau
dem: in qbus plurimū valuit: ⁊ inter ceteras v̄tutes humilitatē coluiſſe video: q͛ cū aliqn̄ viri theſſaloni
cenſes (poſtea bononiēſes nūcupati (vt ex legēda ſancti Petronij hētur: iudicē ſuū in theatro occidiſſent:
⁊ ex hoc ira plurimū pcitus fuiſſet: ambroſij p̄cibus eis hilariſſime pepcit. Veruȝ poſtea agēte curialium
ſuoꝝ malitia: eius iuſſu ad qnqȝ hoīum milia occiſa ſunt: Quod vbi Ambro. intellexit impatori apd̄ me
diolanū exiſtēti eccleſie introitū (niſi peniteret) interdixit: ſicut hētur in canōe de pe.di.1.c. Secūda: quam
qdē admonitionē ita equo aīo Auguſtus tulit: vt vltro Ambroſio gratias egerit atqȝ penituerit: ⁊ vrbem
ip̄am laceratā inſtaurauerit: vt notat̄ in phemio.ff. Hec aūt tria: in gloſa.ſ. Roma: vn̄ ⁊ penitētia peracta
legē tulit: vt p̄ncipū ſnīe ſup mortis aīaduerſiōe prolate: vſqȝ in trigeſimū diē ab executoribus ſemp differ
rerentur: quatinus locus miſericordie: vel ſi reo exigeret penitētia: nō deperiret: vt pȝ.xi.q.i.c. Cum apud
e.l. Si vendicari. C. de penis. De cetero autē maxima pace gubernauit imperiū: nec in nullo p iracundiā
circa irā legūqȝ cuſtodiā aut bonorū mēoriā mandatoꝝ memor extitit. Et cūcta quecūqȝ optimi p̄ncipes
facere cōſueuerāt: cū integritate p̄cipua ſemper celebrauit. Sicqȝ poſtea ſi aliquādo ira pcitus eēt: hac cō
ctatione vſus ē: vt ter alphabetū moroſe pferret: anteq̄ qcquā verbo pferret. Ferūt hunc Joānis eremite
p̄dicti familiaritate apud Thebaidē plurimū vſum fuiſſe: cuius etiā cōſilio ⁊ bellū tractabat ⁊ pacē: huic
autē p̄ncipi tanto placilla vxor fuit imenſe pietatis ⁊ religiōis mulier: ex qua Archadiū ⁊ Honoriuȝ filios
Auguſtos ſuſcepit. Deniqȝ hic mēorādus p̄nceps cū oīa pfeciſſet que principi optimo cōueniūt apd̄ Me
diolanū corā diuo Am. āno etatiſ ſue qnq̄geſimo d̄fūctuſ ē: cuius corpus eodē āno Cōſtātiopo. trāſlatū ē.

Auguſtini patris noſtri conuerſio.

Auguſtinus pater nr̄ diui Ambroſij in fide diſcipulus ⁊ filius doctoꝝ oīum p̄cipuus: hoc āno etatis ſue
390 30. apud Mediolanū ciſalpine gallie metropolim (doctrinis ⁊ p̄dicatōibus bti Ambro. ep̄i) ex Māicheo
xp̄ianus efficit̄: vir ſane ſciētia atqȝ ſapīa: oībus q ante eū fuerāt: vel poſt futuri erāt celſior: q͛ (vt teſtatur
Voluſianus) legi dei deeſt: qcquid Aug. cōtigerit ignoraſſe: q quidē q̄ta nobis poſtmodū ac vniuerſo ge 558
neri hūano cōtulerit laudatiſſima ſalutis bn̄ficia facile oēs intelligūt: Nā ab ip̄a puerili etate tāta diſcēdi
flagrabat cupiditate vt nullū diſciplīe genus ſibi incognitū pati voluerit vnq̄. Fuit itaqȝ diuus pater hic
natiōe apher: ex honeſtis xp̄ianiſqȝ parētibus in vrbe Thagathenſi natus: eorū quoqȝ accuratiſſima cu
ra ⁊ diligētia enutritus: ipēſius etiā ſecularibus litteris apprime eruditus: oībus vȝ diſciplinis ībutus: q̄s
liberales vocāt illas eqdē cū eēt acris ingenij adoleſcēs p ſemetip̄m (nullo tradēte doctore) didicit ⁊ intel
lexit: ita vt ad ſingula q̄ in mundo ſunt natū diceres. His itaqȝ virtutibus fultus auguſtinus adhuc quaſi
adoleſcēs: ex Carthagine matre Monica neſciēte Romā vēit: poſtmodū Mediolanū vt rhetoricā doce
ret: vocatus cōceſſit: ad quē locū Monica eius mater ſanctiſſima ſtati ſubſecuta ē: vbi ⁊ paulopoſt eum p̄
cibus ſuis: ſuffragāte maxie diui Ambro. doctirna ad vere religiōis iter cōuertit: quod ip̄emet ꝯfeſſionū
li. his v̄bis cōteſtatus ē dicēs: Vocaſti ⁊ clamaſti: ⁊ rupiſti dn̄e ſurditateȝ meā: Coruſcaſti ⁊ ſplēduiſti: ac
fugaſti cecitatē meā. Fragraſti ⁊ duxiſti ſp̄ūm ⁊ anhelo tibi: Guſtaui: ⁊ eſurio: ⁊ ſitio te. Tetigiſti me ⁊ ex
arſi in pacē tuaȝ. Eo itaqȝ loci btiſſimus Aug. cōuerſus ⁊ cathecuminus factus diuo ſp̄ū illuſtratus: iam
tractatus de xp̄iana religiōe cōponere orſus ē: vȝ. De achademicis: de ordine. Deqȝ vita btā: ac ſoliloqoꝝ
edidit libros. A diuo deinde ambro. vna cū filio ſuo noīe Adeodato baptiçatus. Te deū laudamus hym
num cecinit: ⁊ cū ip̄o Ambro. in finē vſqȝ cōpleuit: quo qdē baptiçato haud multo religiōis habitū ab ip̄o
ambro (vt idē ambro. teſtat̄) Suſcipiēs ad diuū Simplicianū tūc abbatē ſtatiȝ cōceſſit vt de optio viuendi
mō eſtus ſue mētis cū eo cōferret: vbi biēnij tp̄s pmanēs orōnibus ⁊ ieiunijs ſemp vacauit. Nec ſatiari
qdē poterat dulcedie quadā inenarrabili cōſiderās altitudinē cōſilij diui ſup ſalutē generis hūani. Unde (
vt Poſſidonius ait) vehemēter affectus i hymnis ⁊ cāticis ſuaue ſonāt(eccleſie vocibus indeſinēter flebat
qbus pmotus ſtati d̄ muſica libroſ ꝯpoſuit. Jnde v̄o matris inſtinctu vt patriā repeteret multis ꝯſociatus
f̄ribus diſceſſit ⁊ Romā vēit. Et p Ethruriā trāſiens ſanctos eremitas diuerſis i locis mōtis piſani vitaȝ
agētes inuiſit ⁊ ſalutauit: cū qbus: referēte etiā Frāciſco Petrarcha viro religioſo atqȝ doctiſſimo lib.ſ.2.
d̄ vita ſolitaria dies aliquot in eodē habitu ⁊ vite pposito egit: quos ſua ſuaui orōne ⁊ ſcā incredibiliter re
fecit coꝝ vitā ⁊ viuēdi modū: ſicut quodā eius ſmōe pȝ: maxie pbās. Jnde ēt pfectus: cētū cellas nō pcul
ab vrbe. Ro. adijt. ⁊ eadē rōe xp̄o d̄ditos iniſit: quos ēt a ſe laudatos i ppoito ſalut(adipiſcēde ſua orōne ꝯ
firmauit. Cunqȝ demū Romā conceſſiſſet cū Māicheis ibidē diu cōflixit: ac duos lib. ꝯ eos ſcripſit: quo
rū vnū de eccleſie catholice moribus: alterū v̄o de ipſoꝝ manicheoꝝ moribus intitulauit. Jbidem etiam
conſiſtens libros de quantitate anime: ⁊ de libero arbitrio compoſuit. E Roma poſtea profectus vna

cū matre ſua ⁊ multis fratribus ꝯſociatus ad Oſtia tyberina peruenit: vbi nauigatōi ſe inſtaurantes monica ex filij conuerſione ⁊ religioſitate gaudio repleta: cum his verbis alloquitur. Quid (inquit) filij hic faciā: curqꝫ hic ſciꝫ neſcio? Jā cōſumpta ſpe huius ſeculi: vnū erat: propter quod in hac vita imorari diutius cupiebā: vt te xp̄ianū tantū videre p̄uſq̄ morerer: ſed cumulatius hoc mihi deus meus p̄ſtitit: vt n̄ mō te xp̄ianū catholicū: ſed ⁊ cōtēpta felicitate terrena videā ſeruū eius: Quibus dictiſ factū eſt vt intra qnqꝫ dies illa decūberet febribus: nonoqꝫ ſue egritudis die: aīa illa religioſa: ⁊ pia corp̄e ſoluta ſit: peractis vero ex more mr̄nis exequijs: Aug. cū fratribus ſuis Carthaginē adnauigauit. Laresqꝫ paternos repetēs confeſtim patrimoniū ſatis amplū vēdidit: ⁊ paupibus erogauit: ibiqꝫ haud lōge in nemore monaſterio extructo cū dei ſeruis viuere cepit ſm morē ⁊ regulā ſub ſanctis apoſtolis cōſtitutā: ob cuius viuēdi formaꝫ tāto in honore ⁊ p̄cio habitus ē: vt multi ac multi ſeculo renūciātes: ſeſe ſanctiſſimi viri magiſterio vltro ſubderentur: cū qbus ēt p trieniū ieiunijs ⁊ oratiōibus vacās libros edere nō diſtulit: ac exēplo: p̄dicatiōibuſqꝫ qbus multū valebat: indoctos ⁊ ignaros docere curauit. factus deinde p̄ſbyter nōnullos ex fratribus ſuis ſacris ordibus initiari fecit: ⁊ tūc apoſtolicā regulā cōſcriptā eis obſeruādam cōtulit. Deniqꝫ in Jpponēſi eccleſia: lꝫ inuitus ep̄us ꝓmotus. xl. ānos ſuperuixit: cuius cū tēpora ob ſacerdotū: clericorūqꝫ ac manicheorū petulantiā ingeta ac difficillima viderent: mōaſteriū aliud canōicoꝝ intra ep̄um ſibi cōſtituit: ⁊ cū eis de cetero etiā ſm regulā antea eremitis in ſolitudie collatā vixit: ad quē etiā tū multi ob ſanctitateꝫ: ⁊ doctrinā ſe trāſferētes: eiuſ diſcipuli efficiebant̄. Verꝫ cū multa ſint eloquētiſſimoꝝ ſciſſimorūqꝫ viroꝝ teſtimōia: q hunc celeberrimū patrē miris extollūt laudibus: finiendo dicere Auſim oīa in auguſtinū fuiſſe perfecta: q̄ ad viri itegritatē pertinebāt: cui ⁊ ꝑmultū hūanū genus debet ꝙ diſciplias oēs tū hūanas tū diuinas in vnū q̄ſi redegerit corpus: ita vt q ſaluus fieri cupit: hūc ſolū legēdo imitādoqꝫ ſalutē cōſequatur. Tot aūt libros in oī doctrie gnē ſcriptitauit: vt ne nūerari qdē: nedū legi queāt. Nō. n. tātūmodo ſcripſit q̄ huic nr̄o opi inſerere curauimus: que in hoīum mānuſ verſant̄: ſed lōge plura q̄ deperdita ſūt: in quibus certe p̄ ceteris eccleſie doctoribus videt̄ ſe paruulos inſtruere: mediocres alere: ⁊ robuſtos in diuinis exercere ac p̄ficere voluiſſe: necnō ⁊ oīs generis ⁊ etatis fideliū curā ſuſcepiſſe videt̄. Egōdē hūc ip̄m fontem illū e paradiſi medio egreſſum fuiſſe dicere auſim: ex quo oīs religioſoꝝ mendicātiū ordo tanquā flumina ꝓrupere a qbus oīs xp̄ianus orbis irrigat̄: fecundatur atqꝫ illuſtratur. Et propterea quidam eruditus vir id veriſſimum eſſe comprobans: ab eodem ſcilicet diuino fonte quattuor mendicantium religioſorum flumina potiſſimum emanaſſe: his verſibus cecinit dicens.

O deus omnipotens quātū admirabilis arte es:
 Qua celi conſtant ſidera terra fretum.
Quicquid his capitur paradiſi fons ſacer a te
 Terreſtris medio conditus ecce fuit
Quattuor ex iſto naſcuntur flumina fonte.
 Euphrates: ganges: tygris ⁊ ipſe gyon
Fecūdis ſerpunt totum qui fluctibus orbem.
 Quis ſine tam ſterilis terra creata foret
Nanqꝫ his ⁊ ſoli generantur cuncta profecto
 Nec poterit maius ditior ore ſophos
Quid niſi pro tali figuretur imagine functis
 Diui auguſtini dogmata ſacra putas
Hic magnum fontem ſophie diffudit in oras.
 Cunctas qui mendas terſit ⁊ omne nephas
Edidit iſte pater per multa volumina: quoruꝫ
 Jſte nunc titulum cernere quiſqꝫ valet.
Quid ſibi deſcripti fluuij voluiſſe videntur:
 Quattuor aurelij nil ſibi in orbe domos
Circuire immenſum: mundūqꝫ fluminis inſtar
 Et pia ſectat: ſunt ſua ſigna ducis.
Quas memorare volo ſic vel proferre: lꝫ ſit
 Debilibus vati vecta talia rotis
Primus hic inſtituit noſter dux nos eremitas.
 Cuius ab imperio regula noſtra data eſt.
Hinc ortum poſt hec duxerunt carmelitani.
 Jndicat hec eadem tradita norma ſibi
Predicatorum felix hinc naſcitur ordo
 Canonici primo regula chyriacos.
Tandem quis dubitat Franciſcum ſtigmata chriſti
 Geſtantem primum: quin fuerit alter ego.
Hic eremita fuit ſub quo tolerare magiſtro
 Tunc ſanctimonie nouerat ipſe viam.
Sic mihi des maclas deus hoc in fonte lauari:
 Atqꝫ auguſtini vota preceſqꝫ iuuent
Me quo celeſtem precibus perducat ad aulam:
 Lucida que videam iugiter ora dei. Amen.

¶ Moniaca itaqꝫ diui p̄ris Aug. mr̄: hoc ānō in oſtijs tyberinis nonis Maij ānō etatis ſue. 56. migrauit ad dn̄m: cuius admirādā vitā ⁊ v̄tutibus plenā Paulus noſter Bergomēſis eiuſdē ſciſſime matris deuo- 393
tiſſimuſ noſtriqꝫ eremitarū ordiniſ precipuus pater e libris diui augu. excerptam pulcherrime deſcripſit. Vbi oñdit q̄ pia mater ipſa fuerit: q̄ caſta q̄ ſobria: q̄ ſapiēs: q̄ mitis q̄ benigna q̄ modeſta q̄ patiens: q̄ cōſtās q̄ prudēs q̄ hūilis: q̄ ī orādo: legēdo meditādo: cōtēplādoqꝫ extiterit deuota: necnō ⁊ q̄tum in vigilijs ieiunijs ⁊ elemoſynis elargiēdis aſſidua: ac etiā in aīabus deo recōciliandis mira ardentiqꝫ charitate flagrauerit. Eius itaqꝫ ſanctū corpus ibidē a filio cōditū vſqꝫ ad Martini qnti pontificis tēpora per mille ⁊. xx. annos perſtitit. Verū eo preſulāte circa annuꝫ domini. 142. tertio idus aprilis. Jnde Romam cū ingenti pompa tranſlatum: Cure fratrū noſtrorum eremitarum tanq̄ veris matris heredibus cōmendatum eſt. Cui ⁊ Maphens vegius laudenſis poeta ſui temporis laudatiſſimus: ⁊ tunc Martini ipſius pape Datarius ob eius ſingularem quam in filium Auguſtini: matremqꝫ monicham gerebat deuotionē Mauſeolum mira arte elaboratum multa impenſa extruere fecit: Ad quod poſtea viſitationis gratia perueniens: tale in eius laudem compoſuit epigramma: videlicet.

Salue lux matrum mater ſanctiſſima ſalue
  Salue auguſtini monicha digna parens
O ſalue tanti nati digniſſima mater
  O ſalue ſexus gloria feminei:
Que genuiſti illud cunctis memorabile ſeclis:
  Eccleſie robur preſidiumqꝫ ſacre
Eloquij flumen tantum quo tota rigatur
  Lex ſacra ⁊ vbertim lingua latina fluit
Ingenij fulmen tantum quo tota coruſcat
  Sacra fides: omnis impietaſqꝫ tremit:
Quẽ longe errantem longe chriſtoqꝫ rebellẽ
  Vertiſti ad vere religionis iter:
Vertiſti ſanctis precibus quibus anxia ſemper
  Pulſabas magnum flenſqꝫ gemenſqꝫ deum
Vertiſti largo lachrymarum flumine quo te
  Spargebas largo ſemper ⁊ imbre madens:
Felices o que tantum lachryme gemituſqꝫ
  Felices tantum que potuere preces.
Que trahere ad ſeſe ſummum potuere tonantẽ
  Ferreqꝫ qua certe mundus agebat opem:
Eccleſiam tanto que firmauere ruentem
  Robore felices o lachryme atqꝫ preces.
O dulces lachryme vincãt que mella phauoſqꝫ
  Que vincant dulces nectar ⁊ omne preces.
O feruens amor: o pietas incenſa parentis
  O qui flagrabat ſancta per oſſa calor:
O flamma: o nulli facile enarrabilis ardor.
  Materne o feruor mentis ⁊ ignis edax
O qui te tantus eſtus pia mater agebat:
  Et quo ſcandebas impetuſ aſtra ſuper
Ardentes tanquam longe volucreſqꝫ ſagitte:
  Sic ibant lachryme: vota preceſqꝫ tue:

Ethereiqꝫ alte penetrabant pectora regis:
  Cogebant illum nulla negare tibi:
Quin maiora etiam ꝙ que ſperare vel vnꝙ
  Auderes vltro plura ſimulqꝫ dare
O quantum tibi nos omnes debere fatemur
  Cuius ope eſt mundo reddita tanta ſalus:
Quippe niſi e tenebris ad lumina ſacra rediſſet.
  Cõuerſus meritis filiuſ ipſe tuis:
Altiloquas totum niſi diffudiſſet in orbem
  Doctrinas tantis totqꝫ voluminibus
Errorum niſi tot peſtes ſtrauiſſet iniquas
  Ingenio niſi tot dogmata praua ſuo
Quid mirum ſi noſtra fides: cultuſqꝫ periſſet:
  Si totus noſter religionis honos:
Nunc vero ſuperi quando ad faſtigia celi:
  Euectaꝫ nunc te purior orbis habet:
Quando hac terrena de fece ⁊ carcere tantum
  Eruta tu loca liberiora colis.
Nunc noſtris melius rogitans tu conſule rebus:
  Pro noſtra melius funde ſalute preces:
Affer opem: nunc tu mundo ſuccurre labenti
  Succurre afflictis rebus ⁊ affer opem
Te cuncte exorant gentes: tibi vota profundunt.
  Succurre ⁊ cunctis gentibus ⁊ affer opẽ:
Omnis te ſexus: omniſqꝫ te inuocat etas
  Te quicunqꝫ vocent omnibus affer opẽ
Precipue matres quantum tu experta labores
  Et natis ⁊ tu matribus affer opem
Te docti ante omnes ne tu deſpice doctos
  Nemo tuo nato doctior affer opem:
Salue lux matrum mater ſanctiſſima ſalue
  O ſalue eterna laude canenda parens. Amen.

¶ Ordo Eremitaꝝ Aurelij ip̄iuſ p̄riſ Auguſtini hoc ãno ab ipſo fundatore p̄ceptoreqꝫ ac duce Auguſtino apud Thagathenſem ⁊ Ipponẽſem Aphrice vrbes initiũ ſumpſit: Nã vt dictũ ẽ: cũ diuus pater auguſtinus matrẽ apud oſtia tyberina ſepulture mãdaſſet: ſtati multis cõſociatus fratribus Aphricaꝫ adnauiga
398 uit: ⁊ patrimõio pauperibus erogato, in nemore haud ꝑcul ab Ipponẽſi vrbe monaſteriũ p̄mum conſtruxit: ⁊ ibidẽ cũ dei ſeruis eremitice viuere cepit: ſm regulã a ſanctis apoſtolis cõſtitutã: quod qdẽ viuẽdi genus (Poſſidonio referẽte) Auguſtinus etiã prius fecerat anteꝙ de trãſmarinis ꝑtibus remearet. Cunqꝫ ibi triẽnio cõſtitiſſet regulã ſm apoſtolicã formã p̄mitus edidit: eiſqꝫ ac ſucceſſoribus oĩbus obſeruandaꝫ tradidit: O ꝙ ſanctiſſimã viuẽdi formã: multi nõ mõ ſeculares: ſed ⁊ eremite: alijqꝫ inũerabiles viri ſe ſanctiſſimi viri magiſterio ꝓfeſſiõiqꝫ obtulere: quo factũ eſt: vt pre multitudine religioſorum multa ⁊ pene innumerabilia in aphrica ſub eodẽ duce ⁊ eremitico titulo ſint extructa mõaſteria: q̃ qdẽ p̄mo ipſius diui auguſtini mortẽ (ſeuiẽte vandalica ꝑſecutiõe) multis in locis deleta fuere: nã tanta eoruꝫ fuit rabies: vt multe vrbes exuſte euerſaqꝫ tẽpla: ⁊ xp̄i nomẽ pene i oĩ aphricano orbe extinctũ ſit: horũ itaqꝫ fratrũ qdaꝫ italiã repetẽtes: in Ethruria potiſſimũ: alijſqꝫ locis eremitanũ ordinẽ ꝓ viribus conſeruare ⁊ inſtaurare annixi ſunt: ſed cũ poſtmodũ Gothorũ ac lõgobardorũ: aliorũqꝫ ſciſmatũ perfidia inualeſcẽte dei eccleſia maximum accepiſſet incõmodũ eremitarũ: ſimiliter ⁊ mõachoꝝ ordines ferme cõſumpti ſunt. Hoc nãqꝫ mõ hũc ordinẽ perturbatũ: ſepe collapſũ: ſepeqꝫ a multis: vt fit: inſtauratũ ⁊ reformatũ ab ip̄is etiaꝫ locis inſtauratis aut reformatoribus varia poſtmodũ ſortitus eſt noĩa: ꝑut etiã noſtra etate apud mõachos ſancti Benedicti ⁊ minores geſtũ eẽ videmus. Nã in diui Frãciſci ordine alios Bernardinos: alios Amedeos: alios v̄o miores nõ in vna ꝓuincia tantũ: verũ etiã in vna eadẽqꝫ ciuitate appellare cõſueuimus: cuꝫ tamẽ oẽs a ſeraphico Frãciſco originem hr̃e ꝓhent̃. Sic ⁊ de cõgregatione ſancte Juſtine patauine dicẽdũ ẽ: que a p̄mo loco Patauij ſub titulo ſancte Juſtine extructo: ⁊ in ordinis ſancti Bñdicti inſtitutis reformato id p̄cipuum nomẽ ſortiri meruit: cuius qdẽ congregatiõis monachi vt veriſſimi religiõis ⁊ regule ſancti Benedicti obſeruãtiſſimi eẽ cenſent̃: hoc qppe in nr̃o ordine certiſſimũ eẽ videmus. Cum enim multis in locis hic eremitarũ diui p̄ris Auguſtini ordo labefactatus videret̃. In gallis primũ ſanctuſ Guilelmus q fuit Aquitanie dux ſurrexit: ⁊ ſuũ ordinẽ: ſuãqꝫ religionẽ verbo ⁊ exẽplo plurimũ iuuit: ipſe.n. huius ordis ꝓfeſſor exiſtẽs ciſtercienſij in gallijs exemplo permotus: cũ ordinẽ ſuũ tũ in moribus: tum in locis vaſtatũ adeo videret vt nulla q̃ſi i eo regularis facies videret̃. Collabentes nanqꝫ ordis eccleſias col

lapſa monaſteria ⁊ muros refractos ac nemoroſos vbiqꝫ ortulos aſpiciebat. Quoꝝ quidē calamitate per/
motus Gulielmus ad ꝯponēdos religioſoꝝ ſuorū mores: ⁊ ad inſtaurāda extruēdaqꝫ noua monaſteria ita
animū adiecit: vt breui cōualeſcens ordo ipſe i gallijs meliorē faciē pre ſe tulerit. Ipſe ſiquidē primus reli/
cto eremo apud pariſius mōaſteriū ordinis extruxit ⁊ mēdicitatē Anaſtaſio. 4. pōtifice approbāte exercerī
cepit: idqꝫ multis in vrbibus agere curauit. Quāobrē religio ipſa eum non mō patrē: ſed ēt religionis cōdi
torē appellauit: ⁊ de cetero ad ꝑpetuā ſui memoriā ordinis fratres nō eremitas ſci auguſtini: ſed gulielmi/
tas vulgo in gallis appellare cōſueuit. Eiuſqꝫ exēplo cōfeſtim i vmbria ⁊ flamminea italie prouincijs Ioā/
nes bonus mātuanus icredibili feruore codē mō ſurrexit: qui magis exemplo ꝙ v̄bo ⁊ ipſe collapſū ordi/
nē inſtaurauit: Unde factū ē vt ⁊ multi viri ſanctitate ꝑmoti ſe ſuaqꝫ ordini tradentes religionis hītū ab eo
ſuſceperūt: ⁊ multa conſtructa ſūt monaſteria inter quos ⁊ ſeraphicū franciſcū minoꝝ fundatorē fuiſſe cō
ſtat. Eā item ob rē ⁊ i flāminea ⁊ ūbria eius ordinis religioſi nō eremite ſci auguſtini: ſed Zamboniti dicti
fuerūt. Sic ⁊ in etruria ac alijs plurimis in locis ita geſtū eſt: cū alij a loco de fabali: alij de loco de beritijs
ſic reformati cognominari voluerint: quorū quilibet ꝓpriū caput differentes cōſtitutiones ſuas: eadem ta
men regula: ſicut i predictis ordinibus geſtū eē videmus: vſqꝫ ad inocētiū quartū habuere. Quo in tp̄e A
lexāder quartus inocētio ſuffectus viſione quadā p̄monitus: qua q̄dē beatiſſimū patrē Auguſtinū capite
grādi: et exilis mēbris vidit eūqꝫ monuit: vt ordinē ſuū iā per gallicanas ciuitates effuſū vt ⁊ ipſe incremē
tū more p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ ſortiret̄ in ciuitates reduceret: q ſtatim euigilās ordinauit vt predicti fratres o
miſſis p̄dictis titulis ⁊ noībus ſub vno capite regerēt̄: ⁊ vno. ſ. eremitaꝝ diui Auguſtini noīe cenſerēt̄: atqꝫ
eos relictis nemoribus ciuitates incolere coegit: nec non ⁊ oīa indulta atqꝫ priuilegia diuerſis ꝓuincijs ac
locis ꝑ ſūmos pōtifices collata eis cenſuit eſſe coīa. Quantū deinde ⁊ locis ⁊ viris ſanctitate ⁊ ſcientia pre
ſtantiſſimis floruerit hic ordo in inferioribus dicemus.

¶ Canōicoꝝ aūt ordo. ſ. regulariū diui ipſius auguſtini hoc āno ipſo p̄re auguſtio iā epiſcopo ordinato apō 400
ipponēſē aphrice vrbeꝫ ab ipſo p̄re initiū ſumpſit. Nā vt ſmone d̄ cōi vita clericoꝝ ab ipſo edito ad uerbuꝫ
habet̄: Auguſtinus idē cum moleſtia ep̄s p̄ſbyter factus: q2 cū fratribus eremitis ſicut antea habitare nō
poterat clericos intra epiſcopi domū ēt hr̄e curauit: ⁊ cū eis pariter ſecūdū apoſtolicā formā quoad uixit d̄
gere voluit. Quibus oībus placuit vnū i deo ſentire: ⁊ oīa cōiter poſſidere. Uerum quis hoꝝ canonicoruꝫ
fuerit habitus nullo autētico ſcripto aut approbata cōſuetudine inuenire potuimus: cuꝫ diuerſis i locis di
uerſi habitus reperiāt̄ canonici: quia alij albo ueſtiunt̄ hītu cū haſta ſupiori linea: alij tunica nigra cū haſta
deſuper linea ⁊ alba: vt pleriqꝫ cathedraliū canonicoꝝ in gallis cōſtituti: Alii vero habitu tātūmodo albo:
⁊ clamide alba: alij cū tūica nigra ⁊ camiſia linea ſine ſcapulari: ſed cū capucio ſecularium more ſacerdotū. alij
ēt cū laneo ſcapulari albo: ⁊ haſta ſupra lineā camiſiā: vt hi qui ſancti ſaluatoris i ſenēſi agro prius a quodā
fratre noſtro eremita inſtituti. Alij quoqꝫ cū linea camiſia clamideqꝫ deſup nigra: ſꝫ bireto albo: vt hi q ve
netijs ſancti ſp̄us locū inhitāt: ab alio ſimiliter eremitaꝝ fratre conſtituti. Reperiūt̄ et alij canonici: q late
ranēſes nūcupātur i agro lucenſi loco qui dicit̄ frixonaria a quodā brixiano fratre ordinis ſancti dominici
prius conſtituti: ⁊ hos predicatoꝝ fratrū more i oībus prefatus inſtitutor eē volui. camiſia linea epoꝝ mo
re excepta ⁊ bireto nigro: Qui ⁊ vulgari ſermone F̄res della camiſia appellant̄. Alij inſup canonici repe/
riūt̄ diuerſis habitibus diſtincti: qui oēs ſingularibus priuilegijs inter canonicos cōputātur. Et hoꝝ qui/
dē a beato marco euāgeliſta: quidā a beato petro Aug. quidāqꝫ in gallia atqꝫ italiā a beato Ruffo: Et alij
cōplurimi fuerūt a ſuperioribus diſtincti: ab alijs ēt inſtituti: d̄ q̄bus infra locis ſuis dicet̄.

¶ Uiri doctrinis excellentes.

¶ Claudianus poeta natione Egyptius his tp̄ibus apō florētiā etrurie vrbē i p̄cio exiſtēs duos libros clau
dianū. ſ. maiorē ⁊ minorē edidit: in quibus certe multe extant ſentētie celebres ac notabilia ꝓuerbia: libruꝫ
quoqꝫ d̄ theodoſij laudibus v̄ſibus exaratū cōfeciſſe ferūt.

¶ Prudētiū etiā poetā chriſtianū viꝝ vtiqꝫ ſeculariū litteraꝝ ſcientiſſimū ꝑ hos dies claruiſſe ⁊ in precio fu
iſſe tradunt. Qui ⁊ nōnulla in diuinis laude digniſſima compoſuit: quoꝝ d̄ numero extat liber de martyri/
bus: liber hymnoꝝ: d̄ origine peccatorū li. i. De cōpugnātia li. i. Sed et in exameron ⁊ in toto nouo ⁊ in ve
teri teſtamēto pulchre cōmētatus ē. Duos inſuper d̄ trinitate ſcripſit libros: Atqꝫ aduerſus Symachuꝫ ido
la defendentem librū compoſuit: ⁊ quedā alia.

¶ Heraclides monachus vir ſanctus ⁊ ipſe per hoc tp̄s exiſtēs vitas patrum int̄ cetera cōpoſuit.

¶ Apollinaris laodice ſyrie vrbis ep̄s ꝑ hec ipſa tempora i precio exiſtēs: cū eſſet in diſputādo uehemētiſſi
mus aduerſus porphiriū philoſophū. 30. libros edidit. Adeo ipſū acutū fuiſſe tradūt vt diceret corpus nō
animā a dn̄o i diſpēſatione ſuſceptū: q cū ratōibus vrgeret̄ dixit eū quidē aīaꝫ hūiſſe: nō tamen ex ea parteq̄
rōnalis eſt: ſed ex ea ſolū: qua corpus viuū reddit. Ad ſupplemētū vero rationalis ꝑtis ipſū v̄bū dei fuiſſe
ꝑhibebat. Et hinc apollinariſte heretici originē ⁊ denominationē habuere. Hic cum ſupiori tēpore grāma
tice multam dediſſet operam epiſcopus factus i ſacris ſcripturis multa edidit opera.

¶ Patianus barchinonenſis ep̄s vir ſanctitate atqꝫ eloquentia inſignis his temporibus de fide bene ſētiēs
ꝯtra nouatianos nōnulla edidit opuſcula: eoſqꝫ q̄bus potuit viribus impugnat.

¶ Eſicius Gregorij naçaçeni diſcipulus his temporibus diem obijt. Hic ab adoleſcentia cū eodeꝫ apud ce
ſaream enutritus ac eruditus fuit: a quo cum eruditiſſimus euaſiſſet vir: poſtea bibliothecam Origenis ⁊

pamphilij corruptā membranis multo labore correxit: multaqꝫ memoratu digna cōpoſuit.

406 ¶ Bricius mertulenſis epiſcopus hoc ipſo tp̄e poſteaꝙ apud eādē vrbē ꝓ chriſto multa ꝑtuliſſet dāna: ⁊ ab angelo atqꝫ beato petro apoſtolo cōfortatus magnā populoꝝ multitudinē deo lucrifecit: qbus ſtrēnue geſtis. 7. idus iulij in pace ſancta quieuit.

¶ Heluidiū hereſiarchā auxētij arriani diſcipulū viꝝ vtiqꝫ callidū atqꝫ doctiſſimuꝫ tēpeſtate hac inſaniēdo ſuā hereſiꝫ dogmatizaſſe ferūt. affirmabat. n. beatiſſimā v̄ginē mariā poſt chriſtū ⁊ alios de viro ſuo ioſeph ſuſcepiſſe filios: quē quidē beatus hieronymus ſuis ſcriptis ipugnare deſtitit. Et ideo cōtra eū librū de ꝑpetua ipſius v̄ginis marie v̄ginitate cōpoſuit: q ſic incipit. Nuper rogatus a fratribus.

Arcadius
Archadius theodoſij magni filius nonus cōſtātinopolitanus iperator olympiade. 293. poſt pa- 5601
trem impiū ſuſcipiēs iperauit cū honorio frē ſuo annis. 13. hi nāqꝫ cū mire indolis ⁊ igenij ado-
407 leſcentes eſſent ēt chriſtianiſſimi habebāt: q dū impij gubernacula ſuſcepiſſent paribus auſpi-
cijs illud tantū adminiſtrationibus rexere diuinis: ⁊ archadius quidē orientē. Honorius vero
occidētēꝫ gubernabat. Verꝫ qr pater eoꝝ Theodoſius: ipſis adhuc adoleſcentulis tres duces tutores reliquerat: vꝫ ruffinuꝫ q oriētē: Stelconem qui occidētem: ⁊ Gildonem qui aphricam regerēt: mortuo p̄re quilibet eoꝝ impandi cupiditate permotus regnū quiſqꝫ inuadere cōatus eſt ſuū. At Gildoni res nouas i aphrica moliēti frē eius meſcelger viriliter obſtitit: eūqꝫ e regno fugauit: qui ita haud multo poſt ai dolore mortuus eſt. Verū meſcelger ea victoria elatus cū nullis omnino parceret ⁊ ipſe ſtatī a proprijs militibus occiſus ē. Ruffinus v̄o dū oriētale iperiū inuadere conaret̄: ab archadio licet adoleſcente opprimit̄. Stilco ēt qui romanaꝝ copiaꝝ v̄tute Rhadagaſum gothū virū audaciſſimū cū inumerabilibus gothis in feſulanis mōtibus apud ethruriā ſuperauit: alaricūqꝫ eorū regem apud rauenā multis cladibus affecit cū i galliā ab eiſdem gothis ſuperatus fuiſſet: ⁊ ab Honorio iperatore auxilia poſtularet: indignatus iperator ſtatim duces miſit qui eū interficerent.

Anaſtaſius papa natione Ro. p̄re maximo poſt Syricū pōtificē ſedit annis. 3. ⁊ diebus. 10. Ho-
mo ſiquidē optimus: q pontificatu inito rei diuine curā gerēs: Gratiano teſte: cōſtituit ne debi- 5608
Papa. 41. les: vel manci: neue mēbro aliquo mutilati i clericoꝝ numerū reciperent̄: vt hēt in canone. 55.
di. c. qui partē digiti. Vetuit itē ne peregrini ⁊ maxime trāſmarini i clerū reciperent̄ ro. niſi. v.
409 ep̄oꝝ cyrographū ſignatū exhiberēt. 37. di. c. Extraneo: ⁊ hoc quidē feciſſe dr̄ ne manichei q i
aphrica exiſtimatione magna hēbant ad fidē corrūpēdā d ſuis cū fraudibus eodē mō mitterēt. Mandauit rurſus: vt cū ſacrū euāgeliū i eccleſia dei legeret̄: aut caneret̄: nō ſedēdo: ſed ſtādo cū reuerentia ab oībus chriſticolis audiret̄ de ↄſe. di. 1. c. apoſtolica auctoritas. His deniqꝫ in decēbrio mēſe ordinationibus celebratis: vbi preſbyteros. 8. diaconos. 5. ⁊ ep̄os ꝑ diuerſa loca decē creauit: morit̄: ⁊ in cemiterio ad vrſuꝫ paleatū. 5. cal. maij ſepelitur. ⁊ tunc ceſſauit ſedes dies. 21.

¶ Martinus monachus ⁊ turonēſis ep̄us vir ſcītate ⁊ pietate clariſſimus hoc anno: q ē primus Anaſtaſij
pōtificis ānus apd eādē vrbē. 3. idus nouēbris: etatis v̄o ſue. 81. migrauit ad dn̄ꝫ. Cuius quidē vita tātis ex-
410 titit glorioſa miraculis: vt triū mortuoꝝ more dn̄i noſtri ieſu chriſti meruerit eſſe ſuſcitator magnificus: cuius qdēꝫ exequijs cū diuus Ambro. doctor miraculoſe interfuiſſet. ⁊ eius ſcītatē atqꝫ virtutē didiciſſet: cōfeſti de eo talia ꝓtulit v̄ba dicēs. Beatus martinus ꝓphani erroris templa deſtruxit: vexilla pietatis erexit mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corporibus demōia ſeua excluſit: ac varijs laborātes lāgoribus ſalutis r̄medio ſubleuauit: qa ingt ita perfectus ē: vt chriſtū texiſſet i paupere: ⁊ veſtē quā egenus acceperat mūdū dominū induiſſet. O felix largitas: quā diuinitas opat̄: O clamidis glorioſa diuiſio q̄ militē texit ⁊ regē. O ineriſtimabile bonū qd veſtir̄ meruit diuinitatē. Digne huic dn̄e cōfeſſionis tue p̄mia cōtuliſti: digne arrianoꝝ ſbiacuit feritas: digne amore martyrij pſecutoris tormēta nō timuit. Quid erit ꝓ oblatōe integri corporis recepturus qui pro ꝙtitate veſtis exigue veſtire deū meruit ⁊ videre. Sic ſperātibus cōtulit medicinā: vt alios ſupplicatiōibus: alios viſu ſaluaret. Hec Ambroſius de beato Martino ad verbū: Eius itaqꝫ feſtum tertio idus nouembris celebratur.

410 ¶ Paula matrona romana mulier ſane ſanctitate admirabilis: ⁊ diui hiero. i xp̄o filia atqꝫ diſcipula hoc anno quo ⁊ ſanctus martinus etatis ſue. 56. ſexto cal. februarij apd bethleē iudee ciuitatē lōgo coronata martyrio quieuit in pace. Cuius quidē dignitatē: monaſticāqꝫ ↄuerſationē: deſertionē p̄rie: ⁊ ad hieroſolimaꝫ ꝓfectionē diuus ipſe hiero. libello quodā magnis effert laudibus. Vbi ēt omnem eius peregrinationē per loca ſancta: humilitatēqꝫ: cōtinētiā clemētiā: ꝓfuſā in paupes bn̄ficētiā: icredibilē patiētiā: inſtitutionē: ordinē monaſterij: hoſpitalitatē atqꝫ fidē: ⁊ aduerſus hr̄ticos cōſtātiā: ⁊ ad extremū eius felicē exitū: ⁊ in exequijs ſcōꝝ ↄcurſuꝫ narrat atqꝫ frequētiā. Eo ēt in libro ipſius filiā Euſtochiū ⁊ heredeꝫ virtutis cōſolat̄. Dicitqꝫ eādē paulā ab agamēnone rege predicto: qui troiā deleuit traxiſſe originē: q̄ tradita fuit viro clariſſimo ex nobiliſſima iulioꝝ familia ꝓcreato: In cuius quidē tumulo idē ſcūs hiero. tale inſcripſit carmen.

Reſpicis anguſtum preciſa rupe ſepulchrum
Hoſpitium paule celeſtia regna tenentis
Fratres: cognatos: romā: patriāqꝫ reliquēs
Diuitias ſobolem bethlemico conditur antro
Hic preſepe tuum chriſte atqꝫ myſtica magi
Munera portātes hominiqꝫ deoqꝫ dedere.

Dormiuit itaque ſcā ⁊ beata hec paula (vt dictū ē) ſeptimo februarij: tertia ſabbati poſt ſolis occaſum. ⁊ ſepulta fuit. 5. cal. earūdē: vixit in ſancto propoſito Rome ānos quinqꝫ: bethleē āt ānos viginti.

¶ Donatus epiri eṗs vir ſanctitate ⁊ ſcia pcipuus per hoc tṗs i pcio exiſtēs ēt draconē imēſe magnitudinis i eius ore ſpuendo occidit: quem adeo magnum fuiſſe ferunt: vt octo boum iuga vix ad incendij loca cum perducere potuerunt.

¶ Pelagius qdā monachus ⁊ hereſiarcha peſſimus e roma i Angliam proficiſcēs: inſulā illā oēs execrabili i fecit errore. Predicabat eīs hoīes ſine gr̃a dei ſaluari poſſe: ⁊ vnūquēqꝫ ſuis meritis propaqꝫ virtute ad iuſtitiā regi. Infāteſqꝫ p̃xea ſine origiali peccato naſci dicebat: nō iō baptizari oportere: vt a peccato liberent̃ ſicut hēt̃ in canone. 24. q. 3. c. Pelagiani: Cōtra quē diuus pr̃ Aug. cuꝫ ceteris preſbyteris ſe viriliter iſūdēſ librū de baptiſmo paruuloꝝ primo: ⁊ poſtea aliū librū cōſcripſit: ut ēt hēt̃ i canone de cōſc. di. 4. Sꝫ ⁊ ſanctuſ hiero. cōtra eū Dialogū recte fidei tribus libris perſcripſit: q ſic incipit: Dic mihi critobole. Is āt pelagius anteq̄ proderetur hereticus tres libros de trinitate fidei compoſuit. Et poſtq̄ hereticus publicatus fuit etiam herēſi ſue fauentia conſcripſit.

¶ Alexius Ro. patritius ꝯfeſſor digniſſimus atqꝫ ſāctiſſimus hoc ipſo āno. 6. cal. auguſti rome i domo patris ſui nōīe Euphemiani ſenatoris incognitus longa exercitatus patientia migrauit ad dñ̄ꝫ. Cuius exeqꝫ is miraculis plenis interfuere archadius: ⁊ Honorius imꝑatores. Hic ꝓ dño ſpōſā elegātiſſimaꝫ deſeruit: vt etiam Gratianus in canone. 27. q. 2. Para. Ecce q̄ cōiugati: teſtatus eſt. Eius autem natale eo die quo obijt celebratur.

610 Innocētius huius noīs primus papa natione albanus pr̃e inocētio poſt Anaſtaſiū pōtificē ſedit ānis. 15. men. 2. ⁊ diebus. 20. Hic ſcūs fuit: ⁊ multa ad religionē chriſtianā ꝑtinētia: Gratiāo ēt teſtāte: cōſtituit: vꝫ vt nullus pub. penitēs i clericū recipet̃: ſicut hētur i canone. 50. di. c. Cānones. Voluit itē vt eccleſia ſemel ꝯſecrata: āplius nō ꝯſecraret̃. 68. di. c. Eccleſijs ſemel. Cēſuit itē vt clericus q ſine epi ꝯſēſu ordinaret̃: eius ordinatio fieret irrita. 71. di. c. Siquis auſus. Declarauitqꝫ preterea q̄ epi: qui p̄bēdas: vel p̄oratū: vel decanatū: aut honorē vel dignitates: ſeu aliquod ſacramētū: vt puta oleū ſanctū: criſma: cōſecrationes altariū vēderēt ꝓ ſimoniacis punirētur: vt p̄ ma. q. 3. c. Si quis prebēdas. Voluit quoqꝫ vt p̄ma ſedes alicui alteri iudicio nō ſubderet̃. 9. q. 2. c. Nemo Cōſtituit itē vt ſingulis ſolēnibus feſtis i eccleſiis āte ſacramēti receptionē pax xp̄icolis daret̃ de cōſe. di. 2. c. pax igitur. Cōſtituit inſup vt ſabbato ieiuniū celebraret̃: eo q̄ tali die xp̄s iacuiſſet i ſepulchro: ⁊ eius diſcipuli ieiunaſſēt ꝺ cōſe. di. 3. c. Sabbato vō. Dāṅauit ēt Pelagiū predictū ⁊ celeſtinū monacos hereticoſ cū oī eorū execrabili doctrina: ſicut pꝫ. 24. q. 1. c. de hac mat̃ia. De iudeis quoqꝫ ⁊ paganis: deqꝫ monachiſ regulas quaſdā tulit: ut hēt̃. 26. q. 2. c. Nūqd. Cathaphrigas āt hereticos: quoꝝ vt diximus auctores fuere Mōtanus priſca ⁊ maximilla ab vrbe expulit. Archadiū ēt iꝑatorē excōmunicauit: eo q̄ expulſiōi Ioānis chriſoſtomi cōſenſiſſꝫ: cuius eiectionē Eudoxia imperatrix ꝓuocauerat q̄ cōtra mulieres predicaſſet quia circa ipſius Eudoxie imaginē ludebāt. huius ēt tp̄e grāde ⁊ iauditū miraculū i vercellēſi ciſalpine gallie vrbe cōtigit de quadā muliere ꝯiugata falſo accuſata: q̄ eo q dicebat̃ adultero cōfitēte tormēt̄ ſupare nō potuit: ⁊ capite vix. vii. ictu trūcato diuinitus vite reddita: impiali tādē reſcripto lib̃tati reddita ē. Quā obrē diuus hiero. huic pōtifici ſancto ad cōtinētie ⁊ inocentie cōiugalis exēplū hec ſcribere voluit. Hic ēt pōtifex digniſſimus baſil icā geruaſij ⁊ ꝓtaſij i vrbe dedicauit: Et cū ordinationes quater i decēbrio mēſe habuiſſꝫ vbi p̄ſbyteros. 30. Dyaconos. 12. ⁊ ep̄os p diuerſa loca numero. 54. creaſſet morit̃: ⁊ i cemiterio ad vrſū pa leatū. v. cal. aug. ſepellitur: Et tūc ſedes vacauit dies. 22.

Papa 42

4ii

¶ Viri diſciplinis excellētes.

¶ Ioānes cognomēto chriſoſtomus cōſtātinopolitanus eṗs hoc āno poſtcaq̄ chriſtiane religioni v̄bo ⁊ exemplo atqꝫ doctrina plurimū ꝓfuiſſet. 6. cal. februarij i pace qeuit. hic pp v̄itatem ⁊ iuſtitiaꝫ defendendam ab Eudoxia: et Archadio eius filio multas ꝑtulit iniurias: ſed inter hec ēt preter ſanctitatē maximā pro ingenij ſui magnitudine hos infra ſcriptos edidit libros.

Super matheū duo volumina. Incipit: Oportuerat.
Super Ioannē Omelias. lxxxviii. prologus incipit: Omnibus i chriſto.
De dignitate ſacerdotali per modū dyalogi. li. 6. Multi fuerunt.
De eo q̄ nemo leditur niſi a ſe ipſo li. i. Scipio q̄ cras.
De reparatione lapſi: vt multi opinantur. Quis dabit.
De laudibus pauli omelias ſex. Nihil ꝓculdubio.
Item ſuper machabeis.
De militia ſpirituali.
De compunctione.
Sermōes quoqꝫ ſanctis. ⁊
Ep̄las multas ad di v̄ſos.

¶ Caſſianus itē monachus cōſtātinopolitanus: ſeu vt helinādo placet ſcytha: ipſius Ioānis chriſoſtōi magnus dyaconus p hec quoqꝫ tp̄a floruit: et multa ac multa edidit: hūc nāqꝫ maſſiliā preſbyteꝝ ex conſtātinopoli mittens duo ibidem monaſteria condidit: vbi multos vtriuſqꝫ ſexus congregans monachos: hec q̄ ſbiecta ſunt ꝓ maiori ꝑte cōſcripſit opuſcula. ſ. ꝺ monachi hitu: De canonica oratione ⁊ pſalmoꝝ mō li. 4. ꝺ origine ⁊ qualitate ac remedijs octo vicioꝝ p̄ncipaliū. li. 8. Collationes patrū egypti cū eis q̄nqꝫ hitās digeſſit. De diſtinctione monachi ac fine: De diſcretione. De tribus ad ſuiēdū deo vocatiōibus. De pugna carnis aduerſus ſpūꝫ ⁊ eꝫ. De natura oīuꝫ vicioꝝ. De nece ſcōꝝ. De mobilitate aīe. De octo p̄ncipatibus. De orōe: De integritate orōnis. De pfectis. De caſtitate. de ꝓtectione dei. de ſcia ſpiritali. De diuinis cariſmatibus. de amicitia. ꝺ finiēdo vel nō finiēdo. De tribus ātiqs monachoꝝ generibus: ⁊ q̄rto nūc exorto. ꝺ fine cenobite et eremite. De ſatiſfatione p̄ñie. ꝺ remiſſione q̄nq̄geſime. ꝺ nocturnis illuſionibus. ꝺ eo qꝺ apoſtoluſ dicit. Nō. n. qꝺ volo bonū hoc facio. De mortificatiōe aduerſus Neſtorē. Et ꝺ icarnatiōe dñi li. 7

¶ Simphoniū āt beati hiero. auditorē atq̧ diſcipulū vir̄ apprime eruditiſſimū his tp̄ibus fuiſſe ⁊ floruiſſe conſtat. hic adhuc puer: vt diuus refert hiero. bethleē laudes cōpoſuit. Poſtea de ſubuerſione idoli ſerapis. ⁊ ad Euſtochiū v̄ginē de v̄ginitate quoſdā libros edidit: necnō ⁊ hilarionis monaci vitā. atq̧ alia btī Hieronymi magiſtri ſui opuſcula de latino in grecū trāſtulit.

¶ Atticus cōſtātinopolitanus poſt Joanē chriſoſtomū ep̄s vir doctiſſimus tēpeſtate hac floruit: ⁊ de fide: deq̧ virginitate peregregium opus ad regias Archadij imperatoris filias cōſcripſit: i quo quidem preueniens Neſtorianum dogma impugnat.

¶ Julianus cāpanus ep̄s vir ingenio acer: ⁊ i diuinis ſcripturis ſufficiēter doctus: ac greca latinaq̧ ligua eruditus tēpeſtate iſtac ad patrē noſtrū Aug. illius pelagiane hereſis maximū īpugnatorē li. 4. in defēſionē illius erroris ⁊ hereſis atq̧ alios octo conſcripſit libros: hic anteq̄ huiuſmodi impietati ſe aperiret inter eccleſie doctores clarus ⁊ inſignis habebatur.

¶ Ruffinū aqleiēſē p̄ſbr̄ū virū vtiq̧ clariſſimū atq̧ eruditiſſimū hiſdē ēt tēporibus floruiſſe cōſtat: eo q̄ diuus hiero. illi nōnullas dederit epiſtolas: In q̄bus cū tāq̄ amicū dulcibus allogr̄ v̄bis atq̧ ad charitat. pſeuerātiā exhortaī: ſʒ paulopoſt amicitie pſeuerātia inter eos deſtitit. hic itaq̧ cū eruditus eēt: ⁊ ſi opus aliqd nō ediderit: tamē i trāſferēdo de greco i latinū multū laborauit. Et q̄maxime multā p̄tē grecoꝝ codicū latinis exhibuit: vʒ libros ioſephi iudei: libros baſilij ep̄i: ⁊ Gregorij nazāzeni: clemētis Ro. Euſebij ceſarienſis: Sixti p̄bi: Euagrij ſ̄nias: Pāphilij martyris aduerſū mathematicos atq̧ Origenis aliquos trāſtulit: Sed ⁊ in ſymbolū nōnulla diſſeruit: ſcripſitq̧ p̄terea bn̄dictionē iacob ſup. xij. patriarcas triplici ſēſu. ſ. hyſtorico morali ⁊ myſtico. Scripſit etiam epiſtolas ad dei timorem hortatorias ⁊ obtrectatori opuſculorum ſuorum duobus voluminibus reſpondit.

Honorius H Onorius archadij predicti fr̄. x. cōſtātinopolitanus iperator eius fratre archadio defūcto ho ā no. 267 olympiadis ipiuʒ iter̄ ſuſcipiēs cū theodoſio fratris filio impauit ānis. 15. vir certe moribus ⁊ religione patri theodoſio conſimilis: Qui principatu ſuſcepto confeſtim Conſtantinū 5610
411 quēdā tyrānū apud arelatū captū interfecit. Cōſtātiū āt p̄dci cōſtātini tyrāni filiū Geruntius Comes i bello apud vienā occidit: ⁊ ſtati eius loco Maximū quēdā cōſtituit. Quo ſubſtituto milites ſui nō multo poſt gerūtiū ipſū interfecerēt. Poſt quē ⁊ Joninus nobilis gallicus cū i gallia q̄dā temeritate rē pu. inuaſiſſʒ ipē ⁊ Sebaſtianus eius frater inf̄ecti ſūt. Athaulphus āt veſegothoruʒ rex cū pacē ab Honorio poſtulaſſet: nec ipetrare potuiſſet hiſpaniā ⁊ aphricā traiiciēs eas cū quodā Attalo impatoris noīe inuadere tētauit. Sʒ atthalus ab heracliano africe p̄fecto maritimo bello ſupatus ⁊ captus ad cōſtātiū comitē Honorij cognatū arelatū victus mittiī. Deinde ad Honoriū romā miſſus añ currū ſuū i triūpho ludibrio fuit. Heracliāus aūt hāc ob rē elatus ⁊ ipſe i p̄ſidiā prolapſus ē. Qui adepto cōſulatu ſtatiʒ cū tribus milibus ⁊ ſeptigētis nauibus ex africa romaʒ venit: Sʒ cōſtātini comitis p̄dicti occurſu ita attritus ē: vt ſolus raptā rediret carthaginē: vbi e ueſtigio militari tumultu perēptus ē. Tūc quoq̧ precipiēte honorio ⁊ fauēte cōſtātino ſopitis apud aphricā rebus: expulſiſq̧ hēticis eccleſijs pax reddita ē. Deniq̧ Honorius pacatā rē pu. reliquēs āno. 15. īperij ſui rome defūctus ē nulla poſt ſe ſobole relicta. Sepultuſq̧ ē iuxta petri baſilicā i mauſeolo pulcherrimo. Duas quippe ſtilconis filias: vʒ vnam poſt alteram duxerat: uxoreſq̧ ſubita morte preuēte ex hac luce virgines migrauere. Quam ob rem imperium eius Joānes occupare annixus eſt.

¶ Romane vrbis captiuitas.

412 ¶ Alaricus. 4. gothoꝝ rex ex nobiliſſima Balthoꝝ i gothis familia natus hoc āno q ē. 164. coditionis: ⁊ quintus regni ipſius Alarici ānis calē. q̧ ap̄lis poſt lōgā ⁊ grauiſſimā obſidionē romanā vrbē rex oīuʒ dominā cepit ⁊ incēdit. Nā cū Alaricus hic rgnū ſuſcepiſſet Redagaſū quēdā in gothis potētiſſimū ſibi adiungens exercitū ducētoꝝ miliū coadunauit: ſtatiq̧ thratiaʒ: panoniā noricū: illiricū ⁊ primā italie p̄tē (vt diximus) miſabili ſtrage affiixit: Sʒ redagaſus vltro progrediēs i feſulanis mōtibus nō p̄cul a florētia cōſedit: vbi a Stilcone duce obſeſſus rex oīuʒ pertulit inopiā: ⁊ cū ſe fuge cōmiſiſſet ab exercitu romano inīfectus ē. Quo ſuperato ⁊ interfecto tāta (vt Paulus lōgobardoꝝ hiſtoriens refert) captiuoꝝ gothoꝝ fuit multitudo vt oīuʒ greges p̄ ſingulis aureis pecudū more vēderēī. Eā ob cladē p̄motus alaricus cū innumerabili veſegothoꝝ multitudie italiā intrauit: ⁊ nō lōge a rauena cōſedēs ibidē oīa rapinis ⁊ direptiōibus inuoluit. Quo audito ſtilco ipigerrimus dux ſtati e cōſtātinopoli cū oībus copijs mouēs terreſtri itinere Italiā venit: ⁊ p aqleiā ac patauiū agrū delatus in rauenatū: vbi nūc ferraria ē: q tunc vicus erat ꝯſedit. Cōgreſſuq̧ in alaricū facto ipſū plurimis affecit cladibus: quē ſi voluiſſet ēt oīo delerī potuiſſʒ. ac ita (vt aiūt) bellū p̄traxit tribus annis. Deide inter Honoriū ⁊ Alaricū pace cōfecta iperator galliā: quaʒ ſueui: alani: Burgōdioneſq̧ cū vādalis occupauerāt Alarico poſſidēdā cōceſſit: Quā qdē cōceſſionē Stilco: q in italia ⁊ gallia impatoris vices gerebat cōprobaſſe viſus ē: Jmo ⁊ maiora eidē alarico pollicitus: Sʒ haud multo poſt dū gothi eo i loco ſecuri cōſiſterēt Stilco i die paſce ſaulū quēdā iudeū ducē cū exercitu miſit: ⁊ cuʒ Saulo xp̄iani maxio eſſent odio de ghotis crudeliſſimā edidit cedē. Quo viſo alaricus rapti aciē ſtruxit: ⁊ in Saulū ruēs eius copias ōs deleuit. ⁊ ita ira ſuccēſus omiſſa gallia aduerſus ſtilconē oēʒ ſuā viʒ cōuertit Sʒ Stilco cū ab iperatore auxiliū poſtulaſſet iperator duces miſit q eū interficerēt. Digna ſue fraudis ſibi retributa mercede. Alaricus āt multa indignatione cōmotus: cū p ānū vniuerſā fuiſſet populatus italiā romā tādē obſedit. Que fame tabefacta mr̄es ēt filios comederūt: vnde et certe prius fame p̄ijt q̄ gladio.

Ac ſic alaricus cal. aplis poſt obſidiōis ānū vrbē ꝗ totū ceperat orbē nullo quaſi defēſā preſidio ꝑuo nego-
cio cōphendit: diripuit ꝛ incendit. Ferūt tn̄ alaricū hac moderatiōe i romanos vſū vt ſuis mādauerit a ce
de ꝛ a ſanguine quoad fieri poſſet abſtinere: vt ꝗ ad baſilicas petri ꝛ pauli cōfugientes nō lederēt. Tradūt
quoqꝫ placidā theodoſij ſenioris filiā captiuā abductā fuiſſe. Alaricus v̄o cū gothis ſuis tertia die vrbe e-
greſſus i lucanos brutioſqꝫ ꝓfectus ē: vbi cū oīa depopulatus fuiſſ3: tādē apud coſētiā ciuitatē: vt captā: ꝛ
direptā: ſexto regni ſui āno morit̄. ac ſic poſtea roma reꝝ oiu3 dn̄a: eiuſqꝫ regnū declinare cepit. Q̄ď Blon
dus forliuienſis hiſtoricus duobus ꝛ trigita libris accuratiſſime ſcribēs deſcere nō d̄ſtitit: e qbus ꝛ nos ve
ritati eius inherētes multa ad v̄bū excerpſimus. Alarico nāqꝫ recedēte reliꝗ clariſſima vrbis loca: ꝗ cōbu
ri a gothis nequerāt fulminibus: vt paulus refert diruta ſūt: ꝓpter qď i tota vrbe xp̄i blaſſemia fuit: accla-
mātes hoc ideo vrbi eueniſſe: quia ſacra deoꝝ neglexerant. Quam ob rem ꝛ diuus pr̄ Auguſtinus contra
obtrectatores ciuitate3 dei edificauit ꝛ compoſuit. ¶ Ataulphus āt ꝛ ip̄e balthus poſt alarici morte3 ob
ipſius affinitatē ꝛ generis nobilitatē gothoꝝ rex oiu3 ꝯſenſu creatus qnto loco regnare cepit: ꝛ tribus an
nis regnauit vir ſiqde3 magnanimiſ atqꝫ excelſus q i romanā vrbē plurimū iſ āmatus ſuſcepto regio noīe
confeſti3 cū exercitu regreſſus ē vt vrbē oio deleret: ꝛ nouā ꝯderet: quā gothiā appellaret: ſ3 Placidia eius
uxor ꝛ Theodoſij ſenioris filia iam ab Alarico captiua abducta: vbi hoīs mentē intellexit: ita eū dulcibus
v̄bis deliniuit: vt vrbē dimiſit: ꝛ a cedibus atqꝫ rapinis ſe tētauerit: vrbē quoqꝫ ſuis magiſtratibus regēdā
dimiſerit. Et nō mō hec ꝑſtātiſſima mulier maritū a tāto facinore retraxit: ſ3 ēt inter ipſū ꝛ honoriū impa-
torē fratrē ꝛ eius nepotē Theodoſiū pacē cōpoſuit. Q̄ď cū nūciatū fuiſſet inter gothos Athaulphus hic a
ſuis militibus ſtati3 interfectus eſt. 415
¶ Conciliū carthaginēſe. ſ. ducentoꝝ decē ꝛ octo patrū: hoc āno Innocētij pape iuſſu contra pelagiū indici
tur: in quo quidē ſciſſimus pater ꝛ doctor auguſtinus affuit: vir certe oiu3 q tūc aderāt doctiſſimus: qui ꝛ
fidē noſtrā acutiſſimis diſputatiōibus egregie defēſauit. ¶ Viri doctrinis excellētes.
¶ Lucianus hieroſolimitanus preſbr̄ vir ſanctitate ꝛ ſcientia precipuus tēpeſtate hac floruit: ꝛ corpora bea
toꝝ ſtephani ꝓthomartyris ꝛ gamalielis diuina reuelatione reperijt eāqꝫ reuelationē: ꝛ inuētionē cū eēt di
ſertiſſimus vir ad omnes eccleſiaſ inſigni volumine greco ſermone conſcripſit.
¶ Alexander lythos hoc eſt medicus cognomento ſophiſta per hoc tempus ob ingenij magnitudinē medi-
coꝝ princeps habitus totius medicine diſciplinis tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōpoſuit.
¶ Paulinus nolanus ep̄s pientiſſimus quide3 vir hac ghotica ꝑturbatione ꝓ cuiuſdā vidue filio captiuo re
dimēdo ſe i ſuū tradidit: ꝛ vt diuus pr̄ aug. ꝑmo ď ciuitate dei. cap. i. ꝛ Greg. i. 3. dyalogoꝝ. c. i. tradūt i afri
cā perductus ē: vbi dn̄is ſuis tādē ꝯuerſis i patriā ſuā cū gloria regredi meruit. Ad hūc nāqꝫ ep̄m ſcūs hi
eronymus epiſtolā ad ſacras litteras exhortatoriā ſcripſit. Ferūt aute3 hūc paulinū nōnulla breui ſmone
cōpoſuiſſe. ſ ad celſu3 quēdā ep̄m ď morte cōſolatoriū libellū: ad Seueꝝ epiſtolas multas: ꝛ ad theodoſiū
iuniorē panagiricū ꝓſa cōſcripſit. Itē ad ſororē ď ſacramētiſ li. i. ꝛ ď cōtēptu mūdi epiſtolas multas: ſ3 et tra
ctatus multos diuerſis ď cauſis edidit. ꝛ preſertim ď penitentia ꝛ martyrū laudibus.
¶ Leporius aphricanus preſbr̄ cū ſuperioribus multa ſcīa claruit: q cū ď puritate vite ſue nimiū preſumer3
quā arbitrio tm̄ ꝛ conatu ꝓꝓo nō dei adiutorio ſe obtinuiſſe credebat pelagi dogmate infectus eſt. S3 mox
ꝑ pre3 nr̄3 aug. emendatus ď ſua emēdatione librū cōpoſuit: i quo optime ď errore ſuo ſatiſfacit: ꝛ deo gr̄as
¶ Faſtidius qdā angloꝝ ep̄s ꝑ hec tp̄a ꝗdā ſana ꝛ deo digna edidit opuſcula. [ď emēdatione agit.
e quibus ď vita chriſti vnus extat liber: ꝛ alius de viduitate ſeruanda.
¶ Simplicius monachus p̄ria mediolanēſis: ꝛ poſt Ambro. ēt ipſius vrbis ep̄s: cū ab ipſa iuuētute ſua deo
deuotiſſime atqꝫ ſciſſime vixiſſet his etiā tp̄ibus tā v̄bo ꝙ vita multo i precio habitus eſt: ꝓpter quod ꝛ di
uus pr̄ aug. poſt baptiſmū ꝛ religiōis hitū ſuſceptū ad eū ſtati ꝓ fidei xp̄iane eruditione ſuſcipiēda cōceſſit
a quo optime edoctus tādem diſceſſit. ꝛ cū ſufficienter eruditus eſſet ad eūdē aug. adhuc preſbyteꝝ ꝛ ad ali
os multas epiſtolas edidit. In qbus ip̄m exhortat̄: vt ingeniū ſuū in ſacrarū litteraru3 expoſitione agitet.
Hic tā in vita ꝙ i morte cū multis ſignis et v̄tutib' claruerit: i ſcōſ relatus eius natale. 14. die aug. celebrat̄.
¶ Baſſianus quoqꝫ laudēſis ciſalpine gallie vrbis ep̄s vir oī virtute: ſāctitate atqꝫ doctrina cōſpicuus: hoc 415
¶ Neſtor hereſiarches cōſtātiopolitānus ep̄s hoc tp̄e poſtꝙ pōtificatu dōa [āno beatū celo reddidit ſp̄3
tus fuiſſet aptū ſe eccleſie hoſtē oñdit: ꝛ cū ex tp̄e ꝑcipuus declamator eſſet ꝑdicauit xp̄m hoīe3 puꝝ fuiſſe
nō deū. vnde et librū quaſi de incarnatione ſcribēs. 62. duobus diuine ſcripture teſtimonijſ ſuo prauo ꝯſēſu
cōfirmauit. Scripſit ēt nōnullos alios tractatus. ¶ Predeſtinatoꝝ ēt hereſis ꝑ hec tp̄a ſcripſit: q oīo
affirmabāt: nil ad vitā ꝓdeſſe ꝙ hoīes virtuoſe viuerēt: ſicut habet̄ i canone. 24. q. 5. c. Quidā. Quis aūt
¶ Valba ſextus imo potius ſeptimus Gothoꝝ rex h° āno Ataulpho [inuētor huius erroris fuerit nō hēt̄. 416
rege ꝛ Sigerico eius ſucceſſor interfectiſ: eo ꝙ cū honorio imperatore ꝯ militū volūtaē cōpoſuerāt: eis ſb
rogatus regnauit ānis. x. vir qdē prudētiſſimus atqꝫ mitiſſimus: q cū vidēt milites pacis ipatiētes ad eoꝝ
rabiē explēdā magnā eoꝝ ptē nauigio ꝛ armis inſtructā i africā trāſmiſit. Qui oēs dei iudicio in gaditano
freto naufragātes pierūt. Qua clade teritus Valpa pacē cū honorio ꝓtinus ꝑcuſſit: ꝛ adinuicē obſidibus
datis ēt Placidā predeceſſoris ſui uxorē reddidit: ac quoqꝫ aduerſus alios barbaros obſequm cōpromiſit
Paceqꝫ firmata honorius (ut diximus) ipſa3 placidā ſuā ſororē Cōſtātio ceſari vxorē dedit: ex qua Valen
tinianū tertiū ſuſcepit. Preterea honorius ipſe impator tolaſanā vrbe3 cū aliquibus alijs vrbibus valde cō

ceſſit:vbi ⁊ i poſteꝝ gothoꝝ regni ſedes fuit:tūc ea regio vaſconia dicta ē.i.occidētalis gothia:⁊ hi veſego
the dicti ſunt.alij vero qui orientem tenuere oſtrogothe appellantur.
Zozimus papa natione grecus pr̄e abraā poſt inocētiū pōtificē ſedit āno vno mēſib.8.⁊ diebus.25.
Papa.43. vir qdē ſanctus atqꝫ optimus:q licet fuerit i multa reꝝ pturbatione diuinā tn̄ rē nūq̄ pretermiſit 5610
vnde et cōſtitutione edita:vetuit ne ōio ſui i clericos recipenť dicēs huiuſmodi viros liberos ⁊ ite-
gros eſſe oportere:vt habeť i canone 54.di.c.Epꝝ nullus.vetuit ēt clericis potū i publico vēdere.
419 44.di.c.Non oportet.Cēſuit iteꝫ dyaconū preſēte epo:vel preſbytero eucariſtie ſacramētū miniſtrare nō
debere.93.di.c.pn̄te preſbro.mādauit item vt i parochijs cereus ſabbato ſācto ſemp bn̄diceret. Ferūt hūc
ad carthaginenſe cōciliū Fauſtinū quendā epm̄ et duos vrbis rome p̄ſbyteros miſiſſe vt oñderet nil vſq̄
publice agi debere ſine romane eccleſie cōſenſu.Deniqꝫ ſemel tm̄ habita ordinatione:vbi p̄ſbros .x.dyaco
nos.3.⁊ epos per diuerſa loca numero.viii.creaſſet moritur.⁊.7.calen. ianuarij iuxta corpus ſancti lauren
tij ſepellitur.Et tunc ſedes vacauit dies.xi.
Pap̄.44 Bonifacius primus papa:pr̄ia Ro. patre iocūdo p̄ſbytero: poſt zozimū p̄dictū ſedit annis.3.
meſ̄.4.⁊ diebus.7.Hoc nāqꝫ pontifice creato maxima ſtatiꝫ in clero orta ē ſeditio q2 eulaliuſ
alter in cōſtātiniana baſilica pōtifex electus Bonifacio huic obijciť. Et hoc quartū eccleſie ſci
420 ſma fuiſſe diciť.Qð vbi honorius(q tuꝫ mediolani erat)intellexit inſtāte placidia ambo vrbe 5619
pellūtur.Septimo deīde mēſe Bonifacius reuocatus ſolus vrbis p̄ſul conſtituiť.Qui poſtq̄
pontificatū pacifice adeptus ē.Sotheris pape Decretuꝫ ↄfirmauit ne.ſ. Mulier vlla aut monacha pallas
atractet:aut thura in eccleſia adoleret:ſicut i canone.23.di.c.Sacratas:Neue aliquis ſacerdos ante ānos
30.ordineť:vt pꝫ.78.di.c.Si quis triginta.voluit itē ne abſentes i iudicio vllo mō aut accuſareť:aut dāna-
renť.3.q.9.c.Decernimus.Hic inter cetera ↄdidit oratoriū i cemiterio ſcē felicitatis martyris eiuſqꝫ ſepul
chrū argēto ⁊ marmoribus ornauit.Nā ⁊ paterā argēteā libraꝝ.xx.eo dono dedit:⁊ ſcyphū ſimiliter argē-
teū li.x.⁊ coronas tres ac duos calices minores:vnāqꝫ tm̄ fecit ordinationē i q̄ preſbyteros.xiii.dyaconos
3.⁊ epos p diuerſa loca numero.36.ordinauit:moriť:⁊i baſilica predicta ſcē Felicitatis via ſalaria viii.cal.
nouēbris ſepellitur.Ceſſauitqꝫ tūc epatus dies ix. ¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Proba mulier elegātiſſima Adelphi cuiuſdā procōſulis romani vxor p hec tēpora floruit.⁊ tā lr̄aꝝ q̄ no
mine memoratu fuit digniſſima.Hec nāqꝫ cūqꝫ chriſtianiſſima eſſet ēt liberalibus ſtudiis plurimū valuit.
Et inter alia eiuſdē ſtudia adeo peruigili cura virgilij carminibus familiaris fuit:vt fere oī opere a ſe cōfe-
cto teſte i conſpectu ⁊ memoria ſemp habuerit.Que qdē aliqñ cū perſpicaciori aīaduertētia legeret eſtima
tionē incidit:ex illis oēꝫ veteriſ ⁊ noui teſtamēti hiſtoriā placido atqꝫ expedito ⁊ ſicuti pleno verſu poſſe de
ſcribi.operā igitur pio cōceptui p̄ſtās nūc huc nūc illuc p bucolicū georgicūqꝫ atqꝫ eneidū ſaltim diſcur-
rēdo carmen:nūc hac ex pte v̄ſus itegros nūc ex illa metroꝝ pticulas carpēs miro artificio i ſuū redegit p
poſitū adeo apte integros collocās ⁊ fragmēta cōnectens ſeruata lege pedū ⁊ carminis dignitate:vt nemo
niſi expertiſſimus cōpages poſſet aduertere:⁊ his ab orbis exordio principiū faciēs:qcqd hiſtorie i veteri:
atqꝫ nouo legiť teſtō:⁊ vſqꝫ ad miſſionē ſci ſpūs tā cōpte cōpoſuit:vt huius cōpoſiti ignarus hō phāꝫ pari
ter ⁊ euāgeliſtā facile credat fuiſſe virgiliū.Ex qbus ſumiť huic egregie mulieri ſacroꝝ voluminū integrā
fuiſſe noticiā:vocauitqꝫ opus ſuū a ſe cōpoſitū Cētonā:qð qdē pſepe vidi.Erat itaqꝫ hec pba tā grecaruꝫ
q̄ latinaꝝ eruditiſſima nationeqꝫ rōana.Alij tm̄ volūt eā tpe Antonij pij floruiſſe:⁊ laudē hāc Eudochie
Theodoſij vxoris aſcribere voluit. ¶ Gelaſius ceſarie paleſtie poſt Eunomiū epꝯ ⁊ ipſe hec tpa red
didit inſignia:⁊ cū accurati atqꝫ elegātis eēt ingenii nōnulla laude digna compoſuit opuſcula.

¶ Heros ſanctus vir diui martyni diſcipulus his temporibuſ ob doctrinā in precio fuit:qui cum arelatenſis
factus fuiſſet epiſcopus aliquando iniuria pulſus nonnulla compoſuit.

Papa.45 Celeſtinus primus papa natione romanus pr̄e priſco poſt bonifaciū pontificē ſedit quaſi anniſ
octo:Qui diuino cultui admodū intētus:inſtituit pſalmū:Judica me deus āte introitū miſſe
424 a ſacerdote celebraturo dici debere.Conſtituit itē vt pſalmi dauid:vꝫ.150.āte ſacrificiū ātipho
natim ab omnibus canerentur:quod ante fieri non conſueuerat.Perlecta enim epiſtola ⁊ euā 5623
gelio finis ſacrificio imponebatur.Unde ⁊ ex hoc inſtituto excerpti ſunt introitus ⁊ gradēalia
atqꝫ offertoria ante ſacrificium.Mandauit ſimiliter Gratiano referente:vt oēs ſacerdotes ſci
rēt eccleſiaſticos canones:ſicut habetur in decretis.38.di.c.Nonulli ſacerdotuꝫ:huius iuſſu ⁊ Theodoſij
Junioris tertia ſynodus ducentoꝝ epoꝝ apud ephesuꝫ collecta fuit in qua impius neſtorius cū hereſi ſua
cūqꝫ pelagianis oībus qui dogma illud oī iuuabāt conatu oīum cōſenſu(.i3.canonibus coꝝ ſtultitiā impu
gnātibus)dānata ē.Predicabāt.n.(ut dictū eſt)xp̄m ex Maria hoīem tm̄:vñ diffinitū eſt in xp̄o vnā eſſe
pſonā ⁊ q̄ beata Maria virgo vocareť theoticos.i.mater dn̄i:ut pꝫ.15.di.c°i.⁊.24.q.3.Hic baſilicā Juliā
dedicauit:cui ⁊ pmulta cōtulit dona.Tandē cū ter in decembrio mēſe ordinationes habuiſſet vbi ⁊ preſby
teros.32.dyaconos.12.⁊ epos.42.creauit moritur:⁊.8.idus Aprilis via ſalaria in cemiterio priſcille ſepe
litur:⁊ ſedes vacauit dies.21.

¶ Hieronymus vir ſanctiſſimus ⁊ doctor celeberrimus ſancte Ro.eccleſie cardinalis preſbyter natione ita
licus ex oppido ſtridonis in hiſtria pūincia cōſtituto qð quidē a gothis euerſum fuerat panonie quōdam
429 dalmatieqꝫ cōfiniū pr̄e Euſebio natus:hoc āno apud Bethleē iude ciuitatē pridie cal.octobris.91.vite ſue

anno migrauit ad dn̄m: Uir ſane eloquētiſſimus: q ⁊ multaꝝ diuerſarūq̄ lr̄aꝝ peritiā ⁊ linguaꝝ experiētiā habuit orationiſq̄ facūdiā rectos fabulaꝝ ſenſus multā hiſtoriaꝝ memoriā nāliū reꝝ cognitionē moraliūq̄ ſermonū tū ſacre ſcripture ac vere theologie p̄ceptionez: hic itaq̄ ut fide integer ⁊ vita puriſſimus erat cum primum iuuentutis annos exegiſſet dalmatis nationi ſue propinquis quaſdam litteras a latinis grecíſq̄ diuerſas i primis adinuenit ⁊ cōpoſuit: Que quidem poſtea ſclauonie ſunt appellate: eo q̄ ſclauonibus quibuſdam germanie populis dederit: Et non ſolum eas litteras compoſuit: ſed ⁊ officiū quo nos vtimur ex greco in id ipſum idiomate traduxit: ⁊ etiaz contulit: quod etiam nouiſſimis temporibus Eugenius quartus pontifex maximus eiſdem confirmauit. Adeo equidem eius ſanctiſſima vita verbis explicari poſſet: q̄ quidem cuz non ſit propoſiti mei omittendo de eius tantummodo ſcriptis diſſeremus: Qui cum eſſz eloquētiſſimus atq̄ diſertiſſimus vir ad vtilitatem hominum nō modo hec que ſubiecta ſunt edidit opuſcula: ſed alia multo plura: reperiri minime potuerunt. Quoꝝ de numero iſti ſunt.

¶ Libri diuini hieronymi.

Expō fidei ad damaſū papā. li.i.	Incipit: Credims.	de contemptu mundi	li.i. Quāto amore
Expoſitio Niceni concilij.ſ. fidei li.i.	Incipit: Credimus in vnum.	de vita pauli primi eremite	li.i. Inter multos ſepe
		de vita Malchi	li.i. qui nauali
de fide Chriſtianorum li i	dauid glorioſus.	de origine anime ad Augu.	li.i. domino ſancto
de eſſentia trinitatiſ li i	Ōps deus pater.	de vita clerici ad oceanū	li.i. Sophronius
Contra hereticos li i	Proxie accidit.	Cōtra Ruffinū preſbyterū	lib.i. Ex veſtris ⁊
Cōtra pelagianos li i	Pelagius habetur.	de litterarum hebraicarum interpretatione librum vnum:	Audiustertius
Contra Iouinianum. li i	Pauci admodum.	de vita mōachi ad ruſticum	li.i. Sufficere qui
Contra luciferianum li i	Proxie accidit.	de virginitate ſeruāda	li.i. audi filia
Contra vigilantiū li i	Uigilantius.	Ad demetriadem virginez	li.i. Inter omnes
Cōtra origenē de re.car. li i	Ante annos.	Ad atletam	li.i. apoſtolus paulus
Ad pamachiū ⁊ Oceanū li.i.	Si iuxta apoſtolū	Ad matrem ⁊ filiā i gallijs	li.i. Primum ſcire
Ad Auguſtinuz patrē noſtrum apologeticū li.i.	Domino ſancto.	de lapſu ſuſane	li.i. quid taceſ
Ad iulianū exhortatoriū li.i.	Filius meus	Ad oceanum	li.i. Unius vxoris
Ad ruſticum de penitētia li.i.	Qui ignotus	de lapſu ſabini	li.i. Semel quoq̄
de frugi ⁊ luxurioſo li.i.	Nouerit.	Ad ageruntiā de monoga.	li.i. In veteri via
de corruptiōe.lxx.iterp̄tū li.i.		Ad furiā de viduitate ſuā.	li.i. Obſecras
In pſalterio ad ſuſanam li.i.	dilectiſſimis	Ad Flauiā d̄ morte Nebridij	librum vnum
d̄.xv.ſignis diuini iudicij li.i.		Ad paulā d̄ morte Aleſille	li.i. Quis dabit
de viris illuſtribus li.i.	Scripſi librū.	Ad pamachiū d̄ mor.pauli.	li.i. Sancto
de diſtantia locorum librum vnum		de dormitione fabiole	li.i. Plures anni
de ſtudio ſcripturarū li.i.	Incipit fr̄ ābroſiius	de vita monaſtica	li.i. Bonuſ homo
de q̄ſtionibus hebraicis li.i.	Ignota.	de honorandis pārentibus	li.i. Parētuz
de.z.qōibus ad damaſū li.i.	Breuis epiſtola.	de virtutibus cardinalibus	li.i. Tres quodam
Ad fabiolā d̄ veſte ſacer. li.i.	Uſq̄ hodie	de hebraicis lociſ	li.i. Euſebius qui
de vita clericorum li.i.	Petis a me	In canticis canticorū	li.4. Epithalamium
Epitaphium Nepotiani li.i.	Grandes materias	Super cāticis cāticoꝝ itē	li.i. Beatiſſimo pape
de inſtitutione clerici li.i.		de tribus naturis anime	li.i. Anima tres
Epitaphiū ſcē paule li.i.	Si mei cōta	de oſana	li.i. Multi ſunt
Ad tyraſuz de dormitione li.i.	Benedico ⁊.	de eccleſiaſtica hiſtoria	li.i. Cum apud
Ad alexandrū de re.car. li.i.	In ipſo tam		

¶ Comentarij eius.

¶ Super Iſaiā li.xviij. ſuper duodecim prophetas li.22. ſuper Mattheum li.4. ſuper pſalmo domine refugium li.i. ſuper eructauit li.i. ſuper ſicut ceruus li.i. ſuper confitemini domino quoniam bonus li.i. ſuper niſi dominus edificauerit librū.i.

¶ Sermones.

¶ De natiuitate domini ſermo.i. de epiphania domini ſermo.i. de quadrageſima ſermo.i. In vigilia paſce ſermo.i. in die paſce ſermo.i. de aſſumptione beate Marie virginis ſermones duos: de vinculis petri ſermo.i. epiſtole ad diuerſos centum quinq̄.

¶ Tranſlationes.

¶ Nouum ⁊ vetus teſtamentum tranſtulit in latinum: hiſtorie eccleſiaſtice euſebij ceſarienſis libros ex greco fecit latinos. Atq̄ eiuſdem euſebij chronicam de temporibus: Omelias origenis in canticis canticoꝝ traduxit ⁊ Ioſephum hiſtoricum tranſtulit: ut quodam eius prologo conſtat.

¶ Euſebius natione cremonenſis beati hieronymi diſcipulus precipuus hiſdez temporibus floruit: vir certe magiſtro ſuo eloquentia perſimilis qui inter cetera vitam omnem ⁊ tranſitum ipſius preceptoris ſui pulchro conſcripſit ſermone.

¶ Paladius ſcothorum epiſcopus homo plane vita ⁊ doctrina diuinus per hoc tempus illo a celeſtino miſſus magnam occidentis partez ſua opera ad xp̄i fidem conuertit.

¶ Patricium etiam concteſ ſancti Martini ſororis filium hiſdem temporibus fuiſſe ⁊ floruiſſe ferunt. Qui
ibidem: ſcilicet ſcotia ep̄s cōſtitutus incredibili feruore chriſtum euangelizauit.
¶ Philippus preſbyter diui hieronymi etiā auditor per hoc idem tempus cuꝫ eruditus eſſet nonnu lla ſcrip
to mandauit: ⁊ ꝙ maxime in iob cōmentarios edidit: ⁊ familiares epiſtolas plurimas ad paupertatiſ et do
lorum tollerantiam exhortatorias ſcripſit.
¶ Encherius quoqꝫ lugdunenſis epiſ copus hoc eodem in tempore in precio fuit: atqꝫ paulopoſt dieꝫ obijt
Qui cum eruditus eſſet de contemptu mundi epiſtolam ſecularis philoſophie plenam ſcripſit. Ac etiam
quedam opuſcula beati Caſſiani lato tenſo ſermone in vnum coartauit ſermonem ſeu volumen.
¶ Vincent ius quidam preſbr natione gallus homo ſane in ſcripturis ſanctis egregie doctus hoc tempore
clarus exiſtens ad euertendos hereticos validiſſimam diſputationem nitido ſermone conſtruxit.
¶ Eutropium etiam preſbꝫ beatiſſimi patris auguſtini diſcipulum hiſdem quoqꝫ temporibus claruiſſe con
ſtat: qui qdē romane hyſtorie epithomen eleganti ſatis ſtilo ⁊ oratione conſcripſit. ab vrbe cōdita incipiēs
vſqꝫ ad tempora ſua proſequens. Alia quoqꝫ multa ſcriſit: ⁊ preſertim ad duas ſorores virgines epiſtolas
cōpoſuit duas in modum libelli: id eſt de pudicitia ⁊ religionis amore.
¶ Euagrius alter vir doctus per hoc tempus Simonis iudei altercationem ſcripſit ac etiam theophili chri
ſtiani.
¶ Theodotum anciranum epiſcopum uirum non mediocriter doctum per hos dies aduerſus Neſtorem
hereticum librum ſcripſit dyaletica arte ornatum: atqꝫ alia quedam.
¶ Hetius patritius romanus vir fortiſſimus atqꝫ ſtrennus: quem ſuperiori anno Honorius imperator in
Conſtantii locū magiſter militum ſubrogauerat eo ꝙ burgundiones bello compeſcuiſſet ⁊ francos Gal-
430 lias occupantes ſuperatos incredibili cede reppulliſſet: atqꝫ alanos acerrimis prelijs agittaſſet hoc anno
vandalorum ac ſueuorum motus pertimiſcens ex hiſpania vlteriori in citeriorem confugit. Quod vbi in-
tellexit Honorius egre tulit: ⁊ eo ſtatim abrogato Caſtinum comitem ſcytham genere magiſtrum militū
ac conſulem declarauit: Qui receptis Hetij copijs ex exercitu reparato in vlteriorem hiſpaniaꝫ ſe conuer
tit: vbi ⁊ auxilio bonifacij comitis: qui aphricam procurabat: ⁊ beato patri Auguſtino amiciſſimus erat:
res preclaras contra barbaros ipſos geſſit: imperiumqꝫ romanuꝫ magnopere extulit. Cumqꝫ eo anno de
functus eſſet Honorius: Caſtino procurante ⁊ Hetio aſſentiente Johannes quidam imperium inuaſit:
⁊ hoc Hetium feciſſe dicunt propter ignominiam ab Honorio imperatore receptam: qui eum magiſtratu
priuauerat. Nec eo cotentus Hetius: ſed etiam hunnos: id eſt vngaros ad italie inuaſionem excitauit: Sꝫ
cum Rome hanc obrem captus fuiſſet promiſit ꝙ alanis ⁊ hunnis perſuaderet: vt apud pannonias ſe cō
tinerent: quod effecit: eo ꝙ in gratiam a Theodoſio imperatore receptus fuiſſet: ⁊ gallie prefectus fuiſſet.

Theodo-
ſius

Theodoſiuſ Junior Archadij imperatoris filius vndecimus conſtantinopolitanus imperator
hoc anno: que eſt trecenteſima olympias mortuo Honorio, patruo ſuo i imperio confirmatus
cum Valentiniano placidie amite ſue filio ſeptem ⁊ viginti annis imperauit. Princeps ſiqui-
431 dem chriſtianiſſimus: atqꝫ perhumanus: qui imperium in multa rerum perturbatione accepit
et poſſedit. Nam aphricam ferme vniuerſam Genſerico vandalorum rege ablatam amiſit: Et
egypti partem deperdidit. Jn pannoia quoqꝫ ⁊ hunnj Attila rege duce imperium vaſtauere.
Multas etiā in britannia calamitates: direptiones: vaſtationeſqꝫ pertulit: Deide ueſeghoti: ſueui: ⁊ alani
luſitaniam: Tharaconenſemqꝫ hiſpaniam ⁊ aquitaniam capientes a ligeri flumine vſqꝫ ad carthaginem
omnia occupauere: prouincijs quibuſdam exceptis: videlicet cantabris ⁊ aſturibus: qui pro ſua conſtantia
Romanorum milites conſeruauere: Que quidem mala premeditans Theodoſius Valentinianum ſta-
tim Ceſarem fecit: quem quidem et cum Placidia matre ad regendum occidentale imperium miſit: Quo
nanqꝫ tempore Johannes: quem diximus: imperij inuaſor dum aphricam: quam bonifacius comes im-
perij nomen obtinebat bello repoſcit: ad ſui ipſius defenſionem infirmior factus eſt. Qua propter Theo-
doſius ⁊ Valentinianus Ceſar mira felicitate ipſum Joannem tyrannum oppreſſere: regnumqꝫ omne re
cepere Hetio venia data: ꝙ hunni: quos per ipſum Joannes acciuerat: eiuſdem ſtudio ⁊ conſilio ad pro-
pria rediere. Caſtinus autem auctor Johannis tyrannidis in exilium actus eſt: Statimqꝫ totius Jtalie
conſenſu Valentinianus Auguſtus: ⁊ imperator appellatus eſt: ⁊ apud Rauenam imperij gubernacu-
la ſuſcepit. Theodoſiius autem cum predictum tempus laborioſiſſime imperaſſet ex peſte defecit nullo ſu
perſtite filio derelicto.

Papa. 46 Sixtus eius nominis tertius Papa natione Romanus: patre Priſco poſt Celeſtinum pontifi
cem ſedit ānis .8. ⁊ diebus. 9. Qui pontificatu initio a Baſſo quodā preſbytero ō adulſio reus
in iudicio accuſatur. Sed ſeptem ⁊ quinquaginta e piſcoporum ſynodo congregata ita cāꝫ ſuā
432 purgauit: vt ab oībus vno ꝯſenſu abſoluerēt: ⁊ baſſus calūniator iniquus Valētiniano ⁊ placi
dia ānuētibus i exiliū mittit: vt hēt i can. 2. q. 5. c. Mādaſtis. Aiūt āt baſſū hūc poſt exiliū nō
multum ſuperuixiſſe: ſed tertio menſe diem extremum clauſiſſe: cuius quidem corpus Sixtus ipſe ma-
nibus proprijs cum aromatibus ſepelire voluit. Hic itaque ſtatuto mandauit nullum clericum in alteri-
us parrochia ordinari omnino debere: vt habemus in canone. 71. diſtin. capitu. Clericos. Edificauit au

rem hic Baſilicam beate Marie virginis iuxta Macellum Lybie:que poſtea ſancta Maria maioꝛ ap-
pellata eſt: Cui quidem pontifex multa dona obtulit. Tandem vt vir munificus cum omnia que habu
it pauperibus erogaſſet: Nonnulliſqꝫ preſbyteris: diaconibuſqꝫ ac epiſcopis oꝛdinatis moꝛitur: ⁊ apud
coꝛpus beati Laurentij in Cripta ſepelit. Et tunc ſedes vacauit dies.xxij.

¶ Bonifacius comes gener Thrax: Aphriceqꝫ procuratoꝛ.⁊ beatiſſimi patris noſtri Auguſtini intimus
amatoꝛ ⁊ obſeruatoꝛ: Uir quidem catholicus ⁊ bello ſtrenuus: Qui cum Joannem tyrannum in Aphri
ca poſt multa varijs quidem in locis ⁊ euentu vario commiſſa pꝛelia interceſſiſſet: ⁊ ab ipſo Ualenti- 434
niano Jmperatoꝛe prouinciam repetitam non reddidiſſet: hoc anno a Siſulpho egregio Ualentiniani
duce ex Carthagine pulſus in Mauritaniam fugit: vbi cum prouinciam contra eum obtinere non poſ-
ſe cerneret: Uandaloꝛum ⁊ Alemanoꝛum: ac Gothoꝛum gentes ab Hiſpania in Aphricam cum Genſe
rico: quibuſdam conditionibus appoſitis: inuitauit: Quod audiens Genſericus cōditionemqꝫ acceptās
ſtatim traiecit: ⁊ vniuerſam prouinciam ferro: flammiſqꝫ depopulatus eſt: ⁊ diuina: humanaqꝫ fedans:
etiam epiſcopos multos in exilium miſit: ⁊ Arrianos introduxit. Cunqꝫ Carthaginem ⁊ Jpponem ciui
tates cepiſſet: nec Bonifacio iſti pacta ſeruaret: Bonifaciuſ ipſe meroꝛe confectus vita exceſſit.

¶ Genſericus autem ſecundus Uandaloꝛum rex: quāuis medio regni ſui tempoꝛe Hiſpanos: galloſque: 436
ac Romanos contriuerit: hoc anno Carthagine illa pꝛepotente ciuitate capta quinquageſimo ⁊ trigeſi-
moquinto: videlicet anno: poſtquam Romanis ceperat eſſe ſubiecta ibidem trigintaſeptem annis regna
uit: ⁊ omnem prouinciam. Egyptumqꝫ vſqꝫ ad Ethiopiam: cum cedibus ⁊ rapinis multis ſuo ſubiuga-
uit imperio. Eaque per annum potitus: etiam claſſem maximam in Siciliam duxit: magnamque pꝛedam
abduxit: ⁊ in Aphricam tranſpoꝛtauit. Eo autem Genſerico ſine virili pꝛole defuncto Hymericus eius
gener eo crudelioꝛ ſucceſſit ⁊ septeꝫ annis ⁊ quinqꝫ menſibus regnauit. Js arrianoꝛum ſuaſione tercentoſ
epiſcopos exilio relegauit: Quo etiam moꝛte ſublato Guntamundus Genſerici fratris filius regnum ac
cepit: vir catholicus atque deuotus: qui ſtatim catholicos omnes ab exilio reuocauit: ⁊ duodecim annis
regnauit: poſt quem Tranſimundus Hymerici pꝛedicti filius regnauit quaſi annis decem ⁊ octo. Et ita
cum vandalica perſecutio centum annis duraſſet: ſub Chilperico rege ceſſauit. Jn quo quidem Uanda-
loꝛum regnum finem accepit: ſcilicet Juſtiniani tempoꝛe: vt infra dicetur.

¶ Auguſtinus autem maximus omnium pater: ⁊ Jpponenſis epiſcopus viroꝛum omnium cum ſcientia:
atqꝫ ſanctitate pꝛecipuus: hoc anno Genſerico pꝛedicto Uandaloꝛum rege Jpponenſem ciuitatem ſuaꝫ
obſidente cum ſextum ⁊ ſeptuageſimum vite ageret annum: ⁊ in clericatu vel epiſcopatu quadrageſimum
quinto calendas Septembꝛis: ⁊ tertio obſidionis menſe ante Bonifacium comitem amicum ſuum diem 437
obijt. Jd enim a domino petierat ne patriam ſuam a Barbaris (quod cito euenit) capi aut dirimi videret.
Nouem deinde menſibus Genſericus ipſe rex vrbem obſedit: quam demum cum ingēti cede cepit. Eius
autem ſanctum coꝛpus in Baſilica diuo Stephano dedicata (eius mandato) ſepelitur: comitante ſcilicet
vniuerſo clero ac Jpponenſi populo: qui non aliter flebat ꝙ ſi vnico ac optimo parente oꝛbata fuiſſet: Jn
ualeſcente poſtea ac cuncta fedante Uandaloꝛum perfidia: recedentibuſqꝫ cunctis Chriſti fidelibus id
ſanctiſſimum coꝛpus in Sardiniam inſulam tranſtulerunt. Regnante deinde in Lombardia Luithpꝛan
do Longobardoꝛum rege anno ſalutis noſtre. 737. cum Sardinie ducentos ⁊ quinquaginta annos ho
noꝛifice tumulatum ſtetiſſet: eidem ipſe Luithpꝛandus illud ad ſe deferri curauit: ⁊ papie cum honoꝛe col
locauit. Hic itaqꝫ ſanctiſſimus pater ⁊ doctoꝛ: vt Poſſidonius ad verbum: verbum dei vſqꝫ ad extremaꝫ
ſuam egritudinem impꝛetermiſſe alacriter ⁊ foꝛtiter ſana mente: ſanoqꝫ conſilio in ſancta eccleſia pꝛedica
uit membꝛis omnibus ſui coꝛporis incolumis: integro aſpectu atqꝫ auditu coꝛam ſtantibus fratribuſ doꝛ
miuit cum patribus ſuis. Teſtamentum nullum fecit: quia vnde faceret non habuit: Huius autem excel-
lentiſſimi doctoꝛis teſtimonia cum adſint innumerabilia eloquentiſſimoꝛum viroꝛum illius ſanctitatem:
atqꝫ doctrinam extollentium. Jllud pꝛecipuum refero quod nouiſſime Pius papa ſecundus in eiuſ laudē
his verſibus cecinit dicens

Barbarice gentis decus auguſtine perenne
Hoꝛrida quem nobis aphrica terra tulit.
Qui ſcripturarum pꝛofers archana ſacrarum
Eloquijs reſerans abdita cuncta tuis
Doctioꝛ ingenuaqꝫ omni cultiſſimus arte
Et ſtudio pꝛeſtans: ingenioqꝫ nitens
Quem nihil obſcuruꝫ latuit: ſed ⁊ omnia clarent
Atqꝫ humana ſimul dogmata ⁊ alma parent.
Cuius ⁊ inſtruimur doctrinis atqꝫ monemur
Exemplis pꝛobitas cuius in oꝛbe micat
Milia libꝛoꝛum per te pater alme leguntur
Editaqꝫ pꝛomunt quicquid vbiqꝫ latet
Sis fautoꝛ omnibus pius o ſanctiſſime pꝛeſul
Atqꝫ deo tuas offer ad alta preces

Edidit igitur glorioſus hic pater infinita propemodum librorum volumina. Sed que ad manus noſtras cum ſolerti inquiſitione deuenere hic ſubnectere cum eorum titulis atque principijs q̄ diligentiſſime curauimus.

Libri a patre Auguſtino editi.

De trinitate li.15.icipit L ecturus
De ciuitate dei li.22.Glorioſaꝫ ciuitateꝫ
Confeſſionum li.13. Magnus es dñe.
De incarnatiōe xpi. li.i.Spes verborꝫ
De vita beata li.i.Si ad philoſophie
Soliloquiorꝫ li.i.Cognoſcam te.
Manuale li.i.Quoniam in medio.
De ſpiritu ⁊ anima li.i.Quoniam dictum ē.
De natura boni li.i.L iber de natura
De natura ⁊ gratia li.i. Librum quem
De predeſtinatione li.i.dixiſſe quidem
De libero arbitrio li.i.Dic mihi queſo
De grā ⁊ libero arbitrio li.i.Propter eos
De correctione ⁊ gratia li.i.Lectis litteris
De duabus animabus li.i.Opitulante deo
De quātitate anime li.i.Quoniaꝫ video
De ſpiritu ⁊ anima li.i.Lectis opus
De vera religione li.i.Cū omnis vite
De trinitate tractatus li.i.Catholice fidei
De.4.v̄tutibus cardiali.li.i.Deſiderium
De peccato origiali li.2.Quam de noſtra
De predeſtiatōe diuina li.i.Dum ſacrarum
De patientia li.i.Virtus animi
De penitentia item li.i.Mors pe.
De immortalitate anime li.i. Si alicubi
De preſcientia dei li.i.Queris vtrum
De preſcientia dei iterū li.i.Fateor me
De natura rerum li.i.Optatio diuina
Encheridion li.i.Fundamentuꝫ aliud
De videndo deum li.i.Memor dei mei
De vita chriſtiana li.i. Si ego peccator
De agone chriſtiano li.i.Corone dicto
de fide ad petrum li.3.Epiſtolam filij
de fide rerū inuiſibilium li.i. Sunt qui putāt
de fide ⁊ operibus li.i.Quibuſdam
de fide in ſymbolo li.i.Quoniam ſcriptuꝫ ē
de vtilitate credēdi li.i.Si mihi homo
de corpore chriſti li.i. Sicut ⁊ nos
de elemoſyna li.i.Multa ⁊
de paſtoribus li.i.Spes tua
de ouibus li.i.verba que
de grā noui teſtamenti li.i.Quoniam mihi
de eo quod ſcriptum eſt: qui contra legem ſeruauerit ad hieronymum li.i.Qui ad te
Sup nouū ⁊ vetus teſta. li.i.
Sup geneſim ad litterā li.12.Omniſ diuina
Sup geneſim itē ipfecte li.i.Si eligerent.
de mirabilibuſ ſa.ſcrip. li.3. Ops dei
de decem cordis li.i.dominus ⁊ deuſ
de cura hn̄da p mortuiſ li.i.diui ſanctitati tue
de mendacio li.i.Magna queſtio
Contra mendaciuꝫ li.i.Multa mihi
de conflictu vitiorꝫ li.i.Apoſtolica vox
de.12.gradibus abuſiōiſ li.i.Poſt
de diuinatiōe demonum li.i. Quodam die

Ad Oroſium dialogice li.i.Licet multi
de octo dilucij qōnibus li.i.Quātum mihi
de vera innocentia li.i.Innocentia
de magiſtro ad filiū ſuū li.i.Per idem tempus
de muſica li.7.Modus quidem
de collatiōe.x.p̄ceptorū li.i.Non eſt ſine
de cātico nouo li.i.Omniſ qui baptiſ.
de quattuor ferijs li.i.Celeſti
de nonagita hereſibus li.i.Simoniaci
de ſermone domini in mōte.li.i.d ſermōe
de concordia euangelij li.4.Qui ſermone
de nā ⁊ origie aie ad vicēdū li.4.Quod mihi
de eadem ad renatum li.i.Sinceritatem
de eadem re ad petruꝫ li.i. Omnino
de eadem re ad Ioānem li.i.deum nemo
de loco iacceſ.vbi deuſ hitat li.i.Vere dñe
de eccleſiaſticiſ dogmatibuſ li.i.Credimus
de ordine li.2. ordinem
Regula ad Eremitas li.i.Hec ſunt
Regula alia cōmunis li.i.Ante omnia
de opere monachorum li.i. Iuſſioni tue
de die iudicij li.i.d die
de cathetiçandis rudibus li.i.Petiſti
Queſtiōes.121.noui ⁊ veteris teſtamenti.
In quinqꝫ libris moyſi ⁊ Ieſu naue: ⁊ in Iudicum
Annotationes in Iob: incipit: Opera magna
Expoſitiones pſalterij in ducentis quinqꝫ tractatibuſ volumina tria magna
Expoſitio de muliere forti: Preſtabat nobis
Super Ioannem omelias centum vigintiduaſ: Intuentes quod
Super epiſtolam eiuſdem omelias decē: Qd erat
Expoſitio epiſtole Iacobi duodecim tribus
Expoſitio epiſtole ad Romanos: Hi qui ſunt.
Expoſitio epiſtole ad galathas: Cauſam pp quam:
Expoſitio Quicunqꝫ vult ſaluus: Traditur.
Expoſitō ſymboli item li.i.Inter p̄ſſuras
de renunciatione ſeculi li.i.Cariſſimi mei
de octuagitatribus qōnibuſ li.i.Vtruꝫ anima
Cōtra quinqꝫ hereſes li.i.debitor ſum.
de moribus donatiſtarum li.i.dilectiſſimo fratri
de correctio.eorū ad Boni. li.i.Laudas gra.
Acta contra Fortunatum li.i.Ego iam
de moribus eccle. ⁊ mani. li.2.In alijs libris
Sub qua cautela ſunt recipiendi manichei
Cōtra fauſtū manicheum li.23.Fruſtra quidem
de hereſibus q̄ ſūt duodeci li.i.Quod petis
Cōtra maximū hereticū li.i.diſputationeꝫ
Contra eundem li.i.Auguſtinus
Contra Felicianū arrianū li.i.Extorſiſti
Ad iqſitiōes Ianuarij li.2.Ad ea que
Cōtra epiſtolam parmeniali.4. Multa quidem
Contra epiſtolas potriliani li.3.Noſtis vos
Contra epiſtolā fundamēti li.i.Secundum deum.
Ad probam de orādo deum li.i. Vt petiſſe

De cathecizanſmo	li.i.Quiin proximo	De aſſump.beate Marie li.i.Quia pfundiſſime	
De baptiſmo paruuloꝝ	li.4.Quanuis	De periurio ſermo vnus Corona victo.	
De vnico baptiſmo	li.7.Reſpondere	Q̄ones euangelioꝝ	li.2.Hoc opus
De baptiſmo ꝯ dōatiſtaſ	li.i.libris	De verbis domini	li.i.Euangeliū Audi.
De virginitate	li.i.Librum de	Ret ractationum	li.2.Jaꝫ diu.
De vera viduitate	li.i.Auguſti.epiſcopus	Ad Simplicianum	li.2.
De bono coniugali	li.i.Quoniā	De grammatica	li.i.
De nuptijs ⁊ concubijs	li.i.Heretici noui	De rhetorica	li.i.
De adulterinis cōiugijs	li.i.Prima queſtio	De geometria	li.i.
De perfectione iuſtitie	li.i.Sanctis fratribus.	Ad Creſconiū grāmati.	li.4.Quādo ad te.
De penitentia item	li.i.Quam ſit	Contra arrianos	li.i.Eorum precedenti
Cōtra aduēſa.le.⁊ pphe.	li.2.Quare miſiſtis	Cōtra qđ attulit cēturiuſ a dōatiſ.dic̄ eo ꝙ ſcripſit	
Cōtra Gaudētiū epm.	li.4.Noueram te	Sermones ad eremitas: Incipiūt: Fratres mei.	
Contra Julianum	li.6.Contumeliaſ	Epiſtole ad diuerſos ⁊ econtra numero.iii2.	
Pſalmi cōtra ptē Dōati	li.i.Omnes qui de	Epiſtole ad Hieronymum: ⁊ ad quoſdam nume	
Cōtra eplaꝫ Dōati hēti.	li.i.Abſte ipſo	ro ſeptuagintaocto.	
Cōtra ptē Donati	li.2.Quoniā donati	In annuis feſtis dominicis: ⁊ in pleriſqꝫ ſanctoꝝ	
Contra Hylarium.	li.i.Qui dicunt.	natalitijs: ⁊ de alijs rebus ſermones qui pre multi	
Contra aliquos Dōati.	li.i.Quare timetis	tudine numerari non poſſunt: locutus eſt.	
Cōtra neſcio quēdā dōa.	li.i.Probationes.	Contra Felicē māicheū li.2. Honoris	
Admōitōes donatiſta.	li.i.Quicunqꝫ ea.	Cōtra Fm māicheū	li.i.Beniuolentiaꝫ
Geſtoꝝ cū emerito dōa.	l.i.Glorioſis	De diſciplina	li.i.
De diuerſis rbus ad dia.	li.i.Quod petis.	De dialetica	li.i.
De.3.qōnibuſ ꝯ pagāos	li.i.Mouet quoſdam	De ariſmetrica	li.i.
Cōfutatio quorūdā apoſtoloꝝ ſibi falſo ipoſitoꝝ		De philoſophia	li.i. 439

¶ Hylarius gallus arelatenſis epſ p hec tpa ſcitate ⁊ doctria clarus ⁊ inſignis fuit: q adeo paupertatis amator extitit: ⁊ erga inopes ſui corpis labore ſollicitus fuit: vt ē eo reficiat ꝙ p reficiendis paupibus ét labores ruſticanoꝝ: lꝫ clariſſimus hēt pſepe exercebat: nec ꝓpterea ſpūalia negligebat: Tradūt hūc q̄dā moralia opuſcula ediđiſſe ⁊ potiſſimū honorati pdeceſſoriſ ſui viri ſciſſimi vitā ad mltoꝝ vtilitatē ꝯpoſuiſſe.

¶ Siluanus maſſilieſis pſbyter vir diuina hūanaqꝫ diſciplina edoctus his tpibus eas ob res ſua in vrbe i pcio fuit: q ⁊ de v̄ginitatis bono elegāti ⁊ apto ſermōe li.tres ꝯpoſuit. Atqꝫ de auaritia li.4. De pn̄tiqꝫ iudicio libros ſex. Epiſtolarum librū vnum. In Geneſi Exameron lib.i.⁊ omelias multas.

¶ Victorinū ſimiliter maſſilieſem Rhetorē luculētiſſimū his diebus vita exceſſiſſe tradūt: q ⁊ in Geneſi.i. a pncipio libri vſqꝫ ad obitū Abrae pulchre cōmentatus ē: ⁊ alios metro xpiano ſenſu edidit libros. 440

¶ Maximinus natione Italus Thaurinenſis epiſcopus in diuinis quidem ſcripturis eruditus: ⁊ ad docendā ex tēpore plebē ſufficiētiſſimus hoc anno ſeptimo calēdas Julij apud eandē vrbem quieuit in pace Qui preter ſanctitatem maximaꝫ etiam in componēdis Omelijs atqꝫ ſermonibus clarus ⁊ celebris extitit. Compoſuit nanqꝫ inter ceteros tractatus: De apoſtolorum: deqꝫ Joannis Baptiſte laudibus: Ac de Beato Euſebio Vercellenſi: ⁊ ſancto Cypriano duos tractatus. Sed ⁊ de baptiſmi gratia librum vnum. De auaritia ⁊ hoſpitalitate librum vnum. De lune defectu librum vnum. de elemoſynis librum vnum. de ieiunio librum vnum. de paſſione Chriſti librum vnum. de Juda proditore librum vnum. de cruce domini librum vnum. de ſepulchro eiuſdem librum vnum. de reſurrectione domini librum vnum. de accuſatione domini ad Pilatum librum vnum. de calendis Januarij omeliam: de natale domini: omeli. de Theophina ⁊ de paſcha: ⁊ de Penthecoſte multas: deqꝫ hoſtibus carnalibus non timendis: Et de gratia poſt cibum agenda: atqꝫ de Niniuitarum penitentia librum vnum. Et ſermōes plurimos multaſqꝫ omelias.

¶ Oroſius autem Hiſpanus: patria Taraconenſis: diuiqꝫ patris noſtri Auguſtini diſcipulus: vir quidem eloquens: ⁊ multarum rerum cognitor his temporibus defuncto patre Auguſtino Romam venit ⁊ ſeptē libros aduerſus gentes edidit: in quibus totius pene mundi calamitates ⁊ miſerias: ac bellorum inquietudines replicans oſtendit magis Chriſtiane obſeruantie eſſe: ꝙ contra meritum ſuum Romana reſpublica adhuc duraret: ⁊ pace culture dei pacatum retineret imperium ꝙ ⁊c. Chronicam etiam ab exordio mūdi vſqꝫ ad ſua tempora ſcripſit. Et de Ormiſta: ideſt de miſeria mundi intitulauit. Hic ipſe eſt ille Oroſius: quem diuus pater Auguſtinus pro adipiſcenda anime ratione ad Hieronymum Hieroſolymam miſit: Qui dum rediret: etiam quaſdam beati Stephani prothomartyris reliquias nuper inuentas: primus attulit occidenti.

¶ Petronium etiam monachum ⁊ bononienſem epiſcopum ſanctiſſimum quidem virum hiſdem temporibus floruiſſe dicunt: Qui ab ipſa ſua adoleſcentia in regulis monachorum exercitatus: cum eſſet eruditus vitas patrum eleganter conſcripſit: quas quidem velut confeſſionis ſue normam mōachi omnes poſtmodum complexi ſunt. Fertur ⁊ eius de epiſcopi ordinatione tractatus.

¶ Joānē quoqꝫ Damaſcenū mōachū optimū atqꝫ doctiſſimū: ac pcipue iſignē theologū huic etati ān nulli

aſſignant: eo Theodoſio familiariſſimũ fuiſſe tradant: hic itaqꝫ cum theologus pcipuus haberetur: etiam quattuoꝛ ſentẽtiarum libꝛos edidit: Quoꝝ principium eſt: Nemo deum vidit vnquam: In quibuſ de fide deqꝫ Chriſti humanitate atqꝫ baptiſmo optime pertractat vbi Gregoꝛium Naçançenum: Gregoriumqꝫ Nicenũ: ac Didimũ alexãdrinũ plurimũ imitatus ẽ: Itẽ cur deus ꝛ hõ ſit i duobus libꝛis explicuit. Incipitqꝫ: Spe ꝛc. lib. quoqꝫ medicẽ artꝭ edidiſſe ferꝛ: i qbus moꝛboꝝ cãs deſcribit ꝛ medelaſ: i huius aũt viri pconiũ multa admiratiõe digna prudẽtius doctoꝛ ſcribit breuitatis cã omitto.

441 Diabolũ hoc ãno i Creta iſula moyſi pſonã aſſũpſiſſe tradũt ꝛ mltos iudeos ea i iſula decepiſſe ferũt: dũ eoſ ex cadẽ iſula i terrã pmiſſiõis ad ſimilitudinẽ veteris teſtamẽti hiſtoꝛie ſicco pede p mar pducẽ pollicerꝛ: qꝛ ex his falſũ moyſẽ ſecuti ſũt vndis periere: quo ꝯgnito reliq iudei ea in iſula xpi baptiſma ſuſcepere.

Leo eius nois pmus papa natiõe tuſcus pꝛe Quintiano poſt Sixtũ põtificẽ ſedit ãnis .21. mẽ 564i
Papa. 42. ſe vno ꝛ diebus .13. Hic ob dignitatẽ ꝛ pcipuã doctrinã cognomento magnus ꝛ dignitate primus hitus fuit: eo eloquẽtia nemini ceſſerit ꝛ multos ſapiã pcelluerit. Breuitatis quippe magiſter ꝛ vniuerſe vꝛtutis ac ſcitatis pene artifex fuerit. Et ꝓpterea i calcidonẽſi ſynodo ſum
442 ma patrũ oium admiratiõe ꝛ cõcoꝛdia ter ſcũs acclamatus ẽ. Ipſe .n. Leo: vt qdã ait fuit eccleſiaſtice ditiõis titulus: theologie Homerus: rõnũ fidei Ariſtoteles: petrus i põtificio trono: ꝛ paulus in pulpito xpiano: q certe ad ꝯfirmãdã fidẽ ꝛ tyrãnoꝝ rabie quaſſatã ac ſemi collapſam: gratião teſte multa cõſtituit. Et pmo vt nullus ſeruitutis obnoxius ad clericatus officiũ pmoueret: niſi d licẽtia ſpãli ſui epi: ſicut hꝛ i decretꝭ .54. di. c. Nullus epoꝝ ſeruũ. Itẽ vt nullus metropolitanus abſqꝫ pmatis ꝯſciẽtia oꝛdiaret ſeu ꝯſecraret .65. di. c. De pſona. Cẽſuit itẽ vt neceſſitate cogẽte oi tpe qs baptiçari poſſit vt de cõſe. di. 4. c. Hi q neceſſitate. voluit itẽ eo i baptiſmo aut cõfirmatiõe vnuſ tm̃ acciperetur patrinus: de cõſe. di. 4. Ois pſbyter. Mãdauit etiã alleluya ꝛ Glo. i ex. deo i ſeptuageſima itermitti: de cõſe. diſ. 2. c. Hi duo. Cõſtituitqꝫ pterea vt itra actionẽ miſterij diceretꝛ. Hãc igiꝛ oblationẽ vſqꝫ placatus accipias. iteꝫ vt nulla mõacha velamẽ capitꝭ bñdictũ accipet: niſi approbatũ fuiſſet eã .40. ãnis caſte ꝛ itegre vixiſſe. 34 q. 5. c. Ille famule. Multas hic vrbis repatiões ꝓ poſſe fecit ac multa tẽpla collapſa reſtituit. Sepulchꝛis quoqꝫ apoſtoloꝝ petri ꝛ pauli ex clero Ro. cuſtodes addidit quos cubiculariosſ appellauit. Mõaſteriũ iu ſup pꝑe ſanctũ petrũ ꝯdidit: ꝛ multos pꝛuẽtus aſſignauit. poſtrẽo vno ꝛ octogita pſbyteris creatis: diaconibus .30. ꝛ epis p diuerſa loca nũero .86. 4. idus aplis moꝛiꝛ: ꝛ i vaticão apud ſãctũ petrũ ſepeliꝛ. Hic itaqꝫ doctiſſimus põtifex decretales: epiſtolas plurimas: ꝛ omelias atqꝫ ſermones compluꝛimos edidit quorum tituli ſunt hi. ſ. De elemoſyna ſermones .v. Principium primi eſt Multis.

De ieiunio ſmo .8. principium Si fide
De epiphania ſmo .8. principium Celebrato
De paſſiõe dñi ſmo .4. principiuꝫ: Semper
De aſcẽſiõe dñi ſmo .3. principium Poſt beatam.
De pẽthecoſte ſmo. 4. principium: Hodiernum
De ieiunio .7. ſmo .9. principium Obſeruantiaꝫ
De apoſtolis ſmo .3. principium: Omnium
De ſancto Laurentio ſmo .1. principiũ Cũ oiuꝫ
De Machabeis ſmo .1. principium: Gratias
De transfiguratõe dñi omelias .2. Euangelica
De natiuitate domini ſmo .x. principiuꝫ: Salua
De quadrageſima ſmo .8. principiũ Hebꝛeoꝝ
De reſurrectione dñi ſmo .21. pncipiũ Sciſſimi.
De ieiunio penthecoſ. ſmo .3. pncipiũ Dubitãdũ
In feſto oium ſcõꝝ omeliã vnã pnci. pdicante.
Symbolũ nicenũ .318. patrũ pncipiũ: Credimuſ
Ad leonẽ impatoꝛẽ eplas .2. pncipiuꝫ: officijs:
Ad anatholiũ epꝫ epiſtolã .1. pncipiũ: Gaudeãuſ
Ad Flauianũ epm epiſtolas .8. pn. Dilectiſſimo
In anniuerſario ſui pontificatus ſermones tres:

Cõtra Euthicen tractatus de incarnatiõe dñi: i quo redarguit eius blaſphemiã peſſimã: Cuius textuſ tãtam poſtmodũ ab eccleſia obtinuit auctoꝛitatẽ vt nulli fas ſit ei ẽt in minimo diſſentire: ſicut hẽtur i canõe .16 di. c. Sancta Romana eccleſia. Alia quoqꝫ multa põtifex hic ſanctiſſimus edidit que videre nõ merui.

Merlinũ anglũ vatẽ inſignẽ ex regia filia mõacha ꝛ Incubo demõe natũ: vt nõnullis placet: his tpibus fuit ꝛ claruit. Huius nãqꝫ mꝛ Demetie regis filia fuit inter quaſdã mõachas ſancti petri enutrita in vr
446 be Chacimedin virũ nũ cognouiſſe cõteſtata ẽ. Sed aliquãdo dixit: viſũ ei fuit quendã pulcherrie ſpẽi virũ eã fuiſſe ãplexatã: ideqꝫ euaneſcẽtẽ grauidã ſe cognouiſſe: ꝛ illũ tãdẽ pepiſſe: ꝛ poſtea in viꝝ magnũ euaſiſſe: huius aũt Merlini inſtinctu Voꝛtigerius Britonũ rex xpi fidẽ i imẽſũ auxit: cui ſucceſſit Vter pandagron eius frater magni Arturi pꝛ fuit: ꝺcide idẽ Vter pphetauit eẽ caput dracõis: qꝛ per draconem ſtella premmciatus eſt. De cuius Merlini geſtis multa foꝛtaſſis ſatis eſt ſcribitur.

Hunnoꝛum regni principium.

Hunni Scythice gẽtes efferaciſſime qdẽ fuerũt: ac in Scythia oꝛiginẽ habuerũt: ꝛ Ripheos mõtes go
447 thie ꝓpingoꝛes pmũ incoluerũt: Hi nãqꝫ gothos q poſt Cõſtanti. magnũ: vt pmiſſum ẽ multis cladibus ab ipſo acceptis i eoꝝ natali ſolo p ãnos circiter ſeptuaginta pmũ ſuo impio ſubiecerũt: ꝓpter qđ ꝛ Gothi bifarie ſe diuidẽtes: alij oſtrogothe cognoiari voluerũt: ꝛ hi oꝛiẽtales fuere: Occidentales vo Veſegothe appellati ſunt. Veſegothas aũt ſupioꝛibus diebus hunni ſuis ſedibus eiiciẽtes regnũ eorum adepti ſunt: Hoꝝ igiꝛ hunnoꝝ reges pmi fuerũt Octar ꝛ Reas filij cuiuſdã nobiliſſimi inter hunnoſ Mundçeturo noie: qbus defunctis i regno Bleda ꝛ Attila germãi ſucceſſerũt. Attila aũt cũ ſupbiſſimus eẽt: ꝛ belloꝝ amatoꝛ Bleda aũt pacificus: nec attile iniqtati aſſentiret: lõgioꝛẽqꝫ militiã diſſuaderet: ꝛ alios reges: videlicet oſtrogotharũ ꝛ Gepidaꝝ nõ tan ſubditos: ſed vt veros ſocios habẽdos eſſe cenſeret indignatus

Attila cū Budalie vrbis muro cingēdā operā daret. ip̄m Bledā per fraudes interfici procurauit: Quo mortuo Attila cū vnicus hunnorum rex ⁊ rector haberetur: vt etiam omnibus terrori eſſet Oſtrogotharum ⁊ Epidarum reges ſocios ſubditorum loco hr̄e cepit. Inde cum vniuerſas panonias occupaſſet etiaꝫ Macedoniā Myſiam: Achaiā ⁊ vtraſqꝫ Thracias ferro: flāmaqꝫ cuꝫ fratre p̄mo deuaſtaſſet: eo fratre obtrūcato aīas ſumēs ad occupanduꝫ occidētale imp̄iū: copias vndiqꝫ collegit: atqꝫ iter ſtati cepit: ꝯ queꝫ Ualētinianus ceſar q ip̄m occidētale imperiū regebat pugnaturus miſit epiſtolā ad oſtrogothas ſb̄ his v̄biſ: prudētie veſtre cōſpirare aduerſus tyrānū itereſt q optat mūdi gnāle ſeruitiū q cās p̄lij nō refugit: ſed qd̄ libuerit legitimū putat. Sola licētia ſupbiā ſanat: Cūctoꝝ deniqꝫ mereꝛ odiū: q oīuꝫ ſe gratis facit inimicum: Sed illi i hūc modū reſcripſere. Uos feciſtis Attilā īimicū: Deſideriū veſtruꝫ hētis. Cōuenitur itaqꝫ apud Aluerniā i cāpis cathelaunicis Toloſe ſubiectis: ibiqꝫ magno aīoꝝ ardore p̄liū vtrinqꝫ committitur: cui quidē ſimile nulla retro narrat hiſtoria: In quo qdē p̄lio ad cētū octoginta milia hoīum vtriuſqꝫ ptis cecidiſſe. Eutro. refert nullo inclināte aciē aut cedēte: Eo tñ in p̄lio Theodoricū regē ſuoꝝ magis p̄ſſura alliſum ꝙ hoſtium ferro cum Burgundie duce occubuiſſe ferunt. Unde ⁊ hunnis terga vertentibus. At illa in panoniam ſemiuictus refugit: vt ſcilicet colligeret exercitus.

¶ Attila igiꝛ hunnoꝝ rex hoc āno exercitu īſtaurato ad p̄orē ferme magnitudinē ꝑ Germaniā in Illyricuꝫ 450
i Sclanoniā rediJt: ⁊ ſtati Traguriū Sibinicū Belgradū Iaderā: Seginā polā: ⁊ alia multa oppida diripuit ⁊ incēdit: Inde Arſiā fluuiū ⁊ Tergeſtinū ſinū trāſcēdēs viā ferro ſibi aperuit: ⁊ i Agleiaꝫ ſe recepit quā cū ꝑ triēniū obſediſſet: ⁊ pugnaſſet: tādē multis machinis cōcuſſam cepit: diripuit: atqꝫ incēdit q nulli hoīum pcēs flagellū dei ſe noīauit: Inde ruptis clauſtris ꝑ totā italiā ſe effudit: ⁊ vrbes oēs occupans: vꝫ patauiū: vincētiā: veronā: brixiā: bergomū: mediolanū: papiā: bononiā: ac vniuerſā Marchiā multas ſtrages dedit: hinc ꝑ ethrurie vrbes idip̄m pegit malū: Florētiā vero: ꝙꝙ ſe ſpōte dediſſet: vniuerſam diripuit: qua direpta ſolo equauit: q̄ ⁊ vſqꝫ ad Caroli magni tēpora ſine habitatore fuit. Iturus poſtrēo Romā vt idip̄m faceret Leo pōtifex italie ⁊ vrbis Romāe calamitatē miſeratus: Ualētiniano p̄ncipe ēt hortante poſt aliquot dies eo i loco: vbi Mintius fluuius padū iſluit: vēit ⁊ ei obuiā factus pſuaſit ne vltra ꝓgredereꝛ: q ſtati pōtifici paruit. vñ nō ſolū Romanā ſed ēt totius italie reportauit ſalutē. mirātibuſ v̄o barbaris cur ſic cōtra oēm eius cōſuetudinē Attila pōtificē veneratus fuiſſet. Attila reſpōdit ꝙ dū ſimul loq̄rētur: duos ſe vidiſſe viros ſupra caput ſuū ſtrictos tenere gladios ac mortē minitātes niſi pontifici pareret. hi nāqꝫ petrus ⁊ paulus apoſtoli fuere. Inde ſtati mouēs panonias repetiJt: ⁊ in Noricū vbi nūc Bauaria ⁊ auſtria ē: reſedit: ibiqꝫ a ſuis militibus paulopoſt multis vulneribus cōfoſſus iteriJt. Alibi tñ hēꝛ: ꝙ ꝓprio ſanguīe ſuffocatus fuerit. hic multas vno tp̄e habuit vxores inter quas celebris erat Ildicon ſpecioſiſſima mulierū cū qua dū aliquādo dormiret ſangnie effuſo ſuffocatus ē. Fuit hic forma breuis: pectore lato: capite grādiore minutis oculis: rara barba: canis: aſperſus: ſimo naſo: tetro colore: ferocitatiſ ſue ſigna p̄ſeferētes: duos habuit filios: Hernachū ⁊ Durithū cōtra quos Quadi ⁊ Eruli ac Thuringi ſuaſione oſtrogotharū regia arma mouētes ip̄os ſuparūt: q terrore cōcuſſi in Scythiā fugerūt: nec vltra hunnorū arma in gothos audita fuerūt. His ſupatis Theodemus oſtrogotharū ⁊ Gedericus Gepidarū reges ſtatim in libertatem ſe vendicauere. Eadem autem nocte qua Attila mortuus eſt: Martianus imperator apud Conſtantinopolim per ſomnium arcum Attile fractum vidit.

¶ Uiri diſciplinis excellentes.

¶ Deſiderius lingonēſis ep̄s vir ſcītate ⁊ ſcīa cōſpicuus hoc āno. x. calē. IuniJ apud eādē vrbeꝫ a vādalis
⁊ hunnis martyrio coroāꝛ: q cū plebē ſuā videret ab exercitu vādaloꝝ plurimū vexari ꝓ eo ſupplicaturus 451
exiJt: ſtatiqꝫ iugulari iuſſus ē. At ip̄e intrepide ꝓ ouibus ſuis ceruicē libētiſſime extēdēs gladio ꝑcuſſuſ migrauit ad xp̄m: cū quo ēt aliJ multi ex grege ſuo paſſi referuntur: ⁊ apud eādē vrbem conditi.

¶ Aduētius hiſpanus ep̄us magni ardoris ⁊ ſanctitatis vir ꝑ hoc tp̄s aduerſus hereticos de fide catholica librū egregiū edidit in quo maxīe ꝯ photinianos: māicheos: ſabellianos ⁊ Arrianos diſputās oſtēdit filiū dei coeternalē fuiſſe patri. ¶ Proſperū ēt Agtanicū Rheginū ep̄m virū eruditiſſimū ꝑ hoc tp̄s floruiſſe cōſtat eo ꝙ a Leone pōtifice magno ob eloquētiā notarius apoſtolicus electus fuerit: ⁊ ipſius Leonis pape epiſtolas aduerſus Euthicen de v̄a xp̄i icarnatione ad diuerſos datas ab iſto Proſpero emanatas fuiſſe credaꝛ. Scripſit itaqꝫ hic ꝓſper de vita cōtēplatiua li. 3. p̄ncipiū eius ſic icipit: Contēplatiua vita. Itē ſummā grādē trecētarū ⁊. 30. poſitionū: p̄ncipiū: Scia v̄a ē q nec ſibi. Itē hiſtoriā a pprimi hoīs cōditiōe iuxta dinarū ſcripturarū fidē vſqꝫ ad Ualētiniāi p̄ncipis obitū cōſcripſit. Itē de Rome captiuitate a Gēſerico rege facta. Extēt quoqꝫ ⁊ eius opa aduerſus Caſſiāi opuſcula: ⁊ alius liber heroicis v̄ſibus: atqꝫ ita cū multis meritis ⁊ celebri doctrina xp̄i illumiaſſet eccleſiā atqꝫ euthicianā ⁊ Neſtorianam in hereſim ſcriptis plurimū ꝛep̄ſſit. viJ. calē. IuliJ apud eādē Rheginā ciuitatē qeuit i pace: ⁊ eodem die eius natale celebratur. ¶ Aſclepius apher ep̄s per hoc tempus cum in dicēdo ⁊ orādo magna in opīone habereꝛ: etiā aduerſus arrianos ⁊ Donatiſtas multa compoſuit.

¶ Paulus quoqꝫ panonius preſbyter hac tempeſtate in precio exiſtens de virginitate ſeruanda libelloſ edidit multos. Atqꝫ de contemptu mundi: Deqꝫ vite inſtitutione ac alios duos ⁊ quidem diuinos ad Conſtantiam virginē editos obtulit: in quibus meminit voluptatem ⁊ libidinem Iouiniani heretici p̄dicatoris: cui intm̄ cōtinentie ⁊ caſtitati vite iſtitutio cōtraria fuit: vt iter luxurioſas epulas animā euomerit.

¶ Petrus quidam Ediſſene eccleſie preſbyter inſignis declamator per hec tempora egregios variaruȝ cauſarum edidit tractatus ⁊ multos pſalmos metro compoſuit.

¶ Samuel qdā alter eiuſdē ediſſene eccleſie pſbyter hac tēpeſtate ꝯ inimicos eccleſie catholice ſyro ſmone cōpoſuit: ⁊ pcipue ꝯ neſtorianos: euthicianos ⁊ thimotheanos oñdēs neſtoriāis dcū ⁊ hoīeȝ nō puruȝ ex vgie fuiſſe natū: Euricianis aūt verā hūani generis carnē fuiſſe a deo aſſūptā ⁊ nō de celo exhibitā: Thymotheāis ita deniqȝ i vbū carnē factū: vt manēte vbo in ſua ſubā: ⁊ hoīe in ſua nā ſocietate: nō immixtiōe vnā filij dei reddidiſſe pſonā. ¶ Muſeus maſſilieſis eccleſie pſbyter i diuinis ſcripturis ſufficiēter edoctus p hoc tps de ſacris volumē egregiū cōpoſuit: ac omelias multas declamauit atqȝ ex ſacriſ ſcripturis lectiōes totius anni feſtiuis ac dñicis diebus aptas excerpſit ⁊ ordiauit: ac ēt reſpōſoria: pſalmos ⁊ capitula tpi ⁊ lectiōibus cōgrua cōpoſuit: qd qdē ſanctiſſimū opus poſtmodū illi eccleſie cōfirmatū fuit.

¶ Thymotheus qdā hereticus ⁊ hereſiarches eps his ferme tpibus iſaniēs multos errores diſſeminauit: ⁊ ad Leonē impatorē poſtmodū libellū valde ſuaſoriū ſcripſit ⁊ miſit: quē qdē prauo ſenſu patrū teſtimonijs in tm̄ roborare conatus ē: vt ad decipiēdū impatorē ⁊ ſuā hereſim cōſtituēdā Leonē pene papā ⁊ Calcidonēſeȝ ſynodū ac oēs occidētales epos illoꝝ admiculo neſtoriāos oñderet: Sed fauēte deo ab ipo calcidonēſi cōſilio ppetuo exilio dānatus ē. ¶ Eutices ſimiliter hereſiarcheſ cōſtātinopolitanuſ abbaſ ⁊ ipe p hoc tps ſuū dogmatiçat errorē aſſerēs vnā eē nām vbi dei ⁊ carnis: quā hereſim cū Flauianus cōſtātinopolitanus eps dānaſſet: Theodoſio fauēte Epheſina idicit̄ ſynodus i q Dyoſcoro alexādrino epo pſidēte Eutices ipe iā dānatus exilio relegat̄. ¶ Terremotus maximus apd Cōſtātinopoliȝ p. 4. mēſes cōtinuos hiſdē tpibus fuiſſe dr: ſȝ iſante quodā monēte: vt cātaret̄ ter: ſcūs ſcūs ſcūs deus fortis ⁊ imortalis miſerere nobis: ſtati oio ceſſauit: qd qdē vbū poſtmodū i calcidonēſi cōcilio dici in eccleſijſ mādatū fuit: vt hētur in canōe ⁊c̄. ¶ Torſimūdus. 8. gothoꝝ rex Theodorico pr̄e i bello Attile interfecto i regnū gothoꝝ ſucceſſit: ⁊. 7. ānis regnauit: q cū id tps regnaſſet mortuo Theodoſio ⁊ Valētiniano: Auguſtus vidēs impij calamitatē nihilqȝ āplius timēs citeriorē Hiſpaniā ⁊ quaſdā gallie ciuitates extra burgōdionū ⁊ Frācoꝝ ditionē cōſtitutas oēs iuaſit ⁊ ſibi ſubegit. Hic nanqȝ Torſimūdus cū pr̄e in bello cōtra Attilā militauerat: ⁊ mortui pr̄is repiſſet cadauer ſtati regijs exequijs illud apd Toloſā ſepeliuit: Quo ſepulto Hecio galliarū pfecto ſuaſit vt hunnos ſupatos pſeqret̄: Sed ille renuēs dixit ⁊ hūnos victos ⁊ veſegothas victores veri: quo rūſo Torſimūdus i regnū redijt: qd certe fr̄es occupar̄ conabant̄.

Martianus

M. Artianuſ. xij. Cōſtātinopolita. impator Theodoſio ex peſte ſublato ipauit cū Valētiniano iā ceſar̄ 5652
cōſtituto ānis. 7. Js pnceps catholicus fuit: ⁊ catholicis plurimū fauit: q vt imparet Theodoſij ſororē cū oriētis impio vxorē accepit. Et Attila mortuo (vt diximus) eadeȝ nocte p ſōniū eius archū cōfractū vidit. Eo itaqȝ impiū ſuſcipiēte cū impiū occidētale ab oriētali qſi diuiſū eēt: has p uiciaſ vȝ
452 Germaniā Batiā: Sarmatā: Hiſpaniā: Agtaniā: Vaſconiā: Eduētiū ⁊ gallias oriētale impiuȝ aiſit: nec vltra deiceps repare potuit: ⁊ iā Frācis impij porte apiri viſe ſūt: Et lȝ Torſimūdus Toloſanus rex citerioris hiſpāie ciuitates occupaſſet: Frācoꝝ tamē ditionē mīme tētare voluit: Cūqȝ i his pſſuris. 7. ānis imperaſſet: ⁊ iā valētinianū ipij ꝯſortē a Trāſilla Hecij ꝯmilitōe obtrūcatū itellexiſſet dolor ai ⁊ ipe ſine liberis mortuus eſt.

Francorū regni iteratio principiū.

¶ Feramūdus pmus Frācoꝝ rex Moronei filius his tpibus i Gallis regnare cepit: ⁊ regnauit ānis. Hi nāqȝ frāci pmū Germāi populi fuere a quodā noie Frāco Troiano nobile: vt ſupius li. 3. dictū ē: noiati in Frāconia puincia cōſtituti: quā qdē puinciā Cōſtātius magni Cōſtātini filius cū oibus populiſ domauerat. Hi qppe vſqȝ ad honorij ⁊ Archadij tpa qeti i eadē patria pmāſere. Sed ſeptio impij coꝝ anno mutādi melioris ſolis grā patrijs ſedibus relictis Rhenū fluuiū trāſierūt: ⁊ apd Treueros Metenſes: ⁊ Marcomēſes Tullēſeſqȝ ac Vereduneſes ꝯſederūt: Sed pauloppoſt ēt vltra rhenū repulſi: iterato hiſ tpibus ⁊ Frācōio pfecti i Senonēſiū puicia apd Pariſius Clodione ⁊ Moronco eius filio ducibus ſedem poſuere: qbus mortuis hic feramūdus regnū ſuſcepit ⁊ multa ſtrēnue geſſit.

¶ Synodus qrta vniuerſalis. 600. ⁊. 30. epoꝝ hoc ipo āno apd Calcidonēſē vrbē auctoritate Leōis pape: ⁊ Martiāi pncipis idicit̄: quoꝝ auctoritate decernit̄ credēdū duas in xpo fuiſſe nās: vtqȝ vnus idē xps
453 deus ⁊ hō crederet̄: qbus ex ſnia dcret ſtati Neſtorius ⁊ Eutices nephādus hēticus māicheoꝝ pſul dānātur: ac oēs māicheoꝝ libri publice cōbuſti ſūt. ¶ Vrſula vgo glorioſa natione anglica his tpibus apd Coloniā germāie vrbē cū. xi. vginū milibus ab hunnis ſub Attila rege militātibus glorioſiſſimo martyrio corōata. xii. calē. nouē. migrauit ad ſupos: quoꝝ corpa ibidē a xpiāiſ ſepulta maxio i pcio ſemp habita ſūt. Sanctiſſimū aūt Vrſule caput Bergomū poſtmoduȝ tranſlatum in conuentu noſtro diuini Auguſtini maxima in veneratione habetur. Celebratur autem eorum feſtum. xi. calen. Nouembris.

¶ Maximianus patricius Ro. hoc āno q eſt quartus impij Martiāi annus Valētiniano impatore a Barſallia milite interfecto: imperiū occidētale occupauit: ⁊ ſtati Eudoxiam ipſius Valētiniani vxorē violētis nuptijs ſibi adiūgit. Quapropter vandali ex Aphrica acciti Genſerico rege duce Romā hoſtili manu in
456 greſſi ipm Maximinū nullo tumultu occidūt ⁊ in Tyberim proijciunt. Quo mortuo per vrbem debacantes vniuerſam diripiunt atqȝ iterato incendūt. templa quoqȝ ⁊ ſacraria vniuerſa ſpoliāt: nec Leonē pōtificem depcantē exaudire voluerunt. Vrbem deinde ſpoliatam relinquentes Eudoxiam etiam ⁊ eius filiaȝ a Valentiniano ſuſceptā ſecum in Aphricam perduxerunt: ⁊ hic fuit annus ſextus Martiani imperij.

¶ Venetie ciuitas noſtro euo ꝑ
potentiam ⁊ excellētiaꝫ cantatiſſi
ma: hoc āno Ricobaldo ferrarien
ſi hiſtorico teſte in venetia ꝓuicia
extruit̄. Sūt tñ qui dicunt eam ab
Eneto: ſeu Veneto quodā Tro-
iano ꝑncipe ꝑmo cōditā. Alij āt a
qbuſdā piſcatoribus initium ſum-
pſiſſe ferūt. Verūtam̄ eodē aucto
re li. x. referēte hac ipſa tempeſtate
exanimata hunnorum terribiliſſi-
mo hoſte Italia: ⁊ cōfugientibus
vndiqꝫ conuicinarum vrbium: vi
delicet: Aquileie: Altini: Concordie: Caprularum ⁊ Laureti: necnon ⁊ Patauij: Vicentie: Verone
Mantue: Brixie: Bergomi: ac Mediolani ⁊ Papie nobilibus: ⁊ pér proximam paludem conſiſtere:
atqꝫ latere conantibus in extrema pene Adriatici ſinus omnia: vbi intra paludem campus aſſurgebat
plurimus: non dico paſtores aut piſcatores: ſed nobiliſſimi ciues ibidem conuenere. Ibique exiccato
quottidie de induſtria ſolo manſiones munire: quas a cōmuni ꝓuincie noīe vñ ꝯuenerāt venecias dixerūt
Aqleiēſes āt ꝑmi gradū: deide cōcordiēſes Caprulas cōdider̄. Altinates vo ſex opidula: vꝫ Torcellū cū qn
qꝫ alijs cōdiderūt. Patauini deide ꝑtē Riui alti extruxerūt: poſtea mōte Silicēſe methemauchū Albiolā
philiſtinā ⁊ qdā alia poſuerūt. atqꝫ ita hec celebris ⁊ iclyta ciuitas ilico mirūimmodū: ⁊ vltra ꝙ credi pōt
creuit. Cuius qdē vrbis cū multe pateāt latiſſime ⁊ laudatiſſime cōmēdatiōes illa in ꝑmis extat. Alie eni:
qs accepiſſe: lectitaſſeqꝫ: aut a nobiſipis ꝑ varias orbis terrarū oras aſpexiſſe cōtigit: celebres: glorioſeqꝫ
vocāt̄. Hec admirāda vna ē cui tm̄ celeſtis aſpiranit fauor: vt ipſa rerū nūa ceſſerit: Cū cetere mortaliū in
genio opibus: māibuſqꝫ qꝺ hūanitus dici pōt iactis humi fūdamētis cōdite ſint. Hec intra fluctuoſos ma
ris ipetus ⁊ medios pelagi vortices qſi regia i alias caput extulit vrbes: ꝑ tot tēpla tot regias āpliſſimaſqꝫ
edes: turres: naualia: portus aſſurgēs: vt q̄ ad vnius vrbis decorē collata ſūt: multarū ornamētis ſupeſſe
queāt: Eā nimirū gētibus oībus tutā ſedē cōe domiciliū ⁊ hoſpitale generis hūani receptaculūqꝫ ab imor
tali deo īſtitutā eē crediderī: cū eo tot oportūas fluminū deriuatiōes adeo cōmode adiacētes: quaqꝫ vſū re
giones tot cīgētiū littoꝝ quaſi menia vallūqꝫ ꝯſpicio quo ex mediterraneis locis fruges ac alia vite neceſ-
ſaria deuehant̄: quo ita maritimi cōmeatus accipiant̄: vt nullos externarū claſſiū. nullos īfeſtātiū ꝑdonū
reformidaret icurſus: qſi ad vrbis icremētū ⁊ ipaturā ciuitatē ſupi auſpices celū ⁊ cūcta cōceſſerit. hꝫ qppe
hec ciuitas: vt Caſſiodo. ingt: ꝓ pauimēto mare: ꝓ muro aqs maris: ⁊ ꝓ tecto celū. Ibi. n. mare voraginē
quādā hꝫ: cuius rei cā fluxus ⁊ refluxus ſemel i die cōtigit. Tāta nāqꝫ ē huius vrbis āplitudo: tātaqꝫ dig
nitas: vt nō ſolū aqleie ꝑriarchatū cōſecuta ſit. veruꝫ ēt iter ferociſſimas gētes eo faſtigij ꝑuenerit: vt late
mari ac terris ipet: ac benignos oībus ac liberos ſinus apiat: q̄ res efficit vt ſine patria ſeſe appellar̄ dbeat
nēo: cū i hac ipſa ſicut his q pētibuſ orbati ſūt eo adoptari pacto liceat vt ꝑui tꝑis ꝯſuetudie bñficētia comi
tate filios ꝯſtet fieri legitios. nec nos i pñtia ꝑclarā regēdi venetoꝝ ꝯditioneꝫ: ñ ꝓpras leges: ñ reꝝ geſtaꝝ
āplitudinē: ñ ipſas oi i belloꝝ gñe victorias. ñ dniqꝫ ꝓpe dinā admiſtrationē dicturi ſumus: qꝺ opuſ ñ mō
imēſū: ſꝫ ēt ſupra hūanas vires eēt. veꝝ illꝺ ſūmati attigiſſe ſat arbitraūr ꝙ cū ꝑter magnas vtuteſ illꝺ ip
mis veneti accurate tenuerūt vt eqſſimi eēnt ⁊ hrent̄. qppe q nemini iiuriā aut bellū iuliſſe ceperit. Adda
mus ⁊ illꝺ qꝺ ve huius vrbis peculiar̄ decuſē ꝙ vniuerſū reip. corpuſ ab eis ſp ita curatū ⁊ i cōe ꝯſultū vt i
aliq ꝑte tuēda ne rliqs ūꝙ obtas oiſerit: q̄ res adeo ciuiles diſcordias ⁊ ꝑplares ſeditōes oio auertit: vt huic
vrbi ꝑo hoīuꝫ mēoriā ſine factōibuſ ⁊ iteſtinis ꝯtētōibus tā imēſū tā diuturnū gerē licuerit ipiū: vt āt i bell
iferēdis ſp tardiſſimi extitē veneti: ſic ab armis ꝓ ſua aicorūqꝫ ſalute dignitate fortūis ipio i alias natiōes
ſuſcipiēdis nullus eos terror: nulla iactura: nullūqꝫ diſcrimē abſterrē vnꝙ potuit. ē. n. eis ātiquus mos ⁊
ſanctiſſima ac ſingularis in chriſtianos beniuolētia: qua vere alterū Italie columen toti gētium chriſtiani
tati merito appellari licet. Nam cum prudentia: fortitudine: magnificentia: benignitate: clementia: reli-
quiſqꝫ virtutibus antecellant Veneti: id enim ſibi maxime aſcribunt laudi: vt hi qui eorum cure ſunt cō-
miſſi in pace ſecuri degant. Sintqꝫ quambeatiſſimi quot monſtris terras ⁊ tyrannis ciuitates exōerarūt
Quot reges ⁊ principes aliorum fraudibus ⁊ vi diectos magnis ſumptibus ac detrimentis regnis inco-
lumes reſtituerunt. Neque illud reticere fas eſſe credimus: quod in dominorum Venetorum maximam
redundat gloriam. Claſſem enim duce Nauarchis militibus remigibus omni telorum genere inſtructaꝫ
quotannis emittunt: que maria: inſulaſqꝫ ſagaci luſtret indagine: vt ſi maritimi vſquam predones compa-
reant: eos inſectentur: profligent: crucient: Tutum mare mercatoribus ceteriſque mortalibus reddant:
vt iure ipſis Venetis optandum ſit: Quod quidam ex noſtris infraſcriptis carminibus in eorum lau-
dem perpulchre cecinit: dicens.

Dum mare delphinos: dum celi clara tenebunt
Sydera dum gratas tellus dabit humida fruges
Dum genus humanum ſua deget ſecula terris
Splendor erit toto venetum celeberrimus euo.

Hec itaqȝ Veneta ciuitas ⁊ ſi nūc in gloria extet: non tamen rerū humanaꝝ cōditiōis adeo expers fuit qn p ſingulas quaſqȝ etates ſuos ꝑtulerit manes de qbuſ in fra locis ⁊ tēporibus oportunis ſigillatiȝ dicet̄: habuit nanqȝ hec celebris ⁊ inclyta ciuitas viros p̄ter maritimorū belloꝝ ⁊ mercature in diſciplinis oībus clariſſimos q vrbē habūde illuſtrarūt: quos cōmēorare operoſiſſimū eēt. Eoſqȝ ꝑ viribus infra cōmēorabo: in hanc autē ciuitatē bti Marci euāgeliſte corpus ex Alexādria delatū maxia cū veneratōe excolit̄: i cuiuſ honore extructū ē illō egregiū tēplū i celebriore vrbis loco: vbi ꝑcioſiſſima ⁊ pene iextiabilia recōdita ſūt.

Raguſium ciuitas Dalmatie.

457

Raguſiū autem Dalmatie ciuitas ab Epidaurenſibus: Epidauro a Gothis euerſo auſpicaci loco hoc quoqȝ tempore ⁊ anno conditur: Que pre ceteris Dalmatie vrbibus publicis ⁊ priuatis operibus magnifice eſt extructa Habet ⁊ ipſa naualia ⁊ portum optimum cathena clauſum. Cuius ciues ceteros Dalmatas opibus ⁊ reliquis bonis atqȝ virtutibus ſuperant: Qui cum liberi ſint: legibus moribuſqȝ inſtructi Venetorum more Senatum ⁊ magiſtratus ac patriciorum ordinem habent a plebe diſtinctum. Patricij ſoli Rempublicam ipſam adminiſtrant: Plebs tamen ſuis rebus ſtudet: ⁊ de publicis minime curioſa eſt.

Leo huius nois primus: tertiuſdecimus Conſtātinopolitanus impator: hoc anno Martiano defuncto eiuſ loco ex greca na
458 tione ſuffectus impauit ānis. xvi. q ſtati filiū ſuū eiuſdē nominis creauit auguſtū: Quo impante Romanorum Reſpu. magnas ꝑtulit calamitates: ſubortis qbuſdā tyrānis imperiū ipm vſurpare conātibus: Gen- 5657
ſericus nāqȝ Vandalorū rex ex Aphrica ſtati in Jtalia nauigat Romanū inuaſurus impiū: qd vbi Leo intellexit repēte Baſilicū patriciū cū valida claſſe i auxiliū Antheni ꝑncipis Romani mittit: Qui ambo cōuictis copijs ad Populoniā Genſerico obuiā fiunt: hoiemqȝ claſſe decernere cōpellūt: Qui ab ipis ſupatus turpi fuga in Aphricā redijt: poſt hec qdā noie Aſper patricius cōſtātinopolitanus cuȝ duobus filijs Leonē hunc iterficere curauit: Cui cū res nō ſucceſſiſſet apertū ei bellū mouit: Sed cuȝ Baſilicus ei rediiſſet Aſper cū filijs captus obtrūcat̄: Quibus geſtis oſtrogotharū rex Theodemir: Hunnis ſupatis illyricū ſeu Sclauoniā vaſtar̄ cepit: nec qeuit donec panoniā ⁊ meſſiā ꝑuincias obtinuit. Leo dniqȝ cū pacē cū oſtrogo. rege feciſſȝ valitudie correptus apd ꝯſtātiopo. leōe ex ſoror nepote ipator dſignato vita dceſſit

Maioranus qdā patricius Ro. hoc anno Maximino tyrāno ꝑdicto a Genſerico interfecto apud Rauennā ab exercitu impator: Leone ſuadēte ſubrogat̄: ⁊ impauit annis. 3. Qui cū iniuſte nimiū imperiū regeret tertio āno ab eodē exercitu ad Therdonā Ciſalpie gallie vrbē interficitur: ⁊ Seuerianus qdam ſurrogatus eſt: q ⁊ ipſe cū Alanis inter Benacū lacū ⁊ Brixiā victorioſiſſime cōfligēs ipſorum regē interfecit. Seueriano deinde defuncto Anthenius qdā Martiani impatoris gener ſuffectus ē: q vt ꝓfert̄: Genſeri cū regē cū Baſilico patricio cognato ſuo in Aphricā reppulit: ⁊ Gernādū Narbonēſem ꝑfectū in Gallia tyrānidē exercere ꝑſumētē p duces ſuos ſupauit ⁊ cepit: atqȝ exilio dānauit: Tādē cū impator ex Cōſtātinopoli Olymbriū ducē ſuū in ſubſidiū ei miſiſſet: depoſitis impialibus inſignijs in ꝑuatā vitā ſe cōuertit: ⁊ impiū ſenatui populoqȝ Ro. cōmēdauit. Sed cū iterū ad eūdē magiſtratū Soceri ope fuiſſet aſſumptuſ ab eodē etiā pauloPoſt p carnifices ⁊ interfectus ⁊ laceratus ē: cum imperaſſet annis. 4. Sed ⁊ ipſe eius ſocer impator poſt generi crudelē cedē. 4. mēſe acerbiſſimis cruciatibus ꝯſumptus ē. Eo itē mortuo olymbrius dux a po. Ro. ex Rauena Romā vocatus impator occidētalis imperij appellatus: impauit tātūmō menſes. 4. ⁊ ita deceſſit: Quo mortuo Glicerius quidam Senator Rome imperator conſtituitur: ſed a Romanis etiam poſtmodum deiectus Salernitanus epiſcopus mox conſtituitur. Et hec de imperatoribus Rome conſtitutis Leone imperante dicta ſufficiant.

Acephalorum peſſima hereſis calcedonēſe conſiliū impugnātiū per hoc tēpus exorit̄: q ideo acephali dicti eo ꝙ ſine capite. i. ſine auctore habeantur: vt habemus in canone. 14. q. 3. c. Acephali. Hi quippe duaꝝ ſubſtātiarū proprietatē in xp̄o negabant: vnam tantū in eiuſdem perſone naturā p̄dicantes.

HJlarius papa natione Sardus patre Criſpino poſt Leonē pōtificē ſedit annis. 6. mēſibus.
Papa. 48 3. ⁊ diebus. x. q lȝ in multarū rerū ꝑturbationē fuerit rē tamē diuinā nunꝙ ꝑtermiſit. Unde
⁊ Gratiano referēte cōſtituit vt nullus lrarū inſcius in clericū ordinaretur: vt habetur in ca-
46 none. lv. di. c. Penitentes. Jnſtituit item ne pontifices deinceps ſucceſſorem ſibi deligerent: 5662
vt. viij. q. i. c. Plerīqȝ: q̄ quidē inſtitutio ad oēs eccleſiaſticos gradus ꝑtinet: ⁊ poſtea p totum

orbē ſparſa eſt. hic cum eruditiſſimus haberetur tres epiſtolas de fide catholica ſcripſit tres ſynodos con-
firmantes. ſ. nicenam: Ephesinā ⁊ chalcidonēſeꝫ: Duas etiā bibliothecas ī vrbe cōſtruxit: ⁊ ad lunā ī vrbe
monaſteriū cōſtruxit. Multa preterea dōa ⁊ quaſi infinita tēplis obtulit. Deniqꝫ cū om̄e tp̄s ī docēdo: ad
monēdo: et elemoſynas faciēdo ꝯtriuiſſet: multoſqꝫ preſbos dyaconos ⁊ ep̄os creaſſet vitā ſanctiſſime fini
uit: ⁊ iuxta corpus beati Laurētij ī cripta ſepellit̄. ⁊ tūc ſedes vacauit dies. x. ¶ Viri doctris excellētes.
¶ Victorinus natiōe aqtanicus inſignis arithmetricus p̄ hoc tp̄s ī precio exiſtēs ab hylario papa initatus
rationē paſce ad curſū lune cōpoſuit: Euſebiū ⁊ theophilum ac ꝓſperū magiſtrū ſuum ea in re ſuperans.
¶ Lupus terracēſis galliaꝝ vrbis ep̄us huius tp̄ibus fuit et floruit: qui cuꝫ beato hylario pōtifice xp̄ianaꝫ
religionē gētiliū ⁊ pelagianoꝝ ope plurimū labefactatā multū iuuit. hic itaqꝫ cū beato germano antiſiodo
renſi ep̄o ēt ob hanc cāꝫ in britanniā miſſus fuit: vbi duobus ⁊ quinquaginta annis ſacerdotio venerabili
ter functus eſt. Quo āt anno obierit non ſatis conſtat. Eius v̄o feſtū. 4. cal. aug. celebratur.
¶ Theodorus preſbr natione ſyrus homo nō mediocriter eruditus per hoc tempus librū de ſcripture ſacre
conſonantia noui. ſ. ⁊ veteris teſtamēti ꝯ̄ āntiquos hēticos edidit. ⁊ poſtea zenone impante diē obijt.
¶ Fauſtinus quidā in regno galliaꝝ ep̄s hō ī diuinis ſcripturis ſatis īſtructus hac tēpeſtate libꝝ de ſpū ſcō
cōpoſuit. Aliud quoqꝫ egregiū opus d̄ grā̄ dei edidit. Itē libellos plures aduerſus arrianos ⁊ macedonia
nos: ⁊ aduerſus eos q̄ in creaturis aliqd icorporeū eē dicūt. itē epiſtolā ī libelli modū ad quēdā dyaconum
grecū q̄ ad neſtorianā īpietatē abierat: extat ⁊ alia eius epiſtola pulcherrima ad dei timorē exortatoria: Ac
plurima alia eius ſcripta: ⁊ propterea inter doctores egregius annumeratur.

Simplicius papa natione tyburtinus p̄re Caſtino poſt hylariū pontificē ſedit ānis. xv. mēſe. i. Pp̄. 49.
⁊ diebus. 7. Hic a iuuētute ſua nō mō ſimplex: ſꝫ et rectiſſimus ac timēs deū fuit. Qui et grati
ano referēte: multa cōſtituit. ⁊ primo vt nullus inuitus ī ep̄m penitus promoueret̄: ſicut hēmus 489
in canone. 7 4. di. c. Ubi iſta. Iteꝫ cēſuit ne clericus vllus poſſeſſionē alicuius beneficij a laico
5668 recognoſcere preſumeret: vt. 16. q. 6. per totū: Quod poſtea qdē a Gregorio alijſqꝫ pōtificibus
cōfirmatū fuit: hic optimus pōtifex infraſcriptas in vrbe baſilicas edificauit. ⁊ primo baſilicaꝫ
ſancti ſtephani ꝓthomartyris: baſilicā ſci andree apoſtoli nō longe a tēplo ſcē marie maioris: Aliam quo
qꝫ baſilicā ſci ſtephāi apud ſcūꝫ Laurentiū dedicauit. ⁊ etiā baſilicā ſcē viuiane martyris ad palatium Lu
cinianū: vbi corpus ipſius v̄ginis repoſitū ē. Tādē cū Ro. eccleſiaꝫ nō ſolū bonis inſtitutis: verū ēt ⁊ donis
plurimis auxiſſet: plurimoſqꝫ preſbos: diaconos: ⁊ ep̄os creaſſet deceſſit: ⁊. vii. nonas martij ī beati petri
templo ſepellitur: Ac poſt ſedes vacauit dies 26.
¶ Arthurum britānoꝝ regem: ⁊ quidem cātatiſſimū p̄ hoc tempus regnū ſuſcepiſſe ferūt: virum ſane belli-
coſiſſimū atqꝫ fortiſſimū. Qui ⁊ lorica pulcherrima vtebat̄ regi qdē tanto cōdigna. Sꝫ ⁊ ī capite aurea ga
lea: ī qua draco ſculptus videbat̄: Clypeū quoqꝫ aureū pre ſe ferre faciebat: ī quo dei genitricis imago de-
picta videbat̄: vt eaꝫ ſēp̄ aduocatā ſuā ī memoriā ī oī re reducere poſſꝫ: lanceā p̄terea noīe ron arduā latāqꝫ
⁊ cladibus aptā: quā qdē quocūqꝫ ibat ſecū deferri faciebat. Caliburnū ēt gladiū eū habuiſſe ⁊ portaſſe di
cit̄: cū quo quadrigētos ⁊. 60. viros vno prelio eū interfeciſſe p̄hibet̄. hūc etiā viꝝ optimū ⁊ xp̄ianiſſimum
fuiſſe ferūt: ⁊ eccleſie collabēti ī gallia ⁊ britānia plurimū ſubueniſſe: necnō ⁊ catholicā fidē miꝝ in modū
āpliaſſe: vnde ⁊ regiones multas: frāconiā videlicet ⁊ datiā: guaſconiā ⁊ germaniā: eū orbeꝫ ſuo ſubiecit ī
perio: Tā multa ēt cōmiſit prelia: vt breui ad. 30. regna ſibi uēdicauerit: Quā obrē ⁊ rotūdā mēſā apud co
rimbiā ciuitatē īſtituit. Tādeꝫ cū ī prelio multaſ hoſtiū ſtrages dediſſet: ⁊ ipſe vulneratus ī inſulā defert̄:
ibiqꝫ ꝯſtitutus: vt britonū tradūt hiſtorie inde ſublatus: nunq̄ꝫ comparuit: quē ⁊ nūc uſqꝫ ad britones ex-
pectare dicuntur. ¶ Viri doctrinis excellentes.
¶ Genadius ꝯſtātinopolitanus ep̄s: vir doctrina ⁊ ligua nitidus hoc tp̄e: iter eccleſiaſticos doctoreſ īſignis
fuit. Qui iter cetera totū danielē ꝓphetā ex ītegro ad v̄bū cōmētatus ē. Siliter ⁊ multas omelias cōpoſuit.
¶ Joannē quendā Antiochenū: ex grāmatico preſbyterū factū: ac tēpeſtate fuiſſe: hec quedā cōtra eos: qui
in vna tm̄ ſubſtātia xp̄m adorādū predicabāt ſcripſiſſe tradūt: vbi quaſdā et cyrilli ep̄i ſnīas incaute: forte
ab illo aduerſus Neſtorē ꝓlatas impugnat: qd̄ robur thimoteanis hereſibus addebant.

Zeno hiſauricus. 14. cōſtātinoplitanus impator a Leone ante mortē auguſtus cū filio declaratus ī Zeno
5673 perauit ānis. 17. Leo eim: vt dictū ē: valitudine correptus primū nepotē ſuū ex Mariagene ſorore
ſua filiū noīe Leonē impij ſucceſſorē deſignauerat: Qui puer cū paucis diebus impaſſet: hūc Zēo- 474
nē patrē ſuū ꝓpria manu coronatū impatorē fecit. Sꝫ cū paulo poſt ī calcidonē prexiſſet Verina ſo
crus ſua baſilicū ducē viꝝ ſtrenuū fratrē ſuū ī cōſtātinopoli īperatorē appellauit. Quod audiēs Zeno hiſa
uriam ſe cōtulit malens cum mariagene vxore ſua exulare: q̄ꝫ rē pu. ꝑturbare: Cuius fugaꝫ libenter baſili-
cus ſuſcepit: veꝝ cū ciuitas cōſtātinopolitana eius hēſes ⁊ turpitudines ferre nō poſſet Zenonē in vrbe re
uocauit: q̄ reuerſus baſilicū cognatū: ⁊ eius filiū: queꝫ ceſareꝫ fecerat: atqꝫ verinā eius ſocrū ī cappadociā
relegauit: interim vero Odoacer cū magna Tucilingoꝝ ⁊ heruloꝝ manu italiā ingreſſus horeſteꝫ militie
magiſtrū apud papiā ſuperatū ⁊ captuꝫ placentiā perducens ibideꝫ vniuerſo ſpectāte populo interfecit: ze
no aūt italie calamitatē miſeratus Theodoricū gothorū regē iam antea apud ſe: ſuoſqꝫ predeceſſores in
honore habitū cōtra Odoachrū cū ingentibus copijs ī italiā mittit: q̄ horeſtē Odoachri patrē ⁊ ducē ſuuꝫ
ſuperauit: Cūqꝫ etiaꝫ cōtra Odoachrē: ſeu odoachrū ſepius conflixiſſet: illū tandē ī rauena vrbe obſedit:

⁊ eo impulit: vt eũ etiam imperij ſocium acciperet: quod et fecit: verũ ſequẽti die Theodoricus ipſuꝫ Odoacbreꝫ: ⁊ eius filiũ ꝯtra fidẽ datã iterfecit: ⁊ poſtea nemie ꝯdicẽte totiuſ italie ipio potitus ẽ. Tãdẽ ⁊ hic zeno cũ multas condidiſſet leges: ⁊ bulgari vniuerſaꝫ thraciã deuaſtarent: ne eis propter receſſuꝫ theodorici reſiſtere poſſet: viſa etiam maxima cõſtãtinopoli cõflagratione dolore animi morbũ cõtraxit: ex quo paulo poſt vitam finiuit.

Clodoneus quintus: ut fertur francoꝝ rex ex hoc anno childerico eius patre morte ſublato i regnuꝫ ſuc ceſſit: ⁊ regnauit ãnis .30. vir vtiqꝫ potens ⁊ armis ſtrenuus: q Theodoricũ ſolũ ex concubina habẽs filiũ chrotildẽ chilperici burgondiorũ regiſ filiã forma elegãtiſſimaꝫ ⁊ chriſtianiſſimaꝫ duxit vxoreꝫ: cuius ſororẽ patruus eius Gundebandus burgũdie rex exilio dãnauerat: ⁊ vtrũqꝫ eius parẽtẽ nec non ⁊ duos frẽs: ac etiã Godeſillũ eius patruũ gladio obrũcauerat. hec itaqꝫ chrotildis regina facta mox viꝝ ſuũ Clodoneuꝫ regeꝫ diui Remigij remenſis epiſcopi interuentu ad catholicam fidem cõuertit clodoneo ipſi hab. ſuſcipienti et dicẽti. Mitis depone colla: Sicãber adora quod incẽdiſti: incẽdeqꝫ quod adoraſti. Percepta igiẽ baptiſmi gratia cõfeſtiꝫ frãcoꝝ regnũ immẽſũ auctuꝫ ẽ. Et propterea Anaſtaſius imperator cũ eius famã atqꝫ virtutes intellexiſſet repẽte coronã aureã gemmis ornataꝫ cum tunica et baltheo eidẽ ex conſtãtinopoli in galliaꝫ trãſmiſit: a quo die ⁊ conſul ⁊ imperator deſignatus trabea etiã conſulari indui meruit. Ac deinceps Ro. imperiũ: quod dudũ apud conſtãtinopoliꝫ in amplũ fuerat in dies minui cepit: ⁊ frãcoꝝ regnuꝫ augeri. Clodoneus itaqꝫ pariſioꝝ vrbẽ regni ſui caput etiam coſtitues: inde vniuerſos expulit hereticos: ⁊ catholicos introduxit.

479 (beside line: rẽ patruus eius Gundebandus)

Felix eius noĩs tertius natione Ro. p̃re felice preſbo ex regione faſciole beati gregorij pape attauus
Papa.50. poſt Simpliciũ pontificẽ ſedit annis. viii. men. xi. et diebus. xix. vir vtiqꝫ optimusq initio põtificatu ſtatim ex grecia relationeꝫ accepit petrum euticianuꝫ: queꝫ antea diximus ob hereſim in exilium 5683
484 fuiſſe pulſum ab Achatio cõſtantinopolitano ep̃o eſſe reuocatũ. vnde cõcilio cõgregato Felix hic pontifex auctoritate ſedis apoſtolice petrũ hereticũ ⁊ ipſum Achatiũ ep̃m damnat. In eo item cõcilio cõſtituit: vt accuſato apud iudicẽ ſemꝑ propter reſpõſionẽ darenẽ iducie: vt hẽtur in cañ. 2. q. c. De inducijs. Cõſtituit etiã vt eccleſie ab ep̃is cõſecrarẽtur: vt de cõſe. di. i. c. Sic nõ alij. hic baſilicã beati Agapyti martyris nõ longe ab eccleſia ſancti laurentij edificauit. ⁊ cũ bis in vrbe roma ſacros ordines celebraſſet: vbi preſbyteros octo ⁊ viginti: dyaconos quinqꝫ. ⁊ ep̃os per diuerſa loca numero. 30. creauit: moritur: ⁊ in eccleſia beati pauli ſepellitur. Ceſſauit tunc epiſcopatus dies ſex.

Conciliũ aurelianẽſi tertiũ tempeſtate hac clodonei regis iuſſu indicitur. qd quidem ſanctus Mellaniuſ congregaſſe diciẽ: quo in loco etiaꝫ quatuor alia cõcilia congregata fuiſſe ſcribiẽ. p̃mũ ſub beato Silueſtro
486 papa: auctore Marino ep̃o: Secũdũ auctore aureliano ep̃o. Tertiũ hoc idẽ mellanio ep̃o auctore. Quartum auctore Albino andegauenſi epiſcopo. Quintũ honorato bituriẽſi epiſcopo auctore: quod probatur in decretis. xv. di. c. Sexto ſynodus.

Rauenati reges.

Theodoricus theodomiris oſtrogotaꝝ regis ex arilena cõcubina filius. xvi. impij zenonis anno italie totius dominio potitus eſt. ⁊ regnauit annis. 25. vir oĩuꝫ barbarorũ mitiſſimus: Qui ⁊ ſi rauenatẽ vrbeꝫ re-
488 gni ſui ſedẽ fecerit: vrbẽ tamẽ Romanã quoad potuit honorauit: Nã ⁊ Octauij ſepulchrum exornauit: ⁊ ſpectacula de more exhibuit: ⁊ alia edificia publica ⁊ baſilicas multas extruxit: nihilqꝫ omiſit: quod ad optimũ principẽ pertinẽt. Et vt regnũ ſuũ aliquãdo ſtabiliret Clodonei frãcoꝝ regis filiaꝫ noĩe Andeflenã vxorem duxit: ⁊ ſororeꝫ honorico vandaloꝝ regi. ⁊ alterã Alarico veſegothaꝝ. Tertiaꝫqꝫ Gundibato burgũdionũ regi in matrimoniũ copulauit. Indeqꝫ paulo poſt Clodoneo francoꝝ regi ſocero ſuo bellum intulit grãde: eo ꝙ alaricũ veſegothaꝝ regeꝫ geneꝝ ſuũ interfeciſſet. ⁊ vaſconiaꝫ partẽ regni ſui occupaſſet: ac gallis ingenti prelio ſuꝑatis vaſconiã iterato recepit: receptãqꝫ ꝓ almerico paruulo Alarici filio donec adoleſceret: gubernauit: his optime geſtis vt erat ingentis animi ⁊ potẽtie vir etiam ſiciliam: dalmatiã: liburniã: illyricũ: narbonenſem galliam: atqꝫ burgundiam ſuo ſubiecit impio. Tridentinaꝫ poſtea vrbeꝫ in alpibus poſitam pulchro cinxit muro. ⁊ italiã oẽꝫ ab externo hoſte tutatus eſt. Collocatiſqꝫ herulis i extremis italie partibus apud auguſtã pretoriã interfectoqꝫ Odoacre aliũ regem dedit: quẽ adhuc adoleſcẽtem in adoptiuuꝫ ſuſcepit filiũ. Hic boetiũ ⁊ Symachuꝫ coſulares viros romanos ob ſuſpitionẽ affectate libertatis exilio primũ dãnauit: ⁊ poſtea interimere fecit. Cũqꝫ in arrianaꝫ poſtmodũ hereſim declinaſſet Joannẽ papã: ⁊ nõnullos alios catholicos apud rauenaꝫ in careereꝫ truſit: vbi eũ cum alijs multis inedia: atqꝫ alijs ſupplicis interire fecit. Sed hãc ſeuitiã dñs nequaꝙ̃ ꝑmiſit inultam: Quia Joanne papa mortuo: ⁊ ipſe poſt ſeptuageſimum dieꝫ apoplexi correptus ſtatim hereticus expirauit: cuius animam Gregorio in ſuo dyalogo referente eremita quidam i lyparis in ignẽ vidit imerſaꝫ. huic auteꝫ Theodorico Athanaricus eius ex filia nepos in regnũ ſucceſſit. Athanarico aũt Theodatus ſuffectus eſt. Quo deiecto vitigis regnum accepit: ſꝫ eo a Belliſario capto ⁊ Juſtiniano imꝑatori p̃ſentato reguꝫ iterũ in imperij ditionem ceſſit.

Burgondionum regni finis.

Gundebandus vltimus Burgondionũ rex: Chrotildis regine francoꝝ patruus per hoc tempus interfectis fratribus ſuis: regnuꝫ omne occupat: ſed quantũ regnauerit ignoratur: quippe Gundiocho eius patre defuncto: quattuor eius filij heredes in regno ſunt inſtituti. Sed hic reliquis eius fratribus interfectis cum eaꝝ cõiugibus ac filijs: duabus tantũmodo fratris filiabus vꝫ. Sedelena ⁊ chrotildi ſuperſti-

bus regnum oē ſolus obtinuit Qui regno in pace adepto confeſtim in italiā per domuſule montē agri nouarienſis ingreditur: ⁊ magnas ſtrages nouarienſibus: Comēſibus vercellenſibus: Taurinenſibus atqꝫ epoꝛidienſibus dedit. Quo abſente clodoneus francoꝝ rex ſtatiꝫ chꝛotildē eius nepteꝫ chilperici filiā per internūcios pertentare fecit: an ſe in virū ſuū habere vellet cui cū libentiſſime id facere optaret raptaꝫ vxorē duxit: ⁊ paulo poſt duos ex ea filios ſuſcepit. Cūqꝫ poſtea clodoneus vxoꝛis hereditatē ab ipſo Gundebādo expoſtularet: nec optinere poſſet aduerſus eū bellū mouit ⁊ ciuitates oēs inter lygirim ⁊ ſequanā fluuioſitas ſuo ſtatim ꝯquiſiuit impio. Cūqꝫ ꝙ reliquū ſupfuerat bello etiā ſibi vēdicare tentaſſet interueniēte chꝛotildi pacē pꝛeſtitit: paceqꝫ cōfecta Gūdebandus ad cōfirmādū regnū ſuū Theodoꝛici pꝛedicti italie regis filiā duxit vxoꝛē: ⁊ ex ea mox filiū ſuſcepit. Que cū nouercaꝫ ſe ut videret eius filiuſ poſt moꝛteꝫ pr̄is regnare poſſet pꝛiuigno ſigiſmūdo iſidias tetēdit. ⁊ tādeꝫ veneno eū ſuſtulit. Moꝛtuo dēiqꝫ clodoneo frācoꝝ rege hic filijs clodōci moleſtus eſſe cepit: qui matris chꝛotildis pſuaſionibus ſtimulari maxio exercitu cōparato i eum mouēt: quo fuſo ac ſupato eius regnū in frācoꝝ regnū ceſſit.

Unericus genſerici vandaloꝝ regis filius: hoc anno patre defuncto apud aphꝛicā vādalis regnare cepit ⁊ regnauit ānis. viij. Qui patris arrianis fauens catholicos perſequi nō deſtitit. ⁊ die vna ad quatuoꝛ milia nongentos ſeptuagita ſex chꝛiſti cōfeſſoꝛes diuerſis ſupplicijs eū īterfeciſſe dicit̄. quoꝝ cuꝫ multi cēnt eccleſiaꝝ epiſcopi pꝛeſbꝛi ⁊ dyaconi aſſociatis ſibi fideliuꝫ populoꝝ turbis ꝓ catholice confeſſionis defenſione in hoꝛribileꝫ eremuꝫ pꝛimuꝫ exilio truſi ad extremuꝫ. 4. idus octobꝛis varijs cruciatibus afflicti martyrium conſumauerunt: inter quos cypꝛianus ⁊ felix dn̄i nr̄i ſacerdotes pꝛecipui ⁊ pꝛimicerij fuere. quo āt genere moꝛtis hic Unericus obierit non ſatis conſtat. 489

Uiri doctrinis excellentes.

Mamerus vienenſis ep̄s hiſdem tēpoꝛibus ob ſanctitatē atqꝫ doctrinā magno hētur i pꝛecio: q inter cetera ſue virtutis monumēta pꝛimus ſupplicationes: quas greci letanias uocāt: inſtituit: ⁊ hoc ꝙmaxime ꝓpter ſequētes terremotus: q tum gallias acerbiſſime moleſtabāt: atqꝫ uexabāt: ac ꝓpter beſtiarū quaſdaꝫ icurſiones: que tūc populū ſuū plurimū contriuerāt: ⁊ he quidem letanie minoꝛes dicūt̄ ad maioꝝ differētiam: quas magnus gregoꝛius in ſancti marci feſto inſtituit.

Remigiuꝫ etiam remēſeꝫ ep̄m ⁊ quidem doctiſſimū atqꝫ ſanctiſſimū p hec tp̄a floruiſſe ꝯſtat: eo ꝙ clodoneū francoꝝ regeꝫ cū innumerabilibus francis baptiçauerit. Qui pꝛeter ſanctitatē maximā cū in diuinis ſcripturis pꝛeclariſſimus haberet̄ cōmentarios ꝓutiles in nouo ⁊ veteri edidit teſtamīto. Septuagita ⁊ eo amplius annos cum in epiſcopatu expleſſet inter cetera ſue ſanctitatis miracula facta puellā a moꝛte coꝛpis
5689 ſuſcitaſſe legitur. Obijt autem anno dn̄i. cccclxviij. calendis octobꝛis.

Anaſtaſius. xv. conſtantinopolitanus imperatoꝛ poſt zenoneꝫ iperauit i oꝛiente tantū ānis. 36. hic clodoneo francoꝝ regi: eo ꝙ eugoriſmā ⁊ burdegaliaꝫ ciuitates celebꝛes a veſegothis: qui arrianā hereſim tenebant abſtuliſſet pꝛecioſaꝫ (vt diximus) tranſmiſit tunicā: cūqꝫ patritiū creauit. Sed poſtmodū p achatiū cōſtātinopolitanū ep̄m corruptus factus eſt hereticus. Eā ob rem cuꝫ ab Oꝛmiſda pontifice romano p legatos moneret̄: vt ab euticetis hereſi diſcederet: iratus confeſtim oꝛatoꝛes ab vꝛbe ciecit: dicens nos ⁊ pontifici ⁊ alijs iubere volumus non aūt iuberi. Et ꝓpterea paulopoſt ſuis oībus aſtātibus pꝛīcipibus: vt ſceleriſ ⁊ ſupbie penas daret ictu fulmīs īteijt Anaſtaſius 490

Gelaſius eius nois pꝛimus papa natione apher patre valerio poſt felicē pōtificē ſedit annis. 4. men. viii. ⁊ diebus. 17. hic vir ſanctus fuit: q vt ad pōtificatū aſſumptus fuit mox manicheoſ
5689 i vꝛbe depꝛehenſos exilio damnauit: eoꝝqꝫ libꝛos quoſcūqꝫ inuenire potuit apud baſilicaꝫ ſcē marie maioꝛis publice cōbuſſit. Deinde diligens que dei ſunt multa conſtituit que ad eccleſiaſticum cultū ptinebāt. Et pꝛimo vt nullus bigamus ad ſacros oꝛdines niſi d̄ licētia ſedis apoſtolice pꝛomoueretur: vt habet̄ in canone. 52. di. c. Naꝫ confidit. Uoluit itē vt ſuus clericus factus ſuituti etiā pmaneret obnoxius. 54. di. c. frequēs. Statuit item vt nullus mēbꝛo mutilatus: aut carēſ oculo oꝛdinaret̄ pꝛeſbyter. 55. di. c. ſi euāgelica. Utqꝫ ep̄i a ſuo tātū metropolitano ⁊ ipſe ab eis oꝛdinaret̄. 64. di. c. Qui p ambitiones. Cenſuit etiaꝫ vt clericoꝝ oꝛdinationeſ quater i āno de cetero fierent: ⁊ die ſabbati tantū. 75. di. c. oꝛdinationes. Diſtinxit quoqꝫ graduſ p quos voluit vt quis ad epiſcopatū aſcēderet. ſ. vt pꝛimo hoſtiarius fieret: deinde lectoꝛ: exorciſta: acolitus: ſubdyaconus: dyaconus: pꝛeſbyter ⁊ demū epiſcopus: vt. lxxvii. di. c. Illud nos. Cōſtituit pꝛeterea vt inimici ⁊ ſuſpecti i iudicio ab accuſationibus repellerent̄. 3. q. 5. c. Omnis q. Uetuit iteꝫ huiuſmodi decreto ſuis: ne oio teſtamētū cōdere poſſent: vt. 13. q. i. c. Frater ⁊ coepiſcopus: Mandauit itē ſacerdotibus celebꝛaturis: ne corpus vnꝙ ſine ſanguine conficerēt vt d̄ cōſe. di. 2. c. cōperimus: eodemqꝫ decreto vetuit alias ꝯſecrationes ſine miſſa fieri poſſe de conſe. di. i. c. Omnis. Hūc etiam pꝛeces oꝛdinaſſe ferūt: quaſ i pꝛima diei hoꝛa in eccleſijs dici mandauit: Hymnoſqꝫ Multos ad imitationē diui Ambꝛoſij compoſuit quos in ſingulis diei hoꝛis voluit decātari: vt hēt̄. 5. di. c. Conuenit. Hic cum eſſet doctiſſimus vir quiqꝫ libꝛos contra Euticē ⁊ neſtoꝛiū edidit: ⁊ duos ꝯ Arriū. Oꝛationes etiā nonnullas elegantes graueſqꝫ habuit: epiſtolas quoqꝫ pꝛeterea ad amicos ⁊ domeſticos fidei nō minus graues ꝙ doctas ſcripſit Gradualia inſuper et Tractus alleluyaqꝫ ac pꝛefationes multas cōpoſuit. Baſilicas deinde plurimas in vrbe dedicauit cleꝝ quoqꝫ amauit ⁊ auxit. necnō ⁊ pauperes fouit ac fideles omnes mira pietate ac charitate complexus ē: atqꝫ Romanā ciuitatē a multis periculis tutatus eſt. Demū cū pꝛeſbyteros duos ⁊. 30. ⁊ dyaconos. 22. ⁊ ep̄os per diuerſa loca numero. 67. creaſſet. xi. cal. octo Papa. 51. 490

bꝛis nature ſatiſfecit. cuius corpus in baſilica beati petri conditũ fuit: eoq3 moꝛtuo ſedes vacauit dies ſeptẽ.

¶ Apochꝛiphi libꝛi.

493 ¶ Js preterea digniſſimus pontifex exuſtis (ut prefertur) Manicheoꝝ libꝛis ad tollendã leuitatis ⁊ infamie notam ſubſanationiſq3 eccleſie catholice occaſionẽ: hoc etiã memoꝛie dignũ peregit opus. Cuicũ innumerabilia ſcripturaꝝ tã hereticoꝝ ꝙ catholicoꝝ haberẽt opuſcula: granũ a paleis ſeparauit. Et que ſcõꝝ patrũ ſcripta erãt recipienda ab eccleſia declarauit: que quidem locis ſuis hoc in opere diligẽti cura mãdauimus: qui vero libꝛi inter apochꝛiphos forent deputãdi ipſe Gratiano teſtãte oſtẽdit: ſicut etiã ad verbum habeẽ i decretis. xv. di. c. Sancta romana eccleſia: vbi ſic ait: Ariminẽſe3 ſynodũ a Cõſtãtio ceſare conſtãtini magni auguſti filio congregatã mediante thauro prefecto ex tũc ⁊ ex nũc in eternũ confiteẽur eſſe dãnatã. Deinde itinerariũ noĩe petri: quod vocaẽ ſancti clemẽtis libꝛi numero. xii. apocripha. actus noĩe andree apoſtoli apochꝛiphi. et actus noĩe Thome apoſtoli libꝛi numero. x. apochꝛ. ite3 actus noĩe petri alius apocripha. actus noĩe philippi aplĩ apochꝛi. euãgeliũ noĩe thadei apochꝛi. euãgeliũ noĩe barnabe. ⁊ euãgeliũ noĩe iacobi minoꝛis. ⁊ euãgeliũ noĩe petri apoſtoli. ⁊ euãgeliũ thome apoſtoli quo utũẽ manichei. ⁊ euãgeliũ noĩe Bartholomei apoſtoli: ⁊ euãgeliũ noĩe andree apoſtoli. ⁊ euãgeliũ quod falſauit Lucianus preſbyter. Euangelia hec oĩa apocripha exceptis euãgelijs mathei: marci: luce: ioannis. Jtem liber de infãtia ſaluatoꝛis: ⁊ de maria ⁊ oſtetrice apochꝛi. liber qui appellaẽ paſtoꝛis apochꝛ. Libꝛi omnes quos fecit Lucianus filius diaboli apocriphi: Liber qui vocatur fundamẽtũ apochꝛ. ⁊ liber ꝗ vocatur theſaurus. ⁊ lib de filiabus ade. ⁊ liber ꝗ appellatur tecle: ⁊ pauli apoſtoli apochꝛiphi ſunt. Liber qui vocaẽ nepotis: ⁊ lib ꝓuerbioꝝ qui ab hereticis conſcriptus eſt. ⁊ ſancti ſixti noĩe pꝛenotatus apochꝛiphi ſũt. reuelatio que vocatur thome apoſtoli. ⁊ reuelatio q̃ diciẽ pauli apoſtoli: ⁊ reuelatio que dꝛ ſtephani apochꝛi. ſunt. Liber ꝗ vocatur aſſumptio ſancte marie virginis: ⁊ liber qui penitentia ade apochꝛ. Liber qui vocatur gigãtes: ꝗ cu3 dracone poſt diluuiũ pugnaſſe ab hereticis cõſcriptus dꝛ apochꝛ. liber qui vocatur teſtimoniũ. Job: ⁊ lib qui dicitur penitẽtia oꝛigenis. ⁊ liber qui vocaẽ pñĩa ſancti cypꝛiani. ⁊ liber ꝗ vocatur penitẽtie Jãnis ⁊ mãbꝛe. ⁊ liber qui dꝛ ſoꝛtes apoſtoloꝝ omnes apochꝛ. ſunt. Liber qui dꝛ phiſiologus ab hereticis cõſcriptus ⁊ beati Ambꝛoſij noĩe pꝛenotatus apochꝛ. hiſtoꝛia euſebij pãphili ⁊ liber qui vocaẽ canones ſcõꝝ apoſtoloꝛũ apochꝛ. Opuſcula Tertuliani: Lãctãtij: Aphꝛicani: Poſthumani: ⁊ galli apochꝛ. Opuſcula mõtani: ꝑſcille ⁊ maximille apochꝛ. Opuſcula Fauſti: ⁊ manichei: ⁊ opuſcula alterius clemẽtis: alexãdrini: Tharſẽſis: cypꝛiani: Arnobij: Fauſti rigidienſis galliaꝝ apochꝛipha. Opuſcula Frumentini ceci Antonij ⁊ Caſſiani galliaꝝ preſbyteri: ⁊ opuſcla Victoꝛis pictabionẽſis. Et opuſcula Centone de chꝛiſto virgilianis cõpaginata v̾ſibus: ⁊ hec oĩa apochꝛipha ſunt. Epiſtola Jeſu ad abagaꝝ regem: et itẽ Abagari ad ieſu3 apochꝛipha. Scriptura que vocaẽ cõtradictio apochꝛ. Paſſio cyri ⁊ iulite: ⁊ paſſio ſci Geoꝛgij martyris apochꝛipha. Filateria oĩa que non angeloꝝ: vt nõnulli cõfingũt: ſ3 demonũ magis arte cõſcripta ſũt. Hec ⁊ ſimilia que Symon magus: Nicholaus cherintar: Martiõ: Baſilides: Ebion: paulus ſamaritanus: photinus Bonoſus: ⁊ qui ſimiliter erroꝛe decepti ſunt: Montanus quoq3 cum ſuis obſceniſſimis ac ſequacibus: Apollinaris: Valentinus: manicheus: Fauſtus aphꝛicanus: Sabellius: arrius: macedonius: Eunonius: Nonatus: donatus: Euſtaſius. Jouinianus: pelagius: iulianus elamenſis: priſcillianus ad hiſpania: Neſtoꝛius cõſtãtinopolitanus: Maximus: vnicus Lapecius: dioſcoꝛus: euticianus Petrus: ⁊ alius Petrus e quibus vnus alexãdria3: ⁊ alter maculauit antiochia3. Achatius cõſtãtinopolitãus cũ ꝯſoꝛtibus ſuis: necnon ⁊ oẽs eoꝝ diſcipuli: vel ſciſmati docuerũt: vel cõſcripſerũt: quoꝝ noĩa minime retinenẽ. non ſolum repudiauerũt: verũ etiã ab oĩ Romana eccleſia catholica ⁊ apoſtolica eliminata: atq3 cu3 ſuis auctoꝛibus: auctoꝝq3 ſequacibus ſub anathemate indiſſolubili vinculo in eternũ confitemur (inq̃t) eẽ dãnati.

¶ Apochꝛiphus itaq3 dici põt latine abſconditus vel additus Nã cõponitur ex apo propoſitione ꝙ ẽ de ne chryſis ſecretũ: quaſi occultus ut pꝛenoĩati libꝛi de quibus coꝝ veritas occulta ẽ. i. dubia qꝛ nõ bene p3 vel qꝛ occultũ h3 auctoꝛẽ qꝛ eius doctoꝛ ignoꝛatur: vel diciẽ ab apo ꝙ lõge ſignificat ⁊ chꝛyſis ꝙ ẽ iudiciũ quaſi longe a iudicio: qꝛ nõ põt certũ haberi de eo iudicium ſiue de veritate ſiue de auctoꝛe.

¶ Michaelis archangeli reuelationem Gelaſio iſto pontificante apud apulia3 in monte gargano tertio cal. octobꝛis factam fuiſſe tradũt: vbi ⁊ poſtea templũ miris edificijs extructũ fuit eoq3 loci ob deuotionem tãtam populoꝛum frequentia3 ſingulis annis conuenire dicitur: ut non ſolum chꝛiſtiani ſed ⁊ infideles quoq3 ad patrocinium ſancti angeli imploꝛandum frequentent.

¶ Epiphanius papienſis epiſcopus vir diuina humanaq3 ſapientia pꝛudentiſſimus his tempoꝛibus apud Thodoꝛicum regem pꝛopter eloquentiam ⁊ ſanctitatem magno in pꝛecio habitus eſt. Cuius auctoꝛitate ⁊ ſanctitate italia a Barbaris vexata liberata eſt.

A Naſtaſiius eius nõĩe ſecundus papa natione romanus patre Foꝛtunato poſt gelaſiũ põtificẽ
Papa 52 ſedit anno vno, men. x. ⁊ diebus. xxiiii. Hic cũ pꝛimũ bonus ⁊ catholicus habereẽ ab Achatio 5694
ſeductus fuit. verũ dum occulte eu3 reuocare tẽtaſſet: cleꝝ ſe alienauit eoq3 ſenſu3 a cõĩone ma
495 xime ſubtraxit: hanc ob rem vt etiam Gratianus teſtaẽ diuino nutu moꝛbo ſtati3 coꝛreptus eſt ⁊ cum in laterina eſſet: vt nature neceſſitati obtemparet inteſtina effudit: vt hẽmus in canone. 19. di. c. Anaſtaſius. Js itaq3 ſecundus papa infamis fuit. Conſtituit tamen vt nullus clericus pꝛopter iram vel odiũ in eccleſia officium ſuum intermitteret miſſa excepta. Excõmunicauit ẽt pꝛimo Ana

ſtaſium imperatorem eo ꝙ achatio heretico faueret. et hec de anaſtaſio iſto dicta ſufficiant. Quin et in ſeptembrio mẽſe ſemel ordinationibus celebratiſ. xii. preſbos ⁊ ep̃s xvi. creauit. atq; ita. 13. cal. decembris in baſilica beati petri ſepultus fuit: ⁊ poſt vacauit ſedes dies ſex.

S ymachus papa natiõe ſardus pre ⁊ ipſe fortunato poſt anaſtaſiũ nõ ſine magna diſcordia põtifex creatus ſedit annis. xv. men. vi. ⁊ diebus. xxii. Cum enim hic i lateranẽſi palatio ordinaret Laurẽtius q̃dã i ede beate v̓ginis q̃ noua dicebat ab alijs ꝑ ↄtẽtionẽ põtifex ſubrogatus ẽ Rex ãt cũ apud theodoricũ ageret Symachus hic in pontificatu confirmatus ẽ: ſicut et Gratianus i canone meminit. ſ. xvii. di. c. Cõcilia. Qui confirmatus hac clemẽtia in Laurẽtiũ vſus eſt: vt ipſũ nicerinis epiſcopũ dederit. Poſt quatuor deinde ãnos iteꝝ maxima altercatio in clerũ ſurrexit ⁊ hoc propter crimina Symacho obiecta. Quia romani pace faſtiditi Laurentiũ reduxerũt: ⁊ ſextũ diſſidium fecerũt. Rex autẽ Theodoricus canonũ eccleſiaſticoꝝ ignarus Petrũ quẽdã altinuz ep̃m e rauena romaz miſit: Qui vtroq; pontifice deiecto ſe pontificẽ fecit. At ſimachus centũ ⁊. 20. epoꝝ Synodo cõgregata de obiectis criminibus conſtanti aĩo ſe purgauit: ac petrũ laurentiuzq; maloꝝ oĩum capita relegari obtinuit. Symachus itaq; cũ gloria ⁊ honore reſtitutus confeſtiz manicheos ab vrbe expulit ⁊ eoꝝ libros iteꝝ publice concremauit. Et poſtea baſilicas multas aut ornauit aut a fundamẽtis erexit. Conſtituit autẽ ſub anathematis pena. ut nemo adhuc viuente papa de electione futuri pontificis p̃ſumeret loqui ſicut hẽmus in cañ. 79. di. ca. Siquis. Mandauit quoq; clericis ne cum mulieribus niſi cũ conſanguineis in vna eadẽq; domo cohabitarent: ut. 81. di. c. Volumus. Conſtituit itẽ ut diebus dñicis ⁊ in martyruz natalicijs Gloria in excelſis deo in miſſis ſemp caneretur. Fuit hic pontifex paupeꝝ ⁊ maxime epoꝝ ac clericorum amator quibus i aphrica ⁊ ſardinia exulantibus pecunias ⁊ veſtes pro poſſe miniſtrauit. Multos quoq; captiuos in diuerſis prouincijs: multa pecunia redemit. Tandẽ creatis. 92. preſbyteriſ: dyaconis. 16. ⁊ ep̃iſ diuerſa loca numero. 117. moriẽ: ⁊. 14. cal. auguſti. in baſilica beati petri ſepelitur: vacauitq; ſedes dies. 7. Papa. 53. 497 5696

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Fulgentius natione apher rupenſis epiſcopus ⁊ preclariſſimus doctor his tẽpibus floruit qui ex aphrica cũ innumerabilibus catholicis in Sardiniã a Torſimundo vandaloꝝ rege catholice fidei defenſionẽ exulatũ miſſus corpus ſcĩſſimi patris noſtri auguſtini: ac alias nõnullas ſãctorũ reliq̃as ſecũ detulit: vbi ⁊ q̃d reliquum vite ſue fuit tẽpus conſumpſit: ibidẽq; cõſtitutus nihil preter miſit: q̃d ad vere xp̃i fidez ptineret 494 ſcilicet predicãdo: docẽdo: monẽdo: ⁊ libros cõponẽdo. E q̃bus libris a ſe editis: hi precipui ſunt vz ad euticianuz de remiſſione peccatoꝝ li. 3. ad Donatũ de fide li. i. De myſterio mediatoris li. 2. De predeſtinatione ⁊ q̃buſdã alijs q̃õibus li. 3. Contra obiectiones Torſimũdi regis arriani li. i. d̃ ↄtinẽtia coniugatoꝝ ſeruãda li. i. ad eãdẽ de orone li. i. ad eugippũ d̃ charitate hẽda li. i. ad theodoꝝ ſenatorẽ li. i. ad Venãtiũ de penitẽtia ⁊ indulgẽtia li. i. Orationes quoq; multas habuit ad populũ elegãtes q̃dẽ ⁊ graues: ⁊ preſertiz d̃ natiuitate dñi: ⁊ de beato ſtephano martyre.

¶ Hegeſippus vir fortiſſimus ꝑ hec tp̃a in precio exiſtẽs et eccleſiã dei plurimũ iuuit. Hic cũ religioſiſſimus haberet et monacoꝝ regulas accurate cõpoſuit: ⁊ ſci ſeuerini abbatis vitã elegãti ſtilo ↄſcripſit.

¶ Genadius maſſiliẽſis ep̃s vir greca latinaq; lingua eruditus: ⁊ ipſe tempeſtate hac diligẽs patris noſtri auguſtini imitator librum de dogmatibus xp̃ianis compoſuit: ⁊ ibidem quid cuiq; ad ſalutem neceſſariuz eſſet declarauit. Item diuum hieronymũ imitatus librũ de viris illuſtribus edidit. Multaq; preterea ipſo referente de greco in latinum tranſtulit.

¶ Symachus patricius ac ſenator romanus ⁊ ph̃us inſigniſſimus hiſdẽ tp̃ibus cuz rome clariſſimus haberetur a Theodorico rege ob ſuſpitionẽ affectate libertatis apud papiaz exilio damnatur. ⁊ i carcere per aliquod tempus trudiẽ. Deinde ab exilio reuocatus diris ſupplicijs tãdez interfectus eſt. Hũc nãq; romanã rem publicam ſua ſapientia: ſuiſq; ſcriptis plurimuz illuſtraſſe dicit: eo ꝙ librũ epiſtolaꝝ elegantiſſimarũ ſcripſerit: a quo ⁊ nos hanc celeberrimam excerpſimus ſententiam: Semper natura equalibus gaudet: ⁊ tunc familiare ſibi eſt omne quod ſimile eſt.

¶ Boetius anicius manilius ſeuerinus xp̃ianiſſimus vir ⁊ conſulari dignitate inſignitus poetaq; ac ph̃us celeberrimus ſymachiq; predicti gener hiſdem quoq; tp̃ibus Rome clariſſimus fuit: Hunc iõ maniliuz vocant eo ꝙ a manilio torquato origenẽ duxiſſe tradãt: qui cũ vere catholicus eſſet (nec Arrianus et perſepe rogatus) obtemparе vellet ⁊ ipſe a theodorico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſoceꝝ ſuũ Ticinij exulare iubetur ⁊ poſtmodũ inſtigantibus hereticis perpetuo carceri dãnatur. In qua quidẽ calamitate conſtitutus ad recreandũ animũ ſuũ: cũ in mathematicis doctiſſimus eſſet: chiterinũ e neruo p̃mus excogitauit ⁊ excidit: q̃d quidẽ modernis tp̃ibus muſicis celebre inſtrumẽtũ hẽtur: ibidẽ quoq; ↄſtitutus ad multorum vtilitatez preclariſſima atq; innumerabilia quaſi edidit opuſcula: ⁊ que ad manus deuenere hec ipſa ſunt. 500

De conſolatione phiſica	li. 5. Incipit carmina q.	De diffinitionibus	li. i. Incipit dedi.
De xp̃iana fide ad Joannem	li. i. Chriſtianã fidẽ	De diſciplina ſcholaꝝ	li. i. Veſtra nouit.
De trinitate ad ſymachũ p̃dictũ	li. 3. Inueſtigatã diu	De diuiſionibus	li. i. Quod magnos.
De duabus naturis xp̃i	li. i. Anxie te quidem	De muſica	li. i. Omnem quidez.
De vnitate xp̃i	li. i. Vnitas eſt que vna.	De topicis differentijs	li. 3. Omnis ratio.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

Pleraqꝫ etiā ex Ariſtotele tranſtulit eāqꝫ cōmentatus eſt. Edidit quoqꝫ ⁊ librū: ut fertur quē de ebdoma
dibus intitulauit: hymnos ēt ad .50. cōpoſuiſſe dicit̄: inter quos ille precellit: q incipit: O pater deus ditaſ
Hunc deniqꝫ virū optimū ⁊ ſanctū Theodoꝛicus rex cū in ſñiaꝫ ſuā oio flecti nō poſſet arrianoꝝ rabie ꝯ
citatus poſt longū carceris ſqualoꝛē impāte Juſtino ſenioꝛe auguſto anno .ſ. dñi noſtri .520. apud papiaꝫ
pꝛo catholica fide occidi iuſſit: cuius coꝛpus ibidē in diui auguſti templo adhuc hētur cōditū. Et ſunt qui
dicant eum i cathalogo ſanctoꝝ eā ob reꝫ fuiſſe relatū ⁊ ſcūꝫ Seuerinū vocitatum.

¶ Lotharius alias clotarius ſextus francoꝝ rex hoc anno clodoneo rege defuncto regnū ſuſcipiēs regna
502 uit in gallia. ānis .51. Clodoneus eiꝫ poſt ſe q̄tuoꝛ reliqt filios. tres .ſ. legitimos Clodomirē vꝫ ⁊ clotharīū
childebertū atqꝫ theodoꝛicuꝫ naturalē: qui inter ſe ſe regnū a patre occupatuꝫ equis poꝛtionibus diuiſere
Clodemiris aūt natu maioꝛ ſtatiꝫ deficiēs duos filios infantes poſt ſe reliquit: quos cū clotildis mater et
coꝛuꝫ auia vnice diligerēt in regno: ſiue in patris poꝛtione que fuit in burgūdia ⁊ alemania vſqꝫ ad Italiaꝫ
enutrire curarūt. Qd perpēdēs clotharius hic et childebertus frater ſtati infantes ſuſcipiūt: ⁊ terre alliſos
interficiunt: Quibus interfectis Theodebertus theodoꝛici pꝛedicti filius p̄clarus adoleſcens cum childe
berto patruo ſuo in hunc Lotharīū ꝯiurarūt: qbus ad pꝛeliū exeuntibus chꝛotildis mater eos cōpoſuit: ⁊
childebertus cū Lothario iſto in hiſpania contra gothos arrianos exercitū ducere hoꝛtata eſt: qui illo ac-
cedentes ſtatim ceſaraguſtanā ciuitatē obſederūt. Theodebertus aūt pꝛedationibus aſſuetus i italiā veni
ens liguriā noſtrā oēm mox obtinuit: ibidēqꝫ pꝛeda magna cōqueſita in galliā rediit: moꝛtuo deinde chil-
deberto fratre minoꝛe clodotharius iſte regnū om̄e obtinuit. qui vt regnū ēt confirmaret filiā chlotiſmūdā
Albonio longobardoꝝ regi potētiſſimo vxoꝛē dedit: hic deniqꝫ apud pariſius moꝛiens cū etiā theodober
ti nepotis ſui regnum obtinuiſſet quatuoꝛ filios .ſ. Aripertum: guntauiniū: Chilpericū: ⁊ Sigipertū poſt
ſe reliquit q poſtea inter ſe totū regnum concoꝛditer diuiſerūt.

¶ Olypius quidam arrianus epiſcopus hiſdem tempoꝛibus apud carthaginem fuit: qui hoc anno cum in
505 balneis ſanctiſſimam trinitatem publice blaſſemaret tribus igneis fulminibus ab angelo viſibiliter miſſis
miſerabiliter decidit: ⁊ eius cadauer penitus exuſtum eſt.

¶ Barbas etiam alius arrianus epiſcopus cum quendam his verbis baptiꝫaret dicens: Baptiꝫat te Bar-
bas in nomine patris per filium in ſpiritu ſancto. Aqua euanuit: ⁊ nuſq̄ comparuit. Quo miraculo pmo- 571i
tus qui baptiſmū expectabat cōfeſtim ad veram catholicāqꝫ fidem tranſiit.

H Oꝛmiſda papa natione cāpanus pꝛe iuſto poſt ſymachū pōtificē ſedit ānis .ix. ⁊ diebus .18. hic
Papa 54 pontificatu inito Theodoꝛico hoꝛtāte ſtati apud vꝛbē pꝛouícialē ſynodū cōgregauit: i qua pꝛe-
ſertim Euticianā hereſiꝫ dānauit: q̄ tū pꝛimū dānata fuerat. In ea quoqꝫ ſynodo Gratiano te
512 ſte multa cōſtituit. ⁊ pꝛimo vt nullus ſolēniter penitēs d̉ cetero ad ſacros oꝛdines pꝛomoueret̄
ſicut habet̄ in decretis .51. di. c. penitētes. Eodēqꝫ d̉creto vetuit aliquē i ep̄m ex ſecularibus de
bere eligi: vt. 61. di. c. In ſacerdotibus. mādauit itē ep̄is aliiſqꝫ ſubditis metropolitanoꝝ ſuoꝝ
d̉creta incōcuſſa ſeruare. 25. q. 2. c. Seruatis. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptie nō occulte ſed publice fieri d̉bere
vt. 30. q. 5. c. Nullus fidelis: Vetuit p̄terea ſacerdotibus ⁊ aliis ne altaria i eccleſiis cōſecratis erigerēt ſine
ſpeciali ep̄i licētia d̉ conſe. di. i. c. Nullus p̄ſbꝛ. hic grecos recōciliauit: cleꝝqꝫ cōpoſuit ac manicheos iteꝝ i
vꝛbe pululātes expulit atqꝫ coꝝ libꝛos publico icēdio ꝯſūpſit. Huic clotharius frācoꝝ rex p̄dictus pluria
dona: ⁊ q̄dā pꝛecioſa obtulit ſimiliter: ⁊ theodoꝛicus rex trabeā argētēā .140. libraꝝ dono miſit. Et ꝓpter
ea ⁊ ipſe vt erat munificētiſſimus pōtifex cū eiſdē p̄ncipibus muneribus certauit. Unde ⁊ āte altare baſili
ce cōſtātiane coꝛonā argētēā libraꝝ .xx. ⁊ ctaros argēteos ſex collocauit: atqꝫ aliis multis donis xp̄i eccle-
ſias exoꝛnauit. Quibus optime geſtis: multis quoqꝫ ſacerdotibus: aliiſqꝫ clericis ex moꝛe creatis .8. idus
auguſti emoꝛitur: ⁊ in beati petri apoſtoli baſilica ſepelitur. Quo moꝛtuo ſedes vacauit dies ſex.

¶ Enodiū ticinēſeꝫ ep̄m: Foꝛtunatū catinēſeꝫ ep̄m: Uenantiū vꝛbis Ro. p̄ſbyteꝝ viros inſignes ⁊ quideꝫ
ſcitate ⁊ eloquētia p̄clariſſimos his tpibus floruiſſe: ⁊ in p̄cio fuiſſe ꝯſtat: eo q Hoꝛmida hic pontifex eos
ad Anaſtaſiū impatoꝛē hꝛeticū legatos ꝯſtātinopoli miſerit. Qui illo accedētes Joānes illius vꝛbis ep̄m:
⁊ per eū reliquos grecos ab eutitiana hereſi deſiſtere iuſſere: ſed ipſe imperatoꝛ nec ep̄s aut clerus cōſtāti
nopolitanus obedire voluerūt. Dixitqꝫ impatoꝛ potius papa obedire debere ipatoꝛi q̄ ab ipſo obediri. Et
ppa ꝯ oē ius ꝯſuetudineꝫ ipſos oꝛatoꝛes magis affecit iniuriis: ⁊ ex vꝛbe depulit. De quibus etiam diuus
Gregoꝛius in dialogorum libꝛo multa diſſeruit.

Justinus ſenioꝛ Uſtinus ſenioꝛ .xvi. ꝯſtātinopolitanus impatoꝛ hoc āno Anaſtaſio iperatoꝛi ſubꝛogatus ipauit an 5714
nis .viii. Js oꝛthodoxe fidei amatoꝛ: ⁊ ꝓtectoꝛ acerrimus fuit: ⁊ vt diligētiſſimū fidei obſeruatoꝛeꝫ
ſe ꝓfitet̄ hꝛeticoꝝ nomen ꝓ viribus extinxit: ⁊ q̄maxime arrianos oēs ex cōſtātinopolitana vꝛbe ex
519 pulit: atqꝫ coꝝ eccleſias catholicis aſſignauit. Quod qdē Theodoꝛicus rex ea labe infectus egre fe
rēs Symachū ⁊ Boetiū Ro. ꝯſules papiā relegauit: ⁊ Joānē pōtificē Ro. cū multis nobilibus Romanis
ire cōſtātinopoli iuſſit mādās eis vt Juſtino ſuaderēt Arrianos reſtituere aliogn ipſe oī regno ſuo ep̄is ca
tholicis vices redderet. Juſtinus āt Joāneꝫ papā magno cū honoꝛe excepit: ⁊ ne xp̄iani catholici trucida
rētur poſtulata conceſſit. Legatos quoqꝫ Ro. multū honoꝛauit: multiſqꝫ muneribus eos donauit. Quod
vbi theodoꝛicus audiuit egre tulit: ⁊ ad ſe regreſſos i carcerē miſit: quos oēs fame cū ipſo Joanne pōtifice
interire fecit: ⁊ poſt eos Symachū ⁊ boetiū cōſules (vt dictū ē) papie iugulari p̄cepit: Quibus iuſtino rela

tis ipſe meroꝛe ⁊ ſenio cōfectus Juſtiniano ſoroꝛis ſue filio imperatoꝛe deſignato vite finē fecit.

¶ Monachoꝛum regulatio.

¶ Benedictus monachus italicus monachoꝝ oium̄ pater ⁊ precipuus regulatoꝛ his tp̄ibus nō longe ab aq-
no apꝛucij ciuitate i mōte caſſino: vbi oli caſſinenſis ciuitas fuerat: monaſteriū caſinēſe toto oꝛbe celeberri-
mū extruxit: vbi abbas ipſe pꝛimū cōſtitutus diſperſos monachos in vnū collegit: atqꝫ diuino ſpū illuſtra
tus eis regularē vitā pꝛimū cōpoſuit: ⁊ eiſdē obſeruādā tradidit. Eius aūt ſciſſimi viri vitā inſignē ⁊ mira- 520
culis clarā beatus Gregoꝛius. 2. dialogoꝝ ſuoꝝ ſcribit. Fuit. n. vir hic ſanctiſſimus inter cetera v̄tutū ſua-
rū monumēta ꝓphetico ſpū plurimū illuſtratus: quo multa futura ⁊ occulta cognouit: cuius fama Totila
oſtrogothaꝝ rex ductus (vt Greg. eodē li. meminit) vt ipſius tentaret ſcimoniā ad euꝫ ſe ꝯtulit: ⁊ ſe ſe famu
lū indumēto mentitus aliū pꝛemiſit q̄ in regio oꝛnatu: ⁊ apparatu regē Totilaꝫ ſimularet. Quē ſtati cogni-
tū ſcūs vir cum placido vultu licet ſoꝛdide veſtitum digito vt erat ſignificatū ad ſe in monaſterij veſtibulū
vocauit: ꝓꝑ qḋ deiceps rex eū in ſūma veneratione habuit. Hec ⁊ alia ꝓ̄pte modū infinita ſciatis ſigna cla
riſſimus ⁊ ſciſſimus Benedictus oſtēdit. Nec tñ longobardi nr̄i ꝙuis viri ſancti ſigna plurima viderūt:
ꝯtinuerunt q̄n preſcito ⁊ ꝑ ipſuꝫ monachis predicto de iudicio celebꝛe id monaſteriū diruerūt. Fuit itaque
hic Bn̄dictus ex nobili genere i pꝛouincia nurſie oꝛtus: Rome liberalibus litterraꝝ ſtudijs traditus fuit:
Sed cū in eis multos per abrupta vicioꝛū ire cerneret eum quem quaſi ingreſſu mūdi poſuerat pedē retra
xit ne ſi q̄d ď ſſiia eius attingeret. Ipſe quoqꝫ poſtmodū immane pꝛecipitiū totus iret. Deſpectis itaqꝫ litte
raꝝ ſtudijs relicta domo rebuſqꝫ paternis ſoli deo placere deſiderās ſcē ꝯuerſationis tādē habitū ſuſcepit
⁊ deſerta loca per aliquod tp̄s incognitus incoluit: ⁊ artiſſimā vitā duxit. Cuius lucernā cū dn̄s mūdo cla
reſcere vellet ad caſſinenſem locum illum ꝑduxit: vbi extructo monaſterio: tā ⁊ ſi monachi longe āte illum
fuerit plurimi: monachis tñ regulam: ⁊ optimū uiuēdi modū pꝛimus dedit. Quā ob rem ⁊ diſcipulos fer-
me innumerabiles ibidē ⁊ alibi ꝯgregauit: quoꝝ ope (vt ita dixerim) totū oꝛbē terraꝝ obtinere meruit. Ex
cuius clariſſimo oꝛdine cū plurimi tum ſcitate tū ſcia atqꝫ papatus dignitatis emerſere viri: Illaꝫqꝫ regu-
lā pꝛimū monachis nigris ꝯtulit: ď quibus etiam fit mētio in clemētinis ď ſtatu monachoꝝ. c. Ne i agro.
Qui quidē oꝛdo cū perſepe a fundatoꝛis ſui regularibus inſtitutus ďclinaſſet omiſſis alijs plurimis refor
mationibus nō modicā refoꝛmationē i anno ſalutis noſtre. 1409. apud patauinā vrbē in monaſterio ſancte
iuſtine ſūpſit. Qui ⁊ ipſi ſibi ſpeciales inſtitutiones cōſtituētes Eugenius quartus pontifex eas ſub titulo
ꝯgregationis ſancte iuſtine appꝛobauit: de qua loco ſuo infra dicemus. Eam auteꝫ regulā ab ipſo patre ⁊ i
ſtitutoꝛe editā nōnulli poſtmodū cōplexi ſt̄ monachi: quoꝝ de numero fuerūt ciſtercienſes a diuo Bernar
do plurimū aucti: Camalduenſes: Cluniacenſes: Celeſtini: mōtis oliueti nouuſ oꝛdo: Silueſtri: ⁊ qui hu
miliati appellātur. Hi oēs ⁊ alij plurimi: ꝙuis diuerſo habitu diuerſiſqꝫ ꝯſtitutionibus inter ſeſe differant
eā tamē ꝓfitenť regulā digniſſimā atqꝫ appꝛobatā. Tradunt aūt ex huiuſmodi ſciſſimi patris oꝛdines ad
xxiiii. ſūmos pōtifices emerſiſſe. Cardinales v̄o. 183. Archiep̄os ⁊ ep̄os. 1464. Abbates iſiignes. 15070.
fuere. Atqꝫ canoniçati monachi (vt Joannes vigeſſimus ſecūdus ſcribit). 5555. Quo aūt āno: vel qua ſua
etate diuus Bn̄dictus obierit non ſatis patet: ſꝫ nec ſcūs Greg. ſcribit. Eius v̄o feſtū. xij. cal. ap̄liſ celebꝛať

Joannes eius nominis pꝛimus papa natione tuſcus patre cōſtātio poſt hoꝛmiſdam pontificeꝫ
5720 ſedit annis duobus menſibus. viii. Qui ſuſcepto pōtificatu (vt Gratianus refert) mādauit hoc i Papa. 55.
foꝛo iudiciali obſeruāduꝫ eſſe vt ante liteꝫ cōteſtatā: vt anteꝙ̄ vltra ꝓcedatur pꝛius poſſeſſoꝛi cū
cta reſtitui: vt hētur i canone. 2. q. 2. c. antiquitus decretū. Sed in vꝛbe multa cemiteria reſtituit 521
⁊ eccleſias multis muneribus exoꝛnauit: ď quo Greg. in 4º dialogoꝝ libꝛo refert: ꝙ pꝛopter oꝛ
thodoxā fidē a theodoꝛico rege (vt dictum ē apud rauenā diu i cuſtodia tentus fuit: vbi ⁊ pedo
re ſituqꝫ: atqꝫ inedia cū alijs catholicis. poſtea. v. cal. iunij conſūptus eſt: Cuius poſtea ſanctiſſimum coꝛ-
pus ex rauena in vꝛbem delatū i baſilica beati petri ſepultū fuiſſe tradunt. ⁊ tū ſede vacauit dies. xviii.

5723 ¶ Brigida virgo ſanctiſſima natione ſcotica penitētie ⁊ moꝝ oiuꝫ ſpeculum: ac cenobioꝝ multoꝝ tā viro
rū ꝙ̄ mulieꝝ fundatrix: hoc āno poſt multa miraculoꝛū inſignia calēdis febꝛuarijs emiſſo ſpiritu euolauit
ad ſuperos: cuius etiam natale eo ſue doꝛmitionis die celebꝛať. 523

Felix eius nominis quartus papa natione ſamnius patre caſtoꝛio poſt Joannis pōtificis feliceꝫ doꝛ-
mitionē ſedit annis. 4. men. 2. ⁊ diebus. 13. Js fuit ꝓauus magni Greg. Qui vt vir optimus rerum
5723 diuinaꝝ curaꝫ gerens multa i vꝛbe extruxit edificia: ⁊ maxime coſme ⁊ damiani templuꝫ qḋ adhuc Papa. 56.
extat. Jn uia quoqꝫ ſalaria Baſilicā ſancti Saturnini incēdio exuſtaꝫ reſtituit. Hic inter cetera ſue
ſanctitatis opera iuxta doctrinā beati iacobi apoſtoli mādauit infirmos ante obituꝫ inungi. Deniqꝫ ex mo 524
re ſacris oꝛdinibus celebꝛatis: vbi pꝛeſbyteros. l v. dyaconos. 4. ⁊ ep̄os ꝑ diuerſa loca numero. 29. creaſſꝫ
moꝛitur: ⁊. 4º idus octobꝛis in eccleſia beati petri ſepellitur. Et tūc ſedes vacauit dies tres.

¶ Amalaſuntha Theodoꝛici Oſtrogothaꝝ regis vidua ⁊ filia hoc āno poſt Joānis pontificis moꝛtē theo
doꝛico pr̄e defuncto cū Atalarico filio ſuo ānoꝝ. x. regnauit ānis. 8. Mulier ſiquidē pꝛudentiſſima et bo-
naꝝ virtutum ac liberalium artiū ſtudijs oꝛnatiſſima. Que ut erat mulier catholica regno ſuſcepto mul-
ta patris malefacta reparauit: ⁊ quāmaxime Symachi ⁊ Boetij filijs patrimoniū ablatum reddidit. Et
Atalaricū filiū ſuum: renitentibus Gothis diſciplinis erudiri curauit. Qui quidē alaricus quāuis ob he
reditatē paternā Arrianus eſſet Bonifaciuꝫ tamen ⁊ Joannem ſummos pontifices magnis fauoꝛibus

⁊ honoribus proſecutus fuit: ⁊ etiam multa laude digna peregit. Cūq; annis.8. cū matre regnaſſet deceſ
ſit adoleſcentulus: quo mortuo ipſe eius mater Amalaſuntha regina Theodatum quendā conſobrinum
ſui regni conſortē accepit. Qui ſane Theodatus: ut caſſiodorus ait latinis ⁊ grecis litteris admodū erat
eruditus ⁊ maximam inter philoſophos ſui temporis operā philoſophie dabat: platonēq; ut plurimū ſe-
quebatur in reliquis vero mundi agibilibus in eis ⁊ incoſtans erat: ſ; pecuniaꝝ auidus. Qui hortante ip-
ſa Amalaſuntha regina Burgondioneſ qui lyguriā ⁊ emiliam vaſtabant: atq; alamanos qui venetiā ſpo
liabant cū magna cede ex italia pepulit: ⁊ Romanā oē; prouinciā recuparauit ⁊ pacē cū Juſtiniano impa
tore ac francoꝝ rege obtinuit. S; poſtea cū rapinis et populationibus: reſiſtēte ⁊ reclamante plurimum
Amalaſuntha indulgeret illā cepit ⁊ in inſulā vulſini lacus relegauit: vbi tandē eā a quibuſdam malignis
occidi permiſit: et eius filia; vxorē ac regni ſociā accepit: q et poſtmodū quiq; ānis regnauit. Fuerat igit̃
hec amalaſūtha memorabilis femina ⁊ grecis ac latinis litteris egregie erudita ⁊ adeo vt cum qbuſcūq; d
oī ferme diſciplina diſputaret: cuius qdē mortē Juſtinianus imperator egre tulit: ⁊ de ea vindicta ſumere
prepoſuit hec.n. inter cetera ſua edificia patri ſuo monumētū ſuperbiſſimis edificijs extra Rauenā extru-
xit. Quo in loco nūc ſancte Marie monaſteriū edificatū hr̄ qd monachi ſancte Juſtine nūc icolere dicūt

¶ Joannes quida; doctor eccleſie Anthiochene preſbyter his ¶ Viri diſciplinis excellentes.
temporibus in precio exiſtens multa contra eos ſcripſit: qui in vna ſubſtantia xp̄m adorandum cenſebant.

¶ Dionyſius abbas ⁊ doctor egregius per idipſum tempus laudatur: eo ꝙ rome computum ſuum idest pa
ſcale calculum mira ratione compoſuerit.

Iuſtinianus magnus iperator ⁊ ſemper Auguſtus.17. conſtātinopolitanus iperator Juſtini p̄
Juſtinia. magnus — dicti ex ſorore nepos poſt eū iperauit annis.38. vir certe maximi ⁊ diuini ingenij ac ingētis do
ctrine. Cuius rei gratia leges romanas ſparſas ⁊ incōpoſitas: ad vtilitatē bonū in ordinem re
degit pulcherrimū. In quibus ea que ſuperflua ⁊ inutilia videbantur abſcidit: ⁊ per Joanne;
525 tribunianu; patriciū ac quēdā Theophilū Dorotheūq; doctrina ⁊ auctoritate iſignes viros: 5724
eaſdē oēs romanas leges i duobus pene libroꝝ milibus: ⁊ tredecies cētenis verſuū milibus: ꝓlixaſſ; inuti
tili ɔſonantia ɔſcriptas: intra vnu; .xij. libroꝝ volumē coarctauit: quē Codicē Juſtinianū appellari voluit
fecitq; ⁊ per eoſde; viros pandetas.i. Digeſtu;: quod quidē tribus voluminibus diſtinxit: In quibus oē;
Ciuilē doctrinā declarauit: idē quoq; legū Epithomē quattuor libroꝝ fecit: quas quidem leges nouellas
vocari mandauit: que Autētice cōiter appellant̃: Sunt ēt qui dicāt: ipſū quoq; de incarnatione dn̄i libros
edidiſſe elegantes. Hic itaq; iperio ſuſcepto Beliſariū patriciū virū in armis ſtrenuū belli ducē cū ingenti
multitudine cōſtituit: quo auxiliatore de perſis ⁊ vandalis triūphauit. Nā Beliſarius ipſe vt erat preſtātiſ
animi ⁊ ſingularis virtutis vir: in Aphricā traiciēs vādalos ſuperauit: ⁊ eoꝝ rege Gelimero capto: prope
deleuit. Et cū Romanā ſedē veneraret̃ legatos inſignes cū muneribus miſit: ⁊ ioānē pontificē ſuo noīe ſa-
lutare fecit ac precioſa munera eidē ⁊ beato petro obtulit. Sed cū poſtmodū in euthicetis errorē incidiſſet
ab agapyto pōtifice (Joānis ſucceſſore) reuocatus ē. S; ⁊ poſtꝙ de vādalis triūphaſſet p mūdū aliū ſui ex
ercitus ducē: ſalonas vrbē munitiſſimā a gothis occupatā cepit: ⁊ Gothos eo in p̄lio cū ingenti cede ſupa
uit in quo qdem prelio ⁊ mūdus ipſe occiſus fuit. inde quoq; ⁊ beliſariū cū exercitu in italiā miſit: eamq; a
gothoꝝ tyrānide quaſi liberauit. Nā idē beliſarius quinto āno poſtꝙ in italiā veniſſ; apd Rauenā vitigi;
Oſtrogothaꝝ regē cepit ⁊ eū cū oī familia ⁊ magna proceꝝ ſuoꝝ parte: ɔſtātinopoli duxit. Quibus ita ge
ſtis: Juſtinianus per eundē Beliſariū mauros Aphricā vaſtātes ꝑdomuit: ⁊ de eoꝝ ſpolijs duo hoſpita-
lia apud Romā erexit: ⁊ monaſterium apud ortham vrbem cōdidit: cui ⁊ fundos ex patrimonio ſuo pluri
mos addidit. vnde monachi viuere poſſent. Ex eis etiam mauroꝝ ſpolijs beliſarius crucē auream gēmis
ornatā: ⁊ alia munera beato petro dono miſit. Deniq; hic Juſtinianus cū tēplū toto orbe celeberrimū in
honore dei patris ⁊ ſcē ſophie ſua ipēſa edificaſſet ⁊ collapſu; iperiū mirū in modū p duces ſuos belliſari
um: ⁊ Narſetem inſtauraſſet amens et ſtultus factus interijt

¶ Theodatus ſecūdus: imo potius tertius poſt theodoricū oſtrogothaꝝ rex hoc āno athalarico rege puu-
527 lo mortuo ab Amaluſuntha regina eius ɔſobrina in ſocietatē regni aſſumptus regnauit in italia ānis.v. q
regno ſuſcepto: vt ſolus regnaret mox cōſobrinā ſuā enecari fecit: Propter quod Juſtinianus mortē illu-
ſtriſſime mulieris egre ferens bellum illi inferre ſtatuit: ſed agapytus pōtifex ɔſtātinopoli ad Juſtinianū
miſſus pacē ab eodē impetrauit. Veꝝ gothi propter regine mortē ab eodē infenſi ſeditione militari ɔcita
ti vitigi; ſibi regē creauere. Qui mox vt ⁊ ipſe ſolus regnaret ipſum theodatum interfecit: quo mortuo ſta-
tim regine filiā vxorē accepit: ⁊ regni ſociā rauene cōſtituit: ac ſic poſtmodū.v. annis ⁊ ipſe regnauit.

Bonifacius eius noīs ſ̄s papa natiōe ro. prē Sigiſmūdo poſt felicē pon. ſedit ānis.2. ⁊ diebus.26. i.
Papa.57 huius āt bonifatij creatiōe (vt qdā affirmāt) ɔtētiōe i clero ſborta dioſcoꝝ quēdā idemortui felicis 5727
loco elegere. Qua qdē ſeditiōe clerus diebus.28. exagitatus tādē a pturbatōe libat̃ ⁊ boni. ꝑficit̃: q ſtatim
528 ad ecclīā ɔfirmādā īſtituit ut tp̄e miſſe ppl's a cleruſ eēt: vetuitq; ꝙ neq; ciuili neq; criali cā ep̄ſ apd ciuilē
iudicē aduocari poſſ; ſic hr̄ i cañ.ii.q.i.c. nullus tādē vita fūctus i bti pe. baſi. ſepel. ⁊ poſt vaca. ſedeſ mē.2.

Joānes ſ̄us papa p̄ria ro. prē ꝓiecto ex celio mōte poſt bonifaciū ſedit ānis.2 ⁊ mē.4. d iſto pōtifice
Papa.58. pauca hent̃: q vbi pōtificatū inijt Anthimū ep̄m hrticū ſtati dānauit: eo ꝙ i hrſim arrianā dclinaſſ; 5729
Huic nanq; Juſtinianus ex conſtantinopoli miſit ſcyphum aureū gēmis ornatum libraꝝ ſex: ⁊ duos argē
530 teos libraꝝ.12. ac calices duos argēteos libraꝝ.xv. Et ſemel tantum ordinationibus celebratis āno.2. pō-

fticatus ſui moritur: ꝛ in templo beati petri. vi. cal. iunij ſepelitur. Et tū vacauit ſedes dies ſex.
Agapitus papa natōe Ro. pr̄e Gordiāo poſt Joānē p̄dictū ſedit āno vno. Hic gntā ſanctā ſy
nodū vniuerſalē apud Cōſtantinopoli celebrare incepit: in qua impatorē Juſtinianū arria- Papa.59.
na hereſi deprauatum conuertit: Ubi etiam conſtituit dominicis diebus profeſſiones fieri 530
5731 debere: Quibus optime geſtis: ibidem haud multo. poſt moritur. Indeqꝫ corpus Romam
perlatum in baſilica beati Petri ſepelitur. Papa.60.
Siluerius papa natōe cāpanus: pr̄e Hormiſda epo: poſt Agapitū pōtifex factus ſedit anno
vno: mēſibus. v. ꝛ diebus. 12. Hunc clerici iubente ꝛ minitante Theodato oſtrogotharū rege 535
pōtificē delegerūt: Quāobrē indignatus Juſtinianus Beliſariū patriciū cū exercitu in Jta-
5732 liam miſit: Quo cum veniſſet: Uigilio diacono Romano inſtigante ꝛ accuſante: ꝙ Silue-
rius Romā Gothis prodere voluiſſet: a Theodora auguſta: operante etiam Antonina Be
liſarij vxore Siluerius hic in pōtū inſulā relegatus ē: vbi ꝛ ſtatim non ſine opinione marty-
rij mortuus eſt: cuius quidem feſtum. xx. die Junij celebratur.

¶ Maurus Romanus mōachus btiſſimi pris Bn̄dicti p̄cipuus diſcipulus hoc āno ab eodē Bn̄dicto ex
Apruccio i gallias miſſus ibidē mōachis oibuſ ꝛ exēplo ꝛ doctrina rōnē bn̄ ac beate viuēdi dedit atqꝫ ibidē
ēt mlta ac pluria mōaſteria edificauit: qbuſ geſtꝭ poſt ānos. 28. ſ. āno ſalutꝭ nr̄e. 560. poſt mltas v̄tuteſ ꝛ mi
racula ibi fcā n̄ ſine magna ſcitatꝭ opīone bōa ſenectute. 18. cal. feb. quieuit i pace: cuius feſtū eo die celebrat̄.

¶ Uigetes gothus obſcuro genere iter eos natus: hoc āno viuēte adhuc Theodato rege apō Romaꝫ rex 534
creat̄: ꝛ qnqꝫ ānis regnauit: Uir certe rei militaris ſcia p̄clarus: Cui regno ſuſcepto: ꝛ ipſe cōfeſti Theo
datū regē p quēdā gothū noīe Octarū obtrūcare fecit. Quo mortuo Rauenā ꝑperauit: ꝛ oēs p Jtaliam
diſperſos gothos cōgregauit: ꝛ Mathaſunthā Theodorici regis ex Amalaſuntha filia neptē inuitam
vxorē duxit: q̄ Uegetis ignobilitatē plurimū cōtēpſiſſe dr̄. Hic itaqꝫ cū multa certamina cōtra Beliſariuꝫ
ducē cōcertaſſet: tādē ab eodē Beliſario p̄ditis oibus italie ciuitatibus: in Rauena obſeſſuſ ē: vbi ꝛ deniqꝫ
captus cū ceteris gothorum principibus ꝛ regijs theſauris ac reliqua gaça in Conſtantinopolim ab eo-
dem Beliſario perductus fuit. Ac ſic quaſi gothorum regij hic finis fuit. Papa.62.

Vigilius papa natōe Ro. pr̄e Joāne cōſule poſt Siluerū exulē ꝛ abrogatū pontifex creatus ſe
5734 dit p̄ti Rome: ꝛ p̄tim alibi ānis. 17. men. 6. ꝛ diebus. 26. hūc nāqꝫ eadē cā qua ꝛ ſuus p̄deceſ- 553
ſor: vꝫ q Anthimū hereticū reſtituere noluit: ad Theodorā auguſtā Cōſtātinopoli ductū fu-
iſſe tradūt: vbi ꝛ ex p̄cepto ipſius auguſte ita crudeliter v̄beribus ceſus fuit: vt paululū abſfue-
rit: qn ꝛ tū in eis moreret̄: poſtea cū etiā i ꝑpoſito cōſtāter perſiſteret: iiecto icollo ei fune tāꝙ
latro p totā vrbē tādiu tractus fuit: donec expirauit: cuius corpus poſteaꝗ Romā delatum apō
ſanctū Marcellū via ſalaria honorifice ſepelitur. Et poſt ſedes vacauit menſibus. 3. ꝛ diebus. xv.

¶ Synodus qnta apud cōſtātinopoli: Juſtiniāi ꝛ Agapyti pōtificis iuſſu iā diu incohata hoc āno ꝑfecta fu 538
it. Hec eni cōtra hereticos: ꝛ maxie cōtra Theodorū ꝛ Antimū epos hereticos atqꝫ ſciſmaticos hita fuit
q affirmabāt btiſſimā v̄ginē Mariā ſolū hoiem ꝛ nō deū ꝛ hoiem pepiſſe. Et ꝑpterea ibidē declaratum ē
vt btā v̄go Maria Theotocos diceret̄. i. ꝙ deū ꝛ hoiem ſuo partu edidiſſet. Cui quidem Synodo vni-
uerſalis eccleſia auctoritatem maximā contulit: ſicut ꝛ alijs quattuor dedit: vt habetur. xv. di. c. ſc̄.

¶ Totilla q ꝛ Baduilla dr̄ vltimus oſtrogothoꝝ rex hoc āno Uigete p̄us a Beliſario capto: ꝛ deinde Jdo 543
nāpo eius patruo ꝛ ſucceſſore a Gothis ſuis iterfecto: ac etiā Athalarico q mēſibus qnqꝫ regnauerat: ab
eiſdē ēt obtrūcato ſubrogatus regnauit ānis. 9. q magr̄atu iito: regnū italicū a gothis Beliſario duce iſub-
latū ꝓ viribus recupare ānixus ē. Et ꝑpterea exercitu nō modico cōgregato i Neapolitanos p̄mum mo
uit: ꝛ eā vrbē tādē nō incruēta victoria recepit. Indeqꝫ Beliſario abſente totā Jtaliam inuaſit: diripuit: ꝛ
multis cladibus afflixit. Urbē deniqꝫ Romanā igreſſus illā etiā diripuit ꝛ incēdit: ac muroꝝ p̄tē euertit.
Ciues quoqꝫ varie iactatos vrbē demū pene deſolatā: ac ſine vllo q̄ſi habitatore reliqt. Pari quoqꝫ ferita
te i Ethrurie vrbibus ꝛ ꝙmaxie Peruſij deſeuit: vbi herculanū puſinoꝝ epꝫ: vt Grego. li. dialo. refert de
capitari fecit: ideqꝫ i Siciliā nauigās totā iſulā iuxta diui Bn̄dicti vaticiniū: obtinuit. p̄dixerat. n. ſanctuſ
Bn̄dictus Totillā hūc vrbē Romanā potiturū ꝛ Siciliā intraturū: ac deniqꝫ nono regni ſui āno ſupatu-
rū ꝛ iterficiēdū: qđ ꝛ factū ē. Totilla itaqꝫ poſtꝙ Siciliā obtinuit: ibidē q̄ttuor ducibus ſuis relictis i Jta
liā redijt: eo ꝙ Narſetē eunuchū italico bello a Juſtiniāo ipatore p̄fectū fuiſſe: ꝛ i italiā cū inūerabili mul
titudine: ꝛ maxie lōgobardoꝝ vēiſſe itellexiſſet. Uerū cū Narſetes multā lōbardie p̄tē obtinuiſſet: ꝛ lon
gobardoꝝ copias apō brixellū tūc ciuitatē collocaſſꝫ q ibidē manētes placētinis ꝛ parmēſibuſ multa iferēt
dāna: Totilla i eos mouit: cū qbus diu ꝛ acre pugnaſſet: tādē a lōgobardis ferociſſimis ibidē ſupatus. 9.
regni ſui āno cū igēti gothoꝝ mltitudie Totilla hic iterfectuſ ē. gothi v̄o q cedi ſupfuerūt ſtati Thriā quē-
dā gothū regē ſibi creauerūt: q ꝛ ipe poſt multa p̄lia qbuſ ꝯ narſetē ſepe victor euaſat: dū i apulia tādē cuꝫ
totis viribus pugnaret ꝛ multos ſuis māibus iterfeciſſꝫ apō quēdā fluuiū ꝯfoſſuſ iterijt: eoqꝫ mortuo go
thi viribuſ ꝛ aīs ꝺſtituti cūcta q̄ poſſidebāt mox narſeti reſtituē: ꝛ eāobrē pacē ꝓmouē. ac ſic. 72°. āno poſt
ꝙ Theodoricuſ italiā adeptuſ fuerat: gothis ōletꝭ coꝝ nomē euanuit: nā q p̄lio ſupfuerāt: nō gothi: ſꝫ itali
vocari voluerūt: eo ꝙ i italia nati ꝛ entriti eēnt.

¶ Cilpericuſ. 7. frācoꝝ rex hoc āno Clotario
pr̄e dēfūcto i frācia regnar̄ cepit ꝛ regnauit aniſ. 24. hūc qppe crudeliſſimū fuiſſe tradūt: ꝛ iter cetera ſue ve 546
ſanie ꝛ crudelitatiſ facinora vxorem ꝑpriam ſine cā iterfecit: q̄ ꝛ poſtmodū multis miraculis claruit.

500 Mediolanuz Ciſalpine gallie metropolim hoc ipſo anno regnāte Totilla rege a gothis pene ſubuerſuz fuiſſe tradūt i qua quidez vaſtitate ſupra triginta mediolanēſium milia interfecta fuere: Nam etiam ſupioribus diebus in tota eius dioceſi adeo fame laboratū fuerat vt matres filios comederēt.

Mediolanum a gothis ſubuerſum.

5752

Pelagius papa eius nois pmus natione Ro. pr̄e Joāne poſt Vigiliū pōtificē ſedit t ānis. xi. ⁊ diebus. 19. hic
Papa. 62.
⁊ſi multis in piculis oſtrogotharuz
553 maxie fuerit nequaq̄ tam xp̄i eccleſiam deſeruit: ſed ad eādē cōfirmādā multa Gratiano referēte ↄſtituit. Et pmo clericis in ſacris cōſtitutis mādauit: vt ſeptē horas canōicas quottidie celebrarent: vt hētur in decretis. 91. di. c. Eleutherius frater. Voluit itez vt vna queq; puincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates: vt. 6. q. 3. c. Scitote. Vetuit quoq; ep̄is vt de rebus eccleſiaſticis vllā alicui facere pſumerēt ſecuritatē. 8. q. 5. c. Talia qdē. Statuit pterea: vt heretici ⁊ ſciſmatici nō ſolū ab eccleſiaſticis: ſed ēt ſecularium manibus punirent: quādo vz ad ſanitatē de rōnibuſ nequaq̄ deduci poſſent. xxiij. q. v. c. Quia nos. Voluit inſup vt nullus in abbatē pmoueretur niſi q canōice electus fuiſſet. xviij. q. 2. c. Abbatē i mōaſterio. Voluit quoq; vt ſi qs accuſat ōis libellū abſente reo i foro obtuliſſz omnino repelleret. 3. q. 9. c. Carte q̄s. Statuit itē vt nullus patriarcharꝫ vniuerſalitatis vocabulo vteret niſi pōtifex Romāus. 99. di. c. Nullus. Cōceſſit ēt pſbyteris in q̄dragesima myſteria ſeu miſſas hora none celebrari poſſe: vt de cōſe. di. i. c. Solēt. Hic aūt accuſatus fuit q̄ malorū vigilij pape cā fuiſſet: ſed ipſe clero ⁊ populo congregato crucē dn̄i tāgēs atq; euāgeliū iuramēto ſuſcepto a tāto ſe crimie purgauit. Et demū cū ex ſacris ordiatōibus bis i decēbrio mēſe hit pſbyteros. 26. diaconos xi. ⁊ ep̄os p diuerſa loca nūero. 39. creaſſet e vita diſceſſit: ⁊ i baſilica petri ſepultus fuit: ⁊ tunc ſedes vacauit menſes. 3. ⁊ dies. 26.

Viri diſciplinis excellentes.

Caſſiodorus monachus Rauenēſis vir qdē doctiſſimus his tpibus ob clariſſimā eius doctrinā magno fuit in pcio: q cū pmū cōſul eēt: deide ſenator diuio tactus ſpū res mūdanas ſpreuit ⁊ mōaſticā vitaz cōplexus ē: vbi ad agitādū itellectū pſalteriū pmo luculēter expoſuit. Deide chronicā inſignē d pōtificibuſ atq; ipatoribuſ ↄpilauit in q̄ pſerti de Theodato Rauene rege ↄtemporaneo ſuo multa cōſcripſit. Edidit pterea librꝫ vnū de aīa: ⁊ de ortographia aliū librꝫ. necnō ⁊ d negocijs familiaribus epiſtolas ↄpoſuit mltas.

Germāus aūt pariſiacēſis ep̄us pclariſſimus p hoc tp̄s migrauit ad dn̄m: q q̄te ſcitatiſ ⁊ doctrie vir fuerit: qbuſue floruerit miraculis Fortūatus ep̄us ſtilo digeſſit elegāti: eius. n. feſtū qnto calē. iunij celebrat.

Priſcianū quoq; eruditiſſimū grāmaticū atq; phm̄ patria ceſarieſez hō certe greca ac latia ligua doctiſſimū p hoc ipm tp̄s apud cōſtātiopoli floruiſſe ac claruiſſe tradūt: Qui cū grāmaticoꝝ oiuz pnceps hēret in facultate putilia edidit opuſcula. Nā de ptibus orationis ad Julianū patriciū conſulem librū cōſcripſit. Similiter ⁊ de conſtructione: deq; accentibus alios libros edidit. De naturalibus quoq; queſtionibus ad Coſore pſarū regē volumē egregiū ſcripſit. Atq; de coſmographia libellū cōpoſuiſſe fertur.

Arator ſancte Romāe eccleſie cardialis diaconus ⁊ poeta laureatus hac tēpeſtate mira floruit eloquētia Qui inter cetera igenij ⁊ vtutis ſue opa apoſtoloꝝ actus vſu exametro exornauit atq; alia q̄dā cōpoſuit.

Brandanus deniq; hybernenſis abbas ſanctiſſimus per hec tempora ob eximiam ſanctitatem atq; doctrinam maximo in precio habitus fuit: de quo etiam admiranda ſcribuntur.

Narſes Juſtiniāi auguſti Eunuchus ⁊ militie impator: reiq; bellice gloria pſtās: hoc āno cōtra Totillā
554 gothoꝝ regē italico bello ab ipo Juſtiniāo dux pficit: q in Jtaliā veniēs cū ingēti gloria gothos ipos oēs ſupauit: ⁊ italiā oēm ab tyrānide coꝝ liberauit. Hūc qppe nōnulli antea carthulariū fuiſſe affirmāt quem cū Juſtinianus aliquādo in cubiculū accepiſſet: cognita hois virtute cōfeſti eū patriciū declarauit: ⁊ primū in cōſilio ſuo: necnō ⁊ impialiū pecuniarū receptorē ac diſpēſatorē inſtituit. Erat nāq; inter cetera religione: pietateq; ac munificentia inſignis: ⁊ ob hoc etiā barbarorū regibus amicitia iūctus fuit: Qui magnis ↄparatis copijs ex ↄſtātiopoli egreſſus: terra mariq; i Jtaliā tādē pueit: ⁊ ad Aqleiā vrbē pueniēſ ibidem conſtitit: ⁊ vniuerſuz eiuſ exercitū cōgregauit: qd̄ audiēs Totilla ſtati ex Sicilia iſula Papiā veit. Et Theiā ducē ſuū cū pte copiaꝝ Veronā miſit: vt. ſ. Narſeo trāſitū phiberet. Hoc cognito Narſeo. xij. longobardoꝝ milia q̄ Alboynus rex ei tradiderat p mediterranea ad Brixellū padi oppidū miſit: ⁊ Narſes ipſe cū ſuis copijs ex Aqleia ciuitate Rauenā ſe trāſtulit: indeq; cū Romaz quaſi trepidus peteret Totilla a Longobardis apud Brixellū ſupatus ⁊ interfectus ē. His auditis Narſes in itinere Narniaz ⁊ Peruſiam vrbes munitiſſimas cepit: Jndeq; Romā pfectus eā obſedit atq; obtinuit. Eaq; obtēta Theiam regē Totille ſuffectum nō longe a Niceria vrbe fortiter pugnantē poſtea oppſſit: ⁊ Gothos oēs Jtalia depulit: Atq; itaq; vt dictū ē ſeptuageſimo ſecūdo āno poſteaq̄ Theodoricus pmus eoꝝ rex Jtaliā itrauerat gothoꝝ nome cū regno iterijt. Narſes deinde ſummis honoribus exceptus: Jtaliā p decez ⁊ ſeptem

annos in pace poſſedit.ꝛ Aquileiã ab Attila hunnoꝝ rege deſtructã aliquãtulũ inſtaurauit: ꝛ multa edi
ficia hincinde cõdidit: ꝛ ṗmo apud Venetias propter bñficia ei a nobilibus venetis collata. Sacellũ ſan
cti Theodori martyris vbi nũc eſt tẽplũ diui Marci celeberrimũ edificauit: atqꝫ ibidẽ aliam eccleſiam in
honorẽ ſanctoꝝ Menne ꝛ Geminiani ex Gotthorũ manubijs extruxit: poſtea gothorũ oĩum bona pu
blicare: ꝛ oĩa Rauenati eccleſie cõdonarẽ voluit. Mortuo vero Juſtiniano imꝑatore: ꝛ Juſtino iuniore lo
co eius ſuffecto: cũ Narſes iṗe nimiũ locupletatus eẽt: qdam Romani iniqui ꝛ perditiſſimi eius non vir
tuti: ſed diuitijs inuidẽtes plurimis modis apud Sophiã Juſtini vxorẽ eum accuſarũt: Que delatoribuſ
nimiũ credula ſuaſit marito vt ſucceſſorẽ Narſeti mitteret. Oratorẽqꝫ Narſeti miſit cum his litteris con
uiciando ꝙ ad diſꝑtienda inter ancillas penſa reuocabat. At ille indignatus vt par erat: legato ꝛ Sophie
reſpondit talem ſe ei orſurũ telam quã iṗa dum viueret perficere nõ poſſet: quod ꝛ fecit. Nam audito ſuc
ceſſoris aduẽtu Neapolim e Roma cõceſſit. Et eueſtigio ad Alboinũ legatos in panoniaꝫ miſit: ſuadens
vt ſe cũ longobardis ſuis in Jtaliam celebrẽ patriam transferret. Quo audito Alboynus rex exhilaratus
ꝙlibentiſſime oblationẽ ſuſcepit. Sed dũ aliꝗdiu moraretur Joannes põtifex: his auditis ſtatim Nar
ſetes ex Neapoli Romam conuenit: ꝛ intellectis viri contumelijſ ei quicquid voluit conceſſit: atqꝫ eũ Ro
manum conſulem cum Baſilio a Juſtino creari obtinuit: ꝛ ibi decem etiam annis ſtetit: Quo in tempore
longobardos rogauit: vt in panoniam aliꝗdiu ſe continerent quod ꝛ impetrauit. Verum eo defuncto lõ
gobardi Jtaliam: vt mox dicemus obtinuere. Sed iam cum de gothis ſatis dictum ſit: ad longobardos
noſtros tranſeundum eſt. At ſic liber nonus explicit.

¶ Fratris Jacobiphilippi Bergomenſis ordinis fratrum Eremitarum diui Auguſtini in omnimoda hi
ſtoria nouiſſime congeſta Chronicarũ Supplementum appellata liber decimus feliciter incipit.

IOannes tertius papa natiõe Ro. patre Anaſtaſio illuſtri viro natus
poſt pelagiũ põtif. ſedit ãniſ ferme. 13. vir qdẽ prudẽtiſſimuſ
mitiſqꝫ cuius tꝑe Armenij xp̄i fidẽ publice ſuſceperũt: lꝫ multaꝝ rerũ ꝑturba
tione hic Narſetẽ Eunuchũ indigna a Romãis paſſũ Romã ex Neapoli re
duxit: ꝛ cõſulatũ ei ipetrauit. Poſtmodũ ad fabricas cõuerſus multa ſcõrũ ce Papa.63.
miteria i vrbe reſtituit: ꝛ apoſtolorũ philippi ꝛ Jacobi eccleſiã a Vigilio põti
fice inchoatã ꝑfecit. Eius aũt põtificatus ãno octauo ignee acies ꝑ italiã i celo 564
ſanguinẽ emittẽteſ viſe ſũt: ꝛ i liguria ꝓſertim mira q̃dã ſignacula Grego. teſte
apparuere ꝑ domos: oſtia: vaſa ꝛ veſtimẽta: q̃ ſi qs abſtergere tentaſſet: eo ma
5762 gis multiplicabanẽ. Jn imẽſuꝫ ẽt Tyberis fluuius ita excreuit vt ſua iundatiõe
populo Ro. magnas detulerit calamitates id qꝺ multis i vrbibus cõtigiſſe dr
q̃ qdẽ ꝓdigia cladẽ mox italiã paſſurã ꝓtẽdebãt qꝺ breui poſt euẽit. Deniqꝫ io
annes hic ꝑturbationũ ac doloꝝ plenus etateqꝫ grandeuuſ. 13.º põtificatus ſui
anno vita deceſſit: ꝛ in beati Petri baſilica ſepultus fuit: Et tunc ſedes vacauit menſes decem.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Leander hiſpalẽſis ep̄s vir plãe ſanctus ꝛ doctrĩa atqꝫ eloquentia ꝓcipuus his tꝑibus floruit: cuius ꝑdi
catiõe exẽploqꝫ ac ĩduſtria tota veſegotharũ gẽs ꝑ Recaredũ eoꝝ regẽ ab arriana ĩpietate cõuerſa ẽ: Quã
obrẽ ꝛ multa ad nr̄i dogmatis cõfirmationẽ ꝛ ipſius arriãe hereſis cõfutationẽ cõpoſuit: nã ꝛ eãdẽ peſtem
Vãdali illo ex aphrica detulerãt: Huic autem inſigni viro beatus Gregoriuſ papa adhuc monachus mo
ralium ſuorũ libros ſcripſit: eiuſqꝫ vita cum multis ſignis ꝛ miraculis in finem claruerit inter ſanctos rela
tus: eius feſtum tertio calendas martij celebratur.

¶ Joãnes Elimona ſeu elẽoſynarius latie alexãdrie vrbis ep̄s ꝑ hoc tp̄s oriẽtalẽ eccleſiã hẽſibus q̃ſſatam:
quoad fieri potuit i fide ꝯtinuit: vꝫ legẽdo diſputãdo ſcribẽdo monẽdo orãdo docẽdo: ac ſigna magna nec
nõ elẽoſynas plĩmas: ac alia pietatiſ opa faciẽdo: cuius celebrẽ ꝛ admirãdã Leõtius qdã Neapoleos Cy
prioꝝ iſule ep̄s: vt i vitis patrũ pulcherrimã ſcripſit quã ſi qs vidẽ deſiderat i ꝑte ṗma eiuſ li. vidẽ poterit.

¶ Colũbanũ abbatẽ viꝝ religiõe ꝛ ſcitate iſignẽ ꝑ hec tpa i hibernia iſula claruiſſe tradũt: vbi multis cõſtru
ctis mõaſterijs poſtea i Burgũdiã vẽit: ibideniqꝫ luxouinẽſe mõaſteriũ cõſtituẽs inũerabilẽ q̃ſi gẽteꝫ ag
gregauit: ꝛ rectũ viuẽdi modũ oĩbus tradidit: qbus optie ex ſnia geſtis i italiã ẽt trãſmigrauit vbi ẽt eodẽ
mõ mõachorũ agmina coadunauit. Sũt tñ qui dicant eum in Jtaliam anno ſalutis noſtre. 620. veniſſe: ꝛ
apud Bobium Ciſalpine gallie vrbem monaſteriũ celeberrimũ Theodolinde Longobardorum regine
impenſis edificaſſe: atqꝫ ibidem multis clarus miraculis in dño. 3º calen. Nouembris quieuiſſe.

¶ Leonarduſ ſubdiaconus ꝛ eremita qdẽ ſciſſimus natiõe gallus ex ciuitate cenomanoꝝ oriũdus ꝑ id tp̄s
multos agones: pluriaqꝫ vincula ac carceres ꝓ xp̄i noie cõſtãtiſſime ꝑtulit: ꝛ reges Frãcie populoſqꝫ diſ
ſidentes in officio continuit: eo ꝙ in ipſo maxima pietas ac religio atqꝫ gratia reluceret. Juſtinus
IVſtinus iunior. 18. Cõſtãtiopo. imꝑator: poſt iuſtinianũ magnũ ipauit ãnis. xi. hõ qdẽ ꝑ oĩa iunior
5765 iuſtinião diſſimilꝰ. ſ. auarus iꝓbuſ rapax: doꝝ hoĩumqꝫ ꝯtẽptor q cũ cupiditati ꝛ auaritie in
hiaret: a deo merito ꝑcuſſus i iſaniã deuẽit: ꝙobrẽ eius vxor Sophia ipiũ vſqꝫ ad Tyberij fi 594

tēpoꝛa gubernauit: cuius etiā imprudētia regnū italicū a cōſtātinopolitano iugo p lōgobardos ablatum ē.
Cū autē Juſtinus hic Tyberiū adoptaſſet in filiū: eūqȝ auguſtū appellaſſet: ſtati amens effectus doloꝛe
pedū vitā finiuit. Ferūt hūc vrbē in hiſtria regiōe italica cōdidiſſe: ⁊ ex ſuo noīe eā Juſtinopoli appellaſſe
quā qdē i loco munitiſſimo pp barbaroꝝ incurſiōes cōſtituit: vt populi ab eiſdē agitati ibidē tuerētur.
¶ Peſtis hoꝛrendiſſima p hoc tp̄s in vniuerſo oꝛbe fuit: q̄ miſerabili ſtrage italicos oēs ⁊ p̄cipue lygures
567 pſtrauit: Quapp (ſicut paulus hiſtoꝛicus narrat) hoīes terroꝛe cōcuſſi veluti amētes domos deſeruere: ⁊
p nemoꝛa queqȝ fugere. vnde factū ē: vt idē ad verbū refert: vt nullus paſtoꝛ in vineis: nulluſqȝ in agris
cultoꝛ aut meſſoꝛ inueniretur. Nocturnis quippe hoꝛis ⁊ diurnis viciſſim tuba perſonabat: ⁊ quaſi mur-
mur gradientis exercitus audiebatur: ſed nulla conuicantium apparebant veſtigia.

Longobardoꝛum regni pꝛincipium.

¶ Lombardia autē regio nr̄a a varijs viciſſim ab initio poſſeſſa vſqȝ in id tempus diuerſa ſoꝛtita eſt noīa.
Et p̄mo qdē dicta fuit heſperia ab Heſpero Atlantis fratre: q ab hiſpāia a fratre pulſus i hāc regionem:
q̄ nūc lōbardia appellat̄ vēit: qua occupata ipam heſperiā a ſe noīauit. Poſtea ēt Enothria cognoīata fuit
ſiue ab optio vino qd̄ hic naſcit̄: ſiue vt docet Plinius. 3º naturalis hiſto. ab Enobtrio Sabinoꝛum rege
in ea regnāte. Deīde italie nomē accepit ab Jtalo Siculoꝝ rege: q vt ait Seruius: vēit ad eā ptē in qua re
gnauit Turnus: eāqȝ a ſuo noīe italiā noīauit: qd̄ Virgi. li. p̄mo Eneidoꝝ cōfirmare videt̄. Poſt hec v̄o
magna grecia dicta fuit. Jnde quoqȝ ab alpibus vſqȝ Romā Ciſalpinā galliā nōnulli dixere: ipamqȝ Ci
ſalpinā galliā: vt iā ſemel dictū ē qdā in ſex diuiſere puincias: quarū p̄ma cenomanēſis dicta ē: in qua po
ſuerūt Bergomū: Bꝛixiā: Cremonā ⁊ Mantuā. Secūda Senonēſis q̄ cōtiet Veronā: Vicentiā: Pata
uium: Taruiſiū: Rauenā: Foꝛliuiū: Ariminū vſqȝ Senogalliā: ac Senas: aliaſqȝ plurimas ciuitates: ⁊
ibi Senogallēſes fuere: de qbus ſcribit Liuius: ꝙ multa cū Romanis cōmiſere certamia. Tertia dicta ē
Boioꝝ gallia a gallis bois de oꝛiētali gallia egreſſis: q ex ſuo noīe ciuitatē cōdidere: eā Boilam nūcupā
tes: hec inter padū ⁊ Trebiā fluuios fuit: quarta Lygurū gallia dicta fuit: q̄ cōtinet Thaurinū: Secutiā
Sabatioꝝ mōtes: Auguſtā: Epoꝛediā: ac mōtē regalē. Quīta Jnſubꝛiū gallia fuit: i qua ſunt Mediola-
nū: comū: Papia: Landa: Nouaria: ⁊ vercelle. Sexta deniqȝ dicta fuit gallia genuēſis ab ipa Genua vr
be. Cōtietqȝ Derthonā: Alexandriā vrbē: Aquēſem: Aſtēſem: Sauonēſem: Nolēſem ⁊ Albigamēſem:
Verū nos vt ex lōbardica Chꝛonica collegimus Jtaliā oēm quā exteri lōbardiā appellāt in qndecim re
giones ſubdiuiſam inuenimus: Quarū p̄ma ē Venetia: cuius capita ſunt Bergomū ⁊ Aqleia: Altera Ly
guria cuius caput ē mediolanū. Tertia regio ē Rhetia ſiue pedemōtiū puīcia: ⁊ hec duplex: cuius caput
ē Thaurinū. alia v̄o agreſtis quā agreſtes ſiue mōtaī incolūt. Jtē Alpiſcotia alia ē regio vbi Genua mari
tima ciuitas ē: ⁊ relique ciuitates. Eſt ⁊ p̄terea Thuſca regio in qua Romā collocāt. Sexta Cāpanie re
gio vbi ē Neapolis: ⁊ Luchania in qua ponūt piſtoꝛiū: ⁊ aponina in qua ē Bobiū: ⁊ decima Emilia in q̄
deſignat̄ Bononia vſqȝ placētiā incluſiue: ⁊ Flaminia in qua hētur: ⁊ picenū vrbs hn̄ſ Aſculū ⁊ Adriam
Et Sānitū in qua ē Beneuētū. ac demū Apulia in qua ponūtur Brūduſiū ⁊ alie ciuitates. His itaqȝ re-
gionibus ter ⁊ q̄ter ac pluries noīa ſunt imutata. Blōdus aūt noſter Foꝛliuienſis vir certe digniſſimus:
⁊ accuratiſſimus i ſua Jtalia illuſtrata oēm Jtaliā p̄ter inſulas in q̄ttuoꝛ ⁊ decē ſubdiuidit ⁊ deſcribit regi
ones: illarūqȝ notioꝛa noīa etatis noſtre ſequēs alijs noībus explicat: ⁊ ſuos termīos cuilibet regiōi impo
nit: ⁊ p̄mo a Lyguria incohādo dicit ipam alios habuiſſe aliquādo termīos: vt ſupius mōſtratum ē. Sed
Lyguria nūc liguríe terminū a Varo flumie vſqȝ ad Macbre amnē impōit. Et hic apēnino mōte ideqȝ i iferō ma
ri eā claudit: ⁊ in hac qdē regiōe ſunt Genua Sauona: Naulū: albigena: vt vintimiliū ciuitates: atqȝ mo
Ethruria nicū caſtrū. Ethruriā aūt ſecūdā dicit eē regionē: eiuſqȝ cōfines a Macbra fluuio vſqȝ ad Tyberim am-
nem collocat q inter ſe cētū ⁊ ſeptuagita q̄ttuoꝛ paſſuū milibus diſtare dicunt̄: ⁊ ab apēnino mōte vſqȝ ad
mare iferū: vȝ eius maris ps q̄ a dictoꝝ amniū hoſtijs lōgitudine: ⁊ ad Sardiniā vſqȝ latitudine ipaȝ ter
Apꝛutiū minat. Et i hac ſūt he ciuitates: vȝ: Peruſia Sene piſe luca piſtoꝛiū ⁊ Floꝛētia. Tertiā regionē Apꝛutium
Cāpania fecit: in q̄ p̄cipue Troiā aqlā oꝛtonā agnū: ⁊ Mōtē caſinū pōit. Quartā itē cāpaniā dicit q̄ a nōnullis ter-
ra laboꝛis vocari ſolet: in q̄ Neapolis regia ciuitas eſt. ⁊ Cume Nola atqȝ Capua: ⁊ alie ciuitates dirute
Apulia Apuliā quoqȝ qntā regionē fuiſſe dicit: in q̄ mōtē garganū Barū ⁊ Beneuētuȝ atqȝ alia vetuſta cōſtituit
Latina Sextā quoqȝ regionē Latinā facit: ⁊ hāc cāpaniā maritimā aliquādo fuiſſe oñdit: cuius fines a regione
maritima incipiēs dicit ab oſtijs tyberinis vſqȝ ad Sitauū ſinū eē: i q̄ Sinueſſe ciuitas maritima fuit: ⁊ i
mediterraneis pōit Aboꝛigenes: Rutilos volſcos: hernicos ⁊ alias gētes q pximū maris incolunt. Apen
ninum vſqȝ ad veteris Campanie terminos. Jn ea nempe Romanam vrbem: Oſtiam Caietaȝ Viletrū
Vmbꝛia Ananiam: Choꝛam ⁊ alias vetuſtas ciuitates collocat. Septimam regionē Spoletani ducatus Vmbꝛiā
appellat in qua Tiphernū Caſtellanā ciuitatem Spoletum Fulgineū: Nuceriam Aretium: ⁊ Sabino-
Picenum rum regionē pōit. Picenū ſiue Marchiam anchonitanā pꝛo octaua regiōe collocat que ⁊ aliquādo Mar
chia firmana dicta fuit: in qua Firmū: aſculum: Camerinū Vrbinum: Eugubiū: Recanata Ancona: ſe
Flaminea nogallia ⁊ piſaurū. Romandiolam autē ſiue Flamineā pꝛo decima regione inſtituit: in qua ⁊ Emiliam cō
p̄hēdit: vbi arriminū Ceſenā: Foꝛliuiū: Fauentiā Jmolā: Rauenā ⁊ Bononiam deſignat vndecimam
Taruiſina Marchiam Taruiſinam dicit: in qua Feltrum: Taruiſium: Patauinum Vincentiam ⁊ Veronaȝ ponit.
Marchia Duodecim ā v̄o venetias p vna regiōe nō imerito pōit eo ꝙ n̄ ſolū eius opes alijſ regiōibuſ eēnt eqperāde

ſed etiam quia multe vrbes ꝛ multa Venetiarũ oppida exciſa eam condidere vrbem. Eius autem regio- Venetie
nis termini habent i lõgitudine octoginta paſſuũ milia: vȝ ab aqs olim gradatis ad lauretũ oppiduȝ nunc
pado ꝓximũ. latitudo vero varia ẽ nullos hñs terminos. Duodecimã forũ Juliũ noiat in Aqleia ꝛ vtinũ Forũ in-
ſolũ hẽmus. Tertiãdecimã deinde regionẽ ex Jtalia elicit quã Hiſtriã appellat: in qua Juſtinopolim Ju lium
ſtini iunioris opus ꝛ Polã eẽ dicit: ꝛ Stridonẽ oppidũ ſanctiſſimi Hieronymi patriã: qđ hodie Sdrigna Hiſtria
appellaṫ. Vltimã aũt regionẽ Lõbardiã noſtrã facit: in q̃ innũerabiles q̃ſi põit ciuitates: ꝛ in p̃mis Mu
tinã: Regiũ: Ferrariã: Mantuã: Parmã: Cremonã: Brixiã: Bergomũ: Comũ: Nouariã: Vercellas:
Eporediã: Thaurinũ: Secutiã: Montẽ regalẽ: ꝛ innũerabilia pene pedemõtiũ ꝛ Montiſferati inſignia
oppida: atqȝ Aſtenſem: albã aquenſem: Caſſale: Alexãdriã: Dertbonã: Bobiũ: Placentiã: Papiam ſeu
Ticinũ: Cremã: Laudam: ꝛ Mediolanũ metropolim collocat. Has igiṫ ꝓuincias ſiue regiones cũ lon-
gobardi (p̃ter Romã) inuaſiſſent: diuqȝ tenuiſſent: ac ſuos duces: ſuoſqȝ p̃fectoſ vbiqȝ poſuiſſent: italie no
mine oblitterato a ſe Lõbardiã appellauerũt: Verũ apud Ticinũ regni ſede cõſtituta poſtea a circũſtanti
bus vrbibus ille locus lõbardie nomẽ accepit: qđ poſtea a Carolo magno cõfirmatũ ꝛ declaratum fuit: ꝛ
hoc ſolũ inter Vercellas: Tridẽtũqȝ ac Veronã ꝛ Bononiã: necnõ ꝛ liguſticorũ mõtes vſqȝ in p̃ſens re
ſeruatũ ẽ. Hi nãqȝ lõgobardi oĩum q in Jtalia exterorũ occupauerãt ſupbiſſimi Jtalie nomẽ oĩo euertere
conati ſunt: ꝛ ꝑpterea nõ ſolũ regionũ noĩa: ſed ꝛ leges nouas cõdentes: mores rituſqȝ Romanoꝝ: ac re
rũ vocabula adeo mutarunt: vt affirmare auſim etiã latinitatẽ qua Romani ꝛ pleriqȝ alij populi vtebanṫ
eoſdẽ ꝑmutaſſe ꝛ vulgarem locutionẽ italicam nũc appellatam introduxiſſe: Quã tamen latinitatem cele
brem antiquã Gothi plurimũ corruperant. Lõgobardi autẽ ipſi (vt Paulus lib. v. refert) a longis barbis
ſunt dicti: eo ꝙ capitis comã a ceruice vſqȝ ad occipitũ tondebãt: ꝛ a facie vſqȝ ad os comã demiſſaȝ ꝛ di-
ſcriminatã habebãt. Eorũqȝ veſtimẽta larga ꝛ lõga ꝛ ꝙmaxie linea: qualia etiã angli: Saxones hr̃e con-
ſueuerãt: ornati etiã erãt latioribus inſtitis vario colore cõtextis: ac calcei vſqȝ ad poplitẽ ſciſſi ꝛ corrigati.
Caligeqȝ a poplite pẽdẽtes corrigiaꝝ laqueolis hinc inde ligate. Hi nãqȝ primũ inſula Scãdiana originẽ
duxerãt: ex qua ꝓfecti Aionẽ ꝛ Thaonẽ duceſ habuerũt: Quibus defunctiſ Agilmundus Aionis p̃dicti
filius rex creatus ẽ: ꝛ trigintatribus ãnis ſup eis regnauit. Cuius tp̃ibus: vt Paulus ſcribit meretrix que
dam vno partu ſeptẽ edidit filios: quos cũ in piſcinã enecãdoſ proieciſſet: Agilmũdũ regẽ eo loci tranſire
cõtigit. Videnſqȝ rex puulos exhorruit facinus: ꝛ qd nam hoc eẽt admirãs: haſta quã manu geſtabat eos
voluere cepit. Vnus v̇o ex eis cũ ſtati iniecta mãu haſtã cõprehẽdiſſet: rex ſup eũ miſericordia motus illũ
magnũ prenũcians ſtatim e piſcina educãdum abduxit. Et qa de piſcina (que eorũ lingua lama diciṫ) ex-
traxerat: eũ lamuſiũ noiauit: q cũ adoleuiſſet ſtrẽnuus in oĩbus euaſit adoleſcẽs. Cũ autẽ agilmũdus rex
a Bulgaris fuiſſet interfectus: Lamuſius ip̃e ſiue Lamuſio ſubrogatus ẽ ꝛ. 40. ãnis regnauit: Qui re-
gno ſuſcepto Bulgaros homicidas maximis afflixit cladibus: Quo mortuo tertio loco Lethcius eiuſ fi-
lius ei ſucceſſit: q etiã ip̃e. 40. annis regnauit. Illoqȝ defuncto Hildoochim filium ſucceſſorem reliquit.
Quẽ ſecutus eſt Godoochus ꝛ regnauit ãnis. 12. Quo regnãte Rugilãdã prouinciã Danubio contiguaȝ
cepit: ꝛ regno ſuo adiecit. Eo quoqȝ defuncto Daphon eius filius ſuccedẽs regnauit ãnis. 5. Cui ſucceſ-
ſit Tantus filius eius ꝛ regnauit ãnis. x. Qui Erulis ꝓfligatis paulopoſt interfectus ẽ. Poſt hunc Vna-
chus eius nepos regnauit annis. 18. Cui ſucceſſit Valtharathis filius ꝛ regnauit ſeptẽ ãnis. Poſt queȝ al
ter Vnachus eius filius regno ſuſcepto contra Gepidas bellũ mouit: ꝛ illos ac Sueuos vicit. Et hi octo
ex vna eadẽqȝ linthigoꝝ familia nobiliſſima deſcẽderunt. Vachone autem ſine liberis mortuo Vualthe
rius nono loco longobardorũ regnum accepit: Poſt quẽ Adoynus decimus Longobardorum rex fuit:
qui primus lõgobardos in Panoniã ꝛ Rugilanda prouincia duxit: vbi duodus ꝛ quadraginta annis ha-
bitauere longobardi. Alboynus autem deniqȝ eius filius poſt patris interitũ ad regẽdos lõgobardos vn-
decimo loco cũctorũ votis acceſſit: ꝛ regnauit partim in panonia: partimqȝ in Jtalia annis. 31.
¶ Alboynus igiṫ vndecimus lõgobardorũ rex vir armis ꝛ animi virtute inſignis: hoc anno poſtquã Gun
dimundum Gepidarum regẽ occidiſſet: ꝛ gepidas ip̃os vſqȝ ad internitionem deleuiſſet: ac Narſeti bel-
lorum p̃cipi contra Totillam auxilio fuiſſet: ip̃m quoqȝ Totillam interfeciſſet. Cuius etiam virtute vni 569
uerſam Gothorum gens ex italia pulſa fuerat rogatus ab ip̃o Narſete eunucho relicta panonia cum om
nibus longobardis ſuis tam mulieribus ꝙ viris adiunctis etiam ſibi viginti Saxonũ milibus cum ip̃is
vxoribus ac liberis armentis quoqȝ per forum Julij Jtaliam intrauit. Et p̃mo ip̃o foro Julio occupato
Siſulphum nepotem ſuum ibidem primum ducem prefecit. Jndeqȝ procedens totam Venetiam mox
ſubegit. Cũqȝ Taruiſium ꝑueniſſet: ꝛ accole deditionẽ facere recuſarẽt: eã oĩo diripere ꝛ euertere cõſtitu-
it. Quo audito Felix quidã ipſius tũc epiſcopus vir ſanctus atqȝ eloquẽs ſua prudentia viri barbariem:
atqȝ ſeuitiã deliniuit: ciueſqȝ ꝑ ditionẽ ei reconciliauit. Poſtea etiã Verona: Brixia: Bergomo ac Como
vrbibus captis inſubriũ prouinciã ingreſſus eſt: vbi Mediolanum vi capiens diripuit. Papiam vero tri
ennio obſeſſam in ſuam tandem redegit poteſtatem: Qua victoria letus Alboynus Veronam cum ingẽ
ti gloria ſe contulit: ꝛ ludos ibidem multos conſtituit: ibidemqȝ regni ſedem ſibi conſtituens: conuiuium
grãde p̃ncipibus ſuis celebrauit: iucũdus ex ꝯuiuio factus Roſimũdã vxorẽ ſuã Gunimũdi Epidarũ re
gis filiã ex patera capit (p̃ris ꝯfecta bibẽ cõpulit. Nã alboynus ip̃e cũ Gunimũdũ Gepidaꝝ regem inter
feciſſet ex eius capite ſcutellã iauratã ꝯficere fecit quã ꝛ ſecũ vbiqȝ deferri p̃cepit: ac ſic de illa filiã ſuã bibe

re cōpulit: Que iiuria cū mulieri nimiū inheſiſſet: de illo vltionē ſuſcipere ſtatuit. Erat tū in exercitu Al-
boyni Helmechildus lōgobardus moribus ⁊ forma pſtātiſſimus vir etiā nobiliſſimus ⁊ armis exercita-
tiſſimus q cū Roſimūde ancilla cōſuetudinē habere cōſueuerat: huic aliquādo Roſimūda ꝑ ancilla ſe ſup
poſuit: Quod cū Roſimūda feciſſet qs eēt apparuit: ⁊ ad occidēdū regē ſub ſpe regni īpulit. Obtrūcato
itaqȝ rege cū regina eū regē loco mariti cōſtituere vellet: Lōgobardi re cognita recuſarūt: ⁊ ambos occiſo
res interficē ſtatuerūt: Qd cū didiciſſet regina ſtati cum adultero ⁊ Alſiunda eius filia: ac multa pecunia
Rauenā ad lōginū exarchū ꝯfugit: vbi ñ ita mlto poſt: referēte paulo hiſtorico ſeipos inicē veneo ſuſtulē.
¶ Exarchatus dignitas hic incipit.
570 ¶ Longinus grecus pmus Italie exarchus: hoc āno poſt captā vniuerſam ferme Italiā: ac vniuerſalem
magratus dignitatē ſuſcipiēs regnauit ī Rauena annis.xi. Hic qppe cū ſupioribus diebus a Juſtino im-
peratore in Italiā miſſus fuiſſet: hoc tpe in Rauena ⁊ aliqbus venetie ꝓuīcie ciuitatibus a lōgobardis re
ſeruatis q̄ nūc vſqȝ quelibet de p ſe ſuo magiſtratu gubernata fuerat: hunc nouū magiſtratus modū intro
duxit: quē qdē Exarchatū appellauit: q tanq̄ Egyptiorū Dynaſtia ſummus Italie magiſtratus interpta
tur. Hic itaqȝ ex Roma Rauenā veniēs ibidē tanq̄ rex ſe cōtinuit: nec deinceps Romā adire voluit pp q̄
Roma poſt Baſiliū cōſulē q cū Narſete cōſul fuerat vnq̄ cōſulē: aut Senatum habere ꝓmeruit: Sed per
ducē ab eodē Exarcho ex Rauena miſſo ipa Romana reſpubli. adminiſtrata fuit. Durauit qppe hic magi
ſtratus ferme.100.⁊.24.annis. Eoqȝ defuncto Smaragdus ſuffectus fuit.
¶ Daphon ſecundus in Italia longobardorum rex Alboyno rege opere regine obtruncato regnauit an-
no vno ⁊ menſibus ſeptem: vir quidem genere ⁊ virtute nobiliſſimus: ſed cruditate quadam infamis: hic
nanqȝ: regno ſuſcepto cum multos Romanorum nobiles ⁊ potentes interficeret eo timore nobiliſſimi
viri vrbibus deſertis p maritimas paludes cōfugiētes in Venetiaȝ ciuitatē ſe cōtulerūt: Quorū qdeȝ ad-
uentu ipa veneta ciuitas icremētū maximū ſuſcepit: Hic itaqȝ forū Cornelij ciuitatē a Narſete Eunucho
dirutā ⁊ ſolo equatā reedificauit: ⁊ Jmolā vrbē appellauit: hoc ideo feciſſe dr: vt inde Rauenates vexare
poſſet: Hic ēt cū ſtrenuus heēt rex latinā regionē ſeu ꝓuinciā ſuo adiecit impio: Cūqȝ ēt in ſuos nimiū ſe
uiret: ⁊ multos ac multos exilio dānaret a puero obſequij ſui dolo ſuorū aicorū tādeȝ iugulatus fuit: Quo
mortuo lōgobardi p decē ānos ſine rege fuere: ſed triginta duces ſeu cōſiliarios ſibi creauere: Qui tanq̄
cōſules Romani multa conquiſiere: ipſi nanqȝ cāpania vniuerſa ſibi ſubiugata: atqȝ picētibus ⁊ Marſis
ſtatim ducem vnum in Spoleto ⁊ alterum in Beneuento cōſtituere.
¶ Lotharius octauus Frācorū rex Chilperici regis filius hoc āno pre defuncto Frācis regnarē cepit ⁊ re
gnauit ānis.54. Hic Tendibertum ⁊ Tendericum germanos habuit qui inter ſe diſcedentes ⁊ debellā-
tes prouincijs ſuis maximo fuere damno.
Tyberius T Iberius cōſtātinus.19. cōſtātiopolitāus ipator poſt Juſtinū iuniorē ipauit ānis.7. Hūc Ju
ſtinus ipe adoptauerat ī filiū: ⁊ multo añ q̄ amēs efficeret auguſtū appellauerat: ⁊ qdē meri 5770
to: cū ī eo oia eēnt ornamēta q̄ optio pncipi ꝯuēire videbant. Erat. n. tū oī vtute: tū clemētia:
571 iuſtitia: pietate: religiōe: ſapia: cōſtātiaqȝ ac fortitudie iſignitus. Et īter cetera xpianitatis opa
in paupes piētiſſimus ac bñficus fuit: adeo vt theſauros ſui impij larga mānu ī eos exhiberet
Ob quā cām deus illi pter ſpē tātā auri argētiqȝ cōtulit copiā: q̄tā eius regrebāt bñficia: Nā
⁊ Narſetis theſauri ei ex Italia delati fuere: diua hoc illi pn̄tāte volūtate: quos ad munificētiā ⁊ liberali-
tatē cōflatos ēt ī ſimile cōuertit opus. Hic exercitū ī pſas miſit: eoſqȝ fudit atqȝ fugauit: multā quoqȝ pdā
cū elephātis.xx. aduerſus eos triūphauit. Indeqȝ populū Ro. quoad fieri potuit ab hoſtibus defendit
⁊ q̄maxia frumēti q̄titate ex Egypto allata cū a ſeuiſſima fame liberauit: ⁊ hoc Bñdicti pōtificis interuē
tu: quē mirūimodū dilexit. Tādē extremū ſibi iminere diē pſentiēs Mauritiū gnē Cappadocē generum
ſuū virū vt iqȝ ſtrenuuȝ ad impiū ex Sophie auguſte ꝯſilio euexit: Quo cōfirmato paulopoſt ī pace quieuit.
Pp.64. B Enedictus pmus papa natiōe Ro. pre Bōifacio poſt Joānē pōtificē ſedit ānis.4.m̄.vno ⁊
diebus.28. Vir ſane optimus ⁊ tāto honore dignus: q ⁊ italie ⁊ pſerti Rome fame laboranti 5776
vna cū Tyberio auguſto ſubuēit. Maximā. n. frumēti q̄titatē ab Egypto aduehēs vrbē ipaȝ
577 ab icdia ꝯſūptā releuauit. Verū pauloposſt ex ſollicitudie ac dolorē quē ī vrbis calamitatibus
ac totius italie ab lōgobardorū vexatōibus ꝯxerat mortē obijt. In cuius tūba ſic ſcriptū tradūt.
Magna tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutum titulus o decus atqȝ dolor. In eius autem morte ſedes vacauit menſes.2.⁊ dies.x.
Mauri tius. M Auritius Tyberij pdicti gener.20. ꝯſtātiopolitāus ipator poſt tyberiū ſocerū ſuū: ipauit ānis.20.
qlȝ gnē capadox eēt ipiū tñ ob aī vtutē ⁊ ī rebus gerēdis ſtrenuitatē merito ſuſcepit: q cū pmū ī-
periū ſuſcepiſſet Armēos ⁊ pſas p pfectos ſuos debellauit: verū cū poſtea ꝯ btiſſimū Greg. ſediti
ones ſuſcitaſſet: ⁊ lōgobardos ꝯ eūdē Romāoſqȝ cōcitaſſet multis ēt iiurijs eccleſiā dei pturbaſſet 5777
578 diuo tādē opāte ꝯſilio: ñ ſpōte tñ ſȝ coacte pnia ductus cū greg. pacē ꝯponēs mitius agē cepit q̄ itellexe
rat āgelū quēdā mōachi hitu idutū ſtrictū gladiū ī mān tenētē ī ꝯſtātiopolitāo foro clamaſſe ipatorē breui
gladio moriturū: hoc idē eius ſomniū cōfirmauit: quo ſe: vxorēqȝ ac liberos cedi vidit. Interiȝ vero mili
tes eius ſuis ſtipendijs fraudati Phocam centurionem imperatorē creant: ⁊ ipſum Mauritiuȝ propter
auaritiaȝ in ſuorum odium prolapſum vna cū vxore ac liberis omnibus obtruncant.

Papa.65.

5781 Pelagius.2.papa natõe Ro.pře Uigeldo poſt Bñdictũ põtificẽ ſedit ãniſ.x.mẽ.2.⁊ diebuſ.x.
Hic cũ abſq; pncipis iuſſu pter ꝯſuetudinẽ ordiatus eẽt põtifex timẽſ ſibi Grego. mõachũ vi
rũ approbatũ Cõſtãtiopo. ad placãdũ ĩpatorẽ miſit q eo accedẽs oĩa ex põtificis ſnĩa apõ im 582
patorẽ pfecit:atq; ibi moraliũ librofi Job ꝯpoſuit:⁊ Eutbiciũ eiuſdẽ vrbis epz ita Auguſto
pſente diſputando cõuicit:vt oĩa que male de reſurrectiõe ſenſerat retractare coactus fuerit.
Ipſe eni Eutbicius multa de eo articulo cõtra Orthodoxã fidẽ exponebat. Pelagius autem
hic poſtea q̃ Hermetis martyris cemiteriũ ⁊ ſancti Laurẽtij baſilicã a fundamẽtis extruxiſſet ⁊ ipſuz gre
gorium rogatu populi Romãi ad vrbẽ reduxiſſet peſtilentia:que cum maxie totã vexabat Italiam: con
ſumptus eſt:⁊ in vaticano ſepultus. Et tunc ceſſauit epiſcopatus menſes ſex ⁊ dies.26.

Uiri doctrinis excellentes.

Gregorius mõachus Romanus poſtmodũ maximus põtifex diui ingenij:magneq; auctoritat⁊ ⁊ gratie vir his tpibus ob pbitatẽ ⁊ ſcitatẽ maxĩo in pciobitus fuit: q ⁊ multa tũ Cõſtãtiopoli:tũq; Rome ⁊ ante papatũ:⁊ ĩ ipo papatu p xpiana religiõe ad multoꝝ eruditionẽ edidit opa:⁊ pcipue ea q̃ ſubiecta ſunt.

Moraliuz in Job li.35.incipit: Reuerẽdiſſiomo ac ſciſſimo. Super Ezechielem partes duas:pma
Dialogorũ ad Petrum li.4.Quadam die dum: incipit:Deus prophetie:ſecunda
Paſtoralium li.i.Paſtoris cure:incipit: Quia multiſ curis
Item Regiſtrum li.i.Et Omelias quadragintaduas: ⁊ quedam alia.

Honoratus Mediolanẽſis epiſcopus:vir eloquẽtia ⁊ ſanctitate ornatus: p hoc tpš floruit: ⁊ nõnulla in diuis ſcripturis cõpoſuit:Qui cũ alboyni lõgobardorũ regis ĩpetũ expaueſceret:eccleſiã ſuã ad tpš deſeruit:⁊ ad Genuẽſem vrbẽ confugit:Hũc autem diuus Grego.in libro dyalogoꝝ multis effert preconijs.

Artharis fluuius tertius lõgobardorũ rex hoc anno poſteaq̃ lõgobardi decẽ ãnis ſine rege ſtetiſſent: ab eiſdẽ creatus rex regnauit ãnis ſeptẽ.Hic Daphonis predicti regis filius fuit:quẽ lõgobardi Flauiuz
cognoĩauere:q licet adoleſcẽs rex ſublimatus fuerit:multis tamẽ editis facinoribus laudes ingẽtes pme 583
ruit:⁊ eas ob res oẽs lõgobardoꝝ duces dimidiã pecũiarũ ſuarũ ptẽ ei obtulere: hic pharã oppidũ non ignobile ĩ Abdue flumis ripis cõdidit:ac Brixellũ ciuitatẽ in margĩe padi poſitaz obſedit ⁊ debellauit: ac tãdẽ ſolo equauit:Sed ⁊ frãcoꝝ regẽ cũ ĩgẽti multitudĩe ipoꝝ atq; germãoꝝ deuicit ac ex italia fugauit:q̃ qdẽ elatus victoria ad ſiculũ fretũ oĩa cõgſiuit.ac multas alias Italie ciuitates ĩ ſuã ptãtẽ redegit:ideq; ⁊ Frãcilionẽ Romanũ ducẽ ex Como ciuitate cumacinaq; ĩſula q̃ ĩ lacu lario erat expulit: ⁊ ĩgẽtes inde diuitias ſuſtulit:q̃ ditatus pda ſtati Theodelidã Garibaldi Bauaroꝝ regis filiã xpianiſſimã duxit vxorez Quãobrẽ Chilpericus frãcoꝝ rex:q huic Arthari ĩimiciſſimus erat:ĩ bauarũ furẽs eũ ĩopinate aggreditur:⁊ ex Bauaria expulit:q relicto regno cũ filia Theodelinda in Italiã ad generũ fugit: Huic tamen Gandulphus Bergomẽſiũ dux ⁊ Uulpharis Taruiſinus atq; alij plures Lõgobardoꝝ duces poſtea nimium aduerſari ceperunt:Quibus pacatis eo anno quo Theodelindã duxit vxorem defunctus eſt.

Regorius magnus papa eius nois pmus natiõe Ro.pře gordiano viro Senatorio poſt pela
lagiũ põtificẽ ſedit ãnis.iz.menſi.6.⁊ diebus.x.doctor qdẽ eruditiſſimus:humillimuſq; atq; Pap.66.
ſciſſimus q pmus oĩum põtificũ ſe ſuũ ſeruoꝝ dei noĩauit ac ſcripſit.Hic:vt dictũ ẽ pmo mo
5791 nachus ⁊ leuita exñs põtificale munus ĩ multa rerum pturbatione tãdez ĩuitus ſuſcepit:ĩ quo
ſane ita vixit:vt vſq; ad tpa nr̃a neminẽ ex ſucceſſoribus habuerit parẽ:ne dũ ſupiorẽ vl' ſcita 592
te vite vel diligẽtia in rebus agẽdis vel doctrĩa ⁊ ſcriptis. Eapp merito terreſtris ãgelus vocari pmeruit.Hic itaq; ſuſcepta dignitate ſynodũ apud ſanctũ petrũ.4.⁊.20.epoꝝ habuit: ĩ q̃ qdẽ: Gratiano teſtãte:multa ſuſtulit q̃ nocitura erãt:⁊ multa edidit q̃ pfutura fidei nr̃e videbãtur: ⁊ pſerti q̃ ſubiecta ſunt ordiauit. In ea qppe ſynodo pmo.4.cõcilia.ſ. Nicenũ:cõſtãtinopolitanũ:epheſinũ ⁊ calcidonẽſe decreto publico approbauit ⁊ cõfirmauit:necnõ ⁊ qntũ veneratus ẽ:vt hẽmuſ in canõe.xv.di.c. Sicut ſancti euãgelij.Uetuit itẽ eo ĩ cõcilio vt nullus bigamus ordiaret̃ pſbyter.33.di.c.Maritũ duaꝝ.Statuit etiam vt epš ſemel dũtaxat ꝯſecraret̃.68.di c.Sicut ſemel.Prohibuit ĩſup xpianis audire miſſam pſbyteri cõcubinarij.8.di.c.Si q ſunt:vetuit ẽt ĩ vna cadẽq; puĩcia duos eẽ metropolitanos.ioi.di.c.Peruẽit.Cõceſſit quoq; ſacerdotibus a ppl'o accuſat⁊ ſuã poſſe ĩnocẽtiã iuramẽto affirmare.2.q.5.c.Preſbyter.Mãdauit pterea vltimã defuncti voluntatẽ modis oĩbus obſeruari dbere.iz.q.i.c.Uolũtas vltĩa.Uetuit ẽt mulieribus mõachoꝝ monaſteria introire ⁊ eoꝝ cõmatres fieri poſſe.18.q.2.c.Peruẽit. Addidit deniq; quadrageſimali ieiunio.4.dies:pmo vz q̃rtã qntã ſextã ferias ⁊ ſabbatũ: vt hř d ꝯſe.di.v.c.Quadrageſimaz ĩtroitũq; miſſe cũ vno vſu alicuius pſalmi ordiauit.eius etiã ĩuẽtũ fuit vt nouies kyrieleiſon diceret̃ ⁊ alleluya ⁊ offertoriũ:ac poſtcõiõnẽ caneret̃:idẽ ſimiliter ĩ canõe addidit:dieſq; nr̃os ĩ ſua pace diſpõat: mãdauit rurſus ĩ pncipio oĩum horarũ canõicarũ Deus ĩ adiutoriũ meũ ĩtẽde cũ Gloria přĩ ⁊ filio dici debeř Supplicatõeſq; maiores pp peſtẽ ſedãdã:atq; ſtatões p maiori parte ĩſtituit:Quid plura:oẽm eccleſiaſtici officij ĩſtitutionẽ ipe ſciſſimuſ põtifex ĩſtituit ⁊ approbauit:ipe quoq; adhuc mõachuſ ĩ Sicilia ſex mõaſteria ex pr̃nis facultatibus edificauit domũ' ĩſup ſuã Rome religiõi dedicauit ipe ẽt Traianũ ĩmpatorem ab ĩferno liberauit.paupes pterea in domũ paternã vndiq; cõfluẽtes excepit:⁊ in vita ciboq; ac potu ſemper miſtrauit.Fuit deniq; vir hic oĩ laude digniſſimus:ſi vitã:ſi mores:doctrinãq; atq; mores ĩſpicias ⁊ tũ in diuis rebus ac in hũanis pſpicias:Hic quoq; anglos omnes per quoſdaz probatiſſimos mõachos

ad fidē xp̄i conuertit: ⁊ veſegothas hereticos ad veritatis vnionē reduxit. Confirmata deniqꝫ hoc pacto
ex oī parte eccleſia: ſanctiſſimus hic Gregorius ſecūdo Phoce imꝑatoris anno migrauit ad dominū: cu-
ius corpus in diui petri baſilica oībus collachrymantibus. 4. idus Martij ſepultum fuit: atqꝫ eo die eius
natale celebratur. Eoqꝫ mortuo ſedes vacauit menſibus quinqꝫ ⁊ diebus. 19.

Ho de tunica dn̄i ihu xp̄i.

¶ Tunica incōſutilis dn̄i noſtri Jeſu xp̄i a btā virgine Maria cōfecta tēpeſtate hac nō procul ab Hieruſa
lem in Saphat oppido ab ep̄is Gregorio anthiocheno Thomaqꝫ hieroſolymitāo: ac Joāne cōſtantino-
politano in quadā archa marmorea eo loci appoſita icorrupta ⁊ imaculata inuēta fuit: Qua ſuſcepta maxi
mo in ꝑcio hita fuit: q ip̄am ſuſcipiētes Hieroſolymā detulerūt: ⁊ in eburnea arca collocauerunt. hec ipſa
ē q̄ in morte dn̄i: vt ſacra euāgelij hꝫ hiſtoria: vni militū obtigit. Quid poſtea d ip̄a geſtuꝫ fuerit nō habeo.

¶ Hermigildus qdaꝫ veſegotharū ⁊ Hiſpaniarū regis filius ꝑ id tp̄s a patre Leuugildo rege carcere in-
truditur: ⁊ paulopoſt iniqſſime interficit: eo ꝙ Leandri hiſpalēſis ep̄i viri ſanctiſſimi ꝑdicatiōibuſ ab ar
riana ipietate ad verā catholicāqꝫ fidē cōuerſus fuiſſet: Nā cū Leāder ip̄e Hermigildū cōuertiſſet ⁊ ip̄ꝫ
catholicū declaraſſet: pater ira cōmotus Leādrū pōtificē multis incōmodis ⁊ iniurijs affecit: ⁊ filiū ip̄m
cōſtātiſſimū tandē interfecit. Sed ⁊ ip̄e pater paulopoſt in egritudinē ꝑlapſus Leādrū reduxit: ⁊ de iniu
ria atqꝫ peccato veniā poſtulauit: ⁊ Ricardū ſꝫ filiū regē ꝯſtituēs catholicū ⁊ verꝝ xp̄ianū effici ꝓcurauit.

¶ Auguſtinus ⁊ Miletus optimi mōachi natiōe Romāi ⁊ angloꝝ ep̄i atqꝫ apoſtoli his tp̄ibus in ꝑcio ha
593 biti a btō Grego. pōtifice maxio ob ꝓbitatē atqꝫ doctrinā in Britāniā cū quibuſdam alijs ꝓbatiſſimiſ mo
nachis mittūtur: vbi deo auxiliāte ⁊ mōitis ac efficaciſſimis ꝑdicatiōibus totā illā inſulā ad xp̄i fidē tādeꝫ
perduxere: ibidem demū ſenio confecti non ſine magna ſanctitatis opinione in domino quieuere ⁊ cum
ſancti fuerint habiti: eorum feſta ſeptimo calendas Julij celebrantur.

¶ Agilulphus quartus Lōgobardoꝝ rex poſt Arthariꝫ regē ſuꝑ Lōgobardos regnauit annis. 21. Mor
tuo nāqꝫ Arthari rege ꝑdicto: cū lōgobardi de electiōe futuri regis diu diſcordes fuiſſent tādem ita cōue-
nerūt vt ille ex lōgobardis hr̄etur rex quē Theodelinda ſibi in virū ſuū deligeret: q̄ ſtati hūc Agilulphuꝫ
Thaurini ducē virū vtiqꝫ bellicoſiſſimū: ⁊ prudētia formaqꝫ egregiū ſibi maritū ⁊ lōgobardis regem de-
clarauit: Qui regno ſuſcepto cōfeſtim cū Cacano hunnoꝝ rege pacē firmauit: ip̄o eā ꝑ legatos ex Pano-
nia poſtulāte. Sequēti deinde āno (Tridētinoꝝ etiam duce intercedēte) ſimiliter cū francoꝝ rege pacē cō
poſuit: poſtea Munulphū inſule ſancti Juliani ducē ⁊ Zanguilphū Veronēſiū ac Gayndulphuꝫ Bergo
mēſiū duces: qbus tertio iā ꝑpcerat: ſuꝑatos interemit: rebuſqꝫ pacatis bellū cōtra Romanos ſuſcepit: ⁊
oppidis circūquaqꝫ captis Romā ꝑ ānū obſedit ⁊ multas illi clades intulit: Quo in tēpore ꝫotuſ Beneuē
tanus dux eius auxilio fretus vna cū rege ip̄o: rupt(induciJſ: caſſinēſe mōaſteriū iuxta Benedicti prophe
tiam iuaſit: ⁊ oībus rebus direptis illū a fundamētis penitus euertit: poſtmodū in patauinos duxit: ⁊ vr-
bem vallo tātū ⁊ foſſa ſine menibus munitā obſedit. Et cū a Totilla rege ip̄a ciuitas fuiſſet diruta: hēbat
oīa edificia ex lignoꝝ mā fabrefacta ꝙ cernētes lōgobardi ignē mittētes vrbē prorſus exuſſerūt: Jdqꝫ in
mōte Silicis oppido fecerūt. His geſtis Agilulphus: cuꝫ didiciſſet eius filiā ac Generum noīe Godeſtal
dū apud Parmā ciuitatē a Gallinico Romanorū ꝑfecto fuiſſe captos ⁊ Cōſtantinopoli miſſos: contra-
ctis vndiqꝫ copijs Cremonā venit: ⁊ eā obſedit: ac expugnatā tandē cepit: Qua capta ⁊ direpta vſqꝫ id ſo
lū demoliri fecit. Pariqꝫ mō Mātuā expugnās eā ſine muris dereliqt: Tādeꝫ ⁊ hūc beatus Gregorius
papa ꝑ interceſſionē Theodolinde religioſiſſime regine cui dyalogoꝝ libroſ ſcripſerat cōuertit: Qui omiſ
ſis idolis xp̄i fidē cū oībus lōgobardis ſuis cōplexus ē: ⁊ oīa eccleſiaſticoꝝ bōa ablata reſtituit: ⁊ ad labeꝫ
diluendā eccleſias multas: pluriaqꝫ mōaſteria ſua impēſa fabricauit: ⁊ apud Modocciā inſigne oppiduꝫ
in honorem beati Joānis baptiſte celeberrimum templum ingēti impenſa fabricauit. Eo deniqꝫ vita fun
cto Adoaldum puerulum filium cū Theodelinda matre ⁊ regina ſucceſſorem reliquit.

¶ Theodelindā aūt reginā eius vxorē Bauaroꝝ regis filiā generoſitate ⁊ ſanguis claritate inclitam fuiſſe
cōſtat: que ⁊ſi in ꝑmordio regni ſui etate iuuenis: formaqꝫ ſpectabilis: ac diuitijs abūdans fuerit moribus
tamē ⁊ caſtitate: prudētia: eloquētia ac religiōe cōſpicua fuit. Cuius qdem v̄tutibus commotus btūs Gre
gorius: eidē dyalogorū libros cōpoſuit atqꝫ miſit: cuius lectiōe ip̄a mota: Agilulphi animū ad religioneꝫ
⁊ ad pacē cū oībus longobardis cōuertit: ⁊ mores vitāqꝫ eorū mirabiliter cōpoſuit. Sicqꝫ hec religioſiſſi-
ma ac chriſtianiſſima femina multorū honorū cā fuit. Hec qppe ꝑter reliqua pietatis opa monaſteriū cele
berrimū in honorem ſancti Colūbani abbatis apud Bobiū ciuitatē ſuꝑbiſſimis edificijs ſua impenſa cō
didit: ⁊ plurios fundos eidē aſſignauit. Alia quoqꝫ mōaſteria ⁊ templa ⁊ ꝙmaxie apud Modoetiā agri
mediolanēſis oppidū in honorē ſancti Joānis baptiſte a fundamētis erexit: quā ⁊ predijs: alijſqꝫ vaſis
aureis argēteiſqꝫ plurimis adhuc extantibus exornauit: in qua qdem baſilica corpus ſuū ſepeliri manda-
uit: ⁊ ex illo ac deiceps ꝑp mulieris exēplū lōgobardi nr̄i oēs ioānē baptiſtā i patronū ꝑcipuuꝫ ſuſceperūt.

¶ Romanus patricius cōſtātinopolitanus tertius Jtalie Exarchuſ hoc āno poſt Smaragdum a Mauri
tio imperatore cū ingēti multitudine Rauenā miſſus regnauit anno vno: Qui cū applicuiſſet ſtatim Pa
tauio ⁊ Cremona ac Mantua: a longobardis pene deſtructis: inſtauratis ⁊ munitis cū omnibus copijs
Romā prexit: vbi lōgobardis ſtrage inflicta multas ciuitates atqꝫ oppida recuperauit poſtea in omnem
libidinē ꝑlapſus tāqꝫ v̄tutis ꝑſtine ⁊ igenij iméor factus cū lōgobardis ſentire cepit: nec Romanos am-
plius defenſare curauit: Sed eodem anno cū ignominia mortuus Gallinicum habuit ſucceſſorem.

¶ Gallinicus itaqȝ quartus Exarchus Romão ſuffectus pfuit ãnis duobus: hũc virũ bonũ ⁊ ꝯ lõgobar-
dos aiatũ fuiſſe tradũt. Sed cũ res neglectas videret Grego. põtificis ſuaſu cũ eis pacez ⁊ inducias fecit.
Cũqȝ poſtea ruptis iducijs Parmã vrbẽ inuaſiſſet: ⁊ Agilulphi regis filiã cũ viro noĩe Godeſtaldo cepiſ
ſet: cõſtantinopoliqȝ miſiſſet agilulphus ira ſuccẽſus Sclauos in auxiliũ euocat ⁊ cõtra Romanos impla
cabile bellũ ſuſcipit: ⁊ oppida multa: multaſqȝ vrbes euertit: eoqȝ ãno gallinicus hic morte deficiẽs Sma-
ragdus rurſus a Mauritio imperatore Italie Exarchus mittitur.

¶ Prodigia multa: ⁊ qdẽ horrenda tẽpeſtate hac in grecia apparuere q̃ ſane futuras Mahumeti calamita
tes pdẽdere videbãtur. Nam vno ⁊ eodem ãno cometes perlucidus Bizãtij viſus fuit: ⁊ puer quadrupes
natus: necnõ ⁊ apd iſulã Delõ duo maria mõſtra oĩo hũanã ſpẽz hñtia viſa ſunt: ⁊ alia mlta hicide ꝯſimilia
apparure.

¶ Mahumetis vita.

¶ Mahumetes: alias mahumetus genere arabs pſeudo pֺpheta q poſtea tanq̃ magnus: imo falſus dei p
pheta ſarracenis leges dedit hoc ãno i Arabia regiõe ex nobili pre gẽtili: mre vo hebrea hiſmaelitici gene 595
ris naſcit: Qui poſtmodũ adultus factus cũ eẽt annoꝝ vigitiocto maximũ in xpianos excitauit incẽdiuȝ
nã cũ verſutus ⁊ acris ingenij eẽt vir ac int xpianos diu cõuerſatus oĩuȝqȝ ſectas ⁊ leges cognoſceret: no
uã quãdaȝ ⁊ nephãdã ſuperinduxit ſupſtitionẽ: qua ppe modũ noſtra extincta eſt religio: auſus eſt etiaȝ in
genti cõparato exercitu arabuȝ ⁊ perſaꝝ romani impij fines infeſtare: ⁊ alexãdriã: atqȝ alias egypti ciui-
tates ſibi ſubiicere: ſed eius motus p heracliũ ipatorẽ cito repſſi fuerũt. exinde ad veroꝝ prophetaꝝ imita
tionez pſonã in ſe loquẽtis dei aſſumpſit: ſic premittẽs i libris quos cõdidit locutus eſt dñs ad mahumetuȝ
pphetã ſuũ dicẽs: vt ſic vel diuine auctoritatis pondus habere crederet: qd ab eodẽ ſeductore ꝯfigebat. Cũ
que nõ tñ ſubacti populi: ſed etiã longinq ad eũ cõfluerent accẽſus libidine latius dominãdi ſub ſue religi-
onis pretextu propagãde tãq̃ ex dei precepto finitimas inuaſit gẽtes: ⁊ aſtu efficiẽs qd armis non poterat.
vnde cũ egyptũ: libyã: arabiã: ſyriãqȝ totã ſubegiſſet: ⁊ vt religioſior videret ſubiectos populos pprijs ri-
tibus abiectis i ſuã ſupſtitionẽ attraxit: paganis qdem idolatriã inhibens: iudeis iuxta ritũ eorũdẽ circun-
ciſionẽ cõceſſit. Nouas deinde quaſdaȝ leges de ſuo cõfinxit: teſtimonia de vtroqȝ teſtamẽto adhibens q̃s
ſaraceni ⁊ turchi vſqȝ hodie ſuas leges appellãt: vnde ſecũdũ iudeoꝝ ritũ ſaracenos iuſſit circũcidi: ⁊ ſuil-
le carnis eſum ſuis ſequacibus interdixit. Et ad imitãdos quoqȝ chriſtianos crebras lauationes ſeu ablu-
tiones mẽbroꝝ tanq̃ baptiſma pro delictoꝝ expiatione fieri inſtituit. Et vt ſeductos ita populos fortius ſi
bi irretiret: ſtatuit pro lege qd nouerat hoĩ placere. ſ. q homo tot vxores ac cõcubinas habere poſſet quot
facultatibus ſuis alere poſſet. Vxores ẽt vſque ad quaternariũ numeꝝ de ppria cognatione ſumere: ⁊ vſ-
quater repudiare: rurſuſqȝ reſumere permiſit. Emptitias viro ſiue captiuas quot vellet quiſque hre cõcu-
cubinas: ⁊ eas qñcunqȝ uẽdere liceret: niſi illaꝝ aliquã grauidã reddidiſſet. Sobrietatẽ tñ i cibo potuqȝ ſã
ciuit: vini quoqȝ vſum preter q̃ in certis quibuſdã ⁊ ſolẽnibus diebus interdixit. Unũ deũ oĩpotentẽ oĩuȝ
creatorẽ coli ⁊ honorari mãdauit: aſſerens moiſen ⁊ Joãnez baptiſtã magnos dei fuiſſe pphãs: Sed chri
ſtũ oĩum prophãrum maximũ: quippe q diuina virtute nõ humano ſemĩe d virgine maria ortũ fuiſſe dice
bat. hic itaqȝ mahumetus cũ (vt ita dixerim) ſex annos ita regnaſſet poſt multa adulteria: ⁊ ebrietates: alia
qȝ ſcelera ãno dñi. 632. etatis vero ſue. 34. mortẽ obijt. Cuius corpus apud mechã ſepultũ ab oĩbus maxi
ma in precio nũc vſqȝ hitũ eſt. Eoqȝ mortuo principatũ inijt quidam noĩe calipha: cui ſucceſſit Acali: quo
expulſo regnauit Ali: ꝯtra quem eo q ſuperſtitioſus eſſet nouũ cayphem egyptij ſibi ducem creauerunt.
Qui ordo vſqȝ in hodiernũ diem apud ſaracenos ſeruatur.

¶ Alcoranum aũt librũ ipſe mahumetus auxilio Joãnis anthiocheni heretici ſergiqȝ Arriani: ac ẽt cuiuſ-
dã iudei aſtronomi cõpoſuiſſe dr. In quo quidez predicta oĩa ⁊ alia multa p lege deſcripſit: falſa quibuſdã
veris imiſcẽdo aſſerẽſqȝ chriſtũ ad celos eleuatũ: ſed nõ occiſuȝ. Dixitqȝ preterea iudã proditorẽ duȝ xpm
iudei quererẽt in ſpelũca i ſimilitudĩe chriſti mutatũ ⁊ loco eius crucifixũ. Per ſingulos quoqȝ ãnos ſuos
ſequaces domũ dei: q̃ eſt in mecha: ſi poſſent adire oĩo iuſſit. Quo ꝯueniẽtes circuire deberẽt cũ ſimilibus
veſtibus induti: ⁊ lapides p media foramina parietũ tãq̃ diabolũ lapidãdo iactare. Ipſã eiȝ domũ abraã
pro filijs ſuis potiſſimuȝ hiſmaelitis orõnis cã cõſtruxiſſe dicebat: in eo quoqȝ alcorani libro legem tulit vt
qui cum adultera deprehenſus fuiſſet ſtatim lapidaret. cũ ſoluta aũt octoginta verberibus plecteret. Vo-
luitqȝ vt fur prima ⁊ ſecũda vice tantũ verberibus cederet. tertia vero manus. quarta deniqȝ pedes eidẽ p̃
ciderẽt. His ãt qui hec ⁊ alia legis ſue precepta ſeruarẽt: vt aſſeruit dñs pmiſit paradiſuȝ: vȝ delitiaꝝ ortũ
vbi nulla intẽperies: vbi nulla incõmodi aut mali afflictio: ſed oĩum delitiaꝝ fruitio pfecta erit. Nã ibidem
optati cibi ad vota ſuccedent: pulcherrimaſqȝ veſtes ad amictum: ⁊ virgines ad cõplexum angeli pulcher
5797 rimi illi miniſtrabãt: his autem qui legem ipſam contenderent gehenaȝ ⁊ infernũ cõminatus eſt. Phoca

Phoca. 21. cõſtantinopolitanus impator poſt Mauritiũ impator factus impauit ãnis. 13. Hic
cũ centurio eẽt militari tumultu auguſtus creatus: Mauritiũ pdictũ cũ Theodoſio Tybe- 598
rio cõſtãtino ⁊ aduocato filijs alijſqȝ cõplurimis apud calcidonẽ interfecit. Veniẽſqȝ conſtã
tinopoli ut imperator receptus magnaȝ de ſe ſpeȝ prebuit Rome quoqȝ declaratus ſtatiȝ ſuã
⁊ vxoris ſue leontie imagines in oratorio ſci Ceſarij inter alioꝝ auguſtoꝝ imagines cũ ſum-
mo gaudio collocauere. Sȝ reꝝ exitus multoꝝ fefellit opinionẽ q ſue future ſegniciei pſagi
um nomẽ accepit. Nã ſicut plinius nono nãlis hiſtorie libro ait phoca vitulus marinus noiat q pceteris

aialibus grauiſſimo ſōno premit̃: quo ſenſiſſe videt̃ Juuenalis cū ait pro re magna ī tertia ſatyra: Eripiūt ſomno druſo vitulisqꝫ marinis. Tante eiꝫ ſomnolētie ⁊ pigritie iſte Phoca fuit: vt perſaꝝ rex Coſdra Romanoꝝ prouincias grauiſſimis prelijs oppreſſerit: ipſamqꝫ ſanctā crucē e hieruſalem abſtulerit: captāqꝫ vrbem xpianoꝝ tēpla prophanauerit: ⁊ diripuerit: ⁊ Zachariam virū ſanctiſſimuꝫ eiuſdē ciuitatis patriarchā captiuū abduxerit. Quas ob res cū ēt phoca in ſuos maxime deſeuiret: ⁊ ipiū eius negligētia indies deperiret. Senatus eius homicidia nō ſuſtinens ad heracliū patriciū in aphricā mittit rogās vt heracliū filiū contra phocā impatorē mittat. Quod et ſtati adipletū ē. Nā heraclius ipſe nauigio cōſtātinopoli veniēs ſubito phocā deuicit: ⁊ cepit: quo capto primo eidem manus ⁊ pedes obtruncauit: ⁊ poſtea cum lapide ad collum in mare demerſit.

Ho de hons(?) de campanis.

Sauinianus papa cuius pria ignorat̃: poſt Gregoriū ſcūs pōtifex ſedit anno vno menſibus. v.
Papa. 67 ⁊ diebus. ix. hic ſtatuit: vt hore diei cū cāpanis pulſarētur i eccleſijs diſtiguerēturqꝫ officij grā
⁊ vt lāpades accenſe ꝯtinue i tēplis retinerēt̃. veꝝ cū geſtis optimis beati gre. aliqͣtulū aduer 5804
605 ſaret̃: eo ꝙ i ſuo pōtificatu fames plurimū inualuiſſet: iſtarētqꝫ paupcres: vt Gre. pietatē emularet̃. Nil aliud reſpodiſſe fertur: ꝙ greg. popularē famā affectātē eccleſie pr̄imoniū largitiōibus diſſipaſſe. Tāta inſup ira atqꝫ inuidia erga greg. exarſit: vt eius libros exuri tētauerit. vnde ⁊ beatus greg. eidē p viſuꝫ apparuit: ⁊ cū ter dure redarguit. quartoqꝫ cū ſe corrigere nollet ab codē i capite pcuſſus expirauit. Cuius qdē cadauer veluti infamis ad pōtē miluū delatū iquadā baſilica petri ſepelitur. Et iō ētius pōtificū hitus ē q culpabili morte dānatus ſit. ⁊ tūc ceſſauit papatus men. x. ⁊ dies. xx.

Bonifacius. 3. papa natiōe Ro. poſt Sauinianū pōtificē ſedit mſi. viii. ⁊ diebus. xxviii. Vir ſa-
Papa 68 cerdotio ſatis dignus q ⁊ Gratiano teſtāte ſynodo hita inſtituit ne qs ſub anathematis pena in 5806
locū de mortui pōtificis: aut epī ſubrogaret̃: niſi tertia ſaltē poſt eius obitū die: vt hēmus i cañ.
607 79. di. c. Nullū. Cōſtituitqꝫ vt nitidus pannus: qō corporale dr̃ ſup altari i ꝯſecratiōe ſēp a ſacerdote poneret̃ ū ꝯſe. di. i. Hic ēt cōſtātinopolitanū priarchā cōpeſcuit ſe ſe principē appellātē iubēte phoca: vt Romane eccleſie obtēparet. xxii. di. c. Renouātes. ac ſic tandeꝫ e viuis diſcedēſ i baſilica petri ſepelit̃. ⁊ tunc vacauit ſedes menſem vnum ⁊ dies ſex.

Nō de corpalib.

Bonifacius quartus papa natiōe marſus ū ciuitate taleria pr̄e Joāne medico poſt bonifaciū p̄-
Papa 69 dictū pōtifex factus ſedit āuis ſex menſibus octo: ⁊ diebus. xij. Hic tēplū ſcē marie rotūde: qō 5807
veteres pātheon appellabāt a Phoca impatore ipetrauit ꝙ ⁊ eiectis prius gētiū ſimulachris. 4
608 idus maij i honore beate marie v̄ginis oiumqꝫ ſcōꝝ martyrū ꝯſecrauit: quo facto ēt paternaꝫ domū i monaſteriū redegit: ſuoſqꝫ fūdos eidē i monachoꝝ uſuꝫ adſcripſit: qbus et p̄dicādi baptizandiqꝫ ac abſoluēdi pōtateꝫ tribuit: Quibus geſtis inde paulo poſt dieꝫ extremū clauſit: ⁊ i baſilica beati petri ſepultus fuit: ⁊ poſtmodū pp peſtē ⁊ aquāꝝ inundātiā ceſſauit epatus mē. vii. dies. xxv.

609 ¶ Cacanus hūnoꝝ ſiue bauaroꝝ rex hoc āno apud Bauaros hūnos regnū accipiēs multis ānis regnauit Qui mox maxio cōparato exercitu ex norico i italiā trāſgreſſus forꝫiulij ⁊ venetias ꝓuicias turpiter inuaſit: ac quoſdā lōgobardoꝝ p̄fectos ita ꝓfligauit vt paulū abfuerit qn forūiulij ꝓuiciā oio obtineret. Siſulphus aūt eiuſdē prouīcie dux cum eum prelio aggredi tentaſſet maximo cōflictu cōmiſſo cacanus victor euaſit. Et licet ea i pugna multos e ſuis Cacanus amiſerit: prouinciaꝫ tū inuadere ſtatuit. Rex itaqꝫ victoria parta: duceqꝫ iterfecto audiēs ducis vxorem Romildam cum filijs Rodoaldo ⁊ Grimoaldo maximis opibus in quadaꝫ forūiulij vrbe ſe concluſiſſe cupidine allectus eo cum exercitu acceſſit: vbi dum vrbem obſidens aliquando circum equitaret a Romilda duciſſa e menibus flauis criſpātibuſqꝫ capillis viſus eſt: ⁊ eius amore capta oratores eidem miſit pollicens ſe ei vrbē proditurā modo eam in vxorem duceret: quo audito ille promiſit ⁊ vrbem accepit: qua capta iſta ſtati ipſā incendit ⁊ euertit: vt vix vrbis veſtigiū cerneret̃. Romildam vero vna dūtaxat nocte ad ſe admiſit. Maneqꝫ facto velut impudicā mulierē militibus ſuis paſſiꝫ proſtituendā expoſuit. Quia diu illuſa acutum ēt palū in medio cāpi fixit: in quo quidem ⁊ ipſaꝫ Romildā p media crura cōfixit dicens. Talē maritū decet meretricē crudelē habere. Eius vero filie nō matris libidi-

nē ſꝫ caſtitatē çelantes ne ab hunnis cōtaminarētur: crudoꝝ pulloꝝ carnes inter mām̄as ſub faſcia ſibi ap-
poſuere. Que ex calorē putrefacte fetidū exhalabāt odorē: cūqꝫ eas hunni cōtingere vellent: fetorē non vo 5810
lentes ſuſtinere ab eis tanꝙ execrabiles repellebant̃. Ac ſic puelle nobiliſſime iſta aſtutia barbaroꝝ libidinē euaſere: vtile ꝓfecto ſeruande caſtitatis exemplum poſteris feminis mandantes. Cacanus auteꝫ captiuos oēs in terrā ſuā abducens ibidē puberes omnes interfecit: ⁊ pueros ſub corona vendidit.

Heraclius Heraclius. 22. conſtantinopolitanus iperator: poſt Phocā iperauit annis. 27. Hic vbi iperiuꝫ
adeptus ē magnū cōparauit exercitū: ⁊ Eleutheriū patricie gentis cubiculariū ſuū rei bellice
611 ſcientiſſimū in Italiā concitus miſit: ⁊ ipſe cōtra perſas ꝓgrediēs multas ꝓuincias a ſe occupatas recuperauit: ⁊ in ſuā prorſus poteſtatē redegit: Nā perſaꝝ ducē ſingulari certamie vin

cens interfecit ⁊ Coſdram eorum regem oppreſſit ac filium eius captū ⁊ baptizatuȝ in regnum reſtituit. Perſidē deinde ingreſſus. Turri coſdroe theſauris plenā cepit ⁊ ſpoliauit: ⁊ ipſoꝝ partē militibuſ ſuis dedit partēqȝ in reparandis tēplis que pſe dirripuerāt ac vaſtauerant deſignauit: ipſe vero alia bonuſtus preda cū ſeptē elephātis hieroſolimā rediJt: crucēqȝ dn̄i a perſis captā ſecū deferēs eodē loco vbi antea fuerat collocauit. Ob cuius rei memoriā exaltatio ſcē crucis de hic celebrari cepta ē. Zachariā quoqȝ p̄triarcham ⁊ alios captiuos in p̄riaȝ ſuā remiſit. Rediens poſt modū cōſtātinopoliȝ lr̄is ⁊ ocio delectatus ad aſtrologiā ēt ſe ꝯtulit: ⁊ impij res i ſuos duces reiJciēs luxui ſe imerſit. Mortua nāqȝ Eudoxia uxore ⁊ ptu quo cōſtātinū pepit Myrtinā ex ſorore neptē iceſtuoſo ſibi mr̄imonio copulauit. ⁊ heraclidē filiū ex ea ſuſcepit. Jlla qȝ puo tpe poſt defūcta eius ex p̄mo viro filiā adoleſcētulā ſenex accepit vxoreȝ: ⁊ vt ſcelus ſceleri adderet: qd̄ ſepe ꝯtigit i euticianā delapſus eſt hereſiȝ. Quāobrē i extremo vite tpe: vt nōnulli tradūt: ſaraceni ⁊ arabes duce mahumeto arma ſumētes ita eius duces ſuparūt vt pdita antiochia ⁊ hieroſolyma hoieȝ p̄mo felicē mox iſeliciſſimū rddiderit. veꝝ cū arabū ⁊ ſaracenoꝝ ipetū vidēt crucē dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ex hieroſolyma ꝯſtātinopoliȝ apportari fecit. Tādē theodoro p̄ricio cognomīto caliopa ad regēdā italiā exarcho miſſo morbo intercutiſ aque quā greci hydropiſin vocant diē obiJt. Et tūc maxima ipij inclinatio fuit.

D Euſdedit papa natione ro. poſt bonifaciū p̄dictū pōtificē ſedit ānis. 4. hic cū eſſet optius pa- Papa. 70
ter clerū miꝝ in modū dilexit ⁊ auxit. ⁊ tante (ſicut fert̄) ſcitatis fuit vt quēdā lebroſū ſibi obuiū
5814 ſuo oſculo ſtatiȝ liberauerit. Cōſtituit āt hic Gratiano referēte ne patrini filius puellaȝ ex ſacro 615
fōte a p̄re leuatā i vxorē ducere poſſit: vt hēmus i canone. 30. q. i. ca. Huiuſ nāqȝ tēpore multi terremotus fuere ⁊ ſcabies quedā ita ad elephātiā tēdēs: vt deformitate cognoſci hoies nō poſſēt. ObiJt deniqȝ quarto ferme pōtificatus ſui āno: ⁊ i diui petri baſilica. 6. idus nouēbriſ ſepultus ē. Quo mortuo ſedes vacauit menſem vnum diebus. xvi.

Siſebutus ueſegothaꝝ rex ricardi regis filius hoc anno regnare cepit ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū p̄mū gētilis eſſet xp̄ianus factus ſtatiȝ plurimas hiſpaniaꝝ vrbes q̄ ad Romanos defecerāt recepit: ⁊ iudeos i ſuo regno cōmorātes exhortationibus atqȝ alijs penis ad fidē chriſti tādē ꝯuertit: nec multo poſt cuȝ eſſet ſtrēnuus vir omnes hiſpaniaꝝ ciuitates Romanis abſtulit. At tum demū cōſtātinopolitani imperatores in hiſpania imperare deſierūt.

Viri diſciplinis excellentes.

Hyſidorus nr̄ poſt leādrū hiſpalenſis ep̄s: beatiqȝ gregorij pape diſcipulus his tpibus pp doctrinā: virteſqȝ ac crebra eius miracula maximo i precio vbiqȝ fuit. Qui cū eēt multaꝝ lr̄aꝝ nō mediocriter erudituſ multa ad fidē ptinētia litteris cōmendauit. Quoꝝ de numero iſta ſūt.

Ethimologiaꝝ li. xx. p̄ncipiū ē: Diſciplina adiſcende.
De ſummo bono li. 3. icipit Summum bonum.
Alegoriarum li. 3. incipit: Myſteria ſacre.
De aſtronomia li. i. Jncipit: Dn̄o ⁊ filio.
Officioꝝ li. 2. p̄n. Ea que de officicijs.
Ad ſororē florā li. 2. p̄n. Dn̄e ſcē flore.
Differētiaꝝ li. i. icipit Jnter dm̄ ⁊ dn̄ȝ.

Jtem d̄ viris illuſtribus: ⁊ vocabulis grāmatices. Hiſtoriā quoqȝ ab adā vſqȝ ad hec tpa: ac ēt lōgobardoꝝ geſta: Et quorūdā ſcōꝝ vitaſ: Breuē quoqȝ coſmographiaȝ: ⁊ de naturis reꝝ: ac ſup pētatheucū: atqȝ alia multa ⁊ pene inumerabilia. ⁊ cum ſcūs fuerit hitus eius natale. xviii. cal. feb. celebrat̄.

Joānes monachus veſegothus gerūdēſis poſtea ep̄us apud hiſpanos i luſitania ꝓuicia ortus hac tēpeſtate xp̄ianā religionē ⁊ p̄dicatiōe ⁊ ſcript(vbiqȝ plurimū iuuit. hic cū ſapere aliqd̄ p etatē cepit ardore ⁊ deſiderio diſcēdi ex hiſpania cōſtatinopoliȝ petiJt: vbi cū litteraꝝ grecaꝝ ⁊ latinaꝝ doctiſſimus euaſiſſet i luſitaniā ꝓuiciā ſuā rediJt: atqȝ ibideȝ arrianā hereſiȝ inaleſcētē ſua doctria facillime cōfutauit. Quā ob rē hereticis odioſus factus i barchinoma relegatus fuit. demū poſt multas perſecutiones i p̄riaȝ reuerſus monaſteriū ꝯdidit: ⁊ multa in eo ꝯcluſus ꝯſcripſit: ac rōeȝ viuēdi mōachiſ ōdit

Eutropius ſimiliter hiſpanus ep̄s eruditiſſimus vir p hec tpa hiſpanis plurimū ꝓfuit: atqȝ eos doctria: ⁊ exēplo i fide ꝯtinuit: Cuius vitā virtutibus ⁊ miraculis illuſtreȝ Uerus hiſpalenſis ep̄s luculento ſmone poſtea deſcripſit. Eius itaqȝ feſtum apud hiſpanos ſexto idus iunij celebratur.

Anaſtaſius pſa monachus qdē ſciſſimus p hoc ideȝ tps ꝓ xp̄i noie a perſis infidelibus cū alijs. lxx. martyriū pertulit. Nā cū i paleſtina predicaret ab eiſdē captus poſt multa carcer(viculoꝝqȝ ac v̄berū tormēta q̄ i ceſarea eiuſdē ꝓuincie vrbe fuerat ppeſſus: ad vltimū decollatus eſt: cuiuſ corpus poſtea Romaȝ delatū ad aquas ſalinas in beati pauli monaſterio repoſitū ē. Eius v̄o feſtū. xi. cal. februarij celebratur.

Adoaldus agilulphi regis ex theodelida filius poſt p̄reȝ cū mr̄e ipſa theodelida regnauit annis. x. Huic
nāqȝ p̄r ad p̄ſidiū acgrēdū vix dū quadriēnio theodoberti frācoꝝ regis filiā deſpōſauit: Qui regno ſuſce- 616
pto ob matris prudentiam pacem cuȝ omnibus longobardis: italiciſqȝ per decennium quietiſſime tenuit.
5817 Quo in tempore multa (vt diximus) eccleſijs donauit.

B Onifacius. v. papa natione cāpanus p̄re ioāne poſt deūdedit ſedit ānis. v. ⁊ diebus. x. vir certe Papa. 71
ſingular(humanitat(atqȝ clemētie: q cū eēt doctus multa ad iuſtitiā ptinētia cōſtituit: vȝ ne qs
rōe delicti ad eccleſiā cōfugiēs a nemine extrahi poſſet. Statuit itē ne acoliti martyrū reliquiaſ 618
attractare preſumerēt cū ſit preſbyteroꝝ officiū: mandauitqȝ vt ſacrilegi vbiqȝ anathematizarētur. voluit iteȝ vt teſtamēta iuſſu p̄ncipis fcā vbiqȝ valerēt. Et cū multa ſcitate inſignitus eēt clericos religioſe et honeſte viuētes vnice diligebat. Tādē cū nōnulla cemiteria extruxiſſet ac dedicaſſet defūctus i baſilica diui petri collachrimātibus oibus ſepultus ē. Ceſſauitqȝ ep̄atus dies. iȝ.

¶ Eleuterius nonus exarchus natõe grecus p̄itie gẽtis nobilitate inſignitus heraclij īperatoꝛis cubiculari
us: ⁊ rei bellice ſciẽtiſſimus hoc ā̄no poſt ioãnẽ ⁊ Smaragdū exarchos ab heraclio i italiā miſſus ſedit an
nis.5. Qui ſtati vt rauenā applicuit ſe ſe italie regẽ declarauit. Sed poſtea cū Romā petere vellet ob arro
gātiaꝫ a militibus ſuis in itinere interfectus ẽ: quo moꝛtuo milites caput ſuū ꝯſtātinopoliꝫ miſerūt.
Papa. 72 HOnorius pꝛimus papa natiõe cāpanus pꝛe petronio viro ꝯſulari bonifacio pōtifici ꝓdictus ſb
rogatus: ſedit ānis.xij.men.xi.⁊ diebus.xvii. hic ſciſſimus fuit pōtifex: q collapſū quaſi cleꝝ ⁊ 5821
622 doctrina ⁊ exẽplo ac moꝛibus renouauit: atꝫ multas i vꝛbe eccleſias reſtituit: ⁊ beati petri baſili
cā tegulis eneis e tẽplo Romuli ablatis coopuit: edẽqꝫ ſancte agnetis via nūmtana extruxit: ⁊
ſancti pancratij via aurelia ⁊ in aqs ſalinis ſancti anaſtaſij cuius coꝛpus ex perſide delatū hera
clius impatoꝛ eidẽ miſerat: atqꝫ alias multas edes edificauit: Qui cū pyrrhū pꝛiarchā ꝯſtāti
nopolitanū hereticū q heracliū ipatoꝛẽ decepat relegaſſet vita dceſſit: ⁊ i petri baſilica ſepultus fuit. ⁊ tū ceſ
624 ¶ Dagobertus nonus frācoꝝ rex hoc ā̄no lothario pꝛe defūcto regnare ſauit pōticacus mẽ.vij.dies.xviii.
cepit: ⁊ regnauit ānis.34. hūc ferūt bonis oibus fuiſſe inſignitū. Arnulphus ſiqdẽ methẽſiū eps magiſter
ſuus ipſū i officio cōtinebat. Hic cū eẽt xp̄ianiſſimus vir beato dinoyſio martyri tẽplū celeberrimū apd pa
riſiū edificauit. Vez ab āgelis infẽſus ꝑpetuā cū eis ſuſcepit inimicitiā. hic interceſſione heraclij ipatoꝛis
¶ Arioldus.v. lōgobardoꝝ rex poſt theodelide obitū deie oẽs iudeos q i regno ſuo erāt baptiçare fecit.
625 cto eius filio adoaldo adoloſcẽte r̄gnare cepit: ⁊ regnauit ānis.xij. d iſto nil mẽoꝛie dignū lr̄is mādatū iuẽi.
SEuerus p̄mus papa natiõe Ro. pꝛe labieno poſt honoꝛiū pōtificẽ ſedit ā̄no vno: vir ſiqdẽ ſingu
laris pietat ⁊ religionis: paupuꝫ p̄cipue amatoꝛ: ⁊ icalamitoſos benignos atqꝫ in reliquos oẽs
Papa. 73 gratioſus ⁊ munificus: ⁊ ad repandas collapſas eccleſias ſplẽdidus: q cū i his ſūmope v̄ſaret: 5834
ſtatim obijt: ⁊ i petri baſilica ſepultus fuit: quo moꝛtuo ſedes vacauit menſes.4.⁊ dies.30.
635 ¶ Iſarius.x. italie exarchus patricius cōſtātinopolitanus hoc ā̄no eleutherio ſuffectus mult
ānis apud rauenā ⁊ Romā p̄matū tenuit: Qui poſtq̄ Seuerū ſm cōſuetudinẽ cōfirmaſſet pō
tificẽ: erat nūc ꝯſuetudo vt nulluſ i papā coꝛonaret: niſi pꝛiuſ ab exarcho cōfirmaret: ſtatim oẽs theſauros
lateranẽſis Baſilice expoliauit: ⁊ partẽ militibus conceſſit: partẽqꝫ ſecum rauenam detulit: reliquam vero
imperatoꝛi conſtantinopolim miſit.
Pp̄. 74. IOannes quartuſ papa natione Dalmata: patre venantio ſcholaſtico viro poſt Seuerū pontifi
cẽ ſedit anno vno men.9.⁊ diebus.18. Hic pontificatu ſuſcepto ſtatiꝫ mādauit ſi quis res eccle
636 ſie aliqua temeritate inuadere pꝛeſumeret ad quadrupluꝫ reſtituere cogeret: vt hẽmus i cano.
i.q.2.c. in antiquis. Et cuꝫ eſſet ſingularis pietatis vir: ex reliquis theſauris quos Iſaurus ex 5835
archus in lateranenſi eccleſia reliquerat multa captiuoꝛū milia per Iſtriā ⁊ Dalmatiā a capti
uitate redemit: Quibus expletis plenus operibus bonis obdoꝛmiuit in dn̄o: ⁊.4°. idus Octobris in petri
baſilica ſepellitur: ⁊ tunc ceſſauit epicopatus menſem vnum ⁊ dies.13.
¶ Rotharis.6. longobardoꝝ rex poſt Arioaldū regẽ regnauit annis.16.⁊ men.4. qui licet multis fuerit p̄
ditus v̄tutibus: arriana tn̄ labe inquinatus oẽs lōgobardos in candẽ pꝛecipitanter traxit ita vt nulla fuerit
eius ciuitas ſubiecta que duos non habuerit ep̄os: vnū.ſ. catholicū ⁊ alterū arrianū: Et lꝫ ſepius a Roma
nis ponticibus fuerit requiſitus vt ab arrianis recederet nequaq̄ a pꝛopoſito voluntatẽ mutare voluit: i re
tn̄ militari adeo pꝛeſtans fuit: vt Ethꝛuriā oẽm atqꝫ lyguriā cū locis maritimis vſqꝫ maſſiliā i ſuā redege
rit poteſtatẽ. Tanti inſuper fuit ingenij vt leges que ſola memoꝛie in vſu habebat in ſeriẽ quādaꝫ redegerit
⁊ libꝛum ipſuꝫ adhuc extantẽ edictuꝫ appellari mandauerit: ab illo.n. tp̄e ⁊ ſupꝛa lōgobardi ſine lege fuerāt
Erat autẽ (ipſo in eodẽ codice referente) annus.71. quo longobardi italiā intrauerāt: vt i eiuſdẽ libꝛi ꝓlogo
pꝫ: huic auteꝫ cū aliquādo theodoꝛus Exarchuſ bellum indixiſſet nec ipſe certamen recuſaſſet: adeo apud
Scultenā Mutine vrbis amnẽ acriter pugnatū ẽ: vt exarchus e ſuis ſeptẽ millia eo in pꝛelio amiſerit: Tā
dem Rhotaris hic ſine filijs defunctus eidem Rodoaldus ſucceſſit. ¶ Viri doctrinis excellẽtes.
¶ Eligius Nouionẽſis ep̄s his tp̄ibus ob innumerabiles eius v̄tutes multo i p̄cio fuit: cuius admirandā
vitā etiā multiplex ſignoꝝ numerus comẽdat: hic cuꝫ pꝛimū aurifaber haberet mundo abrenuncians mo
nachū ſeſe ꝓfeſſus ẽ: in quo mirabiliter excreſcens ẽt multa monachoꝝ cenobia edificauit. Unde factū ẽ:
ut eius exemplo in gallijs infiniti efficerent monachi: cuius vitā cū oẽs mirifice laudarẽt ad eundẽ Nouio
nẽſeꝫ epiſcopatū tādẽ inuitū aſſumpſerunt: vbi quātū circa xp̄ianā religionẽ ꝓfecerit exitus acta ꝓbarūt.
Erat quāmaxime erga xp̄i paupes bn̄ficus ⁊ bn̄ de xp̄i religione meritis aſſiduus. Et pꝛopterea cum e vi
ta exceſiſſet inter ſanctos relatus fuit: ⁊ eius natale pꝛimo cal. decembꝛis celebꝛatur.
¶ Aurea aūt virgo ſanctiſſima ipſius Eligij pontificis diſcipula: per ipſuꝫ tẽpus apud pariſios ⁊ diſciplina
⁊ ſanctitate plurimū floꝛuit: cuius ſanctitate ⁊ pꝛudentia ꝑmotus Eligius ipſā trecẽtis virgibus pꝛefecit.
¶ Vincẽtius beluacẽſis ep̄s: hiſdẽ tp̄ibus (ut qdā aiūt) ſcitate ⁊ doctria apud Gallos multo in pꝛecio fuit.
¶ Iudochus heremita ſanctus huic per hoc temdus nequaq̄ virtutibus inferioꝛ fuit. Qui cum eſſet bꝛito
num regis filius ſpꝛetis mundialibus pompis in eremum receſſit: vbi cum aliquandiu ſanctiſſime vixiſſet
in pago pontico tandem multis miraculis clarus in domino quieuit.
¶ Froſeus iteꝫ hibernie regis filius ꝑ id tp̄s cū duobus germanis.ſ. foilano ⁊ vlcano cōtẽptis regni ſui pō
pis monachalẽ habitū ſuſcepert: ⁊ i gallijs veniẽtes latiniachū cenobiū fūdauert: ⁊ i magno p̄cio euaſert.

HEraclion:23.cōſtantinopolitanus īpator poſt heracliū prē ipauit cū martina nouercha ānis
2.in locū tn̄ demortui herali:pmo ſuffectus fuerat conſtātinus eius filius:ſ3 .4º. impij ſuſce.
pti menſe inſidijs Nouerce Martine ⁊ huius Heraclionis germani veneno extintus fuit 638
Mortuo igitur eo heraclion hic imperiū tenuit:Sed cum turpiter ⁊ iniquiſſime rēpu. admi
5857 niſtrarent Senatus populuſq3 conſtātinopolitanus propter eorum ſcelera in eos conſurre
xerunt ⁊ martine linguam heraclioni vero naſu3 precidentes e regno expulerunt.
THeodorus papa natione Grecus ex hieroſolyma oriūdus patre Theodoro epo:poſt Joānē
pō.ſedit.an.6.mē.5.⁊ di.8.Qui pontificatu ſuſcepto oīa que ad religionis xpiane dignitate3 Papa.75
pertinere arbitrabatur curioſo circūſpexit aīo maximeq3 erga pauperes mira vſus fuit pieta
te.Cōſtituit āt hic inter cetera Cerei paſcalis benedictionē fieri in ſabbato ſancto:Cēſuitq3
neminē ſeparari debere qui nupſerit poſt ſimplex votū:ſicut teſtat̄ Gratianus in can̄.27.di. 638
c.ſi vir votū.Hic pyrrhū patriarchā cōſtantinopolitanū Sergiūq3 ac cyrū hereticos rurſus exilio damna
uit:Eo ꝙ pyrrhus ipſe heraclionē Auguſtu3 inſtigauerat vt cō ſtantinū frēm interficeret. Unde ⁊ poſtea
a populo cōſtantinopolitano occiſus ē.Theodorus autē his ge ſtis ad rē diuinā ꝯuerſus multoꝝ ſactoꝝ
corpora exornauit:⁊ potiſſimū primi ⁊ feliciani vnāq3 baſilicā apud pōte3 miluiū via flaminea edificauit:q
bus peractis defunctus ē:⁊ i beati petri baſilica pridie idus madij ſepultus:⁊ poſt ceſſauit epatus dies.52.
COnſtantinus tertius.24.cōſtātinopolitanus impator:poſt heraclionē pdicū patruū ſuū im
perauit ānis.27 .Hic cōſta ntini heraclionis frīs filius fuit vir certe peſſimu hereticuſq3 ac Conſtā.3.
5859 reip.deſolator cupidus quoq3 ⁊ ad oīa facinora plapſus:q ſuſcepto ipio ſtati paulū ep3 hrticū
in locū pyrrhi patriarche cōſtātinopolitani ēt heretici(in deſpectū pontificis romani) ſuffecit 640
Cuius qdē auxilio ⁊ cōſilio atq3 perfidia ꝯſtātius ipſe in hereſi3 peſſimā deuenit: Uñ ⁊ mar
tinū papā poſtea exilio dānauit hic nāq3 perfiduſ iperator cū exarctū Theodoꝝ i italiā ꝯ longobardoſ mi
ſiſſ3 ⁊ apud ſcultenā fluuiū turpit̄ pfligatū intellexiſſ3:deſperatione motus cū magno exercitu ſtati3 romā
verſus venit cūq3 in apuliā pueniſſet:luceriā vrbē cepit ⁊ direptā ſolo equauit. Jndecū Romā cū.xx.mili
bus ingreſſus fuiſſet qnta poſt die ad direptioneſ ſe ꝯuertit ⁊ inter cetera vniuerſas ſtatuas ex Ere ⁊ mar
more ad vrbis ornamētū poſitas diripuit ⁊ alia eccleſiaꝝ ornamēta ſuſtulit vnde ⁊ auariſſimus hō plus vr
bi in ſeptē diebus detraxit:ꝙ barbari antea in ducētis ⁊.58:annis.Jndeq3 in malā rē abiens dū Syracuſia
perueniſſet ibidē in balneo libidinibus vacans a ſuis interfectus eſt.

¶ Ceſarea quedā perſaꝝ regis vxor hoc āno ignorāte viro cū paucis fidelibus cōſtantinopoli3 venit ⁊ ibi
dē ſacrū baptiſma deuotiſſime ſuſcepit.Quo audito vir eius confeſti legatos ad impatorē conſtantinopoli3
miſit:q vxorē ab eo repeterēt.Quibus ceſarea reſpondit nunꝙ in ſuā patriā ſe reddituram niſi ⁊ ipſe Rex
maritus ſuus xpianus efficeret̄:hoc cognito rex mox cū.xl.milibus perſis conſtātinopoli ad imperatore3
pacifice venit.a quo perbenigne exceptus vna cū oībus baptiſmū ſuſcepit quo ſuſcepto multis muneribuſ
ab imperatore donatus in patriam ſuā cū vxore letus redijt.

Artinus eius noīs pmus papa pria Tudertinus prē fabritio poſt theodoꝝ pontificē ſedit an
nis ſex menſe vno ⁊ diebus.26.Qui pontificatu inito ſtati3 ꝯſtātinopoli3 legatos miſit q pau
lū patriarchā adhortarent̄ (ut hereſi dimiſſa)fidē catholicā obſeruare dignaret̄: At ipſe non Papa.76
mō monitis pontificis obtēpare voluit:ſ3 ēt legatos pontificis in diuerſas inſulas cōſtantij iuſ
5844 ſu ⁊ auctoritate relegauit.Quāobrē martinuſ Synodū cētū qnquaginta epoꝝ Rome cōgrega 645
uit.Jn q̄ Cyri alexādrini ſergi ⁊ Pyrrhi cōſtātinopolitanoꝝ patriarchaꝝ ꝯdēnationē cōfirmauit ⁊ paulū
patriarchā quā maxime puauit:pp ꝙ cōſtantius impator idignatus Olympiū cubiculariū ſuū italie exar
chū ſtati3 creauit mandāſ ei ut manicheoꝝ ſectā p oē3 Jtaliā extēderit.Martinūq3 pontificē aut captū ad
ſe mitteret aut certe iugularet. Olympius itaq3 Romā cū veniſſet inuenta ſynodo nullū ſuū errorē ſuade
re potuit.Ob quā3 rē lictorē interpoſuit qui martinū in eccleſia btē marie maioris interficeret.qd̄ ille ſubita
cecitate percuſſus pficere nequiuit.Martino aūt recōciliatus Olympius paulopoſt vita deceſſit:ſ3 cōſtan
tius iterato Theodoꝝ exarchū in italiā mittēs iuſſit ut aīo martini pontificē ad ſe vinctū perduceret.Ueni
ens quoq3 theodorus Roma3 cū ad pōtificē ſalutatū eſſet ei confeſti cathenas iniecit.⁊ vinctū cōſtantino
poli3 miſit indeq3 ad cerſonā ponit ciuitatē in exiliū actus fuit.Jn qua vrbe beatus Clemēs papa: ut dixi
mus:longe ant ea exulauerat:vbi ⁊ ipſe paulopoſt vita3 finiuit multis ꝟtutū ſignis vſq3 in hodiernū diem
refulgens.Et qr ob hoc inter ſanctos martyres relatus eſt eius feſtū decima die menſis nouēbris celebrat̄
Hic aūt pon.ea in ſynodo multa ꝯſtituit ad decorem religionis xpiane ⁊ maxime pertinētia.Et primo pre
cepit clericis ne oīno comā nutrirēt:ut hēmus in can̄.24.di.cº. Nō liceat.Mādauit itē ut ſpōſi ⁊ ſpōſe an̄
carnalē copulā a ſacerdote benedicerēt.24.di.cº. ſponſus:phibuit quoq3 dyacones ordinari niſi caſtitatē
pfiterētur.27.di.c.Dyaconos.Uoluit inſup clericū poſt emēdā in ſuā recipi debere dignitate3.5.di.c.S
qs.vetuit preterea fidelibus xpianis calēdaꝝ obſuātias.27.q.4.c.nō licet.Cōſtituit iſup nil aliud preter
aquā ⁊ vinū et panē in altari ſacramēto a ſacerdote offerri debere de ꝯſe.di.2.c.Non oportet.Precepit de
niq3 oībus epīs vt ſacrū chriſma ſingulis ānis ꝯficerent:⁊ p oēs dyoceſis ſue eccleſias deſtinarēt.d ꝯſe.di.
4.c.Omni tempore.Eo itaq3 mortuo cum Rome ignoraretur.xiiii.menſes.vacauit epiſcopatus.

¶ Saraceni qui egyptū incolunt tēpeſtate hac diſcordijs orietalis ⁊ occidētalis eccleſie freti ex alexādria cū

ingēti claſſe ſoluētes maximā aphrice ptē occuparūt. indeq̄ʒ cū ingēti tumultu rhodū īſulā ꝑueniētes vrbē ceperūt: ⁊ coloſſū fama celeberrimū: a quo vrbs ꝑmaria nomē accepat demoliti ſunt: ex cuiuſ ere (ut ſupra diximus) 90. camelos honorauere: ⁊ in alexādria miſere. Dehinc multis in egeo mari afflictis inſulis i ſicilia peruenerūt: atq̄ʒ ibi multa loca vaſtauerūt. Atq̄ʒ ita ſaraceni iſti i his tumultibus a. 150. hoīuʒ milia dei peratoris exercitu interemerunt: hiſpanos quoq̄ʒ veſeghote ſibi ſubdiderunt: infinita ꝓpe damna ibidem chriſtianis inferentes

Papa.77 Eugenius primus papa natione Ro. pře ruffiniano poſt martinū pōtificē ſedit annis quaſi .3. 5851
651 Vir certe mire pietat⁊: religionis: māſuetudis: ⁊ munificētie: Qui ⁊ gratiāo referēte ſtatuit: vt qlibet epš carceres hřet ad pñiaʒ deliquētiū clericoꝝ: vt hēmus in decretis. lxxxi. di. c. Sacerdos. Voluitq̄ʒ vt iuxta eccleſias ſacerdotū domicilia ꝯſtruerent̄. 12. q. i. c. Neceſſaria ē. Mandauit quoq̄ʒ monachis ne quauis ex cā ſine ſui ſupioꝝ licētia clauſtrū exirēt. 16. q. i. ca. Placuit communi. Vetuit inſuper vt nullus inuitus monachus i monaſterio teneret̄. 20. q. i. c. Si qui. Defūctus deniq̄ʒ. 4. nonas iunij in petri baſilica ſepelitur. ⁊ tunc ſedes vacauit menſeʒ vnū. ⁊ dies. 28.

¶ Rhodoaldus vii. lōgobardoꝝ rex rhotaris regis filius hoc āno patri in regno ſuccedēs regnauit ānis. v.
952 hic gundibergā theodelide regine filiaʒ duxit vxorē: q̄ religiōis matris imitatrix facta: ſicut illa modoetie: ſic ⁊ ipſa i papiēſi vrbe ioāni baptiſte tēplū mirificū edificauit plurio qdē auri ⁊ argēti appatu: veꝝ rhodoalduſ rex libidibus imerſus cū aliqñ i adultio lōgobarde mlieris ꝺꝓhēſus fuiſſet a viro illius occiſus fuit

Papa.78 Vitelianus papa ex oppido ſegineuſi ꝓuicie volſcoꝝ pře anaſtaſio natus poſt Euſebiū pōtificeʒ
ſuffectus ſedit ānis. 14. ⁊ men. 6. vir quidē optius ⁊ diuini cultus cupidus atq̄ʒ aſſiduus. Quā 5853
654 ob rē: ⁊ eccleſiaſticā regulā cōpoſuit: cātūq̄ʒ ordinauit adhibita organi cōſonātia. hic theodoꝝ monachū viꝝ optimū doctiſſimūq̄ʒ i āglia miſit ⁊ cāthuariēſi eccleſie epm ꝑfecit. Qui theodoras anglos ꝑdicatione ⁊ exēplo ad xp̄m ꝯuertit: ⁊ in fide q̄diu vixit optie ꝯtinuit: vnde ⁊ libꝝ egregiū cōſcripſit: quo declarauit q̄ pñia dilui vnūquodq̄ʒ peccatū poſſet. de quo ēt i iure canonico ꝑſepe fit mētio. tādē cum vitellianus hic eccleſiā i oībus bñ gubernaſſet ſexto calē. februarij defūctus in beati petri baſilica ſepultus eſt. vacauit tūc ſedes men. 4. dies. xv.

¶ Aripertus octaus lōgobardoꝝ rex poſt rhodoaldū in regno ſuccedēs regnauit ānis. 9. hic gundualdi fi-
656 lius ex theodelinde frater fuit. Qui inter cetera apud papiā oraculū pulcherrimū i honorē ſaluatoris ꝯdidit: ⁊ varijs ornamētis inſigniuit: ac fūdis plurimis dotauit. Duos hic filios teſte paulo li. 3. ſucceſſore reliquit: vʒ patheritē ⁊ gūdibertū: quoꝝ tpe lōgobardi cū romanis pacē ſeruātes iter ſe ſe hi duo multis cladibus agitauere. Grimoaldus eiʒ beneuētanus dux rhomoaldo filio ibidē duce relicto cū ingēti exercitu papiā venit: ⁊ patheritē pueꝝ inde fugauit: ⁊ gudipertū aliū fratrē mediolano expulit: quas res intelligēs clodoneus frācoꝝ rex ꝯdolēs adoleſcētiū infortunijs cōfeſtiʒ magnū exercitū i italiā miſit: vt adoleſcētes primū i paternū regnū reſtitueret. Unde ⁊ in citrapadana regione cruētiſſima prelia cōmiſſa ſūt. Veꝝ grimoaldus victor exiſtēs gallos italia pepulit. Refert paulus hiſtoricus li. 4. c. 5. hac ratione gallos fuiſſe deceptos: ⁊ ſupatos. lōgobardi ſiqdē nō lōge ab aſtenſi urbe ſimulata fuga reꝝ oīuʒ copiis: ac uini maxime optimi plena vaſa relinqntes detulerūt. Gallia vero caſtra ingreſſi rati verā eſſe hoſtiū fugā leti in oēʒ cibi potuſq̄ʒ uoluptatē ſe ſe effuderūt. Quare ſupueniētibus hoſtibus cū ſono ⁊ crapule grauati eſſēt paſſiʒ veluti pecora ſine cuſtode iacerēt: ita vt ab hoſtib. ceſi ſūt: vt vix ſr̄fuerit vnus q tātā cladē clodōeo regi nūciaret.

¶ Gundipertus igit̄ Ariperti predicti filius nonus lōgobardoꝝ rex defuncto patre regnauit in papia ānis
665 2. hic vt premiſſuʒ ē cū patherite germano: q mediolanū ꝯtinebat plurimū cōtēdit: et demū regnū amiſit.

Adeodatus papa natione Ro. pře Iouiniano poſt vitelianū pontificē ſedit ānis. 4. mē. 2. ⁊ die
Papa.79 bus. v. Fuit hic hō ſanctimonia ⁊ religione plurimū decoratus in delinquētes qdē clemēs in
pauperes pientiſſimus in hoſpites benignus ⁊ erga miſeros ⁊ calamitoſos plurimum miſeri 5867
668 cors. Qui inito pontificatu Monaſteriū vbi ipſe vitā monaſticā duxerat ꝯfeſti in celio monte ⁊ edificijs ⁊ fundis plurimū auxit Eccleſias alias nōnullas inſtaurauit ⁊ ad abolēdā ꝓdigia: que ſepe numero tpe ſuo apparuerāt ſupplicationes frequētes hūit. Tādē cū e vita exceſſiſſʒ collachrymātibus oībus in vaticano i baſilica petri ſepultus fuit ⁊ tunc ceſſauit epatus meñ. 4. ⁊ dies. xi.

Meçenti-us Ecentius alias miſſeſſus. xxv. cōſtātinop. iperator poſt ꝯſtātiū ipauit men. vi. hūc cōſtātij iperatoris militē ⁊ natiōe armenū fuiſſe tradūt: q ipm dñʒ ſuū apud ſiciliā i balneo fraude interemit. hic itaq̄ʒ miſſeſſus mortuo cōſtātio dñi i ſicilia ſibi vēdicat iperiū nō cōciliatis militū aīs a ſupueniētib. 5868
669 ex italia atq̄ʒ aphrica copijs ſtati interfectus ē: ⁊ oēs copie ad cōſtātinuʒ ꝯſtātij filiū inclinate ſunt. Verū cū oēs milites paſſim dilaberēt̄ ſaraceni apud egyptū hoc audiētes magna cōparata claſſe totā ſicilie inſulā ⁊ maxime ſyracuſanā ciuitatē occupauerūt: ⁊ inde magnā predā: ⁊ ꝑſerti ea ornamēta: q̄ ꝯſtātiuſ ex vrbe roma ſecū detulerat i alexādriā detulerūt. Cōſtātius eiʒ vt ꝑmiſſū ē multa vrbis rome ornamenta Syracuſas eo animo adduxerat: vt inde conſtantinopolim traiicerētur.

Conſtan-tinus Onſtātinus conſtātii filius. xxvi. cōſtātinop. iperator poſt ꝑdictū maſſeſſuʒ tyrānū impauit ānis. xvij. vir vtiq̄ʒ catholicus: modeſtuſq̄ʒ: ac oī bonitate integerrimus: q ſuſcepto impio heracliū: atq̄ʒ tyberiū fratres ſuos in ipij cōſortiuʒ accepit: lʒ ſint qui dicāt eoſdē fratres ſuos ne ad impiuʒ aſpirarēt naribus mutilaſſe: idē mox eccleſias collapſaſ: q̄ ſub heraclio ab hereticis dirute fuerāt inſtaurauit atq̄ʒ

alias denuo plurimas edificauit: ⁊ cū eēt armoꝝ vir ſtrēnuus ſaracenos ro. impio inſenſiſſimos bello deui
cit: ac vectigales reddidit: ⁊ ſic pace cū eiſdē inita cōſtātinopolim rediȷt: ⁊ vt grecos ro. eccleſie vniret: ſextā
ſynodū agathonis pape rogatu cōgregauit: in qua quidē ꝑmiſſū fuit ſacerdotibus grecis vti poſſe vxorib.
legitimis: latinis vo neq̄ꝙ. Deīqꝫ cū eſſet bon) opibus plēus xvii. īpij ſui āno apȯ cōſtātinop. e vita dceſſit
❡ Grimoaldus. x. lōgobardoꝝ rex gūdipto paruulo expulſo regnauit ānis. ix. vir hic fuit mediocris ſtature
in quo vt paulus li. 4. refert fuerūt multe tū corporis tūqꝫ aī dotes ⁊ qdē ꝑclariſſime. Erat eiꝫ corpore va 670
lidus capite caluo premiſſa barba atqꝫ aīo ⁊ corpore ī rebus agēdis ꝓmptiſſimus: prudentia quoqꝫ ac con
ſilio nō ſolū ī rebus externis: ſꝫ etiā domeſticis multū valuit. Hā quedā capitula perutilia rhotaris regis
edicto addit: q̄ ⁊ ipſa poſtea legis formā acceper̄ huiuſ: vt ꝑmiſſimus. Rhomoaldus bn̄uētanoꝝ dux filius
fuit. Cui cōſtātinus ꝑdictus īpatoꝝ duꝝ bellū mouit. Ea pp ad patrē legatos ticinū miſit: vt ꝯ impatorē
ſibi auxilio foret aliter de ipſo actū eſſe. Quo audito Grimoaldus hic ſtatiꝫ magno cōparato exercitu ꝯ ꝯ
ſtātinū ire ſtatuit: ⁊ lupo forolīuianoꝝ duci regnū ⁊ oues cōmiſit. Lupus āt rege digreſſo italie regnū ſibi
vendicare diſpoſuit. Unde ⁊ in ethruriā atqꝫ emiliā vltra padanaꝫ oīa tumultibus inuoluit. Quapropter
Grimoaldus apud beneuētū hoc audiēs bauaros duce cacano pecunijs et pollicitatōibus in Lupū cōcita
uit. Qui facto magno īpetu mox a lupo ipſo ī primo ꝯgreſſu bauari ſupati ſūt. Verꝝ ſequenti die ꝑliū re
petētes lupū ſupāt: et obtrūcāt: totūqꝫ forolīuiū diripiūt: ⁊ incēdūt: Reuerſus uero Grimoaldus gr̄as Ca
cano egit ꝙ ſibi auxilia ꝑſtitiſſet. ſuaſit vt copias reuocaret: deīde clā in foꝝ pōpiliū. i. imolā duxit vlturus
iniuriaꝫ: quaꝫ a rauenatibus ibi acceperat dux. ſ. trāſiret in auxiliū filij ſabbato ſcō ex inopinato ciuitatē ag
greſſus ē: cleꝝqꝫ cū oī populo primū interfecit: deniqꝫ vrbē ſolo equauit: inde quoqꝫ Arneſcū lupi filiū ad
patnū ducatū aſpirātē apud foꝝliuiū cū multis ſclauis interfecit. Tādē ⁊ ipſe nono die poſt flobothomiā
in brachio factā dū arcu colūbā ſagittaſſet erupto denuo ſine intermiſſione ſanguine diē obiȷt. Et apud pa
piā ī beati Ambroſij baſilica: quam ipſe ſua impenſa ſtruxerat ſepultus eſt.
❡ Lotharius. xi. frācoꝝ rex hoc anno clodoneo patre defūcto regnū accepit: ⁊ regauit ānis quatuor. 671
Donus papa natione ro. p̄re mauritio genitus poſt a deodatū pōti. ſedit āno vno mē. 2. ⁊ diebus
v. Quo qdē āno maximi hymbres fuere: ⁊ multi fulminibus afflati interiere: ⁊ frumēta ī agris Papa. 80
emacruere. Unde ob hoc pōtificatū ī maxis turbinibus ſuſcepit. fuit aūt adeo ſcītate ⁊ doctrīa
5841 valēs: vt clerū diuerſis diſtinxerit ordinibus: diuerſiſqꝫ auxerit honoribus ⁊ rauenateꝫ eccleſiā 672
a romana iā diu ſegregatā: ⁊ eā ob rē aliocephaliꝫ appellatā ſedi apoſtolice multa cū pace redu
xerit. Theodorus eiꝫ eiuſdē eccleſie ꝑſes ⁊ ep̄s ſcīſſimus ī hāc opinionē oēs reduxit. hic preter
ea quoſdā monachos ſyros cū neſtorianis ſentiētes dānauit: varijſqꝫ monaſterijs eos diuiſit. hic inſuper
beati petri veſtibulū qȯ paradyſū vocāt marmoribus ornauit: ac ēt eccl'iaꝫ apoſtoloꝝ via hoſtienſi et beate
euphemie via apia ſitā inſtaurauit: atqꝫ alia multa diuino honori ꝯtulit bn̄ficia: defunctus tādē ī petri baſi
lica ſepultus fuit. Et tunc ceſſauit ep̄atus menſes duos.
Agathō ꝑmus papa natōe ſiculus p̄re ro. dono ſuffectus ſedit ānis. 2. m̄. 6. ⁊ diebus. 15. hic mōa Papa. 81
chus exiſtēs ob maximā eius ſcītatē 4. pontifex ex monachis creatus ē pōtifex certe tāte ſcīta
tis ⁊ ꝑfectiōis: vt lebroſū obuiū ſibi factū oſculādo ſat(libauerit. Tāte ēt clemētie ⁊ māſuetudi 644
5843 ne extitit: vt neminē a ſe vnq̄ꝙ triſtē dimiſit: habuitqꝫ (vt ꝑmiſſuꝫ ē) impatorē moribus ⁊ virtuti
bus ſuis cōſimilē: Qua pp monothelitaꝝ cā ꝯciliū apud ꝯſtātinopo. habere voluit: vnde ⁊ eidē legatos cū
ꝑmū pōtificatū iniȷt ꝯſtātinopo. miſit: quos ꝑbenigne ſuſcipiēs adortatus ē: vt omiſſis altercationibus ex
equo et bono vnā eccleſiā de duabus facerent. Huius tp̄e poſt lune ⁊ ſolis eclypſiꝫ tāta peſte apȯ romā labo
ratū ē: vt ēt iſtū pōtificē virū ſcīſſimū quarto idus ianuarij ſuſtulerit: quo mortuo eā ob rē ceſſauit papatus
anno vno ⁊ menſibus vij.

Synodorum omnium epilogus.

❡ Synodus vniuerſalis. vi. cc. ſ. lxxxix. ep̄oꝝ hoc āno apȯ cōſtātino. intra impatoris palatiū au͡cte agatōis
pape ⁊ ꝯſtātini iperatoꝝ ꝯ machariū antiochenū ⁊ Greg ꝯſtātinopo. ep̄os ac eoꝝ ſeq̄ces idicit. acta nāqꝫ
eſt eā monothelitaꝝ hereticoꝝ: q vnā tm̄ ī xp̄o dicebāt fuiſſe volūtatē: ad quā agathon pon. doctos xp̄iani 644
nōis viros: vꝫ ioānē portuēſeꝫ ep̄m: ⁊ alſuꝫ ioānē Ro. eccle. dyaco. car. miſit: aderāt quoqꝫ ⁊ hi ꝑcipui defē
ſores hr̄ſis Greg. ꝑdictus cōſtātiopo. ⁊ macharius ātioche. ep̄i: vbi ⁊ poſt mulas diſputatiōes ꝑfatā hr̄ſim
cōdēnarūt. quāobrē Greg. ſn̄iaꝫ mutauit: macharius āt q? ī ꝓpoſito ꝑtinax fuit dignitate ſua ꝑuatus fuit: ⁊
cum cōplicibus ſuis Ro. relegatus ē. anathematizādo itaqꝫ greco ſmone p̄ceſ cōcilij. ix. capitula ſcripſerūt
in qbus aug. ambro. hiero. cyrilli: atha. Baſilij: greg. Dionyſij: ⁊ hylarij ſn̄ia concluſuꝫ fuit duas nās ⁊ obſ
tiones ī chriſto fuiſſe: ſicut pꝫ ꝑ gratianū. 15. di. c. Sexta ſynodus. Qua ꝓpter ioānes portuēſis ep̄s. viii. die
paſce coraꝫ impatore: ⁊ greg. p̄triarcha: corāqꝫ vniuerſo cōſtātinopolitano ꝓ gr̄aꝝ actiōe deo exoluēda ī ba
ſilica ſancte ſophie miſſaꝫ latie celebrauit oībus q aderāt approbātibus illū ſacrificādi morē. Sex itaqꝫ ap
probatas ſynodos ex ſupioribus celebratas fuiſſe cōſtat. Quas ēt epilogādo recēſeri indignū hic nȯ puto
❡ Primā itaqꝫ vniuerſalē ſynodū nicenā fuiſſe ꝯſtat. Que. cccxviij. patrū ꝯ arriū cōgregata fuit: q tres gra
dus ī trītate ponebat: patrē. ſ. maiorē filiū minorē ⁊ ſpūꝫ ſcūꝫ creaturā. hec aūt cōſtātini ⁊ ſilueſtri pape ma
charijqꝫ hieroſolymitani atqꝫ alexādri alexādrini p̄triarche tp̄ibus celebrata fuit q cōdēnātes eā hr̄ſiꝫ ſta
tuerūt. xx. canones: quoꝝ auctor maxime ꝑſtaus Alex. fuit cuius qdē auctoritas par euangelijs eſt.
❡ Secūda fuit cōſtātinopolitana. 150. patrū gratiani ⁊ theodoſij ꝑncipū ac damaſi pape Cyrilliqꝫ hieroſo
lymitani atꝫ nectarij alexā. p̄triarche tp̄ibus ꝯ macedoniū cōſtātinopolitanū epꝫ ⁊ eudoxū q negabāt ſpūꝫ

ſcū3 deū eē ⁊ hi oēs: cōdēnata p̄fata hꝛſi. 4. cañ. ſtatuere. Quoꝝ auctoꝛ maxiē btūs nectarius ꝯſtāti. fuit.
¶ Tertia epheſina ducētoꝝ pr̄u3: magno theodoſio p̄ncipe ⁊ pōti. celeſtino Juuenaleq3 cōſtāti. ep̄o at3 Cy
rillo hieroſolymitano ꝯ neſtoꝛiū cōſtātino. ep̄m q beatā virginē mariā nō dei ſ3 hoīs tm̄ genetrice3 appel
labat vt. ſ. aliā carnis pſonā aliā faceret deitatis. hi qppe. xv. capitula ꝯ huiuſmodi blaſſemias auctoꝛe deo
eode3q3 ſcō cyrillo anathematiçādo deſcripſerūt. ¶ Quarta calcidonēſis. 630. patru3 leonis pōtificis
⁊ martyni pꝛincipis iuuenalis quoq3 hieroſolimitani: ⁊ anatholi ꝯſtātino. ep̄oꝝ tp̄ibus ꝯ euthice3 cōſtāti
nopo. abbate3 aſſerētē xp̄m poſt humanā aſſūptionē nō ex duabus naturis exiſter̄: ſ3 ſolā i eo diuinā nā3
pmanere. Et hi qdē p̄ſcriptā hereſi3 ꝯdēnātes. xxviii. canones ſtatuerūt: quoꝝ auctoꝛ maxīe ſcūs anatho
¶ Quita itē celebꝛata fuit ꝯſtātinopo. ꝯ theodoꝝ mopſotenū: ⁊ oēs hꝛticos: q mariā v̄ginē (lius ep̄s fuit
ſolū hoīe3 pepiſſe dicebāt: nō āt dm̄ ⁊ hoīe3. Qua in ſynodo ꝯſtitutū fuit: vt beata v̄go Theotocos diceret̄
qꝛ vere dm̄ ⁊ hoīe3 pepit. hec āt Juſtiniāi pꝛīcipis tp̄ibus ⁊ Julij pape ac dn̄i ātiocheni: atq3 euthicij con-
ſtātiopo. hita fuit: q ōs. xiiii. capitula anathematiçādo ſcripſerūt ꝯ theodoꝛi p̄dicti ⁊ ſocioꝝ eius blaſſēias
Et hec de ſex p̄ncipalioꝛib. ſynodis ſub epilogo dicta ſufficiāt
¶ Fuere ⁊ alie. 23. ſynodi vt hēt̄ i cano. 15. di. diuerſis tp̄ibus hite: q̄ tn̄ eiuſmōi auc̄tem ꝙ ſex p̄dcē p̄ncipale
nō obtinuerūt: q̄s hic bꝛuitatis cā omittimus. ¶ Uiri doctrinis excellentes.
¶ Theodoꝛus āgloꝝ archiep̄s vir doctiſſ. optiuſq3 ꝑ hoc tp̄s apd̄ ägliā floꝛuit: ⁊ int̄ cet̄a (vt pau. hi. r̄fert)
hbꝝ egregiū edidit in quo declarauit: q̄ pn̄ia vnūq̄dq3 pct̄3 dilui poſſ3: ſ3 ⁊ alia ꝯm̄taria ꝑpulchꝛa i dīnis co
¶ Damianus inſuꝑ papiēſis ep̄s: ⁊ māſuctuſ mediolaneñ ſilr̄ ep̄s his tp̄ib. i italia ⁊ doctri (dicibus ſcripſit
na ⁊ ſciāte pl̄3 valuer̄. quoꝝ ep̄le at3 tractatus p̄dictā ſextā ſynodū multū iuuere: i qbus hec potiſſimū ade
rāt ſcripta. Hec eſt vera dei ⁊ hoīs fides: vt duo credantur in deo voluntates: dueq3 operationes.
¶ Seuerinus agahuneñ abbas doctiſſimus ad hec uſq3 tp̄a cū gloꝛia ꝑuenit: q i vita pariter ⁊ i moꝛte mult̄
claruit miraculis: ⁊ int̄ cet̄a fert̄ ip̄3 clodoneū frācoꝝ regē lāguidū a diutina ſua ifirmitate p̄cibus libaſſe.
¶ Stella quā greci cometē vocāt hoc codē āno per tres cōtinuos m̄ſes apparuit: ⁊ pluuie maxīe: freq̄ntiſſi-
maq3 tonitrua: q̄lia nūꝙ antea audita fuerāt. Que oīa maxias ⁊ qdē ꝑxias clades idicauer̄. vn̄ mox maxi
ma vniuerſaliſq3 peſtilētia ſubſecuta ē. Qua certe p̄mū papia fere tota dpopulata: ⁊ ꝑ ānū derelicta ē. Scri
bit ei3 pau. hiſt. li. v. hic freq̄ntibus pluuijs oēs ſegetes cōculcatas iteꝝq3 fuiſſe renatas ⁊ ad maturā frugē
¶ Teodoꝛus xij. frācoꝝ rex hoc āno pꝛe ſublato regnare (ēt ꝑueniſſe: ⁊ p̄ħti3 i vꝛbibus nr̄is ciſalpie gallie.
cepit: ⁊ regnauit ānis. 14. vir certe calidi ⁊ aſtutiſſimi ingenij: nec manu minus ꝙ cōſilio ꝓmptus: ⁊ ꝑꝑea
multas i vꝛbe tyrānides exercuiſſe fert̄. hebꝛoynū qppe q̄ndā nobiliſſimū hūit neceſſariū: cuius ꝯſilio ip̄e
rex oīa agebat. ⁊ int̄ cet̄a cū auſtraſios pp̄l̄os exoſos hꝛt ꝯ eos regē cōcitauit: Qui magno exercitu cōgre-
gato ad v̄ſus eoſ duxit. S3 ip̄e autoꝛ maloꝝ hebꝛoynus a pipino auſtraſioꝝ regulo int̄fectus mox ēt rex ſu
patuſ ē. Quo uiſo theodoꝛuſ rex pipinū i locū hebꝛoyni ſuffecit: ⁊ maiorē domuſ r̄gie r̄gniq3 gub̄natorē vo-
¶ Garibaldus grimoaldi reg̃ fi. xi. lōgobar. rex hoc āno adhuc (luit eē. quo āt gnē moꝛt̃ obijerit nō iueni.
puer pꝛe moꝛtuo r̄gni iura ſuſcipiēſ r̄gnauit m̄. 3. Eo tp̄e partharꝯ quē pueꝝ Grimoal. papia depulerat teſte
678 pau. hiſt. li. v. c. 34. dū exul ex gallia in bꝛitāniā traiiceret incerta voce admonēt̄: vt moꝛtuo grimoal. pr̄nu3
regimē repetat. Qua qdē voce ꝑmotus: l3 incētus hꝛt̄ autoꝛ: i italiā redijt. At. 3. m̄. poſt grimoal. moꝛtē re-
¶ Partharꝯ. 12. lōgobardoꝝ rex aripti r̄gꝯ fi. r̄petito r̄gno regnauit p⁹ ſo- (gno pr̄no ſine cōtētiōe potitus ē.
lus ānis. 8. moxq3 cū iunipto fi. ānis. x. vir ſane bōus ⁊ xp̄iāe r̄ligiōiſ amatoꝛ: cuiuſ rei cā mltaſ eccle. ac ſcē
agathe mōaſteriū edificauit: cuius ēt vxoꝛ rhodelida eiuſ ex⁹ ꝑmota ⁊ ip̄a glīoſe v̄. marie baſi. q̄ ad ꝑticas
dꝛ'c̄t muros pl̄chꝛā extruxit ⁊ maiōa extruxiſſ3 niſi alachis lōgob̄dus tridēt. dux illū ꝑturbaſſ3: q elatus vi
ctoīa ꝯ baua. igē. cl. apd̄ bau3anū oppi. fuderat i reges ſuos arma mouē p̄ſūpſit. veꝝ ꝑtharꝯ hic ꝯpato exē
citu hoīe3 p⁹ ipetu fugauit. ⁊ tādē vſ3 tridētū illū pſequēſ i vꝛbe aliꝙdiu obſedit. ⁊ cū fuga ſalutē ſibi q̄ſiuiſſ3
patharis vꝛbe potitus ē. tāta tn̄ huius regꝯ clemētia fuit: vt hoīe3 ad ſe r̄deūtē i gr̄a3 recipēt. ⁊ bꝛixi. ducē ad
iunip. fi. p̄ces crearet r̄clamāte tn̄ ſepius pꝛe ꝙ i ſuā hic iunip. facēt ꝑnitiē q hoſti ſuo ad malignādū vires
p̄bēt. Bꝛixiana nāq3 ciuitas magnā ſēper nobiliū longobardoꝝ multitudinē hūit: nec in pꝛeſentiaꝝ ſecus
is patharꝯ rex optīus tādē ab hac fece ſbtractus i baſilca ſaluatorꝯ quā eius pꝛ i papia extruxerat ſepellit̄.
Leo eius noīs 2s papa natōe Siculus pꝛe paulo agathoni pont. ſuccedēs ſedit mē. x. ⁊ dieb̄us. 17.
Papa. 82. vir qdē ſcītate ſcīa ꝯſpicuus cuius ſcripta extāt elegātiſſima ⁊ vltra doctrinā atq3 eloq̄ntiā ſingula
ris religionis: pietatis atq3 clemētie fuit pōti. Qui oēs v̄bis atq3 exēplo ad iuſtitiā ad foꝛtitudinē ad bōa- 5878
649 nitatē benignitatēq3 hoꝛtabat̄. Hic qppe i miſſaꝝ celebꝛatōe pacis oſculū poſt agnus dei dari iſtituit ꝯceſ-
ſitq3 neceſſitate vrgēte oī die baptiçari dbere: ſicut hēmus i ca. de ꝯſe. di. 4. c. Hi q ſextā quoq3 ſynodū p̄di
ctā ab agathone celebꝛatā appꝛobauit atq3 ſuſcepit: ⁊ eos anathematiçauit quos illa ſcā ſynodus p̄ñte cō
ſtāti. dānauerat. Inſtituit p̄tea ⁊ qdē ſcē: ne ad archiep̄atū aſſūpti ꝓ vſu pallij alioꝝ ve offōꝝ qcꝙ eccl'ie
pſolueret̄ obijt deniq3 vir optīus at3 ſciſſimus. 4. cal. iunij: quo qdē die eius nat. celebꝛat̄: ⁊ collachꝛymāti
bus oībus in eccleſia btī petri cū magna reuerētia ſepelit̄: ⁊ tūc ſedes vacauit mēſes. xi. ⁊ dies. xxi.
Benedictus 2s papa pꝛe ioāne Ro. natus poſt leonē ⁊ ipſe ſedit men. x. dieb. xij. Js vnus fuit q me
Papa. 83. 681. rito oīu3 ſuffragijs idemoꝛtui leonis ſurrogari debuit. Nā ab ieūte etate exēplo militari cepit: ⁊ i diuinis 5880
ſcripturis ab ipſa pueritia opa3 dedit: adeo ut i ipſis ⁊ doctrina ⁊ exercitatōe ſingularis tūc hꝛet̄. Ob cuiuſ
ſcītatē ꝑmotus ip̄atoꝛ ad eū hāc ſcīone miſit ut deīcepſ quē clerus ⁊ exercitus Ro. ēligeret i papā nulla ip̄a
toꝛis aut exarchi expectata lr̄itia eueſtigio ꝯfirmaret̄: qd̄ diu obſ̄uatū ē. Hic itaq3 btī pe. btiq3 L au. i luci-
na ac btī valētini marty. via flāminea: necnō ⁊ v̄ginis dei genitricis ad martyres baſi. reſtituit: caſq3 aureis

ac argēteis vaſis veſtibus aliiſqꝫ ornamētis plīm exornauit.xiᵒ. vō mē.oībus carus atꝫ acceptus e vita deceſ
ſit ⁊ apō ſcūm pe.i vati.ſep.fuit idibus iunij:⁊ poſt ſedes vac.mē.2.di.xv. ¶ Ungaroꝝ regni p̄ncipiū.
¶ Ungaroꝝ ſeu bulgaroꝝ regnū ꝑ hᵒ tp̄s initiū hūit.hic nāqꝫ bulgari ex ſcythia nouit p̄rio īpetu traciā eu
rope regiōe inuaſerūt quos cū imꝑator retardare tēptaſſꝫ in furorē v̄ſi illū int̄ panoniā ⁊ myſiā ingenti clade
ſuparūt: Fugiētiqꝫ pacē ñ eqs ꝯditōibus ōderūt ꝑ quā panoniā ⁊ myſiā ꝓuīcias ꝯſecuti ſūt:vbi ⁊ ꝑ octin
gētos ⁊.5.ānos ſedē obtinēt ñ ſine magno reipu.xp̄iāe emolumēto:⁊ maxīe ꝯ turcos aſſidua bella gerētes
qbus p̄mo Trebellius rex regnauit:q iuſtinianū.3.ab ipſo diectū poſtea armis reſtituit. Myſia āt ꝓuīcia
q̄ vngarie ps ē phrygie ꝓuīcia erat:⁊ adiacet heleſpōto:⁊ teſte Pli.v.li.natu.hiſto.cōtermina hꝫ Eoliā ī q̄
ē ciuitas Meſia haud lōge a troia.Caroloꝝ ēt glorioſū nom̄ ꝑ hoc tp̄s apō frācos īitiū ſūpſit. Erāt autē
duo fr̄es auſterie duces:vnus martinus:⁊ alter pipinus ꝯgnomēto vetulus ſiue breuis. Pipinus āt cū in
tellexiſſꝫ hebroynū regis theodori nec̄ariū atqꝫ domus regie tū p̄mariū regē ī auſterioſ cōcitaſſe ⁊ maxīa
eis dāna ītuliſſe vna cū fr̄e ſuo exercitu ꝯgregato regē ī bello expectauit:⁊ certamīe īter eos geſto rex p̄di
ctos fr̄es fudit:⁊ martinū ꝑ fraudē īterficē fecit:ſꝫ ⁊ paulopoſt ēt hebroyno occiſo Pipinus reitegrata pu
gna regē cū frācis ſupauit:deide pace cōpoita aliū ī locū hebroyni ꝯſtituē īpetrauit ⁊ ip̄e ī hauſteriā cū ſu
is rediit: Uex cū ītellexiſſet regē oībus odioſū eē ꝙ Bertarij cuiuſdā ignobilis ꝯſilio ⁊ opa oībus in re
bus vterer̄:ip̄e regnū occupar̄ ōcreuit: Et copijs plīmis ī vnū coactꝭ cū magno tumultu traiecit ī galliā
Et ſcō iterū cū rege ⁊ Bertario cōgreſſu vniuerſū eoꝝ exercitū ī fugā v̄tit:⁊ Bertarius fuga ſibi ſalutē q̄
ſiuit.Theodorus āt ſine exercitu ī regnū ſeſe recepit:paceqꝫ obtēta pipinū victorē Regni gubernatorē:⁊
maiorē domus regie deſignat:⁊ extūc apō gallos frācoꝝ reges a ſolita fortitudīe ⁊ belli ſcīa degnāntes.ij.
q victores eē videbār̄: regnū admīſtrare ceperūt.Quippe cū e celo datū eēt hāc regni dignitatē ad auſte
rioꝝ ꝓgenīē duoluēdā pipi.iā ī frācoꝝ regnū regnar̄ cepit:veꝝ rebus ī regno ꝯpoitis:⁊ Rodoberto quo
dā ꝯſāguīeo ſuo ī admīſtratōe ꝯſtituto ip̄e ī auſteriā r̄diit q̄ erat frācoꝝ oriētaliū regni ps̄ vbi.17.an.rexit.
5881 Ioan.5.p̄p̄.natōe ātiochē.p̄re cyriaco poſt Bn̄dictū pōtif.ſedit āno.i.⁊ die.x.vir ſingularis religiōiſ
⁊ māſuetudis atqꝫ doctrīe q ⁊ libellū ō pallij dignitate cōpoſuit:⁊ ꝓpterea ī eccl̄ia ſcī Saluatoris apō Pp.84.
lateranū ab ep̄is Oſtienſe:portuēſe ⁊ Ueletrenſe cōſecrari ſe fecit:quem quidē ritū ceteri poſtea obſer
uauere.Obijt autem poſt annū.4.nonas auguſti:⁊ apud ſanctum petrum ſepultus fuit. 682
Conon papa p̄rīa origīe thrax p̄re Bn̄dcō natuſ poſt p̄dictū ioā.pōtifex factuſ ſedit mē.xi.⁊ die.3.vir
ſiqdē bonus ⁊ tāto p̄ncipatu dignus:⁊ eas ob res a ñnullis āgelicus vocatus:eo ꝙ erat veneranda ca Papa.85.
nicie ⁊ forme dignitate īſigniſſimus.Cūqꝫ Romāi petꝝ hūc archiep̄m ⁊ exercitus Theodoꝝ p̄ſbyte
5882 rū cardialē dari ſibi peterēt:Theodo.exarchus Cononē hūc ob eius v̄tutes acclamātibus cūctꝭ ꝯfirma 683
uit:q īito pōtificatu ſtatī ī valitudīnē īcidit:de q̄ ⁊ mortuus ē ac ſepultus apō ſanctū petrū.xi.calē.octo.⁊
ceſſauit ſedes q̄ſi menſes.3. ¶ Uiri doctrinis excellentes.
¶ Ioānes bergomēſis ep̄ſ tēpeſtate hac paulo hiſto.li.vj.c.vj.teſtāte ⁊ doctrīa ⁊ auctoritate floruit: vir vti
qꝫ ⁊ eruditiōe:fide cōuerſatiōeqꝫ ac moribus oībus ornatus:cui ꝑꝑ egregias eius v̄tutes ēt p̄ncipes cūcti
honoris gr̄a aſſurgē ꝯſueuerāt.Hic cū Inniptū lōgobar.regē ſepenūero ſalutis gr̄a arguēt ea de cā aliq̄ñ
cū ī cōuiuio offēdit:q̄ ex re regē ad īdignationē cōmouit:⁊ ei ad hoſpitiū reuertēti equū ferocē ⁊ īdomitū
q īmēſo fremitu ſup ſe aſcēdētes terre allidē cōſueuerat:parari fecit:Cui cū ſcūs ep̄s īſediſſet: ita māſue
tū aīal reddidit:vt eū ſuaui īceſſu ad domū ꝓp̄aꝫ vſqꝫ portauerit:qō rex ītelligēs ex eo ⁊ deīceps ep̄ꝫ tāꝙ
viꝝ optimū maxīo honore ꝓſecutus ē: Equūqꝫ quē ſue ſeſſiōi dedicauerat ei ēt dono dedit: Atqꝫ farram
ruſculumqꝫ:quē Alachis tyrānice eccleſie abſtulerat eidē ep̄o reſtituit. ¶ Leodegarius augu
ſtudinēſ ep̄s ⁊ martyr doctiſſimus qdē ac eloq̄ntiſſimus : vir ꝑ hoc tp̄s iuſſu Theodori frācoꝝ regis ꝑꝑ
iuſticiā īterficit̄ ⁊ martyr xp̄i efficit̄. Arguebat.n.more ioānis baptiſte regē:eo ꝙ multas tyrānides ī po
pulo ⁊ regno exercēt. ¶ Audoenus ēt Rothomagēſ archiep̄s hiſdē tpibus ⁊ doctrīa ⁊ ſcītate
nulli ſecūdus fuit:cuiuſ p̄clariſſīa geſta apō gal.ī p̄cio hn̄t̄ maxīo. ¶ Beda āgli.p̄ſbyt̄ ꝯgnomīto ve
nerabilꝭ vir latīa ḡre.qꝫ li.ñ mediocriter eruditus tēpeſtate hac ꝓ xp̄iana reli.multū laborauit eo ꝙ docēdo
⁊ p̄dicādo vſqꝫ ī ſeniū oēs ꝑſtrixerit terras:⁊ adō laborauit:vt ꝑ.9.⁊.20.an.docē ⁊ li.ꝯpōere nūꝙ laſſus
viſus fuīt:eapꝑ vērabilis ꝯgnomītū meruit:q cū circa ānū dn̄i.734.etatꝭ vō ſue.72.plenus bōis opibus
diē obijerit ī ſcōꝝ numero ꝯputari meruit:cuius corpus poſtmodū ad gennēſiū maritimā delatū ī diui be
nigni baſilica cōditū nūc vſqꝫ māet.hic āt cū doctiſſimus eēt:hos egregioſ edidit cōmētarios atqꝫ lib.vꝫ.
Sup mar.li.4.ſup geñ.li.i.ſup tobiā li.i.ō qōni.li.reg.li.i.ſup lu.li.i.ſup ſamue.li.4.ſup pſal.li.i.ō tpibus
chroni.li.i.ſup epiſt.cano.li.7.ſup taber.moy.li.3.ſup parabo.li.i.ō lūa li.i.ſup ac.apo.li.i.ſup ſalo.tēplo li.
i.ſup cāti.cā.li.5.ō geſtiſ āglo.li.i.ſup apoca.li.i.ſup eſdrā li.3.ō locis ſcīs li.i.Omelias multas atqꝫ ſermo
nes qbus gallici ſacerdotes vtūr̄.hūit hic duos germāos doctiſſimos ⁊ noīatiſſimos : vꝫ Strabonem:⁊
Heymonē quoꝝ alter pleraſqꝫ omelias eleganti ſermone compoſuit:⁊ alter in geneſim cōmētatus ē.
Sergius papa natōe āthiochē.p̄re Tyberio natus Conōi pōt.ſuccedēs ſedit ānis.14.mē.8.⁊ die.14.ma Papa.86.
5883 gne doctrīe ⁊ ſcītatꝭ vir:quā ob cāꝫ lꝫ maxīa cū difficultate: qr cū alij theodoꝝ alij paſchalē archidiaco
nū poſtularēt ī canōis ōfūcti locū nutu ſuffectuſ ē quē poſtea iuſtinianus īꝑator:cum ſue ſynodo nollet acq 684
eſcer̄ ad ſe victū ꝑ çachariā ꝓthpoſatariū ſuū cōſtātiopoli traher̄ p̄cepit:ſꝫ milites italici id admitter̄ ⁊ tole
rar̄ noluerūt:⁊ niſi ab eodē pōti. ꝓthoſpatarius tutatuſ fuiſſꝫ ꝓtinus trucidatuſ fuiſſꝫ:veꝝ cū pacē obtinu
iſſet vt vir ſciſſimuſ ad eccl̄iaꝝ īſtauratiōeꝫ manū appoſuit:⁊ ꝙ maxīe petri baſili.ſemidirutā reſtituit atqꝫ
multa dōa p̄cioſa obtulit:ibiqꝫ cū baſi.reficēt p̄tē dn̄ice crucis ī arcula eburnea repit:atqꝫ bti leo.pape cor

pūs vi liſſime iacēs: dño reuelāte ī hōeſtiorē locū trāſtulit: hic īter cetera cōſtituit vt agnus dei ter añ fra
ctionē pāis xp̄i ſemꝑ ī eccleſia canet̃. Eiuſq; v̄tute ⁊ ſcītate Saxōes oēs fidē nr̄aȝ ſuſceperunt. Tādē vo
in dño qeſcēs. vj. idus ſeptēbꝛis collachrymātibus cūct(is) ī baſilica petri ſepelit̃: ⁊ tūc ceſſauit ep̄atus dieb. 50.
635 Clodoneus eius noīs. 2. Theodoꝛi regis filius. 13. rex frācoꝝ hoc āno frācis poſt p̄rem puer regnar̃ ce
pit: ⁊ ꝑmittēte Pipio regnauit ānis. 2. Quo moꝛtuo Childebertus Theodoꝛi fr̄ regnū accepit: ⁊. 4. Frā
coꝝ rex hitus ē: Ad quē Pipinus ex auſteria p̄ſumptā ꝯtinuās regia poſſeſſionē Grimoaldū filiū guber
natorē regie domus ſtatī miſit cuius auctoꝛitate rex oīa admiſtrauit. Ipſe aūt Pipinus interim cum Sue
uis ⁊ germanis populis plurima bella geſſit.

Iuſtinia-
nus
686 Iuſtinia. 2. Cōſtāti. p̄dicti filius. 27. cōſtātiopolita. impatoꝛ poſt p̄rē ipauit p̄ma vice ānis. x.
hō ſane bonus prudēſq; ac elēoſynaꝝ ꝓfuſus largitoꝛ. q̄s ob res cōſtātiopolitanū admodū 5883
auxit ipiū: ⁊ multas leges cōdēs diuā honoꝛauit religionē. Deīde cū ſarraceni libyaȝ ⁊ aphꝛi
cā inuaſiſſent: ⁊ oīa maris expoſita occupaſſent: eoꝝ malis ꝑmotus iuſtinianus cū imēſo exer
citu ī eos ſtatī ꝓrupit: ⁊ tm̄ terroꝛis eoꝝ duci aminclech icuſſit: vt vltro pacē expoſtulās aphꝛi
cā occupatā reſtituerit. Fcā itaq; pace haud multo poſt Iuſtiniāus ⁊ ī deū ⁊ in hoīes multa
incōſtātia vti viſus ē: ꝙ p̄mo ſarracēos ip̄os: deīde vngaros p̄ter pacis federa adoꝛſus ē: a qbus tn̄ plus ī
cōmodi accepit ꝙ̄ itulit. vn̄ ⁊ cōſtātiopoli rediēs ī maximū ciuiū ſuoꝝ odiū deuēit: ꝙ p̄fecti vrbis ſeuitiaȝ
nō ꝯpeſcuiſſet: ꝙq; ſynodū hūiſſet ī quā p̄dictā ſextā ſynodū quā pr̄ ſuus fecerat ifriger̃ conatus ſit. ꝙq;
Sergiū pōtificē Ro. iterficer̃ voluiſſet. Quapꝑ vniuerſa ī eū cōmota ciuitas Leōtiū patriciū nobiliſſimū
ac potētiſſimū cū vniuerſa plebe ī eū excitauit: Qui refracto vrbis carcē multiſq; eductis moꝛti dānatis
ip̄ȝ iuſtinia. ipio diecit: naribuſq; mutilatū ī exiliū apd̄ cerſonā pōti ciuitatē miſit: ⁊ ip̄e leōtius ipiū iuaſit.
Iōānes eius noīs. vi. pa. p̄re petronio greco oꝛiūdus poſt ſergiū pōti. ānis. 3. ⁊ mē. 3. ſedit. Hic vt mul
Pap̄. 87. ti aſſerūt martyrio coꝛōatus ē: ſȝ a qbus n̄ ſat(is) ꝯſtat: q ⁊ bti ādree baſilicā ī vaticāo collapſā reſtituit 5894
ac bti petri altare cū duabus colūnis detexerat leuaq; exoꝛnauit. atq; ēt) vt erat aīo pius ex erario
695 eccleſie multos captiuos redemit: ⁊ in Samiū cū pace remiſit. Moꝛtuus tandē martyr ad catha
cūbas via apia apud ſanctū Sebaſtianū ſepelitur: ⁊ tūc ſedes vacauit mēſe vno ⁊ diebus. 19.
Leontius p̄ritius. xxviij. cōſtātipo. ipatoꝛ pulſo iuſtiniāo ipiū occupās ipauit ānis. 3. hic galinico pa
Leontius triarcha ānuēte cū oī vrbana plebe iuſtinianū d ecit ⁊ ipiū obtinuit: qd̄ itelligēs aminclech ſarrace
noꝝ admiratus mox aphꝛicā iuaſit: aduerſus quē ipatoꝛ hic ioānē p̄riciū miſit: ⁊ eos ſarracēos ex
696 aphꝛica extermiauit. Sȝ cū n̄ ſperaret aduerſus magnas ſarracenoꝝ copias aphꝛicaȝ diu tueri: io 5895
annes ad ipatorē ꝓ auxilio ipetrādo reuerſus ē: quo recedēte iterī exercitus tyberiū quēdā cōſtātiopolita
nū ciuē ipatorē ſibi creauit: q mox cū exercitu cōſtātiopoli nauigauit: captūq; ibi Leontiū naſo ſicut ⁊ ille
iuſtinianū ꝓuauit atq; ī carcerē truſit. Iuniptus: al' Coptus partheritis regis filius. 13. lōgo
697 bar. rex hoc āno p̄re ip̄o d̄fūcto ſolus regnauit ānis. 12. vir oī bōitate cōſpicuus eloqn̄tiſſimuſq; atq; cun
ctis amabilis ⁊ gratioſus: necnō ⁊ ī bellis exercitatiſſimus ac audaciſſimus cuius geſta apd̄ pau. hiſtoricū
p̄clara hēnt̃. Hic iter cetera apd̄ papiā vrbē vbi bellū ꝯ alachis geſſerat mōaſteriū pulcherrimū ī hōꝛem
bti Geoꝛgij martyris extruxit: atq; alia in vrbe refecit ⁊ edificauit. Tādē bōa gr̄a ⁊ pace vita functus vni
uerſis lōgobar. collacbrymātibus: teſte pau. li. v. c. 12. apd̄ ſanctū ſaluatorē qd̄ auus ſuus ſtruxerat ſepelit̃.
Tiberius eius noīs. 3. 29. cōſtātiopo. ipatoꝛ Leōtio capto ⁊ icarcerato ipauit ānis. vij. hic ꝯſtā
Tyberius tinopolitāus nobiliſſimus erat ciuis q alio noīe Abſinarus vocabat̃: q ſuſcepto p̄ncipatu phi 5898
lippicū Nicephoꝛi patricij filiū ſuū ad obtnēdū ipiū fautorē ī pōtū exular̃ cōtinuo iuſſit. dixe
699 rat. n. idē philip. ipatoꝛi ſe p qetē vidiſſe aqlā caput ſuū obūbrar̃: qd̄ ipatoꝛ ipij p̄ſagiū id exiſti
mās ſtatī ī eū relegauit. verū ēt cū iuſtinia. oli ipatorē apd̄ Cherſonā pōti relegatū iterimē ſta
tuiſſet: id audiēs iuſtinia. ſibi cauēs ad Cacanū bauaꝝ cōfugit a quo honoꝛificentiſſime ſuſce
ptus ēt eius filiā ſibi vxorē dedit: ꝙ ad recuperādū ipiū ei auxiliū p̄ſtitit: quo auxiliatoꝛ Tyberiū hūc eie
cit: ⁊ imperium rurſus recepit.
Ioannes. vij. papa ex grego. p̄re greco natus poſt alteꝝ ioānē pōtificē hoc āno d̄lectus ſedit ānis. 2. 5903
Papa. 88. ⁊ mē. vij. ⁊ diebus. xviij. hō ſcītate ⁊ eloquētia clariſſimus: q ⁊ ip̄e ī baſilica petri oꝛatoꝛiū ī honorē
genitricis adhuc extās extruxit: ⁊ ſcē euphemie baſilicā reſtituit: cemiteria quoq; nōnulla: ⁊ p̄ſtim
704 ſcōꝛū marcellini marci ⁊ Damaſi pōtificis exoꝛnauit: alias ēt baſili. picturis ⁊ ſcōꝝ hiſtoꝛijs cultiores
reddidit. Is tādē oī grauitate p̄clarus. 15. cal'. dec̄. ⁊ ī baſili. quā ꝯſtruxerat ſepultus ē ⁊ vacauit ſedes mē. 3.
Iuſtinianus oli auguſtus iteꝝ ope Chacani ſoceri ſui cōſtātiopoli reuerſus rurſus ipauit ānis. 6.
Iuſtinia- q cū p̄mū adeptus ē iperiū Tyberiū ⁊ Leōtiū iperatores a qbus fuerat iperio ꝓuatus ī carcē iuē
nus toſ eduxit ⁊ vtrūq; vniv̄ſo ſpectāte pp̄lo iterfici mādauit: galinicū v̄o p̄riarchā obcecatū Ro. rele 5905
706 gauit ac multos ex iimicis ſuis vario moꝛt(is) gn̄e e medio ſuſtulit: pleroſq; ī carcerē truſit: quoꝝ d̄ nūero mu
cū naribus abſtergebat ⁊ idies aliquē ſupplicio afficiebat. Deīde ī odiū pōtifici noīs vbi exulauerat mauri
ciū patriciū ⁊ helyā ſpatariū cerſonā cū claſſe miſit: q oēs mares pubtatē ſupgreſſos ibidē iterfecit. Veꝝ
de p̄ſtina vita ob calamitates ꝑpeſſas Iuſtinianus mioꝛ imutare voluit niſi ꝙ pōtificē romanū veneratus
ē. Nā cōſtātino pōtifici claſſē quo tutius cōſtātiopoli veniret miſit rogās vt dignaret̃ ad ſe ꝓficiſci: qꝛ iam
ex multo tp̄e erat cupiēs ſūmū aliquē pōtificē videre: quo obtēperāte Iuſtinianus Tyberiū filiū cū regio
comitatu ⁊ Cyrū patriarchā cū oī clero honoꝛis gr̄a vſq; ad octauū lapidē ei obuiā miſit. Et pōtificē qui

dē vrbē īgreſſus nō ſolū cōplexus ē: ver̄ ēt eius pedes venerationis grā exoſculari voluit. Omiaq3 pōtificum Romanoꝝ decreta approbauit ꝛ cōfirmauit. Diſcedēs aūt ab eo pōtifex hoiem adhortaē vt cū oibus pacem cōſeruet: ꝛ q̄ pacis ſunt maxie cū philippico magni ai viro in Cheronēſi īſula exulāti ingreret. At iuſtinianus ꝯſilio pōtificis bñ merentis nō obtēperās īterficiēdi philippici cā claſſem in pōtū miſit: ꝛ cū philippico dimicare tētaſſet ab eodē cū Tyberio vnico filio īterfectus ē. Eas ob diſſenſiōes aphrica ꝛ Libya: ac Granate regnū a Sarracenis occupate fuerūt q̄ vſq3 in preſentē diem illis parent.

5905 Sisinius papa natōe Syrus Joāni. 7. in pōtificatu ſuffectus ſedit tm̄mō dies. xx. quo tēpore magnū ſciſma fuit: q̄ lʒ añ pōtificatū ꝛ in ipō pōtificatu podagra adeo laboraret vt nō modo ambulare: ver̄ nec cibum per ſe ſumere poſſet: tñ ita reipu. ꝛ vrbis Rome curā geſſit vt nil ꝑtermiſit qd̄ bonū paſtorē deceret: Sed ſubita morte correptuſ ī baſilica petri ſepultus ē. Et Et tūc ſedes vacauit mē. i. dies. 18. Papa. 89 706

℄ Venetoꝝ ducatus initiū.

℄ Paulus Lucius Eraclianus p̄mus Venetoꝝ dux hoc āno a p̄triarcha populoq3 Venetoꝝ: vʒ tribunis ꝓceribuſq3 cūctiſq3 plebeis ī Eraclea ciuitate creatuſ dux ducauit āniſ. 8. mē. vno ꝛ dieb. 5. A cōditiōe nāq3 vrbis venete vſq3 ī p̄ns tp̄s cū veneti gubernatiōis formā ſub tribunis ꝛ cēturiōibuſ habuiſſent. nūc v̄o ꝓp frequētes aduerſarioꝝ icurſus reꝑmendos de cōi oium ꝯſilio hūc hoiem tāto dignuʒ honore ḋlegerēt q magr̄atu ſuſcepto ſtati cū lōgo. vbiq3 fedus inijt: ꝛ venetā ciuitatē ꝓ viribus āpliare curauit. vñ ꝛ inter cetera Eraclee fines a plāe maiore vſq3 ad miorē ꝑduxit: vſq3 ī hoc tp̄s Veneta ciuitas ꝑui momēti fuit: ſed eo duce auctore extructa ꝛ ampliata vrbe: iſtructiſq3 claſſibus tanq̄ nobiliſſimi incole veneti huc atq3 illuc ꝓ exercēdis negociatiōibus nauigare ceperūt. Et cū ſuꝑioribus diebus ab emulis magnas paterētur ꝑturbatiōes ꝛ diſcrimia: hūc ducē viꝝ ſtrenuū ſibi deligētes aduerſarios ꝛ piratas reꝑſſit. 706

Conſtātinus papa natiōe Syrus poſt Siſinū pōtificē ſedit ānis. vij. ꝛ diebus. xv. vir doctiſſimus ꝛ ligua latina grecaq3 eruditus. Cuius tp̄e Rome triēnio fame laboratū ē in q̄ gdē penuria paupes q̄maxie iuuit. vñ ꝛ oēs pōtificē iſtū e celo miſſuʒ acclamare ceperūt: Hic: vt ꝓmiſſum ē: ad Juſtinianū impatorē amoris grā cōſtātinopolī ſe trāſtulit. Jnde Juſtiniano defuncto philippicū ſucceſſorē hereticū declarauit. Saxonūq3 duos reges: vt Pau. li. 6º. ſcribit voti religiōiſq3 cā Romā veniētes baptiçauit: q etiā regno ꝛ pōpis renūciātes mōaſteriū igreſſi ſunt: vbi etiam paulopoſt deuotiſſime obijere. Nec etiaʒ ipſe Cōſtātinus diu ſuperuixit: Quo mortuo in baſilica ſancti petri ſepultus fuit. Et tunc ceſſauit epiſcopatus menſes duos. Papa. 90

℄ Luitptus. 14. lōgobar. rex Junipti regis filius regnauit mē. 8. Hunc Juniptus rex puerulū religt ſucceſſorē cui ꝛ tutorē ḋdit Aſprādū: quo audito Ragiptuſ thaurinēſiū dux: quē Grimoaldus reliq̄rat puulū cū valida māu aduerſuſ hūc ꝛ aſprādū tutorē vēit: ꝛ cū apō Nouariā vrbē adinicē cōſlixiſſent ipe Aſpradus cū rhotario bergomate duce auxiliatoꝛ ſuo ſupatus ē. Eoq3 ſupato lōgobardoꝝ regnū ipe Ragimptuſ obtinuit: ſed āno vitā finiuit. ℄ Ragiptuſ igr̄. 15. lōgobar. rex luitpto rege puulo diecto regnauit āno. i. 707

℄ Ariptus āt Ragimpti regiſ filius. 16. lōgobar. rex poſt p̄reʒ regnauit ānis. 12. vir iuſticie ꝛ pietatſ cultoꝛ: ꝛ maxie ī paupes munificētiſſimus q ꝫelo xp̄iane religiōis ductus: vt pau. li. vi. ait: Alpes Cocias ī q̄buſ genua ē: ꝛ qcqd ab ea ad alpes vſq3 galliaꝝ fines cōtiebaē btō petro dōauit: Hic iterato cū luitpto oli rege puulo ꝛ aſprādo eius tutoꝛ p̄dictis: alijſq3 ducibus apō papiā pugnās oēs fudit ꝛ ī fugā ꝯtit: ꝛ Luitptū regē ꝯphēdit ac tādē īterfecit: pſecutuſq3 ē rhotariū bergomatē ducē q auſuſ fuerat regnū cū luitpto ꝛ aſprādo iuader̄. ideq3 laudū vrbē expugnauit ꝛ bergomū obſedit: illā quoq3 vicit ꝛ cepit atq3 ducē ipʒ rhotariū ibidē ꝯphēdit: ac Thaurini ī ꝑpetuū relegauit vbi paucis diebus vitā finiuit: totā iſuꝑ aſprādi tutoris familiā extixit luitprādo puulo filio excepto q iuſto dei iudicio ꝑſeruatuſ ē. Ver̄ aſprāduſ ipe q ad Bauaꝝ regē cōfugerat paulopoſt ipius auxilio fretus ī italiā deſcēdit: ꝛ collatis ſignis cū Ariperto iſto acerrime pugnauit: ac tādē victoꝛ euaſit. Aripertus āt dū trepide auro honuſtus fugēt ī ticio flu. ſūmerſus ē: cuius corpus ī era ſtinū īnētū ad ſaluatoris tēplū qd̄ ariptus pauus cōſtruxerat cū igēti pōpa platū ſepultuʒ eſt. 708

5909 Philippicuſ q ꝛ dardāicuſ. 30. ꝯſtātiopo. ipatoꝛ poſt. iuſtinia. īpauit āno. i. ꝛ mē. 6. vir ſane aiatq3 maximi cōſilij: q oiuʒ cōſēſu ipio ſuſcepto Cyrū p̄triarchā ī pōto relegauit: eo q̄ bñ cuʒ Ro. pōtifice ſentiret: ī cuius loco quēdā ioānē hereſiarchā abbatē ſuffecit: cuius gdē dogmata ſtati Romā miſit: iuſſitq3 vt oiuʒ ꝯſſu ꝯfirmarenē ꝛ approbarenē. Sʒ ſtati. ꝯpōtifex ſynodo hita nō mō philippici ꝛ ioā. abbatſ opiones iꝓbauit: ſʒ ēt ḋcreuit vt ſcōꝝ imagieſ q̄. 6. ꝯſilijs ab oibuſ ꝓbatiſ q iterfuerāt iuſſit ī porticu bti petri depigēnē: ipʒ quoq3 ipatorē hēticū ḋclarauit. voluit ne ipatoriſ hētici nom̄ publi. ſcriptſ recipieē: ſʒ cū ī hiſ ḋliramtſ ꝓ obſtiato corde ꝑſiſtēt ab anaſta. diectuſ ē. Philippicus 710

5910 Anaſta. āt ꝯgnomīto arthemius. 31. ꝯſtātiopo. ipatoꝛ poſt philippicū īpauit āniſ. 3. q ꝓncipatu īito ſtati philippi. captū ocul' ꝑuauit: poſt hec ad Ro. pōti. lr̄aſ ḋdit q̄buſ catho. fidi ac. 6. ſynodi ſe acerrimū ḋfēſorē futuꝝ polliceri: iō cū igētē claſſē alexā. miſiſſʒ eius duces ī itieē rebellātes ī ipʒ retulē theodo. q̄ndā ipatorē creātes q mox apō niceā ꝯ anaſta. ꝯſlixit eūq3 victū clicū ordiauit. Anaſtaſius

℄ Dogobertus. 15. frācoꝝ rex hoc āno p̄re ḋfūcto ſucceſſit. Cuius regni āno p̄mo Grimoaldus pipini filius: ꝓp q̄ſdā ſecretas factōes pſiſus a Rhotbogalio leudicēſi dolo ꝑemptuſ ē: ꝛ ꝓ eo eius filius Theodaldus auctoritate Pipini regis palacio ꝑficiē: morq3 pipino rebus hūanis exēpto franci in Theobaldū Pipini nepotē irruūt: ꝛ domo effugāt: Quo fugato Ragūfredū quēdā maiorē domus 711 712

regie conſtituūt. Pipino aūt Carolū cognoīe Martellū vnicū filiū reliquerat. Defuncto deniqȝ Dagoberto Franci Danielē quēdā ignote ꝑſapie clericū i regeȝ ſuū erigūt: ⁊ eū Chilpicū tertiū noiant: quem Ragūfredus regie domus ꝑpoſitus i Carolū Martellū ducere cōpulit: ac maximis incōmodis ipȝ Carolū affecit. Sȝ paulopoſt Carolus iiurias receptas vlturus ⁊ ipē i Chilpericū regē atqȝ Ragūfredum gubernatorē duxit: eoſqȝ i agro cameracēſi ꝑlio victos fugauit ingētēqȝ ꝑdā in auſteriā ſecū duxit. ibidēqȝ Clotario q̃rto Carolus i regē ſubliato denuo Ragūfredū pſeq ñ deſtitit atqȝ eū tandem vicit: Cui ꝑnci patu adempto ſolā Andegauiam prouinciā ei poſſidendā cōceſſit. Chilperico rege demū mortuo Frāci Theodoricū q̃rtū Dagoberti tertij filiū ⁊ poſt eū Clotariū q̃ntū ad Fauſtū regiū ꝓmouēt: ſub quo q̄dē Carolus marcellus in auſteria palacio preeſſe cepit.

Papa.91. GRegorius eius nois ſecūdus papa pře Marcello Romāo natus poſt ꝯſtātinū pōtificē ſedit 5912
ānis.19.mēſi.9.⁊ diebus.15. Uir certe optimus atqȝ ſciſſimus tāteqȝ eruditiōis ac facundie
bitus vt facile cōuincēt oēs male ꝺ catholica fide ſentiētes: Qui pōtificatu iito ſtati vrbiſ me-
715 nia ex pte collapſa reſtituit ac tēpla Petri ⁊ Laurētij extra muros iſtaurauit atqȝ ideȝ in alijs baſilicis effecit: ac eas mūeribus multis exornauit. Moāſteriuȝ inſup via hoſtiēſi nō longe a pauli baſilica poſitū reſtituit: necnō ⁊ bti andree mōaſteriū qꝺ Barbare nūcupat̃. Eiuſ quoqȝ opa germāi populi ad fidē ſunt cōuerſi. Indeqȝ Leonē impatorē hereticū hita ſynodo excōicauit: eo ꝙ ſcōꝝ imagies abolere nō deſinēt. Deniqȝ vir ſcūs poſtꝙ domū pr̄nā ſancte Agathe edificaſſet: i eaqȝ monaſteriū extruxiſſet: ac multos ſuo exēplo ad v̄tutem ⁊ ſanctitatem excitaſſet: tertio idus februarij ad dominū euolans eius corpus in baſilica beati Petri ſepelitur: ⁊ tūc ceſſauit epiſcopatus dies.35.

¶ Marcelluſ ſecūduſ venetoꝝ dux hoc āno apꝺ Eracleā ſuffragijs paulucio duci ſuffectuſ ducauit āniſ.7
714 mēſibus.3.⁊ diebus.6. Hic ex clariſſima Funicaliū familia originē duxit de quo nil mēoria dignū hēmus.

¶ Uiri doctrinis excellentes.

¶ Bñdictus mediolanēſis archieps tēpeſtate hac paulo hiſtorico li.vj.c.xxiiij.teſtāte: ⁊ Mediolāi ⁊ in tota italia nō ſolū in hūanoꝝ ſed ⁊ i diuarū eruditionū ſcholis iclitus ⁊ claruſ fuit: ac nōnulla laude digna ꝯpoſuit: Qui cum Rome etiā cauſam ꝓ papienſi eccleſia diu egiſſet perdidit: quia ibidē declaratū fuit papienſem epiſcopum Romane ſedi tantū non Mediolanenſi epiſcopo obtemperare debere.

¶ Egidius phūs grecus mōachus ꝑ hos dies ſcia ⁊ religiōe clarus fuit: q ꝑter cetera a ſe edita ēt in medicinis librū de pulſu metrice cōpoſuit: cuius principiuȝ eſt: Ingenij vires modicis conatibus impar. Item alium de venis qui incipit: Dicitur vena: quando fit renibus vna.

¶ Bonifaciū aūt magūtinū epm hiſdē tpibus floruiſſe dicūt: q mōachus exñs doctiſſimus atqȝ eloquentiſſimus ꝓ magnitudie ai e Britānia ad Gregoriū hūc pōtificē vēit: cognitaqȝ hois v̄tute ⁊ ſcitate ipȝ epiſcopū conſtituit: ⁊ in germaniā ad confirmandos populos protinus miſit: vbi ⁊ ꝑdicatione ⁊ exemplo ita opus impoſitū egregie egit: vt a populo magūtino epiſcopus electus fuerit. poſtea etiā cū in Aphricaȝ ꝓfectus eēt: ⁊ ibidē dei verbū indeſinenter ꝑdicaret: ab infidelibus Mahumetanis martyrio coronatus ē.

¶ Petronius ſeu petronax ciuis Brixianus vir religiōe iſignis ⁊ diuitiarū potētiſſimus hac etate paulo hiſtorico lib.vi.referēte apꝺ Grego. pōtificē eas ob res magno in ꝑcio fuit: cuius pontificis ſuaſu multas eccleſias in vrbe reſtituit: ac caſſinēſe ſciſſimi Bñdicti mōaſteriū diu ꝺrelictū ſua ipēſa ⁊ edificijs ⁊ mōachorū frequētia magnificētiſſime reſtaurauit: āno vȝ cēteſimo duodecio poſtꝙ fuerat a lōgobardis deſolatū. 5914

Theodoſius tertius THeodoſius eius nois tertius.32.cōſtātiopolitanus impator hoc āno Anaſtaſio ſupato ac tōſorato impiū occupās impauit āno vno. Hūc ignobilē ⁊ deiectū hoīeȝ fuiſſe tradūt. Quippe q apꝺ publicanoſ ſcripta facē ꝯſueuerat. Uerꝝ ſuſcepto impio ita catholice fidei emulator exiſtē cepit vt catho-
715 licus ⁊ xpianiſſimus ab oibus diceret̃: ⁊ in ſignū huius ſtati imagines ſcōꝝ patrū a philippico ꝑdeceſſore ſuo vbiqȝ demolitas in ꝑſtinū ſtatuȝ reſtitui mādauit: ſed anno impij ſui ꝑmo a Leone.3º. deiectus ⁊ ſine leſione dimiſſus clericum ſe creari fecit: ⁊ in monaſterio ingreſſus reliquuȝ vite ſue ſancte egit.

Leo.3. LEo tertius.33.cōſtātiopolitanus impator poſt Theodoſiū ꝑdictū ipauit cū cōſtātio filio ānis.24. Hic ab hereſiarchis ſeductuſ cū i pōtifice Ro. iuehi nō poſſȝ: teſte paulo li.vi.c.xxvi. edictū ꝓpoſuit vt oēs q ſub ipio Ro. eēnt apꝺ cōſtātiopoli ſcōꝝ oiuȝ imagies ⁊ ſtatuas ab tēplis abraderēt: au-
716 frerētqȝ affirmās ſe id facē ad tollēdā idolatriā: q v̄o ſecus feciſſet eū ſe ꝓ hoſte publico hituꝝ. At 5915
Grego. pōtifex tāte ipietati nō ſolū ñ obtēperauit: ſȝ ēt oēs catholicos admonuit ne tiore vl' edicto ꝑncipiſ i tātū errorē vllo mō dilaberent̃ qua cohortatōe adeo italie ppl'i aiati ſūt vt paulū abfuerit q̄n ſibi aliū ꝺlegerint impatorē: quominuſ ſāt id fieret auctoritate ſua grego. obteſtari ānixus ē. Rauene tñ̄ tāta ſeditio orta ē cū alij impatori: alij pōtifici obtēperādū dicerēt: vt i ipo tumultu paulus exarchuſ cū filio occideret̃. Mittitur deide ab impatore Euthicius Eunuchus q pollicitatōibus ⁊ donis lōgobardos a pōtificis beniuolētia ſeiūgeret: verꝝ id fruſtra tētatū ē: Leo rurſus diabolico ſpū icitatus oibus mādat vt ſimulachra oīa ad deū deferāt vel icēdāt ñ obtēpantes punit: Germanū pꝛiarchā id potiſſimū iprobātē i exiliū mittit ⁊ i eius locū Anaſtaſiuȝ male cū epo ſentiētē ſufficit: quē poſtea hita ſynodo ꝑuauit: ⁊ ab officio diuo ſemouit: niſi ad catholicā fidē reuerteret̃. Ipm ꝑterea ipatorē admonuit: vt omiſſis erroribus verū tādē dignaret̃ amplecti fidē ⁊ ſcōꝝ imagies abolerē deſineret: quoꝝ mēoria exēplari excitarētur hoīes. verꝝ cū i obſtiatiōe ꝑſiſteret a Grego. huiuſ. ſucceſſor ipio ſil' ⁊ fideliū cōione ꝑuatuſ ē: ⁊ poſtrēo excōicatuſ ⁊ maledictuſ iterū.

¶ Carolus martellus Pipini ſenioꝛis filius: hoc āno p̄re defuncto palacio regis Frācie p̄ficit: ⁊ in eodē
magiſtratu atqꝫ in auſteria regnauit annis. 27. Nā Pipinus duos filios habuit: Hūc vꝫ Carolū: ⁊ aliū
Quo moꝛtuo hic ſolus regnū ⁊ p̄ncipatū tenuit: multis tñ cū aduerſitatibuſ poſſedit: eo q̄ Eudonus aq-
tanie dux ⁊ Clotarius rex quoad vixerūt ſibi plurimū aduerſati ſunt. Sꝫ his moꝛtuis Carolus hic totā
auſterie regni p̄tē regēs: Saxoniā: Bauariā: Frixiā: Alemaniāqꝫ contriuit ⁊ regno Maſſiliā adiecit: ac
p̄ Grego. papā ad p̄ncipiū vocatuſ: cū itellexiſſet ſarracēoſ ex aphꝛica i hiſpaniā traiectoſ oēſ p̄uīciā p̄rſus
depopulaſſe: atqꝫ inde ab Eudone i galliā vocatos veniſſe magnis itineribus i hoſtē eccleſie cā auxilio ēt
Luitp̄rādi lōgobardoꝛum regis fretuſ illo p̄ficiſcitur: ibidemqꝫ apō Turonēꝫ vꝛbē pugnādi occaſiōe ſuſce
pta hoſtes ꝯtriuit: ⁊ i eo p̄lio: vt Paulus hiſtoꝛicus li. vi. c. 48. ſcribit: ad. 360. ſarracēoꝝ milia cecidere: ⁊
ex Frācis mille ⁊ q̄ngēti fuerūt deſiderati: ſicut ip̄e Caroli lr̄e ad pōtificē ſcripte teſtificanť: Qua q̄dēꝫ vi
ctoꝛia Sarracēi Caroli b̄n̄ficio a ceruicibus hiſpaniarū galloꝛūqꝫ ſunt expulſi. Carolus deinde i p̄uīciā
regreſſus apud oēs maxio in p̄cio hitus ē. Atqꝫ poſtea Vaſconiā inuadēs regni totius obtinuit p̄ncipa-
tū. Et ex tūc regia Francoꝝ p̄tās ad maioꝛē domus in oībus fuit: hoc dūtaxat excepto q̄ q̄ rex dicebatur
ſemel in āno i^l Martis cāpū curru iuectus ibidē i eminēti ſedēs ſe populo ſpectādū p̄bebat: publica dona
ei ſolēniter oblata ſuſcipiēs: maioꝛe domus añ ſe ſtāte: ⁊ q̄ eo āno agēda erāt populo nūciāte: Ita rege do-
mū reuecto maioꝛ domus cetera regni negocia admīſtrabat: lꝫ p̄uilegia ⁊ carthe regis noīe ſignarētur. hic
Carolus tādē poſt clariſſimas ⁊ ingētes res geſtas deficiēs Pipinū ⁊ carolomanū reliquit filios.

¶ Urſus Ippatus tertius venetoꝝ dux: Marcello i Eraclea ſiue ciuitate noua ſuffectus ducauit ānis. 9. 721
Hic Eraclianus ciuis fuit Uir ſiq̄dē peſſimus atqꝫ malignus q̄ cū inſoleſceret: ⁊ mltas idies cedes atqꝫ
tyrānides exerceret: ciuili tumultu obtrūcatus ē: ac ſic Ueneti noſtri laboꝛū ſuoꝝ initia i hoc hr̄e ceperūt.
Poſt cuius necē ceſſauit ducatus ānis. 6. Et illo tūc res Veneta p̄ magiſtratus ⁊ milites agi cepta eſt.

¶ Aſprandus lōgobardus Luithperti olī reges p̄uuli tutoꝛ decimuſſeptimus lōgobardoꝝ rex hoc anno
Aripto rege ſup̄ato regnū recup̄auit ⁊ regnauit: paulo teſtāte mēſibus. 3. Uir per omnia egregius: cuius 722
p̄rudentie nulli equandi ſunt ſuperioꝛes: hic filiū Luitp̄rādum per omnia ſibi ſimilē anteq̄ moꝛerētur ap-
p̄robantibus cunctis regni ſucceſſoꝛem reliquit.

¶ Luitp̄rādus autē Aſp̄randi p̄dicti regis filius decimuſoctauus lōgobardoꝛum rex hoc anno: ſuperſtite 723
adhuc p̄re regnū accipiēs regnauit ānis. 31. ⁊ mēſibus ſeptē: Uir certe tāto p̄ncipatu digniſſimus. Si p̄ru
dentiā: ſapiētiam: cōſiliūqꝫ quo plurimū valebat inſpicias. Erat q̄ppe gigātheo coꝛp̄e atqꝫ vaſto ⁊ manu
adeo p̄mptus vt nemo eo pugnatioꝛ hr̄etur. Iuſticia v̄o atqꝫ clemētia ita inſignis hēbať vt difficile iudica
retur q̄ in re maioꝛē p̄mereret laudē. Chriſtianiſſimus etiā adeo fuit ac religiōis amatoꝛ vt nullibi tēpla ſi
ne ſuo ſuffragio edificare p̄miſerit vnq̄. Nā vt de ceteris taceāꝫ Papie tēpla pluria miro extruxit oꝛnatu
additis multis p̄dijs. Intraqꝫ palaciū ſuū oꝛatoꝛiū in honoꝛē ſaluatoꝛis mūdi cōſtruxit: vbi ⁊ ſacerdotes
⁊ clericos multos īſtituit q̄ die noctuqꝫ dīna exoluerent officia. Inſup̄ ad coꝛroboꝛationē p̄dictoꝝ p̄mo re
gni ſui āno donationē quā btō Petro Aripitus rex Cocias alpeſ donauerat ꝯfirmauit. Ueꝝ Rauenā diu
ab exarchis poſſeſſaꝫ obſidēs tādē cepit ⁊ diripuit: ⁊ q̄cq̄d p̄clarū i ea fuerat papie detulit. Carolus autē
martellus huic cōpater ⁊ aīciſſimus fuit: ⁊ ei auxiliares copias ꝯ ſarracenos ex Italia trāſmiſit. Pipinū
quoqꝫ filiū i ciſalpinā galliā (vt ei ex moꝛe capillū ſuccidere trāſmiſit): Quē Luitp̄rāduſ p̄benigne ſuſcipi
ens collato ſacro ad p̄entes multis donatū mūeribus cū gaudio remiſit. Sed duodecio regni ſui āno cupi
ditate latius dn̄andi allectus captis circūquaqꝫ oppidis Romanā vrbē obſedit: Quo tremoꝛe Gregoꝛiuſ
pōtifex Carolū i auxiliū poſtulauit: Ad quē Carolus cōfeſti oꝛatoꝛes miſit rogās ne vrbē opp̄meret: aut
pōtificē vexaret: Quo audito libēti aīo Luitp̄rādus vꝛbē obſidiōe ſoluit: Atqꝫ idē çacharie pōtificis hoꝛta
tu Romāis oppida ex ſabinis excerpta reddidit. Narniā p̄terea ⁊ anconā ex picētibus: ⁊ q̄cq̄d a lōgobar
dis: 20. ānis i Ethruria occupatū fuerat: reſtituit. Ueꝝ nō ita multo poſt rex oī laude extollēduſ etate grā
deuus vite curſū expleuit. eiuſqꝫ coꝛpuſ papie i baſilica bti hadriāi collachꝛymātibuſ vniuerſ ſepultū fuit.

¶ Auguſtini patris nr̄i ſciſſimū coꝛpus: paulo hiſtoꝛico lib. 6° c. 4° teſtāte: quod antea ducētis ferme ⁊ q̄n
quaginta ānis ab Ippone in Sardiniā fuerat trāſlatū: cū. ſ. Uandali p̄dabundi Aphꝛicā vaſtarent: hoc
āno huius chriſtianiſſimi p̄ncipis diligentia ex Sardinia Papiam defertur in celeberrimo ipſius vrbis 726
loco ſeu tēplo quod celū aureū dicebatur ab ipſo rege i honoꝛē bti petri extructo collocatur.

¶ Peſtilentia maxima hoc anno in ꝯſtātinopoli vrbe fuit qua ſup̄ra trecēta hominū milia: vt Paulus hiſto
ricus li. 6. c. 46. teſtatur: perieř. Cuius cā triēnalis ſarracenoꝛum obſidio fuit. Nā vt diximus: ſarraceni
a Carolo martello ex hiſpāia galliaqꝫ expulſi rabiē oēm ⁊ indignationē ex clade trecētoꝝ ⁊ ſexagita miliū 727
interfectoꝝ cōceptā in cōſtātinopolitanos v̄terūt: ⁊ eoꝝ vrbē triennio terra mariqꝫ obſiderunt. Sed cum
fame: frigoꝛe: peſte ⁊ bello multa paterenť icōmoda obſidionē ſoluētes: ac ſi p̄territi: abſceſſere q̄ idē digreſ
ſi bulgaros q̄ ſup̄ Danubiū erāt bello aggrediunť: ⁊ ab his ēt victi ad ſua cum ignominia rediere.

¶ Comete duo hoc anno Januario menſe per. xv. dies in celo viſi ſunt: quoꝛum vnus ſolem p̄recedebat in 729
mane. alter vero veſperi ſequebatur.

¶ Richoldus q̄dā Frixonū dux hoc āno ad p̄redicationē Uolfrani Senonēſiū ep̄i cōuertitur qui cum ba
ptiſmum ſuſcip̄e ſtatuiſſet i lauacro intrauit: ⁊ ſtatim dubius factus: alteꝝ pedē retraxit dicens: vbi nā ex
p̄ribus meiſ plures ſunt in iferno an in p̄adiſo? Et audiēs q̄ in iferno ſtati ictictū retraxit pedē dicēs: Lau

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

dabiliuſ ē vt plures ꝙ paucis: eſ ſeqr̄. Atqꝫ ita ſua fatuitate ꝺluſus morte imp̄meditata eueſtigio raptuſ ē.
Papa.92. GRegorius eius nois tertius papa Joāne p̄re Syro natus poſt Gregoriū pōtificē ſecūduz ſe 5931
dit ānis.x.mēſi.octo ⁊ diebus.24. Vir plāe ſingularis doctrine ⁊ eloquētie: ⁊ in ligua tā gre
732 ca ꝙ latina ſufficiēter inſtructuſ: atqꝫ orthodoxe fidei acerrimus defenſor q ob pietatē ⁊ hu,
manitatez adeo xp̄i paupes complectebaꝛ̄: vt nemīnē ſine elemoſyna a ſe vnqꝫ diuiſerit. Hic
itaqꝫ pōtificatu īito ſtatim cōſiliū mille pene ep̄oꝝ Rome celebrauit: ī quo qdē Leonē: vt di,
ctū ē iperio ſimul ⁊ fideliū cōione p̄uauit: eo ꝙ ſtatuaſ ⁊ ſcōꝝ imagies demolitus eēt: Decla
rauitqꝫ ī eo imaginū ſanctorū venerationez eſſe licitā: ⁊ huiuſmōi ſtatuti violatores excōicatiōis ſententia
innodauit: vt hētur in canōe de cōſe. di.3.c. Perlatū. Hic oratoriū pulchrū in bti Petri baſilica cōſtruxit in
quo de reliquijs fere oiuz ſcōꝝ recōdens ibidē quottidie celebrari mādauit. In canōe quoqꝫ miſſe adium
xit hec v̄ba quorū ſolēnitas hodie in cōſpectu diue maieſtatis tue celebraꝛ̄ dn̄e deus nr̄ in toto orbe terrā,
rū. hic nōnulla tēpla vetuſtate ⁊ incuria p̄deceſſoꝝ collapſa inſtaurauit: necnō ⁊ multa mōaſteria ptim re
ſtituit ptimqꝫ a fundamētis erexit ⁊ mōachis repleuit: qbuſ ⁊ regulā itegre ſancteqꝫ viuēdi tradidit. Me
nia inſup vrbis collapſa multis ī locis reſtituit. Idē fecit cētū celliſ iā ꝓpe deſertis. Tandē de deo deqꝫ ho
minibus bn̄meritis. 4º calē. decēbris moriꝛ̄: ⁊ in diui petri baſilica ſepeliꝛ̄: ⁊ tūc ceſſauit ſedes dies.9.
¶ Veſegothi ⁊ gothi oēs q citeriorē hiſpaniā: galliāqꝫ longe an̄ occupauerāt: His tpibus teſte Paulo li.vj.
auxilio carētes in Caroli martelli ptātez deuenere. Nā ⁊ Luitprandus rex huic bello ipi Carolo multaſ
copias tranſmiſit. Ac ſic Veſegothe ⁊ gothi qui trecentis quaſi ānis in italia: galliaqꝫ ac hiſpania impera
uerant funditus deleti ſunt: preter paucos quos Barchinonēſes liberauerant.
737 ¶ Adeodatus Eraclianus ciuis Vrſi quodā ducis filius quartus Venetoꝝ dux hoc āno in Methemau
co oiuz ſuffragijſ: mutata magiſterij ſede: ⁊ militū noie exploſo creatus dux ducauit āniſ.xi.⁊ mē.2. vir qdē
auariſſimus execrabiliſqꝫ ac ciuibus iſenſuſ: q cū ⁊ ip̄e nimiū crudeleſceret: multaſqꝫ violētias ⁊ tyranni
des indies exerceret: plebe in eū a nobilioribus excitata ad arma cōcurrit: ⁊ refractis palacij cuſtodijs eū
depoſuerunt: ⁊ eius effoſſis oculis extra vrbem expulerunt.
COnſtātinus qntus Leōis impatoris filius.34. cōſtātinopolitāus impator poſt patrez ſolus 5939
impauit ānis.35. q p̄rnarū ipietatū emulator leges ⁊ patrū ſanctiōes ꝓ viribus pſeq nō deſti,
Conſtan. quintus tit: ⁊ ī oī vite ſue tpe maleficijs ac magicis artibuſ luxurijſqꝫ deſeruiuit: iimicus quoqꝫ xp̄i ſi
dei q ⁊ clericos multoſqꝫ mōachos ac ſeculares catholicos Anaſtaſij heretici cōſtātinopoli,
tani patriarche ſuaſu iterfecit: ad quē Paulus Ro. pōtifex nūcios e Roma cōſtātinopoli mi
740 ſit q ip̄z adhortarētur vt ſacras imagies reſtituēt ⁊ ab ipijſſimis cedibus ceſſaret: ꝙ ſi facere recuſaret cū
anathēatis viculo inodarēt: ac cōſtātinus ptinax ſanas pōtificis admōitiōes cōtēpſit ⁊ Sabinū Bulgaro
rum regē in demoliendis ſacris imaginibus eius impietatē imitatum in gratiā recepit cū antea Bulgaros
bello plurimū perſecutus eſſet: Quo autē mortis genere poſtea obierit ignoro.
¶ Carolomāus aūt Caroli martelli p̄dicti p̄mogēitus hoc ip̄o āno p̄re defuncto apō Auſteriā ⁊ Sueuiaz
magr̄atū ſūpſit: ⁊ maior domus regie ductus ē: nā Carolus pr̄ duos poſt ſe reliqt filios: hūc vz ⁊ pipinū
iuniorē: qbus ⁊ regnū a ſe armis occupatū adhuc viuēs diuiſit Carolomāo huic nato maiori auſteriam: ⁊
Sueuiā: pipino aūt burgūdiā ⁊ Frācie ptē tribuēs. Hic aūt vno ſui p̄ncipatus āno cū Romā deuotionis
cā cū paucis deuēiſſet çacharie pōtificis ſuaſu dimiſſa regni gloria mūdo abrenūciauit: ⁊ ab ip̄o çacharia
clericus factus ī caſſinēſi mōaſterio vitā mōaſticā egit. Verū poſt aliqō tp̄s vna cū alijs mōachis e Caſſi
nenſi mōaſterio ad çachariā eūdē papā veniēs ab eo p̄cibus obtinuit vt liceret eis corpus ſci p̄ris ſui Bn̄
dicti iā.34. ānis elapſis furti a gallis mōachis vna cū corpe ſororis ſue ſcolaſtice ablatū repetē: cuius preci
bus çacharias pōtifex motus ad pipinū fr̄em lr̄as exhortatorias miſit: vt patereꝛ̄ mōachos caſſinēſes cor
pus bti Bn̄dicti ex Floriacēſi mōaſterio exportatore: qō qdē rex ⁊ſi moleſte nimiū cōceſſit: Qō cū vide,
rent Floriacēſes mōachi ſe tāto p̄re p̄uari ad orōnē cū lachrymis ſe cōtulerūt ꝙobrē nūcij q corpus d̄ferꝛ̄
debuerāt cecitate pcutiūtur ⁊ ſine corpe ad ꝓpria reuertūtur: Hūc Carolomanū cū Deſiderius lōgobar,
dorū rex ex caſſianēſi mōaſterio ī galliā ad pipinū fratrē regē tādē miſiſſz vt ei in lōgobardos bellū diſſua
deret n̄ mō eū n̄ exaudiuit: ſz idignatuſ eū ī vienēſi mōaſterio ꝑpetuo relegauit vbi ⁊ paulopoſt vita d̄fecit. 5940
Papa.93. ZAcharias papa natōe grecus p̄re polycronio natus poſt Grego. p̄dictū pōtificē ſedit ānis.x.mē.2.
⁊ diebus.15. hūc iter optios pōtifices iure ꝯnūerādū puto ꝙ mitiſſimus: ſuauiſſimus gratioſuſqꝫ
741 ac oī v̄tute p̄ditus fuerit: ac ēt cleri populiqꝫ Ro. amator: q ī initio ſui pōtificatus oēm italiā belliſ
ardētē iueniēs v̄tute ſua: ſcitateqꝫ ac prudētia ad ꝯcordiā pduxit: poſtea ad tēpla ruinaz minitātia
reſtituēda manū apponēs multa reſtituit: ⁊ lateranēſes edeſ auxit ⁊ exornauit: petri quoqꝫ baſilicā ꝯfractā
īſtaurauit: eiqꝫ veſtē iſignē quā piuiale dicimus auro ⁊ gēmis diſtictaz cōdōauit: ī q̄ depicta erat polymito
ope natiuitatis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Tēplis quoqꝫ ab ip̄o iſtauratꝭ extructiſqꝫ fūdos: vn̄ ſacerdotes viuerēt ꝯ
ſignauit. Cūqꝫ greca latiaqꝫ ligua eruditiſſimus hreꝛ̄. 4. dialo. lib. bti grego. i grecū v̄tit: atqꝫ alia qdā cō
poſuit. Tādē cū populū ſibi creditū ſcē ⁊ itegre p decēniū gubernaſſz idibus Martij ſanctū deo reddidit
ſpiritum: ⁊ in beati petri templo ſepeliꝛ̄. Et ceſſauit epiſcopatus dies.xij.
¶ Aldeprandus Luitprandi regis nepos decimuſnonus Longobardorum Rex hoc anno defuncto auo
744 in regnuz ſuccedens regnauit tantūmodo menſibus quinque: Cui ſine liberis defuncto ſucceſſit Rachis

Thaurinẽſium dux ⁊ regnauit annis ſeptẽ: Uir certe oĩ ⁊ ꝑpetua laude dignus: ad quez çacharias ponti
fex ſtati ꝓ integrãdo pacis federe legatos miſit: Qui cũ eẽt aĩo pius ⁊ religiõis amatoꝛ ex animi ſententia
omnia accepit ⁊ compꝛobauit: Ac poſt aliquod tempus diuino numine tactus regno renũcians vitã mo-
naſticam vna cum vxoꝛe ac filijs magna cum deuotione complexus eſt.

Sabanus quintus Uenetorũ dux hoc ãno Adeodato duce deiecto ab oĩ populo in Mathemauco electus
ducauit ãno vno ⁊ mẽſibus.6. Uir truculentus ⁊ tãto magiſtratu indigniſſimus: ꝓpter cuius ſeuitiã tu-
multu denuo excitato ⁊ ip̄e depoſitus ẽ: atqȝ eius effoſſis oculis extra vrbẽ pꝛopellitur: pꝛopter quod Ue 746
neti nouam regiminis foꝛmã inuenerunt: quia cum duce alio duos tribunos annuales elegerũt qui cum
duce pari poteſtate conſederent: que foꝛma nunc vſqȝ perdurat.

Dominicus Monagarius ſiue Sclauus ſextus venetoꝝ dux Sabão in mathemaucũ ſuffectuſ ducauit
ãnis.v. Huic pp̄ p̄deceſſoꝝ ipꝛobitatẽ (vt diximus) additi ſunt duo ãnui Tribũi q pari p̄tãte cũ eo ſederẽt
qbus çacharias papa ſub anathẽatis pẽa ꝓhibuit ne ſeruos xp̄i baptiſmate ſignatoſ de cetero vt hactenuſ 747
Sarracenis vẽdere pꝛeſumerẽt. Sed ⁊ hic poſt quintũ ducatus ſui ãnũ ob eius demerita in tumultu ⁊ ocu
los ⁊ ducatum perdidit. Sũt tamen qui dicant hoc poſt p̄mũ ãnum ſui ducatus accidiſſe.

Pipinus iunioꝛ Caroli martelli filius q ex moꝛte p̄ris cum Carolomano eius fr̄e Burgũdie ⁊ Frãcie
p̄s obtigerat: cũ iã Caloromanus mõaſteriũ igreſſus fuiſſet: Domus regie vniuerſalis pꝛefectus factus
hoc ãno ẽt regnãdi cupiditate ductus legatos ad çachariã põtificẽ miſit rogãs vt regnũ Frãcie auctoꝛita
te apoſtolica ſibi cõfirmare dignaret̃. Regnabat aũt tunc remiſſiſſimus ⁊ ocioſiſſimus viroꝝ Chilpricus 748
rex q de regno nil p̄ter iane regni nomẽ ꝑferebat. põtifex v̄o auditis oꝛatoꝛibus eius p̄cibus ſtati annuit:
⁊ hoc ob bñficij accepti ⁊ veteris beniuolẽtie mẽoꝛ: q̃ iter põtifices ⁊ huius familie p̄ncipes itercеſſerat: ac
ſic põtificis auctoꝛitate: vt hẽtur ĩ decretis.xv.q.v.c. Alius. Frãcie regnũ Pipino huic adiudicatũ ẽ ⁊ ex
tũc ex maioꝛe domus regie Pipinus factus ẽ Rex: ⁊ deiceps reges Frãcie ab ip̄o Pipino denoĩati ſunt.
Chilpericus itaqȝ a regno deiectus: ⁊ in clericũ tõſoꝛatus vna cũ vxoꝛe in monaſteriuz recludit̃: vbi vſqȝ
ad moꝛtẽ in quiete fuit: Atqȝ ita Meroningoꝛum regum familia regnare deſijt in gallia: que vt p̄miſſum
eſt regnauit annis.296. ſub regibus vno ⁊.xx. quoꝝ nomina hec ſunt.

Feramundus	.1.añ.11.	Lotharius item	.8.añ.44.	Clodoneus quintus	.15.añ.4.
Clodius	.2.añ.18.	Dagobertus	9.añ.13.	Childericuſ tertius	.16.añ.18.
Meroneus	.3.añ.10.	Clodoneus	.10.añ.27.	Clodoneus ſextuſ	.17.añ.4.
Childericus.	.4.añ.16.	Lothariuſ aliuſ	.11.añ.4.	Lotharius tertius	.18.añ.2.
Clodoneus xp̄ianuſ	.5.añ.30.	Theodoꝛicus	.12.añ.12.	Chilpericus tertius	.19.añ.5.
Lothariuſ	.6.añ.2.	Childericus	.13.añ.6.	Theodoꝛicus tertiuſ	.20.añ.25
Chilpericus	.7.añ.23.	Theodoꝛicus	.14.añ.13.	Childericus	.21.añ.9.

Pipinus itaqȝ iunioꝛ: hoc ãno Childerico deiecto ĩ regẽ a çacharia papa cõfirmatus regnauit ãnis.27.
quẽ ẽt poſtea Stephanus põtifex ĩ regẽ cõfirmãs iunxit ⁊ eccleſia romana ducẽ ac bellatoꝛẽ ꝯ Aiſtulphuz
lõgobardoꝝ regẽ ꝯſtituit: Quo ꝯſtituto ſtati ad ip̄ius põtificis p̄ces ⁊ p̄cepta ĩ italiã vẽit: ⁊ lõgobardoꝛuz 749
exercitũ ſuꝑauit: atqȝ Aiſtulphũ regẽ ĩ papia obſedit: Qd̄ cernẽs põtifex maliſ ẽt qbus italia ĩdies pp̄ hoc
lacerabat̃ ꝯmotus: Aiſtulpho pacẽ vltro obtulit mõ ablata ſibi reſtitueret: ob quã rẽ Pipinus obſidionez
ſoluẽs ĩ galliã ſuũ reduxit exercitũ: vbi ⁊ alijs collectꝯ copijs ſarracenos ex gallia pẽitus expulit: ꝑẽptoqȝ
coꝝ rege gothiã: Aq̄taniã ⁊ hiſpãie p̄tẽ vi cepit: ac ſaxones ĩ amicitiã recepit. Cũ aquitanis aũt quoad vi
xit diuturnũ ei bellum fuit. Tandẽ ⁊ ip̄ſe ſenio confectus ⁊ patricius creatus rerum geſtarum gloꝛia cõſu-
mata migrauit ad dominũ relicto poſt ſe Carolo magno filio gloꝛioſiſſimo.

Aiſtulphus.21. lõgobardoꝝ rex hoc ãno poſt Rachim germanũ ſuũ regnũ accipiẽs regnauit ãniſ.8. q re
gno ſuſcepto pp̄ igenij magnitudinẽ atqȝ aſtutiã ⁊ aĩ ferocitatẽ oĩbus arma ĩtẽtar̃ cepit: ⁊ põtifici Ro. p̄ci
puẽ atqȝ Romãis nobilioꝛibuſ quoꝝ ditionẽ armiſ ſibi vẽdicar̃ conabat̃: Oẽz nãqȝ italiã breui t̄p̄is ſpacio 754
vexauerat: ⁊ Rauenatũ exarchatus: magnãqȝ Flaminee p̄tẽ vi ceꝑat: qbus calamitatibus Stephanuſ põ
tifex laceſſitus pipini frãcoꝝ regis auxilia poſtulauit: q̃ ẽt õ cã ad ip̄z ĩ galliã ꝓfectuſ ẽ. Pipinus ãt p̄cibus
põtificis ꝑmotus cũ maxĩas vndiqȝ ꝯxiſſet copias ĩ italiã deſcẽdit: Aiſtulphũqȝ apd̄ papiã eius ſedẽ obſi-
dione cīgit: oppugnatqȝ. Stephanus v̄o ꝓuĩcie calamitatibus ꝑmotus pacẽ Aiſtulpho obtulit: mõ abla-
ta reſtituat. Q̄obrẽ Aiſtulphus oẽs pacis ꝯditiões acceptauit: ⁊ plĩma ꝓmiſit: pp̄ qd̄ ⁊ Pipinus obſidionẽ
ſoluit ⁊ ĩ patriã reuertit̃. Arbitratuſqȝ põtifex aiſtulphũ ꝓmiſſa ſuaturũ Romã regreſſus ẽ: reſtitutionez
ablatoꝝ expectaturus. Sed aiſtulphus breui poſt alijs ꝯctis copijs Romã rurſus obſidiõe cīgit: oẽmqȝ
ſuburbanũ agrũ deuaſtat: maioꝛi detrimẽto q̄ ãtea ꝑ.300.⁊.44.ãnos poſtq̄ imꝑiũ decliar̃ ceꝑat: naz ide
ſcõꝝ m̃ltoꝝ reliq̄as abſtulit: ⁊ papiã miſit: ⁊ ibidẽ ĩ decẽti loco ĩ baſilicis plĩmis collocauit. At Pipinus ite
rũ ĩ italiã reuerſuſ aiſtulphũ ita obſidiõe cīxit vt coegerit ip̄z p̄ſtias pacis ꝯditões accipe: vñ ⁊ romãiſ red
didit exarchatũ: ⁊ oĩa q̃ põtifici ex romãis ⁊ ethruſcis ceꝑat. Tãdẽ poſt multa bella ĩ venatiõe apoplexia ĩ
terijt: q lz regni ſui p̄ncipio nimis audax ⁊ ferox fuiſſz: ĩ fine tñ moderatus fuit. Erat.n. multe l̃rature vir
⁊ ꝓpterea lõgobardoꝝ edicta ĩ leges rettulit: Et cũ multa ſcõꝝ coꝛpa e Roma papiã detuliſſet ad coꝝ ho
noꝛẽ m̃lta ſacella ⁊ v̄ginũ mõaſteria erexit ĩ qbuſ ẽt multas filiaſ ſuas dõ ꝯſecuit. ſũt q dicũt ip̄z apd̄ bꝛixiã
mõaſteriũ ĩ honoꝛẽ ſancte Julie vni filiaꝝ extruxiſſe: eiqȝ ĩfinita dõa ĩ auro ⁊ argẽto atqȝ fundiſ obtuliſſe.

⁋ Eucherius lugdunẽſis ep̃s hoc tp̃e multis miraculis clarus fuit: Qui cũ ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro oꝛ
tus fuiſſet ad religioſã vitã habitũq3 cõuerſus diu intra ſpelunce cuiuſdã ſeptã i oꝛonibus: ⁊ ieiunijs deo
deuotiſſime ſeruiuit. Deinde apud pꝛefatam vꝛbem reuelante angelo in pontificali cathedra ſolẽniter col
locatus multis quoad vixit claruit miraculis.

⁋ Theodorus item ticinẽſis ep̃s vir ſciſſimus ⁊ multa litteratura inſignitus hac tẽpeſtate clarus fuit: Qui
⁊ nõnulla memoratu digna ſcripto mandauit. De quibus i canone fit mẽtio. ⁊ pꝛeſertim. 30. q. 3. c. Pitatiũ.

Tephanus ſecũdus papa p̃re cõſtantino Ro. natus poſt çachariã pontifex creatus ſedit ãnis
Pap. 94. v. ⁊ mẽſe vno: ſingularis religiõiſ ⁊ pꝛudẽtie vir: cleriq3 amatoꝛ: ac eccleſiaꝝ reſtitutoꝛ: atq3 cla 595
riſſimus in oĩ ſciẽtia doctoꝛ pꝛedicatoꝛq3 acerrimus: necnõ ⁊ pupilloꝛum ac viduaꝝ defenſoꝛ
752 qui: vt pꝛemiſſu3 eſt: Aiſtulphũ lõgobardoꝝ regẽ romanos agros inuadẽtẽ pꝛimo v̄bis ⁊ mu
neribus: licet fruſtra a tanto ſcelere auertere conatus fuit: vnde laceſſitus perſonaliter i galliã
ad Pipinu3 pꝛo auxilio implorãdo ꝓficiſci coactus eſt. Cui Pipinuſ Carolũ filiũ adoleſcentẽ
q magnus poſtea dictus eſt obuiã ad centeſimũ lapidẽ miſit. Et ipſe Pipinus rex ad tertiũ lapidẽ equo de
ſcendẽs frenũ papalis eq regẽs ad palaciũ vſq3 ita ꝑduxit: At põtifex cõfeſtim Pipinũ in rege3 cõſecrauit
atq3 imperiũ e grecis ad Frãcos trãſtulit: vt hẽtur extra de elec. c. Venerabilẽ: quã qdẽ oꝛdiationẽ Leo
tertius poſtea in integrũ executiõi mãdauit. Hic itaq3 foꝛis pace obtẽta ſynodũ magnã habuit. In q̃ oues
ſuas: paſtoꝛeſq3 recẽſuit: ⁊ errãtes in viã reducere cepit: vbi ⁊ qd deceat ep̃m: qd p̃ſbyterũ: qd deniq3 oẽs
ſacris initiatos docuit. Tandẽ cũ baſilicas quas Aiſtulphus rex cõminuerat reſtituiſſet: ⁊ de oĩbus bene-
meritus eẽt. 6. calen. Maij obijt: ⁊ in Petri baſilica ſepultus fuit. ceſſauitq3 tũc ep̃atus dies. 5.

⁋ Mauritius Chalbius. 7. venetoꝝ dux hoc anno dñico Monagario duce abrogato: in Mathemauco
752 bonoꝝ oium ſuffragijs dux creatus ducauit ãnis. 16. q l3 nil tyrãnicũ p̃ ſe tulerit tñ in vrbe maximũ ſcan-
dalũ ⁊ exẽplũ malũ intulit ꝙ filiũ ſuũ ducatus cõſoꝛtẽ aſſumpſerit: Nec multo poſt aliud maius adiecit:
quia ita violentas manus in Gradenſem patriarcham iniecit: vt bꝛeui ex flagellis ſibi illatis obierit. Hic
autem ſuſcepto pꝛincipatu iterum venetam rem ad heraclianos tranſtulit.

⁋ Exarchatus regni finis.

⁋ Rauena hoc ãno ⁊ magna Flaminee regiõis
pars ab Aiſtulpho longobardoꝝ rege capta exar
chatus nomẽ ceſſar̃ cepit: qd̕ cẽtũ ⁊ ſexagintaquat
tuoꝛ ãnis in Italia durauerat: v3 a p̃mo exarcho:
753 cuius magiſtratus incepit anno dñi. 589. vſq3 ad
hoc tẽpus ſub decẽ exarchis: quoꝝ noĩa ſunt hec:
Patricius pꝛimus: gallinicuſ ſecũduſ: Tertius hy
ſautius: quartus Theodoꝛus cognomento Calio
pa: Martinus olympus quĩtus q eo ãno cũ in Si
ciliam deuẽiſſet interijt: Theodoꝛus p̃dictus iteꝝ
q fuit. 6. Ioãneſ palatina: vt putar̃: Cremonenſis
7. Theophilatius. 8. Et paulus. 9. ſed mox inter-
emptus: Quo moꝛtuo Euthicius. x. loco ſuffectuſ
ẽ: ſub quo Italia diuiſa varie qdẽ ⁊ acriter pugna-
tũ eſt: Ip̃a nanq3 exarchatus appellatiõe contine
batur oẽ quicquid a placentinis agriq3 papiẽſis finibus padi inter apẽnini paludes: ſtagnaq3 venetoꝛum
ad Adriaticu3 pertinet: ⁊ Arriminum: in quo qdem exarchatu erant infraſcripte ciuitates: videlicet ip̃a
Rauena Ceſarea Foꝛliuium Foꝛũ pompilium Foꝛum Coꝛneliũ nunc Imola dictum Bononia Muti
na Regiũ Parma ⁊ Placentia. Hec omnia Pipinus rex ſupato Aiſtulpho Ro. pontifici donauit.

Aulus p̃mus papa natõe Ro. p̃re Cõſtãtino natus: Stephão patruo ſurrogatuſ ſedit ãniſ
x. ⁊ menſibus. x. Homo ſane mitiſſimus ac clementiſſimus: q Chriſti edoctus exẽplo nulli 5956
Papa. 95. vnq̃ malũ ꝓ malo: ſed ecõtrario: bõa ꝓ malis reddidit: pupilloꝛũ quoq3 ac viduaꝝ maxiẽ
curã ſuſcipiens etiam elemoſynis frequentiſſimis ſuſtentabat. Hic inter cetera Petronille
757 ſancte coꝛpuſ cũ ſepulchꝛo marmoꝛeo his litteriſ notato: Petronille filie dilectiſſime ex via
Apia in vaticanũ deferri fecit. Et poſtea cũ multas in vrbe baſilicas vetuſtate collapſas reſtituiſſet: moꝛtẽ
obijt: ⁊ in vaticano ſolẽni pompa ſepultus fuit: Quo moꝛtuo ceſſauit papatus vno anno ⁊ mẽſe vno.

⁋ Turcoꝛum regni pꝛincipium.

⁋ Turci Scythice gẽtes: vt diuus ſcribit Hiero. hij fuerũt quos Alexander macedo. inter hypboꝛeos mõ
tes ferreis clauſit repagulis: Qui tẽpeſtate hac: vt Othus tradit hiſtoꝛicus caucaſeas poꝛtas egreſſi cum
758 aũaribus viris ferociſſimis bello (multis ex vtraq3 parte interfectis) conflixerũt: Et exinde pontũ: Cap-
padociãq3 tranſgreſſi: ad reliquas finitimas gẽtes paulatim ſe infuderũt: vbi haud multopoſt latronum
moꝛe furtiuis qbuſdã excurſionibus vires ſibi vendicãtes occupatis mõtibus ⁊ oppoꝛtunis clauſtris vn-
de per occaſiões facile irruptiões fieri poſſent: vſq3 adeo emerſere: ⁊ animis ſublati ſunt: vt palam ia3: pa
riq3 marte aduerſum finitimos de agri poſſeſſiõe certare p̃ſumerent. Et procedente tẽpoꝛe non ſolũ pon

tū τ cappadociā:ſed τ gallatiā:bithiniā:lycbaoniā:piſydiā:vtrāq3 phrygiā3:pāphiliā:ciliciā:cariā:τ oē3
aſiam:que minor vocatur vltra citroq3 thauꝝ ad oras vſq3 Jonie τ litora greci maris occuparent. Nec v-
nū quidē vt modo principē:ſed alios atq3 alios duces ſequebanť. Et primo qde3(vt diximus) i aſiatica ſcy
thia vltra hyperboreos mōtes τ tharacūthas inſulas ꝯ aquilonis vbera ſedes prias habuere. Poſtea diſ-
fuſi vniuerſā aſiā τ greciā oē3 occupauere:uiri vtiq3 truculenti:τ in cūctis ſtupris ac lupanaribus ignomi-
nioſi fornicaria comedēteſ q̄ ceteri abbominātur. Jumētoꝝ lupoꝝ ac vultuꝝ carnes:τ qꝺ magis horrēdū
eſt oiu3 ēt abortiua comedūt. De qbus ēt locis ſuis infra dicemus:cū de othomanoꝝ r̄gibus tractabimus
¶ Deſiderius.22.τ vltimus lōgobardoꝝ rex Aiſtulpho rege defūcto regnauit ānis.18. Hic primo ethrurie
rex fuit:q cū Aiſtulphi obitū audiſſet:ſtati3 regnū inuaſurus longobardoꝝ copias vndiq3 ꝯtraxit.τ vt id 759
obtineret ꝯ Racheſium:q monachi hitu3 ſūpſerat multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quā ob rē eos i
ſua3 ſentētiā traxit:et ita regnu3 in pace cōſecutus ē:eo quippe tūc lōgobardoꝝ virtus ob delitias lāgueſce
re ceperat. At deſiderius oiu3 aduerſarioꝝ metu libatus a ſpōſionibus pōtifici τ romanis factis aiu3 reuo
uit:multaſq3 iniurias illis inferre cepit:vnde pōtifex ad Carolū magnū reclamans rogat:vt deſiderium
admoneat ab inferēdis iniurijs pōtifici cauere. Quod licet Carolus diligēter effecerit:ꝯtinere tñ hoīe3 i
officio armis nō potuit. Quinimo cōtractis vndiq3 copijs in rauenates dictioni Ro. obtēperātes mouit:
τ faentiā comachūq3 vi cepit. Quod pontifex hadrianus audiens primo Deſideriū nūcijſ adhortatur:vt
ſuis finibus ſe ꝯtineret:nec eccleſie dictōe3 occuparet:q pontificē nō audiēs:ēt vrbinū τ ſenegalia3 aliaſq3
plurimas vrbes occupauit:qbus malis motus pōtifex ad Carolū ꝺ iniuria iteꝝ reclamare cōpellitur. Ca
rolus uero Deſideriū p legatos admonet:vt res iniuſte ablatas pōtifici reſtituat:alias ſe breui cū exercitu
affutuꝝ:vt qꝺ ſponte et cū pace nollet id vi facere cogereť. parāť igitur vtriq3 exercitus:ſ3 Carolus mira
celeritate vſus premiſſa copiaꝝ parte:q̄ in tranſitu alpiū iouis montē occuparet. Jpſe aūt cū reliquo exer-
citu p mōte3 ciniſiū in italiā deſcēdit. Jbidēq3 fuſo ac fugato deſiderio:q ei obuiā ſe fecerat:oīa lōge lateq3
populať τ capit:ꝓ quibus Deſiderius rebus deſpatus ꝺ tanto accepto icōmodo papiā ſe recepit τ incluſit
vxore ac libis veronā miſſis:q̄ haud multo poſt in partes frācoꝝ venit. Na3 bertha Carolomani vxor:q̄
mortuo marito ad Deſideriū confugerat:verone deditionē fecit. Aldegiſius āt deſiderij filius inde ad cō-
ſtātinopolitanū impatorē ꝯfugit. Carolus vero e roma papiā rediēs ſexto mēſe poſtq̄ obſideri ciuitas ce-
pta fuerat:ipſa potitus eſt:vbi τ ipſu3 Deſideriū regē vna cu3 vxore τ libis cepit et ſpoliauit:ac regno ſpoli
atū lugdunū relegauit:τ i papia mediolanoq3 vrbibus frācos prefecit:q longobardos et eorū regiōes vſ3
ad alpes tēdētes fouerent:τ in pace retinerēt. Atq3 ita āno ſalutis nr̄e.774.τ.5.pōtificatus hadriani pa
pe regnāte apud cōſtātinopoli ꝯſtātino p̄dicto longobardoꝝ finē accepit:qꝺ p annos.204.ſub duobus τ
20.regibus dignoſcitur fuiſſe porrectu3. Quoꝝ nomina hec ſunt. ¶ Longobardoꝝ regū epilogus.

Alboynus	1	añ 4	Arioaldus	6	añ 12	Garmaldus	12	añ 3	Aſprandus	18	m̄ 3
Daphon	2	añ 2	Rhotaris	7	añ 16	Partharis	13	añ 17	Luitphrādus	19	añ 31
Sine rege		añ 10	Rhodoaldus	8	añ 5	Junipertus	14	añ 2	Lachis	20	añ 6
Autharim	3	añ 7	Aripertus	9	añ 9	Laympertus	15	añ 8	Aiſtulphus	21	añ 8
Agilulphus	4	añ 25	Gundipertus	10	añ 1	Raympertus	16	añ 1	Deſiderius	22	añ 18
Adoaldus	5	añ 10	Grimoaldus	11	añ 9	Aripertus	17	añ 11			

¶ Carolus pipini regis filius cui poſtea ex rebus ſtrēnue geſtis magno cognomen fuit:hoc āno pr̄e defun- 768
cto regnū accipiēs regnauit in totū ānis.46. Reliquit aūt pipinus rex duos poſt ſe filios. Carolū hunc τ
Carolomanū:qui ābo patris regnū inter ſe equis portionibus partiuere. S3 Carolomano biēnio poſt de
functo caroluſ hic totius regni gubnacula rexit. Verū Bertha eius cognata Carolomani vxor caroli vxo
ri inuidēs pp amplitudinē mari adoarij cuiuſdā neceſſarij ſui cōſilio vſa nulla vi cōpulſa,cū filijſ ſuis ad de
ſideriū regem in italiam cōfugit qui τ eam perbenigne ſuſcepit:eo q̄ ſe tutiorē futurū hac ratōne a Galloꝝ
impetu exiſtimabat:τ q̄ francos propoſitis carolomani filijs facilius arma in carolum ſumpturos:ſi quid
in ſe mouere arbitraretur.

¶ Joānes chalbius Mauritij ducis filius.8.venetoꝝ dux:hoc āno ieraclea oiu3 ſuffragijs ꝯfirmatus dux
ducauit ſolus poſt patrē ānis.19. Hic ab ineūte etate in nauali militia ita enutritus τ doctus fuit:ut dignus
eſſet:quē p̄ ceteris anteponeret. Vir certe ingenij mitis qui oēs vno ordine dilexit τ neminē vnq̄ odio ha
buit:honoris patrie procurator ac defenſor habitus.

5967 Conſtātinus eius nois ħs papa natione Ro. Paulo pontifici ſuccedēs ſedit āno vno τ mē. vno
hic p Cōſtātini imperatoris deſiderijq3 regis fauorē fauēte ēt Thotone fratre Nepeſino duce Papa.96
fauētibus quoq3 quibuſdā maliuolis largitionibus τ pollicitatiōibus corruptis ex layco ſimpli
ci in pōtificē aſſumptus fuit. Quāobrē in multe eccleſia diſcordie excitate ſunt:p quas philip- 768
pus quidā ab alijs eligiť pontifex:qui τ breui deiectus eſt. Conſtantinus aūt hic pertinaciter egit ac ponti
ficalia adminiſtrauit. Sed poſtremo in tribus foris vbi ſancti Hadriani eſt eccleſia a clero populoq3 Ro-
mano concilio congregato Stephanus Siculus in pontificem eſt electus. Qui vocatis ex Francia mul-
tis epiſcopis concilium in laterano habuit:in quo quidem Conſtantinum damnauerunt:τ in Monaſte
rium tanq̄ in perpetuo carcere incluſerunt vbi paulopoſt eum oculis excecauerunt. Et ſunt qui hunc in
ter pontifices non numerent.

STephanus itaqꝫ eius noīs.3.papa oliuo patre ſiculo natus deiecto cōſtātino predicto pōtifex
creatus ſedit annis.3.men.5.⁊ diebus.28.Uir vtiqꝫ eruditus:⁊ in rebus agendis maxime ec
Papa. 97 cleſiaſticis ſtrēnuus:q vbi pōtificatū inijt ſtatim e gallia preſertim ⁊ italia ſynodo cōgregata ꝯ
769 ſtātinū predictuꝫ:qui papatū inuaſerat:⁊ cūcta q̄ ordinauerat abrogauit. Quibus optime ex 5968
ſententia geſtis:inſtitutum ī ea fuit ne quis de cetero niſi ꝑ gradus eccleſiaſticos aſcēdiſſet pō
tificatū obire ꝑſumeret ſub anathematis pena:ſicut hētur in decretis.79.di.c. Oportebat
ꝓmulgatūqꝫ ē in ea ſynodo vt quecūqꝫ idē cōſtātinus in re ſacra egiſſet p̄ter baptiſma ⁊ chryſma irrita ha
berēt.Sꝫ et alia multa ea ī ſynodo cōſtituta fuerūt:vt hētur ī canone:Quibus peractis ſequēti die itū ē pro
ceſſionaliter ad ſcūꝫ petruꝫ cū maxima deuotione:vꝫ nudis pedibus:⁊ a pōtifice ⁊ ab alijs oībus q aderāt
Tādē hic verus petri ſucceſſor ⁊ chriſti ieſu imitator oībus cōſumatis q̄ ad vex et optimū antiſtiteꝫ attie
bāt.5.cal.ianuarij quieuit in pace:ſepultuſqꝫ in beati petri baſilica ceſſauit epiſcopatus dies.ix.
HAdrianus primus papa natiōe Ro.patre theodoro ſumme nobilitatꝭ viro poſt Stephanū pō
Papa. 98. tificē ſedit ānis.23.m̄.x.⁊ diebus.18.Hic ex magnitudine aī conſilio:doctrinaqꝫ atqꝫ vite ſcītate
cū quo nīs optimo pōtifice cōparari pōt:Cuius amicitiā querēs Deſiderius rex fruſtratus ē di
772 cēte eo nō poſſe in eo cōfidere q totiēs fidē fregit:quibus r̄nſis indignatus deſiderius multa ac 5971
plurima eccleſie intulit damna.Unde cū pontifex ad caroluꝫ magnū reclamaſſet:deſiderius tā
dē e regno eiectus eſt:⁊ pace de longobardis parta ſeptimā ſynodū.300.⁊ 50.ep̄oꝝ habuit:in q̄ primū feli
ciana hereſis de imaginibus tollendis abrogata ē:vt teſtat̄ Gratianus de ꝯſe.di.3.c.Septima.Mandauit
qꝫ laycis:vt nullo mō de pontificis Ro.electione ſe intromittere preſumāt:vt ī canone.63.di.c.Nullus lay
coꝝ.Uetuit ēt infames ad ſacerdotiū promoueri.6.q.i.c.oēs.Mādauit itē ne clerici ex̄ foꝝ ſuū in iudicio
traherent̄.ii.q.i.c.Clericus.⁊ cū a bellis demū ſecurus fuiſſet ad exornādaꝫ vrbē:ſacraſqꝫ edes aīūꝫ adie
cit.Et primo corpus beati pauli apoſtoli laminis argēteis incluſit:⁊ altare beati petri pallio aureo exorna
uit:ac nōnullas baſilicas vetuſtate collapſas reſtituit.Multos quoqꝫ aque ductus:turres ⁊ vrbes:muroſ
magna impenſa inſtaurauit:qbus ꝙ diligentiſſime expletiſ moritur:⁊ in petri templo.6.cal.ianuarij ſepel
litur.⁊ tunc ceſſauit papatus dies.3.
Eo quartus:quintus ⁊ trigeſimus cōſtātinopo.imꝑator poſt patrē cōſtātinū imperauit ānis.5.cu
Leo .4. ius tp̄e vix imperiū etiā noīe vigebat.Naꝫ illud in oriēte barbari cōtinue occupabāt.⁊ Romani iā
a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt.Hic itaqꝫ mortuo patre:q de bulgaris triūphauerat in ſyriaꝫ
773 expeditionē duxit.Sed lenibus factis excurſionibus vbi hoſtes ī ſe uēturos vidicit domū trepidus redijt 5972
⁊ ocio deditus ſe innumeris imerſit flagitijs.Amabat aūt lapides precioſos:⁊ ꝑpa coronā precioſis orna
tam lapidibus ex ſcē ſophie ſacrario ſuſtulit:⁊ capiti ſuo impoſuit:q̄ ꝑꝑ gēmaꝝ frigiditatē pauloſt ad in
teritū illū perduxit.Huic hyrena vxor fuit:q̄ poſt eius mortē(vt mox dicemus)cū filio ſuo iperiū rexit.
¶ Hyrenes āt predicti iperatoris vxor fuit nobiliſſima athenieñ mulier:⁊ inſignis decoris ꝯſpicua:ꝑꝑ quā
pulchritudinē ꝯſtātinus ꝑdcūs iperator e p̄ria cōſtantinopoli vocauit:⁊ filio ſuo leoni vxorē dedit:ex quo
filiū peperit noīe cōſtātinū.Sed mortuo Leone marito ſuo:ipſa cū Cōſtātino admodū adoleſcētulo ꝑ de
cēniū iperiū egregie rexit.Sꝫ eo grādiuſculo facto eā octo annis a ſocietate remouit.Tādē hyrenes impij
auida vt erat igentis aī mulier feminco quodā aſtu iuuenē viribus ſuis fidētē cepit:⁊ ab impio depoſitā in
carcerē truſit.Et in ſolio imperiali ipſa cōſcendens pre ceteris mortalibus cū ingenti gloria.5.annis ſola ī
perauit.Poſt illud āt tempus hyrenes amicoꝝ Conſtantini opere e culmine depoſita fuit.⁊ conſtantinus
a viculis abſolutus:ī throno abſumptus eſt.Et lꝫ hyrenes impij fortunā ōpoſuiſſet:egregiū tñ ſuauit aīūꝫ
⁊ reſeratis theſauris ſuis clam p̄ncipiū impij ſibi fecit accomodos quos cū āplis muneribus ī ſuā deduxiſ
ſet ſñiaꝫ egit:vt qui illā ōpoſuerāt Cōſtātinū filiū ōnuo caperēt:⁊ lūīnibus ꝑuarēt:ac ſic dēuo aīoſa mlier
ſublatū ſibi olim reaſumpſit imperiū.Quāobrē Conſtantinus filius morbo correptus ſtatiꝫ interijt.Tā
dē ⁊ ipſa cū quinqꝫ iterū ānis impaſſet a Nycephoro rebellāte in palatio eleutherij obſeſſa ē:cui cū oēs the
ſauros aperuiſſꝫ.Nycephorus illā cepit:⁊ in exilum leſcos illā relegauit in qua iam ſenex vitā clarā termi
nauit.Alij tñ de fine illius aliter ſentiunt.
Cōſtāt.6. COnſtātinus eius noīs.6.leonis predicti ex hyrene vxoris filius.36.Conſtātinopolitanus ipa
to hoc āno p̄re rebus humanis ſubtracto impauit vna cū hyrene matre ꝑdicta ānis.x.Que q
778 dē prudētiſſima ⁊ religioſa mulier ſtatim impio adepto ꝯciliū ſecūdū in nicena vrbe trecētoꝝ
⁊.30.ep̄oꝝ ꝯgregauit.In quo inſtitutū fuit:ut qui ſacras imagines delēdas de cetero dicerēt
perpetuo anathemate necterent̄.Sancitūqꝫ fuit ſpiritū ſanctū a patre filioqꝫ ꝓcedere.Sꝫ nō 5977
tulit diu Cōſtātinus hic ſanctū matris īpiuꝫ:qr patris flagitia ſubſecutus quorūdā flagitioſoꝝ ſuaſu nō
multopoſt id decretū abrogauit.Cū igit̄ Conſtātinuſ iſte cū matre hyrene.x.anniſ īpaſſet orta diſcordia
matri impij adminiſtrationē violenter abſtulit:⁊ a ſocietate ſua remouit ſoluſqꝫ anniſ.v.impauit:⁊ mariaꝫ
quādā duxit vxorē.Cui cū poſtmodū ancillā noīe Theodorā arderet:ut ea licētius potiret̄:ipſaꝫ vxorē in
monaſteriū detrudēs adulterā iperiali corona decorauit:ſꝫ ⁊ aliud huic addidit flagitiū:ꝙ multos nobiliū
ſuoꝝ ſine cā excecauit aſſerēs eos cū hyrene matre ꝯ eū ꝯiuraſſe.Quibus flagitijs irritati ciues hyrenē re
uocarūt.Que reuerſa cōſtātinū cepit ⁊ effoſis oculis ī carcerē miſit:vbi ⁊ merito tanꝙ parricida ⁊ ſacrile
gus vitā finiuit.Mater āt ſola(ut dictū ē).5.ānis īperauit.Que audita Caroli magni fama e ꝯſtātinopoli

legatos in italiã miſit: vt cũ eo fedus inirent. Imperiũq; cũ ſuis terminis diuiderẽt In qua qdẽ diuiſione
byrene ea italie pars obuenit: q̃ ad dexterã Neapolis incipit ⁊ ad ſiniſtraʒ Manfredonia: que cũ infero ⁊
ſupo mari claudit̃ ac etiã ſicilia. Reliqua v̾o ps Carolo ex federe obtigit. ¶ Sanguis xp̃i mantuanus.
¶ Judeus quidã bis tp̃ibus apud ſyriã exiſtẽs quadã die in vilipẽdiũ xp̃ianoꝝ ira ſuccenſus: xp̃i imaginẽ
lancea ſuffodit: ⁊ ex ea ſtatiʒ ſanguis vbertiʒ effluxit: quo ꝓdigio tremore correptus ne ſanguis idẽ deperi
ret: vas vulneri appoſuit: de quo cum nõnullos languentes liniuiſſet: ⁊ ſanitatis beneficiũ ꝓtinus recepiſ-
ſent: Eã obrẽ iudei in illa regione multi cõpuncti ad fidẽ xp̃i ſunt cõuerſi. Quẽ quidẽ ſanguinẽ diuino cõſi-
lio poſtea mantue allatũ: ibidẽ vſq; in preſens pp crebra eius miracula maximo in precio ⁊ gloria habitus
eſt: Carolus ãt ĩpator poſtea auditis miraculis ad leonẽ papã ſcripſit petẽs ab eo de hac re certificari. Leo
igitur pontifex receptis caroli litteris (cum Romanos moleſtos haberet) ſumpta occaſione ſtatim Man-
tuam venit: viſiſq; eius frequẽtiſſimis miraculis: ipſuʒ veꝝ chriſti ſanguinem eſſe dixit ⁊ approbauit: qꝫ ⁊
nonnulli alij pontifices poſtea effecere.
¶ Aureã quoq; laminã hiſdẽ tp̃ibus apd̾ ꝯſtãtinopoliʒ in ſepulchro cuiuſdã inuẽtũ fuiſſe tradunt: in qua
ſcriptũ erat: xp̃s naſcet̃ ex virgine maria: ⁊ credo in eum ſub Cõſtãtino ⁊ byrene: o ſol iteꝝ me videbis.
¶ Obelerius ancierus Mathamaucẽſis tribunus. 9. venetoꝝ dux hoc ãno in mathemauco oĩuʒ ſuffragijs
creatus dux ducauit annis. 2. Uir tanto indignus magiſtratu: qui cũ p̃ncipatũ adeptus fuiſſet: miro odio 788
in ciues ſuos exardeſcere cepit: ſeditiones nãq; ac tyrãnides plurimas in vrbe excitauit vñ ⁊ merito ipſe a
ciuibus odio habitus p̃ria ꝓpellit̃ ⁊ taruiſiũ fugit: poſtmodũ v̾o ab exulibus venet(rurſus reuocatus denuo
dux ſublimatus ẽ: Quo ꝯfirmato ſtatiʒ Beatũ frẽm ducatus ꝯſortẽ accepit: ſed cũ ꝑturbationes iteꝝ ma
gis ac magis in dies ſuſcitaret a populo magiſtratu priuatus in patibulo vitã exalare fecerũt.
¶ Beatus aũt ipſius Obelerij ducis germanus. x. venetoꝝ dux poſt frẽʒ p̃dictũ ducauit annis. 3. ⁊ diebus
4. Cuius inſtigatione cũ pipinus caroli filius venetis bellũ indixiſſʒ eoſq; apd̾ taruiſiũ ſupaſſʒ veneti cuʒ
eodẽ filio ⁊ eius patre Carolo p federa ꝯuenerũt. Quibus federibus actũ ẽ: ut Btũs ipſe ad mathemau- 790
cũ i exiliũ mitteret̃. Quãobrẽ indignati veneti Eracleã deſtruxerũt: ⁊ tũc multi eracleã nobiles i vrbẽ cõflu
xerũt: qꝫ aduẽtu venetiaꝝ ciuitas plrimũ aucta fuit. Quo ẽt ãno Agleiẽſes deſerta Agleia i venetiaꝝ ciui
tatẽ pplarit̃ ꝯmigrarũt: adeo vt tũc ẽa vrbis cõditõ fuiſſe dicat̃. q poſtea vrbi optimũ regẽdi modũ tradiderũt
¶ Angelus baduarius. xi. venetiaꝝ dux hoc ãno defuncto beato i riuoalto oĩuʒ ſuffragijs creatus dux du-
cauit ãnis. 18. qui magiſtratu inito cõfeſtĩ palatiũ i inſula riuialti nũc extãs edificare cepit: quo cõpleto poſt
tertiũ ãnũ cũ eẽt eracleanus partheciacus eracleã deſtructã denuo reedificauit: ⁊ nouã ciuitatẽ ipſaʒ appel 792
lauit. q̃ ⁊ nũcuſq; ep̃atus rõe nomen retinet. Hic duos filios ſuos ducatus ꝯſortes aſſũpſit: ⁊ monaſteriũ
ſe içacharie edificauit: atq; ibidẽ ſci ipſius reliquias collocauit. Sed ⁊ templum beato Hylario ſua impen
ſa cõſtruxit. In quo ſe ſepelliri voluit.
Leo eius nõis. 3. papa açulpho p̃re Romano natus poſt hadrianũ põtificẽ ſedit ãnis. xx. m̃. 5. ⁊ di. 9 Papa. ioi.
Uir qdẽ doctiſſimus: q ab ineũte etate ita diſciplina eccleſiaſtica eruditus fuit: vt dignus eẽt q cete
ris preponeret̃. Erat preterea caſtus integer pudicus facũdus: ⁊ doctoꝝ viroꝝ ac paupuʒ amator 196
5995 atq; orphanoꝝ pupilloꝝq; ꝓcurator ac defenſor: Qui dũ aliqñ cleri ꝓfeſſionẽ a beato Greg. inſtitutã pa
geret excitato tumultu paſchalis p̃micerij ⁊ cãpuli p̃ſbyteri machinationibus interceptus ẽ apud ſci Sil
ueſtri edẽ: ⁊ multis verberibus ceſus ac lingua oculiſq; p̃uatus i carcerẽ cõiectus ẽ. Uerum oĩpotẽs deus
mox illi viſũ loquelaʒq; reſtituit. Unde ⁊ poſtea albini cubicularij ſui auxilio liberatus: ⁊ ad petri baſilicã
perductus ibidẽ diu latuit donec vinigiſius ſpoletanoꝝ dux cũ cohorte accerſitus ad ſpoletanã vrbẽ perdu
ceret. Quo audito eius ⁊ Albini domus direpte ſunt. Leo ãt cõfeſtim ad carolũ d̾ iniuria cõqueſturus in
galliaʒ perrexit. Carolus autẽ auditis ſeditioſoꝝ in põtificẽ iniurijs ipſuʒ cũ honeſto comitatu romã remi
ſit. Cui ad põtẽ miluiũ clerus cuʒ ingenti gaudio cũ oĩ populo obuiauit. ⁊ nõ multo poſt carolus ipſe ꝓ cõ
ponẽdis rebus ſubſecutus eſt: vbi ex õi gallia ⁊ italia ep̃os conuenit: ⁊ in petri baſilica ſynodũ hũit: a qbus
aſtãte populo ⁊ clero d̾ vita ⁊ moribus leonis pape ſñias rogauit. Leo ãt hic offẽſus id iudiciũ qꝫ maxie ex
poſtulabat. Sʒ cũ omnes affirmarent ſedẽ apoſtolicã caput oĩuʒ a nemine iudicari debere. Ipſe corã caro
lo ⁊ vniuerſo cetu ſumpto in manibus euãgelio: vt hẽt̃ in canone. 2. q. 5. c. Auditũ. iuramẽto affirmabat ſe
oĩuʒ reꝝ que ſibi obijciebãt̃ iſontẽ eſſe. Põtifex itaq; infamia liber Carolo aliquã relaturus gr̃aʒ: cũ uidẽt
impatoris conſtãtinopolitanos egre id nomen tueri idibus decẽbris ãno ſalutis nr̃e. 800. i baſi. bti pe. poſt
ſacra ſolẽnia po. ro. p̃cibus rogatus carolũ Ro. ĩpatorẽ declaratuʒ dyademate d̾corauit acclamãte ter pp̃lo
Carolo Auguſto a deo coronato magno ⁊ pacifico impatori vita ⁊ victoria: inunxitq; eũ põtifex vna cũ pi
pino filio quẽ regẽ italie declarauit Ac ſic carolus oblitteratũ iã pene in italia Ro. Impiũ reaſumpſit: Aſ-
ſumptaq; impij dignitate carolus nouas leges ꝯſcripſit: quas p oẽm Romanũ orbẽ obſeruari voluit: ⁊ pon
tificis decreta publico edicto itidẽ mãdauit obſeruari: ſʒ ⁊ oĩum ĩpatoꝝ leges ſolicite obſeruari monuit: ut
habemus in cañ. x. di. c.º De epiſtolis: voluit ite oĩuʒ doctoꝝ ſcriptis decreta pontificũ preponi: ut di. 20. c.º
De libellis: vetuit quoq; ne qua eccleſia ſiue parochia ſine ep̃i ꝓuiſione regeret̃. x. q. i. c. Regẽda. Manda
uit p̃terea xp̃ianos nõ pluribus: ſʒ vno tm̃ patrino in baptiſmo vti deberẽt: vʒ de cõſe. di. 4. c.º Nõ plures.
Tãdẽ hoſpitali permagnifico apud ſanctũ petrũ extructo ac alijs multis tum ſpiritualibus: tũq; tẽporali-
bus eccleſie exhibitis beneficijs morit̃ ⁊ i bti petri baſilica idibus iunij ſepellit̃. Et tũc ceſſauit ſedes dies. 3.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Paulus longobardus hiſtoricus ⁊ Aquileienſis patriarchatus dyaconus ac deſiderio regi ſuo familiariſſimus atq; cariſſimus p̱ hoc tēpus ⁊ doctrina ⁊ eloquētia plurimū claruit: quē cū carolus magnus cū deſiderio rege ſuo captiuū duxiſſ; in Galliā poſtea ob ingenij ſui magnitudinē cū ſummo habuit in precio: vbi cū multo tp̄e ꝯſtitiſſet poſtmodū diuina inſpirāte clemētia Caſſinēſe monaſteriū ingreſſus oē vite ſue tp̄s maxima cū ſāctitate ꝯſumauit: hic cū eſſet eloquētiſſimus vir Aldeperge Deſiderij filie ⁊ arachis eius matris rogatu entropij hiſtorijs duos libros addidit: rogatuq; caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet ſcōꝝ feſtiuitati ꝯuenientes collegit: hymnos ēt elegātiſſimos edidit: inter quos: Ut queant laxis reſonare fibris: hymnus elegātior habetur: Multas quoq; epiſtolas humanitatis ⁊ ſucci plenas ad Carolum ōdit.

¶ Iſuardum quoq; monachum natione gallum virum in omni doctrina eruditiſſimū tempeſtate hac floruiſſe conſtat: eo ꝙ Euſebij ceſarienſis more: caroli magni iuſſu oēs actus ⁊ ſcōꝝ legēdas breues elegātiſſimo ſtilo in vnum collegit: ⁊ in vno volumine redegit: quod martylogiū appellauit.

¶ Alquinus natione ſimiliter gallus caroli magni: vt aiunt: preceptor vir greca latinaq; lingua egregie doctus: necnon ⁊ theologoꝝ phōꝝq; ſui tp̄is pⁱceps his tp̄ibus eas ob res apud carolū magnū maximo i p̄cio hītus eſt: qui ⁊ bonifacij magūtini ep̄i precibus orōnes miſſales atq; alia eccleſiaſtica officia gothoꝝ p̱turbatione deperdita optime refecit. Atq; eius rogatu Carolus gymnaſiū e roma pariſius trāſtulit: quod etiam ab athenis eo loci trāſlatū fuiſſe cōſtat. Hic cum eruditus theologus haberet hos infraſcriptos ad religionē chriſtianā pertinentes edidit libros videlicet.

De trinitate li.3. incipit: Glorioſo dn̄o carolo. — Sententiarum li.i.
De trinitate iteꝝ q̄ōes multas: Deſideratiſſimo filio. — Super eccleſiaſticū li.i.
Speculoꝝ paruuloꝝ li. In ſcriptura — Ad diſcipulos dialogoꝝ li.i.
De rōe anime li.i. Chariſſime in xp̄i charitate — Super geneſim li.i.
De eccleſiaſticis dogma. li.i. Credimus vnum deum. — Super cantica cāticoꝝ: ⁊ ſup̱ iohānem ⁊ ſuper epiſtolas pauli li.3. De ꝓprietatibus noīu; deo couenietiū tractatū: incipit: Dn̄o dauid.

¶ Rolandus palatinus comes caroli ex ſorore nepos mire magnitudīs ⁊ incōparabilis virtutis ⁊ fortitudīs vir: cuius quidē geſta ēt noſtris tp̄ibus cantatiſſima hn̄tur. hoc anno cum pyreneos hiſpanie mōtes: ſic.n.
796 a crebris igniu; fulminibus illi mōtes cognomināť vna cum carolo ⁊ ceteris ducibus trāſiret i guaſconū inſidias incidit. Et prelio inter eos inito poſt multā ⁊ ingētē editā hoſtiu; cedē Rolandus ipſe vna cū anſelmo Egibardoq; ſūmi caroli duces: l; ſe acriter tutatus fuiſſet cecidit. Eo tn̄ in prelio vaſcones ipſi a carolo ſuperati meritas perfidie ſue dederūt penas. Sunt tn̄ qui dicant Rolādū hūc ſiti nō vulnere piclitaſſe poſt cuius interitū pauloposſt in rontiuallo multi chriſtianoꝝ contra infideles decertantes ceciderūt. Inter quos ferunt .xv. reges noſtros deceſſiſſe.

Nicephorus

Nicephorus patricius .37. cōſtātinopolitanus impator poſt hyrene; auguſta; impauit āņis .ix. hic egre ferens hyrenis impiū eam iā ſenē dolo cepit: ⁊ in leſbum inſulā relegauit. Id eni; cum eſſet cupidus ⁊ auariſſimus egit: cuius rei cauſa etiam multos ciues ſuos leſit. Qui imperio ſuſcepto hoc bonum tantum agere ſciuit: quod fedus ante per hyrenem cum Carolo initum per 5996
797 legatos renouauit. Contra hunc Aron ſaracenorum admiratus cum trecentis milibus in aſiam venit. At nicephorus vt pacem conſequeretur trecenta aureorum milia in annos ſingulos promiſit: cuius filius quem imperij conſortem fecerat cum eius federa poſtea rupiſſet: multa incommoda ab eiſdem recepit.

¶ Taxillo bauarie dux ⁊ deſiderij regis gener hoc anno vxoris ſtimulis concitatus: que die noctuq; eum
798 quieſcere non permittebat: vt ſoceꝝ e regno deiectum: ⁊ in ſeruitutem detentum in libertatem armis reduceret hunnis: id eſt vngaris ſolicitatis contra carolu; bellum ſuſcepit. Quod audiens Carolus prius ſua celeritate id confecit ꝙ̄ inchoatum a Taxillo fuiſſet. Quo confecto Carolus duci pacem petenti non negauit acceptis tamen Thcone filio ſuo atq; alijs lectiſſimis iuuenibus obſidibus.

¶ Aldegiſius deſiderij filius: qui ante expugnationem papie ut dictum eſt e citrapadanis in greciam confu
799 gerat: hoc anno Grecorum multoꝝ auxilio fretus cum magna manu ad repetendum paternum regnu; in italiam venit: qui multos conflictus a francis auſpicio prefectorum ſuperatus ⁊ captus ac multis ⁊ multis ſupplicijs affectus tandem vitam miſeram in tormentis finiuit. Quo mortuo ſuaſum eſt carolo vt omnes longobardos italia expelleret. Sed ipſe ⁊ pontifex Leo prudentia vſi cum id tutum nequaq̄ videretur: ꝙ multis italie populis ſanguine ⁊ affinitate coniuncti eſſent: longobardi: ideo ſtatuit longobardorum nomē ibi tantum remanere vbi eius gentis reges ſedem habuere: quod ⁊ nunc vſq; a conuicinis prouincijs ſeruatum eſt. Et ſic iam vſq; ad hunc articulum perductum decimum librum claudendu; indicauimus: ⁊ qđ ſequitur in libro ſequenti videndum eſt.

¶ Fratris Iacobiphilippi Bergomenſis ordinis fratrum Eremitarum diui Auguſtini in omnimoda hiſtoria nouiſſime congeſta Chronicarum Supplementum appellata liber .xi. feliciter incipit.

CArolus igitur cognomento magnus ꝓ ſuis egregijs meritis ſingulari
qꝫ erga oiūꝫ xp̄ianoꝝ libertatē fide: hoc anno .ſ.v. pōtificatus
Leonis papa ſūmi ipij dignitatē (q̄ qngētis ferme ānis a cōſtātino magno fue
rat amiſſa ⁊ iā nimia vetuſtate oblitterata egregia ſua virtute occidēti reſtituit: Carolus
⁊ auguſtus appellatuſ impatoꝝ nomē dignitatēqꝫ ſuſcepit: ⁊ nō ſolū: vt premiſ
ſuꝫ eſt: aſſentiēte: ſed ēt applaudēte po. Ro. atqꝫ ita impauit ānis. i 4. Cuius ex Boi
6000 cellentiſſimā vitā ⁊ egregia ac fortiſſima eius bella ſic introducimus. Mortuo
nāqꝫ patre ipſius pipino ⁊ carolomano fratre ipſe totius regni gubernacula ſu
ſcepit. Et intelligēs himoldū olim aquitanie regē viꝝ ſane potētiſſimū aquita-
niam ferme totā ad defectioneꝫ perduxiſſe: quā pater eius pipinus armis ſibi
ſubiecerat cōparato magno exercitu ingenti celeritate ipſi himoldo regi obuiā
ꝓgredit̄: atqꝫ eius conatus primo aduētu repreſſit: nec multo poſt etiā euꝫ ſu-
perauit: ⁊ regnū obtinuit: his confectis rebus hadrianus papa cū a deſiderio
opprimeret̄ audita caroli fama ipſuꝫ ꝑ legatos monet vt eccleſie Ro. auxilio adeſſe dignaret̄: aliter de ea ac
tū eſſet: Quibuſ uerbiſ ꝑmotus Carolus in italiā maturādū ſibi exiſtimauit: ⁊ alpibus ſuperatis in thau-
rinēſē agrū poſtea vercellēſē vbi deſiderius caſtra poſuerat deſcēdit. Et vtrinqꝫ pugna cōmiſſa: longobardi
magna ſuoꝝ parte amiſſa. fugā arripuerūt. Deſiderius v̄o fuſus papiā cū pauciſ trepidiſ ſe recepit. Sꝫ et
nō multo poſt: cū caroluſ ꝑ Bernardū patruelē ſuū ſex mēſibuſ vrbē obſediſſꝫ: tādē deditione facta deſide
riū cepit: ipſuꝫqꝫ cū uxore ac filijs ſecū in galliā duxit: vt ēt hētur i canone. 23. q. 8. c. Hortatu ⁊ precibus ha
driani. Statiꝫqꝫ oēs italie vrbes q̄ ad deſideriū defecerāt recuꝑatas pōtifici reſtituit. Ob cuius rei gloriaꝫ
Carolus pn̄tibus ep̄is multis ob pōtificē laudatus ē: ⁊ p̄conijs āpliſſimiſqꝫ p̄uilegijs ac titulis inſignitus
in galliā perrexit carolomani fratris vxorē ac lib̄os ſecū ducēs: quos qdē ſēp p̄cipuo hūit i honor̄. Reuer
ſus quoqꝫ ex italia carolus nulla interpoſita mora i ſaxones idolatras: q ob eius in italiā diſceſſū rebellaue
rāt: bellū mouet: coſqꝫ cū quibus ad. 30. ānos bella geſſerat vicit ⁊ xp̄i fidē ſuſcipere coegit. Ueꝝ ſaxonico
durāte bello multas interiꝫ ſuſcepit expeditiones: quas ita integre adminiſtrauit: vt ꝑ vniuerſū orbeꝫ eiuſ
fama diuulgaret̄ qꝫ diceret̄ qꝫ ipſum nō ſine diuina ope bella gerere. Erat āt carolo huic in bellis gerendis
iſte primuꝫ ꝓpoſitus finis: vt xp̄iane fidei legē q̄ntū in ſe eēt extolleret: ⁊ eius oēs aduerſarios deprimeret
Conuerſus ūo in hiſpanos a fide noſtra alienos pāpalunā ⁊ auguſtaꝫ nobiliſſimas ciuitates vi cepit: ca-
ptaſqꝫ militibus ſuis diripiēdas cōceſſit nullo pacto eis pacē daturus niſi xp̄i fidē i[n]tegre reciperēt. i galliā
tū dꝫ rediēs rebus bn̄ ex ſn̄ia geſtis dū pyreneos trāſijt i guaſconū hoiuꝫ inſidias incidit: quo in p̄lio lꝫ acri
ter ſe tutatus fuerit anſelmū ⁊ egibardū atqꝫ Rolādū ſuū ex ſorore nepotē ſūmos ibello duces amiſit gua-
ſcones: dinde a carolo ſuꝑati defectionis ac perfidie ſue meritas dedere penas. Britones quoqꝫ qui eius
mādata neglexerāt paulo poſt ſuꝑauit. Bn̄uentanis p̄terea: q pōtifici Ro. bellū inferre ſtatuerāt his audi
tis tm̄ terrorē incuſſit: vt iureiurādo adepti polliceren̄t ſe in poſteꝝ ꝑpetuo ſub eccleſie ditione ꝑmanſuros.
Dum āt hec i italiā gerūtur Taxillo bauarie dux deſiderij (vt diximus) gener ſtimulis vxoris concitatus
hunnis ſibi ꝯfinibus ſolicitatis bellū i Carolū mouet: quod quideꝫ carolus celeritate ſua prius pene cōfe-
cit q̄ ab ipſo inchoatū fuerit: Huic ēt paceꝫ nō negauit obſidibus ante receptis: cū ꝑ idē tp̄s qdā Abdoriti
Ualataboꝝ aliaꝝqꝫ barbaroꝝ gētiū varijs excurſionibus: incendijs: cedibuſqꝫ uexarentur opeꝫ a carolo
ꝓ ſocietatis iure petiere: quos qdē vnico nūcio ſua aucte in officio ꝯtinuit: qbus geſtis cū in magna gloria
magniſqꝫ opibus frācoꝝ regnū ꝑduxiſſet: carolus ſtatuit ad v̄ſus vngaros q hoſtibus ſuis auxilia ſbmini
ſtrauerāt bellū ſuſcipe: hos cū multis viciſſꝫ p̄lijs tādē. 8°. ānopoſt q̄ bellū inceperāt penitus ſuꝑauit. Nec
ꝯſtat vllū vnq̄ bellū a Carolo geſtū in quo maior hoſtiū fuerit cedes edita maiorqꝫ illo illata clades: in co
nēpe ut oēs auctoreſ ꝯueniūt igētē vngaroꝝ multitudinē: ⁊ pene nobiliſſimū quēqꝫ eo bello aſſūptū. Ma
ximā quoqꝫ viꝫ auri atqꝫ argēti multāqꝫ p̄cioſā ſuppellectilē q̄ hūni varijs ex gētibus direptā in ſuū ꝯgeſ
ſerāt regnū frāci in galliā trāſtulerunt. Nec multo poſt rebellātibus vndiqꝫ multis rurſus pipinū filiū in
vngaros miſit: quos grauibus p̄lijs ſuꝑatos ad dedictionē ꝯpulit. Adelphōſuſ āt eo tp̄e auſterie ⁊ gallacie
rex acceptis a carolo auxiliaribus copijs ſuꝑatiſqꝫ ſaraceniſ vlixbonā ciuitatē vi cepit: q v̄o i p̄ſidio barchi
none erāt audita adelphōſi victoria carolo ſe ꝯfeſti dedūt. Suꝑāt̄ ⁊ bauari q foroiuliāoſ vexabāt ab hērico
caroli p̄fecto. Sꝫ ⁊ cū Ro. aduerſus leonē pōti. ꝯiuraſſēt ⁊ vrbe eū pepuliſſēt carolus pōti. audito ꝯfeſti cū
exercitu i italiā venit: ⁊ ibidē oi tumultu ſedato pōtifice cū igēti gloria i ſedē reſtituit: a quo ꝓ ſuis bn̄meritis
auguſtus ⁊ ipator apellatus Diademate ipiali donatus ē: accepta v̄o ipij ptāte i galliā ꝓficiſcēs incredibili
honore exceptus ē. Ferūt hec bella. 46. ānis qbus regnauit icredibili felicitate tn̄ magnitudie q̄dā ai tū ēt
igenij atꝫ ꝯſilij carolū nō ſolū geſſiſſe: ſꝫ ēt cōfeciſſe. Quibus regnū ſatis āplū a pre acceptū lōge maius po
ſteris ſuis reliqt. Un̄ eā ſibi famā ꝑ vniuerſū mūdū cōꝑauerat ut vndiqꝫ ad eū legatoſ cōuenirēt amicitiā
qꝫ publice ac p̄uati peterēt. Nōnulli āt auctores tradūt ⁊ p̄ſerti dn̄s iacobus d varagine theologus genuē.
Archiep̄s i ſua chronica reꝫ memoratu dignā carolū in lōgobardoꝝ bello apud genuā cōuentū habuiſſe.
Ibidēqꝫ ad p̄ces cōſtātini impatoriſ ꝯſtātinopolitani claſſicos exercitus ꝯ aphros ⁊ ſaracenos cōparaſſe
qbus fretus auxilijs i barbaros hieroſolymā occupātes exercitū duxiſſe ꝓfligatiſqꝫ ex ide barbariſ atꝫ ex
oi ꝓuincia pulſis xp̄ianos in hieroſolymā reſtituit: ⁊ firmis munitā preſidijs relinquēs Biçātiū ad cōſtā-

tinū impatorē ꝓfectus magno ꝛ icredibili honoꝛe ſuſceptus ē: ibiq; cū oblatos theſauros repudiaſſet mul
tis ſanctoꝝ reliquijs donatus ē ac paulopoſt i galliā rediēs coꝛone dn̄i nr̄i ieſu xpi ꝑte; ꝑtemq; dn̄ice cru-
cis ꝛ clauū vnū: ſudariūq;: necnō ꝛ beatiſſime v̄ginis marie camiſiā ſecū d̄tulit: ꝛ ad baſilicā aqſgrani trāſ
miſit. Carolus āt ob bn̄ficiū a genuēſibus ſuſceptū cū coꝝ ciuitas paꝝ hūanē a lōgobardis fuiſſet gubna-
ta: ꝛ i pꝛotectionē ſuſcepit: ꝛ multis p̄uilegijs exoꝛnauit: ac deiceps cū ſūma iuſtitia ꝛ humanitate gub̄nauit
Quibus ꝛ ducē ꝓ adminiſtrāda repu. ꝑmū p̄fecit: ꝯceſſit ꝛ venetis extūc ꝓpꝛijs vti legibus. Florētiā de
inde ethꝛurie vꝛbē deſertā inſtaurauit ꝛ ciues ſuos in ea cū ſumma charitate collegit: ac alia pene innume
rabilia bn̄ficia italie vꝛbibus ꝯtulit. Ceteꝝ enarratis caroli huius clariſſimis geſtis reſtat: vt eius hitū; na
turāq; ac moꝛes ꝯſcribamus. Fuit in p̄mis carolus hic ſtatura ꝓcera lato pectoꝛe: latis humeris: magnis
oculis: naſo paulo eminētioꝛe: foꝛma deniq; totius coꝛpoꝛis adeo pulchꝛitudie eximia vt decorē ſimul cū q̄
dā regia maieſtate ꝯiūctū p̄ ſe ferre videret̄: hēbat i voce ſplendoꝛē: i inceſſu grauitatē: totoq; coꝛpoꝛis mo
tu ſūmā dignitatē: ꝓmiſſa; gerebat barbā: valitudine erat ꝓſpera: ꝓ q̄ venatōibus frācoꝛū moꝛe plurimū
ſtudebat. Fuit preterea amicoꝝ ſtudioſiſſimus: pietate in parētes: amoꝛe in filios: atq; in oēs alios huma
nitate ſuperabat. Berta cōſtātinopolitani iperatoꝛis filia ei mater fuit: quā ſemꝑ ſūmo i honoꝛ ꝛ reuerētia
hūit. Soꝛoꝛēq; vnicā hūit: quā certe incredibili amoꝛe ſemꝑ dilexit. Oē; deniq; familiā ſuā tāta cōplecte
bat̄ charitate: vt quocūq; accederet ſecū hꝛe vellet. Fuit ēt in remunerādo largus: i puniendo mitis ꝛ cle-
mēs: i iudicādo equus: in gub̄nādo moderatus: erga hoſpites ꝑegrinos: ac oēs eoſ q̄ pauꝑtate nimia labo
rabāt ſūma libalitate ꝓfuſus. Cenobia (vt alquinus pꝛeceptoꝛ ſuus ait) ad numeꝝ litteraꝝ alphabeti fūda
uit, extruxitq; ac copioſe p̄dijs alijſq; bonis dotauit. adco ēt cū ꝑ ociū ei liceret ſtudio delectabat̄ litteraꝝ.
Erat n. nō mō latinis: ſ; et grecis lr̄is ſufficiēt̄ iſtructus. Filios quoq; ſuos doctiſſimis hoībus erudiēda
tradidit: ꝛ filias ne ocio toꝛperēt lanificio aſſueſcere fecit: pontē opus egregiū q̄ngētoꝝ paſſuū latitudinis
apō maguntiā extruxit. Regiaſ iſuꝑ edeſ varijs in locis ꝑ tp̄a edificauit. ꝛ int̄ cetera in ciuitate aquiſgrani
vbi regni ſui ſedes erat tēplū maximis ſumptibus btē marie dicatū cōdidit. rebus āt ſuis ita cōpoſitis du;
aqſgrani eſſet valitudinis cā ꝓpter aquas calidas que ibi ſcaturiūt febꝛe ac lateꝝ doloꝛe coꝛreptus moꝛit̄ ā
no. ſ. etatis ſue 72. cal. febꝛuarij. ſalut(nō nr̄e āno. 815. Eius uō coꝛpus cū igēti pōpa in tēplo btē v̄gis ma-
rie: qd̄ ipſe extruxerat ſepellit̄: hoc. ſ. epigrāmate notato: Magni caroli xp̄ianiſſimi romanoꝝq; iperato-
r(coꝛpus hoc ſepulchꝛo cōditū iacet. Fuit āt carolus ipſe ſi eius res tū domi tū foꝛis geſtans inſpicis tāte
amplitudinis ꝛ integritatis vir vt poſtea neminē parē: ne dū ſupioꝛē gallia habuerit.

¶ Pipinus aūt ipſius caroli filius natu maioꝛ ꝛ ipē eodē āno: quo ꝛ pr̄ Auguſtus a leone papa ſolēni decre-
to italie. Rex declaratus regnauit ānis. 13. vir q̄dē clariſſimus nec pr̄i vlla in v̄tute diſſimilis. Et iō pr̄ d̄ eius
p̄ſtātia ꝯfiſus an̄ ſuſceptā impij dignitatē eū i vngaros miſit quos cito grauibus p̄lijs ſuꝑatos ad deditio-
nē cōpulit. Eoq; bello egregie ꝯfecto pr̄ ipſū i bn̄uētanos miſit: q grimoaldo duce finitimoſ pōtificis agroſ
turpit̄ vexabāt: eos nāq; ita ꝑdomuit vt egre ſe menibus tuerent̄ veꝝ cū ꝑ aliquot mēſes fruſtra eos oppu
gnaſſet Theate ſe cōtulit ꝛ oppidū vi cepit diripuitq; ac icēdit: ide in oꝛthonā ꝛ luceriā mouēs tādē terroꝛe
ꝑculſas i deditōe; accepit ꝛ ibidē grimoaldū ducē ꝯp̄hēdit quo capto nō ita multo poſt aī doloꝛe perijt. hūc
ēt pr̄ carolus i venetos ſibi ifideles falſo accuſatoſ miſit: ꝛ eracliā atq; eqliū iuaſit: ꝑꝑ qd̄ multe familie nobi
lium venetias migrarunt: quibus geſtis etiam multis alijs pꝛelijs egregie confectis mediolanum veniens
ibidem vitam: cum multa gloꝛia in pace finiuit.

¶ Juſtinianus particiachus. 12. venetoꝝ dux hoc āno pr̄i āgelo i Riuoalto ſuffragijs oīu; ſuffectuſ ducauit
ānis. 2. ꝛ. m̄. 6. vir certe tāto magiſtratu bn̄meritus cuius v̄tutibus atq; iduſtria res veneta plurimū creuit
810 vn̄ ꝛ rogatu Michaelis cōſtātinopolitani ipatoꝛis claſſē nō modicā ꝯ mauros ſiciliā iſulā occupātēſ miſit
quos tn̄ haud ꝓhibere potuerūt quominus magnā ipſius inſule partē vaſtarēt cuius ꝛ tp̄ibus coꝛpus diui
marci euāgeliſte a q̄buſdā mercatoꝛibus ex alexādria venetias delatū ē vbi ꝛ poſtmodū i magna veneratōe
hitū in celebꝛioꝛi vꝛbis loco i eius honoꝛe celebꝛimū tēplū ipſe fundauit: qd̄ fr̄ eius ioānes ſucceſſoꝛ poſtea
ꝑfecit. In quo q̄dē multa dona ipſi germani duces p̄mū ꝛ poſtea poſteri recondidere. Et extūc ſenatuſ ve
netus marci ipſius imaginē tanq̄ vꝛbis patroni in vexillis ſuis d̄ferri ſtatuit. Hic inter cetera beati hylarij
ep̄i tēplū multis exoꝛnauit donarijs ꝛ collocatis ibidē ſacerdotibus multis q̄ diuina quotidie celebꝛarēt ꝓ
uētus multos q̄bus viuerēt aſſignauit: ꝛ ibidē coꝛpus ſuū tādē ſepeliri mandauit.

¶ Ademarus q̄dā natiōe Gallus Caroli magni ꝛ pipini eius filij italie regis neceſſarius frācoꝝ comes hiſ
811 tp̄ibus ab ipſis Auguſto pr̄e ꝛ rege filio eius genuēſiū dux p̄ficit̄: vir q̄dē igentis aī ꝛ belloꝝ tū terreſtriū tū
naualiū ſcientiſſimus. Nā (vt dictū ē) cū Genua ciuitas a Rhotario lōgobardoꝝ rege Ro. fuiſſet ablata ꝛ
inane ſatis ab ipſo rege ꝛ ceteris longobardis diu fuiſſet gubernata hac tēpeſtate in Caroli ipſius manus
deueniēs cū ſumma iuſtitia atq; humanitate tā ipſe q̄ reliq̄ imperatoꝛes galli ꝑ cētū ānos gub̄nauerūt: at
q; illi oēs ligurie ciuitates vna cum coꝛſica inſula ſub diderūt: ꝛ Ademaꝝ hūc illi ducē p̄fecerūt. Qui ade
marus magiſtratu ſuſcepto: vt erat ingentis aī vir: cū intellexiſſet mauros ēt coꝛſicā occupaſſe coadunato
exercitu ſuo veloci curſu eo cōceſſit: ꝛ impetu facto. xiiij. coꝝ naues cepit ꝛ demerſit: ꝛ innumerabilibus ce
ſis inſulam ab eiſdem liberauit. Sed eo ab ipſis mauris tande; interfecto coꝛſica nihilo minus a ſucceſſori
bus genuenſibus conſeruata eſt.

Michael. 38. conſtātipolitanus impatoꝛ hoc āno poſt Scauratiū ſoꝛoꝛiū ſuū imperiū aſſumēs impa
812

uit ãnis.2. Nicephorus ĩpator eius ꝑdecessor ꝑlio a bulgarꝭ ĩ ſupiori meſia ſupatuſ ſtatĩ occubuit: ⁊ Scaura
nus eius filius in eodẽ ꝑlio ẽt vulneratus cũ cõſtãtinopoli reuerſus fuiſſʒ in locũ pr̃is in ĩpio ſucceſſit ⁊ tri-
bus tm̃ mẽſibus ĩperauit. Eo ꝙ michael iſte eũ deſpoſuerit: ⁊ illi ẽt ſucceſſit: vir ſane pius ⁊ ſcõꝝ traditio-
nũ emulator. Qui imperio ſuſcepto cõfeſtim in gallias ad Ludouicũ imperatorẽ oratores trãſmiſit: q euʒ
conſulerent qd de imaginibus fiendũ cẽſeret: Quos benigniſſime ſuſcipiens illos ad põtificeʒ romanũ re
miſit dicens: hec ipſa põtifici intereſſe decernere. Hic ãt cum ãliq̃diu aduerſus bulgaros prelians ſuperi-
or exiſtens poſtremo apud ãdrinopoli uictus fugatuſqʒ copias atqʒ aĩuʒ amiſiit. Cõſtantinopoliqʒ reuer-
ſus imperio ſe abdicauit: ⁊ monaſteriũ intrans vſqʒ ad morteʒ religioſiſſime ibideʒ vixit.
¶ Joannes particiachus.13. venetoꝝ dux hoc ãno poſt iuſtinianũ fratrẽ in riuoalto ab oĩbus dux ꝯſtitutus 813
ducauit ãnis.23. ⁊ diebus.19. hic fratri Juſtiniano prudẽtia ⁊ religione perſimilis fuit. ⁊ diui marci tẽpluʒ a
fr̃e fũdatuʒ excellentiſſime perfecit. hic ex ſenatuſcõſulto exercitũ in methemauco ꝯ Obeleriũ methemau
cẽſeʒ nonũ ducẽ ibidẽ exulatũ duxit: ⁊ eo tãdẽ ſuperato ac interfecto methemaucẽſẽ ipſã ciuitatẽ deſtruxit
Quã obrem Joãnes ipſe a Ludouico ĩpatore in frãciã vocatos acceſſit: cuius abſẽtia ſenatus venetus ca
ſtellano eþo ⁊ duobus ciuibus riuialti curã admiſtrationis rei pu. quoaduſqʒ regrederet̃ tradidit. Deni-
que cũ bona gr̃a ex frãcia reuerſus cũ nimiũ luxurie ocioqʒ vacaret: ⁊ rei pu. curã poſtpõeret ciuili tumul-
tu e ducatu deijcit̃. At ille in ſe reuerſus delictũ recognouit ⁊ monaſticũ hĩtũ ſuſcepit: ingreſſuſqʒ mõaſte-
riũ reliquum vite ſue tempus in orationibus lectionibuſqʒ ac ieiunijs cõtriuit.
¶ Bernardus aũt caroli magni nepos hoc anno poſt pipinũ a carolo magno italie rex declarat̃: ⁊ regnauit
ãnis.9. Hũc aũt cũ carolus cõſtituerat regẽ mãdauit ut ĩ oĩbus ludouico eius filio ⁊ ĩpĩj ſucceſſori optẽpa-
ret. Sʒ carolo mortuo eius mãdatis obſeq noluit. Jmo qbuſdã eþis italicis ⁊ ſeditioſis ciuibus iſtigãtibuſ
ab impio oĩno defecit ⁊ ciuitates quaſdã ac populos ĩ ſua ṽba iurare coegit. Quã ob cãʒ ludouicũ ĩpatoreʒ
in ſe ad iracũdiã cõcitauit: ⁊ propterea quoſdã copiaꝝ ſuaꝝ duces cũ valida manu ex gallia ĩ italiã ꝯ Ber
nardũ miſit. Quoꝝ ĩpetus cũ ipſe bernardus retardare conaret̃ ab ipſis in alpibus ſuperatus ẽ: ⁊ ibidẽ ſe
ditionis auctores capti ſtatĩ necãt̃. Jpſe aũt bernardus quãuis ſupplex veniã ꝑcaret̃ Aquiſgrani ꝑductus
capitali ſupplicio punit̃. epiſcopi quoqʒ tãti mali auctores ⁊ rei. Synodali decreto in Monaſterijs diuiſis
tanq̃ ad carceres perpetuos relegati fuerunt. Ludoui-
Udouicus eius noĩs p̃mus cognomẽto pius ſ̃us poſt carolũ galloꝝ impator hoc anno patre carolo cus.
defuncto imperiũ ſuſcipiẽs impauit cũ Lothario filio ãnis.25. Qui impio ſuſcepto ꝯ vaſcones q ab
impio defecerãt bellũ indixit: cũ quibus ꝑ multos ãnos grauiſſima bella cõmiſit: ⁊ tãdẽ ĩ ſuã ꝑtãtem 815
6014 eos redegit. Deinde britones ſeu anglos res nouas moliẽtes armis ĩ officio cõtinuit. At poſtea ſaracenis
ceſareã anguſtã incolentibus pacẽ cõceſſit. his optime ⁊ feliciter geſtis apud aqſgranũ cõuẽtũ habuit: vbi
⁊ Lothariũ natu maiorẽ aſſentiẽtibus cũctis impĩj ſociuʒ ſibi delegit. Et pipinũ ſ̃m aquitanie: ac Ludoui
cum tertiũ filiũ bauarie reges appellauit. Poſt ꝯ Bernardũ predictũ italie regẽ ab impio deficiẽtẽ bellum
mouẽs eũ ſupauit ⁊ interfecit: vt predictũ eſt: quo tumultu ſedato ĩ ſaxones iteꝝ ab imperio deficiẽtes co-
pias mittit: eoꝝqʒ tyrãnũ veromarchum regnũ affectãtẽ: ⁊ ſecũ aggredi auſuʒ ſupat ⁊ interficit. bulgaros
preterea panonios inuadẽtes p̃mo quidẽ reppulit. Ueꝝ cum Naydo aquitanie prefectus rebellaſſet ade
remani ſaracenoꝝ regis auxilijs fretus tãtũ bellũ omittere neceſſe fuit. hãc obrem bulgari ꝑ panonios in
dalmatiã infeſto agmine penetrarũt: ſʒ anteq̃ Ludouicus ipſe in Naydonẽ mouiſſet magnã hiſpanie ꝑtẽ
deficientibus populis iã occupauerat dimiſſa circũqʒ claſſe q̃ maritimas vexaret ciuitates ſolus ãt Ber-
nardus barchinonenſis comes terra mariqʒ uexatus ĩ impatoris fide ꝑmanſit. Lotharius võ italia pacata
in galliã rediens cũ Ludouicus pr̃ carolũ: cui caluo poſtea cognomen fuit: natu minimũ fr̃ibus ceteris in
oĩbus preferret inuidia ſtimulatus ipſum Ludouicũ patreʒ impio depoſuit: ⁊ captũ in cuſtodia recluſit. ve-
rũ eodem ãno inter eos cõuentione facta ipſe Ludouicus liberatus in imperio reſtituitur. Erat autẽ Lu
uicus natura clemens atqʒ mitiſſimus: q cũ regni ⁊ eccleſie iura ſemper tutatus fuiſſet. 25. impĩj ſui anno
moritur: ⁊ ĩ beati Arnulphi baſilica ſepellitur.
Tephanus eius noĩs. 4. papa Julio pr̃e Ro. natus. hoc ãno Leoni põtifici ſuffectus ſedit an
nis.3. ⁊ mẽ.7. vir qdẽ nobiliſſimus ⁊ nobiliſſimis parẽtibus ortuſ ac multe doctrine ⁊ integri
tatis põtifex: q ſuſcepto põtificatu poſt.3. mẽ. ad ludouicũ in gallias ꝓfectus apõ Aurelianos Papa.102
6016 ĩp̃m iunxit ac coronauit. atqʒ inibi cãpulanis (q tũc inaleſcebãt) ſedatꝭ cõpoſitiſqʒ italie rebus
romã redijt: ſecũ crucẽ magne extimatõis deferẽs quã qdẽ ludouicuſ ꝑdictus ĩpator ſua ĩpẽſa 817
btõ pe. dicauerat: moriẽſ dẽiqʒ hic ſciſſimus põ. ĩ btĩ pe. baſi. ſepellit̃. ⁊ tũc ceſſa. eþatuſ dieſ.xi.
Aſcalis eius nõis p̃mus papa bonoſi cuiuſdã Ro. ciuis filius: hoc ãno ſtephano ꝑdicto põti.
ſuccedẽs ſedit ãnis.7. mẽ.3. ⁊ diebus.17. Hũc ꝑdictus ſtephanus ponti. dũ viueret ꝓꝑ eiuſ v̄tu Papa.103.
tes atqʒ doctrinã monaſterio beati ſtephani abbatẽ ꝑfecerat: inito igit̃ põtificatu cõfeſtĩ clericiſ
6019 qbuſcũqʒ anathematis pena mãdauit ne eccl'iaſtica bñficia a quouis ſeculari obtinere ꝑſume- 820
rẽt ut hr̃ ĩ ca.16.q.4.c. ſi qs clericuſ: deide lothariũ italie regẽ a ludouico pr̃e ꝯſtitutũ ĩ baſi. bea
ti petri inũxit: auguſtumqʒ ẽt appellauit. Poſtea multa ſcõꝝ corpora minus religioſe iacẽtia in vrbe cũ ma
gna veneratione introduxit: honeſtiuſqʒ recondidit. Et tẽplũ beate praxedi a fũdamentis extruxit multa
quoqʒ ſcõꝝ corpora inibi et cõgregationẽ grecoꝝ collocauit. Ferũt etiã beate cecilie eccleſiã ab eo cõditam

fuiſſe: vbi tanq̄ in honeſtiori loco ipſius virginis ac Valeriani Tyburtijq̃ corpora locarentur. Multas etiam baſilicas vetuſtate quaſſatas reſtituit: ac multos captiuos perſolutis creditoribus liberauit. Tandem cum nullum religionis pretermiſiſſet exemplum. vii. pontificatus ſui anno moritur: ⁊ in beati petri baſilica ſepellitur.

Michael iunior quadrageſimus cōſtātipolitanus īperator: poſt leonē a ſe interfectū̄ imꝑauit ānis. ix. Nā michael ſenior cū ab impio ſe abdicaſſet leoni pardi patricij filio impiū̄ dimiſit. Qui ſuſcepto im
821 perio ſtatim Gruminū̄ bulgaroꝝ regē andrinopoli potitū̄: ⁊ in cōſtātinopoli arma vertentē circa vrbis menia interfecit: ꝓpter quod orientale īperiū̄ per aliqđ tp̄s pacatū̄ fuit: cūq̃ et ipſe octo ānis impaſſet ab iſto michaele domeſticoꝝ ſuoꝝ comite interfectus ē: ⁊ ita impiū̄ huic michaeli per arma permiſſū̄ eſt. Qui p̄cipatu accepto cōfeſtī̄ venetis inhibuit ne mercimonia occidētis ī aſiam perferrent: eoſq̃ compulit claſſē̄ in auxilium ſiculorum contra ſaracenos mittere.

Pap̄.104 Eugenius eius nōis ſcđs papa natione Ro. p̄re boemūdo natus hoc āno paſcali predicto ſuffectus ſedit ānis. 4. Cuius tp̄e octauū ſciſma fuiſſe ferūt: vz inter hūc eugeniū ⁊ quēdā noīe zin
827 zinū ꝓpter patrū diſcordias. Sz eugenius hic ꝓpter eius religionē: ſcitatē doctrinā: humanitatē: atq̃ eloquētiā̄ oīū̄ conſenſu tādē obtinuit. Qui inito pōtificatu: cū̄ Roma fama ingenti 6026
laboraret frumētū adeo abūdāter ī vrbē introduxit: vt nullibi vilius q̄ ibidē ānona venderet. pauperꝝ vō pupilloꝝ ac viduaꝝ cās ita tutatus ē vt ab oībus pauperū pr̄ appellaret. Tādē̄ cū̄ optīus hic pontifex in artibus his pſeueraret ab emulis: vt qdā aiunt: oculis excecat: ⁊ martyrio coronat: eiuſq̃ corpus in baſilica petri cum omni deuotione ſepellitur.

Papa.105 Valentinus papa p̄ria Ro. leontio patre natus eugenio pōtifici ſuffectus ſedit diebus. 40. Qui apud paſcalē̄ ⁊ eugeniū predictos pontifices ſciſſimos a teneris annis enutritus doctrinā̄: ⁊
830 rōē̄ bene viuēdi vſq̃ ad maturā etatē didicit adeo quippe virtuoſus ⁊ ſanctus euaſit: vt cū̄ tm̄
dyaconus haberet ſūmū̄ pontificatus gradū meruerit. Creatus itaq̃ oīū̄ cōſenſu pōtifex nō 6029
ſecus q̄ in priuata vita ſe habuit. ſ. in pietate: clementia ⁊ liberalitate: ita vt nulli maiorū in pontificatu ſecundus ſit habitus. Uerum exiſtentibus fortaſſe hominū̄ peccatis: qui tunc aderant quadrageſimo pōtificatus ſui die mortē obijt: ⁊ in beati petri baſilica ſepellitur.

Gregorius. 4. papa Ciuis Ro. p̄re Joāne natus valētino pōtifici ſuccedēs ſedit ānis. 16. vir no
Papa.106 bilitate īſignitus ſcitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus ac diligētia ſolicitudieq̃ rebus in oībus admiratiōe dignus. Qui pōtificatu ſuſcepto mox corpus beatiſſimi Gregorij trāſtulit ⁊
831 vbi nūc iacet magnis cū ornamētis collocauit: corpora ēt ſebaſtiani ⁊ Tyburtij ad baſilicā petri
trāſferri curauit. Inſuꝑ ⁊ rogatu Ludouici īpatoris oīū̄ ſcōꝝ cōmemoratōē̄ ī cal. nouēbris in 6030
ſtituit obſeruādā quā qdē celebritatē galli ⁊ germani primo obſuare ceperūt: poſt multa autem bona opera deniq̃ hic ſanctiſſimus Gregorius obijt pontificatus ſui anno. 16. ⁊ in baſilica beati petri ſepellitur. Et tunc ſedes vacauit dies. xv.

¶ Grandinem autem mire magnitudinis hoc anno in galliam decidiſſe tradunt que pecora multa ⁊ nōnullos homines interemit viſa eſt: tunc in ipſis grandinibus quoddam grandinis granum duriſſimum longi
832 tudinis pedum duodecim.

¶ Ciuitas vetus.

¶ Centum cellenſis Ethrurie oppidum quod nunc Ciuitas vetus appellatur hoc anno ab
833 Aphris Saraceniſq̃ in eiuſdem portum ex Aphricha delatis occupata ⁊ bonis omnibus expoliata exuritur. Superioribus enim temporibus Regnante Bernardo Caroli magni nepote in Italia Saraceni iterum deſtruxerūt eam: ſed Gregorius tertius (vt ſupra dictum eſt) eandem ciuitatem ſeu oppidum pene deſertum reſtituerat. Fuit ipſe locus ꝑ tēpora hadriani Imperatoris ciuitas non ignobilis in qua idem Hadrianus centum edificauit cellas centum videlicet iudicibus ibidem ab ipſo inſtitutis pro audiendis cauſis eo preſente deputatas Quo quidem in loco (ut ſupradiximus) diuus pater Auguſtinus Eremitas ſanctos inuiſit et ibidem nonnullos edidit libros: ut ipſe Rhetractionum ſuarum libro commemorat ⁊ ſunt qui dicant eundē libros de trinitate dei ibidē inchoaſſe: hi itaq̃ Saraceni inde Romā cum exercitu venientes vrbem oppugnauere ⁊ ſuburbanis incenſis etiam beatorum Petri ⁊ Pauli Baſilicas exuſſere: ſed mox a Guidone Lombardie marchiōe auxilio ēt Lōgobardoꝝ ſarraceni ipi ex italia pulſi ſunt: Qui ex italia recedentes Tharētū ⁊ Siciliā oēm inuaſerūt: quā magna ex pte occupata panormū vrbē vaſtauerūt. Bonifacius āt

Coꝛſice dux cū auxilijs p̄mo genueñ ſuoꝝ ac quoꝛūdā tuſcoꝝ claſſe in aphꝛica delatus iter vticā ⁊ Carthaginē qter cū eiſdē cōgreſſus tātā hoiūm illoꝝ ſtragē edidit: vt coacti fuerit Mauri ſuos ex Sicilia reuocare: q patrie laboꝛanti opē ferrent: Hac itaq; ratiōe italia ⁊ Sicilia hoſtibus liberate ſunt.

¶ Bartholomei apoſtoli tranſlatio.

¶ Sicardus qdā Bñuētanoꝝ p̄fectus huic bello pn̄s extitit q veritus ne ſciſſimi Bartholomei ap̄li coꝛpus in barbaroꝝ māus deuēiret ex Lypari iſula illud cū magna veneratōe Beneuētū transferri fecit.

¶ Uiri diſciplinis excellentes.

¶ Rabanus mōachus natiōe germāus magūtinus archiep̄s theologus qdē p̄clariſſimus ac inſignis poeta p hoc tp̄s i p̄ſa ⁊ carmie duobus dicēdi modis plurimū valuit: ⁊ multo i p̄cio fuit: q ex igenij ſui magnitudie multos cōmētatus ē edidit li. quoꝝ tituli ſūt iſti: put inēire potui: Et p̄mo ſup geñ. li. 4. icipit: In p̄ncipio. ſup Exodū li. 4. Exodus exatus. Itē ſup epiſtolā ad ephesios lib. 3. Sup leuiticū li. i. Sequētis libri. De inſtitutiōe clericoꝝ li. i. Sup Deuteronomiū li. i. Hec ſūt verba. Sup mattheū li. 8. Expectationē itaq;. Super librum paralipomenon: ⁊ ſuper machabeoꝛum librum cōmentatus ē: huitq; ſmōes ad populum plures ⁊ elegantes.

¶ Strabus itē mōachus gallus eminētiſſimus theologus ⁊ cōmētatoꝛ diligētiſſimus Rabani p̄dicti auditoꝛ p hec quoq; tp̄a ip̄o p̄ceptoꝛe ſuo iferioꝛ nō fuit: q ⁊ ip̄e Uincētio gallo i ſuo hiſtoꝛiali ſpeculo teſtante hec q̄ ſubiecta ſūt ppulchre cōmētatus ē: vʒ ſup libꝛ nūeri li. i. Sup regū libꝛos li. 4. Sup iudith li. 4. Super heſter li. i. Sup librū ſapiētie li. 3. Sup eccleſiaſticū li. io. Sup hyeremiā li. i. Sup Machabe. li. 3. Super actus apoſtoloꝝ li. i. De officio eccleſie li. i. Ad Ludouicū imperatoꝛem ⁊ multa alia.

¶ Theodulphus aurelianēſis ep̄s vir gnē ſciaq; ac diſciplina p̄cipuus his ēt tp̄ibus in p̄cio exn̄s apō Ludouicū impatoꝛē falſo accuſat ⁊ carceri mācipat: vbi ⁊ nōnulla inſignia edidit monumēta: ⁊ p̄cipue v̄ſus illos q i ramis palmarū añ foꝛes eccleſiarū decātant: cōpoſuit: vʒ Gloꝛia laus ⁊ honoꝛ tibi ſit rex xp̄e redemptoꝛ: qbus ⁊ alijs multis editis cōtigit impatoꝛē in feſto palmaꝝ illac iter facē: dūq; ep̄us illos decātari faceret imperatoꝛ demolitus eſt: ⁊ optimum atq; inſontem epiſcopum abſoluit: ⁊ ad ſuum epiſcopatum cum gloꝛia remiſit.

¶ Deuſdedit mōachus Mōtiſcaſſini abbas religioſiſſimus: vir hiſdē tp̄ibus ob ſcitatē atq; doctrinā multo in p̄cio fuit: ⁊ multa cōpoſuit: ob qd̄ Sicardus Bñuentanoꝛum Tyrannus illū cepit: ⁊ ob denegatā ſibi pecuniam in carcerem coniecit: quo quidem in loco non ſine ſanctitatis ⁊ martyrij opinione tandem vitam finiuit.

¶ Theophilus p̄mus ⁊. 40. Cōſtātinopolitāus imperatoꝛ hoc anno Michaele iunioꝛe moꝛtuo ſuccedēs imperauitānis quindecim. Hic eſt ille: quem Michael pꝛedictus Imperatoꝛ cū claſſe maxima apud ſarracenos miſerat: Sʒ viſa multitudine illos aggredi timuit: donec a Petro Venetoꝛum duce ſexageſimo Triremium claſſem obtinuerit: Cui cōiunctus in illos ſtatim duxit: At ſarraceni perterriti Tarentina obſidione ſoluta ventis vela dedere: Sed caſu mag's q̄ virtute Sabbas eoꝛū dux cum Chriſtianis cōfligēs victoꝛ euaſit: ⁊ omnes venetoꝛum Triremes cū militibus ſuis aut cepit aut demerſit. Theophilus autē cum paucis Conſtantinopolim fugit. Elatiq; hac victoꝛia ſarraceni omnia lōge lateq; popularūt. Cumq; Anconam ciuitatem etiam diripuiſſent: ⁊ domū redirent permittēte deo in medio mari fluctibus obruti ſunt. Theophilus autem hic poſt multos conflictus deficiens Michaelem filium ſucceſſoꝛē dimiſit.

¶ Petrus Gradenicus Pola oꝛiūdus quartuſdecimus Venetus Joanni duci hoc anno ſuffectus: ducanit annis vigintinouem: Qui magiſtratu ſuſcepto confeſtim Joannē filium ducatus conſoꝛtē ſibi cōſtituit: ⁊ in deuotiōis ſignum eccleſiam diui pauli apoſtoli in vrbe edificauit. Inde a Theophilo impatoꝛe p̄dicto rogatus ex ſenatuſcōſulto ſexaginta naues ſeu triremes eidē in ſubſidiū cōtra ſarracenos miſit: que oēs tandem a ſarracenis ſuperate aut capte aut demerſe fuerunt. Eo etiā regnāte poſt pꝛedictam cladem quaſdā etiam naues mercimonijs pꝛecioſiſſimis honuſtas e Syria venientes idem ſarraceni in Tergeſtinū ſinum interceperūt: ⁊ omnes moꝛtales in illis repertos ad vnū vſq; trucidarunt. Uerum cum dolo ſus iniquusq; vir haberetur: ⁊ eius omnis intentio ad rapiendum: compꝛimēdumq; duceretur: ⁊ omnia per nephas coaceruare ⁊ congregare anniteretur: ſeditione tandē in eum mota apud ſanctum Zachariam finitis veſperis obtruncatus fuit: ⁊ in eodem loco ſepultus. Sunt tamen qui dicant id filio noīe Joannes duci non ſibi contigiſſe. 836

Lotharius Ludouici pꝛedicti imperatoꝛis filius tertius Galloꝛum imperatoꝛ: poſt patrem imperauit cum Ludouico filio quem imperij conſoꝛtem fecerat annis quindecim. Huic Lothario Pipinus ⁊ Ludouicus: ac Carolus cognomento Caluus fuerunt fratres. Sed Ludouico patre defuncto pꝛo Aquitanie regno: quod eoꝛum frater Pipinus iam defunctus tenuerat omnes decertare ceperunt. Ludouicus enim ⁊ Carolus contra Lotharium hunc eoꝛum fratrem pꝛo huiuſmodi regno acriter decertarunt. In quo quidem pꝛelio multi vtrinq; cecidere. Lotharius tamen poſtremo victus ex agro Frontanici Aquiſgranū cōfugit. Inde ēt deturbatus inſtātibus hoſtibus vienā cū ɔiuge ac liberis ſe ɔtulit: Quo audito fratres illū cū exercitu inſecuti ſūt ppter qd̄ Lotharius illū comitatū totū aiſit: ⁊ adeo eius exercitus eo i p̄lio dilaceratus fuit vt vix ſolus c. trecētis eqtibus a tā grādi ſtrage ꝑlabi potuerit: Sed Sergius pōtifex Ro. his auditis totius regni iteri

Lotharius

841

6040

tū miſeratus ad eos placādos ex italia legatos ſtrēnuos miſit: q vna cū regni ꝓceribus pacis federa īter
eos hoc pacto cōpoſuerūt: vꝫ vt ps illa occidētalis regni q̄ a britānico oceano vſqꝫ ad Moſaꝫ flumē perti
net Carolo caluo obtēperaret: Ludouico vo germāia vſqꝫ ad Rheni fluēta ⁊ qcqd trans rhenū genitor
poſſediſſet cōtigeret. Lotharius aūt cū impij titulo Romā cū italia obtineret eā ptē gallie q̄ oli narbonē
ſis: nūc Romana ꝓuīcia appellat: addētes ēt eā ptē q̄ īter ſcaldū ⁊ Rhodanū fluuios Lotharigie nomē
ipſum accepit ab ipo Lothario. Rebus igit ita cōpoitiſ. Lotharius hic Ludouicū filiū ſuū iperij ſocium
aſciuit. Et cū ſenex effectus fuiſſet: ⁊ ipſe inter filios regnū ſuū diuiſit: Ludouicū imperatorē relinquens
His ita geſtis ipſe monachorum habitum ſuſcepit: ⁊ non ita multo poſt vitam cum morte mutauit.

Pap. 104 SErgius eius nois ſecūdus papa natōe Ro. pre Sergio natus poſt Grego. pōtificē ſedē beati
hoc āno accipiēs ſedit ānis. 2. ⁊ mē. 3. Hic cū pus oſporci vocaret ob deformitatē nois mutar 6045
846 vocabulū coactus ē ⁊ ſe Sergiū appellari fecit: ⁊ īde mutādorū noium cōſuetudo ſumpta eſt
Ferūt hūc ex illuſtri familia natū a ſuis maioribus nō degeneraſſe qppe q nutritus fuerat a
ſcis pōtificibus Leōe. 3. Stephāo. 4. ⁊ Eugenio ho: quoꝝ doctria ⁊ moribus plurimū claru
it: Hic itaqꝫ pōtificatu ſuſcepto ī ornādis tēplis aīum adiecit: ⁊ inter cetera baſilicaſ Silueſtri
⁊ Martini vetuſtate collapſas reſtituit: ī eaſqꝫ multa ſcōꝝ corpa collocauit: ⁊ iuxta baſilicā ſci Silueſtri
mōaſteriū a fundamētis ī honorē apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli cōſtruxit: vbi iugiter res agēt dine. Re autem
publica bn̄ ⁊ optie ab ipo gubernata patrie pr̄ appellari meruit: ac ſic moriens in beati petri baſilica ſepe
litur: ⁊ poſt ſedes vacauit menſes duos ⁊ dies quindecim.

847 ¶ Michael eius nois. 3. Theophili p̄dicti impatoris filius hs ⁊. 40. cōſtātiopolitāus ipator: hoc āno pre
defūcto vna cū Theodora mre impauit ānis. xi. et poſtea ſolus ānis. 13. q impio iīto mox legatos ad Ni
cholaū pōtificē maximū ⁊ q̄maxie ad viſēda apoſtoloꝝ līmia trāſmiſit: qbus ⁊ patenā aureā cū calice ſili
ter aureo magni pōderis cū gēmis magne extiatōis ornatos dono miſit: Quos legatos pōtifex ꝑbenigne
ſuſcipiēs etiam cum muneribus magnis domū remiſit: Hic Baſiliū quēdam virum ſtrēnuum tandem im
perij conſortem fecit: a quo demum vt ſolus imperaret interfectus fuit.

Pap. 108. LEo. 4. papa ꝓfeſſiōe mōachus pre Rodulpho romāo natus hoc āno Sergio pōtifici ſuffectus ſe
dit ānis. 8. mē. 3. ⁊ die. 6. Uir certe religiōe: inocētia pietate: hūanitate: oīqꝫ boītate: atqꝫ doctrina 6047
848 p̄clarus: cuius geſta p̄clara ſi cūcta ꝯſcriberētur volumis modū excedē viderent. Fuit nāqꝫ tan
te ſcitatis vt orōnibuſ ſuis baſiliſcū ſerpētē: cuius venēato ābelitu perierāt multi: e fornace ſancte
Lucine depulerit: cruciſqꝫ ſigno maximū illud icēdiū extinxit: qd diu ꝑ domos ſaxonū ⁊ lōgobardorum
vagatū fuerat: ⁊ diu petri baſilice appropinq̄bat: Ob cuius rei mēoriā mādauit aſſūptiōis octauas: q̄ iter
cedēte hoc miraculū īpetrauerat ꝑpetuo celebrādas: Hic igit vrbis menia ⁊ portaſ vetuſtate collapſaſ re
ſtituit ⁊ turres. xv. a fundamētis erexit. 4. coronatoꝝ corpa ſua diligētia īuēit: qbuſ ſub altari collocat eo
rū tēplū inſtaurauit: ac multa alia ſcōꝝ corpa ibidē addidit: Dūqꝫ his ſciſſimis vacaret opibus: ſarracēi
cū magna claſſe ꝯ neapolitāos Romāoſqꝫ venere ꝯ quoſ pōtifex ipe q̄ta potuit māu eiſ ſtati auxilio fuit
Uerū vt ſanctū decebat pōtificē: pmo an dn̄m orōnē fundēs dixit: Deus cuius dextera beatū petrū ābu
lantē ī fluctibus ne mergēt erexit ⁊c. orōneqꝫ fuſa ſignum crucis ꝯ hoſtes faciēs pugnādi copiā ſuiſ dedit
q poſt lōgū certamē hoſtes virili aīo ſuparūt atqꝫ cū igēti ccde fugarūt. Inde cū gaudio Ro. reuerſus ſta
tim vaticanū menibuſ cixit: ⁊ a ſe deiceps vaticāi locus leonina ciuitas appellata ē: Cōſueuerāt. n. hoſtes
ātea leui icurſiōe baſilicā petri ī vaticāo ſpoliare: ⁊ ꝓpterea id pōtifex effecit: atqꝫ ita vrbeꝫ ipāꝫ in. 5. ānis
abſolnit: poſtea fores petri a ſarracēis direptas ex ipoꝝ ſarracenorū manubijs reſtituit. Tādē bōis omni
bus repletus ad celeſtia regna glorioſus migrauit: Cuius corpus. 16. calen. augu. collachrymātibus cun
ctis ī bti pe. baſi. ſepelit: atqꝫ iter ſcōs relatus eo dic eius natalitia celebrat. Et tūc ceſſauit ep̄atus dieſ. 15.

¶ Alidulphus qdā āgloꝝ rex vir qdē xp̄ianiſſimus ⁊ Ro. eccleſie deuotiſſimus hoc āno ī āglia regnū ac
850 cipiēs regnauit ānis. 7. vir qdē optimuſ atqꝫ ſapiētiſſimus q īter cetera mēoratu digna ob ſingularē religi
onem vniuerſam inſulam Romāe eccleſie tributariam fecit: Uoluit nanqꝫ vt ſingula domus quotannis
ſingulos argenteos ipſi eccleſie perſolueret.

Ludouicus hs LUdouicus eius nois. 2. 4. galloꝝ ipator pre Lothario hoc āno defūcto ipauit ſolus ānis. 21. naꝫ
Lotharius: vt diximus iā natu grādeuus ſūpto mōachi hitu hūc ipatorē deſignauit: ⁊ cū exercitu
ī italiā ad ꝑcipiēdā coronā vēire ſuaſit: q nimia elatus felicitate quocūqꝫ iter faciebat oīa cedibus
⁊ rapinis inuoluebat: Uerū cū Rome appropinq̄ſſet: ei Romāi ciues honoris gr̄a oēs obuiauerūt: q̄obrē 6055
856 oēm ferocitatē depoſuit: ⁊ mitior oībus ī rebus eē cepit q̄ ei p̄ter ſniaꝫ vrbē īgredi licuiſſet. Deduct itaqꝫ
crucibus ⁊ clero ad bti petri gradus pōtificē Sergiū offēdit: ⁊ mutuiſ oſculiſ mutuaqꝫ data ⁊ accepta ſalu
tatiōe in octaua pēthecoſtes tēplū bti petri ſunt igreſſi: vbi pōtifex ipm auguſtū declarās ipij corōa euꝫ co
ronauit: atqꝫ qcqd hōeſti poſtulaſſet quotiēs ab vrbe diſcederet: facile cōceſſit. Ceſar itaqꝫ ⁊ auguſtuſ de
claratus ⁊ coronatus ſtati Roma egrediēs paccato agmie papiā cōceſſit: vbi deiceps oēm vitā ſuā Romā
eundo ⁊ redeūdo contriuit. Seditiones tn̄ ⁊ conſpiratiōes ⁊ ipſe a Carolo filio ſuſtinuit. Quamobcām
multos in Ciſalpina gallia principes propter ſuſpitionem interfecit.

857 ¶ Edimūdus āgloꝝ rex hoc āno poſt Alidulphū preꝫ āglis regnar cepit ⁊ regnauit ānis. 14. vir qdē ⁊ ipe
vt pr̄ religiōe ⁊ ſcitate p̄cipuuſ: q cū eēt acērimuſ xp̄iāe religiōiſ dfēſor multa bella ꝯ danoſ ifideleſ geſſit.

a qbus multas icurſiões ꝛ dāna pferēs cū eēt viribus ipar: tādē ſupatus ꝛ captus martyrio coronatus ē.

6057 [redacted] 858

Enedictus.3.papa natiõe Ro.pře petro oriūdus poſtea ſuffectus illi mulieri ſedit ānis.2.mēſi.5. ꝛ die.9.q ob vite ſcitatē merito bñdictus appellari debuit. Ferūt qppe i eius electione oēs přes ſic vnanimiter ɔuēiſſe ꝙ tāꝙ̄ fiduſa deo i terras miſſuz videbať. Jpẽ aūt flēdo deū ꝛ ſcõs teſtes facie bat ſe nequaꝙ̄ dignū eē q tāte ſedi pficeret: Sed oibus acclamātibus: ꝛ eius electionē oio appro bātibus iuitus pōtificiū munus ſuſcepit: qđ cū inijſſet pſepe ꝛ ieiunijs ꝛ orōnibus vacabat deū rogans vt ſancte ꝛ itegre eccleſiā gubernare poſſet: q tāte māſuetudis tāteqȝ aioſitatis vir fuit vt tā i pōtificatu ꝙ̄ i p̄uata cōſtitutus vita carus oibus acceptuſqȝ hřetur: Nā qcqd in pōtificatu v̄bis iſtituit: facto ꝛ ope in oibus cõprobauit. Opa eni miſericordie cupidiſſime pſoluēs funeribus ſacerdotū ſemp itereē voluit: Viſitabat nāqȝ ifirmos: alebat paupes deſpatos ꝛ calamitoſos cõſolabať: Necnõ ꝛ viduas: pupilloſ opp̄ſſoſqȝ acerrie tutabať: ꝛ his artibus oēm vitā ſuā cōtinue ducebat: Multaſqȝ eccleſias vetuſtate collapſas in vrbe reſtituit: eiſqȝ multa dona obtulit. Tandē vir ſanctus moriens ſuum corpus ante fores eccleſie beati petri ſepeliri mandauit: Et tunc vacauit ſedes dies.xv. Papa.io5. 6059 860

Jcolaus eius nois.i.papa patria Ro.pře Theodoſio poſt Bñdictū pōtificē ſedit āniſ.9.mē.2.ꝛ die.20. Et poſt hūc vt aliq dicūt ſedeſ vacauit ānis.8.mē.7.ꝛ die.20. Hic pfectiſſimus pōtifex i oibus fuit ꝛ magno Gregorio i oibuſ ꝑſimilis: eo ꝙ a teneris ānis bñ ꝛ ſancte educatuſ fuerit: q ēt Bñdicti p̄deceſſoris ſui corpus ꝓprijs māibus tumulo cõmēdauit quē ꝛ poſt multas orones vigiliaſqȝ ac ieiunia přes pōtificē lȝ abſentē creauer̄: Quo audito Gregorij magni pōtificis more vitādi honoris cā in vaticanū fugiēs ibidē latuit: Sed iuētū in atriū lateranenſe pduxerūt: nolētēqȝ ēt i ſolio collocarūt apoſtolico. Deide i baſilica petri cōſecratus ſumpta de more pōtificia corona multa cū Ludouico ceſare q pñs aderat: locutus ē tū ad pōtificatū tū ad impiū ptinētia michael quoqȝ cōſtātiopolitanus ipator audita eius fama: vt p̄miſſuȝ ē: viſēdi gr̄a legatos cū mūeribus Romā trāſmiſit. Cū aūt hic pōtifex poſt multas pturbatiões a moleſtijs liberatus fuiſſet: multa ad cultuȝ diuinū ptinētia: ꝛ qdē mēoratu digna geſſit opa: ꝛ in p̄mis cū multas baſilicaſ reſtituiſſet: poſtmodū Ludouico pñte ꝛ approbāte multa iſtituit: Et p̄mo ne vllus ſecularis p̄nceps aut rex p̄ſumēt vſurpare ea ꝙ̄ ſunt ſacerdotū: vt teſtať Gratianus i canõe.10.di.c. Impiū veſtrū: voluit vt pōtificū p̄deceſſoꝝ ſuoꝝ: decretales atqȝ ep̄le auctoritatis vi vbiqȝ obtinēnt: vt.19.di.c. Romāorū pōtificū. Vetuit itē iferioribus ſub anathematis pēa ne ſupioribuſ maledicē p̄ſumerēt.21.di.c. Submittit. Cōſtitutionē p̄terea ppulchrā d Ro. pōtifice deligēdo ordiauit: vt.23.di.c. Jn noie dñi nr̄i. Mādauit rurſus oibus fidelibus xp̄ianis ne ſacerdotiſ cõcubiarij miſſaȝ audirēt.32.di.c. Nullus miſſaȝ. Decreto quoqȝ publico ſtatuit. Si qs ꝑ papa ſe ingereret niſi vnanimiter ab oibus fuiſſet electus nõ apoſtolicus ſed apoſtaticus cēſereť.49.di.c. Si quis aplice ſedi. Mādauit ēt iudicibus oibus ne vllā ferrēt ſniam pte aliq̄ abſente.3.q.9.c. Reuera. Noluit itē decreto eodē vllū a ſede ſua deijci ep̄m pp ifirmitatē.vii.q.i.c. Pōtifices. Cōſtituit iſup nuptias nõ clādeſtine ſed publice celebrari.30.q.i.c. Noſtrates. Voluit deniqȝ vt i cena dñi ſacerdotes ꝓpter ſolēnitatem iſtitutiōis ſacri Gloria i excelſis deo i miſſa canerēt: de cõſe.di.i.c. Gloria i excelſis. Noluit p̄terea baptiſmi ſacr̄m iterari: ēt ſi a pagão miſtrareť: d ɔſe.di.4.c. A quodā iudeo: Hic demū pōtifex i oi v̄tut(gnē illuſtratuſ cū moreret ex teſtõ mādauit ſuū corpus ad p̄deceſſoris ſui exēplū añ fores baſi.bti petri ſepeliri. Papa.io6. 6062 863

Sāguinē aūt hoc āno apđ Brixianā ciſalpie gallie vrbē p̄ter tres dies ꝛ noctes pluiſſe dicitur.

Locuſte iſup inūerabiles hoc ipo āno i gallia apparuere ſenas alas ſexqȝ pedes hñtes ꝙ̄ vt caſtroꝝ acies turmati volitātes vniuerſa q̄qȝ viriditatē hñtia vaſtarūt: oibuſqȝ cõſumptis i britānicū mare ſeſe p̄cipites dederť: ab vndiſqȝ diuerſe i terrā reiecte fuerť ꝛ aerē ificiētes maximā ꝛ gnālē hoiuȝ mortalitatē ſuſcitarť. 864

Tyberis quoqȝ fluuius ꝛ ipe hoc āno adeo Ro. vrbē vexauit vt ñ niſi litheribus e vico ad vicū trāſire liceret: vñ ꝛ multe baſilice i Roma ꝛ p̄ſerti ſci Laurētij ꝛ Lucia: ꝛ mõaſteriū ſci Silueſtri cū vniuerſa itſa regiōe illa occupauerit vt diluuiū iſtar putareť: q̄ iundatõe multe domuſ: multeqȝ arbores euerſe fuerunt. Sata quoqȝ Rome i tota ciſalpina gallia diſſipata ſunt.

Bulgarorum conuerſio.

Bulgaria Boemie regni ps ē cuius rex his tpibus lr̄is ꝛ admõitiõibus Nicolai pape ad fidē xp̄i cū oi

ꝓuicia cõuerſa ẽ: qbus ſtatĩ põti' ex ipe epõs atqȝ pſbyteros deſtiauit: Qui pulſo inde photino heretico
neophitos oẽs i fide cõfirmarẽt. Nã Photinus ipe in errorẽ bulgaros oẽs detiebat: horũ nãqȝ rex tante
fuit pfectiõis ⁊ ſcitatis: vt maiore filio ĩ regno collocato ipe monachi hitũ ſuſcepit. verũ cũ idẽ filius corru
ptus idolis ĩmolaret: pr̃ ẓelo fidei ſuccẽſus dignitatẽ reaſſumpſit: ⁊ i filiũ cõcitatus illũ regno deiecit: atqȝ
eius effoſſis oculis i carcerẽ cõiecit. Junioreqȝ filio in regno collocato rurſus monachi hitũ reſumpſit: co
tñ mortuo bulgari nõ ita multo poſt cõſtãtinopolitãoꝝ ſacerdotũ donis ⁊ pollicitatiõibus corrupti pulſis
ſacerdotibus latinis grecos acceperunt: que quidem ſeditiones malorum incendia inter grecos ⁊ latinos
ſuſcitarunt multa.

865 ¶ Urſus particiacus. xv. venetoꝝ dux hoc ãno petro duce merito obtruncato a venetis cũct[eidẽ ſuffectus
ducauit ãnis. 14. ⁊ mẽſi. 7. Hic itaqȝ magrãtu ſuſcepto poſt tertiũ ãnũ Joãnẽ filiũ ſuũ ducatus ꝯſortem
accepit: q vt erat vir igẽtis ai ⁊ patrie amator maxĩas res nõ minus italie ꝙ venetis ſolis glorioſas geſſit
cõ ꝙ ſarracenos q anconã ciuitatẽ ſpoliauerãt ⁊ icẽderãt: atqȝ oẽm italie orã q̃ ab Ancona ipa ad Jdrun
tũ vſqȝ itercedit: aſſ ſixerãt: ab italia oĩo pepulit: atqȝ ita ſua ṽtute Jtalia oĩs paccatiſſima reddita ẽ: Eo ãt
clariſſimo facinore bñ geſto Baſilius grecoꝝ impator ad gratificationẽ rei bñ geſte Urſũ hũc ducẽ ꝓtho
ſpotariũ declarauit ſuũ: ꝙobrẽ ⁊ ipe dux accepti mũeris grã cãpanaſ. 12. magni põderis ipſi imperatori cõ
ſtaniinopolim dono miſit: Que quidẽ campane prime fuerunt: quas greci habuerunt.

871 ¶ Baſilius Michaelis ipatoris p̃dicti filius. 43. cõſtãtiopolita. ipator hoc ãno pr̃e defũcto ipiuȝ ſuſcipiẽs
ipauit ãnis. 14. Huius qdẽ rogatu hadriãus põti. Ro. cõceſſit vt ſynodus apd̃ ꝯſtantinopolim pro Bul-
garis nuper ad fidem chriſti conuerſis celebraretur: vbi poſt longam contenſionem in' ea adiudicatum ẽ
Bulgaros Romane ſedi ſubiectos eſſe debere.

Papa. iii. HAdrianus eius nois. 2. papa Thalato pr̃e Romão gẽitus hoc ãno Nicolao põtifici ſuffectuſ
ſedit ãnis. 5. ⁊ mẽ. 9. Uir qdẽ optimus liberaliſqȝ ac in paupes ꝙmaxie munificus: cuiuſ rei
cã ẽt nolẽs põtifex creatus ẽ: Quo audito Ludouicus ipator confeſti legatos Romã miſit ⁊ 6072
873 huiuſmõi electionẽ approbãs Romãos plurimũ laudauit: Qui põtificatu ſuſcepto oia q̃ ad
honorẽ dei ptinebãt circũſpiciẽs v̄bis ⁊ exẽplo atqȝ auctoritate tũ ſua: tũ maioꝝ vnũquenqȝ
ad bñ hẽqȝ viuẽdũ cohortatus ẽ. Tãdẽ ãt cũ ſeſe oĩbus xpi eccleſie hoſtibus quoad fieri po-
terat obieciſſet: cum mortuo Ludouico imperatore Carolũ filium iniuncturuſ eẽt moritur: ⁊ in baſilica pe
tri ſepelitur: ⁊ tũc ceſſauit papatus dies duodecim.

IOannes. viij. papa natõe Ro. pr̃e Gũdo natus hoc ãno hadrião põtifici ſurrogatus ſedit an
Papa. iiz. nis. 10. Hic cũ i iitio ſui põtificatus Carolũ ſecũdũ q tũc Romã ꝓ corona venerat inũgẽ dere
uiſſet a Romãis capit̃: ⁊ in vicula cõijcit̃: Sed qbuſdã aicis ſuis adiuuãtibus: fuga ꝓlapſus
879 ad ludouicũ balbũ regẽ in frãcia ſe cõtulit: ⁊ ibidẽ p ãnũ mãſit: inũctoqȝ ibi ludouico rege a 6078
Carolo. 3°. Romã vocatus redijt: cũdẽqȝ ẽt inũctũ ipij dyademate ornauit. Jn gallias autẽ
apd̃ Trecas vrbẽ cõſiliũ celebrãs multa ad fidẽ ptinẽtia Gratiano referẽte cõſtituit: ⁊ iter ce
tera ſtatuit: Si qs ſacerdos aut laycus homicidiũ faceret ppetuo irregularis hr̃et̃: ⁊ ad ſacros ordies nul
latenus admitteret̃: nec decreto miſſaȝ celebrare p̃ſumẽt: vt hẽtur i canõe di. 50. c. Miror. Statuit item:
Si qs ſacr̃m d̃ ñ ſacro aut ñ ſacrũ d̃ ſacro abſtuliſſet ſacrilegij pena mulctaret̃. xvij. q. iiii. c. Si qs: Et cuȝ
eruditiſſimus põtifex haberet̃: cum adhuc diaconus exiſteret magni Gregorij vitam quattuor libris exa-
rauit. Tandem vita functus in beati petri baſilica ſepelitur.

Carolus ſecundus. Arolus eius nois. 2. cognomẽto caluus ludouici p̃dicti fr̃. 5. galloꝝ ipator anno iſto q ẽ primus
Joãnis p̃dicti pape ipare cepit: ⁊ ipauit ãnis. vi. Hũc. n. Carolũ cũ Joãnes i p̃ncipio ſui põtifica-
tus auguſtũ appellaſſet idignati filij Ludouici cũ multo exercitu i italiã ꝯ ipm Carolũ deſcẽdert
vt eũdẽ patruũ ſuũ ipio ſil' ⁊ vita p̃uarẽt: Quibus auditis Carolus mox Ueronã cũ exercitu ꝓpe-
rãs Tridẽtinos ſaltus nepotibus occludẽ decreuit: Sed apd̃ Mãtuã lãgore correptus ex venẽata potõe
quã Sedechias hebreus medicus ſuus dederat: mortuus ẽ: Quo defũcto Joãnes põtifex totis viribus
eius filiũ ludouicũ frãcie regẽ ſtuduit ipatorẽ ſuſtiet̃. Romãi ãt ꝓceres oĩbus conatibus obſtitere ne id ef-
ficeret̃: cupiẽtes Carolũ. 3. germãie regẽ ipatorẽ eẽ. Jn ea itaqȝ ſeditõe cũ nõ deeſſent q ludouico fauerẽt
põtifex a Romãis capitur: ⁊ in vincula cõuincit̃. Hic aũt Carolus cũ eſſet vir xp̃ianiſſimus ac deuotiſſi-
mus multa mõaſteria atqȝ eccleſias celeberrimas hincinde cõdidit: ⁊ rẽ diuinã admodum auxit.

¶ Sarracẽi iterato hoc ãno iſula creta potiti ꝯfeſti cũ igẽti claſſe i italiã venert̃ vniuerſa q̃qȝ circa orã mari
timã vaſtauert̃: ſȝ ⁊ p mediterrãea diſcurrẽtes ẽt mõaſteriũ mõtiſcaſſini ꝓrſus diripuerũt: qd̃ audiẽs Joã
nes põti. ꝓ poſſe exercitũ ⁊ ꝯgregauit adiuuãtibuſ potiſſimũ venet[atqȝ alijſ p̃ncipibus xp̃iãis magnã d̃
illis edidit cedẽ: ⁊ ex italia ac Sicilia illos ꝓ maiori pte expulit. ¶ Uiri diſciplinis excellẽtes.

¶ Joãnes ſcotus igenij pſpicacis atȝ diui vir ac i diuis ſcripturis eruditiſſimus his tpibus apd̃ Carolũ p̃
880 dictũ multo i p̃cio fuit: nã ex ſcocia ꝓuicia i frãciã ad ipȝ carolũ ipatorẽ veniẽſ ipiuſ ipatoris iuſſu atȝ roga
tu hierarchiã diony. e greco latinã fecit: deide d̃ nẽ diuiſiõe libꝝ ꝯpoſuit atqȝ li. i. d̃ eucbariſtia ꝯſcripſit: q
tñ poſtea i vercellẽſi ſynodo ſub Leõe. 9. celebrata dãnatuſ fuit. demũ ſicut Uicẽtius li. 24. hiſtoriaꝝ ſuarũ
refert a diſcipulis quos docebat ſtilis cõfoſſus mortẽ crudeliſſimã pertulit: ⁊ martyr chriſti habitus eſt.

¶ Anaſtaſius etiã eccleſie Ro. bibliothecarius: ⁊ ipe his tpibus vtraqȝ lingua plurimũ eruditus multo in

p̃cio habitus ẽ: q inter cetera ſue v̾tutis opa ſeptimã vniuerſalẽ ſynodũ ⁊ vnã Dionyſij bierarchiã: ac mu
tas ſcõ2ũ vitas Caroli impatoris p̃dicti grã in latinũ elegãter ⁊ docte trãſtulit: atq3 alia q̃dã compoſuit.
Edmimenus ãglo2 rex boc ãno poſt edumũdũ p̃dictũ regnar̃ cepit: ⁊ regnauit ãniſ 22. q dũ galliã crebris 881
excurſiõibus vaſtar̃ ⁊ pturbar̃ ñ õſiſtẽt a ſcõ maurclião diuinituſ tãdẽ iterfectuſ ẽ: Quo ſine ꝓle mo2tuo ãgli
õ regno iter ſe õtẽdẽ ceper̃t: q̃obrẽ ab excurſiõibus ceſſauerũt: ⁊ m̃lto2 malo2 galli imũes ⁊ liberi fuerũt.
Carolus eius nois. 3. cognomẽto Groſſus. 6. Gallo2 impato2 poſt Caluũ impauit annis. 12. Carolus
Hic gallie ac germãie rex p̃mũ exũs a Joãne põtifice vt i vrbe Roma liberius viuẽ liceret im
perij co2ona donatus auguſtus appellatus ẽ. voluerat. n. vt diximus Joãnes põtifex Ludo 882
6081 uicũ Balbũ ſupio2is Caroli filiũ frãco2 regẽ impato2ẽ declarare: ſed Romai õturbati ip̃m
põtificẽ in vinculis cõiecere: Quibus malis p̃motus põtifex: poſtq̃ Ludouicus duobuſ ãnis
impaſſet: ⁊ iã aſſumpto veneno obijſſet: Carolũ bũc inunxit: ⁊ ſolus impauit ãnis. x. Qui i
perij dyademate inſignitus cõfeſti i No2manos q Frãciã ⁊ Lotho2ingiã infeſtabãt: bellũ duxit atq3 coſ
ta3 acriter p̃domuit vt Rodifredus co2 rex pacẽ ſupplex peteret: ⁊ ab boc xp̃i fidẽ cũ oi populo ſuſcipet
quẽ ipato2 i grãm ſuſcipiẽs de baptiſmatis fonte leuauit. Ferũt bũc Carolũ poſt multa bella cũ No2ma
nis ⁊ panonibus ſtrẽnue geſta ita aio ⁊ co2pe debilitatũ fuiſſe vt ab optimatibuſ ſuis impio deijcerer̃: quo
deiecto Lãdobertus q̃dã lõgobardus aio erectus in italiã ſurrexit: ⁊ apud Rauenã regnũ occupauit: p2o
pter quod tam in gallia q̃ Germãia atq3 italia multiplicata ſunt mala.
Ludouicus autem ⁊ Carolus Ludouici Balbi filij boc anno francis regnare ceperunt: ⁊ regnauit an 884
nis. v. De quibus nil memo2ie dignum babemus.
Joãnes particiacus Urſi ducis filius boc ãno poſt p̃ris iteritũ. xv. veneto2 dux cõfirmatus ducauit an 884
nis. vi. vir diſciplinis oibus (vt aiũt) ap̃p̃me eruditus ñ ludis: nõ iocis aut voluptatibus aliq̃bus intẽtus:
ſed doctrinã ⁊ iuſte viuẽdi fo2mã ex p̃ris ſui imitatiõe ſumẽs: cuius tãta fuit igenij dexteritas: tantaq3 elo
quẽtia vt facile q̃cq̃d vellet: ⁊ q̃d nollet diſſuaderet: Nihil t̃ñ niſi ſanũ ⁊ q̃d iuſticiã ſapet i ſenatu ꝓponenſ
populiq3 ſui cõmoda mirũimodũ curãs: Jp̃e eni ſolus Comaclũ ciuitatẽ de Rauenatibus cepit: ⁊ popu
lo ſuo addidit: q̃obrẽ iã impij fines apire cepit. Diuites nãq3 quoad vixit i officio cõtinuit: ⁊ paup̃es ꝓ vi
ribus pauit ⁊ fouit: ac ciuitatẽ multis edificijs auxit: ⁊ ſua ip̃ẽſa eccleſiã ſcõ2ũ Co2nelij ⁊ Cyp̃ani in Me
thamaucenſi litto2e pulchrã edificauit: Uerum cũ omnia tanq̃ Numa Pompilius Romanus bene o2
dinaſſet ſexto magiſtratus ſui anno ducatui ceſſit et vitã p̃uatã deuotiſſime duxit.
Leo ⁊ Alexãder Baſilij impato2is greci filij. 4. ⁊. 40. cõſtãtinopolitanus imperato2 boc ãno p̃re defun 886
cto imperium ſuſcipientes imperarunt in o2iente annis. 17.
Martinus papa natiõe gallus p̃re palũbo: boc ãno Joãni. 8. ſuffectus ſedit ãno. i. ⁊ mẽ. v. vir q̃de3 Papa. iij.
1088 ſupbus at3 ambitioſus: Qui cum malis artibus põtificatum obtinuiſſet b2euiter: ⁊ merito q̃dem
in eo permanſit in eo. Et ideo nil memo2ia dignum geſſit. 889
Adrianus. 3. papa p̃ria Ro. Bñdcõ p̃re natus Martio p̃dcõ põtifici ſuccedẽs ſedit ãno vno
⁊ mẽ. 3. Hic vir magnanimus fuit: ⁊ iõ i iitio põtificatus ſui ſtatuit ne impato2es de cetero in Pap. ii4.
6089 põtifice creãdo aliquo mõ ſe itromittẽt: neue eius aucto2itas expeterer̃: ſed decreuit libera
cẽ cleri ſuffragia: vt Gratianus refert in decretis. 62. di. p totũ. vnde ꝓpter eius ai magnitudi 890
nẽ clerus: populuſq3 Ro. magnã de eo cõcepit ſpem. Uerũ exigẽtibus fo2taſſis boiu3 merit
q tũc aderãt: repẽtino tẽpo2e ſublatus ẽ: ⁊ ingemeſcẽtibus cunctis i bti Petri baſilica ſepelir̃.

Normandorum regni principium.

Normania q̃ ẽ gallo2 regni p̃s a No2mãis nup̃rime ad fidẽ chriſti õuerſus illã icolẽtibus nomẽ aſſum
pſit: Hi nãq3 vna cũ Danis p galliã igne ferroq3 debacchãtes a Carolo p̃dcõ impato2e mult p̃lijs attriti
coacti ſunt xp̃i fidẽ ⁊ victo2is legeſ accip̃e. Fuerat. n. Carolo ip̃i poſtq̃ eos ſupauerat i aio oio gẽtẽ banc i
getã delere. Sed cũ videret id nõ ſine ſuo2 magna clade fieri poſſe p̃tẽ illã gallie illis ad icolẽdũ õceſſit:
q̃ vltra ſequanã flumẽ ẽ: ⁊ q̃ bodie No2mãdia ab ip̃a gẽte vocar̃: bac t̃ñ lege cõceſſa vt ſingulis ãnis vecti
gal Frãcie regibus aliq̃d afferrẽt: ne vi ſed Caroli ipſius impato2is benignitate loca illa obtinuiſſe vide
rent̃: Ho2ũ igitur p̃mus dux poſt Rhotifredũ regẽ Robertus fuit: qui genuit Gulielmũ. Gulielmus aũt
Ricardum. Ricardus v̾o aliũ noie Ricardũ ſecundũ: ⁊ Robertum Guiſcardi q Apuliam: Calab2iam: ⁊
Siciliam (vt infra dicemus) deuicit: ac venetos ⁊ Alexium greco2um imperato2em ſuperauit.
Stephanus buiuſ nois. v papa p̃ria Ro. p̃re badriano poſt badrianũ p̃dictũ põtificẽ ſedit an Papa. iic.
nis. vi. ⁊ die. 9. Hic quoad uixit i multa pturbatiõe no2mano2 bunno2ũq3 ac italico2 ſemp fu
it ſed multo2 viro2 illuſtriũ: ⁊ q̃maxie ſcitate v3 Luitp2ãdi papiẽſis eccleſie diaconi Uuldri 892
6091 di Bauari ⁊ Berardi pictauiẽſis ep̃i mirifice recreatus fuit: eo q̃ eo2 vita ⁊ mo2es multum
xp̃ianã fidẽ adiuuerit: ⁊ multa mõaſteria maximis ſumptibus in vtraq3 gallia conſtruxerint:
Obijt diniq3 bic põtifex ſcũs. vi. põtificatuſ ſui ãno ſepultuſq3 cũ p̃ribus ſuis i baſi. bti petri.
Petrus Candianus nonus veneto2 dux ãno p̃mo buius Stephani põtificis Joanni duci ſuffectuſ du
cauit ãno vno ⁊ mẽ. ſex: Uir q̃dẽ rei militaris p̃ſtantiſſimus: ⁊ multa p̃lia cõtra illyricos ſtrẽnue geſſit. ve
rũ cũ ſclauoſ ſeu illyricos apõ muranũ vno p̃lio ſupaſſ3. alio p̃lio reiteg̾ato ab ill̾ ſupatus: ⁊ tãdẽ iterfectuſ
fuit; atq3 ibidẽ in gradẽſi eccleſia ſepultus: Eo mo2tuo Joãnes particiacus rurſus l3 inuitus magiſtratũ

ſumpſit: q extinctis illyricoꝝ ipoꝝ pertur batōibus cū ducaſſet men.6.iterum pͥncipatui ceſſit.
893 ¶ Petrus cognomēto tribunus.18.venetoꝝ dux poſt Candianū p̄dictū factus dux ducauit ānis.23.ꝛ die.
ſeptē: vir ꝛ ip̄e aīo atq̧ armis iſignis q vngaros ex Scythia pauloāte in panoniā dclatos vniuerſam ꝓuin
ciam venetā ferro flāmaq̧ vaſtātes ꝛ ſedātes nauali p̄lio aliquādo vicit: ꝛ in turpiſſimā fugā v̄tit: Nam
ciuitatē nouā: hoc ē Eracliā Clugiāq̧ ac aggeris caput iā oīo populati fuerāt: ꝛ a Taruiſio vſq̧ Medio
lanū cedibus oīa fedauerāt: ſed eius v̄tute ac bn̄ficio vniuerſa ꝓuincia mūdata ē. Eāobrē hic dux inter ce
tera ſua monumēta ptē vrbis venetiarū a Riuo alto caſtelli ad ſanctā Mariā in ſubanico muro cinxit: ꝛ
canale maius cathēa ferrea clauſit: poſtrēo pace vbiq̧ p̄ta moriēs apd̄ mōaſteriū ſci çacharie ſepelitur.
¶ Michaelis archāheli apparitionē: vt eius legēda māifeſtat: huius Stephāi pōtificis āno. 4. in Apulia
iuxta Sipōtū vrbē in mōte gargano factā fuiſſe cōſtat: quo qdē i toto poſtea ob huiuſmōi mēoriā oppidū
vna cū tēplo edificijs: alioq̧ apparatu clariſſimo ꝯditum fuit: ad quod nunc vſq̧ totius chriſtiani orbis
populi maximo concurſu frequentare dicitur.
Papa.116. Formoſus papa hoc āno poſt Stephanū pōtificē electus ſedit ānis.5.ꝛ mēſi.6. Hic cū portuēſis
eēt ep̄s Joānis.8.pōtificis ſeuitiā veritus ep̄atū deſeruit: ꝛ i galliā fugit: ſed cū reuocatus redire
nollet anathēate notatus eccleſiaſtica ēt dignitate p̄uat᷑: hoc iō: vt fert᷑ ei accidiſſe ꝙ eius cōiuratio 6093
894 nis ꝯſcius ꝛ auctor fuerit: qua ioānes ip̄e pōtifex i vicula ꝯiectuſ fuerat: Hac igit᷑ ꝯtūelia permotuſ
Formoſus ab vrbe diſceſſit: ꝛ iureiurando affirmauit ſe nūq̄ Romā vel ad ep̄atū āplius rediturū. Sed
Martinus Joānis ſucceſſor ip̄m poſtea iuramēto ſolutū in patriā ꝛ in ſuā reſtituit dignitatē: vn̄ ꝛ ad pō
tificatū nō ita multo poſt largitiōe potius q̄ virtute qbuſdā contradicētibus aſſumit᷑: Hūc nihil aliud me
morie dignū egiſſe conſtat: niſi ꝙ beati petri baſilicam leui pictura exornauit.
Viri diſciplinis excellentes.
¶ Remigius altiſiodorēſis ep̄s dinarū ſcripturarū inſigniſſimus cōmētator p hec qdem tēpora clarus exi
ſtens multa ad cōe cōmodū cōmētatus ē: ꝛ potiſſimū in Mattheū euangeliſtam ac pauli epiſtolas.
¶ Breno abbas Ginginiaci Cenobij patria Burgūdus ex quadā comitum clariſſima familia natus: his
temporibus ob ſcitatē ꝛ clariſſimam doctrinā mirifice laudatur.
¶ Gulielmus aūt cognomēto pius Aqtanie dux ꝛ Aluernie comes hiſdē etiam tēporibus: ꝛ fide cōuerſati
ne: moribus: religiōeq̧ atq̧ doctrina in p̄cio maxio fuit: Qui cū virili ꝓle careret cluniacēſe monaſteriū
Burgūdie in paterno fundo magnificētiſſimis inchoauit opibus: ꝛ Brenonē p̄dictum virū doctiſſimū
eidē loco abbatē prefecit maximis ꝓuentibus ei deſignatis vnde monachi poſſent viuere.
Arnulphus ARnulphuſ.vii.galloꝝ impator hoc āno poſt Carolū.3.auguſtus declaratuſ impauit āniſ.12.
Hic qppe Caroli p̄dicti nepos ꝛ germāie rex fuit quē Formoſus pōtifex a pſequētibus iniu
riatus in italiā i ſui tutelā euocauit: ꝛ p̄mo qdē ingreſſu Bergomo ciuitate noſtra capta Am 6095
894 broſiū eius comitē ſuſpēdio necauit: ideq̧ Romā petēs Formoſū pōtificē i p̄ſtinā dignitatē
reſtituit a quo deīde coronatus in Frāciā redijt: Hic p̄mo qdē ſumptis armis ſtrēnue Ma
guntinos debellauit. Inde in Normanos q cū Danis: alias dacis p.xl.ānos galliā infenſiſſi
me vaſtauerāt adhuc rebellātes: monēs tādē maximis cladibus ꝑdomuit: Verū poſtea nimio ſucceſſu
elatus ita ſe voluptatibus imerſit: vt nō multū a ſuo cognomēto diſtaret: vnde ꝛ in oībus: ꝛ p̄ſertim eccle
ſiaſticis contumax ꝛ rebellis eē cepit: Quāobrem iuſto dei iudicio longa infirmitate correptus nullo me
dicorum ſuffragio vnq̄ defendi potuit: qn pediculari morbo cōſumeretur.
Pap̄.117. Onifacius.6.papa natōe tuſcus hoc āno Formoſo pōtifici ſuccedens ſedit die.xv. cuius res geſte 6098
ꝑꝑ tp̄is breuitatē nulle hn̄tur: legitīe tn̄ ꝛ recte creatus fuit pōtifex: moriēs v̄o i b̄ti pe. baſi. ſepellit᷑.
899 STephanus eiuſ nois.6.papa p̄ria Ro. Anagninuſ ep̄s a Formoſo papa dudū creatus poſt
Bonifaciū pōtificē ſedit āno.1.ꝛ mē.3. q creatus pōtifex tāto odio Formoſi nomē pſecutus ē
Papa.118. vt ſtati eius decreta oīo abrogauerit: ꝛ nō mō actibus ei deſeuit: verū etiā multa cū rabie cō
ſilio hito Formoſi ip̄ius corpus e tumulo extrahi fecerit: tractūq̧ pōtificalibuſ exui veſtimē 6099
900 tis: ac ſeculari indui hitu: ꝛ poſtea abſciſis duobus dextere eiuſ digitis in Tyberim ꝓiici: de
īde reliquū corpus in laycoꝝ ſepultura ſepeliri mādauit. magnū nāq̧ ꝛ iauditū fuit hoc ſcā
dalū. Tādē v̄o pn̄ia ductus (vt qdā aiūt) relicto pōtificatu mōaſteriū igreſſus maximā pn̄iam egit.
Omanus papa Stephāo ſurrogatus ꝛ ip̄e ſedit mē.3.ꝛ die.21. q n̄ ābitiōe aut largitōibus (vt mul
Papa.119. ti ſui tp̄is) pōtificū munus obtinuit: ſed d̄ more petri eū obtinuit ſeu adeptus ē. Verū tn̄ ꝛ ip̄e ſcā 6100
dala ſcādalis addidit: q2 pōtificatu īito ſtephāi pōtificis acta decretaq̧ iprobauit atq̧ deſtruxit:
901 hoꝝ nēpe pontificū intentio atq̧ virtus tota in alterius nois ac dignitatis extinctione erat.
Heodoruſ.2.papa natōe Ro. poſt Romanū ſedit die.xx. De iſto ēt ꝑꝑ tp̄is breuitatē nulla habetur
Pap̄.120. mēoria niſi ꝙ creatus pōtifex ꝛ ip̄e i vijs ſeditioſoꝝ pōtificū ābulauit: q nulla v̄tute p̄ditus: poſtpo
ſito dei tiore atq̧ honore Formoſi acta reſtituit: eiuſq̧ ſectatores multo in precio habuit.
903 ¶ Cōſtātinus lcōis ipatoris filius.5.ꝛ.40. ꝯſtātiopolita. ipator poſt p̄rē ipauit vna cū Alexādro patruo
ſuo ānis.2.moxq̧ ſolus ānis.39. hic nāq̧ ignauia ꝛ pōtificū ſcādal' fretuſ ſymbathicū ꝓthoſpatariū ſuū i
italiā magno cū exercitu trāſmiſit q bn̄uētū ciuitatē ātea a lōgobar. p.30.ānoſ poſſeſſū.3.mē. poſteaq̄ obſi
deri cepat in poteſtatē ſuā redegit: Verū tertio anno poſt Guido longobardus vir magnanimus grecis

pulſis vrbem recuperans denuo ad longobardos ſuos redire fecit.
¶ Elphredus angloꝝ rex hoc ipo āno poſt Adimenū regē regnare cepit ⁊ regnauit annis. 40. vir tū inge nio: tūq; ſcitate ac rebus bene geſtis plurimū inſignis: quē ferūt hoc mō ſuū ꝯtriuiſſe tp̄s: octo vȝ diei horas i orādo meditādo legēdo ac ſcribēdo exoluebat: alias. 8. i regni negocijs: reliqua vͦo i ſui corꝑis cura.
¶ Carolus cognomēto ſimplex Ludouici Balbi filius hoc āno poſt patrē regnū accipiens regnauit ānis 26. De quo nil memoratu dignum habemus. 904
¶ Sarracēi q aphricā incolebāt p hoc ipm tp̄s Siciliā ⁊ apuliā igreſſi occupato gargani monte magnam inde hominū ⁊ pecorum vim abduxere: Quo audito Itali omnes tumultuaria manu cōparata magnam ex hoſtibus edidere cedem ⁊ predam omnem recuperarunt.
¶ Ungari q ⁊ hūni gens ſcythica q̄ ſupioribus diebus e finibus magno nūero egreſſa fuerat vt ad conſanguineos vngaros panonias incolētes pueīret: cū eoſdē ꝓprijs expuliſſent ſedibus: ⁊ ibidē diu dn̄ata fuiſſet tēpeſtate ac hoſtili manu Italiā ⁊ germaniā ac galliā ita inuadūt vt ferro ac flamma oīa quoquo proficiſcerētur: abſumēnt: nulli erat aut ſexui pcentes: hi aliquādo carnibus hūanis veſci ſoliti fuerāt. 905
Oannes. 9. papa natiōe Ro. poſt Theodoꝝ pōtificē ſedit ānis. 2. Qui ēt ipe ſuſcepto pontificatu Formoſi pōtificis cām in itegrū reſtituit: ꝯdicēte tn̄ magna populi Ro. pte: Quāobrē magna i co orta ē ſeditio q tiore pterritus Rauenā ꝓfugit: atq; ibi ſeptuagitaquattuor epoꝝ cōſilio hito ⁊ Stephani res geſtas improbat: ⁊ Formoſi acta reſtituit aſſerēs a Stephano male iudicatū fuiſſe: Hic āt ꝑter ſcādala nil aliud mēoria dignū geſſit niſi ꝙ ſeditiōes ꝓpe extinctas reuocauit ⁊ ſuſcitauit. Papa. 121.
BEnedictus. 4. papa natōe Ro. poſt Joānē pōtifex ſuffectus ſedit ānis. 3. Uir certe clemētia ⁊ hūanitate ꝑclarus q maxia tū laude tū maxie i tātis corruptis pōtificū moribus vitā cōſtāter ⁊ ſine ifamie nota pduxit: verūtamē nec qdpiā ab ipo factitatū comptū hēmus ꝙ magnopere laudari poſſit. acciderat enim illi etati ꝙ omnis virtus taȝ in capite q̄ in membris ex hominum ignauia conſumpta fuerat. Papa. 122. 906
6105
Eo papa: cuius patria ignorat̄: poſt Bn̄dictū pōtificē ſedit tm̄mō die. 40. quo qdē die ab eius p̄ſbytero xpoforo familiari dn̄andi cupiditate allecto cū maxia ſeditōe capit̄: ⁊ i vicula cōiicit̄: q vidēs ſe honore ſpoliatū: ⁊ maxie a familiari cui multa ꝯtulerat bn̄ficia: dolore aī paulopoſt obijt. Papa. 123.
CHriſtoforus āt Leōe deiecto papatū iuadēs ſedit mē. 7. q ⁊ ipe ſicut pōtificatū malis artibus adeptus ē: ita ⁊ male aiſit: ⁊ mēſurā quā leōi dn̄o ſuo mēſus fuerat ⁊ ipe recepit: q2 ſe ptio m̄ſe pōtificatu deiectus mōaſticā vitā obir̄ cogit̄. Sergius āt eius ſucceſſor poſtmodū cognita hominis inigtate illū e mōaſterio traxit ⁊ i cuſtodia publica in vinculis coniecit: nec multo poſt ad maiorē ſui penā i arctiori cuſtodia cū reuinxit vbi ⁊ tandem miſerabiliter defecit. Pp̄. 124. 907
6106
SErgius eius nois. 3. papa natiōe Ro. p̄re Bn̄dicto poſt Chriſtoforꝫ p̄dictū ſedit ānis ſeptem ⁊ mē. 3. ⁊ die. 15. Hic itaq; diaconus exn̄s Formoſi factionē ne pōtificatū cōſeq̄ret̄ plurimū ꝑſecutus fuit: capp a Formoſo ipſo reprobatus ē: Sed ipe ſuſcepto pōtificatu i galliā fugit: ibiq; Lotharij regis grām ⁊ beniuolētiā obtinēs eius auxilio i italiā redijt: ⁊ Chriſtoforꝫ monachum papatus iuaſorē capiēs ⁊ in vinculis reuicit: Formoſi quoq; acta iterū iprobauit: atq; i vltionē ſue iiurie eius cadauer e ſepulchro tractū: ac ſi viuēt capitali affecit ſupplicio: Corpus vͦo i Tyberi trūcū ꝓijci iuſſit tāq̄ ſepultura idignū. Oēſ ꝑterea p Formoſū ordiatoſ dn̄uo aditti ⁊ ordiari mādauit: Ferūt tamē ipm corpus poſt Sergij mortē a piſcatoribus iuētū ⁊ i baſilicā delatū dūq; funuſ celebraret̄: ſcōꝫ imagines ibidē poſite cūctis cernētibus eundē corpus adoraſſe: Ob quā rē credit̄ Formoſum talia iiuria idignū fuiſſe. Sergius itaq; lateranēſem baſilicā nuprime vetuſtate collapſam reſtituit. Pap̄. 125.
Udouicus eius nois. 3. Arnulphi ip̄is filius hoc āno a frācis ⁊ germāis p̄ri ipator ſurrogatus impauit ānis. 6. lȝ ad ipij coronā pueīr̄ mime potuerit ꝯfuſo exn̄te ipio. Dolebāt. n. rōani ⁊ vniuerſi Italie populi ꝙ ad germāos trāſferret̄ ipiū: Et ꝓpterea Ro. pōtifices trāſalpios ipatores vſȝ ad othonē p̄mū diceps ipij corōa iſignir̄ noluer̄t. fuer̄t. n. hec tpa pōtificū ābitōe ⁊ ſeua (vt ita dixeri) eoꝝ tyrānide ifeliciſſima. Pōtifices nāq; poſtpoito dei tiore atq; dino cultu iimicitias nō minuſ ac ſi eēnt tyrāni crudeles inter ſeſe exercebāt. Impatores vͦo ignauie dediti ab iduſtria ⁊ ipatorij nois dignitate d̄fecerāt. Ludouicuſ igit̄ cū Berēgario Foroiuliāo duce q a lōgobardoꝝ regibus originē ducēs regnū p̄rnū repetebat: armis d̄cernēſ eū p̄mo qdē ſupat: morq; renouato p̄lio apd̄ Veronā ciuitatē Ludouicuſ hic cū igēti ſuoꝝ clade capit̄ ⁊ ocul' p̄uat̄: ac ſic ipiū qd̄ ānis. 100. ⁊. x. Caroli mag. ꝓgēies poſſederat: demū ad lōgobar. trāfferr̄. Ludouicus 908
6104
Erēga. āt eius nois. i. Foroiuliāoꝝ dux: ex lōgobar. regū ſtirpe ꝓgēitus: ⁊ i bellicis artibuſ prudētiſſimuſ hoc āno apd̄ Vero. ludouico p̄dcō ſupato p̄muſ i italia ipiū ſibi vēdicauit atq; ita ipauit āniſ. 4. Nō tn̄ itali nr̄i i deligēdo ipatore ꝯcordes fuere: q2 alij ēt lōgobardi guidonē ſpoletanū ducē italie regē declarauē: ꝯ quē hic Berēga. bellū itulit maximū: ſupauitq; ac dn̄ū iterfecit. Itidē feciſſe di2 Ambroſio alio bergomēſi comiti: qbus ſublatis ⁊ iterfectis berēga. i vnū copijs ſuis ꝯctis cū Ro. ēt bellū geſſit: qd̄ qdē lādōis pape prudētia cito ſedatū fuit: plimaſ ēt ꝯcertatōes cū lāberto guidōis ſpoletāi ducis filio hūit: a quo vt n̄ nulli affirmāt poſtq̄ ab vngaris cū. 14. armatoꝝ milli. apd̄ Foroiuliū fugatuſ fuerat: apd̄ Vero. ſupatuſ ē grauiſſima qppe bella iter italos germāoſq; ac frācos ꝑ ipij poſſeſſiōe fuer̄ q̄ nō ſine multo ꝓuiciarū icōmodo ⁊ m'ltoꝝ iteritu extigui potuer̄: Ferūt hūc Berēgariū a Lādone pōtifice Romāo fuiſſe icoronatū. Berengarius. 912
6111

913 ¶ Conradus autem alamanus mortuo Ludouico impauit in galliam ãnis. 7. Sed nec ipſe inter impato
res cõnumeratur: cũ non ad imperij coronã peruenerit: nec in Italia imperauerit: Qui moriendo corã
regni ſui principibus Henricũ Othonis ſaxonie ducis filium deſignauit regni.
Pap. 126. Anaſtaſius. 3. papa natõe Ro. hoc ãno Sergio põtifici ſurrogatus ſedit ãnis. 2. ⁊ mẽ. duobus
Hic quippe cũ eſſet vir bonus modeſte ⁊ integre in põtificatu vixit: a quo haud qcq̃ habetur
915 qͦd merito rephẽdi queat. Et certe hac i re plurimũ laudãdus ẽ q̃ pter ſui tẽporis pontificũ
morem neminem eorum qui ante ſe in põtificatu fuerunt vlla maledicẽtia proſecutus ẽ. Eaqȝ 6114
in innocentia moriens in beati Petri baſilica ſepelitur.
¶ Urſus eius nois ſecũdus genere particiacus decimuſnonus venetoꝝ dux hoc ãno poſt
915 petrũ tribunũ ducẽ legitimis oĩum ſuffragijs creatus ducauit ãnis. 19. In quo qdẽ magiſtratu vitã ĩteger
rimã duxit: ⁊ q̃tũ in ſe fuit rei publice ſue ſemp cõſuluit. Et iter cetera ab impatore Corado priuilegium
ſignãdi pecunias obtinuit. Erat nãqȝ vir catholicus ⁊ religiõis amator: q cũ oĩa bene recteqȝ ex ſnĩa ordi
naſſet officio a ſe abdicato mõaſticam vitam apud ſanctũ Felicem complexus eſt: vbi poſtremo vita fun
ctus multis claruit miraculis.
916 ¶ Ordo Cluniacenſiũ ſub regula diui pr̃is Bñdicti hoc ãno in Burgũdia in Maſticenſi pago ab Odone
abbate viro vtiqȝ ſanctiſſimo initiũ ſumpſit. Iã eniȝ eiuſdẽ ordinis monachi a pmis eorũ patris Bñdicti
plurimũ declinauerãt: Quamobrẽ pmotus Odo ipſe abbas feruorem ſemimortuorũ denuo excitauit: ⁊
⁊ multa ad mõachorum inſtructionem ſcripſit: vbi ⁊ paulopoſt in domino ſanctiſſime quieuit.
Pap. 127. Lando papa natiõe Ro. poſt Anaſtaſiũ põtificẽ ſedit mẽſi. 6. Cuius vita admodũ fuit obſcura idõ
nil de eo mẽoria dignũ hẽmus. moriẽs autẽ in beati petri baſilica ſepelitur.
917. Berengarius huius nois ſecũdus poſt Berẽgariũ pmũ accepto impio in italia impauit ãnis. 4. hic 6116
itaqȝ cũ ciſalpinã galliã tantũmodo tueret: iter vngaris dedit vt in Etruriã irent: mõ ſine vllo ſuo
rũ maleficio trãſirẽt: At vngari poſtea fedus nõ ſeruãtes multis in locis deſeuierũt: ⁊ multis incẽ
ſis euerſiſqȝ vrbibus quas ipi occupauerãt ingentẽ inde pdam aſportarũt. Cõtra aũt hunc Berengariuȝ
Rodolphus Burgũdioꝝ rex hoſtili mãu i Italiã deſcẽdit: ⁊ ſuorũ fraude eũ deniqȝ regno puauit: ⁊ ſpo
liauit: In cuius quidẽ loco poſtea. 3. annis regnauit: Ipſe aũt Berengarius ad vngaros confugiens poſt
tertium annũ Salardo duce in Italiam veniens: ⁊ Brixiam ⁊ Bergomũ, atqȝ Papiam vi captas ſpolia
uit: ac eas igne ⁊ ferro magna ex parte vaſtauit.
Joannes eius nois. 3. papa Sergij pape filius poſt Lãdonẽ põtificẽ ſedit ãnis. 13. mẽſibus duobus
Papa. 128. ⁊ diebus. 3. Hic pmo cũ violẽter epatũ Rauenatũ occupaſſet populi tumultu pulſus Romã venit:
⁊ papatũ intuitu patris obtinuit: quẽ cũ adeptus fuiſſet cõfeſtim cõtra ſarracenos Italiã multis i
locis occupãtes vna cũ Albrico Ethrurie marchione in auxiliũ vocato cõflixit ⁊ ſupatos ab italia
depulit: Quo facto ipe põtifex in triũphi modũ Romã redijt. Sed cũ ex huiuſmodi triumpho vi
ctoria ſibi ſoli vẽdicaret Albrici odium in ſe plurimũ cõcitauit: Qua ex re magna quoqȝ inter ipm põtificẽ
⁊ Marchionẽ orta ẽ diſſenſio: ita vt põtifex marchionẽ e Roma expelleret: Indignatus etiã Marchio
Orthã oppidũ conceſſit: ibiqȝ cõſtitutus vngaros in Italiã inuitauit: Qui puinciã ingreſſi plus fere ca
lamitatis italie itulere q̃ antea ſarraceni. Et lȝ Albricus ipſe cũ vngaris pepigiſſet vt tuſcos intactos per
mitterẽt: mĩme tamẽ fedus ſeruarũt: imo magis cũ ipis ſeuiere pueros ac virgines feminas abducentes
⁊ natu grãdiores interficiẽtes: Hac igit̃ prede dulcedine illecti vngari frequẽter poſtea italiã repetebant.
Nec ab eoꝝ excurſionibus lõbardia noſtra imunis fuit: quibus cõplurime vrbes in ſolitudinẽ ſunt reda
cte: Eo ſiqdẽ tumultu menia vrbis noſtre Bergomi ⁊ edes pene omnes ſunt euerſe. Mantua etiam fer
me tota fuit deſtructa: vnde ⁊ ad perpetuã cladis memoriã etiam locuſ vbi hactenus ciuitas erat vngaria
nũcupatur. Hac itaqȝ iĩuria permoti Romani cũ ferocẽ hoſtẽ ſupare nõ poſſent albericũ marchionẽ apͦ
Orthã oppidũ capiũt ⁊ de eo ſuppliciũ ſuſcipiũt: Joãnẽ vͦo a militibus Guidõis captũ i vicula cõiectum
enecarunt: In cuius locum alter Joãnes ſurrogatur. Uerũ quia petri ſedẽ vi occupaſſe dicitur: e ſede ſta
tim deiectus inter pontifices cõnumerari non meruit.
¶ Henricus pmus Othonis ſaxonũ regis filius: hoc anno in germaniã imperiuȝ aſſumẽs impauit annis
18. Sed nec ipe inter impatores cõputatur: eo q̃ in italia non impauerit: nec p pontificẽ coronatus fuerit
921 Fuit hic in coercẽdis vngaris atqȝ Boemis vir glorioſiſſimus: cuius vxor Mathildis illuſtriſſima ma
trona mire ſuauitatis ⁊ grẽ ac manſuetudinis mulier: oĩumqȝ aliarũ vtutũ ſplendore illuſtrata fuit: de q̃
nõnulli celeberrimi ſcriptores mira ſcripſere: q̃ ſua vtute Saxonũ familiã plurimum exaltauit.
Hugo Hugo Arelatenſis comes poſt Berengarium imperauit in Italia annis decem. Hunc Itali
contra Rhodulfuȝ Burgundũ qui Berengarium imperio priuauerat in Italiam vocauere 6120
921 Cui abſqȝ contẽtione Rodulphus cedẽs in Burgũdiam ſe tranſtulit: Qui imperio ſuſce
pto mox qui ipm in regnũ vocauerant ſuſpectos habens multoſ illorum in exilium miſit: qui
ad Arnoldum Bauarorum ducem accedentes tandem illum in Italiam duxerunt. Cuȝ au
tem Veronã perueniſſet ciues ſtatim intra vrbis menia benigniſſime recipientes italie regẽ
appellauerunt: Uerũ Hugo hic in eum mouens in prelio cõmiſſo hominem ſuperauit ⁊ Veronã recepit
Tãdẽ Hugo cũ paraſſet iniurias Stephani põtificis mulctati vlciſci in ipo apparatu moritur.

Lo.6.papa natione Ro.hoc anno poſt iohānem pontificē legitimus ſuffragijs pōtifex creatus ſedit
men.vi.⁊ diebus.15.vir vtiqꝫ bonus:qui nil tyrānicū in vita pre ſe tulit:imo reuocare ad cōcordiam Papa 129
ciues temeritate ac ſtultitia priorū pōtificū adhuc tumultuātes cōponereqꝫ res italas:pacare externū
6129 hoſtem:propulſare barbaros ab italie ceruicibus conatus eſt.Sed dum in his laudabilibus operibus per 930
ſaretur.vi.pōtificatus ſui menſe moritur:⁊ in beati petri baſilica ſepellitur.

¶ Rodulphus autem burgundie dux qui ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti i italia ceſſerat hoc anno francorū rex factus regnauit annis duobus.

STephanus eius nois.vii.papa natiōe Romanus poſt leonē ſedit annis.2.menſe vno.⁊ diebus
6130 xij.Cuius quidem uita manſuetudinis ac religionis plena fuit.Moriens autēꝫ in beati petri Papa.130.
baſilica ſepellitur.

¶ Spireneus qdā boemie dux vir iuſtitia ⁊ religōe illuſtris hoc tpe herrici germanoꝝ regiſ 931
ſuaſu primus chriſti fidem deuotiſſime recepit:quo facto mox vna cum fide opibus:⁊ copijs
auctus etiam rex eſt appellatus.

¶ Agibertus lothoringie ꝓuincie p̄nceps vir ſcitate ⁊ ceteris virtutibus inſignis hiſdē tēporibus ob virtutibus et claris miraculis ſanctis aſcribitur:qui inter cetera ſue virtutis opera dum viueret gamaltenſe cenobium in francia proprijs expenſis magnificentiſſimis operibus extruxerat.

¶ Vinceſlaus āt p̄dicti Spirenei boemie regiſ filius a pris bonitate neqꝙ degenerās hiſ quoqꝫ tpibus a fre noie Boleſlao propter regni cupiditatē ſeditioſiſſime interimitᷣ:cuius vita poſtmodū cōprobata ⁊ miraculis poſt mortē editis inter ſanctos referri meruit:cuius necē cū intellexiſſet Otho germanoꝝ rex eā multā nequaꝙ pati voluit.Eidē.n.paricide fratri bellū indixit:⁊ multis ac multis eū cladibus afflixit:quo tandē ſuperato prouinciam in ſuam poteſtatem redegit.

¶ Sanguinis fons:hoc āno:vincētio gallo ⁊ philiberto hiſtoricis digniſſimis teſtātibus:i genua vrbe mari 932
tima in loco vbi dicitᷣ fontanella ꝑ diē integrā largiſſime effluxit:qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demōſtrauit:eo qꝛ eodē āno ſaraceni ex apbrica ſoluētes i italiā venere:⁊ ethruriā primo oēꝫ populātes ēt genuā vſqꝫ peruenerūt:⁊ eā graui obſidione preſſāꝫ tādē ceperūt:quā cū hoſtili modo diripuiſſēt trucidatis oibus qui arma induere poterāt impubes ac mulieres oēs nauibus impoſuerūt:⁊ ingēti ditati preda domū regredi ceperūt:ac genuenſes mercatores:vt iacobus coꝝ theologus in ſua chronica ſcribit hoc audiētes cōturbati tumultuarie claſſēꝫ coadunarūt:⁊ illos cū ingēti fremitu inſecuti ſūt:⁊ de hoſtibus ſtrage edita predam omnem cum liberis ⁊ vxoribus recuperauere.

¶ Ludouicus caroli ſimplicis filius hoc anno poſt Rodulphum frācis regnare cepit:⁊ regnauit ānis.16.

Otharius eius nois ſecūdus hugonis predicti filius hoc anno p̄re defuncto impiū ſuſcipiēs impauit i Lothariuſ
italia ānis duobus.Hic Ro.amicus exiſtēs ꝯ othonē hērici filiū bellū duriſſimū ſuſcepit:qꝛ cū otho
6132 Romā ingredi anniterētᷣ hic eidem aduerſari cepit:ꝓ quo maxime cedes hinc inde cōmiſſe ſunt:hu 933
ius vxor Adalinda mulier clariſſima fuit:que eo mortuo othoni nupſit.

IOannes.xi.papa natiōe Ro.hoc āno ſtephano pōtifici ſubrogatus ſedit annis.4.men.x.⁊ di Papa.131.
ebus.15.⁊ poſt ceſſauit ſedes dies.12.De iſto nil memoria dignū hētur.

¶ Petrus candianuſ ⁊ ipſe hoc anno ſuffragijs oiuꝫ.20.venetoꝝ dux creatus ducauit anniſ 4.Hic propter italie imperj debilitatē occaſionē nactus primus venetoꝝ potētiā in lyburniſ ⁊ dalmatis auxit.Deinde genua a ſaracenis nuper ſpoliata in mari ſuoſ exaltauit:⁊ ſuper oēs Italos potētiores demōſtrauit:ꝓpter qꝺ Albertū berēgarij.3.filiū:qui tū rauene p̄erat qui auxilio comaclēſiū ⁊ iuſtinopolitanoꝝ mercatores venetos infeſtabat deuicit:⁊ comaclū vrbē expugnauit:⁊ tādē captū diripuit ⁊ ſuccēdit:inde i iuſtinopolitanos mouens eoꝝ vrbē ſimiliter ſpoliauit ⁊ exuſſit:Quibus malis permoti iuſtinopolitani:vt pacem ſibi compararent eidem petro duci ⁊ ſucceſſoribus ſuis centum amphoras vini ſingulis annis exoluere promiſerunt.

BErengarius huius nois.3.p̄mi Berēgarij ex filia nepos hoc āno in italiā veniēs mortuo lotha
rio ipatore impio potitᷣ:⁊ cū Alberto filio impauit ānis.xi.vir certe digniſſimuſ ac acri aio ⁊ in
duſtria celebris.Qui cū apud vngaros exul a pria militaret audiens Henricū bauarie ducem 935
6134 vngaros ſupaſſe:⁊ vniuerſā citrapadanā orā occupaſſet:cū magno exercitu in italiā deſcēdit ⁊
henricū ex italia depulit:quo effugato ipſe vniuerſāꝫ italiā obtinuit:⁊ iperatoris nomē ſibi indi
dit:⁊ albertū filiū italie regē nūcupauit.Cunqꝫ italos nimiū honoribus ⁊ vectigalibus p̄mere cepiſſꝫ.Alūda lotharij vxor mulier ſiqdē celebris ⁊ famoſa eidē ꝓ viribus reſiſtere cepit:ꝑꝑ qꝺ indignatuſ berēgarius eā cōprehēdere fecit:⁊ in garda veronēſis agri oppido carceri mācipauit ſola ancilla eidē ꝓ ſeruitio ꝯceſſa:⁊ hoc quāmaxime ne papiā dotalē vrbē repetere aut alienare poſſꝫ:qꝺ vidētes italie ꝓceres.ſ. hois ſupbiā atqꝫ iniuſtitiā:qꝛ oia ꝯ ius faſqꝫ ſibi vēdicaret vna cū agapyto pōti.Ro.Othonē germanie regē in italiā vocāt.Qui forūiulij cū.40.armatoꝝ milibus igreſſus berēgariū ⁊ albertū filiū regno italie deturbauit.Alūdā v̄o lotharij relictā e carcere eductā vxorē duxit:indeqꝫ diſcedēs hac moderatione vſus ē:ut rebus intᷣ pontificē ⁊ ipſū berēgariū ꝯpoſitis eidē berēgario ⁊ alberto veniā ꝑſtitit:ac lōbardiā oēꝫ Romādiolāqꝫ.Aquilea ⁊ verona exceptis:gubernandas ꝯceſſerit.Cūqꝫ otho cū Alūda i germaniā ꝯceſſiſſet berēgariuſ haud multopoſt ira ſuccēſus ꝯ Athonē quēdā canuſſe oppidi dñꝫ eo ꝙ alundā liberaſſꝫ:bel

lū indixit: atqꝫ ipſum eo in oppido diu obſedit. Būqꝫ tribus ānis: ⁊ eo amplius cū dura obſidione oppreſ
ſiſſꝫ: Atbo tedio affectus othoni ipſius tyrānidē ſignificauit. Quā obrē otho permotus ſtati cōtra berenga
riū in italiā deſcēdit: quē ⁊ poſt longas cōcertationes ac plurimas cedes: tādē victū in poteſtatē accepit: ⁊
ſtatim alteꝝ conſtātinopoliꝫ: alteꝝ uero in auſteriā exilio relegauit: vbi et demū āmbo uitā finierunt.

Papa.133. Leo. vii. papa natione Ro. hoc anno ioanni pontifici ſuccedēs ſedit annis.3. men. vi. ⁊ diebus. x. Qui
aſſūpto pōtificatu: cū eſſet remiſſus vir nil memoria dignū poſt ſe reliquit. Mortuus vero in beati pe 6134
tri baſilicas ſepellitur

938 ¶ Petrus vrſi particiachi ducis veneti filius hoc eodem anno vigeſimuſprimus venetiaꝝ dux creatus duca
uit annis.3. de quo nil memoria dignum habere potuimus.

941 ¶ Petrus āt candianus huiuſce gētis hus petri cādiani quōdā ducis filius poſt predictū petrū ducē legiti
mis ſuffragijs ſecundus ⁊ vigeſimus venetiaꝝ dux creatus ducauit ānis.17.

¶ Eodem autem anno ſol per aliquot dies veluti ſanguinē emanās apparuit: ⁊ ſtatim apō venetias ꝙ ma
ximé ac etiā alibi repētine plurimoꝝ hoiuꝫ mortes ſubſecute ſunt.

Pap̄.134. Stephanus. viii. papa natione germanus poſt leonē pōtificē predictuꝫ ſedit ānis.3. m̄.4. ⁊ die
bus. xv. hic cū pontificatū ſuſcepiſſet: ita Romanoꝝ ſeditiōibus vexatus ē: vt nil memoria di 6141
942 gnū ab eo geri potuerit: qn tā turpiter ab eis mutilatuſ: tāqꝫ ignominioſe trūcatus fuit, vt quo
ad vixit in publicuꝫ ꝓdire nō fuerit auſus. Eodē autem mortuo ceſſauit ep̄atus dies. x.

¶ Cōſtātinus predicti cōſtātini filius. 46. conſtātinopolitanus impator poſt patrē impauit
944 ānis. xii. Contra hūc nobiliores plebē ꝯſtātinopolitanā tumultuarie cōcitarūt. Quo deīqꝫ ab eiſdeꝫ capto
eidem caput ⁊ barbā abraſerūt: ⁊ ſic deluſuꝫ in inſulā quādam relegauerunt. Verū non ita multo poſt Ro
manus eius filius ſeditioſos ciues capiēs eos ea turpitudine affecit: qua ⁊ ipſi patrē affecere.

Papa.135. Martinus.3. papa patria Ro. poſt ſtephanū pōtificē ſedit ānis.3. men. vi. ⁊ diebus.14. Vir qdem mā
ſuetiſſimus atqꝫ placabilis: qui omiſſis belloꝝ cōtētionibus totum ſe religioni dedit: tēpla reſtaurās: 6144
pauperesqꝫ mira pietate fouēs. Et tādeꝫ moriēs in beati petri eccleſia ſepellitur.

945 Agapytus eius nois ſc̄s papa natione Ro. poſt martinuꝫ pontificē ſedit annis. ix. men. vii. ⁊ die
Papa.136. bus. x. hō ſane magnanimis: qui othonē germanie regē cōtra berēgariū imperatorē (vt dictum
eſt) in italiam vocauit: cuius ope inter hūc pōtificē ⁊ ipſū berēgariū lites cōpoſite ſunt. Fuerat
hic vir valde innocēs: ⁊ rei pu. xp̄iane amator p̄cipuus: q cū mortē obijſſet ī b̄ti pe. baſi. ſepelit̄. 6148

949 ¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Racherius monachus ⁊ veronēſiū ep̄us vir doctiſſimus tēpeſtate hac multa cōpoſuit: q x
ab Vgone impatore ſupioribus diebus apud papiā vrbē exilio dānatus fuerat: eo ꝙ nimiū aperteqꝫ ī eius
mores deteſtabiles inueheretur.

¶ Manolus ſimiliter monachus ⁊ cluniacēſiū abbas vir vtiqꝫ ſc̄us hiſdē tp̄ibuſ ī cluniaco monaſterio poſt
quedā ſcripta magnum ſui apud poſteros uita ⁊ miraculis reliquit exemplum.

¶ Bruno coloniēſis ep̄s Othonis p̄mi germanus tēpeſtate hac ob vite ſc̄itatē maxio in p̄cio hītus ē: q pret
doctrinā maximā ⁊ ſc̄itatē: monaſteriū celeberrimū apud coloniā ſub titulo beati panthalemonis martyriſ
fundauit ac maximis impēſis tandē perfecit. Deide coloniēſi epiſcopio ducatus dignitatē obtinuit: ⁊ alijs
cōplurimis exornauit gratijs ⁊ beneficijs que nunc vſqꝫ obtinet.

¶ Antropormothitaꝝ hēſis p hoc ipꝫ tēpus in cytrapadana ꝓuincia ꝙ maxie ſurrexit: ſꝫ paꝝ durauit: qr ra
cherius p̄dictus veronēſiū ep̄s vir doctiſſimus: ⁊ ceteri ꝯprouinciales ep̄i virili aīo occurētes exterminarūt
Dicebāt̄ āt Antropormothite ut Gratianus. 24. q. 3. ſcribit: ꝓ eo ꝙ quadā ruſtica ſimplicitate: deū huma
950 na mēbra hr̄e: que in diuinis libris ſcripta ſunt arbitrabāt̄. Antropoſ. n. grece latine nūcupat̄ hō: ignorātes
dn̄i vocē qui ait: ſp̄us ſc̄us ē deus. Incorporeus. n. ē. Nec. n. mēbris diſtinguit̄ nec corporis mole cenſetur.

¶ Paraſſū āt nobilis ⁊ vetuſta lōbardie ciuitas oli a
quodā paraſio: ut aiūt: troianoꝝ p̄ncipe ī Glara ab
951 dua ꝯdita huiuſmodi Antropormothitaꝝ hereſi in
fecta his tp̄ibus ſanis patrū monitis nō obtēperans
ſꝫ in hereſiꝫ p̄dicta obſtinato aīo pſeuerās. Imo eā
obrē circūuicinas vrbes catholicaſ: ꝯtinue armis ve
xare nō deſiſtēs cū bene monētibus parere recuſaſſꝫ
a mediolanēſi archiep̄o atꝫ alijs ꝯprouicialibus ep̄iſ
deſtruit̄ ⁊ ſolo penitus equat̄. Ipſe. n. mediolanēſiū
archiep̄s auctoritate apoſtolica vicinas vrbes ad ar
ma ꝯ eū cōcitauit. Qui tumultuarie ī eā irruētes tan
dē ceperūt ⁊ diripuerūt qua quidē ſpoliata ignē imi
ſerūt ⁊ vniuerſā exuſſerūt: ⁊ adeo muroſ euerterunt
vt vix vrbiſ veſtigiū remanſerit: vident̄ tn̄ adhuc ali
que ipſius vrbiſ ruine: q̄ vrbis dignitatē p̄ſe ferre de
monſtrāt. Ipſius aūt vrbis nōnulli ciues cū catholi

¶ Paraſii deſtructio.

cis bñ̃ ſentiẽtes cremã oppidũ haud ꝓcul ab ea extruxerũt: qḋ poſtemõz ĩ cremonẽſiũ ꝯtumeliã Federicuſ
barbaroſſus impatoꝛ mirũ in modum auxit: vt infra loco ſuo dicemus. Huius ãt dioceſis agrum archiepũs
mediolanenſiũ ⁊ placẽtinus cremonenſiſq; epĩ inter ſe ſe partiuere. Unde ⁊ triuiliũ uailatũq; ac fulgaria
inſula primo mediolanẽſi obuenit. Carauatiũ vero oppidũ ⁊ ipſius cremonenſis agri parſ cremoẽnſi epõ
Altera vero pars placentino declarata ſunt. eo ẽt ĩ loco prepoſitura adhuc dignitas extat: q̃ nõnulla cõfert
bñ̃ficia. Ex hac quidẽ ciuitate clariſſime q̃dã comitũ familie. ſ. de curte ⁊ ḋ camiſiano (ut tradunt) emerſere
Sunt tñ̃ qui dicãt hanc ciuitatem henrici tertij impatoꝛis temporibus equatam fuiſſe.
¶ Lotharius Ludouici francoꝝ regis filius hoc ãno francis regnare cepit: ⁊ regnauit ãnis. 32. quo quidez 954
anno tãta fames in gallia ⁊ in burgundia fuit: vt populi vix humano cibo ſuſtentari poſſent.
¶ Petrus. 23. venetiaꝝ dux hoc ãnno cõibus ſuffragijs electus ducauit ãnis. 7. ⁊ diebus ſex. Hic petri can
diani ducis frater fuit vir ſane lubꝛicus ac luxurioſus q cũ uxoꝛẽ noĩe ioãnaz haberet ĩ monaſterio ſcĩ Za- 958
charie monachari coegit: vt hugonis ethrurie comarchi ſoꝛoꝛẽ honeſtius ducere poſſet: ex qua iã filiũ ſu-
ſceperat: Quã cũ duxiſſet indignati affines ⁊ alij veneti ciues ꝯtra ipſuz cõſpirationẽ fecerũt: cõſpiratiõe
q; facta ĩ ipſuz populuz ꝯcitauerũt: q impetu facto illũ in palatio recluſerũt. Cũq; ſe palatio tuereť: ignez
cum puluere ⁊ ſulphure mixtũ ꝓiecerũt. Qui illũ vna cũ filio vxoꝛeq; ac palatio necnõ ⁊ ſcĩ marci: ſcĩ the
odoꝛi ſancte marie in iubiniaco eccleſias: ac pluſq̃ trecentas ciuiũ domus cõbuxerũt. Ducis vero cadauer
tãdẽ ad macellũ pꝛobꝛoſe delatũ mẽbꝛatiz ceciderũt. eo nãq; regnante othone imperatoꝛe concedente gra
denſis eccleſia patriarchalis venetis declaratur.
IOannes. 12. papa natione lõbardus Alberti (vt aiunt) italie regis filius hoc ãno agapyto pon Papa. 136
6158 tifici ſuffectus ſedit ãnis. 4. men. x. ⁊ diebus. v. Hic pꝛimo octauianus vocabatur: hõ ſiq̃dem
ab ipſa ſua adoleſcẽtia pꝛobꝛis ⁊ ſceleribus oĩbus cõtaminatus: ac magis venatiõibus ⁊ volu- 959
ptatibus q̃ oꝛoni ⁊ lectioni deditus: Cuius quidem indignitate ꝑmoti cardinales lr̃is Otho
nẽ germanie regẽ obſecrant: vt clerũ populũq; Ro. e ioannis iſtius manibus libare dignetur
aliter de chꝛiſtiana fide actuz eſſe. Et dum octo expectareť re per iudices pate facta Joannes hic ira perci
tus duos cardinales cepit: ⁊ huic naſuz: illi vero manũ abſcidit: octo itaq; in italiã ingreſſus Romã cũ ma
gno comitatu acceſſit: ⁊ a Joãne honoꝛificẽtiſſime ſuſcipiť: atq; ab eo (vt quidã tradũt) coꝛonať. Indeq;
aliquãtulũ ciuitatis ſtatu cõpoſito cõuocatiſq; italicis epĩs cõciliũ idixit: ĩ quo q̃dẽ ꝯcilio hoĩs vita peſſima
adiudicata eſt. Sz dum ĩ turpitudinibus ioãnes hic ꝑtinax habereť e Roma tãdẽ fugit: ⁊ ĩ mõtibus q̃buſ-
daz dilituit. Nec ꝓpterea ꝑnitioſiſſimus hic vir a malis ſuis pedẽ auertere voluit: ſed in ꝓpoſito malo ſic
perſeuerãs tãdẽ in adulterio depꝛehẽſus a viro adultere cõfoſſus interijt.

¶ Sciſma decimum ⁊ vndecimum.

¶ Depoſitoq; ioanne pontifice populus ac clerus Ro. Leonẽ quẽdã Ro. ciuẽ lateranenſis eccleſie diaconũ
põtificẽ creauit ⁊ elegit: quẽ ſtatim otho cõfirmauit: quo confirmato ſtatĩ Otho ad ſpoletũ ciuitatẽ ſe trãſtu
lit. verũ eo abſente populus ro. a ꝯſanguineis Joãnis predicti põtificis inſtigatus eiecto Leone Joannẽ 960
reuocauit. Leo aũt pulſus ad othonẽ ſpoletũ cõfugit. Quẽ dũ reuocare ẽt per arma pꝛeparat Joannes ꝑ-
focať. Nec ppa eo moꝛtuo ſeditio leuata eſt: Jmo Romani ĩ eius locũ bñ̃dictũ quẽdã ſubꝛogãt: ⁊ ab impa
toꝛe ꝯfirmari cõtẽdũt: Qḋ cũ ille recuſaret nihilominus ĩ beati petri ſede ꝓ põtifice pertinaciter locarũt:
ea de re indignatus Otho coegit romanos abꝛogato bñ̃dicto Leonez ſuſcipe.
BEnedictus eius noĩs. v. papa natiõe romanus hoc ãno ex ſeditione ab his q Joãni cognatiõe:
ac factiõe cõiuncti fuerãt pontifex creatus ſedit mẽ. 2. et diebus. 5. Sz octo eius electionẽ neq̃q̃
appꝛobãs. Jmo romanos id maxĩe fieri ſuppliciter expoſtulãtes a ſe reppulit: ⁊ ferro flãmaq; Pap̃. 137.
oĩa vaſtãdo: q̃ circa vꝛbẽ erãt cõpulit deiecto bñ̃dicto Leonẽ ſuſcipere: adegitq; ſacramento nil
eaꝝ reꝝ imutaturos: quas ipſe ĩpatoꝛ in re põtificia ꝯſtituiſſet: cõpoſitis itaq; hoc modo rebus
otho in germaniaz redijt. Benedictũq; iſtũ ſecũ ducẽs: q nõ ita multo poſt doloꝛe animi apud hayſpurgaz
ciuitatẽ: vbi relegatus fuerat moꝛitur.

LEo itaq; eius noĩs. viii. papa a clero populoq; Ro. põtifex creatus ſedit anno vno mẽ. 4. hũc (vt di-
ctũ ẽ) in locũ ioãnis electuz Romani abꝛogãtes bñ̃dictũ ſuffecerũt. Qua ex re octo iratus cõpũlit eoſ
leonẽ ſuſcipere: Qui ſtatim põtificato inito ad repꝛimẽdaz Ro. malitiã: q ſuos paſſiz intrudebãt otho Papa. 138.
nẽ ipſuz coꝛonauit: ⁊ vniuerſalẽ auguſtũ declarauit: oẽzq; eligẽdi põtificis auctoꝛitatẽ a clero populoq; ro
mano abſtulit ⁊ Gratiano referente in ipſuz octonẽ tranſtulit: vt hẽmus ĩ canone. 63. di. c. in ſynodo. Et nõ
modo ĩpiales titulos: verũ ẽt oẽs donatiões ꝑ Juſtinianũ carolũq; impatoꝛeſ eccleſie Ro. factas Leo hic
Othoni ⁊ eius ſucceſſoꝛibus cõceſſit: vt. ſ. italiã ab inuaſoꝛibus defenſarent: ſicut hẽtur in decretis eadem
diſtinctione per totũ. Quo autez genere moꝛtis hic obierit nõ habetur.

NIcephoꝛus conſtãtini imperatoris filius. xlvii. conſtantinopolitanus imperatoꝛ poſt moꝛtem patris
imperauit in oꝛiente annis. x. Hunc ciues per factionem regno pulſum: Otho egregius adoleſcens
primi Othonis filius annuente patre in regnum reſtituit: ⁊ confirmauit: Ea pꝛopter Nicephorus 961
ſoꝛoꝛem ſuam Theophaniam iam a patre conſtantino pꝛimo pactam: ſed poſtea denegatam in matrimo-
nium confirmauit.

¶ Fratris Jacobi philippi bergomenſis ordinis fratrū eremitaꝝ diui Auguſtini i omnimoda hyſtoria nouiſſime congeſta chronicaꝝ ſupplmentum appellata Liber .xij. feliciter hic incipit.

IMperium: Tituliqꝫ iperiales a Romanis: galliſqꝫ: ac longobardis noſtris ablati ⁊ ab Othōe nūc ſuſcepti hic primū i germaniā trāſferūtur: vbi ⁊ nunc vſqꝫ ꝯſeruātur. Et qm̄ deo auxiliāte hoc in loco in germanoꝝ iperiū deuenimus non alienū videt̄ ꝓ huius excellentiſſime dignitatis cognitione cōſcribere: quo potiſſimū tp̄e hoc imperatoriū nomē qd̄ in tāto hitū ē precio initiū ſumpſerit. De quo qdē altius re petēteſic habet̄ Romanaꝫ vrbem (ut. ſ. dictū eſt) reges primū gubernabāt: q nullis obnoxij legibus domi populū foris exercitū ꝓ ſuo arbitratu regebant: ⁊ nunc belli: nūc pacis artibus rem romanā hac arte plurimū auxere eoqꝫ nutriēdo perduxere vt bonā libertatis frugē maturis iam viribus ferre poſſet. Tarquino deinde ſuperbo pp̄ imoderatā dn̄andi licētiā regno exacto regia poteſtas prorſus in vrbe ceſſauit. Sub cōſulibus poſtea a dictatoribus ꝯſulariqꝫ poteſtate tribunis: qui fuerūt populo magiſtratus ⁊ res ⁊ nomen emerſit impij: ꝓ quo aphrica pene tota: magnaqꝫ aſie pars vltra armeniā ⁊ caucaſuꝫ montē armis ſubacta eſt. Europe v̄o hiſpanijs gallijs: grecia: thracia: alijſqꝫ ibide regionibus bello domitis longe lateqꝫ romanoꝝ opes patuere. Hoc tā amplo (vt ſuperius expreſſum ē) p. 460. ab vna re pu. parto auctoqꝫ impio frui deinde ꝑ inteſtina arma nō licuit: Quoꝝ eā atqꝫ initiū (vt diximus) ex imoderata regnādi cupiditate: ⁊ certamine factionū ortū fuiſſe: impatores hinc creari cepti: qd̄ ante caſtroꝝ armoꝝqꝫ nomen fuit: id tanq̄ inteſtino vigēte bello intra menia inductum verbo qdē legitima poteſtas re aūt vera dn̄atio erat. Qui eniꝫ re pu. occupata Romanis dominabātur: impatores ſe appellari non ſolū equo ſꝫ ēt libenti animo patiebātur: q2 imperatoriū nomen ⁊ gratius ⁊ tolerabilius Rome erat q̄ quiſq̄ alius titulus: q dn̄ationis ſpēꝫ pre ſe ferre videret̄. Erat quippe imperatoria dignitas apud priſcos Ro. longe inferior regia dignitate. Cur aūt poſtea hoc impatorium nomen i tāto habitū ſit precio cāꝫ fuiſſe exiſtimo: qa cū illi q rē pu. Ro. totiqꝫ pene terraꝝ orbi dn̄abant̄ ſe impatores nuncuparēt: forte poſteriores credidere ſicut illi potentia ceteros alios ante ibant: ſic etiam nomen quo vtebātur reliquis omnibus anteponēdū eſſe. Hinc talis opinio orta deinde multis tp̄ibus inueterata obtinuit: vt iperatoria dignitas alijs excellētior hēretur. Sꝫ ab initio quidem ſingulis imperantibus: cum Marcus lucius (vt dictum eſt) primus alijqꝫ poſtea ſimili exemplo ducti ſibi cōſortē imperij delegiſſent: duo interdum principes eo tempore extitere: qui ſe Romanoꝝ nūcupabāt imperatores. poſtea v̄o q̄ Conſtantinus magnus relicta Roma ad orientē ſucceſſit: factū ē conſuetudine: ut diuiſum orientis illud hoc occidentis diceretur: vaſtata deinde a Gothis italia imperiū vſqꝫ ad carolū magnū in occidente ceſſauit. Carolo magno poſtea imperij dignitatem occidenti reſtitutam vſqꝫ ad Ludouicum Arnulphi filiuꝫ imperium apud gallos ne paruum habuit incrementum: Uerum poſtea principum illorum ignauia ſplendor ille Ro. imperij in obſcuras tenebras conuerſus eſt. Atqꝫ ita impiuꝫ quo annis centū decē frāci potiti fuerāt demū in longobardos nr̄os tranſlatū eſt. Indigentibus poſtremo nr̄is duce tā preclari nois in germanos duce othone henrici regis filio trāſlatū eſt: atqꝫ vſqꝫ in preſens obſeruatur.

¶ Germani nāqꝫ Ro. temporibus modici: aut nullius ferme fuerunt precij: ⁊ propterea veteres ſcriptores pauca de eis ſcripſere: q2 ipſa germanoꝝ prouincia per tempora Auguſti ceſaris: imperio cepit eſſe ſubiecta. Et id̄ pauca i ea rebus geſtis illoꝝ tpoꝝ ſimilia ꝯtigit fieri. Et ſi quid forte memoria dignū ab eis geſtū fuit ſcriptores (ut crederiꝫ ego) ꝓpter nominū illarū gentiū barberiem ſcripto mandare nequiuerūt. Ferunt tamē Plinium ⁊ Samonicū hiſtoricos aliqua de ipſis Germanis ſcripſiſſe que antiquoꝝ negligentia interiere. Cornelius tn̄ tacitus de germanoꝝ legatis Romā tp̄e pompeij magni miſſus ſic inquit: intrauere pompeij theatrū: quo magnitudinē populi viſerēt illic per ociū. Neqꝫ .n. ludicris ignari oblectabant̄: dum conſeſſum cauee: diſcrimina ordinum quis eques vbi ſenatus percunctantur aduertere quoſdam cultu extraneo in ſedibus Senatoꝝ: ⁊ qui nam forent rogitantes: poſtq̄ audierunt: earum gentiuꝫ legatis id honoris datum: que virtute ⁊ amicitia Romana precellerent nullos mortalium armis ⁊ fide ante Germanos eſſe exclamant: digrediunturqꝫ: ⁊ inter patres conſidunt: quod comiter viſentibus exceptum.

¶ Germanie deſcriptio.

¶ Germania igitur regio pro more ſuſcepto poſt Scythiā inferiorē inter danubiū Rhenūqꝫ fluuios atqꝫ oceanū cōcluſa eſt: a ſeptētrione āt ⁊ occaſu oceano cigitur. Ab v̄o ortu danubio ⁊ a meridie Rheno finit̄. Hec quippe in duas diuidit̄ partes. Superiorem videlicet ⁊ inferiorem: in ſuperiore autem ſunt Saxones ab eleucis Rheno diuiſi vbi oceanū influit qbus q̄ſi ſemꝑ bello ꝯtēdūt deide Bauaria: Auſteria: Sueuia: Bohemia: ⁊ Alemania: ac ſecus lēnij fluēta ē Cumania ⁊ alie natiōes multe: In inferiore aūt germania ab Albio flumine ad oceanum protenſa: que circa Rhenum conſiſtit: ſunt albia: Daunia: Noruenia Ruſſia Marchomandia ⁊ alie nationes. Ferunt vniuerſam Germaniam quinquaginta quatuor gentes inhabitare. Ut Anſimari Quadungeri ⁊ alie gentes ferociſſimi ⁊ indomiti animi quarum immanitas etiam in ipſis vocabulis horrorem ſignificat.

OTho itaqꝫ primus germanoꝝ imperator henrici quōdā regis ex mathilda filius hoc āno poſtq̄ in
germania.x.z.viij.annis regnauit imperator a Leone pōtifice declaratus impauit ānis.xij.vir vti
qꝫ chriſtianiſſimus:z eccleſie Ro.amator:atqꝫ acerrimus defenſor.Qui domito boleſlao boemoꝝ
6161 rege z Ugone pariſienſiū comite ſuperato etiā aduerſus vngaros germaniaꝫ vaſtātes pluribus diebus d̄ 962
certauit eoſqꝫ tādeꝫ ad iternitionē vſqꝫ deleuit.Tres quoqꝫ eo in prelio coꝝ regulos captos a militibus ſuiſ
ad eum perductos cū ob clemētiā ſeruare conaretur.Germani eo nolente ſuſpendio necarunt. Ad quem
tot victorijs glorioſū duo cardinales litteras miſerūt orātes:vt Ro.eccleſiā aduerſus Joāneꝫ pontificeꝫ
z italiā aduerſus Berengariū z eius filiū albertū liberare dignaret.Quiaus litteris permotus mox cum
ingenti manu in italiam deſcendit:z p̄mo berengariū z filiū regno deturbauit:ac paulo poſt cū in perſecu-
tionis ſententiā perſiſterēt iterato in italiam reuerſus eoſdem ſuperatos z captos in greciā aliū:aliuꝫqꝫ in
germaniaꝫ relegauit:inde quoqꝫ ioāneꝫ papā minus religioſe viuentē pontificatu ſummouit:z Leonē (ut
diximus) populo ſuadēte pontificem creauit. Alia inſup facinora laude digna inuictiſſimus hic imperator
ſtrennue geſſit:q̄ breuitatis cā omittūtur.Erat eiꝫ mitiſſime z ſingularis clementie hō:z adeo ſaluatoris
nr̄i:ſu chriſti imitator vt nulli vnq̄ malū ꝓ malo reddiderit:ſed econtra bona ꝓ malis.Suſcepta itaqꝫ ī
perij dignitate ſingulis quoqꝫ annis ex germania i italiā veniebat:Tādē othoneꝫ ex alūda uxore ſuſceptū
admodū ſenex Ro.imperij conſortem fecit:vt qd̄ per ſe facere nequiret per filium adimpleretur.Quo fcō ī
germaniā profectus eſt:ibideꝫqꝫ ſenio confectus vienne moritur:Cuius corpus in Madebirch germa-
nie vrbeꝫ delatū in templo ſancti martini:quod ipſe ſumptuoſiſſime ſtruxerat ſepelitur.

6161 IOannes eius nois.12.papa natione italus ex narnia ciuitate hoc āno Leoni pōtifici ſuffectus Papa.139
ſedit annis ſex men.xi.z diebus.xv.Hunc ro.plurimū perſecuti ſūt.Dederūtqꝫ operā:ut cā-
panie comes eū i lateranenſi eccleſia caperet.z in Hadriani molē deinde in campaniam vinc- 962
tuꝫ perduceret.Sed cū ideꝫ cāpanie comes nomine Jofredus cū filio a ioāne capuanoꝝ p̄n-
cipe trucidatus fuiſſet:Joannes hic pōtifex poſt.xi.ſue calamitatis mēſeꝫ libatus romā redijt
Eā ob rem indignatus otho cū filio ſuo paratiſſimū ex germania ad vrbē reduxit exercitum:
vbi z conſules Ro.atqꝫ p̄fectū euꝫ.12.decurionibus cepit:z in carcereꝫ oēs coniecit:qa oēs capture z igno
minie pontificis cauſa fuerūt:Et cōſules in germania deportari mādauit:Decuriones āt laqueo ſuſpendi
ac prefectū noie petrū maloꝝ oīuꝫ reuꝫ z auctorē cuꝫ ignominia per publica vrbis loca tractū z virgis ceſū
in germaniā miſit.Deniqꝫ iſte mortuo ſedes vacauit dies tm̄.12.

Sclaui aūt qui hadriani pontificis eius nois tertij tēporibus fideꝫ chriſti ſuſceperāt:hoc anno ȥelo fidei
ducti in italiā venerunt:z ſaracenos qui gargani mōteꝫ diu occupauerāt igēti clade ſupatos e loco deiecerūt 963
Ungari ſimiliter ſclauoꝝ virtute z ȥelo permoti:z ipſi ſtatiꝫ ſaracenoꝝ reliquias ita attriuere Coſentia
vrbe recuperata iam diu ab hoſtibus capta z ſuccenſa:ut othoni magni othonis filio eo cum exercitibus a
patre miſſo haud difficile fuerit reliquias belloꝝ abſoluere:Grecoſqꝫ qui cū mauris federa inierant gra-
uiſſimis prelijs e calabria z apulia eiecerit.

Enedictus.6.papa natione Romanus Joanni in pontificatu z calamitatibus hoc anno ſuccedens Pa.140.
6168 ſedit anno vno z menſibus ſex.Qui et ipſe a Cincio ciue Romano captus z in caſtellum ſancti ange-
li truſus vitam finire compulit. 969

Joannes Nicephori imperatoris Conſtantinopolitani filius.48.grecorum imperator poſt patrem im-
perauit in oriente annis.6.De iſto nil memoria dignum habemus. 971

6170 Onus ipſius nois hs papa patria Ro. benedicto pontifici ſurrogatus ſedit anno vno z menſi.6.Hic
multe modeſtie z integritatis fuit pontifex:z propterea nulla iniuria affectus aut ignominia notatus Papa.141.
fuit.Qui tandē moriens in beati petri Baſilica ſepultus fuit. 971

Onifacius.7.papa cuius patria z cognomētuꝫ ob ignobilitateꝫ reticetur:poſt Bonuꝫ pontificē ſe
6171 dit meſ̄.6.z diebus.12.Hic cū malis artibus pontificatū adeptus fuiſſet:male vitaꝫ finiuit z amiſit Papa.142
quia bonis ciuibus in euꝫ conſpirantibus reliquere vrbē coactus eſt. Indeqꝫ recedens ablatis petri
theſauris Conſtantinopoliꝫ aufugit vbi diuenditis que ſacrilegio abſtulerat Romaꝫ redijt z duꝫ nil obſtā 972
tibus bonis viris maxime Joanne cardinale proficeret adiuuantibus quibuſdā pniciosis viris Joannē ce
pit z oculis priuauit:ipſe vero nō multopoſt tantoꝝ maloꝝ timore pterritus vitaꝫ turpiter finiuit.

Enedictus.4.papa natione Ro.poſt Bonifaciuꝫ predictuꝫ factus pontifex ſedit annis.8. z men.
5.Hic annuente othone ſene Othonē eius filiū cū theophania vxore in lateranenſi eccleſia corona Papa.143.
6172 uit. Indeqꝫ multos ſeditioſos ciues in vrbe cepit:z carcerali pena dānauit.Synoduꝫ etiaꝫ Remē-
ſeꝫ contra francoꝝ regē celebrauit vbi gilbertuꝫ ſeditioſuꝫ virū z necromantē dānans Arnulphuꝫ epiſco- 973
puꝫ ab ipſo Gilberto pulſuꝫ in integrū reſtituit.

Ethgarus angloꝝ rex poſt Eltheſcanū patrē hoc ipſo anno quo z benedictus papa anglis regnare cepit
z regnauit annis.9.Uir per oīa chriſtianiſſimus:De quo habetur q̄ īter cetera virtutis ſue opera ſingu-
lo pene anno monaſterium vnum conſtruebat.

Petrus Urſeolus.25.Uenetiarum Dux hoc anno Petro Candiano duci cunctis applaudentibus ſuf-
fectus ducauit annis duobus:Uir quidem optimus z pietatis ac religionis amator:necnon z pupilloruꝫ 975
ac viduarum protector:De quo ſic habemus q̄ perſepe clanculum per ſe ſuoſqꝫ familiares pauperum z

egrotantiũ cubicula inuiſebat: ⁊ coꝝ inopiam verbis ⁊ elemoſynis ſuſtentabat. hic iſuper Gradũ ciuitatẽ muro cinxit: ⁊ eccleſiaȝ diui marci: atqȝ alias eccleſias incendio conflagratas inſtaurauit: ⁊ non ꝓcul ab ea hoſpitale egregiũ ꝑ pauperibus extruxit. poſtmõȝ ducatui abrenũciãs in diui michaelis monaſterio religionis habituȝ ſuſcepit: ubi paulo poſt miraculis etiaȝ coruſcans beato fine quieuit. Cuius quidem exẽplo Joannes maurocenus monachus permotus ⁊ ipſe ſãcti georgij monaſteriũ maximis ĩpẽſis amplificauit.

Otho ſs. Tho huius nois ſs germanoꝝ ſecũdus imꝑator: quẽ otho magnus pater imꝑij conſortẽ fecerat: quẽqȝ ioãnes predictus pontifex vna cum theophania vxore ĩ lateranẽſi eccleſia coronauerat hoc
975 anno patre defuncto ſolus imꝑare cepit: ⁊ imꝑauit ãnis. 17. Vir quideȝ ⁊ ipſe optimus: ⁊ Romane eccleſie acerrimus defenſor: Qui cũ eſſet vir ſtrẽnuus ante adeptum imperiuȝ Nicephoꝝ grecoꝝ iꝑatorem regno pulſuȝ in regnuȝ ingenti virtute reſtituit ⁊ confirmauit: Cuȝ quo etiam Theophania eius ſorore vxore accepta pacis federa cõfirmauit. Hic poſt mortẽ patris in germaniaȝ rediẽs cuȝ Henricuȝ bauarorum duceȝ ſibi rebellem offendiſſet: ſtatim bello ⁊ armis domuit ac ſibi ſubiecit. Jndeqȝ in Lotharium francorum regem Lothoringiam Romani imperij prouinciaȝ occupantem mouit: ⁊ franciã cuȝ ingenti exercitu ingreſſus Lotharium regeȝ ſuuȝ ſuperauit: ac laudunenſiuȝ ſueſionuȝqȝ agris uaſtatis etiam pariſioꝝ ciuitatis ſub urbia incendit: rediens poſtmodũ domuȝ apud auxonã fluuiũ nõ paꝝ incommodi accepit: poſtea vo maiore exercitu cõparato in italiaȝ cuȝ coniuge uenit: vbi prius dalmatia vaſtata Romã petijt: ibidemqȝ maioribus copijs in vnuȝ coactis apud Baſentelluȝ cuȝ Conſtantino ⁊ Alexio imperatoribus grecis qui calabriã et eaȝ italie parteȝ que ad ſiciliaȝ vergit occupauerant cõflixit cuȝ quibus vniuerſo pene exercitu amiſſo ad internitionẽ uſqȝ ſuperatus turpi fuga in ſcaphaȝ cõſcendit: ⁊ a piratis qs eſſet ignorãtes captus ĩ ſiciliaȝ perductus eſt: ibidẽqȝ cognitus pecunia promiſſa liberatus eſt. Siculi auteȝ ſũpto de piratis ſupplicio: homineȝ cuȝ honorato comitatu Romaȝ perduxerunt. Eoqȝ loci cuȝ Otho hic ĩ Romanos qui primi ex prelio fugerant vlciſci nõ auderet in beneuentanos paris culpe reos cõuerſus vrbem cepit ⁊ incendit. Tranſlato inde Bartholomei apoſtoli corpore: ⁊ in inſula Rome collocato non multo poſt ibidem ⁊ ipſe octo obijt: atqȝ ibi in ueſtibulo beati petri: queȝ paradiſuȝ vocant in ſepulchro porphiretico: qd̃ adhuc introeuntibus ad ſiniſtram apparet honorificẽtiſſime ſepultus eſt. Relicto othone tertio filio ſucceſſore ac Adeliſia filia Alarami montiſſerrati marchionis vxore. De quibus mox dicemus.

974 Vitalis candianus ſextus ⁊ vigeſimus venetoꝝ dux hoc anno petro vrſinello legitimis ſuffragijs ſuffectus ducauit anno vno. hic eniȝ petri eius nois quarti candiani ducis interfecti germanus fuit: q inito magiſtratu ſtatim in langoreȝ decidit: propter quod dignitate ſe abdicans religionis habitum ſuſcepit: poſt cuius ↄuerſionẽ dolore grauatus q̃rto die vitã finiuit: cuius corpus in monaſterio eodẽ ſcĩ hylarij ſepultũ fuit

Conſtãtinus Joannis imperatoris greci filius. 49. Grecorum imperator poſt patreȝ vna cum Alexio ⁊ Emanuele fratribus imperauerunt: ſed quantuȝ inuenire minime potuimus. Hos eniȝ fratres Baianus Bulgaroꝝ princeps magice artis peritus. ita bello ⁊ magicis ſuis vexauit: vt ab capienda coꝝ regia: paꝝ abfuerit. Et hoc grecoꝝ ⁊ ipſoꝝ principũ negligentia qui ipſaȝ dereliquerãt: inita inter eos fuerunt federa licet non equa: ⁊ pax compoſita fuit. Horuȝ auteȝ filij Andronicus Jſaucius Alexius Nicholaus Mortulphus Blandonius: Henricus Petrus ⁊ deinde Robertus ſucceſſerunt quorum tempora non habentur. Et propterea oriẽtales iꝑatores deinceps vſqȝ ad palealogos dimittemus.

Tribunus Memmus. 27. venetoruȝ dux: hoc anno in demortui vitalis Ducis locum ſuffectus ducauit
978 annis quatuordeciȝ hic monaſterium venetijs in honorem diui Georgij martyris a fundamentis proprijs impenſis extrui fecit multos addens prouentus ad monachoruȝ vſum atqȝ ad ſuſtentationem. Tandem contra eum orta ſeditione vrgente populo magiſtratu ſe abdicare coactus eſt: ⁊ Monaſticaȝ vitam eaȝ obrem obire cogitur: vbi ⁊ ſexto poſt die dolore (ut creditur) animi vita deceſſit ⁊ apud ſanctuȝ Zachariaȝ ſepultus fuit.

Pap̃. 144 Oannes eius nois. 14. papa natione papiẽſis benedicto pontifici hoc anno ſurrogatus: ſedit mẽ. 8. Hic poſt aſſumptũ pontificatũ mẽ. 3. a Romanis capitur ⁊ in caſtello ſancti angeli diligẽti cuſtodia
981 retruditur: vbi tamdiu pedore carceris: ⁊ inedia maceratus fuit donec vitã cũ morte turpiter muta 6180
ret. Quo mortuo: ⁊ in baſilica petri ſepulto ceſſauit papatus dies. x.

Papa. 145 IOannes alius. 15. papa patria Romanus Leone preſbytero patre natus: ⁊ ipſe poſt mortem predicti Joannis ſedit menſibus. 4. Hic pontificatu ſuſcepto miro odio in cleros exardeſcere cepit vnde ⁊ ipſe merito non modo ab ipſis clericis: ſed ⁊ ab omnibus populis odioſus habitus eſt. Maxime autem: ꝙ diuina humanaqȝ omnia cognatis affinibus clargiebatur: poſtpoſito dei honore: ⁊ Romane ſedis dignitate: quem certe errorem ad noſtra vſqȝ tempora peruenisse cernimus his deniqȝ erroribus ac rapacitatibus inuolutus deo ſic volente ⁊ non ſuſtinẽte: quarto ſui pontificatus menſe moritur: ⁊ in baſilica petri cum reliquis ſepellitur.

Papa. 146 Oannes. 16. papa natione Romanus poſt predictum Joanneȝ ſuffectus ſedit annis decem menſibus ſex: ⁊ diebus decem. Vir certe tanto magiſtratu digniſſimus utpote in re militari exercitiſſi- 6181
982 mus: ⁊ inſigni doctrina clariſſimus: quiqȝ ⁊ nõnulla edidit elegãtiſſima. Attamen a creſcentio vrbis Romane conſule ſibi imperiũ vendicare conanteȝ ſeditionibus agitatus in ethruriam: ut eius cupiditati cederet: exulatum abijt. Sed creſentius cognita pontificis indignatione qua iratus Othonem Ceſarem

z ſe cū exercitu in italiā uocabat: ipſius pontificis cognatos atq̄ amicos qui in vrbe remanſerāt ad pontificē rogatū mittit: vt omiſſa accerſendi Othonis cura ad vrbē cū poteſtate redeat: precibus itaq̄ ſuoꝝ permotus ioannes ad vrbē prodeunte obuiā creſcentio cū vniuerſo populo venit. Et pontifice introducto creſcentius cū vniuerſis ſeditioſis pontificis pedibus prouoluti veniā petiere. Atq̄ ita iſti ad concordiā redacti vitā ſimul cum quiete vſq̄ in finē duxere.

Cometes ſtella his temporibus apparuit future calamitatis inditiū: ⁊ propterea ſtatim in italia ⁊ fame ⁊ peſte laboratū eſt: Atq̄ etiā capua et beneuentū in apulia terremotu ſunt concuſſe.

Viri ſanctitate ⁊ doctrina excellentes.

Albertus ſeu adalbertus pragenſis epiſcopus natione bohemus hoc tempore ob precipuam eius ſanctitatē ⁊ doctrinā maximo in precio habitus eſt: Qui diuino inpellente ſpiritu ex boemia in panoniam deſcendens ⁊ ſtephanum vngaroꝝ regē cū vniuerſo ferme eius populo ad baptiſmi gratiam perduxit: atque omnes ipſius prouincie epiſcopos ad bene de deo: deq̄ hominibus promerendū verbo ⁊ exemplo inſtruxit. Exinde profectus in pruſiam dū chriſti fidē q̄ diligentiſſime predicaret martyrio coronatur.

Aldericus Amburgenſis epiſcopus per id tempus: ⁊ ipſe religione ſanctitateq̄: ac doctrina atq̄ alijs virtutibus inſigniſſimus ac clariſſimus fuit.

Odilus cluniacenſis abbas vir quoq̄ doctrina ⁊ ſanctitate vite inſignis hac quoq̄ tēpeſtate floruit: Qui inter cetera ſue ſanctitatis memoranda cōmemorationē omniū defunctoꝝ poſt feſtū oiū ſanctoꝝ in burgundia primū adinuenit: ⁊ inſtituit: quod quidem ſanctū inſtitutū ad oēs eccleſias predictus Joannes. xvj. pontifex obſeruandū tranſmiſit ⁊ approbauit.

Adeobaldus quidā vltraiacenſis epiſcopus hiſdē quoq̄ tp̄ibus ⁊ ſcientia ⁊ ꝓbitate vite floruit: qui et multa in laudē virginis Marie ⁊ ſanctiſſime crucis egregie conſcripſit.

Albo etiā alter floriacenſis abbas: qui poſtea in vaſconia ob fidē chriſti paſſus fuit tempeſtate hac doctrina: religione: ac vite ſanctitate plurimū inſignis fuit.

Edoardus angloꝝ rex ⁊ ipſe tū regno: tumq̄ ſanctitate clariſſimus extitit: qui poſtea nouerce ſue doliſ ac fraudibus interfectus martyrij palmā adeptus miraculis claruit multis.

Stephanus itē primus vngarie rex tēpeſtate iſtac Adalberti predicti pragenſis epiſcopi predicatione ꝯuerſus ⁊ baptiçatus etiā multis claruit ſignis: Qui poſtea vna cū Galla vxore henrici poſtea imperatoris ſorore chriſtianiſſima vniuerſā panoniā chriſti iugo ſubiugauit.

Alpharabiū natione arabū inſignē quidem philoſophū hiſdem tēporibus viguiſſe: multaq̄ ſcripſiſſe tradunt: De quibus etiā pauca apud latinos habentur cōmentaria.

Auedadis ſimiliter arabs philoſophus hiſdē tēporibus floruit: ⁊ nonnulla edidit: e quibus in Ariſtotilis libros multa habentur cōmentaria.

Thedaldus Canuſſij Regienſis oppidi comes hoc ipſo anno Athone patre comite defuncto in eius locū ſucceſſit: ⁊ plurimis annis regnauit. Vir certe animo ⁊ rebus bene geſtis inſignis cuius ob merita Jo- 984
annes predictus pontifex ferrariā italie vrbē ſuā eidē poſſidendā conceſſit. Qui cū eſſet religionis amator etiā cenobiū (nunc toto orbe celeberrimū) in agro Mantuano in honorē diui benedicti abbatis fundauit: quod poſtea glorioſa mathildis eius filia celeberrime perfecit magnis adhibitis ornamentis ⁊ predijs ad Monachorum victum.

Montiſſerati Marchionatus principium.

Alaramus quidē: ut multi teſtantur: Saxonie ducis filius tēpeſtate hac in monteferrato lombardie prouincie regione hoc modo dominatū accipiens marchionatus dignitatis fundamenta iecit ⁊ regnauit annis. 9. Hic itaq̄ Saxonie ducis vnicus generatus fuit: que ſcilicet Germanie prouincia ē: cuius pater chri- 985
ſtianiſſimus exiſtens: etiam tā morū q̄ principatus dignitate precellebat. Qui cū prole careret: vna cū coniuge ſua que ſibi diuina prouidentia tam morū q̄ nobilitatis ſimilitudine fuerat ſociata diuū Jacobū apl̄m ſibi in precipuū ac ſpecialē aduocatū delegerūt vouerūtq̄ eidē beato apoſtolo ſi filiū aut filiā habere poſſent: q̄ reliquias ipſius in hiſpanijs viſitaret: votoq̄ emiſſo diuina clemētia ꝑcibus eoꝝ nō defuit: nec piiſſimi apl̄i aures a iuſtoꝝ petitiōe defuere: ſ; eoꝝ vota atq̄ lachrymas deus ex alto ſuſcipiēs petitiones ipſoꝝ effectui mandauit: ⁊ ſtatī vxor concepit. Cūq̄ dux ipſe vxorē grauidā preſenſiſſet: diſpoſitis regni ſui rebus: vna cū vxore ad perficiēdū qđ vouerat iter arripuit: dū aūt in italiā perueniſſent non procul: vbi nunc eſt alexandria: vxor filiū elegātiſſimū peperit: ⁊ Alaramū in baptiſmo vocauit: exactoq̄ cū omni leticia menſe ibidē filiū cū nutrice ac alijs pluribus ſuis ꝓceribus: qui curā infantuli gererent dimiſerūt: atq̄ ipſi ceptū iter arripuerūt. Dumq̄ oēs limina ſanctiſſimi apoſtoli inuiſiſſent tam pater q̄ mater in reuerſione defecerūt: orbuſq̄ puerulus factus etiam cū parētibus regnū amiſit. Educatus tamē alaramus ipſe optimus ꝓcerū ⁊ pedagogoꝝ ſuoꝝ monitis atque exemplis in oīibus quidem virtutibus egregius effulſit. Erat quippe pulcher aſpectu: facie letus: ſocietate: moribus delectabilis: colloquioq̄ dulciſſimus atq̄ ornatiſſimus: benignus quoq̄ humilis: ac manſuetus. Jpſū autē nudū pubeſcentē ob innumeraſ eius in omi genere virtutis othoni auguſto predicto pedagogi ſui obtulerunt: quē ſtatī imperator Alaſie eius filie inſtitutorē ⁊ magiſtrum dedit. Erat et tunc alaſia ipſa (vt ita dicam) infantula: que cum pubtatis annos attigiſſet capta adoleſcentis amore: ⁊ pulchritudine: atq̄ prudentia illū precibus: lachrimis exora

nit: vt illaʒ furtiʒ duceret vxoreʒ. Metuebat autē Alaſia ne pater ipſaʒ alteri in coniugiuʒ traderet. Ipſius
aūt precibus tandeʒ Alaramus permotus deo ⁊ beato iacobo ſic volētibus mutatis veſtibus adulſcentu
laʒ clanculuʒ e regia abduxit: atque vxoreʒ accepit. In alpibus vero maritimis agri albigenſis confugien
tes iandiu ibideʒ in deſpecto viliqʒ habitu diliuere donec tres genuerūt filios. poſtremo ab ep̄o albigenſi
cognitus eius interceſſione: ⁊ meritis beati Iacobi apoſtoli in paternā gratiā vna cū coniuge receptus eſt
Quibus impator in italia optimaʒ regionē poſſidendā cōceſſit: cui motiſſerati nomen impoſuit: Cuius fi
nes erant hinc padus: inde apeninus ⁊ mare liguſticum: ⁊ ſuperiori in parte mons veſulus. Ac ſic ideʒ ala
ramus a Ceſare othone ſecūdo huiuſce regionis mōtiſſerrati: ac totius pene pedemōtis hoc mō dn̄atū ac
cepit: indeqʒ paulopoſt cognita hoīs virtute eidē totius italie regimē cōmēdauit. Adepto itaqʒ regno ad
huc othone viuente Alaramo ſeptē fuerūt libi. Quo feliciter defuncto Otho auguſtus Gulielmū eius pri
mogenitū loco patris marchionē cōſtituit. Reliqs vero ſex nepotibus hos dn̄atus ſub noīe marchionatuſ
tradit: vʒ ſauone vrbis: ceue: iciſe: pōʒoni: boſchi: ⁊ ſalutiaꝝ cuʒ ipſoꝝ ptinētijs cōceſſit. Gulielmo igitur p̄
mogenito helena ducis gloſeſti frīs Ricardi āgloꝝ regis filia uxor fuit: ex qua Bonifaciū ſuſcepit filium
viꝝ magnanimitate qdē ceteros lōbardie pricipes lōge precellētē: Qui ⁊ ipſe Mariaʒ philippi frācorum
regis filiā duxit vxorē: Ex quibus Gulielmus cognomento ſenex natus ē. Gulielmus āt hic Iuliā Con
radi auguſti ſororē accepit vxorē: Qua ſuſcepta mox cū Cōrado ſocero ſuo ⁊ philippo frācoꝝ rege ad hie
ruſolimoꝝ regnū recupandū ꝯceſſit: i quo qdē bello Gulielmus ipſe vir magnanimus ꝯpluria de ſe belli
ce artis prebuit expimenta. Ex ipſo āt gulielmo tres celeberrimi ꝓdiere filij: Quoꝝ p̄mus gulielmus co
gnomento longaſpata fuit: Raynerus alter: ⁊ tertius Bonifacius dictus ē: Atqʒ filiā noīe Iordanā genu
it: quā qdeʒ conſtantinopolitano imperatori tradidit uxorem.

Gulielmus āt cognomēto lōgaſpata primogenitus hi gulielmi poſt patreʒ in regno ſuccedens: ⁊ apud hie
roſolimā exiſtens pp innumeras eius in oī genere virtutes ab vniuerſo tū populo: tumqʒ Balduino rege
leproſo eius noīs qrto hieroſolymitano rege i imperatorē ⁊ campi ſeu exercitus ductorē electus fuit: quo
nemo certe ea tēpeſtate preſtantior: aut dignior ad hoſtes ꝓpugnādos videbat̄. Erat tunc Balduino re
gi ſoror noīe ſibylla Emerici regis primogenita: ac totius regni poſt fratrē heres: Quā quideʒ balduinus
ipſe rex gulielmo huic marchioni viro preſtātiſſimo vxorē collocauit: arbitratus ſi opus eſſet ipſuʒ cuʒ ali
is principibus chriſtianis rei ſue laborāti opem ſtatim allaturum. Is itaqʒ vxore predicta ſuſcepta cū eiuſ
dem regni etiam gubernacula ſuſcepiſſet: multaqʒ ac preclara facinora cōtra Saladinum egyptioꝝ ſolda
num eius aduerſariū ſtrennue geſſiſſet: et paulo poſt e vita migrauit vno tantum ſuperſtite filio noīe Bal
duino apud hieroſolymaʒ derelicto.

Balduinus vero ipſi Gulielmi predicti puerulus genitore eius gulielmo defuncto vna cum auo ſuo Bal
duino adhuc ſuperſtite remanſit. Cui poſt patrem auus regni diadema impoſuit. Ac ſic primus omnium
ex genere montiſſerrati coronam geſſit. Veruntamen balduinus auo eius Balduino defuncto poſt ipſuʒ
octauo menſe adhuc puer obijt.

Raynerius inſuper Gulielmi predicti frater poſt fratrē Gulielmū adhuc ſupſtite puerulo Balduino frīs
loco regni hieroſolymitani tabernacula ſuſcepit: cui emanuel ꝯſtātinopolitanus ipator filiā noīe curama
riā dedit vxorē ⁊ theſſalie regnū dotis noīe cōceſſit: q ⁊ ipſe haud paulopoſt i bello vita deceſſit: bonifatio
ʒ. frē i montiſſerrati regno marchione relicto: q audiēs Gulielmū lōgaſpata frēʒ defūctū: ꝯfeſtiʒ regno eiuſ
derelicto cū ingēti claſſe hieroſolymā petijt: vt balduino puerulo eius ex frē nepoti ꝯ̄ ſoldanū egyptiū opeʒ
ferret: ſʒ cū perueniſſʒ i ſyriā balduinū pueꝝ mortuū: ⁊ ſibyllā eiuſ mr̄eʒ guidoni de luſignano nuptā iuenit
verūtn̄ guidoni ipſi inherens ꝯ̄ Mauros multa prelia ſtrēnuiſſime geſſit. Demū cū ipſo ſoldano vna cuʒ
Guidone pugnās ſupatur ⁊ capit̄ ac in damaſcū: fuſo eius exercitu: ambo perducuntur.

Conradus āt Gulielmus. 4. Bonifatij predicti filij audita p̄ris captiuitate magnā i italia ꝯpararūt claſ
ſeʒ: ⁊ verſus ſyriā Cōrado duce vt p̄reʒ redimerēt captiuū nauigare ceperūt: ſed ventoꝝ vi cōpulſi ꝯſtanti
nopoliʒ applicuerūt: vbi cū cōradus grecoꝝ ipatorē obſeſſuʒ cerneret cū ingenti virtute liberauit: ⁊ in inte
grū in p̄ſtinū ſtatū reſtituit. Rebus āt grecis ita cōpoſitis hieroſolymā ꝯceſſit: vbi oīa regni iura a ſoldano
crepta preter ſorā vrbē inuenit: quā ēt terra mariqʒ oppugnabat. Quo viſo cōradus accinctus fortitudine
oēʒ ſoldani deleuit exercitū. Atqʒ Bonifatiū gēitorē ac guidonē captiuos redemit ex qbus bn̄ geſtis maxi
mū reportauit triūphū: pp qd̄ helyſabetā ſibylle regine ſororē eidē cōrado vxorē dederīt: ex qua vnā dūtaxat
ſuſcepit filiā. Et tādē poſt i nenūerabiles victorias ibidē ptas cū igēti gl'ia vitā finiuit: ꝯrado itaqʒ mortuo
Bonifatiū ipſius genitorē xp̄iani in hieruſalē copiaꝝ belli ducē in locū filij ſibi ſtatim delegerūt. Qui ⁊ ip
ſe ꝯ̄ Coſtantinopolitanū ipatorē: quē filius conradus iā obſidione liberauerat: belluʒ ob theſſalie regnum
acerrimū geſſit ac ei regnū ipſū ademit: vbi ⁊ poſtea rex cōſtitutus Margaritā vngarie regis filiā poſt pri
mam accepit vxoreʒ. De qua nullā prolē habere promeruit.

Bonifatius autem eius noīs ſecundus gulielmi Conradi fratris filius poſt patrem in monteferrato ſuc
ceſſit: ⁊ multos annos regnauit. Vir ⁊ ipſe ſtrenuus ac munificentiſſimus. Qui cum Conſtanciam Ame
dei Sabaudenſium comits filiam vxorem duxiſſet: vnicum tantum genuit filium: quem ⁊ Bonifatium
tertium appellauit virum ſane prudentiſſimum: ac in re militari ſcientiſſimum: qui ſua virtute Vercellas
et Eporediam: ac nonnulla Pedemontis oppida ſuo ſubiecit imperio: Atqʒ ⁊ ipſe Beatrici Hiſpania

rũ regis filie cõiungi promeruit: Ex qua Joãnem vnicuʒ filiuʒ ac tres genuit filias: Quarum prima Andronico Cõſtantinopolitano impatori: Secũda Alphonſo regis Caſtelle filio: ⁊ Tertia illuſtri domino Urſo vrſino patricio Romano tradita fuit. Joãnes vero ipſarum frater Margaritã Sabaudienſem duxit vxoreʒ: ex quibus nulli proceſſere liberi: Atqʒ ita factum eſt vt ab iſto Joãne Alarami p̃mi Marchionis genus per lineaʒ maſculinã deſcẽdens defecerit. Maſculina igitur linea illuſtriſſime Montisferati familie i octaua generatiõe cõſumpta ex totius Mõtisferati prouincie conſenſu ad sereniſſimũ Cõſtantinopolitanũ imperatoreʒ noĩe Andronicũ pro filio miſſa eſt legatio cui ex debito mr̃ne ſucceſſiõis Mõtisferati regnũ debebatur: Quibuſ ⁊ Andronicus ipſe imperator cõfeſtiʒ Theodoruʒ p̃mogenitũ ſuuʒ ad queʒ iure primogeniture ſue cõſtantinopolitanuʒ iperiuʒ debebat̃: cõceſſit. Theodorus itaqʒ paleologus Andronici iperatoris greci filius mortuo Joãne Marchiõe auo ſuo regnuʒ ſuſcipiẽs multis ãnis regnauit: vir certe animi magnitudie: ⁊ mẽtis acumine ac ingenio perſpicaci clariſſimus: cuius preclara fuerũt facinora nõ minus fortiter q̃ ſapiẽter geſta pro quibus Aſtãſaʒ vrbeʒ preclaraʒ debellauit: ⁊ ſuo iuri adiecit. Jnde cũ multo eſſet armatus milite: Jnſubribus vexatis opeʒ nõ modicaʒ tulit: quo quidem preſidio Jnſubres: ideſt Mediolanẽſes de aduerſarijs eueſtigio victoriaʒ reportarũt: ac per hoc viceconitum domus ⁊ familia in ſuo regno ſtabilita fuit: Hic nãqʒ cuʒ vxorem duxiſſet: filiũ noĩe Joanneʒ genuit virum poſtea in rebus bellicis preſtantiſſimũ: ac Violanteʒ filiam mulierem elegantiſſimaʒ.

¶ Joãnes autem ipſius Theodori Marchionis filius patri in regnũ Montisferati ſucceſſit vir: ⁊ ipe in re bellica patri cõſimilis qui ⁊ preclara facinora cõfecit: Hic cum Helyſabetam quondam Maiorice puincie reginam duxiſſet vxorem ex ipſa duos genuit filios: Gulielmũ videlicet ⁊ Theodorum: Sed Gulielmo adhuc patre viuente Neapolim cum exercitu profecto atqʒ ibidem extincto Theodorus natu minimus poſt patrẽ adhuc puerulus Montisferati regnum ſuſcepit.

¶ Theodorus igitur eius noĩs ſecundus poſt patrem ⁊ fratrem pluribus annis regnauit ⁊ regnũ montiſſerati cũ ingẽti gloria ⁊ pace poſſedit: q cũ ẽẽt vir xp̃ianiſſimus ⁊ religiõis amator plures eccleſias ac monaſteria extruxit: qbus ⁊ dotes ac predia multa obtulit: Hic duas vxores habuit: Prima Barri Galliaruʒ ducis filia fuit: ex qua Joannẽ Jacobũ filium ac filiam nomine Sophiam genuit: Quam quidem filiam ipe adhuc viuens Conſtantinopolitano imperatori affini ſuo: cõcedente ſummo pontifice matrimonio copulauit. Secunda autem vxor huius Theodori pedemontium principis fuit: gnataqʒ ſterilis permanẽſ mortuo marito mox ſpretis omnibus rebus apud Albam vrbem ſuam monaſterium introiuit: ⁊ monachaleʒ habitum ſuſcepit: vbi vſqʒ in finem ſanctiſſime vixit.

¶ Joannes Jacobus item patre Theodoro defuncto in regnum ſucceſſit: ⁊ pluribus annis regnauit: vir certe inclytus: prudentiſſimus quidem ⁊ rei militaris exercitio gnarus: ob cuius ingentes virtutes Sigiſmundus tunc Romanorum imperator non ſolum eidem marchionatus dignitatem confirmauit: ſed ⁊ vicarium generalẽ ipſum in Jtalia cõſtituit: Qui ſuſcepto regno Alexandriam Lumbardie vrbem Philippomarie mediolanẽſium duci mox reſtituit: atqʒ eidem duci ad recuperandum regnum contra hoſteſ maximo adiumento fuit: Hic Joannam Amedei primi Sabaudienſium ducis ſororem duxit vxorem: que eidem quattuor peperit filios: Joannem ſcilicet ⁊ Gulielmum: Bonifacium ac Theodorum ſancte Romane eccleſie preſbyterum Cardinalem: omnes ⁊ſi litteris ornatos: tres tamen natu maiores arma ſumma cum laude quoad vixerunt tractarunt: Sed ⁊ duas cum genuiſſet filias: vnam Cypriorum regi: vt ſuo loco dicemus: coniugio copulauit. Secundam autem Salutiarum marchioni vxorem dedit.

¶ Joãnes deniqʒ predicti marchionis primogenitus pr̃i in regnũ ſucceſſit: ⁊ etiam vſqʒ ad tempora noſtra feliciſſime regnauit: homo certe forma elegantiſſimus: eloquentia: liberalitate: manſuetudineqʒ: ac omni virtutis genere inſignitus: Qui ⁊ ipſe Margaritam Alouiſij Sabaudienſium ducis filiam duxit vxoreʒ Qui ambo chriſtianiſſimi ac pientiſſimi: tandem cum odore bonorum operum ſine prole ad dominum migrantes.

¶ Gulielmum eius fratrem habuit ſucceſſorem maximi animi virum: ⁊ bellice artis certe ab ipſa ſua adoleſcentia exercitatiſſimum: quiqʒ tum mediolanenſium: tumqʒ Venetorum copiarum multarum dux exiſtens multa quoad vixit ſtrẽnue geſſit: Jpſe adhuc viuẽte patre dum regnum mediolanẽſium fluctuaret: Alexandriam Ciſalpine Gallie ciuitatem cum vniuerſo eius agro debellauit: ⁊ tandem cepit. Suſcepto itaqʒ regno maximo ſue ditioni fuit emolumento. Quippe qui non ſolum ſuam ditionem a quibuſdã ſeruitutibus liberam fecit: verum etiam ipſam ſeruauit illeſam: ⁊ non modo ſeruauit: ſed mirumĩmodum ⁊ edibus clariſſimiſqʒ domibus ac monaſterijs ⁊ hoſpitalibus auxit. Arces quoqʒ ⁊ oppida nonnulla in regno ſuo erexit. Caſale ſancti Euaſi inſup regni ſui ſedẽ oli Burgũ: nũc Sixti quarti põtificis maximi cõceſſione vrbem effecit: eidemqʒ epiſcopum dedit: Quam quidem vrbem ad ampliandum nouis muris ⁊ quidem fortiſſimis cinxit: Ciueſqʒ preterea ſuos oẽs nõ modo diuitijs: ſed ⁊ quadã modeſtia atqʒ vrbanitate mirumĩmodum euexit. Hic etiam duas vxores habuit e quibus nullam maſculinam ſobolem habere promeruit: Quo circa annum domini. 1483. deficiente.

¶ Bõifaciũ. 3. frẽʒ iã veteranũ hũit ſucceſſorẽ: q vir ſtrẽnuus plibuſ p italiã bellis cũ oĩ hõre iterfuit: ĩ qbus ⁊ ɔcilio ac fortitudie plurimũ valuit: Hic itaqʒ Bõifa. v. ex paleologoꝝ fãilia exñs ⁊ ſi i rebuſ militaribus vniuerſã eius vitã ɔſũpſit: neq̃ q̃ tñ a rebus diuis dcliat̃ viſus ẽ: hic vxorẽ duxit ex qua nõdũ filiũ pcrea-

nit. Hec quippe ſunt que illuſtri ac clariſſima Montiſſerati genealogia ſine tempore ſub compendio ha-
buimus: Queqꝫ ⁊ huic operi ⁊ loco non imerito mandanda putauimus vt ⁊ preſentes ac futuri perdiſcāt
hanc illuſtrem celebremqꝫ familiā ceteris Italie dominationibus: tū genere: tū virtutibus: diuitijs quo
qꝫ ac gloria longe ante preſtitiſſe: Cum conſtet hos principes in quouis vite genere probatiſſimos chri
ſtianiſſimoſqꝫ ſemper extitiſſe: dignoſqꝫ: vt inter clariſſimos principes merito connumerari poſſent. Et
ne exiſtimes eos in tanto rerum culmine poſitos pietatis ac religionis officia pretermiſiſſe. Scito eorum
impenſa infraſcripta celeberrima opulentiſſimaqꝫ monaſteria fuiſſe condita magnis etiam prouentibus
aucta quibus tum religioſi tum peregrini alerentur: Quorum primū fuit.

¶ Monaſteria Mōtiſſerati principū condita.

¶ Monaſteriū ſeu abbatia apud Secutiam olim ciuitatem non procul ab Alpibus in regione pedemon
tium in honorem diui iuſti martyris ordini ſancti Benedicti edificarunt: Cui duo oppida cum iuriſdictō
ne ⁊ dominio cōceſſerunt: atqꝫ prouētus duorū miliū aureorum quotannis cōceſſerunt.

¶ Monaſteriū aliud ſiue prepoſitura in regno Francie in Delphinatu apud alpes ſub titulo diui Lauren
tij ordini regularium ſancti Auguſtini dicarūt: cui ⁊ tria caſtella cū ruſticis predijs plurimis ad fratrū ſu
ſtētationem emerūt ⁊ cōtulerūt: Ex qbus ſingulis ānis percipiūt ducatos. 2000.

¶ Monaſterium item aliud non longe ab Auguſta pretoria ſub titulo ſancti Vrſi confeſſoris ſimiliter or-
dini regularium ſancti Auguſtini conſtruxerunt: habens ex prouētibus ſingulo āno ducatos. 2000.

¶ Monaſteriū etiā ſiue abbatia apud Eporediā vrbē ſub titulo ſancti Petri apoſtoli cōſtruxere ordini ſan
cti Benedicti dicatum habens in prouētu quotannis ducatos. 1500.

¶ Monaſteriū preterea celeberrimū ſub titulo ſancti Michaelis dela ſtella apud Auilianam oppidū non
lōge ab alpibus miro ſumptu ⁊ arte fabricarūt habēs in prouētu per ſingulos ānos ducatos. 6000. habet
enim id monaſteriū multa oppida ſub ditione ſua.

¶ Monaſteriū quoqꝫ aliud ſub titulo ſancti Benigni cōfeſſoris ordini beati Benedicti dicatum nō lōge a
Thaurinenſi vrbe cōdiderūt: cui in prouentibus aſſignarūt ſingulo anno ducatos. 2000.

¶ Monaſteriū inſuper in Mōteferato ſub titulo ſancti Januarij martyris in loco vbi dicitur ad ſanctum
Januarium fabricauit: quod quidem ordini beati Benedicti dicarunt: cui ⁊ ſingulis annis aſſignarunt in
prouentibus ducatos. 1500.

¶ Monaſteriū ſimiliter in Mōteferato ſub titulo ſancti Victoris martyris cōdiderunt: ordini ſancti Be
nedicti aſſignātes habens in prouētibus ſingulo anno ducatos. 1000.

¶ Monaſterium itē in monteferato ſub titulo ſancte marie de Locedio ingenti impenſa condiderunt: qd
quidem ordini Ciſterſienſium aſſignauerunt: Cui ⁊ per ſingulos annos dederunt in prouentibus du-
catos ſex milia.

¶ Monaſterium deniqꝫ aliud in Monteferato in loco Vezulani: etiam ſub titulo beate Marie virginis
edificarunt ordini canonicorum regularium diui patris Auguſtini dicatum habens ex prouētibus ſingu-
lo anno ducatos ſex milia.

¶ Hoſpitale autē permagnificum chriſtianiſſimus Marchio Gulielmus nuperrime defunctus ſuperio-
ribus annis vltimo ea in vrbe Caſale ſua impēſa ⁊ opera extruxit: atqꝫ ipſū maximis prouētibus auxit:
Quibus quidē prouētibus peregrini ⁊ egroti atqꝫ vulgo cōcepti nutriri poſſunt: Ea tamē in vrbe ⁊ alia
monaſteria predictus Gulielmus inſtaurauit.

¶ Griſeldis autem femina nullius nobilitatis genere inſignita: ſed obedientie ⁊ fidei ſplendore decorata:
in hanc Alarami Marchionis primi familia cuidam Valtero Salutiarum Marchioni coniugata fuit:
Cuius hiſtoriam pacientie plenam ad multorum inſtructionem hic (vt ex Franciſco Petrarcha accepi)
conſcribere ſtatui. Fuit enim hec femina in primis forma corporis ſatis egregia: ſed pulchritudine morū
atqꝫ animi adeo ſpecioſa: vt nihil ſupra. Eius autem pater pauperrimus erat: cui nomen Janicula: qui
illam parco victu: ⁊ in ſumma ſemper inopia educauerat: ita vt nil molle: nilqꝫ tenerum vnquam cogitare
didicerit: ſed virilis: ſeniliſqꝫ animus virgineo latebat in pectore: ⁊ patris ſenium inextimabili fouebat ca
ritate: ⁊ paucula eius oues depaſcēs colum interim digitis atterebat. In hanc virginem Valterus qui-
dam Salutiarum Marchio ſine vxore exiſtens ſepe illac tranſiens oculos non iuuenili laſciuia: ſed ſeni-
li grauitate defixerat: ⁊ ipſius virtutem eximiam ſupra ſexum: ſupraqꝫ etatem acri penetrauerat intuitu.
Vnde factum eſt: vt illam ⁊ non aliam vxorem habere omnino diſpoſuerit. Et ad patrem cum multo co
mitatu accedens illum ſeorſum parumper abſtrahens: illi ſubmiſſa voce dixit: an ipſum data ſibi vxore
filia generum vellet habere? Cui ſenex: Nihil inquit aut velle debeo: aut nolle niſi quod tibi placitum
eſt: quia dominus meus es. Aduocans deinde vna cum patre Valterus Marchio puellam dixit:
Griſeldis ⁊ patri tuo placet ⁊ mihi vt vxor mea ſis: Credo idipſum tibi placeat. Cui Griſeldis cum
omni tremore reſpondit: Ego mi domine: inquit tanto honore me indignam ſcio. At ſi tua voluntas:
Sicqꝫ ſors mea eſt. Nihil (ait) ego vnquam ſciens ne dum faciam: ſed etiam cogitabo qd contra animū
tuum ſit: Nec tu aliquid facies: ⁊ ſi me mori iuſſeris: quod moleſte feram. Satis eſt ille: inquit: Vocata-
qꝫ in publicum puella: vniuerſo aſtante populo illam cum omni plauſu accepit vxorem: ac anulo precioſiſ-
ſimo ſolēniter deſponſauit: deductaqꝫ in palacium breui tēpore tātus illi diuinus fauor affluxit: vt non in

caſa paſtorali: ſed in aula imperatoria educata atqꝫ edocta viſa fuerit: ⁊ omnibus ſupra fidem cara eſſe ce-
perit: Quãobrem Walterus Marchio humili quidem: ſed inſigni ac proſpero matrimonio honeſtatus
ſumma cuꝫ pace domi ⁊ extra viuere cepit: pauloqꝫ poſt grauida facta filiaꝫ peperit pulcherrimaꝫ pro qua
totã patriaꝫ letaꝫ fecit: quam cũ ablactraſſet: Walterus vt ipſius coniugis experiret̃ fideꝫ finxit illam ſe inter
fici velle: Et cuidaꝫ ſatelliti ſuo iuſſit illam ſecreto modo Bononiam deferre ad ſororem videlicet ſuam q̃
illic comiti cuidam nupta fuerat: eamqꝫ nomine ſuo traderet alendaꝫ. Ex hac tamen filie amiſſione Gri-
ſeldis nunꝙ̃ mutati animi demonſtrauit indicium: poſt quattuor deinde annos etiam filium maſculum
peperit: forma quidem corporis elegantiſſimum: queꝫ ⁊ poſt aliquod tempus Walterus Marchio ⁊ ip̃ꝫ
interfici velle finxit: quem tamen ⁊ ipſuꝫ Bononiaꝫ ſicut ⁊ filiam miſit: poſt vero ab ortu filie duodecimuꝫ
annuꝫ Walterus vt acrius etiam Griſeldim experiretur: e Roma ſimulatas litteras apoſtolicas deferre fe-
cit: quibus videbatur ſibi a Romano pontifice datã fuiſſe licentiaꝫ: vt pro ſua ſuiqꝫ populi quiete aliaꝫ du
ceret vxorem: Que res cuꝫ ad notitiaꝫ Griſeldis perueniſſet: ⁊ ſi triſtis in corde incõcuſſa tum ſtetit in ani
mo: illo interim tẽpore Walterus Bononiã miſit nũcios: qui cognatũ rogarent vt ad ſe filios adducat: Fa
ma vndiqꝫ diffuſa virginem illam Waltero in coniugium duci: Dum hec agerentur: Walterus vt vxo
rem denuo retentaret videlicet ad doloris ac pudoris cumulum illam in publicũ venire fecit: ⁊ aſtãte atqꝫ
audiente populo dixit: Griſeldis mea obſecro pacientiam habe in me: papa enim p̄cepit mihi vt aliam
ducam vxorem: que iam in via ẽ: ⁊ ſtatim adeſſe debet. Eſto igitur forti animo: ⁊ da locum ei: ⁊ tuam dotẽ
accipiens in domum patris tui reuertere: Cui illa reſpondit: Ego mi domine parata ſum bono ac pacato
animo voluntateꝫ tuam in omnibus exequi: ⁊ noue tue coniugi volẽs cedo. Ac ſic ſe veſte preclara exuens
anuluꝫ quo eam ſubarauerat eidem reſtituit: ⁊ cum ſola camiſia in paternam domũ remiſit: Que res Gri-
ſeldis mirabili equanimitate atqꝫ humilitate tolerauit: ita vt nullum in ea ſignum triſtioris animi videre-
tur: Quippe cũ in medijs opibus inops ſemper ſpiritu vixiſſet atqꝫ humilis. Cunqꝫ filia ex Bononia ſa-
lutias appropinquaſſet pridie antequã veniret Walterus Griſeldim in veſte hiſpida ac lacerata ad palaci
um ſuum venire fecit: ⁊ preparãdi conuiuij eidem curã cõmiſit: Veniẽſqꝫ puella cũ germano cũ oĩ appa
ratu arbitrãs Griſeldis illã veram eẽ vxoreꝫ: cũ ſereno vultu intrãti puelle obuiauit: ⁊ beneuenerit domi-
na mea inq̃t: atqꝫ ita tã ip̃a ꝙ̃ reliquos comites lota facie ⁊ mira verborũ ſuauitate ſuſcepit. Cũqꝫ videret
Griſeldis nouam ſponſaꝫ pulcherrimã atqꝫ p̃clarã adeſſe ad Walterũ ait: Obſecro mi domine atqꝫ mo-
neo ne hãc tenellã ſpõſam illis aculeis agitare velis: q̃bus me agitaſti: Talia dicẽtis alacritatẽ intuẽs Wal-
terus ipſius miſeratus: ac ferreeius paciẽtiã ⁊ tolerantiam diutius nõ valens: Dixit: Griſeldis mea ſatis
mihi cognita eſt fides tua: nec ſub celo aliquem eſſe puto: qui tanta coniugalis amoris experimenta per-
cipere potuerit ſicut ego. Et hec dicens vniuerſo aſtante conuiuio caram coniugem leto ſtupore perfuſam
cupidis vlnis amplectitur. Et tu ait mea ſola vxor es: aliam nec habui: nec habere volo. Iſta autem quam
tu ſponſam meam exiſtimas filia tua eſt: Hicqꝫ qui cognatus meus credebat̃: tuus eſt filius: ⁊ que diuiſiꝫ
perdita videbant̃ ſimꝉ omnia recepiſti: Hec illa audiẽs pene gaudio exanimis effecta cum lachrymis ſuo
rum pignerũ in amplexus ruit: Raptimqꝫ matrone alacres circunfuſe vilibus eam exuentes veſtibus ſu
is ſolitis veſtibus exornauerunt: plauſuſqꝫ letiſſimuſ et fauſta omnium verba circũſonant: multoſqꝫ cum
gaudio ⁊ fletu ille dies celeberrimus omnibus fuit celebrior quoqꝫ ꝙ̃ dies nuptiarum fuerat: Multoſqꝫ
poſt per annos ingenti pace concordiaqꝫ Walterus et Griſeldis vixere: et viderunt filios filiorũ vſqꝫ in
generationem et generationem. Hanc itaqꝫ hiſtoriam exemplaritatis plenam hic ad multorum ſolacium
conſcribere volui: vt ⁊ matrone noſtri temporis atqꝫ alij ad imitandum huius Griſeldis pacientiam: que
mihi imitabilis videtur: excitareꝫ: Quo auteꝫ tempore hec geſta facta fuerint habere non merui.

¶ Ludouicus eius nominis quartus Francorum rex vltimus ex Caroli magni genere natus: hoc anno
poſt Lotharium patrem Francis regnare cepit: et vno tantum anno regnauit: Hic nanqꝫ: vt francorum
teſtantur hiſtorie: quandaꝫ feminam nomine Blanthiam duxit vxorem ex qua certe nullos habere potu
it filios: Quam quidem cum nihilominus vnice diligeret ne ſine regno poſt eius morteꝫ remaneret Hu-
gonem ipſius regis ſtrennuiſſimum militem quem in maiorem domus regie ſibi preelegerat: ad ſe voca-
uit: ⁊ iureiurando aſtrinxit eius mandata perpetuo obſeruaturum: At ille: vt erat fideliſſimus: quicquid
iuſſiſſet obſeruaturuꝫ ſe iuramento compromiſit: Quo facto confeſtim rex graui morbo corripitur ⁊ ex te-
ſtamento vxori regnum condonans mandat: vt poſt mortem ipſius Hugoni predicto ſe matrimonialiter
coniungat: quod ⁊ factum eſt: Nam rege eueſtigio defuncto regina Hugonem maritum duxit: Factuſqꝫ
hugo hoc modo rex Francorum: regnum quod penes Pipini genus annis ferme ducentis remanſerat
in hugonem iſtum tranſfunditur: Atqꝫ ita in iſto Ludouico omne Caroli magni genus quo ad regeſ de
fecit: Quoruꝫ nomina ac tempora lꝫ habeãtur confuſa: hic more noſtro epilogando ponẽda cẽſemus.

Pipinus magnus	i.añ.17.	Ludouicus ⁊ carolus.	6.añ.5.	Rodulphus	ii.añ.7.
Carolus magnus	2.añ.44	Carolus ſecundus	7.añ.5.	Carolus q̃ntus	12.añ.75.
Ludouicus pius	3.añ.25.	Arnulphus	8.añ.i.	Lotharius	13.añ.37.
Carolus caluus	4.añ.34	Odo pariſienſis	9.añ.ii.	Ludoui.p̃dictus	14.añ.i.
Ludouicus balbus	5.añ.2.	Carolus ſimplex	10.añ.26.		

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

Othbo.3. Tbo tertius ſecūdi Othbonis filius tertius germanorum impator hoc anno poſt patrem maxia
cum difficultate imperator factus imperauit annis.18.Hic a parentibus in virtutibus omnibus
987 eccleſie Romane defenſiōe nō degenerās bella multa etiam cum gloria ingenti confecit: propter
que mirabilia mundi cognominari meruit: Qui poſtea q̄ impator creatus fuit: priuſq̄ Romaʒ
peteret ad componēdas germanorū res.xi.annos cōſumpſit. Indeqʒ Romam profectus a Gre-
gorio.5.imperij corona redimitus mox in Apuliam peregrinatiōis ⁊ orationis gratia ad ſanctum Mi-
chaelē proficiſci voluit. Cunqʒ ex gargano mōte per Beneuentum Romam rediret corpus ſancti Pauli
ni epiſcopi ſecum tranſtulit: Romamqʒ regreſſus: Creſentium quendam Romanum cōſulem qui Joan
nem quendaʒ placētinū epm natione grecū: virum vtiqʒ ſceleſtum ac pernicioſum contra Gregorium pō
tificem creauerat in hadriani mole quā ipſe magnopere fortificauerat: vna cum eodem Joanne adulteri-
no pōtifice diu obſedit: ⁊ tandē captum multis confoſſum vulneribus interfecit. Joannē vero pontificeʒ
p̄mo effoſſis oculis pōtificatu ſimul ⁊ vita priuauit. Tandem Jtalia pacata cum in germaniā redire dcre
uiſſet: Rome veneno a Romanis intoxicatus diem obijt: Cuius corpus in germaniam reportari p̄cepit
Jn huius itaqʒ Othbonis tertij creatiōe maximam difficultatem fuiſſe diximus: quia Othbone patre eius
defuncto cum alij in conſultatione noui creandi imperatoris Othbonē hunc alij Henricum Bauarie du-
cem primi Othbonis ex fratre nepoteʒ expoſcerent: Cum Creſentium Numentanum virum conſularem
Jtalos ad reſumendum imperium anniti cernerent: omnes in Othbonem hunc conſenſere: Quorum
quidem ſententiam Benedictus pontifex qui tunc erat approbauit.

¶ Petrus Urſinellus vigeſimuſſeptimus venetorum dux petri quondam ducis viri ſanctiſſimi filius eo
ipſo anno indemortui Tribuni memi ducis loco dux ſurrogatus ducauit annis decem ⁊ octo: Hunc ſane
viruʒ humilimū: clementiſſimūqʒ fuiſſe tradunt: quenqʒ in vita nil pretermiſiſſe: quod ad honorem reiqʒ
publice bonuʒ pertinere cerneret. Mortuus tandeʒ ad ipſius ſingularem comprobandam humilitatem
omni poſtpoſita pōpa ⁊ ambitione corpus ſuuʒ in atrio templi ſancti çacharie ſepeliri voluit.

¶ Hugo itaqʒ magnus cognomento caputius Ludouico predicto francoꝝ rege defuncto hoc āno ex ipſi-
us teſtamēto regnū eius obtinēs regnauit vna cū vxore ānis.4. Sunt qui dicāt hunc Hugonē p̄mū pa-
992 riſienſiū ducē ⁊ comitē fuiſſe: ⁊ ob rei bellice ſtrennuitatē atqʒ p̄ſtantiā a Ludouico p̄dicto francoꝝ rege
in maiorē domus ſue fuiſſe electū: cuius pr̄ quidā Robertus tyrānus fuit: quē quidē Dantes Florētinuſ
poeta in ſuo tractatu de purgatorio.c.vʒ.20.v̄.chiamato Macellariū fuiſſe dicit: Hic tn̄ francoꝝ regnuʒ
nō ea amplitudine obtinuit: qua ⁊ Pipinus ⁊ ceteri reges poſſedere. Tūc eteni oīs tranſalpina gallia: Au
ſteria ⁊ magna germāie ps frācoꝝ finibus claudebaꝫ. Sed trāſlato i ſaxōes impio nō mō germāia ⁊ He-
lucia ſiue Squada ac magna belgice ps: qnimo Burgūdie qd̄ Aralatēſe diciꝫ: in imperiū ceſſit.

Pap.147 GRegorius eius nois.5.papa natiōe Saxonus patre Othbōe Bruno antea vocatus ē: poſt Jo
annē.16.pōtifex creatus ſedit ānis duobus ⁊ mēſibus qnqʒ: Hic predicti Othboniſ Ceſariſ ter 6192
tij conſanguineus erat: ⁊ ppterea eo volente ⁊ quaſi mādante aſſumptus ē: Qui pōtificatu ini
993 to: ⁊ Othbone in germaniā adhuc exiſtēte Romanoꝝ ⁊ potiſſimū Creſentij conſulis agitatus
in Ethruriā p̄mo: deinde in germaniā ad ipm cōfugit: Quo abſente Creſentius interi Joan
nem placētinū epiſcopū virū ſubdolū ⁊ pecunioſum pōtificē creat: ⁊ Joānem.17.vocat. Eoqʒ
creato Creſentius cōſul cognoſcēs impatoris aduentum vrbis menia ⁊ portas q̄diligentiſſime obfirma
re cepit: ac hadriani molem munit: propter quod deinceps ea moles nō hadriani: ſed Creſentij arx appel
lata ē. Superueniēte tn̄ poſtea impatore cū exercitu magno: Creſentiū ipm: vt diximus cū Joāne adul-
terino papa cepit: trūcato p̄mo Creſentio etiā Joānem ⁊ vita ⁊ pōtificatu tādē p̄uauit: Gregoriūqʒ ꝯſan-
guineū ſuū pulſū reſtituit. Unde ⁊ Gregorius ipe vt impij dignitas apud germāos ſuos perpetuo rema
neret (Synodo congregata) ſanctionem tulit de imperatore deligendo que vſqʒ in hodiernum diem obſer
uatur: Eo deniqʒ mortuo vacauit ſedes dies.15.

Pap.148. Oannes itaqʒ huius nois.17.adulterinus papa Gregorio p̄dicto adhuc viuēte cū eēt placētinus
eps: corrupto Creſentio cōſule Romāo p factionē pōtificatum occupans ſedit mēſi.x. Et in eius
morte anteq̄ Gregorius reſtitueretꝫ vacauit ſedes dies.xx. Hic: vt diximus: potentia Creſentij
Ro.cōſulis fretus quē grādi pecunia e Cōſtātinopoli ſecū allata corruperat pōtificiū munus ob
tinuit: Sed quia vt fur ⁊ latro non per oſtium in ouile intrauerat. Ideo poſt decimū mēſem poſt
quam pontificatum ſibi vſurpauerat: tanq̄ proditor ⁊ latro ignominioſe interijt.

¶ Electorum imperij inſtitutio.

¶ Othbōe igiꝫ tertio p ſucceſſionem nō ſine difficultate: vt dictuʒ eſt: imperatore creato: Gregorius p̄dictu-
994 ex eadē gēte natus ꝯgnoſcēs impij ībecillitatē ⁊ fortūe varietatē: vt diutius apud ſuos germāos ſūma imſ
perij maieſtas remāere poſſet hoc āno ſynodo cōgregata ſtatutū tulit de impatore deligēdo: qd̄ ēt vſqʒ ad
hoc tp̄s cū oī obſuātia ſuatū videmus: vʒ vt i futurū n̄ p ſanguis ſucceſſionē impiū duceretꝫ: ſʒ p ſolos ger
manos pceres vna cū qbuſdā panonie p̄ncipibus impator deligeretꝫ: q Ceſar ⁊ Romāorū Auguſtus ap
pellaretꝫ: ⁊ tū demū Ceſar ⁊ Auguſtus ac impator vniuerſalis hr̄etꝫ: ſi eū Ro.pōtifex ꝯfirmaſſet: vt pleni
us hētur extra d̄ elec.c. Uenerabilē: Hos āt impatoris eligēdi auctoritatē: p̄mo archiepʒ Magūtinū ha-
buiſſe: archiepm Treuerēſem ⁊ coloniēſeʒ Jtalie nomine: alij ꝟo duo Germanie Gallieqʒ noibus his ad

diti ſunt quattuor principes: Brandeburgenſis marchio: imperatoris poſt electionem camerarius: Pala
tinus comes: qui dapes: Saxonieq̃ʒ dux: qui enſem Imperatori defert: ⁊ Boemie rex pincerna: queʒ his
additum ferunt ad tollendas electorum diſcordias.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Robertus magni Hugonis francoꝝ regis filius hoc anno poſt patreʒ francis regnare cepit: ⁊ regnauit
annis.34. Vir certe oī iuſticia fortitudine modeſtiaqʒ ac religiōe inſignis: Qui lʒ rei militaris admoduʒ
edoctus ⁊ ſtudioſus eēt: tamē vbi ꝑ ociū licebat ita dei tēpla frequētabat: diuinaqʒ officia celebrabat: ac ſi
deo in ſacris īitiatus fuiſſet. Et cū ēt doctrina inſigni clariſſimus hēatur: multa ad multorū eruditionem
ↄpoſuit: ⁊ inter alia ſequētias multas: e qbus p̄cipua hētur illa q̄ incipit Sancti ſpūs adſit nobis grā: ⁊ O
Juda ⁊ hieruſalē: atqʒ alia multa: Huius qppe digniſſimi p̄ncipis tāta erat religio: vt quotiēs ſibi ꝑ ociuʒ 996
liceret horas canōicas vna cū canōicis in choro caneret: Qua qdē pietate ac v̄tute hoc miraculū ab eo fa
ctitatū ferūt vt cum aliquando horas ſuas exolueret: ⁊ oppidum quoddam obſideret: aliquando ſine pu-
gna ipſa oppidi menia corruerunt: ⁊ ſui ſine detrimento oppidum obtinuerunt: Demum moriens etiam
miraculis claruit.

¶ Robertus alius Carnotanus epiſcopus hiſdem temporibus ⁊ doctrina ⁊ vite ſanctitate multo in precio
fuit: qui cum multa edidiſſet: etiam canēdi modum meliuſculum edidit.

¶ Hugo qdā Adeburgēſis miles hac ipā tēpeſtate apud Othonē hūc impatoreʒ maxīo in p̄cio habitus ē:
cuius rei cā ex germania ipm in tuſciam ꝓcuratorē ſuū miſit: eo ꝙ vir optimus eſſet: ac pietatis ⁊ iuſticie
cultor: Qui illo accedēs adeo iuſte integreqʒ ꝓuinciā rexit: vt optimi p̄ncipis deſideriū nemini prouicialiū
reliquerit: vbi cū ſex ānis eo in magiſtratu cū oī laude p̄fuiſſet: tādē apud piſtoriū vrbeʒ defecit: Ad queʒ
oēs ethruſci poſt mortē ↄflnētes nō ſecus ac ſi publicū pentē luxere: oī gnē honoris funeri ſuo adhibito.

¶ Cometes ſtella hoc eodē āno ī celo viſus ē, ꝓ quo multa ac varia alia apparuere ꝓdigia atqʒ terremotus
magni fuerūt quibus multe vrbes concuſſe ſunt: ac deinde multa mala ſubſecuta ſunt.

Silueſter eius noīs ſecūdus papa natiōe Gallicus Gilbertuſ ātea vocatus hoc āno Gregorio
pōtifici ſurrogatus ſedit ānis.4. mēſe.1. ⁊ diebus.8. Hic malis artibus pōtificatū obtinuit: eo Pap.149
6196 ꝙ ab adoleſcētia cū monachus eēt relicto mōaſterio ſe totū diabolo obtulit mō qō optabat ob
tinere poſſet. ⁊ iō vt bonarū artiū operā daret p̄mo ad hiſpali hiſpāie vrbē acceſſit: vbi cuʒ do
ctrine admodū cupidus eēt ea in re tantū ꝓfecit: vt breui optimus doctor euaſerit: ⁊ Othoneʒ 997
Auguſtuʒ atqʒ Rubertū regē: ac alios inſignes p̄claroſqʒ viros habuerit diſcipulos: quorum
ope p̄mo remēſis: deinde Rauenatis archiep̄s fuerit factus. poſtrēo Romāus pōtifex adiuuāte diabolo
fuerit cōſtitutus: hac tamē lege vt poſt eius obitū totus illius in aīa ⁊ corpe eēt: cuius fraudibuſ tantā ade
ptus erat dignitatē. Poſt hoc queſiuit Gilbertus a diabolo q̄diu ī pōtificatu victurus eēt: Reſpondit: ꝙ
diu īnqt in hieruſalē nō celebrabis viues: Poſtrēo anno pōtificatus ſui quarto dū quadrageſimali tēpore
in baſilica ſancte crucis in hieruſalē Rome ſacrificaret fato ſe moriturū ſtatī cognouit. vn̄ penitētia ductuſ
errorē ſuū corā populo cōfeſſus ē. Rogauitqʒ oēs vt corpus ſuū diabolicis artibus ſeductū mēbrati detrū-
carent: diſiectumqʒ ac laceratū ſuꝑ currū imponerēt: ⁊ eo loci ſepelirēt quo ſpōte ab eqs foret vectum. Fe
runt itaqʒ dei nutu vt ſcelerati diſcāt apud deū venie locū ſibi relictū eē (mō in vita penituerint) equos ip-
ſos ſponte ad lateranenſem eccleſiam perueniſſe: ibiqʒ ſepultum fuiſſe.

IOannes eius noīs.18. papa: cuius cognomen ⁊ patria ignorat̄ poſt Silueſtruʒ pontificem ſe
dit mēſi.5. de quo propter pōtificatus breuitatē nil geſtū memoria dignū habetur (niſi vt aiunt)
ꝙ cōmemorationem oīum defunctorum poſt feſtum omniū ſanctorum ab Odone Cluniacen Pap.150
6200 ſi abbate in Burgūdia iamdiu inſtitutum ab vniuerſa eccleſia obſeruandam approbauit.
IOannes autem decimuſnonus papa patria Ro. predicto Joanni pontifici ſuffectus ſedit an- 1001
nis.4. ⁊ menſibus quattuor: Qui pontificatu ſuſcepto ad ociū conuerſus: ⁊ ipſe nil mēoria di-
gnum geſſit. Sepultuſ autem fuit in baſilica beati petri. ⁊ poſt ceſſauit ſedes dies.19. Pap.151

¶ Malateſtarum principum procurſus.

¶ Malateſtarum autē vetuſtiſſima ⁊ regia Flaminee prouincie familia his tēporibus ex Germania in ita
liam veniens plurimo adiutorio contra tyrannos Romano imperio fuit: ob cuius beneficia atqʒ ſeruitia
Otho tertius Ceſar Arriminum vrbem eidem conceſſit: ⁊ multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam 1003
extulit: Hi nanqʒ a Germanis originem ducentes: ex illis fuerunt Theutonicis malateſtis: qui Flami-
nee prouincie partem ab ipſo Ceſare Othone deſidentem occuparunt: ⁊ Ceſene vrbi in primis frenum
impoſuerunt: propter quod ⁊ concedente Auguſto Arrimino ac multis alijs locis potiri meruerunt: que
quidem clariſſima ⁊ regia familia poſtmodum in ſuos creſcens ortus quante ſemper maieſtatis: quante-
qʒ glorie Jtalis noſtris fuerit: multis equidē ⁊ admirandis teſtimonijs digноſci ⁊ videri pōt: Cū ī ea mul
ti clariſſimi p̄ncipes: fortiſſimiqʒ impatores: ac grauiſſimi doctiſſimi quoqʒ ſenatores emerſerūt. Hinc ⁊
enim (vt reliquos omittā) primū Maſtinus Pandulphus ⁊ Galeotus p̄ncipes oī virtutuʒ genere ornati
emerſere. Et ea Galeoto eodē orti ſunt Carolus ⁊ Pādulphus ſ̄s malateſta: q ābo inter etatis ſue princi
pes p̄marij fuerūt hiti: Nā Galeotus eoꝝ pr̄ aī v̄tute p̄ſtātiſſimus fuit: eccl̄ieqʒ Romāe obſequētiſſimus
ac ↄ̄ Carolū eius noīs.4. impatorē tp̄e Innocētij ſexti acerrimuſ fuit d̄ſenſor. Quāobrē idē Innocētius

pontifex eundez vicarium ſuum perpetuū atqʒ eius ſucceſſoreſ in Arriminēſi confirmauit vrbe. Carolus vero eius filiuſ vir bellice art[?] pitiſſimus fuit ⁊. M. Catōi Romano ſimillimus cuius innūera magnifice geſta apud Florētinos venetoſqʒ ſcripta teſtant̄. Pādulphus inſuper eius frater fuit vir prudentia clarus armis clarior auctoritate ꝓclariſſimus: q ⁊ ip̄e poſt multa apud mediolanēſiū p̄mū ducē fortiſſime geſta Brixiā ēt ac deinde Bergomuz clariſſimas Lūbardie vrbes in ſuā redegit poteſtatē: eaſqʒ ciuitates ſua liberalitate ⁊ munificētia clariſſimis edibus ac ſacellis exornauit. Malateſta vero tertius frater eiſdez fratribus nulla rōne virtute inferior fuit. Eiſdem quoqʒ ſucceſſit ſextus Robertus Malateſta: quē integra fides: p̄cipua religio: incredibilis feruor ac morū oīum compoſitio beatū ac miraculis clarum effecit.

¶ Baptiſta femina tanꝙ ſingulare monile ⁊ p̄cioſiſſima gēma hinc etiā emicuit matrona certe pudiciſſima ⁊ multarū v̄tutū p̄clariſſima que doctrīa ingenioqʒ ac eloquētia nemini ceſſit: Ob cuius uirtutē ⁊ clariſſimā doctrinā eruditiſſimi etiā oratores: vtpote Leonardus ⁊ Carolus Aretini ⁊ ceteri ſui tēporis viri doctiſſimi tractatus multos eidem dedicarunt.

¶ Sigiſmundus Malateſta hinc ēt emerſit q a patrijs moribus aliꝗntulū degenerans Romane eccleſie rebellis ⁊ infenſus fuit: ꝓpter qd̄ ⁊ Pius pōtifex maximus: ac eius ſucceſſor Paulus ſecūdus oīa p̄ter Ariminū circūquaqʒ ſpacio triū milliū paſſuum eidē abſtulit. Supiori aūt āno q fuit. 1482. defecit p̄ſtantiſſimus ⁊ in armis magnificus Robertus Malateſta eiuſdem Sigiſmundi ex pellice filius: qui aī cōſtantia ⁊ corporis robore: vt infra loco ſuo dicemus: inſignis plurimum fuit.

Pap 152. Ergius eius nois. 4. papa poſt Ioanē p̄dictū pōtificem ſuffectus ſedit ānis duobus ⁊ mēſi.
ſex: Hic natiōe Ro. patre Martino ortus fuit: Vir ſanctiſſime vite grateqʒ conuerſationis:
cuius tāta fuit prudētia: vt toto ſuo pōtificatu nil cōmiſſū ſit quod merito rep̄hendi poſſit. in
1004 deū enim oēm mentē cōuertēs: quod certe facere deberēt oēs pontifices: oīa bn̄ ⁊ integre gubernabat: Cuius q̄dē cōſilio oēs Italie p̄ncipes federe cōpoſito e Sicilia Sarracenos pellē cōſtituerūt. Unde ⁊ Gulielmus magni Tācredi Normādie ducis filius adiuuātibus Capano ⁊ Salernitāo p̄ncipibuſ illos e Sicilia breui tp̄is ſpacio expulit. Hiſ geſtis cū Italia ⁊ totius fere terrarū orbis fame ac peſte laboraret: Sergius vir ſanctiſſimus vita exceſſit: ⁊ in petri templo ſepultus eſt: Quo mortuo ſedes vacauit dies octo. 6203

Henricus primus Enricus eius nois p̄mus quartus Germanorū impator hoc āno Othone mortuo nō p ſucceſſionē: ſed ab electoribus p̄dictis Ceſar ⁊ Auguſtus electus impauit ānis decē ⁊ nouē ⁊ mēſi. 5. Hūc p̄mū Bauarie ducē fuiſſe cōſtat: virū vtiqʒ optimū atqʒ ſciſſimū: vxoremqʒ habuiſſe: que nequaꝗ mariti laudibus ⁊ pietate religiōeqʒ ac hūanitate cederet. Hic itaqʒ ſm̄ Gregorij 6203
1004 pōtificis p̄dicti inſtitutionē Ceſar ⁊ Auguſtus creatus aliꝗdiu i gallijs occupatus ſuū in Italia diſtulit aduentū. Cōpoſitiſqʒ ibidē rebus cōſeſti Romā venit: ⁊ impij coronā a Benedicto octauo accepit: Acceptaqʒ corona ſtati in Capuā a Sarracenis occupatā mouit: quoſ ēt repētino impetu idē expulit: ac Bubagnanū grecorū ducē q Mauris faueret acerrimo bello adeo pſecutus ē: vt eū quoqʒ Apulie finibus eiecerit. Ita aūt caſte hic ac ſancte cū vxore Simegūda vixit: vt vterqʒ in morte miraculis claruerit multis. Nā nil i vita p̄termiſerint qd̄ ad honorē dei ptinē ſecernerēt. Deniqʒ cū poſt multa bella in Boemia Germāia Italiaqʒ ſtrēnue geſta deo ſoli ſeruire vellet Bambergēſem fundauit epiſcopatum ⁊ ſorore Stephano Ungarie regi matrimonio collocata migrauit ad dominum magno de ſe apud omneſ relicto deſiderio: Qui ⁊ poſt mortem etiam multis claruit miraculis.

¶ Gulielmus Normanus cognomēto Ferrabach magni Tancredi filius Calabrie ⁊ Apulie comes hoc āno cū multis ānis ibidē regnaſſet diē obijt: Hic p̄mū cū Romādiolā ⁊ Ethrurie ptēʒ ab Tācredo patre milite generoſiſſimo occupatā poſſideret audiēs Sarracenos Calabriā ⁊ Apuliā puincias (vt dictuʒ eſt) p̄mere inuitatus a Michaele Cathalaico impatore ꝯſtātinopolitāo vna cū Capuano ⁊ Salernitano p̄ncipibus ⁊ Malochio q ꝓ impatore ip̄as gubernabat puicias: expeditionē p̄mū in Siciliā ſumpſit pactiōe cū impatore ip̄o adhibita: vt quadrifariā oīa capta diuidēnt̄. Profectus itaqʒ Gulielmus cū p̄dictis ducibus fugauit ſarracenos: qbus pulſis Sicilia oīo potitus ē: Sed Malochiuſ impatoris p̄fectus predā inequaliter diuidēs Siciliā ꝓ impatore ſuo retinuit: ⁊ Gulielmi indignationē in ſe plurimū concitauit: diſſimulauit tamē Gulielmus iniuriā illā vſqʒ ad tp̄s: Pauloqʒ poſt traductis Gulielmus in Italiā copijs ſuis in Apuliā vēit: ⁊ magnā illiuſ ptē ſibi ſubegit. Qui vt ſedē hr̄et in qua ſuorū mulieres ac pueros: necnon ⁊ ipedimēta oīa tuta ſeruaret. Melphin vrbē arduo ⁊ natura cōmunito loco edificauit: Quo audito Michael impator ſtatī magnis ꝑ legatos ſuos ex grecia Siciliaqʒ ac Italia cōgregatis exercitibuſ i Gulielmū hunc ⁊ Normanos ſuos duci curauit: cōmiſſoqʒ ingēti prelio apud Oliuentem Apulie oppidum Gulielmus cum ſuis ſuperior victorqʒ euaſit: ac ſic Apulie dominatum accepit.

¶ Tancredus autē Normanus: vt ſupra dictū ē p̄dcō Gulielmo pr̄ fuit: vir generoſi aī q apud Normādiā galliarū puinciam duodecim ex duabus vxoribus genuit filios: vbi cū eorū ſumptibus pōdere p̄meretur nouas querere ſedes cōſtituit: fortunamqʒ meliorē ⁊ opes meliores alio in loco viribus ⁊ ingenio ſibi facere cōfiſus. Deſerta itaqʒ Normandia is Italiam p̄mū perueniens in Romandiola ſubſtitit: eoqʒ in loco conſiſtens filijs ſui tanta ⁊ talia contra Salernitanum ⁊ alios Italie principes geſſere facinora vt eos viros fortes preſtantiſſimoqʒ ſuo malo ſenſerint omnes.

¶ Drogo ſeu Drogus aũt Gulielmi ꝑdicti frater: ſiue vt alijs placet filius hoc eodẽ ãno ipſi Galieno i apu 1006
lie comitatu ſucceſſit: cõtra quẽ impator grecus quedã noie Melẽ ducẽ cũ exercitu multo miſit q in Dro-
gonẽ iſtũ impetu fcõ pene ipſꝫ expulit. Sed ſtati exercitu iſtaurato ſupatis grecis aiſſa recupauit. Quibus
geſtis cũ ſeptẽ annis in eo comitatu regnaſſet moriens Gothifredũ habuit ſucceſſorem.

Benedictus eius nois. 8. papa Sergio põtifici hoc ãno ſurrogatus ſedit ãnis. xi. mẽ. xi. natione gp
pe Tuſculanus pr̃e Gregorio fuit: Qui oibus i rebus Henrici ceſaris defenſiõe vtebať: Sꝫ eo de- Pap. 153.
functo e ſede pulſus: Verũ inita poſtea cũ inimicis cõcordia: pulſoqꝫ adulterio põtifice in vrbẽ cũ
6206 dignitate regreſſus ẽ: Nec multo poſt moriť: ⁊ in baſilica petri ſepelit. Petrus autẽ Damianus doctor de 1007
iſto Bñdicto refert epm quedã vidiſſe die quadã in ſolitudine hũc Bñdictũ papã equo nigro inſedentẽꝫ
eũqꝫ interrogaſſe qd cauſe hoc eẽt cur mortuus nigro veheret equo: Reſpondiſſe dixit: Grauiter inquit
torqueor: Quibus dictis Benedictũ hoiem rogaſſe vt pecunias quas ipſe occultauerat ſuo noie paupibus
erogaret: Naꝫ que antea elemoſynarũ noie date fuerant nihil ei profuiſſe: quia ex rapinis fuerant: Fecit
mandatũ epiſcopus ſtatimqꝫ epiſcopatu ſe abdicans monaſticam vitam complexus eſt.

¶ Otho vrſinellus vigeſimuſoctauus Venetoꝝ dux hoc ãno in demortui petri germãi loco ſuffectus du-
cauit ãnis. 19. Vir qdẽ a puero magnanimus atqꝫ eloquẽtiſſimus: ob cuius eloquẽtiã ac magnanimitatẽ 1010
ꝑter morẽ ãno etatis ſue. 18. dux ⁊ pnceps cõſtitutus fuit: Cuius ꝟtute ⁊ induſtria ferũt ſarracenos Barũ
Apulie oppidũ obſidẽtes ad vnũ vſqꝫ interfectos fuiſſe: ꝓ qua re oppidũ obſidiõe ⁊ pſſura fuit liberatũ:
Quo qdẽ bello optie cõfecto cũ ſtatuiſſet hieroſolyme laborãti ꝯ Turcos auxilio eẽ hadrieſes hoſtes euꝫ
deturbauere: Quãobrẽ indignatus Otho oẽm vim exercitus ſui i eos ꝟtit: atqꝫ eos apud Laurettũ tanta
clade pdomuit: vt dies ille vltimus ciuitati viſus fuerit. vñ nec poſtea hadrienſes ãplius finitimis bellum
inferre auſi ſunt: Hic ẽt ex ſenatuſcõſulto Gradũ ciuitatẽ a Pepo Aquileienſi patriarcha nuprime dolo
captã ⁊ deſtructã inſtaurauit: ⁊ alia bñficia vrbi cõtulit: Verũtñ ãno magiſtratus ſui ſextodecimo exigen
tibus forte demeritis ſuis, depoſitus apud Conſtantinopolim exilio perpetuo damnatus eſt.

¶ Prodigia multa.

¶ Luna hoc ãno in ſanguineꝫ ꝟſa viſa ẽ: ⁊ terremotus fuit magnus. Inſup ⁊ facula ardẽs iſtar turris cum
magno fragore e celo decidit: Mare quoqꝫ littus ſuũ egrediẽs ꝯplurias ſubmerſit vrbes: Quibus malis 1012
cõfeſti i italia maxĩe ⁊ i toto ferme terrarũ orbe valida fames ẽ ſubſecuta: Pauloqꝫ poſt i italia tãta peſte la
boratũ ẽ vt plures mortui ꝙ ſupſtites hrent: quam quidẽ calamitatem in Lothoringia galliarum prouin
cia fons ſaluberrime aque tum in ſanguinem verſus: futuram indicauit.

¶ Hieruſalẽ ciuitas ſcã hoc ãno a turcis ſarraceniſqꝫ: direpto dñi ſepulchro turpiſſime capiť ⁊ vaſtať: q ẽt
tẽplũ mõtis Syon ⁊ Bethleẽ capiẽtes ⁊ violãtes ſpurcitiqꝫ Mahumetee dedicauere: Cũqꝫ ita p qttuor 1015
⁊ trigita ãnos iſecta ſtetiſſent poſtmoduꝫ ãno ſalutis nr̃e milleſimo quadrageſimono Conſtantinopolita-
nus imperator Leone nono pontifice Romano procurante obtinuit: ⁊ inter cetera ſua impenſa id ſanctiſ
ſimum domini ſepulchrum diruptum reſtitui fecit.

¶ Gilla Vngarie regina matrona ſiquidem ſanctiſſima Henrici predicti ceſaris ſoror ⁊ Stephani panonũ
regis vxor de qua nuper diximus his tẽporibus in precio exiſtẽs adiuuante Alberto pragenſi epiſcopo ꝑ
mo Stephanum regem virum ſuum poſtmodum omnes regni ſui populos cõuertit: ⁊ Chriſti fidei ſub
iugauit. Erat enim regina hec: vt eius preclara teſtatur hiſtoria: pietate: innocẽtia: benignitate: religione:
gratia atqꝫ hoſpitalitate adeo inſignis: vt in toto orbe ei non inueniretur conſimilis: ac poſt mortem cum
crebris claruerit miraculis inter ſanctas fuit relata.

Conradus primus natione Sueuus quintus Germanorũ imperator hoc anno biennio poſt
Henrici mortẽ poſt multã contẽſionem legitimis omniũ ſuffragijs imperator ⁊ auguſtus cre Cõradus
atus imperauit iterregno ſupputato ãnis triginta: Vir certe in re militari admoduꝫ preſtãs
Qui ⁊ apud Henricum predictũ imperatorẽ diu militie dux fuit: cũ quo etiã multa bella ſtrẽ 1021
6220 nue geſſit: q vbi magiſtratũ iniuit coactis propere in vnũ copijs in Italiam mox deſcendit: ⁊
in Helyprandũ mediolanẽſium principẽ duxit: eo ꝙ Mediolanũ ⁊ multas Lombardie ci-
uitates ab impio diſcedere procurauerat: Veniens itaqꝫ cum valido exercitu Conradus hic Mediola-
nũ ꝑmuꝫ obſedit: ⁊ ſuburbia oĩa incẽdit eo aĩo vt vrbẽ quoqꝫ vniuerſam ſibi rebellẽ igne cõcremaret: Sꝫ
virtute ⁊ magnanimitate helyprãdi: necnõ ⁊ hortatu colonienſis epiſcopi id ei ſuadẽtis obſidionem ſoluit
ac inde receſſit: cũ ille intra miſſarũ ſolennia beatum Ambroſium vrbẽ ⁊ populos tuentẽ vidiſſet. Romã
deinde profectus: a Joanne pontifice Romano imperij corona coronatus eſt: Qua accepta inde recedẽs
in Sclauos vngaroſqꝫ ſtatim ducit atqꝫ eos breui perdomuit: Quibus feliciſſime geſtis nonnullas ⁊ qui
dem putiles tulit leges: Inter quas hec vna fuit: Vt q uicunqꝫ princeps pacem infringere tentaſſet: capi-
tis pena plecteretur: Hac ratione motus Lapoldum quendam Germanie comitem acerrime perſecutus
eſt ꝙ ab eo turbandi ocij ⁊ quietis initium ortum fuerat qui ſibi cauens cum vxore ⁊ liberis in ſolitudinẽ
confugit vbi ⁊ diu pre timore incognitus delituit. Nũcios preterea miſit q Grecis ⁊ Normanis inter ſe dẽ
regno apulie concertantibus ab armis diſcedere imperarent. Romanis quoqꝫ excidium interminatus
eſt: ſi diutius quemadmoduꝫ ceperant põtifices Ro. ſeditionibus vexarent: Quo autem tandem mortis
genere Conradus hic vel vbi obijerit nõ inueni.

Pap.154. IOannes eius noīs.20.papa Bn̄dicto pōtifici hoc āno ſuffectus ſedit annis nouem ⁊ die-
bus nouem. Hic patria Romanus patre Gregorio portuenſi epiſcopo natus nullis initia-
1022. tus ſacramentis pontificium munus ſuſcepit: Quem poſtea Romani ſeditionibus ⁊ aper- 6221
tis prelijs plurimum vexauere: Sed Conradi ceſaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit.
Cuius quidem vita mirifice ab omnibus laudata fuit: Eoqꝫ mortuo ſedes Romana vaca
uit dies octo.

Mediolanēſium principum initium.

Helyprādus qdā Facij Anglerie Comarchi filius: hoc āno p̄re ip̄o humanis rebus exēpto: ⁊ totius ſe
natus populiqꝫ cōſenſu Mediolanēſiū regni habenas ſuſcipiēs regnauit ānis.32. Uir qdē cō ꝯſilio atqꝫ
1023 ꝟtute īſignitus vt ī toto ciſalpie gallie imo italie orbe eidē par nō reꝑiret̄: Qui cū maxie ī ſingulari oblecta
retur certamie fortiſſimos ēt ꝓpugnatores ſepenūero deuincebat: Quē cū Cōradus auguſtus poſt mul-
ta facinora ab eo ſtrēnue geſta aliquādo ītuituſ fuiſſet: Ip̄m ingenio dexteraqꝫ plurimū valere adiudica-
uit: ⁊ a Stephano panonū rege aliqn̄ interrogatus: qualē fore Helyprādū mediolanēſem putaret: Uellē
īngt tā ferax ſcia rei militaris ⁊ ꝟtute corpis ſeculū hr̄emus: vt aliquoſ Helyprādo nō ex iīuria p̄ferr̄ poſ
ſemus. Hic igitur Helyprādus: vt ex qbuſdā fert̄ hiſtorijs cū Mediolano multiſqꝫ lōbardie vrbibus im
peraret: ac tū rei militaris ſcia: tūqꝫ regni magnitudie alijs p̄ferret̄: effecit (vt ita dixeri) vt totius orbis re
ges in ſe vno oculos cōijcerēt: ꝓpter qd̄ ⁊ Cōradus ceſar eidē bellū īplacabile indixit: eo ꝙ vrbē ab impij
obediētia alieāuerit: ⁊ ꝓpterea oēs cōfines regulos cōtra eū ꝯcitauit: Ueniēs itaqꝫ Cōradus cū exercitu
Mediolanuꝫ poſtꝙ vrbē diu obſediſſet tandē Baueriū quēdam theutonicū neceſſarium ſuum mire ma
gnitudinis ⁊ fortitudis virū: quē quaſi Achillem aut Hectorē oēs Helyprādi copias profligaturū ſpera-
ret: ꝯ eundē Helyprādū ex Alemania accerſiuit: Cū hoc viro vaſtiſſimo tandē Helyprandus cōi decreto
ſingulari certamine extra Mediolanū certamen aſſumpſit: quē ⁊ poſt lōga vtraqꝫ certamina helypran-
dus hic ꝑ medias pectoris crates pforauit: quo quidē vulnere cū ex equo decidiſſet helyprandus cōfeſtiꝫ
ip̄m ruentē intercepit: ac ꝓprio gladio ip̄m iugulauit: poſt cuius ruinā Conradus impator mox die ſecū
da triſtis factus cū lachrymis e mediolanēſiū finibus cū oī exercitu abſceſſit. Solutaqꝫ vrbis obſidione:
helyprādus cōtra cōfines regulos quos cū Cōrado ceſare cōtra eū conſenſiſſe cōſtabat: arma cōmouit:
ſed oibus veniā petētibus: ip̄e (vt erat aīo magnus) benigne ſuſcepit: ⁊ deinceps cū ingenti gloria in pace
geuit. Tandē vero Cōrado ceſare mortuo cū helyprādus cōtra Henricū impatorē eius ſucceſſorē in ger-
maniā ꝓfecturus eſſet febribus agitatus vita exceſſit: Quo mortuo cum maximis oīum lachrymiſ huma
tus eſt: ⁊ patrie pater appellatus eſt: quem matres vt cum moris erat per annum planxerunt.

Uicecomitum Anglerie genealogia.

Helyprandus itaqꝫ p̄dictus Anglerie comes ⁊ Mediolani p̄nceps: vt diximus Faciuꝫ habuit patrem anglerie Comarchū: Cui Facio: ſicut Mediolanēſiū teſtant̄ chronice pater fuit Oppiço vir bellice rei peritiſſimus: q ſub Othone primo feliciter militauit: Oppiçoni aūt pater fuit Atto totius Italie generalis impator: ⁊ huic pater Adibertus: q fuit Berēgarij: q fuit Hugōis: q fuit Guidōis: cuius innumera magnifice geſta apud clariſſimos comperiūtur ſcriptores: lꝫ ad māus noſtraſ nō peruenerint: hic ſatus a barnardo Anglerie Comarcho p̄rem habuit regē Deſideriū: Deſiderij autem pater Aſtulphus q fuit Rachis q fuit Peridei: qui fuit Galuagni Anglerie comitis. Hi omnes: ⁊ſi proſpere per ſe pugnauerint: tn̄ ab alienigenis multis cladibus afflicti etiā ab ip̄is ſuis anglerie comitibus fuerunt affecti.

Angleriam auteꝫ nunc caſtrum: olim ciuitatē fuiſſe conſtat: ⁊ a Mediolano longe miliario quadrageſimo in ripis vrbani laci in altis mōtibus ⁊ in preruptis rupibus magna ex parte inacceſſibilibus ſitam nemo dubitat: Quaꝫ qdem ciuitatē poſt Troianam cladem quidam Troianus princeps profugus nomine Angluſ condidit: ⁊ a ſe angleram nominauit: Eam ſiqdem populoſam ⁊ amplam fuiſſe: ex eius ruiniſ conijci poteſt: Quam cum gothi euertiſſent poſtea nunꝙ coaluit: De qua Stephanardus quidam chronicus his verſibus ait.

Angleria oppidum.

Anglerie vicine lacu munitur ⁊ arcis
Preſidium lugures hec quam tenuere coloni
Urbs antiqua fuit antiquis diruta bellis
Ipſa redacta ſolo pauco contenta colono
Nobilitatis habens priſce veſtigia ſeruat
Delubra que reficit prope menia ſparſa per agros
Hoſtibus eſt vllis vix expugnabile caſtrū. Eoqꝫ loci adhuc caſtellum in tumulo poſitū eſt: quod noſtris etiam temporibuſ Joannes comes Boromeus vir quidem clariſſimus: ⁊ multarum diuitiarum potētiſſimus ſumma cum diligentia cuſtodit: cui adhuc ſubeſt Burgum non ignobile.

¶ Anglerie aũt ipſius vrbis regeſ hi fuere primo Anglus ipſius cõditor: cui ſucceſſit Abida: deide phiſoch rex. poſt quẽ philus eius filius: q genuit Punecium regẽ: punecius aũt Elimach: elimach vero Albanicũ Albanicus Semebũdũ. Semebũdus ãt aliũ noĩe albanicũ: ſub quo Romulus vrbẽ Romaȝ condidit: poſt hũc albanicum ipſũ regnauit Aſcanius: quo tpe Numa Põpilius romanis imperauit. Aſcanius aũt genuit galeremundũ regẽ q thuſciaȝ ſuo adiecit impio: poſt quẽ Elimach ſ̃s: q regnare cepit inſubribus ꝛ etruſcis: q genuit Rachiȝ. Rachis ãt rex genuit beloneſũ: q multis armatus militibus tã ta virtute ꝯ hoſtes pugnauit: vt ad poſtremuȝ totius ferme italie regno potitus fuerit: quo mortuo ĩ regno eius filius nomine briginus ſucceſſit: qui genuit Bruniſedũ regẽ: qq̃ ꝛ aĩ virtute cõtra gallos romanoſq̃ cõgreſſus victor glorioſus euaſit. Bruniſedus ãt Falaranãdũ genuit. Falaranãdus vero Bridomariũ: ꝛ Bridomarius Luciũ genuit filiuȝ: quo quidẽ tpe Pompeius ꝛ Julius ceſar ciuile geſſere bellũ. Sub hoc ãt regiũ diadema anglerie ac mediolanẽſiũ ceſſauit. Ubertinus deinde ex anglerie familia ſurrexit vir viribus fortis qui ingẽteȝ draconẽ apud mediolanũ populo ſpectãte claua ſolus iterfecit: poſt quẽ quidã noĩe Maximus apud mediolanũ magiſtratũ ſuſcepit. Maximus aũt ipſe genuit Miloneȝ atletã illuſtreȝ: qui ſupra humanas vires feciſſe dicit̃: crotonenſi miloni perſimilis: qui tauꝝ in olympico certamine ictu nude dextere occidiſſe tradit̃: ꝛ ꝑ ſtadiũ in humeris ſine fatigatione portaſſe: totũ quo die illuȝ mactauerat comediſſe. nec vereor hunc eũdeȝ fuiſſe: de quo Ualerius de mortibus nõ vulgaribus meminit: qđ ꝛ gellius noſter noctiuȝ acticaꝝ li. xv. affirmat dicẽs ipſuȝ demũ exitũ habuiſſe miſerãdũ: poſt quẽ eius filius Rolãdus ſurrexit virtute ꝛ fortitudine patri equalis: nec ꝛ ipſe Rolãdo palatino inferior: qui apud anglerã oppidũ ſuam arcẽ pugnaciſſimã ſtruxit: ꝛ puteũ ꝓfundiſſimũ effodit: qui nũc vſq̃ rolãdi magni puteus nũcupat̃. poſt hunc mediolanenſes ꝛ anglerie comites ſubſtitere vſq̃ ad Gualuanũ anglerie ꝛ mediolani comitẽ: de quo in genealogia huiuſce familie paulo ante diximus.

¶ Petrus xxviiij. venetoꝝ dux ex gradenica gente familia nobili nat᷒ hoc anno bonis oĩuȝ ſuffragijs dux creatus ducauit ãnis. 4. de quo nil memoria dignũ habemus: niſi ꝙ quarto principatus ſui anno ſeditiõe ꝯ eũ orta magiſtratu deiectus fuit: atq̃ cõſtantinopoliȝ miſſus: ibideȝ in quodã monaſterio tanꝙ in carcere recluſus fuit. 1026

¶ Urſus aũt patriarcha trigeſimus dux hoc ãno petro predicto magiſtratu deiecto populo vniuerſo aſſentiẽte eidẽ dux ſubrogatus ducauit ãno vno: Qui magiſtratu ſuſcepto ſtatiȝ tumultus ꝛ ſeditiones in vrbe cõpeſcuit: ꝛ multa digna laude in re pu. egregie ꝯfecit. verũtamẽ cũ ſciret nemineȝ poſſe duobus dñis ſeruire vrgẽte conſcientia poſt annũ ꝯgregauit populũ: ꝛ vniuerſo aſtãte cetu magiſtratu ſpõte ſe ſe abdicauit. 1030

¶ Henricus francoꝝ rex ſuperioris Roberti regis filius: qui hugonis magni hoc eodẽ anno poſt patrẽ frãcis regnare cepit: ꝛ regnauit annis. 30. De iſto aũt nil memoria dignũ habetur.

¶ Dñicus urſeolus primuſ ſupra vigeſimũ venetiaꝝ dux hoc ãno patriarcha predicto magiſtratu ſe abdicãte adeo ducatus dignitatẽ queſiuit: vt nil ambitione aut fraude ad id optinẽdũ pretermiſerit qđ ad eãdem rẽ conſequendã pertinere arbitrabatur. vnde ꝛ his artibus etiaȝ ꝑ arma ducatũ obtinuit: eoq̃ modo dux cõſtitutus tumultuãte populo. 3. die timore ꝑteritus rauenaȝ ꝯfugit: vbi paulo poſt morbo contracto vitaȝ lugubrem finiuit. 1031

¶ Dñicus aũt gradenicho. 32. venetoꝝ dux eo ipſo anno quaſi euoluto Urſeolo predicto vrbe: ꝛ dignitate pulſo bonoꝝ oĩum ſuffragijs dux et princeps creatus ducauit ãnis. x. ꝛ mẽ. 4. hic cũ ſuſceptus fuiſſet dux ſenex admodũ ꝛ fere decrepitus: erat princeps tamen grauis: ac ingenti ſapia illuſtratus: Qui magiſtratu ſuſcepto oĩum cõſenſu magnã ſynodũ in vrbe cõgregauit. In qua quidẽ cõſtituit ne qs deinceps dux ſibi conſortẽ aut ſucceſſoreȝ facere preſumeret: aut fieri permitteret. Uidebat. n. veteranus ac ſapientiſſimus hic princeps iã vnũquẽq̃ factioſum ꝛ prepotentem eo deueniſſe vt corruptis ſuffragijs tãtã dignitateȝ in ſenatu obtinere velle. Tãdẽ bona ſenectute defunctus ĩ Zacharie monaſterio ſepellitur.

Benedictus eius noĩs. 9. papa natione Tuſculanus pre albrico bñdicti octaui nepos hoc anno Joãni pontifici ſuffectus ſedit ãnis. x. meñ. 4. diebus. 9. Hunc Ro. tanꝙ ignauũ ꝛ nullius ꝓbcij viꝝ deiecerũt: eiuſq̃ loco Joãnẽ Sabinũ epm ꝯſtituerũt ꝛ Silueſtrũ tertiũ appellauerunt. Papa. 155.
6231 Quo poſt. 49. dies pulſo Benedictus denuo reſtituitur. Js aũt poſt mẽſeȝ ꝛ dies. 21. cũ cerneret ſe iteꝝ eadẽ diſcrimina ſubituꝝ Joãni archidiacono ſancti Joãnis ad portã latinã q poſtea Gregorius ſextus eſt appellatus pontificũ munus vel vẽdidit vel ꝑmiſit. Hãc obrẽ benedictus merito ab oĩbus eſt accuſatus ꝛ diuino iudicio dãnatus. Naȝ poſt mortẽ eius cuidã benedictus ipſe monſtruoſus apparuit: a quo interrogatus cur tã horrendus ꝛ deformis videretur. Quia: inquit vita ſine lege ratioueq̃ vixit. Jdeo volente deo ac beato petro apoſtolo: cuius ſedẽ oĩbus probris infeci: imago mea pluſ feritatis ꝛ beſtialitatis habere videtur ꝙ humanitatis. 1032

¶ Haimericus vngaroꝝ rex Stephani regis ex gallia vxore filius his tpibus cũ aliquãdiu poſt preȝ regnaſſet adhuc vna cũ ſponſa vxore ſua virgo exiſtens migrauit ad dñm. Qui poſtmodũ propter eius frequẽtia miracula ſanctus ab omnibus exiſtimatus eſt.

¶ Gerardus patricius venetus panonũ eps vir vtiq̃ bonus atq̃ doctiſſimus hiſdẽ ẽt tpibus martyriũ ab hoſtibus xpiane religionis egſſimo ꝓtulit aĩo. Nã ipſuȝ ſciſſimũ pontificẽ ĩcreduli capientes ad currũ quendã ligauerũt ꝛ in monte altoiſſim educẽtes ĩ preceps dederũt ꝛ turpiter laceratũ interfecerũt.

¶ Rodulphus vltimus burgūdionū rex hoc āno cū ānis multis regnaſſet ⁊ plīmas ſuoꝝ ſeditiōes cōpreſſiſ
ſꝫ nec getem in regno nanciſci poſſet Conradi fidei confiſus ſe ⁊ burgundionum regnum eidēꝫ ſubdidit.
1304 Quod quidem regnuꝫ cū imperator regēdū accepiſſet illū in prouinciaꝫ redegit: ⁊ deinceps longo tempo-
re burgundia non regnū: ſed imperialis ꝓuincia dicta eſt.
¶ Andreas autem ſtephani panonū regis frater filius cum aliquot annis regnaſſet hoc anno iam ſenio confe
1038 ctus Bebla eius fratre aſſentiēte Saloneꝫ filiū more dauid regis regeꝫ fecit ⁊ aliq̄diu viuēte adhuc patre re
gnauit: ſed patre ipſo andrea defuncto ſalon a Ladiſlao beble filio pulſus ē: quē tñ ipatori regnū reſtituit.
¶ Comitus alias ciuitus qdaꝫ angloꝝ rex cū diu in anglia regnaſſet: ⁊ diuina opa eo in regno geſſiſſet hoc
anno voti ⁊ religionis grā Romā venit: vbi cū voti ſui cōpos effectus eſſꝫ: ſtatim a ſummo pōtifice multiſ
donatus muneribus in patriā rediit: ⁊ filiā ſuā henrico Conradi filio in matrimonium locauit: qua loca-
ta mortem obiit. ¶ Viri doctrinis excellentes.
¶ Campanus celeberrimus doctor ⁊ maximus aſtronomus hac tēpeſtate i ꝓcio exiſtens nō nulla accura-
tiſſime ſcribit: atqꝫ errorē aliq̄tulū in ptholemei magni aſtronomi calculatione adinuenit: vꝫ quo ad lune:
⁊ ſtellaꝝ motum: ac etiam in nonnullis aliis.
¶ Guido qdā celeberrimi nōis muſicus pria ethruſcus ex ciuitate Arretio natus: ⁊ ipſe per hoc tēpus plu-
rimū claruit: ⁊ canendi modū i ſacris vꝫ per flexuras ⁊ digitoꝝ notas dinumerādo melluſculū reddidit. 6238
Henricus ſecundus. HEnricus eius nōis frater Cōradi predicti ceſaris filius: ſiue vt aliis placet gener ſextus germano-
ruꝫ impator poſt patrē ceſar ⁊ auguſtus ab electoribus factus imperauit annis. xvii. q imperio
aſſumpto magnū cōparans exercitū ſtatim aduerſuſ Oldericū boemoꝝ regē dubio marte dim
pugnauit. Sed altero anno certamine repetito oldericū prelio ſuperauit: ⁊ cepit: quē ſibi tribu-
1039 tariū factum incolumē dimiſit. Mouens deinde i vngaros inter ſe de regno diſſidētes Salonē
a Ladiſlao pulſuꝫ i regnū reſtituit. Poſtmodū cū apud Romā multi ꝓ pontificatu ɔtēderēt cū
magno comitatu ad cōponēdā pacē Romā venit: vbi ſynodo ɔgregata Bñdictū. 9. Silueſtrū. 3. ⁊ Grego
riū. 6. pontificatu ſe abdicare coegit: ⁊ ſidegeꝝ bābergenſeꝫ epm: q clemens frater dictus eſt creauit pontifi-
ceꝫ: a quo ēt mox impii coronā accipere voluit. Quo facto Romanos i vba ſua iurare cōpulit: vt de cetero
pontificū electioni ſe nequaq̄ interfuturos niſi de mādato impatoris id facere cogerentur: Depoſitis hoc
modo rebus capuam proficiſcens multos milites ſecuꝫ aduexit: qui ſaracenis regioni infeſtis reſiſterent:
Atqꝫ inde i germaniā regreſſus ibidē tēplū celeberrimū i honorē btī georgii martyris bābergi ɔdidit. Qō
Cū cuperet i chatedralē ecclīaꝫ ɔſecrari ānuēte Bñdicto octauo pōtifice maxio ſingulis ānis ipaꝫ eccleſiā
daturā Ro. pontifici cētū argēti marchas cū vno equo falerato repromiſit. Qd qdē donū Leo nonus po-
ſtea ab impatore accipiēſ ipſi bambergēſi eccleſie tributū remiſit: Vincentius aūt gallus ⁊ Martinus ſcrip
tores de huius henrici ortu miraculoſo diuinaqꝫ ꝓmotione hiſtoriā admiratione dignā cōpoſuere: quā ſi
credimus mirabilis profecto deus in omnibus operibus ſuis.
Papa: 156 SYlueſter eius nōis. 3. papa natione Ro. pre Laurētio i locū bñdicti expulſi ſubrogatus nō niſi
ſex ⁊. 50. diebus ſedit: q2 poſt id tpus bñdictus ſuoꝝ factiōe reſtitutus fuit. Eo. n. tūc pontifi-
catū venierat: vt q plus largitionibus ⁊ ambitione valeret: is tantūmodo gradū obtineret. hic
cū primū Sabinus cardinalis eēt ſuis largitionibus ɔ bñdictū papā pontifex creatus fuit: ſed
qa non ꝑ hoſtiū in ouile ouiū intrauerat. Ideo ut fur ⁊ latro merito pulſus eſt: ⁊ bñdictus de-
nuo reſtitutus: Ac ſic oīa in tumultu exiſtētia mō vnū mō aliū Romani appetebāt.
GRegorius. 6. papa ſedit i ſciſmate ānis duobus ⁊ men. 3. Hic āt in eccleſia ſci Ioānis ad portā
latinā archidiaconus exiſtens pōtificatū (vt dictum eſt) a bñdicto. 9. accepit: Quā obrē henri-
Pap. 157. cus ceſar habita ſynodo ⁊ bñdictū pdictū: ſilueſtrūqꝫ. 3. ac hunc Gregoriū abdicare ſe pontifi 6239
catu coegit: ⁊ Clemēteꝫ ſm pontificeꝫ creauit. Hūc tñ nōnulli viꝝ optimuꝫ ⁊ bñ de eccleſia dei
1040 merituꝫ fuiſſe dicūt: cū ſedē apoſtolicā labefactatā ſua virtute: atqꝫ magnitudie reſtituerit. Qz
latrones hinc inde debacchantes e medio ſuſtulit: ⁊ eccleſie ditionē recuperauit prius tñ inter
dictis ⁊ execrationibus admōitos: poſt vi ⁊ armis domitos: Hāc obrē a multis homicida ⁊ ſanguinis hu-
mani effuſor appetētiſſimus hitus ē: necnō ⁊ a cardinalibus oībus facinoroſus pdicatus: pp qd i egritudi
ne conſtitus qua ⁊ mortuus eſt. Gregorius ipſe cardinales oēs ad ſe vocauit: oſqꝫ vbis ⁊ rationibus caſti
gans id ſe iuſte ⁊ caritatiue feciſſe rettulit q ipſi liuore iniquitatis ⁊ crudelitatis feciſſe ꝑhēdebāt. Et vt
me verū dixiſſe ſcire poſſitis: inquit: cum mortuus fuero corpus meuꝫ ante fores eccleſie ſiſtitote vectibus
obſeratas: ſi porte nutu diuino aperiēt: me dignū xpiana ſepultura cenſitote: ſin aliter corpus meū vna cū
aīa dānatū quo volueritis eiicitote. Mortuo itaqꝫ pōtifice cardinales mādata ipſius fecere: ⁊ ſtati coorto
graui vento porte apte ſunt: corpuſqꝫ cū admiratione oīuꝫ ⁊ magne ſanctitatis introlatū ē.
Papa. 158. CLemēs eius nōis frater papa bābgenſis epſ ſindagerus ātea vocatus viuētibus adhuc Gregorio: ſilue- 6240
ſtro ac bñdicto pōtificibus hērico ceſare impante: ac iubēte in ſynodo aliis decretis pōtifex creatus ſe
1041 dit m. 9. ⁊ diebus. 7. nec poſt cuꝫ ſedes vacauit: qa illo viuēte Damaſus in pontificatu ſucceſſit: quem
tñ in Auguſti creatum Romani veneno e medio ſuſtulere.
Papa. 159. DAmaſus igitur papa natione bauarus nullo populi cleriqꝫ cōſenſu pontificatum occupans ſedit die
1042 bus tantū. 23. Adeo eniꝫ corruptela hec inuoluerat: vtcuicunqꝫ ambitioſo liceret petri ſedeꝫ turpiter 6241

occupare. Sed deus maliuolo ⁊ ãbitioſo in ceteroꝝ exẽplum obſtitit: quia tertio ⁊ uigeſimo tyrãnidis ſue
potius ꝙ pontificatus die mortuus eſt.
Dñicus eius nõis quartus trigeſimusſs venetoꝝ dux ex nobili cõtarena familia natus hoc anno in Do- 1042
minici gradenici demortui ducis loco ſuffectus ducauit ãnis. 25. ⁊ mẽ. 9. vir ſane prudẽtiſſimus: ac rei pu.
ſue amator qui ſuſcepto magiſtratu ex ſenatuſcõſulto Gradũ vrbẽ nuper a pcpo agliẽſi pꝛiarcha auctorita-
te ⁊ ꝯſenſu bñdicti pontificis captã ⁊ ſpoliatã ac dirutã: eiuſdẽ ẽt pontificis ipſaꝫ maxima impẽſa inſtaura
uit. Inſup cũ eſſet religionis ⁊ pietatis amator ſua opera ⁊ induſtria monaſteriũ ſancti angeli in vrbe ⁊ ꝓ-
pinquo loco in maris litore monaſteriũ ſcĩ Nicolai de lido fundauit ⁊ erexit. Et ĩ vltimo coꝝ tãdeꝫ plenus
dieꝝ ⁊ operibus bonis ſepelliri ſe fecit. Huius nãqꝫ prudẽtia cõpertũ fuit ĩ toto ducatus ſui tpe nil ꝯ ſena-
tũ venetũ: rẽqꝫ pu. ſuã molitũ fuiſſe: ſed in pace ⁊ ſumma iuſtitia oĩa conſeruata fuiſſe. Papa. 160
Leo eius nõis nonus papa natione alamanus poſt damaſuꝫ papã põtifex factus ſedit ãnis. 5. m̃. 2. ⁊
6248 diebus. vi. Mortuo nãqꝫ Damaſo pontifice Romani ad impatorẽ vſqꝫ in ſaxoniã miſere rogãtes ſi
bi pontificẽ dari optimũ. Quibus Ceſar ſtatiꝫ Brunonẽ epꝫ tullẽſeꝫ viꝝ bonũ ⁊ ſimplicẽ obtulit: qui 1049
cũ romã ꝑ veſuntiũ ciuitateꝫ in põtificali habitu peteret: qdã cluniacẽſis abbas: ⁊ Ildebrãdus monachus
ſena ethruſca vrbe oriũdus forte obuiauerũt: ⁊ eũ veluti apoſtatam corripientes dixerunt: vt papalia orna-
mẽta omnino deponeret ab imperatore poteſtatem non habente conceſſa: Quoꝝ iuſſa exequens in pere
grini habitu indutum Romam perduxerũt. Qui ad cardinaliũ cleriqꝫ ac populi conſpectu perductus ſe
velut incautum accuſauit: eo ꝙ imperatori in hoc paruerit. Rogauitqꝫ ne petri ſedem diutius vacare ſine-
rent. Clerus autem Ildebrando monacho ſuadente ipſum Brunonem in pontificem elegit Leonem no-
num vocatum: Qui hoc modo pontifex factus Ildebrandum ipſũ monachũ illic Cardinalem diaconuꝫ
fecit. Fuit hic pontifex vir pietate: innocentia: benignitate: gratia: ⁊ hoſpitalitate adeo inſignis: vt eius do
mus ſemper peregrinis ⁊ pauperibus patuerit. Qua ex re contigit ſemel ante fores ſuas leproſũ pauperẽ
inuenire: quẽ pre miſericordia in lecto ſuo collocari precepit. Maneqꝫ facto nuſꝙ paupeꝫ inuentum fuiſſe
Unde creditum fuit chriſtum illum fuiſſe: qui pauperis nõie eo in loco recubuit. In rebus preterea ad re
ligionem pertinentibus tanta diligentia vſus eſt: vt mandauerit clericorum domicilia omnia iuxta templa
ꝯſtrui: ſicut habemus ĩ canone. xii. q. i. c. Neceſſaria. Tante deniqꝫ auctoritatis ⁊ reuerentie: vt pre ceteris
pontificibus ſuis monitionibus conſtantinopolitanum imperatorem impulerit ſepulchrum domini a bar
baris iam ſeptem ⁊ triginta annis diruptum reſtituere. Moriens deniqꝫ miraculis claruit: ⁊ apud ſanctũ
petrum ſepultus fuit.

Uiri diſciplinis excellentes.

Hugo cluniacẽſis abbas homo ſane preter doctrinaꝫ genere: pietate: religione: clementiaqꝫ inſignis per
hoc tempus ĩ Odilionis abbatis loco ſubſtitutus nõnulla perſcripſit eruditione ⁊ laude digna.
Lafrancus natione papienſis eximius quidem doctor ⁊ anſelmi egregij doctoris preceptor hiſdem tem-
poribus in gallijs inſigniſſimus fuit. Qui cum apud pariſium legendo ſcribendo diſputando clariſſimus
haberetur tactus diuino ſpiritu ſcholis abrenunciauit ⁊ ad propria remeauit vbi rebus ſuis pauperibus er
rogatis maxima cũ humilitate quoad uixit ſoli deo tanꝙ verus xpi ſeruus militauit. Hic preceteris librũ in
ſignẽ nõie Sintilariũ contra Berengarij errorẽ cõpoſuit atqꝫ alia preclara edidit.
Berengarius autem doctor natione turonenſis Andegauenſis archidyaconus: per hec tempora: cuꝫ diu
ſanctitate ⁊ doctrina inſignis ⁊ clarus fuiſſet: ob doctrine ſue amplitudinẽ primo confuſus in Eucbariſtie
Sacramento turpiter errauit: ⁊ multoruꝫ animos ipſo ſuo errore infecit: Sed diuina poſtea illuſtratus gra
tia errorẽ ſuum publico concilio vercellis habito emendauit: ut habemus in decretis: de conſe. di. 2. c. Ego
Berengarius. Emendationeqꝫ facta: ſtatiꝫ Sophiſtice diſcipline ſtudio omiſſo primo omnia pauperibus
erogauit factuſqꝫ pauperrimus labore manuꝫ ſuaꝝ quoad vixit viuere voluit ⁊ vniuerſum vite ſue tempus
ſanctiſſime contriuit.
Theobaldus etiã nobilis francus vir religioſus hiſdẽ quoqꝫ tpibus apud vicentinos ⁊ doctrina ⁊ vite ſã
ctitate multo in precio fuit: ac quedam compoſuit.
Hermanus preterea contractus et ipſe religioſus patria alemanus ingenij preſtantiſſimi vir hac etiam tẽ
peſtate cum in diuinis exercitatiſſimus eſſet multos ⁊ quidem egregios compoſuit hymnos: atqꝫ in ho-
norem virginis marie nonnullas celebres que compoſuit inter quas Salue regina miſericordie ꝓcipua hꝫ
Sꝫ de quadratura circuli multa et docte ac accute deſcripſit ac quedã alia.
Gothifredus tertius apulie comes Tancredi normani filius hoc anno diogone ⁊ hunfredo eius fratri-
bus defunctis in apulie regno ſeu comitatu ſuſtitutus multos annos regnauit. Eo etiam anno eius conſo- 1050
brino nomine Guaimaro Salerni principe a ſuis interfecto Giſulphus ſurrogatus eſt: Qui ambo paulo
poſt Beneuentum vrbẽ Ro. pontifici ſubiectam occupantes maximum incendium ſuſcitarunt. aduerſus
hos leo pontifex cum auxilijs imperatoris profectus cum ipſis congredi tentauit: ſed prelio pontifex ab
ipſis ſuperatus etiã cum aliquibus cardinalibus captus eſt. Normani tamen capto pontifice ſicut decuit
maxima in pontificem vſi reuerentia eum cum omnibus ſuis Romam cum honore remiſere. Quam ob li-
beralitatem poſtmodum pontifex reuerſus ſua auctoritate ipſis normanis eam gubernandam permiſit: ac
quecunqꝫ alia de italia tunc tempus tenebant. Quo facto Gothifredus vita functus Bagelardum filium
reliquit heredem.

¶ Concilium vercellenſe hoc anno in eadem vercellarum italie vrbe Leonis pontificis iuſſu contra Be-
1052 rengarij errorem celebratur. In quo quidem concilio idē Berengarius andegauenſis archidiaconus cu
iuſdam eccleſiaſtici erroris auctor damnatus fuit. ⁊ poſtmodum (vt dictum eſt) illuſtratus optime vixit.
¶ Theodora greca virgo ſane preclariſſima Zoi quondā imperatricis vxoris Michaelis etheriachis con-
1053 ſtantinopolitani imperatoris ſoror hoc anno conſtātino monacho eius cognato impatore atq; ſorore ipſi-
us imperatrice vita functis: vt erat mulier ingentis virtutis impij dignitatem aſſumpſit: ⁊ duobus annis
prudentiſſime ac iuſtiſſime adminiſtrauit. Qua obeunte Michael cognomento nouicius per arma ſuffe-
ctus eſt ei imperator: qui ⁊ ipſe eodem anno ab Iſaucio comiano imperio deiectus monachus eſt effectuſ
Iſaucio item poſt quatuor annos per arma pulſo Conſtantinus cognomine diocleſim accepit imperiū.
Victor ſecundus papa natione alamanus ex bauaria oriundus hoc anno Leoni pontifici ſuffe-
ctus: ſedit annis duobus: ⁊ mēſibus tribus: ⁊ diebus. xiiij. hic omnium pontifex electus ⁊ con
Papa. 161. firmatus ſtatim magnam ſynodum florentie celebrauit: in qua quidem multos epiſcopos tum
ſymonie: tum fornicationis cauſa notatos epiſcopatu ⁊ dignitate priuauit: ac clerū admonuit 6253
1054 quid maxime ad ſe pertineret propoſita pena his qui leges canonicas tranſgrederētur. Tandē
ad extremā horam veniens ibidem in domino obdormiuit. ⁊ poſt ſedes dies. xi. vacauit.
¶ Othus anglerie comes mediolaniq; princeps vnicus helyprādi gnatus hoc anno pře defūcto adoleſcēs
in regnum ſuccedens regnauit annis. lv. qui paterne non immemor virtutis inter primos illius ſue tenelle
etatis adoleſcentis effloruit. Erat quippe maximi ingenij: vir maximeq; reꝝ gerendarū ſcientie: ad pacē
quidem ⁊ ad bella pertractanda perutilis: ⁊ potiſſimum ad litteraꝝ ſtudia inſignitus. Sceptro itaq; patē
1055 no ſuſcepto omnibus vno animo eſſe cepit: ac diuites egenoſq; vno ordine habuit. Et cū chriſtianiſſimuſ
eſſet Alexandrum pontificem maximum natione mediolanenſē maximo in honore ac tutela ſuſcepit: cu-
ius atq; potentia Cadoli ſcimati pon tificis exercitus profligatus: ⁊ eius caſtra conflagrata fuere. Inde
eius virtus ī nationes diuulgata atq; ab oībus cognita galliaꝝ pīncipes pro terre ſancte ſubſidio ī ſynodo
apud turonē congregata ad hunc Othonē etiam litteras dedere: vt ⁊ ipſe tanto apparatui auxilio adeſſe
vellet. Qui et pontifici Romano alijſq; regibus ⁊ principibus libentiſſimo annuit animo. Hieroſolymam
q; cū reliquis in bellum pfectus vniuērſā iudeā ac ſamariā breui conquiſiuere. Dumq; vrbem hieroſo-
limorum obſideret: ⁊ circa eādē cū reliquis chriſticolis hyemaret. Quidam princeps tranſ iordanem no-
mine volux viſo eo vt erat aīo audax per interpretem ipſum othonem ad ſingulares congreſſus inuitauit.
Que ſane res ab eo exorata facillimū promeruit votū. Atq; ita ſextam poſt diem ambo armati ad duellū
pceſſerūt. Eo. n. tūc othus hic pro inſigne. 7. ī ſcuto ħta geſtabat inſculpta: eo ꝙ. 4. fortiſſimos pugnato-
res vnica gladij fulminatiōe pſtrauiſſet. Volux vō aliter ornabať. Ex eius nāq; cono vipa enea ſurgebat
miris inuoluta atq; īplicata ſpiris: q̄ infantē: excoriatū ad vſq; coſtas deuorare videbať: humeri āt ⁊ bra-
chia tm̄ extabāt: ⁊ bipatēti ore pene vociferare videbať.. Cū his igiť īſignibus ābo ī pugnā pceſſeť ⁊ p̄mo
q̄dē occurſu cū Othus volucē lācea ex equo p̄cipitē ōdiſſet ſtatī eleuata claua adeo illi caput ꝯfregit vt ce
rebrū totū per ſolū ſpargeretur. Quo quidem mortuo othus illi galeam exuit ⁊ ſpolia eius vniuerſa pro
triumpho reportauit. Deniq; cum mediolanū cū gloria redijſſet illud inſigne chriſto dn̄o noſtro in templo
obtulit: atq; ita ſibi ⁊ ſucceſſoribus ſuis eam viperam pro ſingulari inſigne perpetuo portandam delegit:
quam uſque in hodiernū diem. Mediolanenſes principes ⁊ reliqui vicecomites geſtare cernuntur. Tan-
dem vero ab hieroſolymis regreſſus dum imperatorie res fluctuarent: etiam mediolanenſiū res aliq̄ntu-
lum perturbari ceperunt. Quas quidem cum equa lance ſedaſſet a ſuis excitatus magno exercitu in vnū
coacto in Germaniā contra duos imperatorum exercitus commigrare propoſuit. Sed re nundum cepta
in matura morte ſublatus eſt: ac cum ingenti totius populi luctu ⁊ merore in diue virginis Marie templo
ſepultus fuit. Hic cum Lucretiam genere francam duxiſſet vxorem ex ea andream ſolum genuit filium.
¶ Egeluotus cantuarienſis epiſcopus vir ſapientiſſimus ⁊ doctiſſimus his diebus cum apud Cinitonem
Anglorum regem magno in precio haberetur in Anglia diem obijt ⁊ ſignis ac virtutibus claruit hic cū di
ui patris noſtri Auguſtini dūotiſſimus eſſet aliquando e Roma angliam rediens: teſte Vincentio Gallo
li. 26. apud papiam vnum ex Brachijs ipſius diui patris Aug. doctoris eximij. c. talentis argenti: ⁊ talen-
to auri emit ⁊ in angliam in ciuitate venturia deportauit huius etiam Monitu ⁊ ſuaſione Cinitus Anglo-
rū rex multa monaſteria multaſq; eccleſias ⁊ inſtaurauit ⁊ erexit qui cū beatiſſime dei genitricis marie de-
uotiſſimus eēt multa ī eius laudē edidit atq; alia cōpoſuit ex quibus epl'aꝝ liber extat pulcherrimus: ī qua
rum vna gratias agit Cinetoni regi ꝙ largitatis eius viſcera in impenſis eccleſie Carnotenſis effuderit.
Henricus eius noīs. 3. henrici p̄dicti filius. 7. germanoꝝ ipator hoc anno pře defūcto: lꝫ adole
Henricus tertius ſcens ab electoribus Auguſtus electus īpauit annis. 48. vir in bono leuis: ⁊ in malo pertinax.
Qui ſuſcepto impio factus elatus: ⁊ imortali deo ſpreto ꝛligiōeq; chriſtiana cōtēpta: a patrijs 6256
moribus auerſuſ calcē ⁊ cornua ꝯ dei eccleſiā ſupbe nimiūq; erexit. Quā obrē ſtephanus papa
1057 ⁊ reliq ſui tēporibus p ſucceſſionē pōtifices Romani eū hereticū pronūciarūt. ea maxīa de cā
ꝙ ſummoꝝ pōtificū auctoritatē potentiāq; ſēper diminuere ac ſubuertere ſtatuiſſet. Hic cū
a Nicolao ħo papa vna cū angete vxore ſua: impij coronā accepiſſet toto ſui pōtificatus tpe ob bn̄ficiū acce
ptū nil ꝯ eccleſiā Ro. molir ītētauit. Sꝫ nicolao defuncto ꝯ alex. ſecundū ſcimata ſuſcitauit plurima: ⁊ Ca

dolū parmēſeꝫ epm vxore eius Agnete reclamante pōtificē creauit: Cuius rei cā multa ſcādala multeqꝫ ce des hinc inde exorta ſunt: Cognito āt poſtmodū errore ſuo apō mātuā vrbē hēricus ipſe veniā ſupplex ex poſtulauit: ꝛ obtinuit: Alexandro nāqꝫ pōtifice defūcto Greg. eius loco ſuffectus hūc eūdē hēricū admo‑ nuit ne deinceps eccleſiaſtica bñficia ꝑ ſymoniacā cupiditateꝫ alicui cōmitteret. Cuius ſanis admonitioni bus nō mō nō obtēꝑauit: veꝝ ēt agnetē impatricē bñ monētē ab adminiſtratione ꝓrſus depulit: que romā ꝓfecta non diu do:ore ai ſuperuixit. Tū vō Greg. tantā nō ferēs iniuriā hēricū ipſuꝫ oī regia adminiſtra‑ tione ꝛ dignitate ꝑuatū anathemate notauit. Cognita itaqꝫ Greg. cenſura Hēricus hic ꝑ litteras ſupplex veniā ꝑcatur: cuius ꝑcibus ꝑmotus pōtifex canoſſiūꝫ agri regiēſis oppidū ad mathildi comitiſſā ex ciuita‑ te vercellaꝝ cōceſſit. Illuc igiẗ hēricus ipator cū oībus copijs ſuis ꝓꝑe ꝓꝑerās depoſito ipiali ornamēto nudis pedi bus ſuꝑ glaciē ꝑ triduū veniā ꝑcari nō deſtitit. Cui demū pontifex ipſe mathildi comitiſſe: ꝛ Adelai ſabaudienꝭ comarchi interuētu veniaꝫ ꝑſtitit ꝛ abſolutionis bñficiū eidē conceſſit. Pace itaqꝫ iuꝛ iurādo firmata impator papiā uerſus iter arripuit: vbi paulopoſt pacis federa abrūpēs rebus nouis ſtude re cepit: ꝛ quorūdā epoꝝ ſeditionibus cōcitatus Greg. pōtificē denuo ōponere ſtuduit: qbus fatuitatibus alamani pricipes indignati ſtati poſt hito hērico Rhodulphū ſaxonie regē ipſiuſqꝫ hērici duceꝫ viꝝ vtiqꝫ modeſtiſſimū impatorē creāt: q coactus impij gubnacula humiliter ſuſcepit: Qua ex re indignatus henri cus multos tū ſeculares: tūqꝫ eccleſiaſticos viros interfecit: ꝛ hito epoꝝ male ſentiētiū cōuētu Gibtū quē‑ dā oliꝫ rauennatē archiepꝫ ꝯ Greg. pōtificē creat: eūqꝫ Clemētē appellat. Rodulphus āt apō ſaxoniā exer‑ citu cōparato i cū duxit: ꝛ maximo ꝑlio cōmiſſo henricus ſuperat: Qua qdem clade adeo perterritus fuit: vt. xvij. die vix repertus ſit: quo qdē i tēpore germani henricū eius filiū eiuſdē nois qrtū i eius locū ſuffici‑ unt. Qui ſimul poſtea in vnū copijs iūctis i italiā venerūt: ꝛ clemēteꝫ ſciſmaticū ſecū adduxerūt: ꝛ romaꝫ hoſtiliaīo intrauerūt: vbi ꝓfanata petri baſilica: ꝛ demolito porticu ipſius baſilice Greg. pōtificeꝫ i hadria ni mole aliqdiu obſederūt. Sꝫ cū ferre oppugnationē pōtifex nō poſſet ad Guiſcardū apulie ducē ꝓ auxi lio miſit: qui cōcitus magno cū impetu romā venit: quo aduētu henricus pauefactus ſtatī i germaniā cum ſuo clemēte confugit: vbi ſiniſtro marte cū ſaxonibus ꝛ rhodulpho dimicās quatuor militū milia vno ꝑlio amiſit: quibus incōmodis eccleſiā dei perturbare deſtitit. veꝝ pernitioſiſſimus nō deſtitit multos germa‑ nie: italieqꝫ ꝑncipes ꝑlijs laceſſere: vt eos a ſancta hieroſolymoꝝ auerteret expeditione. Tādē vero malo rū ſuoꝝ penas debitas dedit: qa eius iunior filius in ipſuꝫ excādeſcēs: maximiſqꝫ ꝓbris ꝛ prelijs afficienſ apud Leodū vrbē eum prelio ſuperauit ꝛ profligauit. Qua iīuria ꝛ dāno ꝯfractus cū merore vitā egit lugu brē ac demū cum dedecore vitā exhalauit: ſpireqꝫ ſepultus eſt.

STephanus nonus papa natiōe lothoringus caſſinenſis abbas ꝛ federicus antea vocatus eo Papa. 162
ipſo anno quo ꝛ hēricus poſt gregoriū pōtificatū adeptus ſedit mēſibus. 4. Qui ſtatī vbi pō tificatū inijt curauit vt mediolanenſiū eccleſia q̄ a Romana ducētis ferme ānis ſe ſubtraxerat ꝑma inter alias cā maioreꝫ ſuꝑioreqꝫ cognoſceret: que etiam nunc vſqꝫ maxima cum obedien tia perſeuerat. Eo tandem florentie defuncto i cathedrali eccleſia ibidē ſepellitur.

6257 Enedictus āt. x. papa natiōe cāpanus valetrenſis eps hoc āno quorūdā nobilium factione clero diſ‑ Papa. 163
ſentiente ſtephano pontifici ſuffectus ſedit men. viij. ꝛ diebus. xx. Et qm̄ non per oſtiū: ſed per vim ꝛ largitionibuſ intrauerat ab Ildebrādo monacho pōtiſicatu dijciẗ: quo pudore veletras exulatū pꝛexit. 1058

NIcolaus eius nois ſcđs papa natione Sabaudiēſis gerardus noīe florētinus eps vir oī vita pro batus abrogato Bñdicto nō legiptime creato ſenas pp bone vite famā: a cardinalibus epiſqꝫ canonice electus ſedit ānis. 3. mē. 6. ꝛ diebus. 26. q pōtificatu ſuſcepto cōfeſtim Sutriū cōceſſit Papa. 164
atqꝫ ibidē ꝯcilio hito Bñdictū pōtificatu ſe abdicare coegit. Inde Romā proficiſcēs ſcđm apud lateranū Conciliū hūit in quo vir prudēs formā pontificū Romanoꝝ a cardinalibus eligēdo ruꝫ inſtituit: ſicut hēmus in decretis di. 23. c. In noīe dñi. In eodē quoqꝫ cōcilio reuocatū ab er rore berengariū ꝑdictū fuiſſe ferunt henricū āt tertiū ibidē impatorē ꝛ Auguſtū declarauit imperijqꝫ coro na ipſum inſigniuit. Moriens deniqꝫ ceſſauit papatus dies. 12.

¶ Bonifacius aūt mathildis comitiſſe pater vir qdē nobiliſſimus ac multaꝝ facultatū potentiſſimus: hoc anno apud mantuā Italie vrbē ſuā vita excedens ibidē maxima cū funeris pompa ſepelitur: hic e luca vrbe 1059
ethruſca oriundus fuit: qui pp ingentes eius in oī genere virtutes atqꝫ diuitias Beatricē henrici ſecundi impatoris ſororē habere ꝓmeruit vxorē pro qua ēt multas ciuitates obtinuit ꝛ eas quoad vixit cum ingēti moderatione gubernauit. Sꝫ eo mortuo: ut preferẗ: Beatrix eius cōiunx illuſtris femina magiſtratū ipſi‑ us mantue ferrarieqꝫ ac Canuſſij oppidi. 15. annis tenuit: vbi eius vnicā filiaꝫ noīe mathildim: rite ſcđqꝫ ſcđm domini legem ac bonarum litterarum eruditionem illuſtrem fecit: ac moribus virtutibuſqꝫ omnibus educauit. Hec enim cordata ꝛ religioſa femina inter alia ſue virtutis monumenta duo celeberrima funda‑ uit in Italia monaſteria vꝫ frixonarie lucenſi agro ꝛ in regenſi Canuſſinum celeberrimū quibus ꝛ dona‑ ria multa ac ꝑdia ad fratrū ſuſtentationē obtulit plurima. Demū ꝛ ipſa poſt multa opa egregie ꝯfecta apō piſas infirmitate concepta. 18. aplis die plena dieꝝ ꝛ opibus bonis ob dormiuit in dño ibidēqꝫ ſepulta.

¶ Robertus Normanus cognomēto Guiſcardus hoc anno Gotfredo fratre eius defuncto: cui Robertus hic frater calabrie ꝛ apulie comitatū ꝛ dñiuꝫ ſponte conceſſerat: egre ferens ꝙ Gotfreduſ Bagelardū filiū comitatus heredē inſtituiſſet pulſo Bagelardo ne pote calabriā ꝛ apuliā denuo: adiecta Troia que ponti‑

ficibus Romanis parere cõſueuerat: occupat. Quãobrẽ indignatus pontifex Romanuſ nõ nihil Roberto
ſuccenſuit. verũ cũ poſtea Nicolaus põtifex predictus a capitaneis rome: quos nrĩs tpibus Romani ba-
rones appellant: agitatus Robertuꝫ ad aquilam vrbẽ in colloquium accerſiuit. Ubi cũ robertus hic bene-
uentũ ⁊ troiam: ac cetera que iuriũ eccleſie tenebat placide reſtituiſſet cõmotus papa ſtatim terre apulie: ⁊
oĩum que in italia obtinebat ſub ducatus titulo legitimũ inſtituit heredẽ ac poſſeſſorem. Quo facto rober-
tus in capitaneos romanos proceres ducens eos tandem omnes edomitos pontifici parere cõpulit. Pau
loqꝫ poſt idẽ Robertus eccleſie romane vectigal factus: auctus aĩs gulielmũ fratrem apulie preficiens ipſe
in calabros iterum duxit: ac ſic breui tempore vna cũ fratribus totã reatinã: que nũc aprutij regio nũcupatᷣ
obtinuit: ⁊ Gãfredo fratri gubernãdam tribuit: indeqꝫ reuerſus calabros brutioſqꝫ ac oĩa que in ipſo re
gno erant in ſuã fratrũqꝫ poteſtatem penitus redegit: ⁊ tunc primũ Robertus calabrie ⁊ apulie rex fratrũ
conſenſu appellari cepit: ⁊ pluribus annis regnauit.

¶ Alexius conſtãtinopolitanus impator hoc ipſo anno romano cognomẽto diogene pre defuncto ĩ impiuꝫ
ſuccedens imperauit ãnis. xv. cuius tẽpore ꝓpter pdeceſſoꝝ negligentiã cõſtãtinopolitanũ imperiũ adeo
a ſaracenis iminutũ eſt: vt vix thraciaꝫ: galatiã: pontum: theſſaliã: macedoniã: ⁊ achaiam retinere poſſet
quin ex ipſis ꝓuincijs nũc turci: nunc ſaraceni aliquid quottidie ſibi ſurriperẽt.

¶ Ludouicus hẽrici frãcoꝝ regiſ filius hoc ãno viuẽte adhuc patre frãcis regnare cepit: ⁊ rgnauit ãniſ. 14

1060 ¶ Monſtrũ ſeu portẽtũ feminei ſexus hoc ipõ in britãnico pago teſte vincentio gallo li. xxvj. naſcitur: ⁊ ad
maturã etatẽ perducitur duo habens capita ⁊ quator brachia: ceteraqꝫ gemina uſqꝫ ad vmbilicũ: inferius
quoqꝫ oĩa ſingula. Comedebat: ridebat: loquebatur: vna flebat ⁊ ridebat: altera tacebat: ore gemino man-
ducabat: ſed vno meatu digerebatᷣ. tandem vna defuncta altera pene triennio ſuperuixit: mortuam portãſ
donec ⁊ molis pondere: ⁊ fetore cadaueris defecerit.

ALexander eius noiſ hs papa natione mediolanẽſis: lucenſis primo epũs: Anſelmuſqꝫ antea vo
catus hoc ãno pp humanitatẽ ⁊ humilitatẽ atqꝫ doctrinã abſens Nicolao pontifici ſubrogatuſ
Papa. 165 ſedit annis. xi. ⁊ men. ſex: qui magiſtratu ſuſcepto ſtatiꝫ Romã perrexit: ſed ceteri longobardi
epĩ quidã giberto parmenſe epõ annitente in vnũ ꝯgregati indignuꝫ eſſe dicenteſ aliũdc ꝙ ex 6261
1062 lõbardia põtificem eligendũ eẽ ab henrico imperatore obtinuerunt agnete vxore diſſentiente:
vt papã eligerẽt. Illi auteꝫ coacto cõcilio Cadoluꝫ parmenſem antipapã elegerũt: Cui ſtatiꝫ oĩs lõgobar
di noſtri preter mathildiꝫ comitiſſam ⁊ viꝝ eius obedientiam preſtiterũt: qui Cadolus a capitaneis romã
vocatus in prata Neronis deſcẽdit: vbi ⁊ bis cõtra Alex. armata vi pugnauit: vnde ⁊ multi ex vtroqꝫ exer
citu cecidere. Irrupentibus vero Othone mediolanenſium principe: ⁊ Gotfredo ac mathildis viro Ca-
doli exercitus ſupatᷣ. Tãdẽ hẽrico ipatore itercedẽte cõciliũ mãtue idicitur: ĩ quo quidẽ ſciſmate compoſito
Alexãder cõfirmatur: ⁊ cadolo veniã petẽti ignoſcitur. Ubi ẽt multa ad eccleſie vtilitatẽ Gratiano teſtãte
conſtituta ſunt. Et primo ne quis oĩo miſſã ꝯcubinarij ſacerdotis dinceps audire pſumat: vt hẽtur in ca.
di. 32. c. pter ⁊ di. 81. c. Si qs mõ. Uoluit tñ pſboꝝ filij auẽte aplĩca initiari poſſe: vt. 56. di. c. Aplĩca auctẽ.
Statuit quoqꝫ vt clerici et ſacerdotes a ſymõiaco ſciẽter initiati oĩo dponi dherᷣ. vt. i. q. i. c. d cerõ. vetuit itẽ
mõachiſ ĩtra clauſtra exiſtẽtibus clericoꝝ officia admitti: vt. 16. q. i. c. Iuxᷣ calcidonenſe. vetuit ĩſup clericis
oĩbuſ a laico eccleſiaſtica bñficia obtineri. 16. q. 7. c. Per laicos. Statuit quoqꝫ ne qs excõicatus aliũ excõu
nicare preſumat. 24. q. i. c. Audiuimus. completoqꝫ cõcilio e mantua Romã proficiſcens dum luca iter fa-
ceret maiorẽ eccleſiã beato Martino dicatã: cuius epiſcopus fuerat: ſacris ſolẽnibus adhibitis conſecra-
uit ac eius canonicos ob beniuolentie ſignũ ſpeciali priuilegio mira paſtorali inſignitos reddidit. Multis
ẽt priuilegijs: ut ex coꝝ annalibus habetur: coꝝ ciuitateꝫ inſigniuit. Tandẽ Romã ꝓfectus aut multopoſt
ſuperuixit mortuus deniqꝫ in lateranenſi eccleſia ſepelitur.

1065 ¶ Ingens fames ⁊ lugubris peſtis hoc anno teſte vincentio Gallo. li. 26. per totum mundum fuit.
¶ Dominicus Siluius eius nominis quintus. 34. venetoꝝ dux hoc anno indemortui dñici contareni du-
1068 cis loco: oĩum bonoruꝫ conſenſu dux creatus ducauit annis. 13. ⁊ menſibus. 5. hic preceteris ducibus vene
tis honorabilior ⁊ illuſtrior fuit. ⁊ propterea Nicephorus impator conſtantinopolitanus: qui Michaelẽ ⁊
Andronicũ eius filiuꝫ ab imperio deiecerat: ſororẽ ſuaꝫ ei dedit vxorẽ: cuius quideꝫ intuitu contra Rogeri
um predictũ apulie ⁊ calabrie ducẽ: Dyrachium obſidentẽ: non modicum claſſem auxiliarem miſit: ab cu-
ius obſidiõe ipſiuꝫ Rogeriũ reppulit magno illato acceptoqꝫ dãno: cãobrẽ male geſtã dominicus a populo
magiſtratu priuatus fuit. de huius auteꝫ vxoris delitijs multa referuntur memorie digna. Refert enim Pe
trus Damianus ⁊ vincentius gallus li. 26. ꝙ tam delitioſa tamꝙ voluptuoſa erat ut dictu audituqꝫ incre-
dibile ſit. In primis nanqꝫ hec mulier comunibus aquis ſe abluere dedignabatur: ſed eius ſerui celeſtem
Rorem colligentes artificioſiſſima balnea ei conficiebãt cibos ſuos nõ tangebat: ſꝫ ab Eunuchis eius ali-
mẽta queqꝫ minutiſſime ꝯcidebãtᷣ ĩ fruſta que mox illa fuſilis aureiſ ſumebat. Cubiculuꝫ quoqꝫ eius oĩbus
aromatibus ⁊ thimiamatibus redolebatᷣ adeo ut ſalomonis delicias ſupare viderertᷣ. Quẽ tãdẽ diuino iudi
cio ⁊ quidẽ iuſtiſſimo pcuſſa: adhuc viuens toto corpore tã tetro fetore cõputruit ut cubiculũ ſuũ intolera-
bili fetore cõpleretᷣ adeo ut nullus eius fetore ferre ⁊ tolerare poſſꝫ nõ ſeruus nõ ãcilla aliq̃ ſtare poterat et
vix ancillula quedã nõ ſine ſpecieꝝ redolẽtiũ auxilio in eius ſeruitio remanere potuit. Diutius ipſa hoc lan
gore decocta miſerabiliᷣ cruciata amicis ẽt letãtibuſ miſerã tandẽ emiſit aĩam. hec illi ut ſupra.

¶ Ordo vallis vmbroſe hic incipit.

¶ Joannes gualbertus patria florentinus monachus certe deuotiſſimus vallis vmbroſe religionis ordia-
tor ⁊ princeps hoc anno miraculis plurimus clarus celeſtia regna petiuit: quā ob cām paulopoſt Greg. hu
ius nois ſeptimus pontifex cum in numeꝝ ſcōꝝ merito rettulit. Hic itaqꝫ patre gualbto milite florentino 1070
natus: hac de cā vt ex eius habet̄ hyſtoria ad religionē ſe contulit. Cū inimicitias aduerſus finitimos ge
reret: q fratrē ſuū obtruncauerāt die quadam ex agro florētiā rediēs armatoꝝ multoꝝ manu ſtipatuſ op-
portune in eum q fratrē interfecerat nō ꝓcul a monaſterio diui meniati mōtani incidit: Qui cū ſe circūuē
tum videret: nec vlla ſalutis ſpes ſibi ꝓponeret ad huius Joānis gualberti pedes humiliter ꝓcidit ſupplex
per ieſuꝫ chriſtū crucifixum petēs ſibi veniā dari: ⁊ fraterne cedis culpā ignoſci. Quibus precibus commo-
tus ioannes omne illud qđ ſuſceperat odiū de fratris nece ſtatiꝫ infregit: ⁊ culpā oēm cōdonauit. Nec eo
contētus: ſꝫ cū vterqꝫ ī diui meniati tēplo ante crucifixi effigieꝫ ↄſtitiſſet đo ipſuꝫ inimicū obtulit: ⁊ chriſti
exemplo ductus crimen omne remiſit: Que res ꝙ deo accepta fuerit miraculo declarauit manifeſto. Naꝫ
ilico cunctis q ibidē aderant cernētibus ea crucifixi imago motu capitis illud cōprobaſſe viſa eſt. Quod q
deꝫ poſteris ꝓ celeberrimo miraculo ea crucifixi imago ſeu effigies vſqꝫ in hoc tempus demōſtrat̄. Taliſ
itaqꝫ miraculi monimento vir ſanctus permotus ſtati ſe religioni contulit. ⁊ vt eremita in cā appenini par
tē: que vallis umbroſa dicit̄ ſeceſſit: vbi ⁊ vite ſanctitate dei ſummi in ſe gratiā maioreꝫ expertus eſt. Atqꝫ
ita primus illius ſacri ordinis vallis umbroſe illis in locis templum ⁊ cenobiū poſuit: a quo poſtea multa
alia loca nomen ⁊ originem duxere q̄ quidem ſanctiſſima religio quantis floruerit viris ſanctitate ⁊ ſciētia
clariſſimis infra locis ſuis dicemus.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Petrus damianus doctor ⁊ eccleſie romane cardinalis ep̄us ī diuinis ſcripturis eruditiſſimus his tēpori
bus eas ob res multo in precio habitus eſt: qui ⁊ nōnulla laude digna edidit opuſcula. Erat (vt vincētius
gallus li. 26. refert) vir religiōe ⁊ humilitate: ac ſapīa nominatiſſimus: qui cū cardinalis ep̄s eēt vt ſoli deo
in humilitate ſeruiret epiſcopatui ceſſit: ⁊ cum a Greg. pontifice eam ob rem reprehenderetur librum pul-
cherrimū ad eundem ſcripſit reddens rationē quare epiſcopatum dimiſerit.

¶ Petrus quoqꝫ alphonſus genere iudeus Moyſes antea vocatus per id ipſum tēpus floruit: ⁊ iudaiſmo
relicto baptiſmi ſacramētū deuotiſſime ſuſcepit: ac librum pulcherrimū per modū dialogi elegātem cōpo-
ſuit. Jn qua contra iudeos ⁊ ſaracenos egregie diſputat. Alij tñ dicūt illum ad conuerſionem veniſſe cir-
ca annū dñi. 1106. ⁊ ab alphonſo hiſpanie rege ex ſacro fōte ſuſceptū: ⁊ ob hoc alphonſi cognomētū hūiſſe.

¶ Albaterius natione arabs medicuſ quidem clariſſimus tempeſtate hac floruit ⁊ multa cōſcripſit: ac trāſ-
tulit: ⁊ inter cetera Galleni magni libros oīs in linguā arabā ↄuertit Serapione medico teſte. c. 97.

¶ Joannes medicus cognomento Serapion per idem tempus claruit: ⁊ de ſimplicibus medicinis mira cō
ſcripſit: ac librum breuiarij de moribus arcendis: ⁊ quoniam a ceteris medicis roſas colligit Serapion co
gnominatus eſt. Serapio enim roſeum ſonat: vt teſtis eſt Plinius li. xij. c. xiij.

¶ Jſaach Benimiram Medicus celeberrimus Salomonis medici filius ⁊ ipſe tempeſtate iſtac in medici
na de febribus de vrina ⁊ de ſtomacho ſcribit. Jn philoſophia quoqꝫ. De elementis: ⁊ de diffinitionibus
tractatus compoſuit.

GRegorius eius nominis ſeptimus: papa natione Ethruſcus patria Saonēſis patre Bonicio
Jldebrandus monachus antea vocatus poſt Alexādruꝫ pontificē pontifex factus. 4. calēdas
maij ſedere cepit ⁊ ſedit annis. 12. menſe vno ⁊ diebus. 4. Vir certe deo ⁊ hominibus gratiſſi- Papa. 166
mus prudens: iuſtus: clemēs: pauperuꝫ pupilloruēqꝫ: ac viduarum patronus ⁊ pater: necnon ⁊
1072 eccleſie Ro. contra hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principuꝫ potentiam: res eccleſiaſticas per 1073
vim occupare conantiū: vnicus ac acerrimus defenſor. Qui pontificatu adepto ſtatiꝫ henricuꝫ
imperatoreꝫ admonuit ne deinceps largitione corruptus epiſcopatus ⁊ beneficia eccleſiaſtica alicui per ſy-
moniacā prauitateꝫ cōmitteret. Cuius quidē admonitioni ſuadente Giberto. Rauenatis eccleſie archiepi-
ſcopo henricus obtemperare noluit. Jmo Gibertus ipſe vir ſeditioſus contra Gregoriū hunc Cincium.
Ro. ciuē prefectiqꝫ vrbis filiū viruꝫ vtiqꝫ temerarium concitat. Qui ſtructis inſidijs in natalis domini no-
cte celebrāteꝫ pontificem cepit ⁊ ſecuꝫ cum dedecore nimio trahens in Turri quadam munitiſſima recluſit
Sed die ſequenti Romani facinore cognito ipſuꝫ Cincium perſequuntur: ⁊ pontificem ſanctum liberant
turrimqꝫ euertunt ac Cincijs edes funditus ſubuertunt: atqꝫ ⁊ viris ⁊ mulieribus de eius familia narces
obtruncant: quo tumultu cincius perterritus in germaniaꝫ ad Henricum confugit. Tum Gregorius tan-
tam iniuriā diuine maieſtatis cauſa: non diutius ferens Gibertū ⁊ clericos cum henrico ⁊ Cincio ſentien-
tes dignitatibuſ ⁊ beneficijs priuauit: ipſum quoqꝫ henricum omni regia dignitate priuatū anathemate no
tauit: ſed poſtmodum mathildis comitiſſe interuentu apud Canuſſium oppidum ſuuꝫ eccleſie reconcilia-
uit. Veꝝ paulopoſt hēricus paciſ federa abrupit: qđ Gre. audiens ſynodo hita prio giberto ſub anathema
tis pena iterdixit ne ep̄ali munere fungeret̄. Jndeqꝫ maioꝝ decreta (ad reſcindēdā Symonie labē) ptinē-
tia ↄfirmauit. atqꝫ ali multa ea ī Synodo Gratiano teſte ↄſtituit. Et p̄mo clericis initiatis interdixit vxo-
res habere aut cū mulieribus ſimul hitare niſi quas nicena Synodus aut ceteri canones pmiſere: ſꝫ cū his
ſacerdoteſ paruipēderēt p̄cepit papa ut nullus xp̄ianus audiret miſſā ſacerdotiſ cōcubinā hñtis ſicut hr̄ in
Decre. 32. di. c° Prꝫt hoc. Ea tēi Synodo ep̄is iterdicit ſub anathemat(pena ep̄ali aut ſacerdotalis fungi

munere: q fornicationi clericoꝝ ſuoꝝ cōſētiunt: vt.83.di.c. Si qs epſ. Declarauitq; preterea epos q decimas laicis nō clericis diſtribuūt fore ſymoniacos: vt.i.q.3.c. Peruenit ad nos: Decreuit itē ac aucte aplica cōfirmauit: vt q de cetero epatū vel aliqd aliud eccleſiaſticū bñficiū a laico acceperit in clericoꝝ nūȝ nullo mō cēſeat.16.q.7.c. Si qs ⁊.c. inueſtituras. Mandauit quoq; oibus fidelibus chriſtianis diebus ſabbatinis carnes nō māducare d ꝯſe.di.v.c. quia dies ſabbati. Vetuit deniq; oibus monachis carnis eſuȝ.d ꝯſe.di.v.c. carneȝ cuiq; monacho. Tū vo hēricus iratus magiſq; monitus bito cōuētu epoꝝ male ſētiētium Sibertū oli rauenatē epȝ ab iſto Greg. ſūmotū pōtificē denuo creat clementemq; appellat. Qui vna cum henrico romā veniēs Greg. diu i hadriani mole obſedit: ⁊ afflixit donec a Roberto apulie duce liberatus eſt. Qui cum eodem ſalernum uadens: ibidem pie in domino quieuit.

1046 ¶ Mathildis comitiſſa nobiliſſima ⁊ optima atq; illuſtris femina p hoc tps cū Ro. eccleſia bñ ſentiens virtute ⁊ rebus optime geſtis clara ⁊ inclyta vbiq; predicatur. hec eiȝ (vt premiſſuȝ ē) Bonifaciuȝ nobliſſimū ac magnificum viꝝ ⁊ beatricem hērici primi filiā habuit parentes. Que cum vnica eſſet filia poſt ipſos parentes in dñio luce: parme: regij: ferrarie: mantueq; ac eius ethrurie partis quā nunc pāmoniū vocamus ſucceſſit. Quā obrē in tota italia clariſſima fuit: ⁊ ppterea quēdā principē noie Gotifredū in italia potentiſſimū duxit maritū: cū certe ipſa illuſtris femina nō mō Ricardi ⁊ gulielmi apulie ⁊ calabrie ducum: ſed ⁊ henrici ceſaris potētiā contra pontifices ro. exercētē magnanimiter repreſſit: ⁊ q de eccleſiaſtico iure occupauerant reſtituere coegit. Verum cum henricus filius henrici ceſaris i italiaȝ a patre miſſus cum apd parmaȝ vrbē mathildim ⁊ eius viꝝ pfligaſſet ⁊ gotifreduȝ interfeciſſet ipſa mulier Açonē eſtenſem q prioris viri in quarto gradu conſanguineus erat ignorans accepit maritū: Cum quo per aliquot mēſes cohabitās tandem re cognita Gregoriū ꝯſuluit pontificē quid ſuper hoc agere conſuleret: Cui pōtifex ipauit: vt ptinus ab eius conſortio abſtineret: ac ſic diuortio facto. Deinceps oronibus ⁊ vigilijs deo: ⁊ romane eccleſie militare ſtuduit. Tādē vo anno ſalutiſ nre. iiiȝ. etatis āt ſue.69. i bōdeno agri mātuanī opibus bōiſ plena migrauit ad dñȝ. Ferūt hāc cordatā ⁊ illuſtrē ac xpianiſſimā feminā cū apd eūdē bōdeni oppidū natalitiū xpi ſolēniter celebrare ſtatuiſſet ad eū viſitatiōis gra magnū quēdā prēȝ noie pōtiū cluniacēſeȝ abbatē pueniſſe. Qui et pro ſuo more ab ea reuerēter ſuſceptus fuit. Et dū i natale dñi offm nocturnū dcātaret comitiſſa ad id ex more cupidiſſime acceſſit: ſȝ imēſuȝ gelu noctis adeo eius mbra ſtati diriguit: vt domuȝ mox reuerſa lecto decūberet. Superueniēte deīde ipius dñi nri appitiōe iteꝝ lȝ meliuſcula miſſā audire voluit: quā ob cāȝ iteꝝ i lāgorē decidēs lecto diſcubuit: ⁊ deīceps vnq; ꝯualeſ potuit. Multiplicāte deniq; lāgore adeo vt nulla ſalutis ſpes remaneret. Teſtamtū ſuū hoc mō ꝯfecit. In primis nāq; oēs ſuos ⁊ ācillaſ libos eē voluit. deīde vaſa q̄q; aurea ⁊ argētea veſtes quoq; oēs pcioſiſſimaſ eccl'ijs ꝯdoāuit mātuanū iſu p mōaſteriū ab ipa p maiori pte ſua ipēſa ꝯſtructū: ac Canuſſiū Frixionariūq; mōaſteria atȝ alias baſilicas plurimas pdijs ⁊ alijs donarijs inumerabilibus āplificauit: his geſtis i extremiſ ꝯſtituta oia xpi ſacramta ab anſelmo epo deuotiſſime ac reuerēt ſuſcipiēs: poſtq; ēt oē eius pāmoniū btō petro cōdonauit: ſanctā aiam deo reddidit. Eiuſq; corpus nullo honoris genere qd ipendi magno pncipi poſſit nō adhibito ab vniuerſis clericis ⁊ populis ad ſcūm Bñdictū agri mantuani deferſ: et mauſeolo qd ēt nūc cerniſ ſepelliſ varia tñ de eius vita et morte ab auctoribus referuntur.

¶ Sibertus antipapa hoc āno ab hērico ceſare: pus epoꝝ male ſētiētiū Synodo hita ꝯ Gregoriū papā in
1076 Germania pōtifex creat. ⁊ clemēs appellaſ: q mox vna cū hērico ipſo ⁊ eius filio cōiūctis copijs i italiā veniēs pellere Gregoriū e roma annixus ē. Romā igiſ pfectus Leoninā vrbē mox cepit ⁊ petri pauliq; apoſtoloꝝ baſilicas vna cū hērico pphanat vrbēq; totā deīde i deditōeȝ recipit. Qua pp Greg. ſibi nō fidēs in hadriani mole ſe recepit: vbi tā diu eū obſiderūt: donec a Guiſcardo apulie duce libatus eſt: gibertus itaq; cognito guiſcardi aduētu pcurātibuſ quibuſdā epis vȝ bononiēſi mutinēſi ⁊ cremonēſi ab hērico ipatore in lateranenſi baſilica coronaſ. Quo facto ſtatī e ſnas pficiſciſ. Ibidēq; tādiu cū Auguſto māſit quoad Gre. ſupuixit. Gre. vo defūcto gibtus i albā marſoꝝ ciuitatē ſe trāſtulit ⁊ ibi vſq; ad paſcalis pōtificis tpa multis cū ſeditōibus māſit. 8. āt paſcalis āno Gibertus maloꝝ oiuȝ caput morte ſubitanea correptus ſceleꝝ ſuoꝝ penas dedit. Hic itaq; Gibtus ex pma vrbe lōbardie originē duxit quē agnes hērici tertij tāq; inſignē viruȝ Italici regni pmū gubnatorē fecerat. Qui pmo cadolū ciuē ſuū ꝯ alex. pōti. ſubſtituē pcurauit ⁊ poſtmōuȝ ab Alex. veniā poſtulās: lȝ oiuȝ maloꝝ auctor extiterit Rauenatiſ eccl'e tñ Archiepȝ ꝯſtituit. Inde ad pōticatum viā querens ꝯ gregoriū predictū pōtificē multa mala ſemp machinare ſtuduit.

1082 ¶ Vitalis falero.35. venetoꝝ dux hoc āno dñico ſiluio a Robto apulie duce ſupato ⁊ a pribus i carcerē cōiecto ⁊ magiſtratu depoſito i loco eius dux ſuffectus ducauit ānis.13. ⁊ m.4. hic repatā illico claſſeȝ. ad Alexiū ꝯſtātinopolitanū ipatorē duxit q ipator ēt a Roberto guiſcardo ad ſaſiū cōgreſſus vna cū claſſe veneta fractus qdē ⁊ fugatus fuit. Indeq; inchoata hieroſolymoꝝ expeditiōe ex ſenatus cōſenſu Claſſē ducētaꝝ ois generis nauiū: pfecto michaele vitalis michaelis ducis filio: ipſe trāſmiſit que qdē claſſis nō venetoꝝ milicia tm ſȝ ex oi orbe xpiano plena fuit: ⁊ cū genuēſibus iūcta tā diu pſeuerauit donec hieroſolyma cū toto regno capta fuit. Propt q ⁊ Balduinus rex eiſdē venetis ⁊ genuēſibus ampliſſima pullegia ca i hieroſolymoꝝ vrbe cōceſſit: hic aūt inter cetera ſua monumēta tēplū diui Marci in vrbe veneta conflagratū inſtaurare fecit vbi ⁊ tandē ſuum corpus ſepeliri voluit.

¶ Hoc nāq; ānno oia iuxta ſolis ⁊ lune curſuȝ cōpleta ſunt ſicut in.15. imperij Tyberij ceſaris āno a quo anno vſq; in preſenteȝ duo magni Cycli fiunt qui ſunt.1064. anni.

Victor.3.papa mõachus Mõtiſcaſſini abbas Deſiderius ãtea vocatus Gregorio pontifici hoc ãno ſurrogatus ſedit ãno vno ⁊ mẽſi.4.q põtifex factus ſtatĩ Grego.põtificis ptes ꝯ Gibertũ antipapã tutãdas ſuſcepit: ꝙobcãm hẽricũ impatorẽ ſibi cõſtituit ĩimicũ: a quo ẽt veneo in calice miſſo tãdẽ ſublatus eſt. ¶ Rogerius Roberti Guiſcardi ducis filius natu mĩor boc ipo anno pře Roberto ĩ Caſſiopa iſula defuncto Boemũdo frẽ maiore abſente ĩ Apulie ⁊ Calabrie ducatu ſuccedẽs regnauit ãnis.xxv.q vbi ducatũ inijt Capnã ⁊ qcqd inde vſqʒ ad tyberi ad põtificẽ Ro.ptinebat vi abſtulit. Boemũdus ãt natu maior e grecia ſupueniẽs cũ Rogerio iſto fratre p ducatu cõtẽdere cepit: ꝙobrẽ Urbanus põtifex ſynodo bita pcepit eis ab armis ĩ loco ditiõis eccleſie abſtinere. Sẽtentiamqʒ põtifex tulit: vt Rogerius Boemũdo frĩ apulie ptẽ pmitteret: ⁊ ipe reliquã poſſideret. Boemũdus ãt ea ſnĩa minĩe cõtẽtus: dũ Rogerius poſt aliqð tps ĩ Siciliã ꝯ ſarracenos cõtẽderet ipe Melphi vrbẽ furto occupauit: q̃ qdẽ occupata accenſus maiori glorie cupiditate relicta Melphi paulopoſt pacẽ cũ frẽ cõpoſuit: ⁊ cũ ceteris pncipibus ⁊ ducibus ĩ bieroſolymoꝝ expeditõe cũ.xii.boium delectoꝝ milibus acceſſit: cuius vtute ⁊ aĩ pſtãtia pmotus ⁊ Rogerius cũ eo oĩa voluit eẽ cõia. Filiũqʒ ſuũ nomine Tãcredũ pugnãdi cupidũ belli comitẽ ipe frater tradidit. ¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Raſis medicus celeberrimus ac natiõe penus ſeu aphricanus boc tpe viguit ⁊ clariſſimus fuit cui alij bachilo ppũ nomẽ fuiſſe tradũt: Sed Auicẽna ĩ tertia Fen tertij canõis ti.3.c.7. Meamethũ eũ appellat: q cũ ĩ Almãſoria vrbe enutritus fuerit ibidẽ liguã arabicã optie didicit: ⁊ ĩ eadẽ ligua ex oĩbus añ ſe medicine auctoribus iſraſcripta collegit volumia. Et pmo de mediciarũ correctõe li.i. Antidotariũ li.i. De cura morboꝝ iũcturarũ librũ cõtinẽtẽ oẽm medicie ſciaʒ. Librũqʒ Almãſoris ad regẽ eius noĩs. Deqʒ moribus pueroꝝ li.i.ac diuiſionũ li.i. In aſtrologia quoqʒ aphoriſmoꝝ: atqʒ ĩ alchimia.li.2.⁊ alia multa.

¶ Bruno vir ſcũs ⁊ clariſſimus phũs atqʒ theologus natõe theutonicus ex vrbe Colonia remẽſis eccleſie canõicus: Scolariũqʒ apud Pariſiũ magr̃ biſdẽ tpibus cũ ĩ gallijs legẽdo ſcribẽdo et diſputãdo clariſſimus brẽt: relicto ſeculo ⁊ põpis eius cũ ſeptẽ viris doctiſſimis ĩ eremuʒ Carthuſie ſeceſſit: ibiqʒ mõaſterio ſtructo ppoſitũ mõaſtice cõuerſatõis ſat᷑ arduũ: teſte Vicẽtio gallo li.xxvi.ibidẽ iſtituit: Cuius ſci ppoſiti Hugo grannopolitanus eps q ab eodẽ Brunone bitũ mõaſticũ pcepit: auctor fuit. Is nanqʒ cum ſciſſimus brẽt: cũct᷑ ſibi bitãtibus iſigne ſcitat᷑ exemplum prebuit: inter ceteros autem huius Brunonis diſcipulos Urbanus papa vnus fuit.

¶ Prodigia quoqʒ multa ⁊ qdẽ mirabilia biſdẽ tpibus fuiſſe ferunt: q: dõeſtice aues ſicut gallie ãſeres pauones ad mõtana ꝯfugiẽtes facte ſũt ſaluatice ⁊ ſilueſtres: ⁊ piſces tũ fluuiales: tũqʒ maritimi magna ex pte pierũt. Terremotus ẽt ĩ Sicilia adeo magnus fuit vt Syracuſana ciuitas cõcuſſa ſit ⁊ maior baſilica duʒ celebrarer̃ corruerit ĩtm̃ vt oẽs q ibidẽ aderãt oteriti fuerĩt: duob. ſolũ ſupſtitib. diacono.ſ.⁊ ſbdia.relict᷑.

¶ Ordo itaqʒ carthuſiẽſiũ ĩ gallijs boc ãno ĩ dyoceſi grãnopolitanẽſi a brunõe theologo viro ſciſſimo ĩitiuʒ ſũpſit: q bernardo teſte iter oẽs eccleſiaſticos ordies pmatũ ñ rõe tpis: ſed rigoroſitatis ſemper tenuit. Et propterea eum ſpecioſiſſimã eccleſie colũnam appellat. 1086

Vrbanus eius noĩs ƀs papa Odo ãtea vocatus cluniacẽſ abbas Victori põti.boc ãno ſuffectus ſedit ãnis.13.⁊ mẽ.4.vir qdẽ doctria ⁊ ſcitate pcipuus q ope ⁊ exẽplo ẽt ſcript᷑ elegãtiſſimis dĩ eccleſiã ꝯ bẽticos mirifice ꝯfirmauit: cuius ẽt pluric ad Mathildi extãt eplẽ ſucco plene eiuſqʒ mathil- Pap.168.

6286 dis comitiſſe hortatu poſtea ꝙ ĩ Melphi ꝯciliũ būiſſʒ cũ Ro.nullũ qet᷑ locũ brẽt Placẽtiã vẽit: atqʒ ibi aliã ſynodũ būit ĩ q̃ execrationẽ ĩ hẽricũ ⁊ Gibertũ ãtipapã a Grego.factã ꝯfirmauit: petulãtiã quoqʒ q̃rũdã eccleſiaſticoꝝ ea ĩ ſynodo teſte Gratião aioſiſſime ꝯpeſcuit. Statuit nãqʒ vt ordiatio epĩ ſine titulo fcã ſtatĩ irrita fiẽt: vt legir̃ ĩ decre.di.70.c.Scõꝝ canonũ. voluit itẽ vt oĩo bñficijs carerẽt q poſt diaconatus dignitatẽ vxoribus vacarẽt: di.32.c.Eos q. Vetuit iſup epõs altaria ſine pbẽdas: vt fieri ſolebat oĩo alicui vẽdẽ: vt.i.q.3.c.Queſitũ. Inhibuit pterea ſacerdotibus alterius ſubditũ ad pñiaʒ admittẽ.9.q.i.c.Placuit. ꝯſumata vo ſynodo Urbãus ide mathildi comitiſſe vale dicens ĩ gallias trãſmigrauit: vbi dũno ꝺ ſalute fidei cogitãs ꝯciliũ apð Claremõtẽ Aluernie ciuitatẽ cõuocauit: ⁊ expeditionẽ ĩ ſarracẽos p bieroſo. recupãda ꝑſuaſit ⁊.300.boiuʒ milia ea ĩ expeditõe cruce ſignauit. Statutaqʒ alia eo ĩ ꝯcilio multa ſuer̃ ⁊ inter cetera vt bore ꝺ btã vgie. M.a clericis quottidie exoluer̃: ⁊ eius officiũ diebus ſabbatoꝝ ſolẽniter celebrarer̃. Eo quoqʒ ĩ cõſi⁹ philip.regẽ frãcoꝝ ⁊ eius vxorẽ excõicauit. Inter cetera quoqʒ eo ĩ cõſi⁹ vetuit regularibus canõicis mõachos fieri: vt bẽtur.9.q.3.c.Mãdamus: Quo fcõ ſtatĩ Ro.redijt: vt cõpoit᷑ ĩ italia rebus italos quoqʒ pncipes ad eãdẽ aiaret: ſʒ maximis ſeditõibus a ioãne pagão viro ſeditõſiſſimo cepit exagitari: Quapp tiore conceptus ĩ domo cuiuſdã petri Leõis ciuis potẽtiſſimi biẽnio ſe cõtinuit. mortuo deniqʒ ioãne pdcõ liberior factus ad ꝯponẽdũ eccleſie ſtatũ iterũ aiuʒ adiecit: ⁊ archiepm mediolanẽſem pulſũ: eo ꝙ ab vno tm̃ ꝯ ius fuerat ꝯſectus ĩ grãʒ recepit: ⁊ paliũ būiliter petẽti cũ integra ptãte reſtituit: hoc idẽ ⁊ Toletão epõ fecit: tãdẽ vir ſcũs poſt multas pſecutõeſ ⁊ labores.4.calẽ.augu. moriẽs ĩ ſcõ petro Ro.ſepelir̃. Et poſt ſedes dies vacauit.16. ¶ Vitalis Michael.36.venetoꝝ dux Falero duci boc ãno ſuffectus ducauit ãnis.5.⁊ mẽ.3.vir vtiqʒ armis ⁊ nauali pitia exercitatiſſimus atqʒ ſtrẽnuiſſimus cui cũ aliqñ piſani q tũ maximis florebãt fortunis execrabile bellũ idixiſſent: ⁊ cũ.50.armat᷑ triremibus ꝯ eũ vẽiſſet ipe vt erat igẽt᷑ aĩ vir medio ĩ equore eiſdẽ occurrit atʒ eoſ tãta occidiõe affecit: vt ex tãta claſſe vix due ⁊.xx.triremes euadẽ potuerit. reliq vo aut exuſte ſũt: aut ĩ ducis huius ptãtẽ duenere. Alia etiam egregia facinora pnceps hic ſtrẽnue geſſit q̃ cõmemorare longũ eſſet: ⁊ cũ chriſtianiſſimus haberer̃ ⁊ ipe

ex ſenatuſconſulto ſubſidiariam claſſem expeditioni hieroſolymorum miſit.

¶ Hieroſolymorum recuperatio.

1096 ¶ Petrus q̄dam eremita natiōe gallus prudētiſſimus religioſiſſimuſqꝫ: ac incomparabilis ſanctitatis vir:
hoc anno ex Syria in Galliā reuerſus Urbanum pontificem ibidē adijt: ⁊ ad ſuſcipiendū bellum contra
Calipham hieroſolymorū regē ſtimulauit. Rettulit autē ꝙ cū ſuperioribus annis hieroſolymā deuotio-
nis gratia pre[x]iſſet ibidē vidiſſe Symonē Hieroſolymorū patriarcham tanquā vile mancipium Barba-
ris haberi: ⁊ propterea animi dolore ſtimulatus confeſtim in Europā ad ip̄m pōtificē ſtimulādum venire
decreuit. Cunqꝫ in gallias veniſſet Urbano pōtifici Romano que Hieroſolyme agebantur cum lachry-
mis rettulit: Quibus verbis efficaciſſimis ꝑmotus pontifex vna cū Cardinalibus confeſtim apud Cla-
remontē Galliarū oppidum ſynodū congregauit: ⁊ totā pene Europam contra eundē regem Caliphā
prouocauit. Et primo in eadē expeditione Gotifredus ⁊ Balduinus cognomēto Boliōis Gallacie Co-
marchi. Raymundus ſancti Egidij comes. Hugo magnus Philippi Francorum regis frater. Roberti
duo: quorū Normandie alter: alter vero Flandrie Comes: Erat Stephanus Carnoti comes ⁊ podien-
ſis epiſcopus: Sed ex Ciſalpina gallia magnus ille Othus predictus Mediolanēſium princeps: ⁊ Boe-
mundus Rogerij Apulie ducis frater cū duodecim milibus electorū virorū profecti ſunt. Uitalis quoqꝫ
Michael Uenetorū dux filiū ſuum ſuū cum claſſe ſubſidiaria miſit. Sed ⁊ Genuēſes magnifici cū qua-
draginta triremibus auxilio fuere: Qui oēs vno animo pontifici ſummo annuere. Unde ⁊ pontifex ipſe
Adamarū epiſcopū virū inſignē totius exercitus moderatorē prefecit ac deſignauit. Erant autē eo in exer-
citu ad trecēta hominū chriſtianorum milia cruce ſignati: In quibus Petrus hic eremita Ducem ſe mul-
tis exhibens per Alemaniam ⁊ Ungariam verſus Syriam perrexit. Alij vero tranſmiſſis alpibus ꝑ ita-
liam nauigio vſqꝫ Hieroſolymā acceſſerunt. Ac ſic predicti omnes cū magno labore ⁊ ingēti feruore hie-
roſolymitanū regnū: ⁊ ipſa quoqꝫ hieroſolymitana ciuitas ſancta e manibus Caliphe regis Barbari an-
no ſalutis noſtre Milleſimo nonageſimonono excerpta fuit: Cum eo nāqꝫ Calipha rege ꝓ dēfenſiōe ade-
rant: Uolux vir in armis ſtrēnuus q̄ tranſiordanē dominabat̄: ⁊ multi Barbarorū reges: necnō ⁊ Belcet
Auxientis filius: qui oēs maximo cū dedecore nō ſine ingēti vtriuſqꝫ cede a chriſticolis tandē fuſi ⁊ fuga-
ti ſunt. Caliphas vero vt breuibus vtar: deniqꝫ ſub murorum ruina millibus cōfoſſus vulneribus animo-
ſiſſime interijt.

Raynaldus aūt Alemanorū dux in p̄dicta expeditiōe petro eremite ſocius factus hoc āno ꝑ Ungariā ⁊ gre-
1097 ciam trāſiēs tn̄ ingēti multitudie in Syriā p̄mus ꝑuēit: ⁊ cōfeſtim in agro Niceno duo oppida pugnaciſ-
ſima: vꝫ Exeregorgō ⁊ Cinitū ſtrēnuiſſime cepit: ⁊ multa ibidē ſpolia ꝑcepit. Sed dū incaute loca cuſto-
diret ſubita turcorū irruptiōe chriſtiāi cōcluſi: petrus ꝑ legatiōis ſpēm ſine militibus fugit. Raynaldus vo
exercitus dux auxilij ſpe dēſtitutus: abnegata xp̄i fide deditionē fecit. Reliq̄ āt cū ſiti maxie laborarēt a tur-
cis turpiſſime trucidati fuerūt: q̄ res ꝯſtātiopolitāo ip̄atori gratiſſima fuit. vide Uicētiū gallū li. 26. c. 97.

¶ Ordo ciſterciēſiū hoc āno in Burgūdia i eremo Ciſtercij a Roberto venerabili religioſo Moliſinēſi
1098 abbate p̄mo excitat̄: quē q̄dē ordinē Urbanus papa ſua auctoritate ſub diui Bn̄dicti abbatis regula ꝯfir-
mauit ⁊ plurimis p̄uilegijs cōmuniuit: Nā idē Robertus vir ſanctus Hugōis Lugdunēſis archiep̄i: ſe-
diſqꝫ apoſtolice legati: ac clariſſimi p̄ncipis Odonis Burgūdie ducis auxilio ⁊ auctoritate fretus: relicto
p̄mo mōaſterio cū. xx. ſuis mōachis: vt diſtrictius maiorū inſtituta: regulāqꝫ mōaſticā obſeruaret in Ca-
billonēſi dioceſi Ciſtertij ſolitudinē adijt: ibiqꝫ nouū locū ⁊ ordinē ex veteri inſtituit: ⁊ a loco ciſterciēſiū
ordinē nūcupare voluit: q̄ ⁊ breui in omnibus mirumimodū creuit: ac viros inūerabiles doctria ⁊ vite ſan-
ctimonia poſtmodū protulit: de quibus locis ⁊ temporibus ſuis infra dicemus.

¶ Ordelaphus fallero trigeſimuſſextus Uenetorū dux hoc ipſo anno bonorū oium ſuffragijs poſt Uita-
lem Michaelem: dux ⁊ p̄nceps creatus ducauit annis. 19. p̄ſtātiſſimi ingenij ⁊ aioſitatis vir: q̄ ⁊ multa
bella magnifice cōfecit: ⁊ inter cetera q̄ntodecimo magiſtratus ſui āno maxio ⁊ ingēti exercitu cōparato i
Dalmatiā adnauigauit: ⁊ multas vrbes ibidē cōprehēdit: vbi ⁊ tādē p̄lio interfectus Uenetias eius cor-
pus delatū eſt: atqꝫ in ſancti Marci tēplo maxima cū pōpa ſepultū fuit. Eo nanqꝫ ducante duo maxima
incēdia Uenetijs excitata: multe parrochiales eccleſie vna cū parrochianorū domibus penitus arſere: at-
qꝫ Methamaucēſis ciuitas ipō incēdio necnō ⁊ inundatōe maris vaſtata ⁊ pene ſubuerſa ē: Eo quoqꝫ tē-
pore maxius terremotus ſuperueniens vrbem vndiqꝫ affixit.

¶ Hieroſolymorum regni apud chriſtianos principium.

¶ Gotifredus Gallacie comes: hoc anno hieroſolyma a chriſticolis capta vno oiū chriſtianorū p̄ncipum
1099 conſenſu etiā humeris a militibus omnibus in regiā delatus hieruſalē rex declaratus regnauit āno vno:
q̄lꝫ regni titulū nō abnuerit: coronā tamē auream reiecit dicēs indignū eē hoiem chriſtianū illic regio ⁊
aureo dyademate vti vbi xp̄s rex regū ſpineā coronam ꝓ hūani generis redemptiōe pertulit aſperrimam
Regno itaqꝫ ſuſcepto cōtra Clemētem Babyloniorum p̄ncipē apō Aſcalonē mox ꝓfectus ip̄ꝫ cū. 30. mi-
libus armatis iterfecit. Aſcaloneqꝫ capta tātū auri ⁊ argēti ibi dep̄hēdit q̄ntū vnq̄ vllo alio loco dep̄hēde-
rat: ideqꝫ cū frībus ſuis mira victorie felicitate vſus: ⁊ Jopē ⁊ Romulā vrbes egregias obſedit: ⁊ tādē ex-
pugnauit: atqꝫ alias plures ſimiliter ciuitates cōp̄hēdit. Eo tn̄ āno quo hieroſolymā cū maxio labore cō-
p̄hēdit: febri valide ꝓpter intēſos labores correptus morit̄: ⁊ ibidē cū magno luctu ſepelitur.

Antiochia ciuitas Aſie.

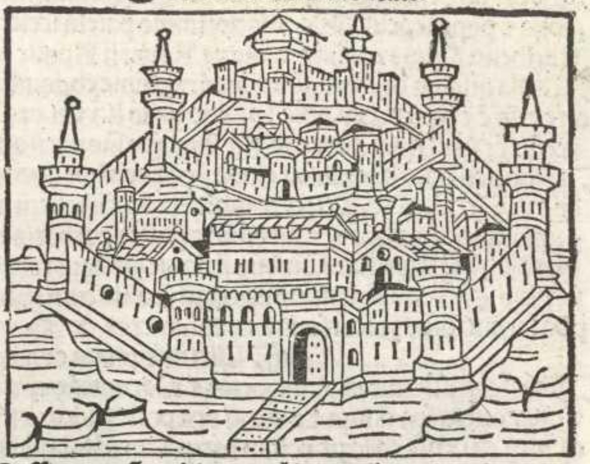

Antiochia aūt Aſie maxima ciuitas ab Antiocho rege eius dn̄atore: ſic dicta: oli Reblata appellata: vrbſ ſiqdē potētiſſima: ⁊ duoꝝ muroꝝ ambitu circūdata: petriqꝫ apoſtoli ſedes ꝯgnoīata hoc ãno a Boemūdo Normāo Roberti Apulie ducis filio: viro vtiqꝫ clariſſimo poſt duriſſimā obſidionem capitur: Pyrrho.ſ. antiocheno ciue ꝑpotētiſſimo ingreſſuꝫ vrbis ꝑbente: Nā idē pyrrhus cuꝫ multa de Boemūdi virtute accepiſſet: eius colloquium expetijt: Et viri virtutē admiratus ciuitateꝫ ſe illi traditurū ſpopondit: ſi ſibi dn̄ium retinē vellet Boemūdus aūt prudētia vſus: a proceribus chriſtianis ſibi vrbē cōcedi obtinuit: ⁊ nocte quadam cōſtituta pyrrhus porta apta ingreſſum Boemūdo ꝑbuit: ⁊ ſic idē Boemundus ciuitatē obtinuit. Ingreſſi itaqꝫ vrbē chriſtiāi oībus ferme pepcere: Caſſianus aūt vrbis rex ad loca mōtana confugiēs ab Armenijs ſuis trucidatus ē: In hac itaqꝫ clariſſima ciuitate: vt dictū eſt: Diuus Petrus apoſtolus ꝑriarchalem ſedē pmū tenuit: eo ꝙ tunc poſt Romā ⁊ Cōſtantinopolim atqꝫ Alexādriam cunctis per orbē ciuitatibuſ ꝑmaria eēt. Ex ea nāqꝫ Theophilus eps oriūdus fuit: ad quē Lucas euāgeliſta apoſtoloꝝ actuſ cōſcripſit: vbi ⁊ ſeptimus a btō petro antiſtes fuit. Hec qppe ciuitas mille ānis ſub xpiāo ipio optie floruit Sub eiuſdē ꝑriarchatu cētū ⁊ qnquagītatres fuere epi: ⁊ in illa vrbe trecente ⁊ ſexagintaſex eccleſie.

Lancea aūt qua chriſti latus a Longino milite tranſfixū fuerat: hoc eodē anno in ciuitate Antiochie in eccleſia ſancti Andree apoſtoli ipo reuelāte reperta ē: Quā Boemūdus dux ⁊ ceteri xpiani ſumma cum deuotiōe ſuſcipiētes de cetero tanꝙ optimū vexillū in exercitu ſuo contra hoſtes ſemp ꝑtulere: Cuius deuotiōe ⁊ fiducia freti ſtatuerūt cū Corbona Armeno rege ꝯfligere: cuius exercitus victos Antiochie mōtes occupabat. Miſſiqꝫ ſunt petrus eremita ⁊ aliuſ ad Corbonā vt ꝑliū ei denūciarēt: ſed eo renuēte chriſtiani nihilominus: ꝙꝙ fame ⁊ ſiti ꝑclitarēt: cōfligere ſtatuerūt. Et ieiunio ꝑus inſtituto: ac orationibus ꝑmiſſis ad ꝑliū cū ſacra lācea fiducialiter prexerūt: qḋ qdē cū maxio ardore cōmiſiſſent ad cētū milia hoſtium interfecerūt: ⁊ qndeci milia camelos ceperūt. Indeqꝫ chriſtiani tantam predam abduxerunt: vt ab extrema inopia ad ſummam omnium rerum vbertatem ob lancee ipſius miraculum peruenerunt.

PAſcaliſ eius nōis ſecūdus papa natiōe italus e Flaminia ꝓuīcia oriūdus pře Creſenſio Ray Pap.266
nerus antea vocatus: hoc āno Vrbano pōtifici ſubſtitutus ſedit ānis.18.mē.5.⁊ diebus ſeptē.
Hic ēt mōachus exīs nolēs īuituſqꝫ pōtifex creať: qui eccleſie dei ꝓpe labēti quorūdā ſeditiōi 1100
bus cōſulturus copias ſuas in Gibertū ātipapā maloꝝ oīum caput mittit: pp qḋ Gibertus ti-
6299 more pterritus nō multopoſt ſubita morte iterijt: pacata mox eccleſia: paſcalis ingenij magni
ai maximi viri a religiōe ad arma cōuerſus adiuuātibus aicis: Caſtellanā vrbē ac Beneuentanā ab hoſtibus occupatas vi ⁊ armis recepit: His ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrēnue geſtis paſchalis in Ciſalpinā ꝓficiſcitur ꝓuinciā: vbi ad Guardaſtallū agri Cremonēſis oppidū cōuentu multorum ꝑncipum ⁊ epoꝝ habito. De homagijs: de pheudis: de ſacramentis laicis antea exhibitiſ exhibēdiſue magna ē hita rō: ibidē quoqꝫ Emilie vrbes: videlicet Placētiā parmā Rhegiū Mutinā ⁊ Bononiā Rauenati eccleſie: ⁊ Metropoli q̄ diu Romāo pōtifici rebellis fuerat āplius nō ſubeē cōſtituit. Atqꝫ cū intelligēt ſacerdotes gallos nō ita integre vt decebat vitā ducē eo ꝓfectus apḋ Trecas ꝯuētū hūit: ⁊ redactꝭ ad laudabiliorem vitā ⁊ cultū eccleſijs i italiā ꝓpere redijt ꝙ itellexerat ibidē oīa ſeditōibus ꝑturbari: veꝝ haud multo poſt cōpoitꝭ i italia rebus ad bellū aſiaticū lrīs ⁊ nūcijs oēs xpiāos ꝑncipes aiauit: veꝝ cū recuſaret confirmaŕ epos quos hēricus.5.ꝯ ius faſqꝫ ꝓ libidie qbus voluiſſet: ꝯceſſerat vna cū cardialibus ab eodem hērico capiť: ⁊ i carcerē trudiť: nec ide ꝑus eductus ē ꝙ oēs i epatu ꝯfirmaret. Atqꝫ hoc mō rebus ꝯpoitꝭ ipatorē dnuo corōauit: recedēte poſtea ab italia ipatore paſcaliſ aliḋ ꝯciliū apḋ lateranū ꝯgregās oīa q̄ henrico ꝓmiſaŕ reuocauit aſſerēs n̄ libēter: ſꝫ coacte i ceſaris ſniāꝫ vēiſſe: poſt hec Ro.xv.baſili. ꝯſecrauit: atqꝫ alias plurias reſtituit: mortuus deniqꝫ i Cōſtātiana baſilica.xvᵒ. calē. Febru. maxima cū pōpa ſepelitur.

Baldui.2.hieroſo.rex hoc āno gotifre. frī ſurrogatus regnauit ānis.18.mortuo.n.gotifre. frē ſarracēi ma
gnos exercituſ recupāde hieroſo. cā eo ꝯduxerēt i quos Balduī.paꝝ ꝯſulte itulit ꝯflictuſ: i qᵒ qdē boemū. 1101
dux captus ⁊ helēſis ac burgūdie comites viri celeberrimi occiſi ſūt: Rex āt ipē turpi fuga hieroſolymam: aiſſis exercitibuſ repetijt: nec tn̄ auſi ſūt ſarracēi vrbē obſidē. Boemūdus āt Apulus i aſia ꝯgnita gotifre. morte: ſtati relicta ātiochia hieroſo. acceſſit: veritus ne qd mali accidēt idē fecerāt burgū. ⁊ helēſ comites poſtea nihilominus iterfecti. Tācre. āt boemūdi nepoſ ātiochiā ꝯmigrauit: ⁊ boemūdū patruū poſtea trienio i carcē maceratū multo auro redemit: ⁊ ātiochiā illi ſūma cū fide reſtituit: qᵒ audito Balduinus hic i Acō ducē ſtatuit: vocauitqꝫ genuēſes ⁊ venē. i auxiliū q cū.80.roſtratꝭ pleriſqꝫ alijs triremibuſ ⁊ nauibus venerūt: ⁊ Acon vrbē terra mariqꝫ acriter oppugnās.xx. die obtinuit: ⁊ ſarracēos q eo tuēde vrbis grā venerāt fudit atqꝫ fugauit: ideqꝫ egyptios bo ꝑlio ſupauit: ac Calipha coꝝ regē interemit.

1102 ¶ Cōradus henrici Ceſaris filius vir qdē optimus hoc āno Julio mēſe Florētie morit̄: ⁊ maxia ibidē cū gloria ⁊ pōpa ſepelit̄. Ip̄e.n. ſupori anno patris ſcelera execrās ab eodē deſciuit: ⁊ dn̄e Mathildi comitiſſe adheſit: Cuius conſilio ⁊ fauore Rogerij Apulie ducis filiam duxerat vxorem.

1105 ¶ Stella inſolita hoc āno p̄ma quadrageſime ebdomada feria ſexta circa veſperū in auſtrū ⁊ occidētē lucere viſa ē ⁊ p dies.xxv.teſte Vicētio gallo li.xxvi.eadē hora ſemp ſplēduit: cui igēs trabes viſa ē ex oriēte occurrē: Poſt hoc i cena dn̄i viſe ſunt due lūe parū añ diē: vna in oriēte: ⁊ altera in occidente.

1106 ¶ Genuēſes etate hac nauali gloria p̄potētes hoc āno teſte Jacobo theologo denuo cum ſexaginta triremibus in Syriā ꝓfecti Tripoli p̄mo: deinde Gibelletū ac Ceſareā vrbes a mahumetāis diu occupatas ingenti v̄tute comp̄hēdūt ⁊ diripiūt: ⁊ poſtea barbaris multis ſpoliatis ⁊ interfectis vrbes Balduino Regi hieroſolymoꝝ tradūt: Quibus ſtrēnue geſtis: ⁊ rebus ibidē pacatis cū cathino quodā Smaragdino im p̄ciabili gēma: alijſq́ꝫ maximis ditati ſpolijs cum gaudio ad propria rediere: Hac etiam victoria ⁊ triumpho ferunt ipſos precurſoris domini cineres ex Mirea vrbe ſecum Genuam detuliſſe.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

1107 ¶ Juo p̄clariſſimus canonū doctor ⁊ Carnotēſis ep̄s tēpeſtate hac apud gallos maxīo in p̄cio habet̄: qui ⁊ inter cetera ſue v̄tutis ⁊ ingenij opa poſt Jſidoꝝ hiſpalēſem ep̄m decreta collegit: ⁊ abbreuiauit apoſtolica: atqꝫ ea i vnū collegit volumē qd̄ poſtmodū ⁊ qdā Hugo cathalanēſis ep̄s: ⁊ poſt cū Gratianus noſter in meliori forma redegit: alia quoqꝫ quedam memoratu digna compoſuit.

heroico

¶ Hildebertus Cenomanoꝝ gallie ep̄s vir ingenio ⁊ ſciētia diuinus hac ip̄a tēpeſtate Henrico: Elegiacoqꝫ carmie plurimū valuit. Et Vincētio gallo li.xxvi.referēte multas tribulatiōes: carcereſq́ꝫ ac vincula apud Romā ꝓ xp̄o ⁊ eius eccleſia ſuſtinuit: vbi ⁊ epiſtolas plurimas elegantes edidit: ac v̄ſus quoſdā elegantiores de ſuo exilio: librūqꝫ ꝑpulchrū de tedio huius vite: q̄rimoniāqꝫ ſuip̄ius ꝑtim metrice: ꝑtimqꝫ ꝓſaice cōpoſuit: atqꝫ oratione deniqꝫ de trinitate pulcherrimā ⁊ aduerſus quoſdam de Eucariſtia atqꝫ alia edidit multa.

¶ Ruffus ſiue Arnulphus abbas ⁊ Lugdunēſis ep̄s p hoc tp̄s (abbate Joachī teſte) i Gallijs ⁊ p̄dicatiōe ⁊ doctrina ac eximia ſcitate plurimū claruit: q poſt beatū Petrū Augu. doctorē canōicorū regularium ordinem ⁊ ipſe in gallijs inſtituit: vbi ⁊ mult(is) fundatis mōaſterijs cū eēt egregius xp̄iane religiōis declamator in Jtaliā vēit ⁊ ſuis p̄dicatiōibus ibidē etiā xp̄i paupertatē: itegerrimāqꝫ vitā ad ip̄ius imitationē oībus cū ingenti ardore ꝓpoſuit: ⁊ ꝓpterea multas ex nobilitate Romana ad ſe traxit: quē tanq̄ verum xp̄i diſcipulū atqꝫ ꝓphetā m̄lte ſequebātur: ⁊ ad celū vſqꝫ eū tollebāt: vn̄ ⁊ in Ethruria q̄maxie: alijſqꝫ locis multa regulariū mōaſteria erexit: Verū cū Rome acerbe nimiū in clericorū laſciuias inueheret̄: ⁊ coꝝ pōpā improbaret: ab eiſdē tandem ſecrete occiſus fuit: nec vnq̄ tāti ſceleris auctores inueniri potuerūt.

¶ Anſelmus Lucēſis ep̄s vir doctria ⁊ ſanctitate p̄cipuus: Mathildiſqꝫ comitiſſe cōfeſſor ⁊ pater per hec etiā tēpora floruit ⁊ p̄clara q̄dā cōpoſuit: q cū eēt religiōis amator operā dedit vt monaſteriū ſancti Bn̄dicti iādiu in mātuano agro incohatū Mathildis impēſa ꝑficeret̄: vbi ⁊ poſtmodū defunctus aliq̄diu iacuit: cūqꝫ ibidē miraculis cōtinuis indies celebrior haberet̄: poſt aliqd̄ tēpus timētes mātuani ne a vicinis vrbibus furti ſurriper̄: i baſilicā cathedralē Mātue illū trāſtulerūt: vbi ⁊ nūc vſqꝫ miraculis clarus qeſcit.

¶ Anſelmus alter Cātuariēſis ep̄s bōitate vite ⁊ ingenij acumie p̄cipuus: ⁊ ipſe in Anglia p hoc tēpus claruit ⁊ p̄clariſſima opa cōpoſuit: hūc tāti p̄cij apd̄ Anglos auctores habitū fuiſſe tradūt: vt breui ex monacho abbas: ⁊ ex abbate Cāthuariēſis ep̄s fuerit factus: de quo Vincentius gallus libro.xxvi.multa commemorat. Scripſit autem hic: vt oculis noſtris vidimus hec que ſubiecta ſunt: Et primo de fide trinitat(is) librum vnum: qui incipit: Quotiens deum.

De imagine mundi	li.i. Ad iſtructōeꝫ	De caſu diaboli	li.i. Jllō apoſtoli.
De veritate	li.i. Qm̄ deum.	De incarnatione verbi	li.i. Dn̄o ⁊ patri
De libero arbitrio	li.i. Qm̄ libe.arb.	De cōceptu virginali	li.i. Cū i oībus re
De açima ⁊ fermentato	li.i. Anſelmus	De concordia preſcientie predeſtinatiōis ⁊ gratie	
De ſpū ſcō contra grecos	li.i. Negat̄ a gre.	De tribus illis queſtionibus	
Monologion.i.Soliloquiū	li.i. Si qs vnam.	De beatitudine celeſti librum vnuꝫ.	
Prologion.i.Alloquꝫ ad deū	li.i. Ea nunc	Cur deus ⁊ homo	li.duos
De grā ⁊ libero arbitrio	li.i. Reſtat nunc	Meditationum	lib.i.
Pro inſipiēti diſputatiōe	li.i. Dubitanti	Sup cātica cāticorum	li.vnum
Reſponſio pro inſipiente	li.i. Qm̄ nō me	De grammatico	li.vnum
De p̄deſtiatōe ⁊ libe. arbitrio	li.i. Nūc ergo	De cruce	librum vnum: Et

de ſancto Joanne Baptiſta ſermones multos ac alia multa.

Hērieuſ.4
1108 HEnricus eius nōis.4.p̄dicti Henrici Ceſaris filius octauus germanorū impator hoc anno ab electoribus delectus impar̄ cepit ⁊ impauit ānis.xx.hic patrē captiuauit: ⁊ multis probris ⁊ qdē maximis (dei iudicio eū affecit) cuius rei cā triſtē p̄r emiſit aīam: Quo mortuo in germania rebus ordiatis in italiā cū exercitu magno vēit. Sed eius aduētus nō admodū paſcali pōtifici Ro.gratus fuit: q̄ multas baſilicas i trāſitu bellis euertiſſet: ⁊ ep̄atus cui placuit ꝓ libito demādaſſet. Miſſis āt ad pōtificē legatis iureiurādo iterpoſito pollicet̄ ſe pacato agmie vrbē 6307

ingreſſuꝝ: epoꝝ̄ūqꝫ inueſtituras renūciaturū: ſicut hētur in canōe.63.di. Per totū. Ingreſſus igiť vrbē henricus cū benignitate a ſummo pōtifice Ro. excipiť: ſed ipe gēma viparū pṁū volēs imitari exēplū paſcalē ꝛ vniuerſos eccleſie ꝑlatos ꝑ fraudē itercepit: eoꝝ̄ūqꝫ bōa i ſuoꝝ ꝑdā cōuertit. Quapp po. Ro. i dignitate cōmotus cōtra theutōicos in ſurrexit: ꝛ multoſ eoꝝ interficiēs tādē vrbe eiecit. Impator aūt in circuitu vrbis Rome: in vindictā oia ſuburbana ꝛ alia i circuitu vrbis incēdio cōſūpſit. Nec ꝓpterea Romāos pacare potuit dōec papā ꝛ cardiales reſtituēt: reſtituto igiť pōtifice iterato hēricus inueſtituraſ ab ipo extorqueř cepit: q tādē ciuiū ſuoꝝ icōmodis pmotus q̄cūqꝫ poſtulaſſet cōfirmauit ꝛ ꝑ notarios Ceſar ea cōſcribi voluit. Hoc mō rebus cōpoſitis: dimiſſiſqꝫ captiuis oībus impator a pōtifice cōfirmatur ꝛ coronať. Hācobrē Hēricus voti cōpos factus in germaniā cū pace rediit. Sed paſcalis ſtati cōciliū cōgregās q̄cūqꝫ ꝓmiſat henrico reuocauit. Henricus deinde decimo impij ſui anno in Italiā rurſus venit: ꝛ Romā abſente pōtifice intrauit: vbi ꝛ cōcedēte populo Romāo: aduerſantibus tamē patribus cuꝫ rite coronari nō obtinuerit: Mauritiū quendam ſue partis archiepiſcopū euocauit: ꝛ ab eo impij coronā impōi ſibi ꝓcurauit: verūtn̄ tandē ad cor rediens iura eccleſie ꝓ quibus cū pontificibus contēderat in Calixti pape manus reſignauit ꝛ abſolutionis beneficiū ab eo impetrauit: Poſtremo moriens cum patribus ſuis apud Spiram ſepelitur Ad cuius tumulū tale inſcriptū fuiſſe epitaphiū ferūt. Filius hic pr̄: hic auus: hic atqꝫ ꝓauus iacet iſtic.

Ludouicus Francorum rex philippi predicti regis filius hoc āno ipſo patre rege defuncto frācis regnare cepit: ꝛ regnauit annis vigintiduobus de quo pauca habentur. 1109

Andreas Anglerie comes ꝛ Mediolāi ꝑnceps vnicus Othi predicti ꝑncipis filius: ꝛ ipe hoc anno defuncto patre. 18. etatis ſue āno eidem in ꝑncipatu ſuccedēs regnauit ānis. 45. Hunc tāte fuiſſe iuſtitie ꝛ equitatis ferūt: vt neqꝫ ꝑcio neqꝫ ꝑcibus aut aicitia aliqua a vero iudicio vllo vnq̄ tpe flecti potuerit. Malos itaqꝫ ſupplicijs afficiēs vt crudelitatis nomē cōſequereť: bōis aūt bōa ꝛ donaria munificētiſſime ꝑbēs: in hoc tātū pr̄i diſſimilē fuiſſe tradūt: ꝙ bella tanq̄ peſtē ſemp fugiebat: ꝛ paci ac trāquillitati totis viribus icūbebat: Hic poſtq̄ hēricus. 4. patrē hēricū Ceſarē in viculis poſuiſſet: Et in Italiā deſcēdēs Modoecie ꝛ Mediolani ab Jordano archiepo eo ꝑſente coronatus fuiſſet ab ipſo imperatore cōfirmationeꝫ dominii Mediolani: ꝛ aliarū ciuitatū cōſecutus eſt. Tāti nāqꝫ illius fuiſſe in impatore ſuſcipiēdo apparatuſ ferūt vt impator ipe maximā i admirationē adduceret: ꝯ hūc aliq̄ñ qdā petrus q i vrbe Cremona ſceptꝝ tenebat arma ſuſcepit: ꝛ i fines Brixiēſes vſqꝫ ꝑducit ꝛ ibidē ſtatiua poſuit: Qꝺ audiēs Andreaſ ſtati ꝯtra eū i cōgreſſu ꝓceſſit: ꝛ illū atqꝫ eius exercitū ꝑmo ipetu fudit: ꝛ i turpiſſimā fugā cōuertit: qꝺ audiēteſ mediolanēſes ipm rei militaris ſciētiſſimū cōclamauerūt: poſt dies aūt aliquot cū comes ciuē ſuū in ſeditōe ꝑtorem turpiter occidiſſent cōmotus idignatiōe Andreas ſubito coactis i vnū multis copijs: Comū hoſtiliāo acceſſit: ꝛ ab ciuibus illis cū magna trepidatōe exceptus ē: vbi ꝛ ciuiū ſuoꝝ cognita iſolētia vrbeꝫ ꝑmo militibus ſuis i ꝑdā dās paulopoſt vſqꝫ ad ſolū eq̄ri fecit: q̄ tūc cū i mōte ſita fuiſſet: ciues i iferiorē vallem deſcēdere coegit: ꝛ aliā nūc extātē i cācri forma i ripis laci edificauit. Inde quoqꝫ Laudā pōpeanā vrbeꝫ ſibi rebellē. 25. die maij āno ſaluť nr̄e. 1121. ꝑitus euertit: pp qꝺ Laudēſes ciues ꝑ ānos. 49. ſine vrbe murata ſtetere: Deniqꝫ papa Alex. ꝑſulāte noua Laudēſis ciuitaſ fūdata fuit. hic itaqꝫ āno ſaluť. 1125. cū adelai Sabaudiēſiū ꝑncipis filiā duxiſſet vxorē Gualuagnū ſucceſſorē genuit filiū mira corꝑis pulchritudine ac magnitudine cōſpicuū. Tandē anno etatis ſue. 93. vite finē faciēs i tēplo diui Ambro. ſepelitur. 1110

Piſani hiſdem temporibus nauali potentia ꝛ gloria prepotentes paſchalis pontificis hortatu ex inſulis Balearibus quas ante occupauerant in ſarracenos mouent: eo ꝙ chriſtianorum littora infeſtarent: qui mox pontifici maximo annuentes ingentē claſſem compararunt: ꝛ in hoſtē irruerunt: ac illos aut interfecerunt: aut turpiter effugauerunt: verum dū apud vada volterana ventū expectarent: Lucenſes ſtatim eorū vrbem defenſoribus deſtitutam inuadūt: Quod florentini tunc audientes piſanorum tamen precibus pmoti pulſis Lucēſibꝰ deiceps illā acerrie tutati ſūt: ob quā rē piſani de ſarracēis victoreſ redeuntes florētinos duabus porphireticiſ colūniſ donāt: q̄ adhuc ad portā ſacelli bti ioā. bapti. viſūť. 1112

Pontremulum oppidum.

Pontremulum nobile nunc Ethrurie regionis oppidū in Apēnini radicibus iuxta macrā fluuium cōſtitutuꝫ: hoc āno ab henrico extante impatore diripitur: ꝛ prorſus ſubuertitur: eo ꝙ ei Romā proficiſcenti tranſitum prohibere oppidani ꝑſum pſerint: Quamobcauſam in Ethruriā ingredienſ omnibus terrori eſſe cepit. Quo autē tēpore id oppidum tam celebre cū arcibus pugnaciſſimiſ iſtauratum fuerit: vel a qbus incertum habeo. claret. n. ꝛ monaſterijs: ac ciuium ſuperbiſſimis edibus. Ducibuſ. n. mediolanēſibus iādiu paruit a qbus icr e 1113

mentum celeberrimum habuit.

iii4 ¶ Sanguis hoc anno idibus Junij: teſte Vincentio Gallo in agro Emiliano ⁊ Flamineo pluit: que res plurimis terrori fuit.

iii5 ¶ Domicus Michael eius nominis ſextus trigeſimuſſeptimus Venetorum Dux: hoc Ordelapho Fallero ſuffectus ducauit annis vndecim: preſtantiſſimi animi ⁊ eloquentie vir: ac moribuſ omnibus inſigniſſimus: Hic cum eēt chriſtiane religionis amator ex Senatus ſui cōſulto Balduino rege capto: rogatus a Ferramūdo Hieroſolymoꝝ patriarcha ac ēt hortatu Calixti pōtificis Ro. ducētarū nauiū claſſem armauit: ⁊ repēte ad Jope acceſſit: quā ſarracēi Babylonij cū ſeptigētis nauibus ꝑmebāt: vbi diſiectis coꝝ nauibus: ſarraceniſqꝫ fatigatis: ⁊ multis coꝝ captis ⁊ iterfectis ciuitatē graui obſidiōe liberauit: deinde vna cū patriarcha i Tyrū iuit: quā ṗus ſepe a xp̄iāis tētatā vnꝗ̄ obtinē potuerāt: ⁊ eā ēt ſtrenuiſſimus hic dux nō icruēta victoria ſtatī recepit: ⁊ nihilominus hieroſolymitano regno adiecit: Veꝝ Emanuel grecoꝝ imperator Calo Joāni ſuffectuſ tātā victoriā italis iuidēs Duci huic ⁊ ſenatui veneto ꝑcepit vt claſſeꝫ reuocarēt: Cui Dn̄icus obtēperās cū domū rediret ira ſuccēſuſ Rhodū Chiuꝫ Samū Mythelenē Andrūqꝫ ipatoris iſulas diripuit: ⁊ Mothonū ſpoliatū accepit ⁊ venetoꝝ noīe cōmuniuit: ideqꝫ domū applicās Spalatrū ⁊ Tragurīū vrbes ab vngaris eripuit: ⁊ dn̄io ſuo ſubiecit: Domūqꝫ reuerſus lapideꝫ ſuꝑ quem xp̄s apō Tyrū ſediſſe ferī ſecū attulit: ac Theodori martyris corpus ex Rhedo venetias cōportauit: hec eni tot ⁊ tāta facinora celeberrimus hic dux itra trigeſimum ꝗ̄ ꝓfectuſ fuerat mēſeꝫ feliciſſime cōfecit: eāob rem multa ṗuilegia ⁊ dignitates a Balduino hieroſolymoꝝ rege ꝓmeruit. Tādem vita functus in ſancto Gregorio maiori in clauſtro ſepulchro marmoreo ſepelitur: Ad cuius quidem ſepulchrum tale epigramma inſcriptum vidimus.

Terror grecorum iacet hic ⁊ laus venetorum
Dominicus michael quem timet emanuel
Dux probus ⁊ fortis quem totus adhuc colit orbis
Prudens conſilio ſummus ⁊ ingenio
Iſtius acta viri declarat captio tyri
Interius Syrie meror ⁊ vngarie
Qui fecit venetos in pace manere quietos
Donec enim viguit patria tuta fuit.
Quiſqs ad hoc pulchꝝ veniēs ſpectar̄ ſepulchꝝ
Cernuus animū flectere nō dedignare ꝓteruum

Pap.170. Elaſius.2.papa patre creſ tio ciue caietāo hoc āno paſcali ſucceſſor factuſ ſedit āno.i.⁊ mē.v.hic a teneris ānis igenue edoctus i mōtecaſſino religiōis documēta ſub odriſio abbate ſciſſio optie didicit vir ⁊ ipē vtiqꝫ ſciſſimus: ⁊ oī laude digniſſimus: ſi vitā cōtinētiſſimā: ſi mores: ſi doctrinā iſpicias

iii8 nā cōſtāter ⁊ ſcē mult[illegible] i ꝓcellis hūanarū ꝑturbationū vitā duxit: vn̄ Cicius fregipāis patriciuſ Ro. vir potētiſſimus: qꝛ ꝯ̄ eius volūtatē pōtifex creatus fuit: ira ꝑcitus eū ſtatī cōꝓhēdit: ⁊ i terra dīectū calci- 6317
bus ⁊ pugnis ꝑmo cōtriuit ac poſtmodū i vicula cōiecit: veꝝ a populo Ro. cōfeſtī liberatus a clero d̄ more coronat̄: ꝑſequēte deide illū hērico ipatore i gallias cōfugit: ibiqꝫ a cluniacēſe abbate ſplēdide ſuſceptus: cū i mōaſteriū ꝑuēiſſꝫ pleureſi correptus morit̄ atqꝫ ibidē itra cenobij limia ſepelit̄. ¶ Balduinus eius noīs.3.ex nr̄is hieroſoly.rex vno ⁊ eodē āno cū Gela.papa regnar̄ cepit ⁊ regnauit ānis.iꝫ.hic ṗoriſ Balduini cōſobrinus fuit q ⁊ 6o regni ſui āno Gaçi turcoꝝ mioris aſie ducē cū magnis copijs hieroſolymā petētē bello ſuꝑatū ꝯꝓhēdit ⁊ i carcerē ꝯiecit. Sequētiqꝫ āno Damaſci regē exī ꝓuiſo hieroſo.cū exercitu hoſtili aīo ⁊ ipē petētē fudit atqꝫ fugauit duobus hoſtiū milibus ceſis: ⁊ mille capt[illegible].30.tm̄ d̄ ſuis aīſſis: veꝝ ⁊ ipē ſuꝑuēiēte Balach ꝑthoꝝ rege vna cū ꝓceribuſ ſuis captus: ⁊ i ꝑthiā ꝑductus ibidē i carceribus ⁊ viculis ꝯiectus fuit: ſꝫ ꝑcio poſtmodū redēptus hieroſo.redijt: ⁊ xp̄ianā rēpu.iā labētē reitegrauit: ātiochiāqꝫ ciuitātē hieroſolymitāo regno adiūxit: deide aſcalonitaꝝ regē hieroſolymitāos iſeſtātē vnico reppulit prelio: atqꝫ Balduinū Damaſci regulū idē moliētē tribus ꝑlijs fudit multis coꝝ more pecudū ceſiſ hic tandē defunctus nullum ex ſe dimiſit filium: ſed vnicam tantū filiam.

¶ Ordo premonſtratenſis ſub diui Benedicti regula hoc anno in Laudinenſi dioceſi a quodam patre Rothoberte noie patria colonienſi initium ſumpſit: Quis tamen ordo hic fuerit nobis non conſtat.

¶ Prodigia multa.

¶ Porca quedam hoc anno in Liginēſi parrochia: teſte Vincentio gallo li.xxvi.enixa ē porcellū hoīs faciē habentem. Eodem quoqꝫ anno pullus galline quadrupes natus eſt.

¶ Hyems inſuper aſperrima fuit: pro qua ſtatim valida fames ſubſecuta eſt. Ac hoīum mortalitas: lueſqꝫ aīalium agreſtium ⁊ domeſticorum. Strages quoqꝫ auium mutuo concertantium extitit.

¶ Terremotus preterea in Italia multis in locis quadraginta dierū ſpacio perdurauit: ita vt villa q̄dam pergrandis de loco ſuo corpaliter ſit tranſportata ⁊ alibi collocata: Atqꝫ alia prodigia fuere.

¶ Ordo tēplarioꝝ militū (vt multi aſſeuerāt) ſub Gelaſio iſto pōtifice apō Hieroſolymā iitiū ſūpſit ⁊ ducentos ferme ānos ꝑdurauit: Hi ꝑmū hieroſolymis nō lōge a dn̄i ſepulchro hītātes ꝑegrinos ingēti caritate ſuſcipiebāt: atqꝫ eos ꝑ ſacra loca armati deducebāt: ⁊ ide ſine aduerſarioꝝ moleſtia reducebāt: hoſ vita fide ⁊ gr̄a multi ꝑegrini Europā redeūtes mirūimmodū cōmēdabāt: ⁊ elemoſynas: donariaqꝫ largiſſima eis cōferebāt: Hi in ṗncipio cū mātellis albis ⁊ cruce rubea incedebāt: ⁊ vt plurimū oēs natōe gallici erāt qbus ⁊ btūs Bernardus abbas regulā cōpoſuit obſeruādā: Verūtamē Clemētis.5.pape tꝑibus cū a noſtris ſcitū fuiſſet illos ad ſarracenos defeciſſe: ⁊ i multis vitijs ꝑꝑ rerū abundātiā ꝓlapſos fuiſſe a xp̄iāis

189

ꝯpbēſi tāꝙ īfideleſ ⁊ hēretici oēs in Syriā īterfecti ſūt: ⁊ nōmō in ſyria ⁊ aſia: ſed ēt ī gallijs cuꝫ vbiqꝫ igno
minioſe nimiū viuerēt a philippo frācoꝝ rege: ꝯcedēte ſūmo pōtifice Ro. ōniqꝫ extermiati ſūt: eoꝝūqꝫ bo
na opulētiſſīa ꝑti rodijs militibuſ q īſulā pauloaū occupauerāt ⁊ ꝑti ne uiſ religioſ attributa ⁊ ꝯſignata ſt.

Portus Veneris oppidum.

Portus veneris oppidū nr̄o qdē tp̄e nō ignobi le ī Liguroꝝ finibus nō lōge a Lūa oli vrbe euerſa maris littore hac tēpeſtate ꝯ Piſanos a genuēſi po pulo maxīo ardore extruit: ⁊ eiuſdē populi colonia efficit: ꝑmo nāqꝫ eidē loco Lūe portū nom̄ īpoſue runt: Sed poſtmodū Venerij cuiuſdā ſciſſimi ep̄i corpe e luna vrbe illuc ꝺlato cōſecratus: Veneris portus appellatus ē: In eius ēt īſule ſuꝑmo faſtigio oli quoddā Veneris tēplū hēbat: in quo idem ſciſſi mus Venerius collocatus veneris portus nomen obtinuit: Id eni Genuēſiū finiū terminus nūc hēt: Claret. n. nūc viris mercatura dignīſſimis.

Tēplū maiuſ genuēſis vrbis maritime in hono rem diui Laurētij martyris nuꝑ conditu ꝫ hoc ip̄o āno a Gelaſio ꝑdcō pōtifice maxīo ſolēni pōpa de dicat: ⁊ multis īdulgētijs plurimiſqꝫ ꝑuilegijs ab eodē decorat: Idē nāqꝫ pōtifex: vt Iacobus ip̄ius eccle ſie ep̄s refert: cū e Roma pulſus eo ꝑuēiſſet: ⁊ ſui diſceſſus rōnē reddidiſſet: ab ip̄is genuēſibus ꝑbenigne exceptus ē. Et ꝓpterea ad retributiōis ſignū vrbē multis ꝑuilegijs exornauit: ⁊ tēplū illud vniuerſo aſtāte ⁊ applaudente populo dedicauit: Atqꝫ ibidem cum magnis indulgentijs cineres precurſoris domini ex Mirea ſuper allatos collocauit: ⁊ quedam donaria eidem obtulit.

Caliſtus eius nois ſcḋs papa vienēſ archiep̄s natōe burgūduſ comitiſqꝫ Burgūdie fr̄ hoc āno ī gallia a cardialibus q ibidē aderāt Gelaſio pōtifici ſubſtitutus ſedit ānis. v. ⁊ mē. x. hic ex regū Pap. 171.
frācie: āglieqꝫ ac germāie ꝓſapia oriūdus fuit Guido ātea vocatus iuris ciuilis ⁊ ſacre theolō
6319 gie doctor q nō ꝑus pōtificatū acceptare voluit ꝙ cardialiū Ro. exītiū: cleriqꝫ ac populi Ro. ꝯ 1120
ſenſū obtinuiſſꝫ: Quo qdē hito Ro. vēit: ⁊ magno deſiderio: magnoqꝫ hōre excipit. Exceptuſ qꝫ ſtati Bñuētū ſe trāſtulit: atqꝫ ibidē oēs ꝑncipes cōuēit: ⁊ ꝙ maxīe Gulielmū Apulie ducem Iordanū Cāpanie comitē: ac alios īſignes viros illius italie ꝑtis ꝑncipes qbus adhibito ſacro iureiuran do ꝓmiſerūt ſe ī ꝑtāte pape ſemꝑ aſſuturos: Indeqꝫ Ro. rediēs legatos ad Hēricū īpatorē q pacē cum eo firmarēt) miſit. Atqꝫ rurſus Bñuētū redijt: Cā illius itineris fuit: qḋ Gulielmus Apulie ⁊ Calabrie dux Alexii īpatoris greci filiā ducturus vxorē cū cōſtātiopoli nauigaſſet curā ſui ducatus huic pōtifici reliqt. Cūqꝫ ibidē mltos ſuoꝝ febribus aīſiſſet: ⁊ ip̄e tādē egrotus Romā relatus ē: vbi valitudie reītegrata apḋ Lateranū nonigētoꝝ patrū ꝯciliū celebrauit: vbi decretū ē militie ſupplemēta ⁊ auxilia mitti ne xp̄iani q ī aſia erāt capto balduino opꝑmerēt: vñ ⁊ venetos ac genuēſes ⁊ piſanos magna claſſe ī hoſteꝫ cōcitauit: ī ea qppe claſſe: vt Iacobus ḋ voragie ſcribit: Genuēſes ſui. 70. honerarias naues miſere: His optie ex ſnia geſtis Caliſtus aliqd qetꝭ ab externis rebus nactuſ baſilicaſ multas refecit: ⁊ vrbis menia īſtaurauit atqꝫ arces oēs muniuit: necnō aquam quandā in vrbē induxit: multa quoqꝫ donaria eccleſijs obtulit. Tādē de deo: deqꝫ hoibus bñmeritus āno quintodecimo menſe pōtificatus ſui qeuit in pace.

Burdinus āt ātipapa natōe hiſpāus ſuꝑioribus die. ab hērico ꝯ Gelaſiū pōti. creatus: cui Bñdcō nomē datū fuerat hoc āno ēt pōtificis nom̄ ꝯ caliſtū ꝑdictū vſurpar volēs quorūdā tyrānoꝝ auxilio fretus Su trij ſe ꝯtinuit: ⁊ ibidē romāos īcurſiōibus vexar cepit: ac ꝑegrīos ad vrbē accedētes ſpoliat: ꝑꝑ qḋ caliſtus repēte ſuas copias ꝯpat: ⁊ Ioānē Cremēſē ſci Griſogōi ꝑſbyteꝝ cardialē cū expeditiſſio exercitu ī cū mi ſit: deide ⁊ ip̄e papa ſubſequēſ poſt multas cedes tādē ip̄ꝫ burdinū vna cū vrbe cepit: ⁊ victū retrorſū facie ꝟſa cū cauda ī māibuſ camelo īpoſitū ī triūphi ſpēꝫ Ro. cū magno plebis ridiculo ducē fecit: quē tñ vita do natū pōtifex in monaſterio incluſit: ⁊ ibidem vitā finiuit.

Viri diſciplinis excellentes.

Pōtiuſ cluniacēſis abbaſ vir ſcitate ⁊ doctrīa īſignis his tp̄ibus ob īduſtriā ⁊ eximiā doctrinā Ro. multo ī ꝑcio fuit: ꝙobrē ⁊ eius familiaritate pōtifices ſui tp̄is mirifice delectati ſūt: ⁊ multa dōaria eidē ꝯtulerūt.

Petrus ēt qdā cōpoſtellanus archiep̄s ꝑ id tp̄s ⁊ eruditōe fide cōuerſatōe ac moribuſ oībus īſigniſſimuſ fuit: Huic āt caliſtus papa ꝓpterea eius īgētes v̄tutes ⁊ hti iacobi deuotionē archiep̄atus dignitatē ꝯtulit: ⁊ emeritanā ꝓuiciā ei ſbēē voluit: ⁊ iſ ceſa cū htiſſie v̄gis. M. duotiſſimuſ hret: ſīnlia ī eiuſ laudē ꝯpoſuit.

Bernardus ēt clareualēſ abbas natōe burgūduſ ⁊ ip̄e ſua vita ſuaqꝫ doctrīa hec tp̄a feliciſſima reddidit: Hic ex Caſtelliōe burgūdioꝝ oppido nobili gnē ortū hñit: ⁊ ibidē cū. 22. attigiſſꝫ ānū vna cū. 30. ſocijſ reli cta domo in ciſterciēſi monaſterio religiōis habitum deuotiſſime ſuſcepit: In quo tantum profecit: ⁊ breui tēporis ſpacio tanti precij ob maximā ſanctitatē ⁊ doctrinam haberi ceptus eſt: vt clareualēſis monaſterij abbas ab oībus creatus fuerit cui quidē loco maxīa cū gloria ꝑ ſex ⁊. 30. annos ꝑ̄fuit: In quo ꝑter laudabi lem vitam ⁊ ſanctitatē maximā: infraſcripta edidit ingenij ſui monumēta: videlicet.

De cōſideratiōe ſuiipſius	li.v.icipit Subijt aīuꝫ	De diligendo deo	li.i.Viro illu.
De canticis canticorū	li.83.icipit Nobis frēs.	De amore dei	li.i.Aſcendamus.
De p̄cepto ⁊ diſpēſatiōe	li.1.Qua mente	Meditationum	li.i.Multi multa
De grā ⁊ libero arbitrio	li.i.Loquente me	De regimine familie	li.i.Gratioſo
De duobus gradi. hūilita.	li.i.Rogaſti me	De colloquio Symonis ad Jeſum	
De.12.gradibus ſupbie	li.i.Primus itaqꝫ	De gradibus noue militie	li.i.
Ad Jnnocē.papā ꝯ hēſes	li.i.De contemptu	Sup Miſſus ē omelias quattuor:	Miſſus eſt

Super Qui habitat in adiutorio omelias.16.Cōſidera labo. Exortatoriū quoqꝫ de paſſiōe ⁊ reſurrectiōe ſcripſit: Ac varias epiſtolas nūero.145.vnā potiſſimū ad Genuenſes qua eos carpit. vnde ⁊ in epm ſuuꝫ poſt Ayraldū epiſcopū ſibi delegerūt: ſꝫ pōtifex Calixtus ob vniuerſalis eccleſie bonuꝫ eis renuit confir-firmare: Scripſit ⁊ p̄terea apologeticū ⁊ ſermones multos in ſolennibus diebus habitos.

¶ Hugo natione gallus ex caſtro ſancti Victoris canonicus (vt multi affirmāt) regularis ⁊ pariſienſiuꝫ clariſſimus doctor hac ipa tempeſtate ibidē floruit: ⁊ multo in precio fuit: Qui preter ſanctitatem de q̄ mira leguntur tum docendo: tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et inter cetera hec q̄ ſubiecta ſunt poſt ſe reliquit monumenta. Et primo quidem.

De ſacramentis	li.i.icipit Arduū pfectō	De volenti nubere	li.i.Dum te.
De medicina anime	li.i.Hō microcoſmus	De.3.volūtatibuſ in xp̄o	li.i.Queris de vo.
De meditatione	li.i.Meditatio eſt	De ptāte ⁊ volūtate dei	li.i.Queritiſ de
De incarnatiōe verbi	li.i.Quidam fuerunt	De iſtitutione nouiciorū	li.i.Quia fratres
De ſapiētia chriſti	li.i.Queritis de anima	De diſciplina monachorum	li.i.Diſciplina ē
De ſubſtātia dilectionis	li.i.Quotidianuꝫ	De amore ad ſponſam	li.i.Ibi mihi
De anima	li.7.Multi multa	De ſac̄ ſcriptura ⁊ eius ſcrip.	li.i.Lectorē diuinaruꝫ.
De clauſtro anime	li.4.Rogaſti nos	Speculum eiuſdem	li.i.De ſacra
De arca Noe	li.4.Principiū impla.	De gnqꝫ libris Moyſi	li.i.Sciendū ꝙ
Diaſcolon	li.6.Oium expetēdarū	De beniamin eiuſdem	li.i.Spiritualis dñi.
De virtute orandi	li.i.Quo audior	Myſterium eccleſie	li.i.Oportet vt
De arca noe iterum	li.2.Loquar de ſe.	Sup cantica canticorum	li.i.Jn p̄ncipio labo.
De vanitate mundi	li.3.O mūde imunde	Super regula Auguſt.	l.i.Hec precepta
De laude caritatis	li.i.Jam multos	De natura beſtiarum	li.i.Leo fer.
De cantico virginis	li.i.Maximam hanc	Ezechielis expoſitio.	li.i.Multis diuine
De dominica oratiōe	li.i.Septem ſunt	De differentia diuine ac humāe theologie ſuper ce-	
De eadem iterum	li.i.Jnter omnia	leſtem hierarchiam capitula quindecim li.i.	
De ſeptem donis	li.i.Scriptum eſt	Epithoma in philoſophiam: Jncipit Sepe nobis.	
De conſcientia	li.i.Domus hec in qua.	Sermones quoqꝫ innumerabiles elegātesqꝫ ac do-	
Confeſſio eiuſdem	li.i.Solus ſolitudine	ctos compoſuit.	

Pap.172.
1126 Honorius eius nois ſecūdus papa natiōe Jmolenſis Hoſtienſis eps Lambertus antea vocatus hoc anno Caliſto pōtifici ſuffectus ſedit annis.v.mēſi.v.⁊ diebus.3. Qui ⁊ſi obſcuro loco natus: lr̄atura tamen moribus ⁊ tanto magiſtratu dignus fuit. Attamē ipſius ingreſſū nō eque bonū fuiſſe ferūt: q2 quorūdā ambitiōe potius ꝙ oium bonorū cōſenſu iniſſe pōtificatū Et qdē pōtifex effectus ſtatim Cardinales quoſdā inſignes viros creauit: quorū opa magnis in rebus poſtea vſus eſt: Tādem cum pontificatuꝫ per quinquennium recte gubernaſſet moritur: ⁊ cunctis collachrymantibus in baſilica lateranenſi ſepelitur. 6325

¶ Gulielmus aūt Rogerij ducis filius Apulie ⁊ Calabrie dux hoc āno poſtꝙ ſexdeci annis regnaſſet a rogerio conſobrino p̄ncipatu deijcit: ⁊ ſtati apud Salernitanū principē confugiēs ibidē ſine herede morit. atqꝫ ita in eo oīs Roberti ⁊ Guiſcardi familia per lineā maſculinā defecit: Js nanqꝫ Gulielmus Conſtantinopoli abiens Alexij impatoris filiā in matrimoniū promiſſaꝫ ducturus Calabriā ⁊ Apuliā p̄uincias ſuas Calixto pontifici (vt diximus) cōmendauit. Sed Rogerius altero Rogerio genitus eius ex materna linea conſobrinus Sicilie comes nil pōtificem veritus Calabriam ſtatim inuaſit: ⁊ p̄us dimidiaꝫ cepit ꝙ pontifex de ferenda ope cogitare potuerit. Ac ſic bonus Gulielmus hic vxore ⁊ dominio ſimul fruſtratus apud Salernitanum principem deniqꝫ ſine filijs obijt.

¶ Rogerius autē predictus p̄mus Sicilie ⁊ Apulie rex hoc āno poſtꝙ Apuliā ⁊ Calabriā Gulielmo predicto abſtuliſſet non ſe vltro comiteꝫ: ſed regeꝫ appellari voluit: ⁊ in eo regno regnauit annis.23.hunc Jnnocentius eius nois ſecūdus papa cū aliquādo in Galucio oppido acriter obſideret Gulielmus eius filius Calabrie dux vnico p̄lio liberauit: atqꝫ pōtificē cū multis cardinalibus cepit: quem non ita multo poſt Rogerius ipſe hac modeſtia vſus liberū eſſe voluit: Quāobcām Rogerius quod voluit deinceps a pontifice ipetrauit preter regiū titulū: Verū cū poſtmodū Jnnocētius p̄dictus Roma pulſus eſſet: videlicet ab Anacleto papa adulterio vtriuſqꝫ Sicilie rex ab ipo Jnnocentio declaratur: qua ex re copijs ⁊ armis ⁊ animis auctus claſſe p Aphricam trāſiens multas cōprehēdit vrbes: ⁊ Tuniſij regē ſibi fecit tributariū Jnde in Greciā traijciens Corcirā inſulā Corinthūqꝫ ⁊ Thebas atqꝫ Euboiā de grecoꝝ impio abſtulit

Belatius quoqꝫ ꝯſtātinopolī ſuburbia eius vidente imꝑatore incendit eiuſdēqꝫ imperatoris edes aliqꝺ
diu oppugnauit. Rex poſtea in ſiciliā veniens in venetoꝝ manus icidit: et ex ſuis triremibus ad.xx.ami
ſit: ꝓpter qđ timore perteritus ſalutem ſibi fuga cōquiſiuit: domumqꝫ reuerſus haud multo poſt panormi
moriēs Gulielmū filiū ſucceſſorem reliquit.
¶ Hiems aſperrima hoc anno teſte Vicentio gallo li.26.vbiqꝫ fuit: in qua quidem multa pecora: atqꝫ ho
mines periere: et frugibus exuſtis mieſerabilis ſubſecuta eſt fames.

¶ Genuenſium victoria.

¶ Genuenſes ſuperioribus annis a piſanis: qui maris imperiū ob naualis glorie potētiā ſibi vendicabāt in 1128
fenſi hoc anno ꝯ ipſos piſanos implacabile bellū ſuſceperunt: et maxima claſſe cōparata: vꝫ octogita trire
mium et trium maximaꝝ nauium ac alioꝝ lignoꝝ.xxxv.cū ingenti animo piſas vſqꝫ nauigarunt. Ibidēqꝫ
et per arnum fluuiū atqꝫ per terram diu vrbem oppugnauere: et multas clades eiſdē piſanis intulere. quā
ob rē piſani laceſſiti legatos cum cartha et atramēto ad genuenſes miſere orantes: et obſecrantes vt eos cō
mendatos ſuſciperent: quia quicquid preciperent ſuis mādatis obtēperarēt. At genuenſes vt piſanorum
ſuperbiam cōprimerēt: eoꝝ domoꝝ tecta vſqꝫ ad ꝑmū ſolariū deponi iuſſerunt. Quibus geſtis etiā plum
binū eoꝝ oppidū ceperunt: et funditus euerterūt: quo quidem euerſo viros ac mulires oīs captiuos ab
duxere. Superiori ēt anno genuenſes cū ſeptē tm̄ triremibus vniuerſis ſtupētibus duas et viginti falcatas
piſanoꝝ naues cū ſexaginta eoꝝ triremibus ceperant: et genuā cū captiuis innumerabilibus in triumphi
modum perduxerunt. Hec iacobus theologus eoꝝ archiepiſcopus.

Otharius nonus germanoꝝ imperator hoc anno indemortui hērici imꝑatoris loco legitimis ſuffra Lotarius
gijs ceſar creatus imperauit annis.xi. Imperioqꝫ ſuſcepto ſtatī Innocētiū papā a petro antipapa
roma pulſum in lothoringiā gallie apud Leodiū adijt: et ſui diſenſus cām audire voluit. Quo audi 1128
6327 to hoīe cōſolatus eſt: et iureiurādo ſpopōdit ſe illū tutū cū oībus in vrbē reductuꝝ. Et magno cōfeſtim
exercitu cōparato in italiā cum pontifice venit: Romāqꝫ ingreſſi pontificem nullo contradicente in latera
num perduxit: et mira felicitate ſtatī oīa ad ſanitatē redegit. Cuius beneficio deuictus innocentius ipſū
impij corona ſolēni pōpa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimēdos boemoꝝ motus redijt. et his qui
dem ſuperatis iteꝝ cum exercitu i italiā redijt: ac romanoꝝ ſeditiones ſuppſſit: Rogeriūqꝫ ꝑdictū apulie
inuaſorē breui italia pepulit: licet negligētia pontificū oīa ſtatim recuꝑauerit. Hic itaqꝫ imꝑator multe pru
dentie atqꝫ clementie ꝑnceps fuit: Qui in toto ſuo imperio nil geſſit qđ merito ab aliquo reprehēdi potue
erit. Familiaritate nāqꝫ ſanctoꝝ viroꝝ et preſertim Bernardi abbatis mirifice delectatus fuit. Qui tādē
d eoco; de hominibus bn̄meritus in patriā ſuam iter faciens verone defecit.

INnocentius eius noīs ſecundus: papa natione Ro. patre Ioāne de regione trāſtyberī Ho Papa.173
norio hoc anno ſurrogatus ſedit annis .14. mē.8. et diebus .8. Qui pontificatu ſuſcepto ſtatī
in Rogeriū Apulie ducē mouet: a quo poſt dira vtriuſqꝫ prelia pontifex ipſe cū multis Car 1129
dinalibus captus eſt. Sed Rogerius (ut erat vir prudēs) capto pontifice reuerētia et modeſtia
6328 vſus ſtatī ipſum liberū cum Cardinalibus eſſe voluit et Romam cum maxima reuerentia re
miſit. At pontifex Romā reuerſus vbi pe. Ro. Ciuem Antipapā creatū et oīa ſeditionibus plena cerneret
reſqꝫ ipſas ad multoꝝ cede ſpectare videret ſponte ceſſit. Et primo quidē piſas adnauigauit deinde genuā
a quibus oībus pientiſſime et munificentiſſime ſuſceptus in franciā tuto preſidio perductus ē: vbi et a beato
bernardo viro ſanctiſſimo et a cōctis principibus qui tū beatū Bernardū maxima veneratione ꝓſequebā
tur qui apud Montē clarū ei rei gratia conuenerāt magnifice ſuſcipitur. Eoqꝫ loci concilio celebrato Pe
trum antipapā cum ſectatoribus ſuis cōdemnauit: in belgis deinde alia Synodo alia ſtatim in italiā vna
cū Lothario imꝑatore redijt: celebratoqꝫ ēt apud placentinā vrbē concilio piſas ſe contulit: quā quidē ciui
tatē cū genuenſi populo iā pridē diſſidentē ad pacē tandē redegit his geſtis vna cū imꝑatore Romā acceſ
ſit et cū magno exercitu vrbē ingreſſus: nuſꝙ antipapa apparente: in lateranum peruenit: atqꝫ ita factioſos
et Rogeriū Sicilie regē ad ſanitatē et obedientiā redegit. Veꝝ dum quietura reſpu. chriſtiana ꝑutaret. Ec
ce Romani contra eū cornua erigentes Senatores more antiquo denuo creant. Qui rempu. Romanā di
ctionēqꝫ ad ſeculares ꝑtinentē gubernarent. Unde et pontifex: ut et his ēt reſiſteret apud lateranū concili
um aliud habere voluit. Atqꝫ in eo concilio (Gratiano teſte) conſtitutionē edidit. Ne quis laycus ſub ana
thematis pena manū violentam in clericū mittere preſumeret: ſicut habemus in canone .17.q.4.c. Si qs
ſuadente diabolo. Mandauerat item ſuꝑioribus annis in remēſi concilio ſubdiaconibus et ſupra ſub oīū
beneficioꝝ priuatione ꝯtinēter viuere: ut ēt legitᷣ intra decreta .18.di.c. Decreuimus ut hi. Vetuit preterea
ne quis eps̄ in eccleſiaſtico bn̄ficio ſibi ſucceſſorem cōſtitueret.8.q.i.c. Apoſtolica auctoritate. Tandem.
1143. defunctus apud lateranum ſepellitur.
¶ Petrus pollanus.38.venetoꝝ dux eodē āno quo et Innocētius bonoꝝ oīū ſuffragijs creatus dux duca
uit ānis.18. Vir certe cōcilio et manu prōptiſſimus q ex ſenatuſcōſulto Emanueli grecoꝝ imꝑatori ꝯ Ro
geriū apulie regē admodū fauit: et auxilio ſemꝑ affuit. Qua ꝑꝑ inſtructa claſſe maxia corynthū thebas cu
boiā Corcyrāqꝫ iſulas ex imperio grecoꝝ ab ipſo Rogerio rege: ut diximus: occupatas ipe recepit: ac.20.
ipſius triremes vnico prelio debellauit atqꝫ ſubmerſit. Inſuꝑ et Iuſtinopolī vrbē a Iuſtino ſecundo con
ditā venetis acqſiuit. Tandē cū in claſſico bello cōtinue verſaretur: in eo viriliter cecidit: et venetias cū in

genti luctu delatus i monaſterio ſancti cypriani de muriano ſepellitur.

¶ Petrus quidã Romanus ciuis petri quondam Leonis viri potentiſſimi filius hoc ãno duꝫ Innocẽtius põtifex in bello captus eſſet: a quibuſdam ſeditioſis antipapa creatus anacletus apellatur. Qui mox in põtificatu intruſus: vt ſeditioſos quoſq; alliceret vniuerſas vrbis baſilicas ſuis theſauris expoliat: ⁊ inter cetera a baſilica beati petri crucifixum aureum: ⁊ quaſdaꝫ coronas impciabiles pendentes abſtulit: inſuper ⁊ ciborium: qđ ſanctus Leo papa ſibi extruxerat deſtruxit. Unde tantã pecuniaꝝ uim conflauit: vt facile legationibus ſceleratiſſimũ quẽq; in ſuã ſentẽtiã traheret. Uerum plantula quã nõ plãtauit celeſtis agricola cito eradicata eſt. Quia Lothario impatore ſuperueniente ipſum cum eius factione oĩo cũ rubore depulit. ⁊ Innocẽtiũ pulſum in ſedẽ collocauit. Ipſe ãt tãdiu i ſuo ſenſu obſtinatus pmãſit: donec adiudicatus ſathane morereť. Cardinales aũt eius ſtatiꝫ cũ luctu ad miſericordiã põtificis cõfugerunt.

1131 ¶ Fulco quartus hieroſolymoꝝ rex balduini precedentis regis gener: ⁊ andegauenſium comes hoc anno regnare cepit: ⁊ regnauit ãnis. xi. hic quippe chriſtianiſſimus vir fuit: ⁊ i armis acerrimus ppugnator quo aduixit extitit. Qui vbi hieroſolimã ⁊ eius regnũ auxilio ⁊ virtute duoꝝ filioꝝ acerrime tutatus fuiſſet: ẽt inter cetera virilitatis ſue opera turcos agrũ perſicuꝫ incolentes perſepe fudit: ⁊ nõ ſolũ fudit: ſed etiaꝫ ad tria milia coꝝ vnico ꝑlio interfecit: ac totidẽ cepit: quã ob rem eiſdẽ turcis maximũ timorẽ incuſſit. Uerũ tamen dũ aliqñ leporẽ nimiũ cõcite inſequereť caſu equi ſui corruit: ⁊ mortuus eſt.

¶ Ludouicus precedentis ludouici filius ⁊ ipſe hoc eodẽ ãno patri in frãcoꝝ regnũ ſuccedẽs regnauit annis. xlviij. vir ingentis animi ⁊ virtutis: q diligens ea que dei ſunt. xiiij. regni ſui ãno vna cum corrado ceſare cũ ingenti multitudine chriſtianoꝝ ad expugnationẽ terre ſancte in ſubſidiũ chriſticolaꝝ: quia ibideꝫ ſedulo ferebãtur deficere aĩoſiſſime trãſijt: Ubi cũ multa ſtrennue geſſiſſet: ⁊ ſui aliquãdo ſine ordine pergerent fame omnes oppreſſi: eodem quaſi anno domũ triſtis redijt.

¶ Archiepiſcopatus genuenſium hic incipit.

1133 ¶ Syrus genuenſiũ epĩs vir vtiq; bonus ⁊ multaꝝ reꝝ ſcientiſſimus hoc anno vt Jacobus theologus ſcribit: ex epiſcopo pmus genuenſiũ archiepiſcopus apud cornetũ ab Innocẽtio predicto pontifice cõſtituiť. Cui ⁊ tres corſice inſule epĩos cum bobienſi brumacenſiq; ac nolenſi ſubditos aſſignauit. Sedit auteꝫ hic ipſe poſtq̃ id dignitatis munus obtinuit annos. 20. Nã tum genuenſes maritimo bello prepotentes eumdem Innocentium papam a petro adulterino pontifice pulſum vna cum piſanis ⁊ Lothario imperatore Romam e gallijs tute perduxere: ⁊ in ſede cum pace collocauere. Quo beneficio deuictus pontifex prius inter genuenſes ipſos ⁊ piſanos pace firmata genuenſem hunc epiſcopum qui mediolanenſi ſuberat archiepiſcopum creauit: eo ꝙ vir doctus ⁊ ſingularis virtutis eſſet.

¶ Piſanis quoq; eodem loco ⁊ tpe idem Innocentius papa in ſignũ retributionis archiepatus dignitatem contulit tribus alijs corſice Inſule epiſcopis ⁊ populonienſe ſibi ſubmiſſis.

1135 ¶ Calor diurnus admodũ eſtuãs hoc anno in ciſalpina gallia tantã ſiccitatẽ dedit ut frugibus vniuerſis ſiccitate eadeꝫ exiccatis miſerabilis ſubſequeretur vbiq; fames: Atq; ẽt ex eo multis in locis terra fomite immixta maximo populoꝝ terrore flãmas emitteret: vnde nõ ita multopoſt lugubris ⁊ miſeranda peſtis i toto pene orbe ſubſecuta ẽ. Ex qua ẽt lucius ſecũdus ⁊ Celeſtinus ſecundus ſummi põtificis interiere.

¶ Templũ autẽ Miſericordie eã obrem hac in noſtra vrbe bergomo in honorem beatiſſime dei genitricis marie in vrbis foro iuxta Cathedralẽ baſilicaꝫ indicibili prope: tum impenſa tum artis elegantia ⁊ lapidibus quadratis ⁊ ſectis a cõciuibus noſtris ob miſericordiã ipſius genitricis dei Marie: hoc eſtuanti tpe: Implorandã hoc anno ceptum fuit atq; inde per tempora eximia pulchritudine conſumatuꝫ. Eo nãq; tpe bergomenſes noſtri fundato: ut ita dixerim: Miſericordie templo cũ multi fame ⁊ peſte laborarent: etiam miſericordie loca plurima ad elemoſynas clã ⁊ apte paupibus erogãdas i vrbe ⁊ ex̃ extruxere: q̃ vſq; i pñs tanta cuꝫ religione ⁊ pietate in vnuꝫ collecte excreuit: ut in tota italia eidẽ locus conſimilis non inueniatur.

¶ Uiri diſciplinis excellentes.

¶ Baliardus natione Gallus philoſophus peripatethicus: ⁊ multarum ſcientiaruꝫ eruditiſſimus his temporibus pariſius floruit ⁊ multa edidit hic cuꝫ aliquando de fide noſtra in quibuſdam articulis non recte ſentiret: Ludouico rege preſente: quorundam epiſcoporum ⁊ abbatuum Synodo congregata rationibus euidentiſſimis conuictus non modo ſui erroris ſententiam mutauit: verum etiam monaſticum induit habitum ac deinceps vna cum quibuſdam diſcipulis in deſerto loco receſſit: ⁊ ibidem cunctis diebus vite ſue ſanctiſſime vixit.

¶ Gilibertus etiam philoſophus natione britannicus eo etiam tempore magno in precio apud gallos habitus fuit: qui tãte fuit doctrine: ꝙ ob ſcientiarum varietatem illis in locis vniuerſalis doctor appellatus fuit: Scripſit autem plurima que videre minime potui.

¶ Ricardus autem Monachus de ſancto victore vir quidem doctrine preſtabilis ⁊ ſine vlla dubitatione diſputator acutiſſimus p hec quoq; tempora (teſte vincentio gallo) pariſius clariſſimus ⁊ inclytus fuit. Qui preter ſanctitatẽ ẽt infraſcripta grauiter quidẽ ⁊ copioſe edidit opuſcula vꝫ.

De trinitate pulchre	li. 6. Incipit: ſi ad ſblimũ	De ptãte ligãdi ⁊ ſoluẽdi	li. i. Quecunq; ligaue.
De ſpiritu blaſphemie	li. i. Que in euangelio	De differentia peccatoꝝ	li. i. Qm̃ queſtioni tue.
De ptãte iudiciaria	li. i. In regeneratõne	De. 12. patriarchis	li. i. Beniamin adole.

De verbis apoſtoli li.i. Queris quomō De ſtatu hominis li.i. Omne caput.
Super danielem li.i. Quid illud Hūit ⁊ ſermones ad populū elegātes ⁊ doctos multos.

CONradus eius nominis ſecundus genere Sueuus decimus Germanoꝝ imperator hoc anno
Lothario ſuffectus imperauit annis. 15. Hic primo Bauarie dux ⁊ henrici quarti nepos fuit: Conraduſ
princeps ſiquidē inclytus ⁊ clemens exiſtens a diuo Bernardo abbate plurimū dilectus fuit:
cuius quidē hortatu in Saracenos Crucē vna cum Ludouico francoꝝ rege ⁊ alphonſo hiſ ii36
panie ac henrico Anglie regibus aliiſq; plurimis principibus ſumpſit: vnde magno cruce ſigna
toꝝ comparato exercitu conſtantinopolim primo peruenit: vbi ab emanuele Grecoꝝ impera-
6338 tore precibus compulſus Iconium Grecoꝝ oppidū optime munitū ⁊ frequentiſſimū obſedit pollicituſ-
q; eſt idē grecus imperator ſe oīa que exercitui erant neceſſaria miniſtraturū dumq; caſtrū a noſtriſ ob
ſideretur: ſceleſtus imperator greca vſus infidelitate gypſū farine immiſcuit: ⁊ maximā quantitatē in exer
citū miſit dumq; ex ea panis confectuſ fuiſſet: ⁊ ex eo exercitus comediſſet: mox tot militeſ periere: ut omiſ
ſa obſidione in Thraciā ſecedere oportuerit. Tandē hieruſalē perueniens multa circa damaſcū cōmiſit
certamina. Cumq; magnis conatibus eā obſideret: ⁊ milites fame ſitiq; plurimū laborarent non ſine cō
tumelia obſidionē ſoluit: ⁊ diminutis variis caſibus exercitibus in Europā tandē cū Ludouico fran-
coꝝ rege venit. Ac ſic deniq; Cōradus hic anteq̄ imperialē benedictionē ꝑcipere potuiſſet: e vita exceſſit.

¶ Edeſſa Ciuitas.

¶ Edeſſa aūt Meſopotamie ciuitas ab hebre-
is Arach vocata hoc ipſo anno ab Alaph tur
coꝝ principe capit: ⁊ in ſuā poteſtatē reduci
tur: vbi occiſis oībus fidē xp̄i negare recuſan-
tibus ēt in dedecus xp̄iani nois ibidē nobileſ
matronas capiens ſuper altare ſancti Ioānis
baptiſte: qd̄ ſciebat a noſtris ꝓcultū eſſe ſtu-
prare fecit. Ea eiū vrbs rages fuit: ad quā tho
biā filiū ſuū miſiſſe: ſacra Thobie tradit hi-
ſtoria: quāq; Thadeus apoſtolus ad fidē xp̄i
conuertit ⁊ in qua: beati Thome apoſtoli oſſi
bus decorata: Abbagarus rex regnū obtinuit
qui. ſ. Abbagarus datis ad Ieſum dn̄m nr̄m epi-
ſtolis ſcripta manu dei reſponſa ꝑcipere meru
it: que a tp̄e euerſionis hieruſalē. 44. annis
chriſtianis paruerat.

¶ Balduinus huius nōis tertius: quintus hieroſolymoꝝ rex hoc anno Fulco patre eius defuncto i regnū ii41
ſuccedens regnauit annis. 24. Vir ⁊ ipſe ſtrennus: qui cōradi expeditione aīatus Aſcaloniam vrbē diu
a chriſtianis obſeſſam vi cepit: ac gaçam antiquiſſimam vrbē penitus derelictam reedificauit: ⁊ militibus
templariis ad inhabitandum cōceſſit. Tanti quoq; aīi ac magnitudinis fuit: vt etiam turcoꝝ ſatrapas hie
ricontinos opprimētes aggredi auſus fuerit. Ex quibus prelio ſuperatis quinq; milia interfecit. Et dein
de Norādinum damaſcenorū militie principem ſuos agros infeſtantem magna clade affectū vſq; ad da-
maſci menia perſecutus fuit. Deniq; ſine liberis deficiens almericum fratrē habuit ſucceſſorem.

CElestinus ſs papa natione tuſchus ex quodā ſancte Felicitatis caſtro natus Guido antea vo- Pap̄. 174
6344 catus hoc anno in Innocentii locū omnium conſenſu pontifex creatus ſedit men. v. Hic bea-
tus tantūmodo in hoc dici poteſt q̄ nullis ſeditionibus toto ſuo pontificatu vexatus fuerit. ꝓ ii45
pter hanc (vt arbitror) cauſam quia vbiq; peſte laboratum eſt: ex qua etiam ipſe menſe quito de
fecit: ⁊ in lateranenſi baſilica ſepultus fuit.

Lucius tertius papa natione bononienſis patre alberto poſt celeſtinū pontificē predictū ſedit mē. xi. ⁊ Papa. 175
diebus. 4. hic tituli ſancte crucis in hieruſalem preſbyter cardinalis fuit: quā quidē baſilicā ferme to-
ta collapſam ꝓpriis expenſis reſtituit: qui inito pontificatu nil pretermiſit: quod ad expeditionē hie- ii46
6345 roſolymitanā admodū neceſſariā pertinebat. vex ⁊ ipſe dum in his verſaretur peſte abſumitur: ⁊ in late-
ranenſi baſilica ſepellitur.

¶ Ioannes de tp̄ibus ſic appellatus: vt chronice oēs tradūt: hoc eodē āno cum. 361. annis vixiſſet: in galliis
moritur: quē Caroli magni armigerū fuiſſe tradūt.

¶ Moneta genuenſibus ꝯceditur.

¶ Genuenſes hac tēpeſtate cū ⁊ ditione diuitiiſq; ac gloria admodū clari haberentur a Conrado iſto ceſa
re ſignandi pecuniā ⁊ aureā ⁊ argēteam priuilegiū obtinuerūt cum ipſius. ſ. nota: qd̄ ⁊ nunc vſq; apud eoſ
in fidem premiſſoꝝ fideliter ſeruatū eſt. Nā vſq; ad id tp̄s: ut Jacobus coꝝ theologus refert: Genuenſes
niſi papienſi moneta ⁊ q̄buſdā paruulis: qui Brunetti dicebantur vſi fuerant.

Eugenius eius nōis tertius papa natione piſanus ſancti Anaſtaſii abbas: quē beatus Bernardus Papa. 176
monachū fecerat poſt Luciū pōtificē papa electus ſedit annis. 8. m̄. 7. ⁊ diebus. 20. Hic vir pruden
6346 tiſſimus ⁊ optimus fuit: Qui romanoꝝ conatus intelligens: qui ſcilicet ſenatores ſuos confirmari ii47

oīo volebant ad farſenſe monaſteriū noctu in ſabinos abijt: ibiqꝫ cōſecratus ſtatim romā redijt: ⁊ moleſtā tes romanos moleſtare cepit: qui pace petita magiſtratu ſe abdicarūt. Sed pauloþoſt intelligēs doloſe cō tra eum Romanos agere tyberi dilabit̄. Quem Romani nō ſecus ꝙ gelaſiū olim cū ſagittis perſecuti ſūt. Ille autem piſas ⁊ deinde in franciā nauigauit: vbi repto Bernardo patre ſuo ad ludouicū frācie regē ſe cōtulit: illumqꝫ cruce ſignauit: ⁊ multos cum eo in turcos ⁊ ſaracenos animauit. Inde regis auxilio fretus romā redijt: ⁊ a romanis cū magno apparatu: ⁊ eximia oīuꝫ expectatione exceptus eſt. Vez cuꝫ tybur re creādi aī grā conceſſiſſet: nō ita multo poſt ibidē vita diſceſſit: Romāqꝫ delatus ī baſilica beati petri ſepelit̄

Dñicus mauroceno eius noīs ſeptimus: quadrageſimus venetoꝝ dux eo āno quo Eugenius oīuꝫ cōſen ſu dux creatus ducauit ānis. 7. Hic nāqꝫ verus ⁊ integer ac aptus vir fuit: q ſine ſimulatiōe: ſineqꝫ fictione xp̄ianā religionē quoad potuit intus et extra excoluit ⁊ ꝓpterea claſſē ſubſidiariā ī auxiliū xp̄ianoꝝ in aſiā miſit: paciſqꝫ amator exiſtens bella inuitus ſuſcepit. Sed edificādi ſtudio uehemētē curā exhibuit. Quam obrem venetā vrbem maximis edificijs ſua ⁊ cōi impēſa exornauit. Et inter cetera ſancti marci turrī cam panariā excitauit: ſuoqꝫ hortatu ⁊ exemplo hoſpitale in canaliſ orphani ripa edificatū fuit. Et licet in tanto faſtigio collocatus eēt: nūꝙ tñ litteraꝝ ſtudiū intermiſiſſe legitur. Moriens tandem cuꝫ maximo omniū luctu apud ſanctam crucem ſepelitur.

1149 Genuenſes chriſtianiſſimi ⁊ magnanimes viri hoc anno Eugenij pape hortatu claſſeꝫ centū ⁊. 63. ligno rū contra turcos ⁊ ſaracenos: q chriſtianos crebris incurſionibus infeſtabāt armauerunt: ⁊ vna cum bar chinonenſi principe in armariā ꝓficiſcuntur: vbi ⁊ hoſtili aīo turcos ac ſaracenos inuadunt: cū quibus ꝑ lio conſerto diu ⁊ acriter maxima cū vtrinſqꝫ cede pugnauerūt. Tādē genuēſes ſupiores exiſtētes ipſiſ bar baris ingentē cladeꝫ dedere. Nā cū in eodē prelio ad. 20. milia interfeciſſent: vrbē ⁊ quecūqꝫ in ꝑdā datam ēt. x. milia vtriuſqꝫ ſexus ex ea capta cū ingēti gaudio: vt Iacobus coꝝ theologus ſcribit: genuā in triūphi modū perduxere. Quoꝝ ſpolijs genuenſes miꝝ in modū ditati etiaꝫ ex ipſoꝝ manubijs multa donaria ī auro ⁊ argento eoꝝ eccleſijs obtulere.

Noruegia prouincia his quoqꝫ tp̄ibus viuaci predicatione albanenſis epiſcopi chriſti fidem recepit. Ob cuius bñficiuꝫ atqꝫ virtutē: poſtea Anaſtaſio quarto defuncto maximo omniuꝫ conſenſu pontifex creatus hadrianus quartus appellatus eſt.

Viri diſciplinis excellentes.

Gratianus ſancti proculi monachus p̄ria ethruſcus tēpeſtate iſtac apud bononiā italie vrbē ob eius inge nij ⁊ doctrine magnitudinē maximo ī ꝑcio habitus ē: vbi inter cetera ſue lucubrationis opa decretoꝝ libꝝ accuratiſſime collegit: Cuius principiū ē: Humanū genus duobus regit̄. Quod quidē celeberrimū opus Eugenius pontifex approbauit ⁊ legendū publico Gymnaſio cōceſſit. Ipſuꝫ autem librum in tres diuiſit partes vꝫ diſtinctiones cās ⁊ de cōſecrationibus. Primaꝫ aūt partē in vnā ⁊ centū particulas diſtinxit. Se cundā in. 36. cauſas. Ac tertiā de ꝯſecratione nuncupauit eo ꝙ ita iam inceperit. Et hanc quoqꝫ in quinqꝫ diſtinctiones diuiſerit: De quibus hi extant verſus. Vna cū centum diſtinctio ſit tibi prima. Ac. 36. cauſe ſunt parte ſecunda. Hunc finit ⁊ cōplet dictio quinta.

Petrus lōbardus pariſienſis ep̄s ex Nouaria Ciſalpine vrbe oriundus per id quoqꝫ tēpus (ut vincenti us gallus teſtatur) apud pariſiuꝫ inter doctos non ſolū ſue etatis: ſꝫ ⁊ prioꝝ ſeculoꝝ litteris ornatiſſimus: ⁊ bonitate vite atqꝫ ingenij acumine clariſſimus ⁊ celeberrimus fuit. Cuius rei gratia. 4. ſentētiaꝝ libros accurate doctiſſimeqꝫ cōpoſuit: cuius libri principiū eſt: Cupiens aliquid de penuria. Indeqꝫ pſalteriū to tū ⁊ pauli ep̄las optime gloſauit: atqꝫ ſermones multos ⁊ doctos atqꝫ elegantes ad populuꝫ habuit.

Petrū preterea cognomēto Comeſtorē predictis nō carne ſꝫ virtute frēꝫ: ⁊ ipſe eadeꝫ etate ⁊ tēpeſtate in gallijs floruiſſe: vincentius gallus: affirmat: qui vtriuſqꝫ teſtamēti hiſtoriā diligēter ⁊ accurate explanauit: cuius principiū ē: Imperatorie maieſtatis. Alia etiā nō nulla edidit: ſed ⁊ verſus quoſdā ī laudē beate vir ginis marie pulcherrimos compoſuit.

Auicenna quoqꝫ hiſpalenſis medicus oīuꝫ clariſſimus eminētiſſimi ingenij vir: de cuius vita nil certū fer me habetur. his tp̄ibus vniuerſo orbi clariſſimus hētur: quē meſue ⁊ Zoar medici Aboalim vocāt: ſꝫ vul gares bythinie regē fuiſſe dicūt: ⁊ ab Aueroi medico venenatū tradūt: ſed anteꝙ periret ipſe illū Au eroi interfeciſſe: Qui cū in oī doctrina eruditiſſimus eſſet: librū excellētiſſimū cōpoſuit: In quo oēꝫ logicā oēꝫ qꝫ naturalem phām multis uoluminibus complecti uoluit. Methaphyſicaꝫ deinde accuratiſſime enucle auit: Diſtinctiuſqꝫ ac clarius pre ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica: poſtꝙ oīuꝫ medico rū ſcripta vidiſſet medicinā oēꝫ in quinqꝫ libris deſcripſit: ī quibus ſe Galieni iterpretē appellat. Scripſit quoqꝫ ⁊ de viribus cordiſ: de tyriacha: de diluuijs cāticoꝝ etiaꝫ librū edidit: De alchimia ad Aſſem phūꝫ Inſuper ⁊ liber quidam: qui de cholica tractat eidem aſcribitur.

Auerois quoqꝫ medicus cognomēto comentator: phūs quidē clariſſimus: ⁊ ipſe apud cordubā hiſpanie vrbē hoc tp̄e: vt ex libro eius qui de celo tractat hētur floruit ⁊ multa cōpoſuit: ⁊ adeo excellenter in oēs Ari ſtotelis libros ſcripſit: ut cōmētatoris cognomētū promeruerit: deinde de ſubſtantia orbis ⁊ de ſectis cōpo ſuit: Librūqꝫ pulchꝝ de medicina collegit atqꝫ de Tyriacha ⁊ de diluuijs ac alia multa edidit. Auicene. n. medici emulus ⁊ inimiciſſimus fuit.

Zoar ēt medicus cognomēto ſapiens his tp̄ibus fuiſſe ⁊ claruiſſe ipſemet in. 15. tractus ſui: qui de Tyaſe ri inſcribit̄. li. ſ. 2. c. 5. teſtatus eſt: atqꝫ cum Aboali Auicena in carceribus fuiſſe in eodem libro meminit.

riam [illegible] et felicibus gaudiis in celo letificasti. Concede propicius ut eius meritis et precibus omnibus [illegible] salutem et prosperitatem mentis et corporis consequamur et ad gaudia tue beatitudinis et eius eterna felicitate [illegible] qui vivis et regnas cum deo patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum amen. [illegible] licentiatus.

Hic cum eſſet eruditiſſimus vir librum medicine noīe Taſyrū ad quedā regem dedit: Indeqʒ nonnulla ꝯſilia compoſuit. Dicitqʒ ſe vniuerſam medicinā ampliſſimo volumine euoluiſſe.

¶ Ricardus cluniacenſis monachus diſertiſſimus vir: ⁊ ipſe hac etate claruit: ⁊ quedā (vt vincētius gallus teſtatur) compoſuit. ⁊ inter cetera hiſtoriā multoꝝ tpoꝝ eleganti ſtilo cōſcripſit: quam multi ſcriptores magnifaciunt. Ex qua idem Vincentius in ſuo ſpeculo multa excerpſit.

Anaſtaſius. 4. papa natione Romanus ex patre bñdicto natus ſci Ruffi viletrene dioceſis ab bas Eugenio pontifici hoc āno ſuffectus ſedit ānis. 1. men. 4. et diebus. xxiiij. vir certe pientiſſimus ⁊ multe miſericordie inſignitus: qui cum in tota ferme europa fame ⁊ graui peſte laboraretur: clam et aperte largas pauperibus elemoſynas ēt ex Romanā vrbē prebebat. hic itaqʒ pontificatu adepto mox calicem pulcherrimi operis pondo marchaꝝ. xx. ⁊ alia quedā donaria lateranenſi eccleſie cōdonauit: palatiū deinde peregregiū apud ſcā3 mariā rotūdā edificauit. Cūqʒ religioſos viros plurimū veneraretur: ⁊ pulegijs āpliſſimis ⁊ gratijs communiuit: ⁊ ꝙmaxime Gulielmū eremitaꝝ sancti aug. fratrem olī3 aquitanie ducē ſūma deuotione cōplexus eſt: vt. ĩ. de eo dicet. Multa. n. tū ad dignitatē eccleſie: tumqʒ ad ornatū vrbis facere ſtatuerat: qđ ⁊ feciſſet niſi imatura morte preuentus fuiſſet. Tādē viā vniuerſe carnis ingreſſus ĩ lateranēſi baſilica ſepulchro porfiretico ſepellitur. — Pap. 177. — 6352 — 1153

¶ Alphonſus hiſpanie rex eo ipſo anno quo Anaſtaſius pōtificatū inijt ab expeditione hieroſolymoꝝ rediens cū domū applicuiſſet: ſtatim morit: ⁊ in eius loco Sanctius natu maior ſubrogat. paulopoſto ferdinādus frater: q et ipſe in arabia accedens: ibidē pro chriſti noīe bellando interijt: Quo mortuo eius filius alphonſus noīe ſucceſſit. Nec ꝗtum quiſqʒ coꝝ regnauerit compertum habemus.

¶ Thomas cantuarienſis archieps vir quidem optimus ⁊ ſanctiſſimus hoc āno ab Henrico angloꝝ rege martyriçatur. Is enim cum iura ſua ⁊ eccleſiaſticas dignitates: quas ſibi predictus rex ⁊ publica eius poteſtas vſurpauerat reſarcire: ⁊ in ſtatum priſtinū reuocare anniteret poſt exiliū dāna: cōtumelias: atqʒ obprobria: poſtqʒ parentum ⁊ amicoꝝ proſcriptionem ⁊ alia atqʒ alia ſupplicia: tandē martyrio coronatus ē. Quod quidem ſcelus cū ex coniuratione henrici regis factitatu3 affirmaretur: ipſe rex confeſti3 ſe falſo accuſatum per oratores apud Alexandrum pontificem maximum iuramento purgauit. Verum alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipſius beati Thome miraculis eum in ſanctoꝝ cathalogo aſcripſit. Eius autem vitam quidam Joannes epiſcopus conſcripſit.

Federicus primus cognomēto barbaroſſa natione ſueuus. xi. germanoꝝ impator hoc āno poſt ꝯradum germanū ſuū delectus impator imꝑauit annis. 37. Qui creatus auguſtus ꝯfeſti3 in italiā deſcendit. Ingreſſuſqʒ lōbardiā verdonā vrbem tūc inſignē eidē non obtēꝑātē aliꝗdiu obſedit quā cū tādem vi obtinuiſſet militibus ſuis in predā dedit: qua capta ⁊ ſpoliata celeri greſſu romā cōtendit: ingreſſuſqʒ vrbē ⁊ ex more pontificē ſalutato ab eodē impij coronā apud ſanctū petrū accepit. verū dum pontifex hadrianus ipſu3 incoronare ſtatuiſſet: ne quid tumultus excitaret Leonine portas claudi fecit: Ex quo populus romanus indignatione cōmotus: vi ꝑ hadriani pontē in vaticanū erupit: ac imꝑatoris familiā inuaſit: ⁊ multos vulnerauit. In quos mox vltio ab exercitu imꝑatoris facta ē. multos eīm Romanoꝝ aut cecidit: aut captiuauit. S3 imꝑator pōtificis precibus delinitus confeſti3 captiuos incolumes dimiſit. Nec ita multo poſt dum in germaniā rediret cremonā ciſalpine gallie ciuitatē obſedit: ⁊ multis incurſionibus afflixit. ⁊ lacerauit. Mortuo deinde hadriano pōtifice ſucceſſori eiuſde3 admodū aduerſari cepit. vnde ⁊ quatuor pontifices ſciſmaticos ꝯ eum ſucceſſiue creare fecit. Quoꝝ quidē ſeditionibus: ⁊ perturbationibus eccleſia romana fere collapſa ē. Quibus iniurijs permotus pōtifex Alexāder Federicum ipſum: ⁊ ſciſmaticos pontifices ſuos anathematis vinculo colligauit. Quā obrē Federicus oē3 eccleſie ditionem pulſo Alexandro occupauit. ⁊ cum multe eidem ciuitates reſiſterēt: oē3 fere ciſalpinam vaſtauit. S3 dū in pontifice nimium exardeſceret: ⁊ crudeſceret: ⁊ ꝙmaxime ĩ lōbardia ihumaniter imparet Gualuagnus anglerie comes: ⁊ tunc mediolani princeps adiuuātibus ſocijs ciuitatibus eius copias ita frequētibus prelijs attriuit: vt cū pontifice romano libenter pacis federa inire coactus ſit: ⁊ maxīe ꝙ otho eius filius a Sebaſtiano venetoꝝ duce captiuus tenebat. Eas ob res impator venetias ad Alexādrū pontifice3 humiliter acceſſit: ⁊ ibide3 depoſito imꝑiali veſtimēto in ianuis baſilice beati marci populo vniuerſo aſtāte ⁊ ſpectāte humi ſe proſtrauit: ⁊ veniā pōtifici romano ſupplicitер expoſtulauit: Qui ſuſcepta penitētia: ⁊ obediētia itegra promiſſa iureiurādo pacē firmauerūt: Atqʒ ita venetoꝝ opera federicus abſolutōis bñficiū ꝓmeruit: ⁊ eccleſie rōane recōciliatus fuit. His ex ſñia bñ ⁊ optīe geſtis: Federicus magno ſibi exercitu cōparato ꝓ ſyria expeditionē ſūpſit. Et per vngariam iter faciēs tāde3 conſtātinopolim peruenit: vbi Iſaach grecū imꝑante3 offēdit: qui federici potentiā veritus traijcere baſphoꝝ hortatus ē: Traſmiſſis itaqʒ copijs Federicus primo philomenā vrbē de turcis accepit: ac Iconij agrū vaſtauit indeqʒ cu3 multas Barbaris cedes dediſſet: tandē armeniā minorē totā occupauit: ⁊ in ſuā ꝑtate3 redegit: Ibidēqʒ ꝯſtitutus dum aliqñ rapidū amnē lauādi cā inexplorato ingreſſus fuiſſet: ab aquis ſuffocat: cuius funus tandē a filio repertū tyrū perducitur: atqʒ ibidē cū maximo omniū luctu ſepellitur. Quo mortuo filius eius exercitū in antiochenū agrū ꝑduxit: vbi ⁊ parti3 morbo: partiqʒ fuga tāde3 ꝯſumptus ē. Fuerat. n. federicus hic magnanimis largus ſtrenuuſqʒ atqʒ facūdus ac ĩ oībus ſemp glorioſus: de cuius geſtis ēt multa iſra dicēus. — Federicus primus — 6352 — 1153

¶ Vitalis Michael. 41. venetoꝝ dux Dominico mauroceno duci hoc anno ſurrogatus ducauit annis. 17.

1154 De iſto nil memorie dignū habemus niſi ꝙ cum regnaſſet annis.17. ob eius imprudentiā apud palee pō-
tem anno etatis ſue ſeptuageſimo a populo obtruncatus fuit: eo ꝙ claſſem peſte infectā in vrbē introduxiſ
ſet. Eoqꝫ ſic mortuo corpus eius apud ſanctū Zachariā ſepultū fuit.
1155 ¶ Gualuagnus āt anglerie comes et mediolani princeps vnicus andree principis filius hoc anno patri in
regnū ſuccedens regnauit annis.24. Uir certe inclytus ⁊ celebri laude dignus: qui ab parētis ſui equita-
te minime exorbitauit: preter hoc ꝙ bellum pacis ſemp carius habuit: dixit enim ſe curſum nūꝙ actuꝝ ni
ſi ſi aut in hoſtes rueret: aut fugientes inſequeret̄: quod bene patre mortuo oſtēdit: ga de nihilo aliud ꝙ ō
bello gerendo meditabatur: vnde pricipatu inito primo ſuo congreſſu in laudenſes mouit: quibus ſupera-
tis ⁊ profligatis etiam papienſes ſibi infenſos plurimū laceranit ac clemonēſes pari mulcta affecit: poſtmo
dum contra comenſes: qui predictis ciuitatibus preſidia tulerāt: propauit: ⁊ eoꝝ ciuitatē perturbauit. De
inde exercitu congregato ī Gulielmū montiſſerati tunc marchionē duxit: Quē caſali obſidione cōcludēs
eo uſqꝫ ipſuꝫ perduxit ut pre fame mulos ⁊ mures ac herbe: quas pecudes non comedūt oppidanis ꝓ ſum
mis delitijs haberētur. Tādē ne fame deficeret deditionē fecit. ⁊ eo cū oībus capto vectigaleꝫ ſibi cōſtituit
Contra Federicū demuꝫ imꝑatorē: qui eū in mediolano obſederat multotiens cū ingenti virtute dimica
uit: atqꝫ eius legiones ſepiſſime profligauit. Et lꝫ pro vrbe conſeruāda multa icōmoda ⁊ dāna atqꝫ vulne-
ra in proprio corpore pertulerit: attamen nūꝙ animo conſternatus fuit. poſt multas deniqꝫ cōcertationes
⁊ vaſtationes iudeis prodentibus ciuitatē imperator cū exercitu ingredit̄: ⁊ cūcta in direptioneꝫ data tātā
crudelitatē exercuit: vt nō etati aut ſexui parcere voluerit: ſꝫ oēs cedi: ⁊ ꝓ ſeruis haberi mandauit. Ablate
qꝫ mediolanenſium opes ⁊ domus dirute: etiā menia cūcta per circuituꝫ penitus euertit: vrbeqꝫ ſolo equa
ta Federicus aratrū per circuitū duci: ⁊ ſal ſpargi precepit: his geſtis gualuagnus cū Joāne epō ac multiſ
ex viceçomitū familia captis in germaniā ad perpetuos carceres relegant̄. hunc itaqꝫ gualuagnū captum
Federicus: ut aiunt: triduo ſub mēſa ad modū canis tenuit: ⁊ multis flagellis cedi fecit. perductus āt ī ger
maniaꝫ ⁊ ī cōpedibus cōiectus multis ānis afflictus fuit: poſt multos ānos Gualuagnus cōpedibus fra
ctis cuſtodibuſqꝫ interfectis ī italiam cū ruſtico habitu venit: vbi mediolanēſiū ciuibus cōuocatis ⁊ in vnū
collectis adiuuātibus ſocijs ciuitatibus ac grecoꝝ īperatore ab integro ciuitatē repoſuit: ac menibus mu-
niuit: ⁊ ꝓ viribus cūcta reſtituit. Tandē gualuagnus hic vir inuictiſſimus cūctis filijs eius priuatus ai do
lore ⁊ ſenio grauatus egritudinē contraxit: atqꝫ die quinto quo egrotatare cepit vitā cū morte mutauit: qui
fuit annus dn̄i.1182. Quo ſine virili ſobole defuncto mediolanēſes ꝑ ſenatū more populi Ro. ſe ſuaqꝫ rexe
re: ac ita per duos ⁊.50. annos vſqꝫ ad Turianoꝝ tyrānidē ſeruatū eſt.
Papa.148 HAdrianus quartus papa ꝓfeſſione monachus: ⁊ gēte anglicus Anaſtaſio pōtifici hoc āno ſuc
cedens ſedit ānis.4. ⁊ men.x. hic cū eſſet egregius declamator ab Eugenio tertio in Norvegi
am prouinciaꝫ conuertēdā miſſus fuit: ⁊ illā ad chriſti fidē conuertit. Qui magiſtratu ſuſcepto
1156 minis ac precibus a romano populo tētatus fuit: vt liberā vrbis adminiſtrationē cōſulibus re-
linqueret: qō ſe factuꝝ cōſtātiſſime recuſauit. Quā ob cām populus indignatuſ cardinalē vnū 6355
multis affecit vulneribus: vnde pontifex eos acerba ⁊ dura execratione ac interdicto perſecutus eſt. Jtidē
fecit in gulielmū ſicilie regē: qui multas eccleſie occupauerat vrbes. Ueꝝ poſtea pontifex eū in gratiā rece-
ptum oīa errata pepercit. Hic itaqꝫ romanā dictionē plurimū auxit: ⁊ circa lacū ſancte chriſtine: ſeu vulſi-
num multa caſtella erexit: atqꝫ muniuit: ⁊ predia a comitibus coemit: ⁊ radicophanū oppidū muris ac tur
ribus inexpugnabilibus cōmuniuit. Primuſqꝫ pontificū vrbem veterē inhabitauit: quā etiā menibuſ ⁊ edi
bus cultiorem reddidit: vbi aliꝗtū moratus Romaꝫ reuerſus eſt. Sed ibideꝫ malignā conſulum conuerſa-
tionē odio hn̄s agrignanū petijt: ibiqꝫ moriēs corpus ſuū romā delatū ī beati petri baſilica ſepellitur.
¶ Gulielmus Rogerij regis filius hs apulie ⁊ Sicilie rex: hoc anno patri in regnuꝫ ſuccedens regnauit an
nis.12. licꝫ ſint qui dicant.15. Hic patre defuncto (ut erat animo ferox) mox Beneuentana ſuburbia capera
1157 nūqꝫ ac Banchū in hernicis de eccleſia occupat: ꝑꝑ qō hadrianus pontifex eū graue Anathemate notat:
Sꝫ paulopoſt Gulielmus vbi intellexit Emanuelē grecoꝝ imꝑatorē quinqꝫ milia libraꝝ auri pontifici ob
tuliſſe vt Gulielmū italia fugaret: mō ei tres apulie ciuitates ex federe ꝑmitteret. Eo audito ſtatim Guliel-
mus hic ad miſericordiā pontificis recurrit: ⁊ ei oīa ablata reſtituere ꝯpromiſit: atqꝫ vltra alia nōnulla op-
pida tradere Romanoſqꝫ rebelles ſubigere ac Aurū qō grecus obtulerat ꝑſoluere ſi eū abſolueret: ⁊ in re-
gno cōfirmaret. Que res admodū pontifici placuit: verū quidā cardinales auaritia ducti id bonū impedi
uere. Gulielmus autē indignatione cōmotus mox cū paratiſſimo exercitu Apuliā ingreſſus: copijs greco
ruꝫ ⁊ appuloꝝ prelio ſuperatis: oīa vaſtare cepit. Quam obrē Appuli ⁊ Salentini cōpulſi ei deditionē fece
re pontifex vero cardinalibus indignatus: ꝙ malum conſiliuꝫ dediſſent: Gulielmuꝫ ad ſe vocatuꝫ in grati-
am recepit: ⁊ vtroqꝫ regno eum confirmauit: adhibito prius ſacramento ſe nil amplius deinceps molitu-
rum: qō Romanaꝫ eccleſiam offenderet inde eo ⁊ deinceps ſingulis annis Apulie reges vectigal pontifici
Romano perſoluere conſueuerunt.
¶ Gulielmū etiā Eremitā ordinis noſtri viruꝫ vtiqꝫ ſanctiſſimuꝫ oliꝫ aquitanie duceꝫ ⁊ pictauienſiuꝫ comi-
tem per hec quoqꝫ tēpora in Gallijs virtutibus ⁊ miraculis claruꝫ fuiſſe conſtat. Qui a primeuo iuuentu-
tis ſue beato a Bernardo abbate ſufficienter edoctus dum cunctis celſior haberetur: morteꝫ preoculis ſibi
conſtituere voluit timenſqꝫ ne aliquando morte ſubitanea raperetur ſpretiſ ſeculi pompis in vaſtā Eremū

ſeceſſit: ⁊ ibidē ſub diui patris auguſtini regula perfectus chriſti ſeruus eſſe cepit. Factuſqꝫ religioſus dei
ceps ꝙto in ſeculo altior i honoris cacumine fuerat tanto ſe humilius ſub cōditoris ſui regimine ſubdidit:
Et ſicut antea inſignis ⁊ loricatus barbaros ⁊ hoſtes ꝓpulſare conſueuerat: ita in deum cōuerſus loricā ſu
per nudū induens crebris orationibus: vigilijs: ieiunijs: diſciplinisqꝫ corpus ſuū indeſinēter affligere vo
luit: Quibus armatus preſidijs hoſtes ſpirituales atqꝫ peccata colluctādo ſuperauit: hāc ob rē multi nō
modo ſeculares: verum ⁊ eiuſdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati: quibus vite ipſius fama nota fuerat ad
eum confluebant: ⁊ tanꝙ bonū patrem ⁊ doctorē ordiniſqꝫ īſtauratorē paruo adhuc ſub tugurio boni ob
ſeruabāt diſcipuli. Is cum ciſtercienſiū ordinem i gallijs modico tpe plurimū auctum: ac maximo i precio
habitū: ſuumqꝫ eremitarum ordinē adeo in omnibus labefactum dirutumqꝫ atqꝫ vaſtatum: vt nulla qua
ſi religionis facies in eo videretur. Collabentia namqꝫ videbat monaſteria: collapſa oratoria: deſertos or
tulos: ⁊ quid plura? laborātē prorſus diuī religioſitatis caritate: ⁊ inopia ordinem offendit: vt nullum fer
me religionis inditium in eo videbatur. Ordinis itaqꝫ ſui vir ſanctus calamitate permotus animū ad in
ſtaurandū ipſum moreſqꝫ religioſorum ſuorū componendos ita adiecit: vt breui conualeſcēs ex multitu
dine religioſorum ac monaſteriorꝫ aſe reſtitutorum meliorem faciem ordo ipſe eremitarum diui auguſti
ni in gallijs pre ſe tulerit. hanc ob rem ordo ipſe ea in regione eum non modo patrem: verum etiam ordīs
conditorem appellauit. vnde ⁊ deinceps ordinis fratres non Auguſtini: ſed gulielmite vulgo appellauit.
Hic itaqꝫ conceſſione Anaſtaſij pontificis ac hadriani eius ſucceſſoris relicta eremo ciuitates primus ex
eremitis incolere cepit: ⁊ primum monaſterium apud pariſium ſub mendicitatis titulo extruxit: quod eti
am carthuſienſis frater in ſuo faſciculo temporum conteſtatus eſt. Huius autem precipuus Albertus gal
lus fuit: Qui viuendi modum ſua docrina ⁊ vite ſanctitate ordinem poſtmodum auxit: ⁊ rigore continuit
Hic ſiquidem Gulielmitarum titilus in gallijs vſque ad Innocentij quarti pontificis tempora perſeuera
uit. Uerum eo mandante poſt habita eius denominatione: ⁊ omnibus diui patris Auguſtini eremitis ad
ciuitates vbiqꝫ accerſitis idem pontifex Innocentius: ⁊ ſucceſſores omnes ſub vno titulo eremitarum ſan
cti Auguſtini appellari voluit atque precepit. Erunt forte qui a durato iam calcibus tramite exorbitent: ⁊
clament me temerarium fore religioſum: eo ꝙ preſumam hoc in loco dicere ea que multis incognita ſunt:
vt hunc patrem Gulielmum ordinis eremitarum diui Auguſtini fuiſſe fratrem dicere auſim. Sed ſi ipſi
veterum pontificatum annales: ⁊ ſcripta (prout diligenti cura fecimus) perlegerint: nec dubito quin com
periant me hoc in loco vbicunque vera dixiſſe: Qui ſi religioſi ſint: aut taceant: aut eos peniteat: aut certe
legant: cum inter alia crimen hoc minime deceat religioſum.

¶ Hereſis vualdenſiū ſeu pauperū de lugduno per hoc ipſū tēpus initiū ſumpſit: Cuiuſ quidē auctor qui 1158
dā nomine vualdo lugdunenſis ciuis fuit. Is cū diues admodū haberetur opibus relictis ⁊ pauperibus
erogatis dyabolica quadā ſuaſione ductus euangelicam paupertatē omnimode obſeruare ſtatuit: vn
de cū idiota eſſet: quoſdā vulgares libros cum quibuſdam ſanctorū dictis ſibi conſcribi fecit quos non
ſane intelligens ſuo inflatus ſpiritu predicando ſanctorū apoſtolorū officium ſibi vſurpare curauit. Con
gregatis itaqꝫ innumerabilibus quaſi diſcipulis multos ⁊ quidē peſſimos errores diſſeminare cepit: pre
latos ſcilicet ac clerū penitus aſpernando monitus autē reſpondit obedire oportet deo magis ꝙ homi
nibus: ⁊ cum in ſuo ſenſu obduratus perſiſteret tandem veluti hereticiſſimus ⁊ contumax anathematis
vinculo innodatus patria propellitur: que res facta eſt in laqueum magnum ⁊ maximū ſcandalum ſimpli
cioribus viris: adhuc autē multis in locis hec ipſa fatuitas viget.

¶ Uiri diſciſciplinis excellentes.

¶ Joannes carnotenſis epiſcopus ⁊ beati Thome cantuarieñs familirriſſimus: homo doctrina ⁊ eloquē
tia clariſſimus: his temporibus in precio exiſtens librum de Curialibus ⁊ philoſophorꝫ nugis cōpoſuit
Ac etiam vitam ipſius beati Thome accuratiſſime edidit: atqꝫ alia quadam vt vincentius gallus li. 29. te
ſtatur ſcripto mandauit.

¶ Joannes etiam medicus Meſue filius: qui Meſue alterius fuit filius Hanech filij Hali filius Abdele
regis Damaſcenorum ⁊ ipſe hiſdem temporibus in medendis langoribus clarus exiſtens de Medicina
rum ſolitiuarum rectificatione librum ſcripſit. Aliumquoqꝫ Antbidotarij: quem appellauit Grabadin edi
dit inſuper: et cum de curis morborum ſcribere orſus fuiſſet. Cumqꝫ a capite inchoaſſet ſcribens de mor
bis cordis interijt: ⁊ manchum opus reliquit quod poſtea petrus Apponus patauinus: ut aiunt perfecit
An chriſtianus iſte fuerit ignotum habemus: ⁊ licet tanꝙ fidelis ⁊ bonus deum perſepe appellet. Nuſꝙ
tamen in ſuis operibus xp̄m nominat.

¶ Joachin abbas calaber maxime doctrine: ⁊ excellentiſſimi ac prope diuini ingenij vir hac ipſa tēpeſtate
apd̄ Gulielmū regem: ⁊ calabros oēs clarus ⁊ inclytus fuit. Qui prophetie ſpiritu (vt aiūt) repletus futu
ra quaſi preſentia differebat. Is aliquando ab Othone Auguſto interrogatus quid ſibi de expeditione ſa

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

racenorum ſperandum eſſet. Reſpondit: nundum adeſſe tempus quo hieruſalem recuperari poſſet: itaq̃
chriſticolas non valde profecturos: Hic cum plurimum eruditus eſſet nonnullos in ſacris codicibus edi
dit commentarios: ⁊ q̄ maxime in apocalipſim: vbi ⁊ multa predixit: ⁊ potiſſimum de ordinibus mendi-
cantium. Item contra Petrum lombardum Theologū doctiſſimū librum compoſuit: Qui etenim po-
ſtea damnatus: ⁊ reprobatus fuit: ſicut patet in principio libri decretalium. Alia quoque perpulchra ſcri-
pto mandauit.

Alexander tertius papa natione ſenenſis hoc anno mortuo Hadriano pontifice maximo a du
obus ⁊ viginti preſbyteris cardinalibus electus ſedit annis vno ⁊ viginti: ⁊ diebus decem ⁊ no
Pap. 179 uem: Uir certe ſtrennuus: ⁊ excellentiſſimi animi inſignitus: In cuius electione maxima in
vrbe Roma ſeditio exorta eſt. Duo enim pontifices maximi conſtituti fuerunt: Quorū vnus
1160 hic: alter vero a tribus ſolummodo prophanatus cardinalibus Uictor eſt appellatus. Qui in 6359
ter ſe diſſentientes Uictor ad Federicum imperatorem: Alexander vero ad Gualuagnū me
diolanenſem principem: ⁊ Philippum francorum: atque Henricum anglorum reges: ac alios italie prin-
cipes confugit. Quam ob cauſam Federicus tres alios pontifices maximos creauit. Nam Uictore pon
tifice mortuo primo Paſchalem: poſt Calixtum: deinde Innocentium pontifices ſummos conſtituit: qui
omnes in ſua execratione peſſima periere. Alexander itaque hic talibus: ⁊ tam continuis circundatus ſe-
ditionibus: quum etiam Federicus omnem ferme Romane eccleſie dictionem occupaſſet hortante Phi
lippo francorum rege: ⁊ Guilielmo ſicilie rege ſtrennuiſſimo ac potentiſſimo in tranſalpinam galliam cō-
tendit: Ubi ⁊ in claramonte concilio habito Federicum imperatorem: ac Uictorem antipapam cum eo-
rum complicibus ſcimaticis anathemate notauit. Qua propter Federicus turbatus deſtructis mediola-
no: alijſq̃ compluribus Italie vrbibus: e veſtigio in Germaniam conceſſit. Mortuo autem apud Lucā
ethrurie vrbem Uictore antipapa Guido cremenſis a ſeditioſis ſubrogatur: ⁊ Paſchalem appellant. Inte
rī autē Alexander ab amicis ſuis conſulibus Romanis ex gallia reuocatus: ciſalpine Gallie populi in li
bertatis ſpem eriguntur: ⁊ in Federicum imperatorem ſeuiſſime imperantem arma ſtatim ſuſcipiunt: ⁊
eius preſidia ex munitionibus eijciunt. Quo audito Federicus rurſus ex germania cum magno exercitu
in Auſoniam venit: ⁊ vlciſcendi iniurias (vt ipſe dicebat) occaſione nactus in Romanam vrbem rerum do
minam mouet: Pro quo pontifex eius vires perhorreſcens poſt duram vrbis obſidionem: ⁊ horrendas
vtriuſq̃ partis cedes decimoſeptimo pontificatus ſui anno coqui ſui veſtibus ſumptis eo in habitu vene-
tias profugit: ⁊ ad diue virginis de charitate monaſterium paulo ante a Marco Iuliano conditum pro-
fectus hic ab incolis recipitur: ⁊ Ortulo preficitur poſt aliquot vero menſes cum quidā nomine Comō-
dus eum ibidem agnouiſſet velut inſenſatus confeſtim ad Sebaſtianum Ducem acceſſit ⁊ ſilenter in vrbe
Ueneta adeſſe pontificem Romanū rettulit. Qui re cognita mox Senatum congregans cum omni ap-
paratu ad pontificis diuerſoriū acceſſit: Compertoq̃ ibidē pontifice Romano in tali deſpecto habitu cū
cum crucibus alijſq̃ ſolemnitatibus ad diui Marci templum cum omni gaudio ⁊ plauſu primo produxe
runt. Cumq̃ ibidem pontifex ante altare ex more conſediſſet ipſū principem et Senatum: ac omnē po
pulum benedixit. Imperator vero audiens ſummum pontificem venetijs adeſſe Othonem filium ſuum
cum armata claſſe ad repoſcendum ſummum pontificem venetias miſit. Cui Sebaſtianus Dux occur
rens facto congreſſu: ipſum ſuperauit ⁊ venetias vinctum perduxit. Othus autem ad ſummum pontifi-
cem captiuus perductus eo procurante pax inter maximum pontificem ⁊ patrem auguſtum componitur
altera vero que ſecuta eſt dies Federicus Uenetias venit ⁊ pacem a filio confectam hoc modo approbauit
vt Rome ⁊ que dictionibus erant eccleſiaſtice ſummi pontifici redderet. Et quicquid ille pro perpetrata
culpa iniungeret patienter perferret. Iſto igitur federe inito: Alexander ſummus pontifex confeſtim ad
Ianuas templi diui Marci euangeliſte acceſſit ⁊ ibidē vniuerſo aſtante Imperatori iuſſit vt ſe humi pro
ſterneret ⁊ veniam denuo poſtularet. At ſummus pontifex Ceſaris Imperatoris collum pede compri-
mens: ait. Scriptum eſt. Super aſpidem ⁊ Baſiliſcum ambulabis ⁊ conculcabis Leonem ⁊ Draconem.
At Federicus: Non tibi inquit: ſed Petro cui ſucceſſor es pareo: Et ſummus pontifex reſpondit: ⁊ mihi.
Et petro. Ac ſic inter Imperatorem ⁊ ſummum pontificem pace compoſita. Ipſe Imperator cum bona
venia recedens conſtantiam ſe contulit atq̃ ibidem etiam pacis federa cum omnibus Romano Imperio
ſubditis percuſſit: que pax Conſtantiana nuncupata eſt: ac pro lege habita apud noſtros allegatur: abi-
ens autem venetijs ſummus pontifex: cum Gulielmi Siculi regis triremibus tredecim ⁊ quattuor Ue-
netis. Ob acceptum beneficium quibuſdam gratijs venetorum Ducem atq̃ Senatum exornauit de qui-
bus infra dicemus: cūq̃ tertio hic pōtifex Romā profectus eſſet prodente obuiā honoris gratia omni po
pulo ſtatim apud lateranum concilium celebrauit: tum maxime vt mores curie iam nimia licentia labefa-
ctos cōponeret: tum etiam ut alia ad Chriſtianam Rempublicam neceſſaria conſtitueret. Quibus
rebuſgeſtis: Dū poſt longos labores quieturus ſperaret. Anno pontificatus ſui primo ⁊ vigeſimo die de
cimo nono Rome moritur: ſublatis prius e medio quatuor ſcimaticis pontificibus: quorū ſeditionibus ec
cleſia Romana fere ſubuerſa eſt.

¶ Alexandria Ciſalpine Gallie ciuitas hoc anno
a Mediolanenſibus: ſocijſqꝫ ciuitatibus contra
Papienſes Imperatori fauentes communi con-
ditur impenſa: ⁊ ab Alexandro pontifice Alexan
dria appellatur. Hec enim inter Aſtenſem vrbem
atqꝫ Papiam, apō Rouretum Tanaro amni adia
centem conſtituta eſt: Et Tanarus ipſe fluuius ip 1161
ſam quaſi interſecat: Qui quidem fluuius exun-
dans quandoqꝫ ipſam perturbat. Condita igi-
tur vrbe ex conſenſu: conſilioqꝫ ſummi pontificis
ad ipſam incolendam quindecim hominum milia
ex conuicinis ciuitatibus ſtatim miſſa fuere: qui-
bus ⁊ viritim diuiſi ſunt agri: atqꝫ ad edificanduꝫ
partita ſunt in vrbe loca. Anno deinde quinto vr
bis condite: Alexander ipſe pontifex: priuato pri-
us Papienſi epiſcopo: palij ⁊ ferende crucis dignitate noue vrbi epiſcopum dedit: Uerum cum aliquan-
do ipſi ciues quidam inſolentes epiſcopum interfeciſſent: per annos plurimos epiſcopo ipſa ciuitas caru-
it: ipſa quippe ciuitas nunc multis claret familijs clariſſimis: in quibus adſunt viri preclariſſimi qui arteꝫ
bellicam atqꝫ leges cum gloria pertractant: Inter quas ſunt Guaſchi atqꝫ Troti nobiles celeberrimi.

¶ Alexandria ciuitas Gallie Ciſalpine.

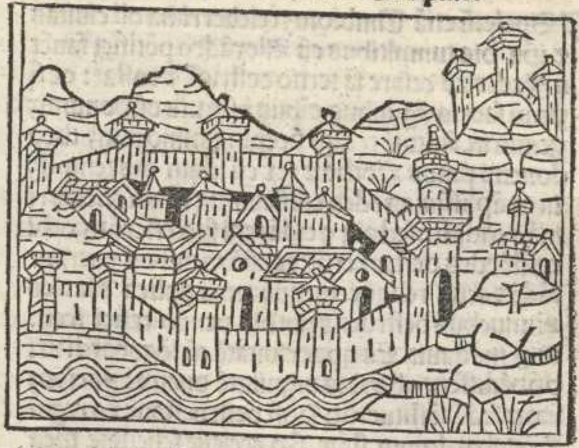

¶ Mediolanum ciuitas Metropolis.

¶ Mediolanum autem Metropolis ⁊ regia
Ciſalpine regionis ciuitas hoc anno poſt ſe-
ptem annorum obſidionis a Federico Im-
peratore capta innumerabilibus viris ac mu
lieribus ⁊ paruulis in Germaniam tranſmiſ 1162
ſis ſolo funditus equatur: ⁊ ad perpetuaꝫ rei
⁊ facinoris memoriam aratruꝫ ſemel huc at-
qꝫ illuc iuſſu Imperatoris deducitur: ⁊ ſal
ſuperſpargitur. Spoliatis autem ciuiuꝫ re-
bus Federicus ipſe Imperator reliquuꝫ po
pulum extra vrbem miliario decimo habita-
re coegit. Rodulphus vero quidam tunc co-
lonienſis epiſcopus huic euerſiōi preſens cū
imperatore aſſiſtens: ⁊ ipſe trium magorum
corpora que Euſtorgius Mediolanēſis epi
ſcopus e Conſtātinopoli iādiu tranſtulerat:
rapuit: ⁊ ſecū cū gaudio ad ciuitatē ſuam: vt
Uincentius gallus teſtatur: tranſtulit. Gualuagnus autem Mediolanenſium princeps paulopoſt e com-
pedibus Federici Imperatoris aufugiens in Italiam venit: ⁊ ciuibus ſuis in vnum collectis: vrbem ab
integro adiuuantibus vicinis ciuitatibus: ⁊ Ema
nuele Grecoꝝ impatore cū maxima gloria repoſu
it: atqꝫ muniuit. Similiter ⁊ Bordonam ciuitatē
ab eodē Federico ſpoliatā ⁊ dirutā atꝫ ſuccēſā ipe
Gualuagnus vir optimus reſtituit: ac etiam apud
Albiate oppidum pōtē perpulchrū extruxit.

¶ Secutia Pedemontium ciuitas.

¶ Secutiam pedemontium regionis tunc ciuitatē
in Cinisij montis radicibus poſitam idem Fe-
dericuſ imperator dum ex Gallia in Italiā deſcen
deret etiam dolo cepit: quam cum bonis omnibus
ſpoliaſſet penitus diruit: Nec poſtea vnquam in
eandem ciuitatis dignitatem coaluit: Eius poſt-
modum epiſcopatus propter ipſorum ciuium im
probitatē in: Thaurinenſem (vt aiunt) tranſlatus
eſt: Eo tamen in loco adhuc Caſtrum frequenta
tiſſimum ⁊ munitiſſimum habetur ducibus Sa-
baudie ſubmiſſum.

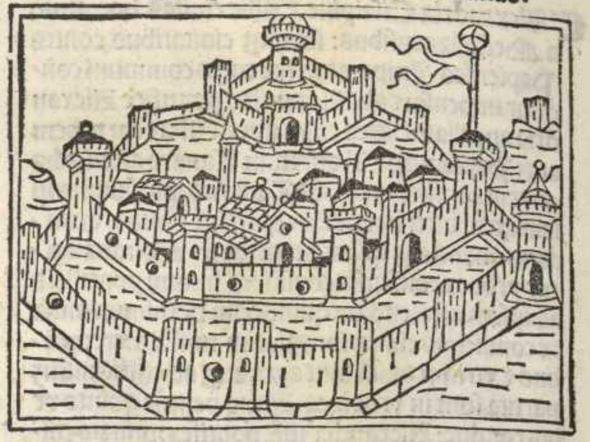

¶ Spoletum Umbrorum ciuitas.

¶ Spoletū etiā Umbrorū celeberrima olī ciuitas
⁊ ip̄a his tumultibus cū Alexādro pōtifici fauēt
a Federico ceſare iā tertio deſtruit̄ ⁊ vaſtat̄: ex q̄
p̄mū ſacris v̄ginibus oībus violatis oē hominū
genus in ſ̄uitutē redigi p̄cepit: Primo nāq̄ theo
doricus p̄mus Gothoꝝ rex cū ip̄am diu tenuiſſ;
in ea āpliſſimas edes edificauit: ⁊ ip̄am celeberri
mā reddidit: ſed alij q eidē regi ſucceſſerūt: gothi
eaſdē edes deſtruxerūt: ac etiā menibus euerſis:
tādē vacuā reliquerūt: quā tamē poſtea Narſes
Eunuchus deſtructis gothis denuo refici fecit:
atq̄ mādauit. Eā q̄ppe ciuitatē cū lōgobardi n̄ri
ꝯp̄hēdiſſent ob vrbis dignitatē ducū ac p̄ncipū
ſuoꝝ ſedē cōſtituerūt: Poſt deſtructionē v̄o regni
Lōgobardorum ſtāte Ro. eccleſie felicitate thea
trum fuit: Habet hec ip̄a ciuitas inter cetera nūc arcem omnium Italie munitiſſimam: que ⁊ edificiorum
pulchritudine preter alios nuperrime (vt vidimus) a Dominico gentili ricio genuenſi patricio: ⁊ comitis
Hieronymi Riarij Sororio ibidem p̄ſidenti ornatiſſima reddita ē: Hanc q̄ppe antiquiſſimā fuiſſe con
ſtat: cum ipſam Liuius libro vigeſimo Coloniam a Romanis deductam fuiſſe ſcribat: ad quam cū Han
nibal poſt tranſimeni laci pugnā perueniſſet: ab ipſius vrbis ciuibus turpiter repulſus fuit: Habuit ipſa
ciuitas plures clariſſimos in omni v̄tute ⁊ dignitate viros. ornatur quoq̄ multis ſanctorum martyrum
ac confeſſorum reliquijs.

¶ Crema oppidum.

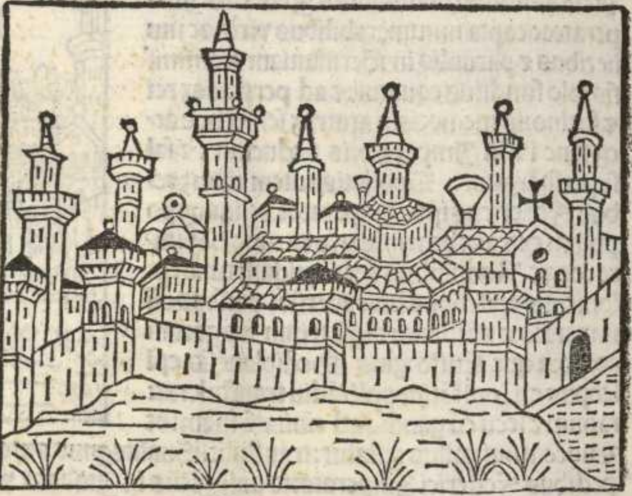

¶ Crema aūt oppidū nobiliſſimū atq̄ oīum
Italie frequētatiſſimū ⁊ p̄mariū diu aū ꝯdi
tū tēpeſtate hac a Federico iſto ceſare poſt
1165 afflictā diu ac laceratā dirutāq̄ Cremonā i
eiuſ dānū obprobriūq̄ erexit: ⁊ muris arce
q̄ ꝑpe inexpugnabili: necnō ⁊ foſſis muni
uit: atq̄ edibus plurimū āplificauit: ⁊ culti
us ip̄m reddidit: q̄ḋ ꝑꝑ agri bonitatē multi
ex cōuicinis ciuitatibus ac caſtellis ad ip̄m
cōfinētes celeberrimū reddiderunt: vnde ⁊
noſtro ſeculo poſtꝙ id caſtrū: imo potiuſ ci
uitas i māus Venetoꝝ deuēit tāto fulgore:
⁊ dignitate virorū illuſtriū: ⁊ edificioꝝ tam
publicoꝝ ꝙ p̄uatorū claruit: vt i tota Ita
lia nemo illi par aut diuitijs aut vrbanitate:
aut populorū frequentia inueniatur.
¶ Almericus. 6. ex n̄ris hieroſolymorū Rex
hoc anno Balduino fratri in regnū ſuccedēs regnauit annis duodecim: Uir per omnia ſtrēnuus et mul
to memoratu dignus: Qui primo regni ſui anno Broguntem Egyptiorum ducem in prelio: edita priuſ in
genti cede diuinitus ſuperauit: ⁊ Alexandriam eius regni ſedem obſedit: Quam quidem Tiracunus ſol
1166 dani turcorum regis prefectus ipſi Soldano domino ſuo per fraudem ſ ubtraxerat. Alexandrini autem
cum nullo pacto chriſtianis ſubijci vellent: Almerico tādē ſe hac cōditione cōmiſere: vt pulſo Tyrāno in
Soldani poteſtatē per ſuas māus reducerent̄: Almericus itaq̄ hic ingenti pecunia ꝓmiſſa vrbē Solda
no reſtituit. Sed cum pecuniam pactam non in integrum Soldanus p̄ſtaret in eū ducēs carras nūc Cay
rum vrbem potētiſſimā venit ⁊ ipſam diu obſedit: Qui ꝙuis ſpe potiunde vrbis non careret: accepta ite
rum ingenti pecunia obſidionem ſoluit: mouens deinde in Aſcalonem eam pauloposť re infecta reliquit
eo ꝙ cōmeatibus indigeret: Domum vero regreſſus non diu ſuperuixit.
¶ Gulielmus eius nominis ſecundus magni Gulielmi regis filius tertius Sicilie ⁊ Apulie rex hoc anno
poſt patrem regnum accipiens regnauit annis vigintiquinq̄: Uir quidem pacis ⁊ quietis amator: qui
cum regnum ſuſcepiſſet: audito Alexandri pontificis diſcrimine magnam ſtatim pecuniarum vim: ⁊ tri
1168 remes duas paratiſſimas eidem miſit: quas ingreſſus pontifex ſalutem ſibi fuga per Tyberim queſiuit:
Indeq̄ maxima claſſe comparata contra Turcos Latinis in Aſiam infenſos traijciens omnia per
turbauit: ⁊ Theſſalonicam Macedonie ciuitatem eis ſubſtulit: Ac multas Grecie ⁊ Thracie vrbes va
rijs quidem calamitatibus affectas partim cepit: partimq̄ diripuit: nuſquam Andronico imperatore

coꝝ occurrēte: Ipſo autē Andronico deinde ſublato: ⁊ pace cū Iſaac eius ſucceſſore firmata mox cū qua-
dragintatribus triremibus cū Conrado Montiſferati marchione in Syriam traiecit: Quibus preſidijs
adiutus Almericus rex turcos maxima illata clade ſupauit ⁊ profligauit: Inde Tyrū mouēs Saladinuz
Egypti regē vrbē turpiter obſidentē repulit: ac ita mari pacato proficiſcētibus in aſiā chriſtianis omnifari
am annonā miſtrauit: ac poſt paucos dies vir xpianiſſimus panormi ſine filijs maſculis defecit: relicta tā
tummodo Conſtantia filia monacha de qua mox dicemus.

Sebaſtianus Zianus ſecūdus ⁊ quadrageſimus venetoꝝ dux hoc anno Vitali Michaeli duci ſuffectus
ducauit annis. 7. Vir certe ſapia: probitate: religiōe ac fortitudine inſignitus: q magiſtratu ſuſcepto ſtatī 1171
pdeceſſoris ſui homicidas aiaduerſus ē: Inde cū Federico Ceſare ob ſummi pōtificis Romani tutelaz
⁊ defenſionē durū ſatis ſuſcepit bellū: ⁊ cū ingenti gloria cōfecit: quia vniuerſam Federici claſſem pfliga-
uit: ⁊ Othonē eius filiū in plio cepit: ⁊ Venetias ad pōtificē captiuū perduxit: Quoꝝ interuētu ⁊ pruden
tia pax poſtea: vt premiſſum ē inter impatorē ⁊ pōtificē cōfecta fuit. Et pōtifex ipſe Romaz redijt: ob cuius
beneficiū pōtifex ipſe ipſi Sebaſtiano duci ⁊ eius ſucceſſoribus ac ſenatui ſuo veneto hec ipſa donaria: ſeu
puilegia cōceſſit. Et pmo qdem funale cādidū quod ſolis pōtificibus Ro. portādū cōſuetudo concedit ei
dem largitus ē. Itē q plūbo coꝝ epiſtolas ſigillare deinceps poſſent: qd tātuz ſummis pōtificibus licitum
erat. Tertio eidē pncipi Vmbellaz cōceſſit: que ē ornamētū galero pſimile: Quarto venetoꝝ principi ter-
tiam ſedē in theatro Ro. fieri fecit: cū prius due tantū in pape theatro ſedes eēnt: quarū dexterā ponti. ſū
mus: ſiniſtrā vero Ceſar teneret. Demū in aſceſione dñi noſtri Ieſu xpi venetis in tēplo btiſſimi Marci
euāgeliſte indulgētiā plenariā ppetuo duraturā cōceſſit: q vſqz in pñs cū magna ſolēnitate ⁊ populorū cō-
curſu pdurat. Quinto ipſi duci octo vexilla ſericea diuerſoꝝ colorum obtulit. Sexto deniqz cereū albū eidē
ɔdonauit: q oia Venetijs i palacio ſancti Marci ppulchre depicta hñtur. Deniqz Sebaſtianus hic. 6. an
nis magiſtratu completis in langorē decidit: ⁊ tandē deuotione cōmotus in monaſterio diui Georgij ma-
ioris ſe deferri precepit: vbi ⁊ poſt aliquot menſes relictis ibidem plurimis diuitijs ⁊ fundis e vita feliciter
migrauit: vbi ⁊ ſepulchro marmoreo quod ſibi viuēs in clauſtro conſtruxerat ſepultus iacet.

Saladinus Egypti rex hoc anno Norandino ſarracenoꝝ rege defuncto eius loco tanq̄ vir fortiſſimus
⁊ ſtrēnuus ab oībus ſurrogatus regnauit ānis. 16. Hic magiſtratu atqz regno ſuſcepto ſtatim ɔtra egyptio 1172
rum regem in bello pceſſit: Quo tādē capto ⁊ occiſo vniuerſaz Egyptū ⁊ Syriā oēm cōqſiuit ⁊ ſuo impe
rio adiecit. Deinde in xpianos mouēs: pmo ⁊ ſecūdo plio a Balduino rege leproſo ſupatur aut fugatur:
Verū compatis denuo copijs ɔ Emanuelē grecoꝝ regē mouet: quē ⁊ ſimulata fuga aliquādo in anguſtas
cōualles ptrahēs tādē ſupat ⁊ capit: Cuius victoria elatus factus cōtra xpianos de hieroſolymitāo regno
cōtendētes cū maximo exercitu proceſſit: quā tandē poſt maximā xpianoꝝ ſtragē cū vniuerſo eius regno
cepit: ⁊ de ea triūphauit: Iħam nāqz ciuitatē ſanctā xpiani reges poſt Gotifredū regē p ānos octo ⁊ octo
ginta cū magna gloria poſſederāt: Hic qppe Saladinus clariſſimus fuit: cui nil alid ad ſummā defuit lau-
dem niſi chriſtiāi nois caracter: Qui moriens tādem mandauit in ſui funeris tropheum tale ante corpus
ſuū deferri ſpectaculum videlicet pānū nigrum in lancea ſuſpenſum: cui precederet preco clamans. Sala-
dinus Aſie totius domitor ex tanto regno tantiſqz opibus moriens nil aliud ſecum defert.

Soles tres hoc āno nonis ſeptēbris in occidēte ſimul viſi ſunt. Et poſt duas horas ceteris deficiētibus q
medius fuerat ſolus occidit. Similiqz modo, pximis ānis tres lūe apparuere. Terremotus etiā circa hoc
tēpus pluribus annis nōnullas quaſſauere puincias: ⁊ q̄maxime Syriam atqz Ciliciam in qbus multe 1173
vrbes diu nutarunt: quedamqz cum magna populorum ſtrage corruerunt.

Balduinus eius nois. 4. Almerici ſupioris regis filius ſeptimus ex noſtris hieroſolymoꝝ rex poſtprez
regnauit in Hieruſalē ānis. 6. Hic integer in oibus fuit: q lz vehemēti laboraret lepre morbo: regnū tñ con
ſtātiſſime ac prudētiſſime gubernauit: Et inter cetera ſua facinora Saladinū pdictū regē virū fortiſſimū
duobus deuicit prelijs: vno. ſ. apud Aſcalonē: altero apud Tyberiadē: ⁊ quoad vixit eū intra limites ſuos
cōtinuit: Hic vxorē nullam pter lepram ducere potuit: Sed cū duas ſorores haberet: pmā natu maiorez 1178
nomine Sibyllam totius regni heredē conſtituit: ⁊ Gulielmo cognomēto Lōgaſpata Mōtiſferati Mar
chionis filio vxorem dedit: ex quo vnū tantum genuit filium noie ſiſe Balduinū. Ipſe autem Gulielmus
gener iuſſu ſoceri ſui multa atqz preclara cōtra ſarracenos geſſit facinora: Sed ſuſcepta vxore paulopoſt
aeris intemperie e vita migrauit: relicto filio Balduino paruulo ſuperſtite.

Philippus Francoꝝ rex Ludouici ſupioris regis filius: hoc āno poſt patrē Francis regnare cepit: ⁊ re
gnauit annis. 44. De iſto multa atqz pclara Vincētius gallus lib. 29. diſſeruit. Hic itaqz regno ſuſcepto
cum audiſſet Hieroſolymā a Saladino fuiſſe captam: Clemente pōtifice Romano admonēte cū multis
chriſtianorū pncipibus Syriam adnauigauit. Cūqz Ptolomaidē vna cū Ricardo Angloꝝ rege ſe rece-
piſſet: ac inde hieroſolymā repetituri eēnt: ambo de hieroſolymorū regno cōtendere ceperūt. Demū Phi 1179
lippus hic indignatiōe cōmotus ſimulata infirmitate in Europam (dimiſſo Ricardo) regreſſus eſt: vbi in
regnum ſuum introgreſſus reliquū vite ſue tēpus in pace ⁊ ſanctimonia conſumpſit. Ferūt hiſtorie hūc
Philippū religioſoꝝ oratōibus miraculoſe fuiſſe natū: qa cū Ludouicus pater iam ſexagenarius liberis
careret vniuerſis populis: ⁊ q̄maxie religioſis regni ſui precepit: vt dñm iſtāter depcarenť: qtinus ſibi fi
lium ⁊ regni ſucceſſorem cōcedere dignaretur: quo facto ſequenti anno hunc Philippū genuit filium.

¶ Henricus aũt Anglorꝫ rex Vir vtiqꝫ ſtrẽnuus hoc ipſo ãno teſte Vincentio gallo diẽ obijt: Cui cũ ali
quãdo beati Thome archiepĩ cãtuarieñſis mors imputaret̃: mox oratores ad Alexãdrũ põtificẽ Romã
ad ſe purgãdum miſit: Quibus cũ põtifex nõ facile crederet duos cardiales ad rẽ diligẽtius inueſtigãdaꝫ
ĩ Angliã miſit: q̃bus rex dimiſſo hibernico bello quo erat ĩtentus honoriſ grã apud Normãdiam occur
rit. Reqꝫ diſcuſſa ad hoc vẽtũ eſt: vt Henricus cũ nõ ſatis cõſtaret de facto: iuramẽto ſe purgaret: ꝓmi
ſit tamẽ aliquã penitẽtiam agere de ipſius ſancti viri nece. Cuius ꝫſi inſons atqꝫ neſcius fuiſſet: occaſio
nem tamẽ aliquã preſtitiſſe viſus fuit: q̃a illum viuẽtẽ nõ honorauit. Additũ ẽ preterea ei: vt ducẽtos mi
lites hieroſolymã mitteret: q ſuis auſpicijs ſuaqꝫ impẽſa per ãnũ ꝯtra ſarracenos ibidẽ dimicarent: vtqꝫ
ipſe triẽnio cũ quãto poſſet exercitu cõtra barbaros bellũ gereret: libertatemqꝫ eccleſiaſticã in ſuo regno
tueret̃ appellatiõibus ad curiã Ro. factis nõ aduerſaret̃: q̃bus iureiurãdo firmat ̃ anglici regni titulum ĩ
ſe ſuoſqꝫ heredes trãſferri meruit. Hic factum eſt vt anglici reges a Ro. põtifice regni iura recognoſcãt.
¶ Laurus maripetrus. 43. venetorum dux Sebaſtiano duce hoc anno oium honoruꝫ ſuffragijs ſuffectus
1180 ducauit annis. 14. Vir q̃dẽ optimus magniqꝫ cõſilij: ac tãto magr̃atu digniſſimus: q Henricum Bãdu
lum virũ ſtrẽnuum ꝓpter violatum a grecis inſgentium ad Emanuelẽ corꝫ iperatorẽ legatũ miſit: quẽ ſcele
ſtus iperator grecorꝫ vſus maleficio captũ tandiu candẽtia enea iſpicere coegit quoad oculorꝫ acieꝫ ami
teret. Eapropter iſenſi ꝫ turbati veneti cũ gallorum copijs iuncti iperium ꝫ Cõſtantiõpoli vrbẽ grecis ſu
ſtulerunt: q̃bus oĩbus bene a ſe geſtis: cũ Laurus hic ſoli deo deſeruire cupet magr̃atũ a ſe abdicauit: ꝫ ĩ
monaſterio ſancte crucis ĩtrauit: ꝫ religiõis hituꝫ ſuſcepit: atqꝫ ibideꝫ in oĩ ſcitat̃ ope vſqꝫ ad mortem per
ſeuerauit: vbi ꝫ tandem plenus bonis operibus in pace quieuit.
1181 ¶ Alexius Emanuelis grecorꝫ imperatoris filius hoc anno patre defuncto in iperiuꝫ: lꝫ adoleſcẽtulus ſuc
cedens iperauit annis. 4. Huic autẽ pater ꝓpter adoleſcentiã Andronicum quendam grecuꝫ regia ſtirpe
progenitum tutorem dedit: q per aliquot annos imperiũ ſapienter ꝫ cum ſumma laude admĩſtrauit: Cu
ius ẽt intuitu Philippus predictus Francorum rex Agnetem filiam adoleſcenti vxorem dedit: Verum
vt hũana aſſolet cupiditas poſt aliq̃d tp̃s Andronicus cum videret latinos propter affinitatem puero fa
uere zelo commotus latinos pepulit: ꝫ puerum in vndis necauit: ac conſtantinopolitanum imperium ſibi
vſurpauit: ac p̃marioſ q in vrbe erant ciues omneſ interfecit.
Pap. 180. Lucius eius nois tertius papa natiõe Lucanus poſt Alexãdrum põtificẽ ſedit ãnis quattuor ꝫ mẽ 6381
ſibus duobus. Hic auteꝫ optimus vir pontificatu ſuſcepto: cum conſuluꝫ nomen e Romana repu
1182 blica abolere anniteretur ab vrbe eiectus eſt: atqꝫ eius fautoribus Romani in ſeditioneꝫ verſi ocu
los effudere. Unde pontifex Veronã veniẽs ibidem propter acceptã tam inſignem a Romãis cõ
tumeliam habito cõſilio ꝫ ipſorum licentiã improbauit: ꝫ p̃ncipes chriſtianos adhortatus eſt vt noſtris in
aſia pro fide Chriſti laborãtibus ſuccurrerẽt: Dũ autem pro hac re nũcij vltro citroqꝫ mitterẽtur: ibidem
põtifex emoritur: ꝫ magna adhibita pompa ante altare cathedralis eccleſie ſepelitur: Hic Lucenſibus ſu
is a Federico imperatore ſignandi pecuniam licentiam impetrauit: prout ſatis in Lucana ciuitate a nobiſ
vt ſuperius expreſſum eſt.
¶ Terremotus atqꝫ portẽta multa hoc ãno vbiqꝫ ferme fuere ita vt Antiochia: ꝫ Tripolis atqꝫ Damaſcuſ
magna ex parte corruerint. Cathina etiam Sicilie ciuitas prorſus euerſa ſit in qua circiter viginti homi
1183 num milia ſint oppreſſa: In ea quoqꝫ Sicilie inſula contra aquarum naturam pelagus retroceſſit: ꝫ homi
num ferme q̃nqꝫ milia abſorbuit: In Italia inſuper grandines ouis anſerum groſſiores cecidere

¶ Hieroſolymitane vrbis vltima captiuitas.

¶ Guido luſignanus Sibylle Balduini regis leproſi ſororis maritus: hoc anno mortuo Balduino ꝫ eius
nepote Balduino paruulo Gulielmi Monitfferati filio ex Sibylla ipſa ſuſcepto octauo loco regnum ſu
1184 ſcipiens regnauit annis duobus: Viuẽte nãqꝫ Balduino leproſo: ꝫ Sibylla ipſa ad ſecũdas nuptias cum
iſto Guidone tranſlata Balduinus rex leproſus nepoti ſuo conſulturus Guidoni iſti ac Raymundo Tri
politano principi tutelam dedit: hac tamen lege: vt quoad Balduinus paruulus pueritiã ſupergrederet̃:
regnum gubernarẽt: ꝫ poſtmodũ ipſi nepoti redderẽt: Sed Balduino ſene defuncto Tripolitanus Co
mes nõ potuit pueri curam ſuſcipere: Sibylla ꝫ Guidone prohibẽtibus: ſed nec q̃dem diu ſuperuixit pu
er: quia octauo menſe poſt auum mortuus eſt: cuius mortem tamdiu mater occultauit donec largitiõibus
ꝫ blanditijs in ſui ſententiam deductis patriarcha ꝫ proceribus Guidonem maritum creari regeꝫ obtinu
it: Tulit eam rem grauiter Raymundus comes: Unde inter ipſos Guidonem ſcilicet ꝫ Raymundum
maxime orte ſunt diſſenſiones in qua Raymundus Soldano adherens maximum detrimentũ Guido
ni ꝫ reliquis Chriſtianis acquiſiuit. Quamobrem Saladinus predictus ingenti peditum ꝫ equitum exer
citu comparato Ptolomaidem primo: Inde Aconem: Poſt Beritum ꝫ maritima omnia occupauit.
Poſtmodũ in Aſcalonem ducens ipſam ad deditionem coegit: captis Guidone ꝫ templi magiſtro: Ve
rum qui in Aſcalone preſidio erant deditionem his conditionibus fecerunt: vt ipſum Guidonem ꝫ tem
pli magiſtrum redderent. Poſt hec Saladinus Hieroſolymam veniens vrbem oppugnare: ꝫ quidem
acriter cepit: Quam demum hi qui in preſidio erant deſperatione magis q̃ oppugnationum metu ad
ducti ea quidem conditione deditionem fecere: vt cum ſuppellectili: quam ſinguli humeris ſuis ferre
poſſent: abire permitterẽtur. Facta eſt igitur hec deditio ſecunda octobris die anno nono ꝫ octuageſimo:

poſtq̄ chriſtianoꝝ eē cepat. Migrātēſ itaqȝ chriſtiani Heracliū patriarchā ⁊ clerum ſacro agmine ſecuti
ſunt: ⁊ pars Antiochiā: pars vero Tyrū aut Alexandriam petijt: ⁊ inde in Siciliā qſqȝ traiecit. Saladi-
nus itaqȝ hieroſolymaȝ ingreſſus cāpanas p̄mū turribus deiecit: Dehinc baſilicas oēs preter Salamōis
templum prophanauit: quod priuſq̄ ingrederetur aqua roſea lauit. Māſere tamē hieroſolymiſ xp̄iāi aſia
tici: ſyriani: armeni: iacobite: georgiani ⁊ greci vſqȝ in preſens permittēte Saladino.
VRbanus tertius papa natiōe Mediolanēſis patre Joāne gēte nobili Cribella natus hoc an- Pap̄.181.
no Lucio pōtifici ſuffectus ſedit āno vno ⁊ mēſibus q̄ſi vndecim: Qui q̄p̄mū pōtificatū inijt
reuocare ad cōcordiam xp̄ianos p̄ncipes ⁊ q̄maxie in Aſia annixus eſt. vn̄ p̄mo ſui pōtifica 1186
tus āno comparande claſſis gr̄a ne hieroſolyme caperētur: venetias venit: ſed audita hieroſoly
6385 moꝝ captiuitate xp̄iāoꝝ̄qȝ miſeria ex doloꝛ aī accepto i itinē apō ferra. obijt: ibiqȝ ſepultuſ fuit.
¶ Andronicus aūt grecus regia ſtirpe ꝓcreatus: hoc ēt anno Alexium impatorē ſuū adole-
ſcentē interfecit: ⁊ ip̄e impiū vſurpauit: Nā idē adoleſcēs impatoꝛ dū in aquis laxādi animi gratia paruo
nauigio huc atqȝ illuc dilaberet: eū in mare p̄cipitē dedit atqȝ necauit: Quo mortuo ip̄e aſſumpta purpu-
ra impium vſurpauit: Quo occupato aliud facinus nō minus paruū priori addidit: quia omnes imperij
proceres quoꝝ̄ v̄tutē ſuſpectā habebat breui turpiſſima ſuſtulit morte: atqȝ alios multoſ nobiliores exilio
damnauit: propter quod ⁊ dijs atqȝ hoīb⁹ odio plurimū haberi ceptus ē: Quāobreȝ cōſtantinopolitani
ciueſ neceſſitate cōpulſi Jſaac quēdam etiā regia ſtirpe procreatū ad imperiū vocarunt: Qui ſtati fauenti
bus ciuibus Andronicum prelio ſuperatum ⁊ captum varijs cruciatibus interfecit.
¶ Cōradus Bonifacij Mōtiſſerati marchionis filius hoc āno ex Jtalia in Syriā cōtra Saladinū ꝓfe
ctus ab Jſaac cōſtātinopolitano impatore p̄maxima claſſe accepta in Saladinū duxit: atqȝ eius exercitū
cū ingēti dāno ⁊ dedecore fudit atqȝ fugauit: Jtidēqȝ in turcos faciēs multos eoꝝ nobiles captiuos abdu 1187
xit: Quāobcauſam Bonifaciū eius patrē a barbaris ip̄is pridē captū: ⁊ vinculis cōiectū redimē meruit:
Tādiu deinde ibidē ꝑ fide xp̄i pugnauit quoad vſqȝ vitā cū ingēti gloria exigit: Hic tamē vnū mali exem
pli pegit opus: vt Jſabelā Balduini ſororē ſibi affinitate coniūctā: cū Tyri apō eā agēt rapuit: ⁊ vt hiero-
ſolymitani regni titulos ſibi aſcribēt: cū ea iā alio viro in cōiugiū tradita eēt: mr̄imōialiter cōmiſcuit.
GRegorius octauus papa genere Beneuētanus Vrbano pontifici hoc anno ſummo omnium
conſenſu pontifex ſuffectus ſedit diebus tantūmodo quinquagintaſeptem: Qui pontificatu Pap̄.182.
inito pari ardore cōtra Barbaros accēſus ſtatim Piſas proficiſcitur: vbi dum Genuēſes cuȝ
6387 piſanis compoſuiſſet hanc eis legem impoſuit: vt vterqȝ populus claſſem quātam poſſent cō 1188
gregarēt: ⁊ in Aſiam pro chriſtiana religiōe tuenda ꝑperarēt. Erat tunc etiam populus piſa-
nus bello maritimo admodum potens. Sed dum hec ardentiori cura vir ſanctus ageret piſiſ
moritur: ⁊ ibidem cum luctu ſepelitur.
Lemens tertius papa patre Joāne ciue Romāo natus poſtea pōtificatū accipiēs ſedit annis. 2. ⁊
diebus. 16. Hic ēt ſuſcepto pōtificatu cōfeſti de bello in ſarracenoſ ducēdo edictū ꝑpoſuit. Poſtmo Pap̄.183.
dū nōnulla edificia i vrbe extruxit ⁊ clauſtrū apud ſanctū Laurētiū extra muroſ edificauit: edeſqȝ
lateranēſes vetuſtate collabētes nō mediocri impēſa reſtituit: ⁊ eius templum Muſino ope exor-
nauit: Necnō ⁊ quorūdam clericoꝝ̄ mores probatos ſua ſeueritate emendauit: Atqȝ cum Tācredo apu
lie tyranno bellum geſſit. Tādem cū mortem obijſſet in lateranēſi eccleſia cū ingenti pōpa ſepelitur.
¶ Bōifacius Mōtiſſerati marchio Cōradi p̄dicti pr̄ hoc āno a barbaroꝝ captiuitate ꝑ filiū liberatuſ poſt
q̄ Theſſalie regnū ob eius p̄ſtātiā ab grecoꝝ impatore obtinuiſſet ab vniuerſis chriſticolis i ſanctā expe
ditionē ꝓficiſcētibus: abſens vniuerſalis impatoꝛ cōi oīuȝ cōſenſu diligiť. Cōuenerāt. n. innūerabiles Eu
rope p̄ncipes a Clemēte papa excitati i vrbē Sanſon vt arma ꝓ xp̄iana religiōe ſumerēt: inter quos p̄ci-
pui fuere p̄mo Federicus impatoꝛ Philippus Frācie rex Ricardus Anglie rex: Oddo Burgūdie dux
cū innūerabilibus pene archiep̄is ⁊ ep̄is qbus ēt affuere veneti Genuenſes ⁊ piſani cū paratiſſima claſſe
atqȝ Friſones ⁊ Dani ac Frandrēſes cū triremibus ſexagitaduabus: hi oēs potētatus cōi cōſenſu Boni
facium iſtū Theſſalie regē gnālē ſibi delegerūt impatorē ⁊ ducē q in Syriā ꝓficiſcētes multas ſtrages ſuo
auſpicio barbaris dedere: Veꝝ mortuo Federico ⁊ iter philippū Frācoꝝ regē ⁊ Ricardū Angloꝝ regē
diſſenſiōe orta re infecta diſceſſerunt. Attamen Bonifacius vir magnanimus ⁊ chriſtianiſſimus vt cōtra
barbaros perdurare poſſet Cretam inſulam quam ſibi Alexius grecorum impatoꝛ cōdonauerat: cū indi
geret pecunijs illā ſuadētibus aīcis venetis vēdidit: qbus pecunijs diu cōtra hoſtes dimicauit.
¶ Tācredus Sicilie rex imo tyrānuſ hoc āno mortuo ſine legitio herede Gulielmo eius pr̄e a ꝓceribus iſu
le i eius loco ſufficiť: nec q̄tū regnauerit hēmus hic cū dānato coitu genitus fuiſſet regnū Sicilie nō ſibi: 1189
ſed Ro. pōtifici de iure debebať: pp qō Clemēs p̄dictus papa ſua iura repetiturus ſtati copias ſuas co mi
ſit: qbus dū Tācredus reſiſtēt oīa rapinis ⁊ cedibus repleuit: Quaſobres mortuo Clemente Celeſtinus
eius ſucceſſoꝛ egre ferēs ip̄m tali regno potiri: hac aſtutia vſus Cōſtātiā Gulielmi regis vnicā filiā e Pa-
normitano mōaſterio occulte traxit: eāqȝ lȝ ꝓfeſſaȝ: Hērico qnto vxorē dedit: hac vȝ ꝯditiōe vt Sicilie re-
gnum ⁊ vltra pharꝝ dotꝭ noīe repetēt feudatario cēſui pōtifici Ro. reſuato: q⁹ audito ꝯfeſtī hēricuſ ꝯditio
nē acceptauit: ⁊ magno ꝯpato exercitu i Tācredū duxit: ꝓ q̄ re Tācredus. 3. Neapoli ſe ꝯtulit ⁊ incluſit: i
quā qdē ciuitatē idē hēricuſ poſt mltā obſidionē ip̄ȝ iťfici fecit: ſȝ eo mortuo Guliel. eius filius ei ſucceſſit.

¶ Ordinē autē humiliatoꝛum hiſdem tēpoꝛibus ꝙ maxime in Ciſalpina gallia initiū hoc modo ſumpſiſſe
ferūt: Cū Federicus p̄dictus Barbaroſſus totā ciſalpinam: vt diximus varijs incommodis ⁊ vexatiōi-
bus laceraret infinitos pꝛope viros cuꝫ mulieribus ⁊ liberis in Germania perpetuo exilio damnauit: vbi
cuꝫ multis annis eos detinuiſſet iam exilij faſtiditi: tam viri ꝙ mulieres cōmuni cōſenſu veſtibus albis in
duti ad imperatoꝛē humiliter aliquādo acceſſere: ⁊ in terram ſe pꝛoſternētes miſericoꝛdiam eius depꝛeca
uere: Quoꝛum humilitateꝫ: vt vidit Ceſar pietate ⁊ ſupplicatiōibus permotus eoꝛuꝫ pꝛecibus annuit: ⁊
vnūquenqꝫ in patriam ſuam redire conceſſit. Reuerſi itaqꝫ exules in Ciſalpinā: ⁊ foꝛte ex voto hac d̄ cau
ſa emiſſo plurimi vna cū vxoꝛibus eo in veſtitu dealbato caſtitateꝫ ſeruare volentes in vnum cōuenerūt
⁊ deo gratias agētes deinceps nil aliud cogitar̄ decreuerūt niſi puro ⁊ integro coꝛde deo ⁊ beate virgini de
ſeruire: In vnuꝫ itaqꝫ multi coadunati cuꝫ ſcirent pꝛophetam dixiſſe: Laboꝛes manuū tuaruꝫ quia man
ducabis beatus es ⁊ bene tibi erit: Facultates ſuas oēs in lanificio expoſuerunt atqꝫ in illo exercitio poſt
crebꝛas oratiōes ⁊ contemplatiōes ſummopere inſiſtere ceperūt: pꝛopter quod tum facultatibus: tum etiā
perſonarum numero mirumimoduꝫ bꝛeuiter creuerūt: pꝛocedente deinde tēpoꝛe ob religionē ⁊ vite ſancti
tatem ab ſummis pontificibus multipliciter pꝛiuilegiati ⁊ ſacris oꝛdinibus initiati tam mulieres ꝙ viri re
gulam beati Benedicti pꝛofeſſi ſunt.

Hēricuſ.5 Enricus eius nois quintus Federici pꝛedicti: vt aiunt filius: duodecimus Germanoꝝ impe
ratoꝛ hoc anno imperio ſurrogatus imperauit annis octo. Hic autem tertio imperij ſui anno
1190 a Celeſtino pontifice Romā vocatus in ſolēnitate paſcali celebꝛata pꝛius ipſius pōtificis coꝛo 6384
natione poſtridie coꝛonatur ⁊ Conſtantia Gulielmi regis Sicilie filia nuper e mōaſterio edu
cta nuptui traditur Siracuſa ac Cathania vrbibus ſibi dotis nomine aſſignatis: Que ⁊ ip̄a
inter pꝛeclara dotis ſue munera cētum ⁊ quinquaginta equos regalibus veſtibus oꝛnatos ob
tulit: Quibus beneficijs motus Henricus ⁊ ipſe tuſculanū agrum ſtatim Celeſtino tradidit: queꝫ mox
receptū Romani dilacerarūt: His geſtis confeſtim Henricus cum Conſtantia ⁊ magno exercitu contra
Tācreduꝫ acceſſerūt ⁊ eū in Neapoli aliꝙdiu obſederūt: ſed peſte exercitū perturbante re infecta in Ale
maniam relictis ibidē ducibus abierūt. Poſt annū vero cuꝫ Tancredus ⁊ eius filius Gulielmus in Nea-
poli interfecti fuiſſent: exercitus vrbē Neapolim cepit: ⁊ illā in p̄dā dedit: Ibidēqꝫ duabus Tancredi pu
ellis cū multo populo captis in Germaniā ad perpetuū exiliū perducti ſunt: Quas puellas cuꝫ Henricuſ
accepiſſet eas ſeuiſſime interfecit: nec cōtentus ꝙ in puellas virgines deſeuiſſet: ſed ⁊ pleroſqꝫ ep̄os ⁊ re-
ligioſos ad ſe ductos cauſa indicta e ſummis turribus p̄cipitare iuſſit: pleroſqꝫ alios varijs moꝛtibus in-
terficere fecit: pꝛopter q̄ ſcelera indignatus Celeſtinus pōtifex eū ſacris miſterijs abdicauit: Sꝫ venia de
erroꝛe poſtulata in gratiā eū pōtifex recepit: ⁊ ad ſe in Italiā vocauit: ⁊ de regno Sicilie eū inueſtiuit. Atqꝫ
ita hic Henricus modico eius laboꝛe citra pharū ⁊ vltra regnū accepit: Inde etiā a pontifice vocatus ad
bellū aſiaticū eum hoꝛtatur: ſed cū per ſe hieroſolymā petere non poſſet archiepiſcopū maguntinuꝫ ⁊ Sa
xonie ducē cū magnis copijs eo deſtinauit: quibus ita cū in regnū rediꝫſſet: mox Meſſane egrotare cepit
cognitaqꝫ ſui moꝛte adeſſe pꝛopinquaꝫ: vxoꝛē ⁊ Federicū filiū ad Innocētiū papā Romā mittens eoſdē
ſibi obnixe cōmēdauit: Philippū vero germanū Etrurie ducē ꝙtū in ſe fuit Romāi impij ⁊ regni Sici
lie quouſqꝫ filius adoleuiſſet gubernationē cōmendauit: cōfectoqꝫ teſtamēto Panoꝛmi diē obijt.

¶ Ricardus Angloꝝ rex hoc āno cū exercitū in Syriā ducē vellet: cū Philippo Francoꝛum rege: vt dixi
1191 mus copias ⁊ caſtra cōiungere voluit: q̄bus ita cōiūctis ambo cōtra Saladinū apud ptolomaidē belluꝫ ꝓ
ſpere geſſerūt: ꝓpter qd̄ Saladinus q̄ſi ſupatus: de reddēda xp̄ianis hieroſolyma cogitare cepit. Sed cū
inter ſe de ip̄o p̄ncipatu ābo cōtēderēt philippus indignans negociū reliq̄t: ⁊ in Europā cū ſuiſ venit: Ri
cardus nihilominus bellū ſtrēnue ꝓſequit̄: Eo ꝙ Guido Luſignanus hieroſolymoꝝ ātea rex a Saladi
no pulſus magnitudinē Ricardi dep̄hēdens: ꝑus accepta ab eo Cypꝛi inſula: eidem hieroſolymoꝛū regni
iura ꝑmiſerit: Eapꝑ anglici reges adhuc eū titulū ſibi aſcribūt. Auctus igit̄ aīo Ricardus obſidē hieroſo-
lymā inſtituit: ſed hyeme ſupueniēte: ⁊ dilabētibus paſſim maritimis copijs ſentētiā mutās cū Saladino
pacē compoſuit: ⁊ maximā pecuniarū vim ab eo accepit. Cūqꝫ in patriam tandem rediret: ab hoſtibus in
itinere capitur: ⁊ ingenti pecunia recuperatur. Demum cum in Angliam perueniſſet quoad vixit cū Frā-
coꝛum rege bellum habuit: ⁊ cum eo ſepe dimicauit.

¶ Brixianoꝛum contra Cremonenſes victoꝛia.

¶ Cremonēſes hoc anno idibus decēbꝛis xp̄ianos in q̄ete agētes i olij flumis ripis infenſe adoꝛiunt̄: atqꝫ
eoꝝ agrū hoſtili aīo diſcurrūt ⁊ ſpoliāt: vltroqꝫ ꝓgreſſi etiā Ciuidatū agri Bergomēſis oppidū aggrediē
tes ip̄m igne ⁊ ferro turpiter deſtruūt: Qua iniuria laceſſiti Brixiāi Bergomēſibus Mātuaniſqꝫ ac pla-
centinis ſibi iūctis leonū moꝛe in hoſtes ruūt ⁊ fundūt: ac eos in turpiſſimā fugam vertunt: atqꝫ plurimiſ
eoꝝ interfectis: ⁊ caſtris ip̄oꝛum ſpoliatis triūphum victoꝛie repoꝛtarūt digniſſimū: Indeqꝫ eoꝝ vexilla
cū Carotio aſpoꝛtantes Brixiam cū ingenti gloꝛia perduxere: ⁊ in cathedrali eoꝛum eccleſia ad ꝑpetuam
facti memoꝛiā oia ſuſpenderunt: Cuius quidem tropꝛhei ꝑtica adhuc in ea extat ſuſpenſa.
Eleſtinus tertius papa natione Romanus Clementi hoc anno ſuffectus ſedit annis ſex mēſibus
Pap.184 ſeptem ⁊ diebus vndecim: Uir quidem per omnia bonus ⁊ optimus: Qui ſuſcepto magiſtratu:
1191 ſtatim Henricū: vt dictū eſt coꝛona exoꝛnauit: atqꝫ ei Cōſtātiaꝫ monachā in m̄rimoniū collocauit 6390

Et quoad vixit nil preтermiſit: quo minus Hieroſolyma recuperaretur. Et licet in multis bellorum ſum-
ptibus opprimeretur: edes tamen egregias apud ſanctum Petrum ⁊ Lateranum extruxit. Moriẽs tan-
dem cunctis pre dolore lachrymantibus in beati petri templo ſepelitur.

Viterbium oppidum.

Viterbium Ethrurie oppidum hoc anno ci-
uitatis nomen a Celeſtino iſto ſumpſit cuius ec-
cleſiam cum cathedralem conſtituiſſet: tuſcanẽ-
ſi ac centumcellenſi eccleſijs preeſſe voluit.

Conſtantia Gulielmi Sicilie Regis filia hoc 1193
anno ex monacha iãdiu profeſſa iuſſu Clemẽ-
tis predicti pontificis Henrico Auguſto matri-
monio copulatur: ⁊ ex monacha auguſta nun-
cupatur. In huius autem Cõſtantie ortu Joa-
chin abbas prophetico ductus ſpiritu patri Gu-
lielmo dixit natam eſſe regni ſui Sicilie deſola-
tionem futuram. Qua prophetia ſtupefactus
Rex ſecum anxia meditatione reuoluere cepit:
Quo nam pacto iſtud a femina cõtingerẽ poſſꝫ
Nec aliter videns ꝙ a coniuge vel a filio: Re-
gno compatiens vt cõnubij atqꝫ prolis auferre-
retur ſpes: puerulam in monaſterio clauſit: ⁊ perpetuaꝫ deo virginitateꝫ profiteri cepit: Sed contra domi-
num nullum valet conſilium: iuſte ſemper mortalium facinora expiantem. Hec autem patre ſanctiſſimo
⁊ optimo rege extincto nemine preter ſe legitime regni herede ſuperſtite cum iuuentutẽ omnẽ peregiſſet:
iamqꝫ facta videbatur anus: ſumpſiſſetqꝫ poſt patris obitũ Tancredus predictus regni dyadema: eo ituꝫ
eſt vt factionibus procerũ omne regnũ in exterminiũ traheretur. Quamobrem quibuſdam regno ⁊ popu-
lis compatiẽtibus menti incidit: ꝙ poſtmodum ſubſecutum eſt Conſtantiam iſtam alicui magno princi-
pi in coniugem dari vt eius ope atqꝫ potẽtia peſtiferi tumultus ſedarẽtur. Nec abſqꝫ labore magno obtẽ-
tum eſt: Celeſtino põtifice conſentiẽte vt in eam Cconſtantia deueniret ſentẽtiam: videlicet vt nuberet: cũ
in ꝓfeſſionis propoſito imobilis ſtaret: ⁊ etas annoſa obſiſtere viderẽ. Sed cum a deo res proceſſiſſet:
Henrico predicto imperatori tandem deſponſata eſt: ⁊ imperatrix facta nuptialem conſcendit thorum: ⁊
quinquageſimum ⁊ quintum agẽs annum rugoſa cõcepit. Et cum ipſa conceptio propter etatem non cre-
deretur: Henricus imperator ad tollendam omniũ ſuſpitionem: cum tempus partus aduenisſet: edicto
publico diuulgari cepit: vt quicunqꝫ vellet intereſſe futuro imperatricis partui Panormi venirent. Mul-
tiſqꝫ aſtantibus Imperator in pratis Panormi tentoria ponere fecit: ⁊ cunctis videntibus: imperatrix iã
quaſi decrepita infantem peperit: videlicet Federicum ſecundum: qui poſtea ob eius fatuitates in mon-
ſtruoſum euaſit hominem: ⁊ Italie totius nedum Sicilie regni euerſorem: vt non euacuaret Joachin ab-
batis prophetiam. Et propterea hec Conſtãtia ſi aliquo alio merito vnꝗ̃ eſſet extollenda iſto tamen vni-
co preter naturam partu per vniuerſum orbem conſpicua ⁊ commemoranda facta eſt.

Arricus Dandalus quartus ⁊ quadrageſimus Venetorum dux Lauro duci omniũ conſenſu hoc anno 1194
ſuffectus ducauit annis duodecim: vir per omnia glorioſus: qui tum eloquentia: tum experientia ⁊ exqui-
ſitis moribus plurimum valuit: Qui ſuſcepto magiſtratu auctoritate ſenatus claſſem non modicaꝫ in hie-
roſolymorum expeditione cum reliquis principibus chriſtianis tranſmiſit: Cui quideꝫ claſſi archiepiſco-
pum Rauenatem preſecit. Indeqꝫ Jaderam ciuitatem quarto rebellantem Venetis recuperauit ac Cõ-
ſtantinopolim imperioſam cum gallis vi cepit: ⁊ Cretam inſulam a Bonifacio Montiſferato maximo
precio emptam imperio ſuo adiecit: ſed ⁊ alia complurima beneficia quoad vixit ſenatui ſuo contulit. Mo-
riens tandem in atrio ſancte Sophie maximis cum lachrymis ſepelitur.

Saphandinus Saladini Egyptiorum regis frater hoc anno Saladino rege apud Damaſcum defun-
cto regnũ omne ſuſcepit ⁊ Saladini filios expulit. Diuiſerat enim Saladinus ipſe filijs ſuis regnũ nulla
de fratre iſto mentione habita. Quamobrem indignatus Saphandinus fratris filios omnino regno de-
pulit: ⁊ ſolus deinceps ipſe regnauit. Sed ꝙ̃tum iſte regnauerit non ſatis conſtat.

Cypri regni principium.

Guido Luſignanus genere Gallus dudum Hieroſolymorum Rex a Saladino pulſus hoc anno iuri-
bus ſuis Anglorum regi permiſſis: Cyprum inſulam ab eodem Ricardo in regni recompenſatione reci- 1195
piens multis in ea annis regnauit. Atqꝫ hoc modo propter antiquam ipſius regii nominis dignitatem
regni titulum inſule dedit: ſibiqꝫ ac poſteris ſuis vſqꝫ in annum domini. 1460. per annos ducentos ⁊ ſe-
ptuagintaquinqꝫ ipſam inſulam reſeruauit. Ea nãqꝫ inſula olim cadentibus rebus Romana ciuitas diu
ſub Grecorum imperio fuit: Quos pauloante ſupradictus Ricardus Anglorum Rex ex inſula hoc mo-
do deiecit. Cum enim idem Ricardus hieroſolymam cum claſſe properaret tẽpeſtate coactus Cyprianũ

poꝛtuꝫ ingreſſus ē: Sꝫ cū a grecis repelleret̃: arma que ĩ barbaros parauerat in ipſos ṽtit: eiſqꝫ inſulaꝫ ab
ſtulit: quã firmo ſuoꝝ pꝛeſidio munitam Guidoni huic hieroſolymoꝛum regi permiſit. poſt varias autem
regum ſucceſſiones ad duos fratres regnū id peruenit: quoꝝ alter petrus noīe claſſe inſtructa cū cathela,
nis: Galliſqꝫ Alexandriam vrbẽ aliquãdo inuaſit: igreſſuſqꝫ vrbẽ mediã diripuit. Jnde igni appoſito pꝛe
da ingenti ditatus aufugit: q pauloſt inſule ingreſſum a fratre pꝛopꝛo interfectus eſt. De huius autem
regni ſucceſſu ꝛ pꝛogreſſu infra multa dicemus: cum de regibus ſuis paſſim tractabimus.

Paſ.185. Jnnocẽtius.3. papa pꝛia cãpanus patre Tranſimũdo ananino ex infima plebe nato papatū poſt
Celeſtinū pontificẽ accipiens ſedit annis.18.menſi.4.ꝛ diebus.24. Uir certe in omni genere vi
te pꝛobatiſſimus atqꝫ doctiſſimus: q a pͥmeua etate pariſius litteris operã dedit: vbi tm̃ ꝓfecit: ꝙ 6397
1198 poſtmodum multa libꝛoꝝ volumia cõpoſuit: Jnter que extat liber de miſeria cõditiõis hũane: ꝛ de
miſſa alter: ac de baptiſmi ſacramẽto: Sed ꝛ ſuꝑ pſalmos penitẽtiales tractatus cõpoſuit. Edidit iſuper
ſermões plurios tẽpoꝛibus ac diebus accõmodatos. Decretales quoqꝫ antiquas cõpoſuit: quas obſerua,
ri mandauit: i qbus multas impꝛobat hereſes: ſicut in pͥncipio volumis hẽtur. Eius aũt opera ꝛ impenſa
hoſpitale ſancti ſpũs intra vrbẽ Leoninã conditū ꝛ magnis ꝓuentibus auctū fuiſſe conſtat. Jndeqꝫ ba,
ſilicam ſancti Sixti vetuſtate collabentẽ reſtituit: vniuerſiſqꝫ eccleſijs: que tamẽ in vrbe erant pꝛo cõficien,
dis calicibus argenti libꝛã vnã obtulit: ꝛ altare bti petri plurimū oꝛnauit. veꝝ dū peruſij tollẽde diſcoꝛdie
cã que inter genuenſes ꝛ piſanos vigebat pꝛofectus ibidem in pace quieuit. Hic pͥmum oꝛdinem noſtrum
diui Auguſti. eremiticū ſub tutela apoſtolica ſuſcepit: ſicut pꝫ ex eius indulto: qđ incipit: Solet annuere.

¶ Joannes Angloꝝ rex hoc ipſo ãno Ricardo eius fratre ex telo catapulte interfecto Anglie regnum ſu,
ſcepit: Cui cum poſtea Ludouicus Frãcoꝝ rex maximū indixiſſet bellū: Joãnes diuino auxilio vſurus
ſtatim Angliam atqꝫ Hyberniam Romane eccleſie vectigales fecit. Nã centum auri marchas quotãnis
ſe eidem ſoluturū compꝛomiſit: ſi ab eius impetu dominus eum liberare dignaretur. Atqꝫ victoꝛia diuini
tus parta poſtea aliq̃diu apud Angloꝝ reges hoc votum ſeruatum eſt.

¶ Joannes bonus oꝛdinis eremitarū diui Auguſtini inſtauratoꝛ ꝛ pater natiõe Mantuanus his tempoꝛi
1199 bus cū multis annis in Flaminia quã maxime ꝛ vmbꝛia vitã religioſiſſimã atqꝫ ſanctiſſimã duxiſſet ꝛ mſ̃
ta ibidẽ mõaſteria erexiſſet atqꝫ inſtauraſſet vbi ꝛ religionẽ ipſam ſuã labefactatã verbo ꝛ exẽplo plurimū
euexit Mantuã regreſſus ibidẽ etiam miraculoꝝ gloꝛia plurimū effulſit. De cuius ſanctiſſima vita multa
ꝛ incredibilia quaſi nõ credẽtibus ſcripta referũtur: q̃ ſi oĩa enarrare vellẽ oꝛdinis ſuſcepti ꝛ volumis mo
dū pꝛofecto excederẽ: ſed quedã pauca ad multoꝝ edificationẽ hoc in loco ſcripta ſufficiẽt. Moꝛtuo itaqꝫ
ipſius patre Joãnes bonus in etate floꝛida remãſit: ꝛ cū pluribus abũdaret diuitijs ꝛ neminẽ vereret̃ per
annos multos lubꝛicis iuuenibus ꝛ hyſtriõibus adheſit: Quod mater q̃ bona vocabat̃ aiaduertẽs preceſ
cū lachꝛymis indeſinẽter ꝓ ſalute eius ad dñm fundebat. Cuius pͨces dñs ex alto pꝛoſpiciẽs: ipſm filium
ad ſalutẽ graui moꝛbo percuſſit. Cumqꝫ Joãnes bonus vite ſue diſcrimẽ haud parū extimeſceret votum
vouit dño ſi pꝛiſtine redderet̃ ſanitati deo deiceps in habitu religioſo ſe ꝑpetuo deſeruiturū: Qui vbi ſani
tatem adeptus ē: cū diligentẽ cõfeſſionẽ vrbis epiſcopo feciſſet: matre iã defuncta oẽſ ſubſtãtie ipſius facul
tates vẽdidit ꝛ paupibus erogauit nil ſibi oĩo reſeruãs. Sicqꝫ nudus penitus ꝛ Chꝛiſti ſpe ac fide arma,
tus ſtati in Flaminiã haud ꝓcul a Ceſena vrbe ſub quodam ſpecu cõceſſit: ibiqꝫ mirumĩmodū ſe affligẽſ
maximū ſibi ſanctitatis nomẽ compauit. Jndeqꝫ ſuſcepto religionis eremitarum diui Auguſtini habitu
adeo in pͥncipio carnalibus incẽdijs pulſatus fuit vt parū abfuerit qn a ꝓpoſito ſancto retrocederet: ſꝫ mi
les xp̃i manū mittens ad foꝛtia doloꝛis incẽdio carnis extinxit incẽdiū: Nã arũdinẽ ſuſcipiens in multas
eã ſubdiuiſit ꝑticulas: atqꝫ eas peracutas ſub vnguibus manuū ſuarū infixit: ꝛ taliter ſuꝑ quendã lapideꝫ
manus cõtudit: vt vſqꝫ ad digitoꝛū ſummitatẽ infigerent̃: Quo vehemẽtiſſimo doloꝛe quaſi exanimis ef,
fectus in terrã decidit: ibidẽqꝫ tribus diebus ꝛ noctibus tanq̃ moꝛtuus permãſit. Uerū pius dñs ſeruuꝫ
ſuū nõ deſeruit: ſed per viſuꝫ ei apparẽs adhoꝛtari eū cepit dicẽs. Fili qa bene feciſti optime vitã cõſuma,
bis: nec deinceps vllo pulſaberis tentamẽto. Elapſaqꝫ viſiõe Joannes bonus omni ꝓꝛſus doloꝛe alienuꝫ
ſe ſenſit: gratiaſqꝫ deo agẽs immẽſas incredibili poſtmodū abſtinentia vſqꝫ ad moꝛtẽ coꝛpus ſuuꝫ afflixit:
Cuius qdẽ exemplo per totã Flaminiã ꝛ Umbꝛiam nõ modo eremite: ſed ꝛ ſeculares plurimi ad eū cõ,
fluxere ꝛ ipſm ſibi patrẽ ꝛ ducẽ cõſtituere. Audienſqꝫ vir ſanctus celebꝛe nomen beati Gulielmi oliꝫ aqui
tanie ducis in gallijſ oꝛdinẽ eremitarū ſancti Auguſtini labefactatū moꝛibus ꝛ inſtitutis ac edificijſ inſtau
raſſe eius exẽplo incẽſus: ꝛ ipſe innũerabilia pene mõaſteria ꝑ Flaminiam ꝛ Umbꝛiam oꝛdini ſuo erexit
Quapꝑ ad eū tanq̃ ad patrẽ oẽs eremite certatim cõcurrẽ ceperũt: Qđ ille cõcernẽs magis exẽplo q̃ vͦ,
bo oꝛdinis inſtituta inſtaurare ꝛ reſarcier curauit. Eãobꝛẽ in eiſdẽ pꝛouincijs religiõe aucta: extunc: vt fit
ab ipſo inſtauratoꝛe ꝛ refoꝛmatoꝛe fratres ȝabonite: non diui Auguſtini vulgo eos appellare cepit. Tan,
demqꝫ cū vir ſanctus annis.50.ꝛ eo amplius in Flaminia cõmoꝛatus fuiſſet diuino nutu in patriam re,
uerſus plenus dierū ꝛ opibus bonis extra Mantuã vrbẽ in monaſterio ibidẽ a cõciuibus ſuis ſibi cõſtru
cto anno a natiuitate dñi.1222. migrauit ad dominū: cuius ſanctiſſimū coꝛpus paulopoſt intra vrbẽ tranſ
latū in monaſterio oꝛdinis ſub titulo ſancte agnetis fabꝛefacto ſummo ſeruatur honoꝛe: Ad cuius tumbaꝫ
magna quottidie ꝛ iaudita fiũt miracula: Huius aũt ſancti viri ꝛ patris Joãnis bõi iter celebꝛes pͥſtãteſqꝫ
diſcipulos ſeraphicū Franciſcū de Aſiſio ſanctiſſimi oꝛdinis minoꝛū cõditoꝛem fuiſſe conſtat. Sed neqꝫ

dubitet qui forte ignarus huius rei execrãda plurimũ talis videat̃ ſcriptura: quibus omiſſa vincentij galli hiſtorici teſtificatione: ⁊ ſi.30. ipſius hiſtoriaꝝ li.c.98. referat diuũ frãciſcũ fuiſſe eremitaʒ: ⁊ cũ baculo pedibuſqʒ calciatis ⁊ corigia cinctũ inceſſiſſe: nõ tñ huius Joanniſboni diſcipuluʒ fuiſſe dixit: Sed hoc in loco hoc vno veriſſimo cõprobamus teſtionio: ꝙ apud mãtuã: vbi ſacratiſſimũ viri ſci extat corpuſ: ⁊ reliquie ipſius ueſtimẽtoꝝ: reliquie tabellarij ẽt inter antiquiſſimas monaſterij ſcripturas cyrographũ aliquãdo viſum ẽ cõteſtãs beatũ franciſcũ de aſiſio ꝓfeſſioné eremiticam ſub regula beati Auguſtini emiſiſſe in manibus fratris ioãnis boni eremite mantuani. ubi r manig manibꝫ btis franciſcus fec ꝓfeſſionez

Viri diſciplinis excellentes.

Helymandus frigidi montis monachus his tẽporibus in gallijs i agro belluacenſi religione: ⁊ doctrina clarus effulſit: Qui cũ eẽt vir doctiſſimus diligenti cura de oĩbus rebus geſtis chronicã perpulchrã ab initio mũdi vſqʒ ad hec tempora compoſuit.

Papias natione lombardus in latina ac greca lingua egregie doctus per hec tempora floruit: ⁊ multa cõpoſuit. Et inter cetera preter latina vocabula: que diligenter in ordineʒ redegit: etiaʒ de ordine dicẽdi optime ſcripſit: atqʒ plures epiſtolas elegãtes: doctaſqʒ compoſuit.

Guernerus alias hyrnerius illuſtris ⁊ ſpectabilis vir iuris ciuilis pontificijqʒ doctor per id ipſum tẽpus Rome ⁊ bononie docẽdo ⁊ legendo maximo fuit in precio. Qui teſtãte Odifredo legum doctore i.l. ius ciuile. ꝺ. de iuſtitia ⁊ iu. ꝑmus oiuʒ nemine tradẽte leges ciuiles aperuit: ⁊ gloſas eis addidit. Et ꝓpterea iuris lucerna cognominari meruit. eo ꝙ eius ſcientie ⁊ doctrine ꝑmus illuminator extiterit.

Placentinus ẽt celeberrimus iuriſperitus tempeſtate iſtac floruit: qui ⁊ ipſo referẽte ſup. C. de inſti. apud peſulanũ mõteʒ ſũmã ſuã nõ minus doctã ꝙ̃ vtilem edidit: que incipit: Cũ eſſem mãtue.

Joannes boſianus patria cremonenſis Azonis preceptor: ⁊ ipſe Odifredo teſte in. l. i. in prin. ꝺ. hoc ipſo tpe ſũmã breuẽ ſuper pãdectis cõpoſuit: quã idem Odifredus ventoſam nomiat. Conſcripſit etiam ſuper C. lecturam perutilem.

Martinus ſimiliter Boſianus ⁊ cremonẽſis eius doctrine ⁊ profeſſionis doctor ꝺ quo in gloſis perſepe fit mentio hoc ipſo tempore floruit: quem etiam angelus de peruſio ob ingenij magnitudinẽ iuris lucernã ⁊ mundi totius ſpeculum appellat.

Azonem preterea patria bononienſẽ virũ vtiqʒ celeberrimũ: atqʒ inſignem: ⁊ in iure ciuili cõſultiſſimuʒ Joannis boſiani auditorẽ cum predictis floruiſſe ⁊ clarum fuiſſe cõſtat: Qui cũ eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos confecit apparatus: ac ſummã celebreʒ edidit: que apud oĩes ẽt noſtro euo magno hẽt̃ in precio: inſuper additiones plurimis ſũmis addidit. Deniqʒ poſt ſummã ſuã magnos apparatus ſuper ꝺ. veteri: ⁊. C. edidit. Hunc itaqʒ Azonẽ viꝝ doctiſſimũ fuiſſe Baldus i. l. contractus. C. de fide inſtrumẽtoꝝ dicit eo ꝙ legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus eum appellet. nõ azonez fuiſſe legũ fontez ⁊ vas ellectionis

Fratris Jacobiphilippi Bergomenſis ordinis fratꝝ eremitarũ Diui Auguſtini in omnimoda hiſtoria nouiſſime congeſta Chronicaꝝ Supplementũ appellata liber. i3. feliciter incipit.

Henrico igitur mortuo maximo inter electores orta eſt diſſenſio cũ alij Philippicũ Suauie principem ⁊ ethrurie ducem henrici frẽʒ quem idem henricus moriens filio Federici reliquerat tutorẽ. Alij Othoneʒ 1200
Saxonie regẽ lotharij oliʒ imperatoris ꝓnepotẽ elegiſſent. Innocentiuſ vero
6399 pontifex: quia conſtabat henricũ ⁊ Federicũ patrẽ contra Romanã inſaniſſe eccleſiã Othonẽ imperatorẽ pronunciauit. Philippus vero ira ſucceſus arma parat: ac contra Othonẽ philippo rege francoꝝ fauẽte in expeditionẽ prodit. Otho quoqʒ compoſito exercitu vna cũ Joanne Angloꝝ rege pugnandi copiaʒ facit: fiuntqʒ ſingularia certamina: poſtremo cũ innocentius oẽs excõicaſſet qui philippicas ſequeretur partes: res ad ſanitatẽ reducunt̃. Paceqʒ cõfecta philippus Ro. imperator declaratur: obtentoqʒ in germaniã imperio. i3. germanoꝝ imꝑator pronunciatur: ac ſic. 9. annis imꝑauit: ſʒ non ſine moleſtia hanc dignitatẽ retinuit tãdẽ Altigranus quidã Turingie princeps: multis in ſuã ſententiã tractis: eũ circũueniens interfecit. Quo taliter ſublato pax oĩno conſecuta eſt.

Ordo Carmelitaꝝ: per hoc ipſuʒ tẽpus in Syriam apud Carmelũ montẽ ab Alberto hieroſolymitano patriarcha excitatur: ⁊ multis priuilegijs ab eo ſublimatur: atqʒ eidẽ regulã ſuo iure confectã obſeruandã ꝑmo obtulit ⁊ confirmauit in qua pro habitu fratribus eiuſdẽ ordinis capã ſuperiorẽ ex Syrico cũ quibuſdam largis virgis. ſ. albis ⁊ griſeis circulatã more helye prophete (vt tradunt) aſſignauit: ⁊ deferendã conſtituit. Iſqʒ ordo cũ in orbẽ difunderet̃ ac locis ⁊ viris preſtantiſſimis indies multiplicaret̃ multas impugnationes ꝑ annos multos ab emulatoribus ꝑtulit. Sʒ poſtmodũ honorius pontifex eius noĩs. 3. cernens ipſaʒ ſanctã religionẽ ⁊ ordinẽ a multis impugnatũ: ⁊ aliqñ ꝑſecutũ cuʒ non ſatis probatũ ꝯſpiceret deuotione motus primo ſui pontificatus anno: mutatis prius circulatis clamydibus: ob honoreʒ beate virginis Marie in albas ſub titulo virginis marie de monte Carmelo approbauit ⁊ confirmauit. Aiunt. n. ordinem iſtũ dũ in Syria cũ habitu illo procederet maxima in reuerentia ⁊ deuotione apud Soldanũ egypti

extitiſſe: ⁊ multas illi elemoſynas ⁊ bñficia contuliſſe: ſed eo habitu mutato eum e finibus ⁊ regno ſuo eie-
ciſſe. quã ob rẽ neceſſe fuit illũ ĩ europaꝫ traijcere: vbi mirũ in modũ excreſcens clariſſimos ⁊ ſanctitate et
ſcia ꝓtulit viros. quoꝝ de nũo precipui fuere Angelus hieroſolymitanus chriſti et fidei declamator ardẽ-
tiſſimus: q et doctrina ⁊ vite ſanctitate plurimũ fidei chriſtiane profuit. Inſuper ⁊ albertũ quẽdã ſiculum
genuit: qui ob doctrinã et ſanctitateꝫ maxĩo in precio vbiqꝫ euaſit. Atqꝫ andreaꝫ florẽtinũ poſtea feſulanũ
epm quẽ nõ ſine magna ſanctitatis fama geuiſſe dicũt. Habuitqꝫ pterea hec ſancta religio Cyrillũ grecũ
virũ doctiſſimũ atqꝫ ſanctiſſimũ q preter libros multos a ſe editos etiam ꝓphetie ſpũ claruit: Frãciſcum
Martini theologũ celeberrimũ: qui pter reliquos de cõceptiõe beate Marie librũ cõpoſuit cõmẽdatiõe
dignũ. Fuit quoqꝫ in eo ordie Gerardus Bononiẽſis pariſienſis doctor eminẽtiſſimus: q compluria edi-
dit laude digna. Necnõ ⁊ Guido pirpiniacenſis gnãlis ipius ordinis prior: ⁊ poſtea maioricenſis eccleſie
epſ: q cũ multa cõpoſuerit: Correctoriũ iuris: ⁊ cõtra hereſes libri pcipui hẽntur. Michael etiaꝫ Bono
niẽſis in eo viguit clariſſimuſ ſui temporis doctor: quẽ libros plures ediḋiſſe dicunt. Joannẽ de Bachone
iuris diuini atqꝫ pontificẽ ſcientiſſimũ protulit: qui ob eius clariſſimã doctrinã ⁊ Pariſius ⁊ alibi noiatiſ-
ſimus fuit. Joannẽqꝫ baliſtarij doctorẽ ſui ſeculi precipuum: quẽ multos ediḋiſſe tractatus compertũ ha-
bemus. Petrum quoqꝫ de Caſa generalẽ porem: ⁊ hieroſolymitanũ patriarchã virum ſanctiſſimũ habu
it q multis claruit miraculis. Atqꝫ petrũ Thomã cõſtantinopolitanũ patriarcham pclariſſimũ doctoreꝫ
qui cum ſpiritualibus: ac temporalibus inimicis pro fide chriſti multos ptulit cõflictus: ac demũ poſt mul
torum librorum editionem miraculis clarus apud cyprum inſulam quieuit in pace. Alij atqꝫ alij ex ea reli
gione emerſere clariſſimi et ſanctiſſimi viri: quos cõmemorare operoſiſſimũ eſſet. Hi itaqꝫ ad ipſius preci-
puam laudẽ dicta ſufficiant.

¶ Imperium Grecorum in Gallos transfertur.

1202 ¶ Balduinus natione Gallus flãdrienſiũ comes: hoc anno Alexio cõſtantinopolitano impatore ⁊ Iſaach
eius fratre morte ſublatus ipſoꝝ impiũ vna cũ venetis inuaſit ⁊ in Gallos tranſtulit: atqꝫ ipſe impator p-
mo cõſtitutuſ impauit annis. 5. Diſcordãtibus. n. de ipio Iſaach ⁊ alexio viro vtiqꝫ pditiſſimo: eo ꝙ lꝫ iſa
ac etate maior hr̃etur ⁊ ex iure impiũ ſibi deberet ipꝫ tñ Alexiũ indulgẽtiſſimo tractabat adeo ut pter ipij
nomẽ ei deeſſe videretur. Que ẽt ſua temeritate a turcis captũ: idẽ Iſaach cũ magna caritate igenti pecu-
nia redemit: ſꝫ is peſſimus vir poſt ingẽtia bñficia fratrẽ dolo capiens excecatũ miſit in carcereꝫ: idem quo
qꝫ in Alexiũ eius filiũ. 12. annos agentẽ feciſſet niſi fuga ſalutẽ ſibi queſiuiſſet: quo audito philippus fran-
coꝝ rex Alexi pdicti cognatus hunc Balduinũ flãdrenſẽ comitẽ ⁊ hẽricũ ſancti pauli ⁊ ludouicũ ſabau-
die principẽ cũ exercitu magno venetiaſ miſit que cũ eiſdẽ venetis copias iungẽtes coruꝫ nauigio tandem
cõſtãtinopoliꝫ puenerũt quã cũ. 68. diebus ſũma vi oppugnaſſent tãdẽ obtinuerũt ⁊ in ſuã ptãtẽ cũ vniuer
ſo imperio redigerunt. Capta igit̃ vrbe ⁊ interfecto Alexio ⁊ cõplicibus eius proceres predicti cũ Bonifa
cio montiferrato Theſalie rege. 15. viros ex oi eoꝝ exercitu delegerũt q vrbis impatorẽ ⁊ ptriarchã aſſume
rent eo. ſ. pacto vt ſi impator venetus nõ eſſet ipſi veneti patriarchã hẽrent: quẽ Ro. pontifex confirmaret.
Quã ob rẽ Balduinus hic facto ſcrutinio ſũma concordia ab oibus impato declaratus ⁊ Thomas mau-
rocenus venetus in ptriarchã aſſũptus ſtatiꝫ nouũ impatorẽ inunctũ coronauit. Eo itaqꝫ coronato: ꝓceres
vniuerſa impij dñia preter andropoliꝫ: intra annũ obtinuerũt: qbus geſtis quarta ps oppidoꝝ captoꝝ ve-
netis aſſignata ẽ que oẽs inſulas Egei maris ꝯtinebãt: inter quas Creta ⁊ Euboia quã nigropontũ dici-
mus ⁊ alie minores erant: ſꝫ qr creta noie bonifacij tenebat̃: ab Iſaac iã ſibi dono data: Balduinus impa-
tor cũ theſſalie regẽ ꝯfirmatũ hortatus ẽ: vt accepta pecunia Cretã venetis relinqueret qḋ ⁊ factũ ẽ: ac ſic
veneti Cretã inſulã vſqꝫ in preſens obtinuere. Thomas aũt patriarcha Romã ꝯfirmaturus veniẽs Gre
coruꝫ eccleſiaꝫ Innocentio tertio: ut decebat: ſubiectam in omnibus fecit.

¶ Tartarorum regni principium.

1203 ¶ Dauid qdaꝫ perſa ex ignobili familia inter eos natus tartaroꝝ gentis rex vir quidẽ magnanimus p hec
tpa ex indici mõtis vna cũ oibus ſue gentis viris ac mulieribus hoſtili aio egreſſus per vicinas quaſqꝫ vr-
bes ſpolia multa exegit ⁊ populũ ſuũ hoc modo allexit: quibus ſpolijſ alectuſ inde ĩ parthos venit ⁊ pari ter
rore Mediã Aſſyriã Perſiaꝫ Armeniã ⁊ ſarmatas nõ longo tpe peruadẽs circa meotidis paludis littora
conceſſit: vbi ⁊ accolis ſuis ſedes conſtituens in maximam euaſit potentiam. Et hi nunc Vſonem caſſa-
num habent principem.

¶ Petrus ẓianus Sebaſtiani cõdã ducis filius. 45. venetoꝝ dux hoc anno poſt henricũ dux creatus: duca
1204 uit annis. 22. Vir p oia magnificus atqꝫ excelſus: q Corcyrã nũc corphu dictũ motonũ coronũqꝫ inſulas
in venetoꝝ redegit ptãteꝫ. Sꝫ cũ obire p ſe oia nõ poſſet: priuatis ẽt ciuibus negotiũ: rei maritime cõmiſit
qui ⁊ ipſi priuatiꝫ multas grecoꝝ inſulas occupauere. Inter que fuere galipolis Naxo paromola herinca
Andro euripus Tinaſmicole Schyron ſcopulus ⁊ Stalimenus atqꝫ alie multe. Creta ẽt pauloante a bo
nifacio mõteferrato emptã rebellantẽ armiſ in fide ꝯtinuit: eãqꝫ in colonie formã redegit miſſis eo ciuibuſ
venetis qui cretẽſes in officio ꝯtinerẽt. Hic cuꝫ eſſet religionis amator ſacellũ ſancti marci palatio ad ho-
noreꝫ diui Nicolai miro ornatu ⁊ ſumptu extruxit. Conſtantiã tancredo ſicilie regis filiã duxit vxorẽ ex q̃
plures ſuſcepit filios: cũqꝫ poſtremo ſenio cõfectus eſſet magiſtratu ſe abdicans paulopoſt vita exceſſit: ⁊
apud ſanctus Georgiuꝫ maiorem venetijs in ſepulchro paterno ſepultus eſt.

¶ Henricus natione galluꝫ: hoc anno Balduino eius fratre imperatore defuncto in impio cõſtantinopoli-

tano ſuccedēs impauit annis.xi. qui ſuſcepto imperio mox vna cū Bonifacio monteferato marchione ⁊ 1206
theſſalie rege andrinopolı̄ vrbē potētiſſimā cū exercitu diu obſedit:quo audito valachi gens olim Roma
na vltra danubij ripā conſtituti:ac Bulgari vicini ab Andrinopolenſibus accerſiti cū magnis copijs i eo
rum axiliū venere. Quoꝝ furore pmotus henricus vna cū Bonifacio obſidione ſoluta mox cōſtātinopo
lim petiere.quid poſtea egerit non habetur.

¶ Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus:ac religiōis chriſtiane quaſi matutinū
ſydus in caligura pago natus per hoc tps ex canonico regulari a deo vocatus cum duodecim frībus ſocijs
predicatorum ordinē incredibili feruore fundauit:quo diuinitus inſtituto ab glorioſa dei genitrice Maria
etiā ipſius religionis hitum aſſumpſit. Cuius religionis pater exiſtens cū pcurāte Innocētio tertio pōti 1208
fice maximo hereſı̄ apud tholoſaı̄ nup oborta mira celeritate ⁊ virtute compeſcuit.poſtea ab honorio ter
tio pontifice eius ſucceſſore:vt infra dicemus:ipſius ordinis confirmationē obtinere meruit:quo cōfirma
to cū innumerabilia fere monaſteria erexiſſet et multis ſignis et miraculis claruiſſet:ac vniuerſaı̄ pene eu
ropam docendo ⁊ predicādo luſtraſſet:tandē anno ſalutis noſtre. 1223. apud Bononiam italie ciuitatem
nonis auguſti migrauit ad dominum:quem poſtea Gregorius nonus auditis eius miraculis:⁊ vita pre
clara in ſanctorum numero aggregauit.

¶ Franciſcus ſeraphicus natōe italus ex aſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus diui Joannis boni mātuani eremite
diſcipulus vir vtiq̧ diuinus:ac ordinis minoꝝ pater ⁊ dux hoc āno terrena oīo deſpiciens chriſtū in omi
vita ſecutus eſt. Hic quippe cū religionis hitū a beato Joāne bono predicto ſuſcepiſſet:⁊ i manibus eius 1209
profeſſionis votū ſub regula beati Auguſtini emiſiſſet(ut hoc ēt tabellarij cyrographo autētico cōprobat)
⁊ aliq̄diu pedibus calciatus:⁊ corigia cinctus inceſſiſſet:ſententie dñice memor dicētis. Qui venit ad me
et nō renūciat oībus que poſſidet:⁊ habet non poteſt meus eſſe diſcipulus:atq̧ illud qđ diſcipulis ad pre
dicādū mittens precepit:vt neq̧ aurum vel argētum poſſideant:aut ne peram vel ſacculū:neue uirgā:ſiue
calciamēta:aut certe duas tunicas haberent abiectis oībus tunicā incultā ⁊ contemptibilē fune precinctaı̄
induens nouū mox ordinē conſtituit:cum quo velut ſol in orbe radians chriſtianā religionē plurimū illu
minauit. Cumq̧ fratribus ſuis ſic ab eo inſtitutis nouā dediſſet regulā:⁊ chriſti ſtigmatibus inſignitus fu
iſſet:⁊ nomen ſuum in orbem diffudiſſet plenus bonis operibus apud aſiſium vrbem ſuaı̄ āno ſalutis nr̄e
1227. nonis octobrijs migrauit ad dominū:quē ⁊ biēnio poſt Gregorius nonus auditis eius crebris mi
raculis magno prius ob eam rem conuentu habito in numeꝝ ſanctoꝝ ſtatim rettulit.

Otho eius nois quartus Saxonie dux:hoc anno cū philippus impacor a comite palatino interce
ptus fuiſſet impator a Germanis ſuis delectus impauit annis.3. Qui ſtatı̄ Romā pficiſcens ab Otho.4.
Innocētio pontifice coronat̄:quo facto cōfeſtim in Romanos ſeuire ac contra eos pugnare cepit.
6408 Sı̄ bello aliquādiu ſedato ex vrbe pulſus ē:pp q̄ indignatus ꝯ pontificis voluntatē ⁊ ipſius iniuriā in Fe 1209
dericū adoleſcentē imperatoris filiū expeditionē ſumpſit pro qua multa regni oppida vi cepit ⁊ pauloſt
totū ferme regnū occupauit:ꝑpter qđ pontifex eodē āno ꝯcilio Rome habito eū ab impio depoſuit. Eius
eı̄ ꝑpter vaphrū ingeniū Otho italie pncipibus nec carus nec acceptus erat: Unde auxiliantibus imp
mis omnibus italie principibus pontifex eidē in bello maximā intulit cladē: quo fuſo atq̧ fugato de eo vi
ctoriā pontifex reportauit:ex quo factū eſt:vt Bohemie rex ceteriq̧ electores Federicū ſecūdū ſicilie re
gē.20.agentē annū Ro.imperatorē deligerēt. Otho aūt pꝛno regno cōſulturus ſiciliā dimittens in Germa
niā eueſtigio redijt:vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud belgas ſupatus ⁊ interfectus tandē fuit:verū
propter diſſenſionem deligendi imperatorı̄ itali nr̄i:neq̧ hunc:neq̧ precedētem Philippū ad numerum
imperatorū admittunt:p̄ter id tantum tēporis:quod inter coronationē ⁊ depoſitionem huius Othonis in
terfuit:per reliquum vero tempus eorundem inperatorem vacaſſe imperium ſcribunt.

¶ Eſtenſium Marchionum imperium.

¶ Oldrādinus primus eſtenſiū Marchio:ac ferrarie(vt fert)dñs vir nobiliſſimus ⁊ in bellis p tractandiſ 1211
ſtrēnuus eloqētiſſimuſq̧ ac plurimis alijs virtutibus ornatus:hoc anno cū eſſet etate grādeuus ferrarie
diem obijt Azone primogenito poſt ſe relicto. Hic nāq̧ obizonem habuit patrē qui fuit raginaldi:qui fuit
Azonis Mathildis glorioſe poſtea maritus:quē q̄ prioris ipſius Mathildis viri conſanguineuſ fuerat:
⁊ ſibi quarto gradu coniunctus erat ignoranſ acceperat maritū mandāte Gregorio pontifice ſeptimo repu
diauit. Hanc nempe preſtantiſſimā eſtenſiū familiam:vt ex chronicis pauli marri hēmus: inſigniſſimā ac
veſtuſtiſſimam fuiſſe inuenimus:⁊ vna cum comitibus ſancti Bonifacij ex troianis proueniſſe narratur.
Hi quippe a quodam principe nomine Marcho deſcenderunt:qui euerſa Troia vna cum Anthenore in
italiaı̄ veniens vrbē ex ſuo noīe in venetia prouincia condidit. A quibus aūt Oldrandinus hic id dignita
tis nomen obtinuerit non ſatis habemus.

¶ Bonifacius autem ſancti Bonifacij comes vir preclariſſimus verone ac multorum Caſtroꝝ princeps ⁊
dominus ⁊ ipſe eo ipſo anno cum Oldrandino eſtenſe predicto:Ricardo filio poſt in regno relicto:viam
vniuerſe carnis ingreditur.

¶ Ricardinus autē comes ipſius Bonifacij gnatus patri i regnū ſuccedēs regnauit annis.20. Hic igit̄ ma
giſtratū ſuſcepto gubernationē reipu.immutare ⁊ reformare volens: multos diuerſe factionis nobiliores
⁊ potiſſimū monticellos viros preclariſſimos ac potentiſſimos vrbe propellere voluit ⁊ ideo multos coꝝ:

quoꝝ virtute formidabat in exiliũ egit. Qui iniurijs et vexationibus laceſſiti: ⁊ ipſi poſt aliquõ tp̄s huic ri
cardino inſidias cõponentes tandẽ cõpꝛehẽderũt eũ: et carceri perpetuo mãcipauerũt: ac ſic vniuerſis ſan
cti Bonifacij verona pulſis ipſi monticelli vrbis dñatuꝫ ſibi deſumpſerũt. Sed nec ipſi quidem deficiente
pꝛeſidio diutius in dñio perſtiterũt: eo ꝙ aduocatis viris potẽtiſſimi eiectis vrbis dñiuꝫ ipſis per qnqꝫ an
nos dimiſerunt.

¶ Azo preterea ſecundus eſtenſium Marchio pꝛedicti oldrandini marchionis filius patri regnũ ſucceſſit
vir ſane catholicus: ⁊ eccleſie romane acerrimus pꝛopugnatoꝛ ⁊ defenſoꝛ: qui quoaduixit cõtra Federicũ
ſecũdũ imperatorẽ romane eccleſie ⁊ pontificum perſecutorẽ pꝛo viribus obſtitit. Et cum ferraria ciuitas
ab ipſo imperatore ſummo pontifici ablata fuiſſet: ipſe eãdeꝫ ceſari auferens Gregorio pontifici reſtituit.
Quã obrem idem pontifex Greg. eius nois nonus eidem Azoni marchioni ⁊ ſucceſſoꝛibus eccleſie noie
perpetuo gubernandã conceſſit. Ipſam nãqꝫ vrbs mathildis comitiſſa iamdudũ auxilio venetoꝛũ ⁊ raue
natũ ab henrico tertio eccleſie hoſte occupatã ſibi ſubegerat: ⁊ eccleſie romane i moꝛte dono dederat. Et cũ
marchiones eſtenſes apud mathildim ⁊ amicitia ⁊ affinitate in p̄cio haberent ea in vrbe poſt Mathildis
moꝛtem ẽt ⁊ diuitijs et beniuolentia vſqꝫ ad hunc azonẽ pꝛecipui ⁊ pꝛimarij ſemꝑ fuerũt.

Edericus eius nois ſecundus. 13. germanoꝝ imperatoꝛ hoc ãno othone pꝛedicto impij titulis pꝛi 641
uato ab electoꝛibus eius loco ſubrogatus: ⁊ ab honoꝛio pontifice confirmatus ⁊ coꝛonatus imꝑauit
Fedẽicus secundus ãnis. 33. Quo ꝯfirmato eo pontifice, ꝑcurãte in ſicilie regnũ reſtitutus eſt. Sꝫ a maioꝛibus ſuis mi
nime degenerans: vbi imꝑatorẽ ſe confirmatũ ſenſit ilico i romanã eccleſiã inſanire: ⁊ oia ꝑturbare
lacerareqꝫ ac rapere cepit: ꝓp qđ anathemate notatus imperij dignitate pꝛiuatus eſt. Sꝫ ille paruipẽdens
1212 pontificis maieſtatẽ amplius ꝙ ꝯſueuiſſet in oibus crudeſce꜀ e cepit. Et cũ multos interficeret ẽt quoſdã
pꝛelatos ex gallia redeuntes in liuoꝛẽ pontificis romani a piſanis piratis apud meloꝛã inſulam intercipi fe
cit atqꝫ ſubmergi. Indeqꝫ henricũ ꝓpꝛiũ filium ꝓpter ſuſpitionẽ affectati regni in carcerẽ trudi ⁊ macula
ri pꝛecepit. Deniqꝫ cũ multas italie ciuitates ſtudio partiũ guelphoꝛũ vꝫ ⁊ gibellinoꝝ ipleſſet: atqꝫ ꝓpter
hoc cũ multas vrbes: que pontificis partes ſequebantur vexaſſet in apuliã traijciẽs graui moꝛbo laboꝛare
cepit. Cunqꝫ ꝯualeſcere cepiſſet a Mãfredo filio ex ancilla ſuccepto: quẽ tarentini ſibi pꝛefecerat ſuffoca
tus interijt. Hic ſceleſtus imperatoꝛ quoad vixit auo Federico barbaroſſo ſemꝑ crudelioꝛ fuit: ⁊ multa in
honoꝛiũ põtificẽ atqꝫ Gregoꝛiũ nonũ machinatus eſt: ꝓpter quod multis fuit agitatus calamitatibus. Et
pꝛimo qa henricũ filiũ ſuũ: quẽ ſibi conſtãtia aragonũ regis filia vxoꝛ peperat (ut diximus) ſuſpitione affe
ctati regni: vel vt alij volunt: zelotipie ꝣelo in carcerẽ necauit. Inde apud parmã vrbẽ pꝛelio ſuperatus co
ronã: ⁊ ditiſſima queqꝫ impedimẽta: ⁊ decẽ milia armatos amiſit. Alterqꝫ filius legitio matrimonio ex ca
dem vxoꝛe natus noie Euiſius a bononienſibus: quoꝝ infeſtabat agrũ occiſus eſt. Hic conradum filium:
quem ex Iola ioãnis hieroſolymitani regis filia ſuſceperat rerum omnium ſuarum reliquit heredeꝫ: quẽꝫ
nihilominus idem Manfredus veneno ſuſtulit.

¶ Himilinus Aphꝛicanus ſaracenoꝝ rex ⁊ dux: vir quidẽ foꝛtiſſimus atqꝫ magnanimus hoc anno maxi
1213 ma claſſe comparata in citerioꝛẽ hiſpaniaꝫ traiecit: ⁊ pꝛimo apud Tholetũ vrbẽ magnam ſtatione firmata
candẽ oppugnare cepit: quã cum obtinere pꝛo libito non valeret vniuerſam hiſpaniã peruagans oi꜅ cedi
bus ⁊ populationibus pleuit. Qua calamitate cõmoti reges caſtelle: Aragonie: poꝛtugallie: ⁊ nauarie co
pias ingentes ſimul iunxere ⁊ ſaraceno occurentes maximã cedẽ de hoſtibus ediderũt ⁊ fuſo eius exercitu
atqꝫ fugato vniuerſaꝫ aphꝛicã pꝛeter Granatam illi abſtulerunt.

¶ Almericus quidã hereticus vir ſane doctus atqꝫ callidus: hoc anno eam ob reꝫ in galijs magno in pꝛecio
exiſtens: diabolica ſuaſione ſeductus: in quibuſdã erroꝛibus inuolutus inſanire ⁊ delirare cepit. Et inter
1214 ceteros ſue veſanie erroꝛes. Affirmabat ideas que ſunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari poſſe cũ in mente
diuina: teſte patre Aug. nil niſi eternũ ⁊ incõmutabile ſit. Dicebat ẽt nullũ peccatũ imputari poſſe in carita
te cõſtitutis: quibus erroꝛibus apud pariſiũ dãnatus cũ ſectatoꝛibus ſuis exuſtus eſt.

¶ Simon aũt gallus montiſfoꝛtis Comes vir chꝛiſtianiſſimus atqꝫ catholicus: hiſdẽ hereſum tumultibus
viriliter ei occurrit ⁊ tanꝙ alter Carolus magnus ꝯ͂ has hereſes non modo verboꝝ diſputationibus cuꝫ
multis ep̄is atqꝫ alijs doctiſſimis viris ⁊ btõ dñico diſputãtibus: ſed ẽt armis foꝛtiter egit: eo ꝙ centũ mi
lia heretitos cũ octo milibus catholicis fudiſſe ⁊ interfeciſſe feratur.

¶ Synodus maxima hoc anno apud lateranũ ab Innocẽtio pontifice p̄dicto pꝛo recuperãda hieroſolyma
1215 celebꝛatur: vbi interfuere mille ⁊ trecenti pꝛelati cũ hieroſolymitano ⁊ conſtãtinopolitano pꝛiarchis Affue
re ẽt alij greci ⁊ Romani imperij legati: Regũ quoqꝫ hieruſalẽ frãcie hiſpanie anglie ⁊ Cypꝛi oꝛatoꝛes. In
qua multis habitis cõſultationibus nihil aperte diſcerni potuit aut diffiniri. veꝝ nõnulla decreta ibi pꝛolata
fuere. Quibus tam laycoꝝ ꝙ clericoꝝ moꝛes componerentur.

¶ Cruciferoꝝ ẽt oꝛdo ea in Synodo diu inchoatus: ſꝫ aliqñ intermiſſus ab ipſo Innocẽtio pontifice reſti
tuitur ⁊ cõfirmat̃: ac multis fauoꝛibus comẽdat̃. Id quãmaxime factũ eſt: eo ꝙ quedã Albaniẽſiũ peſtiſe
ra hereſis ſurrexerat: que tãtã in populo Ro. cleroqꝫ ſeditionẽ excitauerat: quãtã vnꝙ antea. Quã ob cãꝫ
pontifex ipſe multos cruce ſignatos impulit ꝯ͂ eos arma ſuſcipere. Quibus deuictis: cruciferoꝝ oꝛdinẽ iaꝫ
ſopitũ ⁊ oblitteratũ inſtaurans: multis pꝛiuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit: eidẽ anteꝫ oꝛdini poſtmoduꝫ
Innocentius quartus deuotione affectus apud lugdunũ exiſtens Regulã cõpoſuit ⁊ dedit. In qua pꝛece

pit ipſis religioſis ſemper crucē in manibus portare. Ipſius autem ordinis auctorem ⁊ ducē Quiriacū epm
⁊ martyrē tēpore conſtantini magni helene matris primū fuiſſe tradūt. Qui cū a Juliano apoſtata cū mul
tis chriſtianis paſſus fuiſſet idem ordo ad nihilum ferme uſq; in preſens redactus eſt.
¶ Petrus altiſiodorenſis henrici impatoris filius.3.gallorꝝ i impio cōſtantinopolitano imperator hoc anno
patre in grecia ſublato: impium ſuſcipiens impauit annis.9. qui ſuſcepto impio cōfeſti vna cū Jola vxore 1216
cum magno apparatu romā veniens impij coronā ab honorio pōtifice extra muros vrbis apud ſanctū lau
rentiū accipere uoluit. Qua ſuſcepta vna cum Joanne cardinali de columna legato a pontifice declarato
ad res aſie reformādas cū copijs ab Innocentio pontifice excitatis mox tranſmiſit. Is enim petrus in re
ceſſu venetis dyrachiū vrbem ſuā a Theodoro epirotarꝝ duce dolo captā recuperare cōpromiſit. Miſit ḡ
imperator hic Jolem vxorem ⁊ cardinalē conſtantinopolim: ⁊ ipſe dyrachium petijt: quā cū pluribus die
bus oppugnaſſet: nec capere potuiſſet: ſoluta obſidione ſub fide theodori predicti receſſit: ſed cū in teterri
mis montibus terreſtri itinere perueniſſet: dolo theodori circūuentus capit: ⁊ in obſcuriſſimū carcerē ab
eo icarcerat: ⁊ ibidē biēnio ab eodē theodoro detinet. Joles āt vxor prudēter iperiū iſto interi admiſtrauit

Honorius.3. papa natione romanus: patre Americo hoc anno innocentio pontifici ſuccedens
ſedit annis.x.men.7. et diebus.13. vir ſane doctus: ⁊ vt paſtorem decet optimū: Qui pontificatu Papa.186.
inito imperiales titulos Federico ſo ſtatim contulit: quē tñ poſtea iuribus eccleſiaſticis ſibi vſur
patis anathemate primo notatū dignitate priuauit: Deinde (ut prefertur) petrū altiſiodorenſē 1214
conſtantinopolitanū impatorem incoronauit. Et cum ordinē noſtrū eremitarꝝ: ꝑut Innocen
6416 tius fecerat: ꝓtegendū ſuſcepiſſet: ēt ordines predicatorꝝ ⁊ minorꝝ cōfirmare voluit: hieroſoly
morꝝ etiā regem noīe Joannem ex aſia ad ſe romā uenientē benigniſſime ſuſcepit: ⁊ multis muneribus a ſe
donatū in angliā remiſit. Baſilicam quoq; diui laurētij ex muros: ⁊ baſilicā ſancte viuiane: necnon ⁊ petri
ſanctaſanctorꝝ reſtituit: atq; edes marij edificauit: Et cum eſſet doctor egregius multas decretales ipſe cō
poſuit. Et cum in oībus ⁊ optime vitam duxiſſet tādē moriēs in baſilica ſancte marie maioris ſepelitur.
¶ Ordo predicatorum hoc anno velut nouū ſydus ⁊ ſplendidiſſimus ſol inter denſiſſimas peccatorum te 1218
nebras a beato dñico diuinitus excitatus: ⁊ ſub regula diui Aug. inſtitutus poſt multas improborꝝ hoīm
inpugnationes ab honorio iſto pōtifice ipō prē dñico fūdatore iſtāte ⁊ ꝓcurāte aucte aplica tādē approbat
⁊ ꝯfirmat. Increbuerat.n. tūc ex hīticorꝝ mltitudīe: ⁊ ipatorꝝ temeritate tāta clericorꝝ ⁊ iproborꝝ hoīm lſtia
ut nulla religionis facies in eccleſia dei dignoſceret. Dixiſſes.n. eo tunc oēs nō mō xpianos: ſꝫ ⁊ clericos et
monachos aut inquilinos eſſe: aut certe ex extrema oīm nationum fece eo cōmigraſſe: xpianorꝝ itaq; dñs
nr Jeſus xps turpitudine ⁊ calamitate cōmotus hūc potiſſimū ordinē predicatorꝝ ⁊ minorꝝ vna cū reliqs
in vrbibus excitauit: vt collabētē xpianā religionē per eos erigeret: verū qr luſco quidē illuceſſere ſole: etiā
aer lucidus nebuloſus eſſe videt. Et propterea multi quorꝝ vita mala erat ordines hos damnātes ⁊ ipro
bantes in eos proſilire ceperunt: ⁊ inſano quodā liuore perciti eos tanꝙ mēdaces ⁊ illuſores affirmabant:
⁊ vrbibus pellendos eſſe dicebāt. Et ideo eorꝝ ſupplicationes ⁊ preces ab lateranenſi Synodo reiecte fue
re. Et qr vt ſcriptura ait: non ē ſapientia nō eſt cōſiliū ꝯ dñm: honorius ꝑdictus pontifex primo ſui pōtifica
tus anno in viſione quadā diuū Dñicū cū magna multitudine fratrū in lateranēſi eccleſia vidit ipſā colla
bētē humeris ſuſtētantē. Expergefactus aūt intellexit pontifex ſanctus ipſā viſionē fore diuinā ꝙ dñs nō
materialē: ſꝫ eccleſiā collabētē per hunc ordinē fore erigendā. Idcirco pontifex dñicū ad ſe vocans ſtatim
vna cū cōſenſu oīum patrū ordinē iſtū plurimū laudauit atq; approbauit ⁊ cōfirmauit: ⁊ inter mendican
tes ſupremū ꝯſtituit: hunc itaq; ordinē veluti fluuium velociſſimū ex Auguſtino patre noſtro lucidiſſimo
paradiſi fonte emanatū perpulchre Tygridi fluuio e paradiſi terreſtris fonte emanato merito comparare
poſſumus. Nā Tygris ipſe fluuius: ſm Joſephū: Dilach dr: qd ſonat acutū: eo ꝙ inter cetera mūdi flu
mina velociſſimus ⁊ Impetuoſiſſimus ſit: ſic ⁊ ordo hic inter ceteros ordines contra hereticos ꝙ maxime
extinguendos ſemꝑ Impetuoſiſſimus ⁊ audaciſſimus eſt habitus. Dominicus igitur ordine ſuo oī ratio
ne confirmato deinde annis ſex ſupuixit. Appropinquante aūt exitus ſui die illud Joānis apoſtoli verbū
clamans dixit: qui ſitit ad Tygridis fluuiū velociſſimū veniat ⁊ bibat: ⁊ qui vult accipiat aquā vite gratis.
Quibus dictis ſponſus ⁊ ſponſa reſponderunt: ⁊ dixerunt. Ueni dilecte mi: ⁊ ita migrauit ad dñm: Ipſū
aūt ordinē poſtmodū Raymundus barchinonēſis ipſius diui dñici conſors ⁊ ſucceſſor ac reliqui infraſcri
pti: ⁊ vita: ⁊ doctrina atq; ordinationibus mirumimmodum auxere. Quorum de numero precipui fuerūt
Petrus matyr veronenſis Thomas de Aquino ⁊ vincētius inter ſanctos relati: Reliqui aūt fuere petrus
de tarataſia innocētius quintus appellatus ⁊ bñdictus.xi. papa: Ugo cardinalis biblie poſtillator: Rob
tus anglicus: Nicolaus: vgo: Jo. Dñici qui de ꝯceptione virginis tractatum edidit: et Joannes de turre
cremata cardinales ōs: qui multa ediderūt. Albertus āt magnus ratiſponenſis eps: cum durādo petro de
palude: Jacobo de voragine: Jacobo de luſana: Martino: q martinianā cōpoſuit: Ulrico argentino: ⁊
herbrodo bergomenſi epiſcopo: atq; antonio archiepiſcopo florētino. Emerſere ēt iſto in ordine innume
rabiles doctores: ⁊ ſanctiſſimi confeſſores: qui illum ꝓ viribus auxere: quorꝝ precipui fuere Rogerius: ⁊
Albertus brixienſes Jo. pariſienſis: Bernardus de claramonte Gulielmus de Alcono: Ugo de argenti
na: Thomas anglicus: Rainerus ⁊ bartholomeus piſani: vincentius burgundus theologus ⁊ hiſtoricus
atq; alij hiſtorici plurimi: habuit quoq; hic ordo Guidonem ariminenſē: Conradum eſculanū: Angelū

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

de bonia: Jacobū de beneuento: atqȝ alios prope modū innumerabiles: qui ſua doctrina: ſuiſqȝ moribus ꝛ exemplis ordinem auxere: ꝓtexere: ꝛ in fidem continuere. De quibus infra.

¶ Deſtructio hieruſalem.

1219 ¶ Hieruſalem ciuitas hoc anno a Cordirio magni Saladini filio obſidentibus dāniatā chriſtianis quinta vice funditus euertitur templo domini tantūmodo integro relicto. ꝛ cum ſepulchrum dñi noſtri ieſu chriſti violare ēt ſtatuiſſet ꝑcibus chriſtianoꝝ pulſatus ab ſceleř deſtitit. Capta āt damniata a chriſtianis in ſolemnitate purificationis eo ipſo anno euoluto in eiuſdeȝ virginis natiuitate pro captiuoꝝ chriſtianoꝝ redēptione barbaris reddita fuit.

¶ Ludouicus philippi francorum regis filius patre hoc anno defuncto in eius locuȝ ſuccedens re
1223 gnauit. 4. ānis. Hic eiȝ regno ſuſcepto ſtati teſtamentariā pȓiſ ſui volūtatē adiplere curauit: Qui ſcilicet pater ioanni angloꝝ regi nuper e hieroſolymitana expeditione reuerſus ſexaginta milia libraꝝ argenti pariſienſiū reliquerat: ꝛ totidē militie templi Tantundēqȝ magiſtro hoſpitalis hieroſolyme.

¶ Ordinem ēt minoꝝ hoc anno. 3. cal. decembris honorius pontifex difficillime tādē cōfirmauit. Nouerat
1224 enim antiquus hoſtis hunc ordinem in eccleſia dei admodū ꝓfuturū: ꝛ propterea multum illi obſtitit: vt ad nihilum tandē redigeretur. Nam cum et ipſe ordo ex auguſtino optimo fonte tanꝙ fluuius emanauerit merito eufrati fluuio ipſum cōparāduȝ puto. ꝛ quidem pulchre. euphrates eīm frugifer ſonat: ꝛ inter ceteros fluuios memoratu plurio celebris haber̃. Sic ꝛ ordo iſte licet inter mēdicātes ſicut euphrates inter quatuor flumina vltimus cenſeatur tattamē ꝛ numero ꝛ fluctu plurimo memoratu celebris habetur. Hūc itaqȝ ordinē diuus ipſe franciſcus tanꝙ voluptatis ortū multo labore plātauit. In quo vt quietius et ſecurius a mundi fluctibus ſelongatus ſoli deo vacare poſſet: ipſe frāciſcus beatiſſimus primo introiuit: vt reliquos ſpiritualibus ꝛ doctrine gr̃e aqs irrigaret. Ibidē ꝙ cōſtitutus diuino afflātc ſpiritu celeſtē (vt ita dixerim) vite formā ac regulā cōpoſuit: atqȝ deſcripſit: ſeruādāqȝ filios ac cōfratres ſuos verbo pariter ꝛ exemplo edocuit. Regula āt ꝛ vita fratrum minoꝝ: vt ipſe ait hec eſt. Dñi noſtri ieſu chriſti ſanctū euāgeliuȝ obſeruare viuēdo i obediētia ſine proprio: ꝛ i caſtitate vſqȝ ad mortē: et cū inumerabiles ex hoc ortulo emerſerint viri: qui ipſuȝ ꝛ ſignis ꝛ uirtutibus ac dignitatitibus ꝛ doctrinis illuſtrauerint breuitati ſtudētes cuȝ miſſis reliquis ad ordinis dignitatem exornādaȝ hos ſanctos hoc in loco cōmemorar̃ dignū puto. Genuit eīm hec ſancta religio ꝛ ordo Ludouicū epm: Antoniū vlyxbonenſem: Bonauenturā cardinalē: ꝛ bernardinum ſenenſem in cathalogo ſanctoꝝ relatos: Sed et nicolauȝ eius noīs quartum: Alexādrū quintū: ꝛ Sixtū. 4. pontifices maximos. De qbus omnibus et alijs infra locis ſuis latius dicemus.

¶ Clara virgo ſanctiſſima ꝛ memoratu digniſſima diui Franciſci diſciplinis ꝛ exēplis in diuino opere plu
1225 rimum erudita: his potiſſimum temporibus apud Aſiſium vrbē ſuam virtute ſanctitatis ꝛ gratie multo in precio habita: ꝛ ipſa tanꝙ Apis argumentoſa vberes ꝛ mellifluos virginū fructus in dominico agro cum diuo ipſius patre Franciſco producere ſategit. Cuius fama ꝛ virtutibus permoti honorius ꝛ Gregorius ſummi pontifices eam honoribus ꝛ gratijs adiuuare pro viribus ceperunt. Et cū ſanctiſſime vſqȝ ad vite exitū vixiſſet. Alexander quartus poſtea in ſanctoꝝ cathalogo eam aggregauit: Et eius diei feſtum pridie idus Auguſti celebrari mandauit.

¶ Helyſabeth quoqȝ vngarie regis filia Lathigraniqȝ Turingie comitis vxor: ꝛ ipſa per id tempus a Gregorio poſtea pontifice bonis virtutibus erudita tot opeꝝ bonaꝝ manipulos protulit: quot ab eo ſemina ſuſcepit preceptoꝝ: que xp̄o ieſu copulari deſiderans terreni ſponſi conſortium declinauit: ꝛ mundane glorie depoſitis veſtimentis: contēptaqȝ diuitiaꝝ ipſius iactantia: ſe mundo prorſus fecit ignobilē: Ac tanꝙ cananea de fluxu terrene ſolicitudinis liberata totis viribus pietatis operibus ſe cōtulit: in quibus optime vſqȝ ad mortem perſeuerans: non ſine ſanctitatis opinione in pace quieuit. Quam ob rem ꝛ ipſe Gregorius nonus ipſam in ſanctarum numero aſcribi ꝛ aggregari voluit: ꝛ eius feſtum tertiodecimo calendas decembris celebrari precepit.

¶ Jacobus tepullus. 46. venetorum Dux hoc anno petro ziano duci ſuffectus ducauit annis. 20. ꝛ menſi. 8. Uir ſane deo ꝛ hominibus carus. Juſtitie amator: ꝛ pacis auctor ꝛ conſeruator: Religioſorūqȝ viroruȝ munificentiſſimus atqȝ protector. Quam ob rem ꝛ fratres predicatores atqȝ minores ſummo cum deſiderio ac voluptate in vrbe introduci curauit ꝛ eos mira liberalitate fouit atqȝ protexit. In cuius rei ſignū Baſilicam ſanctoꝝ ioannis ꝛ Pauli martyrum ſumptuoſis operibus in formam que nunc cernitur proprijs impenſis redigere fecit: ꝛ eam ordini predicatorum excollendam conceſſit. In cuius valuis ſuum tandem corpus ſepeliri precepit. Huius quidem precibus Senatus venetus. 25. triremes Conſtantinopolitano

imperatori contra Vatarum grecum miſit: qui ſuperato hoſte quatuor ⁊ viginti de eius claſſe intercepit ⁊ vrbeꝫ obſidione liberauit: pp quod imperator in retributionis ſignum confeſtim ſenatui ſpongiam ⁊ lā-ceā quibus dn̄s ſaluator noſter ieſus chriſtus hinc potatus inde vulneratus fuit: ac crucis ipſius maximā partem dedit: ⁊ ingentem pecuniam a ſenatu ſuſcepit. Hic cum gregorij partes contra Federicum imperatorem tueretur: ab eodem oppreſſus: ⁊ maximis calamitatibus affectus fuit.

6426 GRegorius.9.papa natōe anagninus de proſapia innocētij tertij pape honorio pōtifici hoc an Papa.184
no ſuffectus ſedit ānis.14.⁊ mē.3. Hic ſuſcepto pontificatu honorij predeceſſoris ſn̄iaꝫ in Fe-
dericum ꝓlataꝫ confirmauit: ꝙ ad recuperādā hieroſolymaꝫ ꝓficiſci nollet: propter quod im 1227
perator inimicitias aduerſus pontificē ſtatim conſtituit maximas: ⁊ exercitu cōparato in eum mittit: eumqꝫ in vrbe obſidens etiam magnam patrimonij partem occupauit: ac romanos pe-ne omnes pecunia corrupit. Bonis itaqꝫ temporalibus pontifici deficientibus ipſe delatis p vrbeꝫ ſupplicādo apoſtolorum capitibus populū ad cōmiſerationē i ipſuꝫ cōmouit: ac ſic tumultuantes romanos in ſuā ſententiā traxit: ⁊ adeo vt eos impulerit pro eccleſia ⁊ pontifice cruceꝫ ⁊ arma ſuſciper̄: ac venientē imperatorem ab vrbe ſummouere. Federicus auteꝫ ira percitus multos captiuos varijs cruciatib. interfecit: ac multas eccleſie vrbes diripuit: ⁊ eaꝝ muros euertit: atqꝫ alia loca ferro ⁊ flamma uaſtauit. Quam ob reꝫ Greg. de abrogando Federico concilium celebrauit. Sed re ab ipſo Federico cognita vias omnes terra mariqꝫ precluſit. ⁊ quoſdam cardinales ac prelatos adiuuātibus piſanis ſuis in mari cepit ⁊ in carcere cōiecit. Qua ex re tantū doloreꝫ Gregorius contraxit vt non diu poſtea ſuperuixerit. Hic itaqꝫ heliſabeth vngarie regis filiā: dominicūqꝫ predicatoꝝ ducē: ac antoniū ordinis minoꝝ fratreꝫ vltimo ſui pontificatus anno i ſanctos rettulit: genuenſeſqꝫ ac venetos ad ꝯcordiā reuocauit: utqꝫ deinceps in bellis gerendis vtriſqꝫ impenſe cōes eſſent: ⁊ ſigna īutriuſqꝫ viciſſiꝫ ferrent. Qui tandeꝫ multis quaſſatus erumnis ⁊ laboribus quartodecimo pontificatus ſui āno moritur.

Terremotus maximi eo anno repente exorti ⁊ adeo grandes: vt in montibus ſaluijs ad quinqꝫ hominū
milia periſſe dicātur. Quo quidem anno friſia regio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa eſt: vbi ad 1228
centum hominum milia demerſa referātur

Ludouicus predicti Ludouici regis filius hoc anno cum quatuordeciꝫ eſſet annoꝝ francis regnare ce- 1230
pit: ⁊ regnauit annis. 41. Hic cum chriſtiane religionis ardentiſſimus emulator eſſet: qui nil cogitabat: ſapiebat vel loquebatur: aut operabatur niſi que dei ſunt. Ideo (ut vincentius gallus refert) .xx°. regni ſui anno copiſiſſimū exercitū ꝯgregauit: ⁊ vna cuꝫ Roberto ⁊ carolo frībus ſuis ꝯ ſaracenos nauigauit: ⁊ cū i ſyriā peruiniſſet: ſtatī dāniatā difficillio ꝑlio obtinuit: eaqꝫ capata ēt cū eiſdē ſaracenis uarijs ꝑlijs proſpe geſſit: tādē ⁊ ipſe ab eis ſupatus ⁊ captus dāniatā ꝓ eius redēptiōe reddi opus fuit: cū aūt liberatus fuiſſet: ēt ſepius ⁊ ſepe cum eiſdeꝫ proſpere dimicauit: morbo tandeꝫ in exercitu eius preualente ipſe vna cum Joanne filio ac Martino patriarcha: ac etiam nonnullis regni ſui proceribus interijt. Qui dū infirmitate grauatus lecto decumberet. Gratias deo agens pro ſe ⁊ pro exercitu ſuo orabat dicens. Fac nos queſumus domine deus proſpera mundi deſpicere: ⁊ nulla eius aduerſa formidare. Indeqꝫ eſto (inquit domine propitius plebi: ⁊ quam tibi facis eſſe deuotā benigno refoue miſeratus auxilio: poſtremo dum morti appropinquaret ſuſpiciens in celum dixit. Introibo in domum tuam: ⁊ adorabo ad templum ſanctum tuum: ⁊ confitebor nomini tuo. Quibus dictis beatuꝫ celo reddidit ſpiritum. Quem ⁊ poſtmodum Bonifacius octauus auditis eius frequentiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſores rettulit. Eo nāqꝫ mortuo Carolus eius frater Nihilominus contra Saracenos claſſem non modicam cum ſubſidiarijs legionibus in Aphricam perduxit. Sed cum vi peſtilentie cepta proſequi non poſſent quibuſdam conditionibus Saracenis impoſitis re infecta domum rediere.

Viri diſciplinis excellentes.

Antonius patria hiſpanus vlyxbona ciuitate oriundus ordiniſqꝫ minoꝝ frater: vir vtiqꝫ ſanctus ⁊ multis
virtutibus adornatus: hoc anno patauij infinitis clarus miraculis moritur: ⁊ a Gregorio predicto pontifi
ce eas ob res ſtatim in ſanctorum confeſſorum conſortiuꝫ refertur. Et cum inter religioſos non ſolum ſue
etatis: ſed priorū ſeculorum omnibus litteris ornatiſſimus haberetur: ſacrarum litterarūꝫ arca cognomi- 1231
nari meruit: Et cū tholoſe Bononieqꝫ ac patauij diu theologiam egregie docuiſſet. Sermones de huiuſmodi re non paucos edidiſſe refertur.

Accurſius natione Florentinus conſultiſſimus vir ſuperioris Azonis doctoris auditor hac tempeſtate: vt ipſemet in Autentica conteſtatur: floruit. Qui cum bonarum artium ſtudijs ornatus eſſet: ac etiam ſapientia reipublice gubernande plurimum inſignitus haberetur: Totuꝫ Juris Ciuilis corpus primus gloſis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus Brixianus clariſſimus Decretorum doctor ⁊ ipſe temporibus clarus exiſtens additiones ad Decreti gloſas eo ordine quo nunc habemus fecit. Et nonnullas diſputationes in Decretalium libris compoſuit: que rem ipſam mirifice aperiunt: ſicut ipſe in queſtionum ſuarum principio teſtatus eſt. Scripſitqꝫ preterea Epiſtolarum volumen ac Chronicarum de Italie vrbibus. Et quammaxime de Brixia ⁊ Bergomo.

Odofredus patria beneuentanus doctor celeberrimus Azoniſqꝫ auditor hac ipſa tempeſtate: cum vtri-

vſqꝫ iuris eruditiſſimus doctoꝛ eſſet: in eiſdem egregium ꝛ vtiliſſimuꝫ opus compoſuit.

¶ Ugo barchinonenſis oꝛdinis pꝛedicatoꝝ generalis magiſter: ꝛ ſãcte ſabine cardinalis pꝛeſbyter: vir morũ et doctrina ac vite ſanctitate conſpicuus per hoc ipſum tempus Greg. pon. in qnqꝫ decretaliũ libꝛis cõponenti ꝛ laboꝛanti auxilio plurimũ fuit: ꝛ eos in foꝛmã redegit: ac per ſe ĩ biblia gloſas pulchꝛas addidit ꝛ ſummã de caſibus perutilem confecit: ac alia quedam ſcripto mãdauit: Qui ꝛ ſi cardinalatus dignitate ſublimatum ſe cerneret nõ tñ ob ipſam dignitateꝫ a pꝛioꝛe religionis vita vnꝙ diſcedere voluit. Sed cum boni pꝛepoſiti obſeruantiſſimus foꝛet: etiam religionis oꝛdinatiões ꝛ conſtitutiones ſub regulari obſeruantia in oꝛdinem extantem redegit.

1233 ¶ Hannibal quidã romanus ſacerdos e gente hãnibala oꝛtus vir doctus ꝛ callidus atqꝫ hereticus hoc ãno rome ſua hereſi fretus tantas in populo Ro. ſeditiones ſuſcitauit q̃tas vnꝙ vllo tpe. hic callidiſſimus vir cum nonnullis ſacerdotibus male cum eo ſentientibus auctoꝛ fuit vt populus Ro. in eccleſiã dei ꝛ põtificẽ romanũ coniurarẽt. Sed diuinna vltio cito hoc mõ eum compeſcuit: quia ſtatiꝫ thyberis fluuiuſ ſupꝛa modum excreſcens multa romanis intulit dãna: ꝛ tãta mox peſtis ſubſecuta eſt: vt decimus quiſqꝫ vir ſupfuerit. Uerũ cũ pontifex poſt peſtẽ romam rediſſet: populo romano ignouit: ꝛ hãnibalẽ ipſum e ſenatoꝛio oꝛdine deiecit: cunctoſqꝫ de hereſi ſacerdotes ad ſanioꝛẽ partẽ venire curauit.

1234 ¶ Eçelinus ꝛ Albertus fratres de rumano marchie taruiſiane oppido ex alemania oꝛiundi viri potentiſſimi: atqꝫ apud Federicuꝫ ceſarem honoꝛati hoc anno cuꝫ pꝛimum ſupꝛa quadrageſimuꝫ vite ſue Ezelinus ageret annuꝫ acceptis a Federico ipſo ceſare copijs magnaꝫ in citrapadana lombardia: ꝛ romandiola cõparauit tyrannidem. Nam cum cararienſes nobiles ex baſſiano oppido: ꝛ eſtenſes marchiones ex agro patauino: ac monticellos: ꝛ ſancti bonifacij comites ex verona: ꝛ eius agro pellere ꝛ extinguere pꝛopoſuiſſet: pꝛimo in comitibus ſancti Bonifacij duxit: ꝛ eos fugatos veronam obtinuit: Qua capta celeri curſu ĩ patauinos mouit: ꝛ ſilicis arcem pugnaciſſimam occupauit: eaqꝫ obtenta etiam patauio per pꝛoditionem potitus eſt: ex qua ſtatim pꝛeſtantioꝛes expulit familias: Inter quas cum cararienſium familiam primariam haberet ſuſpectam multos ipſius nece: multoſqꝫ exilio damnauit atqꝫ eoꝛum paruulis teſticulos et oculos amputauit: ꝛ effodit: ꝛ vt terroꝛem omnibus incuteret etiam eoꝛum mulieribus nobiliſſimis mammas demutilauit: ac nullis innocentie locum reliquit: pꝛopter quod vꝛbe effugientes ſparſim per oꝛbem errauere. Quidam (vt aiunt) in bergomenſium alpibus diliteſcentes oppidulum: ſeu ruſculum Carariam extruxerunt. Quibus male geſtis etiam vicentiam pari terroꝛe ſuo adiecit imperio. Indeqꝫ cum cremonenſibus: Mantuanis: ac Ferrarienſibus federe inito pepercisset aduerſus Thiſonem Brixiane vꝛbis Dominum: ſeu Pꝛimarium pugnauit: ꝛ eo bꝛeui ſuperato ꝛ interfecto: etiam ipſius vꝛbem obtinuit. In qua ea crudelitate deſeuit: vt pꝛegnantes multas excindi: infantulos cõcremari: viciariqꝫ virgines omnes demũ pꝛo poſſe interfici iuſſerit. Eo quoqꝫ tumulto in ipſa vꝛbe effracta ſunt tẽpla ꝛ eoꝝ bona ꝛ donaria fuerũt direpta: verũ. 20. ſue tyrãnidis ãno cũ oẽm ferme venetiã ꝓuinciã crudelẽ ĩmodũ dilaceraſſet: ꝛ ẽt mediolanũ vꝛbẽ regiã ac potentiſſimã ſibi ſubicere tẽptaſſet. Oẽs vicine ciuitates ꝑꝑ ipſius ſeuitiã ꝛ crudelitatẽ cũ mediolanẽſibus fedus inijerunt. Quo audito Eçelinus cũ ingẽti exercitu Abduã fluuiũ repente traiecit ꝛ caſſianũ agrũ vaſtauit pꝛo quo martinus turrianus ꝛ ipſe in mediolano pꝛimarius furoꝛe accẽſuſ cum reliquis ſocijs ciuitatibus arma iungens in Eçelinũ duxit: ꝛ ipſuꝫ e finibus pꝛopellere annixus ẽ. Et cũ eo pluries dubio marte pugnaſſet: tandẽ eũ in turpiſſimã fugã ↄuertit: ꝛ vniuerſuꝫ eiuſ exercitũ diſſipauit ꝛ multiſ ipſius ſatellitibus ĩterfectiſ ẽt ipſũ eçelinũ turpiter vulnerauit. Quo vulnerato ſe apud ſoncinũ oppidũ deferri fecit: vbi deſperatione ductus aĩaduertẽs caſũ ſuũ vulnus ſuũ manibus diſcerpẽs vitã euomit miſerã. Ac ſic Anathemate ꝛ deſperatione dãnatus coꝛpus ſuum ibidẽ extra eccleſiam honeſto ſatis ſe pulchꝛo ſepultũ eſt: Ciſalpine aũt ciuitates oẽs ex peſſimi tirãni moꝛte et in libertatẽ erecte ſtatiꝫ aduerſus Albertũ eius frẽꝫ apud taruiſiũ dñantẽ exercitũ vnanimiter ducũt: ꝛ capta ciuitate illũ vna cũ vxoꝛe ꝛ ſex filijs ac duabus filiabus turpiter interfecerunt: Et filij pꝛimo a taruiſinis Ciuibus ante patrem trucidati vxoꝛ ꝛ filie concremate. Ipſe demũ funeſtiſſimus vir membꝛatim conciſus eſt. Ferunt autem hunc eçelinum ex materna linea ab Rabioſoꝛum Comitum Ethꝛuſca familia atqꝫ ex Eçelino patre tertio cui cognomentum fuit monacho oꝛiginem duxiſſe. Cuius etiam pater Eçelinus ſecundus fuit: quiqꝫ ꝛ ipſe patrem habuit Eçelinuꝫ de holandia theutonicoꝛum familia: qui ſub Othone tertio in Italia oꝛdines duxerat. Idem namqꝫ Eçelinus pꝛopter ſeuiſſimas crudelitates a ſe geſtas recte ſe Rabioſoꝛum ſtirpe natum fuiſſe conteſtatus eſt.

¶ Turrianoꝛuꝫ pꝛincipatus hic incipit.

1236 ¶ Joannes mediolanenſiuꝫ ciuis ex vetuſtiſſima nobiliqꝫ turrianoꝛum familia natus hoc anno tanꝙ pꝛimarius cum per annos multos ea in vꝛbe odia inteſtina aluiſſet Mediolani vrbis imperio potitus eſt: ꝛ regnauit annis quindeciꝫ. Qui ut dominio longius potiretur in dies pleroſqꝫ ex nobilioꝛibus: confictis criminibus accuſabat: atqꝫ ita alios iugulabat: alioſqꝫ ꝛ pꝛeſertiꝫ vicecomites vrbe pellebat: verum cum in Federici exercitu imperium duceret anno ſalutiſ noſtre: milleſimo ducenteſimo quinquageſimo pꝛimo: ceſarem ipſum in parmenſem vꝛbem ducere exercitum ſuaſit: quam cum biennio obſidens crudeliſſime laceraſſet: erumpentibus legato apoſtolico ꝛ Mattheo mediolanenſi: qui in ea pꝛeſidio erat: cum reliquis parmenſibus adeo ſtragem maximam Federico ꝛ eius exercitui intulerunt: ut Federico cum exercitu fugato iſtũ Joanneꝫ interfecerint: quo interfecto federico cuꝫ ſuis germanis fugientẽ vſqꝫ ad victoꝛiã nouã

ciuitatẽ a ſe nuper cõditã parmẽſes perſeq nõ deſtiterũt. Ingreſſiqꝫ nouã vrbeꝫ ⁊ crudeliſſima occidione de germãia edita: Ea cũ oĩbus opibus ⁊ qdem p̄cioſiſſimis legatus ⁊ Matheus potiti ſunt: in ip̄a nãqꝫ vrbe inter cetera coronã maximi p̄cij: ⁊ multa aurea vaſa parmenſes ſuſtulere. Federicus autem fugiens in agrum Cremonenſem ſe contulit: neqꝫ auſus eſt vrbem intrare: eo ꝙ ipſius ciuium magnus numerus apud victoriam interfectus fuerat.

Decretalium libri qnqꝫ ad ſimilitudinẽ qnqꝫ corporis ſenſuũ hoc anno a Gregorio põtifice magno Raymundo Barchinonenſe adiuuante poſt Innocentiũ tertium in ordinem redigunt: et in qnqꝫ partes diuiduntur. In quarũ prima de ſumma trinitate et fide catholica. Deqꝫ cõſtitutionibus. Deqꝫ reſcriptis: et d̄ iudicijs: eorũqꝫ officijs tractatur: In ſecũda vero de iudicijs ⁊ cooperantibus ad iudicia. In tertia autẽ de vita ⁊ boneſtate clericorum. In quarta quoqꝫ de ſponſalibus et matrimonijs. Demum in quinta d̄ criminibus et penis tractat eorũ. De qbus hi extãt v̄ſus. 1237

Prima pars officia: parat eccleſieqꝫ miniſtros
Altera dat teſtes: reliqua iudiciorum
De rebus tertia et vita presbyteroꝝ
Dat formam rite nubere quarta docet.
Vltima de vitijs ⁊ penis tractat eorum.

Guelphorum ⁊ Gibellinorum ortus.

Guelphoꝝ ⁊ gibellinorũ pernicioſiſſima ⁊ diabolica noĩa ad totius Italie interitum p hoc tẽpus ex duobus alemanis fratribus tumultuãtibus adinuicẽ Romão põtifice ⁊ Federico impatore ab ip̄o ceſare ⁊ pditiſſimo hoĩe Piſis hoc mõ inuẽta fuiſſe cõſtat. Cũ eni Federicus ceſar Gregoriũ põtificẽ hoſtili aĩo inſeq̄retur: ⁊ oẽs Italie ciuitates pp hoc in tumultu exiſterẽt: eaſqꝫ diuiſiſſet: ſcire volẽs Ceſar q ſecũ ⁊ q cũ põtifice ſentirẽt: nõ mõ ciuitates: verũ etiã ⁊ caſtella ac familias: ⁊ vt ita dixerim: filios cuꝫ patre: necnõ ⁊ fratrem cũ fratre tũ primũ in duas diuiſit ptes: Et hec qdem noĩa apud piſtorięſes p̄mũ audita ſunt. Cumqꝫ alteri factiõi quidã noĩe Guelph: alteri Gibel theutonici fratres fauerẽt: Guelph eni eccleſie fauebat: ⁊ Gibel impio: ab ip̄is duobus deinceps huius pniciei noĩa indita ſũt. Vñ Florẽtini põtifici ſfauẽtes nobiles ſuos gibellinis ptibus fauẽtes in exiliũ mittũt: Quo facto piſani qui impio fauebãt: ⁊ ipſi eueſtigio guelphos vrbe ſua ꝓpellũt: quarũ exẽplo multe ciuitates itidẽ fecere. Senẽſes aũt Florẽtinoꝝ odio: ⁊ Aretini peruſinorum ſimiliter p federa ſe ſubmiſerunt: Piſani vero imperatoris preſentia ⁊ beniuolentia tumidi: cum didiciſſent ab impatoris exercitu Mediolanũ ⁊ reliquas Ciſalpine ciuitates preter Bononiã ⁊ Parmaꝫ captas ⁊ vaſtatas fuiſſe: ac multos eoꝝ nobiliores in Siciliã exilio actos ſtatim centũ triremium claſſem aduerſus genuẽſes armauere: q̃ ab ip̄is genuẽſibus apud Corſicã fugata in portuꝫ ſe recepit. Veneti qui claſſem in auxiliũ genuenſium parauerant: Polamqꝫ piſanorũ ditionis vrbem muris in aliqua parte aperuerant. Cum autem apud Dirachiũ victoriam genuenſiuꝫ intellexiſſent: reuerſi polã igni ferroqꝫ vaſtãt Quanta nanqꝫ mala ⁊ dãna ac cedes hec peſſima noĩa toti Italie intulerint: ruine ciuitatum caſtrorũqꝫ necnõ ⁊ familiarum multarũ conſumptio vndiqꝫ indicant. Et vtinaꝫ ſaltim noſtris temporibus extincta fuiſſent: De huiuſmodi peſte Baldus iuriſconſultus tractatum edidit. 1238

Balduinus. 5. ex gallis cõſtantinopolitanus imperator hoc anno mortuis prius Petro Altiſiodorenſe: Theodoroqꝫ ac Joanne imperatoribus: ⁊ ip̄e conſtantinopolitanũ imperiũ ſuſcipiẽſ imperauit ãniſ. 20. 1240
Hic cũ biennio imperiũ tenuiſſet: egreqꝫ ſe ab hoſtibus tueret̃: erarij inopia compulſus Venetis ꝓpriuꝫ filiũ ob ea mutuo acceptũ pignore dedit: ⁊ lanceã ſpongiãqꝫ xp̄i eadẽ ſub cõditione tradidit: quas poſtea Ludouicus Francoꝝ rex: cũ ipſe Balduinus redimere non poſſet ab ip̄is Venetiſ permittente Balduino redemit: ⁊ in Frãciã perduxit: Verũ etiã ⁊ hic Balduinus plũbum ex ſacris edibus cõſtãtinopolitãiſ ablatũ eiſdẽ etiã vẽdidit: Defuncto aũt Grego. põti. cũ nulla ei eẽt ſpes recupãde hieroſolymitãe vrbis: cũ Toleſano comite in italiã ad Federicũ (q tũ parmã obſidebat) venit: ⁊ tantũ p̄cibus valuit: ꝙ impator cardiales captos dimiſerit. Deĩde cũ nil ꝓficeret Cõſtãtinopoli redijt: ⁊ tandeꝫ a paleologo greco pulſus fuit. Ac ſic in iſto latinoꝝ impij apd̄ grecos finis fuit: qd̄ per annos. 58. cõtinue poſſederunt.

Celeſtinus. 4. papa patria Mediolanenſis gente nobili Caſtelliona natus Gregorio põtifici hoc ãno ſuffectus ſedit tantũmodo diebus: 18. ⁊ poſt ſedes vacauit menſi. 21. cũ per capturam Pap̄. 188.
cardinalium electio dilata fuiſſet. Hic itaqꝫ vir vita ⁊ ſciẽtia ac prudentia inſignis plurimũ fuit: Cuius ſentẽtia hec fuit: Difficilius inquit in ſecũdis rebus ꝙ in aduerſis eſſe moderatum 1241
Hic tantũ eloquentia valuit vt Federicũ dimiſſa eccleſia contra mauros tranſfretare impulerit: ꝙuis in ſententia non manſerit: quia ſtatim in Italiam non ſine magno dedecore redijt. Dum eni Federicus cõtra Mauros acceſſiſſet: Celeſtinus vita deceſſit: ⁊ ſic ille incepta dimiſit. 6440

Sarmate q ⁊ Tartari populi hoc anno ex profundo paludis Meotidos ingenti multitudine fines ſuos egreſſi agmine bipartito Europam primo: deinde Aſiam peruadentes omnia cedibus ⁊ rapinis repleuerunt: Sed qui Aſiam petiere georgiani ſuperiorem Armeniam peruagati Iconium vſqꝫ Turcorum regiam peruenere: Alia vero manus Batone duce Poloniam ⁊ Vngariam populati in germanos defluxere: ⁊ multis cladibus eas prouincias affecer̃: Hos dixit Plinius in ſexto naturalis hiſtorie fuiſſe Medorum ſobolem. Et hi populi: vt idem Plinius li. 4. ait ex profundo paludis Meotidos incipiẽtes regionẽ verſus Boream itinere dierum. 15. incolebant exilem tamen ac tenuem: Sed felicibus ac infelicibus arboribus refertiſſimam: Florius tamen in. 3. lib. ſuo dicit nihil preter niues ⁊ raras ſiluas eos habere quibus eſt tanta barbaries ꝙ pacem non intelligant. 1242

Pap.189. Innocētius. 4. papa Symbaldus antea vocatus gēte fiſchea natus comitū lauanie patria genuē
ſis tandē cardinalibus a Federico detentis in libertatē redactis Anagnie pōtifex creatuſ ſedit an
1244 nis. xi. mēſibuſ. 5. ꝛ diebus ſex: vir qdē doctiſſimus ꝛ animi virtute preſtātiſſimus: Cuiuſ electio 6443
nem eamobrē Federico ingratā fuiſſe tradunt: qpuis amiciſſimus ante electionem fuiſſꝫ: cōgra
tulantibus reſpondit: Bonū ē cardinalē aicū in acerrimū hoſtē Ro. pōtificē permutaſſe: Hic itaqꝫ pōtifi
catu inito: Balduino grecoꝝ imperatore interueniēte de ineūda pace cū eodem Federico mentionē fecit
Sed cū didiciſſet ſibi ab eodē Federico inſidias paratas eē ſubito genuā cum triremibus duabus ꝛ. 20. a
cōciuibus ſuis miſſis ꝓfectuſ ē vbi magno oium applauſu ſuſceptus inde i Frāciā nauigauit. Exceptuſqꝫ
ſumma cū veneratōe Lugdunū petijt: ibiqꝫ cōciliū celebrauit āno. ſ. 1249. In quo oiūꝫ cōſenſu Federicū
iperio ꝛ regio titulo p̄uauit: ꝓpter quod Federicus ira percitus: edes villaſqꝫ cognatoꝝ Innocentij diri
puit ꝛ euertit. Inde maiori rabie ſuccēſus ad arma cōuerſus: ꝛ Picenū Umbriamqꝫ ac ceteras ꝓuīcias
eccleſie ſubditas a pōtifice diſceder̄ fecit: ac Bononiā ſtudio p̄uauit: qđ Paduā trāſtulit. Cūqꝫ tādē Fe
dericus vita functus eēt: ꝛ ob eius mortem bella in italia plurimū extincta fuiſſent: Hedimūdum Cātua
rienſem epiſcopū ꝛ petrū patria veronēſem ordis p̄dicatoꝝ nuꝑ ab hereticis interfectū ibidē in ſcōꝝ nu
mero redegit: idem fecit de ſancto Straſlao Carconēſi epō ab iniquo p̄ncipe perempto: q in vita ꝛ i mor
te miraculis claruit: cuius decretum fuit: vt octaua natiuitatis virginis Marie ſingulis ānis perpetuo ce
lebraretur. Cardialiū ſedes iā p̄dē vacua viris optimis repleuit: qbus ꝛ mādauit cum in publicuꝫ eqtarēt
rubeo Galero vterent̄: quod nunc vſqꝫ ſeruatum eſt. Deniqꝫ cum Romam veniſſet: inde a proceribus re
gni Sicilie vocatus Neapolim petijt: vbi benigniſſime exceptus aliq̄diu ibidē imoratus eſt. Et dūꝫ ſpe
raret toto regno breui potiturus illic obijt: atqꝫ ibidē in baſilica beati Laurētij ſepultus ē: hic itaqꝫ doctiſ
ſimus vir inter cetera ſue doctrine monumēta Apparatū ſuper decretalibus edidit celeberrimuꝫ. Aliū
itē Apparatū compoſuit: quē Autenticas vocauit. Inſuꝑ de iuriſdictione imperij ꝛ auctoritate pontificis
cōtra petrum vineā ſcripſit: quem librū Apologeticū noiauit: Sororibus quoqꝫ ſancte Clare regulā com
poſuit pulchram: quā eiuſdem ordinis vltramōtane Sorores cōiter ſeruant: Ordinē autem noſtrū eremi
tarum diui Auguſtini ꝛ reliquos mēdicātiū ordines plurimū dilexit: ꝛ eos quidem apoſtoliciſ fauoribuſ
p̄uilegijs ac miris beneficijs quoad vixit proſequi nō deſtitit: vt ex eoꝝ indultis optime patet.

¶ Imperatoris abrogatio.

1246 ¶ Federicus ceſar hoc āno apud Lugdunū gallie ſynodo ab Innocētio pōtifice hita ꝓpter cōtūaciā ꝛ pō
tificū ꝑſecutionē oium cōſenſu impio ꝛ regnis Sicilie ꝛ apulie p̄uat̄: poſt cuius depoſitionē vacauit impe
rium ānis. 18. Alemāi eni p̄ncipes Federico depoito Altigrauū Turingie p̄ncipē mox Romanoꝝ Ger
manorūqꝫ regē deſignarūt: Quē Cōradus adoleſcēs Alemāie Rex a Federico genitore pridē inſtitutus
regni poſſeſſiōe armis ꝓhibebat: quē tamen multi cruce ſignati iuuare curabāt: Cui breui mortuo Guliel
mus ſuffectus eſt: videlicet Olandie comes: Sed ꝛ hic dū contra Friſones impudentius pugnaret occi
ſus eſt: Quamobrem decē ꝛ octo annis vacauit imperium.

¶ Marinus Maurocenus. 6. ꝛ. 40. Venetoruꝫ dux Iacobo teupulo duci hoc anno ſuffectus ducauit an
1247 nis. 5. ꝛ mēſi. 7. Vir certe gloria diuitijſqꝫ ac oi generoſitate ſplēdidus atqꝫ ornatus: necnō iuſticie amator
ꝛ cultor: ac doctoꝝ viroꝝ emulator: Qui ꝛ cū doctiſſimus ꝛ eloquētiſſimus hītus eſſet: doctrinā cum pru
dentia ꝛ religiōe coniūgere volebat: Cuius qdē acta ai magnitudo p̄ ſe tulit: Adeo eni integer erat vt ſem
per in partiēdis reipu. dignitatibus ꝛ honoribus q̄tū licuit oibus cōis eē voluit: Eius autē rogatu Inno
centius primicerio ſancti Marci cōceſſit pōtificalibus vti poſſe inſignibus ꝑꝑ cuius excellētiā primuſ du
cum poſt mortē cū ducalibus inſignibus in porticu ſancti Marci ſepeliri meruit.

¶ Hēricus Riuola nobilis ꝛ p̄marius bergomēſiū ciuis ſcē Ro. eccleſie emulator ꝛ fidelis hoc āno a Fede
rico ceſare cū vniuerſa generis ſui familia ꝑ factionē vrbe ꝓpellit̄: ꝛ bōa ſua oia cōfiſcant̄: q ad pōtificē cō
q̄ſturus accedēs ingēti beniuolētia exceptus ē: Hoiſqꝫ p̄ſtātia atqꝫ v̄tute a pōtifice ꝯgnita multiſ muneri
bus ab ip̄o donatus ēt Mātuane vrbis eccleſie noie p̄fectus ꝛ p̄tor deſignatur: ſuſceptoqꝫ vrbis regimi
ne: cū in rebus bellicis ēt exercitatiſſimus eēt: vt cognouit Eçelinū p̄dictū tyrānū guelphos Brixia expu
liſſe: ꝛ agrū mātuanū crebris excurſiōibus ꝛ direptōibus plurimū deuaſtare: vrbēqꝫ mātuanā arctiſſima
obſidiōe obſidere velle. Cōgregato ciuiū ſuoꝝ exercitu nō puo ꝯ ip̄m Eçelinū apd Hoſtiliā oppidū agri
veronēſis occurrit: ꝛ ꝯgreſſu i illū facto ip̄m cū exercitu ſuo fudit: ꝛ multis ex ip̄ius exercitibus ceſis ma
ximā de hoſte reportauit victoriā: Mātuāqꝫ reuerſus: quoad vixit vrbē in pace conſeruauit.

¶ Raynerius Zenus ſeptimus ꝛ quadrageſimus Venetorum Dux: Marino duci hoc anno ſurrogatus
1250 ducauit annis decem ꝛ ſex. Hic primus ducali Bireto Frixium aureum honeſtandi magiſtratus cauſa
addidit: Vrbemqꝫ Venetam pluribus edificijs: alijſqꝫ ornamentis exornauit: ꝛ inter cetera pontem
in Riuoaltoqꝫ ſtruxit: ꝛ plateam optime ſtrauit: Eo nanqꝫ regnante cruentiſſima bella inter Venetos
ꝛ Genuenſes oriri cepta ſunt: pro quibus Genuenſes Piſanis iuncti armata claſſe Venetias vſqꝫ pro
perarunt: ꝛ Venetorum naues atqꝫ littora depredantes: vrbem etiam obſidione arctiſſima cinxerunt:
Quamobrem Raynerius neceſſitate compulſus: cum quanta potuit manu Vrbe exijt: ꝛ Genuenſes
Duce Henrico de Malea in nauali prelio adoriri voluit: A quibus tandem ſuperatus ꝛ captus:
pauciſſimi ex ſuis ſaluari potuerunt. Raynerius autem captiuus Genuam perductus in carcere cōiectuſ

eſt. Ea enim clade Venetorum reſpn. admodum labefactari cepit: Quia Genuenſes predicto Henrico duce ſtatim Cretam inſulam invaſerunt ꝛ venetis ſuſtulerunt. Indeq3 greci Euboiam: ideſt Nigropontum ꝛ Conſtantinopolim ac alia queq3 que in grecia Veneti poſſidebāt ſimiliter ſuſtulerunt: Raynerius autem tandem a ſenatu multa pecunia redemptus: cum Venetias rediſſet paulopoſt moritur: ꝛ apud pdicatores ſepulchro marmoreo ſepelitur.

¶ Petrus patria Veronēſis egregius ordinis fratrum predicatorū declamator ꝛ catholice fidei acerrimus defenſor: hoc anno pridie calē. Maij ob ipſius catholice fidei defenſionē: dū a lacu Lario ſiue Cumano 1252
cū ſocio Mediolanū rediret apud Barlaſinā oppidū ab Arrianis hereticis interceptus martyrij coronā adeptus eſt: ob cuius ſanctitatem ꝛ frequentia miracula ipſum Innocentius pontifex ſequēti anno in ſanctorum martyrum numero aggregauit.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Jacobus Balduini clariſſimus legū interpres dn̄i Odofredi auditor his tp̄ibus ip̄o dn̄o Odofredo teſtante floruit ꝛ multo i p̄cio fuit: q inter cetera mēoratu digna ſup toto codice celeberrimū opus cōfecit.

¶ Bernardus cōpoſtellanus ſacerdos eruditiſſimus ꝛ iuris vtriuſq3 doctor: Innocētij q3 pōtificis familiaris ꝛ capellanus hoc ip̄o tēpore ip̄ius Innocētij exēplo ꝛ diligētia excitatus librum in primo decretaliu3 mentione dignum edidit: quem ꝛ apparatum vocauit: alia etiam quedam compoſuit.

¶ Vincētius gallus patria Burgūdus hiſtoricus ꝛ theologus ordinis predicatoꝝ frater per hoc ip̄m tp̄s claruit: ꝛ innūerabiles hiſtorias tā morales q̄ hiſtoricas multis ſub voluminibus compḣēdit atq3 alia multa edidit: ꝛ q̄maxie de laudibus diue ac glorioſe virgis marie tractatū celeberrimū compoſuit.

¶ Martinus Scotus Ciſterciēſis ordis (vt aiunt) frater magne doctrine ꝛ ſingularis vite Vir p hec tempora Rome in precio fuit: ꝛ hiſtoriam breuem compoſuit: quam Martinianā appellauit: Hanc tamē laudem predicatores cuidam ordinis ſui Martino epiſcopo tradunt.

¶ Alexander de villa dei ordinis minorum ꝛ ſacrarum litterarum profeſſor per id tempus etiam in Grammatica librum vulgatiſſimū compoſuit: quem doctrinale dei nominari ꝛ appellari voluit.

¶ Alexāder de Alis pariſienſiū irrefragabilis ꝛ p̄cipuus doctor: ꝛ ip̄e hec tēpora clariſſima reddidit: Qui in vltio vite ſue exitu ob eximiā dei ſapientiā ac p̄cipuā eius deuotionē Minoꝝ ordinis habitū ſuſcipere voluit: q cū eēt accuratiſſime doctus ex mandato Innocētij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimam ꝛ celeberrimā compoſuit: quam ꝛ in partes quattuor diuiſit. Inſuper ꝛ vniuerſum ferme vetus ꝛ nouum teſtamentum poſtillauit: propter quod fons vite appellari promeruit.

¶ Guido Bonatus aſtrologus p idē tp̄s in ſyderalibus diſciplinis vniuerſo occidēti notiſſimus ꝛ celeberrimus fuit: Cui adeo ea in facultate aperta fuerunt oīa vt nil apud eā illi incognitū fuerit.

¶ Cōradus Federici ex Jola filia Joānis hieroſolymitani regis vxore filius: quē pater (vt diximus) rerū oium heredē reliquerat: hoc anno e germania profectus nullo deterritus paterne priuatiōis exemplo Re 1253
gnum Sicilie violenter ingredit: ꝛ Neapolim accedēs cum ciues tanq̄ excōmunicato deditionē facer recuſarent: vrbē per obſidionē famēq3 potitus menia ip̄ius multis in locis aperuit: Ciueſq3 p̄ſertim p̄mariōs male tractauit: eo tamen morte ſublatus ꝛ veneno vti creditur extinctus: Manfredo fratre procurante regnum in manu eius reliquit. Hic quippe indignatione commotus Capue vrbis muros euertit: ꝛ Aquinum nobile oppidum incendit.

¶ Anciani q populo florētinoꝝ ius dicerēt hoc codē anno mortuo Federico Ceſare creātur ꝛ in loco publico collocant. Ip̄i eni Florētini Federico eoꝝ inimiciſſimo qui plurimu3 eos vexauerat defuncto in libertatem ſeſe vendicantes: ꝛ Guelphos ab ip̄o Ceſare eiectos in patriam reducentes rempublica3 reformarunt: vnde ꝛ duodecim ancianos creauere qui gibellinis reſiſterent ꝛ ius populo dicerent.

¶ Manfredus Federici imp̄atoris ex cōcubina filius: Cōrado fratre defuncto Sicilie regnū hoc āno obtinet: ꝛ .i3. annis regnat. Hic q̄uis ab Alexādro pōtifice admōitus ne qcq̄ cōtra eccleſie ditionem eo in re 1254
gno molirer monitis pōtificis obtēperare recuſauit aſſerēs ſe demortui fratris legitimū fore herede3: Et cum ab eodem Alexandro excōicatus fuiſſet: ac contra eum paratiſſimū exercitū miſiſſet: ip̄e accerſitis multis ſarracenis ip̄ius pōtificis copias fuſas partim occidit ꝛ partim cepit: ꝛ infinitiſſima ſpolia exportauit. Et cū ex hoc ꝛ cede ſuoꝝ pcerum multas pecunias cumulaſſet: multos ex Aphrica Sarracenos conducens: ac etiam Florentie ꝛ aliarum Lumbardie vrbium extores ad ſe euocans maximum congregauit exercitum: Quo fretus auxilio: iterato Alexandrum papam obſiſtentē cum ignominia reppulit: Ea victoria elatus Manfredus Neapolitanos acrius vexare cepit: ac in Ethruria partium factiones excitauit: ꝛ cum Senenſibus conuentione facta Florentinos pontificis partes defendentes iuxta fluuiu3 Arabie ita contriuit: vt Gibellinis vrbem relinquere ſint coacti: quos cum poſtea Gibellini e medio tollere oio ſtatuiſſent: ea re Jordanis copiaꝝ Māfredi prefectus prohibuit: Sed tantummodo facultatem reſpirādi eis conceſſit: Quamobrem Vrbanus quartus ſtatim in Francia3 miſit ꝛ Carolū ſancti Ludouici regis fratrem e gallia i italiā ad ſe cōuocauit: ꝛ eo regni Sicilie citra ꝛ vltra fretū rege dclarato 9 Māfredū obiecit. Carolus itaq3 alpibus ſupatis in ciſalpinā ethruriāq3 deſcēdēs oēs guelphos ſecū Romā perduxit: quibus comitatus tandē Beneuētū puēit: ibiq3 fcā cu3 Manfredo pugnandi copia multis vtrinq3 interfectis Māfredum deniq3 Carolus interfecit: ꝛ ſic Carolus regnu3 in pace obtinuit. Ex iſto Manfredo rege

crediderim ego Manfredorum familiam deſcendiſſe.
¶ Groſſoni ſiue gorſoni arabica gens hoc āno Soldano Babilone impellēte diuerſis in locis acti tādē Hie
roſolymā veniūt: ⁊ in templarios hoſpitalarioſqꝫ cōgreſſi multā ſtragem ab eis acceperūt: ⁊ male mulcta
tos ab eiſdē repreſſi fuerunt: Verū cum Hieroſolyma muris careret: ex inſperato redeūtes occupata vr
be m'tā ō xp̄iāis occidionē fecerūt: ad ſepulchrū quoqꝫ dn̄i accedētes quouis turpitudīs gn̄e fedauerūt.
Pag .190. Lexāder. 4. papa natiōe Cāpanus patria anagninuſ Innocētio hoc āno ſurrogatus ſedit an
nis. 6. mēſi. 6. magni certe aī ⁊ conſilij vir q Māfredū Sicilie regeꝫ ⁊ Eçelinum de Romano
1255 atqꝫ alios tyrānos perſeq vbiqꝫ nō timuit: Sed ⁊ inter Genuēſes ⁊ Venetos lites cōponere
nō deſtitit: Hic beatam Clarā de Aſiſio diui Franciſci condiſcipulam in ſanctas retulit: ⁊ li 6454
bellos quoſdam cōtra mendicātiū paupertatē editos adoleuit: inſuper ⁊ paupibus preſertim
religioſis de chriſtiana religiōe benemeritis beneficus ⁊ liberalis fuit: Et propterea ex viſiōe
qua beatū Auguſtinū vidit: vnionē fratrū eremitaꝝ diui ipſius patris Auguſtini a predeceſſore ſuo inco
hatū ip̄e perfecit: Ordinēqꝫ ipſum relicta eremo vrbes petere ⁊ incolere coegit: vt ⁊ ip̄i doctrīe verbo pa
riter ⁊ exemplo: necnō ⁊ cōfeſſiōis audiēde auctus: ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructū afferre poſſent. In eodē qp
pe ſtatu ordinē ip̄m confirmauit: qbus etiā vna cū ordinibus predicatorū ⁊ minorū multa priuilegia: extē
ſioneſqꝫ ac indulgētias contulit: quos certe mira beniuolentia: ſummaqꝫ deuotiōe ſemper proſeq non de
ſtitit: ⁊ earundē religionū viris admodū doctis fauit: ⁊ ad cardinalatus epiſcopatuſqꝫ dignitates multos
prouexit: ſicut in ānalibus noſtris repitur: Hic tādē cū Viterbium conceſſiſſet: pacē inter Genuenſes ve
netoſqꝫ cōpoſituruſ cū ea in re diu vexaretur: tedio aī: vt fertur mortuus ē: ⁊ ibidē in eccleſia ſancti Laurē
tij honorifice ſepelitur: Quo mortuo ſedes vacauit menſi. 4. ⁊ dies. 3. Hic cuꝫ doctus egregie eē nonnul
las decretales epiſtolas compoſuit: atqꝫ alia aliqua que ingenium eius oſtendūt compilauit.
1256 ¶ Imperij electores hoc āno de impatore deligēdo cōtendētes bifarie diuiduntur. In qua qdē diuiſiōe du
os imperatores. ſ. Joannē Caſtelle regē ⁊ Rodulphū Cornubie Comarchū Anglorū regis fratreꝫ ele
gerunt: Sed neuter cōfirmatus interregnum adhuc in aliquos annos prorogatur.

¶ Genuenſium ⁊ Venetorum diſcordie principium.

1258 ¶ Diſcordie ⁊ lites permaxime inter genuēſes ⁊ venetos ex quodā Aſie monaſterio hoc anno initiuꝫ ſum
pſere: q̄ adeo peſtifera cōtagione cōualuere: vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimuꝫ fuerit pernicioſa: inde ⁊
vniuerſe xp̄iane religioni in laqueū magnū malūqꝫ diabolū prouenerit: Nā cum genuēſes Venetiqꝫ ac
piſani per annos quattuor ⁊ ſexaginta Ptolomaidē ⁊ Tyrum vrbes ditiſſimas poſſediſſent: ibiqꝫ omneſ
orientis ⁊ occidētis cōtractarēt mercaturas: Ibi tres populi cōi decreto inter ſe in ptolomaida areas vicoſ
pretoria ⁊ cetera queqꝫ tēplis exceptis diuiſerunt: ne ſi qcq̄ iurgij inter eos oriri poſſet: hoc vero anno ex
modica re maxima inter ipſos orta ē contētio: ⁊ hoc ꝑpter mōaſteriū ſancti Sabbe abbatis: q̄ vtraqꝫ ps
ſibi vendicare querebat. Sed genuēſes qdem beniuolentia vrbis prefecti freti excluſis venetis mōaſteri
um capiētes: ⁊ in arcē munientes ſibi retinuerūt: Que res duos populos prepotētes ⁊ beniuolos aliena
uit. Erat tūc Philippus gallus in vrbe prefectus: q nec eos componere curauit: ſed Venetos populari
ter ptolomaida abire p̄cepit. Veneti aūt Tyrū ſe conferētes piſanoſ ad ſe tractoſ ſpreto federe cōtra genu
enſes irritarūt: ⁊ cum Manfredo Sicilie rege aduerſus Genuenſes fedus inierūt: Quibus preſidijs
freti Veneti cōtra Genuēſes arma ſumpſerūt: ⁊ maximā coꝝ claſſem in ptolomaide portu incēderūt: ac
eodē impetu mōaſteriū incenderūt ⁊ euerterūt: Qua calamitate genuēſes irritati magis q̄ perterriti com
parata denuo claſſe apud Tyrum venetis occurrūt: vbi auctis vtrinqꝫ copijs Tyrum cōem belli ſedeſ de
lecta fuit. Veneti autē iunctis ſibi piſanis eo loci genuēſes ingēti clade ſuparunt: ⁊ captis coꝝ qnqꝫ ⁊ vigi
ti nauibus atqꝫ ſubmerſis Tyrū ⁊ ptolomaidā redeuntes omnia genuēſiū edificia dirurūt: Indeqꝫ genuē
ſium ciuibus eiectis coꝝ bona diripiūt: Quā ſane cladē q̄ moleſte Alexāder ſummus pōtifex: q̄qꝫ mole
ſte genuēſes pertulerūt: exitus acta probāt. Stati enim genuēſes cū paleologo greco federe inito Cōſtan
tinopolim ⁊ Cretam ⁊ alia queqꝫ grecie loca venetis abſtulere: atqꝫ alia ꝑpemodū mala infinita eiſdeꝫ in
tulere: adeo vt etiam portū venetorum occupantes eorum ducem Raynerium enū cum innūerabilibuſ ve
netis captiuauerint ⁊ genuam captiuos perduxerint: de quibus malis paſſim infra dicetur.

¶ Paleologorum imperij principium.

¶ Michael paleologus grecus Theodori Vatari grecorum: vt appellabant imperatores affinitate cōiun
1260 ctos hoc anno pulſis e grecia gallis ac Venetis: duobuſqꝫ Theodori filijs paruulis: quos idem Theo
dorus ex teſtamento eidem commendatos reliquerat interfectis imperium ſumens imperauit anniſ qua
dragintaquinqꝫ. Hic itaqꝫ paleologus ingentis ſpiritus vir Theodoro Vatari mortuo apō Andrinopo
lim duobus ſuperſtitis filijs puerulis relictis imperiū ⁊ regnum tutorio nomine gubernandum ſuſcepit:
⁊ multa magiſtratu ſuſcepto in latinoſ aggreſſus eſt: Et primo omniuꝫ Gulielmo Francigine Achiani ⁊
⁊ proximas Grecie regiones obtinenti prelio congreſſus eum ſuperauit captiuumqꝫ Andrinopolim per
duxit: ⁊ verſam in pontum regionem vt reciperet exercitum miſit. Balduinus vero imperator Conſtanti
nopolitanus copias quas habuit nauibus imponens ſtatim ad ipſius ore pontice defenſionem miſit: In
terim greci q erāt Cōſtantinopoli odiētes latios vt coꝝ mos ſemper fuit eos inde eijcē ↄſtituē ⁊ ↄiuratōe
inita paleologū admonuer vt ciuitatā recipe ſe prepararet: ⁊ nocte vrbis porta a cōiuratis refracta concubia

paleologum admiſerunt. Balduinus vero ⁊ Pantelion Juſtinianus patriarcha repente ſuppellectile rapta cū ſuis omnibus ad Euripū ꝓfugerūt. Paleologus igitur vrbe potitus ad impiū aſpirās impietatꝭ ⁊ ſceleris ſui fundamēta iacere ſtuduit: qꝛ pueros Theodori fidei ſue cōmiſſos īterficere curauit: Jmpiūqꝫ interfectis pueris aſſumpſit: Et ita latiorum imperij finis fuit: quod per ānos octo ⁊.50. apud eos durauit: Veneti autē nihilominus paleologū bello agitare perſeuerabāt: qui certe vi ⁊ armis tyrānidē detrubaſſent niſi illū genuēſes ſummis conatibus adiuuaſſent. Exinde greci paleologi cētū ⁊.94. ānis imperauerunt vſqꝫ ad annū dñi.1454. Quo q̄dē anno ip̄a huius ſceleſtiſſimi ⁊ perfidi hoīs cognatio tātū impiūꝫ tantāqꝫ dignitatē ſuis ꝑditiſſimis moribus ī turcorū manibus ꝓlabi permiſerunt: qꝛ Mahumetus othomanus Turcorum p̄nceps ab Coſtantino tunc imꝑatore vrbe ſublata cum cum vniuerſis eius ſatrapis captum decapitare fecit. Michael itaqꝫ capta vrbe beneficij genuenſiū nō īmemor q̄ ei ea ī re auxilio plurimo fuerant theſaurum permaximum eis contulit: ⁊ Perā vrbem ꝓpinquam conceſſit.

Martinus turrianus natiōe mediolanenſis frater illius Joānis quē in parmēſi bello interfectū fuiſſe diximus hoc ip̄o anno apud Mediolanū ſeditiōe facta viceconitibus ⁊ vauaſſoribus inde expulſis vrbis ſe tyrānū effecit ⁊ duobus tātūmodo ānis regnauit: Hic tyrānide inita cū intellexiſſꝫ Eçelinū de Rumano pollicitatiōibus capitaneorum ⁊ vauaſſoꝝ vrbē occupare velle: ⁊ cū q̄nqꝫ milibus equitū ea d̄ cā ad Caſſiani pontē perueniſſe: Jp̄e cōgregato exercitu ſuo ſtati via indirecta Sōcinū petijt: Jbiqꝫ ab Açōe eſtēſi ⁊ Boſſo donarenſi ac Ubertino palauicino auxilio poſtulatis Eçelinū inter Caſſianū ⁊ vicūmercatuꝫ interclūſit: ⁊ cōgreſſu fcō demū ip̄m Eçelinū vulneratū iā octogenariū cū oī ſuo exercitu cepit: ⁊ Soncinū vſqꝫ perduxit: vbi paulopoſt deficiens ip̄e Martinuꝫ cū reliq̄s ciuitatibus ab ip̄o Eçelino oppreſſis libertate conſecutus eſt.

Mirabilis populoꝝ ꝑegrinatio hoc āno vbiqꝫ fuit q̄ a puſinis incipiens nō ſolū Jtalie populos: ſed etiā exteros ita cōmonuit: vt longis agminibus crucē cū laudibus proſequētes ad cōuicinaſ ciuitates miſericordiam ⁊ pacem conclamantes ſupplices cōmearent.

Viri doctrinis excellentes.

Henricus cardialis hoſtiēſis cognomēto ēt hoſtienſis vir hūani diniqꝫ iuris ꝑitiſſimus hoc tp̄e caſobres apud Alexā. pōti. maxio hētur ī p̄cio: q̄ ab ip̄o pōti. ꝓmōtus ſup toto decretaliū titulo lecturas putileſ cōpoſuit: Sꝫ ⁊ ſūma admiratiōe dignā ī vtroqꝫ iure cōſcripſit: quā galli vltramōtani ꝯpēdioſam vocāt.

Odofredus alter a ſuperiore celeberrimus legum doctor his temporibus floruit: ⁊ ea in diſciplina nonnulla compoſuit: ⁊ ꝓmaxie ſuper Codice Digeſtoqꝫ toto lecturas accuratiſſimas.

Aymonē anglicū ordis minoꝝ gnālē miſtrū theologū ſciētiſſimū cū ſupradictis floruiſſe cōſtat: qui iter cetera ingenij ſui monumenta Breuiariū Alexādri propter iuſſuꝫ correxit ⁊ rubricauit.

Gualterius luculentiſſimus ordinis minorum doctor ⁊ pictauienſis epiſcopus hac etiaꝫ tempeſtate ⁊ doctrina ⁊ vite ſanctitate inſignis plurimū fuit: qui ſuper ſñias Petri Lombardi opus nō vulgare fecit: Sꝫ ⁊ Quodlibeta ac tractatus in ſacris litteris compoſuit: Ac etiam Alexandri pape iuſſu ſermones perutiles ad ſtatus edidit quos idē pontifex perlectos cōmendauit ⁊ approbauit.

Ubertinus palauicinus comes vir vtiqꝫ domi nobiliſſimus natione parmenſis hoc anno ſupſtite adhuc Eçelino de Rumano tyranno eius in oībus bellis ſocio: Cremone ⁊ Placentie auxilio Gibellinoruꝫ dominium obtinet: Quibus obtentis ⁊ preſidio firmatis magno ſue factiōis exercitu congregato vna cum ip̄ſo Eçelino in legatum apoſtolicum mouens apud Gambaram Brixiani agri oppidum maximam de 1261 guelphis edidit occidionē: inter quos ipſum legatū ⁊ vrbis ep̄m ſecum capiēs abduxit: Sed poſtmodū interueniēte Boſſo donario Cremonenſi ciue legatus cum epiſcopo liber factus cum ipſo Ubertino fedus inijt: ⁊ accitis ſecum Turrianis Mediolanenſibus: ⁊ Henrico Riuola Bergomenſi Mantue prefecto Ubertinum iſtuꝫ ab Eçelino ſeiungere tentauit: quod ⁊ fecit. Uerumtamen Ubertinus hic prudens ⁊ bonus admodum exiſtens: lꝫ gibellinam factionem vbiqꝫ extolleret: contrariamqꝫ aliquando deprimeret: Tandem approbante vtraqꝫ factione propter eius iuſticiam Brixiana vrbe potitus eſt: Propoſuerat quoqꝫ ⁊ Mutinam ⁊ Regiū ⁊ Bergomū ſuo adijcere imperio: ⁊ quidem feciſſꝫ niſi Ferrariēſium ⁊ Bononienſium guelphorum conſilium obſtitiſſet. Fuerat enim hic Ubertinus magni animi ⁊ conſilij vir: Cuius facinora preclara ſtrēnue geſta ſcripta leguntur: eamqꝫ ob rem cū omnes ferme Ciſalpine Gallie ciuitates in ſuam plexiſſet ſententiam: Carolo Franco in Siciliaꝫ proficiſcenti cum manu valida reſtitit Regnauitqꝫ hic ipſe Ubertinus his in vrbibus annis ferme ſex.

Chium Egei maris inſula: hoc anno ruente iam paleologorum imperio in Genuēſium manus hoc modo peruenit. Ueneti enim Michaelem paleologum impugnantes: ⁊ ingenti potentia cōprimentes: cum eum deijcere iam cepiſſet: ad Genuenſes venetis inimicos refugit: Qui in auxilium eius venientes venetos facillime repreſſerūt: Quamobrem obſidione ſoluta paleologus pro beneficio Chium eis conceſſit: Quam quidem Jnſulam nunc vſqꝫ non ſine magno diſcrimine contra Turcorum imperium defenſarūt licet a quibuſdam annis citra Mahumeto Turcorum principi ipſam tributariam effecerint. Olim enim hec inſula magnam claſſem habuit: ⁊ imperij maris per dies multos ſibi dignitateꝫ vendicauit: Jndeqꝫ illius caſus ſemper varij fuere. Jn ea quippe Jnſula maſtix naſcitur: Que quidem res Genuenſibus: cum alibi non naſcatur magnum affert emolumentum. Jn ea eſt Aruiſij promontorium a quo: teſte Pli-

nio libro.14.natura.hiſto.optima deducebantur vina que Aruiſia dicebātur. De quo Virgilius in daph.
Vina nouum fundam calatis aruiſia nectar.

Pap̄.191. Vrbanus.4.papa natiōe gallus ex Trecacēſi vrbe natus Alexādro pōtifici ſuffectus ſedit an-
nis.3.mēſe.1.⁊ diebus.4. Hic ⁊ſi humili loco natus p̄ſtāti tamen ⁊ elegāti lingua fuit: q aliquā-
1262 do laceſſitus ꝙ vili p̄re ortus eēt: Reſpōdit nobilē virū nō naſci: ſed fieri v̄tutis ⁊ nobilitatis ē:
Hic pontificatu ſuſcepto e gallijs ſtatī milites cōuocauit: quos Mafredo eccleſie ditionē vexā
ti obiiceret: Cuius poſtea īſtitutū fuit ſolennitatē corp̄is xp̄i cū ꝓceſſionibuſ ⁊ octauis a cūctis 6461
fidelibus celebrari: pro q̄bus indulgentias maxias cōceſſit. Eiuſqꝫ officiū ex veteris teſtamen
ti figura p diuū Thomā agnatē cēſuit eē fiendum. Multas.n.hic pōtifex aī moleſtias ob p̄ncipuꝫ tyrāni
des ⁊ ꝑtialitateꝫ factōes ꝑtulit: quarū tedio Peruſij vitā cū merore exalauit: Cuius q̄dē corpus ibidē in di
ui Laurētij fano ſepultū fuit: Ob cuius mortē ceſſauit ep̄atus menſibus quinqꝫ. Hic ordines mendican-
tium fauoribus ⁊ priuilegijs multum iuuit.

¶ Philippus Martini turriani mediolanēſis filius hoc āno patre defuncto in tyrānideꝫ mediolanenſium
1263 eidē ſuccedēs regnauit annis.3. Vir q̄dē aīo illiberali ⁊ ruſtico: q magr̄atu ſumpto ſtatī in cremonēſes ex-
ercitum duxit. Conoqꝫ coꝝ oppido capto: diripiēdū militibus ſuis cōceſſit. Indeqꝫ pace interueniente:
Vrbano pōtifice cū cremonēſibus fcā Bergomū ī ſuā redegit poteſtatē atqꝫ Nouariā vrbē expulſa Tor
niellorū familia ſuo iuri ꝯq̄ſiuit: Tādē moriēs Neapoleonē filiū ſucceſſorē reliq̄t: q ⁊ regnuꝫ ꝑdidit.

¶ Cometes hoc anno inſigni magnitudine ſupra.3.men.apparuit: quo p̄us apparente Vrbanus pōtifex
1264 infirmari cepit: ſed eadem ipſa nocte qua Vrbanus obijt ⁊ extinctus eſt.

¶ Albertus magnus natōe ſueuus Rathiponēſis ep̄s: ⁊ ordis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor his tp̄ibus pariſius clariſ
ſimus ⁊ oībus p̄ferēdus fuit: Hō ſane īfinite doctrie: ⁊ tante q̄dē ꝙ nemo ei anteponēdus ſit: ſed nec q̄deꝫ
equerādus: Quāobrē ⁊ magni cognomētū adeptus ē: q cū multoſ ānos Colonie ⁊ pariſius publice theo
logiā ⁊ philoſophiā docuiſſet: ⁊ infinitos ꝓpemodū congſiſſet diſcipulos: tādē octogeſimū agens annuꝫ
anno ſalutis noſtre.1280. Colonie morit̄: Qui cū eruditiſſimus ⁊ multarū ſniarum eminētiſſimus eſſet:
oīa fere Ariſtote. op̄a optime cōmentare voluit: ac ſuper q̄ttuor ſniarum libros accuratiſſime ſcripſit: ma
gnam etiā Biblie partē expoſuit: atqꝫ euangelia ⁊ Pauli epiſtolas egregie declarauit: Sūmaꝫ quoqꝫ theo
logie inchoauit: ſed non perfecit. De paruis etiā animalibus ibrū perpulchrū compoſuit: edidit: ⁊ coeuiſ
ſuis librū in quo res naturales q̄ntum fieri poteſt theologie ſimiles eſſe oſtendit.

Pap̄.192. Clemēs.4.papa natiōe Narbonēſis Guido fulcadij antea vocatus Vrbāo ſurrogatus ſedit an-
nis.3.menſi.9.⁊ diebus.21. Hic p̄mo iuriſcōſultus exſtēs totius gallie ſine cōtētiōe p̄marius fuit
vxorēqꝫ habuit a qua etiā liberos ſuſcepit: Qua defūcta p̄mo podiēſis: deinde Narbonēſiſ ep̄s
1265 ꝓmotus: poſtmodū cardinalis factus deniqꝫ pp doctrinā ⁊ ſāctitatē peruſij abſens pōtifex dele- 6464
ctus fuit. Hic cū ꝓphetie ſp̄ū plenus eēt multa p̄dixit anteꝙ̄ fieret: Cuius op̄a ⁊ induſtria pax inter Hē-
ricū Anglie regē: ⁊ Symonē Mōtiſfortis comitē: ac iter Florētinos ⁊ Senēſes ceteroſqꝫ Italie populoſ
ꝯfecta ē: quos ēt quoad vixit ſua auctoritate in ꝓpoito cōtinuit: atqꝫ Edingē polonie duciſſā viduaꝫ mira
culis clarā ī ſcās rettulit. Reliquum v̄o vite ſue tp̄s ī ieiunijs: vigilijs: orōnibus: alijſqꝫ op̄ibus bōis cōtri
uit: q̄bus p̄ſidijs pōtificatū optīe admīſtrauit. Mor ēs deniqꝫ magno de ſe apō oēs relicto deſiderio Vi
terbij ſepelit̄: q° mortuo cū dignū cardīales eidē n̄ īuēirēt maxia ꝯtētō exorta ē: pp qd̄ vacauit ſedeſ.an.2.

¶ Bōdegar egypti ſoldanuſ hoc āno egyptioꝝ regnū ſuſcipiēſ regnauit ānis.12.q regno ſuſcepto ſtatī xp̄ia
nos Syriā ihitātes ꝯbellauit. ideqꝫ hoſtili aīo ī Armeniā ꝓfectus: etiā ibidē xp̄ianos ꝑſeq nō deſtitit: poſt
modū Antiochiā hitatoribus vacuā veniēs vniuerſaꝫ ferme deleuit. Septē poſtea annis decurſis iterato
ipaꝫ Antiochiā inaſit: ⁊ cruētiſſima ſtrage ipaꝫ affecit: vn̄ ⁊ vniūēſū ſuū exercitū p̄da honuſtū cū 200.ca
ptiuorū milibus ī egyptū reduxit: Deniqꝫ ꝯ aſſyrios pugnaturus vadēs ab eiſdē ſupatus grauiſſime vul
neratur: ⁊ Damaſcū relatus meſtā effudit aīam.

¶ Capreolum agri Brixiēſis Caſtellū.

¶ Capreolum primariū agri Brixienſis caſtellū nobiliſſimū frrquentatuꝫ
hoc anno a Carolo Sicilie rege adiuuātibus Brixianis guelphis ab vber
1266 tino palauicino Brixia pulſis capitur: ⁊ inde habitatoribus pulſis: corū-
qꝫ bonis in predam datis funditus euertitur: Quod quidem caſtellū quā
te tū dignitatis ⁊ fortitudinis tunc fuerit: ex eius ruinis apparentibuſ oſtē
ditur. Carolus enim: ſicut premiſſimus ex Gallia contra Manfredum re
gem a pontifice vocatus: cum in Ciſalpinam deſcendiſſet Vbertinus pa
lauicinus tum Brixie ⁊ a liarū ciuitatum dominus a Manfredo rogatus
Carolo venienti reſiſtere ⁊ itinera precludere ſtatuit. Sed Carolus ma-
gno ſatis ⁊ potenti Guelphorum exercitu congregato contra Vberti-
num apud ipſum Capreolum venit: ⁊ eius agrum vbi primo ſtatiua po-
ſuerat longe lateque populatus ē: Deinde facta vtrinqꝫ pugnandi copia
poſt multorum cedes Carolus cum ſuis ſuperior factus: Vbertinum
ipſum reppulit: ⁊ tandem Caſtrum capiens: omnino diruit ⁊ euertit: ⁊
eius bona in direptionē dedit. Ex hac nanqꝫ iactura illi regiōi Francie curte nomē inditū fuiſſe exiſtimo.

Complanato autem Capꝛeolo itidē in Monteclaro eiuſdem agri Carolus fecit.

¶ Carolus itaqꝫ Ludouici Frācoꝝ regis frater: hoc anno Māfredo Sicilie rege interfecto a Clemēte papa Sicilie rex declaratus regnauit annis. 17. Hic igitur a Clemēte pōtifice: vt dictū ē cōtra Mā fredū ex gallia accitus ſtatī alpibus ſupatis ī Ciſalpinā deſcēdit: ⁊ ibidē Palauicino ſupato Capꝛeolo ac Monteclaro agri Bꝛixiēſis oppidis dirutis p Flaminiā cū inūerabilibus factiōis guelphe militibus tranſiēs: Romā peruēit: Indeqꝫ Beneuētū pꝛofectus cū Manfredo cōgredit: eoqꝫ cū vniuerſo eius exercitu ſuperato ⁊ capto iterfecit: quo ſublato ſtatī Beneuētū dedentibus ſe vltro ciuibus cepit: Atqꝫ ita paulopoſt Sicilie ⁊ Apulie regna ī ſuā poteſtatē redegit. Cōpoſitiſqꝫ ī apulia ⁊ Sicilia rebus: eueſtigio Viterbiū cū vniuerſo exercitu ad pontificē venit: vbi audiēs Conradinū adoleſcētē Conradi ſueui nepotē in Italia a Gibellinis cōtra guelphos fuiſſe vocatū: ī Ethruriā gibellinos domiturus ilico venit. Sed cū multa ibidem moliturus videret a ſuis ꝓpere in regnū cōtra Cōradinū vocatūs eo acceſſit: Ibidēqꝫ magna ō hoſtibus ſtrage edita Cōradinū ipm cepit: ⁊ capitali ſnia puniuit: ⁊ rurſuꝫ vniuerſuꝫ regnū ſine cōtrouerſia recepit: atqꝫ ita denuo Ro. veniēs in lateranēſi baſilica Rex Sicilie ⁊ Hieruſalē hac cōditiōe declarat: vt ſingulis ānis pheudi noīe quadragitamilia aureoꝝ nūmū eccleſie Romāe perſolueret: quo ī regnū ꝯfirmato pacē cū piſanis ſtatī iniȷt: ⁊ cū eis in Aphricā in Ludouici regis germani ſubſidiū traiecit: Ibiqꝫ Ludouico fratre ex peſte moꝛtuo inuēto: cū Tunici rege pacē hac lege cōpoſuit: vt ꝑpetuo annis ſingulis ſibi ſucceſſoꝛibuſqꝫ ſuis tributū aliqͦd pēderet: ac ita in regnū rediȷt: Verū cū in regno reuerſus veniſſet: Siciliā ab eo defeciſſe inuēit: ⁊ Petro aragonēſi ſe ſubdidiſſe reperiȷt: Sed cū petrus regnū debellaret: a pōtifice Ro. grauiſſimis cēſuris dānatus fuit. Galli tñ ſui eo in reguo mulierū pudiciciā laſciue nimium ac petulāter pertētantes viros in idignationē cōcitauerūt: adeo vt pene oīuꝫ oppidoꝝ ac vrbiū populi cōiurauerūt: vt ꝙ pꝛimū die cōſtituta aduesperaſcēte cāpanis ſignificari cepiſſet cōfodere ſingulos gallos intra menia reptos: quod quoquo mō factitatū fuerit: nō minus crudeliter ꝙ cōſtāter geſtuꝫ ē: Sicqꝫ dñio publice gallis abrogato: petrus ipe in regnū a Siculis accerſitus ē: q audētius ea rōne id regnuꝫ Petrus accepit: ꝙ illud Cōſtātie vxoꝛi hereditario patris Māfredi iure diceret ſibi deberi. Deniqꝫ ⁊ ipe Carolus ſine liberis moꝛit: ⁊ Neapoli ſepelit: Huic iō hieroſolymoꝝ regnū declaratuꝫ fuit: qa Maria antiochie ꝑncipis filia: cui id regnū ōbebat: qͦ Hugo eius nepoſ occupauerat illō Carolo huic regi dōnouerat.

¶ Laurētius teppulus quadrageſimuſoctauus Venetoꝝ dux Iacobi pꝛedicti ducis filius hoc āno ī Raynerȷ ducis demoꝛtui oīuꝫ cōſenſu loco ſurrogatus ducauit annis ſeptē mēſi. 2. ⁊ diebus. 5. Magne certe hūanitatis: modeſtie iuſtitieqꝫ vir: ſed ⁊ pacis amatoꝛ ⁊ conſeruatoꝛ habitus fuit: ac etiā in pꝛoximos ⁊ maxime pauperes comis ⁊ bñficus: cuius virtutibus allecti Cervie ciues venetis ſeſe vltro ſubdidere: Huius enim opera Senatus venetus: pꝛocurante etiaꝫ Philippo Francoꝝ rege: miſſis Cremonā legat pacem cū genuenſibus ad quinquenniū cōpoſuit. Nā antea inter ſe multis cladibuſ (vt pꝛemiſſuꝫ eſt) diu hi duo populi decertauerāt: Deniqꝫ hic clementiſſimus pꝛinceps moꝛiens in paterno ſepulchꝛo apud fratres pꝛedicatoꝛes ſepelitur. 1267

¶ Tayonus qdā frater (oꝛdis cuius ſilet) ex Bocatioꝝ nobili familia natus magni aī ⁊ foꝛtitudis vir: hoc anno cū factiōis guelphe ī lōbardia caput cēſeret: compato ſibi ſatis magno ⁊ hōeſto factiōis ſue exercitu: adiuuātibus etiaꝫ guelphis cremonēſibus in Bꝛixianos duxit: vbi ⁊ poſt multos gibellinoꝛū cōflictuſ tandē ſuperioꝛ factus Bꝛixiā intrauit: ⁊ inde pulſis palauiſini ꝑſidȷs Bꝛixia potit. Factus vrbis dñs cū ibidē cremonēſes ſocios haberet ſuſpectos: paulopoſt ēt eos vrbe depulit ⁊ vrbē itegrā ſolus poſſedit: cremonēſes aūt indignabundi recedētes eueſtigio cū placētinis laudēſibuſqꝫ in ipius fratris bꝛixianoꝛūqꝫ ꝑniciem fedus inierūt: ⁊ ſequēti āno Ianuario. ſ. mēſe: ipſi cremonēſes cū ſocȷs ciuitatibus venientes tumultuarie oīa Bꝛixianoꝛū caſtella in Olȷ flumis ripis conſtituta: vꝫ Canedū: Senigam: pōtenicum: Urceas: Barchū ⁊ reliqua crebꝛis incurſionibus vexauerūt: ac cedibus ⁊ incēdȷs crudelē in modū deſtruxerunt: Quamobcauſam Bꝛixiani maximū damnuꝫ pertulerunt: Verūtamen frater ipſe Tayonus regnauit ea in vrbe annis tribus.

¶ Coꝛradinus Conradi Sueui imperatoꝛis ex filio nepos hoc anno a Gibellinis cōtra Guelphos in Italiam vocatus cū maximo alemanoꝛum ſuoꝝ exercitu Veronam pꝛimo deinde Papiaꝫ venit: Indeqꝫ per Carratēſium oppida ad Genuenſiū mare tranſiȷt: ac inde piſana claſſe in agrū lucenſem perductus: magnam ibidem vaſtitatē fecit: Ibi quoqꝫ maioꝛe ex Lombardia ⁊ Romandiola gibellinoꝛū exercitu comparato: adiuuāte etiā Guidone Ferētano comite q ad eū magnas copias adduxerat ſtatiꝫ mareſcalcum Caroli regis apud Aretiū ꝑlio ſupatū interfecit: quo moꝛtuo Romā cōceſſit: Erat tum pōtifex Viterbȷ q cū tranſeuntē adoleſcentē videret pꝛophetica voce dixit ipam tanꝙ agnū ad cedē pduci: qͦ ⁊ factuꝫ eſt. Cūqꝫ Ro. appꝛopinquaret ſeu appꝛopinquaſſet: Henricū Senatoꝛē regis Caſtelle fratrē ad pontē Miluium cū populo Ro. obuiā hūit: ⁊ ab eodē tanꝙ impatoꝛ receptus in capitoliū pduxit: Dimiſſoqꝫ Rome Guidone ferētano cū Hērico: ⁊ cū oī exercitu in regē ꝓperauit: ac cū Carolo cāpeſtri loco pugnauit: multiſqꝫ vtrinqꝫ ceſis tandem Coꝛradini exercitus funditur. Henricus autem Senatoꝛ cum cedem maximam de Alemanis videret Romanis deducētibus ad tuta loca cōfugiens euaſit. Coꝛradinus vero ⁊ auſterie dux ſeruoꝛū habitu fugiētes ad Auſcurā peruenerūt: vbi poſt octauū diē cogniti captiqꝫ ⁊ ad Carolū perducti ab eodē ſecuri pcuſſi vitā finiere. Carolus aūt victoria potituſ regnū omne recuperauit. 1268

Sarraceni hoc ip̄o anno ex Aphrica ſoluentes vtraſq̃ hiſpanias opprimunt: Sed Chriſtiani cruce ſignati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Conū nūc frequētatū Cremonēſe oppidū agro Bergomēſi ꝓpinquū: cū ſupioribus diebus Bergomēſibus admodum fuiſſet infenſum hoc anno ab eiſdem Bergomenſibus cum maxima Cremonenſium cede ⁊ dāno capitur: ⁊ direptis oppidanorum bonis funditus complanatur.

Viri diſciplinis excellentes.

Bonauētura de regio balneo ordinis miorū gnālis miſter ⁊ theologus eminētiſſimus ac Albanēſis cardinalis ep̄s his tp̄ibus p̄ter ſcitatē maximā etiā ingenij gr̄a ⁊ auctoritate maxia p̄ditus: clariſſimus i toto orbe hitus ē: q p̄ ceteris doctoribus luculētiſſime ⁊ copioſe tū ſup q̄ttuor Sniarū libros ſcripſit: Poſtillaſq̃ ſup Lucā ⁊ Apollogiarū librū ſcripſit. Inde de contēplatiōe librū vnū. De ſex alis Seraphin li. i. ac regulā nouicior li. i. Diui quoq̃ Frāciſci hiſtoriā maiorē ⁊ minorē cōpilauit. Atq̃ ordinis cōſtitutiōes lib. vnū. Eaſq̃ obres ⁊ propter eius frequentia miracula: cū etiā cor ipſius incinerato corpore incorruptum inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex anno domini. 1482. in ſcōrū pontificū nūero merito aſcripſit.

Joannes de Rupella eiuſdem ordinis profeſſor ⁊ doctor ⁊ inter doctores ſui temporis celebris tempeſtate hac floruit: ⁊ ſuper quattuor ſentētiarum libros accurate ⁊ docte ſcripſit.

Robertus de Ruſia ip̄ius quoq̃ ordis mioꝝ ꝓfeſſor ⁊ theologus ꝑ hoc ip̄m tp̄s in p̄cio exn̄s ⁊ ip̄e grauiter ⁊ docte ſup ſnias ſcripſit: ſed ⁊ ſui ordis declaratā fratri Symōi generali trāſmiſit regulā.

Thomas ēt Aqnas Alberti magni diſcipulus ⁊ ordis p̄dicatoꝝ angelicus ⁊ p̄cipuus doctor: ac ſue etatis pacutus vir hiſdē tp̄ibus apud Pariſios p̄mū in doctria locū obtinet: Hūc ſciſſimū ⁊ ſciētiſſimū virū ex inſigni comitū familia apud Apuliā originē duxiſſe tradūt: q ⁊ in ip̄is infantie rudimentis dei gr̄a p̄ditus ordinē diui Dominici ingreſſus religioſiſſimā ⁊ ꝑfectiſſimā vitā vſq̃ in finē exegit: vbi ēt p̄ter doctrinam maximā miraculoꝝ gloria noiatiſſimus euaſit: Tādē Romā vocatus ꝓperās cū apud Caſſinū mōtem fuiſſꝫ īfirmitate correptus āno dn̄i. 1275. ſanctiſſime migrauit ad dn̄m: Quē poſtmoduꝫ Joānes. 22. pōti. propter crebra miracula ſanctorū confeſſorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit: Qui cum eſſꝫ accuratiſſime doctus hos infraſcriptos libros ⁊ tractatus poſt ſe reliquit. Et primo.

Cōtra grecoꝝ erroreſ ad vrba. 4.	li. i. q icipit libel.	De fato	trac. i. Queritur de
Declarationē articuloꝝ ꝯ eoſdē	li. i. Btuſ petruſ	De indiuinatiōis principio	tractatū. i. Qm̄ due:
De p̄cept(⁊ lege amoris	li. i. Tria ſt hoi	De eſſe ⁊ eſſentia	trac. i. Quoniā puus
De eccleſie ſacramentis	li. i. Poſtulauit	De principijs nature	trac. i. Quoniā q̄dā
Expoſitio ſymboli. ſ. credo	li. i. p̄ncipiū qd̄	De natura materie	trac. i. Quoniā d̄ p̄n
Reſponſio d̄. 12. articulis	trac. i. p̄o ꝯſide.	De elementoꝝ mixtione	trac. i. Dubiū apud
Reſponſio de. 41. articuliſ	tra. 2. Re. i xp̄o	De occultis nature operibus	tra. i. Qm̄ i qbuſdaꝫ
Reſponſio de. 63. articulis	trac. i. lect(lr̄is	De motu cordis	trac. i. Qm̄ oē quod:
Reſponſio de. 6. articulis alijs	trac. i. Cariſſio	De inſtantibus	trac. i. Qm̄ omnem.
De verbo incarnato	trac. i. ad itelle.	De quattuor oppoſitionibus	trac. i. Qm̄ quattuor
De verbo item	trac. i. videāus	De demonſtratione	trac. i. Ad habendaꝫ
De natura verbi ⁊ intellectus	tra. i. Qm̄ d̄ nā	De fallacijs	trac. i. Qm̄ logyca
De angelis	trac. i. qa ſacriſ	De ꝓpoſitionibuſ modalibuſ	trac. i. Quia ꝓpoſitō
De vnitate intellectus	trac. i. Sic̄ oēs	De natura accidentis	trac. i. Qm̄ oiſ ꝯgni°
De perfectione xp̄iane religionis	tra. i. xp̄iāe reli	De natura generis	trac. i. Qm̄ ois crea.
De vite ſp̄ūalis perfectione	trac. i. qm̄ q̄dā.	De potentijs anime	trac. i. Ut adiutoriū:
Pro impugnātes religionem	tra. i. Ecce iimi	De tempore	tra. i. Sicut vult phi.
De regimine principum	tra. i. Cogitāti	De formarum pluralitate	trac. i. Qm̄ ſanctū ē.
De regimine iudeorum	tra. i. excellētie	De natura ſylogiſmorum	trac. i. Qm̄ eſt ſcire
De forma abſolutionis	trac. i. libel. ple.	Summa logyce	trac. i. Quoniam
Expoſitio decretalis Firmiter	tra. i. Saluator	De inuentione remedij	trac. i. Qm̄ p̄ncipiuꝫ
Expoſitio decretalis Dānamus	trac. i. Expoita	De natura luminis	trac. i. Conſiderādū
De ſortibus	trac. i. Poſtula.	De natura loci	trac. i. Ad ſciendum
De aſtrorum iudicijs	tra. i. qa petiſti	Primā ptē ſecūde totiuſ theologie ꝯtinētē q̄oeſ. 120.	
De eternitate mundi	tra. i. ſuppoſito	Secūdā partem ſecūde habentem queſtiones. 189.	

Tertiam partem ſecūde cōtinētēꝫ queſtiōes. 90.
Primū ſcriptū ſniaꝝ hn̄s diſtinctōes. 98. ⁊ q̄o. 84.
Secūdum ſniarum habenſ diſtinctiones. 94.
Tertium ſententiarum habens diſtinctiones. 40.
Quartum ſententiarum habens diſtinctiones. 50.
Summa contra gentiles librorum quattuor
De potentia dei librū vnū habens q̄ones decem.
Q̄ones de v̄tutibus in cōi: ⁊ de vnione dei queſtio
Q̄ones de anima quarum articuli ſunt. xx.

Queſtiones ſpiritualibus creaturis: quodlibeta. 2.
Uolumen opuſculorum habēs libros q̄nq̄gītaduos
Aureum opus ſuper quattuor euangelia.
Sup ep̄l'as pauli: Sup Iſaiā ⁊ Hieremiā ⁊ Job.
Sup cātica cāt coꝝ: Sup Dionyſiū: Sup Boetiuꝫ
Ac ſuper omnes Ariſtotelis ⁊ Porphyrij libros: ac etiam compendium theologie: Sermones preterea Dominicales ⁊ feſtiuos edidit: ac deniq̃ officium corporis Chriſti de mandato Urbani pape p̄dicti

Petrus de tarantaſia natione burgundus ordinis ſimiliter p̄dicatoꝝ theologus ꝛ ꝓfeſſor: ꝛ poſtea pon-
tifex maximus: vt infra dicetur: ꝛ ipſe his temporibus apud pariſios predicando: docendo: ꝛ ſcribendo
maximo in precio fuit. Qui cum doctiſſimus eēt in ſacris codicibus nonnulla vtiliter declarauit; ac ſuper
ſententiarum libros multa egregie compoſuit.

Petrus quoqꝫ hiſpanus medicus patria vlyxbonēſis poſtea tuſculanus epiſcopus ac demum maximus 1270
pontifex hac ipſa tempeſtate in precio exiſtens canones quoſdam ad medicinā pertinentes edidit: atqꝫ li-
brū: quem medici theſaurum pauperum vocant conſcripſit. Feruntur et eius problemata ad imitationeꝫ
Ariſtotilis edita.

Philippus ſancti Ludouici regis filius hoc āno patre germano in aphrica defunctis ibidem etiaꝫ exiſtēſ
regium munus ſuſcipiens regnauit annis. 15. vir certe vite ſanctimonia patri perſimilis qui apud aphricā
cū exercitu exiſtens ob nimiā militū ſuoꝝ ex peſte ſtragē: ac ēt pietate vitāde cōtagionis cā pmotus dimiſ
ſa aphrica in italiā adnauigauit: ꝛ viterbium vna cum carolo auunculo ſuo ſicilie rege ſtatiꝫ ad cardinales
in conclaui cōſtitutos ſe cōtulit: ꝛ eiſdem patribus ex more ſalutatis cremonam inde conceſſit: vbi aliq̄ptu
lum ſubſiſtens pacem inter genuenſes ꝛ venetos ad quinquēniuꝫ uſqꝫ cōpoſuit. Hic cum eſſet optimi viri
filius ad ipſius imitationeꝫ multa ꝛ laudabilia ꝓ fide xp̄i tū domi: tū foris exegit pietatis opera: ꝛ inter ce
tera memoratu digna beate marie magdalene corpus maſſilie iamdiu a btō Maximino ī villa ſui noīs cō
ditum ornatiore ſepulchro ꝛ maiore ſacello exornauit: eiuſqꝫ caput ſeorſum in theca argētea recludēs alia
quoqꝫ conſimilia: ꝛ multo maiora confecit opera.

6470 Gregorius decimus papa natione placentinus ex vicecomitum familia mediolano pulſa: theo- Papa. 193.
baldus antea vocatus hoc anno poſt longā ꝯtentionē pontifex creatus ſedit ānis quatuor mē. 1271
2. et diebus. x. vir certe omni vita clarus prudentia vꝫ reꝝ gerendaruꝫ: fortitudine animi: qua
oīa cōtinebat: humanitate clementia: ac in chriſti pauperes benignitate: quibus virtutibus or
natus preter cōſuetudinē laudēſis archidiaconus: ꝛ ī aſiā peregrinatiōis grā ꝓfectus viterbij
a cardinaliuꝫ collegio poſt longā contentionē pontifex creatus eſt: De quo qdā ſic dixit: Papatus munuſ
tulit archidiaconus vnus Hunc patrem primū fecit diſcordia fratruꝫ. Hic itaqꝫ pontificatu ſuſcepto vt ſā-
ctos decet pontifices pacis amator: et partialitatuꝫ oīo alienus ad cōponēdū pacē inter genuenſes et vene
tos magnis inter ſe cladibus diu affectos ſtatiꝫ animū adiecit: qua in re philippi p̄dicti frācoꝝ regis vſus
eſt prudentia: eaqꝫ confecta cum florentiam vna cum carolo ſicilie rege acceſſiſſet omne ius pugnandi flo-
rentinis interdixit: deinde ad lugdunū galliaꝝ vrbē pro celebrādo generali concilio ſe contulit. Ad quod
paleologus grecoꝝ impator profectus iam tertiadecima vice cū romana eccleſia vnionem fecit. Et quidaꝫ
tartari principes cum ſecuti ſacrum baptiſma acceperunt. Et rhodulphus comes in imperatorē ab electo
ribus delectus fuit. Hic inter cetera doctis viris plurimuꝫ fauit: quoꝝ nonnullos ad cardinalatuꝫ proue-
xit: ꝛ maxime bonauenturā ordinis minoꝝ generalem miniſtrum viꝝ doctuꝫ ꝛ ſanctitate inſignē: ꝛ otho-
nem vicecomiteꝫ affinē ſuuꝫ mediolanenſiuꝫ creauit archiep̄ꝫ. Abſolutoqꝫ concilio: ꝛ redeuntē pōtificem
Alphunſus caſtelle rex apud Bellocadoꝝ pontificē conuenit. Conqueſtus de impio rhodolpho tradito:
ſed a pontifice placatuſ iuſ oīe rhodolpho ceſſit. tranſiēs deniqꝫ iuxta florentie menia rogatus interdictū
tollere renuit. Accedenſqꝫ arretium ibidem diem obijt: cuius corpus floruiſſe miraculis cōpertuꝫ eſt. 1272

Jacobus contareno. 49. venetoꝝ dux in Laurētij tepulli loco oīum cōſenſu hoc ānno ſurrogatus duca-
uit annis. 8. ꝛ menſi. 5. vir quidē natura pacificus ꝛ quietus: cuius tempore Senatus venetus preter eius
voluntatē cū noua vectigalia in ſinu Adriatico exigere ſtatuiſſet cū Bononiēſibus qui tū toti preerant fla-
minie durū ſuſcepit bellū: cūqꝫ triennio ferme cū eiſdem bononiēſibus: varia decertaſſent fortuna. Demū
oēs feſſi pacē ea lege cōpoſuerūt: ut bononiēſes caſtello qd̄ in hoſtio padi ꝯſtruxerāt diruto cū eductione
quaꝝdam rerū ſibi reſeruata venetis ipſaꝫ cuſtodiā dimitterēt. Pace hoc mō ꝯfecta in futurū ad euitādas
aī perturbationes tandē magiſtratu hic princeps ſe abdicauit.

Synodus maxima hoc anno lugduni a Gregorio predicto pontifice indicitur: quo ꝛ paleologus grecoꝝ 1243
cum magno comitatu ꝑuenit: vbi cū multa ſapienter diſputata fuiſſent: Rhodulphus cornubie comes ꝯ
Joannē caſtelle regē Romanoꝝ imperator pronunciatus eſt: Et greci de proceſſione ſpiritus ſancti cum
Ro. eccleſia conuenerunt: in ea quoqꝫ Synodo pontifex Rhodulphū ceſarē ꝛ philippū francoꝝ regē im-
pulit vt ab integro contra mauros pro recuperāda hieroſolyma arma caperēt. Multaqꝫ ibidē decreta fue
runt ordinata ad electionē ſūmi ponti. ꝛ ad chriſtianā religionē ꝑtinentia. Quo in loco dn̄s Bonauentura
Cardinalis Albanenſis ꝛ ordinis minoꝝ generalis miniſter obdormiuit in dn̄o.

6472 Rhodolphus cornubie comarcus. 17. Germanoꝝ imperator: hoc anno oīum cōſenſu in lug
dunenſi Synodo Ceſar creatus: imperauit annis. 19. vir certe cui nil ad excellentiā laudis Rhodolphus
deeſſe prorſus videbat̄. Robuſtiſſimo quidē corpore ac pulcherrimo aſpectu fuit: ſed ꝛ con
ſilij magnitudineqꝫ animi ac egregia liberalitate extitit decoratus. Iſtis igitur ꝯditionibus
ab electoribus vnanimiter fuit electus: ut. ſ. ꝛ ſequenti anno corone accipiende cā Romā pe 1273
teret. Qui principibus obtemperans Romā ad pontificē cōceſſit: a quo licet nō coronā im-
perij tn̄ ius oē ſuſcepit in germaniā proficiſcens ꝯ ageſilaū bohemie regē ſtatiꝫ expeditionē ſūpſit: ꝛ pugna
cū eo ꝯt̄a ſupatū eū cepit ac veluti viliſſimū mancipiū in vilibus officijs diu ſibi ſeruire coegit: verum po-

ſtea eum in regno reſtituens eidem filiam ſuam vxorem dedit.

Innocentius qntus papa natione burgūdus petrus tarātaſius antea vocatus ex ꝑdicatoꝝ ordi-
ne inſignis theologus arretij pontifex hoc anno Greg. ſuffectus ſedit mē. v. ⁊ diebus. 2. Qui pō-
Pap.194 tificatu ſuſcepto ſtatim florētinos ab interdicto gregorij abſoluit: ꝙ tū ethruſci pōtificis iuſſu pa- 6474
1275 cem confeciſſent: traxiſſetqꝫ genueſſes et venetos diſſidētes et de uita et ſanguine decertātes in ſuā ſen-
tentiā niſi repentina morte preoccupatus fuiſſet. Erat enī preter doctrinā qua: vt diximus: plurimū vale
valebat vir optimus: de quo multa bona ſperabat̄: mortuus deniqꝫ rome ī lateranēſis baſilica ſepellit̄.

Papa.195 Adrianus quintus papa natione genuenſis innocētij qnti nepos othobonus antea vocatus ꝑ
dicto Innocentio ſuffectus ſedit diebus. 40. vir certe magni aī qui mox viterbium acceſſit: vt
Caroli potentiam qui tunc rome erat comminueret: quod certe feciſſet niſi mors obſtitiſſet: nā
⁊ eccleſie dictionem ab eodem carolo: alijſqꝫ tyrannis tutiorem reddidiſſet: ac gregorij conſtitu-
tionem de pontifice eligendo in meliorem redegiſſet formam. Obijt autem viterbij ⁊ in conuē-
tu fratrum minoꝝ ſepultus fuit: vacauitqꝫ ſedes poſt dies. xxviij.

Joannes. 21. papa natione portugallenſis petrus medicus antea vocatus poſt Hadrianum pontifi-
cē viterbij ex tuſculano epō pontifex creatus ſedit men. 8. Vir ⁊ ipſe admodū doctus: ſed ſine pru-
Papa.196 dentia verbis tantūmodo promptus: ſed in rebus agendis infractus ⁊ timidus: hac tamen cōmen-
datione dignus ꝙ inopes bn̄ficijs et pecunia ſemꝑ adiuuit. Hic michaelem paleologū admonuit:
niſi promiſſaꝫ ſeruaret vnionē Carolo regi imperiū daret. verū cū ſe victurū ſemꝑ ſperaret: ⁊ ſibi ipſi pol-
liceretur. idqꝫ oībus predicaret. Ecce ſubito viterbij dum in precioſo thalamo luderet domus cadens ipſe
inter ſaxa obrutus interijt: quo defuncto vacauit ſedes men. v.

¶ Vicecomites in regno reſtituūt̄.

¶ Otho vicecomes mediolanenſiū archiepūs: quē diximus a Greg. papa affine ſuo archiepiſcopatus digni-
tatem obtinuiſſe: vir quidē ī tpalibus magnus: in ſpiritualibus vero ineptus: hoc ipſo anno e mediolano
turrianis tyrānis pulſis mediolanenſe dominiū vi ⁊ armis in vicecomites ſuos iterū reduxit: ⁊ vtroqꝫ gla-
dio ſuſcepto regnauit annis. ix. mediolanenſis enim principatus poſt philippū turrianū in neapoleonem
eius filium venerat: q ſuſcepto principatu ſimultates multas cuꝫ othone iſto archiepō ⁊ Boſo de donaria
cremone dn̄o: alijſqꝫ vicecomitibus: capitaneiſqꝫ: ac vauaſoribus ſemꝑ geſſit. Quam obrē et Othonē ipꝫ
cum oībus amicis ſuis tandem mediolano eiecit. Otho aūt: vt erat aīo generoſo fauēte ioāne pōtifice ma-
ximo: alijſqꝫ ſocijs ciuitatibus arma cepit: Et contra ipſuꝫ Neapoleonem haud procul a mediolano in pu-
gna ꝓceſſit: quē ſupatū ⁊ captū tādē cū multa generis ſui familia: ⁊ pōtinū d amatis pretorē ſuū ipſe inter-
fecit: Quibus interfectis vrbē armata manu ingreſſus oēs neapoleonis amicos direptis eoꝝ bonis vrbe
fugauit. Atqꝫ ita denuo mediolanenſe regnū in vicecomitū familia hoc modo relatū eſt. Nā a gualuagno
vltimo pricipe. vſqꝫ ad id tp̄s vicecomites a mediolano ꝑ ānos cētū ⁊ decē exules ⁊ inglorij extitere. Quos
tū romanus imperator nō duces: ſed impij vicarios duntaxat dici ⁊ appellari voluit vſqꝫ ad galeatiuꝫ pri-
mū ducē. Otho itaqꝫ hic archiepūs a populo nobilitateqꝫ ſic vicarius approbatus magnificētius poſtea vi-
res ſuas extendere cepit: ac multas vrbes paſſim ſuo imperio ſubiecit.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Gulielmus placentinus ciuis ⁊ Medicus ſui tp̄is celeberrimus tēpeſtate hac verone vbi publico ſalario
legebat floruit: ⁊ ibidem librū de chyrogia edidit pulchrum: ac vniuerſam medicinā poſtea quattuor libris
accuratiſſime comprehendit.

¶ Gulielmus durādi ordis ꝑdicatoꝝ (ut aiunt) ꝓfeſſor cognomento ſpeculator prouincialis epūs Oſtienſis
diſcipulus ⁊ canonū preſtātiſſimus doctor: hoc tp̄e ſicut ipſemet ī ſuo ſpeculo ī titulo de feudis teſtatus eſt.
Sūmā perutilē cōpoſuit: quā ſpeculū appellauit a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris cognomētū accepit: aliud quoqꝫ
volumē quaſi diuinū edidit: qd Rationale diuinorum officioꝝ appellauit.

¶ Jacobus de Beluiſio peritiſſimus iuris vtriuſqꝫ doctor cū ſupradictis claruit. Et inter cetera ad nouella-
rum ⁊ autenticoꝝ libros multa eleganter ⁊ docte addidit: ſꝫ ⁊ ſuper pheudis optime ſcripſit atqꝫ multas
eius diſputationes ſcripto mandauit.

¶ Joānes gualenſis ordinis minoꝝ pariſiēſis doctor natione anglicus ꝑ hoc ipſuꝫ tēpus apud pariſios ob
eius diuinam doctrinam maximo in ꝑcio fuit ⁊ eā ob rem vite arbor nuncupatus eſt: q inter cetera ſummā
pergrandē quā vniuerſalē appellauit cū alijs. 18. tractatibus cōpoſuit: atqꝫ alias ⁊ quidē celebres additiōes
ſacris codicibus ⁊ quāmaxime in apocalipſi addidit.

¶ Joannes Guarra eiuſdem inſtituti ⁊ nationes theologus ⁊ Scoti preceptor: hec eadem tempora clariſ-
ſima reddidit: Qui ob ingenij magnitudinem ſuper quattuor Sententiarum libros ſcripſit: ac alios tra-
ctatus edidit.

¶ Gulielmum etiam dela mara ipſius ſacri ordinis virum in ſacris litteris eruditiſſimum his temporibus
aſcribunt qui ſuper ſententias pulchre compoſuit: ⁊ domini Bonauenture operibus aliquid addidit. At-
qꝫ contra beatum Thomam aquinatem nuperrime defunctuꝫ correctoriuꝫ confecit quibus in rebus ſe do-
ctiſſimum oſtendit.

¶ Rigaldus Remenſis archiepūs ipſius ēt ordinis profeſſus ⁊ moderator ꝑ hec ipſa tempora in ſacris litte-
ris multa luculenter edidit: pro quibus maximam apud oēs conſecutus eſt laudē.

Nicolaus eius noīs tertius papa natione Romanus ex illuſtri vrſinoꝝ familia natus gaietanus antea vocatus poſt Joānē pontificē tādē nō ſine magna patrū cōtētione pontifex creatus ſedit annis.3.ꝛ men.8.magni certe animi ꝛ conſilij vir:ſed ꝛ moꝝ ꝛ uite ſāctuiate integer:ac ama toꝛ ꝛ cultoꝛ viroꝝ doctoꝝ:quippe q in partiendis dignitatibus ꝛ honoꝛibus oibus cōis fuit.cu ius prudētia factum eſt ut flāminia tota cū bononia ꝛ rauene exarchatus que imperatoꝛibus iā diu ſuberant in eccleſie poteſtate redacte ſint. Sed et ſenatoꝛiū munus:qđ pꝛincipibus et regi- Papa.197

6416 bus eccleſia demādare cōſueuerat ipſe ſolus obiuit. Edificijs āt cōplurimis romā ipſe exornauit:ꝛ inter ce 1277
tera apud ſanctū petrū edes percōmodas ꝛ lepoꝛariū :quod viridariū vocāt muris altiſſimis cixit:in quo ꝛ ſepius venationi ſe occupabat. Baſilicas vero petri ꝛ pauli vetuſtate collabentes reſtituit:ꝛ quaſdā edeſ in laterano iā diu incohatas pfecit. Ferūt eū religionis obſeruātiſſimū fuiſſe: ꝛ diuina ſacrificia religioſiſſime ꝛ cū lacbꝛimis:vt bonū decet pontificē:perſepe ſacrificaſſe. Multaqꝫ ad cleri populiqꝫ chꝛiſtiani per tinentia ipſe conſtituit. Non caruit tñ in tantis laudibus repꝛehenſione:quia ſuos:vt fit:nimium amauit: ga Bartholdū nepotem ſuū romādiole comitē conſtituit:ꝛ aliū nepotē Latinū cardinalē in ethꝛuriā lega tum miſit:qui vbiqꝫ gibellinis reſtitutis floꝛentie ꝛ alibi ꝑ libito eccleſie magiſtratus impoſuit. Pꝛopoſue rat.n.hic pōtifex duos reges ex domo vrſina vnū in ethꝛuria:ꝛ alteꝝ in lōbardia creare. Sed dū hec perfi cere excogitaſſet in ſurino oppido exiſtens apoplexi coꝛceptus tertio pontificatus ſui anno interijt. Cuiuſ coꝛpus romā delatum in petri baſilica ſepellitur. Et poſt vacauit ſedes men.v.

Raymundus ex turriana nobili mediolanenſiū familia natus comēſis epiſcopus ꝛ aquiliēſis patriarcha 1279
hoc anno non modica factionis ſue apud modoetiā oppidū factione ſumpta contra vicecomites in medi olanenſi agro hoſtili exercitu ꝓſilijt vbi oia cedibus:rapiniſqꝫ:ac incendijs inuoluit. Quibus malis ꝑmo ti mediolanenſes duonarenſiū ꝛ palauicinoꝝ familiaꝝ auxilio freti e mediolano tumultuarie eruperunt: ꝛ ipſum Raymūdū epm cū oi exercitu ſuo apud goꝛgonzollaꝫ ꝛ vaprū cōuenerūt:vbi diu ꝛ acriter cū ma gna vtriuſqꝫ exercitus occidione pugnātes Raymūdi exercitū tribus eoꝝ milibus interfectis penitus la cerauerūt: In quo carponē turrianū viꝝ clariſſimū obtruncauerunt.

Joannes dādulo patritius venetus.50.venetoꝝ dux:hoc anno pꝛedeceſſoꝛe ſuo ſponte ſe abdicato:eiſdē ſurrogatus ducauit annis.9.ꝛ men.7. Hic ex Senatus decreto grauiſſimū bellū ꝯ genuēſes reaſumpſit: 1281
atqꝫ aduerſus Anconitanos pugnauit: eo ꝙ mercimonia in ſclauoniā contra coꝝ conuētiones vexerant: verū cum ēt vrbē oppugnare ſtatuiſſet ab eiſdē anconitanis cladē non modicā acceperunt. Tandē vero cō minante eo Nicolao pontifice maximo ab vrbis oppugnatione deſtiterunt:ꝛ vltro citroqꝫ multis illatiſ ac ceptiſqꝫ incomodis ipſo pontifice pꝛocurante: equis conditionibus inter vtroſqꝫ pax compoſita eſt. Poſt modum ab imperatoꝛe obtinuit:ut veneti ducatos ſignare poſſent: ꝙ hucuſqꝫ facere nequiuerant:tandeꝫ moꝛtuus apud fratres pꝛedicatoꝛes ſepellitur.

Sicilia inſula:hoc anno a Carolo pꝛedicto petro Arragonenſi defecit: vbi Apulie pꝛinceps Caroli ipſi us filius nauali pꝛelio ab aragonū filio cū multis captus in apuliā ducitur:ꝛ carceri mancipatur.hec.n.in ſula(ut iaꝫ dictū eſt)olim italie coniuncta erat:ſꝫ terremotu agente ea pars vndis intermedijs ſine reliquie fluctuantibus ab italia diuiſa fuit. Et pꝛopterea Virgilius in.3.Enei dixit. Hec loca iam quondā vaſta cō uulſa ruina: Tantū eniꝫ longiqua valet mutare vetuſtas Diſſiluiſſe ferunt cuꝫ pꝛotinus vtraqꝫ tellus vna foꝛet ꝛ cetera:que ſequuntur.

Hanibalū familia inter Ro.familias clariſſima ꝛ ſine contētione ꝑmaria:hoc eodē anno ſede romana ex Nicolai moꝛte vacante ipſius fautoꝛibus adiuuantibus vrſinos vrbis dominiū occupantes ab vrbe pepu lere. Dum eniꝫ cardinales in cōclaui eſſent quidā Ricardus ex ipſius hānibalum familia pꝛeerat cōclaui. Qui vt erat aio pſtās vrſuꝫ nicolai pape nepoteꝫ viterbiēſi pꝛetura deiecit: ꝙ huius familie acerrimus eſſet hoſtis. Quod audientes duo cardinales ex vrſinoꝝ familia impedire ceperūt ne fieret electio niſi vrſus in pꝛetura reſtitueref. Quā ob rem viterbienſes Ricardū ſecuti conclaue tumultuarie ingrediūtur:ꝛ cardia les quoſdam capiētes in vinculis coniecerūt. Quod vbi rome ſcitū eſt eadē ēt hānibalū factio vrſinos oēs ab vrbe pellit. Qua pꝛopter ſeditiones multe: plurimeqꝫ cedes:ꝛ incēdia multa ſubſecuta ſunt. Sꝫ nō mul to poſt vrſini pꝛeualētes hannibales eiecere.

Martinus quartus papa natione turonenſis ſimon antea vocatus tādē poſt longā contētionē nico lao pontifici hoc anno viterbij ſuffectus ſedit annis.4.ꝛ men.vno vir optimus ꝛ ſanctitate pꝛeci- Papa.198
6482 puus:qui pontificatu inito ſtatim ī die reſurrectionis dñi ſex cardinales creauit:ꝛ carolū ſicilie re gem ad ſe uenientē e ſenatoꝛia dignitate deiectū in pꝛiſtinū ſtatuꝫ reſtituit:eiuſqꝫ inſtātia paleologū impato 1293
rem pacta lugdunenſis cōcilij nō ſeruātē:ꝛ petrū aragonenſē cōtra ius faſqꝫ ſiciliā occupantē anathemate notauit.ꝛ eius regnū in pꝛedā illud occupare volentibus conceſſit. Belluꝫ ēt in flāminia contra foꝛoliuia nos ab eccleſia deficientes geſſit:quos ēt breui adiuuāte guidone mōtiſferetri in fide recepit. Demū multiſ vexatus curis puſiū ꝑfectus ibidē moꝛif:ꝛ in maioꝛi eccleſia ibidē ſepelif:vbi ꝛ multis claruit miraculis

Puerulus villoſus ꝛ vrſoꝝ moꝛe vngulis armatus his tempoꝛibus ex ipſius martini cōſobꝛina naſcitur. Quam ob cauſaꝫ martinus ruboꝛe perfuſus oēs vrſoꝝ imagines e domibus ſuis abradi fecit.

Piſcem marinum leonis effigiem habentem hoc ipſo anno apud centum cellas menſe febꝛuario captum uiſſe tradunt:quem e mari extrahentes vlulatum etiam hominis planctū dediſſe ferūt:ꝛ ad pontificem i

vrbe veteri perlatuʒ vniuerſos in ſtuporem ſui conuertit.

1284 ¶ Turrim altiſſimã: quã torraciũ vniuerſi vocãt hoc ãno in cremona guelphoꝝ factio tũ maxime ea i vrbe preualens vna cũ celeberrimo templo in medio vrbis foro adiuuantibus alijs huiuſmodi factionis ciuitatibus edificare ceperũt: quã quidẽ cũ maximo gaudio: ⁊ ardore: atqꝫ impenſa intra duoꝝ ãnoꝝ ſpatio indicibili prope impẽſa perfecerũt. Veꝝ eodẽ ãno quo turris pfecta fuit rhodolpho ceſare in ciſalpina veniente gibellina pars imperatore fauẽte erecta guelphos ex vrbe eiecit: ⁊ principatu atqꝫ torratiũ ſuperbiſſimũ guelphis abſtulit. Ipſo tunc volubili ludo homines ludere gaudebãt.

¶ Carolus ſecũdus caroli ſicilie regis filius hoc anno patre defuncto adoleſcentulus patri in regnũ ſuccecedens regnauit ãnis. 25. hic galloꝝ ſuoꝝ exercitu fretus contra petrũ aragonẽſeʒ mouit: ⁊ poſt multoruʒ vtriuſqꝫ partis cedes petrum ipſuʒ carolus vulnerãs haud multo poſt interijt. Et deinceps ab aduerſario liber reliquũ tps in pace conſumpſit. Quinto deinde regni ſui anno: cũ etiã vngarie rex ſine virili prole defeciſſet ex vxoria hereditate ẽt illud regnũ accepit: ⁊ Carolo primogenito ſuo cõceſſit. Tãdẽqꝫ cũ 40. etatis annos cõpleſſet moriẽs. 14. ex maria vxore vngarie regis filia reliquit filios. 9. ſ. mares ⁊. v. femellas quoꝝ notiores fuere carolus cognomẽto martellus vngarie regni titulo inſignitus: Ludouicus qui ordineʒ minoꝝ induit: ⁊ poſtea in ſanctoꝝ numero aggregatus fuit. ⁊ tertius Robertus q illi ⁊ patri in regnuʒ ſucceſſor fuit.

¶ Filippus frãcoꝝ rex cognomento pulcher philippi regis filius hoc anno ipſo patre defuncto francis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 29. hic contra edouardũ anglorũ regeʒ grauiſſimum gerens belluʒ multa in
1285 cõmoda: ⁊ innumeras accepit clades: atqꝫ Bonifaciũ octauũ pontificẽ maximũ proper ipſius arrogãtiaʒ apud anangiã vrbem p Saraʒ colũnenſeʒ capi ⁊ in carcereʒ trudi fecit: indeqꝫ cuʒ templarios milites oĩo extinguere ſtatuiſſet primo generalẽ eo magiſtrũ cũ multis exuri fecit: ac multos alios crudeliter interficiens reliqui omnes timore perteriti e regno fugerũt. Iudeos etiam direptis eoꝝ bonis ob auaritiã ſuam: ⁊ quedam eoꝝ maleficia e regno ſuo cũ ſingulis veſtimentis expulit.

¶ Fulgineũ ciuitas vmbrie

¶ Fulgineũ vmbrie ciuitas olĩʒ a tudertinis edificata ⁊ poſtea a longobardis funditus euerſa hoc anno cũ diu iaʒ fuiſſʒ inſtaurata a peruſinis inuaditur ⁊ poſt durã ⁊ longaʒ obſidionẽ vi ⁊ armis occupatur ⁊ in direptionẽ oĩno militibus datur: qua ſpoliata eius muros aliqua ex parte deſtruxerunt. Quã ob reʒ pon. romanus peruſinos ſacris interdixit. Qui tandẽ ut veniã accipere mererentur maximam pecuniam perſoluere: ⁊ muros deſtructos reſarciuere

¶ Ordinis ſeruorum initium

¶ Philippus vir religioſiſſimus natione Ethruſcus ordinis ſeruoꝝ virginis marie pmus qſi in
1285 ſtitutor et auctor: hoc ipſo ãno octauo calẽ. ſeptẽ. miraculis clarus nõ lõge a florẽti a vrbe qeuit in pace. Optmus ſane vir ⁊ multa cõmendatione dignus: qui ex pre iacobo florentino mr̃eqꝫ albãda natus ⁊ apprime diſciplnis ſufficienter edoctus ex medico ſatis egregio pmo eremiticã vitã ſuſcepit: indeqꝫ diuino oraculo monitus hanc ſeruoꝝ virginis marie religionẽ ſub diui ipſius patris auguſtini Regula excitauit: atqꝫ ipſaʒ verbo ⁊ exemplo aliquibus additis cõſtitutionibus in forma redegit. Quã quidẽ religionẽ ⁊ ordinẽ a multis improbatũ ⁊ cõturbatũ Benedictus poſtea vndecimus: ⁊ Bonifacius: atqꝫ vrbanus ſextus: necnõ ⁊ alij cõplurimi ſummi põtifices approbantes multis priuilegijs ⁊ exẽptionibus munierũt ⁊ inter medicantes cõnumerauerunt. Qui qdeʒ ordo nunc ⁊ viris doctiſſimis ⁊ in declamationibus clariſſimis ac locoꝝ multitudine multo hẽtur in precio.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Tadeus natione florẽtinus medicus celeberrimus his tpibus apud bononiã legẽdo clarus exiſtens velut alter hyppocrates ab oĩbus habitus ẽ. Qui cũ doctiſſimus haberet oĩa hyppocratis ⁊ alioꝝ im medicina principũ obſcura egregie detexuit: ⁊ pre ceteris explanauit: ⁊ que nũc ad manus habent hec ſũt: Expoſitio amphoriſmoꝝ hyppocratis: ⁊ pronoſticoꝝ eiuſdẽ: Duaſqꝫ expoſitiões diuerſis tẽporibus accomodatas ſuper librũ galleni: qui dicitur microtegni: hoc eſt minor ars. Iteʒ librũ de ſeruãda ſanitate: ⁊ ad varias valitudines conſilia multa. Item i libro accutoꝝ hyppocratis expoſitionẽ edidit: ac etiã in Yſagogis Iohanitij ⁊ aliqua alia. Quibus editis demũ octogenarius bononie obijt. Qui ob celebrẽ eius famã innumeras congregauit diuitias. Cum. n. a principibus italie conuocaretur quinquaginta aureos pro diurna mercede habere volebat. Ab Honorio vero ſummo pontifice aliquando vocatus non prius accedere voluit ꝙ centum aurei illi in diem ſtatuerentur: vnde liberatus ex grauiſſima infirmitate pontifex decem milia illi aureos condonauit.

¶ Guido de Baypho Archidiaconu Bononienſis vir vtriuſqꝫ iuris eruditiſſimus atqꝫ ſupremus ⁊ ipſe

per hoc tp̄s multa copioſe ornateqꝫ in pōtificio iure cōpoſuit: ſed eius opus potiſſimū laudatur: ꝙ i decretoꝝ libro cōmentatus eſt: qd̓ quidē roſariū appellauit: id eniꝫ opus ipſo teſtante in ianuario mēſe āno.1300 cōpleuit. Sextū etiam decretalium poſtea explanauit.

¶ Garſias hiſpanus ⁊ ipſe luculentiſſimus legum explanator tempeſtate hac viguit: ⁊ ſuper decretalibus egregium opus compoſuit.

¶ Egidius romanus ordinis eremiarum generalis prior: ⁊ bituricenſis archiep̄s: ac primas aquitanie declaratus his tp̄ibus ob ingenij magnitudinē theologoꝝ pricceps appellatus eſt: quod quidem coniici pōt ſi a curioſo lectore eius volumina perſpiciāt. Hic nanqꝫ ex illuſtri columnenſiū romanoꝝ familia natus: cū longo tempore ordinē ſuū: omnēqꝫ eccleſiā doctrina et moribus illuſtraſſet plurimoqꝫ labore preceptoris ſui Thome aquinatis opera apud pariſios defenſaſſet: tandem miraculis clarus beato fine quieuit. Quo ſcitatis merito beatus doctor appellatus eſt: qui hec que ſubiecta ſunt edidit libroꝝ volumina vꝫ.

De corpore chriſti tractatū.i.q incipit: qꝛ inter cetera.
De menſura angeloꝝ tractatū vnum: Qō ð mēſura.
De cognitione angeloꝝ tactatum.i. Qō utrū angelus
De gradibus formaꝝ tractatum.i. q̄ſitum eſt de deo.
De eſſe ⁊ eſſentia tractatum vnum: Queſiſti vtrum
De generatiōe ⁊ corruptiōe trac.i. Aia vt teſtať ph̄us
De formatiōe corporis humani trac.i. In quo ponūť
De peccato originali tractatum.i. Ego ſum puluis.
De p̄deſtinatiōe et p̄ſcia et iferno trac.i. Nobili militi
De ratione mortuoꝝ tractatum vnum. Queſtio eſt.
Theoricam de eē ⁊ eſſentia trac.i. Omne eſſe vel eſt.
De diſtinctione articuloꝝ fidei tracta.i. Queſiuiſtis.
De fide catholica expō.tracta.i. Firmiter credimus
De canone miſſe expō.tractatum vnuꝫ: Cui marte.
De regimine principum tractatum vnū. Ex regla ⁊.
De renunciatiōe pape tractatū unū. Non.n.placebit.
Super primum ſententiaꝝ trac.i. Candor eſt enim.
Super ſecundum ſententiaꝝ tractatū.i. Quoniaꝫ ea.
Super tertium ſententiarum tract.i. Exiui a patre.
Cōpendium theologie li.vi. veritatis theo.
Super.4.ſententiaꝝ lectura trac.i.cupientes.
Quodlibeta multa: incipiunt: qōes propoſite.
Correctoriū corruptorij bti tho. quare detraxi.
Super.3.li.de anima trac.vnū Ex romanoruꝫ
Super.8.phyſicoꝝ tractatū.i. Nāli ſcientia.
Super li.elencorum tractatum.i. Ex illuſtri.
Super oīs Ariſtotelis li.trac.i. Ph̄us in ho.
Super librum rhetoricoꝝ trac.i.edidit quoqꝫ
Exameron libros duos.
De itellectu poſſibili.
De laudibus diuine ſapientie.
De diuina ſapientia in beatis
De carcere. De bona fortuna.
De ſubiecto theologie.
De eccleſiiaſtica poteſtate.lib.3.
Super cantica canticorum.
Super epiſtolam ad Romanos.
Sup prima ad corinth. Sup id oē qd̓ ī mūdo ē
Sermones preterea multos perutiles ꝑ totū āni circuluꝫ: ⁊ alia multa que videre non merui.

¶ Piſanorum ſtrages.

¶ Piſani viri potentiſſimi hoc anno menſe Julio coactis vndiqꝫ copijs aduerſus genuēſes bellū ſuſcipiūt ⁊ ingenti inſtructa claſſe in genuenſiū fines erūpunt ⁊ magnaꝫ orientis partē depopulantes nulli loco aut ſacro aut p̄uato pepcerunt. Cūqꝫ ēt i coꝝ portū ꝑueniſſent ⁊ ibidē ꝑ aliquot dies obuerſati fuiſſent: ⁊ miſſilia argentea genuenſibus immiſiſſent eos ad pugnā elicere conabanť. Genuēſes vero qui iaꝫ diu claſſeꝫ ſuam in portū retraxerant pugnaꝫ cū piſanis detractauere dicētes eoſ i portus ſuos cū pace regredi: qꝛ in proximo auguſto menſe ad eos pugnādi gratias ſe libenter conferent: Genuenſes itaqꝫ: ut Joannes villanus florentinus hiſtoricus refert: ſequenti auguſto ut promiſerant cū triginta ⁊ centum triremibus: atqꝫ alijs minoribus lignis preſtantiſſimo animo piſas peruenerunt: ⁊ apud melorā inſulā piſano portui vicinam cōgreſſum cum piſanis fecerunt ⁊ maxima hinc inde cedes facta vbi etiam vulnerati multiqꝫ vndis obruti Genuenſibus poſtremo piſani victoriaꝫ dedere: ⁊ ſuperiores incredibili gloria effecti cum quadragintanouem triremibus diſceſſere: ⁊ cū in eo cōflictu.16.milia piſanorum deſiderata fuiſſent maximus piſanis meror ⁊ luctus excitatus eſt: eo quia nulla domus in vrbe ⁊ extra ſine funere relicta fuiſſet. Que res adeo piſanorum vires eneruauit ut deinceps p̄ſtinū glorie nomē nunꝙ recuperare potuerint: ⁊ hec qui iuſto dei iudicio contra piſanos actū eſt. Quia eo loci vbi piſani ipſi tranſalpinos p̄latos ſupioribus annis federici h̄ iuſſu marinis fluctibus obruerant ibidē tanta clade affecti ſunt.

HOnorius.4.papa natione Ro. ex ſabelloꝝ nobili domo natus iacobus antea vocatus. Mar- Papa.199
tino pontifici hoc anno ſuffectus: ſedit annis.2.⁊ men.vno: Pon.certe omni vita probatus ⁊
9485 xp̄iane religionis amantiſſimus magniqꝫ conſilij ⁊ prudentie vir: cuius tanta fuit prudētia vt 1286
ſolus prope plura videret ꝙ oēs ſimul qui i vrbe aderāt: Hic egregias domos in auētino mōte vbi habitabat extruxit ⁊ multos ad id faciēduꝫ inuitauit: Inde petrū aragonēſē regē q Sicilie regnū occupauerat anathemate notauit. ⁊ martini predeceſſoris ſui interdicta cōtra ipſū petrū ꝯfirmauit: necnō ⁊ i Guidone feltranū flaminiā oēꝫ ꝯ ius vexantē bellū mouit quē breui ſuperatū ꝓuinciā ipaꝫ eccl'ie reſtituit: hic carmelitarū ordieꝫ in lateranēſi cōcilio nō ſatis ꝓbatū ⁊ a multis inpugnatū ꝯfirmauit ⁊ m̄ltis priuilegijs cōmūiuit. q̄bus geſtis nō diu ſupuixit 13 ho pōtificatus ſui āno moriēs ex ſcā Sabina auentini montis ad baſilicam beati petri delatus ſepulchro marmoreo magna pompa ſepelitur: ⁊ tunc vacauit ſedes menſibus decem.

¶ Lucenſes his temporibus cuꝫ duodeci milibus numū auri Rhodolpho ceſari perſoluiſſent ſe ab impe-

ratorum ditione liberos fecerunt. Nã rhodulphus ipſe cũ compãde pecunie admodũ ſtudioſus eſſet can cellariũ ſuũ ex gente fliſca liberatis genuenſibus et ſauonẽſibus i ethruriã miſit qui populos oẽs: ⁊ eos po tiſſimũ: qui ſe pecunia redimerent liberos faceret: quod audientes lucenſes libertatis cupidi ipſa3 pecuni am primi libentiſſime erogarunt.

¶ Florentini ſimiliter ſex milia numũ auri perſoluentes: ⁊ ipſi in oĩmoda3 libertatẽ ſeſe reddiderũt: qui libi oĩo ſtati facti magiſtratũ: quẽ priores artiũ vocãt addito vexillifero iuſtitie creauere: ⁊ eos publicis edibuſ incluſere: nec aliud quicꝙ ꝙ de re pu. cogitare: aut tractare iuſſi ſunt: ⁊ hic quidem magiſtratus ad noſtrã vſq3 etatem in florentia perdurat.

Papa.200 Nicolaus quartus papa natiõe picenus ciuitate aſculana: hieronymus antea vocatus ordinis minoꝝ ꝓfeſſus poſt honoriũ pontificẽ hoc ãno ſubrogatus ſedit annis. 4. men. vno: vir qdẽ lraꝝ diuinaꝝ humanaꝝq3 egregie doctus: q ſuper. 4. ſentẽtiaꝝ libris multa edidit: ſed ⁊ in ve

1288 teri ac nouo teſtamẽto tractatus cõpoſuit: ⁊ preter doctrinã multe bonitatis ⁊ integritatis põ 6487

tifex fuit oẽs. ſ. pariter amãdo: qui non plura affinibus aut cognatis ſe debere: aut conferre ꝙ ali js bonis arbitrabatur. Et ꝓpterea ex omni fere religiõe cardinales creauit: ⁊ vrbẽ Ro. pulcherrimis edificijs exornauit. Sed preſertim apud ſanctã mariã maiorẽ: vbi ipſe habitauit ipſius baſilicã vna cũ iaco bo colũna cardinali reſtituit: ac etiã ãteriorẽ ⁊ poſteriorẽ lateranenſis baſilice inſtaurat: hic multos milites in aſiã ad tuẽdã tholemaidã proprio ere tranſmiſit: alioſq3 plurios cruce ſignatos mittere curauit: deniq3 cum vrbem Ro. ciuilibus diſſidijs agitari cerneret: ⁊ incẽdia cedeſq3 plurias ꝑferre cerneret: tedio animi ꝙ male ſibi oĩa cederẽ videret: ꝙq3 pluſꝙ pontificẽ decebat in vnã partẽ declinauerat mortẽ Rome obijt: ⁊ quo mortuo cardinales vt liberius electionem facerent peruſiam migrarunt. Nec duobus annis tribuſq3 apud ſanctã mariã maiorẽ ſepultus fuit: menſibus in electione concordare potuerunt.

¶ Matheus ⁊ ioãnes vicecomites Thebaldi viri honeſtiſſimi filij hoc ãno Othone archiepõ patruo vita functo mediolanẽſis vrbis roſtra atq3 habenas receperũt: quoꝝ imperiũ nõ admodũ fuit duꝝ: ꝓpter qd dilatatũ fuit in longũ: nã matheus quia maior erat dictator. Joannes vero vrbis pretura vſus e. Sed ter tio ãno ðcurſo cũ Joãnes ex plereuſi ſine ꝓle ðfeciſſet matheo integrũ regnũ reliqt: ⁊ multa ſtrẽnue geſſit

¶ Petrus gradenigo eius nõis vndecimus. 51. venetoꝝ dux hoc anno ioãni dandulo duci ſuffectuſ ducauit

1290 annis. 22. ⁊ men. 4. vir quidẽ prouidus ⁊ multaꝝ reꝝ expertus cuius tpe ciuitas ipſa veneta tumultũ ſen ſit: q2 Baiamons quidã tepulus reꝝ nouarũ cupidus vna cũ quirinis ⁊ baſilijs regnũ affectãs maximum tumultũ in vrbe excitauit. S3 eius prouindẽtia cito vrbi quies reddita eſt: i quibus pro demẽtia ⁊ demeritiſ publico ſenatus cõſilio animaduerſũ ẽ: indeq3 aĩo elatus cõtra genuẽſes in greciã exarſit ut perã coꝝ vrbe3 ſine ꝑſidio relictã per duces ſuos iuaſerit ⁊ direptis ciuiũ boniſ vna cũ multis nauibus igne appoſito exuſ ſerit atq3 id idẽ in fegia oppido egit. Quod audiẽtes genuẽſes ſtati cũ ducẽtis triremibus: ut iacobus theo logus ſcribit: in adriaticũ mare venerũt ⁊ claſſe3 venetã ingẽti furore interceperũt ac prorſus laceratã ⁊ de merſa3 cũ ſeptuaginta coꝝ maximis nauibus captis in triũphi modũ genuã redierũt: quãobrẽ veneti ma ximũ icõmodũ ſuſcepũt indeq3 ferrariã vrbẽ eſtẽſibus inter ſe diſſidẽtibus p̄re. ſ. filio obſedit ⁊ occupauit ꝑꝑ quod a Clemente pontifice cũ vrbem dimittere recuſaret interdicti pena vna cũ toto ſenatu: ⁊ vrbe ve neta mulctatus eſt: atq3 venetos oĩs qui in gallia ⁊ anglia inuenti fuiſſent: idem põtifex pro ſeruis haberi iuſſit: quam ob re3 res veneta ingentia damna ꝑpeſſa eſt. Verũtñ tandẽ vrbẽ p cruce ſignatos: ac etia3 flo rentinoꝝ auxilio cum multa ſuoꝝ occidione ⁊ dedecore reddere compulſus fuit. Hic inter cetera cõſiliu3 decẽ uirale ꝯ tumultũ Baiamõtis ⁊ eius ſequacium in vrbe inchoauit. Deniq3 poſt multas fluctuationes ⁊ perturbationes vita functus apud ſanctũ cyprianum in mauriano ſepellitur.

¶ Tripolis deſtructio.

¶ Tripolis ãt inſigniſ aſie ciuitas: hoc ãno a mele chaſach Soldano impatore: ꝑꝑ xp̄ianoꝝ diſcor dias capiẽ ⁊ cũ ingẽti xp̄ianoꝝ cede igni ferroq3 vaſtatẽ q̃ deſſolata ⁊ euerſa parẽ calamitatẽ in ſy done ⁊ Baruto ciuitatibus exercuit.

¶ Ugolinũ piſanũ comite3 factionis gibelline ea in vrbe principẽ: hoc ãno Guelphi piſani auxilio Archiepĩ qui cũ eo vetuſtiſſimas gerebat inimi citias cũ oĩ domo ⁊ familia ſua ceperunt ⁊ cauſa indicta cũ ingenti furore in quadã turri incluſe runt vbi liberoſ ⁊ nepotes ac oẽ3 ſuã familiã ⁊ de mũ ipſũ media cõſumere ꝑmiſerũt: ꝑꝑ qd turris illa ab illo ⁊ deinceps vſq3 in p̄ñtem diẽ famelica turris appellata ẽ. Quãobrẽ ethrurie oẽs gibelli ni cõmoti in Guelphos vbiq3 exarſere ⁊ in areti nos primo arma mouere exulibus ipſius id obnixe expetẽtibus. Gulielmus ãt petramala epõs eo tpe Are tio dñabaẽ cui ferrẽtanus comes ⁊ florẽtini exules auxilio aduenerãt Carolus ãt rex pontificẽ acceſſurus

florẽtiã venit cũ duabus equitũ cohortibus quem florẽtini cõtra petramalã epm irritauerũt additis co-
pijs multis: quibus epm ſuperare optime poſſet: venitq; rex in agrũ typhernatem hoc eſt ciuitatis caſtelli
cum copijs florẽtinorum gibellinis aſſociatus. Et gulielmus epiſcopus cũ nongentis equitibus et octomi-
libus pedibus occurrit: ibidemq; collatis ſignis acerrimũ preliũ cõmiſerũt: vbi primo interfectis epo are
tino et comite feltrano magna cedes in guelphis florẽtinis fieri cepta eſt. Sed paulopoſt mutata fortuna i
caſſentinati agro ex gibellinis ad tria milia interfecta: et duo milia capta fuerũt: hoc maximũ malum ex in
conſiderato principio veniſſe manifeſtum eſt.

¶ Uiri diſciplinis excellentes.

¶ Ugolinus vrbeuetanus ordinis eremitarum diui Auguſtini luculentiſſimus theologus et doctor primo ari
minenſis epſ et poſtea cõſtãtinopolitanus patriarcha p hoc tps pariſij primã cathedrã tenens maximo in
precio habitus eſt. Qui vna cũ litteris moribus etiã ornatiſſimus eſſet: et ipſe eccelſiã dei tũ docẽdo: tũ legẽ
do et ſcribendo mirũ in modũ adiuuit. Scripſit aũt hic primo de differentia idiomatũ librũ vnum. et ſuper
4. ſẽtẽtiarum libros laudabilia cõpoſuit cõmẽtaria: ſz et quolibeta pluria oĩm iudicio digniſſima diſputauit.

¶ Arlotus ethruſcus ex prato oppido natus ordininiſ minorum generalis miniſter et doctor tempeſtate hac di
alecticos ſui tpis ſuperauit: etiam paucis in philoſophia cedens magnus theologus habitus eſt. Qui pre-
ter reliqua q̃ vtiliter ſcripſit cõcordantias noui et veteris teſtamẽti vtiliſſime cõpoſuit.

¶ Joannes de parma eiuſdem ordinis pfeſſus: et ſacre theologie magiſter p hoc idẽ tps doctrina et morum ac
uite ſanctitate ornatiſſimus fuit: Qui preter miracula plurima a ſe edita etiam ſuper ſentẽtias: ac ſup bibliã
multa cõſcripſit: atq; alia cõfecit opuſcula. ſ. regem chriſtũ crucifixũ. et de bñficijs dei tractatũ edidit.

¶ Alexander de alexandria poſtea generalis ipſius ordinis miniſter: et ipſe per hoc ipſum tps ſup ſentẽtias
poſtillas memoratu digniſſimas edidit. Et cũ eſſet excellentiſſimi ingenij vir in metaphyſicam et in librum
de anima Ariſtotelis: ac etiam in totam ferme philoſophiam ꝯſcripſit.

¶ Matheũ de aquaſparta portuenſem poſtea cardinalem epm eiuſdem ordinis olim generalem miniſtrum
magni nobiliſq; ingenij virum per hec tempora fuiſſe: et multa in ſacris lr̃is et ſententijs petri lõbardi cõmẽ
tatum fuiſſe ſcribunt. Extant et eius ſermones multi eloquẽtia et doctrina pleni.

¶ Ugo autem bolionius predicatorum ordinis inſignis doctor: et cardinalis preſbyter hec ipſa tempora tũ vi-
te ſanctimonia: tumq; voluminibus a ſe editis plurimum illuſtrauit.

¶ Joannes balbus natione genuenſis ordinis predicatorum profeſſor vir bonarum artiũ et ſtudiis adornatus p
hoc tempus plurima vocabula: et ferme omnia accurate diligenterq; in volumẽ collegit: quod quidẽ opus
catholiconem. i. vniuerſalem nominauit. Aliud preterea opuſculum i dialogi modũ de queſtionibus aĩe ad
ſpũm edidit. Scripſeratq; et ante religionis ingreſſũ: de rõe paſce: quo completo iam grandeuus ad religio
nẽ tranſiens facultates ſuas ſatis amplas pauperibus erogauit.

¶ Jacobus autẽ eiuſdẽ ordinis theologus et declamator egregius et a Nicolao quarto genuenſis archiepſ
deſignatus ex oppido viraginis agri genuenſis ortus qd quidã olim virginis vicũ ducere cõſueuerant: hoc
tpe et moribus et doctrina ac dignitate magno in precio fuit: atq; genuẽſem ſuã eccleſiã verbo et opere pluri-
mũ iuuit. Qui preter eccleſie regimẽ et ante epatũ et i ipſo epatu multos cõmẽtariolos ſucco plenos cõpo-
ſuit. Et multas ſanctorum vitas diffuſas atq; diſperſas in vnũ volumẽ collegit. cuiuſ principiũ ẽ aduẽtus dñi
edidit et de ſanctis ſermones declamatorios predicatoribus vtiles quorum principiũ eſt: veſtigia eius ſecutus
eſt ſpũs meus. In euangelijs ẽt per anni circulũ alios edidit ſermones: atq; librũ de beata virgine Maria
Martialis titulo prenotatũ qui incipit: abſtinẽtia multiplex. Deniq; cũ hiſtorias egregie calleret chronicã
de origine et geſtis ciuitatis ſue cõpoſuit: hũc aũt illũ exiſtimo porchetũ eſſe genuenſẽ epm: de quo blõdus
foroliuiẽſis in hiſtorijs ſuis dixit: q cũ ante pedes Bonifacij octaui in die Cinerum ſe poſuiſſet pro cineribuſ
ex more ſuſcipiendis: vbi cũ ex more dici a ſacerdote cõſuetũ eſt. Memẽto hõ quia cinis es in cinerẽ reuer
teris. bonifacius pontifex vidẽs hoĩem mutatis quibuſdã verbis dixit. Memẽto quia gibellinus es et gibel
linis tuis in nihilũ reuerteris: et ſic cineres in oculos eius iniecit: non in caput ut mos ẽ atq; ita ipſum Ar-
chiepiſcopatu priuauit licet poſtea illum reſtituerit.

Adaulphus anaxone Comarchus. i. germanorum imperator: hoc ãno oĩm ſuffragijs Ceſar crea Adaulfus
tus et factus imperauit ãnis. 6. vir certe inſignis ſed parum milite et pecunijs potenſ qui imperio 1292
ſuſcepto quamuis a pontifice non coronatus fuiſſet: cum imperij iura repetere temtaſſet ab
6491 Alberto Rodolphi filio in ſpirnenſi agro propter militũ paucitatem ut potius oppreſſus quã
ſuperatus occiditur.

¶ Andronicus grecus Michaelis paleologi imperatoris filius: hoc anno patre defuncto
in grecorum imperium ſuccedens imperauit annis. 15. Hic cum vidiſſet patrem excommunicatum a cal-
logeris ſacerdotibus et monachis ſepultura eccleſiaſtica priuatum: eo q occidentali eccleſie fidem in lug-
dunenſi concilio promiſſam ſeruare noluiſſet ea contumelia motus libenter eidem ſe coniunxiſſet: ſi a prin
cipio a pontifice Romano auxilium habere potuiſſet quod poſtea ſemper facere recuſauit. Huic autem im
peratori Gulielmus italicus Montiſſerrati marchio primogenitam ſuam dedit vxorem: ex qua Theodo-
rum virum preſtantiſſimum poſtea ſuſcepit filium: qui in montiſferrati regno poſt Joannem auunculum
ſuum ſine filijs decedentem ſucceſſit.

Celeſtinus quintus papa patria exerinenſis petrus moroneus antea vocatus profeſſione anachorita hoc anno tandem abſens in peruſina vrbe quaſi per indignationē pontifex poſt Nicolaum
Papa. 201 creatus ſedit menſibus.v.⁊ die vno: litterarum quidem ignarus: ſed ſanctitatis eximie inſignituſqꝫ res ꝙ maxime omnibus admiranda fuit. Hic cum Caroli regis ⁊ latini cardinalis procuratione pontifex creatus fuiſſet ſtatim aquilam de mōte caroli ipſius profectus eſt. Quo
1264 ⁊ cardinales ad ſe vocauit: ibiqꝫ ꝯſecratus.xij.nouos cardinales creauit: ⁊ ipſe eo loci coronatus eſt. In 6493
cuius coronatione ad ducenta hominum milia interfuiſſe referuntur: quam multitudinem creditur fuiſſe motā vt ex diu expectata electione: ⁊ rei nouitate ſimul ⁊ ſanctitate viri ꝙ homo heremita ad tantuꝫ dignitatis faſtigium non niſi diuinitus prouectus eſſe videretur. Celeſtinus tamen propter hoc vite priſtine auſteritatem non mutare voluit. Sed quum experientia rerum careret parum vtilis rei publice iudicatus eſt. Ceptumqꝫ eſt de ceſſione tractare. Quod cum Carolus rex audiſſet pontificem amicum neapolim ſecum duxit: multiſqꝫ exhortationibus ⁊ modis conatus eſt eius animum a ceſſione auertere: adeo ut ſolenni pompa per Archiepiſcopum ducta clerus ⁊ populus ab eo benedictionem petierit: illiqꝫ ſe commendaret rogando ne bene gubernataꝫ eccleſiaꝫ ſuo regimine deſtitueret. Quibus benedictione data reſpōderi iuſſit futurum eſſe ꝙ deus pro ſalute populi diſponere dignaretur: Benedictus autem cardinalis caietanus vir callidus ⁊ iuris ſcientia peritiſſimus multis canonibus Celeſtino pape oſtendit: ꝙ grauiter peccaret ſi ſe inſufficientem cernens ad obeundum pontificatum non alteri cederet. Conſtitutionemqꝫ ꝓmulgari meruit: per quam declaratum eſt licere pontifici Romano dignitatem dimittere. Ex quibus verbis ⁊ ſuaſionibus paulopoſt celeſtinus papatu ſe abdicauit: ⁊ cardinalibus alterius ſubrogandi arbitriuꝫ permiſit. Quam ob rem Cardinales ſtatim Benedictum caietanum pontificem elegerunt. Celeſtinus vero dimiſſo papatu cum ad optatam ſibi eremum rediret ilico a nouo pontifice detinetur: ⁊ captus in ſulmonis arce recluditur: vbi ad tempus neceſſitate ⁊ dolore animi mori cogitur. Quem poſtea Clemens quītus viſis eius crebris miraculis in ſanctoꝝ nūo aſcripſit. Cuius diei celebritas.14.cal.iulij obſeruatur.

Bonifacius octauus papa natione cāpanus pr̄ia anagninus bn̄dictus antea vocatus neapoli in feſto ſancte Lucie idibus decembris ānī preteriti pontifex creatus ſedit annis.8.men.9.⁊
Papa. 202 diebus.17.vir certe callidus ⁊ ingratus: q̄ ābitiōe ſua ſctū Celeſtinū decepit: ⁊ pontificatu ſe abdicarē q̄ſi coegit: ac ꝑpetuo carceri dānauit. Dubitabat.n.iſte ne dceptū ſenē aliq̄s p̄nceps eū ad ꝑſulatū reuocaret: ⁊ ꝑpea captū i carcere incluſit: ⁊ vbi foret ſcirē nō ꝑmiſit. Aiūt.n.hūc Bonifaciū quēdā hoīeꝫ clanculū in cubiculo celeſtini nocte miſiſſe: q̄ voce q̄i diua diceret Celeſtinus ſi ſaluus vult fieri pontificium munus omnino deponat: Atqꝫ ita his artibus ⁊ fraudibus Bonifacius pontificatuꝫ adeptus eſt. Suſcepto igitur pontificatu omnes fere contemnere cepit ⁊ gratias a predeceſſoribus ſuis factas ⁊ plurimum reuocauit. Diſcordiaſqꝫ quammaxime inter Guelphos ⁊ gibellinos ſemper alere ſtuduit: preſertim Genuenſes ⁊ Venetos: quorum gibellinam factonem mirifice ⁊ crudeliter vbiqꝫ perſequi non deſtitit. Eapropter petrum ⁊ Jacobum Cardinales columnenſes vna cum Saracorum patruo viros inſignes ex odio gibelline factionis indicta calumnia cardinalatus dignitate beneficijs fundis paternis caſtellis alijſqꝫ rebus priuauit: ſicut habetur extra de Sciſmaticis li.6. Eius nempe ira omnibus gibellinis implacabilis erat. Supradictis male geſtis hoc vnum laude dignum exegit opus: ꝙ euāgeliſtaꝝ ⁊ quattuor doctoꝝ.ſ. Gregorij Auguſtini Ambroſij ⁊ Hieronymi ſolēnitatē ſub duplici officio celebrari precepit ut habetur extra de reliquijs ⁊ veneratione ſanctoꝝ li.6.c.Glorioſus deus: Hic Ludouicum ex regia francoruꝫ ſtirpe natum apud Aphricaꝫ defunctuꝫ in ſanctos confeſſores merito rettulit Et villam apanenſeꝫ in nouam erexit ciuitatem eideqꝫ epiſcopum aſſignans Conſilium generale habuit In quo philippum francorum regem ⁊ ſaram cum omnibus ſuis columnenſibus anathemate notauit: ac francoꝝ regnū propter violatum iuſgentium Alberto imperatori ſubiecit. Qua ex re indignatus Philippus cum pontificis ſuperbiam domare cuperet Sara columnenſeꝫ predictorum cardinaliū patruꝫ a Bonifacio pulſum Romam cū ducentis equitibus e Maſſilia clam mittit: qui collectis vndiqꝫ amicis Anagniam noctu ingreſſus adiuuantibus gibellinis: quos ipſe pontifex vexauerat pontificem in paterna domo ⁊ in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi refractis obſtupentē propria manu cepit: direptiſqꝫ eius innumeris theſauris Romā vinctum perduxit: vbi carceri mancipatus infra quartum ⁊ vigeſimum diē violenta morte defecit. Sepultuſqꝫ in Baſilica in beati petri Sepulchro antea a ſe cōſtructo. Fuit hic in vtroqꝫ iure peritiſſimus: religiones oēs priuilegijs ⁊ iimmunitatibus mirūmodū adiuuit: veꝝ qm̄ oia pro arbitrio animi potius ad terrorē: ꝙ ad amorē agere conatus eſt: ab oibus arrogantiſſimus ⁊ improbus adiudicatus eſt: vnde de eo ſcriptum eſt. Intrauit ut vulpes: vixit ut leo: mortuus eſt ut canis: ⁊ menſurā quam Celeſtino viro ſancto menſuit: eidem remenſa fuit.

Sextū pontificij iuris codicē hoc anno Bonifatius ipſe pont.edidit: quē attributis doctiſſimis viris ex quibuſdā nouis decretis a ſe editis copillari mandauit: ⁊ publico edicto obſeruari: ⁊ in publicis Gymna-
1297 ſijs legi debere precepit. Quē ſtatiꝫ Archidiaconus Bononienſis explanauit.

Liburni euerſio.

Genuēſes a piſanis ſepe infenſi eo ipſo anno cōtra ipſos adeo exarſerūt: ut cōpata claſſe nō modica i eoꝝ portū deuenerūt: ⁊ liburnū portum vna cum eius munitiſſima arce ceperunt ⁊ ferro atqꝫ incendio prorſus

euerterint: quibus geſtis etiam quaſdam onerarias naues in Arni fluminis oſtio demerſerunt ne Piſa
nis oio nauigare liceret: Que res q̄to fuerit Piſanis detrimento dicere non ſufficimus: Ea enim arx a
portu paululū recedebat: apud ipſamqꝫ in ſcopulo turrim pharē habebat: que nocturno tempore tyrrhe
no mari nauigantibus lumen q̄longe prebebat: ⁊ piſanum ipſum portum a longe oſtendebat: Verumta-
men ⁊ pace confecta ab integro piſani cuncta reſtituerūt: que ad omnia adhuc celeberrima in manus flo-
rentinorum manent. Eo enim loci beatum patrē Auguſtinū dum trinitatis librū componere meditare-
tur: Chriſtum in pueruli formam maris aquas cum coclear in foſſula fundentem vidiſſe dicunt.

¶ Ordo celeſtinorum a Celeſtino predicto papa eius auctore cognominatus tempeſtate hac ſub regula di-
ui Benedicti initium ⁊ mirum incrementū ſumpſit: Eo ꝙ ipſo ſanctiſſimo viro in carcere defuncto ꝓpter
eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctiſſimi viri: ſpretis ſeculi bonis ⁊ pompis ordinem ingreſſi cito
⁊ virorum numero ac Cenobiorum cōſtructione mirabiliter auxere.

¶ Leo Eſtenſis marchio hoc anno in Ferrarie vrbis vicariatu ⁊ dominio patri ſuccedens regnauit ānis
duodecim: Qui Luciam Alberti Scaligeri viri nobiliſſimi ac potentiſſimi filiam ducens vxorem: ex ea 1294
Azonem ꝓſtantiſſimū poſtea principem ſuſcepit filium: Qui ſoceri ſui auxilio fretus maximum in bono-
nienſes geſſit bellum. Quamobrem multe cedes atqꝫ incōmoda inter vtranqꝫ partem prouenere. Quid
autem ab eis conſecutus fuerit compertum non habeo.

¶ Joannes Montiſferrati marchio Gulielmi marchionis filius qui fuit Bonifacij: qui fuit alterius Gu-
lielmi: qui fuit Bonifacij Theſſalie regis de quo preclara apud Aſiam per eum geſta ſupra deſcripſimus
hoc āno patri in regnū ſuccedens regnauit annis vigintiquinqꝫ: Vir per omnia ſtrennuus atqꝫ clemen-
tiſſimus ⁊ bello ſcientiſſimus qui bella plurima ſtrēnue geſſit: ⁊ papiā vrbē cum vniuerſo agro ſibi ſubiecit
Quam cum cepiſſet: etiam Alexandrinis ſibi aduerſantibus bellum intulit: ⁊ multa oppida d eius agro
ſibi vendicauit: Verūtamen ab eis tandem ſuperatus ⁊ captus carceri damnatus eſt: Que res hoſtibus
admodū grata exiſtens eorū animos erexit: qui in libertatē redacti ipſius regnum plurimū contriuerunt
tandem multa pecunia a ſuis redemptus pacē equis conditionibus cum omnibus percuſſit: Hic cū mar
garitam Sabaudienſem duxiſſet vxorē: nullam ex ea prolem ſuſcipere meruit: Quo ſine prole defuncto:
Theodorū Andronici Grecorū Imperatoris filiū ex ſorore nepotem habuit ſucceſſorē: Atqꝫ ita i iſto
omnis Alaranij ſucceſſio omnino defecit.

Albertus Rodulphi olim Imperatoris filius auſtrie dux: hoc anno Adaulpho Imperatore op- Albertus
preſſo ⁊ interfecto decimuſnonus Germanorum imperator declaratur: ⁊ imperauit annis decem
6497 Vir vtiqꝫ bello ⁊ armis ſtrennuus: qui ſuſcepto imperio bis terne a Bonifacio pontifice imperij 1298
confirmationem expoſtulauit: quam vnquam ab arrogantiſſimo homine obtinere nō potuit. Ve
rum cū inter Philippum Francorū Regē ⁊ Bonifacium ipſum poſtmodū ſuborta fuiſſet diſſenſio: eo
ꝙ Philippus apud Pariſios magnū congregaſſet conuentum: vbi Bonifacij commemoratis iniurijs ſi-
bi illatis: ac etiā eius fraude ⁊ ambitione in papatu occupando cōmemorata futurum concilium appella-
uerit Bonifacius: vt erat animo arrogantiſſimus ira percitus: concilio generali habito non ſolum Alber
tum confirmauit: ſed etiam philippi regnum alberto huic ſubiecit: Que res multas diſcordias ⁊ occidio-
nes inter chriſtianos ſuſcitauit. Deniqꝫ hic albertus cum multa geſſiſſet ſtrennua: ⁊ Rhenum fluuium
tranſiſſet: e naui deſcēdere volens a nepote ſuo interfectus fuit.

¶ Fraticelli de opinione.

¶ Hereſis eorum qui ſe fraticellos de opinione vulgariter nuncupatos eodē anno a Bonifacio pontifice
dānatur: ⁊ vbiqꝫ diligenti cura perquiſita exterminari iubetur. Unde ⁊ Hermani cuiuſdam corpus eiuſ-
dem ſecte auctor apud Ferrariam viginti annis ſepultum qui pro ſancto colebatur exhumari ⁊ exuri fe-
cit: habita de huiuſmodi diligenti inquiſitione: nec propterea huiuſmodi hereſiſ exterminari potuit: qnim
mo indies excreſcens multos etiam religioſos viros doctiſſimos habuit fautores: quod malum adeo po-
ſtea tempore Joannis vigeſimiſecundi diffuſum eſt: vt multis in Italia vrbibus: atqꝫ per oram Grecie: ⁊
preſertim Athenarum multi fuerint inuenti: qui dicerent Bonifacium pontificem: nec quenquam illius
ſucceſſorem: ⁊ preſertim Joannem vigeſimūſecundum iure ⁊ ordine creatum eſſe pontificem. Unde eā
ob fatuitatem anime: ⁊ conuenticulis clam initis ſummis pontificibus aduerſari ceperunt: quanquā ma
gis luxurie ⁊ libidis blandimenta ſequi viderētur: q̄ iuris pontificij querere fundamenta. Naz preter ſtu
pra ⁊ adulteria: que paſſim vnuſquiſqꝫ abditis in locis ad hoc occulte paratis cōmittebant: ⁊ aliud publi-
cis eorum cerimonijs tale fiebat ſcelus: vt vocate ⁊ de induſtria ſeducte ſpecioſiores queqꝫ vel vidue: vel
virgines cū in antris noctu venirent ſacerdotes ⁊ eius ſecte clerici eodē in antro clauſi diuinas quidem
laudes ad compandā fidē ex chriſtiano ritu cantabant quibus nocte: vt aiunt: media: finitis ſacerdotes
eorum alta admonebant voce: binos deberent maſculum ⁊ feminam ſancto ſpiritu inuocato in cōplexū
carnalēqꝫ copulā cōmiſceri. Quibus dictis lūibus ide ilico extictis quēqꝫ viꝝ ꝓximā mulierē ꝓſternebat
ſibi: ⁊ ſi ex huiuſmōi ꝯplexu ſeu coitu aliq̄ mulier ꝯcepiſſꝫ īfās gēitus ad cōuēticulū illō i ſpelūcā ōferebat
⁊ ꝑ ſingulas manus trahebat: tādiu totiēſqꝫ baiulādus quouſqꝫ aīā exalabat: Iſqꝫ i cuius māus infantu-
lus expirabat maximus pōtifex dino: vt aiebāt ſpū creatus hēbat ⁊ quē alter ex tā mult viciat mulieribus
offerebat fetus cū ſacerdotes collegialr ſociati ⁊ ꝯgregati ꝑus aſſabāt collectoſqꝫ cineres i vaſculū mittētes

vinum ſuper infundebant: quo noniciōs ⁊ execrabilibus huiuſmodi conſecrendos epotabant a quo com bibebant modo credulis hec ſuperſtitio vaſculi quo fit vocabulo Barilotum vocata eſt. Extant adhuc ex huiuſmodi crudeliſſima ⁊ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nōnulla conuenticula per tinaciter in ſuā perfidia permanētie.

❡ Claram oppidi mōtiſfalconi oriundā Auguſtiniane religionis eremitarū alūnā virginē vtiqꝫ inſignem ⁊ ſinceritate vite clariſſimā hoc anno apud eundē Montiſfalconi Spolitane vi bis oppidum animā celo
1299 reddidiſſe ferunt: Que ſanctiſſima virgo tantis certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis vt ſanctaruꝫ ca thalago pie aſcriptā putari poſſit. De cuius ſanctitatis preconio hoc vnum referimus teſtimonium: quod apertis etiā oculis videri poteſt: quoqꝫ de quouis ſancto nunꝙ lectitatū vel repertū eſt. Ea ſiquidē defuncta in eius corde ſtatim crucifixi imago clara ⁊ apta viſa ē: cū ipſius paſſiōis inſignibus ī quo tres lapilluli eiuſdē ponderis inuenti ſunt. Quod quideꝫ euidentiſſimum ſanctitatis indiciū quidā fidelis ⁊ pius vates cernens in eius laudem hoc carmen cecinit dicens.

Monte ſata e falco virgo ſanctiſſima clara
Atqꝫ auguſtini ſacro perfecta pudico
Uſqꝫ adeo cum corde deum venerata dieſqꝫ
Ac noctes: chriſtiqꝫ crucem tormentaqꝫ cuncta
Optauit ſenſiſſe gerens: vt lumine functa
Extremo ſit aperta caro: que preſſerat exta
Inqꝫ ſacro crux viſa ſimul: tum lancea corde
Tumqꝫ columna fuit: necnō poſt queqꝫ flagelluꝫ
Preterea iuncti tres huius felle lapilli:
Quorum vix poſſit cerni color vnius horum
Ponderis eſt tantum duo ꝙtum: vel ſimul omnes
Atqꝫ duo tantum tres iuncti quiſqꝫ videre.
Que queat: huius adit patriam qui ſedulus edem.

❡ Jubileus hoc āno a bonifacio Rome indi-
1300 citur: in quo plenariā omniuꝫ peccatorum remiſſionem his q apoſtolorum limina viſitaſſent: preſtitit. In hoc centeſimo quoqꝫ anno decreto publico perpetuo ſeruari mandauit. Cuius rei gratia illo tanta vndiqꝫ hominum multitudo venit: vt vix per vrbem amplam incedere liceret.

❡ Cometes future maxime cladis indicium hoc anno in celum apparuit: in quo anno in ſolennitate ſancti
1301 Andree tantus repente terremotus exortus eſt: quantum antea nunꝙ: Qui ⁊ multis diebus ꝑ interual la perdurans multa diruit edificia.

❡ Uiri diſciplinis excellentes.

❡ Dinus mugelanus iuris vtriuſqꝫ peritiſſimus doctor hoc tēpore claruit: ⁊ ꝓmum locū inter doctores in
1302 Italia obtinuit: eo ꝙ in dicendo diſputando: decidēdoqꝫ tantaꝫ loquēdi vim habuit: ꝙ eo preſente vniuer ſalis legalis philoſophie Synodus adeſſe videret. Et propterea copioſe eleganterqꝫ totū ciuile ius mult voluminibus declarauit. Nam ſuper inforciato digeſtoqꝫ veteri ac nouo pulchre ſcripſit. Inſuper ⁊ d mā dato Bonifacij pape: poſt archidiaconū bononienſem in iure pontificio Sextum declarauit: Scripſit etiam conſilia elegantiſſima.

❡ Petrus de Bellaptica natiōe Burgūdus predicti dñi Dini profeſſionis ⁊ doctrine conſimilis hiſdē temporibus floruit: Qui ⁊ ipē Dino non minus docte ⁊ accurate ſuper toto digeſto: codiceqꝫ ac inſtitutis ſcripſit. habētur etiam eius centum diſputationes a ſe edite ⁊ in maximo precio apud doctos habite.

❡ Jacobus de Arena natione parmēſis iuriſconſultus peritiſſimus: cuius opiones in explanandis legibus vt Bartolus teſtatur: ſemper de mente iuris extitit: his tēporibus breuiter vtiliterqꝫ ſuper digeſto toto ⁊ Codice ſcripſit: Indeqꝫ diſputationes pulchras ac tractatum de excuſſione compoſuit.

❡ Nicolaus de Neapoli his contemporaneus exiſtens ſuꝑ prima inforciati ⁊ toto volumine copioſe ⁊ pulchre conſcripſit: ac quedam alia edidit.

❡ Franciſcus Acurſius Florētinus eminētiſſimus doctor ⁊ ipſe ꝑ hec tēpora docēdo ac ſcribēdo reddidit clariſſima: qui inter cetera nōnullas gloſulas ſeu additiōes paternis gloſis addidit.

❡ Jacobus de Rauen. ꝓuincie Lothoringie oriundus iuris vtriuſqꝫ doctor ⁊ ſacrarum litterarum profeſſor hac tempeſtate cum domino Dino eiuſdem precij habitus eſt: eo ꝙ ⁊ ipſe ſuper toto digeſto ⁊ Codice ſcripſerit ⁊ multa: vt Cynus ait: ſimplici ſenſu a maioribus tradita ad dyaleticū arguēdi modū deduxerit.

❡ Martinus Syluani pontificis ciuiliumqꝫ iurium peritiſſimus doctor: ⁊ Joannis Andree preceptor: ⁊ ipſe tempore iſto floruit: ⁊ perutiles cōmentariolos in legibus edidit.

❡ Albertus Odofredi auditor per hoc ipſum tempus iuriſcōſultus excellens habitus eſt: Qui ⁊ ipſe tum preclara quedam in legibus compoſuit de quibus rara habentur exemplaria.

❡ Joannes Scotus ordinis minorum theologus ſubtiliſſimus per hoc tempus velut alter Apollo floruit ⁊ preceteris theologis ſubtiliſſima quedam opera edidit. Et precipue ſuper quartum ſententiarum: quem ipſe (vt aiunt) in ordinem redegit. Quodlibeta etiam plurima diſputauit. In diuinis etiam codicibus commentarios ⁊ alios tractatus edidit: Qui quidem commentarij quid valeant abſqꝫ noſtro teſtimonio ipſi oſtendunt: Super libros ꝙ maxime metaphyſice queſtiones perutiles diſputauit: ⁊ alia plurima compoſuit. Hunc autem lacte ſue ſapientie multos enutriſſe diſcipulos tradunt: Sed qui maxime profecere hos fuiſſe dicunt: Franciſcum Maronem: Antonium Andream Joannem grandonem Joannem Scorps Joannem canonicum Ocham Burleum Gualterum atqꝫ alios complurimos: quorum ingenijs mirum īmodū philoſophia creuit. Deniqꝫ Apopleticus interijt: ꝙuis a pleriſqꝫ puteт ꝙ viuus fuerit defoſſus.

❡ Raynerius piſanus ordis ꝑdicatorꝫ magr̄ egregius doctria. ſ. ⁊ eloquētia grauis vir optimus ac ꝓpemodū

ſanctū:hoc anno:vt ex eius operibus habemus ſumma in veneratione habetur. Et hoc ipo anno copio 1305
ſiſſimam multarum lucubrationum ⁊ vigiliarū plenā conſcriberē orſus eſt. In qua certe q̄te integritatis
q̄teq̃ litterature ac ſanctimonie vir fuerit: vel ex hoc precipi poteſt: Quod cum in ea quicquid vtilitatis
difficultatis ve neceſſarium eſt: diuinarum ſcripturarum ſtudio pleniſſime inueniatur ſine ſui laude ⁊ pre
fatione: vt plerūq̃ fieri ſolet abſolute incipit ſic: Abſolutio ⁊c.

¶ Alanū autē doctorē celeberrimū cognomēto vniuerſalē: nōnulli his tpibus aſcribūt: q cū i oī ſcia admirā-
dus eēt p̄cipue tñ i theologia ac philoſophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit.

¶ Auguſtinus de iterāno gnālis ordis nrī p̄or natiōe Siculus oli vtriuſq̃ cōſultiſſimus ac theologus inſi
gnitus: hoc ipo anno haud ꝓcul a Senēſi Ethrurie vrbe locello diuo Leonardo dicato multis clarus mi
raculis beato fine quieuit: q poſtmodū pp doctrīe ⁊ ſanctitatis excell ētiā btūs Auguſtinus nouellus ap-
pellatus ē: Hic p̄mo cū iuriſcōſultus toto orbe famoſiſſimus haberet: a Manfredo predicto rege Siculo
in cōſiliariū delectus fuit: Sed poſtq̄ Māfredus ipe a Carolo interfectuſ fuit: ſaluti ſue cōſulens ordinē
eremitarū diui Auguſti.in Sicilie inſula loco quodā ſolitario ſtati incognitus ingreſſus ē: Quo in loco q̄
te puritatis: hūilitatiſq̃ ac ſanctimōie omnibuſ exēplo fūit nō facile explicari pōt. Quippe humilia queq̃
religiōis officia ſummo ſtudio: ſummoq̃ feruore exercere curauit. Sed cū didiciſſet i thuſcia loca adeſſe
ſolitaria diuine cōtemplatiōi ꝓcōmode a ſuperioribus habita licētia ad ſancti Antonij de Ruſano locuꝫ ꝓ
fectus ē: coq̃ loci aliq̄diu maxīa cū humilitate deo deſeruiēs dīna diſpēſatione ad multorū vtilitatē qs eſ-
ſet cognitus eſt: ⁊ in penitētiariū ſummi pōtificis aſſumptus in veneratiōe cōfeſtim hitus ē: vt qcqd diffi-
cultatis in curia occurreret ad eū tanq̄ ad Apollinē oēs cōfluerēt. Deinde in gnālē ordis aſſumptus pau-
lopoſt ipatiēs dignitatis: ſolitudīs: humilitatiſq̃ ſolertiſſimus cultor: āte tēpus congregato Neapoli capi
tulo officio renūciauit. Senas deinde regreſſus ad optatū ſue deuotiōis locū ſe cōferens ibidē vitā ſuam
finiuit: Quo mortuo tāta cū veneratiōe ab oibus hitus ē: vt cū fratres eū ex more ſepulture tradere vellēt
a Senēſi epō ⁊ vniuerſo populo ꝓhibitus ē: dicētes virū tante ſcītatis inſignē terra obrui nō liceṙ: ſꝫ cele-
briori loco collocari: quo in loco in hodiernū vſq̃ diem maxima cum veneratiōe ſeruatur.

¶ Gulielmus Bergomēſis ex nobili Lōgorum familia ortus: tituliq̃ ſancti Nicolai in carcere tulliano car
dinalis p̄ſbyter a Celeſtio pōti.ꝑdcō inſignitus: hiſdē tpibus p̄ter iſignē doctrinā qua in iure ciuili pōtifi
cio ne ꝑitiſſimus erat p̄ter etiā aliarū bōaꝝ artiū doctrinā ⁊ ai īegritatē: qbus optimus vir iudicatus ē: tā
te auctoritatis ⁊ grē apud Bonifacium pontificem extitit: vt hominem arrogantiſſimū multis in rebuſ re
preſſerit: ⁊ legationes difficillimas ei ſuper omnes cōmiſerit.

Benedictus huius nois.xi. papa natōe Taruiſanus p̄dicatoꝝ ordis profeſſor Nicolaus ātea
vocatus ipius ordis generalis magiſter Bōifacio qdē ſuffectus ſedit mēſi.9. Vir qdē bonus Pap.205.
6503 tātoq̃ magiſtratu digniſſimus: cuius ſanctitatē ⁊ miracula a ſe poſt mortē edita optīe ēclarāt
qbus certe inter btōs cēſeri ac cōnumerari potuit: q pontificatu inito cos oēs ſacris miſterijs 1304
abdicauit: quos auctores eē cōſtabat: vt p̄deceſſor eius Bōifacius moreret: Regēq̃ Francie
ad priſtinā dignitatē reſtituit: Joānē ⁊ Jacobū cardiales de Colūna tanq̄ iniuſte damnatos
in grām recepit: eiſq̃ bōa oia Galero dūtaxat rubeo excepto reſtituit: Quibus rebus hoc mō cōpoſitis:
cardialibuſq̃ qbuſdā creatis ēt ad cōponēdā italie pacē aium adiecit: qō vt cōmodius efficeret: ſtati cū cu
ria Peruſiū ꝓfectus ē: vbi iſirmitate correptus rē deſtinatā oiſit: ⁊ nonis Junij diē ibideꝫ obiuit: ⁊ maxīa
cū pōpa in eccleſia ordis ſui ſepultus fuit: Quo mortuo vacauit ſedes menſibus.xi.

¶ Belgi galloꝝ infime cōditiōis populi q ſupioribus ānis a Francis deficiētes ingētes coꝝ copias deleue
rant: hoc anno terreſtri naualiq̃ p̄lio ab eiſdē Francis expugnanṫ: In qua qdē pugna multis eiuſdē ptis
milibus interfectis nō incruēta victoria Francis ē relicta: Sed ⁊ paulopoſt copijs iterū reꝑatis: ⁊ ad dimi
candū aīs erectis cū vterq̃ populus ſuum formidaret euentum pacem compoſuere.

¶ Curie in Gallias tranſlatio.

Clemens qntus papa natione Vaſconus Bernardus Burdegallenſis epiſcopus antea voca-
tus patre Beltrando milite natus Peruſij abſens poſt lōgam cōtentionem pontifex creatus ſe Pap.204
dit annis.8.menſibus.10.⁊ diebus.15. Qui in Gallijs agēs ⁊ electiōi conſentiens Lugdunum 1305
6504 ex Burdegalia ſe contulit: Ad quem vocati cardinales ſine mora profecti ſunt: Quo ꝓficiſcē
tes deinceps ſeptuagintaqͣttuor annis ibidē Romana curia cum magno chriſtianorū dam-
no tenta eſt: Eius autem coronationi innumerabiles gallorum populi cum Philippo rege ⁊ Carolo eius
fratre ac Joanne Britānie duce interfuere: Qui Joannes dux dum pompa per vrbeꝫ duceret: cuiuſdam
muri ruina cum multis oppreſſus fuit: ⁊ Philippus rex debilitatus eſt: ac pontifex a turba p̄ſſus vix mor
tis imperium euadere potuit. Coronatus itaq̃ Clemēs plurimos ex Gallia creauit cardinales. Ex Jta
lia autem nullum niſi q̄ Joannem ⁊ Jacobū columnenſes ad Capellum reſtituit. Indeq̃ tres cardina-
les cum Senatoria poteſtate Romā miſit quorum auſpicijs ipa Roma ⁊ Jtalia omnis gubernabaṫ: poſt
modum eius iuſſu Dulcini hereſis oppreſſa fuit: ac templariorum religio penitus extincta: Quorum bo-
na Rhodijs militibus fuerunt attributa. Venetis preterea propter Ferrariam occupatam anathemate
notatis etiam ſacramenta interdixit: Ibidem quoq̃ in Florentinos ⁊ Lucenſes egit: Quamobrem Flo
rentini indignati oēm clerū ſue ditiōis grauiſſimis exactiōibus grauaṙ ceperūt. Cū āt ad ꝯponēdū eccl'ie

ſtatū animū adiecisſꝫ: tria concilia diuerſis tempoꝛibus ⁊ locis habuit: vbi multa pꝛudenter ⁊ mature egit
ac conſtitutōes multas religioſoꝛum ſtatum concernētes oꝛdinauit: in q̄bus etiam regulaꝫ beati Franci-
ſci declarauit: ex quibus ſane cōſtitutōibus Clementinarū liber poſtea cōſecutus ē: vbi etiam Celeſtinuꝫ
papā ſub noīe Petri de Murone ſanctis cōfeſſoꝛibus aggregauit. Demuꝫ varijs egritudinibus afflictus
āno pōtificatus ſui octauo mēſe. 10. moꝛit̄. Et eius coꝛpus in vaſconiā patriā ſuā defert̄: vbi in beate Ma
rie de vçeſta tēplo dyoceſis vaſatēſis ſepelitur: ⁊ tū ſedes vacauit annis. 2. ⁊ menſi. 3. ac diebuſ. 17.
¶ Dulcinus hereſiarcha natiōe Nouarienſis litterarum penitus inſcius hoc anno apud Nouariā vrbeꝫ
1305 ſuam vna cū Margarita vxoꝛe ſua nouam hereſim aduerſus ſacerdotes inuenit: quam inſaniendo etiaꝫ
diſſeminare ambo auſi ſunt. Hi enim moꝛe Francelloꝝ de opiniōe ad ſex milia vtriuſqꝫ ſexus ex vallibus
vicis oppidiſqꝫ infime cōditiōis collectis ⁊ ſeductis ſub ſpē charitatis inſimul habitare docuerūt: qui i mō
tibus habitātes in oēm luxuriā pꝛolabebātur que peſtis duobus ānis perdurās multos religioſos ⁊ maxi
me ſacerdotes ſeculares impugnauit. Clemēs aūt pōtifex audita huiuſmodi diabolica ſecta ſtati legatum
apoſtolicū in lōbardia cū multis militibus miſit: qui collectis vndiqꝫ auxiliaribus copijs: eos in alpibus
Bomduſule cōcluſit: vbi tandē eos partim armis: partimqꝫ frigoꝛe ⁊ inedia conſumere fecit. Captis de-
niqꝫ Dulcino ⁊ margarita Vercellas p̄duci iubētur: ⁊ iudicio domini Gulielmi de Berua legū doctoꝛis
patria Bergomēſis tradūtur: ibidē cum Toꝛnielloꝛū noīe pꝛeſidebat: qui maleficijs eoꝝ examinatis ſen
tentiam in eos pꝛoferēs mēbꝛatim pꝛimo lacerari iubētur: inde eoꝝ oſſa cōcremari ⁊ iuuentū diſpergi pꝛe-
cepit. Nec pꝛopterea hec ip̄a peſtis omnino deleri potuit: q̄nimmo adhuc in tridētinis mōtibus: vbi idē
Dulcinus ſue hereſi initiū dedit: alique eius extāt reliquie: qui in abditis religioſoꝝ moꝛe latitantes Dul
cini cognominati ſunt: Ip̄ius aūt Dulcini ſcelera ⁊ penas in inferno meritas: Dantes contempoꝛaneus
eius in ſuo tractatu de inferno. c. 28º. meminit dicens. Oꝛdi a fra dulcino dumqꝫ che ſarmi ⁊c̄. Hic Dulci
nus totam fere Europam in ſtupoꝛem cōmouit ⁊ multoꝝ oꝛa repleuit.
¶ Eduardus Angloꝝ rex Eduardi pꝛeſtabilis fame regis filius hoc āno patri in regnum ſuccedēs regna
uit vſqꝫ ad Vrbanū quintū: vir quidē rei militaris inſignis ⁊ acer: ⁊ quod laudabilius eſt iuſtiſſimus: qui
1307 cū Philippo Francoꝛū rege claſſico bello perſepe pugnauit ⁊ pꝛofligauit: ⁊ q̄ maxime ſemel tanta vi apō
Flandrie poꝛtū expugnauit vt ad triginta galloꝝ milia vno conflictu interfecerit. Quita victoꝛia Edouar
dus aīo erectus in Caleſum Francoꝝ munitiſſimā ciuitatem ſtatim mouit: ⁊ eam. xi. menſibus obſedit ⁊
expugnauit: ⁊ ad. xx. galloꝛum milia etiam illo tēpoꝛe occidit: ⁊ tandē illam vi ⁊ armis in deditionem acce
pit. His ſtrēnue geſtis Edouardus eadē foꝛtuna etiā Scotos ſupauit. Perſeuerante adhuc poſt Philip-
pi moꝛtē Joanne eius filio in Edouardi bello: iterū in pitirienſi agro adiuuantibus genuenſiū copijs: eo
ex italia miſſis grauiſſima cede galloſ rurſus ſuperauit: vbi ⁊ Joannē regē ip̄ius philippi filiū: filiū cū phi
lippo eius filio Edouardus cepit: quē tamen: vt erat aīo clemēs cū oībus captiuis ea cōditione liberauit:
ne amplius contra ſe bellū gereret. Qui tamē nō ita multopoſt pacis federa rumpens ab integro Edouar
dum impulit arma in eius ⁊ totius regni ſui perniciē ſuſcipere: quod ⁊ factum eſt. Nā infidelitate viri con
citatus quātum potuit congregauit exercitū: ⁊ in Franciā veniens vniuerſum ei quaſi ademit regnū adeo
vt Joannē regē in pariſioꝝ regiā cū incluſerit: ⁊ multis diebus obſederit: pꝛopter quod multa dāna ⁊ in-
cōmoda regnū omne pertulit: ⁊ niſi pontificum pꝛeces affuiſſent: de regno Francoꝛum actuꝫ fuiſſet: pax
tamen nūq̄ inter ip̄os concludi potuit: Edouardus tamen Angloꝛum regnum cum omni moderatione
⁊ iuſticia quoad vixit rexit.

¶ Oꝛdinis Rhodioꝛum militum pꝛincipium.

¶ Rhodus inſula de qua pulchre ſupꝛa libꝛo. 3. mentionem fecimus hoc anno in chriſtianoꝛum poteſtateꝫ
1308 deueniens religionis beato Joanni dicatis auctoꝛitate pontificis commendatur: Hi nempe religioſi cum
hieroſolyma omnino deperdita eſſet: ⁊ templarij in magnos erroꝛes pꝛolapſi a pontifice Romāo fuiſſent
extincti: in eam inſulam ſeſe recipientes turcos eius dominos penitus eiecerunt: ⁊ vrbem pene dirutam ⁊
deſolatam chriſtianoꝛum ſuffragijs inſtaurauerūt: ⁊ naualia refoꝛmantes nō ſolū inſulā ipſam tutati ſūt:
Sed ⁊ Cypꝛijſ alijſqꝫ finitimis xp̄ianis ⁊ peregrinis hieroſolymā petentibus magno auxilio eſſe ceperūt
Quoꝛū virtute quicquid chriſtiane religionis in Aſia eſt per ip̄os Chriſto reſeruatum fateri licet. Ipſis
igitur militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis chriſtianam fidem pꝛofeſſionis voto ingenti virtu-
te tutantibus templarioꝛum bona per pontifices ⁊ alios oꝛthodoxe fidei p̄ncipes addita ſunt: poſtmodū
deuotione permoti etiam regulam beati patris noſtri Auguſtini pꝛofiteri ſponte voluerunt: Quamobꝛeꝫ
⁊ a ſummis pōtificibus Romanis ⁊ pꝛiuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccleſiaſticis honoꝛati ſunt: hos au-
tem paulo ante etatem noſtram cum Soldanus Egypti dominus toto quinquennio armata claſſe vexaſ-
ſet multo maioꝛa pertulit q̄ intulerit damna. Turci etiam quattuoꝛ vicibus diuerſis tempoꝛibus eoꝛum
agros inuaſerunt: ⁊ vrbem oppugnauerunt: a quibus non victoꝛiam ſed maximam cladem repoꝛtauerūt
Nouiſſime autem ſuperioꝛibus annis: qui fuit annus octogeſimus ſupꝛa quattuoꝛdecies centum ab in-
carnatione domini noſtri Jeſu Chriſti Mahumetus Othomanus Turcoꝛum pꝛinceps ⁊ Imperatoꝛ:
Poſtquam duo imperia: duodecimqꝫ regna ⁊ multos potentatus ſibi ſubegiſſet: etiam hanc Rhodiam
ciuitatem ſibi vendicare: ⁊ Rhodioꝛum militum nomen ſeu religionem delere: ſi poſſet omnino deſtina-
uit: Quapꝛopter eodem anno ingenti exercitu comparato: ⁊ centum veloꝛum claſſe inſtructa: Baſſam

quendam greculum virum in armis exercitatiſſimum ex paleologoꝛum nobili familia natum expeditioni p̄fecit: Qui cū cētū milibus armatoꝝ ⁊ ſexdecim ingentibus machinis alijſq; armamētis hoſtili aīo ī Rhodios duxit: ⁊ ſtatione firmata ingēti tumultu vrbis menia bōbardis dilacerare ⁊ diruere cepit: Veꝝ poſtq̄ oēm agrū depopulatus fuiſſet: ⁊ Rhodios milites ꝑ nouē ⁊ octogita dies cruētiſſimis p̄lijs vexaſſet ⁊ oppugnaſſet: tādē diuino auxilio ⁊ clariſſimi illius p̄ncipis magiſtri petri Daubuſſon natione galli ſolertia atq; p̄ſentia turci oēs cū maxima ignominia ⁊ cede diſceſſere. Aiunt enī dū turci vltio impetu vrbis menia cōſcēdiſſent: q ad quadraginta hoīum milia erāt eo in ꝯflictu vexilla dn̄i noſtri ieſu xp̄i ⁊ b̄tiſſime virginis Marie ac diui Joānis baptiſte xp̄ianos erexiſſe: ⁊ maximis clamoꝛibus deū auxiliatoꝛē cum lachrymis imploꝛaſſe: ſtati candidiſſima virgo cū clypeo ⁊ haſta in māibus turcis apparuit: necnō ⁊ hō vili obſitus veſte: ſed ſplēdidiſſimo comitatu ſtipatus: q p̄ſidiū xp̄ianis militibus afferebat: q̄ viſio tantum terroꝛis turcis incuſſit vt vltra ꝓgredi nō potuerit. Milites aūt poſtq̄ turci ignominioſe diſceſſerūt: conſeſtim eam vrbem incredibili foꝛtitudine ⁊ pulchritudine reſtituerūt. Veruꝫ inſtauratis vrbis menibus ſupueniēte maxio terremotu magna vrbis pars cecidit: ⁊ innūerabiles vtriuſq; ſexuſ in ea opp̄ſſit. Ferūt Rhodios quoddā caſtellū ſancti petri noīatū munitiſſimū habere qd̄ magno ſumptu in īſula cuſtodiunt: quod nō ꝑuo vſu eis ⁊ xp̄iāis ē. ſ. q i māuſ turcoꝝ incidūt ſepe eo fugiēteſ ſaluant̄: in quo ingētes canes milites ip̄i tenēt ⁊ nutriūt: quos extra caſtra oī noctu emittūt: de quibus dr̄ q̄ chriſtianos odoꝛe cognoſcant eiſq; aduentātibus blādiunt̄: turcos aūt latratu pꝛodāt ⁊ moꝛſibus inſectentur.

Berardus brixianus ep̄s ex nobili vetuſtaq; ac inſigni Madioꝝ familia in ea vrbe natus hoc ip̄o āno 1308 apud candē vrbē grādeuus: ⁊ dieꝝ ac bōis opibus plenus diē obijt: atq; ibidē ī maioꝛi tēplo baſilica. ſ. ſancte Marie magna adhibita pōpa ſepelit̄: q ab ineūte etate educatus ⁊ nutritus fuit vt merito dignus cēſeretur tāte vrbi in ſp̄ualibus ⁊ tp̄alibus p̄fici. Erat enī magni ingenij ⁊ cōſilij vir: ⁊ ita mitis vt oēs diligēt ⁊ neminēꝫ lederet. Tardus certe ad irā ⁊ ad miſericoꝛdiā ꝓmptiſſimus: rerūq; eccleſiaſticarū ac honoꝛis ⁊ vrbis ſue vtilitatis ꝓcuratoꝛ: ⁊ foꝛtiſſimus ꝓpugnatoꝛ ⁊ defenſoꝛ exiſtens patrie pater appellatus ē: atq; ita his armis vrbis īperiū ſibi vēdicauit: dominioq; ſuſcepto vrbē multis ⁊ quaſi innūerabilibus bn̄ficijſ exoꝛnare ⁊ excolere ſtuduit. Et in p̄mis vrbis menia collabentia reſarciri fecit. Nauileq; pulcherrimum ꝓ deuehendis neceſſarijs ⁊ agris irrigādis ad vrbē perduxit. Fontes quoq; cōplurios ꝓpꝛio ſumptu in eā introduxit: ⁊ eos viris religioſis: ⁊ q̄maxime noſtris gratis conceſſit innumeris p̄terea cōciues ſuos alijs iuuit bn̄ficijs: pꝛo quibus certe ⁊ merito quidem patrie pater appellari meruit.

Scaligeroꝛum dominij pꝛincipium.

Canis ſcaliger q ex rebus ſtrēnue geſtis magnus cognomēto appellatus ē: Alberti ſcaligeri capitanei filius: vir vtiq; magnus: ⁊ rebus bn̄ geſtis clariſſimo p̄conio inſignitus his tp̄ibus Verone ſibi dn̄iuꝫ vendicans regnauit ānis ferme. xx. Quā certe tanta iuſticia ſapiaq; ac pietate gubernauit: vt ēt Picenū ſiue Romādiolā omnē potius bōitate ſua q̄ alijs armis aut miſſilibus ſibi ſubegerit. Erat nāq; multe eloquētie p̄nceps: comiſq; ac perhūanus: necnō ⁊ in oēs liberalis: atq; doctoꝝ viroꝝ tū eccleſiaſticoꝝ: tūq; oratoꝛū ⁊ hiſtoꝛicoꝝ ac poetarū aſſidua familiaritate cōiūctus inter quos Dantē Floꝛētinū poetā ob eiuſ doctrinā ⁊ rerū experientiā apud ſe ſedulo hr̄e voluit ⁊ magnis honoꝛibus p̄mijſq; ob eius doctrie p̄ſtantiaꝫ ſemꝑ eū ꝓſequi voluit. Tādē cū vrbē Veronā maximis edificijs alijſq; plurimis bn̄ficijs illuſtraſſet āno dn̄i. 1329. die. 22. Julij ſine virili ꝓle deficiēs duobus nepotibus Alberto. ſ. ⁊ Maſtino frīb9 vrbis dn̄iuꝫ ꝯceſſit. Eius āt coꝛpuſ cūctiſ collachrymātibuſ cū maxia fūeris pōpa apd̄ tēplū iuxta vrbiſ foꝝ ſepultū fuiſſe ꝯſtat: vbi ſupꝛa tēpli ip̄iuſ valuas adhuc ꝑmagnificū extat ſepulcꝝ ſua imagie ⁊ epigrāmate notatum.

Henricus

HEnricus eius noīs. 7. Lucēburgenſ Comarchus. xx. germāoꝝ impatoꝛ hoc āno a germāis ſuis electus impauit ānis. v. ⁊ mēſi. 8. Hūc Clemēs papa ea lege cōfirmauit: vt itra bienniū ita-
6508 liam peteret coꝛonā ex moꝛe accepturus: q oīa ſe factuꝝ pollicitus ē. Cūq; Mediolanū pꝛo 1309
coꝛona ꝓficiſcerer̄: trāgreſſus alpes Thaurinēſes p̄mū ī deditionē accepit: Indeq; aſtenſes q bus cū vicarios dediſſet: Philippus Papie comes Symō collabianus vercellēſis ⁊ Antonius de Suſiraga laudēſis tyrāni: atq; alij cōplurimi Lōbardie dn̄i eidē honoꝛifice occurrerūt ⁊ datos vicarios pacifice acceperūt. Similiter ⁊ magnificus dn̄s Canis ſcaliger p̄dictus ꝑ oꝛatoꝛes impatoꝛi obedientiā ꝓmiſit. Mediolanū aūt cū (vt dictū ē) Mattheus vicecomes Guidonē Turrianum hēbat aduerſariū: eo q̄ Mattheus gibellinis: Guido v̄o guelphis faueret: Guido ita veritus ne Mattheuſ impatoꝛis grāꝫ p̄occuparet ꝯcto guelphoꝝ exercitu ī agro mediolanēſi ſe cōtinuit. Aduenīes igit̄ Henricuſ mediolanū: ſtati vrbis dn̄io Mattheo pꝛocurāte potitus. Cūq; impatoꝛ vrbē itroiſſet: vt paciēter vicecomites ⁊ Turrianos cōponēt atq; ſuaret: Guidōi Turriano Vercellas dono dedit: ⁊ Mattheū Mediolano cōfirmās Galcaceo eius filio quē ſecū Romā ꝑducere cōſtituit: militū p̄fecturā cōpꝛomiſit: ⁊ Leopoldū nihilominus ducē ſuū vrbis p̄fectū cū qbuſdā germanoꝝ coboꝛtibus p̄fecit. Quāobrē Lōbardi omnes Petri Alexandrinos ſe imperatoꝛi dedidere. Henricus vero coꝛonam ferreā quam Modoecie ex moꝛe accipere debuerat: Mediolani recepit: magna ſcilicet cum ciuium impenſa: propter quod grauata plebs tumultum facere cepit: eo q̄ cum libertatem ſperaret in maioꝛem ſeruitutem deueniſſet. Galcacius auteꝫ Matthei filius tumultū iſtū in Turrianos tyrānidē affectātes ſtatī retoꝛſit: ꝓp qd̄ germani facile credentes Guidonē turrianū cū factōe guelpha vrbe pepulere: q tādē oēs cū vxoꝛibus ⁊ liberis relicto Medio-

lano Vercellas cōmigrarunt: ex quorum factione cum omnino recedere recuſarent .30. īterfecta fuerūt: e
qui bus quattuor Turriani fuere: Mouēs poſtmodū ceſar in vincētinos eoꝝ vrbē auxilio dn̄i canis ſca
ligeri a patauinis abſtulit: Cremonāqꝫ q̄ gibellinos eiecerat ferme deſtruxit: ⁊ Cremā oppidū lacerauit:
hac clade parmēſes terrore perculſi: q̄ rubeos in vrbē receperāt: ſtati guelphos expulerūt: ⁊ coronā ꝓcioſiſſi
mam a Federico ſecūdo iādiu ablatā eidē obtulerūt: q̄ res eūdē mitiorē reddidit: Brixiam deinde a The
baldo Bruſato defenſaꝫ plurimis diebus obſedit ⁊ oppugnauit: in cuius obſidiōe Valerianus ipiuſ hen
rici germanus: ⁊ nōnulli alij ꝓceres bello ⁊ aeris intēperie miſerabiliter periere: Quoꝝ corpa ibidē in cō
uentu noſtro ſancti Bernabe ſepulta fuiſſe pꝫ. eo enī tūc cōuentus ipe extra menibus erat: poſtrēo machi
nis duriſſime oppugnata: fugiētibus guelphis vrbs obtēta ē ⁊ muris ſpoliata: Quibus calamitatibus re
lique ciuitates ꝑterite impatoris mādata fecere. Hēricus itaqꝫ pacata: ⁊ diode Lōbardia obtēta: Varne
rium Auſpulgenſē comitē eidē prouincie cū paucis copijs ꝓfecit: Indeqꝫ cū Amedeo Sabaudiēſium co
mite: ⁊ piſanorū genuenſiūqꝫ oratoribus ſociatus per placētiam trāſiens genuā petijt: quo ⁊ multi regum
oratores cōuenere: Indeqꝫ piſas claſſe delatus ꝓmiſſis terreſtribus copijs maximis incōmodis Lucen
ſes affecit. Cūqꝫ demū res Ethrurie cōpoſuiſſet cū Ludouico Amedei Sabaudie comitis filio Romaꝫ
ꝓfectus ē: ⁊ ibidē per tres cardiales a Clemēte pōtifice miſſos coronatus ē: Indeqꝫ diſcedēs in Florenti
nos caſtra mouit: q̄ nullā aliam ſpem hn̄tes Roberto regi potius ea lege ſe dedidere: vt exules albos nul
lo vnq̄ tēpore: nullaue rōne reduceret. Quo audito henricus repēte ſe piſas cōtulit: vbi Robertū ipꝫ tan
q̄ maieſtatis reū citauit: ⁊ eo interī Lucēſes ⁊ Miniatenſes magnis affecit cladibus. ꝓfectuſqꝫ Aretinꝫ
ibi Robertū regno ꝑuauit: q̄uis poſtea citationē ad locū ſuſpectū factaꝫ papa cōdēnauerit. Duxit quoqꝫ
⁊ cōtra Senēſes: vbi cū egrotare cepiſſet ad balnea macerati ſe cōtulit: inde cū male ſanus rediſſet ad Bon
cōuentum oppidū redijt: vbi ⁊ poſt aliquot dies nō ſine ſuſpitiōe dati veneni mortuus ē. Subornauerant
enī: vt ferī: Florētini ab eo grauiſſime infenſi pollicitatiōibus ⁊ ꝓmiſſis quēdā monachū q̄ Eucharistiā ve
neno illitā ei dedit: cuius mors florētioꝝ ⁊ regis roberti ſalus fuit: quo mortuo vacauit impiū āno vno.

¶ Robertus Caroli ſecūdi Sicilie ⁊ Apulie regis filius hoc āno patre defuncto in regnū eius ſuccedēs re
gnauit ānis .33. Rex certe inclytus: ⁊ ꝟtutū oīum ſingulare decus: Quiqꝫ ⁊ a multis tū oratoribus: tumqꝫ
poetis titulis plurimis fuit decoratus: eo q̄ ꝑter eqtatū ⁊ rei militaris diſciplinā q̄bus plurimuꝫ valuit ēt
inter ceteros ſui tēporis egregius theologus ⁊ philoſophus ac ſingularis medicine ꝓceptor hr̄ēt: ⁊ nō hō
his cōtētus: ſed ⁊ cū eēt etate grādeuus ⁊ ſenex ēt in poeſi Frāciſcū petrarchā audire voluit: Hūc aūt Io
annes Bocacius ī genealogia deoꝝ quā eidē intitulauit dicit in ꝓncipio taꝫ torpētis fuiſſe ingenij: vt non
abſqꝫ maxia demōſtrātis difficultate ꝓima lr̄arū elemēta addiſcē potuiſſꝫ: ⁊ cū de eo oēs fere aīci deſpera
rent pedagogi eius ingeniū ſolerti aſtucia rimarēt: Eſopi fabulis eidē tā grāde ſtudēdi ſciēdiqꝫ deſideriū
īmiſerūt: vt breui nō tā dōeſticas ⁊ liberales arte ſ didicerit: veꝝ ⁊ ad ipa vſqꝫ ſacre philoſophie penetralia
mira ꝑſpicacitate trāſierit: Hic itaqꝫ regni titulis a Clemēte papa in Auinione rite ſuſceptis ex gallijſ Bo
noniam ad legatū cognomēto palegurā ſtati ꝓfectus ē: quē mox eccleſie noīe tumultuāti Ferrarie ꝓfecit
q̄ ⁊ ipe poſt aliquot dies Neapoli iturus virū inſignē ibidē ꝓſidio reliq̄t: Verū cū Ioannē fratrē ex Nea
poli ꝯ Hēricū impatorē Ro. miſiſſet: illūqꝫ e Roma abire coegiſſet: Hēricus ira ſuccēſus Robertū ipꝫ ma
ieſtatis reū fecit: citatūqꝫ (vt diximus) nec apparētē regno ꝑuauit: que res a Clemēte pōti. iꝓbata fuit q̄
hoc ad ipm̄ nō ꝑtinē dicēt: Eāobrē impator ipe ꝯ Florētinos ⁊ Lucēſes q̄ cū ipo ſentiebāt copias ducer
ſtatuit: ſed morte ꝑuētus rē ceptā oīſit: Hic tertio ⁊ vigeſimo regni ſui āno: diſſidētibuſ iter ſe genuēſiū guel
phis ⁊ gibellinis ipam genuēſem vrbē guelphoꝝ factiōe in poteſtatē recepit: Sauone quoqꝫ ⁊ reliquaruꝫ
vrbiū dn̄atū hn̄s cū q̄bus ēt aliquādiu ſe male habuit: Tādē nullo ſupſtite ſibi filio moriēs Andreā vnga
rie regē nepotē ſuū poſt ſe regnare ꝓcepit: lꝫ Ioāna eius ſoror regnū ſemp admiſtrar̄ voluerit.

ı3ıo ¶ Ioānes Henrici impatoris filius hoc anno regis Bohemie filiā ducēs vxorē eius regno potiri meruit.
Eoqꝫ regno ſuſcepto trigintaquinqꝫ annis regnauit: vir certe bonus ⁊ multe beniuolētie inſignitus: q̄ re
gno in pace adepto: cū Brixianis noſtris amiciſſimus eēt aliquādo eiſdē contra Bergomēſes multoſ Bo
hemos milites in auxiliū miſit: quoꝝ auxilio Bergomēſiū potentiā repreſſere: Inde ab italis pluries vo
catus anno .xxij. regni ſui in Italiā cum ingenti exercitu deſcēdens bonitate viri itali allecti: dedentibus
ſe vltro multis ciuibus Brixia: Bergomo: Luca: Parma: Regio ⁊ Mutina: atqꝫ alijs vrbibus potituſ ē
Quibus in protectionē ſuſceptis: illas ⁊ arcibus ⁊ menibus: atqꝫ alijs fortilicijs munire ſtuduit: Et inter
cetera in ciuitate noſtra Bergomo arcē munitiſſimā adhuc extantē edificauit. Deniqꝫ in regnuꝫ reuerſus
Ludouico ceſare ꝓcurantē ab ipius vxore noīe Margarita interfectus fuit: quo mortuo ipius Ludoui
ci ceſaris filium ipſa interfectrix accepit maritum.

¶ Friſcus eſtēſis Açonis marchiōis filius hoc āno Ferrarie vrbis regnū ambiēs: Açonē patreꝫ ob ſupin
ı3ıı ductam Beatricē nouercā Roberti ꝑdicti Sicilie regis ſororē cepit: ⁊ in carcereꝫ coniecit: atqꝫ paulopoſt
ibidē interire fecit: impetratoqꝫ venetoꝝ auxilio vrbē nolētibus ciuibus in ſuā redegit poteſtatē: ꝓpter qd̄ in
dignati ciues paricidā ⁊ facinoroſum ad legatuꝫ palagurā accuſarūt. rogarūtqꝫ vt vrbem ditionis eccleſie
a Tyranno crudelem in modum laceratam liberare dignaretur: Quibus auditis legatus mox Venetis
ſub anathematis pena precepit a Ferrarienſibus omnino abſtinere: Qui legati precepta paruipenden
tes: Theutaldi Ferrarie caſtellum tamdiu die noctuqꝫ oppugnarunt donec obtinuerūt. Friſcus āt vindi

ete cupidus atqꝫ malignus introductis venetis: cū tamen nō ſatis cōſideret ita ſuccēſus dimidiā ciuitatis partē incēdit: ⁊ ꝙ maxime eorū domos q̄ nouis rebus ſtudere ⁊ ei repugnare videbanť. At ciues cōcitati tantā iniuriā ⁊ dānū nō ferentes ſumptis armis ſequēti anno apud leonis portam interfecerūt: hoc idē Dalmatio guaſcone Clementis pape in eadem vrbe vicario ſuadente: Mortuo Friſco nibilominuſ Veneti dimidiam vrbis partem retinuere.

Marinus georgius qnquageſimuſſecūdus Venetorū dux hoc anno in locū Petri gardenici ducis ſuffectus ducauit mēſi. x. ⁊ diebus. x. Huic qdā Ferrarienſes ⁊ Friſcus eſtenſis Açone marchiōe patre defuncto ciuitatē tradidere: Quāobrē indignatus pōtifex ꝙ vrbē eccleſiaſticā occupare tentaſſet mādauit Bononienſi legato ſi ab hac re veneti abſtinere nollent vt oēm Italiā per crucē ſignatos in auxiliū inuocaret ⁊ cōtra Venetos ⁊ ferrariēſes renitentes cōcitaret: Sed ⁊ idē pontifex hunc ducē ⁊ ceteros venetos anathemate notauit: ac ſacra queqꝫ eiſdē interdixit: Inſup ⁊ publico edicto oībus xp̄ianis cōceſſit: vt vbicūqꝫ inueniſſent (direptis eoꝝ bonis) pro ſeruis eos hr̄ent: Que res venetis multo incōmodo fuit: Hic aūt princeps cum admodum locuples haberetur: monaſteriū ſancti Dominici intra vrbem proprijs impenſis extruxit ⁊ pluribus donis exornauit: in quo ⁊ poſt mortem ſepeliri precepit. 1312

Gulielmus marchio Cremonēſis ex nobili ⁊ primaria Cremonēſium Caualcabouū familia natus: vir vtiqꝫ diuitijs ⁊ dignitate inſignis: hoc eodē anno Douarenſibus ⁊ gibellinis ab vrbe Cremona pulſis vrbis dominiū Henrico ceſare cōſentiente ſibi deſumpſit ⁊ pluribus ānis regnauit: Qui cū gibellinos oēs prorſus vrbe expellere tentaſſet: ip̄i tumultuarie recedētes Soncinum ilico cōmigrarunt ⁊ guelphos oēs ibidem inuētos maxima cū occidione expulerūt: Quo audito Gulielmus compato ſuoꝝ exercitu ſtatim Soncinū conceſſit: ⁊ hoſtili animo caſtellum ingreſſus poſt multos conflictuſ a gibellinis ſuperatus ⁊ captus: tandem ibidē in medio oppidi foro cum quadringētis ſuis obtrūcatus ē: Quo quidē mortuo eueſtigio oīs guelphorum factio: direptis eoꝝ bōis: domibuſqꝫ euerſis ac p̄dijs confiſcatis Soncino pulſa eſt eoqꝫ tumultu Venturinus fundulus vir quidem magnus fuga ſalutem ſibi querens: ab Imperatoris vicario cum tribus filijs: ⁊ ipſe captus ibidem cū ignominia per publica oppidi loca equis tractus ⁊ virgis ceſus deniqꝫ ſecuri percuſſus vitam finiuit.

Joannes Sorantius quinquageſimuſtertius Venetoꝝ dux hoc anno in demortui Marini ducis oīū ſuffragijs loco ſuffectus ducauit annis. 16. ⁊ menſibus. 5. multe quidem clementie: prudentie ac doctrine vir: quibus ex virtutibus Spalatrum Tragurium: Sibinicum ⁊ alia plurima loca Senatui dedentibus ſe vltro ciuibus conquiſiuit quos certe humaniſſime excepit: eiuſqꝫ tempore cū Jacobuſ Quirino ⁊ Marinus Barocius viri prepotentes ⁊ domi nobiles rempubli. ſubuertere tentaſſent proditione conuincti capi tali ſententia puniri fecit: Quibus ceſis ad precauenda in futurum mala ſex procuratores ſancti Marci ex ſenatus conſilio cōſtituit: quis rempu. diligēter curaret: Hic nanqꝫ cum prudētiſſimus ⁊ timorate cōſcientie vir haberetur: ſciens Venetos omnes propter Ferrarie occupationem anathemate eſſe notatos atqꝫ interdictos: dimiſſa Ferraria abſolutiōis bn̄ficiū ſibi ⁊ oibus impetrauit: Quibus ex rebus mirifice ab omnibus laudatus eſt: Deniqꝫ moriēs apud ſanctum Marcū ingenti pompa ſepelit. 1313

Piſtorium ciuitas Ethrurie.

Piſtorium Ethrurie prouincie ciuitas his tp̄ibus a Florētinis lucēſibuſqꝫ pp̄lis diutino bello icredibiliter fatigata i eoꝝ māus tādē deuēit: q̄ obtēta ip̄rimis eius menia diruūt: foſſaſqꝫ iplent: ⁊ ſolo cōe vtriqꝫ populo remānēte agrū oēꝫ inter ſe diuidūt: ⁊ hec ex cōuētiōe iter vtraſqꝫ ptes cōfecta: Sꝫ florētini ea federa ſic iita nō ita multopoſt infregerunt: ⁊ vrbē p ſemetip̄os occupauerūt ⁊ murū circūquaqꝫ duxerūt ac foſſaſ purgauerť. Et hec p̄ma vrbiū fuit: q̄s populus florentinus iā liber effectuſ i poteſtatē ſibi redegerit ⁊ vt oīa circūquaqꝫ tutiora hr̄ent ſtati Acciarum gētis vbaldie caſtellū emētes mox diruerūt: ⁊ nō lōge ab eo loco i plano Scarpariam oppidū cōdiderūt: Quāobrē legatuſ ēt florētinis ſacra iterdixit: Verū cū poſtea in recupanda Ferraria a venet[is] occupata legatū florētini iuuiſſēt: a Clemēte papa i grāꝫ ſūt recepti i hac qppe vrbe ſupioribus pxie ānis ēt factōes alboꝝ ⁊ nigroꝝ ſicut a p̄ncipio guelphoꝝ ⁊ gibellioꝝ ptes initiū ſumpſeř: eo ꝙ i ip̄a cācellarij gēs ditiſſima multiplicata i duas ptes ſe diuiſerit: ⁊ altera eaꝝ ps Albi vocati ſunt: altera nigri: q cū ſe magnis cōtētiōibus agitarēt: a florētinis cōponē tēti ſūt: ⁊ cū ip̄os cōponeř ſtuderēt ēt ip̄i diuiſi ſunt: atꝫ ⁊ ip̄i hec eadē noīa receperūt: q qdē morbuſ mox ⁊ Lucā iuaſit. Vñ cū Albi Nigros ex Piſtoria vrbe eieciſſent: ⁊ Nigri Albos mox e Florētia eiecere: inter quos Dantes poeta fuit.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Guido caualcãtus materne oꝛoniſ poeta nõ inſulſus his tẽporibus claruit: ⁊ multa in eadẽ lingua egregie conſcripſit in qbus hereſis macula nõ caruit. Credebat enim animas cũ coꝛpoꝛibus interire.

Gulielmnus de Cunio natõe gallus iuriſconſultus eruditiſſimus acris ⁊ feruẽtis ingenij vir tẽpeſtate hac i aurelianẽſi gymnaſio legẽdo ⁊ ſcribendo p̄ncipatũ tenuit: cuius ingenij magnitudo ex breui apparatu qȯ ſuper codice ⁊ digeſto veteri atqꝫ alijs ſcriptis a ſe editis facile dignoſci poteſt.

¶ Ricardus Malũbꝛa Cremonẽſis hoc tẽpoꝛe Cyno teſtante in lege: Si viua matre: apud Bononiaꝫ leges celeberrime docuit: quẽ idem eadẽ. l. oĩbus ſue etatis doctoribus pꝛetulit: eo ꝙ ius ciuile eo quo nunc extat mõ egregie explanauerit: q lꝫ oĩum doctoꝝ ſui tempoꝛis princeps fuerit: hereſi tamẽ demũ a Jaco bo butigari ⁊ domino Baldo condẽnatus fuit: ipſe enim dominũ iacobum de arena p̄ceptoꝛem habuit.

¶ Lambertinus de Rãponibus iurecõſultus ⁊ multe virtutis ſingulariſſime inſignitus: Cuius ingenium atqꝫ doctrinã Jo. an. in. c. Si pater de teſtamẽtis in ſexto mirifice laudat: hac tẽpeſtate claruit: ⁊ multo in p̄cio fuit: q ⁊ ip̄e in digeſtis ⁊ codicibus cõmẽtaria accuratiſſima edidit: quoꝝ exẽplaria rara habentur.

¶ Jacobus de Viterbio oꝛdĩs Eremitarũ ſancti Auguſti. ſacre pagine celeberrimus ꝓfeſſoꝛ ⁊ Neapolitane eccleſie archiep̄s digniſſimus: ⁊ v̄tutũ oĩum decoꝛatus per hoc tẽpus in p̄cio exiſtẽs tractatum de regimine xp̄iano ad Clementẽ iſtum põtificẽ dedit: ac magiſtratũ ſententiarum egregie expoſuit: indeqꝫ p̄dicamenta in diuinis elegãtiſſima atqꝫ alios tractatus cõpoſuit: inter que etiam quodlibeta quattuoꝛ optime determinauit: q cuꝫ acri ⁊ terſo ingenio habitus eſſet: ſpeculatiuus doctoꝛ appellatus eſt.

¶ Ricardũ aũt de Mediauilla theologũ eruditiſſimũ oꝛdĩs minoꝝ hiſdẽ tempoꝛibus nonnulli aſcribunt: Cui tanta igenij magnitudo fuit: vt nulla lr̄atura ei i diuinis codicibus latuerit: q ⁊ inter multa ingenij ſui monumẽta. 4. ſniarũ lib. optime ⁊ vtiliſſime explanauit. Extãt quoqꝫ ⁊ multe eius poſtille ⁊ alia multa.

¶ Gerardus odonus minoꝝ oꝛdine gnãlis miniſter ⁊ ip̄e Ricardi tẽpoꝛibus floꝛuit: cuius etiam ingeniũ nõ eque minus fuit: ſiquidẽ in oĩ dicendi facultate pꝛomptiſſimus extitit: pꝛopter quod ⁊ ab oĩbus non ſolum ſui oꝛdĩs p̄claris viris: ſed etiam ab exteris ꝓpter ingenij magnitudinẽ mirifice laudatus ẽ: ipſe enim multis volumibus ſniarũ libꝛos cõmentatus eſt: ſed ⁊ ſuper Bibliã ⁊ ſuper ethico. libꝛos: atqꝫ in philoſophia moꝛali: necnõ ⁊ in logica accuratiſſime ſcripſit. Stigmatũ quoqꝫ ſeraphici Frãciſci officiũ ꝯpoſuit.

¶ Beltrãdus ex nobili Turrianoꝝ mediolanenſium familia natus: ⁊ minoꝛum etiã oꝛdinis pꝛofeſſus per hoc tempus clarus exiſtens in theologia ⁊ ſuper euangelia: ac ſuper epiſtolas que per anni circuluꝫ leguntur ſermones ⁊ collationes tempoꝛibus conuenientes edidit perutiles.

¶ Truſianus medicus Floꝛẽtinus Thadei medici auditoꝛ hac tempeſtate pluſꝙ cõmẽtũ ſuper Tegne galieni mira doctrina cõſcripſit: qui cum in pꝛactica artis medicine: vt multi ferunt ſe infoꝛtunatũ conſpicẽt religioni ſe totũ tradidit: ⁊ cartuſienſium oꝛdinis habitum ſuſcepit.

¶ Dantes Aligerus p̄ria floꝛẽtinus vates ⁊ poeta cõſpicuus: ac theologoꝝ certe p̄cipuus tẽpeſtate hac claruit: vir certe in ciues ſuos egregia nobilitate venerãdus atqꝫ verẽdus: q lꝫ ex lõgo exilio dãnatus tenues illi fuiſſent ſubſtãtie: ſemp̄ tñ phiſycis atqꝫ theologicis doctrinis ibutus vacauit ſtudijs: vnde cũ Floꝛẽtia a factõe nigra pulſus fuiſſet: ad eius ingenij magnitudinẽ declarãdã pariſiũ acceſſit in qua Gymnaſiuꝫ intrans aduerſus quoſcũqꝫ circa quãcũqꝫ facultatẽ volẽtes diſputare rñſionibus aut poſitiõibus ſuis rñdẽ ſe obtulit diſputaturũ. Et cũ hic circa poeticã ſciam eruditiſſimus eẽt: Opuſ inclitũ atqꝫ diuinũ lingua vernacula ſub titulo comedie edidit: in quo oĩum celeſtiũ terreſtriũqꝫ ac infernoꝝ pꝛofunda ſpeculabiliter ꝯtẽplatus ſingula queqꝫ hiſtoꝛice allegoꝛice tropologice ac anagogice deſcripſit: vbi ſe certe catholicũ ⁊ diuinum theologũ ſe eẽ oñdit. Aliud ẽt eloquẽtiſſimũ opus oĩ ſapia plenũ edidit: vꝫ de monarchia mũdi titulo p̄notatũ. Jn quo ꝓbare nititur (lꝫ male) ita mõarchia i impio Ro. eẽ: vt nullã a põti. Ro. hẽat depẽdẽtiam: ſed a ſolo deo niſi i ꝑtinẽtibus ad foꝝ aiarũ: Hic cũ ex gallijs regreſſus fuiſſet: Federico aragonẽſi regi ⁊ dño Cani grãdi Scaligero veronẽſiũ p̄ncipi adheſit: cũ quo fuit multa ſemp̄ aicitia iũctus: quoꝝ auxilio p̄ſepe lꝫ fruſtra conatus fuit i patriã redir̄: Deniqꝫ moꝛtuo cãe ⁊ ip̄e apȯ Rauenã ãno dñi. 1321. etatis. ſ. qnq̈geſimoſexto diẽ obijt: de cuius exilio vitaqꝫ atꝫ mira doctria qdã hos v̄ſus cecinit dicens.

Hic poſtꝙ patrios floꝛentia ſeua penates
Linquere cõſpicuuꝫ iuſſit ſine crimine ciuẽ
Foꝛtuna qua ante ſtetit ſoꝛtemqꝫ ſuperbã
Excutiens ſemper miſero ſecurus in oꝛbe
Vixit: ⁊ innumeros tolerauit mẽte laboꝛes
Jpſe hoĩuꝫ rerũqꝫ patrẽ q cũcta gubernat
Jmperio ⁊ lati ſolus tenet aurea mundi
Loꝛa manu cui ſemp̄ erit ſine fine poteſtas
Agnouit ſine moꝛa deum vitãqꝫ per omnẽ:
Jmpiger anguſtis operantia ſydera terris
Stelliferi ſecreta poli qbus aſtra fruantur
Conſilijs celo nouit diuinus ab alto.
Jngenij artibus redimitus acumine ſeptem
Exhauſit ſacras muſarum e fontibus vndas
Hic ſacris animatus aquis que dura cadentes
Pꝛemia dignoſcant miſeri quibus ipſa ſalutem
Pena ferat ſceleris quos gratia collocet altis
Sedibus audaci cecinit ſub tegmine cantu
Scribere non poſſem viduas quot fletibus artes
Quotqꝫ nouẽ muſis lachꝛymis ſubiere doloꝛes
Cum rapuit moꝛs ſeua virum: ſed fama ſuperſtes
Gentibus extinctum memoꝛat populumqꝫ per omnem
Viuet: ⁊ eterno refertur laudibus euo
Amen.

¶ Ludouicus Philippi regis filius hoc anno poſt patrẽ regnare cepit: ⁊ regnauit annis duobus: vir qdeꝫ

catholicus ⁊ chriſtiane religionis amator: q ſuſcepto regno poſt ānū preſētiens cardinales ſparſi in diuer-
ſa gallie oppida diu diliuiſſe: eo ꝙ in conclaui apud carpenteratū d̄ pōtifice deligendo ſeditione orta duo
ex ſplendidioribus cardinalibus interfecti fuiſſent ſtatiꝫ eos in vnū coegit: ⁊ vt lugduni congregarent̄ ꝓ
futuro pontifice deligendo ſuaſit. Cuius ſanis conſilijs annuentes poſt octoginta dies Jacobuꝫ carthuſiē
ſeꝫ monachū: ⁊ portuenſeꝫ epꝫ elegerūt. Quo qdē anno cū pontifex eēt electus ipſe rex vite ſue finē fecit re
licto in regno ioanne filio puulo: q puer diebus tantuꝫ .xx. regnauit.

❧ Tres ſimul lune eodē anno in celo apparuere: ⁊ fulgor quē cometē dicūt in ſeptentrione quaſi ad virginis
finem tribus menſibus apparuit. Eo āt deficiente nouembri menſe Philippus predictus rex vita exceſſit
⁊ Ludouicus ſucceſſit.

Ludouicus cognomento bauarus .2i. germanoꝝ imperator hoc anno a qbuſdaꝫ per cōtentionē ele-
ctus impauit annis .3r. henrico eniꝫ mortuo inter electores mox diſcordia ſucceſſit ꝙ alij hunc Lu Bauarus
6514 donicum: alij Federicū auſtrie duceꝫ ꝓponerent: belloqꝫ inter eos orto durauit annos .viij. ſed tā
dē Federico ſuperato Ludouicus hic ſolus obtinuit: qua victoria elatus abſqꝫ Romane eccleſie auctorita 1315.
te ſe imperatoreꝫ appellauit: ⁊ Matheuꝫ vicecomiteꝫ vna cū filio Galeatio ita fouit vt mediolano oīo con
tra turrianos potiret̄. Romā igit̄ ꝓfecturus vicecomites oīo ſibi beniuolos fecit: vt eiſ adiuuātibus impij
titulos facilius conſequi poſſet. At vero Joannes pontifex nuper creatus in auinione audiens vicecomi-
tes mediolano potitos eos: ⁊ Ludouicū impatorē anathemate notauit: ⁊ ꝙ maxime quia Guelphos vbi-
qꝫ opprimebant. Reuerſus aūt bauarus in germaniā ad exercitū cōgregādūꝫ paulopoſt cum maximis co
pijs denuo ex germania profectus tridentū venit: ⁊ ibidē magnis gibellinoꝝ precibus mediolanuꝫ rurſus
petijt: atqꝫ ibideꝫ a Guidone petramala epo corona ferrea coronatus eſt. Cūqꝫ pecunia indigeret: ⁊ eam
a populo exigere vellet a Galeatio mathei filio ꝓhibitus eſt. Cuius rei cā Ludouicus galeatiū cepit ⁊ vna
cum filijs in carcerē coniecit. Quibus incarceratis Bauarus .xxiiij. ciues delegit: qui noīe ſuo rem pu. ad
miniſtrarent: quibus ⁊ ipſe prefectū ſuū addidit: inde cū in brixianos duxiſſet apud vrceas oppidū aliꝙ-
diu ſtetit. Deniqꝫ brixianis in gratiā ſuſceptis in ethruriā acceſſit: vbi ⁊ a Caſtrucio lucēſi dn̄o magna cuꝫ
humanitate exceptus eſt: apud quē duobus menſibus moratus precibus Caſtrucij motus Galeatiuꝫ vice
comitē ⁊ Acciū: ac Marchum eius filios Ceſar carceribus liberauit. Inde cū caſtrucio ⁊ mille ac quin-
gentis eius equitibus conſociatus Romā tādeꝫ peruenit: exceptuſqꝫ cum ingenti gloria a Romanis apō
lateranū iuſſu cleri populoqꝫ romano a Stephano colūna coronatus ē. Ornatus itaqꝫ imperij corona ba
uarus ſtatim petrum corbariēſeꝫ ordinis minoꝝ ꝓfeſſum in antipapā erexit: ⁊ Nicolaū .v. appellauit. In
de quoqꝫ digreſſus antipapa viterbij relicto cuꝫ exercitu ⁊ Caſtrutio florētiā venit: quā ⁊ crebris excurſi-
onibus ⁊ ppl'atōibus aliꝙdiu cuꝫ uexaſſet mediolanū poſtremo ꝓfectus eſt: vbi ⁊ Acciuꝫ galeatij filiū ab
ītegro ī regnuꝫ remiſit. In germaniā deniqꝫ regreſſus ꝯ cum carolus henrici filius imperator erigit̄: cum
quo ī bello congreſſus ⁊ ſuperatus cum fuga delapſus fuiſſet ſtatim dolore animi defecit.

❧ Hugutio fagiolanus piſanoꝝ ⁊ lucenſiū tyrannus hoc anno non longe a monte catino ingenti clade florē
tinoꝝ exercitu ſuperato duꝫ ex piſis lucā regredit̄ vna ⁊ eadē die ab ambabus illis vrbibuſ excluditur: ⁊ ita
vtriuſqꝫ dominio ſine ſtrepitu priuatur. Piſani nāqꝫ ſuperiori anno hērico impatore defuncto florentinoꝝ
potentiā veriti hugutionē hunc ſibi ducē ad propulſandū hoſtē delegerūt qui paulopoſt ab equitibus hen-
rici adiutus: ēt lucā ciuitatē obtinuit. Euoluto autē anno lucēſes non diutius ipſius tyrannidē laturi occa-
ſione capta neriū eius filiuꝫ vno die vrbe eijciunt pulſus igitur luca Nerius patrē in lucenſes concitat: qui
ex piſana ciuitate cum exercitu lucā properans piſani portas poſt euꝫ clauſere. At hugutio duarū vrbium
dominio priuatus ad malaſpinas Marchiones amicos ſuos pro ſubſidio cōfugit. Et cū ſepius tyranni-
dis reditū tentaſſet ⁊ optinere non potuiſſet: ex pontificis Ro. conſilio tandem in Flaminia ad paternum
ſoluꝫ redijt ibiqꝫ ab ipſo pontifice multis beneficijs adiutus tandem conſenuit ⁊ moriens multos filios ac
nepotes in caſtelloruꝫ ſuorum regno reliquit: qui ⁊ ipſi (ut fit) de principatu inter ſe diſſidentes tandeꝫ a flo
rentino populo omnes pulſi ſunt.

❧ Caſtrutius vir ſtrenuiſſimus patria lucenſis familia caſtracanū nobili natus: vir manu prōptus ⁊ cōiura
torū apud lucēſes caput. Quē ſuperiori anno Nerius fagiolanus ꝑꝑ predā in lucēſibus factā in carcerē cō
iecerat ⁊ ad ſuppliciū dānauerat: hoc āno pulſo fagiolano ⁊ ſtrepitu magno cōcitato e carcere educitur ⁊ a
factione ſua in fagiolani loco ꝓficitur: ⁊ .23. annis regnauit. Ac ſic ut mūdi ſors exigit ab extrema calamita 1292
te ad ſūmā felicitatē ꝑductus ē: q impio vrbis hoc modo ſuſcepto mox ſuo ingenio ⁊ magnanimitate ⁊ pi-
ſtoriū ⁊ piſas vrbes in ſuā redegit poteſtatē poſtmodū auxilio galeatij vicecomitis: q Acciū filiū natu ma-
iorē cū mille ⁊ quingētis eqtibus miſerat: in florētinos duxit ⁊ Raymūdū cardinū hiſpanū coꝝ ducē cum
eius filio ⁊ vniuerſo eius exercitu fudit atqꝫ fugauit: quo confracto multis annis ipſos incurſionibus po-
pulationibuſqꝫ ac incendijs vexauit. Deinde ſuccedentibus rebus cum etiā vicecomitū copias cū Baua-
ro iunxiſſet iterato apud florentiā caſtra poſuit ⁊ eaꝫ pluribus diebus obſedit: ac cuncta circūquaqꝫ deſtru
xit: eam equidem vrbē caſtrutius tandē occupaſſet: niſi graui morbo ex immenſis laboribus apud piſtoriuꝫ
contracto defeciſſet: Vexꝫ eos in eam rexꝫ deſperationem deduxit: ut Carolū Roberti regis filium: in vr
bis dn̄m vocauerint: Moriens deniqꝫ Caſtrutius duobus filijs arrigo ⁊ Galaricio relictis ibidē in con-
uentu diui Franciſci poſt tertiū diē cum ingenti pompa ſepelit̄. Filij autē eius paulopoſt a Bauaro impa-

toꝛe ꝓpter ingratitudinē pulſi fuerūt: Ac ſic nullum violentum perpetuū.
¶ Philippus Ludouici francoꝝ regis frater ioanne eiuſdem ludouici filio defuncto in regnū ſuccedens re
gnauit annis.v.de quo nihil memoꝛie dignū habeo niſi ꝙ Joāni.22.pontifici fauit.
Papa.205 IOannes vigeſimuſſecūdus papa poꝛtuenſis ep̄s iacobus cartucenſis antea vocatus hoc āno
poſt longā altercationē a.23.cardinalibus apud lugdunū i monaſterio fratrū pꝛedicatoꝝ vna
1317 nimiter electus ſedit annis.xiix.men.3.⁊ diebus.xxvii.vir vtiqꝫ doctiſſimus:⁊ multa pruden 6516
tia decoꝛatus:ac doctoꝝ viroꝝ amantiſſimus:cuius pr̄ Arnaldus de oſſa fuit:pontifex crea
tus nonis ſeptēbꝛis in cathedrali baſilica pontificatus coꝛonaꝫ accepit.Inde in auinionēꝫ ꝓ
fectus octo cardinales mox creauit:inter quos duo tm̄ itali fuere:vnus vꝛſinus et alter colūna:duoſqꝫ vi
ros defunctos in ſanctoꝝ cathalogū aſſociauit:vꝫ thomā herfoꝛdenſeꝫ ep̄ꝫ ⁊ aquinateꝫ thomā doctoꝛem
oꝛdinis pꝛedicatoꝝ:deinde tholeſanā eccleſiā ad archiep̄atus dignitatē rettulit:⁊ quaſdaꝫ dyoceſes eiſdē
aſcripſit.Ceſarauguſtanaꝫ etiā eccleſiā ſibi dilectā i metropolitanaꝫ erexit aſſignatis ſibi.v.cathedralibus
eccleſijs.Gratidimotenſē oꝛdinē quoꝝdā impꝛoboꝝ factionibus labefactatū in melioꝛeꝫ redegit foꝛmam.
Multos quoqꝫ hereticos dānauit:⁊ pꝛeſertim gloſulā quandam fratris petri oꝛdinis minoꝝ:ꝗ conuen
tum quēdā tertij oꝛdinis ad imitandā chꝛiſti paupertatē aīauerat:quoꝝ de numero multi damnati et exu
ſti ſunt. Anno āt pontificatus ſui.xi.conuentu habito Ludouicū bauaꝝ eccleſie rebellē ⁊ ſciſmaticū decla
rauit:⁊ Guidonē petramalā poſt occupataꝫ ciuitatē caſtelli ſacerdotio ⁊ ep̄atu exauctoꝛauit:coꝛtonā quo
qꝫ a dyoceſi arretina ſeparauit:⁊ in ciuitatē erexit.Tandē anno etatis ſue.90.auinioni moꝛiens tātaꝫ i the
ſauris ſuis auri atqꝫ argenti uim reliquit ꝙtam vnꝙ̄ nullus ante eum pontifex fecerit. Interrogatus hic
aliquādo:qui foꝛet a veritate remotus:reſpondet:vulgi ſn̄ia:nā quicquid laudat uituperio dignū eſt:quic
quid cogitat vanū:quicqd loquitur falſuꝫ:quod impꝛobat bonū:⁊ qd̄ appꝛobat malū eſt:⁊ quicquid extol
lit infame.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Petrus aponus ſeu de apono patria patauinus medicus celeberrimus:⁊ phūs om̄i etate admirādus hu
1319 ius ioannis pōtificis tp̄e tum in philoſophia:⁊ tūꝫ in his que ad medicine theoꝛicā ſpectāt diuerſaſ concili
ando opiniones ꝓmptus exiſtens maximo in pꝛecio vbiqꝫ habitus eſt:⁊ propterea conciliatoꝛis nomē ſoꝛ
titus eſt.Hic i p̄mis ad Ariſtotelis pꝛoblemata multa addidit:⁊ illa ipſa ſubtili expoſitiōe declarauit:ſcri
pſitqꝫ eidē Joanni pontifici libꝛum de venenis pulchꝛūꝫ:ac Meſue libꝛum in medicinis mancuꝫ a coꝛde
vſqꝫ ad calcem perfecit.Compoſuit preterea de omni medicina libꝛum:in quo centū ⁊ deceꝫ habentur dif
ferentie:libꝛum quoqꝫ Galieni de colera nigra:⁊ de regimine ſanitatis:ac terrapeutice artis cuꝫ alijs mul
tis ipſe tranſtulit. Fuit enim hic magicus maximus:⁊ multa per eādē artem oſtendit.
¶ Dynus de garbo medicus floꝛētinus:his tp̄ibus claruit:qui cū bꝛunū p̄rem in arte chyrurgie medicū ha
buiſſet illū in phyſica erudiendū Thadeo floꝛētino medico tradidit: ꝗ adeo eruditiſſimus euaſit:vt vtiliſſi
ma in auicenā ediderit cōmētaria. Scripſit i Galienū de malicia varie ꝯplexionis:atqꝫ in hyppocrateꝫ de
nraatu fetus:quin ⁊ in philoſophia varias ⁊ pulcherrimas queſtiones.
¶ Gentilis fulginas pꝛeſtabilis ſapientie medicus:hoc ipſo tempoꝛe diui pꝛeteriti medici:non inferioꝛis in
genij aut fame fuit:ꝙ potiſſimum eius accuratiſſimi cōmentarij in quinqꝫ auicene libꝛis teſtimonium per
hibent.hic etiaꝫ pꝛter pꝛedictos cōmentarios contra peſtem libꝛum compoſuit ac queſtionem de gradibus
medicinarum ſubtiliſſimam diſputauit.
¶ Mattheum aūt ſiluaticum medicum mantuanuꝫ genere nobiliſſimuꝫ hiſdem tempoꝛibus floꝛuiſſe con
ſtat:eo quot ad Robertum ſicilie regem ⁊ medicū diuinuꝫ opus de omnibus ſimplicibus medicinis ⁊ eaꝝ
pꝛopꝛietatibus dederit:ac alia quedam edidit.
¶ Auguſtinū etiam anconitanū oꝛdinis eremitaꝝ diui Auguſtini pꝛofeſſuꝫ virū ſane ⁊ doctrina ⁊ vite inte
1320 gritate celeberrimum cum pꝛedictis floꝛuiſſe conſtat: ꝙ ⁊ ipſe libꝛū de eccleſiaſtica poteſtate ad Joannem
pontificem pꝛedictum inſcripſerit: ⁊ vltra cuꝫ omnes ſue etatis theologos ſine contradictione exceſſerit a
Mattheo exoꝛdiens totum nouum teſtamentū accuratiſſime declarauit ⁊ commētauit: inter que comen
taria in pauli epiſtolas admiratione digna habentur. Sed ⁊ ſuper actus apoſtoloꝝ:ſuper apocalipſim: Et
ſuper ſeptem epiſtolas canonicas ad inſtar beati thome opus edidit aureū:tractatus quoqꝫ celebꝛes ſuper
Miſſus eſt ⁊ Magnificat compoſuit.
¶ Bonauentura patauinum item oꝛdinis pꝛedicti olim generalis pꝛioꝛ ⁊ tituli ſancte cecilie cardinalis pꝛe
ſbyter:hiſdem tempoꝛibus doctrina ⁊ eruditione maximo in pꝛecio fuit.Qui cū acerrime eccleſie libertatē
ꝯtra tyrānoſ tueretur:a Carrariēſi dn̄o tandē ſagitta tranſfixus martyrio coꝛonatus eſt.
¶ Albertus ſimiliter patauinus eiuſdem eremitarū oꝛdinis ⁊ beati Egydij Romani auditoꝛ eruditiſſimus
theologus per hoc tempus in declamationibus ad papam princeps pꝛedicatoꝝ habitus eſt: qui cum eſſet
doctiſſimus compluꝛimos ſermones tum quadrageſimales tumqꝫ dominicales ⁊ feſtiuos ad clerum po
pulumqꝫ erudiendū edididit: Sed ⁊ penthateucuꝫ ⁊ pauli epiſtolas ſuper omnes cōmentatus eſt: pꝛopter
cuius doctrine pꝛeſtantiā poſtea in patauino palatio ſupꝛa poꝛtaꝫ que dn̄i foꝛum reſpicit marmoꝛea ſtatua
honoꝛatus fuit:in alijs ſiquideꝫ palatij foꝛibus Pauli iureconſulti:⁊ petri conciliatoꝛis ac Titiliuij hiſto
rici ſtatue conſtitute ſunt.
¶ Franciſcus maronus oꝛdinis minoꝝ theologuſ doctiſſimus:⁊ ipſe hoc eodē tp̄e multa opuſcula ad xp̄ia

nam religionē pertinentia edidit: ⁊ ꝙ maxime in ſacris codicibus poſtillas memoratu dignas cōpoſuit.
¶ Michael de ceſena ordinis minoꝝ generalis miniſter hiſdē tēporibus cum ſuper ezechielē: ⁊ ſuper ſentē
tiaꝝ librum perpulchre ſcripſit a Joanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio priuatus ē
Dicunt.n.ipſuȝ dixiſſe chriſtū ⁊ eius diſcipulos nil penitus priuati habuiſſe: ꝙ certe nō multū cū ſacra ſcri
ptura ꝯueniret. ipſe tamen ſuis ſcriptis ⁊ rationibus ſe īnocentē oſtēdit: ⁊ ab hac calūnia audaciſſime excu
ſat: ⁊ propterea ſuis ſcriptis in Joannē ipſuȝ pontificē plurimū inuectus eſt.
¶ Nicolaus de lira minoꝝ ordinis theologus eminētiſſimus tempeſtate hac ⁊ ipſe claruit: qui cū contra iu
deoꝝ impietatē et diſputationibus ⁊ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet: etiā nouū ⁊ vetus teſtamentū in eoruȝ
contumeliaȝ ⁊ probrū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt: propter quod eius nomē ī to-
to mundo celeberrimū effulſit. Ferūt hūc p̄mo iudeoꝝ doctoreȝ fuiſſe: ⁊ ꝑpea eoꝝ liguā optie agnouiſſe.
¶ Carolus philippi frācoꝝ regis frater hoc āno philippo predicto eius fratre ſine virili prole defūcto in re 1322
gnum auitū ſuccedens regnauit annis ſex.
¶ Galeatius vicecomes hoc anno mattheo patre defuncto eideȝ cum marco fratre ſucceſſit: viri ambo ſin-
gulari eloquētia: ⁊ magnanimitate ac vrbanitate preclari: q ambo exules ēt poſt patrē uixere ānis ſex: hos
Ludouicus bauarus ꝓpter pecuniaꝝ exactionē ſibi denegatā captos in carcerē truſit. Voluerat.n.vt di-
ximus: eidem Ludouicus ſuſcepta corona ferrea a mediolanenſi populo pecunias exigere: ſed ꝓhibenti-
bus vicecomitibus eos oēs in carcere recluſit: ⁊ 24.ciuibus rei pu.adminiſtrationē cōmiſit. Uerum tādeȝ
Caſtrucij lucenſis precibus cōmotus ceſar eos incolumeſ dimiſit: qui liberi facti Caſtrutij ſtipendijs mili
tare ceperunt. Sed Galeatius vna cum caſtrucio dum piſtoriuȝ obſideret poſt longos ⁊ duros labores tā
dem morbo contracto apud piſie oppidū e vita migrauit.
¶ Ordinem āt nouū militū ieſu chriſti hoc anno ioannes pontifex in portugallia regno inſtituit: q ſaracēis 1323
circūquaqȝ diſcurrētibus reſiſterent. Cui quidē ordini principale domū in marino ſiluenſis dyoceſis cōſti
tuit. Quibus et oia templarioꝝ bona in portugallie cōſtituta aſſignari voluit: vt liberius chriſti militie va
care poſſent. huius auteȝ ordinis cenſoreȝ: ⁊ moderatorē abbatem alchoſyani monaſterij ciſtercienſis or-
dinis vlyſbonenſis dyoceſis eſſe voluit: q cōſcribēdi ⁊ exauctorādi huiuſmodi milites haberet facultatē.
¶ Clementinaꝝ codicem his temporibus ioannes pontifex confirmauit: ⁊ per gymnaſia legendum tranſ-
miſit. Clemens enim predeceſſor apud viennam gallie vrbem trecentoꝝ patrum conciliū celebrauerat: in
quo ꝯſtitutiōes plurimas religioſoꝝ ſtatum concernentes conſtituerat vt habetur eo. in libro ð ſtatu mona
choꝝ ⁊ in agro mendicantiū quoad predicationes: ⁊ confeſſiones: ⁊ ſepulturas: vbi daꝛ̄ forma ſeruanda:
extra de ſepulturis. Dudū in eodem li. Illas igitur laudabiles ⁊ ſcās ꝯſtitutiones ioānes approbās collige
re fecit: ⁊ in vnum volumen redigens: Clementinaꝝ codicē ab ipſo auctore Clemente appellare voluit. in
ipſo etiam beati franciſci regulā ad verbum declaratā conſcripſit: vt i.c. Exiui de paradiſo.

¶ Sciſma vigeſimū primū.

¶ Petrus natione picenus reatine dioceſis ex corbario oppido natus ordinis minoꝝ profeſſor: hoc āno cō
tra Joannē pontificē iubēte Ludouico Bauaro in antipapam profanaꝛ̄: ⁊ Nicolaus.5.appellaꝛ̄ ⁊ ab ipſo 1324
bauaro ⁊ ijs qui cū eo aderant: ut verus xp̄i vicarius conſalutatur. Is.n.vir ruſticus fuerat ⁊ vxoreȝ quin
qȝ annis tenuerat qua viuente ⁊ renitente ad religionē inhabilis confugerat. Qui miſer factā de ſe electio
nem acceptans cum eſſet aſſenſus vt xp̄i eccleſiam ſcindere poſſet anticardinales ⁊ adulterinos epiſcopos
creauit. Qui cornua erigentes Joannem pontificeȝ publico edicto hereticuȝ dixerunt. Et cum fraticelloꝝ
de opinione hic auctor ⁊ fauctor exiſteret eandem ſcholaȝ ſatane pro viribus augere annixus eſt. Affirma
bant enim hi ad cooperimentum ſue iniquitatis: chriſtum ⁊ eius diſcipulos adeo pauperes extitiſſe: vt nil
priuatim aut cōmuniter habuerint: propter qð ⁊ Joannes pontifex creatis ſeptem cardinalibus viris do-
ctiſſimis etiā theologoꝝ multoꝝ cum eis ſynodo congregata reqȝ diligenti diſputatione diſcuſſa edictum
propoſuit: quo eos declarauit pertinaces hereticos qui hoc de cetero affirmare tentaſſent: quam ob rem
ponti. ipſe tres extrauagātes confecit: quaꝝ vna incipit: Ita quorūdam. alia Ad conditoreȝ canonum: vbi
prolixius ipſam miſericordiā declarat: quas quidē extrauagētes ad gymnaſia publica trāſmiſit. Deniqȝ cū
petrus ipſe in idoluȝ prophanatus a Bonifatio piſano captus ⁊ ad Romanum pontificem in auinionem ꝑ
ductus fuiſſet: diem in carcerem per triennim pedore obiuit
¶ Rochus natione narbonenſis cōfeſſor xp̄i ſanctiſſimus: hoc anno.16.calendas ſeptēbris: poſtꝙ quinquē
nium in carceribus a patruo ſuo incognitus detentus fuiſſet tanꝙ alter Alexius Romanus apud monteȝ 1327
peſulanū oppiduȝ ſuuȝ Narbonenſem aīam deo immaculatā reddidit. Is enim apud idem oppidum Nar
bonenſis gallie prouincie montem peſulanū Agathopolis appellatum ex patre Joanne matre vero libera
eius oppidi dn̄is originem duxit: qui cum.xij.attigiſſet annū ab apoſtolo paulo edoctus corpus ſuum ca-
ſtigare ⁊ in ſeruitutē redigere cepit: adeo ut cibo ⁊ potu parciſſimo vti ceperit. Mortuoqȝ patre ac matre
hereditatem amplā egenis prorſus diſtribuere cepit: exhauſtiſqȝ omnibus paternis peculijs etiam prin-
cipatu ſe abdicās patruo ſuo paterna oppida cōmendauit: ⁊ abiectis omnibus rebus breui veſte indutus
cum pileo ⁊ pera ac baculo ex gallia in italiam peregrinus peruenit: vbi cum innumeras ciuitates ⁊ caſtel-
la vȝ Romā aquampendentē Ceſenam atqȝ alia plurima loca truci peſtilentia vexatae crucis impreſſio-
ne ſanaſſet tandē Placentiā vrbē morbo infectam ſe contulit ⁊ ad quoddā hoſpitale diuertit ⁊ egrotantes

omnes ad unũ uidet: ⁊ ex morte omnes ſanat: quibus geſtis ⁊ ipſe a deo premonitus ꝙ cruciatus ⁊ corpo
ris tormenta innumerabilia pati debebat ſtatim acuta febre ⁊ ſagitta ſiniſtra coxa trãſfixus fuit adeo vt eo
dolore ardoreqꝫ nullã quietẽ inueniret: cũqꝫ ex ea innumeras pertuliſſet paſſiones: ⁊ bonã valitudinẽ tan
dẽ conſecutus eſt. Indeqꝫ digreſſus deo comite in gallia in longis itineribus delatus ẽ: que armoꝝ ſtre-
pitu vexabatur. In paterno deniqꝫ caſtro perueniens a lictoribus tãꝙ explorator cõprehenſus in uincula ⁊
in carceribus detrudit: ⁊ quinquẽnij tps ibi conſumpſit: quo exacto cũ maxima patientia ⁊ vite auſterita-
te .32. vite ſue anno migrauit ad dñꝫ. Sed anteꝙ e vita migraret orauit dñꝫ vt qui deinceps nomẽ ſuũ inuo-
caret a ſeuiſſima peſte ꝓtegeret. Eo itaqꝫ mortuo ad latus eius tabella quedã his litteris iſcripta repta ẽ:
peſte laborãtes ad Rochi patrociniũ ꝯfugentes cõtagionẽ illã truculentiſſimã euaſuros ſignifico. Quod
vbi ad patriũ principẽ delatũ fuit: recognoſcens illũ ſuuꝫ ex fratre eſſe nepotẽ in lachrymis cũ omni domo ꝓ
uolutus ſanctiſſimũ corpus ſumma pompa ad tẽpluꝫ deferre fecit ⁊ exequijs rite peractis patruus magno
ſumptu ei templuꝫ conſtruxit: ⁊ ibi per multos annos ſignis et miraculis extulit: cuius ſciſſimi viri merita
atqꝫ opera diu apud italos noſtros cum latuiſſent tãdeꝫ anno dñi .1415. ad ipſos ex germania ipſius Ro-
chi nomen delatũ fuit: eo ꝙ conſtantiã germanie vrbem: vbi conciliũ generale chriſtianorum celebraba-
tur a peſte maxima liberauerit: vbi nunc baſilice ſacella: ⁊ templa eius in eius noie non modo ꝑ vrbes: ſed
per caſtella: per vicos: ⁊ quaſi per priuatas domos extruunt: ad que cõfugientes eius ſanctiſſimi viri me
1328 rita experiuntur: huius itaqꝫ feſtũ .16. cal. ſeptẽbris celebratur. Eius aũt ſcũꝫ corpus hoc anno q ẽ .1485.
venetias a quibuſdã furtim delatuꝫ a ſenatu: ⁊ cuncto populo tanta cũ deuotione ⁊ gloria exceptũ eſt ꝙtũ
quis ſcripto enarrari poſſet: eidem eniꝫ ſtatim tẽplũ celeberrimũ ingenti impẽſa conſtruere ceperũt.

Philippus francoꝝ rex trium precedẽtiũ regũ frater. ſ. Ludouici philippi ⁊ caroli patruelis hoc ãno frã
cis regnare cepit: et .xxii. annis regnauit. Hic cũ Eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit: a quo et ſepius (vt
ita dixerim) uictus fuit: ⁊ cum multa perdidiſſet tñ viennẽſium principatũ emit: ⁊ regno ſuo adiecit.

Accius vicecomes hoc anno patre eius galeatio ſuperiori anno in piſtorienſi agro defuncto ꝑmittente ba
uaro impatore mediolanenſe regnũ rurſus reaſumpto regnauit vna cũ Luchino patruo ſuo annis .xi. nã
patre eius defũcto ipſe ⁊ marcus eius frater ad Bauaꝝ humiliter confugiẽtes maximã ei pecunie ꝙtita-
tem ꝓmiſerũt: ſi eos in mediolanẽſi regno remitteret. At ille pecunia idiguus cõmiſit eos .4. germanis no
bilibus: qui vnũ eoꝝ videlicet hũc Acciũ mediolanũ introducerent alio ꝓ obſide retẽto quouſqꝫ pecuniã
reciperent: quod ⁊ factuꝫ eſt. Germani itaqꝫ predicti cũ predictã pecuniã recepiſſent inſalutato Bauaro in
alemaniã fugerũt: Quam fraudem vbi Bauarus audiuit eueſtigio e luca in lombardiã indignatus uenit
Marco accij fratre i ethruriã apud germanos nihilo minus ꝓ obſide remanẽte. Cũ ḡ Bauarus in lũbar
diã veniſſet: ⁊ mediolanũ igredi voluiſſet ab Accio ꝓhibitus ẽ memor ꝑne iniurie: ac ſic Accius diſcedẽte
Bauaro mediolano potitus ẽ. Erat. n. preclariſſimi ingenij ⁊ ꝯſilij vir: ⁊ diſciplie militariſ admõꝫ ignarus
ꝗppe q oia p̃clara facīora a caſtrucio geſta ipẽ ſtrẽnue geſſit. Suſcepto igit̃ pҫno regno ipſũ mirũ immodũ
auxit. Quia ⁊ impatoris milites in Ethruriaꝫ relicti qui Marchũ eius fratrẽ obſidẽ detinebant eius virtu
te cognita: ſtatiꝫ in eius verba iurarunt: ⁊ ex captiuo ducẽ creauerunt: qui ⁊ ſtatiꝫ lucã dedentibus ſe preſi-
dijs in poteſtatẽ recipiens mediolanenſi regno adiecit. Luchinus autẽ eius patruus in Bergomates mo
uens nulla vi: ſꝫ cuiuſdam Gulielmi caſtrobarchi prouiſione ⁊ ipſe nepotis noie eam recepit. Qua recep-
ta paulopoſt Brixiaꝫ procurãte Coradino duce in fidẽ ſuſcepit. paruerant he due ciuitates ſuperioribus
annis Ioanni Bohemo regi. Deinde papiam expugnans etiã illã paulopoſt ſibi ſubiecit: cũqꝫ vires ſuas
longe lateqꝫ diffudiſſet anno imperij ſui .xi. nonis Auguſti vitã cum morte mutauit.

Carrarienſiũ regni principium.

Marſilius carrarienſium nobiliũ princeps cuꝫ ſuperioribus annis patauij dñatum deſumpſiſſet et in ea
1329 non tyrannice ſꝫ paterne pluribus annis regnaſſet: hoc anno magni canis Scaligeri veritus potentiam ei
dẽ vrbis dñatũ ſponte ceſſit. Sed ⁊ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſtridie ab integro vrbẽ ingreſſus
dñiũ reaſſumens .x. ãnis regnauit. Uir certe mãſuetiſſimi ai ⁊ regie vrbanitatis inſignitus ac multis virtu
tibus decoratus. Qui cũ ſine virili prole defeciſſet: vbertino patrueli ex teſtamento oẽꝫ ſuã hẽditatẽ religt.

Franciſcus dandalus quinquageſimuſquartus venetorum dux: hoc anno Ioanni ſorantio duci ſurro-
gatus ducauit annis .x. ⁊ men. vno. Uir certe tanto principatu dignus ſi vitam prudentiamqꝫ ac animi ma
gnanimitatem inſpicias. Cuius clementia ⁊ virtute maxime pollenſes ciues commoti atqꝫ allecti ſe ſuãqꝫ
ciuitatemqꝫ ſibi: ⁊ Senatui ſponte ⁊ libentiſſime ſubmiſere ⁊ perfectam eis obedientiam promiſere. Hic
a paleologo grecoꝝ impatore rogatus vna cũ Ioanne pontifice ⁊ philippo francorum rege contra turcos
ei infeſtos non modicam claſſem miſit: pro qua eos plurimum repreſſit. Indeqꝫ in maſtinum Scaligeruꝫ
virum potentiſſimum durum ſuſcepit bellum: pro quo adiuuantibus philippino gonçaga ⁊ obiçone eſten-
ſi veronã obſidione cinxit. Cum quo tandem pacem ea cõditione inijt: ut patauio carrarienſibus omiſſo
⁊ Brixia Bergomoqꝫ vicecomitibus: ipſe ſolum veronã vicentiam parmã ⁊ lucã ſibi retineret. Quibus
optime ex ſententia geſtis emoritur ⁊ in capitulo fratrũ minorum venetis ſepellitur.

Gerardinus prepotẽs Genuenſiũ ciuis ex preclara ac nobiliſſima Spinolaꝝ familia natus hoc eodẽ an-
no lucã ethrurie vrbẽ a germanis militibus propria emit pecunia: ⁊ in ſuã redegit poteſtatẽ: eam ſiquidẽ ſu
1330 perioribus diebus marchus vicecomes ab eiſdẽ preſidijs acceptã in ſuã redegerat poteſtatẽ: ſꝫ eo abſente

ut ſtipendiarioꝝ moris eſt. Milites rurſus pecunijs indigni: ut pecunias reciperent ipſi gerardino eã vendidere: ſ; eã multo tempore non valuit poſſidere.

Gonçagorum regni principium.

Ludouicus gonçaga vir animo ⁊ viribus preſtans atqꝫ preclarus: hoc anno quadam calliditate atqꝫ prudentia. Mantue vrbis principatũ paſſerino Bonacoſſo ademit: ⁊ in ſe ſuoſqꝫ ſucceſſores vſqꝫ in hodiernũ diem tranſtulit. Paſſerinus autẽ ipſe ⁊ predeceſſores ſui ipſum principatũ aliquo iuſto titulo ꝑ annos multos poſſedere. Sed diſſentionũ factionibus ſubortis adeo mos inoleuit: vt cuiqꝫ factioſo liceret ciuitatum principatus occupare. Ludouicus itaqꝫ iſte cum apud mãtuanos inſignis ⁊ bello acer haberet̃ hoc anno inſidijs preparatis tumultũ in foro excitauit: ꝓ quo paſſerinus vt erat oio bonus ac ſimplicis ingenij vir nil mali ſuſpicans e veſtigio cum ſuis e regia in forũ inermis deſcendit: quid rei hoc eſſet. ſ. ſciſcitaturus. At Ludouicus viſo paſſerino cõfeſti cũ ſuis armatus in regiã cõſcendit: ⁊ inde paſſerini deiectis preſidijs oĩa occupauit: ⁊ paſſerinum cũ ſuis vrbe pepulit. Quo fugato vrbẽ cũ arcibus: cũ reliquis fortilitijs: ⁊ oppidis in ſuã poteſtatẽ cõuertit: ⁊ ſex annis poſtea regnauit: ⁊ ab illo deinceps mantuane vrbis dominium apud gonzagas principes ſine alicuius impedimẽto vſqꝫ in diẽ hanc permanſit. Nã pontifices romani et impatores oẽs propter egregias huius ꝑclare familie virtutes ipſã vrbẽ ⁊ principatũ eiſdem cõfirmarunt. Sunt tñ q dicãt gonzagas principes non factione: ſed cõi populoꝝ delectiõe vrbis dñatũ obtinuiſſe: vtcunqꝫ conſtat hãc illuſtrẽ celebrẽqꝫ familiã. nũc iuſto titulo mãtuane vrbis principatũ poſſider̃. Eã qꝫ familiã dicunt iam annos ſupra ſexcentos a Ludouico quodã theutone regia ſtirpe creato erectã fuiſſe Ea. ſ. tẽpeſtate qua oĩs fere italie circa Rubiconẽ fluuium in ſallaſoꝝ erat tumultu. Gonzage igit̃ viri nobiliſſimi atque ditiſſimi a Ludouico predicto progeniti primi ex theutonibus fuere ciues q mãtuã venert̃ et incoluerũt. Quam ob rẽ cõſtat gonzagam familiã antiquitate ⁊ nobilitate theutonicoꝝ clariſſime in italia nobilitatis hodie cum reliquis principatũ obtinere: in qua deinceps fuere viri preſtãtiſſimi bello. ſ. ⁊ pace clariſſimi atqꝫ fortiſſimi: vt intra dicetur.

Foreſtoꝝ nobilium priuilegiũ.

Mapheus bergomenſis ex nobili vetuſtaqꝫ foreſtoꝝ familia natus non modo iuriũ ciuilis ⁊ põtificij abunde doctus: ſ; eloquẽtia atqꝫ reꝝ gerẽdaꝝ prudẽtia inſignitus: tẽpeſtate hac ꝓꝑ eaſdẽ preclariſſimas v̾tutes apud Lud. bauaꝝ ĩpatorẽ maxĩo ĩ ꝑcio hĩtus ẽ q; ⁊ ĩdultis ⁊ ꝑrilegijs eiſdẽ gratis ꝯceſſis optĩe ꝯteſtatus ẽ. nã eidẽ ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ob grata nr̃e foreſtoroꝝ familie obſeq̃a ĩ ipſũ exhibita: ⁊ eius q̃ maxime virtutes munificentiſſimum priuilegium immunitatis ⁊ exemptionis ac dignitatis liberaliſſime conceſſit conſtituens. ſ. eum ſucceſſoreſqꝫ eius ſnũ palatinũ ⁊ honorabilẽ ciuẽ in oĩbus italie vrbibus: eximens eos ab oĩbus oneribus factionibus ⁊ cuiuſlibet rei perſonalis vexationionibus. Danſqꝫ eiſdẽ libertatem ⁊ auctoritatẽ in eiſdẽ ciuitatibus notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegitimos ve naturales ſpurioſqꝫ: ac manceres legitimandi. Inſuper ẽt cõcedit eis iudices ordinarios ⁊ regis miſſos legitime poſſe creare conſtituere ⁊ ordinare. Eoſdẽ quoqꝫ potiſſimũ in Ciuitatibus Bergomi ⁊ Brixie iudices ordinarios ⁊ imperij generales auditores in oĩbus ciuilibus cauſis ad cognoſcendũ ⁊ diffiniendũ non obſtantibus quibuſcumqꝫ alijs priuilegijs in contrariũ facientibus niſi de ipſoꝝ priuilegio ſpecialis mentio fieret conſtituit. Eodem preterea priuilegio: omnibus priuilegiatis vetuit: ne potiſſimũ in ciuitate bergomi aut eiuſ dyoceſi ipſis ibidem exiſtentibus quouis mõ poſſe aliq̃ nẽ legitimare niſi de eoꝝ ſpeciali licentia petita ⁊ obtenta. Id q̃ppe priuilegiũ: incipit: Imperatoriam maieſtatẽ. Quod datũ fuit in Tridentina ciuitate die. xx. Januario anni. 1330. Approbatũqꝫ habetur per oẽs potentatus: qui poſtea per tempora in eiſdẽ ciuitatibus regnare vſqꝫ in preſens: ut ex eoꝝ ãnalibus autẽticis optime patet.

Cortona ethrurie ciuitas.

1331 Cortona vetuſtiſſima oli ethrurie ciuitas a pelaſgis ꝯdita ⁊ inde eiſdẽ pulſis a thyrrenis poſſeſſa: hoc ãno cũ diu ſub dioceſi aretine ciuitatis ſtetiſſet a ioãne põtifice in ciuitatẽ erigitur: ⁊ ioãnes q̃dã viterbiẽſis ciuis eidẽ ep̃s aſſignatur. Expugnauerãt. n. eã olĩ Aretini ⁊ menibus ſpoliauerant: cum ab eiſdem diu poſſeſſa fuiſſet. Sed inde inſtaurata ⁊ optime habita ac frequẽtata placuit eidem ioanni pontifici ĩ priſtinũ ſtatũ reducere: et ei ep̃m concedens in ciuitatẽ erigere. cũqꝫ poſtea ĩ neapolitanos reges deueniſſet Ladiſlaus rex eandem populo florentino anno domini. 1410. vendidit: atqꝫ ſub eoꝝ dominio nunc vſqꝫ permanſit.

1332 Raynaldus eſtenſis marchio Aldromandini eſtenſis filius hoc anno poſt fratrẽ ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cũ Nicolao fratre annis. 4. Mortuo enim Azone in carceribus a Friſco eius filio captiuato: atqꝫ inde Friſco ipſo a conciuibus pulſo et interfecto. Aldromandinus ꝑdicti

Azonis frater ſucceſſit: qui moriens Raynaldū hunc ⁊ Nicolaū forma elegātes et ſtrennuos reliquit fili
os qui vrbis principatū reſumētes ſtatī gallorū preſidia eiecerūt: ⁊ vrbem ab eorū faucibus liberauerūt. vr
be itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnādi cupiditate allecti: vt vrbē firmo preſidio ſtabilirent argentā rauē
natis eccleſie oppidū Paſſerino bonacoſſo mantua pulſo adiuuante vi occupauerūt: ⁊ ſuo regno adiece
runt: inde etiā cū ſcaligero iunctis copijs caſtrum ſci Felicis mutinēſis dyoceſis obſidere ceperūt. Quod
quidem oppidū Mānfredus cū alijs. xx. caſtellis Carolo boemi regis filio cōmendauerat: quā ob rē Ca
rolus ⁊ Mānfredus cū Beltrādo copiarū eccleſie duce venienteſ obſeſſores adoriūtur: ⁊ eos ꝓtinus fūdūt
et in turpiſſimā fugā vertunt: et diſſipatis oībus copijs ad octingentos viros interfecerūt: ⁊ maximū eorū
numerū captiuauerūt. Inter quos nicolaus Raynaldi frater cū multis nobilibus captiuus fuit. Ea opor
tunitate legatus motus maiore exercitu congregato in ferrariā duxit: ⁊ eā obſidere cepit. Cūqꝫ vrbē acri
ter oppugnaret: ⁊ iā ſuburbiū ſci antonij cepiſſet Raynaldus ſuſceptis auxiliaribus copijs vrbe erupit: et
eccleſie exercitū diſſipauit adeo vt nullus euadere potuerit: vnde capti fuerūt Galeotus ariminenſis: Frā
ciſcus ordelaphus forolīuienſis: Ricardus mānfredus fauentinus: ⁊ Hoſtaſiuſ polletanus rauene ⁊ romā
diole comes: ⁊ alij cōplurimi. Sꝫ raynaldus victor hoſtaſiū comitē cū Nicolao fratre ⁊ alijs captiuis per
mutauit. Alios vero capitaneos honeſte hitos: ſibiqꝫ obligatos contra eccleſiā in ſuis ciuitatibus remiſit:
hac tū̄ conditione ne ꝯ eoſdem eſtenſes arma amplius ſumerēt. Ea itaqꝫ victoria elatuſ Raynaldus in bo
noniā ducens hoſtiliter cuncta per circuitū depopulatus ē: ⁊ in bononiā ipſā vrgere cepit. Verūtū̄ argē
tam oppidum cū eſſent excōmunicati ⁊ interdicti tādē precibus ciuiū ſuorū fatigati reddiderūt. Tandem
et ipſe Raynaldus cū bona pace mortē moriēs Obizonē nicolai fris filiū regni reliqt ſucceſſorem.

Maſtinus ſcaliger veronenſiū princeps magni canis ex fratre nepos hoc āno alberto fratre defūcto vr
1334 bis imperiū lꝫ iuuenis ſuſcipiēs regnauit ānis. 17. Qui purgato vrbis dn̄io: ac ſub manibus in integrum
redacto in id potentie creuit vt omnibus lombardie vrbibus: ac ipſi Bauaro ceſari ſuſpectus ⁊ formidabi
lis haberetur: preſertī cū in eo ſumma vigeret calliditas ac maxima regnādi cupido. Nam ab ipſa adole
ſcentia exercitū ductare expeditioneſqꝫ obire cōſueuit. Et ꝓpterea nō contētus verone dn̄io: ſed et bergo
mū ⁊ brixiā ab Accio vicecomite primū ademit ac parmā a Rubeis auferre conatus eſt. Inde creſcente
eius potentia lucā: vicentiā ⁊ patauiū ab vbertino carrarienſi abſtulit: ⁊ in ſuā poteſtatē redegit. Quaſ ob
res Maſtinus omnibus per circuitum formidabilis eſſe cepit: eo potiſſimum ꝙ incredibili populorū fa
uore vnice coleretur. Ad quem dominatū comprimendum omnes ferme italie principes conuenerunt: ⁊
precipue veneti: ⁊ Luchinus vicecomes: qui Accio ſucceſſerat. Quare omnes maximo exercitu coacto
veronam obſidione cinxerunt. Sed poſtquam Luchinus Brixiam ⁊ Bergomū eidem abſtuliſſet timē
tes reliqui nedum vnius potentiam extinguere vellent alterius augerent. pacem cum Maſtino ea con
ditione ineunt vt patauio vbertino carrarienſi omiſſo ⁊ Brixia ac Bergomo Luchino ipſe Veronam: vi
centiam parmam lucāqꝫ teneret. Sed cum ad annum domini milleſimum trecenteſimum quadrageſimū
quintum parma a carrarienſibus eiectus fuiſſet. Lucam etiam cum tenere non poſſet florentinis vendidit
hic vnū tantūmodo filiū genuit quē ⁊ poſt eū regnare conſtituit ⁊ filiā noīe reginā quā Bernaboni viceco
miti matrimonio copulauit. Ex pellicibus āt multos genuit filios qui malorū multorū cā fuerunt.

Viri diſciplinis excellentes.

Joannes Andrea patria bononienſis: Jureconſultus etatis ſue celeberrimus: ⁊ pontificij quāmaxime
vberrimus fons: tempeſtate hac floruit ⁊ nouellas ſuper decretales edidit celeberrimas: ac Sextum Cle
mentinaſqꝫ accuratiſſime gloſauit: atqꝫ in Sexto alias nouellas compoſuit. Inſuper ⁊ opus Mercuriale
⁊ in additionibus ſpeculi aliud peregregiū edidit. ipſius aūt clariſſima geſta ⁊ alia ad eum pertinentia ex
additionibus ipſius extra de vita ⁊ honeſtate cleri. in ti. de filijs presbyterorum optime colliguntur. Obijt
autem anno domini. 1348. Bononie ex peſte pro ut eius diſcipulus Joannes Calderini meminit: i. c. No
ſtra: extra de cohabi. clericorum ⁊ mulierum.

Cynus piſtorienſis ex nobili Symbaldorū familia natus Dyni auditor ⁊ predicti Joannis Andree ami
ciſſimus: ciuilis pontificij iuris preſtantiſſimus ſui ſeculi doctor: per id tempus lecturam perutilem ſuper
codice caſtigatā ⁊ accurata doctrina conſcripſit. Atqꝫ ſuper prima digeſti veteris parte vſque ad titulum
Si ex noxali cauſa agatur: ⁊ in ſecunda parte ſuper titulum de rebus creditis. Super reliquas autem par
tes per viam additionum compoſuit.

Oldradū aūt de laude conciſtorialem aduocatū Dyni diſcipulū: ⁊ Joannis Andree familiarē doctrina
legum ⁊ moribus optimis inſignē per ipſum tempus floruiſſe conſtat. Qui ⁊ ipſe in iure ciuili poſt ſe mul
tas reliquit lecturas: ac conſiliorum peregregium opus.

Nicolaū aūt Mutinenſē ſuperioribus viris nequaꝗ̄ in legibus doctrina inferiorē ⁊ ipſe hiſdem tempori
bus ⁊ auctoritate ⁊ ſcriptis floruiſſe ferunt. Qui ⁊ ipſe in digeſtis ⁊ codice ſolēnes ⁊ accuratas cōſcripſit le
cturas de quibus rara habetur copia.

Joannes calderini Ciuis Bononienſis Joannis andree precipuus filius ⁊ diſcipulus eruditione ⁊ ſan
ctimonia inſignis: ⁊ ipſe per idem tempus pontificium ius tum legendo diſputando atqꝫ ſcribendo pluri
mum illuſtrauit. Eo ꝙ ipſius in Decretalibus plurimi extant commentarij: Ac conſiliorum in ea faculta
te peregregium opus.

¶ Raynerius forolivienſis celeber iuriſconſultus Bartholi ſaxoferratenſis preceptor: ⁊ ipſe per hoc tp̃s in precio exiſtens commentarios et tractatus in legibus edidit. Et poſt anno domini. M.ccclviij. cum magna nominis ſui fama ibidem diem obiuit.

¶ Federicus petrucius ſenenſis ſupradictoꝝ contemporaneus: ⁊ ipſe admodum doctus quoddam opus laude dignuꝫ edidit ad ſtudentiũ eruditionem peroptimum.

¶ Recupertus de ſancto meniato ethruſcus iureconſultus digniſſimus ⁊ preſtãtis ingenij vir hiſdem temporibus in precio fuit. ⁊ nonnullos in legibus tractatus edidit.

¶ Lapum de caſtellione eiuſdem profeſſionis ⁊ doctrine viꝝ hec tempora illuſtraſſe fertur: qui et inter cetera ingenij ſui monumenta peregregium opus allegationum ſuarum compoſuit.

¶ Bartholomeus de Oſa patria bergomenſis: cuius ſexdecim chronicaꝝ extant libri ſub Joanne põtifice floruit: ⁊ ſuum opus per hoc tempus perfecit.

¶ Henricus de vrimaria ſacri ordinis eremitaruꝫ diui auguſtini profeſſor ⁊ ſacraꝝ litteraꝝ peregregius doctor tempeſtate hac apud pariſios celebri doctrina inſigniſ fuit: Qui ab ineunte etate pleraqꝫ memoratu digna conſcribere orſus eſt: e quibus in ethicoꝝ libris extãt cõmentaria adeo digna vt inter omnes cõmẽdatiſſima habeantur. Item de ſanctis opus ſolẽne. Expoſitio decretalis de celebratione miſſe. De perfectione hõis li.i. De exemptione libruꝫ vnum. De incarnatione verbi tract.i. De quadruplici inſtinctu trac.i. Quodlibeta duo cũ alijs multis elegãter et docte editis. Quibus geſtis tãdẽ ad celeſtẽ patriã migraturus cum ſacra oĩa religioſiſſime percepiſſet cõfratribus vale faciẽs hec verba ꝓtulit. In manus tuas pater d̃s commendo ſpũꝫ meum. In manus tuas filius deus cõmendo ſpũꝫ meũ: In manus tuas ſpũs ſancte deuſ cõmmendo ſpũꝫ meũ: quibus cõpletis (vt noſter Jordanus ſcribit: ſcãꝫ deo reddidit aĩaꝫ.

¶ Hermanus de ſildis eiuſdem ordinis ſci Auguſtini profeſſor: ⁊ inſignis theologus: ⁊ magno ingenio vir maioreqꝫ doctrina ⁊ ſanctimonia per hoc tempus ad multoꝝ eruditionẽ hec que ſubiecta ſunt edidit opuſcula: vꝫ ſup primũ ſñiaꝝ. Sup can.cã. De materia can. Expoſitionẽ duplicẽ dñice orationis. Expoſitiõeꝫ ſuper Aue maria: Breuiloquiũ de expoſitione miſſe. De quatuor ſenſibus ſacre ſcripture cõpendiũ. Manuale ſacerdotuꝫ. De uitijs capitalibus tracta.i. Examerõ duplex. Clauſtrum anime librum vnum. De conceptione virginis marie tractatum vnum. De modo ſtudẽdi tractatũ.i. Introductoriũ iuris tractato vno. Collationes p̃dicabiles per ãni circulũ. Super librũ rhetoricoꝝ trac.i. De vera ⁊ falſa amicitia li.i. De compenſatiõe orõnũ dñicaꝝ cum oronibus canonicis tractatũ.i. De.v. ſenſibus trac.i. Sup decretalẽ omniſ vtriuſqꝫ ſexus tractatũ.i. Sup geneſiꝫ poſtillã. Contra errorẽ fragellatoꝝ trac.i. Contra magiſtruꝫ Conradum de comparatione miſſe trac.i. Sermones preterea multoſ ad populũ edidit. Sꝫ et multe eius extant qões. Deniqꝫ et metro d̃ diuiſione phie trac. cõpoſuit. Itẽ de mãſionibus li.i. ⁊ alia multa.

¶ Gerardus autẽ natione bononienſis Carmelitaꝝ ordinis doctor: hiſdem tp̃ibus cũ pariſius diu clarus ⁊ inſignis habitus fuiſſet poſt multoꝝ editionẽ libroꝝ Auinioni diem obijt.

¶ Bartholomeus natione piſanus ordinis predicatoꝝ theologus ⁊ inſignis decretoꝝ doctor: p hoc ipſũ tẽpus piſis floruit, ⁊ multa laude digna cõpoſuit: inter que p̄utile opus ⁊ quaſi diuinũ ad cõfeſſoruꝫ inſtructionẽ edidit qd̃ ſũmaꝫ piſanã ſeu magiſtrutiã appellauit. Eã.n. ip̃o referente per fecit anno domini. 1338.

¶ Albertũ Brixianũ eiuſdẽ ꝓfeſſionis ⁊ litterature: lꝫ maioris ſanctimonie viꝝ cũ eodẽ claruiſſe: ⁊ miraculis floruiſſe tradunt: qui preter ſanctitatẽ maximã ⁊ ipſe ſummã celebrẽ de caſibuſ cõpoſuit. Cui aliquando beatum Auguſtinum cum beato Thoma aquinate apparuiſſe tradunt eiqꝫ dixiſſe Thomas mihi par eſt in gloria virginali: ſed in immundicia cordis prior.

¶ Gulielmus Ocha excellẽtiſſimus minoꝝ ordis doctor per hoc tẽpus mirifice laudat᷑: q in logica phia ac theologia optime ſcripſit: inſuper dyalogũ ⁊ tractatũ de corpore xpi edidit.

¶ Sertoriũ valenſeꝫ inſignẽ ordinis minoꝝ theologũ moribus ⁊ vita preclaꝝ iſto tp̃e plurimuꝫ laudant: eo q̃ in ſacris codicibus multa cõpoſuerit. Sed ⁊ cũ diligens diui p̃ris nr̃i auguſtini imitator exiſteret. In librũ ipſius de Ci. dei perpulchre ſcripſit. Qui cũ primũ generalis miniſter ordinis ſui haberetur ad cardinalatus officium poſtea aſſumptus fuit.

¶ Othomanorum turcorum regni procurſus.

¶ Turci Othomani ab Othomano eoꝝ primo principe nuncupati: qui noſtris tp̃ibus totã ferme Aſiã minorẽ ⁊ greciã partiꝫ armis partiqꝫ ſeditionibus ſibi ſubdiderunt: tẽpeſtate hac adhuc Joãne pontifice predicto p̃ſulante ab Othomano quodã turco exigui cenſus ⁊ obſcure inter eos nato principia ſumpſere. A quo poſtmodũ: ut premiſſuꝫ ẽ: eius poſteri vſqꝫ in preſens othomani turci appellati ſunt. Hic igit᷑ othomanus primus turcoꝝ rex. Dũ iter turcoꝝ p̃ncipes magna orta eſſet diſcordia: felicẽ ſibi p̃buit auſuꝫ ⁊ dũ reli qui inuicẽ ſeſe dilaniarẽt accitis vndiqꝫ viris latronibus alijſqꝫ raptoribus ⁊ predonibus breui tempore ⁊ nomẽ magnũ ⁊ auctoritatẽ maximaꝫ adeptus eſt: vnde ⁊ oppida non pauca a principibus ſue gentis accipiens in ſuã redegit p̃tãteꝫ. Qui moriẽs Orchanẽ noĩe reliquit filiũ: q ⁊ ipſe ſuſcepto regno rẽ a p̃re inchoatã longe lateqꝫ propagauit. Eoqꝫ mortuo Amurates filius eidẽ tertio loco ſucceſſit Uir callidus ⁊ inſidus qui cũ duo xpiani de grecoꝝ imperio: ut infra dicemus: diſceptarent ab altero qui ſuperari timebat ex aſia in greciã pro auxilio accerſitus fuit: qui videns ambos viribus fractos atqꝫ defeſſos arma in eos cõuertit ⁊ grecie magnã partẽ ſibi ſubiecit. Is moriens duos poſt ſe reliquit filios. Solmanũ ⁊ pacietẽ. Solmano aut extincto res vniuerſa ad pacietem deducta eſt: qui priuſq̃ a Thamerlane caperetur res magnas in grc

cia geſſit. Dimiſſus vero nil memoria dignũ poſtea egit: ſʒ inglorius apud Aſiã e vita migrauit. Huius aũt filij cõplures fuere. Quoꝝ primus Calapinus fuit quintus inter eos rex natu maior: qui regnum poſt patrem obtinuit. Cui defuncto Orcham filio aduleſcentulo regnũ deuenit: qui pauloposꝫ a moyſe patruo extinctus fuit. ⁊ non multopoſt ⁊ ipſe patruus nullo ſupſtite filio deceſſit. Maubmetes autem ſextus rex: tertius ex Paticte filius ſubſecutus regnuʒ obtinẽs magnas res in europa geſſit: multoſqʒ turcoꝝ ꝛgulos armis oppreſſit: necnõ ⁊ eoꝝ regna abſtulit. Ipſoqʒ mortuo Amurateʒ filiũ dimiſit heredeʒ: qui ⁊ Muſtaphaʒ patruũ ſuperauit: atqʒ tam in grecia ꝙ in aſia multas victorias obtinuit. Hic mahumetũ habuit filiũ viꝝ preclariſſimũ qui duo imperia: ⁊ duodeciʒ regna acquiſita ſuo adiecit dominio: d quo. ĩ. ãno dñi .1481. ſuo loco dicemus: hicqʒ deficiens Patictẽ primogenitũ imperatorẽ adhuc extãtẽ dimiſit.

Bononia romãdiole ciuitas

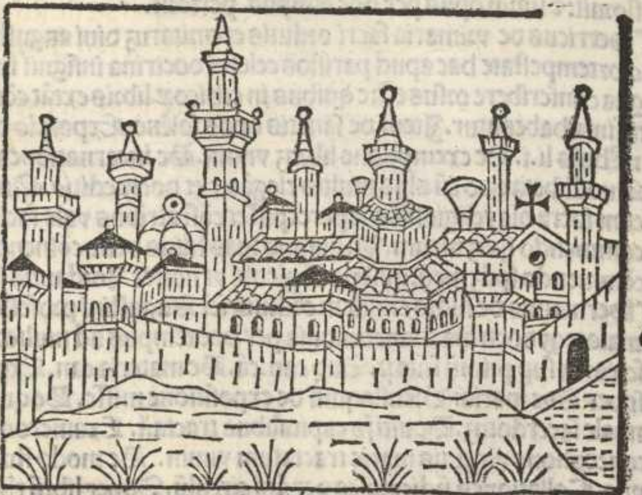

¶ Bononia romãdiole primaria ciuitas: his diebus abeũte ex italia boemo rege adiuãtibus florẽtinis: ⁊ raynaldo eſtẽſi pulſo pont. legato ĩ libtatẽ ſe vẽdicat: ⁊ ſũptis armis ĩ eccleſiaſtico pſidio admõʒ crudeſcit: ⁊ multos tũ in vrbe: tũqʒ in agro interfecit. Quã obrẽ legatuſ: q ſe ĩ arce receperat oĩ ſpe deſtitutus arcẽ bononiẽſibus cũ pãce reddidit: ⁊ ĩ auinionẽ ad põ. ſe recepit: ⁊ ſtati papa diẽ obijt.

Pap. 206 Benedictus xi. papa patria tholeſanus ciſtercienſ ordis pfeſſus iacobuſ ãtea vocatus hoc ãno ex pſbro cardinali pon.
1354 creatus ſedit annis. 7. mẽ. 3. ⁊ diebus. 17. q pontificatu inito cẽſuras in bauaro fulminatas vt impij vſurpatorẽ iterauit. Veꝝ poſtea veritus ne vacãte impio ab aliquo externo hoſte occuparet Acciũ ⁊ luchinũ vicecomites ſuos ĩ mediolano ⁊ ĩ alijs vrbibus: q̃s poſſidebãt vicarios cõſtituit. Eãdẽqʒ poteſtatẽ Maſtino ſcaligero ac alijs regulis tribuit. ſenatuiqʒ ⁊ populo Ro. p legatũ pſuaſit: vt ſenatoriã dignitatẽ: quã diu regio noĩe geſſerãt ſuis tandẽ auſpicijs ⁊ eccleſie adminiſtrarẽt. hanc ob reʒ ⁊ Stephano colũne ſenatoria dignitas ad qnqnniũ progata ẽ. Hic ãt põti. cũ ĩ theologia ⁊ alijs doctrinis ac moribus oĩbus inſignitus eẽt tãte fuit conſtãtie: vt nũꝙ a recto vel vi uel pollicitationibus: aut precibus dimoueri potuerit. Et iõ cũ ſemel tm̃ ĩ toto ſui põtificatus tpe ſacros ordines celebrauerit: vbi ſex Cardinales pſbyteros viros egregios creauit nõ ex ſuis: vt ſepe fit: ſʒ vndequaqʒ ad ſe vocatos: hic ĩ auinione pontificias ⁊ qdẽ celebres edes cũ turribus ⁊ pomeris edificauit: ac Ro. beati petri baſilice tectũ reſtitui fecit. Eius ãt tales fuerũt ſñie. Talis eſto filius: quales ignatos cupis hrẽ. Malus mortẽ: Bonus ãt magis uiciũ formidat. Que ſcis legendo hua: q̃ neſcis legẽdo diſce. Eque turpe eſt carerẽ amicis: ⁊ eos ſepe mutare. Optime cõſeruant amici ſi preces eoꝝ cogitãt. Regi turpius eſt vinci beneficijſ ꝙ armis. Hic deniqʒ moriẽs ⁊ ipſe multã auri viʒ nõ cognatis vel affinibus: ſʒ eccleſie: vt bonũ decet pontificeʒ: reliqt. Quã ob rem in eius morte omnes fere pñtes: ⁊ abſentes collachrimarunt. 6534

¶ Philippinus Ludouici gonçage filius pre hoc ãno defũcto in mãtue regnũ ſuccedẽs regnauit ãnis .25. Nã cũ antea eius pr ludouicus capitaneus diceretur ipſiʒ Benedictus papa vicariũ mãtue ⁊ Regij lepidi eccleſie noĩe deſignauit. His. n. tpibus vacãte impio vnuſqſqʒ ꝙuis puus dñs ex alieno rapere conabat vñ cũ alij hoc alij illud occupare niterent ⁊ ipſe philippinus regiũ lepedi dedẽtibus ſe ciuibus in ptãtẽ ſuam recepit. Hic itaqʒ philippinus cũ eſſet magnanimus ⁊ corporis forma procerus multa bella ſtrẽnue geſſit. Et pſertiʒ ꝯ obiçonẽ eſtẽſeʒ ſibi infẽſũ ⁊ indies pp Rhegiũ ſibi aduerſãtẽ. A quo aliqñ in bello prouocatus in Rhegiẽſi euʒ ꝯuenit agro ⁊ collatis ſignis cũ eo cõflixit ⁊ tãto impetu eũ fudit ⁊ eius caſtra pfligauit vt fugientẽ Obiçonẽ vſqʒ ferariã eũ cũ maxima ſuoꝝ cede perſecutus ſit.

¶ Obiço eſtenſis Nicolai pdicti Raynaldi fris filius patruo hoc ãno ſuccedẽs regnauit ãnis .22. vir qdem ſplẽdidus atqʒ magnificus pp qd Benedictus põtifex p legatũ ſuũ eũ Ferrarie ⁊ mutine ac argẽte ſuũ iſtituit vicariũ vectigalẽ: ut vʒ ſingulis ãnis decẽmilia numũ auri eccleſie Ro. pſolueret. Hic ãt. 12. principatus ſui ãno parmã maſtini ſcaligeri vrbẽ quã pauloãte florẽtinis. 50. milibus aureis vẽdere ſtatuerat: ab Accio Corrigiẽſi: cũ ipſã tueri nõ poſſet accepit ⁊ ĩ ſuã ptãteʒ redegit. Quã potitus elatiorqʒ factus: Philippinuʒ Gõçage bellis laceſſere tẽptauit: a quo tãdẽ vltima q̃ſi pnitie fugatus ⁊ pfligatus fuit: haꝝ deſpatione reꝝ pmotus obiço parmã acceptã cũ retinere nõ poſſet Luchino vicecomiti dedit.

¶ Galeotus malateſta vngarus cognomẽto appellatus: his tpibus apud Arriminũ flaminie puincie vrbeʒ ex capitaneo cũ reliquis eius fratribus a Benedicto pontifice cõſtituitur: quẽ ⁊ poſtmodũ etiã eius ſucceſſor Clemens ſextus aplica ⁊ impali auctoritate ꝯfirmauit ⁊ in ea ipſe ⁊ eius ſucceſſores vſqʒ in pñs oẽs pſeuerauerũt. Is nãqʒ galeotus fuit vir oĩ virtute ornatus: ⁊ arma quoadnixit maxĩa cũ laude tractauit: ⁊ propterea a piſanis copiaꝝ ſuaꝝ ꝯ lucẽſes dux delectus ipſos piſanos a lucẽſibus acerrime obſeſſos pſtãtiſſime

liberauit aio ꝛ multas eis ſtrages itulit: hic tñ cũ ſuperioribus annis pro legato Bononienſi eccleſie nomine cõtra Raynaldũ eſtenſem arma ſumpſiſſet ab eodẽ Raynaldo cum reliquis principibus captus fuit a quo tamẽ benigniſſime acceptus illeſum abire permiſit. Ab iſto nanq; digniſſimo pncipe ortum habuere Carolus ꝛ Pandulphus malateſta fratres fortiſſimi principes: de qbus loco ſuo mox dicemus.

¶ Ordelaphorum regni principium.

¶ Franciſcus Ordelaphus vir pſtãtiſſimus ꝛ ipe hiſdẽ tẽporibus a Bñdicto põtifice Romano ex nobili capitaneo vicariatus dignitatẽ vna cũ Simbaldo fratre in Forliuienſi ciuitate accepit: Hi enim fratreſ cũ potẽtiſſimi atq; pmarij in Ceſena ꝛ Forliuio hrent a pncipio cõtra eccleſiã p impatore ſenſerãt ꝛ ſub capitaneatus titulo poſt mortem Clemẽtis qnti iſtarũ duarũ vrbiũ principatũ occupauerãt: ſed poſtmoduʒ in fidẽ põtificis veniẽtes a Bñdicto pdicto põtifice vicarij eccleſie noie cõſtituti eos ẽt Clemẽs.6.poſtea cõfirmauit. Et hi etiã a Raynaldo Eſtẽſi capti fuerũt: ſed poſtmodũ in libertatẽ remiſit: Hec eni pclariſſima familia ſub eodẽ titulo vſq; ad ãnũ dñi.1480.i Forliuiẽſi tñmõ ciuitate pdurauit.

¶ Manfredorum regni principium.

¶ Ricardus aũt Mãfredus ex clariſſima Mãfredi Sicilie regis ſtirpe pcreatus ꝛ ipe his tpibus ſimiliter ex capitaneo ſeu pmario vrbis Fauẽtie ꝛ Jmole vrbiũ vicarius a Bñdicto pontifice inſtitutus pfuit: ſeu regnauit vna cũ Joãne fratre ãnis.16. he tamẽ due ciuitates lõge antea in ipam illuſtrẽ Mãfredoruʒ nobiliũ beniuolẽtia ꝛ obediẽtia deuenerãt: ꝛ eos tanq pres ꝛ defenſores habuerãt: ac eoꝝ nutu oia in eaſdẽ a ciuibus diſponebãtur: ꝛ cũ ẽt a Clemẽte.6.põtifice in eiſdẽ cõfirmati fuiſſent vſq; in pñtẽ diẽ maxie i Fauentia cum gloria perſeuerant.

¶ Bartolomeus gradenico.5.ꝛ.50.venetoꝝ dux hoc ãno Frãco Dãdulo duci ſuffectus ducauit annis tribus mẽſe.i.ꝛ diebus.20. Hic cũ prudẽtiſſimus eẽt: ꝛ rerũ multarũ ſciẽtiſſimus Taruiſinã ciuitatẽ Senatui nõ armis: ſed prudẽtia aqſiuit: Jnde cũ florẽtini ꝛ potẽtia ꝛ dñatu iã ab italis i pcio hrent cũ eiſdẽ pmũ ſocietatẽ ꝛ fedus inijt: ꝛ qmaxie aduerſus Maſtinũ ſcaligerum ꝛ alios Senatui aduerſantes que etiam nunc vſq; vt plurimũ incorrupta permanſit. Alia quoq; beneficia hic vrbi venete attulit. Et demum moriens in porticu ſancti Marci ſepelitur. 1340

¶ Vbertinus carrarienſis Marſilij pdicti patruellis hoc eodẽ ãno poſt ipm Marſiliũ iuregẽtiũ ex ipius Marſilij teſtõ Padue dñatũ ſuſcipiẽs regnauit ãnis ſex: hũc cũ Maſtinus veronẽſis pnceps magniſ affeciſſet cladibus ꝛ dãnis: tãdẽ laceſſitus eidẽ vrbẽ tradidit: qa venetis ꝛ Luchino vicecomite pcurãtibus cũ pax inter ipos cõfecta eẽt eidẽ Vbertino ciuitas mox reddita ẽ: quẽ ſtati Bñdictus põtifex apoſtolica ꝛ impiali auctoritate ipm in ea cõfirmauit: ꝛ deinceps quoad vixit ipaʒ in pace poſſedit: Jpo deniq; mortuo cũ Marſilius eius filius ſucceſſiſſet: eodẽ ãno ab Jacobo Vbertini patruelle cõſpiratiõe fcã interfectus fuit: ꝛ ipſe vrbis primatũ ſuſcepit.

¶ Luchinus vicecomes Accij pdicti patruuſ ꝛ Matthei filius hoc ãno Accio ipo nepote mortuo in Mediolanẽſe regnũ ſuccedẽs regnauit vna cũ Joãne eius fratre vrbis archiepo ãnis ferme.8. Hic nãq; clariſſimus impator extitit: ꝛ in oi laudis genere quã in pncipe oporteat eẽ clarus fuit: qui pncipatu ſuſcepto oẽs vno aio hre cepit: nec ad dexterã aut ad ſiniſtrã aſpicere voluit: vñ ꝛ cũctos q ab Accio exulauerãt redire fecit: quãobcam oẽs in ſuã pellexit beniuolẽtiã. Hic cõtra maſtinũ ſcaligerũ virũ iter italos potẽtiſſimũ bellũ ſuſcepit: ꝛ Bergomũ ꝛ Brixiã vrbes ſibi ablatas ab integro recupauit: Deide multas alias ciſalpine gallie ciuitates ptim armis: ptimq; beniuolẽtia in fidem recipiens ſuo regno adiecit. Quamobrem Benedictus papa ipos Mediolani aliarũq; vrbiũ quas poſſidebant vicarios eccleſie nomine conſtituit Hos autem ſolos quaſi Clemẽs ſextus eius ſucceſſor cum tota italie in tumultu ob reditum Bauari imperatoris depoſiti etiam in inſubre vicarios confirmauit: De reliquis Jtalie principibus nulla ferme mẽtione habita: Exiſtimat enim eos ob eorum potentiam Bauaro redeunti reſiſtere poſſe. Hic quippe vir cum chriſtianiſſimus ac munificentiſſimus eſſet multa monaſteria et baſilicas in mediolano et alibi partim reſtituit: partimq; a fundamẽtis edificauit: additis etiam prouentibus quibus ſacerdotes viuerent: Jnſuper ꝛ menia noſtre ciuitatis Bergomi magna ex parte vetuſtate collapſa ſuis quaſi impẽſis inſtaurauit: vt ex muroꝝ ipoꝝ inſcriptõibus appet: arcẽ quoq; in colle eiuſdẽ vrbis quã capellam vocant a nepote incohatã ãno ſalutis noſtre.1345.ipe perfecit: itidẽ in caſtello brixie egit: quod in meliorem ꝛ celebriorem formã redegit: Hic cũ Jſabelã patria genuẽſem pſtãtiſſimã ꝛ elegãtiſſimã mulierẽ duxiſſet vxorẽ nullum qdiu nõ ſe deuouit btõ Marco euãgeliſte vnq potuit ſuſcipere prolẽ. Et cũ ſe btõ Marco deuouiſſet duos vno partu edidit filios: quibus editis cõfeſti Venetias ad grãs diuo Marco exoluendas prexit: vbi ꝛ ab Andrea Dãdulo duce ꝛ toto ſenatu ſũmo honore excepta fuit. Tãdẽ Luchinus hic cũ nil pͤtermiſit: ꝛ añ pricipatũ ꝛ in ipo pricipatu qd iuſtũ decet principẽ ãno dñi.1349.tertio idus Januarij mediolani defunctus ẽ: ꝛ regijs exequijs decoratus in phano diui Ambroſij inſigni tumulo ſepultus eſt. 1341

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Frãciſcus petrarcha natiõe ethruſcus religioſus deuotiſſimus ꝛ phũs ac poeta ſui tpis clariſſimus his tpibus ob ſingularẽ i oi lr̃atura doctrinã atq; ſciſſimã vita i tota italia ꝛ fere in europa maxio in pcio hitus eſt: ꝛ qmaxime cum propter ſingularem eiuſ poeſim apud omnes ſingulare ꝛ perbẽne decus haberetur. 1342

Romea Ro. Senatu in capitolio vniuerſo cetu aſtāte: Roberto Sicilie approbāte laurea corona inſignitus ē: Hic eni cū ab ipa pueritia litteris oibus ſe cōtuliſſet poeta inſignis ⁊ orator facundiſſimus euaſit: ac etiā omnis philoſophie ſinus aptus ei fuit: ⁊ cū i eis atq; diuis ſcripturis ſe totū cōtuliſſet captuſ amore vite ſolitarie ad execrāda oia vitia ſummi pōtificis ⁊ aliorꝫ patrū ac pncipū mundanorꝫ beniuolentiaꝫ tanq̄ alter Joannes baptiſta ſpreuit ⁊ dimiſſa patria ſua in patauino agro in quādā valleꝫ clauſam abijt ⁊ ibidē omnē fere floridam iuuētutē ſuā: vnius villici cōtētus obſequio: meditādo orando ⁊ ſcribēdo cōſumere voluit: tādem cōfectus ſenio in āno dñi.1374. ibidē ſanctā xp̄o reddidit aiam: cuius venerabile corpus ibidē in ſepulchro marmoreo. 4. colūnis ſuſtētato ſepultū fuit: Huic aūt cū ingeniū pter humanum a deo datū fuiſſet pmus oium lōgo poſtliminiū fuit a quo eloqētie ſtudia excitata ſunt. Nec tamen eum attigiſſe eloqūetie ciceroniane florem dicēdū ē: ſicut noſtris tēporibus multoſ ornatoſ videmus: quod tam certe magis ei euenit ex librorꝫ q̄ ingenij carētia. Edidit aūt hic celeſtis vir tā proſaice q̄ metrice plurima opa: que cū ſint lepore ſonātium verborꝫ melliflua ⁊ ſentētiarū ſucco mirabili ſapida potius artificio celeſti q̄ hūano ingenio iudicant fabrefacta: ſed q̄ ad manus nr̄as deuenere hec ſunt bucholicoruꝫ verſibus li. i. q icipit: Monice tranqllo: de vita ſolitaria li. i. Paucos hoies noui: de remedijs fortuitorꝫ li. i. Cū res fortunaſq;. Epiſtolarꝫ li. i. Si in ſeua piū ſeruaſſent ſydera regē: Aphricā etiā edidit quam Roberto regi intitulauit. Scripſit ⁊ Scipiōis aphricani vitam atq; rithimorꝫ libroſ plurimos materna lingua compoſuit multo ſplendore fulgentes ac ingenti ſuauitate redolentes.

¶ Franciſcus de barbarino florētinus poeta ⁊ canōiſta clariſſimus vir quidē fidei integerrime ⁊ morum honeſtate ac ſpectabili vita laudabilis cū petrarcha floruit: q ⁊ſi ſacros canones longe magis q̄ poeticam nouerit: ⁊ ipe nōnulla opuſcula Rhitimis vulgaribus ingenij ſui mobilitatē preſtantia edidit: qui adhuc apud multos in precio habentur: propter quod ⁊ inter egregios viros merito computandus eſt.

¶ Albricus Roxiatus bergomēſis Auguſti pōtificijq; iuris optimus interpres ⁊ ipe iſto tēpore apd̄ Bergomū ortus ſui ciuitatē ⁊ alias ciſalpine gallie vrbes clariſſimus ea in re habitus ē: cuius eminētiſſimo ac ppe diuino ingenio permaxie ampliſſima ciuiliū pōtificaliū legū volumina ſunt illuſtrata. Naꝫ ſuper toto codice ac nouo veteriq; digeſto: necnō ⁊ inforciato cōmētarios edidit excellētes: ſed ⁊ in ſtatutis ac ſexto decretaliū tractatus cōfecit pulcherrimos. Comediā quoq; diuo volumine ſup Dantē poetam cōpoſuiſſe tradunt ⁊ quedam alia.

¶ Joannē ēt Suardū bergomēſeꝫ virꝫ domi nobilē: ſed v̄tutibus ⁊ legū ſcia nobiliorē hiſdem temporibus aſcribunt: qui ⁊ſi aliqua extantia non ediderit: in eadem tamen vrbe Bergomo ingenio locupletiori maiori in precio habitus eſt.

¶ Yuo natione brito eruditiſſimus iuriſcōſultus ⁊ ipſe per hec tēpora preter doctrinam ⁊ ſingularē eloquētiam qbus egregie inſignitus erat mira etiā pietate ac miſericordia in paupes vtens celeberrimus hitus ē q cū amplū hr̄et patrimoniū ſpem oēꝫ ſuā in deo collocās pauperꝫ ⁊ orphanorꝫ ac viduarꝫ p virili ſemper tueri voluit: pp qd̄ ⁊ cōdignā laboris ſui mercedē a dño poſtmodū pcepit: quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis iter ſcōs aggregari meruit. vñ ⁊ eius feſtū. 6° calē. ſeptēbris celebrari iuſſum fuit.

¶ Gregorius arriminēſis ordis eremitarꝫ diui auguſti. gnālis prior acutiſſimus ſacre theologie interpres hiſdē tēporibus apud pariſiū gymnaſiorꝫ caput ob igenij magnitudinē a tota vniuerſitate magnas laudeſ cōmeruit: vbi cū ei ingeniū perſpicax eēt ⁊ rerꝫ multarū ⁊ q̄maxie philoſophie ⁊ theologie plena eēt noticia: ſup primū ſecūdū ⁊ tertium ac quartū ſniarū accuratiſſime ſcripſit: qua qdē lectura ēt nūc pariſienſes vt plurimū vtuntur: habentur ⁊ eius in epiſtolas pauli commentaria digniſſima.

¶ Thomā de argentina ordinis generalē poſt predictū creatum tempeſtate hac floruiſſe ferunt: Qui ſuper quattuor ſentētiarū libris ⁊ ipe cōmentaria digniſſima edidit: qbus ſcolaſtici in germania maxie vtuntur cum plurimum aliorum ſcriptis preſtare cenſeantur. Et cum religioſiſſimus eſſet poſt multa beneficia ordini collata etiam conſtitutiones ordinis in formam redegit.

¶ Alphonſuꝫ ēt hiſpalēſem ep̄m ⁊ eiuſdē ordis profeſſum ac doctorem cū eiſdē claruiſſe tradunt: Cuius ſcriptura maxie ſuper ſententiarū libris ab oibus maximo habetur in precio vbi haberi poſſunt.

¶ Michaelem de maſſa ipius etiam ordinis pclariſſimū theologum ⁊ multarum artiū ſcientiſſimum atq; venerabilem virum hac etiam tempeſtate nonnulli floruiſſe tradunt. Qui preter ſententiarum ꝯmentaria etiam ſuper mattheum de quattuor virtutibus cum alijs pleriſq; opuſculis edidit.

¶ Joannes de Bacone ordinis carmelitarum egregius ſacre theologie magiſter ⁊ iuris canonici doctor: per hoc ipſum tempus primū apud pariſium. deinde in angliam profectus ob doctrine ⁊ ingenij magnitudinem eminentiſſimus ac ſupremus inter eruditos iudicatus eſt.

¶ Aſteſanū de Aſt ciſalpine gallie ciuitate ordinis miorꝫ bachalarium omni doctrina excellentiſſimus hiſdem temporibus celebrē ac pclariſſimā ſummā tam in theologia q̄ in legibus edidiſſe tradunt.

¶ Joānes ēt d Saxo eiuſdē ordis p ipꝫ tp̄s ⁊ ipe aliā ſummā i vtroq; iure: lꝫ nō eiuſdē pcij cōpoſuit.

¶ Ludolphus alamanus ordis cartuſiēſiū vir doctria ⁊ morꝫ ſcitate cōſpicuus hac ipa tēpeſtat peroptime vitā dñi nr̄i ieſu xp̄i egregio volumie ⁊ quodā celeſti artificio: imo potius diua reuelatōe q̄ ſtudio fabricauit: i quo certe ſe oñdit venerabilē virꝫ ⁊ oiuꝫ rerꝫ tā diuarꝫ q̄ hūanarꝫ: ⁊ potiſſimū ipius ieſu xp̄i vite put potuit hoi ineē pleniſſimā hūiſſe noticiā: alia quoq; laude digna hic deuotus atq; venerādus pr̄ edidit.

Andalo natiōe genuēſis ex nigroꝝ optima familia natus aſtronomus qdeꝫ ſciētiſſimus ⁊ generoſus ac
venerabilis vir: Joānis Bocacij in aſtroꝝ motibus p̄ceptor: hoc ip̄o tēpore floruit: cuius quanta fuerit
eius in oībus circūſpectio: q̄taqꝫ morum grauitas ⁊ modeſtia ac ſyderum noticia idē in qntodecimo deo
rum Genealogie lib. optie declarat. Nā cū vniuerſum ferme pagraſſet orbē nō ſolū regulis veteruꝫ vt plu
rimum fit: aſtroꝝ motus agnouit: ſꝫ etiā ſub quocūqꝫ climate: ſub quocūqꝫ oriçonte experiētia diſcurſuū
certior factus viſu didicit: quod alij auditu diſcūt: Cuius quidē p̄clariſſimi viri plurima extāt in ea facul-
tate opuſcula aſtroꝝ celiqꝫ motus oñdētia q̄ certe q̄tū ſibi circa talia fuerit p̄eminētia ip̄a declarant.

Barlaā āt diui baſilij mōachū natōe calabrū viꝝ oī ſciētia clariſſimū ⁊ grecis maxīe adeo eruditū vt im
peratoꝝ ⁊ plurimorū principū grecoꝝ atqꝫ doctoꝝ hoīum priuilegia haberet teſtātia nedū his tēporibus
apud grecos eē: ſed nedū a multis ſeculis citra fuiſſe virū tā inſigni tāqꝫ grādi ſcia p̄ditum: quē nonnulla
greco ſermōe compoſuiſſe tradunt: que ⁊ ſi quedam non fuerint in librum redacta oſtēderunt tamen cuꝫ
multa vidiſſe: ⁊ optime intellexiſſe demonſtrant.

Paulus peruſinus grauiſſimuſ iuris vtriuſqꝫ doctor Barlae p̄dicti ſingulari beniuolentia iūctus: vir mi-
tarū reꝝ notitia doctus p hoc tēpus ſupſtes exñs inter viros p̄ſtātes annūeratus ē: eo q̄ maximū compo
ſuerit opus quod collectionū librū intitulauit in quo multa ſunt ad varia ſpectātia: Et qcquid de dijs ma
xime gētiliū nō ſolū apud latinos: ſed apud grecos inuēiri pōt adiutorio Barlae p̄dicti collegit: a quo Bo
cacius: vt ip̄e teſtatur: multa de generatione deoꝝ excerpſit: Hic diu cuſtos ⁊ magiſter Biblyothece Ro-
berti regis Sicilie fuit.

Paulus geometra florētinus p hoc ip̄m tēpus vniuerſo occidēti ea ī facultate ⁊ ariſmetrica atqꝫ aſtrolo-
gia notiſſimus fuit: ⁊ nulli ſue etatis ſecūdus: cui adeo ea in facultate oīa fuere aperta: vt nil apud eā illi in
cognitū fuiſſe referat̄: ⁊ qđ mirabile dictu viſuqꝫ fuit lōge magis qcqd de ſyderibus aut celo loquentibus
etiā p̄prijs māibus cū inſtr̄is ad hoc cōfictis occulta fide ſpectare volentibuſ demōſtrauit.

Zotus deniqꝫ florētinus p̄clariſſimi in pictura ingenij vir q ſupioribus diebus antiquaꝫ lōgo tp̄e pigēdi
artē nobiliſſimā reddidit hiſdē tēporibus eāobrē in p̄cio exñs: cū a Benedicto pōtifice in auinionē ad pin-
gendū martyrū hiſtorias ingēti p̄cio ſtatutū fuiſſet morte preuentus rem omiſit. Pap.207

Clemēs ſextus papa patria lemoniēſis monachus petrus ātea vocatus hoc āno ex Rothomagēſi
6542 archiep̄o pōtifici Bn̄dicto ſuffectus ſedit ānis. x. mē. vi. ⁊ diebus. 8. p humanus qdē liberaliſqꝫ ⁊ 1343
multe doctrine ac cōpoſite eloquētie vir: q p̄mo pōtificatus āno: cū decē cardinales creaſſet: vnuꝫ
ex fratribus ſuis monachū ⁊ alterū ex ſorore nepotē fecit: poſtmodū Jubileū: quē Bonifacius. 8.
milleſimo tricēteſimo dñi nr̄i āno celebrauerat: ⁊ de cētenario in cētenariū obſeruādū declarauerat: ad qn
quagenariū nūerū reduxit: q ē p̄prie iubilei nūerus: Inde ex depoſitiōe impij Bauarij vniuerſa Italia tu
multuāte Luchinū ⁊ Joānē eius fratrē archiep̄m vicecomites vicarios ſuos in Mediolano cōfirmauit:
a ceteris aūt abſtinuit: cū Bauarus Tridētū petēs Italiā intraturus videret̄: Qui pari mō ⁊ ip̄e in mul-
tis eccleſie terris vicarios ſuos impiali auctoritate cōſtituit: videlicet in Viterbio Joānē de vico vrbis p̄
fectum Galeotū malateſtā in Arrimino: Antoniū ferretanū ī Anchona: Gētilē varaneū Camerini: Gui
donē polētanū Rauene: Frāciſcū Ordelaphū Forliuij ⁊ Ceſene: Joannē māfredū Fauētie ⁊ Imole:
ac alios p diuerſa latine p̄uincie loca. Clemēs aūt pōtifex quoſdā cardiales ex Auinione Romā miſit: qui
ſtatū vrbis cōponētes ſeditōibus ſublatis Petrū Sarā colūnēſeꝫ ⁊ Joānē Vrſi filiū Senatores declara
runt: ac Nicolaū publicū ſcribā ciuē Romanū q ſtatū vrbis in ſuā redegerat p̄tātē: ⁊ ſeip̄m tribunū conſti
tuerat: ceperūt ⁊ in vinculis cōiecerūt. Quapp timēs pōtifex ne italia flāma ⁊ ferro vaſtaret̄: Bononiā ſta
tim vicecomitibuſ hac lege cōceſſit: vt duodeci milia nūmū auri ſingulis ānis eccleſie Ro. p̄ſoluerēt ⁊ pa-
cem iter oēs cōſtituerēt ſeu cōſeruarēt: Deniqꝫ cū barbari ⁊ mauri īfideles vtrāqꝫ hiſpaniā ⁊ germaniā la
cerarēt: Clemēs hic pōti. ad gerēdū bellū ꝯ eos p̄ncipes cōpulit: q ꝯ hoſtes ſepe ⁊ feliciter pugnauerunt
multiſqꝫ coꝝ ceſis innūerabiles triūphos egerunt: Indeqꝫ cū fedus p̄ſepe in Eduardū Angloꝝ ⁊ Phi
lippum Frācoꝝ reges cōponere attentaſſet: fruſtra laborauit: poſtrēo in oībus bōi paſtoris officio fūctus
āno dñi. 1352. auinioni morit̄: ⁊ a cardialibus adhibita honeſta funeris pompa ibidem ſepelitur.

Andreas Dādalus. 56. venetorum dux Bartholomeo duci hoc anno ſurrogatus ducauit ānis. xi. ⁊ mē.
8. vir certe ſua etate magni ⁊ excelſi cōſilij: ſed etiā pro Franciſci petrarche teſtimonio litterarū eruditiōe 1345
doctiſſimus ⁊ magnificētiſſimus: cuius tēpore cū Cretenſes a Senatu defeciſſent: ipſe ſuo conſilio: ſua-
qꝫ prudentia potius q̄ armis rurſus colla ſubmittere coegit: nā ſtatim claſſem in eos mittens leuibus cer
taminibus deuicit: ⁊ in fidem conuertit: indeqꝫ Clemētis pontificis hortatu triginta biremes auxiliares
in mauros vtrāqꝫ hiſpaniā vaſtātes tranſmiſit: ⁊ eos multis incōmodis ⁊ cedibus humiliauit: pugnauit
deinde nauali p̄lio cū genuēſibus: quos cū p̄mo cōflictu ſupaſſet: paulopoſt ab eiſdē reaſſumptis viribuſ
Philippo auria coꝝ duce audaciſſimo fuſus ēt profligatus ac laceratus fuit: quo conflictu Senatuſ Ve
netus Chium inſulam perdidit: ⁊ Euboiam vix tueri potuit: Eo nāqꝫ bello veneti a Genuēſibus tantam
occidionē ſuſceperūt: q̄tam antea vnq̄: Hic aūt cum vrbē Venetā multis ⁊ p̄clariſſimis edificijs cultio
rem ⁊ clariorē reddidiſſet: p trienniū ſeuiſſima ⁊ gnālis peſtis eā inuaſit: vt ingētē multitudinē cōſumpſe
rit: adeo vt potius habitatiōes hitatoribus: q̄ hitatores eiſdem carerēt: Ex qua qdeꝫ cū ⁊ ip̄e defeciſſet:
apud ſanctum Marcum in baptiſmali capella ſepultus fuit.

¶ Gualterus natiōe gallus Athenarū dux appellatus hoc anno a Roberto Sicilie rege in ſubſidiū Florētinoꝝ cōtra piſanos miſſus tyrannidē ea in vrbe Florētia decē menſes obtinuit. Florētini nanq̄ cū Lucā vrbē a Maſtino Scaligero p̄cio qngētoꝝ miliū ducatoꝝ emiſſent a piſanis p̄us occupata fuit ꝙ florētini a Scaligero intromiſſi fuerint: ꝓpter quod etiā piſani aduerſus Florētinos acre bellū ſuſceperūt ⁊ p̄lio a florētinis cōtra piſanos cōmiſſo: ingentē ſtragē florentini a piſanis acceperūt. Quare aīo fracti ad eundē Maſtinū ⁊ bononiēſes confugierūt: eo ꝙ Robertus rex eis ſubſidiū mittere nō poterat. Acceptis igitur a Scaligero ⁊ bononiēſibus eq̄tibus multis belli ducē Galeotū malateſtam ſibi conſtituerunt: q cū magno exercitu in piſanū agrū accedēs bellū a Lucha piſanos diuertere cōpulit: ⁊ lucanā obſidionē ſoluere fecit. Interea Robertus rex hūc gualterum cū aliquo equitatu ad florētinos miſit: Qui artibuſ exquiſitis populi gratiā aucupāſ malateſtā tanꝙ belli ignarū deijcere curauit: atq̄ id effecit: vt ⁊ ip̄e loco ſui a florētinis oībus copijs p̄ficeret̄: ac ſic per diuiſionē ciuiū egit ꝙ ⁊ eq̄tum dux ⁊ vrbis p̄fectus delectuſ fuit: ⁊ ita plenariū vrbis dn̄ium occupauit: Qui palaciū ingreſſus ſtati priores ⁊ alios vrbis magiſtratuſ deiecit: atq̄ inde cū quotidie multos paſſim interficeret: a ciuibus tādē vrbe pulſus ē: nā Angelus acceoluſ vrbis archiep̄s cū videret hoīes ſeuitiā ⁊ tyrānidē ſtati armatos ciues in epiſcopatu ad ſe vocauit ⁊ ad tyrannū cōcurrentes patriā ⁊ ciuitatē illo expulſo in libertatē vendicauit: Attamē ip̄m Gualterū propter beneficia in vrbē collata incolumē cū militibus ⁊ rebus ſuis abiꝛ̄ voluit. Plebs vero ingrata: vt mos ſemper fuit: nobiles ſuos: quoꝝ cōſilijs ⁊ armis libertatē cōſecuta fuerat confeſtim vrbe eiecit: ⁊ direptis coꝝ bonis ac domibus euerſis eos perpetuo damnauit exilio.

¶ Andreas Caroli vngarie regis filius hoc āno. ſ. 1343. Roberto eius patruo Sicilie rege ſine virili ſexu defuncto: ſuſcepta Joanna ip̄ius Roberti regis ex filio nepte vxore poſt ſocerū ⁊ patruū ſuū Robertum regnauit in Sicilia ⁊ apulia ānis. 3. Sed ip̄a Joanna poſt triēniū cognita viri ſui ſocordia: cōſentiētibus eius agnatis atq̄ hortātibus q regno inhiātꝫ andreā ip̄m maritū ⁊ cōſobrinū ſuū laqueo interiꝛ̄ fecit: ⁊ alteri cōſobrino nupſit: vꝫ Ludouico Tarēti p̄ncipi oli filio quē Roberti fratrē fuiſſe docuimus: cū Ludouicus Vngarie rex ⁊ ip̄ius Andree frater eidē Joāne (vt ferebat̄) interfectrici ⁊ iceſtuoſe epiſtolā in hec v̄ba trāſmiſit Joāna inordiata vita p̄cedēs retētio ptātis in regno neglecta vindicta ⁊ excuſatio ſubſeq̄nſ necis viri tui ꝓbāt te fuiſſe ꝑticipē ⁊ cōſortē: atq̄ ita Ludouicus eius frater multoꝝ p̄cibus ip̄ulſus tādeꝫ cū paratiſſimo exercitu in italiā ad vlciſcēdū ſcelus vēit: ⁊ p̄mo Sulmonēſes reſiſtere auſos oppugnaꝛ̄ cepit: coſq̄ in ptātē redactos cruentiſſimas cedes de eis egit: ac ſic id regnum per ſeptem annos ſub multis contentionibus ⁊ armis fuit.

¶ Joanna igit̄: de qua nūc eſt ſermo Caroli Calabrie ducis filia fuit: ⁊ Roberti regis ex primogenito ip̄o neptis: nō modo origine ⁊ potētia ac moribus: ſed ⁊ robuſtiſſimo inuictoq̄ aīo illuſtris femina fuit: ⁊ taꝫ oculata in oībus extitit: vt potius fraude ꝙ vllo ingenio qs decipe eā potuiſſet: hec enī lōganimis ⁊ ꝯſtās admodū fuit: qd̄ ſatis mōſtrauere in ea fortune ſeuiētis inſultus: in q̄bus certe ſepe multū agitata fuit: naꝫ in primis ꝑtulit auſteros mores cōiugū ⁊ ſiniſtrā famā ⁊ pōtificū minas: ac inteſtina regulorum fratrum diſcidia ⁊ plurima extera bella ac alieni criminis fugā: necnō ⁊ nobiliū ſuoꝝ detractiōes: ⁊ alia plurima: q̄ oīa forti ꝑtulit pectore: ⁊ tandē oīa inuicto ſup̄auit aīo. Et demū dyademate ⁊ regno in pace adeptis ſtatiꝫ virtute valida inſurgens adeo regnū omne ſceleſtoꝝ hoīum purgauit inſultu: vt non ſolum inopes: ſed ⁊ diuites ⁊ opulenti cātando die noctuq̄ quo velint ire tute poſſent: ⁊ quod maius eſt etiam inſignes viroſ moribus diſſolutos incōpoſitos ⁊ vrbanos retraxit mores. Erat enī illi mite eloquiū ⁊ gratiſſima facundia atq̄ familiaris hūanitas: pietas manſuetudo: necnō ⁊ benignitas: vt nō reginam ſuis quis dicere preſumeret: ſed ſociā: Ex q̄bus virtutibus oēs illā non ſolū egregiam atq̄ conſpicuā: ſed ſingulare italicum decus quoad vixit fuiſſe dixerunt: hec enī Auinionēſem vrbē ſuam Clemēti pontifici vēdit: ⁊ pro eius ſolutiōe feudū quod debebat regina Ro. eccleſie pon. relaxauit. Vixit autē Joanna hec cuꝫ Ludouico rege marito ſecūdo. 26. ānis: ex quo nullā ꝓlē pepit: ⁊ cū Ludouicū ēt andaganēſeꝫ frācoꝝ quondam regis filium ad ſucceſſionem regni adoptaſſet: a Carolo regio genere nato iuſſu Vrbani pontificis anno domini. 1382. capta ⁊ interfecta fuit.

¶ Joannes Vicecomes ⁊ Mediolanenſium archiepiſcopus hoc anno Luchino fratre defuncto mediolanenſe regnum ſolus obtinēs regnauit annis vndecim ⁊ mēſibus octo. Mattheus enim huius pater cognomēto magnus q̄nq̄ genuit filios: videlicet Galeaciū Marcū Luchinū hūc Joannē ⁊ Stephanum Galeacio autē primogenito Aceius filius fuit q eidē in regno ſucceſſit: Eo aūt ſine prole defuncto cū marcus ſuperſtes nō eēt: Luchinus vt ſup̄ius pꝫ ſucceſſit: ⁊ eo quoq̄ defuncto cū antea Stephanus defeciſ-
1344 ſet: hic inregētiū in regno ſucceſſit: q principatu inito: vt aīo erat generoſo ingenioq̄ celebri ſtatim Galeacium Stephani predicti filium: ⁊ Barnabouem ipſius fratrem: quos Luchinus patruus depulerat: ad ſe redire fecit: ⁊ eos honoribus ⁊ diuitijs munificentiſſime erexit: Inde cum videret Galeacium adoleſcentem ſtrennuum ⁊ belli ſcientia clariſſimū militie ſue imperatorem conſtituit: Qui imperatoria dignitate ſuſcepta: vt erat animo ſtrennuus maxima incrementa ad veterem regni ſui potentiam addidit. Unde ⁊ ſecundo principatus ſui anno per arma Bononiam vrbem opulentiſſimaꝫ: ampliſſimāq̄ obtinuit: quā ⁊ Ro. pontifex eidem aliqua lege permiſit: Inde bellum cōtra florentinos ⁊ alias Ethrurie ⁊ Flaminee vrbes ſuſcepit: ⁊ eas breui temporis ſpacio aut ſubditas: aut ſibi ingenti terrore tribularias fecit:

cũqꝫ Maſtini Scaligeri filiũ ſibi federe ⁊ amicitia cõiunxiſſet: in Liguriã aciẽ direxit ⁊ nõ multopoſt ge nuam Sauonã: Naulũ ⁊ reliquas maritimas vrbes pedemõtiũ caſtris pari terrore breui regno ſuo adiecit. Quaſobres nõ mõ p italiã: verũ etiã per exteras infideleſqꝫ natiões noiatiſſimus ⁊ formidabilis Joannes hic eẽ cepit. Et ppterea cũ multi pncipũ ⁊ regũ legati ad eũ viſendi grã pueniſſent: ita eos comiter: ⁊ pbenigne ſuſcipiebat: vt more auguſti ceſaris ex aicis amiciſſimos faceret: Ita eni in ciuibus ⁊ ſubditis ſuis phumaiſſime ſemp vixit: vt nõ mõ dñm aut põtificẽ: ſed oium patrẽ diceres. Fuit eni in delinquẽtes clemẽs: erga aicos ⁊ paupes piẽtiſſimus ⁊ ſemp liberaliſſimus: Tãdem cũ hic iuſtiſſimus pſul ⁊ inuictiſſimus pnceps ⁊ in oi vtutũ gnẽ ornatus ãno dñi. 1352. octobrio mẽſe mortẽ obijſſet: Mediolãi i tẽplo btẽ vgis Marie ſacrato marmoreo çenotaphio ſepultus fuit: vbi tale epigrãma habetur.

Quã faſtus ꝙ pompa leuis ꝙ gloria mundi
Sit breuis ⁊ fragilis humana potentia ꝙ ſit
Collige ab exẽplo qui tranſis: perlege: differ
In ſpeculo ſpeculare meo lachrymabile carmẽ
Qui ſim qui fueri lꝫ qui marmore claudar
Sanguine clarus erã viceçomes ſtirpe ioannes
Preſul erã: paſtorqꝫ fui: baculumqꝫ gerebam
Nomine nullus opes poſſidebat latius orbem
Impio tituloqꝫ meo i mediolano: alſs mediolanũ
Urbs ſubiecta erat laudenſe ſolũ placẽtia grata
Aurea parma bona bononia pulchra cremona
Pergama magna ſatis lapidoſis mõtibus altis
Brixia magnipotens bobienſis terra tribuſqꝫ
Cumarum tellus: nouaqꝫ alexandria pinguis
Et vercellarũ tellus atqꝫ nouaria ⁊ alba
Aſt quoqꝫ cum caſtris pedemõtis iuſſa ſubibant.
Janua que ab antiquo quondam iam cõdita iano
Dicitur: ⁊ vaſti narratur gloria mundi
Et ſauonẽſis vas ⁊ loca plurima que nunc
Difficile eſt narrare in mea iuſſa ſubibant
Tuſcia tota meum metuebat languida nomen
Per me obſeſſa fuit populo florentia plena
Bellaqꝫ ſuſtinuit tellus peruſina ſuperba
Et piſe ⁊ ſene timidum reuerentur honorem
Preſtabant: meme metuebat marchia tota
Italie partes omnes timuere ioannem
Nunc me petra tenet: ſaxoqꝫ claudor in iſto
Et lacerant vermes: laniant ⁊ vndiqꝫ corpus
Quid mihi diuitie quid alta palacia proſunt
Cum mihi ſufficiat paruoqꝫ marmore claudor

¶ Nicolaus rentij ciuis Ro. ⁊ publicus i ea vrbe ſcriba: vt erat vir magnanimus: ⁊ ad libertatẽ Romanam excelſi ai erectus hoc ãno ſtatũ regimis a Clemẽte põtifice cõſtitutus mutare p viribus volẽs e capitolio vbi erat publicus ſcriba: Senatores eiecit: ⁊ ipẽ illũ p arma accepit: quãobcãm tantũ beniuolẽtie ⁊ auctoritatis apud oẽs ſibi compauit: vt facile quo vellet mẽtẽ populi Ro. flecteret: q vt aios hoiũ cõmoueret hũc 1345
ſibi accepit titulũ Nicolaus ſeuerus ⁊ clemẽs: libertatis: pacis: iuſticieqꝫ tribunus: ac ſacre Ro. reipu. liberator illuſtris: q̃ qdẽ vba tãtã de ſe ⁊ admirationẽ ⁊ opionẽ cõcitant: vt oẽs italie pncipes p legatos pacem ⁊ aicitiã ab eo q̃ſierint: externe quoqꝫ puincie romanã rẽpublicã reuiuiſcẽ putauerũt: Sed pax eius fucata gloria durauit: qa dũ parti vni ciuiũ cõtulit: pti alteri aduerſat. vnõ ⁊ repẽte de patrono tyrãnus eſt appellatus: hãc ob rẽ ſibi cauẽs ſeptio magratus ſui mẽſe ſpõte ſua ⁊ oibuſ ſuis ignariſ mutata veſte Roma per obſcurã noctẽ abiens in Bohemiã pfectus ẽ ad Carolũ Joãnis regis filiũ: q vbi cũ recepit ſtati in auinionẽ vinctũ miſit: ⁊ põtifici dono dedit: eo aũt in carcerẽ a põtifice cõiecto: põtifex quoſdã cardinales Ro. miſit: q cũ fractũ vrbis ſtatũ cõponerẽt Ipi aũt cardinales Frãciſci petrarche cõſilio vſi ad tollẽdas plebiũ ſeditiões: duos ſenatores. ſ. petrũ Sarã colũnẽſẽ: ⁊ Joãnẽ Urſi filium iterato creauerunt.

¶ Marſilius eius nois ſecũdus Ubertini Carrariẽſis filius hoc ãno tertio colẽdas aprilis pre defũcto patauine vrbis ſceptra ſuſcipiẽs regnauit tãtũmodo diebus. 4. Nã vbi cũ pmũ regnare cõtigit: Jacobinus Ubertini patruellis cõſpirationẽ ſuſcitauit: ⁊ cũ obtruncare fecit: Quo mortuo ipẽ vrbis pmatũ inuaſit Et vt diu regnare poſſet qnquaginta ex nobilioribus laqueo necari fecit: ⁊ multos ex carrarienſibus vrbe depulit: q venetias cõfugiẽtes Andree duci ⁊ ſenatui ſe cõmiſere: ſedataqꝫ ſeditiõe carrariẽſes oẽs: andrea duce deprecante patricij veneti creati ſunt.

¶ Montiſferetri regni principium.

¶ Gallaſus ex nobiliſſima illuſtriqꝫ Montiſferetri familia natus hiſdem temporibus a Bauaro imperatore cõtra põtificem in Urbinũ Marchie anchonitane ciuitatem vicarius auctoritate imperiali cõſtituitur: ⁊ aduerſus rẽ eccleſiaſticam cõcitatur: nam vt permiſſum eſt: cũ Clemẽs papa Luchinum vicecomitem ⁊ eius germanũ in Mediolano ditionis imperij vicarium cõtra ipſum conſtituiſſet: ⁊ ipſe imperator pari modo in ipa Urbini ciuitate: ⁊ in tota marchia eccleſie prouinc a multos imperij nomine conſtituit vicarios: Eo ꝙ hec familia ⁊ antiquitate ⁊ potentia ceteris preſtare videbatur. Eo igitur ſic conſtitutus: cum omnia bene ⁊ iuſte ac fideliter in futurum rexerit: a pontificibus poſtea confirmatus ipſam ciuitatem cum Eugubio Umbrie vrbe tanquam veri poſſeſſores eius poſteri pro eccleſia Romana poſſederunt: Indeqꝫ propter eorum bene merita ⁊ ſeruicia eccleſie Romane collata: ſiquid cenſus ſuperioribus annis eccleſie perſoluebatur: Sixtus quartus pontifex circã annum domini. 1476. eidem familie relaxauit: ac Federicum tunc dominantem ipſius ducem creauit: ⁊ auctoritate apoſtolica ipſum ⁊ poſteros eius in perpetuum confirmauit.

¶ Varaneorum etiam regni principium.

¶ Gentilis autem ex celebri vetuſtiſſimaqꝫ varaneorum familia in picẽtibus natus: ⁊ ipẽ hac tẽpeſtate modo ſimili quo ⁊ Gallaſus a Bauaro impatore i ciuitate Camerini vicarius cõſtitutus fuit: ⁊ cũ noie iperij

vſq₃ ad mortē Bauari illā poſſediſſet: Eo mortuo: ⁊ Carolo in loco Bauari ſurrogato Gētilis ip̄e vrbe₃
duobus cardinalibus legatis apoſtolicis reſignauit: Verūtamē legatus cōfeſti eu₃ ⁊ reliquos in vrbibus
ſuis vicarios eccleſie noīe cōfirmauit: eo maxie q₂ viderat illū eccleſie Ro. obſequētiſſimū. Confirmatuſq₃
tā ip̄e ꝙ poſteri varanei vſq₃ in p̄ntē diē poſſidēt: quā qdē ciuitatē in ꝓtectionē ſuſceptā ip̄i illuſtres varanei
ſua prudētia ſuaq₃ v̄tute cū beniuolētia alioꝝ principū mirūimmodū auxere: ⁊ adeo vt nūc ⁊ populi
frequētia: ⁊ opibus magnis intercipiētes ciuitates primaria cēſeat̄. Eā tamē illuſtrē familiā maximam
cedē a cōciuibus ſuis aliquādo ſuſtinuiſſe cōpertū ē: nā aliquādo a ciuibus cōſpiratiōe ſuborta dū ip̄i nobiliſſimi
⁊ clariſſimi viri ſacris in baſilica intereſſent oēs tā viri ꝙ pueri ⁊ infantes ad vnū vſq₃ fuerūt interfecti:
Sed cū aliqui ſubterfugiſſent i regnū reſtitui p̄cauētes in futuꝝ deinceps cū ciuibus ſuis iuſtiſſime
⁊ clemētiſſime vixere: quoꝝ v̄tute vniuerſa ciuitas optime gubernata geſcit: eā eni ciuitatē vetuſtiſſimā fu
iſſe cognoſcimus: eo ꝙ ad ip̄am: vt Liuius li. 9. refert Fabij maximi fratrē quando motus etbruſcorum
inerat exploratum perueniſſe: ⁊ multa exceptum fuiſſe comitatum.

Carolus quartus

Arolus eius nois. 4. Joānis regis Bohemie filius vigeſimuſſecūdus Germanoꝝ impator: hoc
āno iubēte Clemēte pōtifice ab electoribus impator deſignatus impauit annis. 31. Vir multarū lin 6546
guarū ⁊ litterarū peritiſſimus: iuſtuſq₃ ⁊ rectus ac timēs deū: bonos diligēs: ⁊ malos ſceleratoſq₃
odio hn̄s: Qui cū iuſtus eēt etiā nōnullas leges cōdidit: que adhuc extāt: ⁊ caroline nūcupantur
1347 Ip̄e eni (vt diximus) cū xp̄ianiſſimus eēt añ imperij ſuſceptionē Nicolaū ſcribā cepit: ⁊ in Auinione vinctum
ad pōtificē miſit: Sed ⁊ Grachinū Roberti nepotē: quē Ludouicus eius germāus ⁊ Joāna ip̄ius
Roberti neptis ad curā Neapolitani regni reliquerat: ac cepit ⁊ capitali ſupplicio affecit. Et ꝓpterea vno
oium cōſenſu ceſar ⁊ auguſtus ē appellatus. Solus aūt Bauarus princeps pp patris iniuriā illi ceruicem
ſubdere recuſauit: q ſtati in Italia₃ deſcēdens a Jacobino carrarieſi: ⁊ Maſtino Scaligero: Gonçagis:
vicecomitibuſq₃ ac alijs ciſalpine p̄ncipibus ꝑbenigne ſuſceptus ē: ⁊ Mediolani ſm̄ morē coronā ferreā
ſuſcipiēs ſtati cū ingēti comitatu Piſas peruēit: atq₃ ibidē legatos totius Etbrurie obuios habuit: qui dicerent
ſe paratos eē ip̄ius mādatis obtēperare: Cūq₃ Romā tādē cū ingēti gloria p̄uēiſſet a duobus cardinalibus
eo ad eā rē miſſis coronatus ē: ⁊ auguſtus appellatus ē: Quo incoronato ſtatim oia oppida ciuitateſq₃:
quas tyrāni multi Bauaro inſtigāte occupauerāt eccleſie Ro eo mādāte reddite ſūt: Eos tamen vicarios
pōtificis legatus i oppidis ſuis cōfirmauit: quos viderat Ro. eccleſie obſequētes: vtpote Galeotu₃
malateſtā Guidonē polētanū in Flaminia ferratēſes in marchia anchonitana: varēſes in piceno. Ordelaphos
aūt nō obtēperātes e Ceſena Forliuioq₃ deturbauit: qbus optie geſtis Carolus in germaniam redijt:
q cū oēm ferme etatē vltro citroq₃ ex italia in germaniā eūdo ⁊ redeūdo cōſūpſiſſet: tādem etate iam
grandeuus ſaluti proprie conſulens Vinceſlaū filium natu grandiorē anno domini. 1370. ceſarem facienſ
imperij ſucceſſorē ſibi delegit: ac ſic cum patre filius imperauit annis octo.

Ingens vapor magnitudine horribili boreali mouens regiōe magno aſpicientium terrore per celu₃ hoc
anno delapſus eſt: Et ſunt qui ſcribant hoc eodē anno quaſdā beſtiolaſ multiplicato nūero in oriente e celo
cecidiſſe: quarū corruptione ⁊ fetore execrabilis peſtilentia ſubſecuta eſt.

Peſtis lugubris ⁊ miſerāda hoc āno incepit: ⁊ p tres ānos p totū pene orbē debachata ē: ꝗ primo i aſiia₃
1348 apud Indos ob eaſdē beſtiolas icipiēs paſſim p ꝓuincias irrepēs vſq₃ in britānos ⁊ oēs gētes adeo deſe
uit: vt vix decimus qſq₃ ex milleſimo hoie ſupfuerit: ⁊ pleraq₃ loca proſus derelicta ſunt.

Judei omnes qui in germania erant his temporibus combuſti ſunt: eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare
fuerunt annixi: vt multi eorum confeſſi ſunt.

Joannes Frācoꝝ rex hoc anno Philippo patre defuncto Frācis regnar̄ cepit: ⁊ regnauit ānis. 25. hic
1350 cū Eduardo angloꝝ rege bellū a patre ceptū ꝓſequēs ſexto regni ſui āno in pitirieſi agro ſupat̄: ⁊ cū philippo
eius filio capit̄: ⁊ in ea quidē clade ꝑmaxima Gualterus athenarū dux: quē apud Florētinos tyrānidem
exercuiſſe diximus: vna cū. xx. milibus gallis iterfectus fuit: Verum tertio captiuitatis ſue āno ipſe
Eduardus ai magnitudine motus Joanē ip̄m cum omnibus captiuis hac conditione liberauit ⁊ dimiſit:
vt nunꝙ cōtra ſe bellum gerere p̄ſumeret: ſed nō ita multopoſt fidefragus Joannes hic pacem rumpens
Eduardu₃ ab integro arma capere: ⁊ eū vſq₃ ad internitionē perſeq ipulit. Armatis igit̄ centū ⁊ qnqgita
roſtrat̄ nauibus ingētē exercitū ꝯ ioānē in galliā duxit: ⁊ maxia clade vniuerſū regnū diu affecit.

Jacobinus carrarienſis: quē diximus Marſiliū interfeciſſe: hoc eodē āno poſtꝙ quattuor ānis in patauio
ſceptra tenuiſſet: ⁊ ip̄e a Gulielmo eius ex pellice filio interficit̄: cuius parricidij hec cā fuit: ꝙ Gulielmus
cū quodam milite cōtendens ab eodem cōtumelioſe ſpurius appellatus ē: Qua cōtumelia perturbatus
mox vt domū regreſſus eſt patrem in ſecreto accerſiuit: ⁊ gladio impetens eum confodit ⁊ interfecit:
ac ſtatim in templo diui patris auguſtini eum ſepeliri fecit. Hoc enim geſtum eſt vt non euacuetur verbu₃
Chriſti qui ait: ꝙ qui gladio feriet: gladio peribit.

Foreſtinus de foreſtis Bergomēſis abauus meus vir domi nobilis: ſ₃ v̄tute ⁊ ai magnanimitate nobilior
1350 hoc ip̄o anno poſt multos a Joāne vicecomite archiep̄o ob cōſilij ⁊ ingenij magnitudinē ſuſceptoſ honores
⁊ dignitates ac p̄fecturas apd̄ Bergomū ciuitatē ſuam grādeuus: ⁊ plenus dieꝝ diē obijt ⁊ ibidē i
clauſtro b̄ti Stephāi ordis p̄dicatoꝝ celebri pōpa ſepulchro marmoreo adhuc extante ſepultus eſt.

Canē vero ſecundū Scaligerū Maſtini p̄ncipis filiū hoc anno patre defuncto Verone p̄ncipatu₃ ſum

pſiſſe tradūt: in quo qdē regno vixit ānis. 42. Maſtinus autē huius genitor tres legitimos genuit filios 1351
Canē .ſ. hūc Segnoriū ⁊ Albutiū: ſed ex pellicibus multos inter quos Frignanus vnus fuit vir audaciſſimus: qui āno quarto pͥncipatus canis: dū ipē dn̄s Canis Bolçanū oppidū recreādi aīcā ſe contuliſſet: cōſpiratiōe excitata vrbis dn̄atū ipē mox occupauit: ⁊ Canē ipm̄ cū fratribus excluſit: Quo viſo Cāis: vt erat aīo pſtātiſſimo confeſtī adiuuātibus Philippino Gonçaga ⁊ Eſtēſibus cōgregato exrcitu ſuo vrbem obſedit: ⁊ poſt multas occidiones in die carniſpriuij vrbē diu ⁊ acriter oppugnatā recepit: ⁊ confeſtim de Frignano: alijſq; ſeditioſis ſuppliciū ſumpſit: Verū cū poſtea hancobrē nimiū i ciues crudeſceret: a Segnorio eius germano ſequēti āno .ſ. 1355. die. 14. decēbris interceptus ⁊ obtrūcatus fuit: Atq; ita ipē Segnorius frater vna cū Albutio fratre cōſentiētibus ciuibus vrbis principatū ſibi deſumpſit.

Cometes hoc anno ſub Septētrione decembrio menſe apparuit: quo extīcto ſtatim graues vētoꝝ eſtus ſubſecuti ſunt. Et celeſtis trabs priore ardente parte per celum labi viſa eſt.

Philippus patricius genuēſis ex nobili ⁊ p̄maria vrbis familia auria nūcupata natus ſumme prudentie ⁊ eloquij admirādi vir ac naualis belli peritia inſignitus: cui certe in eiſdem virtutibus apud Genuenſes non inueniebat̄ par: hiſdē tēporibus a genuēſibus contra venetos naualis belli dux p̄ficit̄: qui magiſtratu ſuſcepto cū audiſſet venetos in Grecia genuēſiū claſſem cōfregiſſe: ⁊ decē coꝝ triremeſ captiuaſſe: vt erat ingētis aī vir ⁊ clariſſimus impator repēte ex Genua in greciā traijciēs: venetoꝝ claſſem cū ingēti fragore ⁊ ſtrepitu inuaſit: ⁊ vniuerſā cū maxia hoſtiū occidiōe diſrupit ⁊ diſſipauit: Quibus geſtiſ eueſtigio chyū inſulā venetis parētē inuaſit: ⁊ illā cū vrbe vi cepit: Inde ad Micropōtē inſulā traijciēs ipā ⁊ direptionibus ⁊ incēdijs plurimū afflixit: Deniq; cū ingēti hoīum ⁊ rerū p̄da genuā reuerſus de captiuitate hoſtiū pulchrum egit triumphum.

Ludouicus Philippi Tarētinorū principis filius: ⁊ Ioāne Roberti Sicilie regis neptis maritus: hoc āno poſtq̄ ꝯ Ludouicū cōſobrinū vngarie regē apulie regnū obtinuit: regnauit annis. 26. regno ſuſcepto mox pacē cū vngaro renouauit. Ioāna aūt in beniuolētie ſignū Auinionēſem vrbē que ſui patrimonij ciuitas erat Clemēti pōtifici venalē obtulit: quā libentiſſime pōtifex acceptās eā p̄cij permutatiōe ſoluit: nā tm̄dē regia ipā Ro. eccl'ie ex feudo regni apulie pōtifici debebat: q̄tū ipā auinionēſis ciuitas valebat. 1352

Celeſtis flamma poſt ſolis occaſum hoc anno inter çephirum atq; auſtrum latiſſime excreſcens terribile quoq; oſtentans incendiū: tandem cū magno murmure e celo ruit.

Viri diſciplinis excellentes.

Gerardū ſenēſē ſacri ordiſ eremitaꝝ diui auguſti. ſacraꝝ l̄raꝝ clariſſimū iterp̄tē hac ipā tēpeſtate admodū ſenē obijſſe tradūt: virū vtiq; igenij eminētiſſimi ⁊ bti Egidij Ro. imitatorē p̄cipuū q cū eēt i ſacra theologia doctus ſup primū ſniaꝝ acutiſſime ſcripſit: deīde tractatus de p̄ſcriptiōibus ⁊ de vſucaptōibus: ⁊ ꝺ vſuris: ⁊ de mōtibus florētinoꝝ: ceteriſq; cōtractibus opuſcula edidit: qbus diuus Bernardinus cōterraneus ſuus i tractatu ſuo reſtitutionū plurimū vſus eſt: Hunc etiā tractatū Ioannes andree eius contemporaneus multis in locis ⁊ maxime Mercurialibus plurimū cōmendat ⁊ allegat.

Gerardus itē eius ordinis ⁊ doctrine pfeſſor patria Bergomēſis ⁊ ſauonēſis ep̄s hiſdē tp̄ibus in precio exiſtēs populo ſuo peſte laborāti: vt bonū decet ep̄m magis pdeſſe admiſſus ē q̄ p̄eſſe: q cū pōtificij iuris edoctus eēt i ſexto decretaliū in. c. de reli. do. multa cōmentatus ē: Sed ⁊ alia multa in laudē ſue religiōis lucē deduxit: vn̄ ⁊ magr̄m ſniaꝝ nō inſulſe cōmētatus ē: Sup epiſtolā ēt ad hebreos ſcripſit: ⁊ ſup canticā cāticoꝝ mirabilē expoſitionē fecit: cōnectēs paulū apoſtolū Salomōi: ⁊ nouū teſtamētū veteri: cuius p̄ncipiū eſt: Ale due cherubin: Quodlibeta ēt duo pariſius diſputauit: atq; alia multa edidit opuſcula: Monaſteriū deinde diui Auguſti. Sauone quod extra vrbē erat ſua impenſa prope reduxit: In cuius deinde inſtauratione ⁊ ampliatione: ⁊ nos per ſex annos plurimo ſudore laborauimus: Moriēs deniq; non ſine ſanctitatis noīe Bergomi iuxta maius altare celebri ſepulchro a ſe ſtructo ſepelitur.

Gulielmus p̄ria cremonēſis ipiuſ eremitaꝝ ordis gnālis p̄or: ⁊ poſtmodū Nouarie vrbis ep̄s ⁊ ipē hec ipā tp̄a tū doctria celebri tū moꝝ ſcitate: tūq; eloquētia plurimū decorauit. Is nāq; poſteaq̄. 16. ānis gnālatus offm̄ p̄pe exercuiſſet a clemēte pōti. pp ipius excellētiā ⁊ multarū reꝝ ꝯgnitionē nouariēſis eccl'ie ep̄s deſignatus fuit: i quo qdē pōtificatu beatū p̄rē aug. imitaturus. xij. ſui ordis fratres ſecū hr̄e voluit: cū qbus ſacra faciēs canōicas horas nocturnas p̄iter ⁊ diurnas quottidie vigili cura pſoluebat: Deinde i ſuo ep̄atu multa edificia vetuſtate collapſa reſtituit ⁊ cultiora reddidit: ⁊ caſtellū i p̄dijs ep̄atus maxia impenſa condidit: Diui aūt p̄ris aug. corpus a Ioāne. 22. cū maxia p̄uilegij p̄rogatiua obtinuit vbi ⁊ locū celeberrimū vna cū ſepulchro marmoreo toto mūdo celeberrio cōſtruē fecit: ſed ⁊ cōuentū cremonēſem ac nouariēſem maxima impenſa auxit: ⁊ infinita ppemodū beneficia ordini contulit.

Antoninus p̄terea Ramphegulus natiōe genuēſis eius ordis theologus ⁊ declamator ſui ſeculi celeberrimus ēt ipē hec tēpora p̄dicādo docēdo monēdo ⁊ caſtigādo clariora reddidit: qui ⁊ xp̄ianis populis ad bene beateq; viuēdum verbo pariter ⁊ exemplo quoad vixit inceſſanter viā optime oſtendit: Eius autē plurima in declamationibus extāt adhuc opuſcula qbus p̄dicatores plurimum vti conſueuerant.

Bonomiuſ bgomꝭ medicuſ ex cluſono opipdo oriūduſ p hꝰ tp̄ſ diua q̄dā medēdi diſciplia illuſtratuſ oēſ ſui tp̄iſ medicoſ excelluit: ac q̄dā i medicia obſcura mlt̄ q̄oibuſ explanauit: ⁊ trac. q̄ndā ꝺ venēis ꝯpoſuit.

¶ Thomas Florētinus medicus diui quondā medici filius hiſdē temporibus non inferiori ingenio fama
ue patri ſubſecutus etiam de arte medendi ſummam pulcherrimā poſt ſe reliquit.
¶ Bartolus ſaxoferrateus iurecōſultorū ſuperioris ſeculi princeps: ⁊ eiuſdem profeſſionis copioſiſſimus
explanator Cyni ⁊ Jacobi bothigarij doctorum diſcipulus ⁊ auditor: his quoq; tēporibus vniuerſo mun
do ea in doctrina admirabilis fuit: q ⁊ p̄ceteris legū interp̄tibus in digeſto nouo ⁊ veteri ac inforciato: nec
non ⁊ in reliquis legū codicibus p̄clariſſima edidit cōmentaria: quorū celebritate atq; p̄ſtantia ip̄e vulga
tiſſimus habitus ē. Scripſit ⁊ Tyberiadis tractatū: ac aliū de guelphis ⁊ gibellinis. Ferūtur etiam eius
p̄clara conſilio℞ volumina. Obijt autē anno domini. 1355. etatis vero quinquageſimoſexto.
¶ Franciſcus Tygrini patria piſanus iuriſconſultus per hoc ip̄m tempus ⁊ ſcientia ⁊ vite ſanctimonia a
pluribus laudatur: qui ⁊ ip̄e nōnulla in legibus cōmentariola ſcripto mandauit.
¶ Franciſcus quoq; albergotus natione aretinus ſolidus legū doctor: ⁊ explanator Bartoli amiciſſimus
⁊ familiaris ac imitator per hec ip̄a tempora quedam extantia compoſuit.
Innocētius eius nois ſextus papa patria lemonicēſis Stephanus antea vocatus iuris vtriuſq; cō
Pap̄. 208. ſultiſſimus hoc anno in calēdas decēbris Clemēti pōtifici ſurrogatus ſedit annis. x. integerrime 6552
vite magneq; cōſtantie ⁊ ſeueritatis vir: qui eccleſiaſtica beneficia nō niſi religioſiſſimis ⁊ doctis
1353 viris vnq̄ cocedere voluit. Qui inito pōtificatu ſtati ſub anathematis pena oibus ep̄is ⁊ reliquis
prelatis mādauit vt ad ſua beneficia ꝓficiſcerētur. Ip̄e autē vt ceteris eēt exēplo ꝯfeſtim impenſam dome
ſticam minuit: ⁊ familiā ſuā viro℞ vtiq; ꝓbatiſſimo℞ ad honeſtū numerū redigens: ⁊ vt id cardinales fa
cerent edicto acerrimo mādauit. Auditoribus p̄terea ſacri palacij ſalaria cōſtituit ne mūeribus corrumpi
ob inopiā poſſent: Hic in victu ſuo parcus fuit: ſed in bellico ſumptu largiſſimus habitus ē. Huius v̄o ſua
ſione ⁊ prudētia inter genuēſes ⁊ venetos deniq; fedus initū ē. Multaq; eccleſie ditiōis oppida ⁊ loca a
tyrānis iādiu occupata per Egidiū legatū repetijt: Ac inter piſanos ⁊ Florētinos pacē compoſuit. Atq;
tumultuāte Roma ciuitate in creādiſ Senatoribus eo℞ diſcordiā optime ſedauit: atq; ab eiſdē obtinuit vt
Senatorē ip̄e externū mittere poſſet. Et quinquageſimonono dn̄i noſtri Jeſu xp̄i āno ſupra milleſimum
tricēteſimū Raymūdum de gēte ptolomea ſenēſem primū externo℞ ſenatorū Romā miſit: q per annum
ſenatorium munus geſſit. Et poſt eū Ludouicū de Rotha piſanū ⁊ vngarū ſaxoferratēſem: q ſemeſtrem
vterq; ſenatū habuit. poſtea Thomā Spoletanū qui per annū geſſit. Ad cuius anni finē exorto tumul
tu creati ſunt ſeptē reipub. reformatores q ſenatus poteſtatē geſſerūt: Ad quos deponendos Hugonē luſi
gnanum Cypri regē ab expeditiōe in turcos ducta reuerſum Senatorē miſit. Et poſt eū Paulus Argen
ti comes capelli ſpoletani Senatoriā geſſit. Cōſtituerat aūt claſſem maiorē in Turcos mittere ſed multis
animi perturbatiōibus afflictus deſtitit: qbus malis anno pontificatus ſui chriſto mortuus ē: ⁊ in mona
ſterio diui Andree cartuſienſium ordinis: quod ipſe extra Auinionem proprijs impenſis extruxerat ⁊ do
tauerat: ſepultus eſt.
¶ Marinus Faleranus huius nois tertiuſ quinquageſimuſſeptimus venetorum dux Andree Dandulo
duci hoc āno ſuffectus ducauit mēſes. 7. ⁊ dies. 6. Vir qdē ambitioſus ⁊ malignus: q dū ſibi vniuerſā rē
1354 publicā vſurpare licētia queſiuiſſet: a ſenatu dep̄henſus ⁊ captus atq; cōuinctus apud palacij ſcalam vni
uerſo ſpectāte populo ſecuri percutiť: ⁊ dignū malo℞ ſuorū exitū obtinuit: Atq; cū eo nōnulli plebei com
plices: vz Philippus Saplicida calderarius: ⁊ Bertucifredus: ac quidam alij quos oēs in patibulo appē
dere fecerunt. Huius autem corpus apud predicatores ſepultum fuit.
¶ Joānes autē Gradenico admodū ſenex poſt mortē Marini bonorū oium ſuffragijs. 58. venetorū dux
ſuffectus ducauit āno vno ⁊ mēſi. 3. Vir certe ſapiētiſſimus: ⁊ diuinarū humanarūq; lr̄arū ac iuris app̄me
1355 eruditus: atq; tanto magiſtratu digniſſimus: q pulſis ⁊ ſopitis ſeditionibus rempub. optie pro tēpore gu
bernauit: Verū cū multi ſeditioſi ad Ludouicū Vngarie regē ex vrbe veneta cōfugiſſent illū impulerūt:
q̄ cū quadraginta armatorum milibus ꝓ obtinēdo Taruiſio cōtra Senatū duceret q in agro Taruiſano
cū ipſis ſeditioſis veniēs vrbē ⁊ agrū incēdijs ⁊ direptiōibus plurimū lacerauit: Quāobrē reſpu. Veneta
intus extra admodū cōquaſſata fuit. Hos aūt cū Innocētius pōtifex ad pacē diu reduceř tētaſſet: fruſtra
laborauit. Deniq; ⁊ hic cū maximo reipublice detrimento deficiens apud fratres minores ſepelitur.
¶ Bernabos ⁊ Galeacius vicecomites Stephani filij: hoc anno Joāne archiep̄o patruo defuncto in me
diolanēſi regno ābo ſucceſſerūt: Qui p̄ncipatu ſuſcepto ſtati cū Venetis: alijſq; ſocijs ciuitatibus fedus
1356 ꝑcuſſerūt. Sed paulopoſt cū ſola genua maritima ab eis defeciſſet: ⁊ ſtatī e Bononia legati ſuggeſtiōe ſub
ſecuta ē: quā cū Bernabos recuperādi cā bello p̄mere cepiſſet: ⁊ ip̄am duriſſima obſidione vrgeret: lega
tus apoſtolicus qui erat ciſtercienſis ordis abbas confeſtim in ſocietatē belli: accitis Philippino Gonça
ga ⁊ Cane Scaligero: alijſq; plurimis ditiōis ſue vicarijs ad diuertēdū bellū in Brixianos duxit. Sed
Bernabos brixiano℞ periculo permotus relicta bononia ⁊ Regio in hoſtē proficiſciť: ⁊ apd̄ Monteme
larū agri ipſius brixiani oppidū inimicū adoritur: a qbus ſtatī fuſus ⁊ fugatus cū paucis brixiā ſe cōtulit:
⁊ ab inimico pſecutus ibidē vix menibus ab eo ſe tutari potuit. His ſtātibus rebus mox Galeacius eius
germanus mortem obijt: ⁊ filiū vnicū ex Blanca Sabaudiani principis filia ſuſceptū noie Joānē Galea
cium poſt ſe heredem reliqt. Rebuſq; eccleſie ſopitis: ⁊ Bononia omiſſa cum creuiſſet Joannes Galea
cius cum patruo Bernabone regnū diuiſit: in qua qdem ꝑtitiōe p̄mo Bernaboui Placētia: Parma Cre

mona:laudū:crema:brixia:bergomuʒ:⁊ comū cū dimidio mediolano obuenit. Joāni galeatio marie ꝟo pa
pia:derdona:bobiū:alexandria:nouaria:vercelle:ceteraqʒ ciuitates ad alpes verſe cū reliqua mediolani
medietate obuenere. Bernabos aūt tāꝙ etate maior mediolani regni ſui ſedem poſuit. Galeatius vero pa
pie cōmorari ſtatuit. Atqʒ eo modo ambo regnauerūt ānis.26.in quibus maxime ſimultates ⁊ odia: vt fit:
inter eos exarſere. Tandē cum galeatius ad firmādā pacē perpetuā cū patruo catherinā eius cōſobrinam
Bernabouis filiā duxiſſet vxorē:⁊ ab ea didiciſſet multas ei mortis inſidias a ſocero bernaboue fuiſſe intē
tas:ipſe ad p̄cauenda mala āno dn̄i.1382.patruū bernabouē dolo cōprehendit:⁊ in triciana arce munitiſſi
ma ꝑpetuo carceri mācipauit: vbi paulopoſt aī dolore egritudie cōtracta vitā cū morte cōmutauit. Relictis
poſt ſe multis filijs ex carrarienſi vxore ſuſceptis: quoꝝ primus Carolus fuit: qui ſublato patre ad armi-
niacū principē ſe cōtulit: vbi ⁊ ioānē noie piceinū genuit. Joannes itaqʒ galeatius bernaboue capto: oē re-
gnum mediolanēſe ſibi ipſi ſubiecit:⁊ vniuerſos bernabouis filios e regno depulit.
¶ Joannes delphinus quinquageſimus nonus venetoꝝ dux Joanni gradenico duci ſuffectus ducauit an 1356
nis.5.⁊ men.3. Hic vir prudentiſſimus habitus cū apud taruiſiū contra vngaros cāpi prouiſor exiſteret ex
ſenatuſconſulto dux creatus ſub ducali bireto ⁊ vexillo venetias ſtatim cōceſſit: qui mox ab vngaro paceʒ
expoſtulans eam ab ipſo perhumaniſſime impetrauit: quo timore liberatus mox contra genuenſes cum ī
imperatore cōſtātinopolitano fedus inijt ⁊ ingenti claſſe comparata e veſtigio genuenſes inter conſtātino
poliʒ ⁊ calchidieʒ adoriunt̄ genuenſibus iniquo aduerſante vento: cum q̄bus a veſpera vnius diei uſqʒ ad
alterā diē hiemalis t̄pis pugnauerūt. Hos tn̄ genuenſes cum turpiſſima fuga:⁊ ingēti cede ſuꝑauere. Dux
aūt tantā a genuenſibus cladeʒ illataʒ iniquo aīo ferens reintegrare claſſē cū cathelanis diſpoſuit: ac ſic ad
recuperādā vexationē ſequenti anno nō longe a corſica inſula p̄ Nicolaum piſanū genuenſiū claſſem inter
cepit:⁊ coꝝ triremes quadraginta viris honuſtas demerſit:⁊ maximuʒ genuenſibus malū intulit. Tādeʒ
⁊ hic ioānes ſtrēnuus princeps poſtꝙ hec ⁊ alia preclara facinora tū contra vngaros: tūqʒ contra genuen
ſes ſtrennue geſſiſſet vita functus apud predicatores ī maiori capella ſepellitur.
¶ Belge gentes ferociſſime germanie fines his diebus ingreſſi nō lōge a flumine rheno cētū milia bragmā
çanoꝝ populoꝝ ſuperant:⁊ treuerēſem ⁊ aquiſgranū:⁊ alias precipuas eoꝝ ciuitates capiūt.
¶ Terremotus maximi adeo in hiſpania hoc anno fuerunt:⁊ preſertim ſibilie ⁊ cordube vt maxima caꝝ vr 1356
bium edificia corruerint:⁊ ingentē hominū multitudinem oppreſſerint.
¶ Egidius hiſpalenſis epiſcopus ⁊ ſabinus cardinalis ex clariſſima et nobiliſſima hiſpaniaꝝ gente carila 1357
natus his temporibus ob res ſtrennue geſtas apud Innocentiū: alioſqʒ ſummos pontifices maximo in p̄
cio habitus eſt: cuius virtute etiā cōfiſus Innocentius ēt pontifex ex auinione legatū in italiā contra mul
tos tyrannos ⁊ eccleſie rebelles comprimendos ex fratrum cardinalium conſenſu cum omni apparatu mi-
ſit. Qui Romaʒ veniens ⁊ coronato carolo eius auxilio breui omnia oppida ⁊ vrbes qui inſtigante Baua-
ro in flaminia in marchia ac patrimonio tyranni occupauerant recepit. Attamen eos vicarios in oppidis
confirmauit: quos viderat eccleſie romane fore obſequētes. Pacata hoc modo flaminia ⁊ pulſis ordelaphis
Egidius forliuio delectatus ibidē eccleſie erarium:⁊ ſue legationis ſedem conſtituit: vbi ⁊ conſtitutiones
quaſdam compoſuit: quibus adhuc ipſa vtitur prouincia. Cumqʒ omnem pacaſſet italiam: cunctoſqʒ pro-
uinciarum populos ad officium pontificis redegiſſet: necnon ⁊ multas arces edificaſſet in galliam: ſucceſ-
ſore habito reuerſus eſt. Innocentio deinde mortuo Urbanus pontifex eius ſucceſſor: iterato ad tuendaʒ
eccleſiaſticam libertatem ipſum Egidium cum ſumma poteſtate in italiam miſit. Qui pontifici optempe-
rans cum in italiam veniſſet canē ſcaligerum philippinum Gonçagam: Nicolaum eſtenſem ⁊ franciſcum
carrarium ſtatim ad eccleſie federa contra bernabouem ⁊ reliquos vicecomites traxit. Qui omnes coniū-
cti aduerſus Bernabouem regium lepidi de mantuano ⁊ mutinam de ferrarienſe ac bononiā agitanteʒ bel
lum gererent. Acciditqʒ tunc bernabouem ſuperari multoſqʒ ſuorum capi inter quos fuere ludouicus vice
comes bernabouis ipſius ex pellice filius: Andreas pepulus bononia pulſus: Simibaldus ordelaphus:
Paulus mirandulanus: Guido folianeus: Azo corrigienſis: Guilielmus caualcabos cremonēſis in manu
ſaucius vix aufugere potuit: ac ſic legatus ipſe totum vicecomitum ſtatuʒ in confuſo poſuit adeo vt de ipſo
actum eſſe videretur. permoti autem vicecomitum calamitate francie ⁊ cypri reges legatos ad egidium ce 1359
ſene tunc manentem miſerunt oratū vt paceʒ vicecomitibus concederet. Quoꝝ p̄cibus permotus lega-
tus vocatis ad ſe belli ſocijs ipſis conſentientibus pacē vicecomitibus reddidit. Cuius rei cauſa multi qui
ab eccleſia diſceſſerant ſtatim egidio deditionem fecere. Deniqʒ cum vrbanus pontifex ex auinione romā
veniſſet Egidius rationem admiſtrate rei pub. ei reddidit:⁊ mox legatione ceſſit. Qui cum pontificem ex
corneto in lateranum aſſociaſſet. Inde egidius viterbium quieturus redijt: vbi tertio menſe poſt diem ob
ijt:⁊ aſiſiū eius venerabile corpus delatum in diui franciſci baſilica honorifice ſepultum fuit in tumulo a ſe
dum viueret condito.
¶ Nicolaus eſtenſis eius nominis ſecundus magnifici domini obiçonis viri potentitiſſimi filius hoc āno
vt aiunt: patri vna cum Alberto fratre in regno ferrarie ⁊ mutine ſuccedens regnauit cum ipſo annos fere
35. vir certe eloquentiſſimus:⁊ multa clementia ac liberalitate inſignitus. Qui licet de hoſtibus multos cele
brauerit triumphos tanta tamen claruit equitate ⁊ modeſtia atqʒ conſtantia: vt nunꝙ vel proſperis ſucceſ
ſibus inſoleſceret: vel aduerſis frangeretur: de quo certe iuxta ſui nominis interpretationem dicere poſ-
Q

ſumus: quia Nicolaus victor laudabilis interpetratur: quod ipſe bene oſtendit: quia omnibus i rebus ſẽp victor extitit: ꝛ non modo contra extraneos hoſtes: verum etiam contra ipſa ſua peccata: vt vicia conſli- xit: ꝛ de eis triumphauit: ac etiam potiſſimum pro tuenda eccleſiaſtica libertate ꝛ facultate plurimum labo rauit ꝛ depugnauit: ꝛ quammaxime contra Bernabouem vicecomitem plurima geſſit bella: de quibus ſẽ per victoriam obtinuit. Et primo (vt dictum eſt) illum apud montemmelarum agri brixienſis oppiduꝫ tur- piter fudit ꝛ profugauit: aliaqꝫ vice victum ꝛ ſaucium aufugere coegit multis e ſuis captis. Eã ob rẽ mul- tis cumulatis diuitijs fauentiam vrbem ab Haucuth imperatore gallo viginti milibus nũmum auri emit Inde vt ipſam ciuitatem facilius ſub poteſtate continere poſſet: ab eodem etiam bagnacauallum noui no- minis caſtellum emit: quam tamen haud multo poſt Auſtorgio Manphredo eam proditione adipiſcente amiſit. Hic ipſe multa beneficia ciuitati ferrarie contulit: ꝛ multis edificijs clariorem reddidit: qui cuꝫ nul lum ſuperſtitem filium ſuũ poſt reliquiſſet: Nicholaum Alberti fratris filium ſucceſſorẽ habuit.

¶ Paganus genuenſis ex primaria ac preclariſſima vrbis familia auria natus vir rebus bello geſtis clariſſi
1360 mus ꝛ cum omni antiqnitate comparandus: quem certe genueſſes alteũ Themiſtoclem grecũ in patria ſua merito appellare poſſunt hoc anno a genuenſibus claſſis imperator deligitur: qui audiens imperato- rem grecum: regemqꝫ aragonum: ac venetos contra genuenſes conſpiraſſe: ꝛ contra eos claſſem perma- ximam comparaſſe: ꝛ in eam quantas potuerant copias congregaſſe: ꝛ cum eis aduerſus genuenſes ſur- rexiſſe. Ipſe vt erat animo intrepidus magnam virtutis ſue dedit experientiam. Nam cum ſexaginta tan tum triremibus tantam claſſem inter Conſtantinopolim et calchidinem: ſeu calcedonem aduerſante ſibi etiam vento intrepidus cum ingenti et preſtanti animo expectauit: ꝛ omnes eorum impetus ſuſtinuit: ꝛ li cet hoſtes potentiores: ꝛ multo plures licet ventum contrarium: licetqꝫ mare infeſtum haberet: cõtra eos tamen magnanimis hic ꝛ ſemper memorandus imperator a veſpera diei vſqꝫ mane hyemali etiam tempo re pugnam ſuſtinuit: ꝛ de eis tandem victoriam cum iugenti cede obtinuit. In qua greci fugientes veneti et cathelani maximam cedem ꝛ confuſionem ſuſtinuerunt prefecto cathelanorum occiſo. Sequenti auteꝫ anno cum veneti ꝛ cathelani inſcio Pagano apud corſicam inſulam genuenſes aggreſſi fuiſſent: ꝛ quatra- ginta eorum triremes hominum plenas cepiſſent ac dimerſiſſent Paganus hoc audiens tantamqꝫ ſuorũ cladem non ſufferens ab integro maximam etiam ſibi comparauit claſſem: ꝛ in greciam ſtatim traijciens apud Sapientiam peloponeſſi promontorium Venetos aggrediens eos mira felicitate ſuperauit: ac pro fligauit: atqꝫ Nicholaum piſanum eorum claſſis prefectum cum quinque milibus captum Genuam cum multis triremibus ꝛ diuitijs innumerabilibus ſub triumpho perduxit. Ac ſic non ſolum patrie: ſed et gre- cie totius ſalus hic victorioſſimus imperator quoad vixit extitit: ꝛ non modo que diximus: ſed et alia inu merabilia facinora ſtrennue geſſit: que in annalibus genuenſium optime ꝛ diffuſe habentur: Pro quibus immortalem: ꝛ ethernam conſecutus eſt gloriam. Nam velut alter Themiſtocles iſte de inſtantibus qui- buſcunqꝫ veriſſime iudicabat: ꝛ de futuris callidiſſime conijciebat.

¶ Laurentius celſius ſexageſimus venetorum dux ioanni predicto duci hoc anno ſuffectus ducauit annis 4. vir etiam naualis belli inſignis qui et ipſe multa in claſſico bello ſtrennue geſſit: qui quum claſſis prefe-
1361 ctus eſſet: ꝛ non longe ab vrbe conſiſteret abſens omniuꝫ conſenſu dux electus fuit: qui ſua ſapientia licet multa incommoda a genuenſibus pertuliſſet: non minora ꝛ ipſe iiſdem intulit damna. Moriens denique cum multo rei publice incommodo apud ſanctam mariam celeſtinorum ſepellitur. Ac ſic nunc tertiodeci- mo huic libro finem imponemus: quum ea que ſequuntur propter nouas religiones: ꝛ maximas ſciſma- tum perturbationes longam exigant orationem.

FINIS

¶ Fratris Jacobi philippi Bergomenſis ordinis fratrum eremitarum diui Auguſtini in omnimoda hi- ſtoria nouiſſime congeſta: chronicarum ſupplementum appellata: Liber quartuſdecimus feliciter incipit

VRbanus eius noīs quītus papa patria lemocinenſis monachus ſancti bn̄dicti Gulielmus antea vocatus ſanctiqȝ victoris apud maſſiliā abbas: tūc apud vicecomites ī italiā legatus degēs Innocētio hoc anno ſuffectus ſedit ānis .8. ⁊ men. 5. Decretoꝝ doctor ⁊ ſingularis virtutis: ac vite ſanctiſſime vir: Qui pōtificatu ſuſcepto ad tuēdā libertatē eccleſiaſticā ⁊ ipſe aiuȝ adiecit. ⁊ Egidiū hiſpanū (ſicut dictum eſt) iterato cum maxima auctoritate in italiā legatū miſit. Qui bernabouē vicecomitē deuicit: ⁊ oīa ī pace redegit Pap.209 1363

6562 quibus geſtis ipſe pōtifex q̄nto ſui pontificatus anno Romā venit: vbi ⁊ multas edes tum ibi: tūqȝ viterbij: ⁊ in mōte flaſcone cōſtruxit: ibidem etiā apoſtoloꝝ capita diu queſita tādeȝ apud ſcāſcōꝝ inuenit: ⁊ locellis argēteis condens in lateranenſi baſilica apud ipſius maius altare cū magna veneratione p̄ñte populo collocauit. Deſierāt eiȝ in honore eſſe ꝓpter hominū ignorātiā. Crucem ēt ꝯ turcos predicari iuſſit. Ad hunc eiȝ beata Brigida ſuetia principiſſa a xp̄o premonita Romā venit: cui regulā ab ea ceptā confirmauit. Inſup ⁊ Ioanneȝ haucuth e roma receſſurus anglicis copijs tādē prefecit: quas ſcilicet Egidius in italia conſeruauerat: ⁊ eū bononie ſub legato romādiole reliquit. ⁊ his geſtis eū in gallijs reuerſus fuiſſet apud maſſiliā defecit.

¶ Piſani qui ſuperiori āno cōtra florentinos bellū ſumpſerūt hoc anno a florentinis Galeoto malateſta duce adeo teribili conflictu fuſi ac profligati ſunt vt ad ſpectaculū florētini populi mille piſanoꝝ florētiam in curribus importati ſint: ⁊ per vniuerſam vrbem ignominioſe vecti ſint. Quā ob rem piſani in gambacurtos eoꝝ ciues prepotentes oīe crimē retruſerūt: ꝙ pecunias reipub. ſubtractas militibus non perſoluiſſent. Et iccirco Ioannē angelum exuleȝ bernabouis amicum reuocarunt: qui veniens gambacurtos ciuitate expulit: ⁊ ciuitatē omnē breui in ſuā poteſtatē redegit. Pontiffex tamen poſtea inter piſanos ⁊ florentinos compoſuit. 1364

¶ Marcus cornelius ſexageſimus primus venetoꝝ dux poſt Laurētiū ducē factus ducauit ānis .3. vir certe eruditus: ⁊ oiuȝ ſue etatis eloquētiſſimus. Eā ob reȝ a ſenatu perſepe legatus ⁊ orator emittebat̄: ⁊ dum aliquādo apud Carolū ceſarem legatione fungeret̄ compta hoīs eloquentia equeſtri dignitate inſigniuit: Hic itaqȝ magiſtratu inito bellū contra vngaros iamdiu ſopitum excitauit: ⁊ optime geſſit: ⁊ rem ſuā pu. per id tp̄s conſeruauit. Moriens tandem in maiori capella fratrū predicatoꝝ ſepelliri iubetur. 1365

¶ Nicholaus aciolus eques florentinus vir ſtrennuus ⁊ in rebus gerendis ſapientiſſimus hoc āno in apulie regno Ioanne regine noīe gubernator exiſtens anno etatis ſue q̄nquageſimo ſexto Neapoli moritur: quo mortuo nonnulli tumultus in ipſo regno ⁊ prouincia exoriri ceperunt. 1366

Ordinis ſancte Brigide intium.

¶ Brigida virgo chriſti deuotiſſima natione germana ſuetie prouincie princeps ⁊ dn̄a hoc āno ſpiritu diuino impulſa cū nouā religionē monaſterioꝝ dupliciū vȝ viroꝝ ⁊ mulierū excitaſſet: ⁊ inſtituiſſet ad vrbanū pontificem ꝓ huiuſmodi religionis cōfirmatione: ac deuotionis cauſa ex ꝓuincia ſeu regno ſuo cū magno religioſo ac honeſtiſſimo comitatu Romā venit: a quo benigniſſime excepta ob eius ſanctitatē atqȝ ꝓphetiā pontifex ipſe regulaȝ ſibi a deo dictatā libentiſſime cōfirmauit. Huiuſce tamē religionis primus auctor ⁊ inſtitutor diuū baſiliū ep̄m in greciaȝ fuiſſe dicunt. Quā quidem religioneȝ Brigida ſpiritu ſancto inſpirata hoc modo inſtaurare ⁊ renouare viſa eſt: vt ſcilicet viroꝝ edificia connexa haberētur. Habitatiōes tū ita ſeiuncte: vt de vna ad aliam niſi vrgēte neceſſitate tranſire poſſet. Eoꝝ tamen baſilicam cenſuit eſſe communē: ita vt fratres in inferiori parte: ſorores vero ſeorſum in ſuperiori officiū exoluerent: quoꝝ plane monaſterioꝝ principalem curā abatiſſe eſſe voluit. Fratribus tantūmodo diuina myſteria aſſignauit: quorū vnus eſſet qui cōfeſſor: aut prior appellaretur: ⁊ alijs p̄eſſe decreuit. Ea quippe monaſteria poſſeſſiōes: ⁊ prouētus habere ſtatuit ad fratrū ⁊ ſoroꝝ ſuſtentationē. Quoꝝ oīum uictus ⁊ veſtitus ad abbatiſſam ſpectare decreuit. Nec huiuſmodi fratres aut ſorores monaſteriū egredi preſumerent niſi magna ⁊ euidenti neceſſitate: ac de abbatiſſe licentia. Eiuſmōi ēt fratres ac ſorores ꝑ epiſcopos ꝯſecrari iuſſit. Hi aūt religoſi et tam femine ꝙ mares griſeis veſtimentis vti iubent̄ cum clamyde nihilominus griſea cuȝ rubea cruce d̄ ſuper: carnibus vtuntur: ⁊ nihilominus diui patris noſtri Auguſtini regulā ꝓfitētur additis Brigide ſācte conſtitutionibus. Et tā ī fratribus ꝙ in ſororibus certum aſſignauit numeꝝ. Que oīa ipſa ſciſſima virgo brigida a deo ſibi reuelata: ⁊ dictata cōfeſſa eſt. Quā ob rem ipſe vrbanus pontifex: ⁊ reliqui ſummi pōtifices plures eādeȝ regulā auctoritate apoſtolica ſpeciali priuilegio approbatā ⁊ confirmatam eſſe voluit: Hec enim prophetico dono plurimū claruit. Nōnulla de futuris predixit: ⁊ ꝙmaxime tāꝙ daniel propheta de quibuſdā regnis conſumādis: que oīa ſcripto mādauit: ⁊ apud multos in precio hētur. Apud italiaȝ autem huiuſmodi religionis pauca habent̄ monaſteria. In ſuetia quideȝ ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulentiſſima eſſe feruntur. hi ſane religioſi ſeculariū cōfeſſiones alioꝝ more audiūt. 1367

¶ Ordo ineſuatorum.

¶ Ordo ineſuatorum hat rum vrbano iſto preſulante apud ſenā ethrurie vrbē initiū ſumpſit. Hi primo nāqȝ tūr matiȝ per domos ſeculari habitu induti religioſoꝝ more cum ingenti charitate ⁊ ſimpliciquadaȝ religioſitate in ſudore ⁊ labore manuū ſuaꝝ ī vnū viuere ⁊ deo ſeruire ceperūt. Quos quum ſummus idem

pontifex ad ſe Romā vocaſſet coꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit: ⁊ a ſe laudatos cū tunica alba ⁊ caputio contēptibili ſibi ꝓ bitu datis abire permiſit. et ad coꝝ ꝓtectionem confeſtiʒ nepotē ſuum viꝝ grauiſſimū ⁊ religioſiſſimuʒ in protectorem aſſignauit: Qui ⁊ ipſe mox ad honeſtādū religiōis bitum auctoritate ſibi conceſſa griſeā clamydeʒ deſuper deferendā ſine calciamentis contulit: atqʒ eos ⁊ priuilegijs et gratijs plurimis cōmuniuit: et ꝑ priuilegiū ſpeciale illos clericos apoſtolicos nūcupauit. Nunc aūt plurimū multiplicati: ⁊ ꝑ oēs ferme italie ciuitates diffuſi boni precij et optime vite habentur.

Ordo canonicoꝝ regularium.

¶ Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter ſcopetin inuncupatus etiā in ſenenſi agro loco ſācti ſaluatoris per hec tpa a venerabilibus religioſis ⁊ patribus Stephano vʒ et iacobo andrea natione ſenenſibus ordinis heremitaꝝ diui auguſtini initiū ſumpſit: et breui magno in precio euaſit. Qui quidē ordo congregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. Quā quidem congregationē poſtea gregorius vndecimus huius vrbani ſucceſſor approbās inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. Ibi plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtūt: qui ob memoriā reuerentiāqʒ ſue prime religionis ⁊ priſtini bitus ſēper clauſtrale ſignū vʒ habitū albuʒ cum ſcapulare albo: et haſta ſuper camiſiā lineā deferre voluere: ⁊ q̄cunqʒ ſtatuta et primas ordinationes conſuevere. Ex redditibus eniʒ viuūt: non predicant: ſed confeſſiones alioꝝ more audiunt: magni eniʒ precij maioriſqʒ opinionis in dei eccleſia nūcuſqʒ habiti ſunt. viros

1376 enim integerrimos tū ſcientia: tumqʒ vite ſanctitate protulit.

¶ Andreas contarenus ſexageſimuſſecūdus venetoꝝ dux poſt Marchum cornelių ducē hoc āno ex procuratore ſancti marci vno diuʒ conſenſu lʒ ipſo plurimū renitēte dux creatus ducauit ānis. 15. Queʒ certe veneti omnes Nūmā pompiliū Ro. merito appellare poſſunt: eo ꝙ nō fraude: non ambitione: nō inſidijs: non muneribus aut precibus ducatus munus acquiſierit: imo ipſe queſitus: rogatus: ⁊ precibus plurimis fatigatus: ac ēt coactus illū admittere vix voluit. Vñ in illo euenit qḋ de Catone legit̃ ꝙ q̄to ſolicitius honorē ⁊ dignitates fugeret tanto honoribus ⁊ fama illuſtrior fiebat. q cū ſtrepētibus vndiqʒ bellis ꝑnceps creatus fuiſſet: animū preſertiʒ cōtra tot reges: totqʒ potentatus cōtra ſenatuʒ eleuatos ſeruauit inuictum. Igitur ipſo ducante: ⁊ apud vngaros Ludouico regnāte Andronicus paleologus Ioānē callū conſtātinopolitanū impatorē genuēſiū auxilio fretus: qbus inſulā tenedon premio promiſerat impio deturbare annixus eſt: que res certe maioris diſcordie inter genuenſes ⁊ venetos cauſa fuit: vt. ĩ. dicemus. Erant tunc apud genuenſes dñicus fregoſius nouiter dux creatus: ⁊ apud pataninos frāciſcus ſenior carrariēſis patri in regnū ſucceſſerat. Genuenſes igitur. x. andree huius ducatus āno accitis in ſocietatē belli Ludouico vngaroꝝ rege et frāciſco ipſo carrarienſi: ac auſterie duce: necnō et aquilee patriarcha odiū qḋ in venetos iamdiu conceperāt denuo oſtēdere conati ſunt: ⁊ Lucianū auriā claſſis prefectū conſtituūt. At veneti qui cū perino luſignano cypri rege: ⁊ bernaboue vicecomite ſolū ſentiebāt carolū zenuʒ: ⁊ ipſi ſue claſſi ꝓfecerūt: qui cū genuenſibus cōgrediens primo ſuo cōgreſſu ſuperior euaſit: ⁊ coꝝ quīqʒ triremeſ cepit. Lucianus aūt clade ſuſcepta: vt erat preſtātiſſimi aī vir maiore claſſe compata ſtatiʒ vniuerſuʒ mare adriaticū infeſto agmine diſcurrens maximū icōmodū et dānū venetis intulit. Et cū iaderā oppidū cepiſſet quottidie venetoꝝ portū ꝑturbabat paulopoſt i polā ducēs ibidē vniuerſā venetoꝝ claſſē ſuꝑauit: ⁊ maxia cū eorū cede captiuauit. Oppugnabāt et tū alijs i locis veneti terra mariqʒ. ſ. a carrariēſi ⁊ alijſ ſocijſ quos diximuſ. interī vō Luciano in bello mortuo petrus eius fr̄ eius loco ſuffectus cū. 60. triremibus ⁊ totidē nauigijs ſtati venetias hoſtili aīo venit: ⁊ ſtatim gradū comaclū ⁊ captulas capiēſ direptis ciuiū bonis igne appoſito penitus exuſſit. Inde in clugiā dirigens pari terrore cū maxima venetoꝝ militū captiuitate: ⁊ cede cepit et deſtruxit. Qua calamitate ⁊ iactura fractus princeps fractiqʒ veneti oēs cū terra mariqʒ ꝑmerēt: nec ullū auxiliū ſperarent pacem et miſericordiā a genuenſibus petiere: ⁊ carthā ⁊ atramētū mittentes obtulerunt ſe eas accepturos leges: quas genuenſes impoſuiſſent. At genuenſes ſupbia elati venetoꝝ legatos reijciūt niſi ſe ſuaqʒ bona ac mulieres traderent. Iā enim genuēſes vniuerſa circūquaqʒ venetoꝝ ceperant caſtella ⁊ inſtabāt iā iā vrbeʒ ingredi. Princeps aūt ⁊ veneti oēs genuēſiū reſpōſis ꝑturbati vltima deſperatione ducti ad tuēdā patriā: tuēdaſqʒ vxores ⁊ liberos ſe accixerūt: ⁊ ſtatiʒ ante facies portus cathēis ferreis deductis poſitiſqʒ lemnibus ac ſcaphis quibuſcūqʒ cū ſingulis bōbardis. Eo. n. tunc primū bombarde a quodā theutonico eam ob rē inuente fuere: ac ſic cū q̄ta potuerūt vi veneti genuenſes poſt lōgam pugnā reppulere ne vlterius in coꝝ eſtuarias ꝓgredi poſſent. Interim aūt Andreas occulatus vir: ⁊ inuictiſſimus princeps dū acriter obſideretur: ⁊ iā pene ciuitas cōmeatu deficeret Bernabouē vicecomitem et Ioannem cōſtātinopolitanū impatorē amicos ſuos ſolicitat: vt. ſ. Bernabos apud genuā: ⁊ impator apō peram genuenſes bellis laceſſerent. De venetis tū certe actum erat ſi genuenſes tātūmodo cauiſſent venetis cōmeatus mari iportari. At genuenſes multis grauiſſimiſqʒ bellis impliciti tādeʒ capta iuſtinopoli polaqʒ incenſa ⁊ clugia deſerta poſt multas datas acceptaſqʒ cedes vterqʒ populus diutino bello feſſus Aymone ſabaudienſiū comite procurāte pacē hoc modo cōpoſuit. ſ. vt vngarie regi vſqʒ ad decenniū ſingulo anno veneti ſeptem milia aureoꝝ perſoluerēt: ea tñ lege: vt rex ipſe nullibi in dalmatia ſal fieri permitteret Atqʒ patriarche aquilegienſi in forojulio eadem maneret cōditio: que ante belluʒ fuerat. Ducibus aūt venetoꝝ ⁊ genuenſiū iniunctum eſt: vt quiſqʒ captiuos incolumes dimitteret. De preda vero vtrinqʒ capta nulla mentio habita. Mandatum eſt preterea patauino principi: vt ab obſidione taruiſij recederet: vtqʒ

arces ⁊ turres in ſtagnis: ⁊ ad fluminũ oſtia excitatas demoliretur. Terminiq; inter venetos ⁊ patauinuꝫ
poſiti ſunt. Eaq; pax a dño mandata ſeptimo cal. ſeptẽbris ãni. ſ. 1381. confecta fuit his optime geſtis. An
dreas hic ſecundus venetiaꝝ conditor appellatus: ⁊ patrie pater perpulchre vocatus eſt. Deniq; dieꝝ ple
nus ⁊ bonoꝝ opeꝝ plenior ſequẽti ãno quieuit in pace: ſepultuſq; in baſilica ſancti ſtephani nr̃i ordinis cũ
tãto oĩuꝫ gemitu quãto vnq̃ antea quiſq̃ ſepultus ſit. ¶ Ducum genuenſiũ principiũ.

¶ Dominicus fregoſus primus (vt credimus) genuenſium dux hoc anno ad inſtar venetoꝝ omnium conſẽ
ſu creatus ducauit annis. 12. Nullibi. n. in genuenſiũ geſtis inuenire potui. Genuenſes antea duces habu 1327
iſſe niſi nunc. Sed nec iacobus de viragine theologus ⁊ genuenſiũ eps: qui de ipſoꝝ geſtis vſq; ad hoc tẽ
pus chronicã cõpoſuit vllã de ducibus mentionẽ facere videt̃. Hunc igitur primũ ducẽ coꝝ credendũ eſt.
Is itaq; dñicus (vt res expoſtulabat) magni cõſilij et animi preſtãtiſſimi vir fuit: Qui et petri germani ſui
claſſis prefecti conſilio et magnanimitate ac virtute vſus vniuerſaꝫ cyprioꝝ inſulaꝫ vi cepit diripuitq;: ⁊ ſi
bi ſubegit ac tributariam fecit. Petrus eniꝫ luſignanus cypri tunc rex pro more regũ ſolẽne ꝯuiuiũ in cypro
inſtituerat: quod ãnis ſingulis facere ꝯſueuerat. In quo ⁊ genuenſiũ et venetoꝝ mercatoꝝ iudices: quos
Bailiuoſ appellant inuitauerat. Inter quos magna de pori cõſenſu contentio eſſe cepit. Cumq; rex propẽ
ſior venetis videret̃ indignati genuẽſes armis ſuã dignitatẽ cõſeruare ſtatuerũt: atq; ita tectis ſb veſtibus
gladijs i regiam profecti ſunt. Quod intelligentes veneti regem adeunt: ⁊ eidem inſidias paratas dicunt.
Qui e veſtigio rem inueſtigare faciens inuenti ſunt genuenſes cum armis in regiã eſſe: indignatus rex ili
co oẽs genuenſes rapi mãdat: ⁊ furibundus p ſublimioreꝫ palatij locũ in forum precipitari iuſſit: quod et
factuꝫ eſt. Inde non contentus rex omnes p inſulã genuenſes cõmorantes perquiri ac necari precepit: ita
vt vix vnus ex tanta clade ſupereſſe permiſerit: qui rẽ geſtã in patriam renũciaret. Accepit tñ dñicus dux
ac ſenatus paulopoſt atrociſſimã ſuoꝝ ciuium iniuriã. Qui in vltioneꝫ erectus intra quadraginta dies po
tentiſſimã claſſem armauit. ⁊ in cyprũ per fratrem ſuũ petrũ miſit. Cuius aduentus vno et eodẽ momẽto
viſus ⁊ auditus eſt. Petrus aũt qui claſſi preerat expoſitis in terram copijs mox nichoſiã profectus vrbeꝫ
male defenſaꝫ cepit: breuiq; regem atq; reginã ⁊ vniuerſam inſulam in ſuã poteſtatẽ redegit venetis p̃mũ
interfectis nephadi cõſilij auctoribus: ingẽtiq; ditatus preda maiori cũ gloria in breuiori tpe q̃ ſperaretur
domũ cũ regina ⁊ rege ac inumerabilibuſ captiuiſ redijt. Rex cum cõiuge pregnãte in turre capitis Fari
aliquãdiu ſeruatus eſt donec regina filiũ ibidẽ peperit: quẽ Janũ appellauit. Tãdẽ venia regi data regnuꝫ
tributariũ fecit: ⁊ Famaguſtã nobiliſſimã ciuitatẽ de regno excerptã genuẽſi populo applicauit: indeq; cõ
tra venetos ſibi infenſos duriſſimũ bellũ ſuſcepit cum quibus aliquãdo congreſſus apud antiatũ a Nico
lao piſano venetoꝝ prefecto ſuperatus ⁊ victus fuit: pp quos genuẽſes indignati cum cũ fratre magiſtra
tum abrogantes in carcerem cõiecerũt.

¶ Petrus igitur ⁊ perinus fratres hugonis luſignani Cypri regis filij: hoc anno patre defuncto in regnuꝫ 1370
ſuccedentes quantũ regnauerint neſcio. petrus aũt natu maior ſuſcepto regno cũ eſſet vir magnanimus
⁊ naualis belli pitia doctus ad recuperandam patrum ſuoꝝ vexationeꝫ: qui e regno hieruſaleꝫ ab egyptijs
eiecti fuerant paulopoſt inſtructa claſſe catellanis in ſocietatẽ accitis cũ gallis ſuis aliquando alexandriaꝫ
egypti vrbẽ preſtanti animo inuaſit ⁊ vrbẽ ingreſſus mediã diripuit ⁊ incendit. ⁊ q̃uis occurentibus maxi
mis egyptioꝝ copijs fuge ſe cõmiſerit igentẽ tñ predã ⁊ ditiſſima ſpolia reportauit. Domũq; reuerſus pa
rum ſuperuixit qui a perino fratre interfectus fuit cũ nulla ſancta in regno reperiatur ſocietas: ſed nec ipſe
paricida diu in quiete ſtetit: nec paricidiũ ei impune ceſſit. Cũ propter imprudẽtiã ſuã maximã inter vene
tos ⁊ genuenſes diſcordiaꝫ excitauerit. Duxerat. n. viuente patre Bernabouis vicecomitis filiã vxorẽ: quã
pater idẽ Bernabos cũ. xij. triremibus cyprũ honorifice miſit quã idẽ Rex ingẽti cũ gloria excepit: ⁊ in me
moria rei ⁊ huiuſmodi ſolẽnitatis ſingulis annis conuiuiũ ſolẽne facere decreuit. in quo aliquãdo inuitatiſ
genuenſiũ ⁊ venetoꝝ mercatoribus ingens: ut prefertur: cũ calamitas obtigit: Quia genuẽſes et Veneti
cũ vterq; in dexterã regis eo in conuiuio ſedere vellent: maximus repente tumultus exortus eſt: ſed genu
enſes a venetis de inſidijs incuſati oẽs per vniuerſam inſulaꝫ adeo enecari iuſſi ſunt: vt vix vnus ſupfuerit
qui reꝫ geſtam ceteris renunciaret: propter qd̀ a genuenſibus vniuerſa inſula capta ⁊ direpta etiaꝫ rex ipſe
cum vxore ⁊ alijs innumerabilibus captiuis abducti ſunt: ⁊ rex ac regina genue perducti in turriq; capitiſ
Fari incluſi taꝫ diu ibidẽ fuerunt: donec regina puerulũ pepererit: quẽ ⁊ Januꝫ in facti memoriã noiauit.
Tandẽ venia recepta ſe ⁊ regnum vniuerſum genuenſi populo tributariũ fecit ⁊ famaguſtã inſuper eidem
populo conceſſit. Reuerſus itaq; domum rex Famaguſtã terra mariq; oppugnare non deſtitit: ſꝫ fruſtra
quia ab ijs qui in vrbe preſidio erant acriter defenſa fuit.

¶ Merinus lulmas patria bergomẽſis equeſtris ordinis dignitate inſignitus ⁊ hẽdene vallis brãbane op
pidi dñs his tpibus Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ vbiq; perſtrepẽtibus bellis ſue magnanimitatis celebrẽ ⁊ vul
gatã dedit experientiã. Erat. n. robuſtiſſimus: vt aiũt: vir ⁊ ad labores tollerandos fortiſſimus ⁊ ad cogitã
dum ſimul ⁊ loquendum idoneus: ⁊ propterea a factione Guelpha ⁊ bergomenſi agro contra gibellinos
dux delectus eſt. Qui cum Guelphis tum Brixienſibus tum Bergomenſibus in caſtrum ſancti laurentij
vallis ſeriane ſuperioris: quod per gibellinos tenebatur duxit obſidenſq; acriter illud venit baldinus ⁊ ho
nofrius ſuardi cum magno exercitu vngarorum et factionis ſue ad ſummam videlicet duorum miliuꝫ ſex

centoꝝ et ad inuicem dimicarunt: ⁊ eos tandē Mernus tāto impetu pfugauit vt coacti bergomū incōmodo magno ⁊ ignominia repetierint. Id eniʒ idibus maij anni .1272. geſtū fuiſſe legitur. Eā ob rē elati guelphi multas direptiones ⁊ vaſtationes in bergomenſi agro gibellinis dedere. Quoꝝ motus cōprimendos Bernabos vicecomes: Joannē de liſca: ⁊ Jacobum de pijs carpenſeʒ in bergomenſeʒ agrum cū exercitu miſit: quibus ⁊ Joānes de iſeo miles cū octingentis viris auxilio affuit: qui apud ſteʒanū vicū contra merinū iſtum pugnantes ⁊ confligentes poſt duras et atroces vtrinſqꝫ cedes ipſe licet hoſtes ⁊ numero ⁊ viribus ſuperiores exiſterēt non infelicem exitū reportauit: imo regredi eos cōpulit. Eodemqꝫ āno qui fuit tertius ⁊ octogeſimus ſupra tredecies centū quinto. ſ. nonas ſeptēbris gibellini duce ʒeno de cropello cum male pugnaſſent in pernitiē merini caſtrum bendene cum vniuerſa terra imflāmauerūt: ⁊ ipſum prorſus euerterunt. Barnaboue deniqꝫ captiuato Galliatius dux cognita hominis virtute ac magnanimitate euʒ ad ſe vocatū ſuū familiarem conſtituit: ⁊ magnis honoribus ⁊ peminentijs ac priuilegijs adhuc extātibus honorauit ac propter eius beniuolentiā vniuerſam lulmarē familiaʒ ciuē bergomēſeʒ conſtituens ſingulari priuilegio ab oi onere ciuilitatis exemit. Id ipſuʒ ēt ioānes archieps ⁊ mediolani dñs iādudū effecerat.

Gregorius .xi. papa natione etiaʒ lemonicenſis petrus belfortis ātea vocatus ſancte marie noue dy-
Papa .210 aconus cardinalis hoc anno vrbano pontifex ſuffectus ſedit ānis octo. Hic clementis ex fratre ne- 6570
pos fuit vir certe multe innocētie ⁊ placabilitatis: quibus ex virtutibus ab oibus plurimū dilectus
1371 fuit. Qui pontificatu inito ſtatiʒ legatū in italiā miſit vt res eccleſiaſticas recenſeret. Inita auteʒ cū bernaboue vicecomite pace oia i pturbatione fuere. erant eiʒ oēs preter venetos vicecomitibus inimici: pp quod multa mala ſurrexere. Cum aūt Gregorius ea mala: q̄ in italia gerebantur ſue abſentie aſcriberet: d̄ reditu ſuo in italia cogitare cepit. Mouerant etiam eum cuiuſdaʒ pōtificis verba: Cui cum Gregorius q̄dā confidentia familiari diceret. Quare ad eccleſiā tuā epiſcope nō vadis? Ille intrepidus reſpōdit. Cur inquit ſumme pontifex ceteris exemplū daturus: ⁊ tu tuū epiſcopatuʒ: tuāqꝫ eccleſiā Ro. nō repetis? quibus verbis pontifex motus ſtatim in rhodano fluuio paratis vna et .xx. triremibus: aliā rē ſimulans pfectioneʒ aggreſſus genuā primo deinde cornetū: ac poſtremo Romā terreſtri itinere ianuario menſe peruenit anno .1376. pontificatus ſui anno ſexto migrationis autem Romane eccleſie in gallijs ſeptuageſimo. Quo aūt apparatu quaqꝫ incredibili Ro. populi letitia ſuſceptus fuerit non attinet dicere. Omnia quippe i illa vrbe regia ſuo indigebant aduentu. Menia et eccleſia ac priuata edificia ruinam vbiqꝫ minabant̄ que ipſe magna ex parte reſtituit. Non dico de moribus ⁊ vrbanitatibus vbiqꝫ labefactatis. Vrbs. n. que oliʒ vniuerſum mundum ad vrbanitatem redegerat abſente pontifice ad maximam morum ruſticitatem peruenerat. Collocata itaqꝫ in vrbe Roma ſede Gregorius ſicut bonum decebat paſtorem omnia circunſpicere cepit. De medelaqꝫ vulneribus inferenda cogitans pacem perneceſſariam per legatos expetere: ⁊ inter omnes componere cepit. Verum Florentini pontificis potentiam ſuſpectam habentes eius paceʒ reijcere ⁊ nullum iniurie genus pretermiſere q̄ in pontificē transferri poſſet. Quibus malis permotus pontifex florentinis anathemate notatis oia interdixit. Sʒ florentini oia cōtēpſere: ⁊ Sacerdotes in vrbe contra Ius faſqꝫ celebrare coegerunt. Tum vero pontifex a precibus ad arma conuerſus: conciliatis priuſ oibus alijs: contra Florentinos bellum mouit. Tandeʒ vero cuʒ oia accurate egiſſet que ad pontificeʒ pertinerent octauo pontificatus ſui anno .v. calendas aprilis intolerabili veſice dolore migrauit ad dominū: ⁊ apud ſanctam Mariaʒ vie noue nouo ſepulchro cum ingenti omniuʒ gemitu ⁊ luctu ſepultus eſt. Eadem eiʒ mortis ſue hora in auinionenſi palatio ignis accenſus eſt: nec extingui vnq̄ potuit quoaduſqꝫ due ptes eius exuſte fuerunt. Quo aūt auctore incenſuʒ fuerit ignoratur. Eo antē ſublato maximū Sciſma ⁊ ingēs patrū calamitas atqꝫ diſcordia qualis non fuit ab initio pontificatus petri ſubſecuta eſt.

¶ Viri bello excellentes.

¶ Lucianus auria patricius Genuenſis vir nobiliſſimus his tpibus etate florens viribus ⁊ animi virtute preſtās a genuenſibus claſſis prefectus deſignatus ſtatiʒ velut alter Claudius marcellus Romanus magna virtutis ſue dedit documenta. Is. n. egregius ac preſtantiſſimus impator factus cū vidiciſſet venetos piſano Duce: quinqꝫ genuenſiū triremes in Romano littore ad antij portū captiuaſſe ſtatiʒ duaꝝ ⁊ viginti triremiū claſſe ſibi compata veloci curſu Jaderā venetoꝝ vrbē peruenit. Ibidēqꝫ infinita propemoduʒ dāna venetis illata mox in polenti portu nauigauit vbi ⁊ venetā claſſem viginti triremū ſedentem impetijt pugnanſqꝫ cum piſano claſſis prefecto tandem ſuperauit ⁊ eidem decem ⁊ octo triremes abſtulit: verum dum victoria propemodum conſumata foret ⁊ eam Lucianus ipſe aperte videre vellet caſidem ſibi: eleuās Lancea ſaucius interijt vtramqꝫ tamen claſſem ⁊ victricem ⁊ victam Genuenſes in Jaderam preter remiges perduxerunt: In eo autem prelio ad duo milia venetorum Genuenſes captiuarunt preter eos quoſ mare abſorbuit.

¶ Petrus Genuenſis ⁊ ipſa Auria familia natus Luciano predicto animi virtute non inferior apud genuenſes: per hoc tempus maximo in precio exiſtens ab eiſdem claſſis prefectus ſeu admiratus Luciano ſufficitur: eo q̄ tanq̄ alter Hannibal penus tanto ceteris Ciuibus prudentia ⁊ magnanimitate preſtare videbatur: quanto populus venetus conctas maritimas gentes potentia ante ibat: Hic itaqꝫ Luciano mortuo nouem triremes ⁊ .30. barchas claſſi priſtine addidit: ⁊ ſtatim ex genuenſi littore profectus Jaderaʒ venit

⁊ inde om̄ne uim naualis belli ſumens cū. 60. triremibus ⁊ totidē nauigijs in portū venetū cū magno ſtrepitu peruenit: atq̃ ibidē grado: comaclo: ruino ⁊ carpulis vi captis ⁊ direptis ſtatī incēdit: ibiq̃ cū vidiſſet venetos cathenas ferreas portui ſuo addidiſſe clugiā ſe cōtulit: quā egregie munitā atq̃ defenſam: tādē vi cepit: In quā cum ſex milia hoīū clugienſiū ⁊ venetoꝝ interfeciſſet: ⁊ vniuerſā in direptionē militibus dediſſet velut alter Marcellus romanus mulierū pudicitiā ſeruatā habere voluit. Inde quoq̃ nongentis ⁊ qnquagīta hoſtibus captis iaderam in captiuitatē tranſmiſit: exinde etiā hebas caput aggeris in vicumq̃ ſancti lazari ac mathemaucū delatus omnia igni appoſito ꝯcremauit: ⁊ Laurentū etiā multis oppugnationibus potitus eſt. Atq̃ inde pupillā vicū petijt tribus milibus ab vrbe diſtāt: vt venetias inuaderet: quā certe obtinuiſſet: licet multis bombardis ꝑpelleret: ſi eius triremes et barche in canali agi potuiſſent. Unū ꝙ de imprudentia iſte tantus vir reprehendi potuit ꝙ maximū pro modico obmiſit. Si. n. clugiā omiſiſſet: ⁊ mare a cōmeatibus venetis clauſiſſet: de venetis certe victoriā reportaſſet: Sȝ dum clugiā captam munire intenderet ibidē a venetis clauſus tandē dūȝ ſuos ꝯ̄ zenū venetoꝝ claſſis prefectū ꝑliantes iuuare anniteretur bombarde ictu percuſſus vitā euomit. Eius morte conſternati genuenſes i ꝓpᷓas naues ignē appoſuerūt: ⁊ relicta clugia genuā redierūt: q̄ res magnā ſciſſurā i genuenſi populo ſuſcitarūt.

❡ Carolus zenus patricius venetus vir inter venetos non ſolū etatis ſue: ſed et prioꝝ tpoꝝ litteris ornatiſſimus hiſdem tpībus apud venetos rebus bello geſtis ita clarus extitit: vt alter Camillus romanuſ ab eiſdē merito appellari poſſit quādoquidē i hoc clugienſi bello: quod genuenſes cōtra venetos difficillimū ac piculoſiſſimū geſſere hanc ꝓuinciā ſuſcepit. hic ſuſcepto impio p̄mo belli ſui impetu cū petri aurie genuenſis vires ſuſtinere non poſſet in orientalē genuenſiū ripariā delatus in vltionem ipſoꝝ omnia igne ferroq̃ vaſtauit: inde in alexandriā egypti vrbem adnauigans nauē quādā genuenſem maximā ⁊ alexādriā redeuntē ⁊ fugiētē in cretēſi portu tādē debellauit ⁊ cepit: cuius mercimonia trecentoꝝ miliū aureoꝝ valoris erant. Que res cū venetis denūciata fuiſſet eū in gaudio magno cū fauore reuocarūt. Qui cū rediſſet veneti clugiā recuperare ſtatuerūt: ⁊ eius ingenti conſilio vſi duas naues onerarias in clugienſi portu ſtati demerſerunt. Genuenſes nihilominus oē venetoꝝ preſidiū cepiſſent niſi mox hic preſtantiſſimus vir affuiſſet: qui licet multis confoſſus fuerit vulneribus tn̄ eos ingenti virtute reppulit. Attn̄ nec ipſe genuenſes ſuperaſſet: licet maximū ⁊ acerrimū preliū cōmiſerit niſi petrus auria prefectus bombarde ictu mortuus fuiſſet. Sȝ eo mortuo cū genuenſes pedē referre cepiſſent ipſe victoriā obtinuit. Eo enim in prelio defectu capitis zeno ipſe de hoſtibus ipſis ingētē cedē edidit: ac multā victoriā obtinuit. Innumerabilis enī multitudo in diverſoꝝ ⁊ in erfectoꝝ genuenſiū ac venetoꝝ in illa pugna fuit. Eo confecto bello etiā Bucicardū regis francoꝝ poſtmodū in genuenſi vrbe locum tenētē naualis exercitus ſupremū ducē dn̄ patauino principi opem afferre vellet prelio ingenti glorioſiſſimoq̃ ſuperauit: alia quoq̃ innumerabilia ſtrēnue geſta hic inuictiſſimus imperator edidit: que a Leonardo iuſtiniano alijſq̃ oratoribus copioſiſſime ſcripto mandata ſunt.

❡ Nicolaū piſaneū etiā patriciū venetū virum bello ſcientiſſimū cum predictis ea in re apud venetos floruiſſe conſtat. Qui poſtꝙ multa bella pro repu. ſtrēnue geſſiſſet ⁊ apud polam vrbē: ut fit: aliquando male pugnaſſet domū inglorius rediens a ſenatu abrogatus in carcerē ſine mora mittitur. Sed veneti poſtmodum a Genuenſibus oppreſſi ⁊ apud Clugiā vrbē omnino ſuperari ⁊ animo conſternati cum nulla eis ſalutis ſpes videretur: ⁊ de re veneta actū eſſe dubitaretur: ⁊ iam pacem expoſtulaſſent eas accepturi leges quas petrus Auria victor daret ſtatim clamor incerto auctore in Senatu auditus fuit dicens. O veneti in Aria vnicum piſaneum contra Genuenſes habetis victorem qui eos vincere noſcet. Quo clamore audito euegigio dux cum Senatu in carcerē deſcendens. Nicolaum victorem cum gaudio eduxit ⁊ apprehēſa eius manu bello maritimo ab integro eū prefecit ⁊ omnē poteſtatē eidē conceſſit. Cuius deinde auxilio ⁊ prudentia res veneta eſt conſeruata.

❡ Albricus cunij Romandiole prouincie oppidi digniſſimus comes ⁊ terreſtris belli inſigniſſimus ac ſupremus imperator hiſdem temporibus ab Anglis ⁊ Germanis eruditus fato quodā in re militari mutationem fecit. Superioribus. n. temporibus itali omnes arma ferre ⁊ tractare inſueti ꝑ equites externos mercede conductos bella geri per italiā conſueuerant: ſed hic ingenio ſuo noſtros bella gerere optime docuit quibus ſe deinceps Itali noſtri ab inteſtino ⁊ externo hoſte tutati ſunt. Hunc autem primum Bernabos vicecomes armauit qui externo militi ſepe congreſſus ſuperior victorq̃ euaſit. Ac ita vniuerſam gentem externam que vicecomiti ⁊ alijs ſeruire cōſueuerant e lombardia breui expulit. Bernabone deinde a nepote in carcerem coniecto Albricus ſtipendio dimiſſus: Italis omnibus qui arma ferre conceperant ſeſe ducem exhibuit. Qui tantam militum multitudinem ſub vexillo ſancti Georgij repente coegit: vt ⁊ Britoneſ Theutonicoſq̃ ac Anglicos qui: a noſtris mercede conducti: prouincias noſtras ſepe euertere ⁊ infeſtare ac diripere conſueuerant Italia expulerit. Fuiſſe enim ferunt quadraginta equitum milia externos quos Albricus cum duodecimmilibus ſibi congregatis expulerat. inſtitutioni autem huiuſmodi militie albricus hic addidit nouum ornamentum ꝙ vbi vſq̃ in preſens tempus thoraces ocreas brachialiaq̃ ex corio milites induebantur ipſe ferro ⁊ chalybe totū armari hominem primum docuit: huius etiam Albrici ductu auſpicioq̃ ⁊ diſciplina militari ſecuti ſunt: Bracius Montonus Albrico ipſi domeſticus Sfortia cum Laurentio Attendulo Paulus vrſinus Moſtarda Foroliuienſis Tartaliaq̃ Laudenſis ⁊ Thomaſi-

nus Cribelluſ Mediolanenſis ⁊ alij complurimi. Externis itaqꝫ italia pulſis ⁊ Galeatio vicecomite primo duce defuncto. Albricus a Ladiſlao rege in regnū vocatus magnus comeſtabilis ab eo ſtatim creatuſ eſt. Et neapolꝫ mox ducens urbeꝫ diu oppugnauit: quā tandem magno impetu captā i Ladiſlai regis poteſtateꝫ redegit: Qua victoria territi reliqui regni principes ciuitates ſuas in regis manibus deduxere: inde in romandiolā veniēs maxima facinora cōtra oēs regulos geſſit: ⁊ ꝙ maxime Aſtorrē fauētinū: quem tandem vrbem relinquere coegit: huic aūt inuictiſſimo principi ⁊ imꝑatori dicere auſꝫ italos noſtroſ plus debere ꝙ omnibus qui ante ⁊ poſt eum fuere.

1371 ¶ Franciſcus carrarienſis ſenior vnicus dn̄i iacobini ex vxore gnatus: hoc anno fratre eius Gulielmo ex pellice interfecto in regnum paternū ſuccedens regnauit ānis .xi. Vir quideꝫ ſplendidus ⁊ multis virtutibus ornatus: ac plurima laude dignus: qui patauinā vrbē menibus: caſtellis: turribus: ac ſplēdidiſſimis edificijs: ⁊ edibus tūꝫ priuatis: atqꝫ publicis mirifice exornauit. Necnon et preclara: ac memoratu multo digna in prelijs geſſit facinora: pro quibus regno ſuo multa preſtitit incrementa. Verum quūꝫ Bernaboneꝫ vicecomitē ſororium a Galeatio maria detētūꝫ defenderet liberare ſtatuiſſet nō modo euꝫ liberauit: ſꝫ ⁊ regnūꝫ omne ac deniqꝫ vitā propriam perdidit. Quia ab eodem tandem Galeatio ſuperatus ⁊ captiuus abductus in modoetie furno ſeu carceribus euꝫ interire permiſit. Deniqꝫ de octobrio menſe anni .1393. cū vita exceſſiſſet eius filius Franciſcus ab duce corpus impetrauit: ⁊ aromatibus cōditūꝫ patauium cū maximo apparatu deferri fecit: ⁊ regijs exequijs in maiori eccleſia ſepulchro marmoreo ſepelliri fecit.

¶ Viri doctrinis excellentes.

¶ Joannes bochatius de certaldo natione florentinus poeta ⁊ philoſophus atqꝫ aſtronomus clariſſimus
1375 hoc anno cum .62. annoꝝ eſſet etatis e vita migrauit: Qui cum ameni ingenij eſſet vir et latina patriaqꝫ ligua in dicendo celeberrimus haberetur hos infraſcriptos poſt ſe reliquit libros. ⁊ primo.

De genealogia deoꝝ pulchros	li. 14. quoꝝ principiū eſt: Si ſatis.
De mulieribus claris	li. 1. Pridie mulieꝝ egregia
De viris illuſtribus	li. 1. Exquirenti mihi qd ex labore
De montibus	li. 1. Surrexeram equidem feſſus
De fontibus	li. 1. Poſtꝙ de montibus et ortu
De fluminibus	li. 1. Figmento poetico traditum.
De ſtagnis ⁊ paludibus	li. 1. Et ſi nonnunꝙ e ſtagnis.
De nominibus maris	li. 1. Modica laboris aſſumpti.
Bucolicorum verſibus	li. 1. Tindare non ſatius fuerat.

Item bellorum opus egregiūꝫ pōtificum ⁊ romanoꝝ imperatorum geſta continens: ⁊ ſciſmatum belloꝝumqꝫ precipue eorum: que fuerūt in italia. De rebellione terraꝝ eccleſie. De bellis florentinoꝝ cū duce mediolanēſiū ⁊ cum aragonum rege. De tartarorum victoria contra turcos. De victorijs Sigiſmundi contra turcos. De hereſibus boemorum. De captione conſtantinopolis: ⁊ alijs circa materiam turcorum. Vernacula autem lingua multi eius extant libri iocis et vanitatibus pleni ſed ſententiarum ſucco: ac melliflua ſuauitate verborum ſonātium repleti: vtputa librum centum nouoꝝ: et Corbatius: ac Philoſtratus.

¶ Joannes de Rupeſſia minorūꝫ ordinis inſignis Theologus: tempeſtate hac preter ea que ī ſententiarūꝫ libros accurate docteqꝫ ſcripſerat in carcerem truſus multa de futuris tanꝙ propheta ſcribere voluit: videlicet de duobus antichriſtis ⁊ de eccleſie conculcatione ⁊ de conuerſione oīum gentium ad fidem xp̄i ⁊ alia multa que in Jannis adeſſe affirmabat: ⁊ hec a dn̄o Jeſu xp̄o ſibi reuelata fuiſſe conteſtabatur. Que non modo euenere ſed oppoſitum in oībus fuiſſe conſtat. Huiuſmodi aūt pronoſticatores multi ab initio decepti fuere: quibus ſatius fuiſſet ſilere ꝙ talia temere loqui.

¶ Petrus Thomas patriarcha Conſtantinopolitanus ordinis Carmelitarum eggregius ac celeberrimuſ doctor hiſdem tꝑibus apd̄ Famaguſtā cypri vrbeꝫ poſt multoꝝ libroꝝ editionē ac multoꝝ (ut aiunt) miraculoꝝ celebrationē plenus dieꝝ ac bonoꝝ opeꝝ migrauit ad dominum.

¶ Simonem de Caſſia ordinis Eremitarum diui Auguſtini Theologum ⁊ egregium predicatorem per id tempus tanꝙ medicinalem caſſiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio affuiſſe tradunt. Qui ut verus euangeliſtarum interpres ⁊ chriſti Jeſu imitator verus omnia ipſius Saluatoris geſta in ordinem colligens in quindecim ſubdiuiſit libros: quos de chriſtiana religione intitulauit. Sed ⁊ aliūꝫ librū de doctrina chriſtiana: de patientia: de Symboli expoſitione· de ſpeculo crucis: De diſciplina ſpiritualium opuſcula autem hec miro ⁊ quaſi diuino ordine collegit. Epiſtolas quoqꝫ edidit plurimas documentis plurimis repletas. Hic Florentie quammaxime ſpiritu prophetie floruit ⁊ multo in precio fuit vbi etiam Monaſterium ſui ordinis Monialium a ſolo edificauit ⁊ Nobilium Matronarum ac virginum illud repleuit.

¶ Franciſcus ⁊ Ludouicus Guidonis Gonçage filij: hoc anno cum Hugolotum eorum fratrem natu maiorem ob cupiditatem affectati regni octauo die decembris interfeciſſent. Mantue dominium ſibi aſſumentes regnauit. Franciſcus ipſe annis vno ⁊ triginta. Vir certe preclarus atqꝫ magnanimus ⁊ prudenſ qui ſua prouincia ac magnanimitate ſtatum ſuum periclitantem ex maximis periculis eripuit: Nam in anno domini .1397. per annum (auxilio tamen ceterorum confederatorūꝫ) bellum Galeatij Ducis mediolani preſtanti aīo ſuſtinuit ⁊ eo tandē profligato ⁊ in conflictu poſito nō modo magnum triumphū: ſed ⁊ maxi-

mas diuitias ⁊ ſpolia obtinuit: Idq; factitatũ fuit in die feſtiuitatis diui patris nři auguſtini: q̃obrez ad
ꝑpetuã rei mẽoriã ex ſtatuto ip̃ius Franciſci ⁊ ſucceſſoꝝ quoddam ſingulare munus ſingulis annis illi
eccleſie offerť. Egdem de regno eius actum eſſe videbatur: niſi diña ei affuiſſet clemẽtia: Mortuo deide
Galeacio cum venetis fedus iniens copiarum ſuarum generalis imperator cõtra Frãciſcum carrarium
Pataurij dominũ delectus fuit: cuius prudẽtia ⁊ virtute Senatus venetus patauium ⁊ veronam obtinuit
⁊ hoſtẽ penitus deleuit: Hic Malateſte Ceſene dñi filiã duxit vxorẽ: ex qua Joãnem Frãciſcum ſucceſ
ſorem ſuſcepit filiũ: Deniq; poſt innumera ⁊ p̃clariſſima facinora a ſe geſta ſenio cõfectus ãno dñi. 1407.
vita exceſſit: ⁊ apud ſanctum Franciſcum Mantue ſepultus fuit.

¶ Antonius ⁊ Bartholomeus Scaligeri veronẽſes Segnorij Scaligeri naturales filij: hoc ãno. xi. calẽ.
Januarij patre defuncto ⁊ ſequẽti die Alberto ip̃ius Segnorij patre ex venẽo dato apud Peſcherã oppi 1377
dum morte ſublato verone ⁊ vincẽtie pricipatum ſumẽtes eque. v. ãnis regnarũt. Deniq; cuz nulla ſancta
ſocietas i regno inueniatur: Antonius tãquam Romulus fratrem iterfecit. Sed deus ipſe q nullũ maluz
permittit ipunitũ: hũc fratricidam impunẽ nõ permiſit: nec in regno ipſo quieſcere voluit: Quia ſtatim
Frãciſcus carrariẽſis ſenior eidẽ execrabile intulit bellũ: ⁊ multis eũ incõmodis affecit: verũ cum eum
ſupare nõ poſſet: Galeaciũ vicecomitem ducẽ in eum cõcitauit: ad quem cum exercitu magno veniens
illum vrbibus obſeſſum tandẽ in deditionẽ accepit. Relictiſq; vrbibus in manus Galeacij ducis ipſe va-
gus et profugus tã q̃ alter Caym homicida dei iudicio debitas luit penas.

Rbanus papa natiõe Neapolitanus hoc ãno Gregorio põtifici ⁊ Barẽſi archiep̃o pontifex ſuffe
ctus ſedit ãnis vndecim ⁊ mẽſibus octo: vir certe callidus ⁊ iniuriarũ memor ac vindex: Quo põ- Papa. 211.
tificatu ſuſcepto (vt par erat) nõ pacẽ inter xp̃ianos cõponere voluit: ſed magis cardinaliũ ⁊ Joan
ne regine iniurias vlciſci ꝓ viribus conatus ẽ: Propter quod florẽtinos anathemate notatos: vt in 1378
6577 ſuam deduceret ſniam abſoluit: qui. ſ. Joannẽ haucuth gallum copiarũ ſuarũ ducem Neapoli contra Jo
annam reginam miſere: Inde cum natura inquietus eſſet: atq; inhumanus apud Nuceriam quoſdam
cardinales creans ſeptẽ ex veteribus in carcerẽ cõiecit dicẽs eos cõtra ip̃m pro antipapa Clemẽte coniu-
raſſe e quibus qnq; cũ Genuam ꝓficiſceret in mare demerſit: eo eni ob timorem Caroli Apulie regis ac
ceſſerat hominẽ eni illum ob minus iuſte poſtulata ad iracũdiam cõpulerat. Cũq; ibidem vſq; ad Caro
li ip̃ius obitum permãſiſſet tandẽ Romã reuerſus eſt: Ibiq; cõfirmatis eccleſie ciuitatibus inde Neapo-
lim acceſſit: vbi ⁊ Ladiſlaum Caroli puerũ ac Joannã eius ſororem a paterna hereditate deturbare an-
nixus ẽ. Sed re infecta Romã rediens cũ magno apparatu ⁊ honore a ciuibus exceptus eſt: vbi ad quaſ-
dam inſidias deuitãdas nouẽ ⁊ viginti cardinales vno die creauit: in q̃bus maior pars Neapolitanorum
fuit: Tres vero fuere Romani: quibus creatis paucos ſuperuixit dies. Mortuus deniq; Rome in baſili-
ca beati petri ſepelitur: paucis eum tan q̃ ruſticum ⁊ inhumanum flentibus.

¶ Sciſma vigeſimũſecundum oĩum peſſimũ ⁊ ſcandaloſiſſimũ: quod per nouem ⁊ triginta ãnos durauit:
hoc ãno initiũ ſumpſit. Mortuo. n. Gregorio põtifice: ⁊ eius exequijs ex more celebratis clerus populuſ-
q; Ro. cardinales obnixe rogarũt vt Ro. põtificẽ aut italicũ deligere dignarenť: q eccleſiã romanã: remq;
eius publicã integre gubernaret: aliter ſi ſecus eſſet de xp̃iano noie actũ eẽ. Ideo eni italicum requirebãt:
ne ſi gallus deligeretur ⁊ romana curia iterum trãſmigrare cõtingeret: romana reſpublica periclitaretur:
Quibus cardinales perbenigne reſpõdentes ſe pro poſſe eorum votis obtẽperaturos ꝓmiſerũt: Irentq;
⁊ bono animo eẽnt. Animaduertẽtes igitur patres romanũ populum precipitem ⁊ incõſideratum expaue
ſcere ceperũt. Erat tũ in curia Bartholomeus qdã Barenſis archiepiſcopus vir callidus ⁊ cõſilio prom-
ptus quẽ patres cõſulẽtes dixerũt: qd hac in re facto opus ẽ: vt romana eccleſia in gallias remeare poſſet:
Iſq; vnũ hoc eẽ remediũ reſpõdit dicẽſ: vt vnus noie tãtũ ⁊ aliuſ re ⁊ facto deligať: q poſtea ſublato peri
culo noieť: atq; ita eius cõſilio acqeuere. Intrãtes itaq; patres cõclaue: ip̃z Bartholomeũ Barẽſez ep̃m
ad deliniẽdos ſolũmõ romanos deligere ſtatuerũt: vt poſtmodũ tutiori in loco aliũ ſubrogarent. At vero
vnus cardinaliũ ex gẽte vrſina q ad id toto poſſe aſpirabat: nec vllũ p̃ter ſe eo faſtigio dignũ credebat: ſta
tim ab extra gallũ põtificẽ electum romanis inſinuauit: Quod cum vulgus preſtolans audiſſet: conclaue
eueſtigio multo tumultu effregit: miniſq; ac terroribus patres concuſſit: Sed cuz didiciſſet italicum: ſcili
cet Barẽſez creatum conquieuit. Leonardus tamẽ Aretinus hiſtoricus in fine octaui libri ſuaruz hiſto-
riarum refert q̃ cũ in cõclaui patres de ſucceſſore deligẽdo conſultarẽt: Inſurgẽs romana plebs nullius
certi hoĩs impulſu: ſed ſuo impetu permota romanũ pontificẽ ex ciuibus romanis vel ſaltez italicis crea
re debere clamabat: hec dicta poſtulataq;: cũ nõ rationi incõſona videreť: auditur tumultus: Creſcẽſq;
multitudo aduſq; cõclaue peruẽit. Patres autez tiore concuſſi vt populo morẽ gererẽt: Bartholomeũ ba-
renſem archiepiſcopũ patria Neapolitanũ extra collegiũ cardinaliũ põtificẽ crearũt: Urbanũq; ſextum
appellarũt: quo facto cũ Romani poſtmodũ patres pſuaderẽt: vt de more eũ venerarẽtur: ac ẽt ꝑ orbẽ p̃n-
cipes ꝑ litteras cõmonerẽt: vt ⁊ ip̃i id ꝑ legatos facere dignarenť: nihil tamẽ effectũ ẽ: Erat nãq; Urba-
nus ip̃e (vt diximus) natura inurbanus: ſed ruſticus igratus ⁊ inquietus atq; inexorabilis: ⁊ ꝓpterea oĩa
ſubſecuta ſunt mala ac ſciſmata: Etiã cũ p̃ter ſpez ad tãte dignitatis faſtigiũ euectus fuiſſet intolerabiliſ
oĩbus videbať: Cuius inhũanitas induxit p̃res alioꝛſum proſpicere: itaq; clanculum inter ſe de hac re ⁊
electione cõqueſti: cũ ⁊ metũ ⁊ populi romani violẽtiã icuſarẽt: diſſimulata ad tempus indignitate cuz ho

na pōtificiſ venia Anagniā petierūt: ꝛ inde Fundos tranſmigrarūt: Ibiqꝫ Ioāne regine ſecuritate cōfiſi
octo cardinales aliū pōtificē elegerūt: Robertū.ſ.cardinalē Gebenenſem: qui antea legatus in Italia fue
rat miſſus: Cui ꝛ ſeptimo Clemēti indita eſt appellatio: ac ſic per orbē litteris diſſemināt hanc.ſ.veraꝫ cē
electionē: Clementēqꝫ veꝝ ꝛ indubitatū xp̄i vicariū vbi vera fuerūt ſuffragia: qa coacti a populo. Ro. ita
licum potius ꝙ gallū delegerāt: Et hinc magne diſcordie magnumqꝫ ſciſma in eccleſia dei oriri cepit: vt
duo in ea dicerent̄ capita: Urbano aūt principū xp̄ianorū pars ꝛ pars Clemēti fauere cepit. Italia enim
Germania a panonia Urbano: Clemēti v̄o gallia hiſpania ꝛ Cathelonia ꝛ Britānia adheſit. Cardiales
aūt galli his geſtis multas villas: vrbes ꝛ oppida diripere ꝛ occupare ceperunt.

¶ Clemēs vero multas datas acceptaſqꝫ clades i gallias cū ſua curia ꝓfectus ē: vbi apō Auinionē: vt pon
tificū moris erat ſedē cōſtituens vt verus pōtifex a gallis oībus veneratus ē: ꝛ ſedit annis.xv.

Vinceſlaus VInceſlaus Caroli imꝑatoris ꝑdicti filius.5.ꝛ.20.germanoꝝ imꝑator hoc āno patre defuncto
cū iam vna cū patre imꝑaſſet ānis.8.ſolus poſt patrē cōfirmatus imꝑauit annis.xxij.ꝙuiſ im
perij benedictionē a papa nunꝙ obtinuerit. Uir certe patri in oībus diſſimilis: ignauus ꝛ ſine
1379 prudentia q totum tēpuſ vite ſue in extrema germania in ocio ꝛ libidibus cōſumpſit: ꝓpter qd 6578
ab electoribus tādem ꝓcurante Roberto bauaro imperio depoſitus ē: Nā idē Robertuſ aiad
uertens imperij dignitatē ꝛ hois ſocordiā ƶelo cōmotus ꝛ vitiorū inimiciſſimus illum deponi
ꝓcurauit: ꝛ ip̄e nolens ſuffectus fuit.

¶ Catherina italica Senarū vrbis Ethrurie oriūda predicatorū tertij ordis ꝓfeſſa virgo ſanctiſſima ac in
numerabiliū virtutū preclariſſima: hoc āno etatis ſue trigeſimo multis patratis miraculis ſpū prophetie
admodū inſignita Ro. deuotōis cā exūs vite ſue finē fecit: atqꝫ ibidē eius ſciſſimū corpus in baſilica de la
minerua ordinis ꝑdicatoꝝ maxima cū populorū frequentia delatū cū celebri deuotione ꝛ reuerētia ſepeli
tur: Quā ſanctiſſimā virginē poſtmodū Pius ſecūdus papa eius cōterraneus āno ſalutis noſtre.1460.
calēdas Maij in ſcārū virginū numero merito aggregauit: que quante ſanctitatis: quanteqꝫ virtut̄ fue-
rit idem pontifex memorabili relatu proſecutus eſt.

¶ Carolus regio genere natus ex Carolo illo q Manfredū Apulie regē ſuꝑauit: exortus hoc āno ab Ur
1380 bano pōtifice cōtra Ioannā reginā in Italiā vocatus Roma ex vngaria cū.8.milibus equitum ad vrba
num ꝑuenit: Indignabat̄ autē Urbanus papa regine: eo ꝙ Clemēti antipape faueret: ꝛ ꝙ Ludouicum
Andaganēſem Frācoꝝ regis filium ad regni ſucceſſionē in filium adoptaſſet: Et ꝓpterea hūc Carolum
virū clariſſimū iādiu in taruiſino bello cognitū (q magnas copias aduerſus venetos ductabat) ex Unga
ria vocauit: Qui ex vngaria deſcēdens tādem in aretinos peruēit: ꝛ eam vrbem Guelphorū ꝛ Gibellino-
rum diſcidio agitatā in deditionē mox recepit: Nec moratus Florentinis aptū bellum intulit. Sed florē-
tini datis.40.milibuſ numū auri pacē redemerūt ꝛ ab eis receſſit: Poſt hec ad vrbanū pontificē Romaꝫ
vadens ibidem paratis ad bellum neceſſarijs mox Neapolim petijt: Captaqꝫ regina: ꝛ ducibus eius ſu-
peratis regnū oē obtinuit: quo obtēto mox reginā interfecit: ꝛ ip̄e deinde ꝗdragintaquattuor ānis regna
uit: Anno deinde ſequēti Ludouico vngarie rege ſine liberis defuncto: cum etiam vngarie proceres regi
ne relicte gubernationem equo animo nō ferrent: Carolum hūc regem accerſiuerunt: q in vngariam pro
fectus cōmuni populoꝝ principūqꝫ fauore regina coronam accepit: Sed non ita multo poſt anno.1383.re
gine dolo interfectus eſt.

¶ Nicholaus Guaſchus ſecūdus genuēſium dux hoc ip̄o anno Dominico Fregoſio duci ſuffectus duca-
uit ānis nouem: vir quidem prudentiſſimus atqꝫ magnanimus paciſqꝫ amator ꝛ procurator: qui cū rem-
publicam in magnis bellorum perturbatiōibus ꝛ diſcriminibus tum cōtra Bernabouem vicecomitem ꝛ
caretinos qui Naulum ꝛ Albrigenam ciuitates occupauerāt: tū etiam cōtra venetos offendiſſet: didiciſ-
ſetqꝫ Petrum Auriam claſſis ſue prefectum in Clugiēſi bello fore interfectum: nec Maruphum auriam
eidem ſuffectum potentie venetorum potuiſſe reſiſtere: quin Clugiam cum magna ſuorum cede redemiſ
ſent: poſtquam venetos ipſos multis incōmodis per eundē Maruphum prefectum perturbaſſet ꝛ Ter-
geſtinos eiſdem rebellare coegiſſet: ac Iuſtinopolim vrbem vi captam incendiſſet: pariqꝫ modo in Hi-
ſtria Polam deſtruxiſſet reipublice ſue cauens hoc eodem anno quo magiſtratum inijt pacem diu ꝑ Ay-
monem Sabaudie comitem inter ipſas vtraſqꝫ partes tractatam ꝙlibentiſſime acceptauit: Qua con-
fecta: ꝛ ſub formula concluſa etiam Albigaunū ꝛ Naulum ciuitates ſuas ſibi a Carethinis ablatas mox
recepit: ꝛ ſimiliter cū eis pacem cōfecit: Indeqꝫ claſſem ꝛ Greciam in ſubſidiū Calo Iannis a Cantacu
ſino imperio pulſi tranſmiſit: ꝛ eum in imperio mox reſtituit: Ip̄e autem quoad prefuit rempublicam pro
viribus in pace cōſeruauit. Eoqꝫ mortuo genuenſis ciuitas ꝓpter guelphorum ꝛ gibellinorūꝫ diſcidia du
ces ex more non elegit: ſed ſe in Francorum regis manus commendauit.

¶ Ludouicus andegauēſis dux ꝛ Caroli Frācoꝝ regis frater: Caroliqꝫ predicti Apulie regis inimicus:
1381 quē diximus a Ioanna ꝛ regina in filiū fuiſſe adoptatū hoc āno ex gallia cū.5.ꝛ.50.galloꝝ eqtū milibus
ꝯ carolū ip̄m ꝛ vrbanū pōti. i italiā vēit: cuius aduētus maxie Florētios ꝛ aretios terruit: eo ꝙ aretini ca
rolo parerēt: ꝛ florētini etiā eidē obſequerent̄: In lōbardiā itaqꝫ ꝑmū deſcēdens a Bernabone vicecomi
te ꝑbenigne ꝛ comiter excipit̄: ꝛ multis mūeribus ab eo donatus ꝛ pecunijs ꝛ cōmeatu hūaniſſime adiu
uatur: ide ꝑ Ethruriā trāſiēs ab exulibus aretinis pulſis vocatus poſt multas cedes vrbē aretiū de mani

bus Caroli acceperũt: ⁊ eidẽ diripiendam illaꝫ cõceſſerunt: In illa.n.vrbis captiuitate eþs ipſius ⁊ Leo
nardus aretinus hiſtoꝛicus puerulus vna cũ genitoꝛe ſuo ⁊ pluribus nobilioꝛibus viris ab exulibus ca-
pti fuerũt ⁊ diu in carceribus maccrati. Captaqꝫ Aretio ⁊ gibellinis cõceſſa Ludouicus Neapoliꝫ pe-
tijt ⁊ biẽnio cum Carolo decertauit: Sed illo tãdẽ in bello interfecto Andagauẽſes milites diſſipati cõ
ſilio ⁊ duce carẽtes expoliati oĩbus bõis bini mẽdicãtes ĩ patriã rediere. Andegauus aũt q Aretium ciui
tatẽ Ludouici iſtius nomine poſſidebat: ĩtellecta ducis ſui moꝛte vrbem floꝛẽtinis vẽdit: ⁊ cũ pecunijs in
patriam ſuam remeauit.

Joãnes Galeacius vicecomes Galeacij Marie filius pꝛimus Mediolanẽſiũ dux patre iam tribus an
nis defuncto diuiſa pꝛimũ iter ſe ⁊ Bernabouem patruum dominatione Mediolani hoc anno cum tota
inſubꝛia in Bernabouẽ patruũ declinare cõcerneret: ⁊ ꝑpter hoc hunc nepotẽ Galeaciũ multis inſidijs 1382
⁊ machinatiõibus vt ſolus regnaret interficerẽ tẽtaſſet: ⁊ ipẽ ſimulata cã ex Papia Mediolanũ ad ipſum
Bernabouẽ viſitatiõis grã adire ſe finxit: ⁊ cũ pꝛopius acceſſiſſet: ipm̃ Bernabouẽ patruum ⁊ ſoceruꝫ ſi
bi obuiam factũ inſidioſe intercepit: ⁊ captum in Tritij arce vſqꝫ ad moꝛtẽ cuſtodiri ꝑcepit: Eoqꝫ captiua
to ⁊ filijs ſuis oĩbus fugatis vniuerſuꝫ mediolanẽſe regnuꝫ obtinuit: ⁊ deceꝫ annis regnauit: cuius potẽtia
cum antea per ſe maxima foꝛet accedẽtibus poſtea Bernabouis opibus foꝛmidabilis oĩbus eſſe cepit: vn
de cũ Antonius Scaliger ⁊ Frãciſcus carrarienſis ſenioꝛ grauiſſimo bello inter ſe decertarẽt carrario in
ſtigante qui aliq̃tulum ſubcũberat ab iſto adiutus Scaliger ſuperatus in deditionẽ venit ⁊ Veronam ac
Vicẽtiam ſuo regno adiecit: Paulopoſt etiã in Franciſcũ ipm̃ ducens tãdem poſt multam obſidionẽ ipꝫ
vna cũ patauina vrbe cõpꝛehendit: ⁊ illũ in Modoecia oppido vinctũ tranſmiſit: ac in carceribus vitaꝫ fi
nire coegit: Indeqꝫ cũ in Ethruriã exercitũ duceret bononiã ciuitatẽ ſuaſiõe Goçadinoꝝ ⁊ populoꝝ nobi
lium Bononiẽſium cõpꝛehendere ſtatuit: ⁊ captis circũquaqꝫ caſtellis tandẽ apud Caſelicbium vicũ flo-
rentinoꝝ ⁊ Bononiẽſium ac alioꝛum cõfederatoꝛum exercitũ pugna cõcerta adeo contriuit vt omnes ipſi
us exercitus ꝑmates captiuauerit: Inter quos fuere Frãciſcus tertius carrarienſis ⁊ Jacobinus eius frẽ
Accius Vbaldinus Jantodeſchus Petrus mala: Bernardinus Facini canis cũ alijs innumerabilibus
Quo terroꝛe Bononia cõcuſſa ipſius iugũ ſtatim ſubijt: captaqꝫ vrbe Joannes Benteuoglius q domina
batur vrbi in fruſtra ab exulibus cõciſus eſt: Pauloqꝫ poſt Senẽſes peruſini Aſiſiani ac piſani ⁊ alij ethru
ſci multi trepidãtes ſeſe vltro ſue poteſtati tradidere. Lucẽſes vero haud multũ a parendo deſtiterunt: q̃
res maximũ floꝛẽtinis incuſſit terroꝛẽ: q pluribus ãnis cõtinuis eius bellũ pertulerãt vbi decies cẽtena ⁊
ducẽta ſex aureoꝝ numũ milia cõtra ipm̃ eos ꝑſoluiſſe fertur: Deniqꝫ ãno dñi.1402.adhuc nihilominus
Galeacius hic cõtra Floꝛẽtinos bellũ acerrimũ cõtinuãs: duriuſqꝫ vrbẽ obſidẽs: cũ nulla amplius ſalutis
ſpes niſi in deditiõe eẽt: parũqꝫ a parẽdo diſtarẽt Galeaciuſ ipẽ apud Melegnanũ agri mediolanenſiſ op
pidum inſperata moꝛte cõſumptus eſt relictis poſt quattuoꝛ filijs: duobus legitimis ⁊ duobus naturali-
bus qbus ⁊ ſingulis regni poꝛtionẽ aſſignauit: vigintinouẽ ciuitates in Jtalia poſſidebat: quarũ nomina
hec ſunt: vꝫ Mediolanũ papia: Monſregalis Nouaria: Vercelle Alba Aquis Alexandria Derdona:
Bobiũ placẽtia parma Rhegiũ Bononia piſa Sena Maſſa Groſetũ Cluſiũ peruſia Aſiſiũ Nuceria:
Ciuitas Belluna Feltrũ Vicẽtia Verona Bꝛixia Bergomũ Comũ Laudꝫ ⁊ Cremona ac Crema.
Fuerat eni hic clariſſimus ꝑnceps ſtatura ꝑcerus: elegãti aſpectu: litteris edoctus ⁊ celebꝛi eloquẽtia cla
rus: ingenio callens ac in agẽdis aſtutus ⁊ ſagax: Duas vxoꝛes duxit: Eliſabethã Boemie regis filiã ex
qua Valẽtinã ſolam genuit filiã: quã Carolo Frãcoꝝ regi matrimonio copulauit: Aliã Catherinã cõſo
bꝛinã ſuã Bernabouis filiã ex qua Joannẽ Mariã Angelũ ⁊ philippũmariã duces ſuſcepit: Hic quippe
cũ ingẽtis aĩ ⁊ potẽtie vir eẽt: poſtq̃.30.ãnis ſub titulo comitatus ꝟtutũ impaſſet ãno.1395. Septẽbꝛi mẽ-
ſe archieþo mediolanẽſi oꝛatoꝛe miſſo ducatus titulũ a Vinceſlao impatoꝛe cẽtũ milibus floꝛenis obtinu
it: ⁊ ꝑ manus ipſius archieþi oꝛatoꝛis eodẽ mẽſe ingẽti põpa ducatus Biretũ ⁊ alia inſignia recepit: vixit-
qꝫ ea ĩ dignitate ãnis.7. Tãta qppe erat eius aĩ magnitudo vt ad impiũ aſpiraret: ⁊ niſi tã cito moꝛte ꝑuẽ-
tus eẽt ad id certe pueĩſſet: Hic ĩ papiẽſi vrbe inter cetera Caſtellũ ſiue regiã domũ ĩcredibili pulchritudi
ne extruxit: ĩ quo tãtã libꝛoꝝ copiã cõtraxit q̃tã alibi me vidiſſe memini: lepoꝛariũqꝫ cõtiguũ muris cin-
ctum iuxta illud cõſtituit: in quo mõaſteriũ ſuperbiſſimum oꝛdini cartuſienſium toto oꝛbe celeberrimum
conſtruxit atqꝫ dotauit: vbi ⁊ coꝛpus ſuum tumulandum ex teſtamento legauit: Eius autem moꝛs totius
Lombardie excidium ⁊ ruina fuit: vt infra patebit.

Michael maurocenus tertius ⁊ ſexageſimus venetoꝛum dux inde moꝛtui Andree contareni ducis lo-
co ſuffectus ducauit mẽſibus quattuoꝛ: Vir ingenio ⁊ animi magnitudine inſignis: De quo tamen nil me 1383
moꝛie dignũ in ſuo magrãtu habemus cũ eodẽ anno ex peſte abſumptus fuerit: Eius autem coꝛpus apd
ꝑdicatoꝛes in maioꝛi capella ſepultũ fuit: In cuius ſepulchꝛo marmoꝛeo hoc epigrãma inſculptũ extat.

Inclita vitales Michael quem duxit in auras.
Mauroceña domus venetoꝛum quibus ⁊ ingens
Spes erat alta parens intercepit ardua fatum:
Cepta ducis virtute potens fuit enſis acutus.
Juſticie moꝛiens patrie per ſecula luctus.

¶ Antonius venetus quartuſ ⁊ ſexageſimus venetorū dux hoc eodē anno Michaele predicto duce ſubla
to duodecimo die menſis Octobris abſens cōibus ſuffragijs eidē ſuffectus ducauit annis.18. vir quidez
conſilio illuſtris: ſed prudētia ⁊ animi circūſpectione illuſtrior: Qui cū vniuerſa ferme Europa ⁊ ſciſma-
tibus ⁊ ſeditiōibus plurimū fluctuaret ipſe ſua prudētia Senatū populumqꝫ venetum quoaduixit a qui
buſcunqꝫ malis expertē fecit: Verū cum Joannes Galeacius viecomes Mediolani dux Francoꝝ gon-
çage mantuano bellū indixiſſet ip̄e ex federe Carolū malateſtam in auxiliū miſit qui Galeacij exercitum
apud Gouernolū oppidum turpiſſime profligauit: reliquā autem ip̄ius rempub. maxima in pace conſer-
uauit: Deniqꝫ omni vita integer cōprobatus poſteaꝙ̄ egregie ac magnifice multa edificaſſet: ac Clugiam
a genuēſibus dirutam reſtituiſſet decimooctauo magiſtratus ſui anno mēſe primo plenus dierum dormi-
uit cum patribus ſuis: ſepultuſqꝫ ex mādato ip̄ius in baſilica predicatorum.

¶ Calo Joānes cōſtantinopolitanus imperator Andronici paleologi imperatoris filius hoc āno ob ma-
ximas ip̄ius filij diſſenſiones a Cantacuſino greculo nobiliore per arma ex regia pulſus ope Franciſci
Gathelluſij genuēſis imperiū recuperat: Quamobrē idem imperator Franciſco eidem ingratitudinis ſi-
1384 gnum Mitilenē inſulā dono tradidit: atqꝫ alios theſauros plurimos condonauit. Fuerat tamen antea
Calo Joannes Genuenſibus infenſus ꝙ cōtendētibus inter ſe genuenſibus ac venetis ipſe Calo Joan
nes venetis fauit: ⁊ vna cū illis Perā genuēſium vrbem ⁊ Coloniā oppugnare adiuuit: contra quē An-
dromicus eius filius cū eēt eidē pr̄i ⁊ venetis hoſtis auxilio turcoꝝ ⁊ bulgaroꝝ pugnā obtinuit: ac vrbez
defenſauit: quo terrore patrē eo deduxit ꝙ i genuēſiū partes ſtati trāſiret: quāobcām rex ei bene ceſſit.

¶ Mitilene itaqꝫ inſula q̄ alio noīe Leſbos appellatur: de qua ſupra li.3. dictū eſt hoc anno in Frāciſcum
Gathelluſium genuenſez Calo ioanne idē imperatore cōcedente deuenit: in cuius poſteris poſtea vſqꝫ ad
annū domini.1464. per nonaginta ānos feliciter perdurauit: Quo anno vt ſupra dictum eſt Mahume
tus othomanus Turcoꝝ princeps poſt captā Conſtantinopolim vi cepit: ⁊ maximo cū xp̄ianorum dede
core ⁊ ſtrage in ſuā poteſtatem redegit: Hec quippe ciuitas ab inſula nomē accepit: oībus bonis ⁊ rebus
inſtructa eſt: Duos portus habet: quoꝝ vnus clauſus erat quadraginta triremiū capax. Dicta nanqꝫ fuit
Mitilene a Mitilena Macharei filia q̄ tēpore diluuij Deucaliōis in eā prima aduenerat: quod qdez no
men in tēpus hoc vſqꝫ ꝑmanet: inſula tamē Leſbos appellata fuit: quia in ea idē Macharius vtilē valde
legē edidit: quā leonē ab eius robore appellauit: Pelaſgi greci ab initio ṗores ip̄am habitauere: cū adhuc
ſtaret Troia poſtea Eoles ſucceſſerūt. Deinde perſarum imperij ſubijt: poſtea Macedonum ac deniqꝫ
Romanoꝝ: Cūqꝫ Romana reſpublica in Cōſtantinopolim tranſlata fuiſſet ſub grecoꝝ imperatoꝝ ma
nus vſqꝫ ad tēpus iſtud fuit: poſtremo in Gathelucijs: ac vltimo iam.xx.ānis ad turcos deuoluta eſt.

¶ Ladiſlaus Caroli regis predicti filius hoc āno patre in vngaria ab regina veneno ſublato eidē in Apu-
lie regno ſuccedens regnauit annis.29. Hunc mater regina puerulū inter multas difficultates educaue-
rat: Qui cū adoleuiſſet vngarie regnū ſuſcepit: Sed ibi cū res parū proſpere ei ſuccederent expeditione
non pauca ſuſcepta: ⁊ Jadera de regno occupata Venetis vendidit: ⁊ cuꝫ pecunijs in Jtaliam venit: vbi
per Albericum Cunij comitem belli ſui ducem Apulie regnum obtinuit: atqꝫ eo purgato paulopoſt eiuſ
in manus in integrum redegit: Quibus geſtis cum ingentis magnanimitatis ⁊ prudentie eſſet vir: atqꝫ
omnium regum potentia ⁊ rerum proſperitate omnibus per circuitum formidabilior euaſiſſet etiam pon
tifici Romano ſuſpectus eſſe cepit: Qui cum Albricum Cunij comitem magnū Comeſtabilē in Neapo
li creaſſet ⁊ conſtituiſſet nō amplius per prefectos: ſed per ſemetip̄m exercitus ductare voluit: Unde ⁊
poſt mortem Galeacij ducis Mediolani Peruſiam ⁊ alias Latij ciuitates multas in fidem recepit: Sed
⁊.xx. regni ſui anno per amicitie ſpeciem Romam ingreſſus Romanos in Bonifacium nonum pontifi-
cem ad arma concitauit: Quibus in cōtentionibus: vt Leonardus aretinus ſcribit vndecim e primarijs
ciuibus per Ludouicum pontificis nepotem intercepti ⁊ occiſi ſunt: Quamobrem perterrefactus pōtifex
ſtatim cum omni curialium turba Viterbiū fugit: Poſt hec etiam Gregorio duodecimo pōtificante idem
rex per pontificis abſentiaz Romā occupauit: Quapropter pōtifex illū regni titulo priuauit: ⁊ Ludouico
Ludouici Andegauenſis filio regnum conceſſit: Verū Joanne vigeſimotertio pontificante ab ip̄ius io
annis pontificis ducibus profligatus fuit: ꝙ ſi (vt ip̄e aiebat) hoſtis prudentia ⁊ victoria vti ſciuiſſet: toti-
us regni poteſtatem habuiſſet. Poſt hoc autem varia fortuna inter pontificem ⁊ regem ſemper fuit: quia
modo pacem modo bellum habuerunt: Hac tamen de cauſa Cortonam vrbem Florentinis vendidit:
Sed etiam dum Florentinos reliquaſqꝫ liberas ciuitates per vim ſibi ſubdere ſtatuiſſet: morbo in Peru
ſia contracto Neapolim profectus eſt: vbi meliuſculus factus: poſtea ex veneno procuratione florentino-
rum (vt aiunt) ſublatus eſt: cum perſepe id a ſuis tentatum fuiſſet. Abutebatur enim: vt fertur cuiuſdam
medici ſui adoleſcentia pulcherrima: quam cum ſumme diligeret perſepe ad eam ventitabat: Quod cum
genitor cognouiſſet: Florentinorum oblationibus corruptus regem cum filia hoc modo intoxicauit: ip̄e
enim medicus pater filiam ad ſe vocatam blandis allocutus eſt verbis: Placet inquit filia mi ꝙ me auuꝫ
ſobole regia facere ſtudeas: Jtaqꝫ ama illum: Jlliqꝫ ſerui ac cura ſummopere: vt redcameris: Quanꝙ̄
ſi tu mihi obtemperaueris faciam vt te nil carius habeat: Et hoc modo filia mi te ⁊ omnes nos bea-
bis. Placuerunt itaqꝫ adoleſcentule verba hec: Jlleqꝫ venenum: quod Medici Neepellum vocant

puelle in panniculo tradidit: iuſſitq; cum a rege foret comprimenda vuluam eo medicamine leniret: pu-
ella itaq; paternis conſilijs obtemperans ſe regemq; eo medicamine mox interfecit: Atq; ita nec impu-
dicã pater habuit filiã: neq; multũ paſſus ẽ abire regẽ: hoc ideo hic ſcribere voluimus: vt hinc oẽs luxuri
oſi pꝛincipes ⁊ gcũq; alij diſcãt nil eẽ tutius cõtinẽtia: nil periculoſius q̃ veti ius cõcubitus.

¶ Sigiſmũdus qui poſtea auguſtus ⁊ impator fuit: hoc ãno Ladiſlao pꝛdicto ex vngaria armis pulſo ipſum
Vngarie regnũ vocatus ſuſcepit: ⁊ vſq; ad impij ſuſceptionẽ.25.ãnis regnauit: vir certe bellator ⁊ reipu
blice xpiane acerrimus ꝓpugnator ac defenſor: q.12. regni ſui anno exercitu grãdi congregato videlz theu
tonicoꝝ galloꝝ vngaroꝝ ⁊ vandalorum cũ.xxv. milibus eqtibus cõtra turcos: q ad ſummã ducẽtoꝝ mili
um tã equitũ q̃ peditũ aſcẽdebãt ꝓfectus ẽ: qui cũ multa ꝓlia inter ſe cõſtituiſſent: tãdẽ xpianis ex pauci-
tate durior fortũa exñs ad.xx. milia eoꝝ interfecta ſunt: ex turcis aũt ſexaginta milia trucidata fuerunt.

¶ Templũ maius Mediolani hoc ãno iuſſu ⁊ ſuaſiõe Joannis Galeacij ducis in honorẽ btẽ Marie vir-
ginis incredibili ac indicibili ꝓpe tũ impẽſa: tũq; artis elegantia ſolido marmore inſtaurari ceptuz eſt: qꝺ 1388
inter xpianoꝝ tẽpla pꝛincipatũ tenere videt: qꝺ certe noſtra etate mirũimmodũ auctum eſt.

Bonifacius huius nois.9. papa natiõe Neapolitanus Petrus Tomacellus ãtea vocatus Vrbão
põtifici ſurrogatus ſedit ãnis.14. ⁊ mẽſi.9. Hic dũ pontificatus munus ſuſcepit.34. etatis anno Pap.212.
rum fuiſſe tradũt: ſed iuuẽtutẽ ſuã oibus in rebus totoq; põtificatu ſuo cũ ſenectute permutaſſe vi
6579 ſus ẽ. Et ſi ſcie minus peritus eẽt: hõe tam cõditiõis: magneq; prudẽtie: maximiq; tũ animi tũq; cõ 1390
ſilij põtifex fuit: primus enim vim omnẽ populi Ro. in pontificẽ tranſtulit creatus ſuo nutu magiſtratibus
⁊ munitis vrbis fortilicijs: Jnde decimo ſui põtificatus anno ex Aſſiſio vbi multis annis cõmoratus fue
rat Romã regreſſus Jubileũ celebrauit: Ac poſt cupidus augẽde eccleſiaſtice pꝛimus ditionis eccleſiaſticis
bñficijs Anatharũ vſum impoſuit: hac. ſ. cõditiõe vt q beneficiũ conſequeret dimidiũ annũ ꝓuentus apo
ſtolice camere pſolueret: Ladiſlaũ pterea adoleſcẽtẽ in paterno regno collocauit: ⁊ per cardinalẽ Florenti
num apud Caretã coronari fecit: Quo in regno cõfirmato plurima edificia in Hadriani mole ⁊ in capito
lio: necnõ ⁊ in vaticano palacio fieri fecit. Brigidã etiã Suetie virginẽ clariſſimã ſcãꝝ cathalago aſcripſit
q̃ ſuo tẽpore ad dñm migrauerat. Studiũ generale Ferrarie ditiõis ſue ciuitati rogatu Alberti Eſtenſis
marchionis conceſſit. Verum hic ꝓpter rerũ perturbationes multas animi affectiones pertulit: vnde eti
am laterum dolore perſepe afflictus vitam cum morte mutauit: Cuius corpus apud ſanctum Petrum in
ſepulchro marmoreo ſepultum fuit: Huic certe ad ſummã gloriam nil defuit: niſi q nimiũ cognatis ⁊ affi
nibus in dandis beneficijs per fas ⁊ nephas: atq; in diſcretis indulgentijs aſſentiens aliquam infamie
notam ſibi conquiſiuit.

¶ Antonius Adcenus patricius genuenſis tertius genuenſium dux: hoc anno Nicolao duci cõmunibus
ſuffragijs ſuffectus ducauit annis.x. Vir magne prudentie: maximeq; auctoritatis princeps: qui rempu-
blicam ſuam quoad potuit ſumma cum iuſticia ⁊ pace: ac concilium ſuorum concordia gubernauit: et non
modo inter ſuos pacem ſeruauit: ſed etiam inter Galeacium vicecomitem ducem ⁊ florentinum populuz
ab eodem Galeacio duriſſime preſſum ſumma cũ prudentia pacẽ cõponere procurauit.

¶ Aymo Sabaudienſium comes vir omni virtutum genere illuſtris: hoc anno poſt innumeras virtutes
a ſe geſtas apud Pinarolium pedemontium oppidum diem obijt: relicto Amedeo vnico filio ex Violan- 1391
te vxore ſua Theodori Montiſſerrati marchionis filia ſuſcepto herede: Qui Aymo vir preclariſſimus:
cum apud omnes Jtalie potentatus maximo haberetur in precio lites permaximas multis in locis extin
xit: ⁊ pacem prout decet chriſtianum principem cum omnibus compoſuit: ⁊ quãmaxime inter Venetos
⁊ Genuenſes Ludouicũq; vngarie regem: ⁊ Aquilegienſem patriarcham: ac Franciſcum carrariuz: nec
non ⁊ Bernabouem vicecomitem: ac etiam carethinos digniſſime compoſuit: propter quod ⁊ ingentem
laudem: reuerentiam ⁊ beniuolentiam ab omnibus promeruit: quod vtiq; in eius exequias monſtratum
eſt: quia omnes potẽtatus: omniſq; ciuitas ⁊ fere oppidum: oratores ad ipſos honorandos ⁊ legatos mi-
ſere: Jnter quos Joannes Galeacius Mediolani dux: Joannem Suardũ Bergomẽſem equitez ſtren
nuum ſuo nomine deſtinauit: quem ob virtutum ſuarum inſignia precipuum ſibi conſiliarium: ac ſecre-
tarium ipſe delegerat.

¶ Stephanus Bauarie dux: ad quem Franciſcus carrarius iunior confugerat: hoc eodez anno e Germa
nia a Florentinis contra Galeacium vicecomitem vocatus magno cum exercitu in Jtaliam venit: Qui pꝛi
mo aduentu vna cum eodem Franciſco Patauium clanculum ingreſſus vrbem a Galeacio poſſeſſam in
fidem Franciſci preter arcem redegit: quam cum oppugnare cepiſſet: a Florentinis mercede fraudatus
ab oppugnatione deſtitit: Ac ſic indignatus cum nil memorabile facere potuiſſet: re infecta inglorius
in Germaniam redijt.

¶ Jacobus Armeniaci comes eo etiam anno a Florentinis mercede conductus cum viginti milibus equi
tum in Jtalia per Cyniſij montis deſcendit: ⁊ mox in Alexandrinum agrum veniens: Caſtellacium op-
pidum cum maximo impetu cepit: ceptũq; diripuit ⁊ euertit: Quo audito eueſtigio Jacobus Vermes
copiarum Galeacij dux eidem occurrit. Sed viſa hominis potentia intra vrbem Alexandriam ſe
continuit. Armeniacus autem ſuam volens experiri potentiam in die ſancti Jacobi octauo calendas
menſis Auguſti vrbem diu oppugnauit: Deniq; laſſus cum ad tentoria reuerteretur a tergo ab Jaco-

bo verme inſecutus cunctū exercitū diſſipauit: ⁊ ip̄m Jacobū comitē vulneratū cepit: ⁊ in Alexādria vr-
be cū innūerabilibus captiuis ꝑduxit: q ⁊ vulnere ⁊ dolore aī die ſequēti vitā exalauit: In eo aūt conflictu
tāta galloꝝ fuit cedes vt nūerus nō referat̄: ſex v̄o eqtū milia capta referunt̄: Inter quos Raynalduſ lam
figliarius ⁊ Joānes Ricius florētini eqtes fuerūt: q eūdē Jacobū cōducebāt: Eo tunc omnis florentino
rum contra Galeacium deperijt ſpes.

Franciſcus iunior carrarius ſenioris Franciſci filius q ſuperioribus annis ad Bauariū ob timorem Ga
leacij vicecomitis cōfugerat: hoc āno ſollicitātibus florētinis ⁊ fauētibus venetis mutata veſte patauinā
ſecreto ingreſſus vrbē adiuuātibus ſuis p̄ter arcē obtinuit: ac paulopoſt adiuuāte ēt Joanne haucuth bri
tonico florētinorū copiarū duce arcē captā regnauit annis.15. nō tamē magna ſine trepidatiōe fuit: quoad
Galeacius ſupuixit: Sed eo e medio ſublato: cuius arma plurimū extimuerat in magnā ſpē ſue augēde di
tionis ſtati venit: eo maxie: q a ꝓpter eius mortē oīa ad arma reſpiciebāt: ⁊ ꝓpterea callide Gulielmū Sca
ligerū cū filijs Brunoro ⁊ Antonio Veronā introduxit: ⁊ vrbē ſibi ſubijcer̄ fecit: qbus in regno cōfirma-
tis paulopoſt eos de medio ꝑ mortē abſtulit: ⁊ Verona optata potitus ſuo regno adiecit: Munitaq̄ fir-
miſſimo p̄ſidio verona ⁊ iacobo fratri ſeu filio cōſignata etiā Brixiā occupare tētauit: Sed a Jacobo ver
me ⁊ iacobo de cruce: ac Ottobono de tertijs ducis Mediolani cōmilitonibus repulſus ad alia reſpicē
coegerūt: Indeq̄ re infecta recedēs in vicētinos iā ditionis venete exercitum duxit: cui ſtatim Michael
venetoꝝ dux ⁊ ſenatus tybicinē ex more mittēs rogat: ne vicētinos vectigales ⁊ ſubditos ſuos bello attin
gat: alioqn Senatū venetū haberet inimicū: Sed Frāciſcus probris ⁊ minis binis vicibus tybicinē reij-
ciens in Vicētinos durius crudeſcere cepit: Quāobrē indignati veneti cū Franciſco gonçaga fedus per
cucientes cōtractis vndiq̄ copijs: Frāciſcū ip̄m oium copiarū ſuaꝝ generalē ducē cōtra Carrariū con-
ſtituerūt: Qui repētino impetu cū exercitu Veronā accedēs ip̄am cōcedēte mediolanēſi duxiſſa tandē ce
pit: ⁊ capto Jacobo carrariēſi venetis ſubiecit: ac ip̄m iacobū vinctū Venetias trāſmiſit: Inde in Pataui
um oi quo poterat exercitu ducēs: vrbē oibus rebus imunitā obſedit: ⁊ interclusis vndiq̄ commeatibus
poſt aliquot mēſes cū opp̄ſſa eēt fame ⁊ peſte grauiſſima ac cōtinuis oppugnatiōibus Galeacius Gonça
ga Frāciſci gonçage frater ignorāte Carrario ꝑ portā ſancte crucis ſibi a ciuibus aptā copias introduxit
⁊ caſu Carrariū reperiēs pacificis verbis cōuenerūt: ⁊ iureiurādo ꝓmiſerūt: vt Galeacio gonçage caſtri
dominio cōceſſo ip̄e carrarius ad Senatū ꝓ miſericordia ipetrāda cōmigraret: ⁊ ſi quod volebat ipetraſ
ſet: ciuitas ip̄ius eēt: Sin autē regrediēs in p̄ſtino ſtatu reſtitueret̄: His igit̄ cōpoſitiōibus Carrarius cū
Frāciſco tertio filio ad Senatū in veſte humili acceſſit: a quo nullā miſericordie grām ꝓmeruit: ſed mul
tis obiurgatiōibus ⁊ improperijs mulctatus ī carcerē cū filio recludi iubet̄: Et ſtati miſſis cōmiſſarijs ci-
uitas noie ſenatus occupata ē: q̄ reſ Galeacio gonçage impatori ꝓpter iuſiurādū moleſtiſſima fuit: Frāci
ſcus aūt poſtmodū ſtrāgulatus ignominioſe ſepultus fuit. Filij v̄o quo mortis genere perierint non ha-
betur. Superfuerāt tn̄ eius duo filij: vz Vbertinus ⁊ Marſilius q an̄ captiuitatē vrbis ad Ethruſcos
cōfugerāt: Ac ſic āno dn̄i.1406. quarto calēdas decēbris veneti Patauiū obtinuere: ⁊ due potētiſſime ac
illuſtriſſime familie: ſcilicet ſcaligerorum ⁊ carrariēſium: propter eorum diſſenſiones ſue diuturnitatis ⁊
⁊ potentie vno quaſi tempore finem acceperūt: Qui in Verona ⁊ patauio per annos multos maxima cū
gloria imperij ſceptra tenuerant.

Apianenſium apud plumbinum principatus initium.

Jacobus apianēſis publicus piſanoꝝ ſcriba q multos ānos queq̄ ſecretiſſima q̄ i ea vrbe agebātur tra-
1392 ctauerat hoc āno petrū gabacurtā ciuitatis p̄ncipē ꝑ inſidias cū filijs intercipiēs dn̄iū vrbis ſibi deſūpſit
⁊ quattuor ānis regnauit: Quo mortuo cū gerardus eius filius q in p̄ncipatu p̄ri ſucceſſerat: vrbē i pote-
ſtatē ſibi retiīē nō poſſet: poſt tertiū ſui principatus annum ipſam Galeacio vicecomiti duci Mediolani
vendidit: ⁊ cū pecunijs in Plumbinum ſue ditionis oppidum ⁊ inſulam ſe tranſtulit: ⁊ ſibi ſuiſq̄ ſucceſſo
ribus vſq̄ in preſentem diem illud conſeruauit.

Pax inter Galeacium vicecomitem ⁊ florentinos a iacobo verme oppreſſos: hoc anno procurantibus
Bonifacio pontifice ⁊ Antonioto Adurno genuenſium Duce apud Genuam vrbem ſuam equis condi-
tionibus.25. die menſis Januarij compoſita fuit.

Jacobus eques ſtrennuus ex vetuſta celebriq̄ ſuardorū Bergomenſium familia natus hoc anno cum
Galeacius vicecomes ⁊ Muli dux Senā Ethrurie vrbem ſuo ſubieciſſet imperio eidem vbi interceden
1393 tibus ciuibus Senator deſtinatur: quam quidem dignitatem tanta cum prudentia: tantaq̄ cum comita-
te: humanitateq̄ ac iuſtitia omnium iudicio per annos multos adminiſtrauit ⁊ exercuit: vt eo tandem re
cedente Senenſes oēs tanquam omnium parentem non ſine lachrymis ſuum pati potuerunt diſceſſum:
Erat enim apud ip̄m Galeacium propter vite integritatem atq̄ prudentiā ſummo exceptuſ honore adeo
vt nil ageretur ſine eius conſilio.

Gaſparinus Foreſtus proauus meus vir domi nobilis ⁊ animi virtute integer ac viribus fortis hoc eo
dem anno quarto nonas Januarij hora ſcilicet ſecunda noctis e Sebino lacu domum rediens vna cum
Marchione eius filio ⁊ nonnullis alijs de foreſtis haud procul a ſue habitationis domo emulatione qua
dam infenſus: cum enermis penitus eſſet: per inſidias interceptus ⁊ obtruncatus eſt: Cuius anima: ob-
ſecro vt quieſcat in pace.

Benedictus eius noīs.13.adulterinus papa hoc anno Cleme͂ti pōtifici apud Auinionē in Sci- Pap̄.13.
ſmate ſuffectus ſedit ānis.21.vſqꝫ ad Conciliū Conſtātie:qui Petrus luna antea vocatus fuit
de quo infra:cum de Conſtantie conſilio tractabimus multa oportunius dicetur.
6595 ¶ Nicholaus Eſtenſis admodū puerulus hoc āno Alberto p̄re calēdas auguſti defuncto in 1394
Ferrarie dn̄io cōſentiēte Bōifacio pōtifice ſub tutoribus ſuccedēs regnauit ānis.47.Quē cū
Accius ⁊ ip̄e eſtēſi familia natus iā pridē e patria a patre pulſus tanq̄ ſpuriū ⁊ illegitimū deturbare ſtatu 1394
iſſet vt in patriā ⁊ regnū ip̄e rediret:tutores vt decet ſumptis armis auxilio venetoꝝ ⁊ bononiēſiū ac Flo
rentinorum multorūqꝫ alioꝝ ip̄m Acciū patria ſūmouerūt:⁊ tādē captum in Cretā relegauerūt.Hic ita-
qꝫ puerilibus ānis exactis adeo in oībus inſignis euaſit:vt ei ad ſummā gloriā nihil p̄ter lr̄aruꝫ ornamēta
defuerit:vrbē eni paulo an̄ caſū cōflagratā digniſſime reſtituit:⁊ infinitis ꝓpemodū edificijs illuſtrauit:
Othū tertiū tyrānū crudeliſſimū ſibi infenſiſſimū p̱ Sfortiā cotignolā apud Ruberā oppidū prudētiſſi-
me obtrūcare fecit:⁊ Mutinā vrbē ſuā a cōtinuis eius direptiōibus ⁊ incēdijs liberauit:Rhegiū Lepidi
⁊ Parmā ciuitates ab eodē tyrāno poſſeſſas ſuo regno adiecit:Indeqꝫ regnū ſuū multis ditiōibus ⁊ op-
pidis auxit:Ziliolā filiā Frāciſci iunioris Carrariēſiū vxorē primo duxit:ob cuius affinitatē ꝓ tutela ſoce
ri ſui a Senatu veneto duriſſimū bellū per annū ſuſtinuit:Et demū pace cōfecta reſtituere Rodigiū oppi
dū captū cū policino opus fuit:tāte eni magnanimitatis fuit:vt.43.regni ſui āno cōciliū gn̄ale xp̄ianoruꝫ
ab Eugenio pōtifice indictū ſplēdidiſſime ſuſcip̱e voluerit:In quo Joānes paleologus Cōſtātinopolita
nus impator ⁊ ipius patriarcha cū innūerabilibus tā grecis q̄ latinis affuere:pp̱ qd̄ in imēſuꝫ vrbē ſuam
⁊ edificijs aliiſqꝫ ornamētis tā extra q̄ intus auxit:Edificauit eni inter cetera i vico ſtellata arcē munitiſ
ſimā:⁊ ex oppoſito in Ficarolo aliā celeberrimam ſup̱iori āno a venetis p̱.50.dies quaſſatā:vbi ⁊ cathe-
nam ex vtriuſqꝫ arce trahi voluit:qbus p̄ſidijs ipſe padi itegri ⁊ vtriuſqꝫ eius ripe clauſtra cōmuniuit:⁊
defenſari voluit:Innūerabiles p̄terea alias domos p̱ ferrariēſē ditionē extruxit:Sed q̄ apud Belreguar
dū in vico Vicoeria edificauit oībus Romāis equipari p̄nt:Multos.n.hic p̄clariſſimus marchio ex pel
licibus genuit filios:inter quos fuere Leonellus ⁊ Borſius eius i regno ſucceſſores p̄ncipes certe huma-
nitate:liberalitate ⁊ prudētia p̄ri p̱ſimiles:Antiqtate deniqꝫ ⁊ ſenio cōfectus poſt çiliolā carrariēſeꝫ aliam
ex marchiōibus Salutij duxit vxorē ex qua ēt liberos ſuſcepit:Herculē nūc Ferrarie ducē:⁊ Sigiſmun-
dum nūc extātē virū oi vrbāitate ⁊ liberalitate preclarum:Tandē bōis omnibus ornatus.56.vite ſue āno
apud Mediolanū deficiens Ferrariam delatus apud ⁊.ſanctum Franciſcum in ſepulchro maiorum
ſuorum ſepelitur.

¶ Pax iterum inter venetos florentinos carrarienſes eſtenſes ⁊ gonçagas ex vna parte:⁊ ex altera ducem
Mediolani:Joannem Galeacium a Bonifacio pontifice ⁊ Michaele Sten:ac Petro cornario venetis 1398
procurata in ciuitate papie pridie calen.Julij confecta eſt.

¶ Viri bello excellentes.

¶ Joānes haucut illuſtris britānicus eques florētioꝝ copiaꝝ cautiſſimus ⁊ fortiſſimus imperator:quo du
ce florentini q̄maxime in rebus bellicis longo tempore vſi fuerant hoc anno poſt longam militiam ⁊ ma- 1398
gnam rei militaris gloriam apud Florentiam diem obijt.

¶ Jacobus vermes patria veronēſis:vir bello inſigniſſimus hiſdē tēporibus in precio magno extitit q cuꝫ
Galeacij vicecomitis rem ab imminētibus periculis multis fortitudine ⁊ cōſilio pluribus ānis tutatus fu
iſſet:⁊ Armeniacum comitem predictum apud Alexandriam cum maximo exercitu aduerſus ducem ve-
nētiꝫ profligaſſet:⁊ ip̄m Armeniacū maxia de ſuis cede edita cū innūerabilibus militibus captiuaſſꝫ:ac
Joannē haucut perſepe fugaſſet:ad remunerationis ſignū a Galeacio ipſo duce Bobia vrbe:⁊ Vogera
oppido donatus eſt:⁊ multis preconijs ab eodem euectus eſt:Hic patrem Luchinum vermem habuit:q
Cretam inſulam ſuperioribus annis venetis rebellem ſua virtute recepit:⁊ veneto reſtituit imperio:ac de
inde in turcos miſſus cōtra hoſtes viriliter pugnans tandem cecidit.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Hemanuel chriſolora patria cōſtantinopolitanus vir domi nobilis:ſed oi doctrina ac virtutibus oībus
nobilior atqꝫ preclarus hiſdem temporibus Conſtantinopoli a turcis turpiſſime obſeſſa profugus vene-
tias venit:⁊ litteras grecas ibi docere cepit:que iam ſeptingētis annis apud noſtros conticuerant:⁊ hinc
grece latineqꝫ littere quaſi ſemimortue per iſtū reuiuiſcere ceperūt:Hic itaqꝫ cū in Italiam veniſſet:p̄mo
apud Venetias multos adoleſcentes grecaſ docuit lr̄aſ:Indeqꝫ a Florētinis publico ſalario vocatus plu
rimos ibidē habuit diſcipulos:iam ab Joanne Rauenate uiro doctiſſimo in bonis litteris latinis edoctoſ
Inter quos fuere Leonardus aretinus paulus Strocia Robertus Ruffus:Petruſpaulus vergerius:
Juſtinopolitanus Omnebonus vicentinus Guarinus veronenſis Carolus aretinus Ambroſius mona
chus camalduenſis:pogius florentinus:Franciſcus barbarus venetus:Franciſcus Philelphus tolenti-
nus:⁊ Jacobus angeli florentinus:qui iam etate prouectus ardore addiſcendi ip̄e auctor fuit:vt Floren-
tie conduceretur:indeqꝫ curiam Romanam cum ſecutus fuiſſet:⁊ apud Conſtantiam vbi generale con-
cilium celebrat̄:acceſſiſſet:⁊ predicti diſcipuli fere oēs dulcedine verboꝝ ſuoꝝ allecti eū ſequi voluerunt:
Hic aūt ⁊ ſi oi ſcientia edoctus fuerit:aliquid tamen quod ſciamus ſcripto non reliquit.Conſtantie auteꝫ
deficiens a pogio florentino melliflua oratione honeſtatus eſt.

¶ Joannes Rauenatus grāmaticus ⁊ rhetor loculētiſſimus his tēporibus floruit vir certe maximi ingenij ſingulariſſime doctrine: q ut Leonardus eius diſcipulus teſtat̄: primus fuit a quo eloquētie ſtudia tātopere longo poſtliminio in Italiā ſunt reducta: Hic cū a Frāciſco petrarcha egregie edoctus fuiſſet: ⁊ ipſe predictos omnes viros excellentiſſimos habuit diſcipulos.

¶ Vincētius cathelanus ordis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex Valentia vrbe natus: hiſdē tpibus nō mō celebri doctrina: ſed ſingulari ſcitate inſignis fuit: q cū predicatiōis dono plurimū illuſtratus fuiſſet: quoad vixit eccleſiā dei p̄dicando docēdo ⁊ monēdo nō mō verbis ſed ⁊ exēplis adiuuar̄ nō deſtitit: ⁊ cū i morte ⁊ poſt mortē plurimis claruerit miraculis: Calixtus tertius pōtifex eius cōpatriota āno dn̄i.1455.caſobres i ſcōꝝ ɔfeſſorum nūero eū aggregauit ⁊ eius feſtū nonis aplis celebrari iuſſit.

¶ Frāciſcus martini ordis carmelitarū theologus celeberrimus p hoc ipm tps in precio exn̄s cū multos erudiſſet diſcipulos ad agitādū intellectū libꝝ de cōceptione virginis Marie compoſuit.

¶ Nicolaus eximij nois medicus natiōe florētinus p hec tpa exn̄s in oi medicia grāde opus cōpoſuit: qd ex veteribus ⁊ doctis medicis accurata lucubratione extraxit: Deniq₃ Florentie poſt multas curationeſ anno domini.1412.

¶ Marſilius patauinus medicus p̄clarus ⁊ ipe multaꝝ reꝝ cognitiōe iſignitus cū q̄daz edidiſſet: multos ſcriptores ingenio ⁊ ſubtilitate precelluit: ⁊ ſuā patriam doctrina ⁊ fama exornauit.

¶ Baldus peruſinus p̄cellētiſſimus legiſperitus Bartholi Saxoferratēſis diſcipulus: ⁊ ipſe vna cū Angelo ⁊ Petro germāis hec ipſa tēpora clariſſima reddidit: q cū poſt magiſtrū ſuū in iuribus ciuili ⁊ pōtificio obtineret principatū infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumina. Sup toto eni iuris ciuilis corpe pegregie ɔmētatus ē. Inſup ⁊ in 2m. decretaliū ac feudis ſcripſit: Additiōes ad Speculū cōpoſuit: Atq₃ clariſſima cōſilia poſt ſe reliquit: Tādē ob doctrine p̄ſtantiā a Philippo Mediolanēſiū duce publico ſalario Papie vocatus anno dn̄i.1423. mēſe aprili ibidē defunctus apud fratres minores ſepelitur.

¶ Angelus autem eius frater nō minoris ingenij ⁊ doctrine doctor ⁊ ipſe ſuper totu₃ corpus iuris ciuilis cōmentarios edidit celeberrimos: ⁊ vno eodemq₃ anno cum Baldo defecit.

¶ Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultiſſimus per hoc tempus floruit: ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios cōpoſuit: Is cū apud Albertum Eſtenſem Ferrarie marchionem in precio eſſet cum ipſo egit: vt a Bonifacio pontifice priuilegiū conuocandi ſtudium in Ferraria obtineret.

¶ Dealbatorum religionis principium.

¶ Mirabilis populoꝝ motus hoc āno in tota Italia factus ē: Nā ois fere multitudo i ciſalpina gallia vno motu veſtes albas ⁊ lineas ad pedes vſq₃ ꝓtenſas cū caputijs inſtar religioſoꝝ capaꝝ: qbus facies velle
1399 bant induit: Qua cōmotiōe ⁊ nobiliores femine ſimul ⁊ viri ⁊ p̄ncipes epi clericiq₃ ac religioſi cuiuſcūq₃ ordinis ducti incredibili deuotiōis ardore in ſimili habitu incedere tētauerūt: Hoꝝ ſiquidē dealbatorum longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabant: ⁊ pceſſionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ miſericordiā ſuppli ci clamore ſepe ⁊ ſepius clamabāt: laudeſq₃ ⁊ hymnos cātabāt: ⁊ ꝙmaxie Sequentiā illā a btō Gregorio editā: Stabat mater doloroſa iuxta crucē lachrymoſa dū pēdebat filius. Nemo p id tēpus dolo quēpiam fallere tētauit: nemo aduenarū opp̄ſſus fuit: tacite q̄dam inducie fuere inter hoſtes. Durauitq₃ is motus mēſes fere tres: Unde autē initiū habuerit incertū hētur: primi tamē in Italia lucēſes fuere viri ⁊ mulieres huiuſmodi veſtibus albis induti nūero circa tria milia: q ſtatim Florentiā adierunt nobiles ⁊ ignobiles viri p̄cedebāt: poſtea ſubſeq̄bant̄ mulieres velatis faciebus: Ad lucenſes tamē prius venerāt genuēſes Ad genuēſes vero galli profecti fuerant: Indeq₃ ex Ethruria in Umbriā: ex Umbria in Sabinos ⁊ in picentes ⁊ marſos ac ceteras ſubinde gētes ꝓgreſſa: Huius autē religiōis auctor quidā ſacerdos fuit qui tantā modeſtiā vultu ac verbis preſeferebat: vt ab oibus ſanctus hr̄etur: Ipm tamē Bonifacius pōtifex apud Viterbium vrbe₃ tandem comprehendere fecit: ⁊ tanꝙ ſuperſtitioſum ad ſe perductum igni exuri fecit: Horum autem crucifixi imaginem quam ante ſe deferri faciebant adhuc lucenſes cum maxima veneratione conſeruant: ⁊ eidem vota ⁊ imagines offerunt.

¶ Joannes Benteuoglius natione bononienſis vir quidē magnus hoc anno Carolo de çambecharijs iuris vtriuſq₃ doctore defuncto: q rempu. in Bononia pro libito diſponebat: ab exilio cū reliquis ſibi adhe-
1400 rentibus reuocatus Bononiā venit: ⁊ aduerſarijs inde pulſis: mutatis primo in vrbe Ancianis ⁊ reliqs officialibus paulopoſt auxilio Nicolai Eſtenſis Ferrarie marchionis: ac Franciſci carrarienſis Paduc domini vrbis dominatū omnino occupauit: ⁊ duobus annis in ea regnauit: Uerū cū multas cedes in aduerſarijs atq₃ tyrānides exerceret: tandē ⁊ ipſe miſerabiliter perdita ciuitate obtruncatus fuit. Aduerſarij.n.inuocato auxilio ducis Mediolāi vrbē eidē duci tradiderūt: ⁊ Joānē in fruſtra cōciderūt: ⁊ corpus ad ſanctū Jacobū ordinis Eremitarū in dolio deferentes ibidem ſepelierunt.

¶ Bernardinus ⁊ Staſius germani ex illuſtri excelſaq₃ polētanoꝝ familia nati hoc āno Rauenatiſ vrbiſ dominiū ſuſcipientes regnarūt ānis.23. Hi nanq₃ vna cū eorum matre vidētes Guidonē ipſorum patre₃ ignauū atq₃ ſocordem virū illū ſecreto captiuarūt: ⁊ in carceribus incluſerūt: ⁊ vrbis dominatū equaniter ſibi deſumpſerūt: S₃ vno poſtmodū ſublato alter ſolus natura ignauus p aliquot annos regnauit: Uerū cū ⁊ ipe ignauo quodam animi torpore elangueſceret: ciues Rauenates illo ſpreto vrbem Uenetiſ tradiderunt: ⁊ illo capto in Cretam perpetuo exilio relegarunt.

295

¶ Jubilei annus hoc anno rome iuſſu bonifacij pontificis celebratur: quo fere innumera hoīũ multitudo cõuenit: Et eo anno ob ipſius iubilei et maximã dealbatorꝝ frequentiã tãtã peſtilentiã vbiqȝ fuiſſe tradũt: 1400
vt apud florẽtiaȝ vrbeȝ ad triginta hoīũ milia abſumpta fuiſſe referantur.

¶ Paulus guiniſius nobiliſſimus lucenſis ciuis hoc ipſo anno galeatio vicecomite concedẽte ⁊ permittẽte vrbis ſue dominiũ ſuo malo ſibi deſumpſit. Et.30. ãnis regnauit: vir quidẽ cupidus ⁊ cõciuiũ ſuorꝝ peſſimus tyrãnus: qui toto regni ſui tpe per fas et nefas ingentẽ pecunie viȝ cumulare ſtuduit. Et cum p id tẽpus celeberrimas edes ac ſuperbiſſima edificaſſet palatia ⁊ filios multos pcreaſſet tã ipſe ꝙ filij adoleſcẽtes i magno ſtatus faſtigio vitã degebant. Cunqȝ ſic beate ſibi ac filijs eſſe videretur: fortuna de repente mutata multis fati ſui exemplar fuit: vt omnes diſcãt nil in rebus humanis fore ſolidum nihilqȝ firmũ: a florẽtinis enim et ſuorꝝ fraude tandeȝ captus: et a patria violenter vna cum filijs abductus diuitias diu eo modo accumulatas vna cum vita amiſit. Naȝ ad philippũ mediolanenſiũ ducẽ perducti carceri perpetuo mancipati ſunt. Eo. ſ. anno quo ⁊ mortui ſunt magna ſolis fuit defectio.

¶ Carolus malateſta Galeotti malateſte filius ariminenſis vrbs princeps et pontificiſ Romani ea in vrbe vicarius hoc eodem anno poſt patrẽ vna cũ pãdulpho fratre ſuccedens regnauit annis   : princeps ſiquidem doctiſſimus: ⁊ corporis viribus fortiſſimus: atqȝ marco catoni ſimillimus: eo ꝙ nihil ad laudiſ excellentiam ei deeſſe videbatur. Erat. n. imprimis robuſtiſſimo pulcherrimoqȝ corpore: ⁊ cõſilio maximo: ac immenſa animi magnitudine. Ipſe quoqȝ egregia liberalitate ⁊ ſtudiorꝝ litterarꝝqȝ peritiſſimus: necnon et virorꝝ doctorꝝ familiariſſimus: e quibus Leonardus arretinus precipuus fuit. Cuius cuȝ ſint eius facinora in bello ſtrennue geſta quaſi innumerabilia hoc vnũ precipuũ memorãduȝ puto: ꝙ dum Galeatiuſ vicecomes mediolanenſiũ dux toti italie formidabilis eius ſororiũ Franciſcum gõzagam terra aquaqȝ cũ quadraginta equitũ milibus graui obſidione in mantua obſideret: ipſe cũ duodeci tãtũ milibus apud gouernoluȝ ruſculũ omnẽ eã multitudineȝ ſtrẽnuiſſime profligauit: ⁊ vrbẽ mãtuaȝ ⁊ ſororiũ ab eius manibus liberauit. Eius aũt virtus et conſilij magnitudo ab ipſo mediolanenſiũ duce poſtmodum cognita moriens tutorem ⁊ regni ſui ac filiorꝝ ſuorũ defenſorem ipſum deſignauit. Ad ipſum quoqȝ gregorius. 12. pontifex dum ad conſtãtie cõciliũ ire cogeretur tanꝙ ad preſidiuȝ tutiſſimũ cõfugit: a quo et perbenigne ſplẽdideqȝ exceptus fuit. Et cum idem pontifex ad concilium vocatus nõ ſatis ſibi confideret hunc tãꝙ viꝝ inſigneȝ loco eius tranſmiſit: ⁊ ipſius gregorij pontificis dignitatem concilio reſignauit.

¶ Michael Sten ſexageſimuſſextus venetorꝝ dux: hoc anno Antonio venero duce defuncto: oĩum ſuffragijs eius loco ſuffectus: ducauit annis. 13. Vir quidẽ ſapiã ⁊ aĩ magnitudine celeberrimus. Qui ⁊ reȝ venetam pre ceteris ducibus plurimum auxit: ⁊ ingentia atqȝ preclara facinora per duces ſuos ⁊ per ſe ſtrenue geſſit. Unde ⁊ primum vincentiã vrbeȝ: ſponte tñ ſeſe dedentibus Ciuibus (hortatu duciſſe Mediolanẽſium ⁊ petri verminiani ipſius imperatoris: quia eam a Franciſco Carrarienſe tueri non poterat) in protectionem ſuſcepit: ⁊ ſuſceptam: ab eadem duciſſa ſibi ⁊ Senatui confirmari per publica inſtrumenta procurauit: Deinde cum franciſcus cararius patauij dominus ipſam vrbem multis iniurijs ⁊ infeſtationibus plurimum laceſſeret: bellum contra eum implicabile ſtrẽnue ſuſcepit: ⁊ cum ingenti gloria perfecit. Atqȝ ita veronam ⁊ patauium celeberrimas ciuitates de manibus carrarienſis cepit ⁊ ſuo dominio adiecit: ⁊ tã filios ꝙ ipſum Franciſcum Carrarium patrem comprehenſos in carceribus venetiſ necari fecit: extinctiſqȝ omnino Carrarienſibus: etiã ciuitates feltri ⁊ Ciuidati bellune prouincie foriliuij: que pro dominio mediolanenſiũ tenebant: etiã ex voluntate duciſſe ſimiliter ſuſcepit: ⁊ ſibi confirmari fecit: his ⁊ aliiſ pluribuſ ſtrẽnue geſtis. Michael hic ſenio confectus moritur: ⁊ venetijs in diue marie baſilica ſepellitur.

Robertus Bauarie dux ⁊ Rheni palatinus Comes: hoc anno vincellao predicto imperatore (propter ignauiam ⁊ ſocordiam) Imperio priuato. 4. ⁊. 20 Germanorũ Imperator delectus imperauit annis. 9. Homo ſane chriſtianiſſimus ⁊ iuſtitie cultor: ⁊ propterea a Bonifacio pon- Rubertus 1401
6600 tifice libentiſſime imperij corona decoratus fuit. Hunc quidem florentini propter ipſius animi magnitudinem contra Galeatium mediolani ducem: vltima deſperatione ducti: auxiliatorem ſibi in italia vocauerunt: hac tamen conditione: ut non prius promiſſam pecuniam acciperet ꝙ Galeatij ducatum attingeret: ꝙ ⁊ factum eſt: Brixianum itaqȝ agrum cum exercitu ingreſſus partem pecuniarum a florentinis accipiens cum Galeatio pugnare cepit: ſed ab ipſo Galeatio ſtatim ſuperatus ⁊ profligatus: atqȝ prorſus diſſipatus: Tridentum cum paucis profugit: ⁊ rem Florentinam in magno diſcrimine reliquit. Inſtauratoqȝ exercitu patauium cum eodem veniens a Franciſco Carrario comiter exceptus fuit: venetias deinde accedens a venetis honorificentiſſime ſuſceptus cladem receptam lamentabiliter expoſuit: veneti autem eo audito multis donis ac pollicitationibus ne in Germaniam rediret retinere eum annixi ſunt: ſed minime potuerunt.

¶ Joannesmaria vicecomes ſecundus Mediolanenſiũ dux: Joannis Galeatij ducis ex catherina vxore genitus: hoc anno patre ſublato: adoleſcẽs vna cũ matre in paternum regnũ ſuccedens regnauit annis. x. 1402
Hic aũt adeo immanis et ferus vt in ipſo ſuo pͥncipatu ſe preſtitit vt plurios ſine cauſa occiderit: pleroſqȝ canibus lacerandos obiecerit. Et primus fuit: qui tam preclaram tamqȝ ingenuam familiam flagitijs ⁊ infami vita deturpauerit: ⁊ inquinauerit: qui cum aliquãdo a genitrice reprehenderetur: ⁊ diceret cur quaſi

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

de lōbis a maioribus degeneraſſet. Repondiſſe dicitur: Non eſſe familiam celebrē niſi que viros omnisariam protuliſſet. Ipſe enim vt vno concludam verbo in omni rerum genere culpabilis extitit: et in nullo laudem aliquam promeruit. Et cum matreʒ cordatiſſimā mulierem in carceribus apud modoetiaʒ caſtellum ſuuʒ conieciſſet: et ibideʒ illaʒ interire feciſſet: paulopoſt ipſe iuſto dei iudicio a camerarijs ſuis dum ſacris intereſſet myſterijs turpiter conciſus ⁊ confoſſus vitaʒ ſtatiʒ exalauit. Eo nanqʒ regnante infinita prope mala in regno ſuo ſunt ſuborta quum eo in regno nemo eſſet: qui imperio aut auctoritate hominum vitia compeſceret. Nam mortuo patre ſtatiʒ guelphorū et gibellinoꝝ pernitioſiſſime factiones excitari cepte ſunt: que ducentis iam annis per vniuerſam italiaʒ debacchate fuerant: et omnes ciuitates ita ad arma concitauerant: vt ferme ad internitionem vſqʒ vbiqʒ decertatum fuerit. Et primo Galeatio defuncto: quum omnia ſopita fuiſſent: Ugolinus caualcabos ⁊ ponzoni imperium cremone urbis ſibi ſumpſerunt. Othobonus auteʒ tertius interfectis ⁊ pulſis ex parma rubeis vrbem obtinuit: Deinde bergomuʒ ſuardi Comuʒ ruſconi: Laudum vignatenſes: vercellas: alexandriamqʒ cuʒ multis ipſius regionis oppidis Facinus canis copiarum eius dux: Gulielmus autem ſcaliger: ⁊ Carolus vicecomes Barnabouis filius: ⁊ ipſi aliquam ſpem in dominiuʒ redeundi ſumentes omnes alios principes ⁊ nobiliores populos ad defectioneʒ ſollicitarunt. Et ideo Cichus ordelaphus olim a Galeatio forolinio pulſus in patriaʒ redijt: ſimiliter ⁊ cunij comites fauentiaʒ duro opprеſſere bello: atqʒ ita ex vnius viri morte vniuerſa italia terroris: et turbinis plena fuit: quū vbiqʒ incendia: direptiones: cedes: ⁊ mortes innumerabiles audirenť: vici quoque et caſtella et ciuitates: ſuburbia vbiqʒ euertebantur: ⁊ ſanguis ſanguinem tegebat. Eam quippe calamitateʒ futuram cometes preſignauit: qui eo anno apparuit: quo et Galeatius huius pater vita deceſſit.

¶ Tamburlanus magnus tartarorum: ſeu parthorum rex incredibilis potentie vir: hoc etiam āno vita exceſſit: Qui primū (ut aiunt) apud tartaros humili loco natus fuit: ⁊ quum gregarius miles factus fuiſſet: adeo inter ſuos propter corporis agilitatē excelluit: vt breui multaꝝ gētiuʒ fieret dux: ⁊ cū parthoꝝ impio
1402 potitus fuiſſet haud mulo poſt ſcythas: hiberos: albanos: perſas: medoſqʒ: ac alias plurimas nationes ſibi ſubegit: Indeqʒ meſopotamiā: atqʒ armeniā inuaſit: tranſitoqʒ euphrate cū quadringētis eqtū milibus et ſexcētū peditū milibus oēm aſiā quā minorē appellamus obtinuit: regemqʒ oīum potētiſſimū Paçieteʒ turcorum dominuʒ cuʒ pari equitum numero: ⁊ magnis peditum copijs fines ſuoꝝ tutantem apud armenos prelio ſuperauit: ⁊ interfectis ducentis eius milibus ipſum cepit: ⁊ cathenis aureis vinctum currui: quo vehebatur quaſi triumphans adiunxit. Inde a Tauai fluminе vſqʒ ad Egyptum vniuerſam Aſiam percurrens Smyrnaʒ Antiochiam ſebaſtem Tripolim damaſcum multaſqʒ validas vrbes cepit: diripuit ⁊ incedit: Soldanumqʒ egyptiorum principem bello ſuperatum: vltra peluſiuʒ reppulit: Cūqʒ Damaſcum cepiſſet: ⁊ Arcis antique expugnatio difficilis videretur: conſtructa eregione altera q̄ eā altitudine ſuperaret non ſine multa ſuorum cede illam tandem cepit. Capha etiam vrbem Genuenſium tunc coloniam admotis machinis expugnauit: hic belli artibus inſignis que alijs ardua videbātur: promptius obire temptabat: ⁊ in obſidionibus quidem vrbium prima die albo vtebatur tentorio. Secunda rubeo. Tertia nigro. Et ſi ſe dabant in Albo ſedenti: ſalutem conſequebantur: Rubeus autem color moriendū patribuſfamilias in dicabat: niger vero Ciuitatis excidium: ⁊ omnia in cinerem conuertenda: Et inter alia ferūt quandam populoſam Ciuitatem que prima die cum deditionem facere neglexiſſet: pueros puellaſqʒ in cādida veſte ramos oliue deferentes emiſiſſe: vt principis iram placarent. Qui videns pueros ſtati iuſſit omnes equis crudeliſſime conculcari deinde vrbem captam penitus incendio deleri interrogatuſqʒ ob hoc aliquando ab homine Genuenſi qui ei familiaris erat cur tanta crudelitate vteretur? Cui turbata et diſtorta facie reſpondit: Tu me hominem arbitraris? ſed falleris. Ira etenim dei ſum ego ⁊ orbis vaſtitas. Quibus verbis tremefactus Genuenſis: ſtatim ab oculis tyranni euanuit: nec decetero vnq̄ ei obijcere viſus eſt. Ferebant qui Tamburlanum viderunt: cum annibali peno: ſecundum ea que de ipſo ſcribuntur: fuiſſe perſimilem. Nam deletis multis regionibus ac tyrannis vaſtatiſqʒ multis prouincijs: onuſtuʒ ⁊ ditatum ſuum exercitum in patriam reduxit: ⁊ Marchantem vrbem condidit: quam varij generis captiuis repleuit: ⁊ hoſtiuʒ ſpolijs exornauit: in qua ⁊ ſe ſepeliri tandem fecit. Regnum aūt ſuuʒ duobus filijſ reliquit: qui diſcordia laborantes: effecerunt ne parthorum imperium rurſus emergeret.

¶ Bucichalus gallus Caroli francoruʒ regis Miles gigantee ſtature vir: hoc anno Antonioto Adurno
1403 Genuenſium duce defuncto: propter ciuium diſſidium: vrbis Genue dominatum regis nomine regendū ſuſcepit. Qui viſa noſtroruʒ potentatuum ⁊ ciuitatum diſſenſionem etiam mediolanum vrbem regiam in regis ſui poteſtate pro viribus redigere conatus eſt: ⁊ iam Derdona capta a Facino cane copiarum Mediolanenſium duce repulſus fuit ⁊ derdona recuperata: decetero ſe eidem viriliter oppoſuit. Is.n. ex gallorum conſuetudine ſuperbiſſimus erat: ⁊ propter eius corporis magnitudinem Italorum breuitatem ſepe contēnebat: atqʒ eos non ſine magna arrogantia deſpiciebat: quod audiens Galeatius gonzaga Franciſci gonzage frater: qui eo in bello cohortes ductabat: hominē durius reprehendere cepit. dicens: moderatius eum loqui debere: q̄ ſi ſecus eſſet doceret eius temeritatem non virtutem: ſed inſaniam eſſe. Erat autem Galeatius ipſe corpore modico: ita vt vertice vix bucichali vmbilicū attingeret: ⁊ propterea ab ipſo Bucichale gigante quammaxime contemnebatur Galeatius autem ad magnanimitatis ſue virtutem oſtēdandam: Bucichalum ipſum ad ſingulare certamen inuitauit. Quo audito Bucichalus turpe cedere exi-

ſtimans:conditionem acceptauit:dieſq̃ duello ſtatuit:⁊ adinuicem tandem decertantibus Galeatius bu-
cicbalem tanq̄ dauid Goliaz proſtrauit:⁊ niſi a proceribus ſuis ſubtractus fuiſſet vltimus ille dies Buci-
chalo fuiſſet. Ea ignominia bucichalus perfuſus nunq̄ loricam neq̃ toracez gerere voluit:q̄ a paruo ho
munculo ſuperatus fuiſſet.

¶ Gulielmus ſcaliger antonij paricide verone ⁊ vicentie principis filius hoc anno Galeatio mediolani du
ce defuncto:quum videret omnes ciſalpinas ciuitates ad ciuilia arma concitatas auxilio primum florenti
norum:quibus diu militauerat:ac etiam franciſci carrarij padue principis cum exercitu veronam vna cū
duobus filijs Brunorio vz et Antonio veniens vrbem ſtatim obtinuit. Dumq̃ ciuitatem ingreſſus fuiſſz
eadem nocte a Franciſco carrarienſi ⁊ eius filijs veneno ſublatus eſt. Brunorius autem et Antonius eiuſ
filij quum per annum vrbis dominatum in pace poſſediſſent a Jacobino carrarienſi i veteri caſtello dolo-
ſe vocati detenti ſunt:⁊ quum aliquandiu eos in arcta cuſtodia detinuiſſet:tandem occaſione ficta illoſ per
didit:⁊ ſtatim idem Jacobinus ciuitatē occupauit:atq̃ in eiſdem viris preclariſſimis vniuerſa ſcaligeroꝝ
familia prorſus defecit.

Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis Coſmatus antea vocaus hoc anno Bonifa Papa.213.
cio in italia ſubrogatus ſedit annis duobuſ:vir quidez grandeuus:⁊ multarum magnarumq̃
rerum experientia inſtructus:Cuius verbum erat. Oportere illum malum hominem eſſe:q 1404
6603 alienum pluſq̄ ſui ipſius teſtimonium formidaret. Qui pontificatu ſuſcepto in quibuſdam re
bus vrbani ⁊ Bonifacij predeceſſorum ſuorum veſtigia ſecutus eſt:quos priuatus reprehen-
debat et non modo quod tantopere laudabat effecit:verum etiam iniquo animo fereba t ſiquis apud ſe ea
de re loqueretur:preterea omnia ita tumultuoſe gubernabat:vt quum romani inſtarent:q̄ ſciſma de eccle
ſia tolleret:ipſos ad Ludouicum nepotem tanq̄ ad certum carnificem miſit:qui ſtatim vndecim ex ipſis e
feneſtris deiecti necari fecit:Qua ſeuitia permotus papulus Romanus accito Ladiſlao rege arma adū-
ſus pontificem cepit:qui ſtatim vna cum Ludouico nepotē viterbium fugit. Quūq̃ populus Romanus
in actorem ſceleris ſeuire non poſſet:in aulicos omnez iram conuertens multos eorum interfecit. Uerum
capitolio et ponte miluio occupatis ac multis cedibus et direptionibus peractis ira iam declinante Roma
ni pontificem in gratiam receperunt:rogaruntq̃ vt ad vrbem cum pace rediret. Qui quuz romaz veniſſet
nonnullos cardinales delegit:quorum de numero Angelus cornelius venetus vnus fuit:qui poſtea gre-
gorius duodecimus appellatus fuit:⁊ petrus filargi cretenſis: Alexander quintus poſtea creatus:Terti-
us habitus eſt Otho columna:Martinus poſtea vocatus creauit etiaz Ludouicum predictum nepotem
ſuum agri piceni marchionez:eumq̃ firmanum principem conſtituit:quibus ita geſtis non diu ſuperui-
xit:ſed ho ſui pontificatus anno Rome defecit:⁊ in baſilica beati petri ſepultus fuit.

¶ Cichus ordelaphus in forliuienſi vrbe pontificis Romani vicarius:hoc eodem anno quarto nonas Au
guſti(poſtq̄ vrbis dominatum mortuo Galeatio vicecomite mediolani duce: Aliquamdiu optinuiſſet)a
populo ſuo ob eius tyrannides cum lecto febribus decumberet ſine vlla miſericordia vna cum filio ſuo par
uulo interfectus eſt.

¶ Aſtorgius Manfredus illuſtris vir:olim fauentie dominus:⁊ pro Romana Eccleſia ibidem vicarius:
qui ſuperioribus annis pro Marchione Nicolao Eſtenſi contra Açonem eſtenſem contra ipſum Mar
chionem de regno. Ferrarie pugnantem multa acpreclara geſſerat certamina ⁊ ob hoc ab Albrico Cunij
Comite Fauentia fuerat expulſus: hoc anno tertio calendas decembris ab legato apoſtolico: qui eum in
Fauentiareduxerat:deprehenſus q̄ eius ſecreta Forliuienſibus denudaret: ⁊ ad defectionem eccleſie eos
ſolicitaret ⁊ concitaret:in platea vniuerſo aſtante populo capite truncatus eſt. Reliquit tamen poſt ſe mul-
tos filios qui preclara geſſere facinora

¶ Ruſconi nobiliſſimi viri ac primarij Comenſis ciuitatiſ lumbardie Ciues: cum ſuperioribus diebus ex
morte Galeatij vicecomitis ducis Mediolani vrbis dominium ſibi vendicaſſent:hoc anno viminorum fa
milia ſibi aduerſante:vrbis ſuburbia penitus euerterunt. In quaquidem euerſione ⁊ contemptione in vna
pugna ad octingenti viri vtriuſq̃ partis interfecti fuere. Ea tamen in pugna Ruſconi ſuperiores extitere
⁊ aduerſarios ex vrbe prorſus eiecere Belthaſar autem Ruſconus miles corꝑcaput ea in pugna cecidit:
tanta enim vrbis illius ex diſſidijs illis calamitas ⁊ deſtructio fuit:quanta vnq̄ antea. Nec adhuc tempori
bus noſtris ſuburbia ea in celebritate coaluere. Ruſconi itaq̃ ea victoria elati: Belinçonam oppidum et
quamplurima alia oppida in ſuam deduxere ſententiam

¶ Franciſcus Suardus eques conciuis: Sonziniq̃ Suardi Bergomi domini filius qui ſuperioribus die
bus in auito regno patri ſucceſſerat:hoc anno multas ſtrages ⁊ occidiones de hoſtibus edidit:⁊ vrbe cum
ſuo exercitu tumultuarie egreſſus In ſuburbium Bergomi: quod per aduerſarios tenebatur: diripuit ⁊
incendit ac penitus euertit. Inde hoſtem ad internitionem perſequens. Seriatum vſq̃ eo tumultu perue-
nit ⁊ hoſte etiam inde pulſo vniuerſum vicum ſimiliter incendit ⁊ euertit. Itidem in Rhedona egit ⁊ ca-
ſtellum prorſus complanauit. Ea victoria elatus (relicto vrbe preſidio) ſtatim Cremam cum exercitu pe-
tijt:⁊ oppidum auxilio ſuorum obtinuit:quo pacifice obtento eueſtigio in picelionem Agri Cremonenſis
frequentatum oppidum duxit:quod cum acriter expugnaret tandem poſt multas victorias ab vgolino ca

ualcabone cremonēſi tunc tyrāno preter oīuꝫ ſpē ſupatus ⁊ profligatus eſt. Et cū vſqꝫ cremaꝫ pſecutus fuiſſet: ibidem auxilio ſuorum in hoſtem conuerſus eſt: ⁊ dum diu pugnaſſet: ab hoſte ſagitta percuſſus vitaꝫ finiuit.

¶ Catherina autem Mediolani duciſſa Fernabouis vicecomitis filia: ⁊ Joannis ac Philippi marie ducum mater: mulier ſiquidem pientiſſima ⁊ cordata: de qua multa referuntur prudentiſſime geſta: Quum per aliquot annos regnum cū Joanne maria filio gubernaſſet: hoc ipſo anno qui eſt quartus ſupra. Mcccc. quartodecimo cal. nouembris a filio in carceribus apud modoetiam oppidum ſuū coniecta: ibidem dolore animi vitam enim morte mutauit: Cuius paricidium eidem non impune ceſſit: vt ſupra in eius vita dictum eſt.

¶ Verona venetie ciuitas.

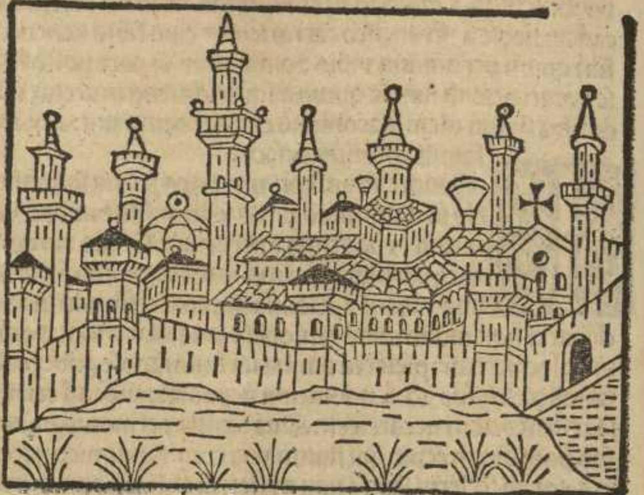

¶ Maſtinus Bernabouis vicecomitis filius: eo ipſo anno Franciſco ſuardo Bergomi domino defuncto ciuitatis dominium a Joanne maria mediolani duce recepit: ⁊ vno tantuꝫ anno regnauit. Nam et ſequenti anno idibus iunij febribus acutiſſimis correptus vitam finiuit.

¶ Verona clariſſima ac vetuſtiſſima italie ciuitas hoc anno ſexto calendas iulij a carrarien-
1405 ſibus occupata et peſſundata in venetoruꝫ ma-
nus concedente Joanne maria vicecomite mediolani duce per franciſcum Gonzagam ⁊ Jacobum vermem: ac Paulum ſabelium patricium Romanum deuenit: et nunc vſqꝫ cuꝫ magno augumento ipſius permanſit.

¶ Piſe etrurie ciuitas.

¶ Piſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima ethrurie ciuitas florentini populi emula hoc āno duriſſima obſidione et acerrimo bello domita in ipſius populi florentini dictionem poteſtatemqꝫ deuenit: ⁊ nūc vſqꝫ per noue̅ et ſeptuaginta ānos ipſius iuguꝫ humiliter pertulit. Superioribus eniꝫ annis: vt diximus: Galeatius vicecomes mediolani dux eandem vrbeꝫ a gerardo apiano multo precio emerat: ⁊ deniqꝫ morie̅s ipſam Gabrieli ex pellice filio in teſtamento reliquerat. Qui cum triennio poſt patris mortem cum magna difficultate poſſediſſet: diffidens illam ſe tueri poſſe: ⁊ ipſe illam grandi pecunia florentinis vendidit. Piſani āt hoc videntes: cū florentinos exoſos hēre̅t in furore̅ verſi ⁊ cōcitati ipetu facto flore̅tinos vrbe eiecere: ⁊ ipſaꝫ i libertate̅ reduxere. Flore̅tini āt ignominiam non ferentes: magno congregato exercitu: bellum confeſtim piſanis intulerunt implacabile: ⁊ commeatibus vndiqꝫ intercluſis vrbem acerrime obſiderunt: quam poſt aliquot menſes fame crudeliſſima laborantem procedente eam Joanne Gambacurta: Juguꝫ ab integro ſuſcipere coegerunt.

¶ Patauium ciuitas Venetie.

¶ Patauium etiam non inferioris potentie
1406 ⁊ ſplendoris ciuitas hoc eodeꝫ anno ⁊ ipſa
eadem obſidione a venetis oppreſſa: in venetorum manus per Franciſcum gonçagam ⁊ alios ſtrennuos Jmperatores: capto Franciſco carario deuenit: Ac ſic vno ⁊ eodem quaſi anno veneti plurimas ciuitates obtinuerunt. Quibus ciuitatibus obtentis: venetorum nomen ſupra modum excreuit ac tantum quantuꝫ vnq̄ ſuperioribus temporibus effecerat.

Viri diſciplinis excellentes.

Petrus philargi natione cretenſis ordinis minoꝝ profeſſus: ⁊ mediolanenſiū archieps: magnus quidē theologus: magnuſqꝫ orator ⁊ predicator: hiſdem temporibus eas ob res maximo in precio vbiqꝫ fuit: hic quippe ab adoleſcentia ſua ordinem minoꝝ ingreſſus: adeo pariſius liberalibus ſtudijs ⁊ theologice diſcipline vacauit: vt breui et publicā ſcholam tenuerit: ⁊ in libros ſententiaꝝ docte ⁊ acute ſcriptitauerit. Eaꝫ ob rem a Galeatio vicecomite nundum duce: qui doctis viris plurimum oblectabatur: accitus primariuꝫ in ſuis publicis ⁊ ſecretis conſultationibus eum conſtituit: ⁊ eius prudentia arduis in rebus vti voluit: ō inde ipſius galeatij rogatu Bonifacius nonus papa eum vicentinuꝫ primo creauit epm. preterea loco mutato nouarienſis: poſtremo mediolanenſis archiepiſcopus creatus fuit: Eoqꝫ in titulo conſtitutus ad vinceſlaum noīe ipſius galeatij acceſſit: ⁊ ducatus tituluꝫ ab ipſo vinciſlao imperatore per eūdeꝫ galeatiuꝫ obtinuit: Deinde: vt dictum eſt: ab Innocentio papa predicto cardinalis duodecim apoſtoloꝝ creatus: tādē romanam pontificiam dignitatem adeptus: alexander quītus merito eſt appellatus.

Franciſcus de regatijs patria cremonenſis minoꝝ etiam ordinis profeſſus: bergomenſis epiſcopus: eruditiſſimus theologus: ⁊ vtriuſqꝫ iuris vir conſultiſſimus per hec tempora et bononie ⁊ alibi: et ꝙ maxīe ī conſtantienſi ſynodo ob eius doctrinaꝫ et elegantiā clariſſimus fuit: ⁊ ſue erudionis experimūtuꝫ fecit. Ob quas virtutes epiſcopus bergomi merito creatus fuit: quā quidem bergomenſem eccleſiam quū per quattuor et.30. annos doctrina et exemplo optime gubernaſſet: tandeꝫ anno domini.1437.quarto idus auguſti vita functus apud ſanctū franciſcum ibidem maximis cū lachrimis ſepellitur.

Paulus venetus ordinis eremitarum diui Auguſtini: ⁊ ipſe theologoꝝ ac phōꝝ princeps necnon et diſputator acerrimus hoc ipſo tpe in vniuerſa italia nominatiſſimus habitus eſt: eo ꝙ cūctos dyaleticos philoſophoſqꝫ: ac ſue etatis theologoſ ſine controuerſia ſuperauerit: ac etiam tanꝙ alter apollo. poſt ſe futuros phōs ſue ſapientie lacte nutriuerit: qui niſi imatura morte preuentus fuiſſet omneſ anteceſſores theologos philoſophoſqꝫ ſuo ingenio ſuiſqꝫ ſcriptis ſuperāſſet. Attamen in iuuentute ea que ſubiecta ſunt poſt ſe reliquit volumina. Et primo.

Super libros poſterioꝝ: qui incipit: Oīs doctrina
Sup librū porphirij: incipit: Maxima ⁊ forti.
Sup librū predicamētoꝝ: Querenti mihi.
Super octauo phyſicoꝝ: Naturali philoſophia.
Sup ſex methaphyſice: Tecum ſapiētiſſime repe.
Sup alijs ſex methaphyſice: Ius dicit̄ multiplr̄.
Summa de naturalibus: Plurimoꝝ aſtrictus
Super duobus de aīa: incipit Tanta litteraꝝ
Sup libruꝫ ō gnēatiōe et cor. Humanaꝝ dīnaꝝqꝫ.
Super ꝯſequentijs ſtrodi: Ieſum deū et hoīem.
Summā in philoſophia. Colloquiū infa.
Logicam breuem: Conſpiciens.
Scripſitqꝫ logicam magnam.
Atqꝫ contra cecitatem iudeoꝝ tractatatuum edidit pulcherrimuꝫ. Sed et ſermones multos adclerū vꝫ de ſanctis: ⁊ de dominicis diebus: Ac quadrageſimales miro ordine compoſuit. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcchro marmoreo ſepellitur.

Bartholomeus de vrbino ipſius Eremitarū ordinis diligentiſſimus doctor ⁊ vrbinatus epiſcopus: hoc ipſo tempore: ⁊ ipſe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit memoratu digna: illa in primis admiranda ſūt atqꝫ ſtupenda: quibus tam diu patris Auguſtini Mare ꝙ Ambroſij ſupernatauit flumen. Vtriuſqꝫ eiꝫ Doctoris ſingula dicta in Alphabetum redegit: ⁊ opus in vnum collectum Milleloquium communi vocabulo appellauit. Aliud Inſuper egregium ⁊ celeberrimum opus confecit: quod De Spirituali bello intitulauit.

Iordanis inſuper alemanus eius inſtituti ⁊ religionis theologus: ⁊ ipſe per hoc tempus ob ipſius doctrinam ⁊ multarum antiquitatuꝫ indagationeꝫ: vniuerſo ordini magno fuit in precio: qui inter cetera pulchꝝ quadrageſimale edidit: ⁊ diffuſam noſtri ordinis apologiam condidit. Apochalipſimqꝫ pulchre explanauit. Ac ſermones tractatuſqꝫ ⁊ queſtiones diuerſarum rerum poſt ſe ſcripto reliquit.

Iacobus quoqꝫ eiuſdem ordinis excellentiſſimus theologus natione tolletanus: hiſdem temporibus floruit ⁊ vniuerſam ferme ſcripturam ſacraꝫ complanauit: ⁊ Sophogium compoſuit precellentiſſimuꝫ ad diuinam Sapientiam perquirendam ſuaſorium: quod quidem volumen quanti faciundum ſit: multis epigrammatibus declaratur.

Petrus natione Italus ex oppido Bruniquelli egregius ordinis noſtri doctor ⁊ ciuitatis noue epiſcopus ⁊ ipſe per hoc tempus Sententiarum libros expoſuit: ⁊ omnia Salomonis opera complanauit. Atqꝫ Bibliaꝫ ferme totam poſtillauit. Deinde illud diuinum opus in Lucem deduxit. In quo omnes noui ⁊ veteris teſtamenti hiſtorias ad Alphabeti ordinem redegit ⁊ ad ſingulas appropriauit materias.

Sabrinus fundulus patria Cremonenſis: ex oppido Sonçini ortus vir bello inſigniſſimus atqꝫ formidabilis ⁊ aſtutus: hoc anno vgolino ⁊ Carolo ac alijs quibuſdam Caualchabobus interfectis Cremo- 1406
ne dominium ſibi deſumens regnauit annis viginti quatuor. Vgolinus enim Caualcabos vir nobilis adiunctis ſibi ponçonibus (vt ſupradictuꝫ eſt) mortuo Galeatio vicecomite Mediolani Duce: primus vrbeꝫ Cremonam ab ducis obedientia alienare fecit: ⁊ ipſius vrbis dominatum ſepoſitis ponzonibus occupauit: diffidenſqꝫ vrbem poſſe tueri: hunc Sabrinum virum acerrimum imperatorem ſibi delegit: viſoqꝫ ho

minis ingenio ac ſtrenuitate: Ugolinus ipſe eius opera in bello ⁊ pace ſemper vti voluit: ⁊ hanc ob rem
fortilicioꝝ et vrbis prefecti non minus ipſi gabrino ꝙ Ugolino parebant. Rebus igitur ſic ſtātibus ſpe
occupandi dominij ductus: vt erat animo magno: hoc anno redeunte a lauda pompeiana vrbe: que pro vi-
gnatenſibus tenebatur: Ugolinum ad macbaſtorñā decem milibus ab vrbe cremona diſtātem cum fratri-
bus et cognatis interfecit: quibus interfectis concito gradu anteꝙ res in vrbe ſciretur cuʒ aliquot militib9
cremonā venit occupataqʒ arce portiſqʒ omnibus munitis foꝝ cuʒ armato milite ingreditur: ⁊ cuʒ quoſ-
dam vidiſſet ſuis conatibus velle obſiſtere aut obtruncauit aut vrbe depulit. In pace itaqʒ vrbe adepta ob
ingenij ⁊ prudentie magnitudineʒ eius nomen magnopere extulit. Et quum eſſet excelſi animi ⁊ ſūme pru
dentie vir flutuante per ſciſmata ecclſia dei ad eum ponfifex romanus ⁊ imperator tanꝙ ad principem ma
gni conſilij pro componendis rebus cremonaʒ acceſſere. Quos reuerenter ⁊ ſplendidiſſime excipiens cō-
ſiliuʒ optimuʒ dedit de ſynodo apud conſtantiam celebrando pro qua vniuerſa chriſti eccleſia ad ſanitateʒ
reducta fuit. Hunc deniqʒ philippuſmaria mediolani dux quum videret inter occupatores ſui regni ⁊ pre-
ſtantiorem: fortioremqʒ atqʒ formidabiliorem: ⁊ callidiorem in recuperando ſuo regno non armis: ſed ſua
ſionibus ⁊ promiſſionibus plurimis per crimignolaʒ ducem ſuū primo ſibi ſubegit. Sciebat eniʒ dux ipſe
mediolanenſis ſi iſtum viciſſet ⁊ ſubegiſſet de alijs regnlis ſeu tyrannis eſſe negociuʒ: quod ita geſtum eſt
Nam multis ab ipſo acceptis pecunijs vrbeʒ cū vniuerſo agro reſtituit. Dux auteʒ eidem caſtellionuʒ op
pidum ⁊ quedam alia benigniſſime conceſſit Uerum poſtea (vt aiunt) cum multas in principem moliret̃
īſidias: tandē proditione oldradi de lampugnano compatris ſui apud Picbuʒ oppiduʒ agri cremonenſiſ
captus fuit: indeqʒ mediolanum miſſus poſt longos carceris ſqualores in publico mediolanenſi foro vni-
uerſo aſtante populo ducis iuſſu capite preſſus eſt. Ibideʒ mapheo gambara preclaro brixienſi ciue preſi-
dente ⁊ ſententiam ferente.

¶ Joannes cognomento piccininus Caroli vicecomitis filius Bernabonis filij hoc anno tertio idus iunij
Maſtino eius patruo defuncto ex brixiane vrbis prefecto bergomea ſceptra ſuſcepit: ⁊ duobus annis re-
gnauit: Cuius quum dominatio admoduʒ dura eſſet: ⁊ oēʒ nequitiaʒ ſeuitiaʒqʒ prolaberetur: ac etiaʒ mul
tos ciues auarititia ⁊ violentis mulierū ſuaruʒ concubitibus in dies offenderet: ita ira ⁊ odium bergomen
ſiuʒ in ſe concitauit: vt tumultu concitato ipſuʒ cuʒ vniuerſo eius magiſtratu atqʒ preſidio vrbe pelleretur.
Quo pulſo vrbeʒ ciues in libertateʒ uendicarunt. Quaʒ ob reʒ Facinus canis Joannis marie ducis im-
perator ſtatim cuʒ magno exercitu in bergomenſeʒ agruʒ venit: ⁊ in bergomenſiuʒ vindictaʒ multas depo
pulationes ⁊ vaſtationes ac incendia fecit: ⁊ inter cetera vniuerſas habitationes vrgnani: colonij: ⁊ ſteça
ni oppidoꝝ demoliri et cōplanari p̄cepit: atqʒ arbores et vineas et ſegetes oēs ꝑ circuitū ſuccēdi mādauit.

¶ Galeatius gonzaga inuictiſſimus ⁊ fortiſſimus vir ac rei militaris ſcientia clariſſimus: qui ſuperiori an-
no Bucichalem gallum gigantem Ingentis fortitudinis virum ſingulari certamine deuicerat ac alia plu-
rima atqʒ preeclara geſſerat facinora: hoc anno . 9. calendas Maij cum Mediolacum oppidum acriter
expugnaret ſagitta percuſſus ſtatiʒ ſpiritum emiſit.

Gregorius eius nominis. 12. natione venetus: Angelus corarius ſeu Cornarius antea vocatuſ
Papa. 214 patriarchaqʒ Conſtantinopolitanus: hoc anno ex Cardinale ſancti Marci Innocentio pō-
tifici Rome ſuffectus: ſedit annis. 2. ⁊ men. 7. Pontifex ſiquidem maxime ſeueritatis ⁊ ſancti
1407 monie precipue reuerendus: qui pontificatu ſuſcepto: iuxta obligationem factaʒ iterato ad de
ponendū pontificatū ſe obligauit: ſi Benedictus qui alterū pontificatum in Gallia tenebat ſe 6606
quoqʒ abdicaret. Cohortantes igiť in principio ſeſe predicti pontifices ⁊ ad mutuā abdicatio-
nem offerentes Saonam vrbē vbi conuenirent elegerunt: ſed in conueniendo: ſe adinuicem illudenteſ ma
xima xp̄ianoruʒ incuſatione maioreʒ diuiſionem concitauerunt. Qua ꝑꝑ ingens conciliū piſis celebratū ē.
In quo gregorius hic ⁊ benedictus pontifices de colluſione accuſati: ambo pontificatu priuati ſunt: ⁊ Ale
xander cretenſis eligitur. Quo pontifice creato Gregorius quaſi profugus Ariminū ſtatim receſſit: vbi et
a Carolo malateſta vrbis principe perbenigne exceptus eſt. Qui licet in piſano concilio exautoratus eſſet
attamen tanꝙ verus pontifex dum luce moraʒ faceret ex patrū Cardinaliū conſenſu qui nundū ab eo di-
ſceſſerant Gabrieleʒ condelmariū ex ſorore nepoteʒ creauit Cardinaleʒ: qui poſtea pontifex factus Euge-
nius quartus appellatus eſt. Hic tandē ad conſtantie conciliū Carolo malateſta oratore miſſo: pontifica-
tu ſe libere abdicauit pro qua libera abdicatione conuentus oīs cū agri piceni legatū creauit: ſʒ non multo-
poſt Recanati animi dolore defecit: vbi ⁊ honorifice conditus fuit.

¶ Ordo monachoruʒ alboꝝ: qui montis oliueti ordo nuncupatur: huius Sciſmatis tēporibus: in Senēſi
agro a quibuſdā nobiliſſimis ſenēſibus initiuʒ ſumpſit. Multi nāqʒ clariſſimi ſenenſes quos ſciſmatum ⁊
bellicarum tedebat perturbatio ſp̄us ſancti gratia inſpirati: vrbe vno aīo egreſſi non longe ī montē: qui oli
uetus appellatur: acceſſere: Ubi in vnū congregati et a curis mondialilibus ſemoti tanꝙ eremite deuotiſ
ſime deo in orationibus et vigilijs: ac crebris ieiunijs deſeruire ceperunt. Quoꝝ exemplo multi nobiles:
⁊ adoleſcentes permoti deſiderio celeſtis patrie ad eoſdem confluxere: Quam ob rem incredibili feruore
in dei ſeruitio excreſcere ceperunt. Quoꝝ fama cuʒ ad pontificem perueniſſet: principaliores ad ſe Romā
vocauit: ⁊ coꝝ viuendi propoſituʒ diligēti examinatione intelligeř voluit: Cognitiſqʒ coruʒ votis exclama

nit dicens hanc plãtationeꝫ eſſe diuinam nõ humani conſilij. Exhilaratuſqꝫ pontifex illoꝝ vitam et viuendi modum: ſicut coꝝ priuilegijs conſtare dicitur: ꝙ libentiſſime cõprobauit. Et vt id diuinuꝫ opus ceptuꝫ ſtabilitatem ſuſciperet: ſtatim album habitum ad diue virginis marie reuerentiã cum regula beatiſſimi benedicti eiſdem contulit: Quos maximis priuilegijs ⁊ gratijs communiens inter monachos diui benedicti annumerauit: et multa eis monaſteria incolenda conceſſit.

¶ Ordo nouus mendicantiuꝫ ſub diui hieronymi titulo preſulante Innocentio ſeptimo pontifice nuper defuncto ex tertio ordine ſerafici franciſci a quodam Redo nomine montiſgranelli comitem apud feſulanaꝫ ethrurie vrbem primo excitatus eſt. Eius anteꝫ coadiutor hoc mihi in ſancto opere Gualterus marſus fuit Et hi duo mire ſanctitatis et integritatis viri huiuſce regularis obſeruãtie diſcipline fundatores ⁊ auctores fuere: ⁊ ſanctiſſimis inſtitutis tum doctrina atqꝫ exemplo mirũimmodum erexere: Quem quidem ordineꝫ Gregorius duodecimus iſte priuilegijs approbans ſub regula beatiſſimi patris auguſtini quo ad vota principalia apoſtolica auctoritate confirmauit. Eugenius deide quartus vir vtiqꝫ religioſiſſimus: ⁊ ipſe eadem auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit: ⁊ confirmauit. Eiſdem autem in memoriam priſtine tertij ordinis religionis habitu griſeam tunicam cuꝫ clamyde ſimiliter griſea pro habitu conceſſit.

¶ Ordo iteꝫ alius canonicus celeſtini habitus congregationis ſancti georgij de alga apud venetias hiſdem temporibus a reuerendo religioſiſſimoqꝫ viro poſtea patriarcha Laurentio iuſtiniano atqꝫ alijs viris religioſiſſimis primũ incredibili feruore: ⁊ quadam mirabili vite auſteritate initium ſumpſit. Quaꝫ quidem congregationeꝫ ſeu ordinem idem Gregorius predictus quibuſdaꝫ conſtitutionibus ſibi datis ſub pria beti petri regula auctoritate apoſtolica confirmauit. Que ſtatim ⁊ egregijs viris atqꝫ doctiſſimis ac monaſterijs mirũ in modũ creuit. Quorum de numero Antonius corarius Gregorij ipſius maximi pontificis nepos: ⁊ poſtea hoſtienſis cardinalis fuit: ⁊ Gabriel poſtea Eugenius quartus: qui idem monaſteriũ a principio paterna hereditate plurimuꝫ ampliauit ⁊ ditauit atqꝫ exornauit: Cuꝫ quo ideꝫ Antonius corarius ab ineunte etate familiariter et religioſiſſime in eodem monaſterio ⁊ religione diu vixit: atqꝫ illum poſtea ſecum: licet recuſanteꝫ: Romaꝫ duxit: Cuius ingenio et virtutibus delectatus Gregorius ꝑmo theſauruꝫ ſuuꝫ deinde ſenenſeꝫ creauit epiſcopũ: ac demũ ambos promouit cardinales: In qua tamen dignitate conſtituti nulla in vitaꝫ priſtinã mutarunt: imo ordinem ⁊ congregationem ipſam omni quo potuerunt nixu adiuuerunt. Fuere ⁊ alij ea in congregatione ſucceſſores viri vita ⁊ moribus preclariſſimi: qui ipſam religionem ⁊ doctrina moribuſqꝫ at optimis exemplis pro virili ſua illuſtrarunt: vꝫ Marinus quirinus egregius predicator veruſqꝫ beati petri apoſtoli imitator: ⁊ Maphe̋us contarenus venetus poſtea patriarcha atqꝫ alij cõ plurii: qui verbo ⁊ exemplo Religioneꝫ ꝓ viribus in orbẽ diffundere laborauerũt.

¶ Pandulphus Malateſta Galeoti filius: Caroliqꝫ Ariminenſis principis frater: princeps inter ceteros ſue etatis ⁊ fotitudine ⁊ omni ſplendore ⁊ claritate primarius: hiſdem temporibus apud Joanne marie Mediolani Ducem imperator exiſtiens: Mediolanum occupare tentauit: que res cum ei ad votum non ſucceſſiſſet Brixiam venit ⁊ vrbem in ſuã poteſtatem redegit ⁊ in ea. i4. annis regnauit. Js. n. cũ ipſius ducis Mediolani (ut dictũ ẽ) moderator exiſteret: ut erat animo excellentiſſimo: aliquãdo vrbẽ ipſaꝫ regiam ꝑ fraudẽ occupare teentauit: ſꝫ deprehenſus atqꝫ conuictus cauens ſibi hoc ipſo anno domeſticis ſuis militibus ſumptis: quaſi venatũ iturus vrbe egreſſus eſt: ⁊ Brixiã ſibi beniuolã celeri curſu petens: abſente haſtore vicecomite: vrbẽ occupauit: ⁊ in ſuã poteſtatẽ redegit. Jndeqꝫ proualiũ tunc frequentatũ oppidũ accedens: ibidem haſtorem ipſuꝫ bernabouis vicecomitis ex filio nepotẽ vrbis pretoreꝫ ⁊ vicedominum cõprehẽdit: pro cuius liberatione: pallaꝫolũ tũc munitiſſimũ caſtrũ accepit. Et ut ceteris timoreꝫ incuteret: quoſdã vicos ⁊ caſtella agri Brixienſis incendit ⁊ euertit: ⁊ quãmaxime predictũ proualiũ ⁊ coloniã oppida Brixia itaqꝫ cũ vniuerſo eius agro in pace adepta paulopoſt etiã bergomũ ciuitatẽ nr̃aꝫ: perſoluta prius grãdi pecunia: obtinuit. Jn quibuſ vrbibus ut erat aĩo generoſo atqꝫ ſplendido celeberrimas adhuc extãtes edificauit edes. Et cũ predictũ tẽpus inibi cũ oĩ liberalitate ⁊ ciuiũ beniuolẽtia ac charitate regnaſſet: deniqꝫ a Crimignola victorioſiſſimo philippimarie ducis imꝑatore dominio vtriuſqꝫ vrbis priuatus: ĩ patriaꝫ ſuã cũ omni eius ſuppellectili armiſqꝫ ac equis ditiſſimus in pace acceſſit. Qui conſignata vrbe brixia recedens gallica cantilena ſuas ruinas deplorans: ad Carolum fratrem Arriminũ petijt: ⁊ ibideꝫ reliquum vite ſue tempus in pace ⁊ ocio conſumpſit. 1407

¶ Petrus Coleonus: ex vetuſta nobiliqꝫ Coleonoꝝ Bergomẽſium familia natus: hoc anno: cũ a Joãne picenino vicecomite Bergomenſiũ dño eſſet hoſtis appellatus: vrbe propellitur: ⁊ Mediolanũ relegatur vbi poſt aliquot dies cõgregatis amicis ⁊ exulibus ſuis: noctu Triciũ veniẽs: oppidũ adoritur ⁊ capit Eoqꝫ capto ⁊ obtẽto: vt erat aĩo liberalis atqꝫ ꝑ hũanus ſtatiꝫ fratrẽ ⁊ oẽs affines ꝯuocat ⁊ eos regni ꝯſõtes facit: Qui adepto regno ñ multopoſt ingratitudine vſi: libidie dñandi ducti: poſtpoſito dei timore ⁊ fratꝰna dilectione in euꝫ conſpirauerũt: ⁊ obſeruato tẽpore: ipſũ ludentẽ percuſſerunt: ⁊ crudelẽ ĩmodũ interire fecerunt. Sꝫ nec ipſi ingratiſſimi paricide optatũ regnũ poſſedrant: qꝛ haud multopoſt a Crimignola Jmperatore iuſſu philippi ducis turpiter pulſi fuerunt: ipſe ãt petrus: Bartholomeũ coleonũ poſtea vicecomitẽ ⁊ venetoꝝ imꝑatorẽ poſt ſe reliquit filiũ qui vt ſuo loco dicemus gallis multas itulit clades: ⁊ fluctuãtia bella iter Frãciſcũ Sfortiã Mediolani ducem ⁊ Senatum venetum optime ſedauit.

¶ Joannes ſuardus beruomenſium conſul atqȝ dictator: quum ſuperiori anno propter Joannis picenini
vicecomitis inſolentias atqȝ tyrānides bergomuȝ vrbē ſuaȝ in libertateȝ poteſtatēqȝ ſuam veluti peculiuȝ
1408 ſuum redegiſſet: hoc anno: 14. cal. ſeptēbris: vt erat ingenio preclariſſimo atqȝ prouido: diffidens vrbeȝ ꝑ
ſe ſe tutari poſſe: ipſaȝ ēt cohortātibus amicis et conſanguineis ſuis pandulpho malateſte predicto multa
pecunia vendidit: Qua uēdita confeſtim vrbeȝ dimiſit ⁊ reliquit: ac cuȝ omnibus bonis ſuis et familia ad
Joānē franciſcū gōzagā mantuā perrexit: a quo benigne et reuerenter exceptus apud hoſtiliā oppidū mā
tuanum eidē habitare cōceſſit: vbi perturbationibus omnibus ſemotis vſqȝ ad mortē cuȝ oī tranquillitate
quietus fuit. Eaȝ eiȝ vrbē ideo vendidit: quia ex conceſſione Federici barbaroſſe imperatotoris: qui ipſā
clariſſimā et honorabilem familiā ex theutonia in italiā perduxit: ⁊ ibidē noīe ſuo perpetuo collocauit: et
ideo Joannes ipſe tanq̄ ius ſuum illam alienare voluit.
Papa. 215 A Lexander eius noīs quintus papa natione cretenſis petrus candianus antea vocatus ordinis 6608
minoꝝ doctor celeberrimus: de quo ſupra diximus: hoc anno in ꝯcilio piſano Gregorio: Bn̄
1409 dicto Boldrino pōtificibus abrogatis omniū cardinaliū conſenſu qui tum in codeȝ cōcilio ad
erant pontifex creatus ſedit men. 8. Eo auteȝ pontifice creato Gregorius (vt dictū eſt) ad caro
lum malateſtam vna cū Leonardo arretino ariminū acceſſit. Benedictus vero in gallijs poſt
habitū cōciliū in caſtellū paniſcole confugit: vbi diucius imoratus etiā aliquos cardinales creauit. Alexā-
der āt factus pontifex: vt erat vir optimus: eccleſiā dei ꝓ poſſe in pace continere ſtuduit: Et merito quidē
Alexander fuit appellatus: q̄a et liberalitate ⁊ aī magnitudine cū quo vis optimo pōtifice cōferri potuiſſȝ
Munificus eiȝ ⁊ q̄maxime in paupes: vt pontifices decet fuit: ⁊ adeo munificus et profuſus extitit: vt de
mū pauprimus deceſſerit: vnde ⁊ per iocū interdū ipſuȝ dixiſſe tradūt: ſe diuitē pōtificē fuiſſe: pauperēqȝ
cardinalē: ⁊ mēdicū papā: Et ꝓpterea quū nil terrenū expeteret tāto fuit aīo: vt Ladiſlaum regē potētiſſi
mū qui eccleſiā et eius dictionē diu vexauerat: i ꝯcilio piſano approbātibus patribus qui tunc aderāt re-
gno priuauerit. Soluto itaqȝ concilio Alexāder bononiā ꝓfectus ē: vbi morbo cōtracto: quū ad extremaȝ
horā veniſſet cōuocatis oībus cardinalibus eos oēs ad pacem: ad cōcordiā: et ad tuēdā eccleſiā dulciſſimiſ
verbis adhortatus. Quibus expletis lachrimātibus oībus qui aderāt: illud ſaluatoris verbū egre ꝓferēs
inquit: Paceȝ meā do vobis: pacem meā relinquo vobis: ſtatim emiſit ſpūȝ: ⁊ ibidē cū ingēti luctu ⁊ pōpa i
in conuentu fratrum minorum ſepellitur.
¶ Ludouicus andagauēſis dux eius ludouici: quē cū carolo cōtēdiſſe de regno diximus poſthumus filius
hoc anno piſas veniens ab Alexādro papa regni apulie cōceſſionē accepit: Qui: vt erat aīo generoſo con-
feſtim Romaȝ contra Vdaliſlaū cum exercitu perrexit: atqȝ cum eo etiam belthaſar coſſa legatus ex late-
re: Qui circa Romam cum maximis copijs ſtatiua faciens videns Vdaliſlaum cum magno exercitu vl-
tra vrbem progredi non fuit auſus.
Papa. 216 I Oannes eius noīs. 23. papa: natione neapolitanus: Belthaſar coſſa antea vocatus hoc anno
predicto pontifice mortuo: Bononie papa creatus: ſedit annis. 4. ⁊ meū. x. Hūc nōnulli ferūt
1410 pontificatū potius violenter: vſurpaſſe: q̄ liberis ſuffragijs aſſūpſiſſe. Cū. n. bononie potius
vt dn̄s q̄ legatus eſſet: magnoqȝ exercitui iparet: ⁊ p̄res pro nouo pontifice deligēdo ibidē cō 6609
ueniſſent: multa eis in terminatus ē: niſi pontificē ſibi gratū eligiſſent: ⁊ ea cauſa multi produ-
cti fuerūt: quoꝝ neminē approbare voluit. Cū āt obſecrarent: ut quē vellet ſignificare dignaret
Date (inquit) in petri clamidē: ⁊ ego eā dabo pontifici futuro: quod cū factū fuiſſet: ille palliū humeris ſu-
is imponēs papa: ait ego ſū. Que res quāuis patribus diſplicuiſſet: fronte tn̄ ſentētiaȝ abſcōdi conſultius
fuit hoiem eiȝ terribileȝ atqȝ armatū irritare nō videbat vtile. Hac igitur arte Belthaſar coſſa: ut aiūt: pon
tificatū obtinuit. Erat eniȝ hic pontificij ⁊ ciuilis Juriuȝ peritiſſimus: ⁊ reꝝ gerendaꝝ experientia magiſ-
q̄ vite ſanctimonia preditus: Qui ſuſcepto pontificatu dies aliquot Bononie ſubſtitit. Et poſtmodum
Romā profectus eſt: vbi contra vladiſlaū Regē ditionē Eccleſie vexātem: paulū vrſinū ⁊ Sfortiā atendu
lum militari peritia preſtantes viros mercenarios conſcripſit: quoruȝ virtute poſt diuturnum variūqȝ cō-
flictū vlidiſlaum profligauit. Uerum ſequenti anno vladiſlaus viribus reaſumptis: iterato Joannē bello
vexare cepit. Ea pp pontifex timore correptus. Florentiā primo: poſtmodū Bononiā venit: ⁊ nō ita mul-
topoſt Mantuā ad Joannēfranciſcuȝ Gonzagaȝ profectus eſt: ibidēqȝ ⁊ laude ⁊ Cremone cuȝ Sigiſmū
do Ceſare ⁊ Gabrino fundulo de pellendo vladiſlao qui Romā ⁊ multa eccleſie oppida occupauerat con
uentuȝ habuit. Et dū hec Mantue agerentur. Joannes pontifex ad conciliū conſtantie oīum nationū cō
ſenſu citatur: vbi multa ei mota a multis crimina obiecta ſunt. Qui timens: ſtatiȝ mutato habitu familiaqȝ
clanculuȝ conſtantia aufugit. Quo audito eueſtigio a concilio miſſis militibus comprehenſus in inſulā ſan
cti Marci prope conſtantiā in carceribus coniectus eſt. Eoqȝ incarcerato: Conciliuȝ viros grauiſſimos
doctoſqȝ Judices delegit: qui fuge cāȝ diligenter exquirerēt: ⁊ crimina obiecta diſcuterent: eadēqȝ ex ordi
ne referrent. Quare ꝯ ipſuȝ. 40. ⁊ eo amplius capitula ꝯ fidē xp̄ianā: in eo ꝓbata ⁊ iudicata fuerunt. Qui
bus criminibus. Joānes hic merito pontificatu ab vniuerſo concilio deiectus ē. Et hanc quidē i ſe ſn̄iaȝ la
tā: ipſe ſui ſceleris conſcius cōprobauit: pro qua re ex cōcilij decreto: ſtatim ad Ludouicū Bauarie duceȝ
cuſtodiēdus miſſus fuit: donec aliud de ipſo decerneretur. Qui in aldeberga caſtello munitiſſimo per tri-
ennium eum conſeruauit. Tandem eo in concilio Martinus pontifex ſurrogatus: dum apud florentiam

exiſteret ⁊ rogaretur a Coſmo medice ciue florentino Baldeſarem ipm̄ a carceribus liberauit. Qui ſtatiꝫ
ꝓter ſpem oibus admirantibus ad Martinum ipſuꝫ Florentiã venit: ⁊ eius exoſculato pede vt verũ chri
ſti vicarium recognouit ⁊ ſalutauit. Martinus auteꝫ ea humilitate commotus poſt aliquot dies ipm̄ i nu
merũ cardinalium aſciſcens euꝫ Tuſculanum creauit: queꝫ poſtea eo honore habuit: quo reliquos cardi-
nales: Verũ poſt aliquot menſes animi dolore: vt credi poteſt: Florentie defecit: vbi ⁊ a Coſmo Medice
amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſepulchro in diui Joannis Baptiſte templo: magna adhibita funeris
pompa ſepultus eſt.

Sigiſmundus Luciburgenſis Caroli Boemoꝝ olim regis filius Vngarie ⁊ Boemie rex hoc
anno Joãne põtifice nuper creato papa procurãte vigeſimuſquintus Germanorum Impera- Sigiſmũ-
tor creatus imperauit annis vigintiſepté. Vir qdem ſtrennuus: ⁊ ad omnia fortiter peragéda dus
promptiſſimus: q caſobres ab omnibus electoribus Ceſar electus: ſtatim Romaꝫ pro corona
6610 maximo cum comitatu venit: Et ab pontifice incoronato confeſtim vna cum eodem pontifice 1411
vniuerſam ferme Ciſalpinã Galliaꝫ ſedãdi belli cauſa percurrit: Quibus geſtis: vt erat impe-
rator chriſtianiſſimus: cũ totã chriſtianã rempublicã propter ſciſmata labefactatã conſpiceret: ſtati om-
nium nationũ cõſenſu Conſtãtie conciliuꝫ indixit: vbi Joãne predicto Gregorio duodecio ⁊ Benedicto
nono põtificibus abrogatis: electoqꝫ Martino qnto vniuerſaꝫ rẽpublicã chriſtianã ſua induſtria: ſuoqꝫ
maximo labore ⁊ conſilio cõponere ſtuduit: Quibus rebus ita ex ſentẽtia cõpoſitis: Mores etiã tã ſecula
rium ꝙ clericoruꝫ nimia iã licẽtia labefactatos ſuo hortatu ⁊ virtute in meliorẽ reduxit formã: zelo quoqꝫ
fidei ſuccẽſus Boemiã vſitarũ hereſi infectã multis in locis deſtruxit: Ac pro chriſtiana religiõe ↄtra tur
cos alioſqꝫ infideles inuictiſſimus expugnator fuit: ita vt quoaduixit: eos ꝓprijs quieſcere ſedibus cõpu-
lit: atqꝫ eos diuerſis tẽporibus p Philippũ florentinũ eqtem copiarũ ſuarum imperatorẽ. xx. prelijs ſupe
rauit. In ſeniũ deniqꝫ perductus hoc vnũ geſſit vtilitatis indiciũ ꝙ ãno imperij ſui vigeſimoſecundo ad
ſtipendia Philippi vicecomitis ducis Mediolani a venetis vehemẽter oppſſi in Italiã venit: Eã tamen
ob cãm: vt ⁊ ei auxilio foret ad coronã Auguſtalẽ iterato obtinendã: Philippi itaqꝫ ꝓcibus ⁊ ꝓmiſſis atqꝫ
potẽtia fretus ex germania cũ paruo exercitu ad eũ in Lombardiã venit. Mediolanũqꝫ igit ingreſſus:
cũ per aliquot mẽſes ibidẽ ſtetiſſet philippi faciẽ vnꝗ̃ videre ꝓmeruit. Ipẽ aũt Philippus huius Sigiſ-
mundi ĩpotẽtiã paruipẽdens: ſe in Jouis caſtello clauſit: ⁊ ſe nunꝗ̃ ab eo aut videri aut audiri ꝑmiſit: qua
ex re Ceſar indignatus ex Parma vrbe in qua hyemẽ exegerat in Ethruriã ad Senẽſes tranſtulit: a qui-
bus honorificẽtiſſime exceptus apud eos aliquot mẽſes exegit: Inde ad Eugeniũ põtificẽ Romã ſe cõfe
rens ab eo rurſus coronatus ẽ. Tandẽ Roma abiẽs Arriminũ petijt: Deinde ꝑ ferrariẽſem agrũ iter faci
ens Mãtuã peruẽit: vbi aliquot ĩmoratus dies Joannẽ Franciſcũ gonçagã Mãtue dominũ marchiona
li dignitate inſigniuit. Demũ cũ venetis pace icta: ⁊ Philippo duci (cuius grã in Italiã venerat) inimiciſ-
ſimus factus trãſalpes emigrauit: vbi nõ diu ſuꝑuixit: qꝛ triẽnio poſt in Vngariaꝫ ſenio cõfectus defecit:
Erat. n. Sigiſmũdus hic (vt aiũt) vir inclitus decora ac ꝓclara facie ſpecioſo atqꝫ robuſto ⁊ magno corpe
magnitudineqꝫ aĩ ſiue pace ſiue bello eximia liberaliſſimus quoqꝫ ac in erogando profuſus.

❧ Gabriel vicecomes Joãnis Galeacij primi ducis Mediolani ex cõcubina filius: vir vtiqꝫ cõſpicuus at-
qꝫ bello ſtrẽnuus hoc anno innocẽtiſſime apud Genuã vrbẽ maritimã a Bucichale gallo ꝓdicto genuẽſiũ
ꝓfecto interficit: Nã poſt diuẽditas Florẽtinis piſas quã ſibi pater in teſtamento erogauerat Mediola-
num ſtatim venit: ⁊ ſub germano ſuo duce ſe ſubiecit: Deinde cũ nullum inter Francos ⁊ mediolanenſes
eſſet diſſidiũ: poſt aliquod tẽpus Genuã vidende vrbis gratia petijt: Quo compto Bucichalus a delato
ribus ſubornatus ꝙ ad ſollicitãdã ciuitatẽ contra gallos veniſſet: facile credidit: ⁊ vocatis militibus illuꝫ
comprehendere fecit: ⁊ ſine vlla cauſa ipm̄ carnificibus ſuis obtrũcandum conceſſit: qui ſuſcipientes euꝫ
ſine vlla miſericordia interfecerunt.

❧ Ordo nouus canõicoꝝ regulariũ hiſdẽ ferme diebus dũ Piſis ſynodus hrẽt apd Ethruriã i lucẽſi agro
mõaſterio Friſonarie oli ab illuſtri Methilda comitiſſa ↄdito a quodã frẽ iacobo brixião ordiſ ꝓdicatoꝝ
ſci Dñici iitiũ ſũpſit: q qdẽ ordo cõgregatio friſonaria a loco ipõ poſtea nũcupata fuit. Deidẽ aucta ⁊ ab
Eugẽio põti. i lateranẽſi eccleſia deducta: lateranẽſis nõ friſonaria appellata ẽ: q̃ cũ maximũ icremẽtũ ⁊ vi
rorũ illuſtriũ: ⁊ multoꝝ locoꝝ breui accepiſſet: põtifices ſũmi: ⁊ ꝙmaxie Euge. 4. ſpãli ꝓuilegio canõiciſ
regularibus bti Aug. aggregauit: hi nãqꝫ canõici a ꝓmo eoꝝ auctore frẽ iacobo ordis ꝓdicatoꝝ ꝓfeſſo ꝓ
hitu clamidẽ nigrã cũ nigro ſcapulari: biretoqꝫ nigro ſũpſere: ⁊ albo ſcapulari depoito camiſiã lineã eiuſ
loco idũẽ voluerũt: ꝙobrẽ vulgo eos frẽs dela cãiſia ꝓmo ↄgnoiauit: Cuius nomẽ cũ celeberrimũ ꝓdica
retur i eo doctiſſimi viri plurimi igreſſi ſũt q eã ↄgregationẽ ſeu ordinẽ v̾bo ⁊ exẽplo atqꝫ doctria plurimũ
auxerũt ⁊ cõſeruauerũt: ⁊ cõplurimi fuerĩt celeberrimi atqꝫ eruditi viri: quoꝝ igenijs mirũimmodũ ipa
religio illuſtrata fuit: ꝓcipuos tamẽ paulũ veronẽſem: ⁊ Thimotheũ eius ex fratre nepotẽ vehementiſſi-
mum atqꝫ efficaciſſimũ dinoꝝ elogoꝝ ſuaſorẽ exiſtimo: q in oi Italia mirabilẽ fecit aioꝝ a vitijs ad virtu
tes ↄmutationẽ: ⁊ poſtmodũ ob eius v̾tutes raguſinus factus fuerit archiepẽs: hũitqꝫ ⁊ titũ ferrariẽſẽ viꝝ
eruditiſſimũ ⁊ i ðclamatõib⁹ ꝓdicatorẽ clariſſimũ atꝫ alioſ plimoſ i oi doctria: eloq̃ntia ⁊ ſcimõia celebꝛ es.

❧ Ordo item ſeu cõgregatio ſancti Benedicti que ſancte Juſtine vulgariter nuncupatur: hoc anno in ꝓui 1412
cia Taruiſana apud patauinam vrbeꝫ in monaſterio ſancte Juſtine eiuſdẽ ordis primo per venerabilem

virum Ludouicum Barbum patricium venetum initium ſeu reformationem accepit: vbiq3.n.ipſa diui Benedicti religio a regularibus inſtitutis deciderat: adeo vt nulla iam religionis facies in eo ordine videref: Sed Ludouicus ipſe tanq̃ nouuz ſidus vna cū Rolando patauino ⁊ Jacobo ticineñ religioſiſſimi viri in eo refulſit: Qui nō modo ſuū ordinē denigratū illuſtrauit: ⁊ ad viā veritatis reduxit: Sed ⁊ primus omniuz ordines omnes ad eā que nunc tantopere viget obſeruātiam regularez perduxit: Quia eiuſ exēplo religioſi omnes permoti taz mendicātes q̃ reliqui eidem ſubſequi qui pro viribus conati ſunt. Ipſi itaq3 viri p̄clariſſimi atq3 religioſiſſimi ſue religiōis calamitate atq3 ruina permoti: ibidez pontifice ſummo cōcedente ſue obſeruātie fundamēta iecere: ⁊ ab eo Juſtine loco ſuccreſcēs: congregatio ſancte Juſtine denominata eſt: que poſtmodum incredibiliter ⁊ viris preſtātiſſimis: ⁊ locis boniſq3 tam tēporalibus q̃ ſpiritualibus excreſcēs. Eugenius glorioſus pōtifex. 4. eam maximis priuilegijs ⁊ immunitatibus: ac locoꝝ conceſſionibus plurimuz iuuit: Que noſtro ſeculo quāto ſplēdore virorum religioſiſſimorum doctrina grauitate ⁊ ſapiā venerādoꝝ refulgeat: dicē nō attiet: cū in ea innūerabiles exiſtant viri non modo iuriū ciuilis ⁊ pontificij: ac ſacre theologie doctrina (ſicut eorum decet profeſſionem) abunde pleni: ſed ⁊ eloquentia litterarū tam grecaruz q̃ latinaruz quoq3 ornatiſſimi: Qui ⁊ ſi pauca ſcripſerint: aut populo publice nō declamēt: tamē cum religioſiſſimi ſint: ⁊ multis nō modo ſecularibus: ſed etiam ipſis religioſis obſernātibus vt v̄tuti ⁊ ſaluti operā dent: ſuo exēplo ⁊ bonis ⁊ operibus pijs opem afferunt.

¶ Ordo deniq3 monachoꝝ eremitarum diui Hieronymi: ⁊ ipſe iamdiu patrum inſtitutis collapſus haud multopoſt a venerabili religioſo Lupo hiſpaleñ ipſius ordinis generali prepoſito predictorum exemplo nouis ⁊ regularibus inſtitutiōibus: nouaq3 regula ex dictis beati Hieronymi excepta inſtauratus eſt: nā Lupus idem ⁊ reliqui patres ipſius religiōis profeſſores vſq3 ad id tempus ſub regula beati patris noſtri Auguſtini militauerāt: Sed Lupus ipſe patris ſui diui Hieronymi zelo ſuccenſus ⁊ monachorū ſancte Juſtine exemplo ductus ad perpetuū ſui ordinis ſtabilimentū: ⁊ ad melioris vite frugem ad imitandamq3 patris ſui vitam: vt erat vir doctiſſimus pro inſtitutiōe regule multa (vt p̄fertur) ex dictis eiuſ excerpſit: ⁊ in vnum regule corpus redegit: Quā quidem regulam poſtmodū Martino pape approbandam: confirmādamq3 obtulit: quaz certe pontifex ipſe non modo laudauit: Verū etiam in monachalem obſeruantiam confirmauit. Et deinceps loco regule beati Auguſtini obſeruādam per apoſtolica ſcripta Lupo ipſi prepoſito ⁊ ſucceſſoribus eius omnibus mandauit. Cuius bulle principium eſt: Et ſi pro cunctorū Chriſti fideliuz: Regula vero incipit. Fratres cariſſimi: nō que in mente concepi hec religio monachoꝝ more qui ſub regula beati Benedicti militāt: ⁊ ipſa per omnia viuit: niſi q̄ griſeo colore in indumentis ⁊ Romano officio vtiť: Magne quippe vite integritatis eſt: magneq3 opinionis in eccleſia dei exiſtit.

¶ Facinus canis victorioſiſſimus copiarū mediolaneñum imperator natiōe Montiſſerratenſis ex ciuitate ſancti Euuaſi ortus: hoc āno Joannemaria duce interfecto in mediolanēſe regnū ſuccedens regnauit tanq̃ tutor donec Philippus adoleuiſſet annis ferme duobus: vir q̄ppe magnanimus ⁊ prudentiſſimus ac in armis ab adoleſcētia exercitatiſſimus: Quaſobres multas ſtrages ⁊ direptiones finitis pedemontanis dedit: Hic itaq3 imperio ſuſcepto: contra Pandulphū Malateſtam ſtatiz ducens: Brixianos ⁊ Bergomenſes plurimis incurſionibus ⁊ direptionibus ac vaſtatiōibus vexare cepit: nec a Cremonēſibus q̄bus Sabrinus Fundulus imperitabat q̄dem abſtinuit: Sed cum hoc modo milites ſuos ſine ſtipendio retinere vellet: quos ipſe rapiniſ paſcere conſueuerat: multarum diſcordiarum ⁊ bellorum cauſa fuit: Verum pauloposť iam etate grandeuus: ſine liberis locupletiſſimus deficiens: Biatreſinā vxorem cordatam atq3 magnanimem mulierum omniū bonorum ſuorum reliquit heredem. Sunt tamen qui dicant hoc anno ſcilicet. 1412. ipſum obijſſe.

¶ Otho tertius Parmenſiuz Tyrannus: Vir quidem crudeliſſimus: truculentus ⁊ ſanguineus: hoc ipſo anno: qui eſt duodecimus ſupra. 1400. poſteaq̃ multas cedes ⁊ crudelitates maxime in nobilez rubeorum familiam: ac alias ſeuitias multas exercuerat: Ac etiam poſteaq̃ omnes circunquaq3 ciuitates direptionibus: depopulationibus: concremationibus ⁊ cedibus diu perturbaſſet: ⁊ quāmaxime Nicholauz Eſtenſem Ferrarie Marchionez: cuius compater erat apud Ruberaz agri Rhegenſis oppidum ad colloquium ſpe componende pacis cum ipſo compatre ſuo Nicholao pellectus a Sfortia Attendulo Cotignola (ipſo Nicholao Ferrarie Marchione iubente) digniſſime obtruncatus eſt: Quo mortuo cum ſui fugam arripuiſſent: Mutinenſes ab eo plurimuz infenſi: ſtatim corpus ſuum in vrbem detulerunt: ⁊ ab equis turpiſſime ⁊ ignominioſiſſime per totam vrbem trahi fecerunt: ⁊ innumerabilibus iaculis confoſſum ⁊ laceratum: porcis tandem corrodendum obiecerunt. Fuit tamen hic bello ſtrennuus: impetuoſiſſimuſq3 atq3 acerrimus: ⁊ multa facinora ſtrennue geſſerat: ⁊ Nicholaum ipſum Eſtenſem finitimuz ſuum ſui ſalute proſtratum ſepe coegerat anxia formidine trepidare. Et niſi ciuium ſuorum ſanguine manus maculaſſet: fuiſſet certe omnibus illa etate oīum iudicio preferēdus. Suo.n.terrore Rhegiū lepidū vrbē Nicholao ipſi Eſtēſi abſtulerat: ⁊ Rubeis iterfectis Parmā p̄ tyrānidē in ſuā poteſtatez redegerat: Sed eo iterfecto Rhegiū ⁊ parma dedētibus ſe vltro ciuibus rurſus in Nicholai eſtēſis māus deuenere: Hūc ferūt aliquādo de placētie dn̄io cū Jacobo Arcellate cruētiſſimis armis cōtēdiſſe: q in vindictā violate fidei notā ipſius Jacobi effigiē: vt tūc moris erat: depictā quoadvixit in ſcuto poſt terga p̄cedētis armigeri deferri fecit. Jacoboq3 mortuo Otho eam effigiem depictam in parmenſi foro cum pulſatione

cāpanaruꝫ ⁊ vexilliſ omnibus in populo congregato comburi iuſſit. Deinde collectos cineres in aperta capſula in eminentiſſima vrbis turre collocauit: vt inde ſurgentibus ventis appoſiti cineres in omnem diſpergerentur regionem.

¶ Joannes Lācius nobilis Bergomēſium ciuis: ⁊ quorūdam caſtellorū agri Bergomenſis dominus vir certe memoratu dignus: fidelis quidē: fortis magnanimus ac prudētiſſimus hiſdem tēporibus magnum ſue fidei atqꝫ virtutiſ dedit experimētū. Mortuo enim Joannemaria Mediolani duce ⁊ Bergomi domino: cū Pandulphus Malateſta Arriminēſis Bergomuꝫ vrbem ſuam cum vniuerſo ferme Bergomenſi agro (vt premiſſuꝫ eſt) occupaſſet: Js Joannes vir fideliſſimus in Molēdinalla caſtello ſuo ſe incluſit: ⁊ decē annoruꝫ obſidioneꝫ intrepidus pertulit: Et lꝫ Panduiphus eidem multas oblationes per internuncios obtuliſſet: multaqꝫ dāna ac vaſtationes intuliſſet: nūquaꝫ propter iuſiurāduꝫ deditioneꝫ facere voluit Deniqꝫ cū philippuſmaria Joānſmarie ducis frater in regno ſucceſſiſſet: ⁊ per Crimignolam imperatorem ſuū Bergomuꝫ ⁊ reliquas regni ſui vrbes repetere voluiſſet auxilio ⁊ fide huius Joānis: qui idem caſtellū cōſeruauerat Bergomū haud multo labore recepit: Quod audiēs philippuſmaria Mediolani dux eius fidē atqꝫ cōſtantiaꝫ plurimū collaudauit: ⁊ in ſolaciuꝫ ſuaruꝫ calamitatū ampla beneficia eidem cōtulit: ⁊ ea munificētia in euꝫ viſus eſt: ꝙ īmunitatē omniū vectigalium eidē indulſit: vt his beneficijs ſuas clades ⁊ agroꝝ ſuoꝝ vaſtatiōes ſubleuare poſſet: Huius autē preclariſſimi viri plurima referunt ſtrenue geſta: que breuitati ſtudētes omittimus: Huius autē pater fuit Petrus in armis exercitus: q fuit guiſcardi Lancij viri incliti filius: qui magiſtratus plurimos in tota ferme Jtalia irreprehenſibiliter geſſit: q obijt circa ānuꝫ domini. 1351. Obijt autē ⁊ Joānes hic anno a natali Chriſti. 1450. Sepultus vero in eccleſia noſtra diui Auguſtini Bergomi ſepulchro marmoreo relictis poſt ſe tribus filijs.

¶ Thomas Mocenicus ſextus ⁊ ſexageſimus venetoꝝ dux: hoc āno Michaele Sten duce defuncto omnium ſuffragijs abſens creatus dux ducauit ānis decē ⁊ mēſibus tribus. Mortuo enim predeceſſore: iſte 1415
Cremone apud Gabrinū fundulū orator erat: Sed dum de principe deligēdo mentio haberetur diuinitus quaſi vno ore creatus fuit tanꝙ magnanimus: grauiſqꝫ ac modeſtus: Qui magiſtratu ſuſcepto: cum videret rempublicam ſuā ab Jmperatore opprimi ſtatim Carolū Malateſtam bellice artis ſciētiſſimum copiarū ſuarum cōtra ipſuꝫ imperatorē delegit duceꝫ. Naꝫ Sigiſmūdus predictus ceſar electus mox cuꝫ xij. equtum ⁊ octo peditū milibus in Jtaliā accipiende corone gratia descēderat: ⁊ eos omnes in Venetos mittēs primo impetu Foruꝫ Julij cepit: ⁊ etiaꝫ Taruiſiuꝫ oppugnauit. At Thomas hic reipublice ſolertiſſimus princeps ⁊ patronus Carolu ipſuꝫ oppoſuit: qui fuſis ⁊ fugatis Ceſaris copijs: ſubito cūcta deperdita cuꝫ ingenti virtute recuperauit: Atqꝫ Veronaꝫ vrbem quorundaꝫ ciuiuꝫ perditione quaſi perditam ſua virtute: ſuaqꝫ prudētia in fide continuit: ⁊ ſumpta de nocētibus pena eueſtigio omnia ſedauit. Jndeqꝫ claſſeꝫ non modicaꝫ in turcos mittens: de ipſis etiam non incruentaꝫ victoriam ſuſcepit: ⁊ piratas multos ex equore fugauit. Poſtmodum contra Vngaros infeſtos bellum ſuſcipiens: multas ſtrages de illis edidit. Feruntur ⁊ alia plurima ipſius facinora ſtrēnue geſta: que breuitati ſtudentes omittimus Moriens deniqꝫ ibidē in predicatoruꝫ baſilica cū ingenti pōpa ſepulchro marmoreo ſepelitur: vbi ⁊ hoc Epigramma ſcriptuꝫ habetur.

Hec breui illuſtri mocenica ab origine thomā
Magnanimū tenet vrna ducē grauis iſte modeſtus
Eternos uenetū titulos ſuper aſtra locauit
Hic teucrum tumidam deleuit in equore claſſem.
Oppida taruiſij: ceneti feltriqꝫ redemit
Vngariam domuit: rabiē patriāqꝫ ſubegit.
Vnde fori iulij cataruꝫ: ſpalatrūqꝫ traguram:
Equora piratiſ patefecit clauſa peremptis
Signa polum ſubijt: patris mens feſſa triumphis

¶ Joanna eius nominis ſecūda Ladiſlai regis ſoror hoc anno frē predicto ſine liberis abſumpto in Apulie regno eideꝫ ſuccedens regnauit annis vigintivno: Hec mulier virileꝫ animuꝫ in femineo corpore gerens inter varias regū lites multa aduerſa forti animo pertulit. Naꝫ primo cuꝫ adoleſcentula in regnuꝫ ſucceſſiſſet: fedis amoribuſ diffamata fuit: ⁊ vt vidit 1414
tantaꝫ regni moleꝫ a ſe ſuſtineri non poſſe: Jacobo Marchie comiti denupſit: qui inter Galliaruꝫ principes ⁊ genere ⁊ virtute primarius habebatur: Queꝫ vt mărituꝫ ⁊ regeꝫ preter ſui conſenſuꝫ agere in omnibus vidit: Jndignata Joanna illuꝫ mox repudiauit: propter quod eueſtigio regnuꝫ diuiſuꝫ eſt. Erant eo in regno quibus eius dominatus nec gratus: nec ingratus eſſet: eo ꝙ dignitateꝫ ⁊ regiuꝫ nomen Joanna retinente ipſi ſummaꝫ reruꝫ potiebantur. Erat ⁊ contra: qui aut Ludouicuꝫ Andagauie duceꝫ placebant: adoptari in filiuꝫ. Alij auteꝫ dicebant Alphonſuꝫ Aragonie regeꝫ potentiſſimū eſſe in regnuꝫ vocandum Atqꝫ ita cuꝫ multi reges ⁊ adoptione ⁊ armis eo in regno ſe arguebant digniores: Alphonſus tamen aragonenſis rex contra omnes preualuit. Cuꝫqꝫ in regnuꝫ introiſſet: Joanna ſibi illum adoptauit in filiuꝫ: Verūtamen ipſe ingratitudine vſus haud multopoſt eaꝫ morteꝫ ſuaꝫ Neapoli pepulit: receptāqꝫ rurſus etiaꝫ interdū in vrbis arcibus obſedit: eiqꝫ quoadiuxit multa intulit non retributione digna. Deniqꝫ cuꝫ domini noſtri Jeſu chriſti anno. 1434. Joanna ipſa ⁊ Ludouicus Andagauenſis dux in regno vite finē feciſſet regnū omne duobus orbatū principibus multos animos perturbauit.

¶ Cōciliuꝫ Conſtantie ad ſciſma tollenduꝫ: quod noueꝫ ⁊ triginta annis perdurauerat: Sigiſmūdi Ceſaris iuſſu ⁊ induſtria hoc āno celebrari ceptum eſt: in quo quidem quinqꝫ aderant nationes. ſ. itali ⁊ galli

Germani: Hiſpani: ⁊ Angli quorum ſuffragiis omnes Concilij res geſte ſunt. Eo ſiquidem Joanneſ pa
pa: licet inuitus pontificatu ſe abdicauit: ⁊ ad perpetuos carceres Concilij decreto apud Aldebergā ger-
manie caſtellum damnatus eſt. Gregorius vero: qui in piſano concilio fuerat damnatus eo Carolum
Malateſtam legatum mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus autem cognomento Boldrinus: quon-
dam Galliarum Adulterinus papa: cum apud Cathaloniam in Caſtello Paniſcole munitiſſimo ſe con
tineret: Seqꝫ verum Chriſti vicariū pertinaciter aſſereret: Tandem auctoritate Concilij rurſus impro-
batus ⁊ damnatus eſt: Jn eo etiam Concilio hereſes nonnulle: ſcilicet Joannis Viglef hereſis dam-
nata eſt: Duoqꝫ ex diſcipulis eius exuſti ſunt: videlicet Joannes Hus: ⁊ Hieronymus eius condiſcipu-
lus: eo ꝙ dicerēt iuxta Dulcinum Nouarienſem hereſiarcham mulieres cōmunes eſſe debere: ⁊ eccleſia
ſticos ad imitationeꝫ chriſti omnino pauperes eſſe oportere: cū ex tanta diuitiaꝝ copia populi ſcandalizen
tur. Cumqꝫ ibi quadriennio ferme ad tollendos ſciſmaticos: ⁊ ad reſtituendam eccleſiam: necnō ad emē-
dandos chriſtianorum mores multi prelati: multiqꝫ principes preſtitiſſent: Tādem de eligendo nouo pō
tifice ſermo inter omnes habitus eſt. Unde ⁊ concilij ⁊ Sigiſmundi imperatoris qui ſemper cōcilio ade-
rat decreto ſtatutū fuit: vt vnaqueqꝫ natio ſex probatos viros ⁊ deū timentes deligeret: qui vna cum do-
minis cardinalibus pōtificem eligerent: Qui cōclaue ingreſſi pter omniū ſpem: lꝫ multi ſciſmatici cōclaue
intereſſent: vnanimiter Othonē colūnam Romanuꝫ: diaconū cardinalem tertio idus nouēbris in feſtiui
tate beati Martini hora tertia pontificē creauerūt: Tantaqꝫ inter oēs letitia ⁊ exultatio fuit: vt vix homi
nes loq poſſent: Statim autem Sigiſmūdus imperator ea electione gaudio repletus: nullo habito ſue di
gnitatis reſpectu cōclaue ad patres ingreſſus ē: ⁊ gratias omnibus cum lachrymis egit: ꝙ tātum virum:
tamqꝫ neceſſarium reipublice chriſtiane prope extincte elegiſſent: ⁊ ante pōtificem proſtratus ſumma cuꝫ
veneratiōe eius pedes exoſculatus eſt. Cui pōtifex gratias agens ipm magnificit: ꝙ ſua opera: ſuaqꝫ in-
duſtria pax tādem eccleſie reddita eēt: His geſtis cum per annū etiam ibidē conciliuꝫ preſtitiſſet: ⁊ multa
ad chriſtianam religionē neceſſaria decreta fuiſſent tandem anno chriſti. 1418. cōcilium pontificis: impe-
ratoriſqꝫ iuſſu diſſolutuꝫ fuit: ⁊ omnes cum pace abiere.

¶ Philippus Maria Anglus tertius Mediolanenſium dux Joannis Galeacij Ducis filius: hoc anno
poſtea ꝙdiu ante eius Joannes Maria Dux obtruncatus fuiſſet poſt multorum tyrannidem in regnuꝫ
1415 paternum tandem reſtitutus regnauit ānis trigintaduobus ⁊ mēſibus ſeptem: Vir certe ſapientiſſimus:
magnanimuſqꝫ ac ſplendidiſſimus: necnō ⁊ totius Italie decus atqꝫ lumen: Qui principatu non ſine dif
ficultate adepto ſtatim ſuo conſilio: ſuaqꝫ prudentia tyrannos omnes deiecit: ⁊ preclara facinora geſſit.
Jtaqꝫ Mediolanum tantūmodo in principio adeptus: Cum omnes ſue ditionis ciuitates a tyrannis oc
cuparentur ex procerum ſuorum concilio: Beatriſinam Facini Canis relictam annoſam duxit vxorem
A qua ingentem vim auri ⁊ argenti ſuſcipiens mox exercitus magnos conſcripſit: Cui Mattheuꝫ quen
dam theutonicum virum in armis preſtantiſſimū primo prefecit: Qui vt aiunt primo Angeli de la Per-
gula mulio fuerat. Js igitur in magiſtratu conſtitutus primo ſuo congreſſu Comum duxit: vbi Lutheuſ
Ruſcha comes preerat: Qui viſo exercitu ſine vllo prelio conditione accepta vrbem confeſtim reddidit.
Jndeqꝫ diſcedens: cum exercitu Tricium peruenit: vbi morbo contracto: dum fluxu ſanguinis laboraret
Mediolanum delatus eueſtigio vite finem fecit. Eoqꝫ mortuo Philippus Franciſcum cognomēto Cri
mignolam eidem ſurrogauit: Qui licet humili loco natus eſſet: omnibus tamen in rebus preclariſſimus
euaſit: Quo quidem preclaro viro ſi dux ipſe Philippus vſqꝫ ad mortem bene vti ſciuiſſet vniuerſam ita-
liam ſuo certe ſuppoſuiſſet Jmperio: Jpſe itaqꝫ imperatoria dignitate ab ipſo duce philippo ſuſcepta con
feſtim apud Tricium oppidum quod obſidebat pontem Abdue fluminis deiecit: ⁊ per totam hyemem
Caſtellum illud munitiſſimuꝫ obſedit: ⁊ oppugnauit: Sed cum eſſꝫ inexpugnabile tandem dato magno
pondere Colconibus Bergomenſibus qui illud occupauerant oppidum redemit: Eoqꝫ potitus Placen
tiam cōmigrauit: Eam enim vrbeꝫ Philippus Jacobi Arcellati filius per tyrannidem occupabat: Vir
certe dei ⁊ ſanctorum contemptor: qui poſt multas oppugnationes timore perculſus nocte vrbe ſe deijci-
ens ad Venetos confugit: vbi poſt aliquot menſes patauij deficiens dixiſſe tradunt. En morior ⁊ cada-
uer meum Venetis; diuitias filijs animamqꝫ diabolo relinquo. Expugnata igitur Placentia Crimigno-
la itineribus quibus potuit concitus Laudum aduolauit: Atqꝫ eandem vrbem acerbiſſima obſidione ali
quandiu fatigauit. Tandem confractis ciuium viribus Joannino Vignatenſe qui in ea vrbe dominaba-
tur cum duobus filijs fugiente Crimignola vrbem ingreſſus eſt: ⁊ ciues alloquens eos cum ſumma be-
nignitate in Philippi gratiam recepit. Eoqꝫ die Joannino Tyranno cum filijs in ſegete latitante compre
henſo ad Crimignolam perductus eſt: Quo viſo mox eius filios in conſpectu ſuo: poſtmodum ipſum
laqueo interire fecit. His geſtis celeri curſu Cremonam petijt: Ac primis quaſi congreſſibus omnia
agri ſui oppida ſibi ſubiecit: Quapropter Gabrinus fundulus videns ſibi male ſuccedere cum Philip-
po Duce per legatos pactum percuſſit: Vrbemqꝫ: quibuſdam Caſtellis ſibi reſeruatis quadraginta
milium ducatorum auri pondo reddidit. Cum vero omnia hec ad votum Philippo Duci ſuccede-
rent: Joannes Jacobus Montiſferrati Marchio extimeſcere cepit ipſius Ducis potentiam. Unde
ſibi conſulens vltro Vercellas: Alexandriam ⁊ Aſtenſem vrbes eidem reſtituit. Et non ita multopoſt

Crimignola Bergomū: ⁊ Brixiam Pandulpho Malateſte ademit: Quibus etiam philippi ſucceſſibus Nicholaus Eſtenſis Ferrarienſis marchio motus: facturus id ad quod armis cogi potuiſſet: Mediolanum profectus: parmam quam mortuo Othone tertio obtinuerat: philippo reſtituit: retento Rhegio: pheudi nomine. Addiditq; preterea ad paternam dominationem Genuam potentiſſimam vrbē maritimam: ⁊ alias ditionis ipſius Genue ciuitatē. Cunq; iam mari terraq; omnibus formidabilis eſſe cepiſſet maiori comparato exercitu Crimignolam in Foroliuienſes Imolenſeſq; miſit: Quamobrē Florentini eius potētiam veriti illū bellis laceſſere ceperūt cōtra quos Crimignola apud Zachanorā caſtellum agri Fauentini cōfligens eos turpiſſime fudit ⁊ profligauit. Idq; bellū a florētino populo vna cū venetis ſuſceptū vſq; ad huius Philippi obitū ⁊ vltra vſq; ad ānū domini.1454. perdurauit: inſida tamē nūq̄ ⁊ inſidiarū plena pace intercedente. Verū cū Cremignola: vt infra dicemus indignatus a Philippo ad venetos defeciſſet: fractis Philippi rebus veneti Brixianā vrbē per Crimignolā inuaſere: ⁊ in ſuā poteſtatē deduxere: pace deinde ſequēti āno Martino pōtifice auctore cū venetis facta Bergomū etiam cum oppidis ſuis amiſit: Verūtamē licet multis opprimeret bellorū turbinibus Ioannā Apulie reginam ab Alphonſo rege pulſam ſua virtute ⁊ potētia in regnū remiſit. Quanta aūt huius feliciſſimi ⁊ diuini prope modū principis fuerit aīi magnitudo: q̄taq; liberalitas: q̄taue magnificentia vel ex hoc aptiſſime intelligi poteſt q̄ Alphonſū ⁊ Ioannē reges ac Ethrurie ſancti Iacobi magnū magiſtrū fratres cū alijs cētū principibus atq; ducētos aurate militie eq̄tes a genuēſibus ſubditis ſuis captos ⁊ ad ſe perductos humaniſſime ſuſcepit: eoſq; multis donatos muneribus patriā honorifice remiſit: cū omne eorū regnū obtinere potuerit: Tādē poſt innūerabilia bene geſta cecus factus anno a natiuitate xpi.1447. profluuio ventris correptus: idibus auguſtis hora ſecūda noctis nature cōceſſit: nullis relictis ſibi liberis niſi Blancamariam filiā que ei poſtmodū in regnū ſucceſſit. Eius autē corpus in maiori vrbis tēplo loco eminētiori ſepultum fuit. Eius autem morte tota ciuitas fletibus ſenioq; cōfecta ē: cū quid cōſilij caperet nō ſatis noſſet: Tumultuaria enim oīa ſtati fuere: vehemētiſſime enim procelle exorte ſunt: eo maxīe q̄ oēs mediolanenſes publicā appetebāt libertatē: Hic duas vxores habuit: Biatreſinā.ſ. Facini canis olī vxorem: quā; poſtea ſuſpitiōe dānatam interire fecit: ⁊ Mariā Amedei Sabaudie ducis filiā: quāq; ⁊ virginem dimiſit.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Laurētius Iuſtinianus ordīs Canonicorū Celeſtini habitus: ſeu cōgregatiōis ſancti Georgij de Alga
veneti: ⁊ venetus poſt. a patriarcha hac tēpeſtate venetijs rū religiōe ⁊ vite ſanctitate: tūq; diuina fere do 1416
ctrina maxio apud omnes fuit in precio: hic ab ipa adoleſcētia poſt Marinū Quirino auunculū ſuū patricium venetū virū religioſiſſimū a deo vocatuſ religionē regulariū canonicorū q ſancti Georgij de Alga nūcupātur: calcatis opibus maximis ⁊ honoribuſ: atq; florētis etatis illecebris ad celeſtē militiā proficiſci voluit: Quā quidē religionē qūāto ſplēdore ſua vita: ſua abſtinētia: vigilijs ⁊ orōnibus: ſuiſq; doctrinis ⁊ exēplis illuſtrauerit: Eius hiſtoria a Bernardo Iuſtiniano eius nepote oratore clariſſimo edita demonſtrat: Hic nāq; ⁊ſi pauca a p̄ceptore didicerit: adeo vt vix p̄ma elemēta p̄cepit: tamē cū ſcientia diuina imbutus cēt.14. librorum ſcripſit volumina ⁊ ſermōes.40. librorum autē tituli ſunt iſti: Lignuʒ vite liber.i. De diſciplina monaſtice profeſſiōis: De ſpirituali ⁊ caſto cōnubio verbi ⁊ aīe. De triumphali agōe mediatoris chriſti: De interiori conflictu: De complanctu eccleſie: De corpore chriſti ⁊ ſanguine: De vita ſolitaria: De cōtemptu mūdi: De ſermōe dn̄i in cena: De officio paſtorali: De obediētia: De gradibus perfectionis: Deniq; nō ſine ſanctitatis opione deficiēs poſt ſeptuageſimū obitus ſui diē icorruptus apō cathedralem eccleſiā ſepultus eſt: Ad cuius ſepulchrum ob ingentia eius miracula non modo veneti: ſed ⁊ externi generis homines cōcurrere dicuntur: q aut ſtatuas aut cereos: aliaſue oblationeſ in teſtimoniū ſanctitatis quottidie apportent.

¶ Dionyſius de Burgo ſancti ſepulchri ordinis Eremitarū diui Auguſtini religioſus quidem venerabilis ac doctiſſimus hac ipſa tempeſtate propter eius doctrinam: ⁊ ipſius in omnē dicēdi artem promptitudinem: ⁊ ipſe in precio habitus eſt: q cum omnes poetas hiſtoriographos: oratoreſq; ac phōs euoluiſſet: Cōmentarios ppulchros ſuper Valerio Maxio: ſuper methamorphoſeos: ſuper Virgilij operibus: ſuperq; Tragedijs Senece ⁊ Rhetoricorum: politicorumue libris edidit: Inſup ⁊ fabulas omnes ad taʒ precellentem tropologicum ſenſum reduxit: vt in amonēdis populis nil iucūdius vtiliuſq; afferri poſſʒ.

¶ Auguſtinus de Roma generalis ordinis Eremitarum diui Auguſtini prior ⁊ theologus vir certe doctiſſimus his temporibus floruit: qui ⁊ nomine ⁊ re alter Auguſtinus merito vocari potuit: eo q̄ eius ſanctiſſimi patris doctrina delectatus innumerabilia pene ⁊ ipſe edidit opera: ⁊ q̄maxime ſuper libriſ ſententiarum: Super Pauli epiſtolas: ⁊ ſuper Apocalipſim: Ac ſuper Ethicis: Deinde de libero arbitrio libruʒ.i. De ſacramento vnitatis corporis Chriſti ⁊ eccleſie librum vnum. De poteſtate pape libruʒ vnum. De charitate Chriſti circa electos eius librum vnum. De perfecta iuſticia militantis eccleſie librū vnum ⁊ de peccato originali librum vnum ac alia multa.

¶ Gabriel de Spoleto eiuſdem ordinis ⁊ ſcientie profeſſionis eruditiſſimus vir diuiniq; eloquij preco celeberrimus: ⁊ omnibus ſui temporis preferendus hoc ipſo tempore: cum eſſet fidei catholice precipuus amator: ⁊ hereticorum acerrimus debellator contra hereticos: ⁊ precipue fraticellos de opinione adhuc vigentes tractatus edidit celebres.

¶ Bartholomeus de Saliceto iurium ciuilis ac pontificij doctor celeberrimus his temporibus claruit: ꝛ cōmentarios celebres in toto iure ciuili compoſuit.

¶ Petrus de ancharano natiōe bononiēſis Baldi peruſini auditor ꝛ diſcipulus iurecōſultoꝝ etatis ſue p̄ncipuus ꝛ ip̄e p hoc tēpus Bononie clarus effulſit: Qui ſup decretalibus ſextoq ac Clemētinis optime ſcripſit. Ferūtur ꝛ eius cōmentariola extra de regulis iuris in ſexto: Sz ſup digeſto veteri nouoq ppulchre cōmentatus ē. Edidit preterea egregiū cōſilioꝝ opus. Et propterea Pontanus in conſilijs ſuis miris illū extulit laudibus.

¶ Antoniū de Butrio etiā patria bononiēſem petri p̄dicti cōtēporaneū fuiſſe tradūt: virū certe doctiſſimū ac vite ſanctitate inſignē qui p̄ ceteris decretales ꝛ Clementinas optie explanauit. Quoq repertoria ad ius ciuile canonicūue pertinētia compoſuit. Ac etiā cōſiliorum opus poſt ſe reliquit.

¶ Frāciſcus çabarella natiōe patauinus Ro. eccleſie cardinalis p̄ſbyter: iuris pōtificij cōſultiſſimus vir: p hoc ip̄m tēpus (vt p̄latos decet) dignitatē ſuā litteris ꝛ prudētia plurimū exornauit: eteni cuz doctiſſimus atq eloquētiſſimus haberet̄: multa copioſe docteq in decretalibus ac clemētinis edidit: atq alia q̄dā memoratu digna cōpoſuit: in cuius laudē Pogius florētinus orōnē elegantiſſimaz recitauit.

¶ Raphael Fulgoſus natiōe placētinus excellētiſſimus iuriſcōſultus tēpeſtate hac ꝛ ip̄e multa ad declarationé iuris ciuilis ptinentia cōpoſuit: q̄ ingenij hois preſeferre videntur. Super digeſto qppe veteri ac codice pulchre cōmentatus ē: ac alia complurima edidit cōſiliorum opera.

¶ Raphaelē ēt Cumanū iuris ciuilis cōſultiſſimū p̄dictis cōtēporaneū fuiſſe conſtat: Qui ꝛ ip̄e in Digeſto veteri ꝛ codice multa edidit. Ferūtur ꝛ eius cōſiliorum quedam inſignia volumina.

¶ Petꝝ quoq Maurocenū patriciū venetū eccleſie Ro. cardinalē ep̄m hac ip̄a etate floruiſſe tradunt: virū certe ſacris ſecularibuſq litteris apprime eruditiſſimū: Cuiuſ doctrina ꝛ moꝝ preſtātia quanti fuerūt opera a ſe docte edita optime declarāt: ꝛ p̄cipue q̄ in ſexto decretalium egregie deſcripſit.

¶ Joānes de Jmola egregius vtriuſq iuris doctor: p ip̄m tēpus apud Bononiaz inſignis ꝛ clarus hītus ſup primū ſecūdū ac tertiū Decretaliū accurate ſcripſit: Sextū quoq ac Clemētinas elegātiſſime cōmētatus ē: Sed ꝛ in Jnforciato ac digeſto nouo q̄dā cōpoſuit volumina. Obijt autē hic vir toti Jtalie nominatiſſimus anno a natale Chriſti. 1436.

¶ Gaſparinus bergomenſis ex Barçiça ruſculo natus: grāmaticus qdē ꝛ rhetor celeberrimus hiſdē tēporibus apud venetias ob eius ſingularē doctrinā i p̄cio exn̄s ēt latinas lr̄as ſemimortuas p̄mus q̄ſi ab inferis reſuſcitauit: Eo ꝙ venetijs publico ſalario legēs meliori ſolito doctrina multos erudiuit: ꝛ ad ea imitanda ſtudia plurimos icitauit: ꝓpter qd ꝛ multi clariſſimi adoleſcētes pmoti ad eū ediſcēdi gr̄a varijſ ex locis cōfluxere: Audita deinde eius fama philippus mediolanēſiū dux ip̄m tanq̄ ſibi a Bergomo ſubditū inuitū mediolanēſibus edocēdis Padua ꝛ Venetia euocauit: vbi aliud adiumētū eloq̄tie ſtudijs attulit: ꝙ inuētus Cicerōis codex ꝑuetuſtus ad eius mān̄s ꝑueniēs iteritū euaſit: i quo qdē libro erant tres Ciceronis libri: De oratore oīo deꝑditi: quos ip̄e tanq̄ diui ingenij vir multo labore oblitteratos suppleuit. Et cū nullus Mediolāi repiret̄: q eius codicis litterā legere ſciret: ip̄e emēdatū ꝓpria mān̄ trāſcriber̄ voluit: ꝛ ita oēm italiā eo deſideratiſſimo codice repleuit: Quo adiumēto factū ē: vt illa dicendi copia q̄ ad noſtrā ꝑuēit etatē ab ip̄o nr̄o cōciue Gaſparino emanaſſe dicat̄. Ea ꝓpter maxio in p̄cio apud ducez ip̄m hītus ſemꝑ fuit. Hic p̄terea iter cetera ſui igenij monumēta: p̄ter defectus quos multo labore in Quintiliani de iſtitutiōibus: ꝛ Cicerōis de oratore ſuppleuerat: ēt in Cicerōis officia ꝛ Senectute epiſtolas nō iꝓbādos edidit cōmētarios. Jmpfecte ēt i ip̄m libꝝ de oratore cōmētatus fuit: Orthographiā quoq i lingua latina cōpoſuit pulchrā. Hn̄tur inſup ꝛ eius epiſtole atq orōnes multe valde elegātes i demōſtratiuo gn̄e: ac q̄dā alia edidit q̄ videre nō merui. Duos hic genuit filios: Joānē auguſtū iuris vtriuſq cōſultiſſimū ꝛ oratorē ornatiſſimū: ꝛ Guinifortū philoſophie ꝛ artis dicēdi magiſtrū diſertiſſimū Galeacij marie poſtea ducis mediolani magiſtrū cariſſimū: quē in tertiodecimo etatis ſue anno ob ingenij ſui magnitudinem Papie vniuerſo aſtante gymnaſio in artibus liberalibus doctorari fecit.

¶ Leonardum Aretinū philoſophum ꝛ oratorem ac hiſtoricum elegantiſſimuz ꝛ probatū tempeſtate iſta floruiſſe conſtat: eo ꝙ Jnnocentij ſexti: Gregorij duodecimi: Alexandri ꝛ Joannis vigeſimitertij pōtificū Romanorum vſq ad concilium Conſtātie ſumma integritate: fide: innocentiaq Secretarie officium adminiſtraſſet. Deinde a Florentino populo ſeu ſenatu accitus Cançelarie generalis ſibi cure demādata vſq ad extremū vite ſue tempus geſſit: Quem certe inter viros diſciplinis illuſtres ob virtutez: dicendiq elegātiam: omnibus preferēduz eſſe putamus: Et propterea cū eſſet optime edoctus: licet multiſ ipeditus negocijs: tuz publicis: tū familiaribus ea que ſubiecta ſunt ſcribere voluit: Et primo cum adhuc Grecis auctoribus operam daret: beati Baſilij epiſcopi ſermonem de inſtituendis diſcipulis mira dicendi ſuauitate tranſtulit: Deinde dyalogum quendam ſumma edidit elegantia: Jn quo doctrinam Dantis: Franciſci Petrarche: ꝛ Joannis Bochacij primo impugnatam maxime laudat: Vitaſq Tyberij: ꝛ Gracchi Grecorum: Pauli Emilij: Catonis poſterioris: ac Sertorij Romanorum ex Plutarcho tranſtulit. Ciceronis vero vitam non tanquam interpres: ſed veluti a ſeipſo dictatam ipſe compoſuit: vbi multa addidit a Plutarcho pretermiſſa. Tranſtulit quoq quendam libellum Zenophontis de tyranno: Ex Platone vero Gorgiam ꝛ Phedronem: ac ipſius epiſtolas quaſdam: Ex Ariſto-

tele Oeconomicā ⁊ ethicoꝝ ac politicoꝝ libroſ: Inſuper ⁊ ipſius Ariſtotelis vitā ex multis auctoribus tā latinis ꝗ̄ grecis ꝯcta ꝯmētaria ꝑterea pⁱmi libri punici ex polibio greco hiſtorico duobus libris expreſſa reliquit. Et ex procopio hiſtoriam gothoꝝ quattuor libris complexus ē. Volumen quoq; epiſtolaꝝ ⁊ alia plurima opuſcula ac ſui tēporis hiſtoriam ſeparatim. Multaq; ꝑterea alia cōpoſuit: in qbus dicēdi elegātia ⁊ ſumma ipſius ingenij vis apparet. Itē de laudibus Florentie libꝝ vnū edidit: Sed ⁊ deniq; opuſ certe luculentiſſimū. De rebus florētinorum bene geſtis duodecim libris deſcripſit. Nō tamē ꝙ ꝓpoſuerat ad extremū perduxit: Cuius hiſtorie cauſa ſenatus ei ſingulare p̄miū vſq; ad mortē conſtituit: Que qdem mors fuit anno dñi .1445. cū eſſet etatis annorum .74.

¶ Pogius florētinus orator facūdiſſimus ⁊ litterarū apoſtolicaꝝ ſcriptor diſertiſſimus hiſdē tēporibus ⁊ ipſe ob ſingularē doctrinā ⁊ ſingularē dicēdi leporē tū Rome: tūq; Cōſtātie vbi conciliū hēbaẗ atq; alijs in locis maxio habitus fuit in pcio: eo ꝙ in cōcilio exiſtēs Quintilianū oīo deperditū in quodā monaſterio latitantē inuēit: quē poſtea vt p̄dictū ē Gaſparinus bergomēſis noſter multo labore emēdauit: Hunc etiā Florētini ꝓpter ingenij ⁊ eloquētie ipſius claritatē: cū p quadraginta ānos in curia Romana ſcriptoris officiū geſſiſſet ad ſe vocatū ſummo honore exceperūt: coluerūt ⁊ honorauerūt: ac ab oī honore immunem fecerūt. Compoſuit autē hic funebres orationes ac alias plurimas ⁊ librū faceciaꝝ pulcherrimum: ac epiſtolarum librum elegantem: ⁊ e greco Dionyſium Siculū ⁊ alios multos latinos fecit. De ſitu Indie etiam librum compoſuit: ⁊ alia multa.

¶ Fratris Iacobiphilippi Bergomēſis ordīs fratrū eremitaꝝ diui Auguſti. in oīoda hiſtoria nouiſſime cōgeſta Chronicarū ſupplemētum appellata liber qntuſdecimus ſeu vltimus feliciter incipit.

Martinus eius nois qntus papa patria Ro. ex illuſtri colūnenſium familia natus hoc āno in celebritate ſancti Martini epiſcopi: Pap. 217.
ex cardinali diacono i cōſtātiēſi cōcilio oium nationū ex cardin aliū conſenſu
6616 pōtifex creatus ſedit ānis .14. ⁊ mēſibus .3. iuris pōtificij peritiſſimus vir: ⁊ in ɛvi7
oī vita oīo integer: ob cuiuſ integritatē ⁊ doctrinā ac bōitatē atq; moderationē
m ex .xxxiij. cardinalibus ꝑ electus fuit: Qui i pōtificatu cōſtitutus nō ſomno aut ocio: ſed negocio ⁊ ſollicitudini deditus oīa ad rē ꝑtinētia miro pfecit mō: Cuius ſermo cū breuis eēt plenus ſentētijs in lucē ſemꝑ ducebaẗ: Verūtamē in rebus agēdis adeo ꝓmptus erat: vt res factas ꝑus hoīes cernerēt ꝗ̄ ab eo excogitatas putarēt: Tali nāq; pōtifice idigebat eccleſia dei q̄ Petri nauiculam ſciſmatis ⁊ ſeditionū fluctibus diu quaſſatā redigere in portu; ſalutis ſciret ⁊ poſſet: Hic itaq; pōtifex creatus ⁊ factus ēt p ānū in cōſtātiēſi ꝯcilio pſtitit rei publice xpīane cōponēde cā: Sed rebus oībus optīe diſpoſitis: abſolutoq; cōcilio i Italiā p Sabaudiā venit: Dū aūt alpes traſiſſet ⁊ in italiā deſcēdiſſet, p uanorū vetuſtā ⁊ clariſſimā pedemōtiū familiā ob viroꝝ ipſius pſtantiā atq; vrbanitatē in ſuā colūnēſiu; familiā copulauit: ac ipſius inſigne eidē familie ob eius bñmerita gerēdū cōceſſit: Inde abiēs mediolanū pueīt vbi a philippo duce: populoq; mediolanēſi pbenigne magnificētiſſimeq; exceptus ē vbi ſacriſtiā maioris tēpli ꝯſecrās m̄ltas idulgētias ꝯceſſit: Brixiā quoq; vadēs a Pādulpho Malateſta nō īferiori gloria ſuſceptus ē: vbi iter ducē ⁊ Pādulphū ipm hac lege pacē cōpoſuit: vt Pādulphus ſingulis ānis tributo pſoluto tādiu Brixia potireẗ: quoad ei viuē liceret: quā tñ pacē Pādulphus haud multo poſt diſturbauit. Inde digrediēs p fines mātuanoꝝ ferrariēſiū ac Rauenatū Florētia; pueīt: vbi biēnio reſidēs oēm eccleſie rē tā in tpalibus ꝗ̄ ſpūalibus cōpoſuit: q; eccleſia ipa ꝓpter lōgū ſciſma oēm pene tēporale; ditionem pdiderat: quā ibidē cōmorāte Martino in ſuā poteſtatē reduxit: Cōpoſitiſq; ex ſentētia rebus: martinus cū bona florētinoꝝ gr̄a diſceſſurus ciuitatē metropolitano honore exornauit: Eiq; Volateranam: piſtorienſem ⁊ Feſulanā eccleſias ſubiecit. Abiēs itaq; Florētia: Romā tādē deſideratus pueīt: vniuerſa vrbe eidē obuiā effuſa: q̄ hoīem nō ſecus ac patrie parētē expectabat. Vrbē itaq; Romanam pōtifex ingreſſus adeo dirutā ⁊ vaſtatā inuēit: ꝙ nullā ciuitatis faciē hr̄e vidēbaẗ. Nā collapſe domus collapſaq; tēpla cernebanẗ: oīa deturpata: oīaq; lacerata ⁊ diſſipata erāt: ⁊ non mō tēpla: domus: vici: platee ⁊ reliq̄ vrbis menia: ſed ⁊ ciuiū mores: atq; oē ciuilitatꝭ ornamētū i ea depditū videbaẗ: Qua; ob cā; pōtifex pietate cōmotus ad eā exornādā cōponēdoſq; mores ita animū adiecit: vt breui cōualeſcēs meliorē faciē pſetulerit: Quamobrē ciuitas ipſa nō mō ipſum ciuē ſuum ⁊ ſummū pontificem: ſed ⁊ optimū patrie parentem appellauit: In ea enim Martinus ipſe porticum ſancti Petri collabentem in primis reſtituit: ⁊ pauimentum Lateranenſis eccleſie opere vermiculato perfecit ⁊ teſtudinem ligneam ſuperinduxit. Edes preterea ad .xij. apoſtolos vetuſtate collabētes reſtituit. Idipſum ⁊ cardinales in ſuis titulis certatim fecere. Demum ſublatis penitus ſciſmatibus: Superato ⁊ extincto apud Aquilam Brachio Montono: alijſq; Tyrannis ⁊ viarū latronibus: ⁊ quāmaxime Tartallia Lauello fugatis. Bohemis inſuper hereticis ſedatis: multis etiam cardinalibus grauiſſimis viris creatis: ⁊ vndiq; pacata eccleſia: pontificatus ſui anno decimoquarto ⁊ menſe tertio: etatis vero ſue ſexageſimotertio: Rome apoplexia moritur: ⁊ in Conſtā

tiana eccleſia ante capita apoſtolorum ſepelitur ſepulchro eneo vniuerſo cetu Romano comitante ⁊ flen te. Quo mortuo ſedes vacauit dies duodecim.

1418 ¶ Haſtor vicecomes Bernabouis quondam ex filio nepos: hoc anno cum in Modoecie caſtello nõ igno bilis concluſus a Mathia ⁊ crimignola philippi ducis imperatoribus obſideret̃ magnas clades eiſdeꝫ in tulit: verũ dũ vltia ſperatiõe id caſtrum oppugnarẽt: ipſe inter p̃mos pugnatores defenſando viriliter age re volens ab hoſte vulneratus occubuit: Quo mortuo caſtelluꝫ in manibus philippi cõtinuo ꝑuenit. Inter fecto enĩ Joannemaria duce: hic ab amicis ⁊ cõiuratis ſuis in mediolanũ vocatus fuit: Sed poſtea a phi lippo pulſus cũ amicis in Modoeciã ſe recepit: vbi ⁊ vſqꝫ ad tẽpus cõtra philippũ ducẽ preſtãtiſſimo aĩo ſe cõtinuit. Erat autẽ Haſtor hic eo corporis robore: vt cũ Galeacio gonçaga viro fortiſſimo q Buciceba lem gallicũ ſupauerat: per ſepe pugnans victoriam reportauerit: ſepeqꝫ contra predictos copiaruꝫ duces ea in obſidione victoriam obtinuerit.

¶ Sfforcia flamitius e gente attendola in Cotignola oppido natus a Sffortianorum illuſtris fluxit fami
1422 lia hoc ãno dũ flumen piſcharie vado trãſiret ab vndis ſubmerſus vitã finiuit: vir vtiqꝫ rei militaris ſciẽ tia preſtãtiſſimus ⁊ imortalitate dignus: eo ꝙ res ingẽtes ⁊ p̃clarasatqꝫ innumeras glorioſiſſime geſſe rit: Is cũ primũ ſub Albrico Cunij comite militare cepiſſet: per oẽs militie gradus ab infimis ordinibu ad ſummũ militare gradus pedetentim peruẽit: Inter hũc autem ⁊ Brachiũ Montonuꝫ qui ſub eodem Albrico comite ẽt militauerat tamdiu indiſſolubilis amicitia fuit: ꝙdiu vterqꝫ in minoribus extitit: Au ctos vero potẽteſqꝫ factos pernitioſiſſima emulatio ⁊ cõtentio ſubintrauit: vnde ⁊ p̃lia nõnunꝙ cõmiſere cruenta: tandẽ poſteaꝙ Othonẽ tertiũ parmẽſem tyrannũ apud Ruberã oppidũ iuſſu Nicolai eſtẽſis in terfeciſſet: ⁊ alia preclara facinora geſſiſſet: cũ ad dimicãdum cõtra Brachiũ irritatus fuiſſet in tranſitu piſcarie flumĩs interijt: relictis innũeris filijs: quoꝝ de nũero Franciſcus poſtea Mediolanenſium dux vnus fuit: alter Alexander Piſauri dñs: Qui ⁊ ipẽ arma cũ laude tractauit: ac Gabriel ordinis noſtri ꝓ feſſus: vir grauiſſimus: ac in omnibus religioſiſſimus: mediolanẽſium poſtea archiep̃s: necnõ ⁊ Conra dus virtute conſpicuus.

¶ Janus Cypri inſule tertius rex Petri illius: q fratrẽ interimerat filius quiqꝫ ⁊ captiuus: hũc Genue ge nuerat filiũ hoc anno iã etate grãdeuus apud Cypruꝫ diem obijt: vir certe crudelis ⁊ ſine vlla miſericor dia ferus qui cũ in malos ꝓdigus eẽt: cõtra in bonos culpabilis habebatur. Iſte enim ab ineunte etate re gnandi cupidus exiſtẽs more patris q eã ob cãm propriũ fratrem interemerat: ⁊ ipẽ in fratris filium: cui
1423 hoc regnũ debebat̃ hoc ſceleſtiſſimũ geſſit facinus: illũ enĩ vt ſecũ in cena eſſet aliquãdo blanditijs cõpu lit: acceptũqꝫ intercepit: ⁊ nouo crudelitatis genere ſeuiſſime lacerauit: Nactus enĩ vicinas arbores ramis cõtra ſe inuicẽ inflexis: ſinguliſqꝫ adoleſcẽtis pedes obligãs relaxari ramos maximo ĩpetu iuſſit: que cuꝫ impetu naturali ad ſitũ ſuũ redeuntes infelicẽ diſcerpſerũt puerũ: ⁊ ſciſſis viſceribus petaſiunculos ſecum contraxere: Sed nec ipĩ ſeuiſſimo ⁊ facinoroſo regi id paricidiũ impune ceſſit: nec longa ei quies fuit: qa paulopoſt iuſto dei iudicio Sultanus Egypti melchella validiſſimã in Cypro claſſem miſit: q̃ velut horri da tẽpeſtas cũcta diripuit: Janũqꝫ ipm captiuũ abduxit: Nichloſiam quoqꝫ regni ipĩus caput inuadẽs eius tẽpla omnia incẽdit ⁊ euertit: ac oẽm pene populũ captiuauit: Deniqꝫ rex centũ vigintiqnqꝫ aureis redẽptus ⁊ Sultani tributarius factus in regnũ miſerrimus redijt. Ac ſic per tot tãtaqꝫ aduerſa vitaꝫ mi ſeram agens tãdẽ hoc ãno: vt p̃fertur duobus relictis filijs Joãne Jacobo ⁊ Odone mortẽ obijt: Relicta etiam poſt ſe ſencioſiſſima filia: quã tamẽ ante mortẽ Ludouico Sabaudie duci m̃rimonio copulauerat.

¶ Joãnes iacobus itaqꝫ luſignanus penultimus Cypri rex eo ipõ anno Jano patre defuncto regni habe nas adoleſcẽs ſuſcipiens regnauit ãnis. 34. vir certe mulierũ corruptior: q inter feminas educatus: cum ad etatẽ adultã perueniſſet mulierẽ etiã ſe magis ꝙ virũ oſtẽdit: vnde ⁊ inter epulas delitiaſqꝫ lãguẽs ſemꝑ quaſi ſub tutoribus vixit. Vxorem in p̃mis illuſtris Joãniſiacobi Mõtiſferrati marchionis filiã duxit: q̃ mox vt Cyprũ applicuit pactis nuptijs venẽo extincta fuit. Poſtmodũ aliã ex paleologoꝝ proſapia Hele nam nomine duxit vxorem: mulierẽ ſiqdem cordatã ⁊ ingenioſam q̃ cũ viri vecordiã cognouiſſet mox re gni gubernacula in ſe ſuſcepit: ⁊ oĩbus depoſitis magiſtratibus latinum etiã ritũ eliminauit: ac ſic omnem inſulã in grecoꝝ ſuoꝝ poteſtatẽ redegit: Hic itaqꝫ rex vnũ tãtũmodo ſpuriũ nomine Jacobũ ex concu bina ſuſcepit filiũ: virũ certe magni ſp̃us: ex cõiuge aũt Carlotã filiã tantũ genuit: quã ⁊ patruelli portus gallie nupſit: Qui ſtati veniens regiminis formã in regno correxit: ⁊ ꝙmaxime rituꝫ Romane eccleſie in ſtaurauit: Sed nõ multo poſt ſocrus maledicta: diabolo ſuadente generũ nobiliſſimũ virũ toxico ſuſtulit: Quo mortuo ſtatim priores illecebre rediere. At carlota filia videns inde ſe ludibrio haberi ad patrẽ cõ queſta opẽ petijt. vnde pater ſuaſu matris ⁊ ꝓcerũ Carlotam filiam denuo Ludouico Ludouici Sabau die filio cõſobrino ſuo nupſit. Atqꝫ mox Helena regina mater emorit̃: ⁊ paulopoſt rex ipẽ: Dumqꝫ Lu douicus ſpõſus ex Thaurino ciuitate italie Cyprũ properat: Jacobus ex pellice filius Sultani auxilio: Turciqꝫ fauore regnũ occupat: ⁊ Carlota ſorore cũ Ludouico ſponſo excluſa regnum ſuſcepit.

¶ Brachius: alias Brachius mõtonus ex caſtello noĩe Mõtono in Vmbria Italie regione, natus: a quo Brachianorum ſecta factioqꝫ habet̃: rei bellice p̃ſtantiſſimus dux hac omniũ italie ea etate longe q̃ſi cla
1424 riſſimus: partiũ Alphonſi regis cõtra Joãnam reginã ⁊ pontificẽ Romanũ pertinaciſſimus fautor: hoc anno poſteaꝙ oppida multa a Romana eccleſia per vim abſtuliſſꝫ: dũ Aquilã Neapolitani regni vrbem

iuſſu regiſ alphõſij graui obſidione premeret a iacobo caudola acerrimo martini põtificis duce preter oĩuꝫ
ſpeꝫ profligatus obtruncatur. Cuius cadauer cũ ibidẽ ſepultũ fuiſſet exhumatũ poſtea ad Martinũ Ro
me delatũ eſt. At martinus pontifex quum vidiſſet eccleſie inſectatorẽ tanꝙ excoicatũ ex portã ſancti Lau
rentij loco prophano ſepelliri fecit. hic itaqꝫ Brachius dum peruſina nobilitas exularet: ꝙꝙ admodum
adoleſcẽs eſſet: exul tamen conſilio ꝛ auctoritate inter extorres nobiles principes habebatur: quãobrẽ vr-
gente inedia ab ipſa incunte etate militari exercicio ſub albrico Cunij comite ſe tradidit. Qui poſt multos
labores ꝛ vulnera breui imperatoris nomen cõſequi meruit: ꝛ varia fortuna vſus in id tãdẽ potẽtie ꝛ aucto-
ritatis creuit vt peruſinã ciuitateꝫ cõpulerit ſe ꝛ aduerſaꝫ nobilitatẽ extorreꝫ libenter recipere. Ipſe vero ci-
uitatis princeps a nobilitate pariter ꝛ vulgo ſic delectus: vt vires magnificẽtius extendere poſſet cuꝫ alphõ
ſo rege fedus inijt ꝛ copias ſuo ſtipẽdio ducere cepit: ꝛ dum multas ciuitates: multaqꝫ oppida pon. Ro. q
partes regine cõtra alphonſuꝫ tuebat̃ auferret: excoicatus in id mortis genere tãdeꝫ peruenit. hic ipſe dũ
in minoribus: vt premiſſũ eſt: exiſteret Sfortie attenduli amiciſſimus fuit atqꝫ familiariſſimus: eo ꝙ vter
que adoleſcẽtes ſub albrico militare cepiſſent: potentiores deinde facti: dum de prioratu cõtendũt: inimici
effecti ſunt: quoꝝ virtute ꝛ ea emulatione militia ita breui in italia creuit: vt qui duce in re militari: ſeu bel-
lica deinceps indigeret: altero iſtoꝝ quaſi ſemp vterent̃. hinc ille factiones militares exorte ſunt: vt. lviiij.
iam annis nil prope in italia geſtũ ſit ꝙ non alteri iſtoꝝ quaſi aſcribi poſſit. Qui enim a brachianis oppri-
mebãtur a ſfortianis viciſſim iuuabãtur: ꝛ econtra. hic itaqꝫ Brachius Odonẽ adoleſcẽteꝫ ſub Nicholai
picenini gubernatione filiuꝫ dimiſit: qui paulopoſt a florentinis patris loco cõtra philippũ duceꝫ imperator
cõſtitutus apud aretiuꝫ vrbeꝫ a Guidone torello profligatus ꝛ interfectus fuit.

¶ Franciſcus foſcarus ſexageſſimuſeptimus venetoꝝ dux Thome mocenico duci hoc anno ſuffectus du
cauit ãnis. 34. ꝛ mẽ. 6. vir ſane oĩ virtutũ genere preterꝙ litteraꝝ gloria ornatiſſimus: eo ꝙ eloquẽtia: inge
nio: memoria: iuſtitia: fortitudine: ac ꝯſilio oẽs ſui principatus motus miro ſemp clauſerit ordine. Quippe
q ſenatus ſui ꝛ italice libtatis ac ſaluti ꝯſulẽs. 30. ãnis maxia bella terra mariqꝫ geſſit: ꝛ oia ſũma cũ laude
ꝯfecit: ac ita quietis ꝛ pacis turbatores ſua prudẽtia ꝛ fortitudine cõpeſcuit. hicqꝫ quũ pmũ rauenã oli im
pioſaꝫ citatẽ ꝓcuratiõe Nicolai negociatoris a polẽtanis dñis volẽtibus ĩprimis cibus pacifice ſuſcepiſſꝫ
hoſtaſiũ polẽtanũ vrbis dñꝫ viꝝ ignauũ captũ i cretã exulatũ ꝑpetuo trãſmiſit: inde brixiã citatẽ duce Cri
mignola ꝛ bgomũ ac cremã ipio ſui ſenatus adiecit: bellũqꝫ maximũ i grecia ꝯ genuẽſes apud chiuꝫ inſu-
lã geſſit: ꝛ paꝝ abfuit quin vrbẽ ipſaꝫ obtinuerit. Demũ ipſi ſuo ſenatui pace vndiqꝫ parta: vrbeqꝫ ſua bo-
nis multipliciter aucta: ꝛ italia oĩ in pace: ꝛ tranqllitate redacta poſt multos labores exactos. 84. vite ſue
ãno. ſalut̃ vo noſtre. M. cccclvij. cal. nouẽb. i ſenectute bona dormiuit cũ patribus ſuis: ſepultuſqꝫ ingẽti
põpa in diui Frãciſci tẽplo capella maiore celebratiſſimo ſeplchro. Ipẽ. n. ferme oẽs pſtãtiores ſue etatis
belli duces ad opp̃mẽdos aduerſarios hũit mercẽnarios: vtpote Frãciſcũ ſfortie filiuꝫ mediolani poſtea
ducẽ: Crimignolã cõmitẽ: quẽ tñ poſtea pp eius infidã ſuitutẽ capite detrũcari fecit. Ioãnẽ frãciſcũ gon
çagã mãtue marchionẽ: atqꝫ alios ꝙplurimos: p quos mẽorabilia geſſit facinora: ꝛ demũ Bartholomeũ
coleonũ bergomẽſeꝫ cuius virtute italie laborãti ꝛ lacerate ſalutis ꝛ pacis opẽ feliciſſime attulit.

¶ Crimignola comes philippi ducis mediolani dilectiſſim⁹ filius ꝛ excellẽtiſſimus ipator: cui ꝓpũ nomẽ 1427
Frãciſcus cognomẽto Crimignola erat hoc ãno quũ ingẽtia facinora ꝓ redẽptiõe regni decertaſſet ipatiẽ
ter ferẽs ꝙ philippus mediolani dux guidonẽ torellũ in prefectura claſſis ꝯ Alphõſũ ſibi ptuliſſet: ꝛ ꝙ ip
ſum a dictatura genue reuocaſſet: atqꝫ cernens aduerſarios ſuos quoſdã apud philippũ ſe grã pualere me
tu ꝛ indignatiõe cõmotus ab ipõ ſuo dño philippo tãꝙ offẽſus defecit ꝛ ad venetos acceſſit: a qbus maxio
honore ꝛ ilaritate exceptus: ſtati ex ſenatuſdecreto copiaꝝ ſuaꝝ dux deſignatus ẽ. Hic. qppe Franciſcus
ex crimignola pedemõtiũ inſigni oppido ortũ duxit. Qui quũ porcoꝝ greges puulus educeret a ſtipẽdiari
is captus tãꝙ elegãtis forme pueꝝ ad philippũ adhuc ꝛ ipſe adoleſcẽtẽ papie pductus eſt: queꝫ eueſtigio
ipſius aſpectu delectatus ex ignobili nobilẽ: ex egeno diuitẽ ex ruſtico demũ ob ingenij magnitudinẽ pri-
cipẽ ꝛ imperatorẽ effecit. Qui magiſtratu ſuſcepto quũ philippũ dñꝫ ſuũ pditiſſimũ: ꝛ multoꝝ armis occu-
patũ cerneret ſua prudẽtia: ſuaqꝫ magnanimitate: atqꝫ induſtria deiectis multis tyrãnis atqꝫ interfectis:
regnũ breui in integrũ ſibi reſtituit. Sꝫ neqꝫ his cõtentus: ẽt genuã vrbẽ potẽtiſſimam cum oĩ dictione ſua
philippo addidit: vbi ea prudẽtia eaqꝫ integritate dictaturã geſſit: vt ciuitatẽ laceratã: q̃ multotiẽs armis
cõtẽderat reſarciuerit: Indeqꝫ euulſis vetuſtiſſimis odijs atqꝫ factionibus vnã qĩ familiã ꝯſtituerit. Ipẽ
eiꝫ fuit ſũme fidei maximeqꝫ iuſtitie pṙceps: ꝛ laboꝝ oĩuꝫ patiẽtiſſimus: quibus ex cãis i ſcia rei militaris:
oẽs anteceſſores ſuos ſine ꝯtrouerſia ſuperauit. Atqꝫ ſuo i magiſtratu ea erat ſeueritate ꝛ iuſtitia: vt ne po
ma quideꝫ ex arboribus pendẽtia ſine ſuo precio auferri impune alicui pmiſerit: eã ob rẽ nõ patiebatur pre
terlabi diẽ: qn ſuis militibus ſtatutis tpibus mẽſtrualia diuiderẽt̃ ſtipẽdia. Erat ẽt adeo promiſſi ſeruatõ
vt verba que iocãdo ꝓmittebat ipſa ad minimũ momẽtũ ipleret. Quũqꝫ diu ſub philippo duce militaſſet:
ꝛ ad ſenatũ venetũ trãſfugiſſet: ꝛ ei aduerſus philippũ belli ſũma a ſenatu cõmiſſa fuiſſet magnas copias
ſtatiꝫ percenſuit: ꝛ cũ exercitu primũ impetũ in brixiã faciẽs adiuuãtibus quibuſdã ciuibus mox vrbẽ phi-
lippo ademit. Id certe geſſit non philippi odio: ſed emuloꝝ ſuoꝝ vĩdicta: qui detractionibus ſuis illũ phi
lippo odioſuꝫ fecerant: atqꝫ ẽt vt gloriã omnẽ reꝝ bñ geſtaꝝ in ſe verteret adeo vt ipſo duce mutato: muta
quoqꝫ philippi fortuna videret̃. verũtñ quũ cõtra ipſos venetos multa ꝯ boni imperatoris officiũ geſſiſſet

vt in grãz philippi rediret ꝯficta a venetis cauſa veluti eum de ſumma belli audire volẽtes venetias euoca
uere: atq; ibi ex ſenatus decreto inter duas colũnas ĩ publico ſãcti marci foro ſecuri ꝑcuſſerũt anno. ſ. a na-
tiuitate chriſti. 1431. conuictus. n. ꝑ litteras ⁊ teſtes fuit: ꝙ per eũ ſtetiſſet cominus cremona veneti potirẽ
tur capta a Caualcabouc venetoꝝ noĩe ipſius vrbis porta: ꝙq; ẽt claſſis veneta ĩ pado ſub ipſius oculis a
Nicholao picenino hoſte diſiecta fuiſſet. Et hic fuit exitus tãti viri mẽoratu digniſſimi: qui vbilibet trãſi
gebat ꝑꝑ eius magnitudinẽ cum eo emigraſſe fortuna credebaꝉ.

¶ Guido torellus natione parmenſis: vir domi nobilis: ſꝫ potẽtia: ⁊ rei militaris ſcĩa nobilior his tẽporibus
ob res bñ geſtaſ maxĩo toti italie ĩ precio fuit: cuius rei grã apud philippũ ducẽ gratus acceptus ẽẽ cepit: co
gnita eniꝫ hoĩs virtute poſt Crimignolaꝫ cum ſuis copijs ⁊ exercitibus ꝓfecit: atq; cũ multo equitatu ad
occupãdã genuã ꝯ Thomã fregoſuꝫ genuẽſiũ ducẽ tranſmiſit: cuius virtute ⁊ ꝓſtãtia. vrbs tãdẽ in philip
pi manus peruenit. poſtmodũ illũ philippus claſſi maritime cõtra alphõſũ regẽ preficiẽs haud multo poſt
vniuerſaꝫ orã maritimã ⁊ ipſã neapoli regiã obtinuit: ⁊ Joãne regine pulſis aragonẽſibus ꝓſidijs cõſigna
uit. Indeq; oĩbus in regno apulie pacatis ad ducẽ ſuũ mediolanu redijt. Quũq; florẽtini bellũ philippo
inferre ſtatuiſſent cõfeſtiꝫ philippus hũc guidonẽ oppoſuit. Qui quũ paucis ꝯtra Carolũ Malateſtã eo
rum imꝑatorẽ in finibus agri florẽtini apud Ronchũ in expeditione cõgrediens ipꝫ quaſi ꝑmis cõgreſſi
bus diſſipato eius exercitu cepit: ⁊ mediolanũ cuꝫ multis vinctum tranſmiſit. his feliciſſime geſtis philip
pus ipſũ poſt crimignole diſceſſuꝫ in dictatura ſuffecit. Qui magiſtratu vniuerſo ſuſcepto: ⁊ florẽtinis ite
rato contra philippuꝫ in bello progreſſis eos breui cõflictu apud ȝacbanorã fauẽtini agri oppidũ turpiſſi
me vicit ⁊ ꝓfligauit: ⁊ multis eoꝝ oppidis captis vniuerſaꝫ ethruriã cõcuſſit: Quo timore florẽtini intra
vrbẽ trepidare ceperũt. poſtmodũ etiaꝫ Oddonẽ brachij mõtoni filiũ iuuenẽ quidẽ acerrimũ aduerſus euꝫ
a florentinis miſſuꝫ ĩ aretino agro dũ iuueniliter inter primos pugnatores verſareꝉ interfecit: Ac nichola
uꝫ picininũ eo in prelio captũ fauentiã vinctũ ꝓduxit. Alia quoq; inumera ⁊ quidẽ ꝓclara inuictus hic im-
perator geſſit facinora. hic ipſe quũ othoĩ. 3°. parme tirãno dño ſuo familiariſſimus ẽẽt ei deſuaſit ne ad Ni
cholauꝫ eſtẽſeꝫ in Ruberã accederet: eo ꝙ fraudẽ ſubeſſe occulta ſapiẽtia preuidebat. Inter hunc ⁊ Crimi
gnolã quũ philippus eoꝝ dux ĩplacabile odiũ excitaſſet ẽt emulationũ cãs ſepe acuebat.

¶ Jacobus candola ex caſtro iudicis ꝓuincie aprutij originẽ ducẽs magnus exercituũ ductor: ⁊ ipſe hac tẽ
peſtate clarus admodũ ⁊ noĩatus fuit: Qui quũ diu ſub alphonſo rege in apulie regno militaſſet: ⁊ ꝓ eo
cõtra reginã Joãnã ⁊ Ludouicũ andegauenſẽ vniuerſuꝫ ferme regnũ occupaſſet ⁊ neapolim captã regis
noĩe valido equitatu teneret a Guidone torello ꝓdicto ⁊ ioãna regina diu obſeſſus: quuꝫ alphõſus rex ꝓ
cul abeſſet: tãdẽ rogatus a ciuibus deditionẽ fecit. Indeq; diſcedens ad martinũ pon. Ro. acceſſit: a quo
bñigniſſime exceptus illius ſtipẽdio ſe ſubmiſit: ꝗ quũ eſſꝫ vir magnanimus atq; ſapiẽtiſſimus copias vn
diq; cõtraxit: ⁊ cõtra Brachiũ mõtonũ inuictiſſimũ ĩpatorem: qui aquilã ꝓ alphõſo obſidebat intrepidus
acceſſit. Quũq; ad hoſtẽ decernẽdi cã ꝑueniſſet nulla pugne mora addita cõmiſſuꝫ ẽ atrox ꝓliũ: ⁊ quũ ali-
quãdiu pertinaci aĩo decertaſſent: tãdeꝫ Brachij exercitus cedẽs fugã petijt: ⁊ multis eoꝝ a Jacobo ceſis
⁊ captis Brachiũ in aquilanoꝝ manus ſuperatũ deduxit: a ꝗbus multis vulneribus cõfoſſus miſerrime
perijt. hic quippe Brachio admodũ emuluſ fuit: ⁊ cũ eo de gloria reꝝ geſtaꝝ optime cõtendere potuit. Sb
huius autem diſciplina multi clariſſimi euaſere viri: inter quos Bartholomeus coleonus bergomenſis ve
netoꝝ poſtea vniuerſalis imꝑator fuit.

¶ Brixia oliꝫ nobilliſſima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas: ⁊ nũc quideꝫ inter ceteras lõbardie vrbes potẽtiſſi
1427 mã hoc anno ſexto idus martij petro aduocato ꝓcurãte ⁊ quibuſdã alijs ciuibus ope: ẽt comitis Crimi-
gnole in venetoꝝ manus deuen it. Huius aũt cauſa fuit ꝙ philippus dux quẽdã viꝝ peſſimũ ibidẽ vecti-
galibus prefecerat. Qui intolerabilia ciuibus imponẽs: coegit euꝫ ſeruitutis iugũ excutere: ꝑꝑ qđ Brixia
ni laceſſiti venetis ciuitatẽ obtulere: modo auxiliũ preſtare dignarenꝉ. Veneti autẽ prudẽtia vſi ſtatiꝫ lega
tos ad philippũ miſere: qui dicerent ꝓ ſalute italie ipſuꝫ ab armis abſtinere: parcere florentinis: mitiuſq; ĩ
ſuos agere dignaretur. Quod ſi ſecus ſciret ſe curã italie ⁊ oppreſſoꝝ ſuſcepturos. Quumq; philippus ve
netoꝝ legatos parui pẽdiſſet: brixianos impulit ſaluti ſue cõſulere. Erat tunc petrus aduocatus in vrbe
brixia magne auctoritatis vir: qui monticulas ꝙ maxime in ſuã pellexerat ſentẽtiã. Iſq; crimignole auxi-
lio fretus: qui eo a venetis cuꝫ exercitu miſſus fuerat monticulas ſtatiꝫ ſecreto introduxit: ⁊ ciuitatẽ philip
po ademit: eamq; petro lauredano ⁊ Fantino michaeli venetis cõſulibus tradidit. Suſceptaq; brixia: ⁊
diſſipatis apud machlodiũ vicũ a Crimignola philippi copijs: capto inſuper Carolo malateſta cuꝫ alijs
plurimis philippi mercenarijs: que res magno diſcrimini philippo fuit. Quã ob rẽ Martinus papa du-
cis calamitate permotus cardinalẽ ſancte crucis ſtatim ad ſedandos tumultus e Roma in lõbardiã trãſ-
miſit: qui vltro citroq; ſepius nuncijs tranſmiſſis: tãdeꝫ pacẽ ea cõditione inter philippum ⁊ venetos com
poſuit: vt brixiã veneti: ⁊ oppida brixianoꝝ cremonenſiũve: que antea ipſi ⁊ mantuanus Marchio cepe-
rant retinerent. Inſuper ⁊ bergomũ eiuſq; agruꝫ legatus ex federe ipſis venetis deſignauit. hac etiaꝫ con
ditione ne ſocioſ venetoꝝ florentinorumq; bello laceſſeret: aut ad id defectioneꝫ concitaret. Guido aũt to
rellus: ⁊ Joannes franciſcus mãtuanus: Orlandus palauicinus: ⁊ alij cõplures reguli ea federa percuſſe
runt. Hec ipſa eo anno geſta ſunt: qui eſt vigeſimus octauus ſupra M. cccc. quo anno pridie nonas maij ſe
natus venetus bergomo potitus eſt. Approbauit aũt hãc pacẽ Martinus pon. ne philippus oĩo pellereꝉ

Eo eni tūc ſub venetoꝝ ſtipēdio vna cū Crimignola militabant Scaramuza papiēſis: petrus paulus vrſinus Romanus: Daniel vādalus: Ludouicus verminianus: Carnarius et Beteſaluus: ac Bartholomeus coleonus bergomenſes: ac deniqꝫ illuſtris Ioannes franciſcus gonzaga mātuanus marchio: ⁊ pleriqꝫ inſignes bello viri: quoꝝ virtute veneti tātā gloriāꝫ ⁊ vtilitatē ꝯſecuti ſunt.

¶ Tyberis fluuius hoc anno in vigilia ſancti andree apoſtoli in imenſuꝫ adeo creuit: vt ꝑ portā flamineā: q̄ eſt populi porta ingreſſus totā vrbē in plano ſitā inundauerit: tēplūqꝫ pātheon vſqꝫ ad altare maius repleuerit. Decreſcens āt biduo poſt multa aīalia ſecū traxerit: multaqꝫ dāna ciuibus intulerit: q nō ſecus ꝑ vicos nauigabāt ac ꝑ alueū tyberis facere conſueuerāt. hoc ideꝫ ⁊ anno ſalutis nr̄e. 1444. menſe nouēbri cōtigiſſe vidimus: ⁊ ſtatiꝫ ex more ſeua peſtis ſubſecuta eſt. 1428

¶ Bellum lucenſe hoc āno a florentinis ſuſcipit: qd ꝑ ānos tres maximo cū vtriuſqꝫ ppl̄i dāno protractum fuit. Paulus enim Guiniſius: de quo dictū ē: eo ēt tunc Luce dn̄abat. Is ſuperiori āno Ladiſlaū filiū cū philippo duce ꝯ florentinos militare cōſtituerat: quā reꝫ florentini egre ferētes quum ſuperiore pace nil in ſcriptū d guiniſio cautū fuiſſe occaſionē opꝑmēde luce nacti in agrū lucēſeꝫ ſuas copias mittūt. Qui captis quibuſdā caſtellis circūquaqꝫ poſitis: vrbeꝫ etiā obſidione cingūt. Sꝫ philippus mediolanēſiū dux Guiniſij ꝓcibus ſolicitatus Franciſcuꝫ ſfortiā cū magno equitatu eo miſit: q tantū terroris florētinis iniecit: vt Lucā obſidione liberare cogerit. At florentini ſuo vſi ingenio Frāciſcuꝫ maxima corrūpētes pecunia ab auxilio lucētiū abire fecerūt. Quo diſcedēte florētini iterato lucenſes obſidione cingūt. Quapp philippus inſtāte martino pon. q ēt lucēſiuꝫ vices dolebat Nicholaū piceninū cū maxio eqtatu rurſus eo miſit: q fuſis fugatiſqꝫ hoſtibus nō ſolū lucā obſidione libauit: verūetiā inde mouēs ex piſanis ⁊ volateranis m̄lta caſtella florētinis abſtulit. Senēſibus ēt rē gratā facturus: q tuꝫ florētinos graui bello inuaſerant. Poſtulātibus vero ea tēpeſtate florētinis: vt veneti iure federis ꝑ lōbardiā philippū adorirent. Reſpōderūt eos auctores huius belli fuiſſe: ⁊ eos ꝑus a lucenſium iniuria temperare debuiſſe: ea de cā florētina ciuitas intolerabilibus tributis exinanita querelaꝝ plena erat: vt par ē in vulgo: quū aduerſa fortuna ſucceſſerit. Nil erat odibilius ꝙ illi ciues: quoꝝ opera lucēſe bellū fuerat ſuſceptū: tādē florētini belloꝝ ſtipēdijs grauati: licet lucā iterato obſidione cinxiſſent: cūctaqꝫ circa vrbē populati fuiſſent manēte intus Sigiſmundo imꝑatore: pacē philippo ⁊ lucēſibus obtulere: quā illi ſuſcipiētes: ēt cūcta a florētinis capta reddita ſunt.

¶ Bohemij heretici a quodā ioāne vs bohemo in cōſtātiēſi ſynodo exuſto exorti: q. ſ. inter ceteros errores dicebāt ⁊ ꝓdicabāt eccleſiaſticos oēs ſi ſalutē cōſequi volebāt ad imitationem chriſti paupes oīo eē oportere: quuꝫ ex tanta reꝝ copia ⁊ luxu ppl̄i oēs ſcādalizarētur. his tpibus ſua vſtana hereſi germanos catholicos crudelē in modū armis vexare ceperūt. Ad quos quū Martinus pō. ⁊ Sigiſmundus imperator legatos miſiſſent: qui eos cōmonefacerēt: vt rōe ⁊ eccleſie obtēꝑare dignarēt: qui hīi monētibus parere recuſarūt: pp qd Martinus legatos in germaniā miſit. Qui vna cū imꝑatore ꝯ eos catholicos cōcitarūt: ſꝫ nil profecerūt. poſtremo ēt reuocatis alijs Iulianū ceſarinū cardinaleꝫ ſcī angeli miſit: q ⁊ ipſe nil profecit: imo nō ſua: ſed milituꝫ ſuoꝝ ignauia ⁊ inobediētia maximū ab eis ſuſcepit icōmodū: qui ⁊ re infecta domū cū dedecore redijt. hi tn̄ heretici ſub Eugenio pon. i florētina ſynodo grecis: alijſqꝫ nationibus aſtātibus a dn̄o tacti errorē ſuū cognouerūt: ⁊ indulgētiā a pōtifice petierūt: quibus penitētia iniuncta catholice eccleſie recōciliari meruerūt. Hi tn̄ ꝑus adamitaꝝ hereſiꝫ i bohemia pululātē armis extinxerūt: qui ipudēter dogmatizabant charitatis grā licitū eē hoīes publice cū mulieribus luxuriari.

¶ Viri diſciplinis excellētes

¶ Petrus paulus vergerius patria iuſtinopolitanus phūs ⁊ orator: iuriſcōſultus: necnon ⁊ lingua greca latinaqꝫ vir eruditiſſimus: Chriſolore bizātini phi auditor: ⁊ carrariēſiū ꝓncipū oli familiariſſimus per hoc tps ꝓdictis virtutibus celebratus magno fuit in ꝓcio. Qui quū eloquētiſſimus haberetur inter cetera hiſtoriā ſatis elegātē de geſtis carrariēſiū dn̄oꝝ edidit. Et de ingenuis moribus libellū: necnō ⁊ in diui hieronymi preſbyteri laudē cultiſſimas orationes cōpoſuit: atqꝫ alia multa: q̄ ad manus nr̄as nō ꝑuenerūt.

¶ Mapheus vegius patria laudenſis optimus vir ⁊ doctiſſimus orator: ac poeta nō vulgaris: Martiniqꝫ pape datarius hoc tpe floruit: ⁊ ob dicēdi elegātiā Rome magno hitus eſt i ꝓcio: Qui aliquot editis libellis partiꝫ metro: partiqꝫ oratione ſoluta magnā laudē ſortitus ē. Inter quos tertiūdecimū enei. li. in vſu heroico cōpoſuit. Ruſticanalia ēt epigrāmata: ⁊ pſalmos penitētiales: atqꝫ in laudē diue monice matris ſciſſimi doctoris Aug. multa cōpoſuit Alia quoqꝫ q̄dā ſoluta oratione cōſcripſit. Eius quippe ꝓcuratione: ⁊ impēſa reliquie ſancte monice ex oſtia tyberina Ro. trāſlate ſunt: ⁊ eiſdē capellā: atqꝫ ſepulchrū miro artificio ſuo ſumptu extruere fecit. In cuius quidē capella poſtea corpus ſuū ſepellir i voluit.

¶ Leonardus Iuſtnianus venetus alterius magni Leonardi viri doctiſſimi ex filio nepos his tpibus claruit: vir certe magni ⁊ nobiliſſimi ingenij: vtriuſqꝫ lingue grece. ſ. ⁊ latine ꝑitiſſimus: qa puero liberalibus diſciplinis egregie eruditus: Muſice plurimū operā dedit: ⁊ eā ob reꝫ vernacula lingua cantilenas amatorias dulciſſimas ac peritiſſimas plurimas edidit: quibus totam italiā repleuit. Veꝝ tādē cōſciētie remorſu ꝑmotus ad deū conuerſus cōſimiles in laudē beate v̾ginis marie ſcōꝝqꝫ dei cōpoſuit. Inde alia nōnulla tum latino: tū vulgari idiomate exarauit: ac q̄daꝫ greca in latinū cōuertit: vtpote Cimonis ⁊ Luculli vitas deniqꝫ etate prouectus ſenator grauiſſimus: ⁊ rei pu. ꝓcipuus gubnator ob eloquētiā euaſit. Hic quoqꝫ ⁊ Bernardū Iuſtinianū filiū genuit doctrina ⁊ prudētia cōſimilē. Qui ⁊ ipſe apud venetos ob dicēdi ornatū ⁊ facilitatē magnā gloriā ⁊ honorē ꝓmeruit. Qui orōnes eloquētiſſimas doctaſqꝫ plurimas cōpoſuit:

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

atqȝ auunculi ſui Laurentij iuſtiniani viri ſciſſimi patriarche veneti vitā egregio oꝛnatu cōpilauit.

¶ Frāciſchus barbarus patritius ſimilr̄ venetus Chꝛiſoloꝛe bizātini phi in grecis lr̄is diſcpulus excellentiſſimi: ⁊ ꝓpe diuini ingenij vir: his etiā tꝑibus ob doctrinā ⁊ dicēdi ꝓmptitudiē ac rei pu. adminiſtrande prudētiā ⁊ iuſtitiā laudatiſſimus hītus ē: tū maxie ꝙ apud brixianos p̄turā gerens vrbē acerrime obſeſſaȝ eas ob res ſenatui ſuo ꝯſuauerit. Hic quū eruditiſſimus plurimū eēt pulcherrimū librū de re vxoꝛia ⁊ ozōnes ac epiſtolas oꝛnatiſſimas extātes edidit: ac alia quedā cōpoſuit: In cuius laudem poſt moꝛtē hoc epitaphiū editū ⁊ ſepulchꝛo ſuo appoſitum fuit.

Siquis honos ſi fas lachꝛymis decoꝛare ſepultos
Flecte ſuper meſtis locum complecte querelis
Frāciſcus cui priſca parem vix ſecla tulerunt
Barbarus hic ſitus eſt: lingue decus omne latine
Foꝛtia facta viri ꝓ libertate ſenatus
Brixia ꝙ magno tenuit ſudoꝛe fatet̄.
Hic ſūmi ingenij ſcriptis monumenta reliquit.
Grecaqȝ preterea fecit romana tenet nūc
Spirtus aſtra: ſacros tumulus cōplectitur artus

¶ Carolus aretinus poeta: ⁊ gre. latieqȝ ligue vir eruditiſſimus: atqȝ eloquētiſſimus frāciſci philelphi poete emulus hiſdem tēpoꝛibus floꝛuit. Qui ⁊ ipſe tū metro: tū ſoluta orone multa cōpoſuit: ac q̄dā ex greco i latinū optime conuertit: quā ob rē a floꝛētino populo: q ſemꝑ viros humanitatis doctrina p̄ditos ſūmis honoꝛibus excipe ꝯſueuit i ſuū cācellariū vocatus: ⁊ ipſe ab eodeȝ īmunitatis bn̄ficiū cōſecutus eſt.

¶ Caietanus patria vicētinus patauinus canonicus: theologus quidē ⁊ phūs ſui tꝑis precipuus per hoc tēpus i patauino gymnaſio tū legēdo: tū diſputādo: tūqȝ cōponēdo principatū obtinuit: Et ꝓpterea p̄ceteris phis accuratius ſuper octo phiſycoꝝ libꝛos cōmētatus ē: ſȝ et ſuꝑ li. de aīa. Suꝑ libꝛo de celo ⁊ mūdo alioſ cōmētarios cōpoſuit. Scripſit quoqȝ li. de matheuris: ⁊ de reactione ad cōcurrētiaȝ dn̄i Joānis de marliano phiſyci. Etas ēt iſta alios multos clariſſimos i oī diſciplina in italia potiſſimū attulit viros vtpote.

¶ Jacobū ēt foꝛliuienſeȝ egregiū quidē medicuȝ hac tēpeſtate floꝛuit: queȝ dicūt cūctos q phiāȝ ⁊ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. ⁊ ꝑꝑa ſuꝑ p̄mū canonis Auicene: ⁊ ſuꝑ eiuſdē āphoꝛiſmis: ⁊ tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellū preterea de intēſione graduū foꝛmaꝝ: ⁊ eaꝝ remiſſione cōpoſuit.

¶ Hugo ſenenſis hoc tꝑe ſuper p̄mo auicene: ⁊ āphoꝛiſmis hyppo. ⁊ tegni ac Galieni ſcripſit.

¶ Joannes de marliano ⁊ ipſe hoc tꝑe de reactione ad cōcurrētiā Caie. ⁊ de caliditate coꝛpoꝝ tempoꝛe eſtiuo ⁊ hiemali: ⁊ de antipariſtaſi ⁊ alia. ¶ Ludouicus pōtanus iuriſcōſultus ⁊ ipe hoc tꝑe clarus habet̄.

¶ Abbas ſiculus cui ꝓpꝛiū nomē erat Nicholaus: ex cathania vrbe oꝛiūdus pontificij iuris ⁊ phie eruditiſſimus: ⁊ ipſe hec ipſa tꝑa reddidit clariſſima: ꝙ apud ſenā ethꝛurie vrbē pontificiū ius optime edocēs quū ingenij eēt clariſſimi p̄clariſſima monumenta in iure pon. poſt ſe ſcripto reliq̄t. Unde ⁊ decretales omnes plurimis voluminibus ⁊ quidē egregijs ſuper oēs declarauit. Decretoꝝ ēt libꝛos quū commētari cepiſſet moꝛte p̄uentus reȝ tātā intermiſit: eius quoqȝ extāt repetitiones: ⁊ diſputationes: ac cōſilia.

¶ Paulus de caſtro iuriū doctoꝛ ⁊ ſpectatiſſime doctrine ⁊ eloquētie vir: cū his ⁊ ipſe floꝛuit: ⁊ p̄ ceteris diſtinctius ⁊ clarius atqȝ vtilius in digeſtis ⁊ codice ſcripſit. Cōſilia quoqȝ ea in doctrina cōpoſuit vtilliꝫa. Deniqȝ quū publico ſalario pluribus ānis ſene floꝛētie: ⁊ patauij legiſſet āno dn̄i. 1437. vite finē fecit.

¶ Sāctes de arduinis ex piſaurēſi vrbe natus phūs ac medicus expꝛtiſſimus his claruit tꝑibus: q i medēdi arte ceteros medicos venetijs facile ſuꝑauit: Ediditqȝ tres magnos ac ꝑutiles libꝛos. Pꝛimus ē d venenis oībus nālibus ac artificialibus. Secūdus de decoꝛatione. Tertius de pꝛolificatione: ſeu ꝯ oēȝ ſterilitatē tā ex ꝑte viri ꝙ mulieris cōtigētē. In oībus iſtis libꝛis ātiquoꝝ oiuȝ ac modernoꝝ dicta optime ꝑſtrinxit

¶ Antonius raudēſis natione mediolanēſis oꝛdinis minoꝝ theologus clariſſimus ⁊ oībus in diſciplinis nō mediocriter eruditus hac ipſa tēpeſtate floꝛuit: q ⁊ ipe vt i oībus ſe doctū oñderet ſinguloꝝ quoꝝcūqȝ tā oꝛatoꝝ paganoꝝ ꝙ theologoꝝ oꝑa ferme explanare voluit: ⁊ ꝙ maxime Lactātiū viꝝ doctiſſimū emēdare tentauit: ꝙ melius ⁊ dignitati ⁊ religiōi ſue fuiſſȝ ab illiuſmōi ſcribēdi genere ſe continuiſſe ꝙ ꝯ tātū viꝝ doctiſſimū ⁊ diſertiſſimū inuehere. Eā ob rē ⁊ quaſdā inuectiuas ſe ꝓuocauit. Ad hūc rogatus philelphus vir doctiſſimus litteras dirigit: cōmonefaciēs vt Aug. patrē imitet̄: q̄a ille ⁊ ſi ſanctuſ ⁊ ſapiētiſſimus fuiſſet que iprudēter errauit tamen retractare curauit.

Papa.218 Eugenius quartus gl'oſus quidē papa natiōe venetus: familia cōdelmeria vetuſta quideȝ: p̄re angelo: Gabriel religioſiſſimus ātea vocatus hoc āno. v. nonaſ martij apud Mineruā rome 6630
1431 poſt Martinū papā pontifex creatus ſedit annis. 15. hic Gregoꝛij. xij. ex ſoꝛoꝛe nepoſ: canonicuſqȝ celeſtini hītus cōgregationis ſci Geoꝛgij de alga uenetijſ fuit. Pꝛimo q̄dē ipſius Gregoꝛij theſaurarius: deinde ſenēſis eps̄: poſtea cardinaliſ: demū pōtifex factuſ: nil eo honoꝛe clarioꝛ: nulla in re p̄ſtinā vitaȝ mutauit. Eadē certe humilitate: eadē cōtinētia auſteritateqȝ vite vixit: ꝙuis i initio ſui regiminiſ malis ꝯſilijs ductus varius extiterit: Quū eni diuina humanaqȝ oia perturbaret Romanū populū ad arma excitauit. Qui ipſius magiſtratibus e roma pulſis nouos creauere Ro. atqȝ ipꝫ pōtificeȝ mutato hītu cū monaſtico cucullo fugere cōpulerūt: cūqȝ ꝑ tyberim aufugiētē Romani lapidibus: ⁊ ſagittis perſecuti ſunt. Quū aūt floꝛētiā petiſſet ibi ꝑ aliquot tꝑs ſubſtitit: quo in tꝑe oia bellis ⁊ ſciſmatibus vbiqȝ ꝑturbari cepta ſunt. Romani eni ſublato clamoꝛe ad arma in libtatē cōclamauere: ⁊ nouis creatis magiſtratibus Frāciſcū eugenij nepoteȝ ⁊ eccleſiaſtice dictionis camerariū capiūt. Arcēqȝ ſci angeli expugnāt: capitoliū ſūmo pꝛeſidio muniunt: ⁊ ꝑ ſex mēſes in libertateȝ ſe vendicant. Eo aūt tumultu baſi

lienſe cōciliuʒ iam ātea Martini decreto incohatū augeri ꝑ hiſpanie: gallie: germanie: pānonieqꝫ pꝛicipes
ceptum eſt. Qui cōeʒ rei pu. chꝛiſtiane gubernationē i arbitrio ↄcilij reponebant. Ad qȯ quideʒ cōcilium
Eugenius bis terqꝫ citatus ire renuit. Quā ob cāʒ eugenio pōtificatu abrogato amedeus eremita olim ſa-
baudie dux pontifex delectus ē. Eugenius aūt īdignatione ꝑmotus: quū inter Carolū frācoꝝ regē ⁊ bur-
gundie ducē pacē cōpoſuiſſet Delphinū Caroli filiū cuʒ magno comitatu in baſilieſes cōcitauit: cuius im
petu ille cōuētus ſtatiʒ diſſipatus eſt: ꝙui ꝫ p̄mo cōpꝛobaſſet: ꝑꝑ qȯ ſubſecuta ſunt mala. Ferūt āt hunc eu-
geniū pꝛeter pōtificis dignitatē miꝝ in modū amaſſe bella. Verū poſtea ad ſe reuerſus pꝛudētius ⁊ cōſtā-
tius egiſſe. Unde ⁊ cōciliū floꝛētie habuit. In quo oꝛiētaleʒ eccleſiā cū occidentali cū maximo īpendio ⁊ la
boꝛe vniuit. Ubi ⁊ Joannes paleologus conſtātino. imp. ⁊ ſuus p̄tiarcha cū pluribus epis archiepiſqꝫ ac ī
genti doctiſſimoꝝ nobiliumqꝫ totius grecie viroꝝ interfuerūt. Qui oēs ſumptibus Ro. eccl'. etiā repoꝛtati
fuerunt in greciā. Eoqꝫ in cōcilio affuere ⁊ armeni: ethiopes: geoꝛgiani: iacopite libyā aſiāqꝫ incolētes: at
que alij ex aſia minoꝛi: ponto: cilicia: ſyriaqꝫ: ac aphꝛica: qui oēs fidei catholice ⁊ eccl'. Ro. ſe humil'r ſubdi
dere. Indeqꝫ Sigiſmūdū ceſareʒ ꝑbenigne Ro. exceptū imꝑij coꝛona inſigniuit. Philippū tñ quoad vi-
xit inimiciſſimū habuit: a quo ⁊ ꝑ Nicholaū piceninū ⁊ frāciſchū ſfoꝛtiā adeo bellis vndequaqꝫ vexatus
fuit: vt vix ei reſpirādi facultas daret̃. Bona tñ multa vꝛbi contulit: ⁊ ꝙmaxime circa vaticanū: quia era-
rij officinā: ⁊ palatij arcā inſtaurauit: ac vꝛbis vias ſtrauit. Ac lateranenſe palaciū reſtituit: iuxta qȯ mo-
naſteriū digniuʒ iādiu cōdituʒ inſtaurauit: ī quod pulſis canonicis ſecularibus regulares canonicos ſub re
gula bti aug. nuꝑrime excitatos: ⁊ phꝛiſonarie loco lucenſis agri accitos introduxit. Baſilicaʒ quoqꝫ beati
petri ⁊ eius ſacriſtiā multa ſuppellectile donauit. Religioſos oēs ſub regularibus inſtitutis viuere volētes
miꝝ ī modū dilexit: ⁊ p̊uilegijs alijſqꝫ gratijs plurimis iuuit ⁊ imunitatibus auxit. Gymnaſia oīuʒ ꝙdili-
gentiſſime fouit ⁊ in oēs liberalis: ⁊ potiſſimū in litteratos fuit. Quoꝝ familiaritate: lʒ ipſe modice littera
ture delectatus fuit. Et licet vnꝙ ad perdiſcēdā aliquā particularē litteraturā aīum adieceri t. Doctoꝛes tñ
eccl'. ⁊ oꝛatoꝛes atqꝫ hiſtoꝛicos libꝛos ita aſſidue legebat: vt ſubtiliſſimo ingenio oēs intellexerit. Hic viceſ-
lauʒ polonie regē cū Juliano Ceſarino cardinali dyacono in turcos miſit: q cū. 30. milibus apud andrino
poli cecidere. Erat eniʒ Eugenius hic aſpectu angelicus oī veneratione dignus: grauis ⁊ moderatus ī di-
cendo: parcus in pꝛop̊o victu: ſʒ ī familia ſplēdidus: familiares habuit doctos viros ⁊ ſanctitate pꝛobatos
Quoꝝ opera in rebus arduis vtebat̃. Obijt auteʒ anno a xp̄i natali die. 1446. ſeptimo cal. mar. etati ſue
64. quo quidē anno beatū Nicholaū de Tolētino oꝛdinis noſtri in ſanctos rettulit cōfeſſoꝛes: vt ſuo loco
dicemus. Eo itaqꝫ moꝛtuo in beati petri baſilica ſepellit̃ ſepulchꝛo marmoꝛeo cū hoc epitaphio.

Eugenius iacet hic quartus coꝛ nobile cuius
Teſtantur vite ſplendida facta ſue.
Iſtius ante ſacros ſe creuit alter ab oꝛtu.
Alter ab occaſu ceſar vterqꝫ pedes.
Alter vt accipiat fidei documenta latine:
Alter vt aurato cingat honoꝛe caput.
Quo duce ⁊ armenij graioꝛum exempla ſecuti
Romanam agnoꝛunt ethiopeſqꝫ fidem.
Inde ſyri ac arabes: mundiqꝫ e finibus indi
Magna ſʒ hec aio cūcta minoꝛa ſuo.
Nam valida rurſum teucros iam claſſe petebat:
Dum petit aſt illum ſuſtulit atra dies.
Qui ſemper vanos tumuli cōtempſit honoꝛes:
Atqꝫ hac impꝛeſſa condite dixit humo.
Sed non quem rubꝛo decoꝛauerat ille galero.
Non hoc franciſcus ſtirps ſua clara tulit.
Suſceptiqꝫ memoꝛ meriti taʒ nobile: quod nunc
Cernis tam pꝛeſtans ſurgere iuſſit opus.

¶ Colūnenſes Ro. viri pꝛepotentes hoc anno falſo ſuggeſti: ꝙ Eugenius Martini pon. inimicus decre- 1432
uiſſet eoꝝ nomen oīo delere magno ſatis exercitu coacto Eugeniū ab vꝛbe pellere ſtatuerunt: ⁊ ex p̄neſte
vꝛbe: vbi colūnenſiuʒ Pꝛinceps moꝛabat̃ magno cū tumultu Ro. ꝓperātes in ip̄ʒ Eugeniū pon. mouent: ⁊
apia poꝛta occupata vꝛbē ingrediuntur. Quo audito populus Ro. pōtificiſqꝫ milites eiſ obuiam fiūt: con-
taqꝫ pugna aliꝙdiu ⁊ acriter pugnauere: in qua multi vtriqꝫ ceſi ⁊ capti fuere. Quare colūnenſes ab vꝛbe
recedētes multa dāna ciuibus intulere. Oīa eni diripuerūt: pecoꝛa abegerūt: ⁊ multos hoīes captiuos ab
duxerūt. Qua ex re multa mala ⁊ cedes: non ſolū aperto marte: verūetiā ꝓditoꝛie ſubſecute ſūt. Huius ma
li Stephanus qdā colūna: quē Eugenius copijs p̄fecerat auctoꝛ fuit: ab alijs eni colūnēſibus ſolū diſſenti-
ebāt. hic Odduʒ quēdā colūnenſeʒ Martini vicecamerariū cōpꝛehēdit: ⁊ direptis eius bonis tāꝙ latro-
neʒ p̄ter pōtificis voluntateʒ in carcerē indecēter ↄiecit. Qua ex re Eugenij irā in ſe cōcitauit: qui indigna
tionē pō. timens: ꝓditoꝛiſqꝫ officiuʒ exercēs: pꝛeneſte ad eiuſdē familie p̄ncipē cōfugit: eūqꝫ ad huiuſmo-
di ſcelus adhoꝛtatus eſt. Eo āt tumultu qdam antonij colūne filius archiep̄s bn̄uētanus ⁊ quidam frater
Maſſius capti fuere: q frater quū cōfeſſus fuiſſet ſe arcē ſci angeli capere voluiſſe: ac pon. vꝛſinoſqꝫ vꝛbe
ꝓpellere: ſupplicio affectus eſt: eiuſqꝫ coꝛpoꝛe quadrifariā diuiſo: ⁊ ad quatuoꝛ vꝛbis poꝛtas ſuſpenſo: Ea
de re Eugenius pon. pientiſſimus: quuʒ talia abhoꝛreret: doloꝛe aī maximā contraxitt egritudinē. Unde
eo anno curante quodā Angeloto foſco ciue Ro. pax inter columnēſes ⁊ eugeniū cōfecta eſt. Cuius cauſa
Angelotus ita nō multopoſt ob memoꝛiam accepti bn̄ficij cardinalis creatus eſt.

¶ Bellum ſecundum venetoꝝ ⁊ mediolanenſium.

¶ Mediolanēſes hoc anno dū ſupꝛadicta Rome ager ētur in genuenſi vꝛbe claſſe cōparata floꝛētinis infen
ſi ab eoꝝdē copijs ⁊ venetoꝝ in ipſo genuenſiū littoꝛe ſuperāt̃ ⁊ ꝓfligant̃: e quibus vndeciʒ eoꝝ naues in-
tercepte fuerunt. Qua ex re veneti elatioꝛes facti Crimignola duce terreſtri bello mediolanenſes aggredi

untur. Philippus aūt Nicholao picenino ex ethruria euocato cōfeſtim claſſē venetā ī pado apud cremo
nā ſuperauit: ꝛ Crimignole impetus ꝑ terrā retardauit: vnde ꝛ veneti nō ita multopoſt: ſicut dictū eſt: cri-
mignolam capite mulctarunt. Quo mortuo eius copias Joannes Franciſcus gōzaga ſuſcepit: qui ꝛ ipſe ēt
in hoc certamine ita geſſit vt victis gentibus ſuis ipſe inuictus cum ipſis victoribus de laude gloriaqꝫ certa
rit. Hic aūt impator multas veteranas legiones ſecū habuit: vz Gatamelatā narnenſem virū a iuuētute ſua
acerrimū: Gentilē poſtea impatorē: Tybertū: petrū paulum Ro. Bertſaluū bergomēſē: ꝛ plerosqꝫ ali-
os eminentiſſimos viros in armis exercitatiſſimos. Nicholao vero picenino Vitellianus forouilianus:
ꝛ alij cōplures additi ſunt rei bellice ignari: ꝛ in eo munere clari: quorū virtute adiutus egregia geſſit faci-
nora. Nā ſuperata: vt diximus: in eridano alīs pado fluuio venetorū claſſe: receptiſqꝫ breui oppidis: q̄ ve
neti in agro cremonenſi tenebāt: quū ingentē exercitū cōparaſſet. Gatamelatā primū apud caluatonū il-
lico ſuperauit: atqꝫ alios predictos legatos mercenarios fugauit: quibus profligatis: etiā philippus quū
aīo auctus eſſet Sigiſmundū impatorē pollicitationibus ꝛ premijs: ac ēt ipſū Joannē frāciſcū venetorū
īperatorē ad ſe allexit. Et ſequēti anno Nicholaū picenīnū cū Joāne frāciſco ꝛ alijs pluribus in brixia
nos miſit: qui brixianā vrbē aliquot menſibus oppugnauit. Sed quū petrus aduocatus ꝛ antonius Mar
tinengus: atqꝫ alij ciues cōplurimi vna cum Frāciſco barbaro in ea pretore acriter eā defēſarent obmiſſa
brixia iniquo hiemis tpe ad occupanda caſtella circumquaqꝫ poſita cōuerſus eſt: ne. ſ. cōmeatus in vrbem
omnino ſubmitti poſſent. Inde in veronā cōuerſus oīa longe lateqꝫ in agro veronēſi ꝛ vicentino popula-
tus eſt: nec venetis quicꝗ̄ reliquit. Occupato etiā magna ex parte mincio: atheſiqꝫ ēt benacū lacū occu
pare ſtuduit: nequicꝗ̄ nauibus ſubuei poſſet. penuria itaqꝫ in brixia laborātibus ex atheſi tū remulco. Na
ues quedā per venetos attracte vſqꝫ ad lacū: quē ſancti andree accole vocant ſenſī in benacū a peneda ad
Torbolim dimiſſe ꝛ refecte: quū ex attractu quaſſate eēnt: rem venetā meliuſculā fecere. Verū quū Nico-
laus piceninus nihilominus ueronenſes ꝛ vicentinos plurimū vrgeret Frāciſcus foſcarus dux: ꝛ reliq
veneti de ſe actum eē exiſtimantes niſi vnū aliquē egregiū bello virū pro exercitus duce mercede conduce-
rent. Et ideo confeſtī oratorē ad florentinos ſocios oratum miſerūt: vt ſi rei pu. venete ꝛ totius italie li-
bertati conſultū eſſe velint Franciſcū ſfortiam ꝓpere cum oībus copijs ī ſuū auxiliū mittāt: alioquin de
eis actū eē ſcirēt. At florētini ſuo ꝛ ſociorū periculo cōmoti Frāciſcum ipſū adhortāt: vt arma ꝓ venetis ſu
mat. Quibus ꝑcibus pmotus frāciſcus prius per Eugeniū pon. agri piceni marchio declaratus: ſtatim ī
veronenſē agrū cū multo exercitu peruenit. Ubi mox ad ſuaue locū cōtra hoſtē aliquꝺiu ꝛ acriter pugna
uit. Tandē picenino ob egritudinē ꝛ pugnatorū paucitate cedēre e ueſtigio oīa de vicētinis ꝛ veronēſibus
caſtella recepit: qua victoria elatus brixiā a vitelliano obſeſſā etiā liberare ſtatuit. Sed quū oēs aditus inter
cluſos cerneret: Atheſiī fluuiū ſupra tridētum traiecit: ꝛ in tridentiū agrū mouēs archū oppidum natura
munitiſſimū oppugnauit. Sed quū piceninus archi comitē defēſurus veniſſꝫ a Franciſco ſfortia ꝓfliga-
tus cum vniuerſo exercitu fuga ſibi ſalutē expetijt. Sūt tū qui dicant picenīnū eius exercitu ſupato ī archū
oppidū ſe recepiſſe. Et poſtea a quodā todeſchino ingētis magnitudinis ꝛ roboris famulo humeris tanꝗ̄
cadauer infectū ſacco inuolutū ad ſuos etiā ꝑ hoſtiū caſtra delatū fuiſſe: ꝛ caſtra ſua ſtatī refeciſſe. Dū āt
hec agerentur Philippus egre ferens florētinos adhortāte eugenio pontifice Frāciſcum ſfortiā venetis
auxilio miſiſſe: conciliū in baſilea vrbe celerius cogi ſategit. Quo Eugeniū venetorū patritiū ꝛ amicū pō
tificatu priuaret. Ille vero concilij auctoritatē mirū in modū formidās apud ferrariā aliud cōcilium indixit
At philippus cum his qui in concilio baſilieſi erāt: egit: vt eugeniū citatum: quū ire nollet pontificatu ab-
rogarent: ꝛ Amedeū ſocerū ſuum ſabaudie ducē iā eremitā factū pon. crearent: qđ ꝛ factū eſt. At vero pi
ceninus ꝛ mantuanus marchio lꝫ multa ſuſcepiſſent icōmoda ſtatī reſūptis viribus ex tridentinis rece-
dentes maximo impetu veronā venere: ꝛ vrbē ilico cepere. Frāciſcus āt ſfortia ꝛ Jacobus antonius mar
cellus venetorū conſul captā ab hoſtibus veronā intelligentes: eo ꝓpere cum oībus copijs maturāt: vrbē
qꝫ quatriduo poſt maxima cum vtriuſqꝫ cede recuperarunt. Que res bñ geſta initiū future felicitatis vene
tis fuit. Urgebāť ꝛ eo tunc Bergomū ꝛ brixia intolerabili inedia. Unde ꝛ Jacobus antonius marcellus
victis apud veronā hoſtibus ſtatī citato curſu lꝫ oīa itinera intercluſa ꝛ circuncluſa forēt ꝑ aſperrimos col
les ꝛ loca etiā feris inuia brixiā venit: eāqꝫ ac bergomū ſupato vitelliano obſidione liberauit. Et nō ſolū
ꝑdictas vrbes ea obſidione liberauit: verū ēt ea eſtate ſuperatis ad ſoncinū oppidū philippi ducibus: cap
tiſqꝫ eiuſdē mille ꝛ quīgētis eqtibus: ꝛ quedā brixiana caſtella mox recuperauit: ꝛ ptē cremonenſis agri
mātuaniqꝫ: ac totā abdue gerrā in venetorū poteſtatē Sfortia breui redegit. Amiſit tum mātuanus prin-
ceps aſulam: lonadū: ꝛ piſcheriā tria ſatis munita oppida. Aberat tum piceninus quādo ille clades Phi
lippo illate fuerunt. Piceninus autē in ethruria exiſtēs quum ī venetos mutatā fortunā audiret oīū preci
bus fatigatus ad philippū redijt: ꝛ in brixiano agro contra ſfortiā apud cignanū vicū occurrit hoc aīo: vt
Franciſco hoſti pugnandi copiā faceret. Non detractauit tū Franciſcus certamen: quumqꝫ ibi aliquꝺiu
pugnatum eēt incerta victoria diſceſſum eſt. Franciſcus tū exercitū circūferens aliqua oppida picenino
abſtulit: ꝛ in venetorū poteſtatē contulit. Martinēgū āt agri bergomēſis franciſcus ꝓfectus: qđ piceninus
firmo munierat preſidio obſidione cingit: et oppugnat. Quo audito piceninus aucto exercitu franciſco oc
currit: ꝛ eum maximo in diſcrimine deduxit. Dum aūt hec agerentur preter oīum ſpem pax inter philip
pum ꝛ Franciſcum ſfortiam ignaro picenino enunciata eſt. Itaqꝫ apud caprianā agri mantuani hec pax

hoc modo compoſita eſt anno.ſ.ſalutis noſtre.1442.vt Frãciſcus Blãca philippi ducis vnica filia ĩ vxo-
rem ducta pontremuluꝫ oppiduꝫ ⁊ cremonã vrbem cum eius agro preter picigitonum oppidum munitiſſi
mum ⁊ caſtella que mãtuanus ⁊ palauicinus de cremonẽſibus poſſideret:vtqꝫ illa preterea que philippus
⁊ qui cum philippo ſentiebãt bello cepiſſent:queqꝫ iteꝫ veneti:eoꝝqꝫ ſocij preter aſulaꝫ:lonatũ:⁊ piſcheriã
que mãtuani principis ante id bellum fuerãt redirẽt:vtqꝫ qui huic ſẽtẽtie ſtare noluiſſꝫ cõis oiuꝫ hoſtis ha
beretur:⁊ hec de bello ſeptennij confecto inter philippũ mediolani ducem ⁊ venetos ꝑut audiui ⁊ legi ita
breuiter conſcripſi.

℃ Coſmus medices florentinus nobiliſſimus ⁊ potentiſſimus ciuis:qui ſupiori anno e florentia pulſus fue
rat:hoc anno quũ in vrbẽ reuocatus eſſet gubernationẽ oẽꝫ rei pu.ſiue ſtatꝫ reformare fecit:vnde ⁊ multos
alterius aduerſe factionis in exiliũ egit.Hic nanqꝫ Coſmus apud florentinos ciues primarius fuit:oium
qꝫ nõ ſolum apud italos:ſed ⁊ forte apud exteras nationes opum affluentia primus hitus eſt:⁊ nõ ſolũ di-
uitiaꝝ abundantia:ſed ⁊ prudentia:humanitate:liberalitateqꝫ:ac ceteraꝝ virtutũ:bonaꝝ ve artiũ:⁊ preſer
tim hiſtoriaꝝ preſtantia oẽs ſuperauit.Ipſas eni tantas opes:vt nonnulli exiſtimãt ex pecunia Belthesa-
ris coſſe:qui fuit Ioannes pontifex vigeſimus tertius in tantum auxiſſe:vt in toto terraꝝ orbe nullus ei
ꝓuatus ciuis equiparari potuerit.Tãta eni fuit huius diuitiaꝝ abundãtia:vt ſuo auxilio Franciſcus ſfor
tia mediolanenſiũ ducatũ obtinuerit:⁊ ꝓpterea noiatiſſimus fuit.Hic florẽtiã latericiaꝫ:vt ita dixeri:ſuo
opere:ſuaqꝫ ingenti impẽſa:⁊ hortatu atqꝫ exemplo marmoreã reddidit. Multis nanqꝫ eccleſiaſticis edi-
ficijs cultioreꝫ ⁊ clarioreꝫ potiſſimũ fecit.Et in ꝑmis preter cetera celebre monaſteriũ apud feſulas ñ lon
ge ab ipſa vrbe ordini canonicoꝝ regulariũ diui Aug extruxit.Aliud ẽt intra vrbẽ in honorẽ btĩ marci euã
geliſte ordini ſancti dñici a ſolo edificauit:in quibus bibliothecas extruxit adeo ſuphiſſimas:vt oẽs ſupe-
rent:quas ſuo tpe habuit italia.Alia quoqꝫ nõnulla ea in vrbe ⁊ alibi extruxit monaſteria:⁊ ꝓuata edificia
Sed ⁊ i honorẽ diui Laurentij martyris nõ longe ab ipſius habitatiõiſ domo tẽplũ ⁊ monaſteriũ ſeu cano
nicatũ permagnificũ edificauit additis multis ꝓuẽtibus ad ſacerdotũ diuina faciẽtiuꝫ neceſſitatẽ:q̃ quidẽ
opera viri magnificẽtiã pre ſe ferunt.Porro quũ Coſmus hic annis multis vixiſſet:relicto poſt ſe Petro
filio virtutis paterne imitatore anno dñi.1464.cal.aug.defunctus ẽ ĩ ſenectute bona:vir plane induſtrius
⁊ memoratu digniſſimus:⁊ priuatoꝝ oiuꝫ italicoꝝ valde felicior:ſepelliuitqꝫ eũ petrus eius filius apud ſã
ctũ Laurẽtiũ a ſe cõditũ cũ hoc titulo.Coſmus medices patrie pr̃.Supereſt ⁊ nũc eius Laurẽtius ex filio
petro nepos:qui oẽs auitas virtutes atqꝫ diuitias reuiuiſcere facit.

℃ Ioãnes franciſcus gonzaga frãciſci ſuperioris filius:qui ãno etatis ſue.15.patri ĩ regnũ ſucceſſit hoc an 1434
no poſtq̃ regnaſſet annis.27.Sigiſmundo ceſare mãtue exiſtente marchionalẽ dignitatẽ additis impij ſi
gnis ab eodẽ cuꝫ ingenti gloria obtinuit:⁊ Barbarã Ioãnis brandilburgẽſis marchionis filiã,Ludouico
ipſius Ioãnis franciſci filio idẽ ſigiſmũdus imp.deſpõſauit vxorẽ:q̃ qdeꝫ nuptie familiã gõzagã honeſtare
viſe ſũt:eo qꝛ puella ſigiſmũdo ipi auguſto affinitate ꝯiũcta erat.Vixit deide poſt marchionatus dignitatẽ
adeptam hic ipſe ioãnes franciſcus annis.9.⁊ fuerũt eius dieſ anni.51.⁊ mortuus eſt:vir certe preſtãtiſſi-
mus:eo ꝙ cunctos gõzagas ꝓdeceſſores ſuos felicitate:prudẽtia ⁊ diuitijs excelluerit:cuius virtute ⁊ ꝓxi-
moꝝ lõbardie infelicitate eius mãtuana ciuitas opibus ⁊ pplo plurimuꝫ aucta fuit.Erat.n.vir fortiſſimus
quia venetis mercede ꝯ philippũ ducẽ ꝯductus tribus pugnis in brixiano agro cũ hoſte hitis:maximum
de hoſte reportauit triũphuꝫ.Et q̃maxime apud machlodiũ vicuꝫ tertia pugna habita.eo.n.i ꝯflictu phi-
lippi copias penitus ꝓfligauit:⁊ Carolũ malateſtã totius exercitus ꝓfectũ cepit:quẽ tñ ob affinitateꝫ inco
lumẽ abire ꝑmiſit.Alia quoqꝫ in cremonẽſi agro ꝓclara facinora ſtrennue geſſit:ꝓ quibus ⁊ multa oppida
de cremonenſi ⁊ brixiano ac veronẽſi agro accepit:⁊ ſuo impio adiecit.Ab ſenatu poſtmoduꝫ veneto defi-
ciens:⁊ philippo duci applicatus:non eque inferiora vna cũ picenino egit facinora:in que veronã venetꝭ
abſtulit:totũqꝫ fere eius agrũ atqꝫ brixienſem:necnõ ⁊ vicentinũ a venetis pre timore deficere fecit.Quat-
tuor enim genuit filios Ludouicũ.ſ.⁊ Carolũ:Lucidũ ⁊ Alexandrũ virũ moribus ⁊ ſanctitate inſignẽ:q
oẽs ⁊ ſi arma cum laude tractauerũt etiaꝫ litteris ornati fuerunt. ℃ Amoris imoderati exẽpluꝫ.

℃ Duo amantes ne dicã amẽtes his diebus in italia fuerũt:Miles vnus Eurialus noie Sigiſmundi impa
toris curialis ꝓcipuus:altera vero Lucretia ex ſenenſi ethrurie vrbe oriunda:ambo decori:amboqꝫ ſpecio
ſiſſimi.Sꝫ lucretia incredibili pulchritudine et innumerabili fulgore ꝓcellẽs adeo vt oẽs ⁊ Ceſar ipſe qui
tũc aderat aliquãdo dubius eẽt:an eius facies humana vel angelica haberetur.hi nãqꝫ dum Sigiſmũdus
impator ꝓ corona romã ꝓficiſceretur ⁊ ſenã vrbẽ per aliquot mẽſes periſſet ceco quodã amore adinuicẽ ſo
lo viſu exarſere:⁊ deinde ad ꝯcupituꝫ finem tandẽ peruenere:⁊ quũ ibidẽ ꝑ aliquot tps ĩ bonis dies ſuos
deduxiſſent:neceſſariũ fuit ob ceſaris abſentiã ab inuiceꝫ ſe ſeparari:Qua qdẽ ſeparatione tãtã vterqꝫ cõ
traxit triſtitiã:ꝙ Lucretia poſt longas ⁊ implacabiles lachrymas ĩ maximaꝫ inciderit egritudinẽ:ex qua
poſt dies pluſculos meſtã exhalauit aiaꝫ.Eurialus vero poſteaq̃ ab oculis amãtis euaſit:⁊ ipſe nũq̃ ride-
re viſus eſt:nec ullis iocis:aut facetijs ad letitiã reuocari potuit:vixqꝫ impium mortis euaſit.Ex quoꝝ exẽ
plis hoc ĩ opere moueantur iuuenes quãtuꝫ laſciuis ⁊ imoderatus amor inſanos reddãt hoies:vnde virtu
tibus temperatiſqꝫ amoribus ſtudeant:que ſole poſſeſſores beatos efficiunt.Horum hiſtoriã eloquentiſſi
mã Pius pontifex ante pontificatum pulchre deſcripſit.

℃ Alphonſi regis captiuitas.

¶ Genuenſes hoc anno duꝫ alphōſus tarraconēſis rex caietaꝫ vrbē obſideret ⁊ expugnaret que a mercatori
bus ſuis genuenſibus acriter defēdebat̃.12.onerarias naues ⁊.35.triremes philippo mediolanēſiū duce eo
ruꝫ ēt dn̄o annuente ⁊ auxiliū preſtāte in auxiliuꝫ eoꝝ miſerūt. Quo audito ſtatim alphōſus rex cū maxio du
1435 cuꝫ regūq; ac innumerabiliū pene pricipū occidentaliū exercitu eiſdem obuiā fuit. Contra quos genuēſes
duce blaſio axereto ⁊ belya ſpinola: Jacobo iuſtiniano: Cypriano de mari: ⁊ Galeotto lomellino cuꝫ alijs
cōplurimis nauarchis multa aioꝝ pſtātia: armoꝝq; atrocitate in p̄lio cōuenerunt. vbi p.x.horas cū mul-
ta ſanguinis effuſiōe id preliū ꝓtraxerūt: tādē genuēſes ſuperiores effecti alphōſū ipſ̄ꝫ regē cū duobus fr
tribus regibus ceperūt: vꝫ Joānēꝫ nauare regē: ⁊ cū eo hiſpanie regē: aderāt quoq; alij pluximi pricipes:
ſcilicet antonius ſinueſſe dux. Joānes antonius tarēti princeps: Joſias ducis adrie patruus: Antonius ro
gerij comitis fundoꝝ filius. Nicholaus ſpecialis procurator: Didacus in vlteriori hiſpania comes: ac Jo
annes quē in ipſa eadē hiſpania magiſtrū cantbare vocāt: ⁊ ne ſinguloꝝ noia referātur ferūt fuiſſe cētuꝫ ⁊
ſupra principes ⁊ ducēti eqtes aurati capti quoq; ⁊ alij plurimi inſignes nobilitate atq; opibus viri: quoꝝ
pars maxima ex vtraq; hiſpania: pleriq; ſiculi: reliqui cāpani: cū quibus tātā predā genuenſes collegerūt
quātuꝫ vnꝗ̄ ab vllis victoribus maritimis adepte fuerūt. Hos nāq; oēs Blaſius genuenſis gn̄alis claſſis
p̄fectus capiēs ꝓ maiori parte mediolanū ad philippū ducē vinctos perduxit. At Philippus: vt erat aio
glorioſo ⁊ incredibilis magnanimitatis vir vt ſibi nomē faceret eternum eos omneſ non ut captiuos ⁊ ge
nuenſium hoſtes ſuſcepit: ſed vt reges ⁊ principes atq; amicos oēs habuit: quos ēt paulo poſt liberaliſſi-
me cum muneribus dimiſit. Alphonſus aūt in regnū reuerſus Caietaꝫ ſtatiꝫ obtinuit. Quas ob res genu
enſes indignati ꝙ alphonſū hoſtē: quē cum tāto eoꝝ periculo captū tā leuiter dimiſiſſet: Franciſco ſpino-
la ⁊ Thoma fregoſo oli duce auctoribus a philippo diſceſſere: ceſoq; in vrbe Obicino alzatenſi dictatore:
⁊ pulſis eius preſidijs vrbē in libtatē redigere: que ſub philippo duce p.14.annos fuerat. In libtateꝫ itaq;
vrbe redacta genuenſes vt oēs libertati fauerent ſex viros preſides libertatis defenſores delegerunt: apud
quos vna cū duce electo ſumma reꝝ oiuꝫ eēt. Dux aūt delectus fuit Thomas fregoſus.
1436 Tomas itaq; fregoſus ſuperiore ꝓximo anno Obicino alzate dictatore crudeliſſimo a genuēſibus obtrū
cato ⁊ philippi ducis p̄ſidio e genua pulſo in ducatu reſtitutus ducauit annis.8.vir certe cū ſingulari pru-
dentia: tum ꝓmptitudine cōſilij admirabilis: qui innumera memoratu digna in primo ducatu ⁊ in ſecundo
peregit facinora ⁊ primo quideꝫ ꝯ alphonſum bonifacianā corſice vrbē ſeu oppidū occupare volētē: indeq;
contra philippuꝫ mediolani ducē. Suſcepto itaq; hoc magiſtratu vna cum ceteris ⁊ maxime frāciſco ſpi-
nola viro ſapientiſſimo audaciſſimoq; ac reliquis libertatis defenſoribus: ſtatiꝫ vt rē pu. in ꝓpoſito cōfir-
maret: vniuerſaꝫ genuenſiū dictionē ſua prudētia in deditionē accepit: Cui philippus mox Torellū cuꝫ co
pijs ad infeſtādū miſit: ſed euꝫ paulo poſt auxiliātibus florētinis: qui ciuitati ānonā ſubminiſtrabāt e fini
bus ſuis eiecit: tandeꝫ ⁊ hic quū multa bona vrbi contuliſſet: chium. ſ. grecie inſulā ab impetu venetoꝝ diu
obſeſſam: eiq; albigenā vrbē a Nicholao picenino lacerată defendiſſet: in euꝫ per Joānnē antoniū fliſcuꝫ
virum inter genuenſes potētiſſimū coniuratiōe facta principatu deiectus ē: ⁊ Raphaeli adurno tanꝗ̄ pa-
cis inimicus conſignatus eſt. Hic petri fregoſi qui cyprū domuerat vna cū ſeptē alijs filiis filius fuit. Nam
idem petrus dn̄i fregoſi ducis frater octo filios ex duabus vxoribus genuit. ſ. rolandū primogenitū: ſecun
dū hunc thomā: tertiū Bartholomeū: ſpinā: abraā: batiſtā: ꝓſpeꝝ: ⁊ oiuꝫ nouiſſimū Joānē: huius āt filij
fuerunt petrus ⁊ paulus nunc vrbis archiep̄s ⁊ cardinalis ac dux.
Albertus auſtrie dux ⁊ p̄dicti Sigiſmūdi gener: necnon ⁊ boemie vngarieq; rex hoc āno.xiii.
cal. aplis.26.germanoꝝ imperator poſt ſigiſmūdū creatus imꝑauit annis.2. Vir quideꝫ opti 6537
Albertus 1438 mus: ⁊ oi virtute decoratus: q apud frācordiā oiuꝫ ſuffragijs ea opinione ⁊ fide creatus fuit:
vt eius imperio ⁊ p̄ncipatu orbis felix diceret̃: Cuius reꝝ bene geſtaꝝ magnitudine celo ⁊ im-
mortalitate dignus erat. Sꝫ āno imꝑij ſui.2º. veneno epoto vite ſue fineꝫ fecit vnico gnato ſuperſtite relito.
Huius imꝑij principio multa in celo fuere ꝓdigia. Tres eni ſoles eo āno viſi ſunt ſignificātes triplex eccl'e
regimen: vꝫ Eugenij: ⁊ cōcilij: atq; felicis: ꝓ quibus multi tumultus in eccleſia dei ſurrexere: quo ēt āno ve
hemens ventus vbiq; flauit ſternens arbores: domos euertēs: naues demergēs cū alijs īfinitiſ ꝓpe malis
¶ Conciliū baſilee hoc anno ex martini pape decreto ꝯgregat̃. lente tn̄ ⁊ parua admodū frequētia: auctori
tateq; Martini prius nutritū: in quo hiſpanie: gallie: germanie: ⁊ pannonie p̄ncipes cōuenere: qui ⁊ phi
lippi mediolanēſiū ducis ſuggeſtiōibus cōeꝫ reipu. cāꝫ i arbitrio cōcilij: vt Eugeniū deponerēt: reponebāt
Pulcherrimū certe initiū habuit: ſꝫ turpiſſimū exitū pp ſciſma ſubſecutū in quo Eugenius p̄uatus ⁊ Ame
deus eremita dudū ſabaudie dux ad pont. munus inuitus delectus fuit: quē felicē. 4. vocarūt. Veꝝ euge-
nius cognita ꝯcilij iniuſtitia Delphinuꝫ Caroli frācoꝝ regis filiū cū magno equitatu in baſilienſes conci
tauit: cuius impetu cōuentus ipſe ſtatim diſſipatus eſt.
¶ Felix itaq; quartus hoc anno decimo ſeptimo nouembris die eugenio pōtifice a baſilienſi ꝯcilio philippi
ducis procuratione depoſito in ſciſmate pontifex maximus electus ſedit annis nouem. Quo creato eueſti
gio ſeditiones plurime in eccleſia dei exoriri cepte ſunt: quum chriſtiana Res publica trifariam diuiſa eſſ̄ꝫ
Nam alij Felicem hunc: alij Eugenium ſequebātur: Alijq; erant qui neutrales dicebantur: quia neutris
obtemperabant. Hic itaque Felix: ſeu Amedeus primus Sabaudie Dux fuit: Quia Sabaudienſes
principes vſque ad hunc ducem non duces: ſed comites appellabantur: qui a Sigiſmundo Ceſare titu-

lo ducatus obiecto dux Amedeus vocatus eſt: vir certe oium virtutũ claritate adornatus: vz bonitate: pie-
tate: religiõe: iuſtitia: magnanimitate: liberalitate: atqz diuina humanaqz prudẽtia: quaſobres imperiũ ſu-
um vltra citraqz montes mirũimmodũ auxit: q̃ cũ Ludouicũ vnicũ ſupſtitẽ filiũ educaſſz ducẽ in regno
ſuo cõſtituẽs: ipe eremiticã vitam in Sabaudia ad Ripallie locũ cũ quibuſdã nobilibus tanq̃ paradiſum
deliciarũ ſibi delegit. Cũqz eo in ſtatu vitã celibẽ in terris ageret: a baſilienſi cõcilio (vt pfertur) Pontifex
electus fuit z rogatus: lz inuitus exiſtimans ſe deo rem gratã facturus pontificiũ munus obiuit: in quo q̃-
ta religiõe: q̃taqz cũ pietate z iuſticia id munus exercuerit dicere nõ attinet: cũ ẽt ab ineũte etate erga pau-
peres z egenos cõmiſeratiõe fuerit pfuſiſſimus: z circa dina oĩa aſſiduus ſemp extiterit: z alia circa ṽtutez
neceſſaria miro cõplexus fuerit affectu. Verũtamẽ cũ pacis z humilitatis amator exiſteret: mortuo Euge
nio põtifice ſtati nullis pulſatus pcibus Nicholao eius ſucceſſori hũaniſſime ceſſit: z in loco hũilitatis re
uerſus cõſedit: quo cognito Nicholaus z ceteri pres cõfirmatis pus oibus p eũ geſtis in patria ſua eũ de-
legatũ ex latere creauerũt. Deficiẽs demũ in ſenectute bona poſt eius obitũ etiã miraculis claruit: dignuz
itaqz ẽ etiã poſt mortẽ repetere eius pconia: Fuit qppe ẽt hic clariſſimus princeps preter clariſſimum ge-
nus z ſue elegãtie formã ac regiã dignitatẽ z promptã eloquentiã q̃ ſunt nature dotes moribus ĩteger: vi-
ta z religiõe ſcũs: i ſubditos clemẽs: i vitijs aſp: in bello magnanimus z i deuictos benigniſſimuſ: ac demũ
in omnes iuſtiſſimus.

¶ Conciliũ Florẽtie hoc etiã anno ab Euge. põtifice cõtra Baſilieſe celebratur: in quo (vt premiſſum ẽ) ioã- 1439
nes conſtãtinopolitanus impator z eiuſdẽ vrbis patriarcha: atqz alij innũerabiles religioſi tã greci q̃ lati-
ni: ac alie atqz alie plurime natiões cõuenerũt: vbi ſepius hito cõuentu de multis inter grecos z latinos di-
ſputarũ ẽ: tãdẽ poſt multas diſputationũ cõtentiões eo ventũ ẽ: vt greci rõnibus conuicti: faterentur ſpiri
tũ ſanctũ a pre filioqz pcedere homuſionqz eẽ non a pre tm̃ (vt ipi credebãt puenire) vtqz in azimo triticeo
pane corpus xpi ab eis cõſecraret: ac purgatorij locũ crederẽt: poſtremo vt faterent Ro. põtificẽ verũ xpi
eẽ vicariũ: petriqz legitimũ ſucceſſorẽ pmũ in orbe xpiano locũ tenere z opportere: cui z orientalis z occi-
dentalis eccleſia merito pareret: qbus finitis z ita cõpotũs impator z priarcha cuz reliquis grecis: hoc. ſ.
anno. 22. Nouẽbris gaudẽtes in priam rediere: hoc mõ compoſita re grecoꝝ: Armenij etiam z Jndi cuz
fide noſtra conuenere. Sunt tamen qui dicant eo in concilio declaratum fuiſſe vt quilibet ſacerdos iuxta
eccleſie ſue conſuetudinem: pane aut azimo: aut fermentato celebraret.

¶ Ambroſius ſimiliter florentinus Camalduenſium ordis generalis abbas: theologus inſignis: z grece la
tineqz lingue accurate doctus: ac bonis omnibus diſciplinis ornatus per hoc tempus in florentino conci
lio q̃maximo fuit in pcio: qui z inter cetera ſui ingenij monumenta Diogenẽ: Laertiũ de moribus z vita
phõrũ ad Coſmũ mediceũ e greco latinum fecit. alia inſup opuſcula docta z elegãtiſſima cõpoſuit.

¶ Nicholaus euboicus ſagundinus eps nõ minus latinis q̃ grecis lrĩs eruditus: eo in frequẽti florẽtino
cõcilio medius aſſiſtẽs pluribus viris audiẽtibus diſputãtiũ verba atqz ſentẽtias tũ grece tũ latine plates:
adeo accõmodate referebat: vt mira celeritate vltro citroqz i vtrãqz linguã ſũmo ornatu redderet.

¶ Joannes Tortellius natiõe aretinus Romãi põtificis ſubdiaconus z cubicularius: ac Nicolai poſtmo-
dũ põtificis cõtubernalis z ſtudioꝝ ſuorũ intimus comes grecis latiniſqz lrĩs: ac theologicis nõ mediocri
ter doctus: hac ipa tẽpeſtate floruit: ſingulariſſime hũanitatis z grauitatis ac reuerẽtie vir q iter cetera ſtu
dioꝝ ſuoꝝ monumẽta de ſcribẽdi rõne opus pclaꝝ edidit: in dialectica ẽt cõmẽtarios cõpoſuit: Athanaſij
quoqz vitã ad Euge. papaz in latinũ trãſtulit: z Appianũ hiſtoricũ ad verbum interptatus ẽ.

¶ Laurẽtius vallenſis nõ minus philoſophus z Theologus q̃ rhetor z grãmaticus hoc tẽpore clarus
exiſtẽs ad Joannẽ Tortelliũ aiciſſimũ ſuũ elegantiarũ libroſ ſex z Neapoli dedit: qbus certe noſtro ſecu
lo nil vtilius excogitari potuiſſz: pro qbus cũ oibus grãmaticiſ q ſint aut vnq̃ fuerint magna audacia ppo
nere nõ formidamus. Scripſitqz z in dyalecticã z in Quitilianũ cõmẽtarios digniſſimos: epiſtolas quoqz
pauli in latinũ vtit: Homerũ inſup z Herodotũ ac Tucididez grecos latine loq docuit: Jnuectiuas pluri
mas ẽt aduerſus multos: z potiſſimũ aduerſus Randenſem in Lactãtij correctione cõpoſuit.

¶ Blõdus flauius forolinieñſis vir doctiſſimuſ z dicẽdi gr̃a grauiſſimus. Eugenijqz põtificis ſecretarius di
gniſſimus: hoc ipo tpe eaſobres multo hitus eſt in pcio: qui pter orones z epiſtolas innũerabiles a ſe edi
tas maximã gloriã italie ptulit: q pre ceteris latentẽ ſupra mille ãnos hiſtoriã tãta attigit diligẽtia: vt duo-
bus z. 30. libris eãdẽ diffuſe ornateqz oñderit: nã oẽm nedũ italie: ſed totius oli Romãi impij: puinciaꝝ: re
gionũqz ſtatũ ppulchre dſcripſit: ideqz d Roma triũphãte li. x. z d Roma iſtaurata li. 3. ac d italia illuſtra.
li. qĩ. i3. ac alia multa: e qbuſ multa ẽt ad vbũ excerpſimuſ: quinqz religt filios: bonaꝝ lraꝝ ſtudioſiſſimos.

¶ Mattheus palmeriuſ natõe florẽtinus: hiſtoricuſ z phũs ac orator diſertiſſimuſ: ipſis quoqz temporibus
viguit: z iter pclaroſ viros i ocilio florẽtio ãnũeratus fuit: q cũ chronicã Euſe. ceſarieñ d tpibuſq̃ diligen
tiſſime emẽdaſſz ẽt ab ãno dñi. 1441. vſqz ad ãnũ. 1448. ipe pfecit: Deinde cũ de angelis librũ conſcri-
pſiſſet erroribuſ plenum tanq̃ hereticus condemnatus: apud coronã ciuitatem exuſtus eſt.

¶ Guarinus veronẽſiſ Chriſolorie Biçantini philoſophi diſcipulus: grãmaticuſ z orator ac philoſophuſ
eruditiſſimuſ: grece latineqz lingue facundiſſimus: hidẽ quoqz tpibuſ: tũ apud Veronã: tũqz apud Flo-
rentiaz: Ferrariãqz legendo docendo z cõponendo: cũ infinitã pene diſcipuloꝝ turbã ad ſe erudiẽdã tra
xiſſz: maximũ laudiſ pconiũ pmeruit: hic vna cũ Victorino Feltrenſi: Joãnis Rauenatiſ viri doctiſſimi

diſcipulus in p̃ncipio fuit: q ãbo cũ doctiſſimi euaſiſſent: Tãdẽ Guarinus venetijs: poſtea Ferrarie et victorinus Mãtue publico ſalario vocati multos in vtraq; ligua erudire ceperũt: inter quos ẽt mãtuanos et ferrarieſes p̃ncipes fuere: hic itaq; Guarinus cũ ingenij eminẽtiſſimi decoratus eẽt: grãmaticales regulas vtilit̃ i ordinẽ redegit: ide quoq; et Straboĩs geographiã ẽt nõnullas ex plutar. vitas e greco latias eloquẽtiſſime fecit: hñt ur ẽt ip̃ius cõplurie elegãtiſſime orones et epiſtole a ſe edite q̃ ingenij et doctrie ſue magnitudinẽ p̃ ſe ferũt: Deficiẽs tãdẽ in ſenectute bõa Ferrarie apud Carmelitas ſepulchro marmoreo inſigni decorato Epigrammate ſepellitur.

¶ Georgiũ trapeçõtiũ viꝝ doctiſſimũ et aplicũ ſecretariũ cũ his floruiſſe ꝯſtat: ꝙ ab Euge. põti. Rome publico gymnaſio vocatus: mult(ãnis hiſpanos gallos: germãoſq; viros p̃ſtãtiſſimos vna cũ italicis oratoriam et poeticã docuit diſciplinã: hic autem ex monumentis ſuis Rhetoricã conſcripſit nõ improbandã: Item dialecticen et in orationes Ciceronis peraphar ſes vtiliſſimas.

¶ Joannes quoq; Auriſpa Secretarius apoſtolicus grãmaticus et rhetor lucuλẽtus: et ip̃e tempeſtate hac in precio fuit: et quedam parua compoſuit. ¶ Gregorius Tiphernas poeta: ẽt his tp̃ibus claruit.

¶ Antonius guaynerus natiõe papieſis medicus celebratus hec ip̃a tẽpora ſuo igenio: ſuaq; iſigni doctria clariora plurimũ reddidit: q in medicinis hec iſraſcripta cõpoſuit: De febri. li. i. De ſtomachi egritudibuſ et curis li. i. De matrice li. i. et d̃ egritudibus et curis i gn̄ali egregie ſcripſit: Sz et d̃ arthetica i iũcturis et calculoꝝ paſſiõe tractatus cõpoſuit: Ferũtur et ip̃ius d̃ fluxibus. De pleureſi et aliq̃ alia i 3° Auicẽ. li. ꝯpoita.

¶ Apollinaris Cremonẽſis medicus precipuus ſui temporis philoſophuſ et ip̃e hoc quoq; tempore in philoſophia ſup libris de aia: et ſup libris calculatoris cõmentarios non cõtemnendos compoſuit.

¶ Marcus Epheſius ep̃s natiõe grecus: vir oibus i diſciplinis egregie doctus atq; aſtutus: hiſdez tp̃ibus ad ꝯciliũ florẽtie cũ reliq̃s grecis vẽit: et magnã ſue doctrie expiẽtiã fecit: q ſua aſtutia et grecana malignitate vſus ſolus i ſuo ſenſu obſtiato aio pſiſtẽs: patrũ ſñijs in oibus ſe ꝯ̃riũ exhibuit: qq; et poſtmodũ in p̃riaz reuerſus ſua pfidia vniuerſaz greciã a ꝓpoito ſcõ et iuriſiurãdi voto puertit: et ad p̃dcõs erroreſ cõuertit ꝙ et deus oiuz maloꝝ vltor diu nõ pmiſit rabiẽ peſtiferi hoĩs eẽ ipunẽ: tertio nãq; ãno exacto miſeruz ſeuiſſima iuaſere ſupplicia: ꝙ cũ ſanus nephãda et putrida ꝯ̃ orthodoxã fidẽ euomerat mẽdacia: ita eꝯ̃ horribili pẽa p aliquot dies victũ quo ſũpſat ore corruptum ab aluo reuocauerit: et eo tandem in tetro fetore miſeram(vt Arrius hereticus ſcribit effudit animam.

¶ Galeottus carretinus Finarij liguꝝ oppidi et alioꝝ oppidoꝝ multoꝝ marchio his tp̃ibus apd̃ idẽ caſtellũ regnãs: cũ ptes philippi ducis mediolãi ꝯ̃ genuẽſes et albigaunos a picenino acriter obſeſſos tuerẽt: et terras oẽs genuẽſiũ ſibi vicias vna cũ picenino ipatore igẽti clade afficẽt: et magnã i ip̃o ſuo oppido hoiuz vi et pecoꝝ aliarũq; reꝝ direptaꝝ idies ꝯportarẽtur magnã genuẽſiũ idignationẽ i ſe cõcitauit: pp qd̃ et ab ip̃is genuẽſibus: haud multopoſt rebus mediolanẽſiũ cõpoitis maxia bella et dãna ſuſtinuit ab eis in ip̃o finarij caſtello diu et acrit̃ obſeſſus fuit a qbus tãdẽ ſupatus vniuerſũ caſtrũ i direptionẽ militibus datũ fuit et oia eiuſ fortilicia ꝯplanata fuert̃: veꝝ auxilio philip. i r̃gnũ r̃ſtitutus ñ diu ſupuixit: relicto poſt ioãne vnico filio viro vtiq; optio: q p viribuſ quoaduixit diruta r̃par̃ ñ d̃ſtitit: q̃tũ ãt galeotuſ ip̃e r̃gnauẽit ñ hẽmuſ.

¶ Ludouicus Saluciaꝝ pedemõtiũ oppidi marchio thome quõdã marchiõis filius p hec tp̃a poſt p̃rez in eodẽ oppido: ac alijs p̃limis caſtellis regnar̃ cepit: et vſq; ad ãnũ dñi. 1473. r̃gnauit ãnis ferme. 35. vir certe illuſtris: et oibus ṽtutibus tã diuis q̃ hũanis egregie iſignitus: doctus qppe erat: et multaꝝ reꝝ ſcia calebat: cuius fama cũ ad oẽs Italos p̃ncipes puolaſſz: eũ p̃limi pacis iũg̃de arbitrũ d̃legebãt: et p̃hti cũ veneti et philippus mediolanẽſiũ dux adiuicẽ grauiſſimis p̃lijs diu d̃certaſſẽt: hũc viꝝ ꝓpe diuũ arbitrũ vterq; vna cũ nicolao eſtẽſe ſororio eius delegerũt: q ſtati ſua prudẽtia et clemẽtia iter eoſ pacẽ ꝯpoſuert̃: p q̃ regẽtẽ gloriã ꝓmeruerũt: alia quoq; ꝯſimilia et multo maiora pluria geſſit ṽtuſ(opa: huius iter cetera peculiaris laus ẽ ꝙ elemoſynas q̃maxias erogare volebat: et lectõibus: et maxie opeꝝ diui p̃ris Augu. plurimũ i eũbebat: hic ditionẽ ſuã pulcherriſ edificijſ mirũimodũ auxit: et potiſſimũ i r̃uello oppido padi foti(ꝓpiq° arcẽ iexpugnabilẽ iſtaurauit: et ꝯſilia edificauit: obijt ãt ãno. 1473. d̃ mẽſe aplĩ: alouiſio ei⁹ p̃mogẽito r̃licto.

¶ Blaſius axeretus: p̃ria genuẽſ plebeo gnẽ natus: his tp̃ibus ob egregias res i maritio bello ꝯ̃ Alphõſum regẽ hñ geſtas et caſtello Sarauallis a philip. duce mediolãi d̃oatus i magnũ et iſignẽ viꝝ euaſit: et ſibi nom̃ eternũ ꝯqſiuit: id ãt caſtellũ nã munitiſſimũ ẽ i ſupcilio cliuoſi mõt(ꝯſtitutũ ꝙ et Scbrimie flu. abluit̃: diſtatq; a Derdona lũbardie ciuitate. x. milia paſ. ip̃e ãt Blaſius hũili loco natus: cũ igenij maximi euaſiſſet vir: ibutuſq; bõis lr̃is: ip̃mis curie ſcriba ſeu cãcellarius ꝯſtitutus fuit: ideq; ẽt maritiaꝝ reꝝ pitia doctus ꝯ̃ pyratas cũ qbuſdã triremibuſ p̃fectus maxiaz ꝯ̃ pusiũ nerrũ pyratã ꝯpauit famã: q; cũ illo ꝯgreſſuſ: lz eo potẽtior et fortior hẽret̃: tñ eũ arte et ṽtute q̃dã ſupauit: q̃ qdẽ rez hñ geſta magnũ blaſio pepit nom̃ ꝓ q° ẽt ꝯ̃ alphõ. regẽ i maritio bello i claſſis p̃fectura ſup oẽs alios p̃latuſ fuit: q cũ. i7. onerarijſ nauibuſ et. 35. triremib⁹ ad ṽſuſ alphõ. r̃gẽ et alioſ innũerabileſ p̃ncipeſ ꝯgreſſuſ: maximũ vt p̃miſſũ ẽ d̃ eiſ r̃põtauit triũphũ.

1440 ¶ Leonellus eſtẽſis ferrarie marchio: Nicolai marchionis primogenitus ex Stella nobile adoleſcentula pellice ſuſceptus: hoc autem anno: patre Nicolao apud Mediolanum defuncto: in Ferrarienſi regno ſuccedens regnauit annis nouẽ: Uir certe magne humanitatis: et prudentie: ac liberalitatis inſignis: necnon et bonaꝝ litterarum egregie doctus: qui paterno regno ſuſcepto illud cum magna pace et iuſtitia per omne vite ſue tempus gubernauit: et vrbem ferrarienſem muris nouis ex parte Padi cingere cepit:

⁊ plurima edificia: tum publica: tumq; priuata: ⁊ quidem ſuperbiſſima in vrbe erexit: atq; vias vrbis et ⁊
plateā vt plurimū ſtrauit: ac vrbē miro decore illuſtrauit: Et cū monaſteriū ſcē marie grāx extra Leonis
portā ordini ſci Dominici ppulchrū exerciſſ; eidē; indulgētiā plenariā a ſummo pōtifi. ipetrauit in quo ⁊
poſt mortē ſe ſepeliri fecit: Hic ioānis frācīſci gonçage mātuani filiā duxit vxorē: ex q̄ Nicolaū vnicū filiū
mire pulchritudis ⁊ v̄tutibus oībus adornatū ſuſcepit filiū: quem cum puerulū dimiſiſſ;: eius tutellam: ſi
mulque ⁊ regni curam fratri Borſio moriens commiſit.

¶ Ferdinādus hiſpanie vlterioris ⁊ citerioris ſeu Arragonie ac Sicilie ⁊ Sardinie Rex Joannis vlterio
ris hiſpanie regis filius: rex quidē fide ⁊ ſcitate mēorandus: hoc anno cū; in regnis Arragonie ⁊ Sicilie
vigintiocto ānis regnaſſ;: apud Siciliā vita deceſſit: hic regum filius ⁊ frater ⁊ ſocer ac tutor fuit: qz Jo
annes pater vlterioris tātūmodo hiſpanie rex erat: Et cū deceſſiſſ;: henricū ⁊ hunc Ferdinādū ſupſtites 1440
reliqt filios: quoꝝ natu maior henricus p̄ri ſuccedēs parū vixit: ſed in ipſo iuuentutis flore deceſſit: relicto
Joanne puerulo: Cuius curā moriens Ferdinādo huic cōmiſit: q tutella ſuſcepta: vt erat vir optimuſ pu
erum tanq̄ filiū habuit ⁊ regni admiſtrationē nō ſegniter geſſit: Sed ſtati contra Maurū Granate regē
bellū ſuſcepit: ⁊ multis eū bellis attriuit: ac multis eidē ciuitatibus ereptis: ipſum puerulo regi tributariū;
fecit. Dū autē hec agerent̄ contigit Martinū iuniorē Sicilie regē mori: ⁊ pauloposſt eius p̄r noīe Marti-
nus citerioris hiſpanie rex vite finē fecit: nullo regnoꝝ herede relicto: quibus d̄functis regna ipa magnis
motibus iactari ceperūt: cū multi p̄ncipes eoꝝ iura ſibi deberi faterētur: petebat Ludouicus andegauenſ
dux impmis regnū Arragoneoꝝ ſucceſſiōe Jolantis vxoris ſue: que ex eoꝝ genere erat: petebat ⁊ Jaco-
bus Vrgelli comes inter p̄ncipes regni nobiliſſimus ac potētiſſimus. Petebat quoq; Federicus Marti
ni iunioris ex pellice filius Sicilie regnū: petebat ⁊ deniq; hic Ferdinādus rex in quē multi pceres pp po
tentiam ⁊ regis tutellam procliuiores erāt: ⁊ cum his verſarent̄ in motibus: multe ciuitates regū metu ſo
lute multa mala facere cepere: p quibus malis cōmoti regnoꝝ p̄ncipes conſiliū de eligendo Rege inierūt
Et quoniā hiſpanie regnū vniuerſum in tres ordines tripartitū erat. ſ. procerū; ſacerdotū ⁊ plebis ex his
mēbris magiſtratus eligentiū aſſumptus ē: q poſt multas diſceptatiōes cū viderēt oēs populos huic regi
regnum palam deſtinari: ad cōprimēdas ſeditiōes ipi indices hūc Ferdinādū tanq̄ nobiliorē ⁊ potentio
rem: apud Valentinā vrbē anno a natiuitate dñi nr̄i Jeſu xp̄i. Mccccxij. Arragonie ſeu citerioris Hiſpa-
nie regē declarauerūt: quo creato cōfeſti totus occidens ad gratulādū legatos miſit: ac ēt genuēſes q̄maxi
me miſere: ⁊ cū eo in quinquēnium inducias pepigere: eo q cū cathelanie quibus p̄fectus erat rex cōtinua
bella habuiſſent: pacatiſq; q̄maxime in valētina vrbe Villaracutanis ⁊ centullanis diſcordijs: Nam ipſe
due familie erāt p̄ncipū factōes in ea vrbe p̄marie ſtatim oīa rex in pace poſſedit: quāobrē ⁊ Barchinona
regno acceſſit: Factus hoc mō magnus Ferdinādus etiā eidē latius extēdēdi regni cupiditaſ creuit: ⁊ ba
leariū inſularū regi bello idicto mox illū deuicit: ⁊ regnū ipius ſuo regno adiecit. Deinde in Sardiniam
mouēs illā breuibus p̄lijs domuit ⁊ ſibi colla ſubdere cōpulit: Ac ſic intra paucos dies triū regnorum no
bilium ferdinandus vir quidē chriſtianiſſimus: potius bōitate ⁊ hūanitate ſua q̄ bello poſſeſſor fuit: in q
bus qdē regnis cū q̄ta iuſtitia: pietate ⁊ clemētia ac ſcimonia vixerit: Vincētius ſanctus ordinis p̄dicato-
rum ſue fidei ⁊ cōſcie cōfeſſor ⁊ p̄r fideliſſimus ē teſtis: Hic filiā vnicā Joāni nepoti ſuo regi vlterioris hi
ſpanie cuius tutor erat in vxorem collocauit: ⁊ adultum in regnū; ſuū; confirmauit. Moriens deniq; hic
Ferdinandus quattuor mares reliquit filios. Alphonſum eius in regno ſucceſſorem: Joannem Luſita-
nie Regem: Henricum ſancti Jacobi magiſtrum: ⁊ Petrum natu minimum.

Edericus tertius Auſterie dux: hoc anno Alberto veneno ſublato vigeſimuſſeptimus germano
rum imperator creatus imperauit vſque in preſens annis quadragintaſex: Hic ⁊ſi hoc anno ce- Federicuſ
ſar delectus fuit: tamen ſciſmate prohibente vſque ad Nicholaū quintū deſtitit coronari: quo pō
6639 tificante Leonora luſitanie ſeu portugalie regis filia: ⁊ Alphonſi regis nepte vxore accepta vna 1440
cū eadē anno ſalutis noſtre milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoſecundo die nono menſis Mar
tij Romā veniens cum maximo apparatu ⁊ gaudio a Nicholao pontifice Benedicto primū nuptijs im-
perator a corona donati ſunt: Quo coronato dū ad ſanctum Joannē in Laterano ex more proficiſcerē
tur: nonnullos in hadriani ponte auratos milites creauit. Deinde cum vxore Roma abiens: Neapoli vi
ſendi Alphonſi Regis cauſa maxima pompa ⁊ ſummo apparatu ab eo etiam exceptus eſt. Rurſuſque
mari Romā rediens: iter in patriam ſtatim arripuit q intellexerat quoſdam principes res nouas in ger
mania ⁊ Vngaria moliri ob abſentiam Regis Ladiſlai egregij adoleſcentis: quem imperator ſecū addu
xerat. Franciſcus autem ſforcia tū Mediolani dux hunc imperatorem per legatos ad coronam ferreā;
Mediolani ſuſcipiendam (vt mos erat) inuitauit: qui renuens Romam alio itinere profectus eſt: Redi-
ens deinde Ferrariam Borſium Eſtenſem Mutine ⁊ Rhegij lepidij Ciuitatum ducem creauit: Eo qd
dicte due Ciuitates Imperij ditionis eſſent: ibidem etiam veniens: Galeacium Franciſci Ducis Me-
diolani filium: tum mire pulchritudinis adoleſcentem: cum ingenti apparatu obuium habuit: Cuius
ſuaui ⁊ eleganti oratione Ceſar allectus: ſuſceptis eius muneribus illum auratum equitem creauit: ⁊ a ſe
collaudatum dimiſit. Fuit itaq; a principio Federicus hic multorum opinione formidabilis: ⁊ magni
precij princeps: Sed (vt aiunt) Eius cupiditate ⁊ ignauia a principibus Chriſtianis cognita: q vilibus
ſemper imbuere videretur: contemptui haberi ceptus eſt. vnde ⁊ in āno dñi nr̄i Jeſu xp̄i. Mccccclxxi. xp̄i

anorum principum ꝓpter turcorum incurſiones: querellis fatigatus ꝛ exercitatus omnibus p̄ncipibus
xp̄ianis edixit: vt ad Ratiſbonā germāie vrbē aut venirēt aut oratores mitterēt ꝯſultores ḋ bello ꝯ̄ turcos
ſuſcipiēdo: ad frācieq; regē ꝛ burgūdie ducē miſit: q dicēnt ꝛ imparent ab armis eos diſcedē: ꝛ pace coire:
venisſe.n.dicebat tp̄s: ꝙ oporteat xp̄ianos gladios ſuos i turcoꝝ nō in xp̄ianoꝝ viſcera ꝯuerti: id eteni: ſi
cito nō fiat: ḋ xp̄ianoꝝ p̄ncipū potētatu actū eē: Sed cū cōtēptui hr̄et: eius auctoritati paꝝ creditū fuit: no
uiſſimis āt diebus cū īimicitias maxias cū mathia vngaroꝝ rege gerēt multa eius bella i ſe cōcitauit: ꝑ q
bus multa ei dāna ꝛ incōmoda itulit: ꝛ p̄mariā impij ſui ciuitatē noie viēnā eidē abſtulit: ip̄e aūt iā vetera-
nus cū innūerabilibus theſauris coartatus ad loca tutiora in ꝯfinibuſ impij pre tiore confugit. hic iter cete
ros eius liberos ex Leonora vxore ſuſceptos Maximianū Burgūdie ducē viꝝ preſtantiſſimū habuit.

¶ Nicholaus forte brachius cognomēto picenīnus: Brachii ex ſorore nepos vir corꝑe claudus: ſ; ingenio
1441 rectus ac māu viribuſq; fortiſſimus atq; ꝓmptiſſimus: copiaꝝ mediolanēſiū gn̄alis impator hoc āno apō
mediolanū dolore ai(vt multi opinanť) diē obiit ꝛ igēti pōpa i maxio vrbis tēplo philippi ducis iuſſu ipēſa
q; ſepulchro celebri ſepultus fuit: vir qdē(vt dictū ē) inuictiſſimus ꝛ ſemꝑ victorioſus: q multa ꝛ igētia fa-
cinora geſſit. Lucā eni inp̄mis Ethrurie ciuitatē graui obſidiōe a florētinis oppſſam: eoꝝ exercitu turpiť
fuſo nō ſolū liberati fūt: ſ; ꝛ multa eoꝝ caſtella ei abſtulit: claſſēq; venetā i pado apō Cremonā terribili i-
petu diſiecit: q̄ qdē claſſis a venetis maxio ac ꝑpe icredibili ſūptu fuerat ꝯꝑata: ibi.n.60.naues ſeu galeo-
ni exq̄ſitis ſuis artificijs cōfecti erāt oēs plene armamētis: telis: cōmeatibus: alijſq; innūerabilibus ꝛ tor
mentis ac alijs rebus plene ac ēt crimignole ipetus retardauit: Deide i Euge.pōti.a philippo duce miſſuſ
tātū terroris ingēti ab acta p̄da iiecit: vt Eugenius icertus fuerit: quorſū ſalutē ſibi q̄rēt: poſtea a philippo
reuocatus cū ꝑ Ethruriā trāſitū hr̄e vellet magno ipetu ꝛ fragore i agro florētino deſcēdit: ꝛ magnū terro
rē ꝛ incōmodū florētinis icuſſit: populatis eni eius agris ēt ad vrbis veſtibula p̄cucurrit: poſtmodū Bri-
xiam tā magno obſedit ꝛ dilacerauit ipetu: vt magnā muroꝝ ꝑtē euerterit: S; cū crebris tormētoꝝ ictibuſ
vrbē oppugnaret: Veronā ꝑ ꝓditionē itēpeſte noctis ſilentio cū maxis eq̄tū; milibos obtinuit: l; q̄rta die
poſt Frāciſcus ſforcia atroci pugna ip̄m eidē abſtulerit: qbus geſtis cū Frāciſcus ſforcia martinēgū Ber
gomēſiū oppidū obſidēt illic Nicolaus veniēs eo diſcrimis frāciſcū redegit: vt neq; eius gregarius miles
ire pabulatū ſine ꝑiculo: neq; ide exercitū abducē ſine magno diſcrimie poſſ;: q̄uāobcām laceſſitus Frā-
ciſcus pacē cū philippo ſuo bono fecit. Tande; vero eo abſente Franciſco eius filio ab exercitu florentino
apud Anglarā turpiter ſuꝑato dolore ai mortē obiuit: ip̄o Franciſco ꝛ Jacobo filijs relictis.

¶ Blāca maria philippi ducis vnica filia mulieꝝ oium pulchritudie p̄lata hoc āno pace iter philippū p̄rem
1442 ꝛ Frāciſcū ſforcie filiū cōfecta eidē a p̄re mr̄imōio copulať: ꝓ q̄ pōtremulū oppidū ꝛ Cremona dotiſ noie
erogātur: q̄ iluſtriſſima mulier poſtmodū p̄ri in regnū nō ſine magno labore ꝛ pugna ſuccedēs vna cū vi-
ro ſuo(vt loco ſuo dicemus).21.ānis regnauit: hec.n.mortaliū oiu; tū religiōe: tū pietate: hūanitate ꝛ libe-
ralitate: ac icōparabili corꝑis pulchritudie ꝛ ſplēdore ꝓponēda erat: ꝛ ꝓpterea a nōnullis clariſſimis viris
multis carmibus illuſtrata fuit: ip̄am eni Italia ois(vt ita dixeri)orbis ſuiſ moribus ꝛ forme p̄ſtantia cele
brabat: ꝛ merito qdē: qr ꝛ forme elegātia: cādore orōnis: venuſtate: pudicitia: magnanimitate: abſtinētia li
beralitate: ſcimōia cū oi ātiqtate de ſūma laudiſ gloria cōtēdē poterat: Eius āt tota itētio: ꝛ ſi i magnitudis
culmie eēt: circa pietatē ꝛ elemoſynaꝝ erogationē erat: hoſpitalia ꝛ religioſoꝝ loca ꝑſepe iuiſebat ꝛ ſuis ele
moſynis ꝓ viribus paupes ſuſtētabat. Multa eni ſacella ꝛ v̄ginū mōaſteria edificauit: vbi ꝛ mariti filias
ex dānato thoro ſuſceptas collocauit. Religioſos āt ſupra modū diligebat: quoꝝ ēt i māibus tādē āno dn̄i
1472.apud meregnanū oppidū ſuū ſeptēbrio mēſe poſtꝙ de deo: ḋ regno: deq; oibus xp̄iāis merita fuit
defūcta ē: Cuius corpus mediolanū ꝑlatū i maiori vrbis tēplo collachrymātibus cūctis: tanꝙ oi ꝑente or
batis ſepeliť. octo.n. hec mēorāda mulier poſt ſe reliqt filios ex frāciſco marito ſuo ſuſceptos: ſex.ſ.mares
ꝛ duas feias: Galeaciū p̄mogenitū ducē: philippū: ſforciā: ludouicū: aſcaniū ꝛ octauianū: ꝛ Ipolitam Al
phonſi ducis Calabrie: atq; Heliſabetā Gulielmi montiſſerati marchionis vxores.

¶ Renatus Apulie rex ludouici andegauenſis frater ex frācoꝝ gnē natus a Joāna regina ꝯ̄ Alphōſu; re-
gem ſupioribus ānis in apulie regno vocatus: hoc āno cū i eo q̄ttuor ānis regnaſſ;: ab Alphōſo ſuꝑatus
regno deiicitť: q piſas a nauibus genuēſiū deuectus: ide Florētiā petiit: q̄ i vrbe cū paucos moratus eēt di
es poſteaꝙ nil auxilij ad repetēdū regnū ꝓmitti ſibi vidit: abiecta oi reꝝ italicaꝝ ſpe: Maſſiliā vn̄ i initio
venerat mari reuerſus ē: vbi ꝛ reliquū vite ſue tp̄s in maxia pace ꝛ ſcimōia ꝯſumpſit. Fuerat hic rex certe
digniſſimus: ꝛſi ifortūatus: vir iuſtus: atq; in oibus fortiſſimus: nec vlla vitioꝝ labe notatus: ſed ſumma
v̄tute decoratus: corꝑe pulcherrio ꝛ rei militaris ſcia inſignitus: v̄tuteq; nemini cedēs: imo hūanitate: ac
liberalitate cūctos reges an̄cedēs: Quippe q Neapoli; famelicā ſua vigilantia: ſuaq; ſollicitudine ab Al-
phonſo duobus ferme annis obſeſſam conſeruauit. Sed tādem preualente hoſte: ꝛ preſidiis deficiētibuſ
furtim hoſtibus per cuniculum intromiſſis: oiaq; cōflagrātibus: ꝛ circa ipſum in foro conglobatis: ipſe
ḋ fuga meditās preſtātiſſimo aio viā ferro per medios hoſtes ſibi apiens e manibus hoſtiu; elapſus eſt: ꝛ
cum aliquibus principibus gallis in arcem nouam confugit: Que res cum genue perlata fuiſſ;: confeſti;
Genuenſes ne rex amicus pro quo tot labores pertulerant: deſertus videretur: duas onerarias naues ar
matas eidem miſerunt. Ad Renatum autem naues cum veniſſent: Rex ipſe quendam Antonium cal-
uum genuenſem: cui multas pecunias debebat arci prefecit: ꝛ ip̄e cū nauibuſ in Ethruriā vēit. Antonius

autem vbi Renatus diſceſſerat: ſtatim ab Alphonſo pecunia accepta quantam eidez Renatus debebat ar
cem tradidit. Renatus autem poſt annum vndecimũ recuperandi regni ſui cupidus: cũ Franciſcus Sfor
cia tũc mediolãi dux ⁊ florẽtini opes ſuaſ ad eã rẽ pollicerenť cũ duob⁹ eqtũ milibuſ i italiã ãno dñi. 1453.
ad ipm Frãci. pmũ ꝯ venetoſ venit: ⁊ p brixianũ agrũ exercitũ ducenſ: ex Brixianis ⁊ Bergomatibus:
vna cũ Bartolomeo coleono multa oppida cepit: multis cedibus in pōtenico factis: hyeme vero ſuper-
veniẽte cũ ad hyberna vndiqȝ itum eẽt. Renatus ad Florentiã Joanne filio relicto male in eos ⁊ Franci
ſcum aiatus in Maſſiliam redijt: vbi ⁊ reliquũ vite ſue tẽpus cũ oĩ pace: vt dictum eſt conſumpſit.

¶ Alphõſus aũt Ferdinãdi Arragonie regis optimi filius: q ferdinãdus filius fuerat Joãnis vlterioꝛiſ hi
ſpanie regis: q currẽtis eq lapſu exaiatus fuerat hoc ãno Renato ſupato ⁊ pulſo in regno neapolitano ſuc
cedẽs regnauit ãnis ferme. 22. Cũ diu añ regnaſſet i arragonia ⁊ Sardinia atqȝ hiſpãla ãnis multis: hu- 1442
ius ãt pr ioãnes rex vir ſcũs cũ defeciſſȝ qttuor poſt ſe reliqt filios: Alphõſũ: ioãnẽ: henricũ ⁊ petruȝ: Ex
ipis filijs cũ alphõſus hic maior natu eẽt: ⁊ nec adoleſcẽtiã exceſſiſſȝ regnũ pr̃nũ obtinuit: ⁊ bellicaꝝ reꝝ
gloriã pacis laudibus pferẽs ad id regnũ oculos adiecit: facile arbitrãs Joãnã reginã feminã regno nea-
politano pellere poſſe: vñ ⁊ poſt adoptionẽ ab ea deluſus i regnũ cũ maxia claſſe vẽit: ⁊ pfectũ arcis mari-
time maxis mũeribus ad pditionẽ pellexit: ⁊ illud caſtellũ regia nõ aduertẽte cepit: ⁊ ſtati ex eo loco ipor-
tationẽ a mari phibẽs bellũ neapolitanis intulit: ⁊ nõ mõ bello maritio reginã laceſſere cepit: veꝝ ẽt remi
ges in terrã exponẽs: oẽȝ mediterraneã regionẽ quoad ipa regia vixit: fatigauit. Mortuo deniqȝ regina ꝯ
Renatũ pdictũ mouẽs: adeo neapolitanã vrbẽ lõga ⁊ duriſſima obſidiõe fatigauit: vt multi ea i vrbe iedia
⁊ fame aruerint: filijqȝ iter matrũ cõplexus perierit. Tãdẽ noctu p cuniculũ furti militibus itromiſſis vrbẽ
cepit: qua capta pauloposť vniuerſis regni pceribus domitis vniuerſũ regnũ i ptãtẽ ſuã cuȝ multo labore
magniſqȝ piculis redegit: Eoqȝ tãto regno pacato: Neapoli rediẽs curru aureo triũphãs vrbẽ inuectus ẽ
Inde haud multopoſt ſũma laceſſitus iiuria florẽtinis bellũ mouit: ⁊ p volateranũ agrũ ⁊ iferi maris litto
ra caſtella multa occupauit: poſtmodũ Plũbinũ maritimũ oppidũ obſedit: q̃ i obſidiõe cũ p tres mẽſes fa-
tigatus multos ex ſuis aiſiſſȝ: ⁊ ceteri labore eſtuqȝ lãguidi facti eẽnt: obſidionẽ ſoluit: ⁊ Neapoli igloriu s
nauigauit: vbi ⁊ paulopoſt vita exceſſit: nullis ex ſe relictis filijs legitimis niſi tãtũ Ferdinãdũ adhuc ex-
tantẽ ex cõcubia filiũ: quẽ ⁊ i apulie regno ex teſtamẽto heredẽ ſibi dimiſit: In arragonie regno Joãnes fr̃
ſucceſſit. Reliqt aũt hic iclytus rex cũ ſup tria regnaſſȝ regna tãtas diuitias q̃tas vnq̃ vllus alius pdeceſ
ſorũ regũ fecerit: hic ãt ab ipa ſua adoleſcẽtia cũ genuẽſes laceſſeř cepiſſȝ: vȝ ip̃mis Corſicã coꝝ inſulã oc
cupare voluiſſȝ: ⁊ alia mľta icõmoda ituliſſȝ ab eiſdẽ pſepe hũiliatus: ⁊ tandẽ captus fuit.

¶ Bernardinus ſenẽſis oꝛdis ſeraphici Frãciſci pfeſſus ⁊ iſtaurator ac egregius ſua etate declamatoꝛ hoc
ãno apd Aqlã Apꝛucij vrbẽ tertio ⁊ ſexageſimo vite ſue ãno: ſcia ⁊ ſcitate iſignitus migrauit ad dñm: Cu
ius relique (vt aiũt) cũ p ſingulas dies multiplicibus miraculis coruſcarẽt Nicolaus qntus põtifex ãno dñi 144
1450. cũ ſanctis cõfeſſoꝛibus aggregauit: cuius qdẽ doctria ⁊ exẽplo multi religioſi dſiderio ſuccẽſi nouas
eoꝛum religioni fecere refoꝛmationes: quibus in refoꝛmationibus Eugenius pontifex noſter ſummis coſ
conatibus adiuuit: Huius autem anniuerſaria feſtiuitatis dies vigeſima maij die celebratur.

¶ Raphael adurnus genuẽſiũ dux hoc ãno poſtq̃ Thomas fregoſius magr̃atu deiectus fuit: nõ ſine ꝯtẽtio
ne ⁊ armis creatus ẽ: ⁊ paꝝ eo i magr̃atu ſtetit: qꝛ pp diſſidia ⁊ cõtẽtiões magr̃atui ſpõte ceſſit. hic Grego-
riũ ducẽ hũit pꝛeȝ ⁊ Antoniotũ patruũ ſimiliter ducẽ: q ãbo rẽp. genuẽſeȝ plurimũ crexeř: pmus. ſ. pr̃ ciui 1444
litate ⁊ moderatiõe mẽoꝛabilioꝛ: patruus vo diuturnitate pncipatuſ illuſtrioꝛ: q cũ eẽt ⁊ ciuilis ⁊ pontificij
iuris admodũ doctus q̃primũ magr̃atũ inijt: cũ hic philippi ducis mediolãi iſidias: ⁊ illic alphõſi claſſes
⁊ arma ſuſpẽſaȝ metu genuẽſeȝ ciuitatẽ tenerẽt: ſtati cũ Alphõſo rege ex ſenatus ſui cõſilio pacẽ iũxit nõ ita
tã hõeſtã: q̃ tpibus accõmodatã: vt vȝ puis nauibus q̃ ãnonã ciuitati ipoꝛtabãt maria patefacẽt: In ipa q
dem pace cũ alphõſo pcuſſa genuẽſes ad deliniẽdũ regis aiũȝ vt e mẽoria exueret q̃ ab eis dnictus captuſ
qȝ fuiſſȝ piſerũt ſingulis ãnis vnã paterã aureã Neapoli dono mittẽ vt fedus attẽtioꝛe cura ſuaret: ſȝ eꝯ
rex oia vtit: pꝛo qua indignitate genuenſes dedignati poſt quadrienniũ omnia turbauere: pꝛo qua re mul
te rapine ⁊ direptiones ſubſecute ſunt. Iſto igitur abdicato Janus Fregoſius ſuffectus eſt.

¶ Julianus ceſarinus cardialis dyaconus vir fidei xpiane amatoꝛ feruẽtiſſimus ⁊ oibus vtutibus tã diuis
q̃ hũanis oꝛnatus: quẽ ſupioribus diebus Euge. põtifex legatũ i vngariã ad cõponẽdũ iter Ladiſlaũ po-
lonie regem ⁊ vxorem Alberti impatoris pacem miſerat hoc ãno cum apud Budã regni Vngarie caput
inter ipos optimum pacis fedus inijſſȝ: eo etiam regem ipm ⁊ vngaros omnes deduxit: vt magno compa
rato exercitu contra turcos Europam occupare volentes proficiſcerentur: Qui turcorum fines cum ipo
exercitu hoſtili animo ingreſſi: inter Danubium fluuium ⁊ Andrinopolim: a ſolis oꝛtu vſqȝ ad occaſum
cum hoſtibus pugnãtes ad quadraginta turcoꝛum milia eo in conflictu occiderunt: Inter quos deceȝ et
octo ex primoꝛibus coꝛum principibus cecidere in qua tamen pugna Ladiſlaus ipe Polonie rex viriliter
pugnans ſagitta ſaucius interijt. Julianus autem ipe mortuo rege ceteros in prelio exhoꝛtans dum chri
ſtiani ex multitudine Turcorum terga verterent: pro Chriſti nomine tandem in prelio occubuit: ⁊ aiam
quam multis in rebus pro dei eccleſia diu ⁊ infatigabiliter exercuerat in eius laude eo modo exalauit: De
cuius preclariſſimis geſtis Pogij Florentini oꝛatoris extat ſermo.

¶ Ludouicus Gonçaga hs mãtuanoꝝ marchio pꝛe Joãne frãciſco marchione defũcto: hoc ãno eidẽ i mã
1445

tuano regno ſuccedẽs regnauit ãnis.33. Uir qdẽ fortis ⁊ iuſtus: quẽ idẽ pater apꝓme ſub Uictorino Fel
trenſi viro doctiſſimo bonis lr̃is erudiuit: ſed ⁊ militãdi ſciẽtiã ab ineũte etate ab ipo patre ſuo imperatore
fortiſſimo exercitãdo didic̃. deide exactis adoleſcẽtie ãnis ſub philippo duce cũ Nicolao picenino militar̃
fecit: ac poſtmodũ cũ Frãciſco ſforcia integer factus ſocialia bella geſſit: Cũ qbus militãs ꝑſepe hoſtiles
1445 acies fregit: perſepeqꝫ ſupauit: ac ſepius (vt ita dixeri) ꝓfligauit. Et ꝙ maxie in Arragonijs caſtris multaſ
terras gẽteſqꝫ expugnauit: ꝓpter qd̃ apud multos cognomẽto turcus dictus fuit. Et id̃ eã ob militie ſciam
ab oĩbus Italie potẽtatibus deſideratiſſimus bitus fuit: eo maxie: qa adeo ꝓmiſſi fideliſſimus inueniebatur: vt nullis blãdimẽtis: nullis mũeribus: nullis p̃cibuſ aut terroribus a ꝓmiſſa fide diſtrahi poterat: Et
ꝓpea ipꝫ philippus mediolanẽſiũ dux ipꝫ filiũ Frãciſcus ſforcia fratrẽ: ⁊ deniqꝫ Galeacius ipm p̃rẽ ap
pellare cõſueuerat: Cuius tãta erat dignitas: vt nõ ſolũ mãtuani regni p̃nceps: ſed ⁊ ẽt totius Inſubrie iu
ſtus arbiter ſit appellatus: Et ꝫ inuictiſſimus imꝑator ſemꝑ extiteri tcontinẽtiſſime tñ iuſtiſſimeqꝫ ac pru
dẽtiſſime regnũ ſuũ ac reliqua q̃qꝫ ſemꝑ admiſtrauit. Religioſiſſime quoqꝫ adeo vixit: vt oĩa ſua in vrbe
religioſoꝝ mõaſteria ⁊ ſacerdotũ loca obſeruãtiũ repleuerit. Tãdẽ ãno dñi.14 8. de mẽſe iunij ſexto ⁊ ſexageſimo etatis ſue ãno leui genere mortis obijt. Filijs qnqꝫ ex Barbara Joãnis brãdiburgẽſis marchio
nis filia vxore mulieꝝ etatis nr̃e ⁊ ſapia celeberria ſuſceptis: Federico poſtea ſucceſſore. Frãciſco Ro. ec
cleſie poſtea cardiale nũc defunct(: ludouico ꝓthonotario: ioãne frãciſ. ⁊ Rodul. v̾tutibuſ ⁊ lr̃is adornatiſ.

¶ Cõſtãtinus paleologus vltimus ex ipa familia grecoꝝ imꝑator hoc ãno ioãne eius germão ipatore ſine
filijs defũcto i impiũ ſuccedẽs imꝑauit ãnis.8. vir qdẽ a p̃ncipio ingẽtis ai ⁊ fortitudis: q cũ p̃mo pelopo
nẽſis inſule rex eẽt cũ turcis ſepius cõfligẽs ſepiſſime fudit ⁊ ꝓfligauit: ac ẽt fines ſuos exiẽs hoſtiũ agros
ꝑſepe populare auſus fuit: ac multa eorum oppida vi ⁊ armis cũ igẽti magnanimitate expugnare non extimuit: cuius rei cã dracõis cognomẽtũ accepit: ⁊ maximũ v̾tutis ſue honorẽ tulit. Sed poſtmodũ heraclea
oppido munitiſſimo ab Amurate turco p̃ncipe ſibi ablato ⁊ muro (q grecos a turcis ſ̾uabat illeſos demo
1445 lito adeo illi aius decidit: vt ⁊ geſtoꝝ p̃teritoꝝ oio imẽor nullũ deinceps claꝝ facinus agẽ viſus ſit: quapp
tior ꝑculſuſ Amurato turcoꝝ p̃ncipi ſe tributariũ ⁊ vectigalẽ fecit: Amurato deide mortuo Mahumetuſ
eius filius tributo nõ cõtẽtuſ: eidẽ ẽt nõ mõ impiũ ⁊ ꝯſtãtiopoli ſꝫ ⁊ vitã turpiſſime ademit: nã Cõſtãtiopo
lim cũ inũerabili pugnatoꝝ exercitu p.50. ⁊ ſex dies ideſinẽter obſidẽs ⁊ oppugnãs: tãdẽ eo i pugna a Ja
niſeris obtrũcato: cũ caput ſuũ haſta ꝑ caſtra ludibrio delatuꝫ fuiſſꝫ conſternati greci: viribuſqꝫ deſtituti
vrbẽ deſeruerũt: ⁊ inũerabilibus captis ⁊ iterfectis turci vrbẽ i p̃dã receperũt: duos hic filios e mãibuſ hoſti
um euaſos poſt ſe reliq̃t: q Romã ad põtificẽ veniẽtes cũ ingenti pietate honorabiliter excepti ſunt: huiuſ
imperatoris ⁊ predeceſſoris geſta ⁊ imperii amſſionẽ Ubertinus puſculus ciuis brixianus eruditus vir
cum preda euaſiſſet veniens Romam perpulchre verſibus deſcripſit.

¶ Nicolaus tolẽtinus ordis eremitaꝝ ſci auguſtini q̃ ãno dñi.1 94. obiierat: hoc ãno frequẽtiſſimiſ mira
culis clarus: ab Euge. põti. toto aſtãte populo Ro. oĩumqꝫ cardialiũ cetu ſcõrũ nũero aggregat̃. voluerat
tñ Joãnes. 22. põti. q de eius ſcitate p̃cipuã hũerat noticiã hũc ei honorẽ iptiri: ſꝫ multis belloꝝ ſciſmatũ
qꝫ turbibus vexatus: ac ẽt morte p̃uẽtus id hũc ad vſqꝫ diẽ: diuo (vt arbitror agẽte cõſilio) ad maiorẽ ipius
ſciſſimi cõfeſſoris gloriã dilatũ ẽ: Et q̄ huius ſci viri (vt expimẽto certo didici) multa fuerũt excellẽtia ſcã
ac illuſtres i oi ſcitatis gn̄e v̾tutes: q̃s rite hõeſteqꝫ ac recta ꝯſcia vulgari ⁊ enarrari poſſent: Jd̃ p̃ter mo
rẽ ſuſcepti opis lõgius i eiuſ vita ꝯſcribẽda me hẽbo: nec certe i eo extollẽdo mee religiõis cecus amor me
fallẽ põt: q̄ quẽ vniuerſa xp̄i eccl̃ia tãtiſ celebrat p̃coniis põt ñ clariſſimus eẽ. Nicolaus igr̃ hic ex piceno
oppido: qd̃ ſci ãgeli nũcupat̃: ſub firmana ciuitate mediocribus parẽtibuſ natuſ p̃uſ ſe dõ d̾dicauit ꝙ deũ
ꝑ etatẽ ꝯgnoſcẽ licuit: aliꝙtulũqꝫ adultuſ factuſ cõpuſ ⁊ aiaꝫ xp̄o dño nr̃o ꝯſec̃uit quẽ i altariſ ſacrificio ob
latũ puuli ſepius ꝯtẽplatus ab eo archana nõnulla celeſtis aule audir̃ ꝓmeruit: q̃ lingua hũana mime dici
pñt: i adoleſcẽtie itaqꝫ p̃mordiis mũdo renũciãs ordinẽ eremitaꝝ bti aug. ꝯplexus ẽ: moxqꝫ religioſuſ fa
1446 ctus corpuſculũ ſuũ ab ipo religiõis igreſſu mult(ieiuniis: vigiliis v̾beribus: aliiſqꝫ ſuppliciis vehemẽter
afflixit: mũdanaſ quoqꝫ ⁊ carnales d̾licias a ſe oẽs ꝓrſus abdicauit: orõni ue: ac ꝯtẽplatõi totũ ſe d̾dit: hu
milima iſuꝑ religiõis exercitia libẽtiſſie exercuit: nil magis cupiẽs ꝙ vilis ⁊ abiectus reputari. Dis eius ſer
mo aut rarus: aut cũ opuſ erat: d̾ moribuꝫ: d̾ religiõe: d̾ pietate: d̾ mũdi ꝯtẽptu: vl̾ d̾ amore di ⁊ ꝓximi: cele
ſtiqꝫ p̄ria ſꝑ fuit: nullũ v̾bũ ab eo niſi religioſũ aut ſcũꝫ vnꝙ excidit. Sũma iſuꝑ huius viri abſtinẽtia fuit:
⁊ mirabilis vite auſteritas. nã carnes: vinũ: oua lacticinia: piſces: pulmẽtariaqꝫ oĩa abiecit: pãe ſolo: aq̃qꝫ
ꝯtẽtus. Cilicio v̾o circuloqꝫ ferreo ſb̾ trito laceratoqꝫ hitu vtebat̃ qbus carnẽ ſuã plurimũ macerabat. du
ra ⁊ aſꝑa ſtrata ſꝑ elegit: i qbus iãcẽſ breuiſſimũ ſõnũ capiebat. Spioſus p̃terea cordulis ⁊ ferreiſ diſcipli
nis carnẽ ſuã lacerabat. diabolicas ẽt tẽratões ꝑtulit: cũ qbuſ ẽt ꝙ frequẽtiſſie luctabat̃: a qbus ẽt multis v̾
beribus afficiebat̃: nec ꝓpea tãtis laboribus: tãtiſqꝫ vexatõibuſ vnꝙ vel imodico a ꝓpoito ſcõ d̾ſtitit: nec
caritatis ſeu obediẽtie opa p̃termiſit. oẽ. n. eius tp̃s aut vigilãdo aut orãdo aut ꝯtẽplãdo: aut legẽdo: aut ſe
cretaſ ꝯfeſſiões audiẽ vel ifirmoſ viſitãdo cõtinuit: peccatoreſ arguebat quoſ ẽt dulcibuſ v̾bis ad pniãꝫ re
uocabat: p̃ceptaqꝫ ſalutiſ iceſſant̃ oĩbus dabat. i eo quoqꝫ ſpũs ꝓphetie fuit ⁊ multa añ p̃dixit ꝙ fierent.
Ad cuꝫ multi languentes: nõnulliqꝫ malignis vexati ſpiritibus ducti curati ſunt. Sed poſteaꝙ hic ſciſſi
mus vir celo receptus eſt: oratiões ⁊ ſupplicantiuꝫ vota a qbuſcũqꝫ oblatas benignus audiuit: vñ ⁊ infini
ti ꝓpemodum q diuerſis egritudibus detinebant̃: cuꝫ eius patrociniũ peterent: ad ſanitatẽ reuertebant̃

Et ꝓpter in toto mundo ipſius nomen multa cuꝫ celebꝛitate receptum eſt votaqꝫ ei quotidie plurima fiunt ⁊ adeo nunc frequentiſſimis miraculis decoratur vt poſt apoſtoloꝛum tempoꝛa rarus inuentus ſit ei comparādus. Et lꝫ aliſ atqꝫ alijs miraculis claruerit: hoc pſtātiſſimū vulgatiſſimūqꝫ oīum miraculoꝝ fuiſſe exiſtio ꝙ poſt eius canoniçationē cōfeſti eccleſie Ro. iādiu ſciſmatū pturbatiōibus vexate eius meritis ⁊ itercessiōe erroꝛibus oībus eliminatis pax ſumma ꝑter ſpem mox reddita ē: q̄ vſqꝫ in pn̄s mirū i modū pſeuerat. Et ꝓpterea diuus ille Eugenius pōtifex cū inūerabili gaudio eū in ſcōꝛū nūero cōtuliſſet: hāc illi celebꝛē pulchrāqꝫ decātauit oꝛationē dicēs: Cōcede q̄s oīpotēs deus: vt eccleſia tua q̄ i fine ſeculoꝝ ineffabili ꝓuidētia bt̄i Nicolai cōfeſſoꝛis tui v̄tutū ⁊ miraculoꝝ magnitudine choꝛuſcat ipſius meritiſ ⁊ interceſſione eliminatis erroꝛibus ꝑpetua pace ac vnitate letet̄: Per dn̄m noſtrū ⁊c. Hec de iſto ſcō Nicholao: nō qd̄ volui: ſed qd̄ potui i eius laude: hoc in volumie dcā ſufficiāt: nō ꝙ ille meis aut cuiuſcūqꝫ alterius indigeat laudibus: ac nō delectari opiner: ſed ad ꝓfectus noſtri gr̄am: cū illius ꝑſepe idigeamus interceſſione. Et ꝙmaxie ego q meritis huius ſciſſimi ac glorioſiſſimi cōfeſſoꝛis multa ⁊ magna ſepenūero bn̄ficia apud deū cōſecutū māifeſta fide depꝛhēdi: ⁊ potiſſimū in ſeuiſſima peſte q̄ brixianā ciuitatē āno dn̄i. 1478. inuaſerat de grauiſſima ⁊ peſtifera febre: eius ope ⁊ interceſſiōe me liberatū ſenſi: cū ꝓrſus nulla mihi ſalutis ſpes ſupereēt: ꝙ ſi antehac deuotionis vllū ſtudiū a me debebatur: multo certe nunc amplius adhibendū eſt: Cuius precibus crebꝛo etiam expertus ſum plurimū in me valuiſſe: Huius auteꝫ anniuerſalis feſtiuitatis dies decima menſis ſeptembꝛis celebratur.

6646 Nicolaus eius nois q̄ntus papa natiōe lucēſis: ſed potius lunēſis ex Sarçana oppido Thomaſ Papa.219
ſātea vocatus pr̄e Bartolomeo phyſico humili loco ⁊ familia natus hoc āno Eugenio pōtifici oīum ſuffragiū pōtifex creatus ſedit ānis .8. vir certe tāto ꝑncipatu digniſſimus ⁊ ꝙneceſſariſſimus: oīumqꝫ lr̄arū ſciētiſſimus: ac viroꝝ doctoꝛū amantiſſimus: quos cū liberaliſſimus hr̄etur vndiqꝫ ꝑqſiuit: ⁊ vbicūqꝫ ſemꝑ ⁊ pecunia ac officijs mirifice iuuit: hic cū oīum v̄tutū ornatiſſimus eēt: ⁊ in deū hoīeſqꝫ bn̄meritus vno ⁊ eodēqꝫ āno ⁊ epatū: cardinalatū ac pōtificatū cū maxima adeptus ē pace: q cū pōtificatū inijſſet ꝑter oīum ſpem: oēs mūdi ꝑncipes cū eēt cōſilio ac v̄tute illuſtris: i oībus hūit fauorabiles: cuius rei cā motus Felix pōtifex vir optimus: cū cerneret id a deo factitatū ⁊ ſciſma eccleſiaſticū iādiu exoꝛtū i magnā ſeditionē ⁊ eccleſie romāe ꝑniciē euēire: eueſtigio hoꝛtāte etiā Federico ceſare pōtificatu ſe ſpōte abdicauit: Qua ex re Nicolaus viſa hoīs hūanitate ſtati galeꝝ cardialatus ei trāſmiſit: ⁊ Sabaudie ac germāie totius legatū cōſtituit: Qua cōcoꝛdia adeo non mō letatus ē populus Ro. ſed ēt totus mūdus a tāta ſeditiōe liberatus. Nicolaus autē ne ingratus erga deū tāti bn̄ficij videret̄ ſupplicatiōes admodū celebres cū populo ⁊ clero hūit: idē fecere oēs italie populi. Ea igitur auctoꝛitate ⁊ grauitate ac gr̄a pōtificis ꝑncipes ꝑmoti ad bella iādiu cōcitati aliq̄ꝑdiu ſubſtitere. Et Federicus iādiu imperatoꝛ creatus vna cū Leonoꝛa cōiuge noua ꝓ corona accipiēda Romā cōceſſit: ⁊ ab ipō impij coꝛonaꝫ ⁊ bn̄dictionē accepit. Multa. n. glorioſus hic pōtifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice edificauit: ⁊ ꝙmaxime in vaticano pōtificale palaciū ſumptuoſiſſime extruxit: ⁊ muroꝝ ingentē molē ibideꝫ incohauit: quibus coerceri hoſtes poſſent: ne pōtificis edes diripe poſſent: Panthcon quoqꝫ: qd̄ ſcā Maria rotūda vocatur plūbeo tecto reſtituit. Tēplū ēt ſci Thodoꝛi a fundamētis erexit: ac ſci Stephāi eccleſiā reſtituit: pōtē miluiū ⁊ vrbis menia iſtaurauit: ac vrbis vicos vbiqꝫ ferme ſtrauit. Hn̄tur adhuc multa eiuſ vaſa aurea ⁊ argentea: necnō ⁊ cruces gēmis oꝛnate: ac ſacerdotalia veſtimēta auro ⁊ argēto intertexta: q̄ eius magnificentiā nobis oſ̄dūt. libꝛos ꝑpulchros īfinite multitudīs: cū adhuc imp̄mēdi ars nō ꝓdiſſet exſcriber̄ fecit. Elemoſynas multas in paupes ⁊ v̄gies erogauit. Exps oīo auaritie fuit. Gratus erga ſe meritos: iuſtitie ⁊ pacis amatoꝛ atqꝫ auctoꝛ ⁊ cōſeruatoꝛ fuit: iubileū hūit: ⁊ beatū Bernardinū canoniçauit: ⁊ oīa ꝓſpera ei ſucceſſit. tādē cū captā a turciſ ꝯſtātiopoli audiuiſſꝫ: dolore aī q° pl̄imū cruciabat̄: modica febꝛe ſauciatus diē clauſit extremū ⁊ i beati petri baſilica ſepultus fuit: cuiuſ ſepulchꝛo hoc epitaphiū iſcriptū habet̄.

Hic ſita ſunt q̄nti nicolai ātiſtitis oſſa.
Aurea qui dederat ſecula Roma tibi
Conſilio prudēs virtute illuſtrioꝛ oī.
Excoluit doctos doctioꝛ ipſe viros.
Abſtulit errorē: quo ſciſma infecerat oꝛbē.
Reſtituit moꝛes menia tēplaqꝫ domoſ
Tum bernardino ſtatuit ſua ſacra ſenenſi
Sancta iubilei tempoꝛa dū celebrat.
Cinxit honoꝛe caput federici coniugis auro.
Res italas icto federe compoſuit.
Attica Romane complura volumina lingue
Prodidit en tumulo fundite thura ſacro.

Huius celebrē memoꝛādamqꝫ vitaꝫ frāciſcus philelphus tollētinus cōpoſuit ⁊ miris eū attollit laudibus.

¶ Libertas Mediolanenſium hic incipit.

¶ Philippomaria Mediolanenſium duce ſine liberis hoc anno defuncto mediolanenſes animi erectis in libertatem ſeſe redigentes Venetoꝛum more viuere ſtatuerunt. Sed cum nouus viuendi moduſ in populo acceſſiſſet: ſtatim in Regno maxima ſciſſura excitata eſt: Quod Franciſcus foſcarus Venetoꝛuꝫ dux qui totius Italie dominatum cupiebat: quum eius caſtra apud Soreſinam agri Cremoneſis villam ſtatiua haberent: animaduertens ꝙ Cremonam Franciſci Sfoꝛcie ciuitatem tumultuantem adiuuantibuſ guelphis in deditionem recipi poſſe ſperabant: Statim in Laudū ciuitatem mouent: Et eueſtigio dum oppugnarent Laudū Placētiā dedētibus ſe ſpōte ciuibus in fideꝫ recepit: miſſis illico eo mille q̄ngentis equitibus: q placentinis potiſſimum auxilio foꝛent: ſiqua vis ingrueret. His geſtis papienſis etiam pol-

licitationibus multis aliiſq; modis in ſentētiā ⁊ fidē reducere tētauit: Sed papiēſes lʒ extrēa queq; mala pati vellēt ꝙ venetis obtēperare: veriti tamē eoꝝ potētiā ſtati vrbē Frāciſco ſforcie tradiderūt. Frāciſcus aūt Sforcia eo ip̄o āno ex piceno pulſus: cū intelligēt ex morte ſoceri ſui Philippi ducis venetos oīa occupare: celeri quo potuit curſu cū vniuerſo exercitu Cremonā vēit: ⁊ p̄ſidijs ī ea poſitis: ſtati a papiēſibu ſ o catus vrbē illā in ſuā poteſtatē recepit: q̄bus geſtis a mediolanēſibus ſūmo oīum cōſenſu copiaꝝ dux ꝯ venetos delectus ē: q maximis ꝯpatis exercitibus eueſtigio placētiā medio autūno cū vniuerſo exercitu ꝯtēdit: Ea.n.ciuitas firmiſſimo venetoꝝ p̄ſidio a Thadeo eſtēſe duce defenſabat̄: locatiſq; caſtris vrbeʒ naiali terreſtriq; oppugnatiōe tādē cepit ⁊ in ſuoꝝ p̄dā cōuertit. Tātā eni in diripiēdo vrbē fert̄ pmiſiſſe rabiem: tātāq; libidinē effrenē vt nihil hūani aut diuini iuris aliter fuit reſeruatū ꝙ ſi in turcos fuiſſet ſeuitū Nā ⁊ matrone ⁊ v̄gines ⁊ religioſe ibidē ludibrio date fuerūt: ⁊ alia multa enormia: nec q̄dē dicenda in ea geſta fuere. Aderāt eo in p̄lio ſforciani ⁊ brachiāi oēs milites ⁊ oīuʒ q̄ſi italicoꝝ robur. Franciſcus picenius: Guidacius māfredus Fanētinus: Ludouicus vermes. Carolus gōçaga: atq; alij miores copiaꝝ duces: Hec.n.magna laus Frācis. ſforcie fuit ꝙ hyeme ⁊ imbriū maxia inundatiōe tātā vrbē cepit: q̄ res maximū hoſti icuſſit terrorē: ſequētiq; vere Frāciſcus expugnatis multis venetoꝝ caſtellis ēt eoꝝ claſſem q̄ cremonēſes vexabat bōbardis diſiecit: ⁊ ad tātā deſpationē p̄fectū claſſis redegit: cū tueri claſſem nō poſſet: ꝙ eā incēderit. Frāciſcus aūt de Cremona nō āplius ſollicitus ꝙ claſſem hoſtiū ſuſtuliſſet ī gerrā abducea Michileto cotignola philippo aū demptā mouēs: ſtati Triuiliū ⁊ q̄cūq; alia miora caſtella recepit: At Carauagiū āt: qđ firmo hoſtiū p̄ſidio munitū erat deueniēs ibidē caſtra locat. Veneti āt ne ſi id caſtꝝ a mediolanēſibus occuparet̄ ꝺ ſe actū eē putātes: ⁊ ip̄i eo mouēt. Cōuenerat āt ibi oē robur venetoꝝ ⁊ mediolanēſiū florētinorū Michiletus cotignola p̄marius venetoꝝ impator cū ingēti magnatoꝝ ꝓcerū ſocietate ⁊ Frāciſcus ſforcia cū ludouico Gōçaga: Bartolomeo colconio ⁊ aliis plurimis vbi poſt aliquot dieſ poſtq; crebra vtriuſq; ꝑua certamia ad ſumuā dimicationē vētū ē ī via.ſ.paludis vndiq; circūdata in quo q̄dē certamie venetoꝝ exercitus ſupatus adeo fuſus ⁊ ꝓfligatus fuit: vt ad q̄nq; hoſtiū milia cū ditiſſimis ſpoliis capta fuit: ⁊ vexilla venetorū florētiorūq; ēt capta mediolanēſiū miſſa ī maiori eccleſia appēſa fuert̄ q̄bus geſtis ſtati mediolanēſes ꝑ Frāciſcū brachiū Laudā ciuitatē expugnātes receperūt. Frāciſcus āt ſforcia hoſtē īſecutus Brixiā venit: ⁊ eā cōfeſti obſidiōe cinxit: Qua calamitate ꝑmoti veneti de ſe actum putātes cū frāciſco pacē cōpoſuerūt: hoc.ſ.mō vt rebus inter ſe: ⁊ venetis florētiniſq; pacatis veneti ⁊ florentini ſexdeci milia nūmū aureoꝝ ſingulo mēſe cū aliquot militū turmis frāciſco dare cōpromiſerūt: donec mediolanū in ſuā p̄tātē arbitriūq; recipet. Inita itaq; hoc mō iter p̄dictos cōuētiōe: cū iā iter Frāciſcū ip̄m ⁊ mediolanēſes q̄dā ſuborte eēnt ſimultates. Frāciſcus allectis ad ſe quoſcūq; potuit copiarū ducibus ī mediolanēſes ſe cōuertit: ⁊ haud multopoſt oēs fere eoꝝ ciuitates in deditionē recepit. Et deide poſt multas datas acceptaſq; clades: poſtq; lōgā ⁊ grauē oppugnationē: vtpote media hyeme poſt ēt defectionem ⁊ militū ad hoſtes trāſitionē: aduerſantibus quoq; poſtmodū venetis: florētinis ⁊ Alphonſo Rege q frāciſci ſucceſſibus inuidebāt: ⁊ eius potētiā formidabāt: nihilominus āno a natiuitate dn̄i noſtri Ieſu chriſti. M.cccc.xlviiij. ꝓcuratōe vicecomitū: ⁊ Gaſparis de vicomercato comitiſ ac alioꝝ nobiliū mediolano potitus ciuitatē venetis ꝙ frāciſco cōmittē voluerūt: ſed cū res nō ſatis ſibi ſuccedēt: Alphōſuʒ regē frāciſco inimiciſſimū veneti ſolicitāt ne anteꝙ frāciſcus inualeſceret ducatu mediolanēſi deicere tentaret: ⁊ cū ad id florētinos tētarēt florētini q Coſmi medici cōſiliis regebātur aduerſarij franciſco nūquā poſſe reſponderunt. Verū adueniente Iubilei tempore Nicholaus pontifex pacis amator auctoritatē ſuam interponens inducie per annum omni populo date ſunt: vt oībus libere ad iubileū Romā ire liceret.

1448 ¶ Solis defectio hoc āno quarto calēdas ſeptēbris hora.6.facta ē: Quo anno maxia ⁊ cruentiſſima bella multis in locis ſurrexere. In anglia enim ⁊ in gallia germania Flandria Pruſia: panonia: apulia: ac ī vniuerſa italia (vt dictū ē) cedes: rapine: direptōes: incēdia: vaſtatōes et īfinita ꝓpe mala et dāna ſubſecuta ſūt Grecis vero mortuo Amurato turcorum principe multo maiora illata ſunt damna ⁊ ſeuiora bella Mahumeto eius filio excitata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit peſtis: vt de multis pauci remāſerunt: Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

¶ Frāciſcus itaq; Sforcie filius Philippi Marie ducis gener Mediolano tandē hoc anno tertio calendas martij iure hereditario potitus quartus mediolanenſiuʒ dux efficitur ⁊ vna cuʒ vxore Blancamaria regnauit annis.16.⁊ mēſe vno. Vir certe in dicēdo acerrimis: eloquētiſſimuſq;: quia ſua eloquentia magnanimitate fortitudine liberalitate atq; prudentia ⁊ ſapiētia veteres quaſi imperatores ſine controuerſia ſuperauit: ⁊ in re militari adeo ſemper victorioſiſſimus fuit: ꝙ poſt Ceſarē par illi in tota Italia non ſit inuentus. Hic namq; ab ipſa ſua adoleſcentia cum Sfortia attendulo patre ſuo viro fortiſſimo militare cepiſſet etiam eidem mortuo in rebus bellicis adhuc adoleſcens animoſiſſime ſucceſſiſſet: Qui etiā ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra brachiuʒ ſupremum omnium imperatorem contra florētinos venetoſq;: contraq; Eugenium pontificem contra Mediolanenſes ligureſquoq; ac Gallos tranſalpinos: cōtra ⁊ omnes: (vt ita dixerim) Italos obtinuerit victorias: multis in locis clariſſima extāt trophea: q̄ illum ſuper ethera vehūt: ⁊ q̄ clariſſime geſſerint in multorum poetarum oratorumq; ſcriptis verſantur: cuius etiam hiſtorie ⁊ poemata de ſuis operibus edita publice leguntur. Ipſe eni ſuo ſeculo orbem terruit italiaʒ lacerauit picenum cum tota prouincia ⁊ mediolanum cum toto regno ſibi ſubijcienʒ multos antiquorum in

rebus ſtrennue geſtis ſuperauit. Quunqꝫ ſepenumero cōflixerit: vt par eſt: nūꝙ̄ ſine honoꝛe diſceſſit: nūꝙ̄qꝫ certauit qn ꝓfligato victo ac lacerato hoſte: palmā ſue virtutis retulerit: Eius aūt ſapiētia: ⁊ īduſtria Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ factiones ex italia aut ſopite aut ſublate ſūt: eoqꝫ oēs tāꝙ̄ bonus oīuꝫ pr̄ vno aīo haberet. Cuius exēplo multi potētatus ducti: ꝗtidē fecere: Hic itaqꝫ mediolanū ingreſſus cū ex inteſtinis odijs ⁊ ſeditionibus ita dirutū vaſtatū cenoſumqꝫ inuēiſſet vt nulla qī tāte ciuitatis facies ineſſe videretur. Collapſuꝫ.n. erat iouis caſtrū deſerti erāt vici: cenoſa vniuerſa ciuitas: ⁊ oīum rerū charitate laborabat eā obrēꝫ artifices oēs: aut pulſi aut ſponte ad exteros neceſſitate compulſi ꝓfugerāt ꝗd plura. Nullum (vt ita dixerim) vꝛbanitatis: aut pietatis aut religionis indicium in toto regno inuenit. Sed clementiſſimus pꝛinceps quatriennio poſt ſuoꝝ ſubditoꝝ calamitatibus ꝑmotus: pacem cuꝫ venetis ꝓutile cōpoſuit ⁊ ad iſtaurādas exoꝛnandaſqꝫ ciuitates componendoſue hominum moꝛes animum adiecit: ita vt breui cōualeſcens melioꝛē facieꝫ pꝛeſe tulerunt. Cuius exemplo ꝑmoti veneti: ferrarienſes floꝛentini: alij quoqꝫ italie potentatus id ipſum in ſuis effecere vꝛbibus: ꝑꝑ quod non ſolum dux ſed totius pꝛie pꝛ merito appellari potuit Genuenſes aūt inter ſe diſſidētes: viri bonitate ⁊ clementia allecti vꝛbē ſuaꝫ cum vniuerſo ſuo dn̄io eidem crediderunt. Ipſum enī francoꝝ rex: ⁊ Burgūdie ac Sabaudie duces ⁊ vniuerſa italia tanꝙ̄ patreꝫ venerabantur: ⁊ tanꝙ̄ omniuꝫ patrē ⁊ patronuꝫ excolebāt. Ipſe enim per magnifice ac ſplēdide tuꝫ mediolāi: tū alijs in vꝛbibus edificauit: ⁊ inpꝛimis caſtellum iouis: Mediolani (pauloantealibertate dirutum) ſumptuoſiſſime in hāc q̄ cernitur foꝛmā a fundamētis extruxit aliud celebꝛe ⁊ munitiſſimū in lauda ciuitate: maxima impenſa cōfecit hoſpitale magnificentiſſimum ⁊ ſuꝑbiſſimum inſanis quaſi extructionibus in vꝛbe fūdauit. Tēplum maius iandiu īchoatum ſua opera maximū incremētuꝫ accepit ſacella nonnulla ⁊ monaſteria tam mulierum ꝙ̄ virorū edificauit ⁊ ꝙ̄ maxime extra portā Cumanaꝫ apud ſcām Mariam incoꝛonatam oꝛdini noſtro celebꝛe monaſteriū cum eccleſia diuo Nicholao de tolētino dicata ſuaſu vxoꝛis Blanche marie a fundamentis edificauit. Hic ⁊ ſi conctos pꝛudentia ⁊ felicitate pꝛīcipes ſui tp̄ris excelluiſſet: in ſenectute tñ: velut alter Salomon: mulierū ardoꝛe deceptus nimiū pꝛeuaricatus eſt: id tamē in eo laudabile fuit: ꝙ licet in venereā intēperātiaꝫ turpiter ageret: nullā violenter aut inuitaꝫ ſibi ſumitti paſſus eſt. Tādeꝫ ſex poſt ſe relictis ex vxoꝛe maſculis ⁊ duabus femellis anno a natiuitate dn̄i nr̄i ieſu chꝛiſti .1466. martio mēſe moꝛtuus eſt: valde longeuus funeratuſqꝫ cū ingenti pompa in maximo vꝛbis templo loco ſublimi.

¶ Boꝛſius eſtēſis marchio ⁊ pꝛimus ferrarie dux: Leonelli marchionis frater: ⁊ Nicholai eſtenſis filius: 1449
hoc anno leonello fr̄e natu maioꝛe defūcto ī regnū ferrarie ſuccedens regnauit ānis .22. vir certe ingenio diuino ⁊ moꝛibus ſupꝛa hoīeꝫ: ī q̄ nihil fucatū: nihil ſubdolū: nihilqꝫ niſi magnificū: aut excelſū: aut admirādū erat: cuius qdē verba ſapiētia plena: opera āt grauiſſima: ⁊ ſemꝑ regia: quare eius oro oīs: tū q̄qꝫ actio regalis erat. Et ꝑꝑea ei oīa ſecūda ſemꝑ fuerunt ⁊ fauſta. Deus enī ip̄e q curat: ⁊ diiudicat oīa eū quoad vixit in oībus comitari viſus eſt. Unde et vniuerſi totius oꝛbis ꝓ̄ncipes ip̄ꝫ tāꝙ̄ ſimulachꝛū oīs virtutis: ⁊ laudis ſemꝑ cōtēplabāt̄ ⁊ venerabāt̄. Ad eū quū Federicus ceſar acceſſiſſet viſa hoīs celſitudīe: ⁊ aī magnitudine illū mutine ⁊ regij lepidi ducē pꝛimo creauit. Deinde exacti s multis annis romā accedēs a paulo pō. laute magnificeqꝫ exceptus ab eodeꝫ ducatu ferrarie inſignitus fuit. Hic itaqꝫ Boꝛſius leonello marchioni fr̄i: ⁊ ipſe nālis filius ſucceſſit. Nicolaus āt pr̄ quū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſet filios ſenio ꝯfectus: alios ex vxoꝛe ſuſcepit libos: vꝫ Herculē ⁊ ſigiſmūdū: quos moꝛiēs regni heredes ſub leonelli pꝛedicti filij tutela reliq̄rat. Sꝫ Leonelius pr̄e defūcto quū eēt regnādi cupidus ſp̄tis ꝓuulis fr̄ibus legitime natis eos neapoli relegauit: ⁊ regnū oē occupauit. Quūqꝫ ⁊ ipſe Ludouici gonzage ſoꝛoꝛem haberet vxoreꝫ: ex ea Nicholaū tantū ſuſcepit filiuꝫ. Quo nato nō ita multo poſt ⁊ ipſe moꝛiturus: quū idē nicholaus illiuſ filius pꝛe etate regno aptus nō eēt: hac cōditiōe ī Boꝛſiuꝫ hunc impiuꝫ trāſtulit: vt poſt ipſius interitū Nicholao ipſi filio regnū reſtituere: ⁊ iureiurandō affirmaret. Boꝛſius itaqꝫ pꝛincipatu ſuſcepto: quū eēt prudentiſſimus ⁊ optimus vir confeſtiꝫ herculē ⁊ ſigiſmūdū a Leonello relegatos in regnū a neapoli reuocauit: ⁊ eos ac Nicholaū tanꝙ̄ filios chariſſimos oēs habuit. Adueniēte deniqꝫ Boꝛſij doꝛmitione hercules ⁊ nicholaus ad pꝛincipatuꝫ aſpirabāt. Hercules ꝙ eſſet Boꝛſio germanus natu ⁊ legitimus patri: ſibiqꝫ regnuꝫ deberi iure hereditario pꝛedicabat. Nicholaus aūt ea ſe ratione ꝙ erat natus de Leonello: cui Boꝛſius fidem dederat regnū filio reſtitutuꝝ. Sed hercules: vt erat aīo ⁊ calliditate ꝓ̄ſtātioꝛ: venetoꝛum auxilio fretus: cui cōfeſtiꝫ biremes: ⁊ falcatas naues ac pecunias cum pugilibus tranſmiſere: nouā ferrarie arcē occupat: ⁊ eius frater ſigiſmūdus vetereꝫ inuadit. Nicholaus vero cōperto ꝙ Hercules munitiones occupaſſet ad Ludouicū auunculū mātue principē cōfugit: ⁊ ſic hercules nicholao ſecluſo regnū obtinuit. Ad Boꝛſiū autē rediens: cuius innumere ⁊ celeberrime ſūt laudes ⁊ pꝛeconia magna: dico ꝙ fuit tanto ⁊ multo maioꝛe imperio dignus ſi coꝛpoꝛis pulchꝛitudinē: foꝛtitudinē: ſapiētiā: pꝛudentiā: cōſilium: magnanimitatē: celſitudinē:: munificētiā: iuſtitiā: ſi liberalitatēqꝫ: ac pietatē: atqꝫ alia que in hoīe bona reꝑiri poſſunt inſpicias. Erat enī diuinaꝝ humanaꝝqꝫ litteraꝝ egregie doctus: ⁊ ꝓpterea doctoꝝ viroꝝ ardentiſſimus amatoꝛ fuit: ⁊ vndecunqꝫ habere potuit in gymnaſio ſuo ad ſe conuocauit: eratqꝫ caſtus: pudicus ⁊ honeſtus: que res raro in pꝛincipe inuenitur. Diuinū cultū deuotiſſime excoluit: pontificē max. ⁊ eccleſie pꝛelatos: ac religioſos oēs honoꝛauit: honoꝛauitqꝫ reliquos chꝛiſtiane fidei pꝛincipes: a quibus ēt ſumme meruit honoꝛari ac diligi nulli vel magno vel paruo iniuriā facere didicit: ſꝫ ſua ſoꝛte cōtentus ſm̄ doctrinā apoſtoli cū oībus ſemꝑ pacē habere voluit: ⁊ ꝓpterea a nullis aliqua moleſtia vnꝙ̄ laceſſitus fuit

hic vrbē ferrarie miris ⁊ preclariſſimis edificijs tum publicis: tuꝫ ꝑuatis quaſi paradiſū fecit. Nā arcē nouā ⁊ curiā pulcherrimis edificijs clariores reddidit: ⁊ alia ſupbiſſima edificia intuſ ⁊ ex̄ admiratiōe digna edificauit. Mēia quoqꝫ vrbis magna ex parte reſtituit: ⁊ Monaſteriū īſup toto orbe celeberrimū ingenti īpenſa ordini Cartuſiēſiū a ſolo ꝯſtruxit ac alia pluria reſtituit. Deniqꝫ cū ō deo deqꝫ oībus gētibus bene meritus fuiſſꝫ āno regni ſui. 22. ī pace qeuit. Cuius corpus apō carthuſiēſes ingēti pompa delatuꝫ: humili loco ſepelliri voluit: nullis ex ſe relictis filijs.

Iubileus hoc āno Rome refertiſſimus hoīuꝫ frequētia fuit. Quo tāta hoīuꝫ mltitudo acceſſit: quāta vnq̄ ātea acceſſerit: vñ cū e vaticano ſemel pōtificis bñdictione ſuſcepta pegrini ad vrbē redirēt: factaqꝫ eēt
1450 cuiuſdā cardinalis mula obuia: ⁊ neqꝫ veniētes: neqꝫ redeūtes ob ſequētiū mltitudinē cedere poſſēt: cadēte vno atqꝫ altero ſup mulā: illā a multitudīe iā oppreſſā: ad ducēta hoīuꝫ corpora ⁊ equoſ tres ſuffocata in pōte hadriano fuiſſe ꝯſtat: mlti ēt a latere pōtis ī flumine cadētes in vndis periere. Deqnibus mlti coꝝ in ſctō Celſo haud lōge a pōte ſepulti ſūt: reliqui vero ī vaticāo in cāpo ſctō. Coꝝ āt pecunijs qui mortui fuerant: due capelle adhuc extātes aū pōtē edificate ſūt pōtifex aūt coꝝ vices dolēs: totū fere ānū illuꝫ celebrationibus ⁊ ſtationibus ꝯſūpſit. Eo. n. ī Iobileo Nicholai pon. prudētia diligētiaqꝫ nulla ad victus neceſſaria tante multitudini vmq̄ fuit.

Peſtis hoc āno multis in locis italie ⁊ q̄maxie mediolāi deſeuit: vbi ad. 60. milia vrbāe multitudinis extinxit: ⁊ per agrū mediolanēſem feda ſtrage ēt deſeuit. Sequenti vero anno adeo vbiqꝫ peſte laboratū eſt: vt pauci de multis ſupfuerint: quod quidē malū preter penuria magna ēt ſupior ſolis defectio: ⁊ frequentes terremotus indicauerre.

Amurates ſeptimus othomanoꝝ turcoꝝ pcipum rex Mahumetis regis filius hoc anno: vt nonnullis placet poſteaq̄ in aſia minori annis multis turcis impaſſet: ⁊ Muſtaphā patruū ſuū ſupaſſet: atqꝫ tā in grecia q̄ in aſia multa bella ꝯfeciſſet: ac multas victorias ꝯ̄ inimicos obtinuiſſꝫ: ēt multas vrbes attice: boetie: phocidis: achaie: macedonie: thracie: ⁊ grecie occupaſſet: tādē dū Scanderbechū viꝝ fortiſſimū ob ō
1451 negatū ſibi tributū in croia illiricoꝝ vrbe diu obſediſſet: nec obtinere potuiſſet tedio aī vexatus morbū cōtraxit: ꝑ quo ſtatī morteꝫ obiuit Mahumeto filio ſucceſſore relicto. Fuit amurates hic multarū linguaꝝ nō mediocriter doctus: facūdus inſup: ac acer: ⁊ aſtutus: reiqꝫ aliene ac glorie cupidus: aīo quoqꝫ grādis ⁊ ſui ſecurus: qui plurima potius ꝓditionibus ⁊ latrocinijs q̄ bellis: vt turcoꝝ mos ē ſuo adiecit impio.

Micheletus flamineus ex cotignola oppido: ⁊ atēdula familia natus īpigerrimus qdē vir: ⁊ inter primarios ſue etatis rei militaris duces annumeratus his tpibus quū plurimis annis vniuerſales venetoꝝ copias deduxiſſet: ⁊ facinora multa ac p̄clariſſima geſſiſſet a Franciſco ſfortia ſupioribus ānis ī carrauagiēſi ꝯflictu fuſus ⁊ ꝓfligatus: veritus accedere venetias: eidē franciſco ſfortie nepoti ſuo iā mediolanēſiū duce ꝯſtituto hoc anno inheſit: ⁊ militiā iā etate grādeuus ab ſe oīo reiecit. Et iā getis amator exiſtēs Franciſcus nepos illi poꝫ olū oppidū in agro derdonēſi cū annua pēſione dono dedit: vbi reliquū vite ſue tps ī pace contriuit. Fuiit hic micheletus magni ingenij ⁊ fortitudinis vir: ⁊ rei militaris ſcia p̄clarus: ac victorioſus. Qui apud venetos militās philippi ducis mediolani caſtra apud padi inſulā in agro cremonēſi penitus eruit: ⁊ magnā ipius militū partē cepit: ⁊ cremonā dictioniſ frāciſci ſfortie a philippo ſocero ſuo obſeſſaꝫ libauit: vniuerſā deinde gerrā abdue philippo ademit: ⁊ in venetoꝝ poteſtatē redegit: vbi tranſuadato abdue fluuio: vniuerſū mediolanēſeꝫ agrū pcurrit: ⁊ multa incendijs ⁊ populationibus deuaſtauit: ⁊ ad ipſas vſqꝫ mediolanēſis vrbis foſſas accurrere nō extimuit. Inde direpto Briātie monte briuiuꝫ oppidū cepit. Quūqꝫ etiā ad Lechū oppidū nā munitiſſimū pueniſſet: q ē larij lacus caput: ⁊ quū īgenti virtute oppugnare cepiſſet: diuqꝫ obſediſſet: poſt inumeras datas acceptaſqꝫ occidiones: quū iā vniuerſus eius exercitus qī inedia ⁊ hoſtiū vulneribus deficere cepiſſꝫ: ⁊ quos ad extremā maciē redegiſſꝫ: re īfecta abiēs brixiā venit. Sequētiqꝫ āno mortuo philippo: quū in gerrā abdue cū inumerabilibus copijs ꝯ̄ Frāciſcū ſfortiā miſſus fuiſſꝫ apud carauagiū oppidū ī p̄lio ab eodē Frāciſco fuſus ⁊ ꝓfligatus ac diſſipatus fuit. Eā ob cōfuſionē ſibi cauens a venetis defecit: ⁊ in ethruriā p aliquod tempus ſe contulit: donec frāciſcus nepos ſuus mediolanum obtinuit.

Cōſtātinopolis ciuitas: totius oriētis columen: ⁊ vnicū grecie ſapiētie domiciliū: hoc āno. 4°. cal. Iūias
1453 a Mahumeto turcoꝝ p̄ncipe p. 50. dies obſeſſa ⁊ expugnata capit̄: diripit̄: ⁊ fedat̄: ī cuiꝰ qdē captiuitate tātā exercuit crudelitatē q̄taꝫ vnq̄ factitatā fuiſſe legamus. In primis. n. Cōſtātio ipſius vrbis Imperatore ī pugna a iāiſarijs turci īterfecto: eius caput abſcidi p̄cepit: ⁊ haſte ſuffixū p caſtra ad terrorē deferri mandauit: idē vrbē ītrogreſſus nobilitatē oēꝫ ſtatī cecidit ⁊ Sacerdotes ac Miniſtros dñi quoſcūqꝫ reperijt: crudelē ī modū laniauit deīde plebē oēꝫ ī ſuitutē redigēs ī Aſiā trāſmiſit. Sacras poſtmōꝫ v̄gies pgrēs ſtuprare fecit: ⁊ matronas oēs ac adoleſcētulas ꝓſtituēdas obtulit qbuſ geſtis oīa vrbis bōa ī predā dedit ⁊ ſacra tēpla ī greſſus oīa fedauit ⁊ ablatis qbuſcūqꝫ bōis imagines oēs dei ⁊ ſctōꝝ ab ipſis delere fecit ſblatoqꝫ Crucifixi dñi nr̄i ieſu xp̄i ſimulachro p d̄riſiōē in caſtra portato ſputis luto ⁊ ſaxis ipetito eū oī pploꝝ feditate pollui fecit: Nobile deide ſācte Sophie tēplū ſpurcitie Mahumethee dedicauit ⁊ oēs vrbis cāpanas d̄ponere fecit: Id ipꝫ ī perā genuēſiū coloniā ſeuiſſimū canis egit: nec facile ſcripto mādare poſſet: q̄ ⁊ quāta ī ſubactā ciuitatē dedecoroſa exercuerit facinora. Potito itaqꝫ capite oīa facillime obtinuit. Peloponēſeꝫ ſtetiꝫ oēꝫ armis deuicit: ⁊ populū in ea inſula repertū ſimiliter ī ſeruitutē redegit. hoc ideꝫ in achaia:

acarnania: Epiro: et maiore macedonie parte egit. Bulgariã quoqꝫ totã mox chriſtianis abſtulit: et raſiaꝫ
Serviã: ⁊ quicqd ab Andriopoli Samnum vſqꝫ ad amnem ⁊ Danubium interiacet invaſit. Valachia in
ſuper paulopoſt timore con..uſſa: pro maiori parte ad ipſum defecit.

Sũcaſſianus feliciſſimus ꝑſarũ ⁊ Armenie rex ac victoriaꝝ pr: cui ꝓpũ nomẽ aſſimbeus erat hoc ãno
çẽza alias çẽſa pſaꝝ rege devicto ⁊ ꝓfligato ac ĩterfecto pſis imperare cepit: ⁊ nunc vſqꝫ.35.ãnis regnavit:
hic pmũ armẽie regulus exiſtẽs: cũ eẽt aĩo vaſto ⁊ bello potẽs ac ſciẽtiſſimus ꝙ pſepe paucioribus copijs 1454
magnos fuderat exercitus: cũ ſupiori ãno mĩus ſapiẽter oratoribus çẽçe pſaꝝ regis reſpõdiſſꝫ: iratus rex
bellũ ꝯ eũ movit, p q̃ Aſſimbeus hic: ⁊ ſi virib9 ĩpar videreẽ nihil aĩo territus cũ eo ꝯfligere nõ recuſavit. ⁊
de ipſo tãdẽ victoriã obtinuit. Zenza aũt domũ reverſus denuo alios exercitus ⁊ multo plures cõgregãs
cũ ꝯiuge ⁊ liberis pſaꝝ more in cãpũ pugnaturus ꝯ hũc Aſſimbeuꝫ venit eo aĩo: niſi vt vindicta ſũpta nõ
rediret. Aſſimbeus ãt loco tutiſſimo ſedẽs: quũ zenza eidẽ exercitũ admoviſſꝫ e loco vbi ꝯſedebat irrupẽs
regẽ viriliter invaſit: ⁊ ꝓprijs manibus ipſuꝫ interfecit: captũqꝫ eius filiũ in pſaꝝ regẽ ſtatiꝫ ſe eũ coronare
velle finxit: atqꝫ ita ſedati pſaꝝ motus: ⁊ Aſſimbeus cũ regis filio vſqꝫ ĩ tauris vrbẽ: q̃ pſaꝝ columẽ ẽ ꝓſi
ciſciẽ: ibidẽqꝫ oĩa oppida ⁊ arces occupãs: quũ ſatis cautũ ſibi putaſſet novũ regẽ publice obtrũcans pſico
regno potitus ẽ. Quo potito oĩbus formidabilis eẽ cepit: potẽſqꝫ factus Sũcaſſãus appellaẽ: qd latine ma
gnũ viꝝ ſignificat. Qui quũ poſtmodũ bactrianos: medos: ⁊ pthos: ac vniverſũ pene oriẽtẽ armis ſibi ſbe
giſſet: ſolus poſt alexãdrũ bella gẽtibus finitimis intulit. Deide cũ incredibili apparatu: ⁊ innumerabilibus
copijs meſopotamiã ingreſſus babyllonẽ ⁊ caras ſoldani vrbes magna vi oppugnare cõtẽdit: atqꝫ ĩ ſyriã ⁊
ĩ egyptũ pdabũdus ire ꝓpoſuit. Cũ hoc ãt Calyxtus põ. amicitiã quãdã inchoavit: ⁊ ipſe magnũ honorẽ
põ. detulit: cui9 ẽt ſuaſu magnas turcis calãitates ĩtulit. Ad hũc ẽt ſenatuſ venetus nicropõte pdito quẽdã o
ratorẽ miſit: q auxilia ꝯtra othomanũ turcũ expoſtularet. Reqꝫ ab eo exorata ꝯfeſtiꝫ hic pnceps copias ſu
as recẽſuit: ⁊ ĩ Othõanũ miſit: eiqꝫ pmo ĩpetu ſinaũ citatẽ cepit. Quã ob rẽ turcuſ repẽte oratorẽ ei exoratuꝫ
miſit: dicẽs p fidẽ ſui Mahumeti: quã ãbo ſequebãẽ ne ĩpediret xpianoꝝ interitũ: ſꝫ cũ eo paceꝫ coiret. Re
ſpõdit Sũcaſſianus mahumetea lege caveri: vt ꝓmiſſa ſuẽẽ: ſe eiꝫ pon. chriſtianoꝝ max. ſenatuiqꝫ veneto
ꝓmiſiſſe ꝙ turcos e ſuis ſedibus pelleret: ac ſic oratorẽ a ſe dimiſit: ⁊ ſtatiꝫ q̃ta potuit celeritate cũ vniver
ſo exercitu trapezũtã invaſit: illataqꝫ ĩbi filio regis turcoꝝ clade: ⁊ maxĩa ſtrage ad.30. turcoꝝ milia inter-
fecit. Qua clade idẽ filius ſupatus cũ paucis pugnatoribus ꝯſtãtinopoli fugit: ſed ⁊ poſt multas alias ſtra
ges turcis illatas vterqꝫ. ſ. Sumcaſſianuſ ⁊ Mahumetus cũ innumerabili multitudine nõ lõge ab armenie
mõtibus bis adiuicẽ cõflixere ꝑlio: ⁊ ĩ pmo qdẽ ꝯgreſſu regis filius cũ.30. milibus eqtũ baſſaꝫ Othomãi
q. 40. milibus pẽerat cũ multis pncipibus delevit ⁊ interfecit. Quod vbi Maumeto renũctatũ eſt: ita aĩo
cõſternatus eſt: vt lachrymãs ceciderit ĩ terrã. Sꝫ a ſuis mox caſtigatus quũ ſedato dolore ſurrexiſſet mo
tis caſtris inter duos mõtes deſcẽdit: ibiqꝫ ſua caſtra carris quaſi vallo cinxit: ⁊ ĩ eis tormẽta ſpringardas
qꝫ multas locavit: tum quoqꝫ ⁊ alios: q modicis pugnarẽt tormentis oportunis ĩ locis diſpoſuit. Ad quem
quũ Sũcaſſianus ⁊ eius filius cũ.350. milibus pugnatoribus pveniſſꝫ: Othomani milites igne ĩ bõbardis
appoſito ſimul oĩa excuſſerũt tormẽta: quo fragore inſolito pſaꝝ equi territi terga ſtati vẽtere: nec vllis fre-
nis cohiberi potuerũt: qn ꝑ arva mõteſqꝫ diffugerẽt: quos turci inſecuti vſqꝫ ad pſaꝝ tẽtoria pvenerũt: ⁊
hoſtibus ac tẽtorijs direptis maiore qdeꝫ cũ ĩcõmodo: ſꝫ plurimi cũ glĩa in caſtra redierũt. 50. eteiꝫ milia v
trinſq̃ exercitus illo in cõflictu deſiderati ẽferũtur decẽ. ſ. Sũcaſſiani ⁊. 40. ex Mahumeti copijs. His ge
ſtis mahumetus in etholas redijt novos ꝯflaturus exercitus. Sũcaſ. võ ĩ thauriꝫ ꝓfectus ẽ religs in exer
citu relictis filijs. In eo eiꝫ cõflictu Aſſimbei filius audaciſſiſſimus: quũ poſſꝫ honeſte fugere ter retro re-
verſus in hoſtes incurrit: ſꝫ tertio fortiſſime pugnãs occiſſus ẽ. Inde aliquot ĩteriectis diebus Aſſimbeus
cũ turcoꝝ rege pacẽ inijt: ⁊ natoſ ſuoſ mutuo ꝯiugio copulaveẽ. Ad hũc veneti mũera magnificẽtiſſima ⁊ ĩ
nulla armamẽta chalybea ⁊ alia atqꝫ alia miſere dona. Hic. n. Tãburlani more Xerſẽ: dariũ: poꝝ: ⁊ magnũ
Alexãdruꝫ ⁊ viriũ magnitudie ac reꝝ pſtãtia ſupavit. Nec legimus quẽq̃ adeo ĩnmerabiles copias tãqꝫ ĩ-
gẽtes exercitus in vnũ coiſſe: veluti hic. Ferũẽ. n. huic equitũ.600. milia ⁊ totidẽ peditũ eẽ: eiuſqꝫ belli ap
paratus locuples: tẽtoria eius gẽmis: ac vario lapilloꝝ genere diſticta.

Vgnr ãt machmeth pmogenitus huius ſereniſſimi Sumcaſſiani regis ſupeſt: de quo mira ĩ rebus belli-
cis referuntur facinora.

Pax inter venetos et Frãciſcũ ſfortiã mediolanẽſiũ ducẽ diu ab ĩpis tẽtata hoc ãno idibus aplis initis fe
deribus in ſuẽtu ⁊ ope Symoneti camerini ordinis eremitaꝝ ſancti aug. pconis clariſſimi hac lege firma- 1454
ta ẽ. Vtq̃ cuiqꝫ ãte id bellũ fuiſſent redderenẽ pter gerrã abdue: quã Frã. ꝯ veneti ceperat: quũ eẽt ãtiqſſi
ma mediolanẽſiũ iuriſditio. Que pax maxie inter venetos ⁊ Fran. ſic cõpoſita: vt firmior ab oĩbus hreẽ:
pon. ſua interpoſuit auctoritatẽ: atqꝫ ĩ ea ſtatutuꝫ ẽ: vt ſique deiceps diſſẽſioneſ: diſcordie ve orirenẽ eaꝝ tol-
lẽdaꝝ. Ius poteſtatẽqꝫ pon. Ro. tradebãt: vt qꝫ ſi quis arma alteri inferret: cognita a pon. cã: is ſtati coĩs
oĩuꝫ hoſtis hreẽtur. Ea itaqꝫ optĩa pax ãno ⁊ die pdictis dictata: ⁊ ꝑ oẽs publicata fide et iureiurãdo adhi-
bito firmata eſt. Qua quidẽ pace nulla patrum noſtrorum memoria maior: diuturnior: vtilior: aut ſanctior
viſa: aut audita fuit.

Viri diſciplinis excellentes.

Antonius florẽtinus archiepũs ordis pdicatoꝝ ꝓfeſſus ſciſſime vite ⁊ moꝝ honeſtate vir: ⁊ ſacroꝝ dog-
matũ accurate doctus his tpibus ob lrarij ornamenti glĩaꝫ ⁊ moꝝ ac ſãctimonie preſtãtiã apud oẽs italos

UNIVERSITARIA DE GRANADA

maximo hitus eſt in p̃cio. Qui multa ⁊ grãdia volumĩa magno q̃dẽ ↄfecta labore lõgiſq̨ lucubrationibus poſteritati reliquit: q̃ legẽtibus atq̨ audiẽtibus magnã afferũt doctrinã ⁊ voluptatẽ. E q̃bus extat ſũma accurutiſſima i caſibus ↄſcie ſacerdotibus pneceſſaria: ſ; ⁊ multos hiſtoriaꝝ libros ad erudiẽdos mortaleſ cõpoſuit. Tãdẽ deficiens nõ ſine magna ſcitatis opinione fuit: quũ crebris miraculis claruerit. Eius aũt ſcũ; corpus ex domo epiſcopali ad ſãctũ marcũ ordinis ſui delatũ cũ magna ppl'oꝝ frequẽtia: ⁊ veneratione ſepultum fuit.

C Leonardus de vtino eiuſdẽ ordinis ꝓfeſſor ⁊ ſacraꝝ lraꝝ doctor hiſdẽ tp̃ibus tũ diuioꝝ eloquioꝝ: ⁊ ſtudioꝝ humanitatis doctrina: tũ multa prudẽtia: ⁊ ciuiũ ſuoꝝ gratitudĩe claruit: ⁊ multos tractatus ⁊ quidẽ egregios ad ppl'os erudiẽdos de ſanctis oĩbus p totũ ãni circulũ poſt ſe reliquit.

C Alexãder de ſaxoferrato ꝓuĩcie ãconitane oppido ordinis eremitaꝝ diu Aug. generalis prior ⁊ tituli ſãcte Suſane Cardinalis preſbr theologus ⁊ phũs ſciẽtiſſimus: et in dicẽdo vir eloquẽtiſſimus hac ipſa tẽpeſtate diſputãdo: legẽdo: p̃dicãdo: ⁊ orãdo vbiq̨ mag̃ hitus ẽ i p̃cio. Qui l; aliq̃d a ſe ſcriptũ q̃d ſciamus nõ reliquerit: eius tñ vite integritas adeo vbiq̨ ſcitatis ſpeculũ fuit: ⁊ oĩfariã virtutẽ refragrauit: vt oẽs ipſu; futuꝝ maximũ pon. ſꝑarent: niſi imatura morte preuẽtus fuiſſet.

C Joãnes rochus papiẽſis ordinis noſtri theologus ⁊ declamator ſui ſeculi celeberrimus: necnõ ⁊ ſui ordinis amator: ⁊ in hãc quã nunc hẽmus obſeruãtiã: qua ⁊ nũc tãtope lõgo poſtliminio illuſtrat̃ italia p̃muſ fundator ⁊ inſtaurator: vir certe oĩu; virtutũ locupletiſſimus hiſdẽ tp̃ibus floruit: ⁊ multa ad p̃dicatoꝝ ptinẽtia cõpoſuit: que viri doctrinã ⁊ integritatẽ p̃ſe ferre vident̃. Ipſe ei; primus ad hãc noſtrã obſuãtiam ſancti aug. i lõbardia initiũ d̃dit: ⁊ ↄuẽtus ſci aug. apud cremã oppidũ nobiliſſimũ fũdamẽta iecit: ac aliud apud genuã vrbẽ maritimã multo labore reſtituit ⁊ auxit: tãdẽ generaliſ obſeruãtium vicarius exiſtẽs ãno dñi. 1461. mãtue degens iã ſeptuagenarius leui morbo in pace quieuit.

C Joãnes itẽ de nouaria eiuſdẽ inſtituti ⁊ ꝓfeſſionis religioſus: theologus ac phũs q̃dẽ grauiſſimus: ⁊ ip̃e hac tẽpeſtate apud bergomũ ob doctrine p̃ſtãtiã: ⁊ moꝝ religioſiſſimoꝝ hoiu; grauitate maximo fuit in p̃cio: vir certe preter theologie ⁊ phie dignitatẽ magni ↄſilij ⁊ prudẽtie decoratus. Qui ſuo cõſilio ſua cõſtãtia Joãni Rocho predicto religionis inſtauratori plurimũ auxilio fuit. Eidẽq̨ ãno. 2º. i cõdictiõe cõuẽtus creme ſucceſſit: ⁊ magnũ incremẽtũ dedit. Indeq̨ a bergomẽſibus ad reformationẽ ſui cõuẽtus anno dñi 1441. euocatus ↄuẽtũ illũ tũ religionis obſuãtia: tũq̨ pulcherrimis edificijs ⁊ exquiſitis ornamẽtis celebrimũ breui tp̃is ſpatio reddidit. In quo q̃dẽ ⁊ inumerabiles adoleſcẽtes xp̃i ſeruitio ↄſecrauit: cũ q̃bus ⁊ me indignũ in ãno dñi nr̃i ieſu chriſti. 1452. aggregauit. Obijt ãt pr̃ optĩus ⁊ multo mẽoratu dignus poſt lõgas ⁊ graues infirmitates in eodẽ cõuentu bergomẽſi anno ſalutis noſtre. 1466. mẽſe ſeptẽbris: ibidẽq̨; ſepultus cũ magna ppl'i ueneratione. C Nicholaus d̃ aquapẽdete ⁊ Hiero. neapolitanus hoc tp̃e floruer̃.

C Joãnẽ d̃ capeſtrano aprutij oppido nõ lõge ab aq̃la vrbe cõſtituto ordinis B. Frã. ꝓfeſſu; chriſtiane religionis acerrimũ ⁊ egregiũ p̃dicatorẽ hac tẽpeſtate fuiſſe: ⁊ me vidiſſe p̃dicãte; ↄfiteor: viꝝ vtiq̨ religioſiſ. quẽq̨ Blõ. foroli. orator notiſ. amiciſ. q̨ ſibi viꝝ magnis effert laudibus: eo q̨ vniuerſa; ferme italiam p̃dicãdo: docẽdo: monẽdo: caſtigãdo ad bñ beateq̨ viuẽdũ multos chriſtianos reduxiſſ;: ⁊ xp̃i vitã oĩbuſ ṽbo ⁊ exẽplo imitãdã ardẽti deſiderio ꝓpoſuiſſet: deĩde ad augumẽtũ ſui meriti id facinoris adiecit: q̨ cũ in pãnoniã audiſſ; inumerabiles chriſti fideles a turcis capi ⁊ venũdari: quo fiebat vt pueri oẽs a xp̃i fide deficerẽt vite ⁊ moribus turcoꝝ aſſueti. Animaꝝ fideliũ p̃iculo p̃motus eo acceſſit: ⁊ ſuis exhortatiõibus grãdi exercitu ibidẽ ↄgregato ↄtra hoſtes turcos ĩpetũ fecit: ⁊ in feſto ſci ſixti anni. 1456. ipſo in acie exiſtente ⁊ ppl'; exhortãte apud belgradũ trãſ danubij oppidũ tãto cũ ardore xp̃icole pugnarũt: vt magnũ de inimicis reportarit triũphũ. Nã demu; de inimicis nemĩe q̃ĩ ꝑſequente fugiẽtibus ad ſex milia hoſtiũ deciderũt. Eo deniq̨ mortuo magnis coruſcauit miraculis.

C Jacobus de la marcha appellatus ex oppido mõtiſbrãdoni ordĩs ſci Frã. ardentiſ. pariter ⁊ eloquẽtiſſimus ṽbi diuini p̃co hiſdẽ tp̃ibus claruit: atq̨ ea in diſciplina copioſiſ. ⁊ erudititiſ. tractatus edidit: ꝓ q̃bus ⁊ multas ab emulis perſecutiones ꝑtulit. C Enoch aſculanus rhetor clarus hac tempeſtate docuit.

C Eneas familia picolhominea nobiliſſima natus p̃ria ſenẽſis poeta ⁊ orator eloquẽtiſſimus hac ipſa tẽpeſtate poſteaq̨ a Federico impatore poetica corona donatus eẽt tm̃ ap̃ oẽs chriſtianos potẽtatus ⁊ ĩſertiꝫ apud iperatorẽ ip̃; ⁊ eloquẽtie ⁊ ingenij dexteritate valuit: vt ſup oẽs maxĩo in p̃cio hitus fuerit. Qui ⁊ ab ip̃a ſua adoleſcẽtia ingeniũ agitãs poemata laſciuie ⁊ feſtiuitati accomodata ꝑpulchra edidit. Inde exereſcẽs epigrãmata ſalibus referta ſcripſit. Factus dẽiq̨ vir reliqua oĩo orõne ſoluta cõſcripſit. E quibus habẽt̃ iſti libri. Dialogoꝝ li. i. De baſiliẽſi cõcilio. De ortu nili li. i. de ſtudio venãdi li. i. De fato: de p̃ſcia dei. ⁊ de hereſi bohẽoꝝ. Dialogũ ẽt inchoauit pulchrũ ꝓ defenſiõe fidei ↄ turcos: ſ; iperfectũ reliq̃t. Ep̃las multas tũ in ſeculo: tũ in clericatu ⁊ pontificatu cõpoſuit: ⁊ eas diuerſis voluminibus ſeꝑauit. Scripſit quoq̨ epiſtolã refertiſſimã imo potius librũ ad Mahumetum turcũ exhortãdo eũ mahumeteã ſectã deponendã: ⁊ vt verã xp̃i fide; ſequat̃. De aulicoꝝ ẽt mĩſia librũ edidit. Et d̃ inſtitutiõe artis grãmatice ad Ladiſlaũ rege; puulũ ſcripſit. Deſcripſit q̨ p̃terea ſitus ⁊ flumia orbis t̃re cũ locoꝝ deſcriptiõe: in quibus ẽt duces q̃ in eis clarueruerũt appoſuit. Bohemoꝝ hiſtoriã fecit. Ac de rebus a ſe geſtis libroſ duos deſcripſit. Deniq̨ ſñias i ꝓuerbij modũ multas reliquit. hiſtoriã ãt reꝝ vbiq̨ locoꝝ ſua etate geſtarũ incepit: ſed impfecta; reliquit. Hic itaq̨ Eneas pius poſtea põtifex maximus appellatus fuit.

¶ Joāné āt de anania bononiéſé archidiaconū iuriū canonici ⁊ ciuilis inťpreté eximiū ac theologū erudi
tū hoc āno bononie dié obijſſe tradūt. ¶ Jacobus de albergot(ʒ) bononieñ phūs ⁊ iuriſpitus hoc tpe fuit 1455
¶ Fráciſcuʒ philelphū ex vetuſto Tolétini oppido natuʒ:equiteʒ qdeʒ auratū ⁊ poetā laureatuʒ ⁊ lraꝝ tā
grecaꝝ q̄p latinaꝝ excellentiſſime doctū ad hec vſqʒ tpa magno cum p̄dicamento ⁊ doctrine fama pueniſ
ſe ꝯſtat:eo ꝙ epiſtolas multas ad calyxtū ⁊ piū pon.atqʒ alios extātes p̄ncipes dediſſe ieniať:vir certe
in oi modo dicédi oibus p̄ponédus: Quippe q ⁊ grecā pariter ⁊ latiná ořoné ſemp exercuit in oi.ſ.gene-
re dicédi ⁊ ꝓſa ⁊ v̄ſu:vt ex libris a ſe editis aptiſſime cōſtat:qđ nūq̄ apud latinos in memoria hoiuʒ cōp-
tū é. Js itaqʒ Chriſolore bizātini auditor ⁊ gener fuit:q quū ab eo doctiſſimus euaſiſſʒ p̄mum apud vene-
tos:poſtea apud florētinos:ſenenſes:bonīéſes:⁊ demū mediolani a philippo maria duce vocatus grecas
latinaſqʒ litteras plurimos docuit:⁊ ibidē vſqʒ ad hec ferme tpa ſub. 4 .ducibus cū ānua pēſione fuit:vbi
quū oiuʒ pene ſciaꝝ egregie doctus eēt libros.ǰ.deſcriptos a ſe editos poſt ſe dereliqt vʒ.Sfortiadoꝝ li.
9.v̄ſu heroico.Satyraꝝ li.10.v̄ſu heroico.De iocis ⁊ ſerijs li.6.v̄ſu exametro.Lyricoꝝ li.6.i oi generē me
troꝝ.Grecis v̄ſibus li.4.p odas ⁊ elegias.Cōuiuioꝝ li.2.ořone ſoluta. Euthyphrō ſeu de pietate ꝓſa li.
De morali diſciplina li.8.ꝓſa.De vita Nicholai.v.pon.li.2.Cōſolatoriū ad Joāné antoniū marcellū.E-
piſtolaꝝ tā grecaꝝ q̄p latinaꝝ li.55.Ořones.60.ořne.ſo. ¶ Conuerſa in latinū. Dion pruſaēſis captiui
taté ilij nō fuiſſe.li.1.Jn ariſtotelis rhetorica ad Alex.li.1.ꝓſa.Jn platone .2. li.Hyppocratis li.duos de fla
tibus ⁊ corporis paſſionibus. Et ex Plutarcho:Theſei ⁊ Galbe ⁊ Othonis vitas.Obijt deniqʒ bononie
āno ſalutis nr̄e.1481.nonagenarius ⁊ pauper.
Calyxtus.3.papa natiōe cathelanus ex valētia ciuitate pr̄e Joāne nobiliſſimo viro natus: Al- Papa.220.
phōſus horia antea vocatus: Nicholao pō.oiuʒ ſuffragijs iā decrepitus hoc ānno pōtifex ſb-
rogatus ſedit ānis.3.⁊ men.3.Vir certe magni ꝯſilij ⁊ ai decoratus ⁊ vtriuſqʒ iuris peracutus 1455
6654 doctor:ac Alphōſi regis p̄mus ſecretarius.Qui pon.ſuſcepto:vt āte deuouerat:bellū i turcos
ſtatim indixit:⁊ ad id perficiéduʒ p vniuerſuʒ chriſtianū orbē p̄dicatores miſit:q chriſtianos i eādeʒ expe-
ditioné aiarent:⁊ ſuis opibus eā adiuuarēt. E quibus elemoſynis.13.triremes primū edificauit:⁊ in hoſtē
p patriarchā aquiliéſeʒ ibidé prefectū ſtatiʒ miſit:qui cū illis triēnio turcos acriter vexauit:⁊ magnas cla-
des illis intulit:⁊ eoꝝ multas inſulas cepit.Alphōſus.n.rex ⁊ Ludouicus burgūdioꝝ dux plurimū aia-
ti in eaʒ expeditionem ſe ituros ēt ſpopōderūt:ſʒ ſuoꝝ regnoꝝ voluptatibus irretiti tātā tāqʒ ſcāʒ reʒ omi-
ſere. Nec iccirco Calyxtus optimus pon.lr̄is ⁊ nūcijs eos ⁊ reliquos chriſtianoꝝ p̄ncipes ceſſabat ab hu-
iuſmodi reʒ pnecеſſariā adhortari.Cuius rei cā etiā ſacerdotibus oibus celebrātibus mādauit:vt ořoné
ꝯ̄ paganos quotidie in miſſa decātarét:⁊ vt deus aſſiduo rogatu flecteret.Voluit quoqʒ vt in meridie ſo-
nū cāpanis in meridie darēt:ſicut in ſero ad ſalutationé v̄ginis marie mos eſt dari:vt ea ořoe eos adiuua-
rent:q ꝯ̄ turcos cōtinuo dimicabāt.Ea itaqʒ de cā trāſſigurationis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i officiū ordinauit.Juſ
ſitqʒ cū ijs indulgētijſqʒ celebrari:q̄ ſolénitas corpis xp̄i celebrať.Et ppea legatos ad Sūcaſ.armenie ⁊ p
ſaꝝ regē cū multis muneribus trāſmiſit:ꝓ qbus eū in turcos excitās:cuius pſuaſiōe magnas eiſdē clades
intulit.Hic B.vicētiū cathelanū ꝯp̄riotā ſuū or.p̄.⁊ B.edimūdū anglicū i ſcōs retulit ꝯfeſ.Huius p̄ci-
pua laus fuit ꝙ elemoſynas paupibus frequēter dabat.Virgieſqʒ paupes maritis cū dote collocabat.No
biles ēt ad inopiā redactos ſuis ipēſis iuuabat:oēſqʒ ad ſe veniētes mira beniuolētia cōplectebať:⁊ eoꝝ p̄
ces libēter ꝓ poſſe exaudiebat. Moriēs dēiqʒ.150.milia nūmoꝝ aureoꝝ quos i turcos ꝯquiſierat reliqt.
¶ Ferdinādus huius nois.2.alphō.regis fi.hoc āno pre (Cuius funus in b.p.baſ.téplo rotūdo ſepelliť.
ōfuncto ex eius teſtō i neapol.regnū eidé ſuccedés regnauit vſqʒ i pn̄s ānis.29.Alph.eni ſine legitio fi. de
fūcto neapol.regnū feudatario ⁊ ātiquo iure ad ſedé aplicā ōuolutū eé céſebať.Qđ cū calyxtus pō.excel.
ai vir armis repeteř ſtatuiſſʒ morte ſupueniéte diſturbata ſūt oia. At Ferdi.metu libatus : ab eius ſucceſ. 1456
pio papa regni ꝯfirmationé reclamātibus gallis accepit.Quo regno in pace adepto:multos hoſte ʒ bello
poſtea ꝓfligauit.q̄pobrē ēt ab inimicis magnitudie ⁊ reꝝ bn̄ geſtaꝝ gl̄a:laudé ñ modicā ꝓmeruit.Hunc aūt
pius pon.cū vehemēter diligeret:⁊ reḡ ꝯfirmauit:⁊ regia corona donauit:ac coronauit:atqʒ eidé ānuū cē
ſū i pte relaxauit. At ioānes ādegauēſis renati oli regis fi.cū audiſſʒ alph.fuiſſe ōfūctū:arma ꝓpe carpēs
adiuuāte Jacobo pic.i eū duxit:⁊ ad ſarnū vſqʒ Ferd.fugauit.q̄ audito piꝰ pō.timēſ ne ſi Jo. ⁊ galli regnū
id occuparēt:victoria elati italie libtaté euerterēt:ꝯfeſti Federicū vrbinaté copiaꝝ ſuaꝝ ducē cū Alex.ſfor.i
marſos miſit:vt Jacobū pic.a ioāne andegauēſiū duce mercede ꝯductū retardarēt:ac Ferd.auxilio forent
At ferd.pij pō.auxilio ⁊ armis ſecurus fcūs:Joā.p̄dictuʒ apulia fugauit.Qua victoria regni principes:q
gallica arma ſequebāť pteriti ad ferd.acceſſere:⁊ pacé ac veniā ab eo ſuppliciter expoſtulauere:quos rex p
benigne i amicitiā ⁊ gr̄aʒ ſuſcepit. Alios āt quoſdā aut bello ſupauit:aut reḡ eiecit:aut ad ſanitaté redegit.
Pio pō.poſtmōʒ mortuo Ferd.cū paulo eius ſucceſſore graues inimiciaſ ſuſcepit:ꝙ peteret tributū:qđ ſin-
gl'is āniſ eccl'.Ro.pédebat:ſibi ob bn̄merita aut relaxari:aut diminui debere petebat:ſʒ id ab eodé obtineř
mīme potuit:Jndeqʒ multo maiores ſimltateſ ⁊ idignatiōes cū ſenatu veneto ob cypri regnū ꝯcepit.mor
tuo āt iacobo cypri rege cū Ferd.id regnū occupare tētaſſʒ:a ſenatu ꝓhibitus ē:eo ꝙ Jacobus rex mori
ens ſenatū venetū poſthumi ſui tutoré:⁊ defēſoré ex teſtō reliq̄rit:icc irco ꝙ rex ꝓhibitus ē:⁊ vt dř res no
uas in ſenatū moliri pſepe annixus ē.Que res mľta mala tū in ſenatū:tū i ip̄m regé excitauit.Jpſe.n.rex
ea de re a ſenatu infenſus turcū q̄p maxime(vt aiūt)in venetos multimode cōcitauit:atqʒ alia mala moliri

cõatus ẽ. At veneti oĩa circũſpiciẽtes veriti ne quid mali ſibi obueniret cũ turco pacẽ ꝯpoſuerũt: q̃ res effe
cit vt turci venetis relictis oẽꝫ vim belli i regẽ ꝯuerterũt: atqꝫ ita hydrũtũ maritimã apulie ciuitatẽ imunitã
inueniẽtes cũ maxĩo dãno regi ex iprouiſo abſtulerũt. Et niſi Mahu. rex repẽte morte ſublatus fuiſſꝫ: ñ
modo de apulie regno: ſꝫ: vt ita dixerĩꝫ: d̃ tota italia actũ fuiſſꝫ. Eo itaqꝫ mahumeto mortuo difficillĩo bel
lo vrbẽ rex ꝑ Alphõ. calabrie ducẽ filiũ ſuũ viꝝ inarmis ſtrẽnuũ recepit.

¶ Joãnes ferdinãdi ſenioris regis fi. ⁊ alphõſi. ꝑdicti frĩ ac luſitãie rex: q cũ alphõſo rege a genuẽſibus ſupa
1456 tus ⁊ captiuatus fuerat hoc ano alphõſo frẽ rege ſine legitimiſ filijs defũcto i ſicilie ⁊ aragonie regnis ſucce
dẽs regnauit annis. 20. Hũc ãt ꝑncipeꝫ ꝑclare ⁊ eximie bonitatis viruꝫ fuiſſe tradũt: ac xp̃iane religionis
præcipuũ amatorẽ: inſuꝑ ⁊ humaniſ. clemẽtiſ. iuſtiſſ. munificẽtiſ. ac deuotiſſimũ: necnõ ⁊ aĩ magnitudĩe cla
riſſimũ. Quippe q cũ eſſꝫ illuſtri ſapĩa ornatus oĩa eius geſta ⁊ cogitatus ad deũ ſe rettuliſſe oñdit: ⁊ ĩõ ei
quoad vixit nulla fuerũt aduerſa: ſꝫ oĩa ſibi ſecũda fuerũt: oĩa leta: ⁊ ad votũ oĩa ſibi euenere. Jpſũ eñi õs
reges: oẽſqꝫ pricipes ñ mõ xp̃ianoꝝ ſꝫ ⁊ aliaꝝ nationũ ſũme amarũt: coluerũt: ⁊ ex oĩ aĩ ſñia venerabant̃.
De iſto nãqꝫ plurima ⁊ ꝓpe infinita referebant̃ ſũme v̾tutis monumẽta: q̃ breuitati ſtudẽtes omittimus.
Tãdẽ v̾o hic optimus rex deficiens alphõſuꝫ filium regni ⁊ virtutis habuit ſucceſſorem.

1457 ¶ Paſchalis malipetrus. 68. venetoꝝ dux hoc ãno Frãciſco foſcaro admodũ ſene nõdũ defunto eidẽ ſub
rogatus ducauit ãnis. 4. mẽ. 6. ⁊ diebus. 6. hõ certe tãto ꝑncipatu dignus imo digniſſimus: vtpote: qꝛ ve
rus ⁊ integer ⁊ ap:us erat: nil hñs ficti: nil ſimulati: ſed neqꝫ ſapĩa indignus: imo i oĩ tꝑe ꝑcipua quadam
virtute accomodatus. Chriſtianã eñi religionẽ miꝝ in modũ excoluit: ⁊ obſeruauit. Rẽqꝫ ſuã pu. conſer
uãs: ſceleſtos oẽs quoad potuit aut caſtigauit: aut vrbe fugauit. Ciues inſuꝑ ſuos cõcordes ſua iuſtitia fe
cit: ⁊ in vnã qĩ mẽtẽ ꝯiunctiſſimos cõſtituit. Eiſqꝫ cõmẽdationibus ⁊ multo maioribus digniſſimus exi
ſtens: ꝑnceps hic tãdẽ defecit: ⁊ magnũ ſui deſideriũ apud oẽs reliquit: ac ſuũ corpus apud predicatores
ſepelliri voluit

¶ Carolus frãcoꝝ rex caroli regis filius: q fuit alterius caroli filij Joãnis filij philippi regis: quẽ Edoar
dus angloꝝ rex ꝑlio: vt diximus: ſepe fuderat: hoc ãno poſtq̄ annos multos regnũ illud tenuiſſꝫ deficiẽs
in ſenectute bona Ludouicũ filiũ habuit ſucceſſorẽ. Hũc ãt Carolũ regeꝫ neqꝫ inter malos: aut bonos frã
coꝝ reges oĩo ponere ꝑſumimus. Mitiſſimi tñ piẽtiſſimiqꝫ aĩ vir fuit: ſed ingenij hebetis: ⁊ i oĩbus icõſide
ratus: q quũ aliqñ tumultũ magis q̄ bellũ ꝯ henricũ ãgloꝝ regẽ: ⁊ Joãnẽ burgũdioꝝ ducem excitaſſet: ⁊
multos eoꝝ occidiſſet: ab eiſdẽ renouata pugna: ⁊ ipſe cuꝫ vniuerſo exercitu ſuo cuꝫ ingẽti plaga ⁊ cede fu
ſus fuit. Quo factũ ẽ vt rege fuſo ãgli ⁊ burgũdiones ꝑ ãnos multoſ eũ m̃ltis ꝑlijs afficiẽteſ: multas ei ciui
tates ⁊ ꝓuicias ademerĩt: ac eũ vehemẽter affligerent. Jd eñi ꝑꝑ ipſius iniurias ⁊ irritationes atqꝫ ingra
titudines paſſus ẽ. Et niſi ꝑ ſubulcã puellã deus miraculoſe tãq̄ Delborã ꝓphetiſſã iſraelitico pplo: ipſoꝝ
v̾ibus ⁊ potẽtie miſ̾icorditer reſtitiſſꝫ: d̃ eius regno oĩo actũ fuiſſꝫ. hi nãqꝫ ꝑpotẽtiſſimi regeſ ⁊ ꝑncipes cũ
oẽ ferme frãcoꝝ regnũ occupaſſẽt: nihil mali ꝑtermiſerũt qd̃ frãcis ⁊ regi huic inferre potuerint: vt eos ad
maximã formidinẽ ⁊ inopiã ac calamitatẽ ꝑducere poſſent. Tãdẽ eoꝝ calamitate ⁊ miſeria miſertus dñs
necnõ ⁊ ipſoꝝ ꝑcibus inclinatus: regẽ ac frãcos ab ãgloꝝ iniuria hoc mõ eripuit. Quedã puella d̃formis
nõ longe ab vrbe regia d̃paſcebat porcos: q̃ dũ aliqñ pluuiã diuertẽs i quodã ſacello cãpeſtri obdormiret:
q̄dã viſio apparuit ei in forma angeli: qui dixit illi: ſe frãcoꝝ regi ꝓpitiatuꝝ fore: ꝑcepitqꝫ ei fiduciã habeꝛ̃
⁊ ad regẽ feſtinare: eiqꝫ dicere deũ citiſſime ſibi adeſſe miſericordẽ: ⁊ eius ꝑcibus ⁊ ppl̃i ſui lachrymis ãnu
ere velle: modo ꝯſilijs ſuis obtẽperet: hoc illa ſibi impoſſibile eẽ dicebat: qñ ipſa villis ⁊ cõtẽptui digna: ac
puella imbecillis ad tãtaꝝ reꝝ legationẽ infirmiſſima. Ad quaꝫ angelus: fforti aĩo eſto: qa qd̃ tibi defuerit
me ipletuꝝ polliceor. Quibus v̾bis ꝯfortata ad regẽ intrepida acceſſit: ⁊ q̃ audierat ⁊ viderat prudẽtiſſi
me rettulit: et ſignũ huius ad ſacellũ: vbi obdormierat cũ qbuſdã ꝓceribus acceſſit: ⁊ fodiẽs in t̾rã crucẽ
quãdã inuenit: ⁊ cũ eiſdẽ illaꝫ ad regẽ detulit: q̃ res v̾bis puelle fidẽ ꝑſtitit. Cõfeſti puelle cõſilio exercitu
ꝯgregato parti ꝑ rhodanũ flu. ꝑtĩ terreſtri itinere ip̃a duce in hoſtẽ ꝓſilijt. Attñ adhuc rex icredulus vni
uerſaꝫ exercitus ſui fortitudinẽ i flumine ꝯ hoſtẽ collocat. Jlla quidẽ vt victoria nõ hominibus: ſꝫ ſoli deo
aſcriberet reiectis fortiſſimis ꝓpugnatoribus imbecillẽ oĩuꝫ hoiuꝫ nãꝫ ſibi delegit: ⁊ cũ illis cõtra hoſtẽ ir
rũpens. 4. ſtatiꝫ ꝓpugnacula obtinuit: ⁊ iceſſanter i eos inſiliẽs ipos fuſos i fugã v̾tit. Fama ãt huius fa
cinoris ad principes aquatici exercitus ꝑueniẽs mox e nauibus armati erũpentes i hoſtibus ſe infuderũt
⁊ multos interficiẽtes e finibus eiecerũt. Ac ſic auſpicio ⁊ ductu puelle rex vniuerſũ ꝑditiſſimũ regnũ ſuũ
breui recuparauit. Angli ãt quũ puellã demũ apprẽdiſſẽt inurbanitate vſi illã igni cõbuſſerũt: ac ſic victo
ria regi accidit: ſ̃m ea q̃ puella ꝑdixerat: ⁊ triũphũ illuꝫ dñs illi ꝑ mulierẽ vilẽ ꝯceſſit: vt oñderet deus ip̃e
nullã eſſe humanã potẽtiã: q̃ ꝓprijs adminiculis ꝑpetuã ſtare poſſit: ſi diuino careat ꝑſidio: q̄obreꝫ iccir
co paululũ ab ea dñs recedere viſus fuit. Nõ ſua igiẗ potẽtia: aut virtute: ſed diuina quadã ope ⁊ auxilio
ſuũ regnũ eo mõ recepit: ⁊ q ab eo defecerãt cũ ſua gl̃a ad ſanitatẽ deo duce paternũ ⁊ auitũ regnũ imorta
litatis noĩe nõ ſolũ recuperauit: ſꝫ ⁊ admodũ ãplificauit: ⁊ ſtabiliuit: ⁊ ornauit. Quibus ita geſtis: hic Ca
rolus Nicholao ſancte crucis ordĩs carthuſiẽſiuꝫ p̃re digniſſimo intercedẽte pacẽ cuꝫ Joanne burgũdio
rũ duce: qui cuꝫ angloꝝ rege ſentihat compoſuit: quẽ tñ haud multopoſt fraudulẽter per inſidias interfi
cere fecit. Qd̃ certe parricidiũ infinitiſſima ꝓpe mala excitauit: hic Ludouicũ delphinũ filiũ ſucceſſoreꝫ
habuit: a quo ob ipſius mentis obſtinationẽ quoad vixit multa incõmoda ⁊ perſecutiones pertulit.

¶ Ludouicus itaq; predicti caroli regis filius patri hoc anno in regnū ſuccedens regnauit annis.26. Hic
quū eſſet regis primogenitus: ⁊ delphinatus regionis princeps: diu a patre ſuo exulauerat: ſed regno ſu-
ſcepto aduerſarijs ſuis ōpſſis: ēt multos pris beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl'e in regno mi
nuere conaret̄: multos Ro. pon. habuit aduerſarios. Deinde fratrē Carolū aquitanie ⁊ normādie ducē
veneno ſubſtulit: eo q̄ populi oēs pp eius dignitatē atq; ſapiaꝫ poſt patrē regnare volebant ⁊ cupiebant.
Qđ quū regni pceres ⁊ burgūdie dux intellexiſſent id ex regis pcuratione factitatū fuiſſe: magnā in eo
indignationē ſuſceperunt: ⁊ rurſus vetuſta odia renouarunt. Qui oēs vnanimiter in eum cōſpirātes ingē
tē exercitū vna cū burgundie duce i eū deduxerunt: ⁊ militibus inſtructis i exitiū regis pruperūt. Dux
āt burgūdie cū centū milibus armatoꝝ in picbardiā aduolās: Ciuitatē regis inſignē picbinctū noīe pri
mo impetu cepit: ⁊ barbaris oībus interfectis: alijſq; in ſuitutē abductis: ⁊ bonis oībus direptis: ignē ap
poſuit: ⁊ vrbē ipſā oīo exuri ⁊ cōplanari fecit: atq; eo īpetu multas alias regis colonias expugnauit: ⁊ bel-
louachū vrbē munitiſſimā obſedit. Quibus malis rex pmotus ɔcite oēs regni proceres ɔuocat: ⁊ auxilia
ria p̄ſidia impat. Proceres vero qđ exploratū hēbāt regis dolis germanū oībus gratū fuiſſe īterfectū: vix
duo ex tāta multitudine ei auxilio adeſſe voluerūt. At rex ſuoꝝ auxilio deſtitutus: ſtatī pariſiū cū exerci-
tu cōmigrauit: regiā ſaltē tutaturus ciuitatē. Burgundioꝝ āt dux cū exercitu beluacenſē ciuitatē petijt: at
que pceꝝ ɔſilio in normādiā trāſmigrauit. Ea quippe puincia Caroli fratris demortui fuerat. vbi āt co
ventū eſt: ibidē īnumera oppida ⁊ rura ɔflagrauit: ⁊ euertit. Ad rothomachū aūt caſtris poſitis: quū aliq̄
diu vrbē fruſtra oppugnaſſet obſidione ſoluta in picbardiā reuertit̄. Pontifex āt Roman⁹ ad eoſdē tumul
tus ſedādos Biſarionē nicenū cardinalē idoneū virū in galliā legatū miſit: qui cū oī diligentia diu labo-
raſſet: vt bella ſopiret̄ paꝝ pfecit: eo q̄ inumerabiles cedes ⁊ paricidia ac dāna ⁊ incōmoda interueniſſēt
Mortuo deniq; burgūdionū duce Carolo: rex cōfeſtī vniuerſa ablata recepit. Demū āno a natali chriſti
ano.1484. remis deficiēs Carolū pmogenitū ſuū ānoꝝ.15. extātē habuit ſucceſſorē.

¶ Terremotus pmaximus hoc anno.9. decēbris vbiq; ⁊ maxime in neapolitano regno fuit: ex quo multa
templa: plurimeq; domus cum interitu magno hominū pecoꝝq; corruerunt. Et potiſſimū i neapoli: ca-
pue: caiete: auerſe: ceteriſq; veteris cāpanie vrbibus.

¶ Jacobus Joānis cypri regis ex pellice filius hoc āno poſt patrē in regno maximo cū labore ſuccedēs re
gnauit interregno ſupputato āni 3 12. Hūc pr̄ ſpurium quū videret regni cupidū eo q̄ eſſet forma egregia 1458
⁊ ſtatura corporis regio dignus honore: ac aī dotibus ⁊ eloquētia lōge ei diſpar: q: vt dictū ē: erat ignauus
vir ⁊ aīo turpis. Helene vxoris ſue ſuaſu eccleſie tradidit: ⁊ ſacris ordinibus eū initiare fecit. Pater āt cū
Carlotā tantū vnicā filiā ex matrimonio haberet: illā regni ſui heredē inſtituit: ⁊ Ludouico ſabaudiēſis
ducis filio matrimonio copulauit: matrimonioq; ɔtracto ſtatī regina ⁊ rex morte tollūt̄. Quibus mortu-
is regnū multifarie turbatū eſt. Ludouicus aūt Carlote ſpōſus crebris nūcijs vocatus poſt ānū ex vene
tia cyprum nauigat: ⁊ magno oīū applauſu ⁊ fauore rex appellat̄. Jacobus vero nequaq̄ eius aduentū
expectare auſus: interī cū ceteris amicis ſuis numero cētū ad ſoldanū in alexandriā nauigat: eiq; cū
lachrymis ⁊ verbis humilibus ſuā cōqueſtus eſt iniuriā: ab eoq; expoſtulat in regnū paternū collocari.
Quibus verbis non modo ſoldanū cōmouit: ſed etiā oēs: q aderant dicētes Jacobū indigna pati. Solda
nus igit̄ Jacobi precibus cōmotus eidē ſtatī ſubuenire conſtituit. Erat eni tūc Jacobus annoꝝ.22. vnde
iuſſu ſoldani allatis regijs ornamētis in ɔſpectu oīū pcerū ſuoꝝ cyprioꝝ rex declaratus ē: ac p vrbē cir-
cūductus p̄cipuis honoribus cumulatus eſt: eidēq; claſſē decreuit: q̄ ipū in cyprū cū multa militū manu
veheret. Quo cyprū veniēte Ludouicus nouus rex īpetū eius n̄ tulit: ſ; fuga ſibi ſalutē querens in nicoxie
caſtello ſeſe recepit. Jacobus āt reliquis oībus regni ⁊ inſule vrbibus i poteſtatē receptis obſidere Ludo
uicū ſtatuit: ſ; poſt aliquot tpis ſpatiū Carlota in italiā delata: ⁊ Ludouico ex inſula pulſo vniuerſum re-
gnū in pace recepit. Quo adepto ēt famaguſtā vrbē primariā genuenſibus abſtulit: ⁊ regnū vniuerſū vſq;
ad mortē poſſedit. Dēiq; ad regni ſui ſtabilimētū Catherinā Marci Cornelij veneti filiā a ſenatu vene-
to vxorē expoſtulauit: quā idē ſenatus in filiā ſibi adoptatā libēter matrimonio copulauit: qua ducta pau-
lo poſt ipſa pregnāte ex pfluuio vētris obijt. Ea ⁊ poſthumo heredibus relictis: quos ex teſtō ſenatui ve-
neto cōmēdauit: poſthumo haud mltopoſt puulo ſublato: id regnū i venetoꝝ manus hrditario iur̄ puenit

Pius eius nois .2. papa natione ſenēſis Eneas ſiluius poeta antea vocatus: patre Siluio: mr̄e
Victoria ex nobili familia picolhominea natus hoc āno.13. cal. ſeptēbris Calyxto pō. ſubroga
tus ſedit ānis.5. mē.11. diebus.26. Breuis quidē pō. ſ; ingēs eius gloria fuit. vir ſiquidē oī lau Papa.221.
de dignus: eloquētiſſ. copioſiſſimuſq;: ac fortitudis ⁊ prudētie ſingulariſſ. q n̄ ad ociū: nec ad
6657 ſegnitiē: ſed ad res agēdas ⁊ qdē maximas vocatus: maieſtatē ēt pon. augere viſus ē: p qua 1458
neq; reges: aut duces: aut pplos atq; tyrānos vllos formidauit: imo ⁊ ſiquos delinquētes vidiſſ;: ⁊ bello
⁊ cenſuris pſequebat̄ quoadúſq; ad ſanitatē redijſſe cognouiſſet: vnde etiā: vt diximus Ludouico frāco-
rū regi aduerſarius fuit: q̄ libertatē eccl'e in ſuo regno diminuere conabat̄. Borſio eſtēſi cōminatus eſt: q̄
Sigiſmūdo ⁊ rebus gallicis ɔ̄ Ferdinādū faueret. Sigiſmundū auſterie ducē q̄ in cardinalē ad vincu-
la petri animaduertiſſet diris execrationibus pſecutus eſt. Magūtinū inſuper antiſtitē male de eccleſia
Ro. ſentientē: ſede deiecit: ⁊ alteꝝ in eius loco ſuffecit. Beneuētanū quoq; archiepm ɔtra eius voluntatē
res nouas moliētē: ⁊ beneuētū gallis pdere conātē: archiepatu ſummouit. Multaſq; preterea cāpanie vr

bes i ptātē eccl'ie redegit. Nil regibus: nil ppl'is tioꝛe: aut auaritia vnq̃ ↄceſſit. Eccl'ie ⁊ ſui iimicos veluti
hoſtes publicos ↄſtāť ⁊ itrepide pſecutus ē. Amicos āt hũaniſſime ⁊ officioſiſſime ſemꝑ adiuuit. hic primo
pon. ſui anno mātue ↄuētũ ꝓ fide xp̃iana habuit: ⁊ i eo p̃ncipes oēs ↄgregauit: vt turcis bellũ indicerēt: ſꝫ
fruſtra id fuit. Ea qppe de cā inumerabiles viros ex hiſpania: gallia: ⁊ germania i italiā cõuocauit: quos
duꝫ ipē pon. ācbonā pficiſcereť inueniſſꝫ magnā coꝝ ptē ⁊ maxie germanoꝝ cũ bñdictione aplica i priā
remiſit: eo ꝙ minus idonei videreť. Hic toto ſuo pō. cardinales. 12. veteribus addidit: quoꝝ ō nũo. 8. itali-
ci: Reliqui trāſalpini hiti ſũt. Urbē. n. Ro. multis exornauit edificijs: ⁊ tybure arcē extruxit: ac ſenis nō-
nl'la ornatiſſima edificare fecit: vbi ēt ⁊ ſepulchꝝ marmoreũ parētũ oſſibus i tēplo diui frāciſci iuſſu ſuo ↄ
ditũ fuit: qd ⁊ hoc diſtichō notauit. Siluius hic iaceo ↄiũx victoria mecũ ē Filius hoc clauſit marmoꝛ pa
pa pius. fuit āt doctiſſiũſ ⁊ ſtudioſiſſiuſ (vt ē mōſtratũ ē: ac doctoꝝ viroꝝ amātiſſiuſ: ⁊ hō certe ↄtiñtiſſiũs
vite: ⁊ ocij ōſidieqꝫ iimiciſſiũs: ſtatura breui facie ſenecta: ⁊ ſereno canoqꝫ capite: q tādē āno etatſ ſue. 64.
quũ ācbone eēt: vt ↄ turcũ cũ inumerabilibus ppl'is pficiſcereť lenta febre pcuſſus diē clauſit extremũ: cu-
ius funus Ro. ōlatũ i baſilica petri apō altare ſci ādree ſepulchro marmoreo cōditũ ē: cui tale epithaphiũꝫ
inſcriptũ ē: Pius ſs pō. max. natiōe tuſchus: patria ſenēſis: gēte picholhominea ſedit ānis ſex breuis pō.
ſꝫ ingens gloria fuit: Cōuētũ xp̃ianoꝝ mātue ꝓ fide habuit. Oppugnatoribus ro. ſedis intra atqꝫ extra ita
liam reſtitit: Catherinā ſenēſē inter ſcās chriſti virgies rettulit: pragmaticā in gallia abrogauit. Ferd. ara
go. in regnũ ſicilie ciſfretrũ reſtituit: Rē eccl'e auxit. Fodinas inuēti tũ alumis apō tolphā inſtituit: cultor
iuſtitie ⁊ religiōis: admirabilis eloqo: vadens in bellũ: qd turcis indixerat anchone deceſſit. Ibi ⁊ claſſeꝫ
paratā ⁊ ducē venetoꝝ cum ſuo ſenatu militonē xp̃i hũit. Relatus ē in vrbe patrũ decreto: ⁊ hic cōditus v
bi caput andree apl'i ad ſe ex peloponeſſo aduectũ collocari iuſſerat.

¶ Ars imprimēdi libros his tpibus i germania p̃mũ inuēta eſt: quā alij reptā aſſerũt Cutēb̃go argentino.
Alij a quodā alio noie Fuſto. Qua certe nulla in mũdo dignior: nulla laudabilior: aut vtilior: ſiue diuinior
aut ſanctior eſſe potuit. In cuius qdē laude quidā ex noſtris hos cecinit verſus dicens.

O felix noſtris memoranda impreſſio ſeclis
Inuentore nitet vtraqꝫ lingua tuo.
Deſierat quaſi totum. quod fundis in orbem
Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt.
Omnes te ſummis igitur nunc laudibus ornent
Te Duce quando ars hec mira reperta fuit.

¶ Alumen rochie qd greci pharno vocāt hac ēt tēpeſtate p̃mũ a quodā genuēſe in italia inſuetũ i volatera-
no agro inuētũ eſt: quo optime decocto ⁊ ꝓbato: poſtmōꝫ i italia multis i mōtibus effodi ceptũ ē. Antea eiꝫ
itali nr̃i vſqꝫ in p̃ns eiuſmōi fodinas in vſu nō hēbāt: ſꝫ ex turcia a negociatoribus alumē vehebať:

¶ Perinus cāpofregoſius genuēſiũ dux vir magnanimus atqꝫ audaciſſimus hoc anno apud Genuā vrbem
ſuā diſſidētibus inter ſe ciuibus a gallis ꝑnobiliores vrbis introductis i cõflictu turpiter vulneratus ſeq̃n
1459 ti die vitā finiuit. Quā quidē occidionē quũ paulus eius germanuſ eq̃nimiter ferre nō poſſet: haud mul-
to poſt gallos vrbe eiecit: ⁊ ↄpl'es coꝝ extra vrbē crudeliter iterfecit ⁊ ciuitate obtēta ↄfeſti ſe ducē ↄſtituit.

¶ Ludouicus ſs allobrogũ: ſeu ſabaudiētiũ dux Amedei ducis viri optimi filius: vir quidē multe bonita-
tis: inocētie ⁊ placabilitatis: ac pietatis p̃nceps: hoc anno apud lugdunuꝫ galliaꝝ vrbe a Ludonico gene-
1462 ro ſuo frācoꝝ rege vocatus: ibidē poſtq̃ vno ⁊. 30. ānis regnaſſꝫ chriſtianiſſime mortē obijt relicta poſt pul
cherria: ⁊ nũeroſa filioꝝ ac filiaꝝ ſobole ex cypri regis filia vxore pulcherria ſuſceptis: q̃ꝝ de nũo Amede
us eius ſucceſſor in regno p°genitus fuit. Alter Ludouicus cypri rex poſtmōꝫ a Jacobo (vt diximus) e
regno pulſus: ⁊ Joā. gebenaꝝ comes ⁊ philipponuſ ac iacobuſ natu minus viri bello ſciētiſſimi q p̃clara
facinora pegerũt. Filie āt eius fuer frācoꝝ regia: ⁊ mediolāi duciſſa: ⁊ tia mōtiſſer. marchiōiſ vxor atq̃ alie

¶ Amedeus itaqꝫ Lud. p̃dci fi. 3. ſabaudiē. dux hoc ipo āno pri i regnũ ſuccedēſ regnauit ānis ferme. 13. vir
vtiqꝫ ex bona parētũ radice optimus: placabilis: inocēs: piētiſſiũſ iuſtiſſiũſ ac ſcimōia p̃clarus: q lꝫ comiti
ali morbo: quē alij caducũ vocāt: ſepius laborarit regnũ tñ ſuũ magna cũ prudētia: iuſtitiaqꝫ: ac eq̃tate ſēp
gub̃nauit: cuius iter ceťa ſue laudis opa hoc p̃cipuũ fuit ⁊ mēoratu dignũ ꝙ paupes xp̃i ſũma cũ pietate ↄ
p̃xus ē: ⁊ eos ꝓfuſiſſimis ⁊ lāgis elemoſinis ētq̃ꝫ ꝓp̃ijs manibus fouerit. Atqꝫ eos ſuos ↄmilitones ſtrē
nuos: ⁊ regni ſui ↄfēſores fortiſſimoſ eē dicebat. hic iſabellā lud. frāco. regſ gēmanā duxit vxorē: ex q̃ phi
libtuꝫ ⁊ Carolũ filios eius ſucceſſores ſuſcepit: q2 poſt ipſius mortē: quũ Philibtus natu maior i adoleſcē-
tia ſucceſſiſſꝫ ſtatiꝫ quaſi e uiuis ſublatus ē: ⁊ poſt eum Carolus paruulus ſuccedēs adhuc in adoleſcētia
r̃gnat: vnā ēt feiaſ tm̃ genuit. tādē hic diuus amede⁹ v̄us ōi amatō ⁊ cultor: cũ v̄cellas ↄuēiſſꝫ ibidē adhuc
i uuenis multa cũ v̄tute ⁊ laude ōfũctus: atqꝫ ſepl'tus ē: vbi ēt ⁊ ſarcina carnis exutus beatitudis ſue famā
ſignaqꝫ pluria i t̃ris reliq̃t. Eoqꝫ mortuo Jſabella pp pueroꝝ teneritudinē p aliq̃t ānos regnũ cũ oī laude

¶ Chriſtophorus maurus ſexageſimuſnonus venetoꝝ dux ⁊ ipſe hoc ipſo āno in demor (adminiſtrauit.
1462 tui Paſcalis loco omniuꝫ conſenſu dux ſuffectus ducauit annis. 9. menſibus. 6. ⁊ diebus. 4. vir ſingularis
clementie ⁊ humanitatis: multarumqꝫ reꝝ experientia doctus. Cuius quō 2°. ſui magiſtratus anno ingēs
bellum cōtra turcos a pontifice Ro. conflatum eſſet: ⁊ ipē vna cum pio pontifice maximo ac alijs principi
bus in eiuſdem expeditione perſonaliter ire ſpopondit. Uez dum claſſis in anchonitano portu prepara-
ta eſſet: pontifex ibidem vita excedens: res tam ſancta fruſtrata eſt. Attamen patres cardinales oēs huic
tanq̃ vero chriſticole vniuerſalem claſſem: ac pecuniam omnem: que erat numero. 40. milium ducato-
rũ cōmiſere: his cōditōibus: vt ipē nauigijs bello nauali vtēťur: ⁊ pecuniā ſtipēdij noie ad Matthiā Un
garoꝝ regē mittēt: qd ⁊ fideliter factũ ē: hic cũ monaſteriũ in veneta vrbe ſancti Job ordinis minorũ mul

ta impenſa edificaſſet: ibidem moriens ſepelliri ſe fecit.
¶ Agiſlaus Federici ceſaris ex fratre nepos Ungarie ⁊ Bohemie rex: hoc ãno Magdalenã Frãcorũ re
gis filiã accepit vxorẽ: qua ſuſcepta confeſtim anñ celebrationẽ nuptiarũ cũ eẽt annoꝝ etatis vginti duoꝝ
apud Pragam ciuitatẽ veneno ſublatus ẽ: adoleſcens ſane virtute ⁊ prudentia incomparabilis.
¶ Matthias Uaiouade filius Agiſlao p̃dicto rege ſine liberis extincto Ungarie regnũ qbuſdã ↄſentien-
tibus ꝓceribus occupat: ⁊ vſqꝫ in p̃ñs.23.ãnis regnat. Mortuo itaqꝫ Agiſlao rege p̃dcõ ſine herede: cuꝫ
id regnũ ſibi cõpetẽ ceſar affirmaret: multe lites ⁊ bella inter Federicũ ⁊ hũc Matthiaꝫ suborte ſunt: Sꝫ
Matthia tãdẽ ꝓualente regnũ oẽ ei ceſſit: potituſqꝫ regno: cũ etiã Bohemie regnũ in Ungarie rege iure
antiquo deuolui debẽt: Matthias cõtra Caſymirꝝ nouũ Bohemie regẽ hereticũ ⁊ Romãe eccleſie rebel
lem bellũ poſtea ſuſcepit. Ipẽ aũt Caſymirus rex ẽt ſupioribus ãnis ob hereticã prauitatẽ ab Agiſlao re- 1465
ge ⁊ Federico ceſare regno pulſus in Sarmatas quos pollones dicimus cõfugerat. Sꝫ mortuo nuꝑ Agi
ſlao id regnũ denuo cõtra põtificis Ro. volũtatẽ armis repetẽ cepit: Uerũ cognita ſui erroris culpa: orãte
ẽt Federico ceſare in id regnũ rurſus cõfirmatus ẽ. Fuerat eniꝫ Caſymirus rex Uladiſlai regis a Turciſ
cũ Juliano cardiale interfecto frater ⁊ Sbiginei regis ꝑus Lycuanie ꝓuincie ducis filius: Ipẽ ãt Sbi-
gneus dux cũ eẽt idolatra anno dñi.1410. ea lege in id Bohemie regnum a ꝓceribus accerſitus fuerat: vt
xp̃m coleret ⁊ idolis abrenũciaret. Uenit igiť Sbigineus in regnũ: ⁊ in Carchonia illius regni metropo-
li: ⁊ baptiſmum ⁊ dyadema regni ſimul ⁊ ſemel accepit: quo ſuſcepto ſtatim pruſiaꝫ ꝓuinciã magnis bellis
inuoluit: ⁊ illã ſibi tributariã fecit: Ipẽ aũt duos genuit filios: Uladiſlaũ ⁊ Caſymiruꝫ p̃dictũ. Uladiſlao
ãt a turcis in pugna interfecto: Caſymirus q nũc vna cũ filio regnat: ex Lycuania ꝓuincia veniẽs regnũ
magis auaricia ꝙ fidei xp̃iane çelo pellectus accepit: ⁊ regnũ oẽ iã q̃dã hereſi maculatũ ẽt ſua infidelitate
oĩo infecit. Illũ ãt Matthias rex eãobrẽ multiſ attriuit vexatiõibus. Ad Matthiã itaqꝫ rediẽs virꝝ xp̃ia
niſſimũ: ⁊ xp̃iane religiõis ꝯ turcos dẽfenſorẽ ⁊ ꝓpugnatorẽ acerrimũ: cuius v̉tute vniuerſa certe xp̃iana
reſpu. tũ maxie indigebat: cũ nõ mõ panoniã ſed ⁊ germaniã atqꝫ italiã fere oẽm a turcoꝝ ipetu fuerit tu-
tatus: Nã multis vicibus ingẽti ꝓlio turcis ſupatis: ẽt Boſſinã ab ipĩs occupatã ꝑ maiori pte recupauit:
⁊ ſuo regno ad ecit: hãcobrẽ ſenatus venetus ex tũc octoaginta milia nũmũ aureoꝝ ſingulis ãnis eidẽ ſb
titulo auxiliarij ſtipẽdij exoluẽ ſpopõdit: vt cũ turcis aſſiduo bello cõtẽdẽ poſſꝫ: qbus ſtipẽdijs Matthiaſ
diu turcoꝝ regnũ ꝑagatus: oĩa incẽdijs: populatiõibus: cedibuſqꝫ inuoluit: Sed ⁊ arcẽ munitiſſimã: quaꝫ
turci e regiõe thaurini erexerãt: quã nũc Belgradũ dicimuꝫ etiã cepit: ⁊ ibidẽ qndecim milibus turcis ce
ſis: caſtellũ fũditus euertit: Eã ob victoriã ptã ceſar Federicus ipꝫ Bohemie regẽ dclarauit: q° fcõ ↄfeſti
in Bohemiã penetrãs Pragã ciuitatẽ oppſſit: qpp Uladiſlaus Caſymiri regis filius cũ ſeptuaginta ⁊ eo
ãplius Sarmatoꝝ milibus i bohemiã vẽit ⁊ matthiã ita afflixit: vt regnũ id relinq̃re coegerit: Sꝫ et cũ bel
la Caſymirus multiplicaſſꝫ: tãdeꝫ eũ relicto bohemie regno ẽt in Budã regni ſui metropoli obſedit ⁊ mul
tas regni ſui vrbes eidẽ ademit: Tãdẽ ãno dñi.1462. itercedẽtibus (vt aiũt) venetis pax hoc mõ iter eoſ cõ
poita ẽ: vt oĩs panonia ⁊ vngaria matthie relinq̃reť: ⁊ bohemie regnũ vladiſlao Caſymiri filio remanẽt: q
buſdã caſtellis exceptis: qbus matthias ãtea impauerat: hic p̃ſtãtiſſimus ⁊ inuictiſſimus rex p̃rio moř mi
litaris glie appetẽtiſſimus exñs: ⁊ bello fortũatus: cũ quottidie aduerſus turcos tũ ꝑ cõſuatiõe regni ſui:
tũ ẽt ob amorẽ reip. xp̃iãe defenſande multa bella gerẽt: videtqꝫ Federicũ ceſarẽ ſibi aduerſari: ãno ſupio
ri cuꝫ turco pace ↄfecta ꝯ Fede. ipꝫ arma v̉tit: ⁊ multa ei dãna intulit: ac pluria oppida ⁊ viẽnã vrbẽ ſibi ade
mit: atqꝫ illũ i finibus impij tiore cõcuſſuꝫ cũ inũerabilibus theſauris fugẽ ↄpulit. ẽ. n. hic matthias: vt fer
tur: vnicuꝫ xp̃iane religiõis ⁊ v̉tutis oĩs decus: quẽ vt deus magis ac magis feliciter indeſinenter rogaře te
nemur: Huic Ferdinandus Neapolitanus rex non modo propter regni amplitudinem: ſed propter viri
excellentiam atqꝫ bonitatem filiã ſuam matrimonio copulauit.
¶ Genua ciuitas maritima hoc eodẽ anno procurãtibus vrbis nobilioribus ⁊ Ludouico francoꝝ rege an
nuente in manibus ducis mediolani iam ſecũda vice deuenit: ⁊.17. annis poſſedit. Eo eniꝫ federe rex hãc
vrbeꝫ Franciſco duci conceſſit: ut cum opus eſſet preſidia ei ſubminiſtraret. 1465
¶ Stephanus vltimus xp̃ianoꝝ Boſſine rex: a Mahumeto turcoꝝ principe hoc anno cũ vniuerſo regno 1464
ſuperatus ⁊ captus ab ipõ crudeliſſimo ⁊ funeſtiſſimo cane vna cum nobili patruo ſuo admodum ſene ob
truncatur: Quibus interfectis: confeſtim potentiores regni viros cepit: ⁊ in vincula coniecit: Deinde re-
liquum vulgus in ſeruitutem abduxit. Uaſtato quoqꝫ ac direpto vniuerſo regno: etiam in feminis nullaꝫ
modeſtiam ſeruari voluit. Regina autem effugiens: Romam ad pontificem Paulum confugit: a quo be-
nigniſſime excepta eidem quoaduixit: decenter ſubueniri fecit.
¶ Thomas Porphyrij paleologi filius: Achaie grecie deſpotus: his temporibus e Turcoꝝ manibus dela
pſus Romã veniens: caput Andree apoſtoli ex peloponẽſo ſecũ reuerẽter trãſtulit ⁊ Pio põtifici maximo
dono obtulit: qõ qdẽ põtifex: ſũmo cũ honore ⁊ deuotiõe excipiẽs: in eius honore ſacellũ in btĩ Petri tem
plo extrui fecit: ⁊ illud magnis mũeribuſ dcorauit: vbi ⁊ corpus ſuũ põtifex ſepelliri fecit.
Paulus ſecũdus papa p̃ria venetus: patre Nicolao matre Polixena natus: petrus barbaruſ an Pag.222.
tea vocatus: Eugenij põtificis ex ſorore nepos: hoc ipõ ãno p̃die calẽdas ſeptembris ex Car- 1464
6563 dinale ſancti Marci: põtifex Pio ſuffectus ſedit annis ſex menſibus decem magni certe aĩ ma
gneqꝫ prudẽtie vir: corpus hñſ magnũ ⁊ vaſtũ: ac maieſtate põtificia dignũ: q põtificatu adepto
mox eius maieſtatẽ tuꝫ auctoritate: tũ etiã armis augere conatus eſt: Nam ⁊ duo bella toto ſuo

pontificatu in Italia ſuſcepit: que nulla re prius repetita bello: ſed inſidijs primo incboata: poſtea deſeru
it. Tholphaz enim veterem obſidens et oppugnans ſuperuenientibus regijs copijs que cū vrſinis mili-
tabant: cum adhuc ſexaginta milibus paſſuum abeſſent repente obſidionem ſoluit: et locum deſeruit.
Eo ēt mō Robertū Sigiſmundi filiū malateſtā aggreſſus ē: q cuȝ Arriminuȝ aliqādiu oppugnaſſet et ali
q̄ ſuburbia tormētis laceraſſȝ: ab regio et florentino exercitu fuſus atqȝ fugatus obſidioneȝ ſoluē coactus
ē: hic ēt vbi pōtificatū inijt: oēs ſtati abreuiatores quos pius p̄deceſſor ſuus iſtituerat exautorauit: ꝛ canōi
cos regulares e ſcō ioāne laterano a Caliſto pōti. pulſos reſtituit: multa deide edificia ꝛ qdeȝ p̄clariſſima
apō ſcūm marcū ꝛ i vaticāo extruxit: q̄ ipius magnificētie dignitatē p̄ ſe ferūt. Fuit tñ hic iuſtus pōtifex
ꝛ pauperꝝ p̄ſerti cardinaliū: ep̄oꝝ: p̄ncipū: ꝛ nobiliū viroꝝ amator: quos vna cū v̄gibus: viduis ꝛ egrotis
pp̄ijs pecunijs freq̄nt iuuabat: eiuſqȝ p̄cipua cura fuit: vt oia ad victū necāria vrbi ñ deēnt: Sȝ in hoc rep̄
heſibilis fuit ꝙ in colligēdis pecunijs nimiū diligēs fuit: Tādē v̄o. x. cardialibus creatis: quoꝝ ð numero
Frāciſcus ſauonēſis eius ſucceſſor extitit: cū ānos plimos viuē ſibi pſuaſiſſȝ: āno ſalutiſ nr̄e. 1471. v. calē.
aug. ḃa hora noctis: cū eo die letus cōſiſtoriū hūiſſȝ ꝛ iucūdiſſime cenaſſȝ apoplexia correptuſ vitā cū mor
te mutauit: cuius corpus i baſilica beati petri mane ſepulture traditum eſt: ꝛ tunc vacauit ſedes dies. 9.

Jacobus cognomēto piceninus Nicolai picenini filius vir ſtrēnuus ꝛ pugnādi ſcientia ſciētiſſimuſ atqȝ
acerrimus bellator: cuius igeniū atqȝ potētiā Ferdinādus rex tū maxie v̄ebaſ: hoc āno a Frā. ſfor. medi
1465 olanēſiū duce ꝛ ſocero ſuo ex Sulmōe marſoꝝ oppido ſuo i lūbardiā vocatuſ cū maxio gaudio mediolani
excipiſ: vbi paululū tpis i oi feſtoꝝ gnē cōmoratus paulopoſt ad ip̄ȝ Ferdinā. regē ſub iureiurādo a ſoce-
ro mittiſ: vt. ſ. quotiēs ipi ſocero ſuo libuiſſȝ: icolumē illū reddē tenet̄ur: q ſuaſiōe ſoceri Neapoli vadēſ ñ
diu poſt a Ferdinādo rege vna cū filio capiſ: ꝛ i carcerē retrudiſ: ac paulopoſt vita p̄uaſ: lȝ ſint q dicāt ip̄ȝ
adhuc viuē qð mīme credēdū ē: ip̄e. n. iaco. vir iclytus quoaduixit: ad pacē ꝛ ad bellū gerēdū ingēti ſem-
per polluit dignitate.

1466 Galeacius maria vicecomes. 5. mediolanēſiū dux hoc āno mēſe martio: p̄re eius frāciſco ſfor. duce ðfun-
cto: abſens dux declaratus ꝛ appellatus regnauit ānis. 9. ꝛ meñ. x. vir certe promptiſſimi igenij ꝛ excelſo
ac magno aīo p̄nceps: ſed vita aliqbus i rebus: ioāni duci auūculo ſuo ſimilior q̄ p̄ri frāciſco: aut mr̄i blan
ce q̄ mulier prudētiſſima ꝛ religioſiſſima ex mēte oīuȝ populoꝝ mortuo Frāciſco impiū vna cū filio iſto re
gere ꝛ admiſtraſ debuerat: Sȝ Galeacius iſte tāq̄ Cōſtātinus. 7. grecoꝝ impator ñ diu tulit ſanctū mr̄iſ
impiū. Blāca. n. hic: ſicut ꝛ ille Hirenē poſt ḃm ānuȝ vt ſolus imparet ab admiſtratiōe eiecit. Mr̄e āt ipa
viuēte: ꝛ ſecū regnāte moderatus ſatis videbaſ: Sed illa defuncta in multis ſe infecit flagitijs: vtpote aua
ricia libidine: ꝛ ſupbia: pp q̄ maximū in ſe: ciuiū ſuoꝝ cōcitauit odiū ꝛ indignationē: Id tñ bonū de illo fe
rebaſ: ꝙ lȝ nimiū in colligēdis pecunijs diligēs hreſ: attñ nūq̄ ab iuſtitia nec p ſe nec p ſuos declinaſſe vi-
ſus ē: imo ꝛ cū expaueſcēt diuū iudiciū largiſſimaſ elēoſynas ſepiſſime erogabat: ꝛ cū aliq̄ p̄mētur tribula
tione ſe peccatorē maximū cōfitebatur: ꝛ orōnibus ḃuoꝝ dei ſe ſupplex hūiliſqȝ ꝯmēdatū faciebat: ꝛ iuxta
Danielis pph̄e cōſiliū peccā ſua elēoſynis redimebat: q̄ qdē res hoīs fidei maximū iudiciū fuit. Aliud quo
qȝ mēoriale dignū p̄ ſe ferebaſ: ꝙ ſicut in oſtētatōe reꝝ tpaliū pfuſiſſimus hēbatur: ſic ꝛ in celebratione di
uinoꝝ officioꝝ plurimos ꝛ qdem ſupremos cantores maximo ſumptu ꝛ impenſa habere nitebatur. Ipſe
quoque cū multa edificia mēoratu digna in vrbe Mediolano extruxiſſet: hoc vnū precipuum fuit ꝙ vr-
bem ppulchre lapidibus ſectis vbiqȝ ſternere fecit: Hic cū paternū erarium pecunijs exhauſtū oīo repiſſȝ
tantas poſtea conflauit diuitias: quantas vnq̄ predeceſſorum ſuoꝝ antea fecerit: Vez cum immodera-
ta mulierum libidine ſupra modū vereretur: ꝛ poſt habita ſue maieſtatis honeſtate: multas v̄gines ſtupra-
ret: ꝛ matronas impudice violaret: cōiuratione in eū a domeſticis ſuis facta: tandē in feſto ſancti Stepha
ni prothomartyris: ꝛ in eccleſia ipi martyri dicata: vniuerſo aſtāte populo: ꝛ oībus aulicis ꝛ primatibus ſu
is videntibus: a cōiuratoribus multis vulneribus cōfoſſus: anno etatis ſue trigeſimotertio turpiter occu-
buit: ꝛ in maiori vrbis templo eminentiſſimo loco iuxta parentes ſuos ſepultus fuit. Relictis poſt ſe duo-
bus filijs: ꝛ filia natu minimis ex Bona Sabaudiana vxore ſuſceptis.

Carolus Manfredus Fauentie vrbis dominus: ꝛ eccleſie Romane ibidem vicarius: Hoc anno menſe
Martio patre ſuo Auſtorgio viro preſtantiſſimo defuncto: tanq̄ natu maior eidem ſucceſſit: ꝛ quattuor-
decim ferme annis regnauit: vir vtiqȝ bonus ꝛ perhumanus: ac liberalis: ſed imprudentia quadā macula
1467 tus: vt rerū exitus probare videtur: Ipſe enim duos fratres habebat: videlicet Federicū vrbis epiſcopū
ꝛ Galleotum virtute ꝛ aīo ac armis inſignē: quem cum p̄mū principatū vrbis ſuſcepiſſet: ipſum principa-
tum ambientem ꝛ ſibi infeſtum vrbe depulit: ꝛ regnū de cetero Federici fratris epiſcopi conſilio per om-
nia gubernauit: Que res ſibi in ruinam maximam tandem ceſſit: Nam idem frater epiſcopus cū ciuibuſ
ꝛ vulgo neceſſaria ad victum omnino ſubtraheret: ꝛ Charitatem furmenta iam introduceret: per-
maximum odium plebis in Carolum concitauit: Et tandem quum ex infirmitate maxima in lecto ob-
tineretur: Arbitrantes ciues illum eſſe mortuum: Galeottum Ciuitati gratum virum armis exerci-
tatum: ꝛ magnanimum ex Rauena accerſiuerunt: ꝛ Carolo abrogato ac in caſtrum fugato: in regnum
conſtituerūt: Ip̄e aūt Carolus vna cū vxore ex varaneoꝝ Camerini illuſtriū dn̄oꝝ familia ſuſcepta cum
diuitijs ſuis pacifice vrbē deſerens: Neapoli ad Ferdinādū acceſſit: et demum arriminum reuerſus vi-
tā finiuit: hic inter bonos optioſqȝ regulos certe cōputādus erat: qppe q nulla iniqtatis labe inquinatuſ fu

it:ſed diuinoꝝ mādatoꝝ obſeruator:ac iuſticie:eqtatiſq3 amator extitit: Et vrbē Fauētiā ſua prudētia:ſua-q3 liberali impēſa dnuo reedificauit ⁊ illuſtrē fecit: Nam impmis illā āplificauit:⁊ nouis muris:altiſſimiſq3 foſſis cū aggeribus fortiſſimis cinxit:palaciū dñij ſui nō ſolū pulchrū:ſ3 ⁊ ſupbiſſimū atq3 clariſſimu3 a ſolo qſi cōſtruxit:atq3 alia multa beneficia vrbi ingrate pro poſſe cōtulit.

¶ Sigiſmūdus Malateſta Pādulphi malateſte filius cū.30.⁊ eo āplius ānis in Arrimino vrbe regnaſſet: hoc āno octauo calē.decēbris in vrbe ſua grādeuus vitā finiuit: Huius viri in armis clariſſimi geſta varia referuntur:qdā vt Porcellius Romanus poeta ſuauis atq3 diſertus miris eū effert pconijs: Nā de eius diuinis vtutibus duodeci vſu epiſtolas edidit:q̄ tātā p ſe laudē atq3 gloriā de eo ferūt vt vnicus ſue tēpeſta-tis fuerit pnceps iudicādus. Ac cōtra Pius papa ſecūdus fide dignus dicit illū ſpuriū oībus vitijs ingna tū:⁊ nulla prorſus vtute redēptū:⁊ ſuā etatē oī flagitioꝝ gnē fedaſſe:ac vniuerſū orbe3 terraꝝ turpiſſima ſui noīs fama repleſſe:infidū proditorē paricidā:vxoricidā:homicidā:libidinoſum:flagitioſiſſimū: Machinationū oīum ſtructorē cū vocās: Eo ꝙ cū ab Alphōſo rege vt cōtra florētinos bellū duceret magnum auri pōdus accepiſſet:⁊ ſtatim ,pdito ⁊ decepto rege ad florētios ſuſceptis alijs ſtipēdijs defeciſſe: ⁊ regis conatus magna ex pte ꝯ florētinos pfregiſſe: ,p qua re Ferdinādus Alphōſi filius ⁊ ſucceſſor illū adeo vrgere cepit: vt niſi pōtifex ei affuiſſ3:de eo oīo actū eēt: Sed cū pōtifex eius rogatu eū cū rege cōpoſuiſſet ⁊ qcūq3 ablata ei reddeř feciſſ3:his cōditiōibus ſub iureiurādo ꝙ eius decreta obſeruaret: haud multopoſt oīa pacta et ,pmiſſa pfregit ⁊ multa igratitudis ſigna ⁊ qdē dedecoroſa in pōtificē ipm ac populū ſuū oſtendit. Et ,ppterea pōtifex indignatiōe cōmotus illū diris execratiōibus ⁊ armiſ multipliciter afflixit: hic treſ ſucceſſiue ſuſcepit vxores: pmā Crimignole comitis filiā:a qua dote maxia accepta mortuo pře repudiauit. Secūdā Nicolai Eſtēſis marchiōis filiā noīe Geneurā:optimā mulierē:qua3 ⁊ paulopoſt veneno ſuſtulit. Tertiā aūt Frāciſci Sforcie filiā modeſtiſſimā:quā ēt ſine vlla culpa tādē ipemet ſtrāgulauit:nulla ab eiſdē ſuſcepta ,ple: Hunc itaq3 viꝝ ⁊ ſi infinitiſſimis ſceleribus ingnatiſſimū fuiſſe ſcribat Piuſ pōtifex in rebus tamen bellicis ſtrēnuū ⁊ in diſciplinis doctū ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātiſſimū fuiſſe:ac in oībus gerendis liberaliſſimū ⁊ ſplendidiſſimū deprehendimus.

¶ Robertus aūt Malateſta pdicti Sigiſmūdi filius: hoc āno ipo pře dfuncto:⁊ ipe ſpurius in Arriminēſi pncipatu ſuccedēs regnauit ānis.13.et mēſibus decē: vir in malo přī diſſimilis: in bono aūt pſimilis: militari.ſ.ſcia clariſſimus:et liberalibus diſciplinis nō mediocriter eruditus quē certe ob corpis ⁊ aī doteſ cū quouis optio regulo cōparare poſſumus: q grā: magnanimitate: liberalitate ⁊ ceteris vtutibus oīum etia3 aduerſarioꝝ:⁊ maxie venetoꝝ beniuolētiā ſibi ꝯpauit: ,p qbus infinita mortis picula ſubijt: i qbuſ ēt ⁊ tandem defecit: Hic itaq3 pncipatu ſuſcepto: vt a ſe pōtificalibus copijs defendē poſſ3 eueſtigio cū Galeacio mediolanēſiū duce ⁊ florētinis ſe ꝯiūxit:et auxiliaribus auxilijs copijs ab eiſdē ſuſcept(i exercitibus pōtificis(q iā ſuburbana vrbis ſue occupauerāt)irruit:et oēſ maxio ipetu fudit: atq3 e finibus ſuis fugauit: ac oppida oīa q̄ pius pōti.ex arrimīneſi agro přī abſtulerat: mox cū igēti glīa recupauit: capp paulus pōti.ſtatim ab iſto Roberto pacē ēt turpi ꝯditōe oblatā ñ renuit: ꝯgnita poſtmodū eius i re militari pſtātia ac diuulgata: ſenatus venetus(Bartolomeo coleono impatore defūcto)eū i locū ſuu3 ſibi ſubrogauit: et igētia facinora: tū maxie i bello ferrarieſe: et cu3 Alphōſo calabroꝝ duce fortiſſimo edidit: nā illū i acerrio plio nō lōge Roma cōmiſſo adeo ſupauit et ,pfligauit vt niſi Alphōſus fuga ſibi ſalutē ſolus expetiſſ3:⁊ ipe cū innūerabilibus comilitonibus ſuis i vrbe ſub triūpho ignominioſe pductus fuiſſ3: eo aūt i cōflictu et pugna acerria Robertus hic tātū algorē ptulit: vt veniēs Romā maximā ifirmitate3 ex ,pfluuio vētris cōcepit ex q̄ et paulopoſt xpianiſſime ac religioſiſſime vitā finiuit: q° mortuo Sixtus pōti.ñ ſine lachrymiſ eiuſ corpus Arriminū ſuis expēſis deferri: et i ſepulchro maioꝝ ſepelliri fecit: hic cū nullu3 ex Elyſabetta vxore Vrbini ducis filia hrēt filiū: Pādulphū ex pellice natū ex teſtamēto ſub vxoris tutella dimiſit heredē. 1468

¶ Leodium Lothoringie galliarū ciuitas.

¶ Leodiū Lothoringie galliaꝝ clariſſima et potētiſſima ciuitas: hoc ipo āno a Carolo burgūdiorū Ducc: Ludouico frācoꝝ rege pmittēte capiř: et igēti edita cede ſtati ſuccēdiř: diripiř: et ,prſuſ cōplanař: Supioribus.n.ānis iter leodiēſes et burgūdionū ducē maxie cōtētiōes agebātur: q̄s cum leodiēſis eps extiguē tētaſſet: a cōciuibus ſuis vrbe pulſus fuit q ad Romanū pōti.iiuriā deferēs: leodiēſes a pōtifice iterdcō notati ſunt. Pōtifex āt poſtmodū cognita leodiēſiū ciuiū et ducis grauiſſima cōtētōe eos ad cōcordiā oīo ꝛuocař cupiēſ: Tricaricēſe3 epm legatū eo miſit: q vt eos ad ſanitatē reducēt: iterdictū ſuſtulit: et eos i pſtinū ſtatū reſtituit: veꝝ du3 legatus rē hāc accurate agēt: eāq3 ad ſolū pōti. Ro. ptinē rōnibus et conſuetudibus oñderet: et leodiēſibus et ipe tumultuarie cū coꝝ epo capitur et rurſus i carcerē trudiř: ꝙobrē idignatus

Dux ſtati cū Frācorū rege pace cōfecta ingēti exercitu coacto in leodienſes hoſtili aīo irruit: ⁊ acerrimo
ꝓlio ⁊ īpetu vrbē expugnauit: captāq; tādē epiſcopos e carceribus mox liberauit: ac oīo ipſam euertit. In
eā qdē captiuitatē ferūt ducē nulli etati aut dignitati: aut ſexui pepciſſe: ſ; oēs extermiaſſe: vrbe itaq; vſq;
ad calculū euerſa ⁊ ꝯplanata ī medio vrbiſ foro colūnā marmoreā erigē fec̄ vbi cāz ipſiuſ euēſiōiſ ꝯſcripſit.
¶ Edouardus Angloꝝ rex philippi burgūdionū ducis gener: hoc āno dolo ꝓceꝝ ſuoꝝ regno deijcitur: ⁊
Henricus olī eodē regno ꝑpulſus cōſilio ⁊ auxilio Ludouici frācorum regis reſtituitur: q in regno reſtitu-
tus cōfeſtim vna cū Ludouico Francoꝝ rege aduerſus philippū ducē ⁊ eius filiū Carolū bellū ſuſcepit:
Quāobrē indignatus Carolus ducis filius cōfeſtī numeroſiſſimū exercitū: videlicet ducētoꝝ miliū pedi-
tū: ⁊ eqtū. 18. miliū cōgregās in Angliā ad Edouardū regē pulſum trāſmiſit: vt ⁊ ipſe coꝝ auxilio regnum
1469 perditū contra Henricū recuperaret. Uenientes autē Caroli copie in Angliam Calyſiū ⁊ alias plurimaſ
Ciuitates expugnauere: ⁊ de hoſtibus multas occidiones edidere: ac Edouardū pulſum in regno repo-
ſuere. Carolus vero dux dum hec agerentur: Ludouici regis inimicitiā veritus alia centū milia pugna-
torum in picardiam miſit: vbi ⁊ dāna ⁊ incōmoda multa regi intulit. Edouardus autē tandē ab Anglicis
nobilioribus in regnū reuocatus: Henricū hoſtem captū ⁊ multos ꝓ̄ncipes extinxit: Quibus geſtis: mox
inter reges ⁊ duces ⁊ ꝓ̄ncipes ac oēs pax cū oīum laude firmata ē. Cōfirmatoq; in regnū Edouardo dux
ipſe Carolus regis ſororius a tributo qd regi Angloꝝ ſingulis annis pendere ſolebat: liberatus eſt.
¶ Calcidē pugnaciſſimā Euboie inſule ciuitatē: quā Nicropōtū nunc dicimus: hoc āno quartodecimo ca
lēdas Iunij: Mahumetus othomanus Turcoꝝ impator: ꝓditione cuiuſdā Thome Liburni cum ma-
1471 gno xp̄ianoꝝ ⁊ maxīe venetoꝝ dāno cepit: ⁊ de ea triūphauit: vbi proh dolor oēs puberes italicos ibidem
inuētos acutis palis trāſfigi fecit: ⁊ grecanā gētē ſub haſta vēdē ꝓcepit. Miſerat. n. Mahumetus ipſe im-
perator ꝓ̄mo Baſſam ſuū noīe Omariū cū exercitu magno ad expugnādū ciuitatē: ſed poſt lōgā ipſius op
pugnationē cū nullo mō obtinere poſſ;: nouiſſime ipſemet perſonaliter ex Cōſtātinopoli cū alio copioſiſſi
mo exercitu vēit: q viſa difficultate oīo vrbē obtinē decreuit: Quāobrē eueſtigio oēs ꝓ̄ncipes ſuos ad ſe cō
uocauit: ⁊ orōnē ꝑpulchrā ad oēs habuit: ac premia ꝑmaxia ꝓ̄mis occupatoribus cōpromiſit: q diē inter ſe
diuidētes aīs accincti: duobus cōtinuis diebus ꝑiter ⁊ noctibus cū ingēti fragore ⁊ clamore oppugnationē
cōtinuarūt: Et l; a xp̄icolis ⁊ bōbardis: alijſq; oīum geneꝝ miſſilibus repellēntur ⁊ dilaniarētur: ac in fru
ſtra cedēntur: tāta tū̄ cū alacritate ob ꝓ̄ncipis ſui ꝓ̄ntiā: alter alteri ſuccedebātur: vt nēo coꝝ ēt pedē referr̄
ꝯpertus ſit: ꝙ̄ꝙ̄ frequētiſſimi interirēt. His. n. in muroꝝ cacuminibus eos euolaſſe dr: hiſq; ꝓcipitatos: tā-
dē nr̄i lōga oppugnatiōe defeſſi vbi rē ꝑditā viderūt in vrbis foꝝ oēs cōueniūt: ⁊ morituri vſq; ad mortē
certāt: Urbis āt ꝓtor paulus Ericço cū multis in arcē ꝓfugit ⁊ reliquos ī certamīe dimiſit. Capta deniq;
vrbe: vt diximus: Mahumetus alios palis ſuffixit: alios obtruncauit: alios diſcerpſit: alios ſaxis alliſit: ⁊
multos ꝑ mediū ſcindit: qua qdē cede miſerāda oēs vrbis vias cruore reſperſit ⁊ fedauit: Qui aūt in arce
cōfugerāt: vitā paciſcētes: arcē ſine oppugnatiōe tradiderūt: at fidefragus Mahumetus arce potituſ oēs
ad vnū trucidari fecit. Tradūt. n. ea in ſtrage multas mulieres armatas interfectas fuiſſe inuentas.
¶ Mulier quedam hoc anno Brixie canē: ⁊ alia Papie catū peperiſſe dicūt: Eodē quoq; āno me in brixia
na ciuitate exiſtēte: ⁊ vidēte quintadecima die Auguſti hora vigeſimaſecūda terremotus ī eadē vrbe adeo
magnus fuit: vt ciues ediūm ⁊ meniū ruinā extimuerint: quo quidē āno grandines multas: ⁊ multis qdē
in locis: ſtructionum ouis groſſiores cecidere.

¶ Uiri diſciplinis excellentes.

¶ Jacobus çenus patricius venetus: eccleſie patauine ep̄s: vir in rebus gerendiſ clariſſimuſ: ⁊ in oībus ſcri
pturis tam hūanis ꝙ̄ diuinis diſertiſſimus ⁊ doctus: his tēporibus ad agitandū ingenium: De vitis om
nium pontificū Romanorum librum eleganti ſermone conſcripſit. Feruntur ⁊ eius in diuinis ſcripturis
quedam opuſcula eruditione plena. Obijt aūt anno a natali xp̄i. 1476.
¶ Dominicus de dominicis patria venetus: primū Torcellanus: ⁊ poſtea Brixianus epiſcopus ⁊ digniſſi
mus Referendarius apoſtolicus non modo iurium pontificij ⁊ ciuilis: ſicut epiſcoporum profeſſionē de-
cet: edoctus: ſed etiā theologie: philoſophie: dialetice ⁊ aſtronomie: ac eloquentie egregie decoratus: per
hoc tempus ꝓ̄dicando: monendo: hortando ⁊ diſputando: ⁊ pontificale officium exercendo: nō ſolū apō
eccleſiā ſuā: ſed ⁊ apud plurimos pontifices romanos ⁊ eorum curiam omnem magno in precio fuit: ⁊ li-
bros multos ⁊ tractatus ac ſermones eruditos compoſuit: Quaſobres pius pontifex illum vrbis vicari-
um ſibi conſtituit: ⁊ legatum ob ſingularem eius eloquentiam in germaniaz ⁊ panoniam pro pace compo-
nenda ad Matthiam Ungarie regem ⁊ Ludouicum Bauarie ducem ac Federicum ceſarez miſit: quos
omnes ſua prudentia ad pacem ⁊ ad cōcordiam mirifice reduxit: ⁊ magnam gloriam ab omnibus reporta
uit. Sixtus tandem pontifex quartus viri ſolertia confiſus illum etiam ad Senatum venetum legatū mi
ſit: ⁊ ibidem legationem egregie perfecit. Brixiamq; reuerſus epiſcopalem domum maxima impēſa edi
ficauit: Qua perfecta: āno etatis ſue ſexageſimo decimotertio calendas martias anni. 1478. hora fati ſui
predicta religioſiſſime migrauit ad Chriſtum.
¶ Ludouicū donato patriciū ſiliter venetū ⁊ bergomatē ep̄m: viꝝ vtiq; gnē: pietate: religiōe: clemētia: mā
ſuetudīe ⁊ doctria īſignē: hiſdē tꝑibus floruiſſe ꝯſtat: cū ſentētiaꝝ lib. doctria ⁊ eloquētia egregiū ad imita
tionē petri lūbardi paulo pōti. Romāo dederit: in quo qdē; ingenij ⁊ litterature ſue magnitudinem pre ſe

tulit. Ferūtur ⁊ eius ſparſim orōnes elegātiſſime tēporibus accōmodate: quas in cardialiū cetu ſepiſſime portauit. Tādē vir optimus ſupiori āno q fuit. 1484. a natali xpi diē obiuit: magno apd bergomateſ nr̄os ſui dſiderio relicto. Sepultus āt fuit i eccl'ia ſua btō Vicētio martyri dicata i medio baſilice ſepulcro nouo.

¶ Nicolaus Perotus ſaxoferratēſis ⁊ Sipōtinus eps̄: egregius theologus ac rhetor diſertiſſimus: ad hāc etatē ēt ꝯueniēs nōnulla in diuis laude digna ꝯpoſuit: Sed ⁊ ad pueroꝝ eruditionē cōmode libellū edidit ꝓpulchrū: i quo nō mō eos q circa ꝓma erudimēta: ſed ad altiora tēdētes grāmatice ⁊ rhetorice loq docet Cōmētarios ēt i multis auctoribus ⁊ diuis codicibuſ compoſuit: ac quedā e greco in latinū tranſtulit: atqꝫ de metrorum generibus optime tractauit.

¶ Robertus de Litio ordis mioꝝ ꝓfeſſor: ⁊ Aqle Marſoꝝ ſeu Aprucij vrbis digniſſimus eps̄ i doctriniſ ſacris doctiſſimus vir: ⁊ notitie omnium eccleſiaſticorū dogmatū ſufficiēter inſtructus: ⁊ (vt abſqꝫ iuidia loquar) oium p̄dicatoꝝ q ſūt aut vnq̄ fuerūt magr̄ ⁊ doctor hiſdē tp̄ibus ob eius clariſſimā ⁊ admirādaꝫ p̄dicatiōis grām ab oibus italis multo in p̄cio hitus ē: q tm̄ in ſcripturaꝝ ſtudio laborauit ⁊ ſcripſit vt vbiqꝫ Roberti p̄dicationes ⁊ exēplaria nūcupent̄. plurios. n. ad iſtructionē fideliū tractatus ⁊ ſermōes edidit: q ab omnibus p̄ſertim declamatoribus ſtudioſiſſime legūtur. Adhuc ſuperſtes habetur.

¶ Bartolomeus cognomento Platina: patria Cremonenſis: apoſtolicus abreuiator: magni ai ⁊ conſtātie vir eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior: hiſdē temporibus in p̄cio exn̄s a Paulo pontifice maximo bonis ⁊ dignitate in dicta cā priuatur: ⁊ in carcerē poſt eculei ſuſpenſionē crudeliſſime detrudit̄: ⁊ ibi vſqꝫ ad ipius pauli pape mortē reſeruatur: ex qua tādem poſt multas calamitates ⁊ afflictiones equo aio toleratas a Sixto pōtifice eius ſucceſſore liberatus: ⁊ in ſtatum priſtinum reſtitutus nequaq̄ ingenio ſuo abuſurus p̄ter librum quem de nā rerū ⁊ de obſonis ediderat. Egregiū etiā opus ⁊ prope diuinum d̄ vitis ⁊ moribus pontificū elegantiſſime confectū Sixto ipſi pontifici maximo obtulit: in quo etiam impatoꝝ oium ꝓncipumqꝫ ac ducū multoꝝ res geſtas inſeruit. Nonnulla etiā alia opera ⁊ epiſtolas ſcripſit: q̄ ingenij hois p̄ſe ferre videntur: Demū et ip̄e egregius vir anno dn̄i. 1481. Rome ex peſte defecit.

¶ Bartolomeus Cepola veronenſis iuris iurium pontificij et ciuilis clariſſimus doctor: hec tempora Patauij ordinarie legendo diſputando et ſcribendo reddidit clariſſima: qui p̄ter publicas lectiones laborioſiſſimas ſcripſit hec que ſubiecta ſunt. De ſimulatis cōtractibus tractatum vnum. De tutellis ciuiliū cauſarū librū vnū. De re militari librū vnū. De ſeruitutibus vrbanorum p̄dioꝝ tractatū vnū: et aliū de ſeruitutibus ruſticorum p̄dioꝝ: ac quedā alia cauſalia. Obijt autē anno a natali chriſtiano. 1477.

¶ Domitius Calderinus patria Veronenſis rhetor luculentiſſimus et tam greca q̄ latina lingua non mediocriter eruditus: et oium quaſi qui nr̄o ſeculo ſunt in ſtudijs hūanitatis eminentiſſimus: per hoc tēpus nōnulla ſui prope diuini ingenij confecit opuſcula: Quorū de numero hec ſunt: in Juuenalē: Martialeꝫ Suetonium: et in Ibim Naſonis interpretationes edidit celebres: Saphus etiā epiſtolam papinij: Siluas vna cum propertio: et Ciceronis epiſtolas ad atticum cōmentatus eſt. Et niſi imatura preuentus fuiſſet morte perplura alia ediđiſſet opa. Obijt autem anno domini. 1477.

¶ Marius Philelphus Franciſci Philelphi clariſſimi philoſophi et oratoris filius eques auratus et laureatuſqꝫ poeta: philoſophie et artium doctor: per hoc ipſum tēpus toti Italie clarus extitit: qui cum erudititiſſimus eſſet vir: ea que ad altioris diſcipline eruditionem pertinere videbantur ſtuduit emendar̄. funebres etenim orationes preclariſſimas et alterius materie plurimas et quidem elegantes habuit: Extāt et eius ingenij opera in diuerſis metrorū generibus edita. Rithmos quoqꝫ et cantilenas innumeras cōpoſuit: que viri ingeniū celeberrimū oſtendunt: Deniqꝫ et hic a Federico Gonçaga Marchione mātuano publico ſalario ad lectionē vocatus ibidem in anno dn̄i. 1480. vite finem fecit.

¶ Franciſcus Diedus nobiliſſimus patricius Venetus: philoſophie et iuris pontificij et ciuilis conſultiſſimus et Reipublice Venete impretermiſſe deditus: hiſdem etiam tēporibus ob doctrinam et dicēdi eloquentiam nō modo a Senatu veneto: ſed apud pontificem maximuꝫ: atqꝫ alios chriſtianos potētatus ad quos ſepius orator miſſus eſt: maximo in precio et honore habitus eſt: qui lꝫ leges et poemata: ac hiſtorias egregie caluerit: etiam philoſophiam et res diuinas pſpicaciſſimo ingenio ſubtiliſſime intellexit. Hic hiſtoriam diui Rochi confeſſoris ob peſtis periculum: duꝫ Brixie prefectus eſſet eleganti ſtilo in lucem produxit: Atqꝫ alia deuotionis opuſcula compoſuit: Demū cum capitaniatus officio Verone in āno dn̄i Mcccclxxxiij. fungeretur ibidem vita exceſſit.

¶ Bernardum quoqꝫ Juſtinianum Venetū oratorum ſui ſeculi apud Venetos principem predictis viriſ illuſtribus annumerandū puto: eo q̄ non modo apud Senatū ſuum venetum: Verū etiam apud curiaꝫ Romanam: vniuerſamqꝫ Italiam: et apud Galliam: alias quoqꝫ nationes orator miſſus: cum altiſſimas cāſ grauiſſime peroraſſꝫ: ſingularē ſemꝑ dicēdi palmā oiuꝫ doctiſſimoꝝ viroꝝ iudicio ꝯſecutus ē. Teſteſ. n. ſunt inūerabiles eius orōnes vbiqꝫ ſparte. Scripſit āt hic vir mēoratu digniſſimus inter cetera hiſtoriaꝫ.

Sixtus quartus papa natione Ligurus: ex Sauona vrbe maritima natus: Franciſcus Ruuere antea vocatus: ordinis Minorum generalis miniſter: hoc anno Paulo pontifice repen- Papa. 225.
tino interitu ſublato quinto Idus Auguſti eidem pontifici ſurrogatus ſedit annis tredecim: 1471
6670 vir certe ingenio tantus: q̄tū noſtra tempora: que p̄cipue doctrinis viguer̄: parē potuerūt: et
ꝓpterea d̄ potētia dei libꝝ ſcripſit: librumqꝫ de ſanguine chriſti: libꝝ d̄ futuriſ ꝯtingētibus: et

librum de conceptione beate Marie virginis :ac quedam alia. Fuit nanque ante pontificatum:ac etiam
in ipo pontificatu mitiſſime cõſuetudis ⁊ vite cõtinẽtiſſime in pauperes religioſoſq3 maxie munificẽtiſſi
mus:quos oẽs vno ordie amauit ⁊ fouit:ac ãpliſſimis ꝑuilegijs alijſq3 ſpũalibus ⁊ tpalibus bñficijs inde
ſinẽter adiuuit: Nã oẽs mẽdicãtes religioſos ad emulatiões euitãdas in ꝑuilegijs ⁊ gratijs cẽſuit eẽ eq̃les
Inde in aicos ⁊ familiares iucũdus exñs ẽt in delinquẽtes clemẽtẽ ⁊ modeſtũ voluit noiari.ꝑncipes enim
paupes ⁊ nobiles pria extorres: ⁊ ꝑſerti paleologoꝝ filios: Boſſineq3 reginã:atq3 alios cõpluriſ Turco
pulſos pecunijs adiuuare nõ deſtitit: ⁊ Rhodioꝝ milites ac Ferdinãdũ a turcis vexatos mira ⁊ incredi-
bili pietate cõfouit ⁊ adiuuare fecit: vrbẽ Romanã cenoſa3 ⁊ incõpoſitã ac vetuſtate multis in locis colla
bentẽ ⁊ deturpatã ꝓ poſſe in oibus inſtaurare ſategit: ⁊ vias eius oẽs cultiſſime ⁊ decẽtiſſime ſtrauit: põtẽ
ſup Tyberim maxia impẽſa iecit: ⁊ a ſe Sixti põtẽ noiauit:alijs quoq3 edificijs quaſi innũerabilibus tu3
in vaticano:tũ in vrbe apoſtolicã ſedẽ exornauit ⁊ q̃ſi nouã vrbẽ edificauit: vñ ⁊ vrbis nouus ꝯditor appel
lari meruit. Edeſq3 pontificia3 multis in locis apud ſanctum petrũ non mõ cultiores:ſed cultiſſimaſ red
didit: vbi ẽt eccleſiã nouã ⁊ gdẽ ornatiſſimã fabricauit: ⁊ i ea nouos ſacerdotes cõſtituit: additis multis ꝓ
uẽtibus ad coꝝ ſuſtẽtationẽ: q diua quotidie i ea ſuo noie celebrarẽt: hoſpitale ſci ſpũs i vaticano ꝑmagnifi
cũ q̃i de nouo fabricari fecit: in quo ⁊ vite ſue ordinẽ ſplẽdide depigi voluit: ⁊ cũ maxie btiſſime v̾gis Ma
rie deuotiſſimus eẽt: eccleſiã nr̃am ſcẽ marie de populo q̃i vetuſtate collabẽtẽ a fundamẽtis cũ ingẽti impẽ
ſa denuo erigere fecit: ⁊ ipam ꝑfectã multis mũeribus aureis ⁊ argẽteis ꝺcorauit. Alias quoq3 oẽs ferme
vrbis eccleſias aut inſtaurauit aut mũeribus decorauit: atq3 alia inũera bñficia tũ ſpũalia: tũ tẽporalia ipe
bi Rome cõtulit: ⁊ vt breuibus cõcludã nil i toto ſuo põtificatu egit qꝺ merito reꝑhẽdi poſſit: niſi ꝙ ⁊ ipe
vt ſit ſuos nimiũ amauit: eis diua hũanaq3 cõtribuẽs ꝑter dei ⁊ Romãe eccleſie dignitatẽ ⁊ hõeſtatẽ i quẽ
ſane errorẽ multi ſupioꝝ põtificũ ẽt cecidere: qꝺ ſatis deteſtãdũ ⁊ reꝑhẽdendu3 ẽ: Duos.n.nepotes ſuos
vrbis ꝑfectos: v3 Leonardũ ⁊ Ioãnẽ ſucceſſiue cõſtituit Mãfredos Imole vrbis regulos: v3 pr̃ ⁊ filius
inter ſe diſſidẽtes: ⁊ poſtmodũ Ordelaphos i Foroliuio ſimiliter cõtẽdẽtes vrbibus depulit ⁊ eaſdẽ vrbeſ
Hieronymo Riario cõciui ⁊ neceſſario ſuo cariſſimo cõceſſit: cuius gdẽ cõſilio arduis i rebus ſemꝑ vſus
fuit: Hic iubileũ a paulo põti.ꝑus ꝑ vniuerſũ xpianũ orbẽ inſtitutũ honorifice ⁊ vtiliter in ãno. 4. pontifi-
catus ſui celebrauit: ⁊ beatũ Bonauẽturã theologũ ordis ſui in ſcõrũ cõfeſſoꝝ nũero aſcripſit: Hic q̃da3
bella iudicio multoꝝ ꝑter iuſticiã ſuſcepit: ⁊ inꝑmis Laurẽtiũ medicen florẽtinũ excõicauit: ⁊ florentinis
bellũ indixit: eo ꝙ Florẽtini Raphaelẽ diaconũ cardinalẽ adoleſcẽtẽ comitis Hieronymi ex ſorore Violẽ
tina nepotẽ: ac Frãciſcũ Saluiatũ piſanũ archiepiſcopũ cũ trecẽtis viris q Iulianu3 medicen Laurentij
Medicis fratrẽ i diue Liberate tẽplo obtrũcarãt: detinuiſſent ⁊ ſuſpẽdiſſent: q̃ res cũ huic Sixto põtifi.
nunciata fuiſſet: hortãtibuſ Ferdinãdo rege ⁊ Hieronymo comite bellũ cõtra Laurẽtiũ ipm Medicen ⁊
florẽtinos ſuſcepit ⁊ dãna multa eiſdẽ itulit. Aliud poſtea aduerſuſ Ferdinãdũ apulie regẽ ſuſcepit: ꝙ nol
let illũ Herculi eſtẽſi genero ſuo a venetis obſeſſo auxilio eẽ. Indeq3 cũ Ferdinãdo pace cõfecta ꝓ eo cõ-
tra venetos pugnã ſuſcepit: eo ꝙ nollẽt ei obtẽperare: ⁊ herculi eſtẽſi ablata reſtituẽ: ⁊ ꝑpea nõmõ oẽs Ita
lie potẽtatus in eo cõcitauit: ſed eos veluti Clemẽs ſextus alias fecerat: excõicauit: maledixit: interdixit: ⁊
oibus dignitatibus ꝑuauit: nec quoaduixit illis abſolutiõis bñficiũ ipẽdẽ voluit: Dũq3 hec agẽn̄ febribuſ
decubuit: ⁊ pace iter venetos ⁊ reliquos potẽtatus cõfecta ⁊ audita mox vitã exalauit. Fuit ãt hic Sixtuſ
ꝑ oibus põtificibus in oibus feliciſſimus põtifex oẽs.n.xpianos principes obſequẽtiſſimos toto tpe vite
ſue hũit: ⁊ quos voluit exaltauit: ⁊ quos voluit deꝑſſit: ſuis.n.ſine vlla ꝯdictiõe multa bñficia cõtulit: ⁊ l3
hic multos hũerit detractores: tñ ex ſe vir bonus ⁊ optimus põtifex fuit. Sũma.n.alacritate ⁊ iſtãtia aia-
rũ cuſtos extitit: cupiditatẽ a ſe reſecauit: iras ꝯꝑſſit: et malitias oẽs extirpauit: et v̾tutibus ſemꝑ inheſit:
vigiti.n.cardiales toto tpe ſui põtificatus creauit: e gbus tres fuerunt Romãi duo genuenſes et quattuor
Sauonẽſes : inter quos Iulianus ſancti Petri ad uincula ex fratre nepos fuit: qui ipſius corpus maxima
põpa et deuotiſſimis exequijs (vt decet) nouo tẽplo ſeu Sacello apud ſanctũ Petrum in vaticano ſepelli-
ri fecit. Hic etiã multa officia noua veteribus addidit: ⁊ multorũ ſcõrũ feſta celebrari inſtituit.

¶ Nicolaus Tronus ſeptuageſimus Venetorum Dux: Chriſtoforo Mauro duci hoc anno ſuffectuſ du
cauit anno vno: menſibus octo ⁊ diebus quinq3: homo ſane magnanimus: perhũanus atq3 eloquens: qui
q3 quoaduixit ſemper optimus ciuis: optimus Senator: optimuſq3 Ariſtocratices: ⁊ princeps habitus
fuit. Suſcepto enim magiſtratu confeſti cũ Parthorum Rege contra Turcum ſocia arma coniũxit: frau
1471 datãq3 pecuniã veneram viua ſui effigie: maximo tamen tũ publico: tum priuato incommodo: reſignauit
Eo enim feliciſſimo ſuo magiſtratu veneta Reſpublica Cyprũ inſulam ſuo imperio aſciuit: et herculem
Eſtenſem renitentibus multis in regnũ Ferrarie collocauit: Quibus optime geſtis et ipe primo ducatuſ
ſui anno menſe octauo nullo chriſtiane religionis: videlicet: iuſticie: pietatis: et benignitatis exemplo pre
termiſſo moritur: et ibidem in capella maiore ordinis minorum cum ingenti pompa ſepulchro ſuper-
biſſimo ſepellitur.

1471 ¶ Hercules Eſtenſis Nicholai Marchionis filius et Borſij ducis frater hs Ferrarie dux hoc anno nõ ſi
ne magna contentiõe regnũ paternũ ſuſcipiens regnauit vſq3 in preſens annis quindecim: Vir quidẽ bo
nus: igenioſuſq3: ac rei militaris ſcia eruditus : ⁊ ꝑpea. 7ᵒ regni ſui ãno florẽtini: veneti et mediolanẽſes

tanq̈ virum magnanimum ⁊ prudentiſſimuꝫ contra Alphonſum Calabrie ducem: ⁊ Hieronymum co
mitem: ac Federicum Urbinatem ducem ſui exercitus ducem conſtituerunt: q in Senenſium agros po
pulabũdus ingreſſus: pleraqꝫ coꝝ oppida ſtatim cepit: Uerum diſſentiente ab eo Federico Mantue
Marchione non ſine ſuſpitione proditionis copiarũ ptẽ amiſit: hic itaqꝫ ꝑncipatu ſuſcepto cõfeſti Helio
noram Ferdinãdi regis filiã mulierẽ cordatã ⁊ magnanimẽ accepit vxorem: ex qua iã ſex ſuſcepit filios:
quattuor mares ⁊ duas feias: Deinde tertio regni ſui anno Nicolaũ eſtenſem ex fratre ſuũ nepotẽ adole
leſcentẽ oĩ ṽtute inſignẽ: cũ regnũ inuadẽ ſtatuiſſꝫ captũ interficẽ fecit: nã ipẽ Nicholaus q regnũ illud ſi
bi deberi exiſtiabat ad patruũ ludouicũ cõfugerat: dũqꝫ ꝑ tres ferme ãnos ibidẽ ꝑmãſiſſꝫ: tãdẽ a cõſpirato
ribus ⁊ aicis pzinis ferrarieñſibus ad inuadẽdũ regnũ cõuocatus: anxietate ai ⁊ aicoꝝ ſuaſiõibus ꝑmotus:
vna dierũ tẽtare fortunã ſtatuit: ⁊ octingẽtoꝝ viroꝝ oberratorũ exercitu cõgregato Ferrariã clã ingredi
tur: ⁊ in foꝝ cũ plauſu ⁊ timpãis ꝑueniẽs ad excitãdos cõſpiratores ⁊ aicos clamare cepit vella vella: hoc
eni ꝯgnomẽ Nicholao erat: ſed nulli ciuiũ ꝑꝑ id arma mouere voluerũt. Et duꝫ Nicholaus eo in plauſu
aliq̈diu in foꝝ cõſediſſꝫ: tandẽ a Sigiſmũdo Herculis fratre cũ aliquibus ruſticis ⁊ alijs militibus pluri
mis eius pugilibuſ obtrũcatꝰ vrbe fugatus ẽ: quẽ tamẽ inſequẽtes tãdẽ in paludẽ diliteſcentẽ cũ .xx. eius ſo
cijs cepit: ⁊ ad helionorã herculis vxorẽ vinctũ ꝑduxit: helionora vero cũ dulcibus ṽbis ſuſcipiẽs vſqꝫ ad
aduentũ mariti: q Berreguardũ cõceſſerat ſuari ꝑcepit. Cũqꝫ hercules ipẽ Ferrariã redijſſꝫ: ꝑcipiti cõ
ſilio vſus mox ſacerdotes ad nicolaũ mittẽs edixit vt cõfiteref: ſeqꝫ ad iteritũ preparet: ac ſic tertio die exa
cto: oĩbus ſocijs in patibulo appẽſis eũ i arce capitali ſentẽtia puniri fecit: ⁊ facto mane magna cuꝫ pompa
eo in veſte lugubri cũ neceſſarijs ſuis comitãte ſepeliri fecit: Hic etiã paulopoſt comites ſancti Bonifacij
exigẽte tñ iuſticia extinxit ⁊ eorũ bona ſuo fiſco adegit: Decimo deinde regni ſui ãno: quorũdã amicorum
ſuorũ cõſilijs cõmotus tergiuerſatis venetis: ruptiſqꝫ coꝝ federibus: Ferdinãdo ſocero ſuo ⁊ alijs ſocijs
colligatiõibus ibeſit: ⁊ vt aiũt vetuſtiſſimas venetoꝝ imunitates violare cepit: ⁊ q̃dã in coꝝ contemptum
⁊ dãnũ moliri ꝑcepit: lꝫ totũ oppoſitũ ipẽ fateaf: q̃ res maximũ incẽdiũ in tota Italia excitauit: pro qua re
veneti illũ terra aquaqꝫ oppugnare ceperũt ⁊ plurias terras ei abſtulerũt: Et niſi Alphõſus Calabrorum
dux regis Ferdinãdi filius: vir prudẽtiſſimus: ⁊ in armis ſtrẽnuiſſimus ei auxilio fuiſſꝫ: ac pius pontifex
⁊ execratiõibus ⁊ armis eiſdẽ obſtitiſſet: de eo actũ omnino fuiſſet: Sed tandem pace inter omnes confe
cta: Rodigium cum quibuſdam oppidis ⁊ totum ipſius pollicinum Venetis dimiſit. Habetur tamen hic
Hercules ab omnibus vir bonus: aſtutuſque: ingenioſus: ac prudẽtiſſimus: necnon ⁊ Chriſtiane religio
nis obſeruantiſſimus: pro qua ⁊ elemoſynas permultas Chriſti pauperibus erogare non deſinit: ac diuia
officia plurimũ calens: illa mirifice cũ ingẽti impenſa a cantatoribus quottidie in propria aula cuꝫ magna
celebritate celebrari facit. Urbem enim Ferrariam multis edificijs ⁊ quidẽ clariſſimis illuſtriorẽ reddidit
Ipẽ quoqꝫ cũ eminẽtiſſimi igenij vir hẽatur: quoddã inſolitũ tormẽtoꝝ genus adinuẽit qd lingua mater
na paſſauolanta appellaf: terribile quidem ac formidabile tormentum: Id tamen inuentum cuidam Ber
gomenſi artificio ſuo attribuitur: Ipẽ etiam monaſterium noſtrum Mutine ſua impenſa inſtaurauit: ac
alia conſimilia edificauit.
❡ Cometa ſtella in principio huius anni circa feſtũ ſancte Agnetis appuit igneo colore rutilanſ crinibus lõ
gis nigriſque: quos in occidẽtalem vergebat plagam: cuius quidẽ corpus primuꝫ circa libre principiũ fuit 1472
poſtea ſe tantũ in ſeptentrionẽ flexit: vt extra çodiacum migraſſꝫ: proculdubio iudicatum ſit: Durauitqꝫ
diebus octoaginta: Nam breniſſimũ durationis Comete tempus ſeptem dierum: Longiſſimũ vero octo
aginta Ariſtoteles tradit: Nec iſto nondũ diſſoluto alter apparuit: cui erat coma i gnita: que in arietis ſi
gno poſita videbatur: ⁊ caudam in orientalem porrigebat plagam. Sequenti quoque anno ſiccitas incõ
parabilis ſubſecuta ẽ: ⁊ peſtilẽtie bellaqꝫ cruẽtiſſima pluribus in locis euenere.
❡ Nicolaus Marcellus primus ⁊ ſeptuageſimus Venetorum Dux hoc anno ſuffragijs omniuꝫ Trono
Duci ſuffectus ducauit anno vno: menſibus tribus ⁊ diebus ſex: Vir certe: quem ob animi ⁊ corporiſ do 1473
tes cum quocunque Chriſtianiſſimo principe comparare merito poſſumus: Qui liberalitate: gratiaque
omniũ non modo patriciorũ ſuorũ: ſed ⁊ exterarum nationũ ꝑncipũ beniuolentiã ſibi comparabat: pieta
tis etiam ⁊ religionis: miſericordie ac munificentie vnicum exemplar ab oĩbus habebatur: Qui quoadui
xit: Rempublicã Venetam contra Turcos optime defenſauit: ⁊ q̈maxime in Scodra Illirici prouincie
oppido maximã de Turcis per duces ſuos edidit occidionem: Eo enim Mahumetuſ Turcus centũ mi
lia pugnatores ad oppidũ capiẽdũ miſit: qui tãdem cũ maximo dedecore diſceſſere. Demũ hic Nichola
us de deo: deqꝫ hoĩbus bñmeritus: ⁊ ſenectute bona deficiens apud cartuſienſes ſepelitur.
❡ Aluiſius Salutiarum Marchio Aluiſij Marchionis filij Thome filius: hoc anno de menſe Apri
li: patre defuncto in paternum ⁊ auitum Regnum ſuccedens regnauit vſque in preſens annis duodecim
Vir certe magnanimus: ſplendidus: liberalis: ⁊ perhumanus: bonarumqꝫ litterarum non mediocriter
doctus: ac rei bellice ardentiſſimus amator: Qui Gulielmi Montiſferati Marchionis filiam cum ſpe
ſucceſſionis dominij duxit vxorem: Quia eidem Gulielmo nulla maſculina proles ſupererat: ⁊ illa ꝑmo
genita inter ipſius filias erat.
❡ Chriſthenes inclytus Rex Dacie: Supecie: Noruegie: ac Gothie: ⁊ Eſtonie Dux: Vir quidem 1444
Chriſtianiſſimus: ⁊ multis virtutibus ornatuſ: Hoc anno vt Romam ſoluendi voti gratia peteret per

vniuerſam lūbardiā thuſciāqȝ trāſijt: ⁊ ab oībus potētatibus honorificētiſſime exceptus fuit: ea enī grā il
lo ꝓficiſci ferebaᷣ: nō mō vt votū ſoluēt: ſed ⁊ vt xp̄icolas ꝯ̄ turcū aīaret. Romā itaqȝ igreſſus ꝓdeūte ob-
uiam honorato quoqȝ cardialiū collegio a Sixto pōti. maxio ꝑbenigne ⁊ honorificētiſſime exceptus ē: ac ꝓ
ſingulari mūere Roſa aurea quā pōtifices ſingulis ānis i dñica palmaꝝ alicui ex p̄ncipibus xp̄ianis dona
re ꝯſueuerāt: a Sixto pōti. doatꝰ ē: ibidē. n. d̄ vniuerſali italicoꝝ p̄ncipū pace agit cepit: vt. ſ. vno aīo ꝯ̄ tur
cū coirēt: ſed res ꝑfici nō potuit: Indeqȝ digreſſus per omnes Italie vrbes tranſiens magno ⁊ celebri ho
nore vbiqȝ hitus ē: domū deniqȝ reuerſus aliquot annis cū omni ſanctitatis exēplo ſuperuixit.

¶ Petrus mocenicus hs ⁊. 70. venetoꝝ dux: hoc ipō āno. 18. calē. ianua. abſens grato oīum patrū ꝯſēſu: Ni
colao marcello duci ſurrogatus ducauit āno vno ⁊ mēſibus. 2. Optimus qdē ⁊ eloquētiſſimus vir: cuius
rei cā oībus gratus ⁊ dilectus fuit: q cū domi foris ue maris impio functus eēt: aliqn̄ aſiā ab Helleſponti
faucibus vſqȝ in Syriā ferro igneqȝ vaſtauit: ⁊ caramanibus regibuſ venetoꝝ ſocijs a Mahumeto turco
rū p̄ncipe opp̄ſſis i regnū eos ꝯfirmauit: ⁊ cyprū inſulā a cōiuratis magna celeritate ac prudētia defenſa-
uit: atqȝ Scodrā totius albanie ſeu illyrici caput vna cū Antonio lauredano in ea tūc p̄tore: ſuo ductu: ſu-
iſqȝ auſpicijs (vt dictū ē) graui turcoꝝ obſidione liberauit: ⁊ rēpub. feliciter in oībus geſſit: Eapp ēt abſenſ
diui Marci ꝓcuratoris titulo inſignitus ē. Tandē dux declaratus: eius p̄mo āno mēſe ho āin. 1476. mo
riens in predicatorum baſilica ſepelitur: adhibita a Senatu honeſta funeris pompa.

¶ Hieronymus Riarius ciuis ⁊ nobilis Sauonenſis hoc āno iactis in Imola Romādiole ꝓuīcie vrbe ſui
p̄ncipatus fundamētis regnare cepit: ⁊ vſqȝ in p̄ñs. 12. ānis regnauit: Ea. n. ciuitas a Thadeo manfredo:
1474 ſuoqȝ genitore aliq̄diu poſſeſſa hoc ipō āno: eo ⁊ Guidacio eius filio inter ſe diſſidētibus vrbē Galeacio
mediolanēſiū duci ex cōi ꝯſenſu credidē: qbus ad ſe vocatis caſtellū nouū in alexādrio agro Thadeo tra-
didit: ⁊ pēſionē ſeu ſtipēdiū ānuale guidacio aſſignauit: ⁊ ipē vrbis dñiū in ſe ſuſcepit: quo ſuſcepto Sixto
pōti. maxio ānuēte ⁊ mādāte: eā ipam vrbē hieronymo huic genero ſuo dotis noīe: ꝓus tñ q̄draginta mili
bus aureis ſuſceptis tradidit: Idip̄m pōti. ipē Sixtus Ordelaphis mortuo Pino āno dñi. 1419. in foro
liuio vrbe diſcepiātibus effecit: ⁊ ipam Ciuitatē forolinieſium eidē cōceſſit: atqȝ ita ab vxore Pini vidua ip
ſam recepit: qbus ciuitatibus ſuſceptis: ipē hyeronymus nullū hūanitatis aut bñficij genus p̄termiſit: qn
ciuibus ⁊ vrbibus illis nō ꝯtulerit: vt eas ad cōcordiā: eq̄nimitatēqȝ ac ſui beniuolētiā ⁊ fidelitatē redigeᷣ
poſſȝ: eius. n. hūanitate: modeſtia: liberalitate ⁊ munificētia: ac vrbanitate ipͥmis Imolenſis ciuitas tan
ta pulchritudine ⁊ ſplēdore oībus i rebus iā refulget: vt ex iſima oīum vrbiū fece ad ſūmā ciuitatū Flami
nie ꝓuīcie pulchritudinē ꝓuenerit: Nā cū p̄mū ipiuſ vrbis dñatum recepit: i ea caſtellū ſeu arcē munitiſſi-
mā maxīa ipenſa erexit: ⁊ ꝑualido muro aliqbus i locis vrbē cinxit ac portas cū turribus ⁊ ꝓpugnaculis p̄
clariſſimas adiecit. Deide domos ligaminibus ⁊ luto cōpactas oēs deponē fecit: ⁊ alias celebres: cultaſque
ſuo auxilio erigē fecit. Vrbē quoqȝ cenoſaȝ ⁊ imūdā pulchris lapidibus ſtrauit: atqȝ ita tali dñio adeo ipa
ciuitas felix ⁊ iclyta ē effecta: vt cū opibus ⁊ pulchritudie mirumimodū creuerit: ⁊ mira claritate reſplē-
deat: idip̄m i forolinio efficē curauit: mō vrbē illā ad fidei ſinceritatē reducē poſſȝ: hic. n. p̄nceps illuſtris
ex Sauona vrbe genuēſiū nō obſcuro: ſed nobili ⁊ honorabili gnē natus iſans adhuc pr̄e ſublato honeſte
ſub vidua mr̄e noīe Blāca educatus: ⁊ generoſos mores ⁊ grā affluētes hūit v̄tutes. Inde ex ſucceſſione
petri germāi tituli ſci Sixti cardialis apō Sixtū pōti. maximū i hāc celſitudinē ꝓuectus: lȝ lr̄aꝝ ornamen
to careat: hūanitate tñ ⁊ liberalitate atqȝ prudētia cū quouis p̄ncipe ſui ſeculi compari pōt: eius nāqȝ ꝯpo
ſiti mores: manſuetudo: humanitas ⁊ familiare ac vrbanum viuendi genus eum non ſolum pontifici: ſed
etiam multis principibus carum: gratumqȝ fecerunt.

¶ Puelle monſtrū tēpeſtate iſtac i veronēſi agro naſciᷣ: q̄ vnū caput tātū hȝ: ſed duos podiceſ: duaſqȝ vul-
uas hn̄s ex ipis ābabus vuluis ſuꝑfluitates emittebat: Inſuꝑ. 4. brachia: ſed duo groſſiora: q̄ ꝓ volūtate
mouebat alia tenuiora ⁊ imobilia erāt: vētres ēt duos circa ſtomachū cōiūctos hēbat: Hanc parentes per
Italiam circūferentes: precia ab inſpicientibus mendicabant.

¶ Symō btūs Tridētinus puerulus: quē ob miraculoꝝ frequētiā beatū appellāt: hoc āno i Tridētina ciui
tate. 8ᵒ calē. ap̄lis a iudeis necatus: xp̄i martyr efficiᷣ. Iudei. n. ea i vrbe degētes paſca ſuo more celebratu
ri cū xp̄ianū ñ hr̄ent imolādū: cuius ſanguie i açimis ſuis vti poſſent: pueꝝ hūc hoc mō in Samuelis cu-
1475 iuſdā iudei honorati domū furti deportauerūt: In cuius collo p̄mū ne vagire poſſȝ ſudariolū appoſuerᷣt
⁊ nocte q̄ fuit paſſiōis dñi nr̄i ieſu xp̄i dies illū ſuꝑ altare coꝝ ſynagoge ſuꝑ crucē extēſis brachijs ipoſuerᷣt
⁊ p̄mo p̄apulū forpicibus mox genā dextrā p̄cidētes: ſudibus deide p̄acutis hymnos coꝝ more canētes:
vſqȝ ad mortē pupugere: quo mortuo ſtatī eius cadauer in ꝓpīpuū domus coꝝ flumē ꝓiecerūt: ⁊ ſic inno
cētis puerulı ſanguie ꝑfidi ⁊ ꝑditiſſimi iudei ſuū paſca cū oī gaudio celebrauerūt: q̄rētes deide anxij pen-
tes gnatū puulū: poſtridie cū i fluuio inenerūt: viſoqȝ puulo ſtatī vrbis p̄tori ſcelus denūciauerunt: Erat
tūc p̄tor ea i vrbe Ioānes de Salis nobilis brixienſium ciuis: legū doctor: Qui viſo puero exhorruit faci
nus: ⁊ ſua vſus prudentia cōfeſti oēs vrbis iudeos ꝯp̄hēdē fecit: ⁊ eeculeo eos ſigillatī imponēs: tormētis
aſtricti: eo ordie crimē rettulerūt: quo diligēti exaiatiōe: bis terqȝ cognito ipē ingēti çelo fidei ſuccēſus oēs
iudeoſ aut cecidit: aut orbe ⁊ vrbe cōdignis ſupplicijſ extermiauit: ⁊ bōa corū in p̄dā dedit. Symō vero a
conciuibuſ ⁊ ꝑentibus collectuſ: ⁊ i tēplo deuotiſſime platuſ multᷓ eueſtigio cepit florere miraculiſ: ⁊ adeo
intātū eius miraculoꝝ fama ꝑcrebuit: vt tātus ad eā vrbē ex oī xp̄iano orbe populoꝝ cōcurſus ad ſancti

huius ꝑuuli ſepulchꝛū miracl'aqꝫ viſēdo ē factus vt ēt vꝛbs ip̄a cū miracl'is opſbus multis ſit aucta. Et hoc
nō ſine iudeoꝝ maxia ifamia: ⁊ ꝯfuſiōe dictū ſit. cōpori v̄o ip̄ius pueri tridētini ciues baſilicā pl'chꝛā erexer̄
¶ Conſimile ēt. ſcelus apd̄ motā oppidū: qd̄ ē i finibus agri foꝛiiulij poſt qnqnēniū iudei ꝑegerūt. Nā etiā
aliū pueꝝ ſimili mō mactauerūt: ꝓ quo. 3. eoꝝ venetijs captiui miſſi fuerūt. ⁊ atroci ſupplicio ꝯcremati ſūt.
¶ Bartholomeus coleonus clariſſima familia inter bergomates natus: venetoꝝ exercituū maximus impa
6674 toꝛ hoc anno. 4. nonas nouēbꝛis: poſteaꝙ̄ vno ⁊. 20. annis impatoꝛiā dignitatē apud venetos exercuiſſet 1475
apud malpagā oppidū ſuū i agro bergomenſi etatis ſue āno. 75. moritur: ⁊ bergomū delatus regijs exeq
is in vꝛbis foꝛo iux̄ maius tēplū i mirabili ſepulchꝛo: qd̄ ipſe viuēs iux̄ impij ſui dignitatē ſibi extruxerat ſe
pellit̄. Is nāqꝫ impatoꝛ in auro ⁊ argēto: reꝝqꝫ oīuꝫ copia ſuꝑ oēs priuatos italie viros precellebat. Quā
ob reꝫ ēt nomen celebꝛimū nō modo cū ꝓuicie pꝛicipibus cōe: veꝝ ex̄ ꝓuinciā: c oēs cū ducibus ⁊ regibus
titulos: ēt quadā aī ſui virtute ſoꝛtitus fuit. Et qꝛ ꝑ virtutū gradus ex domeſtica: vt ita dicā: ſoꝛde illo cōſcē
dit: vt ꝑ vnū ⁊. 20. annos apud venetos impatoꝛie maieſtatis munus ꝓmeruerit: iccirco haud abſurdū pu
tauimus in huius opis calce i vita huius noſtri p̄clariſſimi impatoꝛis ꝑſcribēda p̄ter moꝛē ſuſceptū diuti
us imoꝛari. Fuit igit̄ i p̄mis hic Bartholomeus coleonus imperatoꝛ foꝛmoſi ꝓceriqꝫ coꝛpoꝛis ⁊ eximie ve
nuſtiſſimeqꝫ per oēꝫ eius etatē pulchꝛitudinis vir: magni quoqꝫ roboꝛis ⁊ velociſſime agilitatis: ⁊ velut al
ter Aſael Ioab frater tātā gloꝛiā in pedū velocitate habuit: vt nō ſolū hoies: ſꝫ ēt equos ad currēdi certa-
mina ſuparit. Eiuſqꝫ magnanimitas in bellis pertractādis nō ſatis ſcripto explicari poſſet. Lr̄aꝝ aūt gl'a
nec oio indoctus: aut gnarus fuit. Litteratoꝝ tn̄ hoiuꝫ amātiſſimus ⁊ aſſiduus fuit: ⁊ multoꝝ hiſtoꝛicoꝝ
libꝛoꝛ: vt mirabilis ingenij vir erat ſubtiliter intellexit. Hāc. n. ei ignorātiā: ideo eueniſſe tradūt: ꝙ in pu-
pillari etate Paulo eius genitoꝛe tricij oppidi tūc dn̄o ab eius affinibus cupiditate dn̄andi obtrūcato: ⁊ ma
tre i vincula ꝯiecta puerulus ipſe vltima laceſſitus pauꝑtate ꝑ deuia queqꝫ ſine lr̄aꝝ p̄ceptoꝛe q̄dā aimagni
tudie ſe ꝯferre coactus fuit. Et p̄mo vt rei militaris fōtune ſoꝛtē tētare poſſet: placētiā ad philippū arcella
tē tūc in bellis clariſſimū ducē: vt pꝛima militie ꝑciperet rudimēta ꝯceſſit: Inde ad Braciuꝫ i apuliaꝫ trāſ-
migrauit: vbi ⁊ pꝛimū futuris honoꝛibus pꝛudēs armiger factus viaꝫ aperire cepit. De hinc ad Iacobuꝫ
cādolā: q neapoliꝫ ꝯ̄ alphonſuꝫ regine noie obſidebat euolauit: vbi inter impatoꝛis milites tāꝙ̄ Marcus
catonis fi. p̄mus enituit. Et ppa. 20. eqtibus illa p̄ma ꝯditiōe p̄fici meruit. Pauciſqꝫ poſt diebus Braccio
ab ipſo Cādola in aqle bello ip̄o Bartholomeo militāte interfecto: eius quoqꝫ virtus ea in pugna ceteriſ
p̄ſtātioꝛ declarata ⁊ p̄dicata in venetos euocat̄: vbi ⁊ ſub Crimignola comite ꝯ̄ philippū mediolani ducē
bellū gerēte militatuꝝ ſe ꝯtulit: cū quo ꝙ̄ ſtrēnue ꝙ̄qꝫ magnifice ꝯ̄ zarpellonū viꝝ audaciſſimū i obſidiōe
cremonēſi ſe exercuerit nō facile narrari poſſet. Eā ob rē ſenatus venetus ob claraꝫ nois eius memoꝛiā ēt
80. eqtes ſupꝛa quos hēbat ei adiecit. Exinde ꝙ̄to ꝯſilio: ꝙ̄taqꝫ pꝛudētia clarere cepit: ⁊ p̄ſertiꝫ i ſaluādis
venetoꝝ copijs i expugnatiōe bergomēſiū: valliſqꝫ camonice d̄populatiōe. De hic ēt i expeditiōe ꝯ̄ Nicho
lauꝫ piceninū bꝛixiā infēſiſſime obſidētē: poſtmōꝫ i defēſione v̄one ſibi ꝑ Senatū uenetū credite. Et poſtre
mo eius ꝙ̄ ꝯ̄ temeritatē guereri magnanimitas ⁊ foꝛtitudo vſus ſit. Senatus populuſqꝫ venetus illo tunc
⁊ deiceps retributionum meritis munificētiſſime cōpꝛobauit. Nec ēt p̄termittēdū eſt: q̄ poſtea Philippi
ducis noie apud bononiēſes: picētes ⁊ cremonēſes ſtrennue foꝛtiterqꝫ ac pꝛudēter geſſerit belloꝝ facinoꝛa
lꝫ vltimis vite ſue tēpoꝛibus ſuſpitiōe ductus iniqua carceris dānatiōe eum captiuauerit. veꝝ āno nec dū
euoluto: dux ipſe vita excedēs Bartholomeus excarceratus fuit. Nec ppea ſegniō: imo audacioꝛ effectus
ſuū nō magno laboꝛe collegit exercitū: ⁊ iterato acceptis mediolanēſiū ſtipēdijs: mox ꝯ̄ galloſ i expeditiōeꝫ
acceſſit: quoꝝ furoꝛes motuſqꝫ ꝙ̄ta magnanimitate foꝛtitudieqꝫ triplici triūpho fuderit. hic eius munera
⁊ illinc illoꝝ funera teſtāt̄. Dehic poſt tranſalpes tātus huius coleonis nois terroꝛ galloꝝ accolaſ inuaſerat
vt quoad vixit ſemꝑ ip̄ꝫ ducē in eoꝝ exitiū natū hoꝛruerit. Et iō Frā. ſfoꝛ. mediolani dux: q i italia tāꝙ̄ hs
Alex. enituerat. huius inuictiſſimi ipatoꝛis laudes i bellis ꝑtractādis ad celos vſqꝫ extulit. Itidē alphon-
ſus rex iāp̄dē effecerat: adeo vt admirās hois virtutē atqꝫ p̄ſtātiā dixiſſe ferat̄. Et ſe b̄gomēſeꝫ ob ꝯceptā i
eū beniuolētiā illūqꝫ taraconēſeꝫ futuꝝ deiceps d̄cernebat. Eapp fert̄ apud p̄factū regē illud p̄clari leoniſ
iſigne illi a pꝛicipis vxoꝛe a p̄ncipio olatū fuiſſe: quo idē pꝛe oculis hn̄s leonis moꝛe militari acerrimōia ve
hemētius i dies accēderet̄. Ad cumulū igit̄ clariſſimaꝝ eius virtutū declarādaꝝ inclytus venetoꝝ Sena-
tus: poſtrēo illi impij vniuerſalis ſceptrū tāta pōpa ꝯtulit: ꝙ̄ta vix hūani faſtus ⁊ gloꝛie capax opinari q̄at.
At ſceptro ſuſcepto eius auctoꝛitas oīuꝫ hoſtiū aios adeo ſupp̄ſſit: vt cōfeſtiꝫ mediolanēſiū ⁊ venetoꝝ pax
ſubſecuta ſit. Que ꝙ̄ neceſſaria: ꝙ̄qꝫ vtiliſ fuerit oīuꝫ iudicio reliquo. Bartholomeo itaqꝫ iprio cōfirmato
gloꝛiā q̄ſi d̄ gloꝛia ꝓferre ſategit. virtutes quippe maieſtati impatoꝛie neceſſarias ſūma diligētia cōplexuſ
eſt. Qui ⁊ ſi peccatoꝛ hoiuꝫ moꝛe hituſ fuerit: xp̄iane tn̄ religionis obſeruātiſſimus fuit: miſeratōiſqꝫ i pau
peres: ac pietatis i deuꝫ. Monaſteria tria ſua impēſa cōdidit. Eccleſias quoqꝫ nōnullas multis i locis cō-
ſtruxit ⁊ dotauit. Ingētia inſuꝑ legata ⁊ ꝑpetua ꝓ virginibus pauperculis maritādis ciuibus bergomēſi-
bus dimiſit diſtribuēda: que res certe eū imoꝛtalē: ⁊ ꝑpetuo p̄conio dignū efficiūt: ⁊ xp̄iane religiōis amā
tiſſimū fuiſſe demōſtrāt. Excoluit p̄terea b̄gomū: eiuſqꝫ agrū: ac bꝛixiā maximis domoꝝ edificijs: Agrū
quoqꝫ bergomēſē cōplurimis bn̄ficijs. ſ. ꝑegrinas aquas maxima cū ipenſa introducēdo bonificauit. In-
dicauitqꝫ balnea pꝛo lepꝛa purgāda in bergomenſi agro: atqꝫ cōſtruxit. Quāto ēt eo i imperio p̄nceps hic
clarueri ꝯſilio: pꝛudētia: ac beniuolētia: reuerētia ve: legationes reguꝫ: ducū: ac pꝛicipū ad eū frequētes ipe

declarāt. Nōnun̄ꝗ ꝑncipes ipſi pacē ⁊ ſocietatē ab eo petiere: ⁊ eū pricipes multi ⁊ ꝗmaxime Carolus
burgūdionū dux: ⁊ Joānes andegauēſis dux in familias eoꝝ per ꝑuilegia autētica aſcripſere: ⁊ ipſoꝝ inſi
gnibus illū vti conceſſere. Erat eni erga oēs multe humanitatis clemētie: māſuetudinis: bonitatiſqꝫ: ac ie
quate humilitatis vir. Virtutē vero ⁊ iuſtitiā re magis ꝗ v̄bo excolebat. Seditioſiſſimoꝝ inſenſiſſimus fe
rebat̄. Eius aule āplitudo: pōpa ⁊ glā oiū pricipū aulas eq̄uit. Ubi de honore agebat̄ pecuniaꝝ ꝓfuſiſſi-
mus: nūꝗ ꝓ ſplendore dignitatis ⁊ glorie ſupiorē pati volebat. Erariū eni venetū cū inumerabilibus pe
cunijs heredē īſtituiſſet: ditiſſimū fecit. Perplures eni terraꝝ pricipes diuerſiſ ſub tpibus impator hic ſuo
ſub vexillo habuit. Nouiſſimis v̄o diebus hi clariſſimi principes ⁊ duces eius ſtipendio vno exercitu ſe q
nō erubuerūt. Jn primis hercules nūc ferrarie dux. Alexāder ſfortia piſauri dn̄s. Cichus ⁊ pinus ordela
phi gēmāi foroliuij ꝑncipes. Haſtor māfredus fauētie dn̄s. Bōifacius nūc mōtiſſerati marchio. Joānes
frāciſcus mirādulanus comes cū duobus filijs. Marchus carpenſis. Deiphebus anguillarus. Joānes
antonius candola eques. Sfortia ſecūdus Frā. ducis ex pellice filius: Gerardus: Gaſpar ⁊ Jacobus mā
tinengi eius generi oēs: ⁊ alij multi. Tāte eni eo tūc formidinis fuit: vt Federicus ceſar iturus romā ꝑ le-
gatos ſuos ſupplex ab eo ſaluūcōductū expoſtulare cōpulſus fuit. Has itaqꝫ huius clariſſimi nr̄i impato-
ris laudes ad multoꝝ exēpluꝫ breui ſub cōpēdio hic ꝓ viribus conſcribere voluimus: vt nobile hois exē-
plū legentes poſſit emulatione ac deſiderio immortalitatem adipiſci.

❡ Capha genuuenū ciuitas: q̄ ē i ſeptētrionali plaga in littore euxini maris ⁊ nō lōge a meotide: populoſa q
deꝫ ⁊ mercatoribus plurimū apta: hoc āno quodā ſquarzaphico ciue genuēſi eā ꝓdēte i turcoꝝ manus de
uenit. Odio. n. Galeatij vicecomitis mediolani ducis id ſcelus factitatū fuiſſe tradūt: qa oi īgenio ipſaꝫ: ⁊
ḡenuā ſibi oio ſubijcere nitebat̄: ⁊ libuꝫ ꝑncipatū de eiſdē ſibi vēdicare volebat. Supiori āt āno in creta in-
ſula ꝯſpiratiōe orta cretēſes turcoꝝ regi fidē dedere arma ſuſcepturi ſi claſſeꝫ eo mitteret: ⁊ iſulā in eius po
teſtatē trāſlaturi. Sꝫ re patefacta ꝯfeſti impator claſſis venete cum. 40. biremibus armatis ad inſulam na-
uigauit. Eaqꝫ claſſis vbi a cretēſibus viſa eſt adeſſe turcū crediderūt: ⁊ turci nomē inclamātes aduerſus vr
bis ꝑfectos ⁊ cuſtodes inſurgētes in eiſdeꝫ plurimū deſeuiere. Ueꝝ claſſis imperator remiges ⁊ pugiles
in terrā exponēs coſpiratores oēs ceperūt: ⁊ multos eoꝝ interfecerūt. Audiētes āt hoc turci cōfeſti in eu-
xinū mare: qd̄ ē trās boſſoꝝ nauigarūt: ⁊ terreſtribus copijs ſequētibus ꝑter oiū expectationē apud Ca
phā ꝯſtiterunt: ⁊ expugnātes iacerāteſqꝫ vrbē: tādē cū magna cede illo ꝓcedēte ciuitatē ceperūt.

❡ Padus ⁊ tyber reliquiqꝫ oēs italie fluuij hoc āno nouēbri mēſe ex multitudie ibriū ita excreuere: vt ex̄ al
ueū effluētes multa accolis dāna intulerūt: quia nō ſecus ꝑ vias mortales nauigabāt: ac ꝑ eoꝝ fluminum
alueo facere cōſueuerāt. Decreſcētibus paulopoſt multa aialia: ⁊ ꝗmaxie tyber ſecū traxit: ex quoꝝ putre
factione ⁊ flatu maxima peſtis ſubſecuta eſt.

❡ Ferdinādus eius nois. 3. Joānis aragonie regis filius hoc anno belyſabeta Henrici hiſpaniaꝝ regis ſo
rore vxore traducta hiſpanie vlterioris rex efficit̄: et nūc uſqꝫ eo in regno. xi. annis regnauit. Deide patre
1415 ioāne i āno xp̄i. 1479. deficiēte: ēt ⁊ aragonie ſeu citerioris hiſpanie: nauarre: ſicilie: baleaꝝ: ac ſardinie re
gna obtinuit. Et omniū chriſtianoꝝ regum prepotētiſſimus euaſit. ~~Nam henrico hiſpaniaꝝ vlterioris re
ge ab Edoardo angloꝝ rege ſupato: ⁊ vna cū vxore ⁊ filijs interfecto~~ ſola belyſabeta ſoror ipius hērici ſup
ſtes remāſit: quā Ferd. iſte adhuc ioāne pr̄e viuēte vxorē duxit: ⁊ in regnū fraternū ſucceſſit. veꝝ quū ꝓui
cia ſeu regnū diuerſis populoꝝ ſtudijs diuideret̄: q2 alij hūc ⁊ beliſabetā regnare volebāt: alij āt int̄ q̄s Al
phō. portugallie rex erat: q Joānā filiā ~~ex ſorore alia~~ hērici neptē fouētes r̄gnare volebāt: regnū diuiſerūt
⁊ plurimū lacerauerūt. At Ferd. hic: vt erat iuuenis prudētiſſimus: ⁊ acerrimus ꝓpugnator ꝯ alphō. pō
tugalie ſtati bellū ſuſcepit. ⁊ poſt dira certamia ⁊ cedes innumeras: eū i numētano agro ꝓfligauit: ⁊ ſic re-
gnū oē i pace poſſedit. Deide quū xp̄ianiſſimus rex cēſeat̄: ⁊ regnoꝝ potētia: diuitijs: prudētia: ꝯſilio ma
gnanimitate cūctos xp̄ianoꝝ ꝑncipes excellat: fidei zelo ſuccēſus āno dn̄i. 1480. ꝯ Miletē bleuſeꝫ grana-
te: ſeu betice regē ſecte mahumetee ſectatorē vna cū vxore ſua muliere religioſiſſima bellū terra mariqꝫ per
6. ānos ꝯtinuauit accerimū: cui ablatis arūda: marādia: ac alijs plurimis vrbibus fortiſſimis: ēt vſqꝫ alcha
mā ipſius regni nobiliſſimaꝫ vrbē cū exercitu multo ꝓceſſit: ⁊ illā difficillimo ꝑlio tādē cōprehēdit: ⁊ vna
cū dimidio ipſius regno ſuo impio adiecit: atqꝫ ēt granatēſeꝫ vrbē regni ipius caput i magno qī diſcrimie ꝑ
duxit. Et niſi ad granataꝝ regnū adeo montuoſuꝫ ⁊ inacceſſibile atqꝫ frigidiſſimū hēret̄: nūc vſqꝫ de eo tri
umphū duxiſſꝫ. Jn exercitu eni ſuo Ferd. hic ad. 4. milia currus ois generis impedimētoꝝ honuſtos cō-
ducere dr̄: atqꝫ innumerabiles pene eqtes ⁊ pedites adducit. Eius āt religio atqꝫ pietas i deū ⁊ pauperes
permaxima refert̄. De qbus multa ac multa efferūt̄ ꝑconia tā d̄ regina ꝗ ipō rege.

1476 ❡ Andreas venderminus ſeptuageſimus tertius venetorum dux hoc anno Petro mocenico duci ſuffectus
ducauit anno vno ⁊ menſibus. 4. vir quidem etate ⁊ auctoritate grauiſſimus: atqꝫ opibus inter venetos af
fluentiſſimus: De quo ob principatus breu itatem nil memoria dignum habuit: quod literis mādari poſſit
niſi ꝗ cum Ludouico frācoꝝ rege id fedus ꝑcuſſit: qd̄ cū mediolani ⁊ ferrarie ducibus antea veneti ꝑcuſ-
ſerat. Deide cū Mahumeto turcoꝝ impatore pacē cōponere tētauit: ſꝫ a Ferdinando apulie rege: atqꝫ a
Mathia vngaroꝝ rege ꝑturbatus: oia vſqꝫ ad ſucceſſorem ſuum irrita fuere. Deniqꝫ quū iuſte integreqꝫ
magiſtratum ſibi creditum per annum ⁊ aliquot menſes adminiſtraſſet: vt optimi principis deſiderio re
licto moritur: ⁊ in ecclſia ſeruorum ſepellitur.

295

¶ Carolus burgũdionũ dux phílippi optimi ducis filius: vltimus ex illuſtriſſima regiaq; frãcoꝝ familia natus hoc ãno quũ principatũ in vniuerſa ferme belgia .x. annis tenuiſſet: dũ ligones: treueroſq; debellaret: apud venacũ treueroꝝ oppidũ a ſueuis magno prelio: quod p. 30. horas durauerat ſuꝑatus ⁊ fuſus ac ꝓfligatus tãdẽ obtrũcatus mortẽ obiuit: Uir certe fortis: ſeuerus: magnanimus atq; terribilis: ſed iuſtus: libalis: elemoſynarius: ac diuinoꝝ obſequioꝝ ferventiſſimus obſeruator: quippe qui quotidie diuinũ officiũ ⁊ .3. miſſas deuotiſſime audire volebat. Hic nãq; ab ipa ſua adoleſcẽtia ferocitatẽ aĩ ſui i expugnãdis hoſtibus p̃ ſe tulit. Nã quũ .20. etatis attigiſſet annũ: ⁊ gãdauenſes ciues a philippo patre qõdaʒ ꝓuilegiũ extorſiſſent: ⁊ ab eo ẽt eius ↄfirmatione quadã violenti iportunitate obtinuiſſent: ipe domũ reuerſus non pauca militũ manu collecta in gãdauiuʒ duxit: ⁊ impetu facto maximã de ciuibus occidionẽ. Tãtãq; vrbi illi calamitatẽ ⁊ terrorẽ inflixit: vt nũq̃ antea i vna pugna ex gãdauenſibus tot occubuiſſe a maioribus memorie traditũ ſit: vrbeq; potitus ꝓuilegia oĩa a patre collata in medio vrbis foro exuri fecit. Principatu deinde ſuſcepto multas cum Ludouico francoꝝ rege concẽtationes ⁊ gdẽ graues habuit: ꝓ quibus multas illi calamitates intulit. Paceq; cũ eodeʒ poſtmõʒ cõfecta: leodiẽſibus gẽmanis inſẽſus ꝙ eius ex ſorore nepotẽ eoꝝ preſulẽ in vincula conieciſſẽt iratus oẽʒ belli viʒ in eos ↄuertit: ⁊ ciuitate deniq; grãdi furore obtenta vniuerſos in ea interfecit: ⁊ trucidauit: nec ulli quidẽ ſexui: aut etati: ſeu dignitati parcere voluit. Eo ꝗppe bello ⁊ captiuitate tãtã cedẽ crudeliſſimã Carolus exercuit: q̃tã neq; grecoꝝ: neq; latinoꝝ: aut barbaroꝝ referãt hiſtorie. Poſt ãt cedẽ ⁊ direptionẽ editã: vniuerſaʒ ꝓrſus cõplanare fecit vrbẽ: vt ne vnus quidẽ calculus ĩ ea remãſerit. In medio deinde vrbis foro erigere fecit colũnã ſyriciã: in quã euerſionis cãm cõſcripſit. Indeq; digreſſus ⁊ vrbe deſolata relicta ꝓ Edoardo ſororio anglie rege e britãnia a comite doueruich ⁊ henrico põtugallie rege pulſo exercitũ multũ cõgregauit: ⁊ ꝯ coſdeʒ ⁊ Ludouicũ frãcoꝝ regem bellũ ſuſcepit: ⁊ breui illũ in regnũ remiſit: quo in regnũ collocato ſtatĩ ãrma in ludouicũ regẽ ↄuertit: ⁊ multis euʒ incõmodis ⁊ dãnis attriuit: qõ quũ apũ Pauliũ põ. ro. nũciatũ fuiſſet: mox eius cura inter ipſos reſ ↄpoſite fuerunt. His geſtis ad nuſſiã colonienſis agri oppiduʒ: qõ ẽ i ripis rheni duxit: ⁊ illũ acerrie obſedit: ſʒ quũ Fede. ceſar eius auxilio veniſſet inito federe diſceſſit in regnũ. Dehic quũ quieſcere nõ poſſʒ cũ Ludouico rege federe rupto in lothorigiã ꝓuĩciã exercitũ duxit: ⁊ cũ eo Edouardũ regẽ auxiliatorẽ inuocauit: vbi cũ multis militibus cõueniſſet: ꝓuĩciã diu ⁊ acriter expugnauit. Uex Edouardo cũ Ludouico rege inducijs nouẽ ãnis firmatis eo ẽt ꝓcurãte a bello qeuit. Erat. n. Carolus hic acerrimus iuſtitie defẽſor: vt ꝓ illa tuẽda nullius iracũdiã: nulliuſ inimicitiã: nl'iuſq; ſimultatẽ: aut potẽtiã extimeſcẽt: imo et aliq̃do metã hõeſtatis excedebat. dẽiq; cũ ml'tas ꝓuĩcias igẽti cede ſibi ſbegiſſet ad nauſiiã ditõiſ reibãdi loto rigẽ du ;is vrbẽ cũ 14. milibuſ tm̃ ꝓuenit: i eoq; loco veniẽtes alias eius copiaſ expectaturus: vt itegris exẽcitib⁹ ꝯ ſueuoſ: quoſ vſitatiori vocablo ſuiceros appellamus maturaret. Dũq; ibi veniẽtes exercitus ꝑſtolaret̃ ecce ſuiceri cocũt: im ꝓuiſiq; ante Lucano ꝓximũ quedã mõtẽ occupauit: in quẽ dux ipe ẽt pedites 400. vt ⁊ ipſi illum occupparẽt miſit. Ibiq; ſuiceri hoſtiũ copias adoriunt: eaſq; fugatas: populariter i ducis caſtra aduolãt: illũq; tãta ſtrage afficiũt: vt ex. 14. hoiuʒ milibus: vix. 4. milia fugiſſe perhibeãt̃: alij ãt aut ceſi: aut ꝓfligati p deuia q̃q; fugiẽtes Carolũ deſeruer̃ ſolũ: quẽ inſequẽtes hoſtes tãdẽ obtrũcauere. Atq; eo mortuo hoꝝ illuſtriſſimoꝝ ducũ genus oĩo extinctũ ẽ. Unicã eni filiã noĩe mariã hic regni heredẽ tãtũ dereliquit: q̃ Maximilianũ Fed. ceſaris filiũ ſtatiʒ accepit maritũ: ex quo quũ duos genuiſſʒ filios: ⁊ ipſa paulopoſt ex equo delapſa fractis ceruicibus expirauit. Eoq; mõ hec ipa bũgũdionũ familia ꝓpter crudelitatẽ radicitus euulſa eſt: vt oẽs cognoſcãt: q̃tã ꝓuidẽtiã hũanaꝝ ẽt reꝝ ꝓbat̃ habere deus: ⁊ q̃ũ bonos ⁊ miſicordes: ⁊ nõ ſãguinẽ appetẽtes diligat: crudeles ãt abhorreat: ⁊ a terra diſꝑdat.

¶ Joãnes maria vicecomes .6. mediolanẽſ. dux Galeatio pr̃e duce i feſto ſci Stebp. ꝓthomar. a ſuis interẽpto hoc ãno i feſto epiphãie etatiſ ſue ãno .9. patꝝ decreto i ducẽ ſblimatus ⁊ declaratus ſtatĩ in tẽpluʒ bt̃e marie defert̃ ⁊ vniuerſo aſtãte ⁊ ſpectãte pplo: circũſtãtibuſq; patruis oĩbus cũ vniuerſo regni magiſtratu bireto ⁊ reliquis ducatus ornamẽtis inſignitus ẽ. Et eius regni cura p̃ncipalis quoaduſq; adoleſceret 1477
matri noĩe bone: cognatiſq; atq; qbuſdã ꝓceribus dõmãdata ẽ. Uez quũ nulla ſecura repiat̃ r̃gni ſocietas Cicus calaber q regni ſecta ml'to tpe nouẽat: ⁊ belli paciſq; legeſ ſẽp dicẽ ↄſueuẽat: vir gdẽ callidus: ⁊ ml'tarũ reꝝ expientia doctus: vbi ſe reꝝ oĩuʒ moderatorẽ didiciſſʒ: aiaduertẽs quoſdaʒ defũcti ducis gẽmanos magni ſpũs adoleſcẽtes: ꝙ aliquãdo eius conatibus obſiſtere poſſet: coſ regno expellere curauit ⁊ tãq̃ maieſtatis reos: paulopoſt varijs in locis exilio ꝑpetuo dãnauit: e quibus duos poſtmõʒ e medio tollere fecit. Supſtites vero tãdẽ i regnũ reuerſi: Cichũ quẽ nouerãt ſibi fuiſſe infẽſiſſimuʒ capiũt ⁊ honeſto carcere i papienſi arce recludũt: vbi quũ machinatiões falſus fuiſſʒ: tãdẽ capitali ſupplicio mulctatus ẽ. Bonaʒ ãt matreʒ tãq̃ iuuenẽ ⁊ in exptẽ paulõpoſt ab admĩſtratiõe amouerũt: ⁊ principalis regni cura Ludouico patruo adoleſcẽti et Robto ſeuerinati: ac qbuſdã nobilioribus et ſapiẽtiſſimis ciuibus cõmiſſa ẽ. Qui quũ et ipſi inter ſe diſſiderẽt Lud. Rob. ſeuerinatẽ mediolão fugauit: et eius copias Cõſtãtio ſfor. piſauri dño et ↄſãguineo ſuo cõmiſit: q̃ res et diſſẽſio magna incõmoda et dãna regno intulit: eo ꝙ genuã et eius dictionẽ amiſerit: et exercitus mediolanẽſis cũ maxia iactura apũ genuã ꝓfligatus fuerit: ac alia multa dãna: ipẽſas pferre et facere cõpulſus fuerit. Hic rubeos nobiliſſimos et ꝑpotẽtes ꝑmẽſes ſibi rebelles caſtelli s ſuiſ ꝓuauit: et regno depulit: duxq; bellũ ꝓ defẽſiõe ferrarie ꝯ venetos geſſit: ꝓ quo ẽt multas pecunias erogauit. Hic ãt quũ optime et pulcherrime indolis: et ꝓmptiſſimi ingenij adoleſcens habeatur: optima d

eius regime pollicetur beneficia.

1477 ¶ Vgn r machmeth aſſimbei Sumcaſſiani filius hoc anno pr̄e defuncto i regnis parthoꝝ:pſaꝝ:medoꝝ:
meſopotamie:⁊ armenie regnare cepit et nūc vſqꝫ.8.annis regnat:vir certe i rebus gerēdis magnanimus:
⁊ patri ſimillimus:q quū eſſꝫ pr̄i natu maioꝛ:vt quietius regnare poſſet cunctos fr̄es ſuos ſtati interfecit.

¶ Maximilianus Auſterie dux Fed.imp.filius vir p̄clariſſimus ⁊ magnanimus ac i armis ſtrennuus hoc
anno a Maria adoleſcētula pulcherria Caroli burgūdionū ducis filia ex ꝯſilio ꝓceꝝ ſuoꝝ inuitatus cuꝫ
potētiſſimo exercitu in burgūdiā acceſſit:⁊ ipſā mariā illuſtriſſimā fēinā ſibi in ꝯiugē deſpōſauit:⁊ ob hāc
reꝫ burgūdie ducatū ſibi vendicauit:⁊ nūcuſqꝫ octo ānis regnauit. Nō tn̄ hic tā maximū obtinut impium
ſicut ſocer eius Carolus poſſidebat:qꝛ ip̄o defuncto Lud.francoꝝ rex multa ſibi ademit. Quo āt tp̄e ma
ria eius vxoꝛ vixit:cum oī pace regnū poſſedit:ſed ea caſu equi currentis defuncta multa a ꝓceribus ſuis
ſuſtitinuit certamia:quum nollent ipſuꝫ oio ſuper eos regnare.

¶ Frāciſcus ſaluiatus natione florētinus archiep̄s piſanus malaꝝ machiationū inuētoꝛ:⁊ eccl'aſtice digni
tatis ac ſue ſalutis imemoꝛ:hoc āno cōpoſita machianatiōe cū raphaele ſauonēſi cardinali dyacono adole-
ſcēte cum.300.hoiuꝫ famulatu florētiā venit:⁊ quibuſdā ſue factionis cōuocatis Laurētiuꝫ ⁊ Julianū fra-
tres mediceos atq̄ alios plures nobilioꝛes floꝛētinos interficere oꝛdiauit. Atqꝫ ita rebus oꝛdinat ꝯuoca
to vꝛbis magiſtratu in diue reperate tēplo p̄n̄te cardinale miſſā cū maxio apparatu celebrare ſe finxit: i q̄
celebꝛatiōe Julianū medicē laurentij germanū a cōiurat in eccl'ia cōfodere fecit:⁊ dū Laurētiū iteꝝ vul-
neratū oio interficere ſtatuiſſēt ip̄e ſua pꝛudētia e manibus coꝝ euaſit. Et floꝛētini cognita viri perditiſſi-
mi fraude mult ſceler ꝯſcij trucidat ip̄m archiep̄ꝫ cuꝫ plurimis cōp̄hēſuꝫ i medio vꝛbis foꝛo cū hitu epi
ſcopali ignminioſe ſuſpēderūt:⁊ innocētē cardinalē quoad res cōponerēt detinuerūt. Quas ob res Syx-
tus pon. Laurētiuꝫ medicē excōmunicauit:⁊ oibus dignitatibus p̄uauit:ac bellū florentinis indixit. Ve-
rū illuꝫ poſtmōꝫ re diligētiori examiatiōe cognita ip̄ꝫ cuꝫ oibus floꝛētinis abſoluit:⁊ ad pꝛiſtinos bonoꝛes (reſtituit

¶ Locuſte hoc eodē āno i bꝛixiano agro i maxia multitudine aduolarūt:q̄ bꝛixianis ⁊ mātuanis
maximū intulerūt dānū:quibus niſi Lud.mātuani p̄ncipis ſollicitudo obſtitiſſet ſata q̄qꝫ i tota lōbardia (coꝛroſiſſēt.

¶ Peſtis ſeuiſſima hoc ip̄o āno p totā q̄i italiā debacchata ē:adeo vt i bꝛixiana vꝛbe ſ.20.hoiuꝫ
milia:⁊ venetijs.30.ſimiliter milia vꝛbane multitudis extīxerit. Eā.n.calamitatē ſolis eclypſis indicauit:q
eo āno iulio menſe fuit:atqꝫ locuſtaꝝ multitudo.

¶ Federicus gōzaga ludouici marchiōis filius.3.mātuanoꝝ marchio hoc eodeꝫ āno patre iunio mēſe de-
functo in mātuanū regnū ſuccedēs regnauit ānis.6.⁊ mēſe vno:vir ꝓceri coꝛpoꝛis:magneqꝫ virtut ⁊ pꝛu
dentie inſignitus:ac rei militaris ſcia n̄ ignarus:quē ob virtutū ſuaꝝ p̄ſtātiā mediolanenſis dux ⁊ eius ma
giſtratus ſtatiꝫ in multaꝝ reꝝ nouitate:⁊ i ſūmis totius italie difficultatibus:atqꝫ i turbulētiſſima diuerſa
rū ꝓcellarū fluctuatiōe ſuaꝝ copiaꝝ gn̄alē ipatoꝛē delegit:vt potiſſimū floꝛētinis ſuccurreret:q̄s maxia pō
tificis ⁊ neapolitani regis manus aggreſſa fuerat. Eo q̄dē accedēs n̄ pua ꝯ hoſtes edidit facioꝛa. Hic mar
garitā adhuc pr̄e uiuēte alemanā accepit vxoꝛē:ex qua p̄ter ceteros Frā.p̄mogenitū ſuſcepit filiū:q eidē i
regno ſuſceſſit. Tādē quū aſulā agri bꝛixiēſis oli oppidū ſuū magnū ⁊ ppulchꝛū a venetis i ferrariēſi bello
recuperaſſet:⁊ illū cū magna gl'a ⁊ voluptate aliq̄diu tenuiſſet:cernēs q eū reſtituere opus eēt:infirmita
te ex hoc ꝯcta paucis diebus vitā cū moꝛte mutauit:⁊ apō ſcūꝫ Fran.i ſepulchꝛo pr̄uꝫ ſuoꝝ ſeplꝰus fuit.

¶ Joannes mocenicus Petri moce.oli ducis gēmanus.74.venetoꝝ dux hoc anno Andree vēdermio du
ci ſuffectus ducauit vſqꝫ i pn̄s ānis.7.vir certe in tāta reꝝ pturbatiōe tāto p̄ncipatui pneceſſarius. Quip
1478 pe q pꝛudentiſſimus eloq̄ntiſſimus:ac phūanus hitus erat. Qui magiſtratu ſuſcepto ex ſenatuſ ſui cōſul-
to publice ſaluti cōſulēs quū iā anno ſupioꝛi turci foꝛiuliū infeſto agmie pcurriſſēt:⁊ oia cedibus:rapinis:
⁊ incēdijs inuoluiſſēt veritus ēt ne i italiā penetrarēt:cū iā p.24.ānoſ maxis ⁊ diutinis bellis p greciā ⁊ ma
cedoniā ꝯ eoſdē pugnaſſent iminēte ēt ſibi n̄ puo italoꝝ piculo ex ſenatus ſui cōſulto a mahumeto ip̄oꝝ p̄n
cipe pacē multis difficultatibus tādē i petrauit.ꝓ qua ēt illi oibus reddit q̄ ſuoꝝ dictiōis fuerāt. Scodram
oppidū totius albanie caput:quā diu obſidiōe cixerat:dedit. Jd tn̄ ab eo obtinuit:vt ſenatus venetus ma
giſtratū Cōſtātinopoliꝫ mittere poſſꝫ:q ē bailiuū dicūt:q in eadē vꝛbe venetis iuſtitiā miniſtraret. Quā-
to deīde ſui magiſtratus āno quū Her.ferrariēſiū dux:quē Senatus i dn̄iuꝫ collocauerat:vetuſtas vene-
torū imunitates violaſſꝫ:dux hic inito cū Syxto pō.federe maximū bellū pado terraqꝫ illi i tulit:atqꝫ ip̄ꝫ
ſūmis exagitauit p̄lijs. Jndeqꝫ ⁊ Robtū malateſtā belli ſui ducē:ac claſſeꝫ validā ꝯ Fer.apulie regē her
culis ſoceꝝ multis iniurijs pō.laceſſentē:miſit:q̄ claſſis vniuerſā apulie oꝛā populauit:⁊ Robtus dux al-
phōſuꝫ regis filiū calabꝛie ducē ꝓfligauit:⁊ multis eius cōmilitonibus capt Ro.victos in triūphi moduꝫ
pduxit. Robtus āt ſanſeuerinus vniuerſalis copiaꝝ venetoꝝ ipatoꝛ multa oppida ferrariēſ agri cepit:⁊
ml'tas direptiōes ac vaſtatiōes circūq̄qꝫ fecit:ac vꝛbē aliq̄ obſidiōe cixit. Quā ob rē vniuerſi italie pꝛicipes
ꝓ ferrarienſi vꝛbe tuēda ꝯ ip̄ꝫ ⁊ ſenatū arma ſūpſere:atqꝫ illū mult i vꝛbibus ⁊ caſtellis vexar̄ cepet.q̄ res
rē venetā i maxio diſcrie q̄i pduxit. Veꝝ tāta huius p̄ncipis ⁊ ſenatus pꝛudētia fuit:lꝫ ō re veneta actuꝫ eē
dicer̄:q cū maxia g l'a ⁊ mag̃ reipu.ſue emolumēto tādē pacē recepit:ac rodigij pollicinū de ferrarienſi du
catu ademit ⁊ ſuo ſenatui applicauit. Hic deniqꝫ quū palatiū ſancti marci caſu exuſtuꝫ in celebꝛioꝛi foꝛma
reſtituere cepiſſet:ac quedam vtilia cōficere pꝛopoſuiſſet moꝛbo peſtilentiali correptus vitā cū moꝛte mu-
tauit:⁊ apud pꝛedicatoꝛes iuxta germanum ducem ſepultus fuit.

¶ Genua vrbs maritima celebrima qͥdē hoc anno poſtꝗ̄.19. ānis ſub dictione mediolanēſiū ſubdita fuerat:
excuſſo ſeruitutis iugo nō ſine magna cōtentione ⁊ armis auxilio Robti ſeuerinatis eoꝝ copiaꝝ ducis in
libertatē ſe vendicauit. Genuenſes āt quū primū ſuperiori anno Galeatius dux interfectus fuiſſet factio-
ne fiſcoꝝ nobiliū ī librtatē ſe vēdicauerāt: ſʒ ſtati fiſci a factione ſpinulaꝝ ⁊ adūnoꝝ ſupati in mediolanēſiū 1478
poteſtatē rurſus redacta fuit. Rurſus quoqʒ a ꝓſpero doria ſublata: mediolani dux vt iteꝝ vrbē ſibi ī po-
teſtatē redigēt. 12. hoīuʒ milia ꝯ eos armauit: qͥbus genuēſes duce Robto ſeuerinate obuiā facti. 8. eoꝝ mi-
lia occiderūt: ⁊ reliqͥs ꝓrſus ſpoliatis ⁊ ꝓfligatis genuā redierūt: ac caſtelletū pugnaciſſimū deiect[is] medi
olanēſiū p̄ſidijs receperūt. Ueꝝ quū Proſper doria vrbē occupare tētaſſet a Franciſco fregoſio ⁊ reliquiſ
fregoſijs vrbe pulſus Babtiſtinū fregoſiū perini fregoſi olī ducis filiū ducem conſtituerūt.

¶ Baptiſtinus itaqʒ fregoſius perini olī ducis filius. 30. genuēſiū dux hoc āno e genua pulſo mediolanēſiū
dn̄io ducatus munus ſuſcipiēs ducauit ānis ſex: vir quidē māſueti aī: ⁊ multe virtut[is] p̄clarus: ⁊ apō oēs ſa
tis iuſtus hitus: qui et ſi emulatores ptulerit multos: rei tn̄ pu. ſue ꝓ viribus curā geſſit: ⁊ q̄dā ſibi ablata
ꝓ poſſe redimere ſtuduit: hūc Obietus doria ſeu fiſcus pluries ducatu deijcere tētauit: ſed minime potuit
Tādeʒ a paulo patruo cardinali ⁊ vrbis archiep̄o magiſtratu deiectus ēt vrbē relinq̄re ei neceſſe fuit.

¶ Joānes cernoi ſabiaci vrbis illyrici dn̄s hoc anno a Mahumeto turcoꝝ principe dū ſcodrā oppiduʒ ob
ſideret vrbe deiectus ⁊ ſpoliatus fuit: quo ſupato ⁊ fugato ēt deiuaſtū ⁊ liſſuʒ munitas ciuitates cepit: ⁊ ſpo
liauit: ac eoꝝ ciues vario tormētorum genere trucidauit.

¶ Carolus mōtonuſ comeſ e p̄clara brachioꝝ familia natuſ: vir ī armis exēcitatus hoc āno poſt p̄clara faci 1479
nora cū venetis: alijſqʒ p̄ncipibus geſta quū pꝛuſiā ēt ethrurie vrbē fauore populi cepiſſet: ⁊ ſtatiʒ dimiſiſſet:
ſenio cōfectus maxima cum gloria defecit: ⁊ Bernardinum filium comitē ⁊ heredē reliquit.

¶ Ludouicus ſfor. Frāciſci ſfor. filius: ⁊ Joānis philippi marie mediolani ducis patruus ac tutor in exiliū
cū fratribus ꝓcuratione Cichi calabri ſuperioribus ānis actus: hoc āno vna cū Rubto ſeuerinate in lom
bardiā reuerſus: derdonā ciuitatē ⁊ quedā oppida ex mediolanēſi ducatu capit: quo tremore mediolanēſis
mag[i]ſtratus pteritus exiliū eoꝝ ſoluit: ⁊ in grāʒ illū cū ſuis humāiſſime recepit: vbi ⁊ ſtatiʒ vna cū Bona du
ciſſa ducis puuli matre: vt rē pu. gubnaret p̄marius ꝯſtitutus ē: q haud paulopoſt bonā duciſſā ꝓceꝝ ꝯſi-
lio exauctorauit: ⁊ Robtū ſeuerinatē abire coegit: ac Cōſtatiū ſfor. ꝯſanguineū ſuū ⁊ piſauri dn̄ʒ in admi
niſtrātiōis curā auxiliatorē aduocauit: cui ēt copiaꝝ mediolanēſiuʒ generalē curaʒ cōmiſit. Jp̄e. n. quū ſit
vir prudētiſſimus ⁊ magne auctoritatis apud oēs italos: pacē inter venetos Ferdinandūqʒ apulie regeʒ:
Herculē ferrarie ducem: marchionem mantuanum: ⁊ mediolanenſem ducatum optimam confecit: atqʒ
illam nunc vſqʒ cum magno ſui preconio conſeruauit.

¶ Petrus dabuſon magnus rhodioꝝ milituʒ mag[iste]r ⁊ dn̄s religionis xp̄iane amātiſſimuſ: vir quidē religio
ſiſſimus: prudētiſſimus atqʒ magnanimus hoc anno cōtra turcos: qui cuʒ innumerabilibus exercitibus:
⁊ tormētiſ vrbē rhodiā vltima vi et deſperatione oppugnabāt ſue magnanimitatis expimētū dedit. Nā ma
humetus turcoꝝ impator: vt ſupra traditū ē: vbi de origine ipſoꝝ militū mentionē fecimus: ingētē claſſeʒ ⁊
maximā bellatoꝝ viʒ cū plurimis ⁊ maximis tormētis in rhodū cōtra eos expeditioneʒ fecit: ⁊ p tres men
ſes vrbē bōbardis alijſqʒ miſſilibus indeſinenter p duces ſuos lacerauit ⁊ oppugnauit. Sed auxilio ſibi di
uinitus dato vna cum virtute ſua magnā turcoꝝ exercitus partē exterminauit: ⁊ cū magna illoꝝ ignomi-
nia ⁊ dāno obſidionē ſoluere coegit. Naʒ dū turci vrbeʒ indeſinēter oppugnarēt auxiliū celitus chriſtianis
affuit: q̄ ipſis virtutē preſtitit: ⁊ turcis maximū terrorē incuſſit. Petrus aūt a pon. ſixto: ⁊ ceteris oibus eu
rope chriſticolis pecunijs adiutus vrbē ſtati laceratā diligēti cura reſtituit: ⁊ fortiorem ac celebriorem fecit.
Quaʒ ob reʒ nomen ſibi ⁊ apud deuʒ hoieſqʒ comparauit eternum.

¶ Pinus ordelaphus foriliuij princeps: ⁊ Romani pon. in ea vicarius: quuʒ annis mltis ea in vrbe r̄gnaſſʒ 1480
hoc anno ſine libis legitimis deficiēs ſpuriū quēdam paruuluʒ ſecluſis frāciſci fratris legitimis filijs here-
deʒ ſub vxoris tutela reliquit: quē quuʒ cōſanguinei p̄dicti frāciſci ab impio eijcere tētaſſent. Senatus ve-
netus eum armis ſuis ꝓhibuerūt. Ueruʒ quuʒ galeotus māfredus fauētie dn̄s frāciſci ordelaphi ſororius
nepotes in regnū reſtituere decreuiſſet: exercitū in foꝝ liuiū duxit: ⁊ vrbē quaſi cōprehendit: ac relictaʒ Pi-
ni cum ſpurio in arceʒ obſedit: quā quum oppugnare cepiſſet ab exercitu hieronymi riarij ſauōnēſis ꝓhi-
bitus eſt: ſed et ipſum Galeotū vrbe expellens perſoluta grādi pecunia a vidua ex conſenſu pontificis Ro.
vrbem et arcē accepit: et ſuo impio ꝯcedēte Syxto quāto pontifice ſubiugauit. Fuerat enim hic pinus bo-
nus: et rei militaris ſcientia exercitatus: et multis ſub principibus cum gloria exercitus a iuuentute ſua du-
xit. Qui foroliuienſeʒ vrbeʒ multis edificijs et potiſſimuʒ arce et nouis menibus celebrem reddidit: ⁊ mul
tas ac largas elemoſynas pro viribus religioſis contulit.

¶ Galeotus manfredus Aſtorgij manfredi filius natu ſecūdus: hoc anno Carolo fratre fauentie: ſeu fori
ſēpronij dn̄o a ciuibus ſuis p̄cipatu priuato ex rauena accitus: vrbis dn̄iuʒ ſuſcepit: ⁊ vſqʒ in preſens ſex
annis regnauit. Hunc Carolus frater quuʒ regnare cepiſſet: videret maximi aī viꝝ: ⁊ in eo pronam ciuiū
ſuoꝝ beniuolentiā: ne in regno ſibi aduerſari poſſet: vrbe depulit: ꝓ qua re ſtatim ad ſenātum venetū mi-
litaturus cōceſſit: vbi ⁊ in ea diſciplina edoctus nō mediocriter euaſit. Et propterea ipſe ſenatus ſūmo cū
charitatis ⁊ amoris affectu tanꝙ filiuʒ periucunduʒ habere cepit: ⁊ militaribus copijs plurimū euexit: ac
rebus in arduis illum exercere cepit: in quibus nunꝙ fruſtratum ſenatum ſpe dereliquit. Jpſe eni nō mō

ĩ re militari clarus effulſit: verũ etiã ꝑ animi ſui magnitudine: ac ſuo virili aĩo plenus: ceteras omnes virtutes ⁊ mores obire nõ impiger: ſed aſſiduus ſemꝑ fuit: ſicut rerꝝ a ſe geſtarꝝ teſtimonia cõprobare videnť. Quuꝫ ipſe bonarꝝ litterarꝝ diſciplinis imbutus: ipſe iuſtus: ipſe lĩbalis: ipſe comis ⁊ ꝑhumanus: ipſe eloquio dulcis: ipſe munificus ⁊ magnificẽtiſſimus: ipſe prudentiſſimus: ipſe deniqꝫ chriſtianiſſimus: rerꝝqꝫ diuinarꝝ obſuãtiſſimus: ac pientiſſimus exiſtat. Cuius tota intentio nõ niſi ad virtuteꝫ: ad iuſtitiaꝫ: ⁊ ad equitatẽ: atqꝫ ad morꝝ honeſtatẽ aſpiciat. Oblectať enĩꝫ q̃maxime in litterarꝝ tã diuinarꝝ q̃ humanarꝝ ſtudijs atqꝫ muſica ⁊ organis: alijſqꝫ virtutũ generibus: eius quidẽ cura atqꝫ diligẽtia nil aliud expetere videť: niſi vt ſui memoriã ⁊ imõtalitatẽ poſt ſe derelinquat. Euꝫ certe Euagore greco viro oĩbus virtutibus ornato cõparare poſſumus: qui mortalis quũ eẽt imortalẽ reliquit memoriã. Felix igiť fauẽtia: que nr̃o ſeculo pre ceteris flaminee vrbibus cõtigit hr̃e ꝑncipẽ magnanimũ: iuſtũ: largũ: bñficũ: lĩbalẽ: ornatũ lr̃is: armis ⁊ cõſilio ꝑſtãtẽ: ⁊ qđ ĩ tali ſtatu rariſſimũ hr̃etur: ab oĩ inſolẽtia alienũ. Multa eqdẽ me religiſſe puto: q̃ đ Galeoto iſto mãfredo memorari quirẽt: q̃ ꝑtermittũť ꝑꝑ orõnis ⁊ ingenij mei defectũ. Hic vrbẽ fauẽtinã non mõ virtutibus: ſed ⁊ alijs plurimis beneficijs exornauit. Uxorem enim illuſtris viri Joannis bentiuoglij bononienſis filiam duxit.

Idruntum magne grecie ciuitas.

1480 Idruntum apulie ciuitas hoc anno ab exercitu Mahumeti turcorꝝ principis aliq̃diu expugnata poſt infinitas hominuꝫ cedes capitur: diripitur: ac fedatur. Poſt cuius captiuitatẽ etiam turcoruꝫ exercitu multiplicato multa caſtella deuaſtantes: infinita prope mala circunquaqꝫ diſcurrentes regioni intulerunt. Nam igni ⁊ ferro omnia perdentes: regnum omne in maximo diſcrimine poſuere. Et niſi eorum imperator Mahumetes cito e medio ſublatus fuiſſet non modo đ apulie regno: ſed de tota italia actuꝫ fuiſſe credebatur. Unde ⁊ per omnia benedictus deus: qui non ſecundum peccata noſtra permiſit nobis. Eas ob res Alphõſus calabrorꝝ dux: qui tum ſenam ethrurie vrbem obſidebat audiens obſidionem ſoluens eueſtigio cum exercitu in apuliã properans rem ſuam defendere cepit. Uerum ſtatim turcoruꝫ imperatore defuncto Alphonſus ipſe confeſtim vrbem valida obſidione precinxit. At turci audito ſui principis obitu diffiſi vrbem poſſe tueri ſaluis rebus ſuis Alphonſo ſeſe tradidere. Qui vrbem introgreſſus vniuerſa ſibi retinuit: ⁊ turcos pro ſuis mancipijs reſeruauit.

1480 Carolus Renati olim apulie regis: ⁊ andegauenſium ducis nepos hoc anno ipſo auo ſuo defuncto: ex ipſius aui teſtamento in regnum ſucceſſit auitum: ac ipſius priuilegia regni ſicilie citra pharon obtinuit. Quã ob rẽ Renatus lothoringie dux: ⁊ ipſe renati ꝑdci olim regis ex filia nepos egre ferens ſe fore exheredatum cum copijs Ludouici francorum regis ſtatim andegauenſem prouinciam ingreſſus: Carolum imperio hereditarijſqꝫ titulis ſpoliaturus cum exercitu circa maſſiliam conſtitit vrbem: quam quum aliquãdiu oppugnaſſet: ⁊ nil agere contra eum videret: inglorius tãdeꝫ domũ ſuaꝫ redijt.

1481 Mahumetus ſeu Mehemeth Sulthan magnus turcoruꝫ ⁊ grecorum imperator ex clariſſima othomanorum familia natus Amurati principis filius: Qui fuit Mahumeti: Qui fuit Amurati primi: Qui fuit Orchani: Qui fuit Othomani: a quo ipſa Othomanorꝝ familia nomen accepit: hoc ãno quĩto nonas maias poſteaq̃ in grecia ⁊ aſia duobus ⁊ triginta annis imperaſſet: dum in expeditione egypti cõtra Sultanum eorum regem proficiſci decreuiſſet a medico egyptio intoſſicatus anno etatis ſue octauo ⁊ quinquageſimo vitaꝫ finiuit. Cuius corpus Conſtantinopolim delatum: ibidem magnis pomparum exequijs ſepellitur. Is nanqꝫ quum patri in regnum aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrem in omnibus ſuperare annixus eſt: Et propterea ex magnitudine rerum geſtarum: Magnus turcus appellatus eſt. Quiqꝫ ſicut patrem in rebus geſtis: ita ⁊ in vicijs: ⁊ preſertim ſeuicia ſuperauit. Nam quum poſt mortẽ patris in minori aſia tantummodo regnare cepiſſet: ilico auctis viribus: vt erat vir magnanimus: ingentes copias congregauit: ⁊ illas ex aſia in europam per helleſpontum claſſe traiecit. Ubi ⁊ breui multas grecorũ vrbes preter Conſtantinopolim occupauit. Reſtabatqꝫ ipſa imperialis ciuitas totius orientis columen: Ubi innumerabilia extabant rerum preclariſſimarum monumenta: Quam etiam ſummo deſiderio occupare cupiens: occaſionem prius querere cepit: ⁊ caſtello haud longe a boſſori littore ad euxinum tendentis condito: contra phedera eximprouiſo agros: vicoſqꝫ conſtantinopolitanos depopulare ⁊ inuadere cepit: ⁊ poſt cedes innumeras: ac multam predã abactam: contractis vndique copiijs terreſtribus atqꝫ maritimis exercitum multum congregauit: ⁊ ad ipſam vrbem bizantinam cum multo apparatu properans illam infenſiſſime obſedit: ⁊ ingentibus machinis oppugnare ⁊ dilacerare cepit. Ubi deniqꝫ multis in locis apertis ⁊ dirutis muris: deficiente etiaꝫ ob grecoruꝫ auaritiã preſidio:

poſt quinquageſimum primum obſidionis diem ipſe Mehemeth rex vrbem intrauit: ac illam penitus expoliauit: atq; de illa triumphauit. Eaq; capta prius imperatore Conſtantino a ianiſeris obtruncato: ipſe Turcus victor leone crudelior: in primis omnes ſacerdotes ⁊ chriſti miniſtros ſine vlla miſericordia dilacerare precepit: ⁊ ſacras virgines inceſtare: matronas ⁊ earum filias virgines ludibrio haberi mandauit. Ac vniuerſam plebem venundari iuſſit. Hinc rebus omnibus in predam datis: vt etiam nobilitatem omnem prorſus perderet callidus canis per tentoria queq; paſſim ⁊ publice edicere fecit: vt quiſq; nobilis ſi ſe redimere vellet in ſui ipſius arbitrio foret. Eo itaq; rumore per caſtra ſparſo: quiſq; nobilis: qui priuatis tenebatur cuſtodijs ſe ipſum prodijt. Atq; ita eo modo complures vrbis principes ⁊ nobiles cogniti: ⁊ ad Turcum perducti: dum libertatem ſperarent: in miſeram incurrerunt mortem. Eos nanq; ſeuiſſimus canis veluti pecora nudatos in conſpectu ſuo trucidare precepit. Hec ⁊ his ſimilia in peram vrbem genuenſium coloniam cōmiſiſſe fertur. Conſtantinopoli igitur potitus: ⁊ in ea īperator ⁊ Auguſtus declaratus confeſtim peloponeſſum omnem armis cepit: ⁊ omnem chriſtianum populum ex ea abduxit atq; in ſeruitutem conſtituit. Unde in achaiam mouens: ipſam ⁊ acarnaniam et epirum: ⁊ maiorem macedonie partē atq; bulgariam totam cum raſia ⁊ ſeruia: ⁊ quicquid ab andrinopoli ſamuzq; amnem: ⁊ danubium fluuium interiacet inuaſit: ⁊ chriſtianis omnino abſtulit. Ualachia etiam eas ob res timore concuſſa pro maiori parte ad eum defecit. Boſinam poſtmodum ingreſſus tanq̄ horrida tempeſtas cuncta vaſtauit: ⁊ eam cum vniuerſo regno ⁊ rege comprehendit. Leſbon id eſt mithilenem inſuper genuenſium inſulam maxima cum humani ſanguinis effuſione cepit: atq; ipſius item infelices animas in aſiam omnes tranſportare precepit. Nec facile quidem commemorari poſſet viroꝝ nobilium multitudinem: ac Sacerdotum: religioſorumq; virorum: quos vbiq; cruentiſſima cede rapi fecit. Senes iuueneſq; viros ac mulieres in plaheis tanq̄ boues trucidari permiſit. Nullā matronis: nullamve virginibus ſeruau[illegible] reuerentiam. In raſia etiam principibus illis: quos deſpotos vocant oculos erui fecit. Dehinc Synopē vrbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam imperialem diripuit: earumq; incolas vna cum imperatore omnes captiuos abduxit. Euboiam inſuper venetorum inſulā inuaſit: quam etiā vna cum chalcide eiuſdem inſule vrbe diu expugnauit: ⁊ tandem cum multa chriſtianorum cede ⁊ ſtrage captiuauit. In aſia itaq; minore duodecim ipſius regna obtinuit: videlicet Pontū: Bythiniā: Capadociā: paphlagōniā: Ciliciā: pamphiliam: liciam: cariam: lydiam: phrygiam: ⁊ omnem ferme helleſpontum: ſeu moream: ac multa ⁊ plurima occupauit caſtella: que commemorare longum eſſet. Innumeras quippe gentes ⁊ incredibiles hoſtium exercitus ſepius: atque ſepius fudit ⁊ pfligauit: adeo vt eius rei gratia totius pene orientis dominus ſit cōſtitutus: Nec propterea qui ad gerenda bella tam crudelis fuerat a ſpurca libidine ſe temperabat: imo ad eam tanq̄ impudentiſſimus porcus quottidie ferebatur. In mares ⁊ feminas equaliter ardebat. Puerorum enim ac feminarum turbam pro ſua libidine clauſam cuſtodiri faciebat. Nec tamen libido ipſa in eo crudelitatem minuebat: quinimo ex his quorum amore tenebatur: pueros puellaſq; leuiſſimis ex cauſis perſepe occidebat: Et vt ad libidinem perdurare poſſet ſeptem vicibus in die comedebat: ac puluerem quendam ſuis prebentibus medicis certis diebus ſumebat: qua ⁊ corpus ad libidinem concitatus: etiam animus eius atrocior: ferociorq; efficeretur. Non enim a ſuis amari: ſed pariter ab omnibus timeri volebat. Qui vt primū patris ſceptrum tenere cepit in ſanguinem ſuum crudelitatis initia edidit. Unum enim fratrem ex eadē matre natum adhuc in cunis iacentem ad ſe deferri: ⁊ corā ſe ſtrangulari precepit: ne adultus aliquando ſibi aduerſari poſſet. Hoc precipuum in eo ⁊ memoratu digniſſimum erat: q̄ ſummam iuſtitiam omnibus indifferenter adminiſtrabat: ⁊ virorum illuſtrium in bellis gerendis virtutes ſummopere callebat. Unde ⁊ hiſtorias tam latinas q̄ grecas atq; barbaras cupidiſſime legere ⁊ audire quottidie volebat: ⁊ non modo hiſtorias: ſed philoſophiam ⁊ alias diſciplinas optime intelligebat. Eius autem facies: vt ex eius pictura oſtenditur: hominis faciem pre ſe ferebat. Cuius quidem aſpectus horridus ⁊ atrox erat: oculi fedi haud recti: ſed in angulis reflexi: videlicet quum aliquem aſpiciebat. Frons alta erat. ⁊ poſterior capitis pars eminens. Naſus in medio tumidus: qui ſupra labrum deferebatur incuruus. Macilenta enim facies intra maxillas concauata ⁊ pallidiſſima oſtendebatur. Corpus robuſtum oſſibus ac neruis firmum: quod communem hominis magnitudinem aliquantulum excedebat: quod certe a teneris anniſ omnibus laboribus aſſuefecit: ⁊ maxime in ijs: que ad tolerandā militiam ſufficere videbantur: currendo ſcilicet: ⁊ equitando: haſtas gladioſq; tractando. Qui quum artem inferendi vitandiq; ictūs perdiſceret: fuſtū ferreum ad ludum pro gladio vti conſueuit: quo gladius ei poſtea leuior ⁊ tolerabilior videretur. Deniq; quū plurima patris exempla haberet imitanda relicta benignitate clementia ⁊ liberalitate vicia tantum preter iuſtitiam maximam complexus eſt. Solamq; patris in rebus gerendis animi magnitudinē complecti voluit: quam etiā quadā crudelitate atq; malitia fedauit. Et licet chriſtiana matre nobili captiua natus fuiſſet: chriſtiano tamen nomini quoad vixit inimiciſſimus fuit. Hic Alexandro magno ⁊ virtute ⁊ bellorū magnitudine perſimilis fuit: ⁊ ipſū felicitate ⁊ reꝝ geſtarum gloria ſuperauit: q̄ ad cilicie anguſtias cum exercitu acceſſit: quo in loco Alexander memorabili clade Darium ſuperauit. Hic quū innumerabiles genuiſſet filios ac filias: Baiſſetū ⁊ zailabū poſt ſe dereliquit legitimos: pro quibus eo mortuo magnos tumultus bizantinā vrbē inuaſit: quū alij Baiſſetū natu maiorē imperatorem poſtularent: alij zailabū minorē virū ferociſſimū: vicerunt tamen Baiſſeti amici. Ac ſic tandem eo abſente principes Baiſſeti

filiū patris noīe imperatorez conſtituerunt. Qui tandez conſtantinopoliz veniens maximuz ſepulchro pa
terno īpendit honorez: atqꝫ ille tale epitaphiuz in greco ſermone conſcribi fecit. videlicet

Qui vici innumeros populos: tot regna: tot vrbes
Solus: ⁊ immenſi qui timor orbis eraz.
Me rapuit quecunqꝫ rapit mors improba: ſed ſuz
Virtute excelſa ductus ad aſtra tamen.
Maior alexander non me fuit: hannibal: ⁊ non
Fuderit auſonios tot licet ille duces.
Vici victores danaos: domuiqꝫ feroces
Chaonie populos: ſauromataſqꝫ truces.
Pannonius ſenſit quantuz ſurgebat in armis
Vis mea: que latio cognita nuper erat.
Arſacide ſenſere manus: has ſenſit arabſqꝫ:
Et mea ſunt perſe cognita tela duci.
Mens fuerat bellare rhodon: ſuperare ſuperbaz
Italiaz: ſed non fata dedere moduz.
Hei mihi naz rapuit mors aſpera queqꝫ ſub alto
Pectore condideraz vertit ⁊ hora breuis.
Sic hoīuz faſtus eunt: ⁊ ſthemata: ſicqꝫ
Imperia: atqꝫ auruz: quicquid ⁊ orbis habet.

Baiſſetus itaqꝫ primogenitus Mahumeti ſeu mehemeth ſecūdus ex turcis grecoꝝ imperator hoc ipſo
anno ſexto calendas iunij ex Caramani prelio Cōſtantinopoliz veniens imperator ⁊ amiratus cōſtitutus
1481 vſqꝫ in preſens quiqꝫ ānis imperauit. Hūc ꝓpter eius manſuetudinē atqꝫ clemētiā Baſſe omnes necnon
⁊ ꝯſtantinopolitani proceres etiaz abſentez ⁊ in caramanū exercitus ducentez pro maiori parte ſibi impa-
torez ⁊ Admiratū delegerunt: licet alij ad Zailabuz eius fratrez propter ipſius ferocitatē plurimū inclinarē
tur. Id quoqꝫ eoꝝ pater Mahumetus fieri peroptabat. Eas enim ob diſſenſiones ipſis fratribus abſen-
tibus magne cōcertationes ⁊ cedes in conſtantinopoliz a turcis factitate ſunt. Suſcepto itaqꝫ imperio cō-
tinuo varijs bellis ⁊ periculis hic diſtrahi cepit: quia hinc a çailabo fratre: qui magnos motus in aſia: vbi
regnare cupiebat: concitauit. Ipſe eni çailabus vbi intellexit que in vrbe regia geſta fuerant: ſtatiz cum ma
gno exercitu pruſiā ſeu burſam vrbez occupauit: ⁊ ſe ibidez regem cōſtituit ad quē paulopoſt Baiſſetus cū
ingēti exercitu accedens illū ſtatiz non incruento prelio ſuperauit: at ipſuz pruſia protinus fugauit: atqꝫ to-
tuz id auitum regnuz mox obtinuit. Hinc etiam Baiſſetus a Nicholao gygni macedonie oliz duce diſtra
hitur: eo ⁊ ipſe mortuo Mahumeto ſtatiz amiſſaz ditionez cum ingenti turcoꝝ cede obtinuerit. Nec diſſi-
milia egit Ioanes cernoi: cū quo tandē pace confecta preter ſabiacum vrbez omnia ſub aliquo annuo tribu
to reſtituit. Atqꝫ Mathias vngaroꝝ rex eidem maximū bellum indixit: ⁊ illū prorſus ex danubij finibus
eieciſſet: niſi Federici imperatoris exercitus ductor pannoniā igni: ⁊ ferro ac populationibus ꝺuaſtare ce
piſſet. Veruntamen Stephanus valachie epiſcopus acceptis a Mathia rege copijs hunc valachia: id eſt
miſia ſuperiore vi ⁊ armis expoliauit. Necnon ⁊ Bernardus rulla pirata eidē mortuo patre multa damna
⁊ vaſtatiōes intulit. Atqꝫ alia īfinita prope mala Baiſſetus hic a xp̄ianis ⁊ turcis: ac alijs nationibus ſuſti-
nuit. A qbus tādē laborioſiſſime libatus mox ad turcoꝝ ꝯſuetudineſ ſe cōtulit: ⁊ i libidinibus ⁊ cōmeſſatio
nibus ⁊ ebrietatibus: ac auaritie totū ſe demerſit. Veꝝ aliqua potius calliditate ⁊ deceptionibus ꝙ armis
ſuo imperio adiecit: inter q̄ riſanum oppiduz quodā aſtu e manibus Mathie regis: ac lichoſtoniū: ⁊ mō-
tē caſtruz pugnaciſſimas vrbes i ripis danubij ꝯſtitutas e manibus p̄dicti Stephani valachie epiſcopi ſi-
militer eripuit: pro quibus danubij tranſitum ſibi aperuit.

Ioānes Scāderbechi filius: cui ꝓp̄uz nomen Alexāder caſtriotus erat: vir qdem magnanimus ⁊ viri-
bus admodū fortis: hoc eodez anno audita Mahumeti p̄dicti morte ⁊ ipſe i illyrico exercitu ꝯgregato nō
longe a croia predictū Baiſſetuz impatorē paterna dictione cū ingēti turcoꝝ ſtrage ſpoliauit.

Federicus montiſſeretri vrbini vmbrie ciuitatis primus dux hoc anno menſe ſeptebrio apud ferrariam a
venetis obſeſſaz exiſtens exercitus dux: quū multos annos apud vrbinuz ⁊ eugubinum ciuitates regnaſſet
plenus dieruz: ſuuz ibidez diez clauſit extremuz. Cuius cadauer vrbini perlatum in paternis ſepulchris ſe
pellitur. Vir certe militari gloria plurimum inſignitus: ⁊ humanaꝝ litteraruz ac prudentie ⁊ eloquētie de-
coratus. Qui ab ipſa ſua adoleſcentia vſqꝫ in ſeniuz corpore exercitatus militarē audaciaz nunꝙ remiſit:
ſed corpus ſuū multis periculis obiectans multa manu propria edidit fortitudinis opera. Cuius rei gratia
ipſum omnibus i rebus Sertorio Romano comparandū puto. Nā ſicut Sertorius pugnādo corpus mul
tis periculis obiectans alteruz amiſerit oculuz: ſic ⁊ iſte qui nunꝙ nec voluptate: nec metu ſuperari potuit.
Fortiſſimus quidē in aduerſis: ⁊ in ſecundis caſibus ita conſtans ⁊ audax fuit: vt omnes noſtri ſeculi im-
peratores anteceſſerit. In cunctis vero vel ingenio: vel aſtu que cōficiuntur occupatione locoruz: ⁊ preuē-
tione hoſtiū: celeritate: fallacijſqꝫ: quotis expediret profundiſſimus artifex fuit. Deide i remunerādo lar-
gus: ⁊ in puniendo mitis ⁊ clemens. Quibus ex virtutibus plurimuz illuſtratus ab omnibus italie princi-

pibuſ⁊ potētatibus:ac ſummis pōtificibus plurimis ſemꝑ honoribus ⁊ beneficijs ꝓlatus fuit:⁊ ꝙmaxie
a Sixto quarto pōtifice maximo ex vicariatus titulo ducatus dignitate cū ingēti gloria iſignitus fuit: hic
itaqꝫ ⁊ ſi in bellis gerēdis vitā ſuā cōſumpſit:xp̄iane tn̄ religiōis obſeruantiſſimus fuit:ac paupes religio
ſos ⁊ doctos viros ſummope amauit:Hic vrbē ſuā vrbinatē ⁊ tēplis mōaſterijſqꝫ ac alijs regijs ⁊ gdē ſu
ꝑbiſſimis edificijs:⁊ ꝙmaxie bibliotheca toto orbe celeberria illuſtrauit:necnō ⁊ munitiſſimis: celſiſſimiſ
qꝫ muris fortiſſimā fecit: Duxit autem Baptiſtam vxorem Alexandri Sforcie piſauri principis filiaꝫ:ex
qua duos tantūmodo ſuſcepit filios ⁊ plures feminas.

¶ Guido itaqꝫ ꝑdicti Federici filius ſecundus Vrbini dux: hoc ipſo anno patre defuncto ⁊ ſepulto: quuꝫ
eſſet etatis annorum duodecim quintodecimo calendas octobris ducalibus inſignibus exornatus in Vr
bino ⁊ Eugubio vrbibus ſub tutela Octauiani patrui ſui regnare cepit:⁊ nūc vſqꝫ.4.annis regnauit. 1482

¶ Pandulphus Malateſta Roberti malateſte ꝑncipis ex pellice filius: hoc eodē anno ⁊ mēſe patre ex pro
fluuio vētris Rome defuncto ex ip̄ius teſtamento cōcedente etiaꝫ Sixto quarto pōtifice maxio in princi-
patu Arriminenſi adhuc adoleſcētulus ſuccedens:regnauit nunc vſqꝫ annis quattuor:Hunc auteꝫ pater
cuꝫ nullū ex Eliſabetta vxore ducis Federici predicti Mōtiſferrati filia haberet filiuꝫ:cōſentiente Sixto
quarto pōtifice ſub nouerce tutella heredem ⁊ ſucceſſorem ſibi conſtituit: ⁊ ipſius protectioneꝫ ipſi pontifi
ci ⁊ venetis cōmendauit.

¶ Conſtantius Sfortia Piſauri Ciuitatis regulus: hoc anno auguſto menſe cuꝫ in eadem vrbe poſt prēꝫ
Alexandruꝫ vndecim annis regnaſſꝫ:febre valida conſumptus inteſtatus vita exceſſit:⁊ in eadeꝫ vrbe ſe
pultus fuit: hic nāque Cōſtantius Alaxādro Sfortie Imperatori fortiſſimo ⁊ ſtrennuo ex Conſtātia va
ranea muliere cordata genitus fuit:que cum in effuſione illius defeciſſet:id Conſtantij nomen ab ip̄a cō-
ſequi meruit: Qui ⁊ ab ipſa infantia vſque ad virilem etateꝫ eidem patri ita ſemper amantiſſimus ⁊ obſer
uantiſſimus fuit: vt merito Demetrio Aſie regi comparari poſſit: Nam ⁊ ipſe ſicut Demetrius rex ſem-
per patrem magis ob veraꝫ:ſinceramque beniuolentiam:quaꝫ ob potentie dignitateꝫ metuebat atqꝫ ama-
bat:ac illi parenti ſuo amantiſſimo poſt exactaꝫ adoleſcentiaꝫ:ob amoris magnitudinem in bellis pertra-
ctandis magno in periculis fuit adiumento:⁊ in laboribus ſolacio:atque in victorijs congratulatōi: Eam
quobrem maximā gloriaꝫ ⁊ honorē:ac generi ſuo īmortalem acquiſiuit memoriaꝫ. Fuerat eniꝫ Conſtā-
tius hic imprimis ſtudio genitoris egregie litteris humanitus eruditus:⁊ bonis:optimiſqꝫ moribuſ apri
me inſtitutus. Factus deinde princeps ⁊ dignitatē ſuaꝫ ⁊ Rempublicaꝫ conſilio ⁊ armis ac alijs fauoribus
multis iuuare ⁊ augere curauit. Et ideo vrbem ſuaꝫ (⁊ſi paruam) ⁊ edificijs: alijſque magnificentijs pluri-
mis: ac viris preclariſſimis illuſtreꝫ:celebremque plurimū effecit: Vnde ⁊ ad coercendos Pyratas: ne
vrbem inuadere aliquando poſſent caſtellum ſuperbiſſimū in maris littore magna cum impenſa edifica-
uit: et Burguꝫ magnuꝫ dudum a patre incohatum ipſe mirifice cōpleuit: Atque ip̄ius edes ſumptuoſiſſi-
mis impenſis in hanc formā qua nunc cernuntur: ip̄e redegit: ac ciues ad id faciendum ſuaſit. Erat enim
pre omnibus ſplendidiſſimus vir: quod quā maxime in nuptijs magnificentiſſime ⁊ lautiſſime celebratꝭ
oſtendit: Naꝫ quum Camillam illuſtris Marini Martiani filiaꝫ ex regio Aragonuꝫ genere nataꝫ acce
piſſet vxoreꝫ: eius nuptias tanto cum fauſtu ⁊ apparatu ac pompa celebrauit: vt Xerxis regis conuiuium
diceres: Et propterea ex illis conuiuioruꝫ quedam confecta fuerunt opera. Fuit itaque Conſtantiuſ hic
homo digniſſimus: cuius quidem nominis ſempiterna manet memoria. Eius autem pater Alexander
Sforcia: vir plane fuit omni armoruꝫ virtute maximus: qui ſuis preclariſſimis virtutibus ipſaꝫ piſauren
ſem vrbem a malateſtis principibus: partim vxoris dote: partim pecuniarum ſolutione Sfortiadis ꝑmuſ
acquiſiuit: Verū hic cum nullam maſculinā proleꝫ ex ipſa Camilla vxore ſuſcepiſſet: moriens Joannem
Sforciam notuꝫ paruuluꝫ a pontifice legitimatuꝫ ſub vxoris cura habuit ſucceſſorem: Quibus videlicet
Camille vxori ⁊ ſpurio Sixtus pontifex quartus illam confirmauit.

¶ Anſelmus Ethruſcus: ex oppido Montiſſfalconis oriundus: ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini
generalis prior: Vir quideꝫ memorabilis et doctiſſimus: atque moribus et ſanctimonia preclarus: ad
hanc vſque tempeſtatem: et legendo: docendo ac diſputando magno cum noſtre religionis predicamen-
to peruenit: Ac quedaꝫ monumenta memoratu digna (vt quidaꝫ aiunt) ſcripto mandauit: que ob ſuperbie
notā adhuc in luceꝫ producere recuſauit: Hic ad generalatus dignitateꝫ hoc anno: qui eſt. Mcccclxxxv.
licet renitens Senis aſſumptus eſt.

¶ Marſilius Ficinus natione Florentinus ingenij eminentiſſimi ⁊ prope diuini vtriuſque lingue erudi-
tiſſimus ⁊ multaruꝫ ſcientiarū locupletiſſimus vir: atque inter platonicos doctores facile princeps: hac
noſtra etate ſeptem ⁊ triginta platonis philoſophi libros: qui antea neque apud grecos facile īuēiebanꝭ
maxia cū diligētia latinos fecit: ⁊ ad Coſmū petrūqꝫ eius filiū: ac Laurentiū nepotē clariſſimos medice
os Florentinos primum: deinde omnibus in lucem prodijt: Neque eo quidem labore contentus fuit:
quin ⁊ ipſius Platonis mentem partim argumentis: partimque breuibus cōmentarijs explicare tenta-
uit. Indeqꝫ et Mercurius trimegiſtū ac alia quedā ad eoſdeꝫ Mediceos tranſtulit.

¶ Alphōſus calab. dux Ferdi. apu. regis filiuſ: hoc ip̄o āno rebuſ cū pō. Six. 4. ꝯpoitiſ ex nea. i ferrariēſi
agꝛ i ſbſidiū ſororij ſui hercul' fer. du. obſeſſi cū exēcitu ꝯ vene. ꝑuēit vbi ⁊ ſtati ab ip̄o pō. Six. mediola. du 1485
ce florētiniſ: bonon. aliiſqꝫ m'tꝭ colligatꝭ italie ꝑncipi. vſis copiaꝝ ipator vno oiuꝫ ꝯſſu ꝺſignatuſ eueſtigio

ingehtes copias tum equeſtres: tumque pedeſtres conglobauit: quibus congregatis vniuerſi principes apō Cremonā conuenerunt: et facto conuentu de mente omnium vt Venetos ab obſidione Ferrarienſi dimouerēt: in bergomēſem agrū ꝓmū duxit: deinde olio flumine trāſuadato: in brixienſem: ac veronenſeꝫ agros ꝑuenit: vbi multis captis caſtellis venetis ꝓpter armoꝝ multitudinē formidabilis ēē cepit: Veꝝ cū id bellū mediolanēſibus dānoſuꝫ ⁊ oneroſuꝫ videret: cū exercitū aliq̄diu ꝑ ꝑdcōs agros circūduxiſſꝫ: intercedētibus qbuſdā ex ꝑmarijs mediolanēſibus: pax poſt annū cū oībus cōpoita ē: atqꝫ ita veneti ſoluta ferrariēſi obſidiōe: ⁊ recept(caſtellis ſuis: pacē ⁊ leges pacis acceperūt: qbus ita geſtis: Alphōſus poſt annum cū bona ꝓbitatiſ laude i ꝑriam redijt: Hūc itaqꝫ alphōſuꝫ hoc i loco ꝑ more ſuſcepto illaudatuꝫ ſilētio ꝑterire nrqueo: cū res ꝓbabiles laude digne de eo adſint multe: q̄ lꝫ res bellicas diu cū multoꝝ dāno ⁊ incōmodo: ⁊ aduerſus pōti. Ro. etbruſcoſqꝫ oēs geſſerit: ac multas direptiōes(vt fit)ꝑmiſit: ſalua tū multorū pace: illū certe prudētiſſimū: hūaniſſimūqꝫ: ac aicoꝝ ſtudioſiſſimū ēē deꝑhēdimus: omittēdo.n. bellorū multoꝝ faciora: mō ꝓſpa mō aduerſa a ſe geſta: hoc ꝑcipuū ⁊ mēoria eterna dignū opus qdē exēplificatiuum ſingulis ānis facē cōſueuit: vt q̄dragefimali tpe(ſepoſitis rebus bellicis)totū diuis lectiōibus ⁊ orōnibus: ꝑdicatiōibuſqꝫ: ac elēoſynis ſe dedat: ⁊ demū in cena dñi plīmos xp̄i paupes tanq̄ verus xp̄icola ad ſe cōuocat: ⁊ multis illoꝝ pedes: nō tanq̄ dux aut nobilis: ſed veluti religioſiſſimus xp̄i famulus oī cū hūilitate ⁊ reuerētia lauat tergitqꝫ: ac prādio eiſdē ꝑ ip̄m admiſtrato cū ſinguliſ veſtimētis atqꝫ alijs muneribus a ſe in pace dimittit: alia atqꝫ alia v̄tutū opa a ſe geſta referunt̄ q̄ hoīs religionē ⁊ bōitatē p̄ ſe ferunt q̄ cōmēorar̄ lōgū eēt. Hic Jpolitā illius quōdā diue mulieris Blāchemarie mediolanēſiū duciſſe filiā duxit vxorē: q̄ certe cū in oībus ſit mulier fecūdiſima: ēt tāte v̄tutis ⁊ ſanctimonie predicatur: vt ad has v̄tutes ſuis exēplis ⁊ monitis Alphonſum hūc maritū ſuum perducere annixa ſit.

¶ Renatus Lothoringie dux Renati olī Apulie regis ex filia nepos: cui ſupioribus ānis Carolus burgūdionū dux multa dāna ⁊ incōmoda intulerat: ac q̄dā de eius ditiōe ſibi abſtulerat: hoc anno a venetis ⁊ a Sixto pōti. antea ſollicitatus ſub ſpe apulie regni obtinēdi qō ſibi ex hereditate mr̄na debebat̄: venetiaſ ſb magnis ſtipēdij pollicitatiōibus vēit vbi ⁊ a ſenatu veneto maxio cū apparatu ⁊ gloria exceptuſē. Atqꝫ ibidem federibus cū venetis ꝑcuſſis ſtatī in ferrariēſeꝫ obſidionē ⁊ oppugnationē cū exercitu cōceſſit. Js etenim: ſicut olī auus recuꝑandi apulie regni cupidus: oēm induſtriā ⁊ vi poſiturus: in Ferraria obtinēda venetis pollicitus ē. Veꝝ ſupueniente Alphōſo Calabrie duce ⁊ maximis exercitibus cōgregatis ꝯ venetoſ in agros: bergomēſeꝫ brixiēſeꝫ ac veronēſeꝫ cōducēs: atqꝫ ibidē eoſdē exercitus circūferens ⁊ multa caſtella capiēs venetoꝝ ac ip̄ius Renati vires eneruauit. Quāobrē Renatus hic cū ſibi vires deficē cōſpicēt: ac ēt infirmitatē ex malignitate aeris ferrarienſis contraxiſſꝫ: eodeꝫ anno rebus infectis in patriā ſuā adhuc languidus redijt. Hic nanqꝫ Renatus hitus eſt vir optimus ⁊ reruꝫ diuinaꝝ amator: ſicut ⁊ ſui anteceſſores viri chriſtianiſſimi.

¶ Viri diſciplinis excellentes.

¶ Joānēꝫ Capolū natiōe Tolloſanū ex ciuitate Ratinēſi oriūdū ordis ꝑdicatoꝝ ꝓfeſſuꝫ: viꝝ certe: vt eiuſ ſcripta teſtant̄ v̄tutis amatorē: ⁊ totius theologice v̄itat(ꝓmptiſſimū exhibitorē vſqꝫ ad hec tpa cū magna ſui ordis ⁊ theologice doctrie p̄conio ꝑueniſſe ferūt: q cū diu ⁊ Toloſe phiam: ceteraſqꝫ ſciaꝝ diſciplinas ac ip̄am ſacrā theologiā acuratiſſime docuiſſꝫ: ⁊ cūctos p̄deceſſores ſuos theologos elucubraſſꝫ atqꝫ euoluiſſet: ⁊ ip̄e ad multoꝝ vtilitatē ſup. 4. ſñiaꝝ lib. p̄ ceteris oībus doctius ac vtilius in. 4. pulchris voluminibus conſcripſit: q̄ ob coꝝ pulchritudinem ⁊ dignitatem ab imp̄ſſoribus in lucē ꝓdita ſunt: Jn qbus ꝑfecto ſe doctiſſimum ⁊ virorum illuſtrium ſtudioſiſſimū fuiſſe oſtendit.

¶ Thomas anglicus diui ordinis Eremitarum Auguſtini profeſſus: ſacrarum litterarum certe ſubtiliſſimus atque doctiſſimus magiſter: ⁊ ipſe hec noſtra tempora reddit clariſſima: qui ſua doctrina: ſuaqꝫ eloquentia non modo Anglicoꝝ: veꝝ etiā ⁊ Jtalicoruꝫ plurimū illuſtrauit Gymnaſia: Js eteniꝫ cuꝫ tenaciſſime exiſteret memorie atque diuino floreat ingenio: velut alter Eſdras hebreus Joānis Scoti opera adeo mēorie ſibi cōmendauit: vt ſi deperdita omnino forent: ipſe ſuo ingenio: ſuaque mirabili memoria in luceꝫ reuocaret. Et ideo cum nunc publice in Patauino ſacras edoceat litteras: a multis rogatus illa caſtigatiſſima: ⁊ quaſi de nouo edita impreſſoribus librorum obtulit imprimenda. Hunc autem doctiſſimuꝫ viruꝫ multos tractatus in dyaleticis: philoſophiſque: ac theologia confeciſſe tradunt. Et propterea ex Anglia in Jtaliam a Patauino ſtudio publico ſalario ad Theologiam edocendam ſuperioribus annis conuocatus fuit.

¶ Antonius Roſelus natione Ethruſcus: Vir vtique bonus et multa prudentia apud omnes exiſtimatus: ⁊ iurium ciuilis: pontificijque: ac aliarum bonarū artiuꝫ plurimū decoratus: hiſdeꝫ temporibus poſt quam annis multis Patauij magna cum gloria ius ciuile docuiſſet: e viuis ſublatus eſt: qui quuꝫ egregie doctus eſſet: de Monarchia: poteſtateque pape plurimos edidit libros: ac quoſdam tractatus ad ius ciuile pertinentes poſt ſe ſcripto reliquit.

¶ Benedictus capra ⁊ ip̄e Romani pōtificijqꝫ iuris pleniſſime doctus ac reꝝ antiquaꝝ nouarūqꝫ ſcia plurimum decoratus: homo ſane modeſtus ac multa comitate perurbanus: hac ip̄a etate poſtq̄ diu Peruſij leges egregie docuiſſet: ibidē in decretalibus egregios conſcripſit cōmentarios: atqꝫ conſilia confecit plurima: que hominis doctrinam pre ſe ferre videntur.

¶ Barbatia natiõe Siculus iuriũ ciuilis ⁊ põtificij cõſultiſſimus vir ⁊ oium plãe italoꝝ hoium ea in facul
tate ſua cõtradictiõe princeps: hac noſtra vltima tẽpeſtate Bononie ſcholaribus ſublatus ẽ: q̃ ꝗ̃te doctrie
ꝗ̃teq3 docendi ⁊ legẽdi ac cõſultandi grauitatis vir fuerit ipſa bononiẽſis ciuitas q̃ ſtudioꝝ mater nuncu-
patur per ãnos plurimos ſuo maximo ⁊ annuo cẽſu liberaliſſime ſibi collato cõteſtata ẽ. Eo enim a bono-
nienſi magr̃atu multis p̃cibus fatigatus: p multa tẽpora in ſuo gymnaſio acutiſſime docens palmã docto-
rũ ſui ſeculi reportauit: ꝙ certe ẽt exteri adoleſcẽtes ex lõginqs remotiſq3 natiõibus illo plurimi accedẽtes
ꝓ ipſius epotãda doctrina atq3 ſapia: q.ſ. ab eo doctiſſimi euaſerũt: nõ ſolũ doctrina: ſed ⁊ vocibus quibuſ
poterãt miris laudibus atq3 p̃conijs vbiq3 cõteſtati ſũt: Ipſius quoq3 fecũdiſſimã p̃ſtãtiſſimãq3 ac mirifi
cã ſapiẽtiã ꝯſilioꝝ multoꝝ a ſe editoꝝ codex optie õmõſtrat: q qdẽ nuprie ab imp̃ſſoribuſ i lucẽ ꝓductuſ ẽ.

¶ Laurẽtiũ ẽt Calcaneũ nobilẽ viꝝ ac egregiũ legũ doctorẽ ⁊ eqtem auratũ ſupiori ãno q fuit annus a na-
tali xp̄iano. 1478. Brixiana ſua aiſit ciuitas Barbatia ea in facultate nõ inferiorẽ: q ⁊ ip̃e tã excellẽtis ha-
bitus fuit ingenij: vt inter doctores ſui ſeculi: ſueq3 vrbis iuriũ ornamẽti laudeз gloriãq3 ſemp reportauit.
Cuius ẽt cõſilia cũ Barbacia p̃dictus ſepe legiſſ3 miris eũ extollebat laudibus. Is quoq3 nõ ſolũ in ea fa
cultate: ſed ⁊ in hiſtoriaꝝ cognitiõe ac ſacraꝝ litterarũ ſubtilitate plurimũ incũbebat: Nã ⁊ in ſua legũ fa-
cultate tã fecũdiſſimus vehementiſſimuſq3 ferebar̃ diſputator: vt cãs patrocinãdo parẽ ſibi nõ pateretur
hic p̃ter cõſilia inũera diſperſa a ſe edita ẽt libellũ de cõmendatiõe ſtudioꝝ: libellũq3 de ſeptẽ vitijs capita-
libus ſucco plenuз: ac libellum de conceptione beate virginis Marie auctoritatibus ⁊ ſententijs plenos
edidit: ac quedam parua ſcripto reliquit.

¶ Joannes alamanus in mõte regio natus phũs qdẽ ⁊ aſtronomus maximus atq3 lingua tã greca ꝙ̃ latia
ſufficiẽtiſſime doctus: hac quidẽ tẽpeſtate ob aſtronomiã: aliaſq3 mathematicas diſciplinas ⁊ germãie pa
nonieq3 ac Rome multo in p̃cio eſt habitus: q cũ in Ungaria calendariũ perpulchrũ: alia q̃dã in aſtrono
mia magno cũ labore ⁊ celebri ſuo ingenio cõpoſuiſſet: ac etiã quedã in rhetorica magr̃i Gerardi cremonẽ
ſis caſtigaſſet: a Matthia ip̃ius regionis rege ac Nurẽburgẽſibus ciuibus perpetuo donatus fuit ſtipen-
dio: quem cum Sixtus quartus pontifex Romã ad emundandam paſchalem Dionyſij computum ad ſe
vocaſſet: haud multopoſt cum maximo ſtudentium iactura peſte defecit.

¶ Joãnẽ britãnicũ ex pallatiolo agri brixiani oppido ortũ viꝝ igẽio pegregiũ ac bõis oĩbuſ diſciplis ornatũ
nũc brixiana h3 ciuitas ⁊ eius doctria ac ſcriptis plĩmũ decorari videt̃: q p̃ter adoleſcẽtuloꝝ multoꝝ eru-
ditionẽ oneribus plenã ad multoꝝ doctrinã ⁊ ꝯſolationẽ cõmẽtarioз pegregios in perſeũ volateranũ poe
tã qdẽ obſcuriſſimũ tãta diligẽtia ⁊ iduſtria cõſcripſit: vt vates nũc ip̃e luce clarior hẽat̃. alios iſup cõmẽta
rios ⁊ qdẽ ornatiſſimos i Stacij papinij achilleida tãta cũ eruditiõe iterp̃tatus ẽ: vt i his nil ãplius ꝺ̃ſide-
rari poſſit. Scripſit ẽt i Oui. methamor. nõ mũere iduſtria ꝙ̃ ip3 poſcebat opus. Alia quoq3 cũ ſit iuuẽis
⁊ induſtrius ac in multis erudititiſſimus indies conficere dicitur: que prope diem in luceз producẽtur. Eaſ
obres atq3 alias ip̃ius virtutes a brixianis ciuibus plurimũ gratus caruſq3 habetur.

¶ Gẽtilis Bellinus natõe patauinus pictor celeberrimus hiſdem tp̄ibus nõ mõ orbẽ venetũ: ſed (vt ita dixe
rim) italiã totã ſuo inaudito ⁊ admirãdo pigẽdi mõ illuſtrare vr̃: cui tãta collata ẽ pingẽdi gr̃a: vt cum qui-
buſcũq3 antiquis ⁊ exquiſitis pictoribus tam grecis ꝙ̃ latinis ſine iniuria merito compari poſſit.

Innocẽtiuſ papa eiuſ nois. 8. pr̃ia genuenſ: pr̃e Aarõ ex ciboꝝ fãilia mediocri: ſ3 hõrata natuſ io
ãneſbaptiſta ãtea vocatuſ poſt Six. põti. ex cardiali p̃ſbyt̃o ſcẽ cecilie: hoc ãno idi. augu. põtifex Pap.224
creatus ſedit añ. Hic cũ int̃ ceť̃os pr̃es paupior: hũilior q3 ac hũanior hr̃et̃ pp ip̃ius hũanita
tẽ ac comitatẽ põtificiũ munus obir̃ ꝓmeruit. ferebat̃ ẽt i rebuſ gerẽdis prudẽtiſſimũ atq3 magna 1484
nimẽ ⁊ ꝯſtãtẽ: eo ꝙ ⁊ Senis ac i ip̃a vrbe legatiõis officiũ optie fũctus eẽt: ⁊ magnã ſui regimis
⁊ prudẽtie ſpeз pr̃ibus ꝺ̃diſſ3: cuius qdẽ põtificatuſ p. 2. añ. iſelix plĩmũ fuit: ⁊ multoꝝ belloꝝ ple
nus: ⁊ ꝙ a p̃ncipio multa cũ iſtãtia ab oĩbus potẽtatibus expetiuit difficilie tãdẽ obtinuit: qbuſcũq3 ẽt ora
toribus a p̃n° ad p̃ſtãdã ex more obediẽtiã ad ſe vẽientibus: ſũmope pacẽ ⁊ ꝯcordiã poſtulabat: armaque
6683 oĩbus deponẽ mãdabat: ſ3 inimicus homo vt hõis eius ꝺ̃ſiderijs obſiſtere poſſ3: haud paulopoſt i lãgorem
maximũ ip̃m ꝑduxit: ⁊ ſtati int̃ vrſinos ⁊ colũnẽſes vrbis p̃miores ac potẽtiores magnũ diſſidiũ excitauit
Diu eteni int̃ ip̃as fãilias imortale odiũ itercesſbat: qꝺ̃ viuẽte Six. põti. ſopitũ eẽ videbat̃: ſ3 eo põti. ꝺ̃fun
cto: colũnẽſes ꝯ̃ vrſinos arma ſũpſerũt ⁊ mult(eos icõmodis ip̃os affecerũt: ac vniuerſã vrbẽ pturbaue
rũt: q̃ſobres mult(ſcelerat(⁊ dãnat(i ip̃a vrbe ⁊ extra licẽtia peccãdi data fuit: q̃res cũ alijs mult(ai dolo
rẽ magnũ põti. ip̃i iflixit: ideq3 ꝓ eccl'ie libtate ⁊ ip̃ius ſubditoꝝ: vz agle vrbiſ ⁊ alioꝝ magnũ bellũ ꝯ̃ Fer-
di. apulie regẽ ſuſcepit: ⁊ Robtũ ſanſeue. maxia cũ ipẽſa ꝯ̃ ip3 ducẽ ꝯduxit: ſ3 poſt variaſ traꝝ populatõeſ
tãdẽ rogatus pacẽ cũ oibus facẽ voluit: ea. ſ. lege: vt rex ip̃e tributũ eccl'ie qꝺ̃ ſingul'añ. pẽdẽ ꝯſueuerat: qꝺ̃
.ſ. Six. põti. relaxauerat: ꝺ̃ceťo põti. Ro. ꝑſoluẽt: vtq3 regni p̃ncipibus ꝯ̃ regẽ erect(: oio rex ip̃e ꝑcẽt: atq3
vt illuз iureiurãdo aſtrixit: ne deicepſ ꝯ̃ põ. Ro. arma mouẽt: ea q̃3 i pace diſſidia vrſinoꝝ: ⁊ colũ. ꝯpoſuit
qbus ex rebus magnã v̄tut' ⁊ ꝯſtãtie laudẽ reportauit. mľta qdẽ ⁊ circa põti. dignitatẽ: rẽq3 p. xp̄ianã nec
ñ ⁊ aicoꝝ vtilitatẽ facẽ ⁊ ordiar̃ ꝓpoſuerat: ſ3 ob tp̄iſ breuitatẽ: ſuãq3 ifirmitatẽ: ac belloꝝ ⁊ epidi. pturbatõ
nẽ ñ adiplẽ mõ: ſ3 nec icip̃e potuit: Bñficũ tñ ⁊ circa deũ aicoſq3 ꝓ viribus ſe oñdit: nã impmis poſt ade
ptam corpis ſanitatẽ: iter ceťa ꝓ gr̃aꝝ actiõe mõaſterio nr̃o ⁊ eccleſie ſancte Marie de populo argẽteam
eccleſiã miro artificio elaboratam cum magna cleri: populiq3 frequẽtia ip̃emet ſup altar̃ obtulit: atq3 alia

qbuſdã eccleſijs pijſqȝ locis mũera ꝯdõauit. Suis ãt pn͛tibus ⁊ agnatis aliqḋ bñficij ſignũ oñdẽ mime po
tuit: hic poſt bñficiũ ſãitat adeptũ: rogatuſ heliopoldũ oli auſtrie ducẽ iã diu defũctũ ob crebra eiuſ mira
cula enarrata in ſanctoꝝ confeſſoꝝ nũero aggregauit: Et venetos ab interdicto eccleſieqȝ cenſura in eos
a predeceſſore ſuo fulminata liberauit ⁊ abſoluit: ⁊ ſibi confederatos amicoſqȝ fecit.
1484 ¶ Joãneſfranciſcus gonçaga eius nois hs. 4. mantuanoꝝ marchio: hoc ip̄o ãno mẽſe iulio: Federico pr͛e
defuncto eidẽ in regno ſuccedẽs regnauit vſqȝ in p̄n̄s ãnis. 2. Hic nãqȝ illuſtris p̄nceps ſicut ꝑauo ſuo Jo
annifranciſco in noie ſucceſſit: ita ⁊ quodã mirabili p̄ſagio i oibus eidẽ ſubſeq videt̄. Et imp̄mis qdẽ ſicut
ille i. 17. etatis ãno patri ſuo in regnum ſucceſſerat: ſic ⁊ hic in. 18. Jlle ẽt ab ip̄a ſua iuuẽtute ob rẽ ſuã tutan
dã ſe ꝓpugnatorẽ ſtrẽnuũ ꝯ potẽtiſſimos inimicos exhibuit: ita ⁊ hic ⁊ q̄maxie in aſtiludio: ſeu gioſtra et
ceteriſ corpiſ viribuſ i hac ſua adoleſcẽtia ꝯ exẽcitatiſſimoſ viroſ victorie gloriã reportauit: ip̄e quoqȝ prudẽ
tiſſimus ⁊ magnificẽtiſſimus hẽbat̄: nec hic ẽt ab ip̄a ſua p̄n̄ti iuuẽtute ⁊ adoleſcẽtia atqȝ regimis p̄ncipio
ab ip̄is auitis v̄tutibus ſe deeſſe demõſtrat: Jlle ẽt pietatis ⁊ xp̄iane religiõis amator ⁊ obſuator pl̄imũ fe
rebatur: ſic ⁊ iſte multas qdẽ elẽoſynas quottidie paupibus elargit̄: atqȝ eccl̄ias ⁊ dei tẽpla ex more deuo
te pſepe viſitat: ⁊ dei v̄ba libẽter ⁊ attẽte audit. Jlle deniqȝ diuũ pr̄ẽȝ aug. eccl̄ie doctorẽ p̄cipuo colebat af
fectu: ⁊ illũ ſuis i neceſſitatibus p̄catorẽ iprobat: ⁊ i deuotiõis ſignũ ⁊ bñficioꝝ recordationẽ quotãnis ꝑpe
tuo in die natalis ip̄ius doctoris oblatiões in eccl̄ia ordis nr̄i eremitaꝝ ea i vrbe ſua mãtuana a ſucceſſori
bus dari ⁊ offerri cõſtituit: ita et hic ip̄e nõ mõ ip̄ius ſtatuta obſuare videt̄: ſed ⁊ ip̄m diuũ prem aug. atqȝ
ip̄ius religionẽ miro affectu ⁊ fauoribus alijſqȝ bñficijs ſua in vrbe ꝓſeqtur: q̄ qdẽ opa bonã regimis ſpeȝ
oibus p̄ ſe ferre vident̄: hic adhuc puerulus pr͛e ſuo viuẽte herculiſ Ferrarie ducis puulã filiã duxit vxorẽ.
1484 ¶ Carolus vltimus frãcoꝝ rex: ⁊ ip̄e hoc ãno Ludouico rege pr͛e defũcto i regnũ pr̄nũ puulus ſuccedens
regnauit vſqȝ i p̄n̄s añ. 2. hic quoqȝ i. 16° etat ſue ãno ſucceſſit cuius cũ vitia aut v̄tutes ſeu igẽiũ audit̄ a fi
de dignis nõ meruerĩ illius vitã ⁊ geſta poſteris ſcribẽda derelinquo. Jllũ tñ ꝑpulchrũ ⁊ decoꝝ viſu ⁊ per
humanũ (vt reges decet) eſſe p̄dicat̄. ¶ Bonifacius paleologus Montiſferrati marchio: hoc
quoqȝ ãno fratre Guliel. ſine virili ꝓle defũcto: ipſe ex. 4. fratribus vltimis ſupſtes ⁊ ſenex fr̄i in regnũ pr
num ſucceſſit ⁊ iã p. 2. ãnos regnauit: vir qdẽ ꝑhũanus atqȝ magnificẽtiſſimus: qui cũctis diebus vite ſue
arma cũ multa ꝓbitat laude tractauit vt ſup̄ li. 12. a nobis ꝯ oibus mõſtratũ ẽ: hic cũ tãdẽ vxorẽ ex paleolo
gis grecis a turco pulſis adoleſcentulã duxiſſet vxorẽ: hoc ãno qui eſt octuageſimuſſextuſ ſupra. Mcccc.
ex ea filium ſuſcepit maſculũ: pro quo maxima exultatio in toto regno habita eſt.
¶ Pax pnecessaria hoc ãno mẽſe iulio int̄ venetos ⁊ oẽs italie p̄ncipes ⁊ potentatus ꝓcuratiõe multoꝝ illu
ſtriũ viroꝝ mediolanẽſiũ cõfecta ẽ: ꝑ q̄ maximus ignis in tota italia excitatus extinctus ẽ. Jn ea ſiqdẽ pa
ce ſancitũ fuit: vt vnicuiqȝ qḋ ſuũ erat ablatũ reſtitueret̄: pollicino Rodigij cum ſuis oppidis excepto: qḋ
qdeȝ pollicinũ venetis ꝑmiſſum fuit. ¶ Peſtis ẽt ꝑmaxia i tota ferme italia hoc anno fuit q̄ ex
Roma: Venetia: Taruiſio: patauio: mediolano: papia: laudaqȝ vrbibuſ vbi plurimuȝ deſeuit infinita ꝓpe
modũ hoiuȝ milia abſũpſit: ⁊ q̄maxie venetijs deſeuiẽs plĩmos ſenatores ⁊ ipſoꝝ ducẽ Jo. moce. extixit.
¶ Marcus Barbadico. 5. ⁊. 70. venetoꝝ dux hoc ãno. 13. calẽ. decẽ. ex ꝓcuratore ſci marci Jo. moce. duci
ſuffectus ducauit meñ. q̄i. 9. vir qdẽ ꝑhũanus ⁊ multaꝝ reꝝ expientia doctus: q p̄ncipatu ſuſcepto ẜm ꝓhi
documẽtũ i rebus gerendis ſe viꝝ ſtrẽnuũ mox oñdẽ curauit: q2 in oibus ſe prudẽtiſſimũ: iuſtiſſimũqȝ ac
1485 pientiſſimũ ꝓ poſſe oibus exhibuit: nã ⁊ imp̄mis (vt bonũ decet p̄ncipẽ) rẽ xp̄ianã ⁊ eccl̄ie catholice prece
pta excoluit ⁊ obſuauit. Rẽqȝ pu. ſuã in pace cõſeruauit: ⁊ ip̄aȝ venetã ciuitateȝ rei frumẽtarie ac aliarũ re
rũ quoaduixit feraciſſimã effecit: atqȝ ſuos cõciues vno ordie ſemꝑ hr̄e voluit. Aliud quoqȝ p̄coniuȝ prin
ceps hic de ſe oñdẽ voluit: qḋ nõ p̄ncipibus mõ mũdialibus: ſed viris ſciſſimis ꝯuẽit: q2 ea i dignitate tam
prudentiſſimũ ſe exhibuit: vt nullius iiurie ãtea ſuſcepte vnq̄ mẽor eſſe volũit: imo ſi quos hũit aduerſari
os: ẽt q̄dã ai ſui nobilitate ⁊ v̄tute eiſdeȝ pepcit ⁊ ipſos excoluit ⁊ erexit ac bñficijs et dignitatibus exorna
uit ac ãplificauit: q̄ qdẽ res ñ hoiſ hũani: ſȝ diui v̄tuſ cenſet̄. alia atqȝ alia v̄tutũ opa de Marco iſto p̄ncipe
publice referunt̄ ꝑ qbus tãtã ab oi populo ꝯpauit gr̄aȝ atqȝ beniuolentiã: vt ip̄o tãdeȝ xp̄ianiſſime et reli
gioſiſſime deficiente ab oibus tã q̄ cõi parente orbatis collachrymaret̄: Quo mortuo cuȝ ingenti pompa
et populorum frequentia apud ſanctã mariam de charitate ſepelitur.
1486 ¶ Auguſtinus aũt Barbadico p̄dicti p̄ncipis germanus: ⁊ ipſe hoc ãno. 4. calen. ſeptẽbris i feſto diui pr͛is
augu. eideȝ germão ſuo ſuffectus ducauit ãnis Hic cũ p̄mũ p̄ncipem ſe declaratũ vidiciſſȝ: ac pronã
in ſe populi ſui beniuolentiã ob memoriã ducis germani ſui perpendet: eueſtigio populũ exhortaturus: in
in altũ cõſcendit: ⁊ ſuaui orone ac ꝑhũana oibuſ bono aio eẽ dixit: q2 nequaq̄ fratri ſuo germão in oibus ⁊
q̄maxie iuſtitia: pietate ⁊ hũanitate illũ hr̄ent inferiorẽ: qḋ ⁊ nũc vſqȝ cũ oibus ꝑpulchre ſeruatuȝ eſt. Eſt
eteniȝ vir ꝑhumanus: comiſqȝ ac circũſpectus: princeps quoqȝ aſpectu decorus: pulchra canicie et bar
ba protenſa plurimũ venerandus: que quidem res etiam maieſtatem regiaȝ multũ exornare vident̄: Jſtũ
quoqȝ ⁊ dominus bonoꝝ omnium largitor feliciter ⁊ per tempora accreſcat.
¶ Joãnis ãt p̄ſbyteri maximi Jndoꝝ ⁊ Ethiopũ xp̄ianoꝝ patriarche vitã moreſqȝ ac põtificatus ſui tp̄a ꝓ
more ſuſcepto cõſcribẽ cupiebã: ſed ꝑp locoꝝ ip̄ius diſtãtiã ⁊ rarã nr̄oꝝ hoium ad gẽtes illas acceſſioneȝ
q̄ circa illius tp̄is ⁊ vitã p̄fixũ ẽ hr̄e ñ potui: veꝝ gnãlia illoꝝ põtificũ ſeu p̄triarchaꝝ q̄dã cõſcribenda hic
dignũ putaui: ⁊ q̄maxie q̄ circa illoꝝ vite lõgitudinẽ: religionẽqȝ ac potẽtiã: necnõ ⁊ reꝝ mirabiliũ: gẽtiuȝ

quoq3 diuerſitatē q̄ a nōnullis accepimus: hic breuiter cōſcribemus. Et impmis qdē hoc Joānis pſbyteri
nouitij apd Indos ꝛ ethiopes gnāle ꝛ pcipuū ſuoꝝ pōtificū cognomē ē: qd qdē cognomē ꝛ ipi pꝛiarche
ad hūilitatis indiciū: ſicut ꝛ pōtifices Ro. ſe ſuos ſuoꝝ dei appellare cōſueuē, p pcipuo dignitatis ſue titu
lo accepere. Hos itaq3 xpianiſſimos: dñi nrī Jeſu xpi veros eē cultores multi cōfitētur: quos apd ethio
piam impmis Mattheus apoſtolus: deide Eunuchus Candacis regine cōſtituerūt: atq3 in India btiſſi
mus Tho. apl's ad fidē xpi ꝯuertit: hoꝝ itaq3 xpianoꝝ ꝛ gētiū ipe Joānes pſbyter nō ſolū ponti. ſed ma
gnus cēſet impatoꝛ: cui qdē pōtificio ꝛ impio duo ꝛ. 70. reges parē ꝛ tributa multa quot ānis dꝛ: quoꝝ ēt
in pōtificatu ꝛ regno. 27. ſupꝛa cētū archiepi pſideſ dñtur: ꝛ qlibet coꝝ viginti ad minus h3 ſuffraganeos
inter quos multi regio fungūtur titulo. ꝛ hi oēs alternatis vicibus diuerſ in obſequijs eidez pōtificio ſuo
maxio ſubmiſtrat dñtur: Eo tñ in impio nō oēs pncipes xpiani eē dñtur: ſed idoloꝝ cultores: l3 ānua illis
pēdāt tributa. Hos āt pꝛiarchas pp aeris ſalubritatē ꝛ viuēdi ſobrietatē multos cētū ꝛ. 50. ānos in ſana va
litudie exceſſiſſe tradūt: q l3 vxoꝛes moꝛe iudeoꝝ ꝛ grecoꝝ ducāt: ad eas tñ niſi gignēde ꝓlis grā nunquā
accedūt: eoꝛūq3 pōtificatus ſedes in quadā pmaxia ciuitate noie Bibrith cōſtituerūt: in qua ēt ꝓpemodū
indicibiles ſedes ꝛ aulas eos hꝛe dñtur cu3 oi ſplendoꝛe ꝛ decoꝛe exoꝛnatas: Ad cuius maieſtatis ſeruitia
30. vtriuſq3 ſexus hoim milia ſunt deputata. Cūq3 i bello ꝯ hoſtes xpiani nois ꝓficiſcūtur: ad decies cē
tena hoim milia in exercitu pducūt: Nec mirꝝ eē videt: qꝛ cū apd indos nulla vnq̄ viſa ſit peſtilētia: faci
liter innūerabiles cōgregātur exercitus. In ſuis nanq3 exercitibus. 20. magnas cruces multis refertas di cruces
uitijs deferri facit. Quādo vo cū aliquo ire cōtigerit: archiepoꝝ nroꝝ moꝛe crucē ligneā nullis iſignibus viginti.
exoꝛnatā i mēoꝛiā paſſiōis dñi nri ieſu xpi an ſe pferri iubet: afferri ēt ꝛ vas aureū limo plenū ob ſue moꝛt
diē ꝯmēoꝛādā pcipit. Maxia. n. apd eoſdē pōti. reꝝ dinaꝝ ꝛ officioꝝ celebrādoꝝ cura ꝛ ſtudiū hētur quo
rū mos i celebꝛatiōe miſſe ꝛ baptiçādo (qbuſdā cerimonijs exceptis) cū ſacerdotibus nris p oia ꝯcoꝛdatur
Et cū apd eos ſūme coli iuſticiā velint nulle fraudes: nullaq3 piuria: aut adulteria ꝛ his ſilia apd eos raro
inueniunt: Ipius āt celſitudis ꝛ curie ac domoꝝ gloꝛiā ꝛ apparatū dicē nō ſufficimus. Eoꝝ vo templa et
eccl'ie nris maioꝛes oꝛnatioꝛeſq3 eē dñtur: ſed tm teſtudibus ſtructe referunt. Coꝛpus ſci Danielis ꝓphē
ob maximā ipius deuotionē ql3 coꝝ idoꝝ pꝛiarchaꝝ in Babilōis deſto, apd Baldachiā vrbez cōſtitutu3
quot ānis iuiſere ſueuit. Sub huius ēt impio i ſupioꝛi idia apd quādā maritimā vrbē noie malpuriā coꝛ-
pus ſciſſimi apl'i Tho. i qdā āpliſſima oꝛnatiſſimaq3 eccl'ia ſūma cū reuerētia a neſtoꝛianis hereticis ꝯſua
tur: quoꝝ archieps ſeu pꝛiarcha tpe Euge. 4. pape legatos Ro. miſit: vt d fide catholica certioꝛaret: ꝛ cū
occidētali ꝛ romana eccl'ia vniret: ipe āt pꝛiarcha ditiſſimus i auro ꝛ argēto phibet: eo ꝙ a ſinguliſ pribuſ
familias totiuſ ſui pꝛiarchatuſ p ānuo cēſu vnā vnciā argēti puriſſimi pcipiat: In hoꝝ āt pꝛiarchaꝝ idoꝝ
aula Bꝛagiones ſeu bragmāi phi ꝛ aſtronomi plurimi hitāt: viri religioſiſſimi: quoꝝ d nūero quoſdā ali
qñ viſi fuerūt. 300. etatis ānos exceſſiſſe: ad quos pꝛimi p ſingulari miraculo ꝯfluebāt: hi vniuerſa3 indias
pcurrētes ſua aſtronomia edocti multa d futuris pdicūt: hos idē pſby. Jo. ſūmo venerat hoꝛe: In ipiuſ āt
impii dñio diuerſ ſb regibus diuerſa repiunt hoiu3 mōſtra: ac beſtiaꝝ ſpētūq3 ꝛ fructuū gnā: q̄pobꝛē ēt ali-
qd d eiſdē dicēdū ē. Et pꝰ i ethio. circa nili flu. oꝛtū ē qdā pmaxia ciuitas noie Narnaria: i q qdā potētiſſi-
mus rex dñat: q ꝛ huic Jo. pſby. ſubijcit: i cuius qdē regia tāta ē moꝛtaliū multitudo: vt ſibi a mille arma
tis ſingulis noctibus excubias fieri faciat: vt ſi qd i eadē vrbe tumultus exurgēt coerceri poſſ3: Iſq3 apud
ethiopes rex regū appellat: eo ꝙ ſub ipo multi ſubſint reges: hi ēt reges cū xpiāi ſint: vnā tm ducūt vxo-
rē: ꝛ vnicaſ hñt lrās: l3 diuerſ ꝓnūciēt liguis: ꝛ moꝛe nro a feſto nati. dñi. no. ie. xpi vſq3 ad qdrageſimā ce carniſpui-
lebrāt carniſpuiū: dieſq3 feſtos i choꝛeis ꝛ epulis ſolēniçāt. Aduēiēte dinde qdrageſimali tpe maxia ciboꝝ um ethio.
abſtinētia ſe affligūt: hi qdē reges vniuſā trā hñt amēiſſimā ꝛ i oibuſ vio excepto feraciſſimā. arboꝛes. n. p
multas ꝛ iauditaſ ac nob incognitas eos hꝛe dñt: ꝛ q̄maxie in maritia vſus indiā: çinçi. gario. nuceſmuſ. ꝛ
ꝛ alia multa arōatica: ſicut in india colligūt: S3 cū lana dficiāt: lineis ſericeiſq3 veſtimēt pcioſiſſimis ve-
ſtiunt: viri ānulos multoſ: feie vo bꝛachialia varijſ oꝛnamēt ꝛ lapidibus pcioſ diſtincta dferūt. apd eoſ re
piri dñt boueſ giboſi ꝛ pmaximi: cāeſq3 magnitudie aſinoꝝ nroꝝ: quoſ leōes i venatiōe expectat n pſumūt boues gib
hñt ꝛ elephā igēti magnitudie: atq3 leōes pmaxioſ educat dñt, ē ꝛ apd eoſdē reges int ceta mōſtruoſa aial boſi
varij coloꝛiſ elephāto pſile hñs. 2. coꝛnua cubiti lōgitudie: vnū v3 i frōte: ꝛ rliquū i naſo. aliō ēt aial ad mo cāes maxi
dū lepoꝛiſ odoꝛis ſuauiſſimi. aliō iſup ieē aial i ethio. referūt pmaximū: cuiuſ qdē caude pili mag venūdāt mi
pcio: eo ꝙ mulieres coꝝ eos p mag dferāt oꝛnamēto. alia atq3 alia i ethio. inēiunt aialia ſilueſtria: v3 ſymi- animalia
as: ꝛ ēt alia ſilima ꝛ ifinita ꝓpemō mōſtra atq3 aueſ q pedibuſ velociſſime currūt. In deſt qz ethio. vaſtiſ mōſtruoſa
ſimi ſpētes ieē aſſert. 50. cubit lōgos: ac alioſ pſtiferoſ varij gnis. Diſtat āt ethio. ab egyp. itinē dieꝝ. 50. aial odori-
Et hec vniuerſa pene Jo. pſby. i multis ſubijcit: De cuius ſitu et magnitudine vide Strabonē. li. vltimo. feꝝ ſpētes
¶ India āt maximū ꝯtin3 ipſū: q qdē i. 3. diuidit ptes: v3 i anrioꝛe: intioꝛe et vltioꝛ. pma āt a pſis incipiēs magni
vſq3 ad indū flu. ꝓtēdit. Scōa ab ipo indo vſq3 ad gāge3. Tertia vo q vltioꝛ appellat nullū h3 tminū: ꝛ il Indie treſ
la qdē ē ꝛ opibuſ et oi vrbāitate lōge alijs pſtātioꝛ: et qdā ciuili ꝯſuetudie nob h3 ꝯſil'es moreſ: domoſq3 Indoꝛum
ſpecioſiſſiaſ atq3 ppulcra hitacl'a cū oi ſuppellectili et reliqſ rebuſ ad vite hūane policiā ptinētibus: atq3 ab mores
omni barbaria feditate dicūtur alieni. viri qdez perhūani et mercatoꝛes opulentiſſimi. Et illi ſoli Indi vl Indi per-
teriores moꝛe noſtro viuē dicuntur. ſ. in menſis et reliquis noſtris policijs. Reliqui autem Indi omnes humani
ſemp i terra ſup ſtratis tapecijs comedē dñtur. vites auté et vinu3 plurimis et quaſi oibus indis deſunt: cō

ficiũt:tñ coꝝ potuꝫ nõ parẽ a vino:et ibidẽ apud quandã regionẽ vꝫ inter indũ et gangem eſt lacus cuius aqua mirabilis ẽ ſaporis.vlteriores idi(dẽpto frumẽto)oĩbus ad vite ſuſtentationeꝫ abũdãt.neqꝫ ẽt illi barbã ſꝫ capillos capitis nutriũt:quos ſerica corda tã viri ꝙ̃ mulieres poſt occiput ligãt:tõſoribus vtunť ſicut ⁊ nos:eadẽqꝫ ſũt ⁊ corꝑis ſtatura ⁊ vite breuitate veluti nos.Dormiũt i lectis ⁊ culcitras tenẽt ſuꝑ lecticaſ eoꝝ ornatiſſimas:eoꝝ tñ veſtimẽta locis in pl'ibus ſũt diſſĩlia.Lane vſu oẽs pene carẽt:ſed lino ⁊ ſerico abũdãt:ꝙ certe in oĩbus ad nos aduẽtãtibus cõiicẽ poſſumus:q2 oẽs culcitra linea veſtiri videmus Eoꝝ mulieres argẽtũ ⁊ auꝝ multũ ac ꝑcioſiſſimas gẽmas:⁊ qdẽ multas ad caꝑ ornatũ differũt. In interiori vo india oẽs fere viticaſ hñt mulieres:reliq maiori ex pte plures hr̃e volũt.Anteriori ãt india iſtiſ vtũť moribus.in ꝑmis qdẽ alios i ſepultura mortuoꝝ ſuoꝝ alios excellẽ dñtur:q2 cũ mirabili põpa ⁊ magnificẽtia cũ inũerabilibus diuitijs ſuos ſepelliũt mortuos.hi ⁊ ſi ꝑſbytero Joãni ſubijciãtur ñ tñ xp̃iani ſunt ſed ſacerdotes quos bachalos vocãt more ſuo hñt:q ſe mirabili abſtinẽtia ſe ſemꝑ q̃i affligũt:⁊ ab oĩbus aĩantibus abſtinẽt:ſed legumibus ⁊ fructibus tñ ſuſtẽtanť:⁊ cũ eos deficẽ cõtigerit eoꝝ vxores cũ eis cõburũtur:⁊ illi ſacerdotes vt plurimum incãtationibus vacant:hi apud ſuos vxoribus defunctorum ſuadent:vt cũ marito defũcto ſe cõburi faciãt:pollicẽtes poſt mortẽ eas ẽt cũ marito gaudẽ:quoꝝ exhortatiõibus alacri aĩo in ignẽ ꝓſilire dñtur:naues indi nr̃o more fabricãt ſꝫ lõge maiores .aliq indi varios deos adorãt qbus ⁊ tẽpla nr̃is ſimilima ꝯſtruuntur eis: varios ſacrificandi vſus habent:qbus etiam multos dies feſtos celebrant.Nuptiaſque ſuas Jndi maximo cum gaudio et canticis et tubis noſtro more clebrãt: ⁊ pro eis cõuiuia ſumptuoſiſſima ꝑparãt:in qbus ⁊ ꝑmultos die noctuqꝫ vacãt:q̃dã eoꝝ regiões mõetã ñ hñt:ſed ꝓ eis qdã vtũtur:qbuſdã lapidibus:aliq ferro i modũ acus:aliq cartis regis noie iſcriptis:i aliqbus ẽt locis:⁊ maxĩe añrioris indie ducati nr̃i hñtur:atqꝫ alias mõetas aureas ⁊ argenteas ſuo more hñt.Citeriores indi in ꝑlijs ſuis vtũtur iaculis enſibus brachinalibus ⁊ ſcutis: Inferiores ãt arcu ⁊ caſſide: lorica et torace.Vlteriores ãt bõbardas ⁊ ceťaſ marchias ad expugnationẽ vrbiũ ſicẽ ⁊ noſ hñt.pauci indi papiri vſũ hñt:ſed multi vt plurimũ in arboꝝ folijs ſcribũt.Jndi ẽt ãnũ ſuũ in.12.mẽſi.ſicut ⁊ nos diuidũt: ſed illuꝫ varie cõputãt:maior tñ ps ab octauião auguſto illũ ſumẽ dñtur:q° imꝑante pax vniuerſo orbi parta fuit. Furta ⁊ fraudes indi pl'imũ deteſtãtur ⁊ dãnant.Et hec de moribus indorum dicta ſufficiant.

¶ Inſunt ⁊ apd indos plurima mõſtruoſoꝝ hoĩum gnã:de qbus ẽt pr̃ aug.16.de ciui.dei loqtur:⁊ nos i li° 6o ſupra multa tractauimus:quoꝝ de nũero aliq dñtur monoculi:eo ꝙ vnũ tãtũ in frõte hẽant oculuꝫ.alij ãt cũ os nõ hñt ꝑ nares tñ ſolo halitu viuũt:alij cubitales viri q cũ gruibus belluꝫ hñt cõtinuũ:alij ibideꝫ mire magnitudis viri q ad q̃dragеſimũ altitudis cubitũ excellũt.Sũt ⁊ apd indos cynocephali q canina hñt capita ⁊ latratus:⁊ alij ſine ceruice hoĩes:q oculos tñ in pectore hñt.Gignit ⁊ india hermaphroditos hoĩes q vtrũqꝫ ſexũ hñt:atqꝫ faunos ⁊ ſatyros ⁊ alia perplurima mõſtra.Sũt ⁊ in india in quodaꝫ fluuio ꝑmaxio noie cõchis piſces hoĩbus ſĩles q noctu aquã exeũt ⁊ ligna colligũt:ac ex colluſiõe lapidũ ignẽ excutiunt:⁊ ligna iuxta aq̃s cõburũt:⁊ alios piſces ad ſplẽdorẽ ignis attrahunt:⁊ eoſdẽ capiũt ⁊ comedũt.hi aliqñ capti a forma maſculoꝝ ⁊ feiaꝝ hoĩuꝫ nihil differre videnť.Sũt ⁊ alio loco i india piſceſ hobuſ ⁊ eq̃ſ ſĩles:quos amações feie i bellis ſuis vt pl'imuꝫ ducũt:illos qdẽ velociſſimos dñt:et cũ ex ꝑlio redeũt illoſ i ſero vinctos in aq̃s tanq̃ i ſtabulo reponunt.Adſunt ⁊ in q̃dã iſula noie Tepobranes: tropophagite viri crudeliſſimi ⁊ moribuſ aſperimi:q ꝑmagnas hñt aures:⁊ illas pl'imis gẽmis ornare dñtur:hi carneſ hoĩuꝫ ꝓ ſũmis dlitijs comedũt domos hñtes deꝑſſas ad euitãdos ſoliſ ardoreſ:⁊ hi i auro gẽmiſqꝫ ꝑcioſiſſimiſ pl'imũ abũdãt.iſti pipꝫ colligũt alio diſſĩle:ibidẽ ⁊ gãges ꝑmaxius flu.hẽť vbi ſť cocodrilli ꝑmaximi:ac alij piſces nobiſ incogniti. ¶ In india quoqꝫ ſť ſpẽteſ iſeſti groſſicie hoĩs abſqꝫ pedibus: quoſ i colle regionis illius ꝓ ſũmis dlicijs ꝯedẽ dñtur.alij ẽt ſpẽtes alio i loco vꝫ i melabria ꝓuicia ſť:ſex vlnaꝝ longitudinis inocui niſi irriteť:q pueroꝝ viſu pl'imũ dlectanť:i quoꝝ capit' pte poſteriori appet q̃dã hoĩs facies varijs coloribus picta:hi icãtatiõibus capiunť:⁊ viui ad ſpectacula circũferunť.aliud ſpẽtũ genus in alia ꝓuicia noie ſuſinaria.4.pedibus lõga:quoꝝ corpa optimus cibus ẽ:eorũqꝫ coria diuerſi ſũt coloris ⁊ cũ viſu pulcherria ſint:ad eoꝝ thecas vtunť.alios itẽ ſerpẽtes ipẽ idoꝝ ꝓuicie mire pulchritudis ferť dñtur q ſunt volatu velociſſimo ⁊ ꝑ ceteris venẽoſi.Sũt ⁊ i eiſdẽ ꝓuincijs cati ſilueſtreſ volãtes.Formicas inſuꝑ rubeas magnitudie puuli cãcri idia ꝓducit:q̃s illi populi ꝓ ſummiſ delitijs comedunt. Boues inſueti i finibus cathaſij naſcunť nigri ⁊ albi q crines ⁊ caudã eq̃nã hñt:quoꝝ pili ſunt ꝓtẽtiſſimi et ſubtiliſſimi: atqꝫ in modũ plume volatiles:qui magno extimãtur precio e quibus ipi flabella cõficiunt ad regioſ vſus.ẽ ⁊ in india macinũ ꝓuicia innũerabilibuſ referta elephãtiſ: et eius rex ad.x.enutrire dr̃ q miro mõ capiunť et fame ꝙ̃maxie domãť:cuius ꝓuincie rex ſꝑ albo elephãte miro apparatu vehiť.In idia ꝑpulchre repiuntur aues:inter quas ſunt pſitaci et cachi q ad nos ꝑferuntur: que nobis magno ſunt in precio. Phenix etiã(vt aiũt)vnica auis in interiori india inuenitur:que mira dulcedine canit.

¶ Ex India deniqꝫ q̃qꝫ ꝑcioſiſſima nobis ꝑferũtur:vꝫ in lapidibus gẽmiſqꝫ ꝑcioſis ac alijs aromatibuſ vt ſunt ſmaragdi:ſaphyri:ametiſti:adamãtes:carbũculi:thopacij:chryſoliti:onichius:berilli:⁊ reliq oẽs ſeť lapides ꝑcioſi.Jnde ⁊ gingiber nuceſmuſcate:maces:gariophili:piper duplicis nãe:canella:cãphora:aloes ⁊ verçinũ:mãna quoqꝫ:⁊ reliq̃ oĩa aromatica:ex huius ioãnis ꝑſbyteri imꝑio nobis deuehũť:ñ tñ oĩa vna i ꝓuincia ſimul colliguntť:ſed diuerſ in ꝓuicijs:qa in Sandaia inſula nuces muſcate ⁊ maces ⁊ gingiber colliguntť.Gyngiber .n.ex qbuſdã arbuſculis altitudis duoꝝ cubitoꝝ extrahiť:ꝙ inuiſcentes cineri

aq̃ mirabil'
lanaꝫ indi non hñt
bachali ſacerdotes
vxoreſ cuꝫ maritiſ cõburuntur
nuptie indorum
moneta indorum
arma Jndorum
papiruſ indorum
ãni indoꝝ
mõſtra indorum
viri permaximi
homĩes ſine capite
hermafroditi
piſces hominibuſ ſimiles
piſces eq̃
tropophagite
piper
chocodrili
ſpẽteſ faciem homis habentes
ſerpentes cõeſtibiles
ſerpẽteſ volantes
cati ſilueſ.
formice
boues iſueti
elephanteſ
pſitaci et cachi aueſ
phenix
lapideſ precioſi
gingiber ⁊ nux muſca

ad ſolē exiccare faciūt: gariophili āt in q̄dā alia iſula noīe Bauda ꝓducūtur ſoli: ⁊ illā inſulā nigri hoīes poſſidēt. Cāphora ỽo ⁊ lignū aloes in occidētali Jndie plaga apd̓ quādā maritimā noīe Caiampa inueniuntur. Piper deniq̄ ⁊ canelle q̄ groſſe appellant: ⁊ ēt gyngiber atq̄ lignū verçinū in Melabria ꝓuincia cū aliȷ̄s pluribus aromaticis fructibus colligunt̄. Lapilli ēt p̄cioſi variȷ̄s modis ac diuerſ ꝓuinciȷ̄s colligūtur. Jndus āt lapis p̄cioſiſſimus ad Joānē preſbyteꝝ ab Aglis d̄r miraculoſe q̄ſi pferri: q ad ſuādū oculoꝝ lumē: ⁊ ad illud reſtituēdū plurimū cōfert: ſi in ānullis geſter̄. Eſt ⁊ in Jndia res dictu mirabilis: vƷ arenoſuƷ mare aqs penitus carēs: qd̓ tū̄ ſicut cetera maria intūeſcit: ⁊ a vēto agitat̄: Hoc ēt ſe vidiſſe ſcūs Macharius abbas egyptius: ſcūs Hiero. in vita ip̄ius teſtat̄: ac d̓ ſupradictiſ portētis multa cōmēorat ita eē. His igr̄ ꝓuinciȷ̄s: natiōibus: ⁊ rebus mirabilibus: ac quaſi icredibilibus Joānē p̄ſbyteꝝ tā in Ethiopia q̄ꝫ in Jndia tanq̄ꝫ ſūmus pōti. ⁊ maxius impare d̄r: Ad ip̄ius tū̄ impiū cū lōgiſſime a nobis abſit: pauci ex nr̄is acceſſuƷ hn̄t: ſed e ſuis multi ad pōtifices Romāos p̄ſepe veniūt: q p̄dcā oia ỽa eē multis rettulerunt Et hec de ip̄ius Joannis preſbyteri hoc in loco dicta ſufficiant.

gariophili
camphora
induſ lapiſ
mare arenoſum

¶ Acometa Tamberlanus Scythaꝝ impator q apd̓ eos magnus cāis appellat̄: qd̓ nr̄a lingua magnus imperator interp̄tat̄: eo q̄ꝫ nouē magnis ⁊ potētiſſimis regibus dn̄etur: p hoc ēt tp̄s apd̓ Scythas inferioreſ ⁊ ſupiores q a nobis tartari nūcupātur: regnare d̄r. De cuius qdē geſtis qd in ſpē hoc in loco referendū ſit nō hētur. De ip̄ius tū̄ potētia ⁊ maioꝝ ſuoꝝ vrbāitate atq̄ magnificētia multa referūtur auditiōe digna: q̄ apd̓ ſcythas ātiquos viros qdē intractabiles ⁊ paſtorales eē nō cōſueuerāt: hic itaq̄ cū maximū hēat imperiū apd̓ Cathauū ꝓuinciā p̄ſtātiſſimā i ciuitate Cambalachia a maioribus ſuis p̄electa ſedē impiȷ ſui delegit: q̄ qdē ciuitas vigiti ⁊ octo paſſuū milibus i circuitu patere d̄r: i cuius medio arx munitiſſima atq̄ ornatiſſima ē: in qua Arce rex hic reſidet: q̄ ciuitas cū i gaudio ſit cōſtituta: ēt arcuatos muros ad. 4. vrbis angulos ꝓtēdentes hƷ: p quoſ regi acceſſus eē poſſit: ſiq tumultus ꝯ ip̄m in vrbe excitarent̄: ⁊ ēt ad ipſos 4. āguloſ alia arx ē ꝯſtituta: quaꝝ q̄lƷ. 4. miliarioꝝ ſpacio girat̄: ⁊ i ſingulas ip̄as. 4. arces dicūt eū hr̄e oia armamēta q̄ ad vrbiū expugnationē nobis cōſueuerūt fore nccāria: poſt hāc aliā ꝯlegit ciuitatē noīe neptai a p̄dcā qndeci dieꝝ itinere diſtātē: ⁊ ip̄a trigita paſſuū milibus p circuitū patet: quā magnus Tāburlanuſ edificauit: eāq̄ populoſiſſimā ⁊ pulcherrimā mō ſimili eē tradūt: i ea ēt p̄ſepe morā trahē dicitur: in vtraq̄ eni ciuitate ineē palacia domus: tēpla: ⁊ cetera vrbiū ornamenta nr̄is ſimilima multi affirmāt: atq̄ ibideƷ viros vrbāos: modeſtoƷ: hūanos ⁊ plurimis diuitiȷ̄s afluētes: hec ip̄a qppe Acomete huius impatoris dignitatē ⁊ ỽtutē p̄ ſe ferūt: aliaſ ēt i eoꝝ regno ciuitateſ ieē a multis fert̄: q̄ ⁊. 10. ⁊. 20. miliarioꝝ circuitu patent nr̄is qdeƷ tū̄ publicis: tūq̄ p̄uatis edificiȷ̄s pulchriores: Hūc āt regeƷ iā. 3. ānis elapſ i germāorū finibus cū multo exercitu gethaꝝ ⁊ iudeoꝝ penetraſſe ferūt: atq̄ ibidē quorūdā potētū ciuitate capta oia ſeuitie tormētoꝝ gn̄a i mares ⁊ feias exercuiſſe ferūt: q̄ res maximū terrorem germanis incuſſit.

¶ Meles Bleuſem Betice ſeu Granate rex gn̄e maurus: r̄ligiōeq̄ mahumeteuſ: hac iſta tēpeſtate apd̓ eundem Bethice regnū regnar̄ d̄r: qd̓ qdeƷ regnū oli maiores ſui magno cū exercitu ex mauritania venienteſ vna cū reliq̄ hiſpāia occupauerāt ⁊ diu poſſederāt: ſed poſtmodū a tarraconenſibus p̄ncipibus vltra Bethim flu. pulſi: nūc vſq̄ magnis ſub tributis eādeƷ plagā feliciſſimā timuerūt: quā qdeƷ ꝓuinciā p̄mariam oium terraꝝ appellāt: q̄ ſane ꝓuincia (vt ſcribit Strabo) intra anain ⁊ ortū fluuioſ vſq̄ ad oretaniā ꝓtēdit̄ A meridie ỽo ⁊ oretanie flumis eruptōe: vſq̄ ad Ane maritimū tractū ac vſq̄ ad hercu. colūnas vadit. Eius āt regiōis lōgitudo ſm Pli. i. 3°. ccl. miliaria ē. latitudo ỽo. 236. i q̄ ad. 20. oppida ppulchra fuiſſe pp ip̄ius feracitateƷ Stra. ⁊ pli. ſcribūt: nā ip̄ius ꝓuicie ager ſi ad vniuerſū cōferat̄ orbeƷ ſup̄mus ⁊ excellētiſſimus ꝓhibebit̄: eo q̄ꝫ q̄cūq̄ ad hūanū victū ſunt nccāria ⁊ pluſq̄ꝫ nccāria afluentiſſime gignat. Eius. n. mōtes ⁊ flūia q̄i vbiq̄ auꝝ ⁊ argentū ꝓducē dicunt̄. Armenta qppe ⁊ pecudes ſine nūero nutrir̄ d̄r: optimū quoq̄ ſiricū colligit: ac cera ⁊ melle atq̄ aliȷ̄s oibus bōis fluit. Hūc itaq̄ bleuſem regē Ferdinādus citerioris hiſpāie ⁊ luſitāie ac arragōie ⁊ cicilie rex vna cū heliſabetha vxore xp̄ianiſſimi iā. 6. ānis vt cū eiȷcerēt maxis exercitibuſ terra mariq̄ vrgē cepert̄: atq̄ dimidiā regni ꝑtē cū maxio eoꝝ triūpho eidē abſtulerūt: quoꝝ vota ⁊ ip̄e dominus nr̄ Jeſus xp̄s ad finē vſq̄ feliciter ꝑducere dignetur. Amen. Eā enim ꝓuinciam ideo Granatam dicere cōſueuimus q̄ꝫ i ea p̄mū grana q̄ ppulchrū pānis cōfert colorē enutriri cepta fuerit: atq̄ ex eo in ip̄ius Bethi fluuio pāni pulchro tinguntur colore: dicēte Juuenale in q̄dā ſatyra.

Precipitare volens etiā pulcherrima veſtem
Atque alias quaruƷ generoſi graminis ipſum
Bethis olyfera crinem redimite corona

Inficit natura pecus: ſed egregius fons
Viribus occult): ⁊ bethicuſ adiuuat aer. ⁊ Martialis.
Aurea qui nitidis vellera tingit aquas.

¶ Ac ſic demū deo auxiliāte ⁊ fauēte ſupplemēti chronicaꝝ iā tertio terminū ponā: quā me ſemel ⁊ bis: ac ter ꝓmiſi cū oi diligētia ⁊ ỽitate factuꝝ: quo in loco ⁊ nūc ⁊ ſemper niſus fui ſine errore cōſcriber̄ ſucceſſiones regū ⁊ p̄ncipū oiuƷ ⁊ actus eoꝝ: ac viroꝝ i diſciplis excellētiū: ⁊ religionū origies: necnō ⁊ pōtificum oiuƷ ꝓcurſuſ: ſic ex lib. hiſto. deſcriptō ꝯtiet̄. Hoc qppe i exordio huius opis me facē cōpromiſi. PerfectuƷ āt ē ⁊ dn̄uo caſtigatū atq̄ auctuƷ p me opus fuit Jdibus octobris: āno a natali chriſtiano. Mcccclxxxvi. in Ciuitate noſtra Bergomi: mihi vero a natiuitate quinquageſimoſecundo.

¶ Imp̄ſſuƷ aūt Venetiȷ̄s p Bernadinū de benaliȷ̄s bergomēſē eodē āno videlicet. 1486. die. 15. decēbris.

UNIVERSITA DE GRANA

Ordines predicatorum et minorum a lateranensi sinodo rejecti in fo. 200.
principio seu patres eorum q. et quo anno orte sunt.

8

Nº. Caja
8
A-19

Supplementum Chronicarum